

अथ स्वामित्वनाम सप्त दशक स्वामीन

राम्या ठे

अर्पण पत्रिका.

महत्पदादि अनेक गुणगणालंकृत सुझ मुरब्बी राजमान राजेश्री
मेहेता पीताम्बरजाइ हाथीजाइ माजी कारजारी साहेब
स्टेट-पालणपुर.

बाज्यावस्थायी स्वशक्तिबले संसारिक व्यवहारमां तेमज राजकार्यादिमां
अज्युदय प्राप्त थवाथी आपे स्वजपार्जित इव्यनो अन्य अन्य प्रसंगे विद्या
केलवणीमां तथा धर्मकार्योमां अंतःकरणना धार्मिक उत्साहथी व्यय करी
पोताना आत्माने निर्मल करेलो ठे तेनो प्रत्यक्ष दाखलो के शुज संवत् १९३८
मां महामुनी तपस्वीजी श्री त्रीलोकचंद्रजी माहाराज अत्रे चोमासु पधारी
९१ अपवास करेला ते प्रसंगपर गुजरात, मारवारु अने काठीयावारु विगेरे
देशोना जैनजाइउ दर्शनार्थे आवेल तेमनी सेवा वरदाश करवामां तत्पर रही
अत्यंत नम्रता जाव दर्शावेल तेमज अद्यापि पर्यंत अर्हानिश पूर्वोक्त धर्मादि
कार्य स्वात्म पवित्रतार्थे करोठो अने तेवी पवित्रता प्राप्त थवाथी वृद्धावस्थामां
शान्तरसनो आपना अंतःकरणमां जमाव थयो ठे तेनो प्रत्यक्ष अनुजव पाल-
णपुरना जैन समुदायमां प्रसंगे प्रसंगे थता उंचा मनने शान्ती पमाम्वामां
आपनुं अंतःकरण साधनभूत थाय ठे एवा अनेक कारणोने लीधे तेमज
परोपकारार्थे आ महान् ग्रंथ प्रसिद्ध करवामां मने मदद आपी मारा उपर
पूर्ण सदज्ञाव राखोठो तेथी आ जापान्तररूप ग्रंथ आपनी पवित्र सेवामां
सविनय अर्पण करुं हुं ते स्वीकारगोजी

पालणपुर वीर संवत् १४३४.

विक्रम संवत् १९६४

ली.
आज्ञांकित
जाषान्तर कर्ता

प्रस्तावना

श्लोक.

स्याद्वादो वर्तते यस्मिन्, पक्षपातो न विद्यते;

नास्तन्य पिमनं किञ्चि, जैन धर्मस उच्यते ॥ १ ॥

श्री युती सकल श्रमण संघ (साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका सम्यक्दृष्टि मार्गानुसारी सज्जन चव्य जनो) ने विदीत करवामां आवे ठे के:-वर्तमानमां हुंमा अवसर्पणी प्रवर्तें ठे, तेना प्रज्ञावथी आश्चर्यद्भुत (न थवानी) अनेक वातो थइ, थइ रही ठे, अने थवानी नवाइ नथी. तेमज अनेक कूपंथ प्रगट थया, थाय ठे अने वली पण थवानी नवाइ नथी. आ बाबतमां विशेष लखवानी आवश्यकता नथी; कारण के आ बाबत जैन वर्गना नाना नाना बालक पण प्राय जाणें ठे. वास्ते प्रयोजन नूत फक्त लखीए ठीए के:—

पूर्वोक्त हुंमा अवसर्पणीना प्रज्ञावे अनेक मत मतान्तर प्रगट थइ गयेला ठे. तेमां संवत १८१५ नी सालमां एक तेरापंथी नामनो पंथ दृष्टेष्ट विरुद्ध श्री जिन सासनने धूम्रकेतु शादृश्य प्रगट थयो. हवे ते पंथ शा कारणे अने कया पुरुषना निमीत्तथी प्रगट थयो ते, अने ते पंथस्थ मनुष्योनो शो मन्तव्य ठे ते सत्य सनातन धर्माजिलाषी मध्यस्थ जनोने जाणवा सारु अति संक्षिप्त टुंक वृत्तांत नीचे लखवामां आवे ठे.

अथ श्वेताम्बरी तेरापंथ मतोत्पत्ति.

संवत १८०८ नी सालना अरसामां श्री मरुधर (मारवारु) देशने विषे बावीस समुदायस्थ परम पुज्य सुगुण संपन्न क्रत पुन्य श्री श्री १००८ श्री श्री रघुनाथजी स्वामी घणा सुशिष्योना परिवारे चोख्खे विहारे करी विचरता हता. तेथो साहेबनी समिपे मारवारुमां आवेल अति प्राचीन शेहेर सोजत बगनीने नजदीक गाम कंटाढीआना वासी

ज्ञाते ओशवाक्ष जिखुनजी नामे सवत १८०० नी साखमां शिष्य
 थया जिखुनजीना ससारथी उवासीन प्रणाम तो खरा, तेम धुधी पण
 तीक्ष्ण खरी, परन्तु विचार-शक्ति अवली, तेथी जे सूत्र शास्त्र वांचे
 ते उखटा प्रणमवा लाग्या एम करता एकदा प्रस्तावे पुज्यश्रीए तेमने
 विशीक्षण जाणी बीजा साधु साधे आपी मेवारु वेदामां आवेला
 राजनगरे चोमासु करवा मोकछा त्या आगळ सागरगहना यति
 नि संतान गयल होवार्थी तेमना पुस्तक पानां धिगेरेना वारस त्यांना
 आवको इता तेथी जिखुनजीने वाचवा वास्ते जोइए तेदखी सूत्रनी
 प्रतो मखी जिखुनजी पण ते प्रतो वाचवा मांछ्या, पण स्याद्वाद
 पद खान्दित् अनंत नयामक श्री जिन-बचनना साचा रहस्य समुद्र
 सरखी बुद्धीवाखा जीवोने पण गुरुगम्य पूर्वक पामवा योग्य, ते जिखु
 नजी सरखाने गुरुगम्य वगर साचा रहस्य क्यार्थी मखे ? हवे पूर्वोक्त
 भावकवत्त सूत्रोनी प्रतो वाचवाथी जिखुनजीना मनमां अनेक कूतकों
 उत्पन्न थवा मांछ्या ठेवटे अधिधिय सूत्र वांचवानी असर जिखुनजीने
 यइ के श्री नयीत सूत्रना धारमा उद्देशाना पेहेला तथा बीजा सूत्रमां
 वस्तु ठे के, जे कोइ साधु साधवी अनेरा कोइ प्रसजीवने मुज सुत्रा
 विकना पासावने धांभे, बधावे अने बांधताने जसो जाणे, तेमज पूर्वोक्त
 पासावने वाच्या प्रसजीवने ठोमे, ठोमावे अने ठोक्ताने जसो जाणे तो
 चोमासी प्रायश्चित्त आवे आवो साधु संबधीनो खेख वांछीने एकान्त
 मतीए एवो निश्चय करो छीधो के, मरता जीवने जो साधु बचाववा
 सारु खोखे तो चोमासी प्रायश्चित्त पामे, अर्थात् चार महिनानुं चारित्र
 खूए, त्वारे ग्रहस्थी मरता प्रसजीवने ठोमावे तेमा तेने धर्म पुन्य
 क्यार्थी थाय ? नज थाय, पाप लागे एधी रीते श्रीमद् दया जगवती
 विषे ब्रह्मछा उपनी तेमज श्रीमद् जगवतीजी सूत्रना आवमा
 हात्कना ठळा उद्देशामा अमणोपासक (भावक) तथारूप असयति अवृ
 त्तिने सचित्त अचित्त, सुकृता असुकृता अस्नादिक प्रतिलाजे तो तेने
 एकान्त पाप थाय, पण किंचीन निर्जरा न थाय एम कबुं

ठे. तेनो पण परमार्थ जाण्या वगर एमनो एम एकान्त
 बुद्धि एवो निश्चय करी लीधो के, साधु सिवाय कोइ संयति
 न कहेवाय, असंयतिज ठे. माटे साधु सिवाय बीजा कोइने
 पण आप्यामां निर्जरा के पुन्यरुप नफो नथी. जे आपे ठे तेने एका-
 न्त पाप लागे ठे. एवी रीते परंपराय परम कल्याणकारक मोक्षना प्र-
 थम द्वाररुप दानने विषे पण अश्रद्धा उपली. एवी रीते दयादान विषे
 ग्रहस्थीना निमीत्त पूर्वक अश्रद्धा थवाथी जिखूनजीने अनेक दोहलां
 उत्पन्न थवा मांड्या. ते समिप-वर्ती साधुजनोने किंचीत् प्रगटरुपे केहेवा
 मांड्या, तेथी ते साधुजनां मन पण शंकाशील थइ गयां. एम करतां
 कोइक अवसरे पुज्यश्रोने ते वाचत जाणवामां आवतां जिखूनजीने
 पूर्वोक्त सोजत शेहेरने विषे हितमित मधुर वचने समजाव्या के " हे
 वत्स ! पूर्वोक्त सूत्रार्थनो तमने यथार्थ अवबोध नथी थइ शक्यो तेथी
 तमने तेम जाणे ठे, पण तेनो एवो अर्थाशय नथी. तमे पोतेज
 जरा दीर्घदृष्टिथी विचारो के, जो एम होय तो तो दया दान ए धर्मना
 मूल जूत मुख्य अंग उठी जाय; अने ज्यारे ए उठी जाय त्यारे आर्य
 (मोक्ष) मार्गनो अज्ञाव थइ जाय. एम क्रम पूर्वक नास्तिक थवा
 दहामो आवे. माटे हे आर्य ! तमे जे अनंत अरिहंत सिद्धना अजि-
 प्रायथी विरुद्ध अजिप्राय कदप्यो तेनो दंरु (प्रायश्चित) अंगीकार करो
 अने हवे पठीथी एवं स्व-मनिषा जनित अजिप्राय कदपि अन्य जी-
 वोने शंकाशील नही करवानी प्रतिज्ञा ल्यो. " ए वात जिखूनजीना
 मनमां तो न रुची, पण अवसरइ एवा जिखूनजीए विचार्यु के, यदि
 हमणां हुं मारा मानसिक द्रढनिश्चय प्रगट करीश तो ए गुरु मने
 समुदाय बाहार काढी मुंकशे, अने विना मदद हुं एकलो रखमी मरी
 जइश. मारो जे उद्देश ठे ते निष्फल जशे, तेथी हमणां तो गुरुने इच्छा-
 नुं लोम (मनने अनुसार) जाषा बोखवी योग्य ठे. एम धारी दंज-प्रीय
 जिखूनजी बोल्या के, हे स्वामी ! मारी खुल आपने जाषी तेथी हुं
 क्षमापात्र हुं. माटे आपने गमशे ते दंरु मने आपशो ते लेवा हुं खुसी

घर्शावुं बु एवीं रीते घोषता जिखूनजी प्रत्ये जडिक प्रणामी एवा श्री
 गुरुए यथायोग्य दुरु आप्यो से डव्यथी तो खीधो पण प्रणाम मिथ्यात्व
 न मठ्यो, तेथी बखी पूर्वोक्त रीतीथी विशेषत अनेक हेतु युक्तियां
 दया-दान धिये जेदोत्पादक वचन जासमा विशेष करी जोसा
 अक्षपद्म साधुजने फसाववा शुरु कर्या ते वात बखी पण पुज्यश्रीना
 जाणवामां आव्याथी पूर्वोक्त रीते तेमने समजाव्या, पण सेहेजसाजमा
 तेठं समज्या नहिं त्यारे तेमने इतत आक्रोश करी केहेवुं पर्यु के,
 जेम कोइ मगजनु फाटेख गणीतह, एकना वगनाना जणवामां माख
 नथी एम कहे, पण ए तेनु केहेवुं विद्वजन मरुखमां अग्रमाण थाय,
 कारण के न्यायथी जोता प्रथम एकना घगना शीखवा ते विशेष
 गणीतह थवानु समवाइक मूख कारण ठे, तेम तमारे पण समजवुं के,
 अनुकपा रुप दया-दान ते ठचखी दशा पोहोंचामवाना कारण ठे तमे
 कारणनु निषेध केम करो ठो ? कारण के कारण बिना कार्य नथी थतुं
 यत पुर्वीत पुर्वीत कारणं, पश्चात पश्चात कार्य इति वचनात इत्यादि
 गुरुए कष्ट पटसे बीजीधार पण श्री गुरुना केहेवा प्रमाणे वरु खझे
 गुरुथी जुदा न परता सामीख रहीने अदर अदरखाने जिखूनजी
 साधुजने खूब बेहेकाववा मांख्या जावी वसात् साधुज पण घणा बेहेकी
 जिखूनजीने सहमत थया अने प्रवृत्त विचार करी राख्यो
 के, ज्यारे पुज्यजी आपणने ठेके त्यारे हवे ठचोक थइ प्रथम
 तो तेमने विनय पूर्वक सत्य अरु अर्ज निवेदन करबी तेम
 करतां सेठं न माने तो तेमने परता मुकी आपणे आपणो
 धारेखो सत्य मार्ग प्रचलित करवो, तेवो डड निश्चय कर्यो पढी ग्राम
 बगनीने धिये पुज्यश्रीनो जेगारो थयो ते अवसरे पुज्यश्रीए फरमाव्यु
 के, जिखूनजी तमे हजी सुधी पण कपोख फरपीत अरु तेमज तेनी
 परुपणा ठोनी नथी बास्ते आ ठेक्कीधार तमने कहेवामां आवे ठे के,
 का तो तमे तमारी मिथ्या अरु परुपणा ठोनी सत्य अत करणथी
 प्रापक्षित ह्यो, नहिं तो हवे तमने समुदायथी बाहार करवामां

आवशे. इत्यादि गुरुनां वचन सांजली बहु जन सम्मत एवा जिखुनजी
 बोद्ध्या, स्वामी ! अमने जे ज्ञाष्युं ठे ते खरुं ज्ञाष्युं ठे. अने खरानो दंरु
 होय नही. माटे दंरुफंरु देवानी वात हवेथी आपने करवी लाजम
 नथी अने हवे अमे आपना केहेवा प्रमाणे दंरु लेवाना पण नथी. अमारुं तो
 आपने एम केहेवुं ठे के, आपने जो आत्मार्थनी इच्छा होय तो एटला दीवस
 खोटी श्रद्धा परुपणा करी साधु आचार्यना गुण विना मात्र नाम धराव्यां
 तेनुं प्रायश्चित करी अमारा केहेवा प्रमाणे सत्य श्रद्धाधारी मठपतिपणुं
 ठोकी फरीथी दिक्षा ग्रहण करो, तो तमे अमारा गुरु अने अमे तमारा
 शिष्य, नहिं तो हवे अमे अमारुं धार्युं काम करवाना ठीए. पढी केहेशो
 के अमने पेहेलुं कहुं नही तेथी कही दरशावुं ठुं. एवी रीते जखटा
 गुरुने उपदेशवा मांरुया. त्यारे श्री गुरुए जाएयुं के, आ जीवनो
 होणहार एवोज साधुम पके ठे माटे समजवो मुश्केल ठे. तो हवे एने
 सामील राखवो शा कामनो. एम धारी “ जिखुन समुदाय बाहार ठे ”
 एवो हुकम प्रगट कीधो. त्यारे जिखुनजी जाणे के “ गुरुसैंकपट साधसैं
 चोरी, के हुवे नीर्धन के हुवे कोढी ” आ वचनने संजारी बोलता
 होय ने, तेम बोद्ध्या. जो स्वामी ! आप मने एकलो जाणी समुदाय
 बाहार काढता हशो पण तेम नथी. मारे सामील बीजा पण महत्-
 गुणी साधुजन ठे. माटे आपे मने समुदाय बाहार काढवानुं काम
 बीचार पूर्वक करवानुं ठे. आवां जिखुनजीनां वचन सांजली जडिक
 प्रणामी श्रीगुरु तेमने कहेता हवा. हे वत्स ! एक हो, गमे तो घणा
 हो, तेनी अमारे दरकार नथी, तथापी तमे जुदा जुदा नाम द्योने,
 देखीयें तमारी सामील कोण कोण साधु ठे. त्यारे जिखुनजीए नांखा
 नोखा नाम देइ बताव्या. ते सांजली श्री गुरु इशत धर्मानुराग रुप
 सरागवसे चिंता ग्रसीत थया; पण “ बीगरुयो पान बीगामे चोखी,
 बीगरुयो साध बीगामे टोली ” आ वचनना अनुसार तेमने संवत्सर
 १८१५ ना चैतर सुद ए सुक्रवारना दीवसे समुदाय बाहार कर्या. तेउं
 पण गुरु कुल वास ठोकी बीहार करी अन्यत्र जता हता. एवामां साझा

ઘાયુના યોગે તે ગામના વાહાર ઠગ્રીઠમા રહ્યા તે પુણ્યશ્રીના જાણવામા આવતાં કરુણાહીન પવીત્ર પ્રીતીયજ્ઞાવ ધારણ કરતા થકા તેમને સમ જાવવા સ્વાતર સામે પધાર્યા ત્યા ગુરુ વેલ્લાને યથા સજ્જવતી ધર્વા વાર્તા થઈ, પણ જિસ્તુનજીપ વિના સમજે વિહાર કર્યો તે અવસરે જિસ્તુન જીના સાથે કેટલા સાધુ નીકડ્યા પ કાઈ ચોકસ નથી, પણ સાંજડ્યા પ્રમાણે તેર સાધુ નીકડ્યા કેહેવાય છે તેમાથી શ્રીમાન રુપવંદજી સ્વામી આદિ ઠાણાં વે કોઈ નિમિત્ત કારણ જોગે તેમની અસત્ શ્રદ્ધાન દ્વયે ન વેસવાયો થોડા વસ્તતમાજ, જિસ્તુનજીને ઢોની પુણ્યશ્રીને મહી પુન્યક્ષેત્ર શ્રી પાછળપુર ક્ષેત્રને પવિત્ર કર્યું મુખ્ય કરી પૂજાવસ્થાદિ સયોગે પાછળપુર ધીરાજમાન રહ્યા, અને તેજ શેહેરમાં શુભ સવત્ ૧૮૫૫ ના આસો વદ ૭ ના વીંચતે અણસણ પૂર્વક વેદોત્સર્ગ કર્યો પ માહાત્મા શ્રી સમક્ષિતસારના કર્તા શ્રીમન્ પ્રવરપત્નીત વાલ્લભીસપત્ન શ્રુત વહી શ્રીયુતી જેષ્ઠમહાજી સ્વામીના ધર્મગુરુ હતા તેઠ જિસ્તુનજીનો સાથે નીકલો પાઠા આવેલ તેથી તેમનો સક્ષીપ દૃતાત પ્રસંગ પામો અર્હિં ઉપયુક્ત જાણો સર્યુ છે

હવે તે જિસ્તુનજી ક્ષેપ સાધુ રહ્યા તેઠ સાથે વેશ નગર ગ્રામાદિ કને વિષે સુહૃદી રીતે વચ્ચા વાન ળથાપવા રુપ અનેક વચનજાણમા અનેક જીવોને કસાવવા માહ્યા અને પોતાના ગુરુવાદિકને ધ્રુષ્ટ જાગલ, પરવાઈ, પાસની, કૃત્યાદિક અનેક જાતનો ગાલો ચોપકાવા માંક્યા તે વેલો અન્યાન્ય સમુદાયસ્થ પરોપકારી ગોતાર્થ સાધુજનો તેમને સમ જાવવાને નિમિત્તે તેમની સાથે શાસ્ત્રાર્થ ધર્વા કરી વસ્તો વસ્તે પરાજય (સ્વપ્ત) કરવા લાગ્યા, પણ જેમ જુમિ પ્રદક્ષિત મનુષ્યને સુર્યની ફિરણનો જોડપ તેવો પ્રકાશ ન થાય, તેમ પૂર્વાક મહામુનોરુપ સુર્ય, કયનોરુપ ફિર્ણ અને અજિનિવેષ મિથ્યાત્વરુપ જુમિપ્રદ, તેમા જિસ્તુનજી રહેલા તેથી ધ્રુમરુપ તીમીર નાશ ક્યાંથી થાય ? જિસ્તુનજી શાસ્ત્રાર્થમા દારે તોપણ કહે કે, મારી બુદ્ધિની સ્વામીથી હુ પરાજય પામુ તુ, ત્રાકી વાત તો હુ કહુ તુ તેજ મત્ત છે પ્યી રીતે કહી મૂજ

હઠવાદ ન ઢોમે. તે દેખી બીજા સાધુઝંણ પણ એમ ધાર્યું કે, આવા હઠી દુરાગ્રહીની સાથે વાદ કરવો તે શુષ્કવાદ છે. એમ જાણી ઉપેક્ષા કરવા લાગ્યા તેથી ત્રિચુનજીને પાવતું આવ્યું. ઇટલે જાણ પુરુષ તો ઉપેક્ષા કરવા લાગ્યા, અને અજાણ પુરુષોને ત્રિચુનજીની શ્રલૌકીક અનહદ એકાન્તીક બુદ્ધિએ મોહ પમાની કબજે કરવા માંડ્યા. શ્યાદિક કારણયોગે મતનો પ્રસાર થવા લાગ્યો.

હવે એ મતનો મંતવ્ય સાંજલો ! મૂલ તો દયા અને દાન બે રકમોનો ફેરફાર કર્યો. હવે જેમ કોઈ ઓપમામાંથી એક બે રકમનો ફેરફાર કરવા चाहे ત્યારે તેને બીજી પણ ઘણી રકમોનો ફેરફાર કરવો જ પમે. એ સ્વાત્તાવિકજ છે. તેમ ત્રિચુનજીએ પણ ડ્યારે દયા-દાનરૂપ બે રકમોમાં ફેરફાર કર્યો ત્યારે તેમને તેને લગતી એવી બીજી પણ ઘણી રકમોનો ફેરફાર કરવો પડ્યો. તે નીચે પ્રમાણે:—

શ્રી દયા જગવતી વિષે.

- ૧ શ્રમણ જ્ઞાતપુત્ર માહાવીરદેવે અનુકંપા આણી ગોશાલાને બચાવ્યો તેથી તેમને ચુક્યા કેહેવા પડ્યા.
- ૨ સાધુજીને કોઈ દુષ્ટ ફાંસી દઈ ગયો છે. એવામાં કોઈ દયાવંતે દેખી ફાંસી खोલી સાધુને જીવીત દીધું, તેને એકાન્ત પાપ લાગ્યું, તેમ કેહેવું પમ્યું.
- ૩ કોઈ અનુકંપા આણી કોઈ જીવન! મરણના જયથી રક્ષા કરે અર્થાત પુન્ય જાણી બચાવે તો તેને અઢાર પાપ લાગે. એમ કેહેવું પમ્યું.
- ૪ ગાયોથી વામો જયો છે, એવામાં અકસ્માતથી અથવા કોઈ હુકમે લાહે લગામી તેથી ગાયો બલી જાય, તે દેખી કોઈ દયાવંત વામો खोલી ગાયો બાહાર કાઢી બચાવે તેને એકાન્ત પાપ લાગ્યું એમ કેહેવું પમ્યું.

દાન વિષે

- ૫ અગ્યારમી પ્રતીમા પ્રતીપન્ન ચાને ૧૧ મી પત્નીમાધારી શ્રાવકને કોઈ વેતાલીસ હુણ ટાલીને અસ્નાદિક આપે તેને એકાન્ત પાપ લાગે તેમ કેહેવું પમ્યુ
 - ૬ શ્રાવકને પોષધ, સવર અથવા સામાયક કરવાને જગ્યા આપે તેને એકાન્ત પાપ લાગે તેમ કેહેવું પમ્યુ
 - ૭ અનાથ હુર્બલ અન્યાગતાદિને આપવામા એકાન્ત પાપ લાગે તેમ કેહેવું પમ્યુ
 - ૮ સાધુ સીવાય સર્વ અસજતિ ઠે એવું કેહેવું પમ્યુ
 - ૯ શ્રી જિન-આજ્ઞા વાદાર એકાન્ત પાપ નિપજે ઠે એમ કેહેવું પમ્યુ
 - ૧૦ મિથ્યાત્વીની કરણી શ્રી જિનાજ્ઞામા ઠે એમ કેહેવું પમ્યુ
 - ૧૧ શ્રાવકને જગવતે રત્નના કચોલા (વાટકા) સમાન કહ્યા ઠે તેને ઊરના કચોલા સરલા કેહેવા પમ્યા
 - ૧૨ સ્થિવરકટપી સાધુને કમારુ વાસવા તથા ડઘાઢવાની આજ્ઞા નથી એમ કેહેવું પમ્યુ
 - ૧૩ તેરાપથી સાધુને આદાર કરવામા ધર્મ ઠે એમ કેહેવું પમ્યુ.
- ધિગેરે અનેક રકમો તથા તેના પેટાની ઘણી રકમો ઠે તે સ્વ યાચી લયાણ થવાના સવધથી ઉપર પ્રમાણે ફક્ત જુજ રકમો જણાવો ઠે વિશેષ પ્રથ વાચવાથી માણુમ પરશે થાવો તેઠનો અચટીત ઉપવેશ દોવા ઠતાં તેમા કેટલાક લોકો ફસાયા ય હયમકાલનુ માદાત્મ ઠે
- દુવે શ્રી સિદ્ધાન્તસાર પ્રથની ઉત્પત્તિ લગ્નીળ ડીય
- પૂર્વોક્ત રીતે જિહુનજીયો માંઝીને આ પ્રથ ઉત્પન્ન થવાના અરસા પર્યંત તેરાપથીઠં જેમ જેમ પોતાના કસ્પીત પથને પ્રસાર્યા સારુ કુતર્ક પ્રગટ

करता गया, तेम तेम बावीस समुदायस्थ गीतार्थ विद्वान महानुजाग्य माहामुनीउ तेरापंथी कृत कुतर्कोनुं समाधान अर्थात् श्रीमत सत्य शास्त्रानुसार खंरुन करता गया; परंतु ते खंरुन मंरुन प्रथक प्रथक होवार्थी सामान्य प्रकीर्ण लोकोने जोइए तेवो लाज न मली शके. ते लोको सहेलाइथी लाज लइ शके ते माटे तथा पूर्वोक्त कुपंथने विषे फसायला लोकोने मुक्त करवा तथा हवे पढी न फसाय एवा हेतुथी श्रीमान कनीरामजी स्वामीए नवकोटीना शेठजी श्री फतेहमलजोनी प्रेरणार्थी पोते सिद्धान्त, पद, ठेद टीका चुरणी आदि आर्स ग्रंथानुसारे पूर्वोक्त खंरु खंरु कथनने एकत्रीत करी सामाबार हजार श्लोकना विस्तारवालो ग्रंथ रची शुभ संवत् १९७६ नी सालमां पुर्ण कर्यो. तेमां अनेक तरेइनी सरलता बतावी ग्रीजंगी चोजंगी विगेरे सेहेली रीते बांचनार समजी शके तेवा टीका सहित द्रष्टान्तोथी जरपूर बनावेल ठे. ते अथथी ते इति सुधी बांचवार्थी समजाशे.

प्रीयतम ! सत्य धर्मने समजवो ए काम बुद्धिमान विवेकी पुरुषोनुं ठे, अने दस द्रष्टान्ते दुर्लभ, एवा मनुष्य जन्मनो सार पण मुख्य करीने धर्म पीठाणवो एज ठे. वास्ते अमे सर्व सज्जनोने प्रार्थना करीए ठीए के, एवो विचार जरापण न करवो जोइए के “ अमे अमुक पंथस्थ ठीए ” ए रीते मतनो आग्रह अणकर्ता निःकेवल स्यादवाद पद-लान्ठीत निग्रंथ प्रवचननोज आग्रह करवो उच्चीत ठे; कारण के जे माणस मताग्रही, इठी, दुराग्रही या द्रष्टीरागी होय ठे तेने श्री निर्ग्रथ प्रवचननुं यथार्थ बोधरूप फल वंध्या स्त्रीनी माफक प्राप्त नथी अइ शकतुं. एटला माटे सर्व आत्मारथी जवजीरुंए आ ग्रंथ समदर्शीपणे वांची जेद विज्ञान पूर्वक सत्यनो अंगीकार करी स्वआत्महित साधन करवुं.

वली तेरापंथीउने नमृता पूर्वक निवेदन करवामां आवे ठे के, अमे आं जाषान्तरमां उपयोग सहित असज्य वचन अथवा तोक्षण कटु वचन विशेषतः नथी लख्युं; केसके पूर्वोक्त वचन केहेवा तेमज लखवा ए विवेकी पुरुषोनुं काम नथी. तेमज उस वचन केहेवार्थी

તથા સહવાચી વિરોધ વધે છે, સપતનો અજાણ થાય છે અને નિ ક્ષણ
 ઘડ મનુસવત શીતલ જિન ધર્મની નિંદા થાય છે. વલી શ્રી જિનમાર્મનો
 એ મુખ્ય સિદ્ધાંતજ છે કે, કોઈને પણ પૂર્વોક્ત વચન કેહેવાથી અથવા
 સહવાચી માટુ સગાનુ તે જારે વોથ છે એને સીધે આ સેલમાં અમે
 પૂર્વોક્ત વચન નથી સહવા તથાપિ યદિ કોઈ શબ્દ આપને અસહ્ય લાગે
 અથવા તીક્ષ્ણ કટુક લાગે તો અમે જલામણ કરીએ ઢીએ કે, અસહ્ય
 વચનને તો જેમ સમ્યક્વર્ણી પુર્વોપાર્જીત કર્મોદય કાલમાં સમજાવે સહે
 તદ્વત્ સેહેવાં અને તીક્ષ્ણ વચનને જેમ વીંધીક્ષણ વૈદ પોતાના શાસ્ત્રવલે
 સરુજ (રોગી) ના ગુમરાને વિહારે અને તે તીક્ષ્ણ શસ્ત્રની ખારતી
 માર આદર પૂર્વક અગીકાર કરે તેમ કરવાં હવે રહ્યા કટુક વચન, તે
 જેમ ડ્વર પ્રસિત કટુકને હિત પથ્ય જાણોને મધુરવત આચમન કરે
 તેમ કરવા યદિ આપથી ઉપર સહવા મુજબ ન સહ્યા જાય અથવા ન
 કરયો જાય તો તેને માટે અમે કમા વાહીએ ઢીએ

શીજી શ્રી જૈન ધર્મનો મુખ્ય ઉદ્દેશ એ છે કે હરેકને તત્વાર્થનો
 અજ્ઞાનો ઉપદેશ કરવો ત્યારે આપતો અમારે પરમપ્રોય ધૈતન્ય સાધર્મ
 તાથી અથવા લોકોક્તિના ન્યાયથી સ્વધર્મી અથવા જૈનો જાણે છે,
 માટે શ્રી પરમાગમજીનો સત્યાર્થ પ્રકાશ કરી બતાવવો, એ અમારી
 ફરજ જાણી અમે બજાવી છે, તે આપલોક પરુપાત ઢોની અવશ્ય
 પ્રહ્ણ કરશે

હ્રદા

મુક્ત કર્તા હન પ્રથકા, શ્રી સર્વ કહી જાન,
 ઉચ્ચ કર્તા ગણધરુ, તામુ વચન પરમાન,
 વર્તમાન જે વર્તતા, તિન આગમ અનુસાર,
 સ્વામી શ્રી કન્નીરામની, રખ્યો સિદ્ધાંતજ સાર,
 પિન ઘટ્ટુ વિસ્તૃતના, જયા સો વીસ્તારન હેત,
 યુર્જર જ્ઞાપાંતર કીયો, પૂરવ કૃતિ સકેત,

श्री पालणपुरने विषे, प्राकृत सुख्य प्रधान;	
वेद महेता गोत्रमे, श्रावक वने सुजान.	४
इह प्रिय धर्म वत्सली, अम्मापियु समान;	
राजमान राजेश्वरी, पीताम्बर अज्जिधान.	५
आप आदि श्री शंघके, एसी जइ अज्जिलाष;	
त्यों करनो ज्यों ग्रंथ ए, पामे अधिक प्रकाश.	६
ए इहा बहु कालसे, वर्तिथी सनमांय;	
पिन अपुर्ण कारणवसे, पूर्ण होयाथी नांय.	७
सो इहा इन सालमे, पामी परम संयोग;	
परमार थकी बुद्धिए, पूरण जइ मनोग.	८
जग जाहर पंभीत प्रवर, एक सहस्रने आठ;	
पूज्यजी श्री रेखराजजी, मिथ्यामत निर्घाट.	९
तसु प्रशिष्य श्रीमन मुनी, रत्न रत्नकी खान;	
वर्ते जसु चर्चा विषे, यथायोग्य विज्ञान.	१०
श्री संघकी लाख प्रेरणा, जानी पर उपकार;	
तसु आश्रय तल यह ज्यो, शुद्ध जाषान्तर त्यार.	११
संवत युगरस अंक नू, सकू प्रागज्जव मास;	
शुक्ल त्रयोदशि गुरुदिने, पूरण जया प्रयास.	१२
वासि पालणपुरतणे, स्वपरके हित काज;	
जाषान्तर निज कर लीख्यो, गंजोरमल हेमराज.	१३

आ ग्रंथ भारवाजी जाषामां ग्रंथकर्ताए रचेलो हतो. तेनुं गुजराती जाषान्तर में मारी अद्वयमति अनुसार कर्युं ठे; माटे आ जाषान्तरमां जे जे स्थले जुलचुक सालम पमे ते सर्व सुझ जनोए सुधारी वांचवा कृपा करवी. एज वीनंती.

ली.

जाषान्तर कर्ता.

ग्रंथ सवधी सुचना

सर्व धर्माजोखापी सदग्रहस्थोने विदित करवामा आवे
ठे के आ ग्रंथ गया आसो मासची ठपाववो शरु करेलो ते
जेठ मास सुधीमां तैयार यवो तेथी अमे सर्व सदग्रहस्थोने
अगाठची ग्राहक थवा वावतनी खबर आपी शक्या नथी
माटे सर्व धर्माजोखापी सदग्रहस्थो आ पुस्तकनो खान्न खइ
शके तेठला कारणची तेमने हजु इस्वीसन ता ३१-८-०८
सुधी अगाठची थनार ग्राहक तरीके गणवामा आवशे

अमारा अगाठ थनार मानधता ग्राहकोनां नाम पुस्तक
ठपाता दरम्यान वखतसर न आवी प्होंचवाथी ते साहेबोना
मुबारक नाम ठपावी शकाया नथी माटे कृमा चाहु दु

खी

जापान्तर कर्ता.

અનુક્રમણિકા.

પ્રશ્ન પેહેલો—આજ્ઞા વિષે. પાનું ૧-૮૪.

- મિથ્યાત્વીની નિર્વચ કરાણી શ્રી જિન આજ્ઞામાં કહે છે અને જિનાજ્ઞા વાહાર
 એકાન્ત પાપ કહે છે તે વિષે. ૧
- સાધુને આહાર કરવાની, ઇપગર્ણ રાખવાની તથા નિષ્ણ લેવાની જગવંતની આજ્ઞા
 છે, એમ કહે છે તે વિષે. ૧૨
- મિથ્યાત્વીની કરાણીને આજ્ઞા માંહેલો મોહનો માર્ગ કહી તેમને શ્રી વીતરાગની
 આજ્ઞાના દેશયકી આરાધક થાય કહે છે તે વિષે. ૧૪
- મિથ્યાતપણામાં કરાણી કરી કષ્ટ સહી પુન્ય વંધાય તેથી તે દસ હજાર વર્ષની
 સ્થિતિના દેવતાપણે ઊપજે છે. ઠતાં તેમને જીનાજ્ઞાના અણઆરાધક
 કહ્યા તે વિષે. ૧૬
- રાજાદિકનો તર્જન્યાદિ માર તથા વિનામન ખુલ્લુ ડાઁલ તાઢ તાપ સહી પુન્ય વાંધી
 વાર હજાર વર્ષની સ્થિતિના વ્યંતરજાતીના દેવતા થાય છે. અને તેમને જી-
 નાજ્ઞાના અણઆરાધક કહ્યા તે વિષે. ૧૭
- માતાપીતાના વચનના પાલણહાર મુવનીત પુન્ય વંધાયથી ચૌદ હજાર વર્ષની
 સ્થિતિના વ્યંતરજાતીના દેવતાપણે ઊપજે છે તેમને જીનાજ્ઞાના અણઆરા-
 ધક કહ્યા તે વિષે. ૧૮
- સ્ત્રી વિના મન શીલ પાલી પુન્ય વંધાયથી ૬૪ હજાર વર્ષની સ્થિતિના વ્યંતર
 દેવતાપણે ઊપજે છે અને તેમને જીનાજ્ઞા વાહાર કહ્યા છે તે વિષે. ૨૧
- અન્યમતી, તાપસ, ગ્રહસ્થી, વોનયવાદી તથા અક્રિયાવાદી આજ્ઞા વાહારની
 કરાણીથી પુન્ય વાંધી ચૌરાસી હજાર વર્ષની સ્થિતિના વ્યંતર દેવતાપણે
 ઊપજે છે તે વિષે. ૨૨
- અન્યમતી, તાપસ, અગ્નીહોત્રિ આજ્ઞા વાહારની કરાણીથી પુન્ય વાંધી જ્યોતીષી
 સંબંધી દેવલોકે એક પડ્યોપમ ને એક લાલ વર્ષની સ્થિતિએ ઊપજે છે તે વિષે. ૨૩
- પરિવ્રાજક દંમથર સંન્યાસી કરાણી કરી પુન્ય વંધાયથી બ્રહ્મ નામે ૫ મા
 દેવલોકને વિષે દેવતાપણે ઊપજે છે અને તેમને આજ્ઞા વાહાર કહ્યા છે તે વિષે. ૨૬
- દાન, શીલ અને તપ આદિકમાં મિથ્યાત્વી પરાક્રમ ફોરવે તે અણુદ્ર અને સમક્ષિ-
 તિનું શુદ્ધ કહ્યું છે તે વિષે. ૨૫

मिथ्यात्वी आह्वा वाहार ठे अने मिथ्यात्वीनी करणी आह्वा माही ठे एम कहे
ठे ते बिपे

४३

तामली तथा पूरणवापस, सीवरानकूपी अशोचा-केवली बीजय तथा सुमुस
गाथापती तथा पूष जने मेघकुमारे मिथ्यात्वीपणामां करणी करी तेथी
एकावतारी तथा कहे ठे ते बिपे दाल

४९

प्रश्न बीजो—अनुकपादान तथा दया बिपे ८५ थी १३३

सुख्या तस्याने नमाम्बामां, कबुतरने दाण्ण नाखवामां अने पाणीनी परब के
दानशाला मन्त्रवचामां एकान्त पाप कहे ठे ते बिपे

८५

अण धर्म तथा अण अधर्म लेख्या बिपे

१०३

सुता अने जागता तथा ऊर्ध्वल अने वलवन्त बिपे जला जुमानो अधिकार

१०५

वीलामी पासेथी ठरने ठोढाबीए तो जोगातराय लागे कहे ठे ते बिपे

१११

ग्रहस्थीनुं स्वाशुं पीशुं अने घरेणुं परिग्रहमां ठे एम कहे ठे ते बिपे

११३

आधा करमी आहार जोगववा बिपे

११७

साहे लाग्या पठी जीनकल्पीमांथी के अजिग्रहपारी मुनीराम उपाश्रय बाहार
निकलवाना कल्प बिपे

११८

परब आत्तिक हिंसा सहितना प्रभमां साधु ए केम वर्तुं ते बिपे

११९

असंजति जीवनुं जीवशुं न बान्ठशुं कही ते बिपे जुठो पाठ बवावे ठे ते बिपे

१२९

जगबते उग्रस्थपणे गौशासाने बचाव्यो त्यारे तेमनामां ठ लेख्या अने आठ कर्म
हतां ठेवु एकान्त जुठ कहे ठे ते बिपे

१४५

अण धर्म लेख्या तथा अण अधर्म लेख्यानुं बणन

१४६

मरता जीवने जवगइयी ठेमावे तो धर्मराय लागे कहे ठे ते बिपे

१८०

रक्षा कयायी (जीव उगायायी) साज थापता गजमुक्कयासनी रक्षा माटेदेसाधुने
कम न मोकण्या कहे ठ ते बिपे

२०४

जीव हण तने एक पाप लाग अने बचावे तेने अहार पाप लागे कहे ठे ते बिपे

२१०

अनुकंपा विप जिनरीव अने रणगादडीना गोणे दणान्ण आये ठे ते बिपे

२१६

साधुनी फांमी गोली गाता उपजाववामां एकान्त पाप कहे ठ ते बिपे

२२०

साधुनां कम तुम्हां राखे तन पमान्तगणनो दणाहारो कहीय, एम कहे ठे ते बिपे

२२२

साधु कम्पा काममां जवगइ कर ना आहा ठरवि नटि ते बिपे

२२४

હાલી જીવને દેહી “એ કર્મને વશ હાલી છે. એનાં કર્મ દુટે તો ઠીક” એવી ચિંતન-
આજ કરવી તેને અનુકંપા કહીયે એમ કહે છે તે વિષે.

૨૩૦

પ્રશ્ન ત્રીજો—દાન દેવા વિષે. ૨૩૩ થી ૩૫૮.

સાધુ વિના ૧૧ મી પત્નિમાધારી શ્રાવકથી માંડી સર્વને (ગરીબ રાંક હર્ષલ ત્રીજારી
વગેરેને) દાન દીધામાં એકાન્ત પાપ પરુપે છે તે વિષે.

૨૩૩

બ્રાહ્મણોને જમાડયાથી નારકીમાં જાય કહ્યું છે એમ કહે છે તે વિષે ખુલાસો.

૨૪૮

અસંજતી અવ્રતીને દાન દેવું ક્યાં કહ્યું છે એમ કહે છે તે વિષે.

૨૮૩

માહાવીર જગવંતે અસંજતી અવ્રતીને વરસી દાન દીધું તેથી તેમને ૧૨ વર્ષ (ફોમ્તા)

હાલ દીઠાં, એમ કહી તે ઉપર ઢાલો કરી છે તે.

૨૮૪

સાધુ વિના પુન્યનું ફેર ક્યાંય નથી એમ કહે છે તે વિષે.

૩૦૧

શ્રાવકને દાન દીધામાં પાપ કહે છે તે વિષે.

૩૧૫

શ્રાવકનાં જાવા, પીવા, કપડાં અને ઘરેણાંને અવ્રતમાં ગણી તે ઉપર સોઢી ઢાલો
જોડી છે તે વિષે.

૩૧૯

‘સમણં વા માહણં વા’ વંને નામ સાધુનાંજ છે એમ કહે છે તે વિષે.

૩૪૫

શ્રાવક જેરના વાટકા અને કુપાત્ર છે એમ કહે છે તે વિષે.

૩૪૯

પ્રશ્ન ચોથો—સાધુનો આહાર, હાલવું ચાલવું શ્યાદિ વિષે.

સાધુના હાલવા ચાલવાને તથા આહાર નીહારને વ્રતમાં કહી જુઠી શાસ્ત્ર દેખામે છે તે.

૩૫૯

સાધુએ આહાર કેવા પ્રમાણથી કરવો તે વિષે.

૩૬૨

સાધુના આહારથી સાત આઠ કર્મ નિર્જેરે કહે છે તે વિષે.

૩૭૭

સામાયકમાં શ્રાવકની આત્માને અધિકરણી કહ્યો છે તેથી તેને દાન દીધામાં
તથા વંદણા નમસ્કાર કરવામાં પાપ છે એમ કહે છે તે વિષે.

૩૮૪

સાધુને પુરુષની અને સાધવીને સ્ત્રીની નેશ્રાયની જગ્યાએ રહેવું કલ્પે કહે છે તે વિષે.

૩૯૯

સાધુ વારણાં ઝઘાડે વાસે તો પંચ માહાવૃત જાગે કહે છે તે વિષે.

૪૦૧

જગવંતે ચસ્મો રાખવો સૂત્રમાં ક્યાંય કહ્યો નથી એમ કહે છે તે વિષે.

૪૩૧

કમારુ વાસવાં ઝઘાડવાં તથા ચસમો રાખવો ઉત્થાપે છે અને ગૃહસ્થીના ઘેરે
વેસવું સ્થાપે છે તે વિષે.

૪૩૩

પાત્રાને રંગ રોમાં લગાવ્યા માટે વાલીમ દોલારા સાધુનું ઠંડું છે તે વિશે	૪૪૧
મિત્ર પિત્ર લેવા વિશે	૪૪૨
નદી ઠતરવામાં થઈ કહે છે સંઘા યાદા અને કન્ય વ્રજન કહે છે તે વિશે	૪૪૩
સામાયકમાં સાધુને ચોરોરાવડું સ્થાપે છે તે વિશે	૪૪૪
પુન્ય પાપ વ્રંનેને ઠાંકવા યોગ્ય કહે છે તે વિશે	૪૪૫
સાધુ ગ્રહસ્થિને સૂત્ર જણાવે તો ચોમાસી પ્રાપ્તિ આપે કહે છે તે વિશે	૪૪૬
શ્રાવકને “ ધુવપરિગ્રહા ” સૂચ આપી કહ્યા છે એમ કહે છે તે વિશે	૪૪૭
નવ તત્ત્વ ઠપર નવ દેહાત્મી બીજ અબીજનો જેઠ વતાવે છે તે વિશે	૪૪૮
ચાર પ્રકારના સંમોગથી નામ નિપન્યા તે વિશે	૪૪૯

કઠણ શબ્દોના અર્થ

પ્રવર્તિત=ત્યાગી	અનાગતકાલ=મૃતકાલ
અનુમાતિ=આજ્ઞા	જલચર=પાણીમાં રહેનારા
અનુદાન=આચરણ	થલચર=અમીનપર રહેનારા
વત્સર્ગ=પોલ	લેચર=આકાશમાં રહેનારા
વપશ્ચમાયવું=જ્ઞાન્ત પાઠવું	મનનહાર=ચમનાર
અભિલાપા=રૂચા	મવાન્તરિ=આલસ
પ્રસન્ન=મસા	વપરોઠો=વિરુદ્ધ
સંક્રિષ્ટ=માઠી	અસંક્રિષ્ટ=મસી
નીચડ=ધીકળી	પ્રતિવચ્ચુ=અંગીકાર કર્યું
લલાયા=ધુન્યા	કાલકુટ=દસાદલ
કોમાદમ=સોરબકોર	ધિયમાન=વર્તમાન
પ્રતિલામવું=દેવું	અવસુદ=માઝા
સર્વદેશા=મદા	અટવી=વર્ગલ
પ્રગવિકલેદ્રિ=વેદ્રિ, તેંદ્રિ અને ધરદ્રિ	નિર્વત્સાદમાયે=ધિના વદાસે.

શ્રી વીતરાગાય નમઃ,

સિદ્ધાન્તસાર.

પ્રશ્ન પેહેલો આજ્ઞા વિષે.

અથ તેરાપંચીઝં સાથે જે બોલનો આંતરો છે તેના ઉત્તર લખીએ
ઢીએ. ત્યાં પ્રથમ તેરાપંચી કહે છે કે, મિથ્યાત્વીની નિર્વધ્યકરણી શ્રી
જિનાજ્ઞામાંહી છે. તેનો ઉત્તર:—હે આજ્ઞાના અજાણ પુરુષો ! પ્રથમ તો
શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞામાંહી એકાંત ધર્મ છે, એકાંત વ્રત છે અને
એકાંત મુક્તિનો હેતુ (કારણ) છે; તેમાં બીજો પદ્ધતિ કાંઈ નથી. તે
આજ્ઞા કેહેને કહીએ, શ્રી વીતરાગદેવને ઓઢલ્લીને વચનરૂપી આજ્ઞા
પ્રમાણ કરવી, તેજ આજ્ઞા. તેની શાખ સૂત્ર આચારાંગ પ્રથમ શ્રુતસ્કંધે
પાંચમે અધ્યયને ઢઠે ઉદ્દેશે એહવો પાઠ છે કે, જિન-આજ્ઞા માંહેલી ક-
રણીમાં આઢસ, અને જિનાજ્ઞા બાહરલી કરણીમાં ઉદ્યમ, એ બે બોલ
હે શિષ્ય ! તુજને મત હોજો, એ તિર્થકરનો અગ્નિપ્રાય જાણવો. તે માટે
શ્રી જિનેશ્વરની આજ્ઞાએ પ્રવર્તવું જોઈએ, તે સૂત્ર પાઠ લખીએ ઢીએ:—

અણાણાએ એગે સોવઢાણે આણાએ એગે નિરુવઢાણે ।

એવંતે માહોઢ એયં કુસલસસ દંસણં ॥

તદ્દિઢીએ તમ્મુતીએ તપ્પુરકારે તસસણી તસિવેસણા ।

અગ્નિજ્ઞૂએ અદક્કૂ અણગ્નિજ્ઞૂએ પજ્ઞૂ ॥

અર્થ:—હેવે ઢઢો ઉદ્દેશે પ્રારંજીયે ઢીએ. પાંચમે ઉદ્દેશે ડહ સરીલા

આચાર્ય કહાલે, તેમની સેવાએ કૂમાર્ગનો પરિત્યાગ અને રાગદ્વેષની
 હાની સજાવીએ, ઇહાં પણ અધીકાર છે અઁ એકેક ઇન્દ્રિય-વશ ડુર્ગ
 ત્રીના જાનાર, પોતાના બ્રજિમાને પ્રસ્ત, પહવા શ્રી વીતરાગની આજ્ઞા
 વિના * સોપસ્થાનીઠે અને ચારિત્ર (ક્રિયા) માર્ગે પ્રતિપત્ત છે તેમુલે
 એમ કહે “ અમે પ્રવર્જિત ઢીએ ” પર રુદા પારુઆ ધર્મને વિષે વિશેષ
 વિકલ્પ છે અને +સાવધાનુદાનને વિષે પ્રવર્તે, તથા આઁ આજ્ઞા શ્રી વીત
 રાગોપદિષ્ટ માર્ગને વિષે સશુદ્ધ છે, પરં મોહાદિક કાઠિયાને વસ પ્રાપ્તે આ
 લ્લસુ છે, તે શ્રી જિન-પ્રણિત માર્ગને વિષે નિઁ સદાચાર પાલવે વિકલ્પ છે
 હવે શ્રી ગુરુ શિષ્યને કહે છે, “ યઁ યઁ કૂમાર્ગને વિષે અનુદાન અને સન્મા
 ર્ગને વિષે પ્રમાદ, ય ઘે વોલ, ડુર્ગત્રીના કારણ હે શિષ્ય ! તુજને માઁ મત
 હોજો ” યઁ યઁ પૂર્વોક્ત અનાજ્ઞાવિષે †નિરુપસ્થાનપણું, અને આજ્ઞા વિષે
 સોપસ્થાનપણું, ય કુઁ શ્રી તીર્થંકરદેવનો દંઁ બ્રજિપ્રાય જાણવો વલ્લી
 તેજ કહે છે, તે કૂમાર્ગ ઢોરીને સદાય આચાર્યની સમિપે શિષ્યે વસવું,
 તે એમ, તદિઁ તે આચાર્યની ડ્રષ્ટિએ (તીર્થંકર પ્રણીત આગમરુપ ડ્રષ્ટીએ)
 વર્તે, તન્મુઁ તે આચાર્યની મુક્તીએ (નિર્લોજપણે) પ્રવર્તે, તન્મુઁ તે આ
 ચાર્યને સર્વ કાર્યને વિષે આગલ કરી પ્રવર્તે, ‡પ્રતાવતા આચાર્યની અનુ
 મતીએ અનુદાન કરે ઇત્યર્થ તસ્મઁ તે આચાર્યના જ્ઞાને ઉપયુક્ત પ્રવર્તે,
 તલ્લિ તેઁ આચાર્યના સ્થાને પ્રવર્તે, પ્રતાવતા સદા ગુરુ કુલ્લવાસીપણે
 રહે, એવા શિષ્યને શો ગુણ ઉપજે તે કહે છે -અજિઁ તે પરિસદ્ધ (ઉપસર્ગ)
 જીતે, અદઁ બાતી કર્મ ચતુષ્ટય જીતીને કેવલ્લી ચદ્ધ સત્ત્વ લેલે તથા
 અણ્ણ અનુકુલ પ્રતિકુલ ઉપસર્ગે કરી અપરાજિજ્ઞાતા (નિરાલ્લબણ) થાય
 આ સસારમાં જીવને, નર્કાદિક પમતા એક જિનવચન ટાલો માતા પીતા
 પુત્ર કલ્પાદિક કોષ્પણ આલ્લબન નથી તે એવ જૂત જાવનાને યઁ સ
 મર્થ થાય, ઇત્યાદિ હવે આજ્ઞા કેટલા પ્રકારની છે, તે કહે છે ત્રણ પ્ર
 કારની આજ્ઞા આરાધના કરીઠે જ્ઞાન આરાધના ૧, વર્ણન આરાધના

२ अने चारीत्र-आराधना ३. शाख सूत्र जगवती शतक आठमे, उद्देशे दशमे, ते पाठ लखीए ठीएः—

कइ विहेणं जंते ! आराहणा पसुत्ता ? गोयमा ! तिविहा
आराहणा पसुत्ता, तंजहाः-णाणाराहणा, दंसणाराहणा,
चारित्ताराहणा. णाणाराहणाणं जंते ! कइ विहे पसुत्ते ?
गोयमा ! तिविहा पसुत्ता तंजहाः-उक्कोसिया, मज्झिमा, जहणा.
दंसणाराहणाणं जंते ! एवंचेव तिविहा, एवं चारित्तारा-
हणावि.

अर्थः—क० केटला वि० प्रकारे जं० हे जगवान् ! आ० आरा-
धना प० कही ? इती प्रश्न. उत्तर-गो० हे गौतम ! ति० त्रण प्रकारे आ०
आराधनाः प० कही तं० ते जेम ठे तेम कहे ठेः- णा० ज्ञाननी आराधना
निरतीचारपणे अनुपालना, ते ज्ञान पांच प्रकारे, अथवा श्रुतनी आ-
राधना, ते कालादिक आठ जेदे तद्यथा. गाथाः-काले १, विणए २,
बहुमाणे ३, उवहाणे ४, तहनिन्हवणे ५, वंजण ६, अत्थ ७, तडुन्नय
८, अष्ठविहोणाणमायारो ॥ १ ॥ दं. दर्शन सम्यक्तनी आराधना (नि-
शंकितपणा आदि अष्टाचार पाळवा ते) यतः गाथाः-णिस्संक्रिय १, णि-
क्कंखीय २, णिवितिगिह्वा ३, अमूढदिट्ठीय ४, उववुह ५, थिरीकरणे ६,
वच्चल ७, प्पज्जावणे ८ अष्ठ. उपर प्रमाणे दर्शनाराधनाना आठ जेद कह्या
ते विषे पुनः गाथाः-दंसणं मूलं गुरुणो, सुयंचडुन्नंतु विणयवच्चलया,
जह आदरेण कीरइ, दंसण आराहणा णाम ॥ २ ॥ चा० चारित्र सा-
मायकादिकनी आराधना (निरतीचारपणे सुमती गुप्ति पाळवी ते.)
ए चारित्राराधनाना आठ आचार विषे गाथाः- पणिहाण जोग जुत्तो,
पंचहिं समइहिं तिहिं गुत्तिहिं, एस चरित्तायारो, अष्ठ विहो होइ णा-
यबोः समइ गुत्त प्रसिह, जइ धम्माइ सुय धम्म जोगेसु, विरियस अ-

પિંગ્વહો, ચારિત્તારાદ્યા હોઃ ॥ ૩ ॥ હવે ણાઁ જ્ઞાન આરાધના જંઁ
 હે જગવાન્ ! કઁ કેટલે વિઁ પ્રકારે પઁ કહી ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર-ગો
 હે ગૌતમ ! તિઁ ત્રણ પ્રકારે પઁ કહી તઁ તે કહે છે ઁ ઁ ઁ ઁ
 જ્ઞાન-આરાધના તે કેવી કે એ જ્ઞાન-કૃત અનુષ્ઠાનને વિષે પ્રકૃષ્ટ પ્રયત્ન
 ગાઁ યમ તથા ઁકૃષ્ટી જ્ઞાનનો આરાધના (ચૌઁ પૂર્વનું જણવું તે),
 મઁ તેને વિષે મધ્યમ પ્રયત્ન (ગાઁ યમ નહીં તેમ ઘણો થોડો પણ
 નહીં, પકાદશાંગાદિ વિચિત્ર સૂત્રનું જણવું તે) જઁ જઘન્ય થોડોજ
 પ્રયત્ન, એ ઘણોજ થોડો યમ (પાંચ સુમતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એમની
 આઁ પ્રવચન માતાનું જણવું તે) ॥ ૧ ॥ ઁઁ ઁઁ આરાધના જંઁ હેઁ
 ગવાન્ ! કેટલે જેઁ કહી ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર-હે ગૌતમ ! ઁઁ જેમ જ્ઞાન
 આરાધના ત્રણ જેઁ કહી, તેમ ઁઁ આરાધના પણ તિઁ ત્રણ જેઁ
 કેહેવી ત્યા ઁકૃષ્ટી ઁઁ આરાધના તે કાયક સમ્યક્, મધ્યમ આ
 રાધના તે કાયોપશમાદિક સમ્યક્ અને જઘન્ય આરાધના તે સાત્વાદન
 સમ્યક્ (જાલરના રણકાવત) ॥ ૨ ॥ ઁ એમ ઁઁ ચારિત્ર આરાધના
 પણ ત્રણ જેઁ કેહેવી, ઁકૃષ્ટ ચારીત્ર આરાધના તે યથારૂપાત ચારીત્ર
 મધ્યમ-આરાધના તે પરિહાર વિસુદ્ધાદિ, અને જઘન્ય આરાધના તે સા
 માયક ચારિત્ર ॥ ૩ ॥ ઁઁ ઁઁ પ્રકારનો ઁઁ કહો છે સૂત્રધર્મ અને ચારિત્ર
 ઁઁ ૨ શાસ્ત્ર સૂત્ર ઁઁ ઁઁ ઁઁ ઁઁ તે સૂત્રધર્મના ઁઁ જેઁ, જ્ઞાન
 અને સમ્યક્ તથા સૂત્ર અને ઁઁ ૨ સૂત્રની સંજ્ઞાપના પાંચ જેઁ કાયપા,
 પુઁ, પરિવ્રજ્યા, અણુપેઁ અને ઁઁ ૪ ચારિત્ર ઁઁના ઁઁ જેઁ
 મૂલગુણ-પચ્ચક્ષણ, અને ઁઁગુણ-પચ્ચક્ષણ શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક
 સાતમે ઁઁ ઁઁ ઁઁ તે પાઁ —

કઁ વિહેણ જંતે ! પચ્ચક્ષણે પસુત્તા ? ગોયમા ! ઁઁ
 પચ્ચક્ષણે પસુત્તા તજઁ મૂલગુણ-પચ્ચક્ષણેય ઁઁગુણ-
 પચ્ચક્ષણેય મૂલગુણ-પચ્ચક્ષણેણ જંતે ! કઁ વિહે પસુત્તા ?
 ગોયમા ! ઁઁ પસુત્તે તજઁઃ-સઁ-મૂલગુણ-પચ્ચક્ષણે

देस-मूलगुण-पञ्चस्काणे. सबमूलगुण-पञ्चस्काणेणं जंते !
 कइविहे पसुत्ते ? गोयमा ! पंचविहे पसुत्ते तंजहाः-स-
 व्वाञ पाणाइवायाञ विरमणं जाव सब्वाञ परिग्गहाञ विर-
 मणं. देसमूलगुण-पञ्चस्काणेणं जंते ! कइ-विहे पसुत्ते ?
 गोयमा ! पंचविहे पसुत्ते तंजहाः-थूलान-पाणाइवायाञ विर-
 मणं जाव थूलान परिग्गहाञ विरमणं. उत्तरगुण-पञ्चस्का-
 णेणं जंते ! कइविहे पसुत्ते ? गोयमा ! डुविहे पसुत्ते-
 तंजहाः-सव-उत्तरगुण-पञ्चस्काणेय देस-उत्तरगुण-पञ्च-
 स्काणेय. सब-उत्तरगुण-पञ्चस्काणेणं जंते ! कइविहे
 पसुत्ते ? गोयमा ! दसविहे पसुत्ते. तंजहाः-अणाय १,
 मइकंतं २, कोमिसिद्धियं ३, नियंटियंचेव ४, सागार ५,
 मणायार ६, परिमाणकमं ७, निरवसेसे ८, संकियंचेव
 ९, अघ्राए १०. पञ्चस्काणं जवे दस विहा. देसउत्तरगुण-
 पञ्चस्काणेणं जंते ! कइविहे पसुत्ते ? गोयमा ! सत्तविहे
 पसुत्ता तंजहाः-देसयव्वं १, उवज्जोग परिज्जोगपरिमाणं २,
 अणठदंरु विरमणं ३, सामाइयं देसावगासियं ४, पोसहो-
 ववासो ५, अतिहिसंविज्जागो ६, अपत्तिम मारणंतिय
 संवेदणा रुसणा राहणया ७.

अर्थः—कण केटखे ।वण प्रकारे जण. हे जगवान ! पण पचखाण पण
 कक्षां ? इति प्रश्न. उत्तर गोण हे गौतम ! डुण बे प्रकारे पण पचखाण पण
 कक्षां तंण ते कहेठेः-मूण चारित्र कट्ठपनुं मूळ समणगुण प्राणाति पातादि
 विमरणरूप जे पचखाण ते मूलगुण पचखाण, उण मूलगुणनी अपेक्षार्थे
 उत्तरगुण पचखाण, जेम वृद्ध अने वृद्धनी शाखा. मूण मूलगुण-पचखाण

ज० हे जगवान ! क० केटखे वि० प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! दु० वे प्रकारे प० कक्षा त० ते कहे ठे स० सर्वथा मूखगुण पचखाण सर्ववृत्तीने होय ते, अने दे० वेशथी मुखगुण-पचखाण देसवृत्तिने होय ते स० सर्व-मुखगुण पचखाण ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! प० पाच प्रकारे कक्षा त० ते कहे ठे -स० सर्वथा पा० प्राणीने हणवाथी वि० निवर्तवु ते जा० यावत स० सर्वथा प्रकारे मृखावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रहथी वि० निवर्तवु ते ५ दे० देश-मुखगुण-पचखाण ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! प० पाच प्रकारे प० कक्षा त० ते कहे ठे -शू० असप्राणीने हणवाथी वि० निवर्तवु ते जा० यावत शुख-मृखावाद, शुख अदत्तादान, शुख-मैथुन अने शु० शुख प० परिग्रहथी वि० निवर्तवु ते ८० उत्तरगुण-पचखाण ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! दु० वे प्रकारे प० कक्षा त० ते कहे ठे -स० सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाण अने दे० वेशथकी उत्तरगुण पचखाण स० सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाण ज० हे जगवान ! क० केटखे प्रकारे प० कक्षा ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! द० दस प्रकारे प० कक्षा त० ते कहे ठे अ० जे दीन तप करवो जोइय तेथी पहेखा करे ते (आचार्यदिकनी वैयावचना कारणे) १, म० जे दीन तप करवो जोइय तेथी पठी करे ते (आचार्यदिकनी वैयावचना कारणे) २, को० जे तप आरजता अने मुकता एक सरखो करे ते (चतुर्थादिक करी अनतरे चतुर्थादिकनुं करवु ते) ३, नि० निश्चे करीने नोंहोतयो जे माहारे धमुक दिवसे ५ तप निश्चे करवो ते नियत्रीत (तपना दिनादिकने विषे ग्लानत्वावि अतराय ठसा पण नियमथकी करवो) ४, सा० आगार सहित तप करवो ते ५, म० आगार रहित तप करवो ते ६, प० दात्यादिकनुं प्रमाण करवु ते (दात एटखे एक समुचय वस्तुनुं पकवु ते अने भार

खंकीत थाय ने फरीथी ले ते बीजी दात) ७, नि० सर्व अस्नादिक परिहरे ते (निर्वशेष संथारो) ८, सं० अंगुष्ठादि मुष्टी गांठ श्रवण नासिका हाथ फर्स नमुक्कार गणवारुप पचखाण करे ते शंकेत तप ए, अ० पोरसी प्रमुख १०. प० पचखाण दस प्रकारे. यतः एमुक्कारसिए १, पोरसीए २, पुरिमट्टे ३, एकासणेय ४, एकठाणेय ५, आयंबिल ६, अवधठ ७, चरम ८, अजिग्गह ९, एविगइए १०. ए काळनुं मान करवुं ते. ए सर्व-उत्तरगुण-पचखाण जाणवां १०. दे० देसुत्तरगुण-पचखाण जं० हे जगवान ! क० केटले जेदे प० कहां ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० सात जेदे प० कहां तं० ते कहेठे:-दे० दिशी प्रमाण व्रत (जोजनादिक क्षेत्रनी मर्यादा करवी ते) १, उ० उवजोग-परि-जोगनी मर्यादा करवी ते, तेनुं लक्षण यतः उवजोगो जवे वस्तु, पुष्प मन्नं घृतादयो; प्रजोगा जूयणं धर्मि, प्रावणं वलज्जा यथा. २. अ० अन-र्थदंरु (अपध्यानादिकः प्रयोजनविना दंरु लागे ते) थी निवर्तवुं ते ३, सा० सामायक करवुं ते. ते सामाइक किं० लक्षणं यतः जस्सा सा-माण्ड अप्पा, संजमे णियमे तवे; तस्स सामाइयं होइ, इमं केवली ज्ञासियं. दे० दिनप्रत्ये दिशि क्षेत्रनुं प्रमाण करवुं ते ४, पो० पोषध (अष्टयाम चतुर्विधाहार विवर्जित ते) ५, अ० साधुथी संविज्ञाग दान करवुं ते ६, अ० ठेठे मा० मरणने अंते सं० सलेखणा तप विशेषनुं जु० सेववुं तथा आ० तेनी आराधना अखंरु करवी ते संथारो ७, इत्यर्थ.

जीवाणं जंते ! किं मूलगुण-पच्चस्काणी उत्तरगुण-पच्चस्काणी अपच्चस्काणी ? गोयमा ! जीवा मूलगुण-पच्चस्काणीवि उत्तर-गुण-पच्चस्काणीवि अपच्चस्काणीवि ॥ नेरइयाणं जंते ! किं ? मूलगुण-पच्चस्काणी पुच्छा ? गोयमा ! नेरइया णो मूलगुण-पच्चस्काणी णो उत्तरगुण-पच्चस्काणी अपच्चस्काणी, एवं जाव चउरिंदिया, पंचिंदिया-तिरिस्स-जोणिया मणु-

સાયજહાજીવા વાણમતર જોઈસ વેમાણિયા જહા નેરફ્યા॥

અર્થ — જી૦ જીવ જં૦ હે જગવાન ! કિં૦ શુ ? મૂ૦ મુલ્લગુણ પચ્ચસ્કાણી ઠે ૩૦ ઉત્તરગુણ-પચ્ચસ્કાણી ઠે કે અ૦ અપચ્ચસ્કાણી ઠે ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર -ગો૦ હે ગોતમ ! જી૦ જીવ મૂ૦ મુલ્લગુણ પચ્ચસ્કાણી હોય, ૩૦ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણી પણ હોય અને અ૦ અપચ્ચસ્કાણી પણ હોય ને૦ નારકી જં૦ હે જગવાન ! કિં૦ શુ ? મૂ૦ મુલ્લગુણ ૫૦ પચ્ચસ્કાણી ઠે ? ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણી ઠે ? કે અપચ્ચસ્કાણી ઠે ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર ગો૦ હે ગોતમ ! ને૦ નારકી જો૦ મૂ૦ મુલ્લગુણ પચ્ચસ્કાણી નથી જો૦ ૩૦ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણી પણ નથી, પણ અ૦ પચ્ચસ્કાણના અજાવથી અપચ્ચસ્કાણી ઠે ૬૦ ૬૫ સંજમના અજાવથી જાણ યાવત વસ જવનપતિ, પાંચ સ્થાવર અને ત્રણ વિગલેન્દ્રિ સુધી અપચ્ચસ્કાણી કહેવા ૫૦ પચ્ચેન્દ્રિ તિર્યંચ ચો નિકને અને ૫૦ મનુષ્યને ૪૦ જેમ ઈંધીક (સમુદય) જીવ કહ્યા તેમ કહેવા, પણ યટ્થુ ષિશેપ કે તિર્યંચ ચોનિક પચ્ચેન્દ્રિયને સર્વવૃત્તિનો અજાવ ઠે તેથી તે વેશયકીજ મુલ્લગુણ પચ્ચસ્કાણી હોય વા૦ વાણવ્યતર જ્યોત્તિ અને વૈમાનિકને જેમ નારકી કહ્યા તેમ કહેવા હવે મુલ્લગુણ પ્રત્યાભ્યાનાદિવતનો અહ્યા પ્રદુત્વ ચિંતવે ઠે તે પાઠ —

एसिण जते! जीवाणं मूलगुण-पञ्चस्काणीण उत्तरगुण-पञ्च-
स्काणीण अपञ्चस्काणीणय कयरे १ द्वितो जाव विसेसाहि-
यावा? गो०! सव्वथोवाजीवा मूलगुण पञ्चस्काणी, उत्तरगुण-
पञ्चस्काणी असंखेज्ज गुणा, अपञ्चस्काणी अनतगुणा ॥ १॥
ए एसिण जंते! पचिंदिय-तिरिक्कजोणियाण पुत्ता? गो०!
सव्वथोवाजीवा पचिंदिय तिरिक्कजोणियामुल्ल-गुणपञ्चस्काणी
उत्तरगुण-पञ्चस्काणी असंखेज्जगुणा अपञ्चस्काणी असंखे-
ज्जगुणा॥ १॥ एसिणं जते! मणुस्साणं मूलगुण-पञ्चस्काणीणं

पूछा? गो०! सबथोवा मूलगुण-पञ्चस्काणी, उत्तरगुणपञ्चस्का-
णीसंखेज्ज-गुणा, अपञ्चस्काणी असंखेज्जगुणा ॥३॥ जीवाणं
जंते! किं सब-मूलगुण-पञ्चस्काणी देस-मूल-गुण-पञ्चस्काणी
अपञ्चस्काणी ? गो० ! जीवा सबमूलगुण-पञ्चस्काणीवि,
देसमूलगुण-पञ्चस्काणीवि, अपञ्चस्काणीवि. ॥४॥ णेरइयाणं
पुच्छा ? गो० ! नेरइया नो सबमूलगुण-पञ्चस्काणी, नो देस-
मूलगुण-पञ्चस्काणी, अपञ्चस्काणी, एवं जाव चउरिंदिया. ॥५॥
पंचिंदियतिरिक्क पुच्छा? गो०! पंचिंदिय-तिरिक्कजोणिया नो-
सबमूलगुण-पञ्चस्काणी, देसमूलगुण-पञ्चस्काणीवि, अपञ्च-
स्काणीवि. मणूसा जहा जीवा. वाणमंतर जोइस वेमाणिया
जइ नेरइया. ॥६॥ एएसिणं जंते ! जीवाणं सबमूलगुण-पञ्च-
स्काणीणं देसमूलगुण-पञ्चस्काणीणं अपञ्चस्काणीणं कय-
रे २ हितो जाव विसेसाहियावा? गो०! सबथोवाजीवा सब-
मूलगुण-पञ्चस्काणी, देसमूलगुण-पञ्चस्काणी असंखेज्ज-
गुणा, अपञ्चस्काणी अणंत-गुणा, एवं अप्पाबहुगा, ति-
णिवि जहापढमिद्धएदंए; णवरं सबथोवा पंचिंदिय-तिरि-
क्कजोणिया देस-मूलगुण-पञ्चस्काणी, अपञ्चस्काणी असंखेज्ज-
गुणा. ॥७॥ जीवाणं जंते! किं सबउत्तरगुण-पञ्चस्काणी, देसुत्तर
गुण-पञ्चस्काणी, अपञ्चस्काणी? गो० ! जीवा सबउत्तरगुण-
पञ्चस्काणीतिणिवि. पंचिंदिय-तिरिक्कजोणिया. मणुस्साए
चेव. सेसा अपञ्चस्काणी जाववेमाणिया. ॥८॥ एएसिणं जंते
जीवाणं सबउत्तरगुण-पञ्चस्काणीणं अप्पाबहुगा तिणिवि?
जहा पढमे दंए जाव मणुस्साणं. ॥९॥

अर्थ — ए० ए ज० हे जगवान ! जी० जीवने मू० मूलगुण-पच
 खाणीने उ० उत्तरगुण-पचखाणीने अ० अपचखाणीने क० कोण कोण
 थकी जा० जावत वि० घणा थोळा तुळा विशेषाधिक होय ? इति प्रश्न
 गो० हे गौतम ! स० देशथकी तथा सर्वथकी जे मूलगुण-पचखाणवत
 ठे ते थोळा ठे, कारण के देशथकी तथा सर्वथकी उत्तरगुण-पचखाणवत
 अशक्याता ठे इहा सर्ववृत्तिने विषे जे उत्तरगुणवत होय ते अवश्य
 मूलगुणवंत होय अने जे मूलगुणवत होय ते उत्तरगुणवत होय अथवा
 उत्तरगुणविना होय तेज इहा मूलगुणवंत प्रह्वा ते उत्तरगुणथी थो
 काज हाय, घणा साधुने वसविध पचखाणना युक्तपण्याथी ते पण मूल
 गुणथी शक्यातगुणाज होय, कारण के सर्व जति शक्याताज ठे हवे
 देशवृत्तिने विषे मूलगुणवंतथी निम पण उत्तरगुणवंत पामीए ते मधु
 मासादि विचीत्र अजिण्ठथी बहुत्तर (विशेष) होय एम देशवृत्ति
 उत्तरगुणवत अधिक होय तेथी उत्तरगुणवंतने मूलगुणवंतथी अशक्या
 तपण कष्ट मनुष्य अने पचेन्द्रित्यंचनेज पचखाण होय, तेथी वनस्प
 तिना अनतपणा माटे अपचखाणी अनतगुणा कळा ठे ॥ १ ॥ ए० ए
 इनी ज० हे जगवान ! ए० पचेन्द्रित्यंच जो० योनिकनी पु० पुढा
 उत्तर गो० हे गौतम ! स० सर्वथी थो० थोळा जी० जीव प० पचेन्द्रि
 त्रित्यंचयोनिक मू० मूलगुण-पचखाणी, तेथो उ० उत्तरगुण पचखाणी अ०
 अशक्यातगुणा अने अ० अपचखाणी अशक्यातगुणा ॥ २ ॥ ए० ए ज०
 हे जगवान ! म० मनुष्य मू० मूलगुणपचखाणी ? इत्यादिक प्रश्न कीधा
 उत्तर गो० हे गौतम ! स० सर्वथी थोळा मू० मूलगुणपचखाणी तेथी उ०
 उत्तरगुण-पचखाणी स० शक्यातगुणा तेथी अ० अपचखाणी अ० अश
 क्यातगुणा, गर्जज मनुष्य शक्याताज ठे ते माटे संमूर्तिम मनुष्यने प्र
 ह्णे करी जाणावा ॥ ३ ॥ जी० जीव ज० हे जगवान ! किं शु ? स०
 सर्वमूलगुण-पचखाणी ठे ? दे० देशमूलगुण-पचखाणी ठे ? के अ० अप
 चखाणी ठे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! जी० जीव स० सर्वमूल
 गुण-पचखाणी पण ठे दे० देशमूलगुण-पचखाणी पण ठे अने अ० अप

चखाणी पण ठे. ॥ ४ ॥ ए० नारकीनो पु० प्रश्न पुढ्यो. उत्तर गो० हे
 गौतम! ने० नारकी नो० स० सर्वमूलगुण-पचखाणी नथी नो० दे० देशमूल-
 गुण-पचखाणी पण नथी, माटे अ० अपचखाणीज होय. ए० एम जा०
 यावत च० चौरेन्द्रि पर्यंत कहेवुं. ॥ ५ ॥ पं० पंचेन्द्रि ति० तिर्यचनो पु०
 प्रश्न पुढ्यो. उत्तर गो० हे गौतम ! पं० पंचेन्द्रि ति० तिर्यचयोनिकजीव
 नो० स० सर्वमूलगुण-पचखाणी नथी दे० देशवृत्ति होय ते माटे देशमू-
 लगुण-पचखाणी होय अने अ० अपचखाणी पण होय. म० मनुष्यने ज०
 जेम समुचय जीव कह्या तेम कहेवा. वा० वाणव्यंतर जो० जोतिषि अने
 वे० वैमानिकने ज० जेम ने० नारकीने कह्या तेम अपचखाणी कहेवा.
 ॥ ६ ॥ ए० ए जं० हे जगवान ! जी० जीवने स० सर्वमूलगुण-पचखा-
 णीने दे० देशमूलगुण-पचखाणीने अने अ० अपचखाणीने क० क्रोण
 क्रोणथी थोमा जा० यावत वि० विशेषाधिक होय ? इति प्रश्न. उत्तर गो०
 हे गौतम ! स० सर्वथी थोमा जीव स० सर्वमूलगुण-पचखाणी, दे० देश-
 मूलगुण-पचखाणी अ० अशंख्यातगुणा अने अ० अपचखाणी अ० अ-
 नंतगुणा. ए० एम अ० अद्वयाबहुत्व ज० जेम प० पेहेलाज दं० दंरुकने
 विषे कह्या (त्यां पेहेलो जीवने, तेमज बीजो पंचेन्द्रि-तिर्यचनो अने
 त्रीजो मनुष्यनो, ए त्रणे जेम निर्विशेष मूलगुणादि प्रत्येक दंरुकने विषे
 कह्या) तेम इहां पण त्रणेने कहेवा. वळी विशेष कहे ठे ए० एटवुं वि-
 शेष स० सर्वथी थोमा पं० पंचेन्द्रि-तिर्यचयोनिक दे० देशमूलगुण-पचखाणी
 ठे (सर्वमूलगुण-पचखाणी तिर्यच न होय ते माटे) तेथी अ० अपचखाणी
 अ० अशंख्यातगुणा कह्या. ॥ ७ ॥ जी० जीव जं० हे जगवान ! किं शुं ? स० सर्व
 उत्तरगुण-पचखाणी होय दे० देशउत्तरगुण-पचखाणी होय के अ० अप-
 चखाणी होय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! जी० जीव स० सर्वउ-
 त्तरगुण-पचखाणी पण होय, ति० एम त्रणे होय. पं० पंचेन्द्रि-तिर्यच
 अने म० मनुष्यने पण एमज कहेवा. से० शेष नारकी आदिक शघळा
 अ० अपचखाणी कहेवा. जा० यावत वे० वैमानिक पर्यंत कहेवा. ॥ ८ ॥
 ए० ए जं० हे जगवान ! जी० जीवने स० सर्वउत्तरगुण-पचखाणीने

અઠ અસ્પાવદુત્વ તિષ્ઠે એને એમ કહેવા ? જાણે એમ પણ પહેલાં વેદ વેદ
કને વિષે કહ્યા તેમ હજી પણ જાણે યાદત મળે મનુષ્ય પર્યંત કહેવા
હત્યાવિદ્ય ॥ ૫ ॥

જાવાર્થ — મૂલ્યગુણ-પચસ્ત્રાણના છે જેવ, સર્વમૂલ્યગુણ-પચસ્ત્રાણ
અને વેદમૂલ્યગુણ-પચસ્ત્રાણ સર્વમૂલ્યગુણમાં પાંચ માહાવ્રત, અને વેદમૂ
લ્યગુણમાં આવકના પાંચ અણુવ્રત ઉત્તરગુણના છે જેવ, સર્વઉત્તરગુણ-પ
ચસ્ત્રાણ અને વેદઉત્તરગુણ-પચસ્ત્રાણ સર્વઉત્તરગુણમાં વડા વિધિ પચસ્ત્રાણ,
અને વેદઉત્તરગુણમાં આવકના ઉપરના સાત વ્રત હવે ઉપરની સૂત્રદ્વા
સ્ત્રાથી જાણવું કે સૂત્ર અને ચારિત્ર, એ છે ધોલ વિના બીજા કોઈપણ
ધોલમાં શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞા નથી, તેમજ એ છે ધોલ વિના બીજા
કોઈપણ ધોલને મોક્ષનો માર્ગ (ધર્મ) શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો નથી
ત્યારે તેરાપથી કહે છે કે, સાધુને આહાર કરવાની, ઉપગર્ણ રાક્ષવાની
અને નિંદ્રા સેવાની હત્યાવિદ્ય ધોલની જગવંતે આજ્ઞા લીધી છે, તેમ
સૂત્ર અને ચારિત્ર એ છે ધોલ શિવાય બીજા કોઈપણ ધોલમાં જગવંતની
આજ્ઞા નથી એમ કેમ કહેવો ? તેનો ઉત્તર — હવે વેદાનુગ્રીય ! સાધુ
જીને આહાર કરવાની, ઉપગર્ણ રાક્ષવાની, નિંદ્રા સેવાની, હત્યાવિદ્ય
ધોલની અપવાદ માર્ગમાં આજ્ઞા છે, પણ ઉત્સર્ગ (ધોલ) માર્ગમાં ઘો
લવાની આજ્ઞા છે સાધુને ઠેકાણેથી આહાર કરવો અને ઠેકાણેથી
ઠેકવો કહ્યું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર ઘણાયાગ તથા ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૬
મે ગાથા ૩૨ થી ૩૫

તદ્યાં પોરસિ, જત્ત પાણ ગવેસણ,

ઉન્દ મણય રાગંમિ, કારણમિ સમુઠ્ઠિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ — હવે ત્રીજી પોરસિને વિષે જાત-પાણી ગવેયે, તેની વિધિ
કહેવે તો ત્રીજી પોર પોરસિને વિષે જાત-પાણી ગવેયે (સિ)
જીવે ઠેકાણેમાં હવે મળે અને કોઈક કાળે કારણ સુધે ઉપન્યાયી ॥ ૩૨ ॥

वेयण वेयावच्चे. इरियाछाएय संजमछाए;

तहा पाणवत्तियाए, ठं पुण धम्म चिंताए. ॥ ३३ ॥

अर्थः—हवे आहार-पाणी गवेषणानां ठ कारण कहेठेः-वे० क्षुधा-
तृषाथी उपनी वेदना उपशमाववाने अर्थे १, वे० बाल-ग्लाननी वैयावच
करवाने अर्थे २, इ० इरिया सोधवाने अर्थे ३, सं० सत्तर जेदे संजम
पाळवाने अर्थे ४, त० तेमज पा० जीवितव्यने निमित्ते (अविधिण आ-
त्माना प्राण मुकावीए तो आत्मघातनो दोष लागे ते मोटे) ५, ठं ठं
पु० वळी ध० धर्मध्याननी चिंतवणाने अर्थे ६, ज्ञात-पाणी गवेषे. ॥ ३३ ॥

निग्गंथो धिइमंतो, निग्गंथोवि नकरेज्ज ठहिंचेवः

ठाणेहिंतु इमेहिं, अणइकमणाय से दोइ. ॥ ३४ ॥

अर्थः—हवे ठ कारणे साधु तथा साधवी आहार-पाणी न गवेषे
ते कहेठेः-नि० साधु धि० धीर्यवंत अने नि० साधवी पण न० ज्ञात-पा-
णीनी गवेषणा ठ स्थानके न करे, ठा० ए ठ स्थानक इ० आगळ कहेसे
तेने अर्थे अ० संजमजोग उलंघे नहिं से० ते निग्रंथ निग्रंथी संजमवंत
होय. ॥ ३४ ॥

आयंके उवसग्गो, तित्तिस्सया बंजचेर गुत्तीसु;

पाणीदया तवहेज्ज, सरीर वोच्चायणाछाए. ॥ ३५ ॥

अर्थः—हवे ज्ञात-पाणी अणगवेषणानां (न लेवानां) ठ स्थानक
कहेठेः-आ० असाध्य रोगादि उपन्याथी १, उ० मर्णांतिक उपसर्ग उपन्याथी
२, ति० तीक्ष्ण बं० ब्रह्मचर्यनी गुत्ती पाळवाने अर्थे ३, पा० कुंथवादिक
प्राणीनी द० दयाने अर्थ ४, त० तप करवाने अर्थ ५, अने स० शरीरनी
वो० संलेखणा तथा अणसणने अर्थ ६, ज्ञात-पाणी गवेषे नही. ॥ ३५ ॥

ज्ञावार्थः—ए ठ कारणथी आहार करवो ते तो अपवाद मार्गमां
ठे अने उत्सर्ग मार्गमांतो ठोरवो एवी श्री वीतरागदेवनी आज्ञा ठे. हवे

અઃ અહ્વાધદુલ્લ તિઃ પ્રણેને એમ કહેવા ? જઃ જેમ પઃ પદેલા વઃ વંરુ
કને વિપે કહ્યા તેમ હ્રદા પળ જાઃ યાવત મઃ મનુષ્ય પર્યંત કહેવા
હત્યાદિઃ ॥ ૯ ॥

જાવાર્થ — મૂલગુણ-પચ્ચાણના બે જ્ઞેદ, સર્વમૂલગુણ-પચ્ચાણ
અને દેશમૂલગુણ-પચ્ચાણ સર્વમૂલગુણમાં પાંચ માહાવ્રત, અને દેશમૂ
લગુણમાં આવકના પાંચ અણુવ્રત ઉત્તરગુણના બે જ્ઞેદ, સર્વઉત્તરગુણ-પ
ચ્ચાણ અને દેશઉત્તરગુણ પચ્ચાણ સર્વઉત્તરગુણમાં વદા વિધિ પચ્ચાણ,
અને દેશઉત્તરગુણમાં આવકના ઉપરના સાત વ્રત હવે ઉપરની સૂત્રજ્ઞા
સ્વાધી જાણવું કે સૂત્ર અને ચારિત્ર, એ બે ઘોલ વિના ઘીજા કોઈપણ
ઘોલમાં શ્રી વીતરાગદેવની આજ્ઞા નથી, તેમજ એ બે ઘોલ વિના ઘીજા
કોઈપણ ઘોલને મોક્ષનો માર્ગ (ધર્મ) શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો નથી
ત્યારે તેરાપથી કહે છે કે, સાધુને આહાર કરવાની, ઉપગર્ણ રાખવાની
અને નિંજા સેવાની હત્યાદિક ઘોલની જગવતે આજ્ઞા વીધી છે, તમે
સૂત્ર અને ચારિત્ર એ બે ઘોલ શિવાય વીજા કોઈપણ ઘોલમાં જગવંતની
આજ્ઞા નથી એમ કેમ કહોઠો ? તેનો ઉત્તર — હે દેવાનુપ્રીય ! સાધુ
જીને આહાર કરવાની, ઉપગર્ણ રાખવાની, નિંજા સેવાની, હત્યાદિક
ઘોલની અપવાદ માર્ગમાં આજ્ઞા છે, પણ ઉત્તર્ગ (ઘોલ) માર્ગમાં ઠો
રવાની આજ્ઞા છે સાધુએ ઠ કારણથી આહાર કરવો અને ઠ કારણથી
ઠોરવો કહ્યું છે શાલ સૂત્ર ઝાણાયાગ તથા ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૬
મે ગાથા ૩૧ થી ૩૫

તદ્યાએ પોરસિએ, જન્ત પાણ ગવેસએ,

ઠન્દ મણય રાગંમિ, કારણમિ સમુઠિએ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ — હવે ત્રીજી પોરસિને વિષે જાત-પાણી ગવેયે, તેની વિધિ
કહેઠે -તઃ ત્રીજી પોળ પોરસિને વિષે જનજાત પાળપાણી ગળ ગવેયે (સે)
છઃ ઠ કારણમાહે મઃ અનેક કોઈક કાઃ કારણ સઃ ડપન્યાધી ॥૩૩॥

जीवाणं जन्ते ! असंजए अविरिए अप्पमिहय पच्चकाय
पावकम्मे इत्तोचुए पेच्चा देवेसिया ? गोयमा ! अत्तेगइया
देवेसिया, अत्तेगइया णो देवेसिया. से केण ठेणं जन्ते !
एवं वुच्चइ अत्तेगइया देवेसिया अत्तेगइया णो देवेसिया ?
गोयमा ! सैजेइमे जीवा गामागर णगर णिगम रायहाणि
खेम कधम दोणमुह पट्टणासम संवाह सन्निवेसेसु अकाम
तण्हाए अकाम छुहाए अकाम बंजचेर वासेणं अकाम
अण्हाणय सीयाय व दंस मसक सेय जल्ल मल्ल पंक
परितावेणं अप्पतरोवा जूज्जतरोवा कालं अप्पाण परिकि-
लेसंतिं ९ ता कालंमासे कालं किच्चा अणयरेसु वाणमंत-
रेसु देवलोएसु देवताए उववत्तारो जवंति, तहिं तेसिं गइ
तहितेसिं ठिइ तहितेसिं उववाए पप्पत्ते. तेसिणं जन्ते दे-
वाणं केवइयं कालं ठिइ पप्पत्ता ? गो० ! दस वाससहस्साइं
ठिइ पप्पत्ता. अब्बिणं ? जन्ते ! तेसिं देवाणं इट्ठिवा जुइ-
तिवा जसेतिवा बलेतिवा विरिएतिवा पुरुषाकार परक्कमे-
तिवा ? हंता अब्बि. तेणं जन्ते ! देवा परलोगस्साराहणा ?
णो इण्ठे समठे.

अर्थः—जी० जीव (चेतना लक्षणवन्त) जं० हे जगवान ! असं०
असंजमवन्त अथवा अवि० वृत्तरहित अप्प० सम्यक्त प्राप्त करीने नथी
हण्यां तथा अनागतकाल संबंधी नथी पचख्यां जेणे पा० पाप कर्म,
एवा जीव इ० इहां (मनुष्य) थकी चवीने पे० परजवांतरने विषे दे०
देवता थाय ? इति प्रश्न उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० केटलाएक दे० दे-
वता थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय. से० ते के० शा ठे०
कारणे जं० हे जगवान ! ए० एम वु० कहुं के अ० केटलाएक दे० देवता
थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे

વીતરાગદેવની આજ્ઞામા એકાન્ત ધર્મ છે, એકાન્ત મુક્તિનો હેતુ છે, તેમાં વીજો એક કાંઈ નથી, અને આજ્ઞા વાહાર મુક્તિનો માર્ગ નથી અને આ જ્ઞાની આરાધનારૂપ ધર્મ નથી, સ્વારે મિથ્યાત્વીની કરણી શ્રી જિનાજ્ઞા મા કેવીરીતે કહેવાય ! અર્થાત્ નજ કહેવાય હવે પ્રજુની આજ્ઞા વાહાર અઘુજ કરણીથી તો પાપ વધાય, પણ શુદ્ધ કરણી કરે તેથી પુણ્ય ફલ ઇપજે, એવું સૂત્ર મધ્યે ઘણે ઠામે કહ્યું છે ઠતા તેરાપંથી કહેઠેકે, આજ્ઞા વાહાર એકાન્ત પાપ છે, એ તેમનું કહેવું હસ્તિવતવત્ છે કારણ કે પ્રથમ તો તેમનાજ બનાવેલા તેર દ્વારમા કહ્યું છે કે, પુણ્યપાપ અજીવ છે, આજ્ઞા માંહે નથી તેમ આજ્ઞા વાહાર પણ નથી એવી તો મનમા સર્વદ્રશ્ય છે, અને હોકોને જરમાવવાને કપટ-જુઠ લગાવીને કહેઠે કે, આજ્ઞામાંહે તો ધર્મ-પુણ્ય નિપજે છે, પણ આજ્ઞાવાહાર એકાન્ત પાપ છે, એવું કપટથી ઘોષે છે ત્રાહ્મા હો તે વીધારી જોજો

વઢી તેરાપંથીંત એમ કહેઠે કે, મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાંહેલો મોક્ષનો માર્ગ છે, અને મિથ્યાત્વી કરણી કરે તે આશ્રી વેશણ્ણકી શ્રી વીતરાગની આજ્ઞાના આરાધક થાય ૧, એમ સૂત્ર વિરુદ્ધ પ્રરૂપે છે વઢી એમ કહે છે કે, પુણ્ય વધાય તે આજ્ઞામાંહેલી કરણીથી પ્રપ્રાય છે, અને આજ્ઞાવાહાર એકાન્ત પાપ છે ૨, એ પણ સૂત્ર વિરુદ્ધ કહેઠે એ બંને પ્રશ્નના ખેલા ઉત્તર કહીયે ઠીવ

હવે જુઠ ! સૂત્રમા મિથ્યાત્વીની (અન્યતિર્થીની) કરણી આજ્ઞા વાહાર કહી છે, અને એ આજ્ઞા વાહારની કરણીથી પુણ્ય વધાય છે, તે કહેઠે -ગોશાહો, જમાહી અને અન્યતિર્થી એ પ્રણ, તથા ઇવવાદ્ સૂત્રમાં અનેક ખેદના અન્યતિર્થી કહ્યા છે તે, તથા ધિનામન-ઝૂલ, તૃપા, શીત અને તાપના સ્વમવાધાહા, તથા રાજાદિક, રૂનોને અનેક વિધિના-તેવન ખેદન, જાણસી તર્જન્યાદિક માર વે, તે જીવ કટથી પુણ્ય વધે તેથી દેવતામાં જાય, અને તેને જિનાજ્ઞાના અપાઆરાધક કહ્યા છે તેની શાલ સૂત્ર ઇવવાદ્ જીમા, તે પાઠ લાહોવ ઠીવ

जीवाणं जंतं ! असंजए अवरिए अप्पमिहय पच्चस्काय
पावकम्मे इत्तोचुए पेच्चा देवेसिया ? गोयमा ! अत्तेगइया
देवेसिया, अत्तेगइया णो देवेसिया. से केण ठेणं जंतं !
एवं वुच्चइ अत्तेगइया देवेसिया अत्तेगइया णो देवेसिया ?
गोयमा ! सेंजेइमे जीवा गामागर एगर णिगम रायहाणि
खेम कव्वम दोणमुह पट्टणासम संवाह सन्निवेसेसु अकाम
तएहाए अकाम छुहाए अकाम बंजचेर वासेणं अकाम
अएहाणय सीयाय व दंस मसक सेय जल्ल मल्ल पंक
परितावेणं अप्पतरोवा जूज्जतरोवा कालं अप्पाण परिकि-
लेसंति १ ता कालंमासे कालं किच्चा अणयरेसु वाणमंत-
रेसु देवलोएसु देवताए उववत्तारो ज्वंति, तद्धिं तेसिं गइ
तद्धितेसिं ठिइ तद्धितेसिं उववाए पप्सत्ते. तेसिणं जंतं दे-
वाणं केवइयं कालं ठिइ पप्सत्ता ? गो० ! दस वाससहस्साइं
ठिइ पप्सत्ता. अत्तिणं ? जंतं ! तेसिं देवाणं इट्ठिवा जुइ-
तिवा जसेतिवा बल्लेतिवा विरिएतिवा पुरुषाकार परक्कमे-
तिवा ? हंता अत्ति. तेणं जंतं ! देवा परलोगस्साराहणा ?
णो इण्ठे समठे.

अर्थः—जी० जीव (चेतना लक्षणवन्त) जं० हे जगवान ! असं०
असंजमवन्त अथवा अवि० वृतरहित अप्प० सम्यक्त प्राप्त करीने नथी
हएयां तथा अनागतकाल संबंधी नथी पचख्यां जेणे पा० पाप कर्म,
एवा जीव इ० इहां (मनुष्य) थकी चवीने पे० परजवांतरने विषे दे०
देवता थाय ? इति प्रश्न उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० केटलाएक दे० दे-
वता थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय. से० ते के० शा ठे०
कारणे जं० हे जगवान ! ए० एम वु० कल्लुं के अ० केटलाएक दे० देवता
थाय अ० केटलाएक णो० दे० देवता न थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे

ગૌતમ ! સેષ્ઠે જે જે પ્રત્યક્ષ (દેશીતા) જીવ જીવ (તિર્યંચ અને મનુ
 પ્યરુપ), ગાવં વાને વીંટયુ તે ગામ અથવા ધર્મ અથવા સુવર્ણાદિકના
 અગર ધર્મ જ્યાં ગવાદિકનો કર નહીં તે નગર ધર્મ જ્યાં વાણીયાનો
 વાસ તે યોગમ રાજાઓકના વાસ તે રાજધાની સ્થળ ધુલ્લનો ગઢ તે
 સ્થળ ક્ષેત્ર સ્થળેરનગર મધ્ય જ્યાં લુકનો સત્રીવેસ હોય તે ઘોષ જ્યાં જલ
 વટ અને યજ્ઞવટ યજ્ઞે પથ હોય તે ધર પથ પાટણ (રત્નજૂમિં) આ
 તાપસના આશ્રમ સપ્તર્ષિ ઉપર વાસ સપ્તરશ્મિવાદિ વસે તે, ઇત્યાદિક
 વાસને વિષે અર્થ નિર્જરાની અજિસ્રાયા વિના તથા તથા અર્થ નિર્જ
 રાની અજિસ્રાયા વિના તુલ્ય જૂલ સ્થળે અર્થ નિર્જરાની અજિસ્રાયા વિના
 (વિનામન) ધર્મ દ્વિધર્મ વાળા પાલે અર્થ વિનામન, સ્નાન, ન કરે સી
 તાડ તથા તાપ સ્થળે અને ધર્મસા મધ્ય મસાદિકનો સ્થળ સહે તે પર
 શેષો જો રજમાત્ર મેષ મધ્ય કઠણ મેષ અને પથ કાદવ ઇત્યાદિકના પથ
 પરિતાપે કરી અર્થ થોડા કાલ તથા જૂઠા ધર્મ કાલ સુધી અર્થ પોતાની
 આત્માને પથ કલેશ દુઃખ પમાડે, પમાડીને કાળ કાલને અવસરે કાળ
 કાલ કરીને અર્થ અનેરી વાળ વાળવ્યવરની જાતીના ધર્મ દેવલોકને
 વિષે ધર્મ દેવતાપણે ધર્મ ધર્મ, તથા તે તેની ગતિ તથા
 તેની ધર્મ આસ્થાની સ્થિતિ અને તથા તેનું ધર્મ ધર્મ પથ કલે
 ધર્મ તે ધર્મ ધર્મ હે જગવાન ! તે દેવતાની કે કલેશ કાલની ધર્મ સ્થિતિ
 પથ કહી ? ગોળ હે ગૌતમ ! ધર્મ દસ વાળ દુઝાર વર્ષની ધર્મ સ્થિતિ પથ
 કહી અર્થ ધર્મ હે પુણ્ય ! તે તે ધર્મ દેવતાને ધર્મ રુદ્ધિ પરિવારની
 સપદા તુલ્ય ધર્મરના આજ્ઞાની જોતિ જોલ લોક મધ્યે જણ કીર્તિ ધર્મ
 ધર્મરનું ધર્મ જીવધર્મ ધર્મરુ ધર્મ (શક્તિ) પુણ્ય પુરુષ સંધિ
 અર્થિમાન અને પથ પરાક્રમ પોરવવાની શક્તિ ધર્મ ? હા ગૌતમ, તે
 દેવતાને ધર્મરના ધર્મ ધર્મ હે પુણ્ય ! તે દેવતા પથ પરલોકને વિષે
 મોક્ષ પામવારુપ પુણ્યની આજ્ઞાના આરાધક હોય ? ધર્મ નહીં ધર્મ
 અર્થ સપ્તમર્થ તે સમકિતનો આરાધક નયો માટે વ્યવર ધર્મ અર્થ
 ધર્મ કરે તોપણ સમકિત વિના આરાધક નહીં.

सेजेइमे, गामागर, णगर, णिगम, रायहाणी, खेड, कधरु,
मंरुव, दोणमुह, पट्टणास्सम, संवाह, सन्निवेसेसु, मणुआ
ज्वन्ति तंजहाः-अमुबंधगा, णियबंधगा, हडिबंधगा,
चाखबंधगा, दठ्ठ णिस्सगा, पायण्णिस्सगा, कण्णिस्सगा, ए-
कण्णिस्सगा, उठ्ठण्णिस्सगा, जिञ्जण्णिस्सगा, सीसण्णिस्सगा,
मुखण्णिस्सगा, मऊण्णिस्सगा, वर्इकण्णिस्सगा, हियउप्पाम्नि-
यगा, दसणुप्पाम्मियगा, वसणुप्पाम्मियगा, गेवण्णिस्सगा,
तंडुलण्णिस्सगा कागणिमंसखावियगा, उलंवियया, लंवियया,
घसंतगा, घोलंतघा, पफोम्मियया, पीलियया, सूलाइयया,
सूलज्जिणगा, खारवत्तिया, वज्जवत्तिया, सीहपुण्णितया, दव-
ग्गिदवट्ठगा, पंकोसण्णगा, पंकेखुत्तगा, वलयमत्तगा, वसट्ठ-
मत्तगा, णिदाणमत्तगा, अंतसद्धमत्तगा, गिरिपम्मियगा, तरु-
पम्मियगा, मरुपम्मियगा, गिरिपस्कंदोलया, तरुपस्कंदोलया,
मरुपस्कंदोलया, जलपवेसिका, जलणपवेसिका, विसज्जस्कि-
तगा, सञ्जोवामित्तगा, वेहाणसिया, गिद्धिपिठ्ठिगा, कंतारम-
त्तगा, डुज्जिस्कमत्तगा, असंकिलिठ परिणामाते कालमासे
कालंकिच्चा अणयरेसु वाणमंतरेसु देवलोएसु देवत्ताए
उववत्तारोज्जवइ. तहिंतेसिंठिई तहिंतेसिंगई तहिंतेसिं उव-
वाए पस्सत्ते. तेसिणं जंतं ! देवाणं केवइयं कालं ठिइ प० ?
गो० ! बारसवाससदस्साइंठिई पस्सत्ता. अण्णिणं ? जंतं !
तेसिंदेवाणं इट्ठित्तिवा जुईवा जसेत्तिवा बलेत्तिवा वीरिएत्ति-
वा पुरिसक्कार परक्कमेत्तिवा ? हंता अण्णि. तेणं जंतं !
देवा परलोगस्साराहगा ? णो तिण्णे समठे ॥

अर्थ.—से० ते जे प गा० गाम, अग्र प० नगर पि० नीमम रा० राजधानी खे० खे० क० खंकरनगर म० मरुप दो० बंदर प० पाटण आ० तापसोनां ठाम स० पर्वतठपर वास अने स० जरवार प्रमुखना ठामनेषिये म० मनुष्य ज० एबा होय त० ते कहेठे कोष्टक अन्याय कीधायी एटखां दुःख पामे ते कहेठे—अ० काष्टमा हाथ-पग बांध्या पि० खोडानी बेरीमां घाड्यो ह० हेरु गळामां घाडी, चा० केवखानामां घाड्यो ह० हाथ ठि० ठेथा पा० पग ठेथा क० कान ठेथा पा० नाक ठेथुं ठ० होठ ठेथा जि० जीज ठेवी सी० मस्तक ठेथुं हि० हेयु ठपानी काळजानुं मांस काड्यु व० दांत पाळ्या व० वृषण (अरुकोष) ठपानी काड्या गे० कोट ठेवी त० खोखाना दाणा जेवना कटका कर्या का० कोनी जेवना कटका करी तेनु मस तेने खवरान्यु, ठ० खारुमा ठतारे छं० घृकनी शाखाए बांधे घ० पापाण (पत्थर) ठपर घसे, घो० पेटा दिक्ने घोळे प० कुहानाथी फाके पी० शेसकीनी पेठे पीछे सूप शुळीए घाळे स० त्रिशूळाविके नेवे खा० अखाथी ठेवी खोडी काडे, शरीर खार ठाटे व० आळु घामरु साथे बांधे सी० छींग ठेवे तथा शिंहना पुंठने बांधे दा० दावानळनी अग्निथी दळावे प० कादवमां खोशी घाळे, व० झूख मरतां मरे व० इजियो वश पीनायायका मरे शि० राजादिकना निघाणां करी मरे अ० हेयामा कपायादिकथी मिप्पात्व शस्त्र राखी मरे गि० पर्वतथी पकीने मरे त० वृक्ष ठपरथी पकीने मरे म० घूळना ढगळा ठपरथी पकीने मरे गि० पर्वतना पत्थरथी चपाड्ने मरे त० घृकनी काळी हींचोळीने छसरतु मुकीने मरे म० पत्थर हींचोळी पकीने मरे जण्पाणीमां कुबीने मरे जण्अग्निमां पेसीने मरे वि०विष खाड्ने मरे स० शस्त्रयकी मरे वे० गळे फासी छेड् मरे गि० पक्षो पासे चुंटावी मरे क० अटवी (जगल) मा जड मरे दु० दुकाळे चूखे मरे अ० आर्त-रुद्रप्यान प्रणाममा अशकसीपृ प्रणामथा मरे, त० ए पूर्वोक्त जीव का० फाळने अवसरे का० फाळ करीने अ० अनेरी वा० वाणन्यंतर जातीना दे० देवलोकरने वि० दे० देवतापणे ठ० ठपजे, त० त्यां तेनी

ठि० स्थिति त० त्यां तेनी ग० गति अने त० त्यां तेनुं उ० उपजखुं
प० कछुं ठे. ते० जं० दे० हे जगवान ! ते देवतानी के० केटखा का०
काळनी ठि० स्थिति प० कही ? गो० हे गौतम ! बा० बार हजार
वर्षनी स्थिति प० कही. अ० ठे ? जं० हे जगवान ! ते० ते देवने इ० रिद्धि
परिवारनी संपदा जु० शरीराचरणनी कान्ती ज० लोकमांहे जश महिमा
ब० शरीरनुं बळ वी० वीर्य पु० पुरुषाकार अने प० पराक्रम ठे ? हं० हा
गोमत अ० ठे. ते० जं० दे० हे पुज्य ! ते देवता प० परलोकने विषे आ०
आराधक होय ? लो० नही ए अर्थ समर्थ (परलोकना आराधक न होय).

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! ए विनामन चूख-तृषा अने ताढ-ताप खमे,
राजादिक अनेक प्रकारनां दुःख दे, ते परवशपणे सहे अने विनामन
बाल-मर्ण करे, ते जीव देवतामां जाता कद्या, अने तेमने जीनाज्ञाना
परलोकना (मोक्षना) अणआराधक कद्या. ए न्याये मिथ्यात्वीनी
करणी आज्ञा-बाहार ठे अने आज्ञा-बाहार पुन्य निपजेठे. हवे ए बोळोनी,
वेदन-जेदनी अने बाल-मर्णनी साधु-मुनीराज आज्ञा पण देता नथी.
ए करणी जीनाज्ञामां के केम ? त्यारे तेरापंथी कहेठे के, ए कामतो
आज्ञामांहेलां नथी अने ए कामथी पुन्य बंधातु नथी, पण अंत समये
शुज प्रणाम आवे ते आज्ञामांहेला ठे तेथी पुन्य बंधाय ठे. एम एकान्त
जुठ कहेठे, पण अहियां तो मर्णने अंते आर्तध्यानने वशे काळकरी
कष्टथी वाणव्यंतर-देवामां जाय एम कछुं ठे. माद्या हो ते विचारी जोजो.
वळी आ आगला उववाइ-सूत्रना पाठमां कछुं ठे के, मातापीतानां
वचनना पाळणहार सुवनित, पुन्य बंधाय तेथी देवतामां जाय एम कछुं
अने तेमने जीनाज्ञाना अणआराधक कद्या. ते पाठः—

माणया ज्वंति तंजहाः-पगइ जदका पगइ विणया पगइ
उवसंतां पगइ उप्पण्णु कोह माण माया लोप्ता मिउ मइव
संपन्ना अलोणा विणीया अम्मा पिउ सुस्सूसका अम्मा-

प्रियाण अणइक्कमणिल्ल वयणा अप्पिन्हा अप्पारंजा अप्पपरिगाहा अप्पेणं आरजेण अप्पेणं समारजेणं अप्पेणं आरजसमारजेणं वित्तिकप्पेमाणा विहरमाणान्णवद्वुइवासा-
य आणय पाविति पावित्ता कावमासे कावकिञ्चा अणय-
रेसु वाणमतरेसुदेवलोएसुदेवत्ताए उववत्तारो जवंति तेहिं-
तेसिंणइ तेहिंतेसिंठिइ तेहिं तेसिं उववाए पप्पते तेसिण
जते देवाण केवइयं कावं ठिइ पप्पत्ता ? गोयमा ! चउद-
स्सवास सहस्साइ ॥

अर्थ — पूर्वोक्त पाठमा कष्टं के, गाम जावत सन्निवेसने बिषे
म० मनुष्य ज० होय ते केवा होय तं० ते कहेउं प० स्वप्नावे ज०
जडिक्क, प० प्रकृतिना वि० वनित, प० स्वप्नावे उ० उपशमाव्या ठे
तथा प० स्वप्नावे उ० पातळा पाण्या ठे को० क्रोध मा० मान मा०
माया अने खो० खोज, मि० सुकुमाखपणुं अने म० निर अहंकारपहु
सं० पान्या ठे अ० अगोपांग वश राखे ठे वि० ते वनित अ० माता
पीतानी सु० जखी स्सु० सेवा जकिना करणहार तथा अ० माता-पी
ताना अण० वचनने अतिक्रमे नहि एवा वनित ठे ते अप्पि० खावा
पीवानी थोनी इष्टावस अप्पा० थोकाज आरंजी अप्प० अरूप परिग्रह
वंत अ० अ० जीव धात्याविरुप थोकाज आरजेकरी तथा अ० स० जी
वने परितापना पमामुधारुप थोकाज समारंजेकरी तथा अ० थोकाज
आ० आरंज-समारंजेकरी वि० आजीविका करताथका वि० विचरता-
थका थ० घणा वा० वर्षो सुधी आ० आउखुं पा० पाळे पा० पाळीने
का० काळने अवशरे का० काळ करीने अ० अनेरा वा० वाषाव्यतर
वेवलोकेने बिषे दे० वेवतापणे उ० उपजे ते० त्या तेनी गति ते० त्यां
तेनी स्थिति अने ते० त्यां तेनु उ० उपजहुं प० कष्टुं तेण्णवे० ते वे
वतानी, हे जगवान ! के० केटसा का० काळनी ठि० स्थिति प० कही ?

પ્રશ્ન. ઉત્તર ગોળ હે ગૌતમ ! ચળ ચૌદ હજાર વર્ષની સ્થિતિ કહી. પણ
પણ સમક્તિવિના શ્રી જિનશ્રાજ્ઞાના આરાધક નહી.

હવે વિનામન શીલ પાળે, તે પણ જિન-શ્રાજ્ઞા બહાર છે, તોપણ
તે દેવતાપણે નપજે છે. તે વિષે સૂત્ર નવવાણ્જીનો પાઠ લખીએ ઢીણ:-

इत्थियाउं न्वंति तंजहाः-अंतोअंतैउरीयाउं गयंपतियाउं
मयंपतियाउं बालविहवाउं बभितलियाउं माइरखियाउं पि-
यरखियाउं ज्ञायरखियाउं पतिरखियाउं कुलघररखियाउं
सुसरकुलरखियाउं परूढणह मंसकेस करकरोमाउं ववगय
पुप्फगंध-मल्लालंकाराउं अण्हाणग सेयजल मल पंक परि-
त्तावियाउं ववगय खिर दहि एवणीय सप्पि तेल गुल लोण
महु मद्य मंस परिचतकय हाराउं अपिब्बाउं अप्पारंज्जाउं
अप्पपरिगाहाउं अप्पेणंआरंजेणं अप्पेणंसमारंजेणं अ-
प्पेणंआरंजसमारंजेणं वित्तिकप्पेमाणिउं अकामबंजचेर
वासेणं तामेव पति सेज्जं एाइक्कमंति, ताउणं इत्थियाउं
एयारुवेणं विहारेणं विहरमाणीओ बहूइं वासाइं सेसं तंचेव
जाव चउसहिं वाससहस्साइं ठिई पप्पत्ता ॥ ८ ॥

અર્થ:-પૂર્વોક્ત ગ્રામાદિ યાવત્ સનીવેશને વિષે ઇળ છીડે જળ
હોય તે કેવી હોય તંળ તે કહેઠે:-અંળ અંત:પુરને વિષે રહેઠે ગળ જેનો
ધણી પ્રદેશ ગયો છે મળ જેનો ધણી મર્ણ પામ્યો છે બાળ જે બાલપણથી
વિળ રંભાપો પામી છે ઢળ જેને ધણીએ ડુર કરીને ઢોમી દીધી છે માળ
જેને માતાનો જય છે તથા માતાએ પાંચમાં રાખી છે પિળ પીતાનો જય
છે તથા પીતાએ પાંચમાં રાખી છે જાળ જાણે પણ પાંચમાં રાખી છે
પળ જેનું જરથાર રાખવાળું કરે છે કુળ વધા પીતાના ઘરવાળા સારી
રીતે રાખવાળું કરે છે સુળ સાસરાના ઘરવાળાં રાખવાળું કરે છે તેથી તે

અકાર્ય કરી શક્તી નથી, પણ જેણે હાથપગના નલ્લ, વાઢીના રોમરાય (સ્ત્રીને ન હોય પણ કોઈ સ્ત્રીને અભ્ય હોય તે માટે) માથાના કેશ તથા બાહ્યની રોમરાય મોટા વધાર્યા છે (સમરાવતી નથી), વળ જેણે ઢોઢ્યાં છે પણ સેવત્રી જાડ જુડ મોગરાવિક ફુલ ગંધ આમાભ્ય અને મળ ફુલની માઢા અલકાર આજર્ણાદિ, તેમજ અળ જેણે સ્નાન પણ ઢોઢ્યું છે તથા સળ પરસેવો જળ રજમાત્ર મળ કાઠો મેલ પણ ઢીસો મેલ પરસેવાથી ઝીંજાય એવી રીતે પણ પરિતાપથી જેણે શરીરને વલ્લેશ પમાઢ્યો છે, તથા ઘળ જેણે ઢાઢ્યા છે સ્ત્રિ સ્ત્રીર હુલ વળ વહી ઘળ માલ્લળ સળ ઘૂત, તેલ, ગોઢ, સ્વાંઢ, સાકરાવિક હુંળ મળમઢ મળ વઢ્ઢહાસ્યાવિક મળ, તથા મળ જલચર ઘલચર અને લેચર સઢધીના માંસનો જેણે પણ પરિ હાર, કર્યો ઢ, અળ્લેને થોઢી ડઢા છે અળ કર્ણાદિકનો થોઢો મારંઢ, છે અળ ધનાવિકનો થોઢો પરિમહ છે અળ જીવ ઘાત્યાવિકનો થોઢો મારંઢ છે અળ જીવને પરિતાપ ડપજાવવારૂપ થોઢો સમારંઢ છે તેવા અળ થોઢો મારંઢ-સમારંઢે કરી વિળ વૃત્તો આજીવિકા કરતીધકી અળ વિનામન મઢ્ઢચર્યને વિષે ઘસતીધકી તે જે પતિની પોઢવાની સિઢ્યા છે તે ઢામ ણાળ અતિક્રમતો (ડલઘતી) નથી તાળ પવી સ્ત્રી જાત ણે પવા પ્રકારના વિળ વિહારે કરી વિળ વિચરતીધકી ઘળ ઘણા ઘાળ વર્ષ સુધી, હોય ઘોલ પૂર્વની પેરે જાણવા, જાળ યાલત ઘળ ઘોસઢ હજાર, વર્ષ સઢત્સરની ટિળ આઢલ્લાની સ્થિતિ પણ ઢી તીર્યંકરલેલે કહી ॥ ૭ ॥

વઢી અન્યમતિ, તાપસ, મહસ્યી, ઘિનયવાલી અને અક્રિયાવાલી, ઢી, લીતરાગલેવની આઢ્ઢાધાહાર ઘાલે છે, તોપળ તેઢ લેવતાપળે ડપજે, છે તે પાઢ લલ્લીળ ઢીલ:—

સેજેહમે ગામાગર ણગર જાવ સળિલેસેસુ મળુઆ, જવંતિ,
તજહા:દગલતિયા દગતહ્યા દગસત્તમા દગલકારસગા
ગોયમા ગોલહ્યા ગિહિ-ધમા ઢમ્મ-લિંતકા અલિરુહ વિ-
રુહ ઘુલ-સાવગપ્પજિતયો તેસિ મળુયાળા ણો કપ્પંતિ

इमाञ्च एवरस विगइञ्च आहारेत्तए तंजहाः-खीरं दहिं एव-
णियं सप्पिं तेलं फाणियं महु मज्झं मंसं, एणञ्च सरिस
विगइए. तेणं मणुआ अपिह्वा तंचेव सब्बं, एवरं चउरा-
सीति वास सदस्साई ठिई पसुत्ता ॥ ए ॥

अर्थः—से० ए प्रत्यक्ष देखीता संसारो जीव गा० गाम अ० अंगर
ए० नगरादिक जा० यावत् स० जरवार वसे ते वासने विषे म० मनुष्य
ज० होय, ते केवा होय तं० ते कहेवे:-द०ब० केटलाक धान्यनो द्रव्य
अने बीजुं पाणी, ते शिवाय बीजुं कांइ न ले, द०त० केटलाक बे द्रव्य
अने बीजु पाणी ले, द०स०केटलाक ठ द्रव्य अने सातमुं पाणी ले, द०ए०
केटलाक दस द्रव्य अने अग्यारमुं पाणी ले, गो० केटलाक गौतममति
पोठीयाने माने गोव० केटलाक गायनी पेठे वृत्ति राखे (गायनी परे
विश्रामथकी नीकळीने नीकळे, चरतां चरे, पाणीपोतां पीए, सुतां सुए,
इत्यादिक गायनी परे वर्ते) गि० केटलाक ग्रहस्थपणुं रुकुं करी माने,
ध० धर्मशास्त्रना चिंतवणहार, अ० विनयवादी, वि० अक्रियावादी (सर्व
दर्शनथकी विरुद्ध) अने बु० वृद्ध श्रावक आदि पूर्व कह्या ते० ते म०
मनुष्योने णो० न कढे ५० ते आगळ कहेसे:-ए० नव रसरूप विगयनो
(शरिरमां विकृति-विकार करे तेनो) आ० आहार करवो, तं० ते कहेवे
खी० खीर दुध द० दही ए० माखण स० घृत ते० तेल, फा० गोळ म०
मध म० चंद्रहास्यादि दारु अने मं० त्रण प्रकारनुं मांस न कढे, ए०
पण एटलुं विशेष स० एक सरसवनी विगय कढे. ते० एवा म० मनुष्य
अ० अल्प इच्छा, तेमज स० सर्व बीजुं जाणवुं, ए० पण एटलुं विशेष च०
तेमनी चोराशी हजार वर्षनी आनखानी स्थिति प० कही; अने पूर्वो.
कूपरे जिनाझाना (परलोकना) अणआराधक कह्या.

वळी श्री वोतरागनी आझाबाहार अन्यमति, तापस, अग्निहोत्री
आदि घणा कष्टना करणहारा देवतापणे उपजता कह्या वे, ते श्री नव-
वाइजीतो पाठ लखीए ठीए:—

સેજેદ્દમે ગંગાકૂલગા વણપત્યા તાવસા જવતિ તંજહા -હો-
 તિયા પોતિયા કોતિયા જણઈ સઘઈ ઘાલઈ દુપછા
 દંતુસ્કલિયા ઝમજ્જાકા સમજ્જાકા નિમજ્જાકા સપસ્કાલા
 દક્ષિણકૂલકા ઉત્તરકૂલકા સલ્લધમકા કૂલધમકા મિગ-
 લ્લુદ્ધકા હલ્લિતાવસા ઝલ્લકા દિસાપોલિણો વાકવાસિણો
 અંબુવાસિણો વિલ્લવાસિણો જલ્લવાસિણો વેલ્લવાસિણો રુલ્લ-
 મૂલ્લયા અંબુજ્જલ્લિણો વાંજ્જલ્લિણો સેવાલ્લજ્જલ્લિણો મૂલ્લા-
 હારા કદાહારા તયાહારા પત્તાહારા પુષ્પાહારા ફલાહારા
 બોયાહારા પરિસન્નિય કંદમૂલ્લ તયપત્ત પુષ્પફલાહારા જલા-
 મિસેય કલિણ ગાય જૂયા આયાવણાહિ પચમ્મીતાવેદિં
 દ્દગાલ્લસોલ્લિય કનૂસોલ્લિય કઠ્ઠસોલ્લિયપિવ અપ્પાણંકરે-
 માણા વહુઈ વાસાઈ પરિયાય પાઝણત્તિ ૨ તા કાલ્લમાસે
 કાલ્લકિન્ના ઝલ્લોસેણ જોદ્દસિણ્ણુ દેવેસુ દેવત્તાણ ઝવવત્તારો
 જવતિ પલિઝવમ વાસ-સય-સદ્દસ્સ મલ્લહિય ઠિઈ પસુતા
 આરાહણા ? ણોદ્દણ્ણઠે સમઠે ॥

અર્થ—સે० ૫ સત્તારિક જીવ ગ० ગંગા નદીના કાઠે ઝમજ્જા
 ઢાંચા પાસાને વિષે ૪૦ વાણપ્રસ્થ તાપત્ત તપ અને કલ્પના કરણહાર
 વનમાં ઝામ કરી રહ્યા છે, તે કેવા હોય ત० તે કહેઠે-હો અગ્નિહોત્રીના
 કરણહાર પો० ઘસ્ટના ધરણહાર કો० જશના કરણહાર જા० યજ્ઞના
 કરણહાર સ० શ્રદ્ધાશ્રત શાસ્ત્રના શાંજલનાર, જાજનનુ ઇપગર્ણ સાથે
 રાત્રીને પ્રવર્તે, એક કમન્દલુ રાખે, ફલ્લ જલ્લે ૪૦ એકવાર પાણીમા પેસીને
 તત્કાલ નીસરે સ० વારવાર સ્નાન કરે નિ० સ્નાનને અર્થે વારવાર પાણીમાં
 કુલ્લકા મારી રહે સ० માટીય ઘસીઘસીને સ્નાન કરે ૬૦ ગંગાનદીને દક્ષિ-
 ણકાંઠે વસે ૪૦ ગંગાનદીના ઉત્તરકાંઠે વસે સં० શલ્લ પુરીને (વગાનીને) જમે

कू० कुलनी रीते उन्नारही रामनाम जपी जोजन करे मि० हिरणना
मांसनुं जोजन करे ह० एक हाथी मारी घणा दीवस सुधी जोजन
करे न० उंचो दांमो करीने हींमे दि० दश दिशामां पाणी ठांटी लोक-
पाळनी आझा मागीने फुल-फल ले वा० वृक्षनी ठालनां वस्त्र पहरे अं०
पाणीमां रहे बि० बीलमां रहे ज० पाणीमां रहे वे० वृक्षना हेठळ रहे
रु० रुखना मूळमां रहे अं० पाणी पीने रहे वा० वायु ज़कीने रहे से०
नदीनी शेवाळ खाशेने रहे मू० मुळनो आहार करे कं० कंदनो आहार
करे त० वृक्षनी ठालनो आहार करे प० पांदरुंनो आहार करे पु०
फुलनो आहार करे फ० फळनो आहार करे बी० बीजनो आहार करे
प० परुया-सरुया क० कंदमूळ तथा पु० फुल-फळनो आहार करे ज०
पाणीमां स्नान करे, क० कठण गा० गात्र जू० जेणे बांध्युंठे ते आ०
बुन्हाळे आतापना ले, पं० चारे दिशे अग्नि अने माथे सुर्य तपे, ए
पंचाग्निना तापथी इ० जेणे कोयला सरखुं शरीर कथुंठे, कं० कष्टथी
जेणे शरीर नवळुं कथुं ठे अने क० तपश्याथी अधबळया काष्ट समान
शरीर कथुं ठे, एवी तपश्या करीने व० घणा वा० वर्षलग्नी प० पर्याय
(तापसीनी दिक्षा) पा० पाळे, पाळीने का० काळने अवसरे का०
काळ करीने न० उत्कृष्टा जो० जोतिषि संबंधी दे० देवलोकने विषे दे०
देवतापणे न० उपजे. तेनी प० एक पद्योपम उपर वा० एक लाख
वर्षनी ठि० आनखानी स्थिति प० कही, शेष बीजा बोळ पूर्वनी पेरे
जाणवा; पण ते परलोकना आराधक न थाय.

सेजेइमे गामागर जाव सणिवेसेसु पवइआ समणा न्वंति
तंजहाः-कंदप्पिया कुकुया मोहरिया गियरइप्पिया नच्चण-
सीत्ता तेणं एणं विहारेणं विहरमाणा बहुइं-वासाइं साम-
ण-परिआगं पाउणंति १ ता तस्स-ठाणस्स अणालोइय
अप्पडिकंता कालंमासे कालंकिच्चा उक्कोसेणं सोहम्मकप्पे

સેજેહમે ગંગાકૂલગા વણપત્યા તાવસા જવતિ તેજહા -હો-
 તિયા પોતિયા કોતિયા જણઈ સઘઈ ઘાલઈ દુપછા
 દંતુસ્કલિયા ઝમઝાકા સમઝાકા નિમઝાકા સપસ્કાલા
 દક્ષિણકૂલકા ઉત્તરકૂલકા સઘધમકા કૂલધમકા મિગ-
 લૂદ્ધકા હૃદિતાવસા ઝરઘકા દિસાપોલિણો વાકવાસિણો
 અંબુવાસિણો વિલવાસિણો જલવાસિણો વેલવાસિણો રુલ-
 મૂલયા અંબુજસ્કિણો વાંજસ્કિણો સેવાલજસ્કિણો મૂલા-
 હારા કદાહારા તયાહારા પતાહારા પુષ્પાહારા ફલાહારા
 બોયાહારા પરિસનિય કંદમૂલ તયપત પુષ્પફલાહારા જલા-
 મિસેય કઢિણ ગાય જૂયા આયાવણાદિ પચમ્મીતાવેદિ
 હગાલસોલ્લિય કરૂસોલ્લિય કઠસોલ્લિયપિવ અપ્પાણકરે-
 માણા વહુઈ વાસાઈ પરિયાય પાઝણતિ ૧ તા કાલમાસે
 કાલકિન્ના ઝકોસેણ જોહસિણસુ દેવેસુ દેવતાં ઉવવત્તારો
 જવતિ પલિગવમ વાસ-સય-સહસ્સ મઙ્ગહિય ઠિઈ પપ્પતા
 આરાહણા ૧ પોણ્ણઠે સમઠે ॥

અર્થ —સે ૧ સત્સારિક જીવ ગંગા નદીના કાઠે જમણા
 ઢાંચા પાસાને બિપે ૪૦ વાણપ્રસ્થ તાપસ તપ અને કટ્ટના કરણહાર
 વનમા ઝામ કરી રહ્યા છે, તે કેવા હોય ત ૦ તે કહેહે-હો અગ્નિહોત્રીના
 કરણહાર પો ૦ ઘસ્ટના ધરણહાર કો ૦ જશના કરણહાર જ ૦ યજ્ઞના
 કરણહાર સ ૦ શ્રદ્ધાવત શાસ્ત્રના શાંજલનાર, જાજનનુ ઇપગર્થ સાથે
 રાત્રીને પ્રથમે, એક કમરુલ રાત્રે, ફલ જદે ૪૦ એકવાર પાણીમા પેસીને
 તત્કાલ નીસરે સ ૦ વારવાર સ્નાન કરે નિ ૦ સ્નાનને અર્થે વારવાર પાણીમાં
 કુચકા મારી રહે સ ૦ માટી ૧ ઘસીઘસીને સ્નાન કરે ૬૦ ગંગાનદીને દક્ષિ-
 ણકાંઠે ઘસે ૪૦ ગંગાનદીના ઉત્તરકાંઠે ઘસે સ ૦ શલ પુરોને (વગાનીને) જમે

द्विय ण. तेणं परिवायगा रिउवेय जउवेय सामवेय अथ-
 वणवेय इतिहास पंचमाणं णिग्घंट ठठाणं संगोवंगाणं
 सरहस्साणं चउन्हंवेयाणं सारका पारका धारका वारका
 समंगवि सठितंत विसारदा संखाणे सिस्काकप्पे वाकरणे
 ठंदे णिरुत्ते जोईसामायणे अणोसुय बहुसु बंजणएसु स-
 नेसु सुपरिणिठियाविहोढा तेणंते परिवायगा दाणधम्मंच
 सोयधम्मंच तिन्नाज्जिसेयंच आघवेमाणा पणवेमाणा परु-
 वेमाणा विहरंति जेणं अम्मं किंचि असुई ज्वंति तेणं
 उदयणय मट्टियाएय पस्कादियंसमाणं सुई ज्वइ एवं
 खलु अम्मे चोस्का चोस्कायारा सुइसुई समायाए ज्वेत्ता
 अज्जिसेय जल पुयप्पाणो अविग्घेणं सग्गं गमिस्सामो ॥
 तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति अगमंवा तलायंवा णइवा
 वाविंवा पुस्करणिंवा दीहियंवा गुंजादियंवा सरंवा सागरंवा
 जग्गहित्तए, णण्ह अद्राण गमणेणं॥तेसिणं परिवायगाणं
 णोकप्पइ सगमंवा जाव संदमाणियंवा डुरूहित्ताणं गठि-
 त्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति आसंवा हठिंवा
 उठंवा गोणंवा महिसंवा खरंवा डुरूहित्ताणं गमित्तए, ण-
 ण्ह बलाज्जिउगेणं ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई ण-
 कप्पेन्हाइवा जाव मागहपेन्हाइवा पेत्तित्तए॥तेसिणं परिवा-
 यगाणं णोकप्पंति हरिआणं वेसणतावा घट्टणतावा ठंज-
 णतावा वूसणतावा उप्पामणतावा करित्तए ॥ तेसिणं
 परिवायगाणं णोकप्पई इत्तिकहाइवा जत्तकहाइवा देस-
 कहाइवा सइकहाइवा चोरकहाइवा जणवयकहातिंवा अ-
 ण्णदंक्कित्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई अथ-

કંદપિણ્ણુ દેવતાણુ ઝવવતારો જવંતિ તેહિં તેસિં ઈહ સેસ
તચેવ, ણવર પલિઝવમં વાસસહસ્સ મઙ્ગહિયં ઊર્હ ॥

અર્થ — સેઠ્ઠ સસારિક જીવ ગાળગામ નગરાદિ જાઠ યાવતુ સઠ
સજીવેસને વિષે પઠ પ્રવર્જિત સઠ શ્રમણ તપના કરણહાર જઠ હોય, તે
કેવા હોય તેઠ તે કહેલે કઠ કદર્પ-કથાના કરણહાર, કુઠ કુવેષ્ઠાના ક
રણહાર, મોઠ મુલ્હારી નાના ધિધના અપશબ્દના બોલણહાર, ગિઠ ગીત
કરી રમણનુ કરતુ જેને પ્રિય છે અને નઠ જેનો સ્વજ્ઞાવ નાચવાનો છે,
પૂર્વે કહ્યા તેઠ તેવા વિઠ વિહારે વિઠ વિચરસાથકા વઠ ઘણા વર્ષસમી
સાઠ સામાન્ય ધારિત્રપણુ પાઠ પાલે, પાઠીને તઠ પૂર્વે કહ્યાં તે સ્થાનક
પ્રત્યે ઘણાઠ ગુરુ આગલ આલોબ્યા નથી તથા અપ્પઠ પક્કિકમ્યાં નથી,
પવા સાધુ કાઠ કાલને અવસરે કાઠ કાલ કરીને ઝઠ ઇત્કૃષ્ટા આધા
જાય તો સોઠ સૌધર્મનામે પ્રથમ દેવલોકને વિષે કઠ કદર્પ હાશ્ય કૌ
તકના કરણહારા વેઠ દેવતાને વિષે દેવતાપણે ઝઠ ઇત્યાત સત્યનાં વિષે,
ઝપજે તેઠ ત્યા તેની સ્થિતિ સેઠ હોય બોલ પૂર્વનીપેરે જાણવા, ણઠ પણ
ઘટલુ વિશેષ પઠ એક પલ્લોપમ અને વાઠ એક હજાર વર્ષના આયુષ્યની
વિઠ સ્થિતિ કહી, પણ તેમને આજ્ઞાના અણઆરાધક કહ્યા

બઠી પરિઘાનકન્તાપસ વીતરાગની આજ્ઞાવાહાર છે, અને તે
કરણી કરીને દેવલોકમા જાય છે, તે પાઠ સ્ત્રોત ઊર્ધ્—

સેજેહમે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ પરિવાયગા જવતિ તં-
જહા -સલા જોગી કવિલા ઝિઝહા હસા પરમહસા વહુ-
ઝદગા કુધિવયા વણ્ણપરિવાયગા તઠ સ્વલુ હમે અઠ
માહણ પરિવાયગા જવતિ તજહા;-કન્દેય કરકંટય અવ-
મેય પરાસેર કન્દે દીપાયણે ચેવ દેવગુત્તેય ણારસે ૮
તઠ સ્વલુ હમેઅઠ સત્તિય પરિવાયગા જવતિ તજહા -
સીલ્હં સસિદ્ધે ણગાહ જગ્ગાહ તિયવિદેહે રાયા રામે વલે-

द्विय ण. तेणं परिवायगा रिउवेय जउवेय सामवेय अथ-
 वणवेय इतिहास पंचमाणं णिग्घटं ठठाणं संगोवंगाणं
 सरहस्साणं चउन्हंवेयाणं सारका पारका धारका वारका
 समंगवि सठितंत विसारदा संखाणे सिस्काकप्पे वाकरणे
 चंदे णिरुत्ते जोईसामायणे अणोसुय बहुसु बंजणएसु स-
 नेसु सुपरिणिठियाविहोढा तेणंते परिवायगा दाणधम्मंच
 सोयधम्मंच तिन्नाज्जिसेयंच आघवेमाणा पणवेमाणा परु-
 वेमाणा विहरंति जेणं अम्मं किंचि असुई ज्वंति तेणं
 उदयणय मट्टियाएय पस्कादियंसमाणं सुई ज्वइ एवं
 खलु अम्मे चोस्का चोस्कायारा सुइसुई समायाए ज्वेत्ता
 अज्जिसेय जल पुयप्पाणो अविग्घेणं सगं गमिस्सामो ॥
 तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति अगमंवा तलायंवा णइवा
 वाविंवा पुस्करणिंवा दीहियंवा गुंजादियंवा सरंवा सागरंवा
 जग्गहित्तए, णण्ण अद्राण गमणेणं॥तेसिणं परिवायगाणं
 णोकप्पइ सगमंवा जाव संदमाणियंवा डुरूहित्ताणं गठि-
 त्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पंति आसंवा दंढिंवा
 उट्ठंवा गोणंवा महिसंवा खरंवा डुरूहित्ताणं गमित्तए, ण-
 ण्ण बलाज्जिउगेणं ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई ण-
 कप्पेत्ताइवा जाव मागहपेत्ताइवा पेत्तित्तए॥तेसिणं परिवा-
 यगाणं णोकप्पंति हरिआणं देसणतावा घट्टणतावा ठंज-
 णतावा लूसणतावा उप्पामणतावा करित्तए ॥ तेसिणं
 परिवायगाणं णोकप्पई इत्तिकदाइवा जत्तकदाइवा देस-
 कदाइवा राइकदाइवा चोरकदाइवा जणवयकहातिंवा अ-
 ण्णदंक्कित्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पई अय-

पायाणिवा तजपायाणिवा तंबपायाणिवा जसदपायाणिवा
जाव बहुमुष्ठाणिवा धारित्तए, णणत्त अत्ताजपायणिवा
दारुपायणिवा मट्ठीयपायणिवा ॥ तेसिण परिवायगाणं
णोकप्पति अयबंधाणिवा तजयबंधणाणिवा तंबबधाणिवा
जाव बहुमुष्ठाणि धारित्तए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोक-
प्पइ णाणाविद्वणरागरत्ताइ वत्ताइ धारित्तए, णणत्त ए-
क्काए धाउरत्ताए ॥ तेसिणं परिवायगाणं णोकप्पति हारंवा
अच्चहारंवा एकावखियंवा मुत्तावखियंवा कणगावखियंवा
रयणावखिंवा मुरविंवा कंठेमुरविंवा पाखंवा तिसरयंवा क-
म्भित्तं दसमुद्धिआणतकवा कम्भियाणिवा तुम्भियाणिवा अग-
घाणिवा केउराणिवा कुम्भ्याणिवा मज्झवा चूळमणिवा पिण-
द्धित्तए, णणत्त एकेण तविण पवित्तएणातेसिणं परिवाय-
गाणं णोकप्पंति गंधिम वेम्मि पुरिम संघातिमे चण्ढिदे म-
द्धेधारिए, णणत्त एकेण कणपूरेणं ॥ तेसिणं परिवायगाणं
णोकप्पइ अगरेण्णवा चदण्णवा कुकुमेणवा गायं अणु-
खिपित्तए, णणत्त एक्काए गगामद्धिआणतेसिणं परिवायगा-
णं कप्पइ मागहयपत्तए जलस्स पम्भियाद्धित्तए, सेविय बह-
माणे नोचेवण अवहमाणे, सेविय त्तिमिज्जदिए नोचेवणं,
कहमोदए, सेविय बहूपससे नोचेवणं अवहूपससे, सेविय
परिपूए नोचेवणं अपरिपूए, सेविय सावद्धेतिकाउ नोचे-
वण अणवद्धेकाउ, सेविय जीवे नोचेवणं अजीवे, सेवियण
दिसे नोचेवणं अदिणे, सेविय पिवित्तए नोचेवणं इयपाय
चरुचमस पक्कावणऽछाए सिणाइत्तएवा ॥ तेसिणं परि-

वायगाणं कप्पइ मागदय अ-धाअट्ठाए जलस्स पन्निगा-
हित्तए, सेविय वहमाणे णोचेवणं अब्बहमाणे जाव नोचे-
वणं अदिणे, सेविय हत्थपाव चरुचमस पस्काळण्ठा-
याए नोचेवणं पिवित्तए सिणाइत्तएवा ॥ तेसिणं परिवाय-
गाणं कप्पइ मागदए आठए जलस्स पन्निगाहित्तए, से-
विय वहमाणे नोचेवणं अब्बहमाणे जाव नोचेवणं अदिणे,
सेविय सिणाइत्तए नोचेवणं हत्थपाय चरुचमस पस्काळण
ठयाए पिवित्तएवा ॥ तेणं परिवायगा एया रुवेणं विहा-
रेणं विहरमाणा बहूणं वासाइं परियागं पाउणित्ता काल-
मासे कालंकिच्चा उक्कासेणं बंजलोएकप्पे देवत्ताए उववत्ता-
रो ज्वंति. तेहिंतेसिं गई दस सागरोवमाई ठिई पस्सत्ता
सेसं तंचेव ॥

अर्थः—से० ए संसारी जीव गा० गाम, श्रगर, जा० यावत् स०
सन्नीवेशने विपे प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासि ज० होय, ते केवा होय
तं० ते कहेढेः-सं० शंखनी माफक नाद करी ध्यान करे ते, जो० अध्यात्म
वेदान्त शास्त्रनुं ध्यान करे ते, क० कपिलदेवतने माने ते, जि० नृगुरुषि
लोकमांही प्रसिद्ध ठे तेना शिष्य वनमां फरता रहे ते, हं० पर्वतादिके
वशे ते, प० नदी प्रवाहे वसे, कोपीनादिक सर्व वस्तु ठोमीने प्राण तजे,
अष्टांग योग साधे, इश्वरने माने अने जिह्वा अर्थेज गाममां आवे ते.
ब० पाणीनी परे घणा हींके, गामे एक रात्री अने नगरे पांच रात्री रहे
ते, कु० घेर रहीनेज क्रोध लोभने ठांके ते, क० कृष्ण-परिव्राजक जे
नारायण परिज्जक्त तापस विशेष ते. त० त्यां ख० निश्चे इ० ए अ०
आठ मा० ब्राह्मणनी जाति संबंधि प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिनी
जाति ज० होय ठे तं० ते कहेढेः-क० कृष्ण १, क० करकंटक २, अं०
अंबरु ३, प० पारासर ४, क० कृष्ण ५, द्वी० द्विपायन ६, चे० निश्चे दे०

દેવયુત ૩ અને યાગ નારદ ૬ હવે તેમાંથી સ્વ નિષ્કે ૬૦ એ આઠ
 સ્વ કૃત્રિની જાતિ સવધિ ૫૦ પરિબ્રાજક-વંરુધરસન્યાસિ જાગ હોય તે
 તે કહેવે સી ૦ સીસવદ્ ૧, સ ૦ સસીહર ૨, પા ૦ નગાદ્ ૩, જાગનાર્ગવ ૪,
 એમ વિ ૦ વિવેદ ૫, રા ૦ રાજા ૬, રા ૦ રામ ૭ અને ઘ ૦ ઘસ ૮ તે ૦ તે
 ૫૦ પરિબ્રાજક-વંરુધરસન્યાસિ રિ ૦ રુજુર્નામા-વેદ ૧, જા ૦ યુજુર્નામા-વેદ
 ૨, સા ૦ શામનામા-વેદ ૩, અ ૦ અથર્વણ વેદ ૪, ૬૦ ઇતિહાસ (અઘાર
 પુરાણ) ૫૦ તે પાંચમો, ણિ ૦ નિર્ઘટનામા ૭૦ ૭૬ અગ, સં ૦ શિક્ષાદિક
 ૭ અગના ઇપાગ સહિત સ ૦ રહસ્ય જાવજેદે કરી સહિત ૫૦ ૭૦
 રુજુર્વેદાદિક ચાર વેદને સા ૦ વિસરતા સજારે છે, પા ૦ વેદાદિકના માર
 ગામને છે, ઘા ૦ હૈયાને વિષે ખારક છે, વા ૦ અશુરુ જાણતા-ચારે છે, સ ૦ ૭
 અગના જાણ છે, સ ૦ સાઠિત્રનામા શાસ્ત્રના વિ ૦ જાણ (પત્રીત) છે,
 સ ૦ શાસ્ત્રના ગણિતશાસ્ત્રના જાણ છે, સિ ૦ શિક્ષા અક્ષર સ્વરૂપ શાસ્ત્ર
 તથા કલ્પ આચાર શાસ્ત્ર વા ૦ વ્યાકરણ શબ્દ સ્વરૂપ શાસ્ત્ર ૭૦ ૭૬
 પથ ગથ શાસ્ત્ર શબ્દ નિ ૦ નિર્યુક્તિ પદ જનન શાસ્ત્ર જો ૦ ય્યોતિષ
 શાસ્ત્ર, અયન વત્તરાયન અને ય્યોતિષ વિશેષના જાણ છે, તેમજ અ ૦
 અનેરા ઘ ૦ ઘણા ઘ ૦ બ્રાહ્મણ સંવધિ સ ૦ શાસ્ત્રના સુ ૦ રુની રીતે જાણ
 હોય તે નિષ્કે કરીને, તે ૦ તે ૫૦ પરિબ્રાજક-વંરુધરસન્યાસિ વા ૦ વાન
 ધર્મ સો ૦ સોચ પવિત્રધર્મ અને તિ ૦ તિર્ય ધર્મ પ્રત્યે (ગગાદિકને વિષે
 સ્નાન કરવું તે) આ ૦ આલ્યાત કહેતાયકા ૫૦ પરુપતાયકા ૫૦ પ્રવે
 સના ધોસ થાપતાયકા વિ ૦ વિચરે છે, જે ૦ એમ કરતા જે કોઈ અ ૦ અ
 મારે કિ ૦ થોડુ પળ અ ૦ અશુચિ પાપ જાગ હોય તે ૦ તે સર્વે ૭૦ પાણીય
 કરી મ ૦ માટીય કરી ૫૦ ધોયુથર્કુ સુ ૦ સુધિ પવિત્ર જા ૦ થાય (વાપ
 જાય) ૫ એમ સ્વ ૦ નિષ્કે અ ૦ અમે સો ૦ નિર્મલ થઈ ધો ૦ સુપવિત્ર
 થઈ સુ ૦ સમ્યક્ પ્રકારે આચારવત થઈ અ ૦ પવિત્ર ધોરુલો આત્મા
 કરીને સ્નાન કરીને જા ૦ પાણીય કરી પુ ૦ પવિત્ર આત્મા કરીને અ ૦
 પવિત્રપણા રહિત સ ૦ સ્વર્ગે ગ ૦ ગઈશુ તે ૦ તે ૫૦ પરિબ્રાજક-વંરુધરસ-
 ન્યાસિને, ણો ૦ ન કલ્પે અ ૦ કુશામા તળ સહાવમાં પા ૦ નદીમાં વા ૦ વા

वमां, पु० कमल सहितनी वावमां, दी० लांबी नाळनी वावमां गुं० वांकी
 नाळनी वावमां, स० सरोवरमां, सा० समुद्रमां उ० पेसवुं; ष० पण एटलुं
 विशेष अ० अर्धामार्गे ग० गमन करतां पाणी प्रमुख आवे तो कटपे. ते० ते
 प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिने णो० न कटपे स० गामे जा० यावत् सं०
 पावखी दु० उपर चमीने ग० जावुं. ते० ते प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्या-
 सिने णो० न कटपे आ० घोरा ह० हाथी उ० उंट गो० बळध म० पाम्ना
 तथा ख० गधेमां दु० उपर चमीने ग० जावुं; पण ए० एटलुं विशेष व०
 कोशबलात्कारे चढावे तो कटपे. ते० ते प० परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिने
 णो० न कटपे ए० नाटक जोवुं जा० यावत् मा० मागध देशनुं तथा
 मागध वरुवादिकनुं गायन सांचळवुं तथा पे० जोवा जवुं. ते० ते परिव्रा-
 जक-दंरुधरसंन्यासिने णो० न कटपे ह० वनस्पति-कायने ले० घसवी
 घ० संघटो करवो थं० उंची करवी लु० हस्तादिके करी लीलफुला स-
 मारवी तथा उ० उखेस्वी. ते० ते परिव्राजक-दंरुधरसंन्यासिने णो० न
 कटपे ई० स्त्री जातिना कुळ, रुप, उपधि, शृंगारादिकनी क० कथा
 करवी, ज० जात, पाणी, घृत साख प्रमुखनी कथा, रा० राज्य संबंधि
 चतुरंग दळ जंमारीनी कथा, चो० चोर संबंधिनी कथा, ज० जनपद
 केटलाएक देशनी कथा, पूर्वोक्त कथाए करी अ० अनर्थदंरु एटले
 अर्थविना आत्माने दंरुवी ते न कटपे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न
 कटपे अ० लोढानां पात्र (लोढा वाम्का), त० तरुवानां पात्र, तं० त्रां-
 वानां पात्र (जाणुं थालि आदिक) ज० जसतनां पात्र जा० जावत् व०
 घणुं मुख बेसे एवां, थोरुं मुख बेसे एवां धा० राखवां; पण ए० एटलुं
 विशेष अ० तुंबमानां पात्र दा० नानां मोटां लाकमानां पात्र अने म०
 घमा आदिक माटीनां पात्र राखवां कटपे. ते० ते परिव्राजकोने णो० न
 कटपे अ० लोहना बंधने बांधेलां, त० तरुवाना बंधने बांधेलां, तं०
 त्रांवाना बंधने बांधेलां, जा० यावत् व० बहु मुढ्यनां रुपादिकना बंधने
 बांधेलां पात्र धा० राखवां. ते० ते परिव्राजकोने णो० न कटपे ए० घणा
 प्रकारना वर्णा, रंग, चोल, मजीठ, आल, लाख, पतंग अने कसुंवादिके

रग्या राता व० वस्त्र धा० राखवा, पण ण० एट्ठु विशेष ए० एक वा०
 गेरुए रग्या वस्त्र राखवा कट्ठे ते० ते परिवाजकोने णो० न कट्ठे हा०
 अदारसेरो हार, अ० अर्थ (नवसेरो) हार, ए० एकसेरो हार, मु० मो-
 तीनो हार, क० सुवर्णनो हार, र० रत्नावली आचरण, मु० कंठने विषे
 मुरवि आचरण, पा० पाखव कुमणो, ति० अणसेरो हार, क० केरुनो
 कदोरो, व० आगळीना आचरण (अनतक आचरण विशेष) क० कटक
 सोनारुपानां कर्मां, तु० बेरखा, अ० बाझना आचरण, के० बाजुबंध
 आचरण कु० कानना आचरण, म० मुगट आचरण अने चु० चुकामणी
 आचरण पि० शरीरने विषे पहेरवा, पण ण० एट्ठु विशेष ए० एक तं०
 प्रावानी वनावेली प० पवित्री (आंगळीनुं आचरण) कट्ठे ते० ते
 परिवाजकोने णो० न कट्ठे ग० जाइआदिक चार प्रकारे फुलनी
 शुथेली माळा तथा टुटा फुल धारण करवां, पण पा० एट्ठु
 विशेष ए० एक क० कर्णफुल (काननुं आचरण) कट्ठे ते० ते
 परिवाजकोने णो० न कट्ठे अ० अगरचत्तीनो घूप, व० चदन, कु०
 ककु केशर, तथा तेवा मुगधी पदार्थ गा० शरीरपर अ० विलेपन करवा,
 पण ण० एट्ठु विशेष ए० एक ग० गगानवीनी माटी गोपीचदनादिक
 कट्ठे ते० ते परिवाजकोने क० कट्ठे मा० मागध देश सबवि पाषो
 जरीने ज० पाणी प० खेबु, से० ते पण व० वेहेतु, नो० नहीं चे० निश्चे
 अ० अणवेहेतु, से० ते पण थि० निर्मल, नो० नहीं चे० निश्चे क०
 मोहोलु, से० ते पण व० घणु प० निर्मल, नो० नहीं निश्चे अ० अति
 मेखु, से० ते पण प० गळ्युं, नो० नहीं निश्चे अ० अणगळ्युं से० तेने
 पण सा० पापसहित जाणे, नो० नहीं निश्चे अ० पाप रहित जाणे,
 से० तेने पण जी० जीव सहित जाणे, नो० नहीं निश्चे अ० अजीव
 जाणे, से० ते पण दि० दोधेखु ले, नो० नहीं निश्चे अ० अणवीधुं ले,
 से० ते पण पि० पीगाने अर्थ ले, पण नो० नहीं निश्चे ह० हाय, पा०
 पग व० चरु, यात्री, दाम्नी, व० चाटुकी, वारुकादिक उपगर्ण, प०
 घोवा निमीचे अने ति० नाहवाने अर्थ न ले ते० ते परिवाजकोने

कटपे मा० मागध देश संबंधि अ० अर्ध अ० आढोमान ज० पाणी
प० लेवु, से० ते पण व० नदीआदिकनुं वहेतुं कटपे, पण नो० नहिं
निश्चे अ० अणवहेतुं जा० यावत् नो० नहिं निश्चे अ० अणदीधुं; से०
ते पण ह० हाथ, पग, चरु, चमचो, थाळी प्रमुख पं० धोवाने अर्थे क-
टपे, पण नो० नहिं निश्चे पी० पीवुं तथा सि० स्नान करवुं. ते० ते परि-
त्राजकोने क० कटपे मा० मागध देश संबंधि आ० एक आढा प्रमाण
ज० पाणी लेवुं, से० ते पण व० वहेतुं, नो० नहिं निश्चे अणवहेतुं जा०
यावत् नो० नहिं निश्चे अ० अणदीधुं; से० ते पण सि० स्नान करवाने
अर्थे कटपे, नो० नहिं निश्चे ह० हाथ, पा० पग, च० चरु, थाळी, हांमली
चाटुनी, उपगर्ण, प० धोवाने तथा अ० पीवाने अर्थे न कटपे. जे जे
कामने वास्ते लें तेते काममांज वापरे, पण अनेरा काममां वापरवुं
कटपे नहिं. ते० ते प० परिव्राजक-दंरुधर संन्यासि ए० पूर्वे कह्या तेवा
वि० विहारे करी वि० विचरता थका व० घणा वा० वर्ष सुधी प० प्रव-
र्जा पाळे, पा० पाळीने का० काळने अवसरे का० काळ करीने न०
उत्कृष्टा व० ब्रह्मनामे पांचमा देवलोकने विषे दे० देवतापणे उ० उपजे.
ते० त्यां तेनी गति द० दस सा० सागरोपमनी ठि० स्थिति प० कही.
दस कोमाकोमी पट्योपमनो एक सागरोपम कह्यो. से० शेष बोल पूर्वे
कह्या तेमज जाणवा.

ज्ञावार्थः—हवे जुळ ! माता-पीतानो विनय करवानी, हाथी-ता-
पसने हाथीनुं मांस खावानी, मृग्या-तापसने मृगनुं मांस खावानी, पं-
चाग्नि तापवानी, जळ स्नान करवानी तथा कंदमूळनो आहार करवानी,
साधु आज्ञापण देता नथी; अने श्री वीतरागदेवे पण आ सूत्रमां जि-
नाज्ञाना मोक्षमार्गना अणआराधक (आज्ञावाहार) कह्या. ए न्याये
मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञावाहार ठे, अने आज्ञावाहार पुन्य निपजे
ठे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, एवा कामनी साधु आज्ञा आपे नही, पण
माता-पीताना विनयना करणहार तो प्रकृतिना नजिक ठे, अने हाथी

તાપસને હાથીના માંસ સિવાય તથા મૃગ્યા-તાપસને મૃગના માંસ સિવાય ઘીજા ડ્રવ્યનો નિવેધ થયો, તે કરણી જિનાજ્ઞા માહેલી છે, તેથી પુણ્ય વધાય છે એમ કહે છે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી ઘીતરાગદેવે તો એમ નથી કહ્યું કે, પ્રકૃતિના જડિકપણથી તથા ઘીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી દેવતા થાય શું ? તમારાથી શ્રી ઘીતરાગદેવમાં જ્ઞાન થોડું હતું ? કે એમાં કામ વિનામતલ્લવે સૂત્રમા ધાક્યા ? ત્યારે તેરાપથી કહે છે કે, એ કામતો કારણ છે અને ડ્રવ્ય ટલ્યા તે કાર્ય છે જેમ હાથીના અને મૃગના માંસથી ઘીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય વધાય છે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! એ રીતે તો કોઈ ગ્રહસ્થિ મૂલ આપી તૈયાર વસ્તુ સુલ્ભની ઘીગેરે છડી જાય, ને રસોડાનો આરજ ટાલે, અને ઘીજો કોઈ આરજ કરતો હોય તેને અચેત વસ્તુ આપી અનેક પ્રકારના આરજ ટલાવે, તેમજ કોઈ આરજ ટાલતો હોય તેને જલો જાણે, તેને તમે પાપ કેમ કહો છો ? એ સાવચ (પાપના) કામથી ઘીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય વધાય, ત્યારે કોઈ ઉત્તમ પ્રાણી અનેરાને મદદ આપી, અનેક આરજ ઢોઢાવે તેને ગુણ કેમ નહીં થાય ? તે માફા હો તે વિચારી જોજો એમ ઇવવાડસૂત્રના આગલા પાઠમાં જમાલીના મતવાળા કરણી ના ઘટે પુણ્ય વાંધે, તેથી કિલ્લવિધી દેવતામા જાય એમ કહ્યું છે, અને તેમને જિનાજ્ઞાના ગ્રણઆરાધક કહ્યા તેમજ ગોશાલામતિ કરણીના ઘટે પુણ્ય વાંધે, તેથી ઇત્કુદ્ધા વારમા દેવલોક સુધી જાય, તોપણ તેમને જિનાજ્ઞાના ગ્રણઆરાધક કહ્યા વળી મિષ્યાત્વ ટુટ્યાધિના સર્લિંગોપણામા કરણી કરીને નવ ગ્રેવેયક સુધી જાય, તેને પણ જિનાજ્ઞાના ગ્રણઆરાધક કહ્યા છે એ ન્યાયે મિષ્યાત્વીની કરણી જિનાજ્ઞા વાહાર છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુણ્ય નિપજે છે તે ઉપરના ડ્રષ્ટાંતોથી જાણવું વળી ઇવવાડસૂત્રમા ાધુ અને આવક, એ ઘેને જિનાજ્ઞાના આરાધક કહ્યા જે જ્ઞાન, વર્દાન અને પારિત્ર, એ ગ્રણ ગુણ આરાધે, તેનેજ આરાધક કહીયે એ ગ્રણ ગુણ મિષ્યાત્વીમાં નથી, તેથી મિષ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા નથી, ઠતા સ આજ્ઞા-વાહારની કરણીથી પુણ્ય વાંધો દેવતાની

ગતિમાં જાય છે. એ ન્યાયથી આજ્ઞાવાહાર પુણ્ય નિપજે છે. વઢી સૂય-
ગમાં પ્રથમ શ્રુતસ્કંધે આઠમે અધ્યયને, મિથ્યાત્વી દાન, શીલ, તપા-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે, તેનું પરાક્રમ અશુદ્ધ કહ્યું, અને સમકિતિ દાના-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે તેનું પરાક્રમ શુદ્ધ કહ્યું. તે શ્રી સૂયગમાંગજીના
પ્રથમ શ્રુતસ્કંધના આઠમા અધ્યયનની ગાથા ૨૩, ૨૪ અને ૨૫.

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા અસમત્ત દંસિણો;

અસુદ્ધં તેસિં પરિક્કંતં, સફલં હોઈ સવ્વસો. ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિતત્વના જાણ, પણ જૈન માર્ગના અજાણ
હે, તે આ લોકમાં પુજ્ય અને વિં શૂરવીર કહેવાય છે, એટલે કષ્ટ સહન
કરવામાં વીર પુરુષ છે, પણ સમ્યક્ત દર્શન (દેવ, ગુરુ, ધર્મ એ ત્રણ
તત્વની 'સર્વદ્વેષા') રહિત છે, તેથી તેનાં અં દાન, શીલ, તપાદિક
ઉચ્ચમ, પરાક્રમ તથા અનુષ્ઠાન સર્વ અશુદ્ધ અને ફોગટ છે. સં ફક્ત
સર્વ પ્રકારે કર્મ બંધનનું કારણ છે, પણ કર્મ નિર્જરાનું કારણ નથી.
॥ ૨૩ ॥ હવે પંક્તિ વીર્ય આશ્રી કહેહે. તે ગાથા ૨૪ મી:—

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા સમત્ત દંસિણો;

સુદ્ધં તેસિં પરિક્કંતં, અફલં હોઈ સવ્વસો. ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિ તિર્થંકરાદિક મં માહા જાગ્યવાન
પુજ્ય, વિં (વીર) ઘનઘાતિયાં કર્મ વિદારવા સમર્થ છે, ચાર કર્મ ક્ષય
કીધાં છે અને સં સમકિત સહિત છે, સું તેમનો ઉચ્ચમ શુદ્ધ (હિંસા
દોષ રહિત) છે, અને તેના અં કર્મ બંધનું કારણ (મિથ્યાત્વ) સર્વ
પ્રકારે અફલ થાય. પણ સમકિતને નિર્જરાનું કારણ જાણવું. ॥ ૨૪ ॥

તેસિંપિ તવો અસુદ્ધો, નિકંતા જે મહાકુલા;

જાણે વન્ને વિયાણંતિ, નસિલોગં પવેયણ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:—તે તે જો તં માસખમણાદિક તપ કરે, તોપણ અં તે

તાપસને હાથીના માંસ સિવાય તથા મૃગ્યા-તાપસને મૃગના માંસ સિવાય ધીજા ડ્રવ્યનો નિપેધ થયો, તે કરણી જિનાજ્ઞા માહેલી છે, તેથી પુણ્ય વધાય છે એમ કહેઠે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી ધીતરાગદેવે તો એમ નથી કહ્યું કે, પ્રકૃતિના જડિકપણથી તથા ધીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી દેવતા થાય શુ ? તમારાથી શ્રી ધીતરાગદેવમાં જ્ઞાન ધોરુ હતું ? કે એવા કામ વિનામતલ્લવે સૂત્રમા ઘાક્ષ્યા ? ત્યારે તેરાપથી કહેઠે કે, એ કામતો કારણ છે અને ડ્રવ્ય ટલ્યા તે કાર્ય છે જેમ હાથીના અને મૃગના માંસથી ધીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય વધાય છે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! એ રીતે તો કોઈ પ્રહસ્થિ મૂલ આપી તૈયાર વસ્તુ સુ સ્વની વીંગેરે સહ સ્વાય, ને રસોડનો આરજ ટાલે, અને ધીજો કોઈ આરજ કરતો હોય તેને અચેત વસ્તુ આપી અનેક પ્રકારના આરજ ટલાવે, તેમજ કોઈ આરજ ટાલતો હોય તેને જલો જાણે, તેને તમે પાપ કેમ કહોઠો ? એ સાવધ (પાપના) કામથી ધીજા ડ્રવ્ય ટલ્યા તેથી પુણ્ય વધાય, ત્યારે કોઈ ઉત્તમ પ્રાણી અનેરાને મદદ આપી, અનેક આરજ ઠોકાવે તેને ગુણ કેમ નહીં થાય ? તે કાક્ષા હો તે વિચારી જોજો એમ ઉવવાઈસૂત્રના આગલા પાઠમા જમાલીના મતવાલા કરણી ના ઘલે પુણ્ય વાધે, તેથી કિલ્લિયી દેવતામા જાય એમ કહ્યું છે, અને તેમને જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કદ્યા તેમજ ગોશાલામતિ કરણીના ઘલે પુણ્ય વાધે, તેથી ઠલ્કુટા વારમા દેવલોક સુધી જાય, તોપણ તેમને જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કદ્યા ઘલી મિથ્યાત્વ ટુટયાધિના સર્લિંગોપણામા કરણી કરીને નવ પ્રૈધેયક સુધી જાય, તેને પણ જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કદ્યા છે એ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી જિનાજ્ઞા બાહાર છે, અને આજ્ઞાપાહાર પુણ્ય નિપજે છે તે ઉપરના ડ્રષ્ટાંતોથી જાણવું વડી ઉવવાઈસૂત્રમા ॥૬॥ અને આવક, એ અનેને જિનાજ્ઞાના આરાધક કદ્યા જે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, એ પ્રણ ગુણ આરાધે, તેનેજ આરાધક કદીયે એ પ્રણ ગુણ મિથ્યાત્વનાં નથી, તેથી મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા નથી, ઠતા સ આજ્ઞા-પાહારનો કરણીયો પુણ્ય વાધો દેવતાની

ગતિમાં જાય છે. એ ન્યાયથી આજ્ઞાબાહાર પુણ્ય નિપજે છે. વઢી સૂય-
ગમાં પ્રથમ શ્રુતસ્કંધે આઠમે અધ્યયને, મિથ્યાત્વી દાન, શીલ, તપા-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે, તેનું પરાક્રમ અશુદ્ધ કહ્યું, અને સમકિતિ દાના-
દિકમાં પરાક્રમ ફોરવે તેનું પરાક્રમ શુદ્ધ કહ્યું. તે શ્રી સૂયગમાંગજીના
પ્રથમ શ્રુતસ્કંધના આઠમા અધ્યયનની ગાથા ૨૩, ૨૪ અને ૨૫.

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા અસમત્ત દંસિણો;

અસુદ્ધં તેસિં પરિકંતં, સફલં હોઈ સઘસો. ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિતત્વના જાણ, પણ જૈન માર્ગના અજાણ
હે, તે આ લોકમાં પુજ્ય અને વિષ શૂરવીર કહેવાય છે, એટલે કષ્ટ સહન
કરવામાં વીર પુરુષ છે, પણ સમ્યક્ત દર્શન (દેવ, ગુરુ, ધર્મ એ ત્રણ
તત્વની સર્વદહણા) રહિત છે, તેથી તેનાં અં પરાક્રમ, શીલ, તપાદિક
ઉદ્યમ, પરાક્રમ તથા અનુષ્ઠાન સર્વ અશુદ્ધ અને ફોગટ છે. સં ફક્ત
સર્વ પ્રકારે કર્મ બંધનનું કારણ છે, પણ કર્મ નિર્જરાનું કારણ નથી.
॥ ૨૩ ॥ હવે પંક્તિ વીર્ય આશ્રી કહેવે. તે ગાથા ૨૪ મી:—

જેયા બુદ્ધા મહા જાગા, વિરા સમત્ત દંસિણો;

સુદ્ધં તેસિં પરિકંતં, અફલં હોઈ સઘસો. ॥ ૨૪ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ બુદ્ધિ તિર્થંકરાદિક મં માહા જાગ્યવાન
પુજ્ય, વિષ (વીર) ઘનઘાતિયાં કર્મ વિદારવા સમર્થ છે, ચાર કર્મ ક્ષય
કીધાં છે અને સં સમકિત સહિત છે, સુ તેમનો ઉદ્યમ શુદ્ધ (હિંસા
દોષ રહિત) છે, અને તેના અં કર્મ બંધનું કારણ (મિથ્યાત્વ) સર્વ
પ્રકારે અફલ થાય. પણ સમકિતને નિર્જરાનું કારણ જાણવું. ॥ ૨૪ ॥

તેસિંપિ તવો અસુદ્ધો, નિકંતા જે મહાકુલા;

જાણે વન્ને વિયાણંતિ, નસિલોગં પવેચણ ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:—તે તે જો તે માસખમણાદિક તપ કરે, તોપણ અં તે

અશુદ્ધ જાણવો, કેમકે તે પુજાસત્કાર સન્માન ઘાંતે, તે કારણે તેનો તપ પાકુઈ જાણવો નિઃ જે વૈરાગે ઘર ઠાકીને મંઠ મોટા કુલના ઘપન્યા તેનો પણ તપ જો પુજાસત્કારને હેતે હોય તો તે અશુદ્ધ જાણવો જઃ જેમ તપ કીધો તે ઘઃ અનેરા પ્રદૃશ્યાવિક ન જાણે તેમને જણાવવા નિમિત્તે નઃ પોતાના ગુણ પોતે ન બોલે, અર્થાત્ પોતાની શ્લાઘા પોતે ન કરે ॥ ૨૫ ॥

જાણાર્થ — હવે જુઓ ! મિથ્યાત્વીની કરણી ય આજ્ઞા માંહેલો ધર્મ હોય તો તેના પરાક્રમ અશુદ્ધ કેમ કહ્યાં ? તેવારે તેરાપછી કહે ઠે કે, મિથ્યાત્વીનાં પરાક્રમ અશુદ્ધ કહ્યાં ઠે, તે સ્વોટાં કર્તવ્યમાં પરાક્રમ ફોરવે, તે આશ્રી અશુદ્ધ કહ્યાં ઠે, પણ સાધુજીને મિથ્યાત્વી દાન આપે, શીયલ પાલે, તથા તપસ્યા કરે, તે પરાક્રમને અશુદ્ધ નથી કહ્યાં એવી મનથી કુચુક્તિ મેલવે ઠે તેનો ઇત્તર અરે જાણ્યો ! સ્વોટાં દાન, શીયલ અને કુલ્લાચાર પ્રમુખ સ્વોટા કત્યમા પરાક્રમ ફોરવે, તેને અશુદ્ધ કહ્યાં કહેશે તો, આગલી ગાથામા સમક્ષિતિનાં પરાક્રમ શુદ્ધ કહ્યાં, તે સ્વોટા કર્તવ્યમા (વિષય વિકારમા સત્સારના કામમાં) પરાક્રમ ફોરવે, તે શુદ્ધ કહ્યાં હશે ? પણ યમ નથી અહિયાં તો બંનેનાં પરાક્રમ પરસ્પોકને અર્થે ક્રિયા કરે તેનુજ વર્ણન ઠે આ અધ્યયનમા આદ અત સુધી પરસ્પોકની ક્રિયાનોજ વર્ણવ ઠે સત્સારને અર્થે તો સ્વોટા કર્તવ્યમાં પરાક્રમ ફોરવે, તે તો સમક્ષિતિ તથા મિથ્યાત્વી ઘનેના અશુદ્ધ ઠે, પણ પરસ્પોક અર્થે ઘને દાનાદિક શુદ્ધ ક્રિયામાં પરાક્રમ ફોરવે, તે મિથ્યાત્વીના અશુદ્ધ, અને સમક્ષિતિનાં શુદ્ધ, યમ ઠે અરે જાણ્યો ! માન ઠોકી વિચારો જો સ્વોટા દાનાદિકમાં પરાક્રમ ફોરવે, તેના અશુદ્ધ કહેશે તો, આગલ આ ગાથાના પોથા પદમા ટીકાકારે કહ્યુ ઠે કે, મિથ્યાત્વીના દાનાદિકથી પુન્ય પ્રકૃતિ ધંધાય, પણ નિર્જરાનાં કારણ નથી જો ત્રીજા પદમા સ્વોટા દાનાદિક કહેશે, તો પોથે પદે પુન્ય ઘાથે યમ કહ્યુ ઠે એ લેલે તમારી અરુઠા સર્વ ઇલી જશે, કે-

मके जो दानादिकमां पाप कहेशो तो, तथा खोटा अर्थ करशो तो-
उसटी गळामां पकशे. वळी सुयगरांगजीना प्रथम श्रूतष्कंधना बीजा
अध्ययननी गाथा नवमीमां कहुं ठे के, मिथ्यात्वी मास मास खमणे
पारणां करे, तोपण अनंतानु बंधो माया बुटी नथी, तेथी अनंता जन्म
मरण वधारे. ते गाथा नवमी:-

जेय विय णगणे किसेचरे, जयविय जुंजिये मास मंतसो;
जेइह मायाइ तिमिछइ, आगंता गब्जायणं तसो ॥ए॥

अर्थ:-जे० जो घणी क्रिया करे, ण० नम्र यश्ने रहे, दुर्बळ
शरीरी यश्ने विचरे, ज० तप घणो करे, आहार निरस करे, अने मास
मास खमण करीने पारणुं करे, एवी रीते जीवे त्यां सुधी करे, तोपण
जे० जे कोइ माया सहित बीजाने ठगवारुप योगेकरी बगध्यानी यइ
प्रवर्ते, (ते मायानां फळ कहे ठे.) आ० ते आगमिये (जविष्य) काळे
ग० गर्जने विषे जन्म मरणनां अनंतां दुःख पामे.

ज्ञावार्थ:-हवे जुठ ! मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञा मांहळो धर्म
होय तो, अनंता जन्म मरण वधे, एम केम कहुं ? माया हो ते विचारी
जोजो. त्यारे तेरापंथी कहेठे के, एतो माया कपटाइनां फळ कहांठे.
तेनो उत्तर-अरे ज्ञाइओ ! मायाकपटाइनां फळ तो खोटां ठेज, तेमां शुं
कहेवुं. समकिति साधु-श्रावकपण कपटाइ करेतो तेनां तो फळ खोटांज
लागशे, पण अहियां तो मायाकपटाइ ए मिथ्यात्वनुं नाम ठे, अने
मिथ्यात्वीने मायाकपटाइ बुटी नथी, तेथी मासमासखमण तप करे,
तोपण अनंता जन्म मरण वधे, एम कहुंठे. जो एकली कपटाइनांज
फळ कहांठे, एम कहेशो तो तपस्यानो अधिकार आ गाथामां कहेवानो
शुं प्रयोजन ? अने तपस्यानां फळ केम न कहां ? अने ते क्यां गयां
ते कहो ? अरे ज्ञाइओ ! मिथ्यात्वीनी तपस्याथी पुन्य प्रकृति बंधाय,
देवतामां जाय अने त्यां सुख जोगवे; पण तेनी समी सर्वदृष्टा विना

જન્મ મરણ ઘટે નહીં તેમજ અજ્ઞાન તથા જ્ઞાન મિથ્યાત્વપણામાં કરણી કરીને નવમૈવેયક સુધી અનતીવાર ગયા, તોપણ તેઓની ગરજ સગાર માત્ર સરી નહીં જો આજ્ઞા માંહેલો ધર્મ હોય તો ગરજ કેમ ન સરે ? જગવાને તો “કરેમાણે કર્મે” કશું છે કર્મ તોરવા માંઝ્યાં તે તો જ્યાજ કહીયે, નિર્જરવા માઝ્યા, તે નિર્જર્યાજ કહીયે, અને મુક્તિનો માર્ગ લીધો તેને મુક્તિ ગયાજ કહીયે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી સતત પહેલે ઠેરશે પહેલે પ્રશ્ન પહેલે અજ્ઞાનના કરણો આજ્ઞામાંહેલી હોયતો અજ્ઞાન મુક્તિ કેમ ન જાય ? તે માઝ્યા હો તે વિચારી જોજો બલી શ્રી વીતરાગદેવે સુયગનાગ સૂત્રમાં કશું છે કે, મિથ્યાત્વના પરાક્રમ અશુદ્ધ અને જન્મ મરણ વધારનાર છે તેમજ બલી ઠવવાઈ સૂત્રમાં મનઘીના જુલ્મ-તૃપ્તા સ્વમે, યવા કષ્ટથી માનીને અનેક પ્રકારનો મિથ્યાત્વની કરણી કહી, અને હસ્તિ-તાપસ આદિ અનેક પ્રકારના કષ્ટ તેમજ જમાલી, ગોશાલા તથા સર્લિંગો, મિથ્યાત્વપણા સહિત કરણી કરે, તેથી પુણ્ય વધાય, અને ઉત્કૃષ્ટા નવ મૈવેયકમા જાય, તોપણ તેમને જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કષ્ટા હવે જુઓ ? મિથ્યાત્વની કરણી આજ્ઞામાંહેલી હોયતો, તેમને પરલોકના મોક્ષમાર્ગના અણઆરાધક કેમ કષ્ટા ? ત્યારે તેરાપથી કહેઠ કે, કરણીનો કરણહાર તેતો આજ્ઞા બાહાર છે, અને કરણી આજ્ઞા માંહેલી છે તેનો ઠત્તર શ્રે દેવાનુપ્રીય । જરા સીધી દૃષ્ટી કરીને જુઓ ગુણ ને ગુણી જુદા નથી, યમ શ્રી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમથે કશું છે વઢેન દરી, ઠત્તેણ ઠત્તિ પદેણ પદિ, તેમ ગુણ ને ગુણી જુદા નથી તેમજ ચક્રમા ને કિર્ણ, સૂર્ય ને તાપ, દાન ને વાની, જ્ઞાન ને જ્ઞાની, સમ્યક્ ને સમક્રિતિ, ચારિત્ર ને ચારિત્રિયો, ધ્યાન ને ધ્યાની, ચોર ને ચોરી, પાપ ને પાપી, પુણ્ય ને પુણ્યવંત, તેમજ મિથ્યાત્વ ને મિથ્યાત્વની કરણી ય જુદા નથી તમે કર્તા ને કર્મનો જ્ઞેદ જુદો ગવેપ્યો, પણ સિદ્ધાન્તના મૂલ નયના પ્રવાહને વિષે સમજતા નથી તે અનુયોગદારનો પાઠ—

ઢત્તેણં ઢત્તી, દંમેણં દંડી, પમેણં પમી, કમેણં કમી, નાવાણં
નાવીણ, સગમેણં સાગમીણ, રહેણં રહીણ, હલ્લેણં હાલ્લીણ,
નાણેણં નાણી, દંસણેણં દંસી, ચરિત્તેણં ચરિત્તિ ॥

અર્થ:—ઢઠ ઢઢને સંયોગે ઢઠ ઢઢી રાજા, દંઠ દંઢને સંયોગે દંઠ
દંઢી, અને પઠ પટ વસ્ત્રે કરી પઠ પટ વસ્ત્રી કહીયે; તથા કઠ વાંસનો
કમો કરે તેને કઠ કમીમાન કહીયે; તેમજ નાઠ નાવા (વાહાણ) હંકા
રનારને નાઠ નાવમીયો, સઠ ગામું હાંકનારને સાઠ ગામીત, રઠ રથ
હાંકનારને રઠ રથવાન, અને હઠ હઠ હાંકનારને હાઠ હાલ્લી કહીયે;
તથા નાઠ જેને જ્ઞાન છે તેને નાઠ જ્ઞાની, દંઠ દર્શને કરી દંઠ દર્શની,
તેમજ ચઠ ચારિત્રે કરી ચઠ ચારિત્રીયો કહીયે; અને જેને ક્રોધ છે તેને
ક્રોધી કહીયે. એવી રીતે નામ પ્રમાણે ગુણ છે.

જાવાર્થ:—હવે જુઓ ! આ સૂત્રના ન્યાય જોતાં જે વસ્તુ આશ્રી
જે નામ કહ્યું, તે નામથી તે પુરુષને જુદો ન કહીયે. તેમ મિથ્યાત્વી ને
મિથ્યાત્વીની કરણી જુદી નથી. તમે અવિવેકપણે શામાટે જુદા ગવેષો
ઠો ? વઠી જગવતીજી સૂત્ર સતક પહેલે ઉદ્દેશે દસમેં, જીવ ને જીવની
કરણી જુદી નથી, પણ એકજ કહી છે. તે પાઠ લખીએ ઢીએ:—

તેણં કાલેણં ૧ પાસાવચ્ચિજ્ઞા કાલાસવેસિયપુત્તે ણામં
અણગારે જેણેવ થેરા જગવંતો તેણેવ ઉવાગહ્હ ૧ ત્તા
થેરેજગવં એવં વયાસિ થેરા સામાહ્યં નજાણહ, થેરા સા-
માહ્યસ્સ અઠં નયાણહ, થેરા પચ્ચસ્કાણં નયાણહ, થેરા
પચ્ચસ્કાણસ્સ અઠં નયાણહ, થેરા સંજમં નયાણહ, થેરા સં-
જમસ્સ અઠં નજાણહ, થેરા સંવરં નજાણહ, થેરા સંવરસ્સ
અઠં નજાણહ, થેરા વિવેગં નજાણહ, થેરા વિવગસ્સ અઠં
નજાણહ, થેરા વિઝસગ્ગં નજાણહ, થેરા વિઝસગ્ગસ્સ અઠં

જન્મ મરણ ઘટે નહીં તેમજ બ્રજવિ તથા જ્ઞતિ મિથ્યાત્વપણામાં કરણી કરીને નવપ્રેવેયક સુધી અનતીવાર ગયા, તોપણ તેઓની ગરજ સ્વગાર માત્ર સરી નહીં જો આજ્ઞા માંહેલો ધર્મ હોય તો ગરજ કેમ ન સરે ? જગવાને તો “કરેમાણે કરે” કશું ઠે કર્મ તોમવા માંડ્યા તે તો ય્યાંજ કહીયે, નિર્જરવા માંડ્યા, તે નિર્જયાંજ કહીયે, અને મુક્તિનો માર્ગ છીધો તેને મુક્તિ ગયાજ કહીયે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી સતત પહેલે તદેશે પહેલે પ્રશ્ન પહેલે અજ્ઞવિના કરણી આજ્ઞામાંહેલી હોયતો અજ્ઞવિ મુક્તિ કેમ ન જાય ? તે માઘા હો તે વિચારી જોજો થ્લી શ્રી વીતરાગદેવે સુયગનાગ સૂત્રમાં કશું ઠે કે, મિથ્યાત્વીના પરા ક્રમ અશુદ્ધ અને જન્મ મરણ વધારનાર છે તેમજ થ્લી ઇવવાઈ સૂત્રમાં મનવીના જુલ્મ-તુષા સ્વમે, યવા કષ્ટથી માનીને અનેક પ્રકારની મિથ્યા ત્વીની કરણી કહી, અને હસ્તિ-તાપસ-આદિ અનેક પ્રકારના કષ્ટા તેમજ જમાઠી, ગોશાઠા તથા સર્લિંગો, મિથ્યાતપપા સહિત કરણી કરે, તેથી પુણ્ય વધાય, અને ઇત્કૃષ્ટા નવ પ્રેવેયકમાં જાય, તોપણ તેમને જિનાજ્ઞાના અણઆરાધક કષ્ટા હવે જુઓ ? મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાંહેલી હોયતો, તેમને પરલોકના મોક્ષમાર્ગના અણઆરાધક કેમ કષ્ટા ? ત્યારે તેરાપથી કહેઠે કે, કરણીનો કરશહાર તેતો આજ્ઞા વાહાર છે, અને કરણી આજ્ઞા માંહેલી છે તેનો ઉત્તર અરે દેવાનુપ્રીયી જરા સીધી હટી કરોને જુઓ ગુણ ને ગુણી જુવા નથી, એમ શ્રી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમધે કશું ઠે વડેન વની, ઠતેણ ઠત્તિ પઠેણ પઠિ, તેમ ગુણ ને ગુણી જુવા નથી તેમજ વંડમા ને કિર્ણ, સુર્ય ને તાપ, દાન ને વાની, જ્ઞાન ને જ્ઞાની, સમ્યક્ ને સમર્કિતિ, ચારિત્ર ને ચારિત્રિયો, ધ્યાન ને ધ્યાની, ચોર ને ચોરી, પાપ ને પાપી, પુણ્ય ને પુણ્યવંત, તેમજ મિથ્યાત્વી ને મિથ્યાત્વીની કરણી પ જુવા નથી તમે કર્તા ને કર્મનો જેવ જુદો ગવેખ્યો, પણ સિદ્ધાન્તના મૂલ નયના પ્રવાદને વિષે સમજતા નથી તે અનુયોગદ્વારનો પાઠઃ—

ढत्तेणं ढत्ती, दंमेणं दंडी, पमेणं पमी, कमेणं कमी, नावाए
नावीए, सगमेणं सागमीए, रहेणं रहीए, हलेणं हाळीए,
नाणेणं नाणी, दंसणेणं दंसी, चरित्तेणं चरित्ति ॥

अर्थः—ढण ढत्रने संयोगे ढण ढत्री राजा, दंण दंमने संयोगे दंण
दंमी, अने पण पट वस्त्रे करी पण पट वस्त्री कह्हीये; तथा कण वांसनो
कमी करे तेने कण कमीमान कह्हीये; तेमज नाण नावा (वाहाण) हंका
रनारने नाण नावमीयो, सण गाळुं हांकनारने साण गामीत, रण रथ
हांकनारने रण रथवान, अने हण हळ हांकनारने हाण हाळी कह्हीये;
तथा नाण जेने ज्ञान ठे तेने नाण ज्ञानी, दंण दर्शने करी दंण दर्शनी,
तेमज चण चारित्रे करी चण चारित्रीयो कह्हीये; अने जेने क्रोध ठे तेने
क्रोधी कह्हीये. एवी रीते नाम प्रमाणे गुण ठे.

जावार्थः—हवे जुअो ! आ सूत्रना न्याय जोतां जे वस्तु आश्री
जे नाम कछुं, ते नामथी ते पुरुषने जुदो न कह्हीये. तेम मिथ्यात्वी ने
मिथ्यात्वीनी करणी जुदी नथी. तमे अविवेकपणे शामाटे जुदा गवेषो
गो ? वळी जगवतीजी सूत्र सतक पहेले उद्देशे दसमें, जीव ने जीवनी
करणी जुदी नथी, पण एकज कह्ही ठे. ते पाठ लखीए ठीएः—

तेणं काळेणं १ पासावच्चिज्जा कावासवेसियपुत्ते णामं
अणगारे जेणेव थेरा जगवंतो तेणेव उवागह्वइ १ ता
थेरेजगवं एवं वयासि थेरा सामाइयं नजाणइ, थेरा सा-
माइयस्स अठं नयाणइ, थेरा पच्चस्काणं नयाणइ, थेरा
पच्चस्काणस्स अठं नयाणइ, थेरा संजमं नयाणइ, थेरा सं-
जमस्स अठं नजाणइ, थेरा संवरं नजाणइ, थेरा संवरस्स
अठं नजाणइ, थेरा विवेगं नजाणइ, थेरा विवगस्स अठं
नजाणइ, थेरा विउसग्गं नजाणइ, थेरा विउसग्गस्स अठं

नजाणइ तएणते थेराजगवतो काळासवेसियपुत्त अण-
गारे एव वयासि जाणामोण अज्जो सामाइयं, जाणामोण
अज्जो सामाइयस्स अठं जाव जाणामोणं अज्जो विउस-
गस्स अठं तएणं काळासवेसियपुत्ते अणगारे ते थेरेज-
गवंते एवं वयासि जइणं अज्जो तुझे जाणह सामाइयं,
जाणइ सामाइयस्स अठं जाव जाणइ विउसगस्स अठं, के
जे अज्जो सामाइए, केजे अज्जो सामाइयस्स अठे, के जे जाव
विउसगस्स अठे? तएणते थेराजगवतो काळासवेसियपुत्तं
अणगार एवं वयासि आयाणे अज्जो सामाइए आयाणे अ-
ज्जो सामाइयस्स अठे जाव विउसगस्स अठे तएण से का
ळासवेसिय पुत्ते अणगारे ते थेरे जगव एवं वयासि जइण
जते अज्जो आया सामाइए आया सामाइयस्स अठे जाव
आया विउसगस्स अठे अवहइ कोह माण माया छोजे
किमठं अज्जो गरह काळास० सजमछाए से जते किं गर-
हा संजमे अगरहा संजमे? काळास० गरहा सजमे नोअ-
गरहा सजमे गरहा वियण सव्वं दोस पविणेति सव्वं वा-
खियं परिणाए एवं खु णे आया सजमे उवहिए जवइ, एवं
खु णे आया सजमे उवचिए जवइ, एव खु आया संजमे
उवठिए जवइ एत्तणं काळासवेसियपुत्ते अणगारे संबुधे
थेरेजगवते वंदइ णमसइ वंदिता णमंसित्ता एव वयासि
एएसिण जते पयाण पुर्विअणाणयाए असवणयाए अ-
सणिआए अवोदियाए अणजिगमेणं अदिछाणं अस्सू-
याणं अमुयाणं अविणायाणं अवोगम्याणं अवोत्तिणाणं
अणिक्खणं अणुवधारियाणं एयमठेणोसरहिए, णोपत्तिए,

णोरोइए. इदाणिजंते एतेसिं पयाणं जाणयाय सवणायाए
बौहियाए अज्जिगमेणं दिठाणं सुयाणं मूयाणं विणयाणं
वोगडाणं वोह्णिणाणं णिज्जुढाणं उवधारियाणं. एयं मढं
सद्दहामि पत्तियामि रोएमि. एवमेयं सेजहेयं तुब्जेवयह ॥

अर्थः—ते० ते कालने विषे ते समयने विषे पा० श्री पार्श्वनाथ-
जीना (अपत्य) शिष्य का० कालासवेसितपुत्र नामे अ० अणगार साधु
जे० ज्यां थे० श्री माहावीरजगवंतना शिष्य श्रूतवृद्ध (घणा विद्वान स्थि-
वर) जगवंत ठे ते० त्यां उ० आवे, आवीने थे० स्थिवरजगवंत प्रत्ये ए०
एम व० कहे. थे० हे स्थिवर ! तमे सा० समता जावरुप सामायक न०
न जाणो, तथा तेनो अर्थ प्रयोजन कर्म अनुपादानरुप ते पण न जाणो,
थे० स्थिवर ! प० पोरसि आदि नियम तमे न जाणो, थे० स्थिवर ! प०
पचखाणनो अर्थ (आश्रवद्वार निरोध) न जाणो, थे० स्थिवर ! सं०
पृथ्वि आदि रक्ता लक्षणरुप संजम ते न जाणो, थे० स्थिवर ! सं० संज-
मनो अर्थ (अनाश्रवपणुं ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! सं० सर्व इंद्रि
अने नोइंद्रिनो निग्रहरुप संवर ते न जाणो, थे० स्थिवर ! सं० संवरनो
अर्थ (अनाश्रवपणुं ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! वि० विवेक (विशिष्ट
बोध ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! वि० विवेकनो अर्थ (त्याग अत्या-
गादि ते) न जाणो, थे० स्थिवर ! वि० काउसग्ग (कायाना त्यागरुप ते)
न जाणो, तेमज थे० हे स्थिवर ! वि० काउसग्गनो अर्थ वांन्ठा रहित
ते पण तमे न जाणो. त तेवारे थे० स्थिवरजगवंत, का० ते कालासवे-
सितपुत्र-अणगार प्रत्ये ए० एम कहेता हवा. ज० जाणीये ठीए हे आर्य !
सा० समता प्रणामरुप सामायक, हे आर्य ! सा० सामायकनो अर्थ
(कर्म अनुपादान निर्जरारुप), जा० यावत् जा० जाणीए ठीए हे आर्य !
वि० काउसग्गनो (काया त्यागरुप तेनो) अर्थ कर्म निर्जरारुप, इत्यर्थ.
त० तेवारे का० कालाशवेशितपुत्र नामे अ० साधु ते० ते थे० स्थिवरज-
गवंत प्रत्ये ए० एम कहेता हवा. ज० जो अ० हे आर्यो ! तु० तमे

जा० जाणो ठो सा० सामायक, जा० वखी जाणो ठो सा० सामायकनो
 अर्थ, जा० यावत् जा० जाणोठो वि० काउसग्नो अर्थ, तो के० शुं ?
 तमारे सामायक, के० शु ? तमारे सामायकनो अर्थ, के० शु ? तमारे
 काउसग्नो अर्थ ? इति प्रश्न त० तेवारे ये० स्थिवरजगवत का० का
 खाशवेशितपुत्र-अण्णार प्रत्ये ए० एम केहेता ह्वा आ० आत्मा ये०
 अमारे मते आत्मा सामायक (जीव गुणप्रतिपन्न होय त्वारे सामायकज
 कहिये) आ० आत्माज अमारे सामायकनो अर्थ सामायक एटखे सा
 मायकतो जीवज पन्निजे, तेटसा माटे जीवनेज सामायक कहिये सा०
 सामायकनो अर्थ नवा कर्म न बाधे अने पूर्वना कर्म खपावे ए गुणतो
 जीवकने ठेज, पर जीवयी गुण जुदो नयी ते माटे आत्माज सामायकनो
 अर्थ जाणवो एमज सर्व जाणवु जा० यावत् आत्माज अमारे वि०
 काउसग्नो अर्थ त० तेवारे ते का० काखाशवेशितपुत्र नामे अ० अ
 ण्णार ते० ते स्थिवरजगवत प्रत्ये ए० एम कहे -ज० जो तमारे अ० हे
 आयो ! आ० आत्मा सामायक, वखी आ० आत्माज सामायकनो अर्थ,
 जा० यावत् आत्माज वि० काउसग्नो अर्थ निरजन रुप ठे, तो अ० तजीने
 को० क्रोध मान माया खोज कि० शा अर्थे ? हे आयो ! गरहो ठो
 निंदामि गरिहामि अप्पाण वोसिरामि इत्यादि निंदा दोष विषे सजवे
 जे जीवने सावध खागे ते गरहिये ? गुरु समीपे आखोइए ? इति प्रश्न
 उत्तर—का० हे काखाशवेशितपुत्र ! स० सजमने अर्थे सावध (पाप)
 गर्हा सजम थाय से० ते ज० हे जगवान ! शु ? ग० गर्हा संजम ठे के
 अगर्हा सजम ठे ? का० हे काखाशवेशितपुत्र ! ग० गर्हा सजम ठे, पण
 नो० अगर्हा सजम नयी ग० गर्हा सेज रागादिक सर्व दोषने अथवा
 पूर्वमन पापने अथवा छेपने ए० ठाके स० ज्ञान प्रज्ञाप जाशीने, प्र
 त्याग्यान प्रज्ञाप पचखीने ए० एम खु० निधे ये० अमारे मते आ०
 आत्मा स० सजमने विषे उ० अत्यंत पुष्ट थाय आत्मारुप सजम उप
 पित थाय ए० एम खु० निधे आ० अमारे आत्मा स० सजमने विषे
 अत्यंत स्थिर थाय ए० इहा मे का० काखाशवेशितपुत्र-अण्णार पार्श्व

નાથજીના (અપત્ય) શિષ્ય સંઠ જલ્લીપેરે બોધ પામ્યા. થેઠ સ્થિવરજગ-
વંત પ્રત્યે વંઠ વાંદે, ણઠ નમસ્કાર કરે, વંઠ વાંદીને ણઠ નમસ્કાર કરીને
ઐઠ એમ વંઠ કેહેતા હવા. ઐઠ એ જંઠ હે જગવાન ! પઠ પદોના પૂર્વે (આ
પદોને વિષે) અણાઠ જાણપણું નહોતું, અસઠ સ્વરૂપે ઝંલરૂયા નહોતા,
અસઠ પૂર્વે સાંજડયા નહોતા, અબોઠ જિનધર્મની (માહાવીરના ધર્મને
વિષે) પ્રાપ્તો નહોતી, અણઠ વિસ્તાર બોધ રહિત ઇત્યાદિ હેતુએ કરી
અદિઠ પૂર્વે શાક્ષાત અર્થથી લહ્યા નહોતા, અસ્સુઠ કોઈની સમાપે સાં-
જડયા નહોતા, અમુઠ દર્શન આકર્ષનના અજાવે કરી. ઐટલામાટેજ
અવિઠ વિશિષ્ટ બોધ રહિતને અવોઠ વિશેષથી ગુરુએ કહ્યા નહોતા, અવોઠ
વિપક્ષાદિ શંદેહ ઢેયા નહોતા, અણિઠ મોટા ગ્રંથથી સુખાવબોધ જાણી.
ગુરુએ કહ્યા નહોતા, અણુઠ ઐટલા માટેજ અમે પૂર્વે એ અર્થ અવધાર્યા
નહોતા, ઐઠ એ પ્રકારે એ અર્થ સરદહ્યો નહોતો, ણોઠ પ્રતિત કીધી નહોતી,
ણોરોઠ રૂચ્યા નહોતા. તે ઇઠ હવે જંઠ હે જગવાન ! ઐઠ એ પદના અર્થ
જાઠ જ્ઞાનેકરી જાણ્યા, સઠ શ્રવણેકરી શાંજડયા, બોઠ સમ્યક્તપણે બોધ
પામ્યા, અઠ વિસ્તારબોધી થયા, દિઠ અર્થથી લહ્યા, સુઠ અર્થ શાંજડયા,
મૂઠ દર્શન આકર્ષ થયા, વિઠ અર્થ વિશેષે જાણ્યા, વોઠ વિશેષથી ગુરુએ
કહ્યા, વોઠ વિપક્ષાદિ શંદેહ ઢેયા, ણિઠ મોટા ગ્રંથથી સુખાવબોધ થયા,
ઝઠ એ અર્થ અવધાર્યા, ઐઠ એ અર્થ સઠ સરદહું હું, પઠ પ્રતિતું હું, રોઠ
રોચવું હું. ઐઠ અથ જેમ એ વાત તમે કહોઢો તે સર્વ તેમજ ઢે. ઇતિ જાવ
ઇત્યાકિક. એ ન્યાયથી મિથ્યાત્વી ને મિથ્યાત્વીની કરણી એક ઢે.

વલી તેરાપંથીના બનાવેલા તેરદ્વારમાં પણ એમ કહે ઢે કે, આશ્ર-
વ ને જીવ એક. સંવર ને જીવ એક, નિર્જરા ને જીવ એક, અને મોહ ને
જીવ એક. માટે એ ન્યાયથી પણ મિથ્યાત્વી ને મિથ્યાત્વીની કરણી એક
ઢે. વલી તેરાપંથી કહે ઢે કે, મિથ્યાત્વો આજ્ઞા બાહાર ઢે, અને મિથ્યા-
ત્વીની કરણી આજ્ઞા માંહી ઢે. એમ કપટથી એકાન્ત જુઠ વોલે ઢે. માહ્યા
હો તે વિચારી જોજો. વલી મિથ્યાત્વીની કરણી વખાણે, તેને સમક્તિ-
માં અતિચાર લાગે. શાખ સૂત્ર આવશ્યક શ્રાવકના અતિચારમાં, તથા

ઘપાશકવશામા તે પાઠ સ્ત્રીય ડીય —

સમણે જગવં મહાવીરે આણંદં સમણોવાસર્ગં એવ વયાસિ
એવં સ્વદુ આણદા સમણોવાસર્ણં ! અગ્નિગય જીવાજીવે
જાવ અણતિક્કમર્ઘં ણિજેણ, સમ્મત્તસ્સ પચ અહ્યારા પે-
આદા જાણિયધા ન સમાયરિધા તજહાઃ-સંકા કંઠા વિ-
તિગિન્હા પરપાસહપ્પસંસા પરપાસરુ સથ્થવોવા ॥ ૧ ॥

અર્થ —હવે જગવત, આણદને એમ કહે છે સઠ અમણ જગવત
શ્રી માહાવીર આઠ આણદ નામે સઠ અમણોપાસકને એ એમ વઠ ક
હેતા હવા એ એમ સ્વઠ નિશ્ચે આઠ હે આણદ અમણોપાસક ! અઠ
જેણે જાણ્યા છે જીઠ જીવ અજીવના જેવ, તેને કોઈ દેવતા કે માનવ
ધર્મથી જુકાવી ન શકે, તે માટે સઠ આણકને સમ્યક્તા પઠ પાંચ અઠ
અતિચાર પેઠ મિથ્યાસ્વપણે (નઠ સઠ) સમાચરવા નહીં તંઠ તે કહે છે —
સંઠ શકા પટલે જીનધર્મ સાચો કે જુઠો, કંઠ પરમતની અગ્નિસાષા
તથા ધર્મ કરણીના ફલની અગ્નિસાષા, વિઠ ધર્મ સંવધિ ફલનો સંવેદ
તથા સાધુસાધવીના મહામહીન ગાત્ર વદ્ધ વેલી જુગઢા કરે તે, પઠ પર
વર્ણનીની પ્રશશા કરે, તથા પઠ મિથ્યાસ્વીનો સઠ સંસ્તવ પરિચય કરે
તેને અતિચાર સામ્યા કહીયે

જાવાર્થ —હવે જુઓ ! મિથ્યાસ્વીની કરણી વસ્થાવની નહીં એમ
કહ્યું, ત્યારે તે આજ્ઞામા ક્યાથી ? ધિવેકી હો તે ધિચારી જો જો વહી
તેરાપંથી પ્રત્યે એમ કહેવું કે, જો પદ્ધતી કરણી આજ્ઞા માહેલો અંશ
માનો ઠો તો, પરંતુ જ્ઞાન, ચાર યેવ અને અઢાર પુરાણ છે, તેમાં કેટલીક
નિર્વચધાણી છે, તેને પણ જ્ઞાનના અશ ગણવા જોઈય, અને કેટલીક
લોકીક પદ્ધતી ઘાતો, રાત, દીવસ, સ્ત્રિ, પુરુષ, કપરુ, ક્ષત્રિય અનેક
ઘાતો, જેમ સમક્ષિ માને, તેમજ મિથ્યાસ્વી માને છે, તેને પણ સમ
દષ્ટિનો અશ ગણવો જોઈય વહી યેહેવારમા પાપ સ્થાગ કરે તે, તથા

તામલીતાપસ આદિએ પાદપોષગમન સંચારો કર્યો, તે પણ ચારિત્રનો અંશ ગણવો જોઈએ. એ લેખે તો મિથ્યાતમાર્ગ પણ દેશ્યકી મુક્તિ પહોંચવાનો માર્ગ ગણવો જોઈએ. અહો દ્રઢ કદાગ્રહિત ! એ વાત કેમ મલે ? તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, મિથ્યાત્વીની કરણો આજ્ઞામાં ન હોય તો મિથ્યાત્વીના સમકિતિ કેમ થાય ? તેનો ઉત્તર.

અરે જાણો ! મિથ્યાતપણામાં કરણી કરે તેથી અશુભ કર્મ નિર્જરે, તથા મોહની કર્મ પાતલાં પડે, તેથી કોઈ જોવને જવથિતિ પાકી હોય તો સમકિત આવે; અને સમકિત આવ્યા પછી તે જિનાજ્ઞાનો આધારક કહેવાય. તે કેવા દૃષ્ટાંતે, તે કહે છે:—

“ જેમ કોઈ ગરીબ વાણીઓ વહે રૂપીયા ખેલા કરીને લખપતી થયો, પણ જ્યારે પોતાના હાથનો હુંફીઓ પડે, ત્યારે તેને કોઠીવાલ (સાહુકાર) કહીયે. તેમ મિથ્યાતપણામાં કરણી કરતાં કર્મ તુટે, તેથી સમકિત આવે, ત્યારે તેને જિન-આજ્ઞાનો આરાધક કહીયે; પણ મિથ્યાતપણામાં કરણી કરતાં અશુભ કર્મ તુટે અને પુન્ય બંધાય, તેથી તે જિનઆજ્ઞાનો આરાધક કહેવાય નહીં. તે અનંતી વેલા નવગ્રૈવેયક સુધિ ગયો, પણ અનંતાં જન્મ મરણ કર્યાં. જેમ સિવરાજરુષિ, તામલીતાપસ અને પૂરણતાપસે મિથ્યાતપણામાં કરણી કરતાં અશુભ કર્મ તોની પુન્ય બાંધ્યાં, તેથી તામલીતાપસ તથા પૂરણતાપસ ઇંદ્ર થયા, પણ જ્યારે સમકિત પામ્યા, ત્યારે કરણી લેખામાં ગણાળી. જેમ રૂપીઆ ખેલા થયા, હુંફી હાથની પડેથી કોઠીવાલ કહેવાળા, પણ હાથની હુંફી પડયા વિના જે ધન મલ્યું તે વિલાઈ જાય (નાશ થાય) તો તે કોઠીવાલ ન કહેવાય. તેમજ સમકિત આવ્યા પહેલાં આરાધક ન કહેવાય; પણ જ્યારે સમકિત આવે ત્યારેજ તેને આરાધક કહીએ ”. તેવારે તેરા પંથી કહે છે કે, મિથ્યાતપણામાં જે કરણી કરી તે કરણોજ સમકિત આવવાનું કારણ છે, અને તે આજ્ઞા માહેલી છે. એમ કહે છે તેનો ઉત્તર.

અરે જાણો ! સિવરાજ, તામલી અને પ્રણના સંસ્કૃતિ કરણો અ-

तता जीवे अनती चार करी, नव भैवेयक सुधी गया, पण समकित केम न आव्यु ? ए तो जव स्थिति पाकी, अने समकित आव्यु, तेथी ते खेखामा गणाणी, पण समकित आव्या विना मिथ्यात्वीनी करणी (आज्ञामा) खेखामा नही जो मिथ्यात्वमा करणी करता कर्म तुटे, ने समकित आवे, तेथी मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामा कहो तो, ए खेखे समकितपणामा अने यथाख्यात-चारित्रमा आज्ञा-आहारना कामो करे, तेथो पाठा पळे अने मिथ्यात्वमा आवे शु ? तमारे खेखे यथाख्यात चारित्रमा पण आज्ञा-आहारना कामोने मिथ्यात्वपणु केहेवु जोइए- ए वात केम मळे ? तेवारे तेरापथी एम कहे ठे के, जो मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञामा नथी तो मिथ्यात्वोने दान देवानो, सीयल पाखवानी अने खोखोत्री गोरुवानो आज्ञा केम आपो ठो ? एम कहे ठे तेनो उत्तर

जेम गुरुजी, मिथ्यात्वीने तथा अजवि शिष्यने सूत्र जणावे तथा ज्ञान आपे, पण तेने समकितरुपी जाजन नथी, तेथी तेने अज्ञान कहीये तेम साधुजी तो आज्ञा माहेखा कामोनीज आज्ञा आपे, अने ते आज्ञा माहेखु काम करे, तोपण तेने अनाज्ञा कहीये वखी जावे साधु जीने ज्ञा जाणे, तथा जावे समकित होय तो तेने आज्ञा आराधक पणानो पण खान थाय, तेथो साधुजी मिथ्यात्वीने दानादिक (साधु जाने) देवानो आज्ञा आपे तेवारे तेरापथी कहे ठे के, समकिततो जीव अजीवनु जयातप्य जाणपणु आवे, तथा दस बोखने समा जाणीने सरदहे, ल्यारे आवे तेनो उत्तर अहो मतवादीठ ! एतो वेद्वार समकितने उलखवाना खरण कदा ठे, पण निखे समकित तो अनता चुबधी चोकमीनो दयोपशम ययो तेने कहीये तेनी स्थिति जघन्य अतर मुहूर्तनी ठे समकिति अतर मुहूर्तमा जयातप्य जीव अजीवनु जाणपणु शी रीते करे ? से कहो वखी अवध-ज्ञाननी चिति जघन्य एक समयनो कही ठे शाख सुत्र पत्रयणा पद अदारमें एक समयमा ए अवधज्ञाने करी शु जाणी शके ? पण केशलज्ञानीए कर्मना आयरण एक समये प्राधा घयां दीज, तथा बीजे समये आवणरने वखी आव्या दीज

ए. न्याये जीवने दर्शनावरणी कर्मनो कयोपशम थयो होय तो ज्ञावे सम-
कित कह्ये. वली दस प्रकारे समकितनी रुची कह्ये. शाख सूत्र
उत्तराध्ययन अध्ययन अठावीसमें. तेमां देव, गुरु, धर्म, श्री वीत्तरागना
वचन तथा साधुजीने संक्षेप थकी जला जाणे तेने संक्षेप-रुची-सम्यक्त
कह्ये. ए न्याये साधुजीने जला जाणे तो ज्ञावे समकित कह्ये; तो
आज्ञानो पण लाज आय, तेथी साधुजी आज्ञा आपे. माह्या हो ते वी-
चारी जोजो. वली तेरापंथीने पुढीए के, मिथ्यात्वी आज्ञा मांहेली कर-
णी करे तेथी तेनी गरज सरे के नही ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के:-

“तामली तथा पूरण-तापस, सीवराज-रुषो, असोचा-केवली, विजय-
गाथापती, सुमुख-गाथापती तथा पूर्व जवे मेघकुमार, आदि अनेक
जीव मिथ्यातपणामां करणी करी एका अवतारी तथा मोह गामी
थया, अने मिथ्यातपणामां करणी करी तेथी तेमनी गरज सरी.” एवुं
कपटथी बोले ठे, अने बीजा साध-श्रावकोनी करणी उभाववाने वास्ते
एवी ढाळो जोकी ठे. ते गाथा लखीए ठीए:-

सुध समगत विण पाठीयां, अज्ञानपणे आचार नवियण
नवग्रिवेग उंचो गयो पण, न सरी गरज लगार नवियण
कीजो जीन धर्मनी पारखा.

एवी तो जोमो करी ठे, अने वली मोढे नी एम कहे ठे के “मि-
थ्यात्वीनी करणी आज्ञामां ठे तेथी संसार परित थाय (गरज सरे), अने
साध श्रावक निर्वध करणी करी देवलोकमां तथा नवग्रैवेयकमां जाय,
तो पण शुद्ध समकित विना गरज सरे नही.” एम कपटथी कोइ ठेकाणे
कांइ, ने कोइ ठेकाणे कांइ एम जाणी जाणीने जुटुं बोले, तेनी प्रतीत केम
आवे ? ते माह्या हो ते विचारी जो जो. वली जगवती आदि घणा सूत्रमां
मिथ्यात्वीने “एगंत बाले, एगंत अपंनिए, अपनिहय पावकंमे.” कहा. ते
केम ? जो ते आज्ञा मांहेलुं काम होय तो एकान्त अपंनित न कहे, केमके
चोथे गुणवाणे जघन्य थकी ज्ञान दर्शनना गुण प्रगटया तेथी तेने श्री वीत-

રાગદેવે આજ્ઞાના આરાધક કક્ષા તે માટે મિથ્યાત ગુણઠાણાની કરણી મૂલ્યથીજ આજ્ઞામા નથી

હવે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા સ્થાપવા માટે તેરાપથી દ્રષ્ટાન્ત કહેહે કે " જેમ તસાવનુ પાળી વાળીઆ વ્રાહ્મણાદિકના ઘેરે આણ્યું તેતો શુદ્ધ, અને અતરૂપાદિ (ચનાલ) અધમ લોક સહ જાય તે અશુદ્ધ છે, પણ જુલને ! હીંણ જાતનુ પાળી તે વત્તમના પાળી માંહેલું છે તે પાળી વીધાથી તૃપા જાય કે નહીં ? " એવા દ્રષ્ટાન્ત આપે છે, પણ અધિવેકોત્તર એમ નથી જાણતા કે, અહિંયાં તો ત્રણ ઠામ થતાવ્યા છે : તસાવ ૧, વત્તમ ૨ અને અધમ ૩ તેમ લોકોત્તર પદ્ધે શ્રી વીતરાગદેવ તો તસાવ અને શુદ્ધ ચારિત્ર રૂપ ધર્મ કહ્યું તે પાળી ૧, જિન માર્ગી ચોથા ગુણઠાણાથી પ્રારંભી ચૌકમા ગુણઠાણાસુધી જે જે જ્ઞાન, વર્તન, ચારિત્ર, અને ઉત્તરગુણ ચારિત્રરૂપ તપ ક્રિયાના કરણદાર તે સર્વ વત્તમ પ્રાણીના ઘર ૨, અને ૩૬૩ પાલ્લવી તે અધમ લોકોના ઘર ૩ જાણવાં હવે જિનમત રૂપ તસાવ માહેણો જ્ઞાન, વર્તન અને ચારિત્ર એ ત્રણ આરાધના રૂપ પાળી માહેલું, મિથ્યાત્વો કર્યું પાળી સહ જાય તે કહ્યો તેવારે તેરાપથી કહે કે, તપ, શુદ્ધ જોગ, અને નિર્જરારૂપ ધર્મ આજ્ઞા માંહે લો છે, તે રૂપ પાળી સહ જાય છે એમ કહે છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રોય ! મૂલ્યગુણ ઉત્તરગુણ ચારિત્રવિના તપને, નિર્જરાને અને શુદ્ધજોગને, ધર્મ તથા આજ્ઞાની આરાધના કોઈ ઠેકાણે કહી નથી એન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા બાહ્ય છે, અને આજ્ઞા બાહ્યર પુન્ય ધધાય છે. કાણા હો તે વિચારી જોજો ઘણી તેરાપથીઈ એમ કહે છે કે, સંસાર પરિત કરવાની જગવાનની આજ્ઞા છે, અને મેઘકુમોરે આગલા જવમા તથા સુમુલ્કનાથ પતી અને વિજયગાથાપતી આદિ અનેક જીવોએ મિથ્યાતપણામાં સંસાર પરિત કીધો છે, તેથી મિથ્યાત્વોની કરણી આજ્ઞામાં કહીયે ઠીય તેનો ઉત્તર શરે જાણે ! સૂત્ર પાઠમાં તો તેત્તને મિથ્યાત્વી કક્ષા નથી તે જ્ઞાતા સૂત્રના અભ્યયન પેહેલાનો પાઠ લક્ષીય ઠીય :—

तएणं तुमं मेहा पाएणं गतं कंमुइस्सामि तिकट्ठु पाए उ-
 खित्ते. तेसिंचणं अंतरंसि अणेहिय बलवंतोहिय सतेहिय
 पलाइजमाणे १ ससए अणुपविठे. तएणं तुमं मेहा गायं
 कंमुइत्ता पुणरवि पायंपडि निस्कमिस्सामि तिकट्ठु तंससयं
 अणुपविठं पासेइ १ ता पाणाणुकंपयाउं जुयाणुकंपयाउं
 जीवाणुकंपयाउं सत्ताणुकंपयाउं अंतराचेव संधारिय नो
 चेवणं नखित्ते. तएणं तुमं मेहाताए पाणाणुकंपयाए
 जाव सत्ताणुकंपयाए संसार परित्तिकए मणुसाउं निबंधे.
 तएणंसे वणद्वे अट्ठाइवाइंराइं तं वणं वामिति निठिए
 उवरए उवसंते निच्चाए याविहोत्ता. एगंवाससय परमाउ
 पालइत्ता इहेव जंबुद्वीवे १ जारहेवासे रायगिहेनयरे से-
 णियस्सरस्सो धारिणिएदेविए कुच्चिसि कुमारताए पच्चाया,
 तएणं तुमंमेहा अणुपुवेणं गब्जावासाउं निस्कंतेसमाणे,
 उमुक्क बालजावे जोवणग मणुपत्ते. समंअंतिए मुंमे न-
 वित्ता आगाराउं अणगारियं पवइए. तंजइताव तुमेमेहा
 तिरिस्कजोणियन्नव सुवागएणं अपमिलद्ध सम्मत्तरयण
 लप्तेणं. सेमाए पाणाणुकंपयाए जाव अंतरांचेव संधारिए
 नोचेवणं निस्किति. किमंग पुण तुमंमेहा इयाणं विउल्ल
 कुल समुब्जवेणं ॥ ४ ॥

अर्थः—त० तेवारे तु० तमे मे० हे मेघकुमार ! पा० पगे करीने
 ग० शरीर प्रत्ये कं० खंजोळसुं, ति० एवा हेतुथी पा०पग उ० उंचो उ-
 पाड्यो. ते० ते पगनी नूमिनी अं० वीचाले अ० अनेरा घणा ब० बल-
 वंत स० शक्त्व जीवोए, मांरुं नराणुं तेथी ठेडाठेडा करतां पगने.

રાગદેવે આજ્ઞાના આરાધક કહ્યા તે માટે મિથ્યાત ગુણઠાણાની કરણી મૂલ્યથીજ આજ્ઞામા નથી

હવે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા સ્થાપવા માટે તેરાપથી ડગ્ગા ન્ત કહેઠે કે “ જેમ તલાવનુ પાણી વાળીઆ વ્રાહ્મણાવિકના ઘેરે આણ્યું તેતો શુરુ, અને અતઙ્યાદિ (જમાલ) અધમ લોક છદ્ જાય તે અશુરુ ઠે, પણ જુઠને ! હીંણ જાતનુ પાણી તે ઠત્તમના પાણી માંદેહું ઠે તે પાણી પીધાથી તૃપ્ત જાય કે નહી ? ” એવા ડગ્ગાત આપે ઠે, પણ અધિવેકોત્ત એમ નથી જાણતા કે, અદિયા તો વ્રણ ઠામ થતાવ્યા ઠે તલાવ ૧, ઠત્તમ ૨ અને અધમ ૩ તેમ લોકોત્તર પદે શ્રી વીતરાગદેવ તો તલાવ અને શુન ચારિત્ર રૂપ ધર્મ વશુ તે પાણી ૧, જિન માર્ગે ઘોચા ગુણઠાણાથી પ્રારત્તી ચૌદમા ગુણઠાણા સુધી જે જે જ્ઞાન, વર્ણન, ચારિત્ર, અને ઠત્તરગુણ ચારિત્રરૂપ તપ ક્રિયાના કરણદાર તે સર્વ ઠત્તમ પ્રાણીના ઘર ૨, અને ૩૬૩ પાલ્લની તે અધમ લોકોના ઘર ૩ જાણવાં હવે જિનમત રૂપ તલાવ માંદેથો જ્ઞાન, વર્ણન અને ચારિત્ર એ વ્રણ આરાધના રૂપ પાણી માંદેહું, મિથ્યાસ્વો કયુ પાણી છદ્ જાય તે કહ્યો તેવારે તેરાપથી કહે કે, તપ, શુજ જોગ, અને નિર્જરારૂપ ધર્મ આજ્ઞા માંદેહું છો ઠે, તે રૂપ પાણી છદ્ જાય ઠે એમ કહે ઠે તેનો ઠત્તર હે દેવાનુપ્રોય ! મૂલ્યગુણ ઠત્તરગુણ ચારિત્રવિના તપને, નિર્જરાને અને શુજજોગને, ધર્મ તથા આજ્ઞાની આરાધના કોઈ ઠેકાણે કહી નથી એન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા વાહાર ઠે, અને આજ્ઞા વાહાર પુન્ય બધાય ઠે કાણા હો તે વિચારી જોજો ઘણી તેરાપથીઠં એમ કહે ઠે કે, સસાર પરિત કરવાની જગવાનની આજ્ઞા ઠે, અને મેઘકુમારે આગલા જયમા તથા સુમુલ્લગાણા પતી અને વિનયગાથાપતી આદિ અનેક જીવોય મિથ્યાતપણામા સસાર પરિત કીધો ઠે, તેથી મિથ્યાસ્વોની કરણી આજ્ઞામાં કહીયે ઠીય તેનો ઠત્તર શરે જાણ્ઠ ! સૂત્ર પાઠમાં તો તેઠને મિથ્યાત્વી કહ્યા નથી તે જ્ઞાતા સૂત્રના અધ્યયન પેહેલાનો પાઠ સ્ત્રીય ઠીય :—

वीर मेघकुमार प्रत्ये केहेता हवा. ए झातासूत्रना प्रथमाध्ययननो सूत्रार्थ.

इवे सुखविपाकसूत्रना बीजा अध्ययननो पाठ लखीए ढीएः—

तेणंकाळेणं .तेणंसमयेणं इहेव जंबुदीवे १ नारहेवासे
हत्थिणाउरे णामं नयरे होत्था. तत्थणं हत्थिणाउरेणयरे
सुमुहेणामं गाहावइ परिवसइ अहे. तेणंकाळेणं तेणंस-
मयेणं धम्मघोसेणामंथेरा जाइसंपन्ना जाव पंचहिं सम-
णसएहिं सद्धिं संपरिवुत्ता पुष्पाणुपुब्बिं चरमाणा गामाणु-
गामं उइज्जमाणा जेणेव हत्थिणाउरेनगरे जेणेव सहस्सं
व वस्से उज्जाणे तेणेव उवागहइ १ ता अहापडिरुवं उ-
ग्गहं उगिन्हित्ताणं संजमेणं तवसा अप्पाणं ज्ञावेमा-
णस्स. तेणंकाळेणं तेणंसमयेणं धम्मघोसेणं थेराणं अंते-
वासी सुदत्तेणामं अणगारे उराळे जाव तेउळेसेणं मासे-
णं विहरइ. तंसे सुदत्तेअणगारे मासखमण पारणगंसि
पढमाए पोरसिए सव्वायंकरेइ जहा गोयम तहेव धम्मघो
स थेरा आपुठंति जाव अरुमाणे सुमुहस्स गाहावइस्स
गेहं अणुपविठे. तत्तेणंसे सुमुहे गाहावइ सुदत्तं अणगारं
एजमाणं पासइ १ ता दठ्तुठे आसणाउं अब्भुठेइ पा-
यपिठानं पच्चोरुहेत्ति एगसामियं उत्तरासंगंकरेइ सुदत्तंअ-
णगारं सत्तठ पयाइं अणुगहंति १ ता आयाहिणं पया-
हिणं करेति १ ता वंदइ नमंसइ जेणेव अत्तघरे तेणेव
उवागहइ १ सयहत्तेणं विजळेणं असणं ४ पम्बित्तानेस-
माणे तुठे. तत्तेणं तस्स सुमुहस्स गाहावइस्स दवसुद्धेणं
दायगसुद्धेणं तिविहेणं तिकरणसुद्धेणं सुदत्तेअणगारे प-

स्थानके खाखी जूमिकाने विपे स० ससखो अ० पेठो त० त्यार पठी
 तु० तुमे हे मेघकुमार ! गा० शरीर प्रत्ये क० खाजखणी, खणीने पु०
 वखी जूमि प्रत्ये पा० हेठो पग मुकु, एम विचार करीने, नीचे पग मुकवा
 खाग्या, ति० एम करीने त० ते ससखाने अ० पगना स्थानके पेठो देख्यो,
 देखीने पा० वेइन्द्रियादिक प्राणीजीवनी अनुकपा दयाथी, जु० जुत
 वनस्पति मात्रनी दयाथी, जी० पचेन्द्रिजीव मात्रनी दयाथी, अ० वचे
 निराधार उंचो पग राख्यो, पण नो० निश्चे भरतीए पग मुक्यो नही
 त० त्यार पठी तु० तमे मे० हे मेघकुमार ! पा० प्राणीनी अनुकपा-दयाथी
 जा० यावत् स० शस्त्र पृथ्व्यादिकनी दया, तेमज ससखानी दयाएकरी
 स० संसार परित कीधो, तथा वखी म० मनुष्यनु नि० आठखुं बांधु
 त० त्यार पठी व० वननो वध अ० अढी रात्रविवस सुधी बख्यो, अने
 व० वन पोताना क्षेत्रथी उंसाणो पटखे वव वध पख्यो, उ० उपशान्त
 थयो अने ससखो वच्यो ते समयथी हे मेघ ! ए० एक सो वर्षनु प०
 परम उत्कृष्ट आठखु पा० पाखाने, तमे इ० आज ज० जबुछीपनामा
 छीपने विपे, जा० जरतक्षेत्रने विपे, रा० राजमही नगरीने विपे से०
 श्वेशिकराजानी पटराणी धा० धारणिदेवनो कु० कुखने विपे कु० कु
 मारपणे प० वपन्या त० त्यार पठी तु० तमे हे मेघकुमार ! अ० अनु
 क्रमे ग० गर्जवासथकी नि० निसरी जन्म पाम्या ठ वासजावपणु मु
 क्युं अने जो० जोवन वय प्राप्त थइ त्यार पठी म० माहारी समीपे मु०
 मुरु ज० यइने आ० महस्थवास ठाकीने अ० अणगारपणु छीधु त०
 ते कारणथीज प्रथम तु० तमे हे मेघकुमार ! ति० तिर्यक्ष-योनिना जव
 प्रत्ये उ० पाम्या अ० अणपाम्यु समकितरुप रत्न अर्थात् समकित पा
 म्या न हुता ते पाम्या से० ते हवे पग मुकवानी खाखी जग्याने विपे पा०
 प्राणी सरसखो राख्यो, तेनी दया करा ते जा० यावत् अ० विचाले सं०
 उंचो पग राख्यो, पण नो० निश्चे हे मेघ ! नि० तमे भरतीए हेठो पग
 मुक्यो नही कि० किं इति कोमलामत्रणे पु० वखी तु० हे मेघ ! इ०
 हमणा वि० आ विस्तार्ण कुखने विपे तमे वपन्या ठो एम श्री माहा-

आसनथकी अ० उठे, उठीने पा० पादपीठ थकी प० हेठा उतरीने ए० एक पटने डुपटे उ० उत्तरासन करीने सु० सुदत्त-अणगारने स० सात आठ प० पग अ० सामो जाय, जइने त्रण प्रदक्षिणा करी आ० आव-
र्तन प० परावर्तन क० करे, करीने वं० वांदे, न० नमस्कार करे, वांदी नमस्कार करीने जे० ज्यां ज० रसोमुं ठे, ते० त्यां उ० आवे, आवीने स० पोताने हाथे वि० घणा अ० असनादिक ४ प० पन्निजाततो शं-
तोष पाम्यो. त० तेवारे ते सु० सुमुख गा० गाथापती ते द० द्रव्य शुद्ध, दा० दातारनुं चित्त शुद्ध, तथा ति० त्रिविध एटले शुद्ध मन, व-
चन, काया अने ति० त्रण करण शुद्धेकरी सु० सुदत्त-अणगारने प० प्रतिलाज्येथके ते सुमुखनामा गाथापतोए सं० संसार प० परित कीधो.
म० मनुष्यनुं वि० आनखुं बांध्युं. वली तेना घरने विषे इ० ए पं० पांच द० द्रव्य पा० प्रगट थया. व० धरतीने विषे बु० पंचवर्णां फुल अने कु० फुलनी मालानी नि० वृष्टी थइ. चे० देवदुष्य-वस्त्रनी वृष्टी थइ. आ० आकाशमां दे० देवडुंडुजी वाजी. अ० आंतरारहित आ-
काशने विषे अ० अहोदान म० मोटुं दान दीधुं, एम निर्घोष शब्द धु० थता हवा.

ज्ञावार्थः—हवे जुज ! मेघकुमारे हाथीना जवमां प्राणी, जुत अने जीवनी अनुकंपा कीधी, तेथी संसार परित कयों कहुं. ए अनुकं-
पाने समकितनुं लक्षण श्री वीतरागदेवे कहुं ठे. ए न्यायथी ते वखत-
मां समकित जावे ठे; कारणके लक्षण होय त्यां लक्ष अवश्य होवुं जो-
इए. वली सुमुख-गाथापती साधुजीने देखीने हर्ष शंतोष पाम्या, मुखे जयणा कीधी, सातआठ पग सामा गया, अने त्रण करण त्रण जोग शुद्ध राखी, घणा उलट जावे दान दीधुं, तेथी संसार परित कयों. ए लक्षणतो समकितनीना दीसे ठे, अने मिथ्यात्वी तो शुद्ध देव-गुरु-धर्मने खोटा जाणे तेने कहीये. तमे सुमुख-गाथापतीने मिथ्यात्वी कया ज्ञाने-
करी जाण्या ? ते कहे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, समकितनीने तो एक

મિત્રાગ્નેસમાણે સસાર પરતિકર્ણ મણુસાગ્ણ નિવધે. શ્મા-
ર્દિં પચ દઘાદ્ પાગ્બ્રુઆદ્ વસુદારા વુઠિ દસધ્વણે કુ-
સુમે નિવાત્તિતે, ચેદ્યાસ્વેદવ કરેતિ, આકાસાઠ દેવહૃદ્દી
અણતર વિચર્યાં આસાસતિ અહોદાણ મહોદાન ઘુઠેય ॥

અર્થ — હવે સુખ-વિપાકસૂત્રના પાઠનો અર્થ કહે છે તે૦ તે
કાલને વિષે તે૦ તે સમયને વિષે ૨૦ આ જ૦ જવુદ્ધીપનામે દ્વીપને વિષે,
જ૦ જરતકોષ્ટ્ર માદે, ૬૦ હસ્તિનાપુરનામે ન૦ નગર હો૦ હતુ ત૦ ત્યા
હ૦ હસ્તિનાપુર ૫૦ નગરને વિષે સુ૦ સુમુખનામે ગા૦ ગાથાપતી ૫૦
રેહેતો હતો અ૦ તે રુદ્ધિવત્ હતો તે૦ તે કાલને વિષે તે૦ તે સમયને
વિષે ધ૦ ધર્મધોપનામે થે૦ સ્થિત્વ જા૦ જાતિ કુલ સર્વ ગુણ સહિત જા૦
યાવત્ ૫૦ પાંચસો સ૦ અમણ સાધુની સિ૦ સાથે સ૦ પ્રવર્તતાથકા પુ૦
પૂવાનુપૂર્વે ચ૦ વિચરતા, ગા૦ ગ્રામાનુગ્રામે હુ૦ અનુક્રમે ઇલ્લઘતા, જે૦
જ્યાં હ૦ હસ્તિનાપુર નગર છે, જે૦ જ્યાં સ૦ સહસ્રાવનામે વ૦ વન હ૦
ઘથાન છે, તે૦ ત્યાં હ૦ આવ્યા, આવીને અ૦ યથાયોગ્ય હ૦ સ્થાનક
બાગમા હતરવાની આજ્ઞા માર્ગીને સ૦ સત્તરજેવે સજમ અને ત૦ બાર
જેવે તપે કરી અ૦ પોતાની આત્માને જા૦ જાણતા વિચરે છે તે૦ તે
કાલને વિષે તે૦ તે સમયને વિષે ધ૦ ધર્મધોપનામે થે૦ સ્થિત્વના અ૦
શિષ્ય સુ૦ સુવત્તનામે અ૦ અણગાર હ૦ જેનો જલ્દો આચાર છે, જા૦
યાવત્ જેણે તે૦ તેજુલેશ્યા ગોપવી રાહી છે, તે મા૦ માસમાસ સ્વમણ
કરતા વિ૦ વિચરે છે ત૦ તે સુ૦ સુવત્તનામે અણગાર મા૦ માસ સ્વમ
ણને પા૦ પારણે ૫૦ પેહેલી પો૦ પોરસિય સ૦ સજાય કરીને જ૦ જેમ
ગો૦ ગૌતમસ્થામી શ્રી માહાવીરદેવને પુઠીને ગૌચરીય જતા ત૦ તે
મજ ધ૦ ધર્મધોપ થે૦ સ્થિત્વને આ૦ પુઠીને જા૦ યાવત્ અ૦ કરતા
થકા સુ૦ સુમુખનામે ગા૦ ગાથાપતીના ગે૦ ઘરને વિષે અ૦ આવ્યા
ત૦ તેવારે સે૦ તે સુ૦ સુમુખ ગા૦ ગાથાપતી સુ૦ સુવત્ત અ૦ અણગારને
૫૦ આવતા પા૦ દેલે, દેલીને ૬૦ દુર્ધ સંતોષ પામ્યા, પામીને આ૦

सूत्र पञ्चवणा पद १७ मे. वली एक जीवने एक ज्ञवमां अशंख्याती
वेला सम्यक्त आवे अने जाय, एम कछुं ठे. वली समकितिनी जघन्य
स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही ठे. ते अंतर मुहूर्तना अशंख्याता जेद ठे.
जघन्य वे समयने अंतर मुहूर्त कहीये; केमके वेदनी कर्मनी जघन्य
स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३३
में तथा जगवतीजीमां तथा पञ्चवणा पद २३ में. वेदनी कर्मना वे जेदः—
शाता अने अशाता. शाता वेदनीना वे जेदः-संप्राय अने इरियावहो.
इरियावहीनी स्थिति वे समयनी कही ठे. शाख सूत्र पञ्चवणा पद २३
में तथा जगवतीजीमां. ए न्याये जघन्य वे समयने अंतर मुहूर्त कहीये,
अने उत्कृष्टा वे समयथी मांकीने एक अंतर मुहूर्तमां एक समय नणो
होय तेने अंतरमुहूर्त कहीये. एम असंख्याता जेद ठे.

ए न्याये आनखाना बंध समये सम्यक्त गयु दीसे ठे. जेम मेघ-
कुमारने हाथीना ज्ञवमां, तथा सुमुख तथा विजय-गाथापतीने सम्यक्त
फर्शवार्थी संसार परित थयो ठे, तथा सम्यक्तथी सनमुख थया ठे,
अने मनुष्यनुं आनखुं बांध्युं तेवेला सम्यक्त गयुं दीसे ठे. पढी तो श्री
केवलीमाहाराज स्वीकारे ते सत्य ठे. वली ज्यारे मेघकुमार संजमथी
रुगीने प्रजुपासे आव्या, त्यारे श्री वीरप्रजुए कछुं के, “हे मे घ ! तें हा-
थीना ज्ञवमां दया पाली, तेथी तिर्यचना ज्ञवमां सम्यक्त लाध्युं.”
एम कछुं. ते श्री ज्ञाताजीना अध्ययन पेहेलानो पाठ लखोए ठीएः—

तंजइत्ताव तुमे मेहा तिरिस्क-जोणिय ज्ञवमुवागएणं अ-
प्पमिलिद्ध सम्मतरयण लजेणं सेमाए पाणाणुकंपयाए
जाव अंतराचेव संधारिए णो चेवणं णिस्सित्ते किमंगपु-
ण तुमे मेहा इयाणिं विजल कुल समुब्जवेणं ॥

अर्थः—पुर्ववत्. जुळ प्रश्न पहेलो. पाठलपांने ४ए में.

ज्ञावार्थः—अहीया कछुं ठे के, कोइ दीवस नही मलेखुं एखुं

વૈમાનીક દેવતાનુ આઠસુ બધાય, અને યમને તો મનુષ્યનુ આઠસુ બધાયું તેથી મિથ્યાત્વી જાણ્યા યમ કહે છે તેનો ઇતર —

અરે જાણે ! શ્રી કૃષ્ણમાહારાજ તથા શ્રેણીકમાહારાજ, ૫ સમ કિત્તી હતા તેમનુ નર્કનુ આઠસુ કેમ બધાયુ ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, પેહેલા નર્કનુ આઠસુ મિથ્યાતપણામા બધાયુ, અને પઠી સમકિત આવ્યું યમ યકાન્ત જીવ કહે છે હે દેવાનુપ્રીય ! કેટલાક જીવોને તો વર્તમાન જીવનુ આઠસુ ઠ મહિના ઘાકી રહે, ત્યારે પરજીવનુ આઠસુ બંધાય છે, અને કેટલાક જીવોને આઠસાનો ત્રીજો જાગ રહ્યા પઠી પરજીવનુ આઠસુ બધાય છે, પણ જે જાગમા તો કોઈ જીવને પરજીવનુ આઠસુ બંધાય નહીં તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર પદ્મવણા પદ ૨૩ મેં

હવે જુઝે ! શ્રી કૃષ્ણમાહારાજનુ હજાર વર્ષનુ આઠસુ હતુ, તેમાં થી ૬૬૬ વર્ષ જાફેરાં ગયા, ત્યાં સુધી તો પરજીવનુ આઠસુ બંધાયુ નહીં, અને સમકિત તો શ્રી નેમનાથ જગવતને કેવલજ્ઞાન ઇપજ્યું, ત્યારથીજ શેવાજ્ઞકિ કરી દીશે છે વહી કૃષ્ણમાહારાજ આસરે ત્રણસો વરસના હતા, ત્યારે રાજેમતિને આવીને કહ્યું કે, “હે કન્યા ! નેમનાથ જગવાન તો સસારસમુદ્ર તર્યા, ને તુપણ સસારસમુદ્ર, તર ” એવાં વચન કહ્યા છે હહા સમ્યક્ દીસે છે, અને પઠી આઠસુ બંધાવાના સમયે સમ્યક્ ગયુ, તેથી નર્કનુ આઠસુ બંધાયુ દીશે છે, અને પઠી વહી સમ્યક્ આવ્યું દીસે છે વહી કૃષ્ણમાહારાજને ક્ષાયક-સમ્યક્તિ પરિપાટીમા (પરપરામાં) કહે છે તે ક્ષાયક-સમ્યક્ આઠસુ બાણ્યા પઠી આવ્યુ હોય તો ઘટકાવ નહીં, પણ સૂત્રપાઠમા તો ક્ષાયક-સમ્યક્ કહ્યું નથી ક્ષયોપશમ-સમ્યક્ દીસે છે તેની સ્થિતિ જઘન્ય અતરમુહૂર્તની અને ઇત્કૃષ્ટી ૬૬ સાગરની કહી છે સાસ્વાદન-સમ્યક્તનો જઘન્ય તથા ઇત્કૃષ્ટી ઠ આવલકાની, ઇપશમ-સમ્યક્તની એક સમયનો અને ઇત્કૃષ્ટી અતર મુહૂર્તની, વેદક-સમ્યક્તની જઘન્ય ઇત્કૃષ્ટી એક સમયની છે, અને ક્ષાયક-સમ્યક્તની આદ છે પણ અત નથી, ઘટસે તે આવ્યુ પાવું જાય નહીં શાસ્ત્ર

गो० हे गौतम ! स० सनत्कुमार दे० देवेंद्र देवराजा ज० जव्य ठे नो०
अजव्य नथी, ए० तेमज स० सम्यक दृष्टिठे, प० अद्वय संसारी ठे, अनंत
संसारी नथी, सु० सुलजबोधी ठे दुर्लजबोधी नथी, आ० आराधक ठे
विराधक नथी, च० चरम ठे, ए रीते प० प्रशस्त (जला) केहेवा अने
अप्रशस्त ठोरुवा. से० ते शा अर्थे ज० हे जगवान ! एम कछुं ? इति प्रश्न.
उत्तर. गो० हे गौतम ! स० सनत्कुमार दे० देवेंद्र देवराजा ब० घणा स० श्रम
ए साधुने, ब० घणी स० श्रमणी साधवीने, ब० घणा सा० श्रावकने, ब० घणी
सा० श्रावीकाने, हि० हित सुख निबंधन वस्तुना वान्ठक १, सु० सुखना वा-
न्ठक २, प० दुःख त्राणना कामी एटले जुख्याने सुखकारी आहार आपे ३,
अ० कृपाएकरी सहित ४, नि० मोक्षना इच्छक ठे ५. हि० हितसुख अने अदुः-
खानुबंध नि० निशेष समस्तने वान्ठे. एम जाणे के समस्त दुःखरहित
थाजं ने मोक्ष जाजं. एवा हितना कारणथी साध-साधवी तथा श्रावक
श्रावीका आदिनुं सुख वान्ठे ठे. से० ते अर्थे गो० हे गौतम ! स० स-
नत्कुमार दे० देवेंद्र देवराजा ज० जव्य ठे जा० यावत् नो० अचरम नथी.

ज्ञावार्थः—हवे जुजं ! ए बार बोलमां संसार एकथी एक बोल-
मां हलवो कह्यो. ए अजवि नथी पण जवि ठे. जविना बे जेदः—
समकिति अने मिथ्यात्वी. ए कोण ठे ? ए समकिति ठे. समकितिना बे
जेदः—अनंत-संसारी अने परित-संसारी. ए कोण ठे ? ए परित-संसारी
ठे. परित-संसारीना बे जेदः—सुलजबोधी अने दुलजबोधी. ए कोण ठे ?
ए सुलजबोधी ठे. सुलजबोधीना बे जेदः—आराधक अने विराधक. ए
कोण ठे ? ए आराधक ठे. आराधकना बे जेदः—अचरम अने चरम.
ए कोण ठे ? ए चरमशरीरो ठे. ए जुजं ! समकित पेहेलुं कछुं, अने
संसार परित पढी कछुं. ए न्याये मिथ्यातमां संसार परित थाय नहीं.
वली परित-संसारीनी स्थिति उत्कृष्टी अर्धपुद्गल देश जंणी कही;
अने समकित आव्या पढी पण संसार उत्कृष्टो अर्धपुद्गल देश जंणो
घाकी रह्यो कह्यो; अने समकितिनी अने परित-संसारीनी जघन्य

સમક્ષિત્ત મસ્યુ મૂલપાઠના અક્ષરનો તો એવો અર્થ થાય છે, અને કેટલાક ટવામા મુલગો અર્થ કરીને પઠી કહ્યું છે કે, “ યતાવતા સમ્યક્ અણપામ્યો ” પણ જુલું ! એ અર્થ કયા પાઠના અક્ષર છે ? પાઠ વિના અર્થ પ્રમાણ થાય નહીં માટે મુલગા અર્થમા સમક્ષિત-રત્ન પામ્યા કહ્યું, તેજ પ્રમાણ છે વહી સનતકુમાર ઇન્દ્રની, સુર્યજ્ઞેદવની અને વીજા ઇન્દ્રોની વાર વોલની પુઠા બાલો, તેમા શ્રી વીતરાગદેવે “ સમ્યક્ ” પેહેલુ કહ્યું છે, અને પરિત સસાર પઠી કહ્યો છે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર શ્રી જગવતીજી શતક શ્રીજે હેશે પેહેલે તે પાઠ લખીય ઠીય —

સર્ણકુમારેણ જતે ! દેવિદેદેવરાયા કિં ? જવસિદ્ધિય અજવ સિદ્ધિય સમ્મદિઠિય મિત્તાદિઠિય પરિતસસારિય અણત-સસારિય સુલજબોદિય ડુલજબોદિય આરાદ્ય વિરાદ્ય ચરિમે અચરિમે ? ગોયમા ! સર્ણકુમારે દેવિદેદેવરાયા જવસિદ્ધિય નો-અજવસિદ્ધિય એવ સમ્મદિઠિ પરિતસ-સારિ સુલમબોદિય આરાદ્ય ચરિમે પસથનેયથ સેકેણ-ઠેણ જતે ! ગોયમા ! સર્ણકુમારે દેવિદેદેવરાયા બહુણ સમણાણં બહુણ સમણીણં બહુણ સાવયાણં બહુણ સાવિયાણં હિયકામય સુહકામય પથ્થકામય આણુકપિય નિસ્સયસિય હિયસુહ નિસ્સેસકામય સેતેણઠેણ ગોયમા ! સર્ણકુમારે દેવિદે જવસિદ્ધિય જાવ નોઅચરિમે ॥

અર્થ — શ્રી માહાવીર સ્વામી પ્રત્યે ગૌતમ સ્વામી પુઠતા હવા સં સનતકુમાર પ્રં છે જગવાન ! વેં વેવેં વેવરાજા કિં શુ જં જવ સિદ્ધિક જવ્ય છે, કે અં અજવ્ય છે ? સં સમ્યક્ષ્ટિ છે કે મિં મિથ્યાદિષ્ટિ છે ? પં અસ્પસસારી છે કે અં અનતસસારી છે ? સું સુલજબોધી છે કે ડું ડુર્લજબોધી છે ? આં જ્ઞાનાદિકનો આરાધક છે કે ષિં વિરાધક છે ? ચં ચરમ છે કે અં અચરમ છે ? इति प्रश्न उत्तर

पञ्चस्कायमिति वदमाणस्स सुपञ्चस्कायं ञवइ नोडुपञ्चस्कायं
 एवं खलुसे सुपञ्चस्काइ ॥ सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं पञ्च
 स्कायमिति वदमाणे सच्चंजासं जासइ नोमुसंजासं जासइ
 एवं खलुसे सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं तिविहं तिविदेणं
 संजय विरय पम्हिय पञ्चस्काय पावकम्मे अकिरिए संवुमे
 एगंत पंभियाविजवइ ॥ सेतेण्ठेणं गो० ! एवंवुच्चइ जाव
 सिय दुपञ्चस्काय ञवइ ॥

अर्थः—श्री माहावीर जगवंत प्रत्ये गौतमस्वामी पुठता हवा-
 से० ते निश्चे जं हे जगवान ! स० सर्व प्राणेकरी, स० जु० सर्व ज़ुते-
 करी, स० जी० सर्व जीवेकरी, स० स० सर्व सत्वेकरी, (यतः ॥ प्राणा
 द्वित्री चतुः प्रोक्ता, जूतास्तु तर्व स्मृता, जीवा पंचेंद्रिया ज्ञेया, शेषा
 सत्त्वा प्रकीर्तीता ॥ १ ॥) प० सर्व चेतनने हणवानुं पचखाण में कर्युं,
 एवुं कहे तेने सु० ज़ुं पचखाण ज० थाय के दु० माहुं पचखाण ज०
 थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० पा० सर्व प्राणेकरी, सर्व
 ज़ुतेकरी, सर्व जीवेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी जा० पचखाण
 सुपचखाण पण थाय अने दुपचखाण पण थाय. से० ते शा अर्थे जं
 हे जगवान ! ए० एम कह्युं ? उजय वस्तु थाय. इति प्रश्न. उत्तर गो०
 हे गौतम ! ज० जे स० सर्व प्राण ज़ुत जीवनो जा० यावत् स० सर्व
 सत्वनो प० नियम में कीधो, में हणवाना पचखाण कर्या, एम कहे
 तेने, णो० नही ए० एम अ० वदमाण प्रकारे एटले आगल कहीये
 बीये तेम तेने हानेकरी जाणपणुं न होय. इ० ए जीव ठे, इ० अ० ए
 अजीव ठे, इ० त० ए त्रस जीव बेइन्द्रियादिक ठे, इ० था० ए स्थावर
 वृद्धादिक ठे, त० ते स० सर्व प्राणनुं यावत् स० स० सर्व सत्वनुं प० प-
 चखाण कर्युं ठे एम कहे ठे, पण जीव-अजीव त्रस स्थावनुं स्वरुप ज्ञा-
 नेकरी जाण्युं नहोय तेने, नो० सुपचखाण न थाय. (ज्ञानना अज्जावे

स्थिति अंतर मुहूर्तनी कही ते ससार परित कीधा पठी अंतरमुहूर्तमां
मुक्ति जाय शाख सूत्र पञ्चवणा पव १७ में ए न्याये समकित आख्या
पठीन ससार परित थाय, पण मिथ्यातमा ससार परित थाय नहीं
पठीतो श्री कवली माहाराज जाणे वली जेने जीव अजीव अने त्रस
थावरनु जाणपणु नथी, तेना पचखाणने डुपचखाण कक्षां तेनी शाख
सूत्र जगवतीजी शतक सातमे, उद्देशे चीने ते पाठ छलीए बीए -

सेणुण जते ! सधपाणेहिं सधजूएहिं सधजीवेहिं 'सधसत्ते-
हिं पच्चस्कायमिति वदमाणस्स सुपच्चस्कायं जवइ डुपच्च-
स्कायं जवइ ? गो० ! सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं जाव
सिय डुपच्चस्कायं जवइ ॥ सेकेण्ठेण जते ! एवं वुच्चइ ?
सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं जाव सिय डुपच्चस्कायं जवइ
गो० ! जस्सण सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं पच्चस्काय-
मिति वदमाणस्स णो एव अज्जिममणागय जवइ
इमे जीवा इमे अजीवा इमे तसा इमे थावरा त-
स्सण सधपाणेहिं सधसत्तेहिं पच्चस्कायमिति वदमाणस्स
नो सुपच्चस्कायं जवइ डुपच्चस्कायं जवइ एव खलुसे
डुपच्चस्काइ ॥ सधपाणे जाव सधसत्तेहिं पच्चस्कायमिति
वदमाणे नो सच्चजास जासइ मोसजास जासइ एव
खलुसे मुसागइ ॥ सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं तिवि-
द तिविहेण असजय अग्रिय अप्पन्दिइय पच्चस्काय पाव
कम्मे सक्किरिए असजुमे एगतटमे एगतवाळेयाविजविस्सइ
जस्सण सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं पच्चस्कायमिति वदमा-
णस्स एव अज्जिममणागय जवइ इमे जीवा इमे अजीवा
इमे तसा इमे थावरा तम्मण सधपाणेहिं जाव सधसत्तेहिं

पञ्चस्कायमिति वदमाणस्स सुपञ्चस्कायं जवइ नोडुपञ्चस्कायं
 एवं खलुसे सुपञ्चस्काइ ॥ सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं पञ्च
 स्कायमिति वदमाणे सच्चंजासं जासइ नोमुसंजासं जासइ
 एवं खलुसे सबपाणेहिं जाव सबसत्तेहिं तिविहं तिविहेणं
 संजय विरय पम्हिय पञ्चस्काय पावकम्मे अकिरिए संवुमे
 एगंत पंभियाविजवइ ॥ सेतेणठेणं गो० ! एवंवुच्चइ जाव
 सिय दुपञ्चस्काय जवइ. ॥

अर्थः—श्री माहावीर जगवंत प्रत्ये गौतमस्वामी पुठता हवा-
 से० ते निश्चे जं हे जगवान ! स० सर्व प्राणेकरी, स० जु० सर्व नुते-
 करी, स० जी० सर्व जीवेकरी, स० स० सर्व सत्वेकरी, (यतः ॥ प्राणा
 द्वित्री चतुः प्रोक्ता, नूतास्तु तर्व स्मृता, जीवा पंचेंद्रिया ज्ञेया, शेषा
 सत्त्वा प्रकीर्तिता ॥ १ ॥) प० सर्व चेतनने हणवानुं पचखाण में कर्युं,
 एवं कहे तेने सु० जहुं पचखाण ज० थाय के दु० माहुं पचखाण ज०
 थाय ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! स० पा० सर्व प्राणेकरी, सर्व
 नुतेकरी, सर्व जीवेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी जा० पचखाण
 सुपचखाण पण थाय अने दुपचखाण पण थाय. से० ते शा अर्थे जं
 हे जगवान ! ए० एम कह्युं ? उजय वस्तु थाय. इति प्रश्न. उत्तर गो०
 हे गौतम ! ज० जे स० सर्व प्राण जुत जीवनो जा० यावत् स० सर्व
 सत्वनो प० नियम में कीधो, में हणवाना पचखाण कर्या, एम कहे
 तेने, णो० नही ए० एम अ० वदमाण प्रकारे एटले आगल कहीये
 बीये तेम तेने ज्ञानेकरी जाणपणुं न होय. इ० ए जीव ठे, इ० अ० ए
 अजीव ठे, इ० त० ए त्रस जीव बेइंद्रियादिक ठे, इ० था० ए स्थावर
 वृक्षादिक ठे, त० ते स० सर्व प्राणनुं यावत् स० स० सर्व सत्वनुं प० प-
 चखाण कर्युं ठे एम कहे ठे, पण जीव-अजीव त्रस स्थावनुं स्वरूप ज्ञा-
 नेकरी जाण्युं नहोय तेने, नो० सुपचखाण न थाय. (ज्ञानना अजावे-

करी जेम ठे तेम पाछे नही, ते माटे सुपचखाणपणानो अजाव ठे). बत ओ जीवेवि नयाणइ अजीवेवि नयाणइ जीवाजीवे अयाणतो, कइतो नाहि सजम ॥ गार्थार्थ -जे जीवअजीना जेव जाणे ठे, तेने सुपचखाणी संजमी कहेवो, पण जे जीवअजीवना जेव जाणतो नथी, ते सुपचखाणी संजमी कहेवाय नही, (एटखे ते सुपचखाणना अजावे करीने असंजमी ठे इत्यादि) पण 'हु० हुपचखाण थाय एटखे तेनां मातां पचखाण कहीए ए० एम स० निश्चे हु० हुपचखाणी कहीये स० सर्व प्राणेकरी जाण यावत् सर्व सत्वेकरी प० में पचखाण कर्युं एम कहे ते, नो० साची प्रापा बोखतो नथी, एटखे मो० कुनी ज्ञापा बोखे ठे ए० एम निश्चे मु० ते जुठ बोखणहार ठे स० सर्व प्राणीने विषे जाण यावत् सर्व सत्वेने विषे ति० त्रिविध (करनार, करावनार अने अनुमोदनार ए त्रण जिन जेव योग आश्रयने ति० मन-वचन-कायाप करी अ० असंजति प्राणवधादि प्रहारने विषे अयत्नवंत अ० वृत्तरहित, अ० नथी इण्या पचखाणे करी पा० पापकर्म जेणे, स० कारिकायादि क्रियां सहित अ० नथी संवर्गा आश्रयहार जेणे, ते ए० सर्वथा प्रकारे स्व० परप्रत्ये ईने, तथा ए० सर्वथा प्रकारे अज्ञानी होय वसी ज० जे स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी प० पचखाण में कर्युं, ए० कहे तेने, ए० एम वक्तमाण प्रकारे अ० जाण्यु होय इ० ए जीव ठे, इ० ए अजीव ठे, इ०त० ए असजीव ठे, इ० ए स्थावर वृक्षादिक ठे, स० तेने स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी प० पचखाण में कर्युं, ए० केहेता ते सु० सुपचखाणी थाय, पण नो० हुपचखाणी न थाय ए० एम निश्चे से० ते सु० सुपचखाणी थाय वसी स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् स० सर्व सत्वेकरी, त्रिविधे त्रिविधे करी प० में पचखाण कर्युं, एम व० कहे ते स० सत्य वाणी बोखतार केहेवाय, पण नो०मु० निश्चे ते जुठनो बोखणहार न केहेवाय ए० एम निश्चे से स० सर्व प्राणेकरी जा० यावत् सर्व सत्वेकरी ति०ति० त्रिविधे त्रिविधे करी स० संजति वि० विरति प० प्रतिहत प० पचखाणे करी पा० पापकर्म-

જેણે, અં કાર્યિક્યાદિ ક્રિયા રહિત સંઠ સંવર્યા છે આશ્રવદ્વાર જેણે, તે ઇં એકાન્ત પંઠ પંચિત સર્વથા-જ્ઞાની થાય. સેં તે તેણે અર્થે મોં હે ગૌતમ ! ઇં એમ વું કહ્યું જાં યાવત્ સિં કોઈ સુપચ્ચાણી થાય અને હું કોઈ દુપચ્ચાણી પણ થાય.

જ્ઞાતાર્થ:-હવે જુઠ ! મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાં હોય તો શ્રી વીતરાગદેવે તેનાં પચ્ચાણ માઠાં કેમ કહ્યાં ? માહ્યા હો તે વીચારી જો જો. ઇ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા બાહાર કહીયે; અને આજ્ઞા બાહાર પુણ્ય બંધાય છે. તેવોરે તેરાપંથી કહે છે કે, પુણ્ય બંધાય તે આજ્ઞા માંહેલી કરણી છે, અને આજ્ઞા બાહારની કરણીમાં એકાન્ત પાપ બંધાય છે. તેમને પુઠવું કે, ઉવવાઈઆદિ ઘણા સૂત્રમાં મિથ્યાત્વીને જિનાજ્ઞાના (પરલોકના) અણઆરાધક તો કહ્યા છે, પણ મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામાં ક્યાં કહી છે ? અને મિથ્યાત્વીને જિનાજ્ઞાના (મોક્ષના) આરાધક ક્યા સૂત્રમાં કહ્યા છે ? તે કહો. તેવોરે તેરાપંથી કહે છે કે, જગવંતી સૂત્ર શતક આઠમે ન્દેશે દસમે ચોજંગી કહી છે, તેના પેહેલા જાંગમાં મિથ્યાત્વીને દેશ આરાધક કહ્યા છે. એવી એકાન્ત જુઠી શાખ બતાવે છે, પણ ત્યાં તો એમ કહ્યું છે કે, કેટલાક મિથ્યાત્વી જ્ઞાનને શ્રેષ્ઠ કહે છે, કેટલાક શીલાચારને શ્રેષ્ઠ કહે છે અને કેટલાક શીલાચાર તથા જ્ઞાન, ઇ બેન્નેને શ્રેષ્ઠ કહે છે. એમ એકાન્ત ત્રણ પ્રકારે મિથ્યાત્વી શ્રેષ્ઠ કહે છે, તેને જગવંતે જુઠા બોલા કહ્યા છે. તે પાઠ:-

રાયગિદ્દે જાવ એવં વયાસિ અણઝત્થિયાણં જંતે ! એવ માઈ સ્કઈ જાવ એવં પરુવેઈ એવં ચલુ સીલં સેયં સુયંસેયં સીલં સુયંસેયં. સેકહમેયં જંતે ! એવં ગોં ! જણંતે અણઝત્થિયા એવંમાઈસ્કઈ જાવ જેતેએવમાહંસુ મિહંતે એવ માહંસુ. અહં પુણ ગોયમા ! એવમાઈસ્કામિ જાવ પરુવેમિ એવં ચલુ મએ ચંત્તારિ પુરુષજાયા પંઠ તંં સીલસંપન્નેણામએણે ણોસુચસં-

पन्ने, सुयसंपन्नेणामएगे णो सीख सपन्ने, एगे सीखसपन्नेवि
 सुयसंपन्नेवि, एगे णोसीखसंपन्ने णोसुयसपन्ने तत्थणं जेसे
 पढमे पुरिसजाए सेणंपुरिसे सीखवं असुयवं उवरए अवि-
 णायधम्मे एसणं गोयमा । मए पुरिसे देसाराहे पसुत्ते
 तत्थण जेसे दोच्चे पुरिसजाय असीखवंसुयवं अणुविरए
 विणायधम्मे एसण गो० । मए पुरिसे देसेविराहए पं०, त
 त्थण जेसे तच्चे पुरिस जाए सेणं पुरिसे सीखव सुयवं उ-
 वरय विणायधम्मे एसण गो० । मए पुरिसे सवाराहए पं०
 तत्थण जेसे चउथे पुरिसजाए सेणं पुरिसे असीखव अ-
 सुयवं अणुविरए अविणायधम्मे एसणं गो० । मएपुरिसे
 सवविराहए पं० ॥

अर्थ —रा० राजमही नगरीने विषे जा० यावत् ए० एम व० कहे
 अ० अन्यतिथी, ज० हे जगवान । ए० एम कहे ठे, जा यावत् ए० एम
 प० परुपे ठे एवं खल्लु सीखसेय सुयसेय सीखंसुयं सेयमिति० एम लोक
 प्रसिद्ध न्याये करी निश्चे अहिंसा केटखाक अन्यतिथी क्रिया मात्रधीअ
 धांतितायनी सिद्धि वाठे ठे, एटसे क्रियाधीज मोक्ष माने ठे ते कहे
 ठे के, ज्ञानधी काइ प्रयोजन नथी, कारण के घटाविक कार्यनी प्रवृ-
 त्तिने विषे आकाशावि पवार्यवत् निचेष्टित ठे यतः

जहा खरो चंदन जारवाहि, जारसजागि नहु चंदणस्स,
 एवंखु नाणि चरणेण हिणो, णाणस्सजागि नहु सग्गहज्जा ।

जेम रासज चंदननो जारो वेहेनार, जारनो जजनहार होय, पण
 चंदननो गुण जाणनार न होय, तेम निश्चे जे ज्ञानी चारित्रे करी हीण
 होय ते, ज्ञाननो जजनहार होय, पण ते सुगतिनो (मुक्तिनो) जजनहार
 न होय एटसा माटे सीखनो नेआयवत् एम परुपे ठे के, आपातिपात

विरमण ध्यान अध्ययनादिरूप क्रिया तेज अतिशये करी श्रेय (प्रशंस-
निय) ठे, कारण के पुरुषार्थ साधकपणार्थी ते क्रियानेज वान्ठे, तथा केट-
लाक सुण ज्ञानार्थीज वान्ठितार्थनी सिद्धि वान्ठे ठे, पण क्रियार्थी नथी
वान्ठता; कारण के ज्ञानने क्रिया विना पण फल सिद्धिरूप कछुं ठे.

आहच्च:-पढमं णाणं तज्ज दया एवं चिच्छ सव्वसंजए;

अण्णाणि किंकाही किंवा नाहि सेय पावगं ॥१॥

एटला माटे श्रुतनो नेश्रायवंत एम परुपे ठे के, श्रुतज्ञान तेज पुरु-
षार्थ सिद्धिपणा माटे अतिशये करी श्रेय आश्रय करवा योग्य ठे, पण
सील क्रियानुं प्रयोजन नथी; अने केटलाक ज्ञान, क्रिया बन्नेने अन्यो
अन्य निपेक्क वांठे ठे. ज्ञान, क्रिया विनाज उपसर्जनी जुत फल आपे,
अने क्रिया पण ज्ञान विना उपसर्जनी जुत फल आपे, इति ज्ञाव.
एटला माटे ते कहे ठे के, श्रुत श्रेय; तथा सील श्रेय. ए बंने प्रत्येके
पुरुषने पवित्रताना निबन्धनपणार्थी श्रेय ठे. बीजा केटलाक एम कहे ठे
के, शील श्रेय, ते मुख्य वृत्तिए तथा गौण वृत्तिए करी एकेकने उपका-
रपणार्थी इत्यर्थ. ए अर्थ अहिंयां सूत्रने विषे काकु पाठथी लानीए
ठीए. ए पुर्वोक्त त्रणे पढ़ने विषे असंगपणार्थी फल सिद्धि न थाय.
समुदाय पढ़नेज फलसिद्धि थाय.

आहच्च:-णाणं पयासय सोद्धउ, तवो संजमोय गुत्तिकरो,

तिस्रहंपि समाउग्गो, मोखो जिण सासणे जणिउं ॥२॥

तप संजम ए बन्ने सीलज ठे. तथा

संजोग सिद्धिए फलवयंति, नहु एक्क चक्रेण रहो पायइं;
अधोय पंगु वणे समिच्चा, तेसंप्पजत्ता नगरे प्पविठइ ॥३॥

बीजा व्याख्यान पढ़े पण मिथ्यात्वी संजोगथकी फल सिद्धिना
देवार्थी, अकेक प्रधान गौण विवक्षाए करी असंगतपणार्थी सिद्धि ठे.
एम विसंवादरूप परुपे ठे.

પાઠાર્થ - સેઠ તે કેમ જાણે છે જગવાન ! પણ એમ કહ્યું ? इति प्रश्न-
 उत्तर गोण हे गौतम ! जण यदि ते अण अन्यतिर्यीं एण एम माण कहेते,
 आठ यावत् जेण पुर्वे कण तेम कहे, तो मिण जुटु ठे एण एमनुं कहेहुं
 अण हुं पुण वखी गोण हे गौतम ! एण एम माण कहुं हुं जाण यावत् ए
 परपु हुं श्रुतयुक्त इति अय, एटसे ज्ञान सहित किया वान्निता
 फलदायक थाय यत् इत ज्ञानं किया हीनं, इत्यादिक तथा अभंगुणे
 उपपन्ने करी ज्ञानयुक्ते करी अय एव वाक्य शेष देखहुं एण एम खण
 निश्चे मेण मे चण चार पुरुषना प्रमाण पण कथा, तण ते कहे ठे - सी
 र्था एक पुरुष इति एटसे क्रियासहित ठे, पण णोण सुण ज्ञाने करी स
 हित नथी, एटले ज्ञानरहित ठे ? एक पुरुष सुण श्रुत एटसे ज्ञाने करी
 संपन्न ठे, पण णोणसीण क्रिया संपन्न नथी, एटसे ज्ञानयुक्त क्रियारहित
 ठे १, एण एक पुरुष सीण क्रियाए करी पण सहित ठे અને सुण ज्ञाने
 करी पण सहित ठे, एटसे ज्ञान અને क्रिया वसे युक्त ठे ३, અને ए
 एक पुरुष णोणसीण क्रियाए करी सहित नथी, અને णोणसुण ज्ञाने करी
 सहित नथी, एटसे ते पुरुष ज्ञान અને क्रिया वसेથી (विकल) प्रष्ट ठे ४ त
 था जेण जे पण प्रथम पुरुष जात, સેઠ તે પુરુષ સેઠ સીઠ ક્રિયાવત્ત ઠે,
 પણ અણ જ્ઞાનવત્ત નથી ઇઠ તે પોતાની બુદ્ધીએ પાપથી નિવર્ત્યા ઠે, પણ અ
 ધણ શ્રુત જ્ઞાનના અજાવથી ધર્મ જાણ્યો નથી, અને પોતે ગુરુ ધાર્યા વિના
 પોતાની મેલેજ જોગ સહ વાલવયથી તપસ્યા કરે ઠે, તેને અગીતાર્થ
 કહેવો પણ એને ગોણ હે ગૌતમ ! મણ મેં કેવળ દેશધર્મી થોને અંશે આ
 રાધક કહ્યો તે જાણા ધોધ એટલે જ્ઞાનરહિત ઠે, પણ ક્રિયા એટલે અવ્ય
 ચારિત્રમાં તસ્પર ઠે તેથી હવે એના લક્ષણની ગાથા કહે ઇ શિલ્લવય
 પાલસો, પરમર્થ એવ જાણય તસ્સ, અસહો આગાર વિલો, વેશેણા રાહગો
 મણુઠ ॥ તણ આ જેણ જે દોણ વીજો પુણ પુરુષ અણ યીલ્લવત્ત નથી પણ
 શ્રુતવત્ત ઠે અણ તે પાપથી નિવર્ત્યો નથી, પણ વિધર્મ જાણ્યો ઠે એ
 ટલે અવૃત્તિ સમ્યક્દષ્ટિ ઠે इत्यर्थ ए एने गोण हे गौतम ! मण में देव
 धोना अंशे ज्ञानादि त्रयरुप मोक्षमार्गना त्रीजा भाग रुप चारित्र विराधे

ठे (पाम्यो ठे पण पालतो नथी अथवा अप्राप्ती ठे). तेथी देश-विराधक कह्यो. हवे एना लक्षणनी गाथा:- जाणंतो तिरंतो, निवाघाए नकुणइ, जोधम्मं साया सुह पक्खिद्धो, देसेण विराहगो मणुजं. ॥ १ ॥ त० त्यां जे त० त्रीजो पु० पुरुष जात, से० ते पुरुष सी० क्रियावंत पण ठे, अने सु० ज्ञानवंत पण ठे. उ० ते पापथी निवत्यो ठे अने वि० सम्यक्त श्रुत धर्म जाण्यो ठे. ए० एहने गो० हे गौतम ! म० में स० सर्व (त्रणे प्र-कारना मोक्षमार्गनो) आराधक कह्यो. हवे इहां श्रुत शब्दे करी ज्ञान दर्शन, अने शील शब्दे करी चारित्र तप संग्रहवाथी आराधना होय, एटले समुदित शील तथा श्रुतने विषे श्रेयपणुं कहुं. ते विषे गाथा:- धम्मे उवठियाणं, जंकरणि जंसुए निदिठं, विरियस्स अनिग्गुहो, तत्थय आराहणा जणिया ॥१॥ एवा पुरुषने हुं सर्व-आराधक कहुं. त० त्यां णंइति वाक्यालंकारे जे० ते च० चोथा पुरुषनी जात, से० ते पु० पुरुष असी० क्रियावंत पण नथी अने असु० ज्ञानवंत पण नथी. अ० ते पापकर्मथी निवत्यो पण नथी अने अ० धर्म पण जाण्यो नथी. ए० एहने गो० हे गौतम ! म० में स० सर्व-विराधक एटले ज्ञान दर्शन अने चारित्र, ए त्रणेनो विराधक मिथ्यादृष्टि कह्यो. तथा अणपाम्या आश्री सर्व-विराधक कह्यो. हवे आराधकनेज वली विशेष जेद करीने कहे ठे. ते पाठ लखीए ठीए:-

कइ विहेणं जंते ! आराहणा पं० गो० ! तिविहा आराहणा पं० तं० णाणाराहणा दंसणाराहणा चरित्ताराहणा. णा-णाराहणाणं जंते ! कइविहे पं० ? गो० ! तिविहा पं० उ कोसिया मच्चिमा जहणा. दंसणाराहणाणं जंते ! एवंचेव तिविहावि एवं चरित्ताराहणावि॥ (अर्थ:-पुर्ववत् पाने त्रीजे.)

हवे उपर कहेली आराधनाना जेदनोज मांहोमांहो उपनिबंधन करतो कहे ठे. ते पाठ लखीए ठीए:-

जस्सणं जते ! उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स उक्कोसिया
 दसणाराहणा जस्स उक्कोसिया दसणाराहणा तस्स उक्को-
 सिया णाणाराहणा ? गोयमा ! जस्स उक्कोसिया णाणा-
 राहणा तस्स दसणाराहणा उक्कोसावा अज्झहन्नुकोसा-
 वा जस्स पुण उक्कोसिया दसणाराहणा तस्स णाणारा-
 हणा उक्कोसावा जहणावा अजहन्नमणुक्कोसावा जस्सणं
 जते ! उक्कोसिया णाणाराहणा तस्स उक्कोसिया चरि-
 त्ताराहणा जस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स उक्को-
 सिया णाणाराहणा ? गो० ! जहा उक्कोसिया णाणारा-
 हणा दंसणाराहणाय जणिया तहा उक्कोसिया णाणारा-
 हणा चरित्ताराहणाय जणियवा जस्सणं जते उक्कोसि-
 या दसणाराहणा तस्स उक्कोसिया चरित्ताराहणा जस्स
 उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स उक्कोसिया दसणाराह-
 णा ? गो० ! जस्स उक्कोसिया दंसणाराहणा तस्स चरि-
 त्ताराहणा उक्कोसावा जहणावा अजहन्नमणुक्कोसावा ज-
 स्स पुण उक्कोसिया चरित्ताराहणा तस्स दसणाराहणा
 नियम उक्कोसा उक्कोसियाणं जते ! णाणाराहणा आरा-
 हिता कइहिं जवग्गहणेहिं सिवइ जाव अंतकरेइ ? गो०
 अत्तेगइए तेणेव भवग्गहणेहिं सिवइ जाव अंतकरेइ
 अत्तेगइए कप्पोवएसुवा कप्पातिएसुवा उववज्जइ उक्को-
 सियाण जते ! दसणाराहणा आराहिता कइहिं जवग्गह-
 णेहिं ? एवचेव उक्कोसियाण जते ! चरित्ताराहणा आ-
 राहेत्ता ? एवचेव णवर अत्तेगइए कप्पातिएसु उववज्जइ
 मज्झिमएण जते ! णाणाराहणा आराहेत्ता कइहिं जवग्ग-

हणेहिं सिद्धइ जाव अंतंकरेइ ? गो० ! अठेगइए दोचे-
 नवग्गहणेणं सिद्धइ जाव अंतंकरेइ तच्चंपुणनवगाहणं
 नाइकम्मइ. मच्चिमएणं जंते ! दंसणाराहणा आराहेत्ता?
 एवंचेव एवंमच्चिमियं चरित्ताराहणंपि. जहणियणं जंते !
 णाणाराहणं आराहेत्ता कइहिं नवग्गहणेहिं सिद्धइ जाव
 अंतंकरेइ ? गो० ! अठेगइए तच्चेणं नवग्गहणेणं सिद्धइ
 जाव अंतंकरेइ. सत्तठ नवग्गहणाहिं पुणनाइक्कमइ. एवं
 दंसणंवि एवं चरित्ताराहणंपि ॥

अर्थः—ज० जेने ज० हे जगवान ! उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआरा-
 धना होय त० तेने उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय ? तथा ज०
 जेने उ० उत्कृष्टी दं० दर्शनआराधना होय त० तेने उ० उत्कृष्ट णा०
 ज्ञानआराधना होय ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ज० जेने जघ-
 न्य तथा उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय त० तेने दं० दर्शनआ-
 राधना उ० उत्कृष्टी होय, अने जघन्य ने उत्कृष्ट ए बन्नेथी वितिरक्त
 ते मध्यम आराधना होय. उत्कृष्टा ज्ञानआराधनावंतने निश्चे पेहेली बे
 दर्शनाराधना होय, पण त्रीजी जघन्य-दर्शनआराधना न होय, तेना तथा
 विध स्वप्नावपणाना लीधे. ज० जेने वली उ० उत्कृष्ट दं० दर्शनआराधना
 होय त० तेने णा० ज्ञानआराधना उ० उत्कृष्ट होय, अथवा ज० जघन्य
 होय, अथवा म० मध्यम पण होय. उत्कृष्ट दर्शनआराधनावंतने ज्ञान
 आराधना आश्री त्रणे प्रकारना प्रयत्ननो शंजव ठे. ज० जेहने ज० हे
 जगवान ! उ० उत्कृष्ट णा० ज्ञानआराधना होय त० तेहने उ० उत्कृष्टी
 च० चारित्रआराधना होय ? तथा ज० जेहने उ० उत्कृष्टी च० चारित्र-
 आराधना होय त० तेहने उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराधना होय ? इ-
 तिप्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! ज० जेहने उ० उत्कृष्टी णा० ज्ञानआराध-
 ना होय, तेने उत्कृष्टी अथवा मध्यम चारित्रआराधना होय, पण उत्कृ-

प्टी ज्ञानआराधनावतने चारित्र प्रत्ये अस्व प्राप्तपणु न होय, पटखे तेना तथाविध स्वज्ञापणाना स्त्रीधे जघन्य उद्यम न होय, तथा उत्कृष्ट चारित्रआराधनावतने ज्ञानप्रत्ये प्रयत्न त्रणे (जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट), जननाए होय इत्यर्थ ज० जेने ज० हे जगवान ! त० उत्कृष्टी व० दर्शनआराधना होय, त० तेने त० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय ? तथा ज० जेने त० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय, त० तेने त० उत्कृष्टी व० दर्शनआराधना होय ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ज० जेने त० उत्कृष्टी दर्शनआराधना होय, त० तेने च० चारित्रआराधना त्रणे प्रकारे जननाए होय त० उत्कृष्ट अथवा ज० जघन्य अथवा मध्यम होय मध्यम दर्शनआराधनावतने चारित्र प्रत्ये त्रिविध प्रयत्ननु पण अविरूपणुं ठे ते माटे ज० जेने वली त० उत्कृष्टी च० चारित्रआराधना होय, त० तेने व० दर्शनआराधना नि० नियमबकी त० उत्कृष्टीज होय, पण जघन्य मध्यम न होय प्रकष्ट चारित्र अने प्रकष्ट दर्शनना अनुगतपणार्थी ।

हवे आराधनाना जेदनु फल प्रदर्शनने अर्थे सोख जांगा कहे ठे: त० उत्कृष्ट ज० हे जगवान ! या० ज्ञानआराधना प्रत्ये आराधीने क० केटसा ज० जब ग्रहणे करी सि० सीजे जा० यावत् अं० सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! अ० केटसाएक ते० तेज ज० जब ग्रहणे करी सि० सीजे जा० यावत् सर्व दुःखनो अंत करे उत्कृष्ट चारित्र आराधनाने सद्ज्ञावे तेज जबे सीजे अ० केटसाएक क० सौधर्मादिक देवलोकेने धिये उपजे, ज्ञानआराधना उत्कृष्ट पण चारित्रआराधना मध्यमने सद्ज्ञावे अथवा क० कल्यातित मैवेयकादि देवनेविषे उपजे, मध्यमोत्कृष्ट चारित्रआराधनाने सद्ज्ञावे त० उत्कृष्ट ज० हे जगवान ! व० दर्शनआराधना प्रत्ये आ० आराधीने केटसा जेवे सीजे ? इति प्रश्न उत्तर ए० एमज, जेम ज्ञानआराधना कही तेम ! केहेबुं, त० उत्कृष्ट ज० हे जगवान ! च० चारित्रआराधना प्रत्ये आ०

आराधीने केटला जवे सीजे ? इति प्रश्न. उत्तर ए० एमज एटले तेज जवे इत्यादिक केहेवुं; ए० पण एटलुं विशेष अ० केटलाएक क० क-
द्वपातित-स्वर्गने विषे उ० उपजे. “अत्येगइए कप्पोवयसुवा ” एवं कहुं
ते इहां न केहेवुं, कारण के उत्कृष्ट चारित्रआराधनावंतने सौधर्मादि
कदपने विषे जावुं न होय. इहां सिद्ध गमन अज्ञावे तेने अनुत्तर सू-
रविषे गमन ठे माटे. म० मध्यम ज० हे जगवान ! ए० ज्ञानआराधना
प्रत्ये आ० आराधीने क० केटला जव ग्रहेणकरी सीजे ? जा० अ०
यावत् सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौतम ! अ०
केटलाएक दो० वे भव ग्रहणे करी सीजे, जा० यावत् सर्व दुःखनो अ०
अंत करे. कारण के मध्यम ज्ञान-आराधनाएकरी वर्तमान जवने विषे
निर्वाणनो अज्ञाव ठे. वली उत्कृष्टपणुं अवश्य थासे, एवं जाणवुं. नि-
र्वाणनी उत्कृष्टपणाविना उत्पत्ति न थाय. त० वर्तमान मनुष्यजव ग्र-
हण अपेक्षाए त्रितय मनुष्यजव उलंघे नही, एटले त्रीजे जवे मोक्ष
जाय इत्यर्थ. म० मध्यम ज० हे जगवान ! द० दर्शनाराधना आ०
आराधीने केटले जवे सीजे ? इति प्रश्न. उत्तर ए० जेम मध्यम-ज्ञान
आराधनानुं फल कहुं, तेम इहां पण केहेवुं. ए० एमज म० मध्यम चा-
रित्रआराधनानुं फल पण केहेवुं. ज० जघन्य ज० हे जगवान ! ए०
ज्ञानआराधना आ० आराधीने क० केटला जव ग्रहणे करी सीजे ?
जा० यावत् अ० सर्व दुःखनो अंत करे ? इति प्रश्न. उत्तर गो० हे गौ-
तम ! अ० केटलाक त० त्रीजा जवने ग्रहणेकरी सीजे जा० यावत्
अ० सर्व दुःखनो अंत करे. वर्तमान मनुष्य जवनी अपेक्षाए त्रीजो
जव जाणवो. स० सात अथवा आठ ज० जव ग्रहण प्रत्ये अतिक्रमे
नही. मनुष्यने, ए ज्ञानआराधना अने चारित्रआराधनाने बलेकरी ए
फल कहुं, पण श्रुत सम्यक्त देशवृत्तिने जव अशंख्याता कह्या ठे. तेथी
चारित्रआराधना रहित ज्ञान-दर्शन-आराधनावंतने अशंख्याता जव
थाय. एज विषे अनुयोगद्वार वृत्तिमां, आवश्यक निर्युक्ति टीका चुणीं-
मां अने पीठिकावृत्तिमां कहुं ठे ते गाथाः—

સમત્ત દસણ વિરિયા, પલિયસ્સ અસલ્લ જાગ મેતાઈ,
અઠ્ઠ જવાઈ ચરિત્તે, અનત કાલ સુય સમયસ્સ ॥ ૧ ॥

તે માટે ૫ ચારિત્ર આરાધના સહિત જ્ઞાન દર્શન આરાધના જાણવી
૫૦ જેમ ૬૦ જઘન્ય દર્શન આરાધનાનું ફલ કહ્યું છે ૫૦ તેમ ૪૦ ચા
રિત્ર આરાધનાનું પણ ફલ કેહેવું

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઓ ! જો મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા માહેલી
હોય તો, તે કરણીને શ્રેષ્ઠ કહે તેને જગવતે જુઠા ઘોણા કેમ રહ્યા ? મિ
થ્યાત્વી પણ પોતે કરે તે ક્રિયાને, તથા પોતે જણે તે જ્ઞાનને શ્રેષ્ઠ કહે
છે, પણ મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞામા નથી તેથી જગવતે પોતે તેમની
કરણી ઘણાણી નથી, પણ જે ઘણાણે તેને પણ જુઠા ઘોણા કહ્યા છે

હવે જગવાને પોતે ચાર પ્રકારના પુરુષ કહ્યા, તે કહે છે — પેહેલા
જાગામાં નવદિક્ષિત સાધુ તથા અસ્પર્શીનો ઘણી, જે ક્લેવણી તથા
ગુરુદેવના વચન તહત કરી માને છે, અને એને શ્રદ્ધારૂપ જ્ઞાતી તો છે,
પણ વેદેવારીક જાણપણુ નથી તેને જાણવો, કેમકે જ્ઞાન તો ફક્ત આજ
પ્રવચન માતાનું અને ચારિત્ર યથારૂપાત કહ્યું છે શાલ્લ સૂચ જગવતી
જી શતક ૨૫ મેં, ઉદ્દેશે ઠઠે તથા સાતમે ૫ ન્યાયે જ્ઞાન તુષ્ટસાત્ર, તે
ગણ્યું નહીં, તેથી તેને જ્ઞાન રહિત કહ્યો, અને ચારિત્ર ઇત્કૃષ્ટા આશ્રી
વેશ આરાધક કહ્યો તથા જઘન્ય જ્ઞાન અને જઘન્ય સમ્યક્ વેશ આરા
ધક પાળામા આવી ગયું હવે સર્વ આરાધક તો એને જ્ઞાન, દર્શન અને
ચારિત્ર, ત્રણે ઘોણ ઇત્કૃષ્ટા હોય તેને કહીએ તે ચાર જાંગાની આરા
ધના ધિપે ગૌતમ સ્વામીએ શ્રી મહાશ્વર જગવત પ્રત્યે પુઠા કરી કે, જે
જગવાન ! ચાર જાગામા આરાધક ધિરાધક કહ્યા તે શું ? અને તે શું
આરાધે ? કે તેને આરાધક કેહેવા તેવારે શ્રી મહાશ્વર જગવતે, જ્ઞાન
આરાધના, દર્શન આરાધના અને ચારિત્ર આરાધના, ૫ ત્રણ આરાધના
કહી તેમાં પેહેલા જાગાવાલો ચારિત્રનો આરાધક છે ? બીજા જાંગા
માં જ્ઞાન દર્શન ૫ બે ઇત્કૃષ્ટા છે, પણ ચારિત્રમા ત્રણે સમાયે છે, માટે

तेने त्रीजा ज्ञागरूप चारित्रनो देश-विराधक कह्यो; ते विराधक ठछा गुणठाणानो धणी साधु जाणवो. २ त्रीजे ज्ञांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे बोल आराधे ते सर्व-आराधक साधु जाणवा; ते ठछा गुण-ठाणार्थी लक्ष्ने चौदमा गुणठाणा सुधी, साधु जे जे गुणठाणे उत्कृष्टो गुण होय ते आराधे ते सर्व-आराधक. ३ तथा चोथे ज्ञांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रणे लक्ष्ने सर्वथा रीते जेणे विराध्या ते विराधक साधु जाणवा. ४ ए चार ज्ञांगा श्रावक उपर पण साधुजीनी पेरे जाणवा. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के, पेहेला ज्ञांगाना अर्थमां तथा टीकामां बाल-तपस्वी कह्यो ठे, ते माटे मिथ्यात्वी अन्य मतनो तापस जाणवो. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अर्थमांतो बालतपस्वी कह्यो, पण पाठमां नथी कह्यो. तेमाटे पाठविना अर्थ प्रमाण न थाय; केमके बापविना बेटो केहेनो केहेवाय, ते विचारो. वली अर्थमां बालतपस्वी कह्यो, तेथी अन्यमतनोज तापस कह्यो, तो ते अन्यमतना तापसमां चारित्र होय के नहि ? ते कह्यो. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के, चारित्रतो न होय. त्वारे हे देवानुप्रीय ! अर्थमां जेम बालतपस्वी कह्यो ठे, तेम आगल पण गीतार्थनी नेश्राय-विना तपश्चर्ण निर्तिचारपणे पाले, पण अगीतार्थ कह्यो, एवाने ग्रहवा; पण अन्यमतना तापसने न ग्रहवा. ए अर्थने न्याये जिनमतना साधु जाणवां. बोल एटले अजाण, अने तपस्वी एटले तप-चारित्र पाले ते, तेथी बाल-तपस्वी कह्यो. वली अर्थमां बालतपस्वी कह्यो, तेथी मिथ्या-त्वीने पेहेले ज्ञांगे देश-आराधक कह्यो ठे, एम केहेसो तो, अर्थमांतो अनेक वातो कही ठे, तेपण प्रमाण करवी परुशे. वली ठाणायांगने नवमे ठाणे अर्थमां कोइक ठेकाणे कह्युं ठे के, साधुजीने दान देवार्थी तीर्थकरादि गोत्र बंधाय, अने अनेराने दीधायी अनेरी पुन्य-प्रकृति बंधाय, तेपण प्रमाण करवुं परुशे. वली निषितना बारमा उद्देशाना छिति-यापद-अर्थमां कह्युं ठे के, अनुकंपा निमित्त साधु, त्रस-जीवने ठोमे तो दोष नही; तेपण प्रमाण करो. तेमज निषितसूत्र मध्ये घणा बोलनां प्रा-

यश्चित्त कक्षां ठे, अने छितियापद अर्थमा करवा कक्षां ठे, तेपण प्रमाण करवा परुशे इत्यादिक घणा बोझ टीकामा तथा अर्थमा पाठ्यी अणमलता कक्षा ठे, तेपण प्रमाण करवा परुशे तेवारे तेरापथी पण एम कहे ठे के, जे मूलपाठ्यी मले ते अर्थ प्रमाण ठे तो हे देवानुप्रीय । “ वास्तवस्थी ” ए कया पाठनो अर्थ ठे ? पाठमा तो “ उवरण ” पटले पापथी निवर्त्यो ठे एम कहे ठे, अने मिथ्यास्त्री पापथी निवर्त्यो नथी मिथ्यास्त्रीने सूत्रमा ठामठाम “ एकान्त वास्तव, एकान्त अप्रकृत अने एकान्त अप्रचलाणी ” कक्षा ठे ए न्याये पेहेला जागामा अन्यमती तापस मिथ्यास्त्रीने न जाणवा, पण जिनमतना अगीतार्थ साधु जाणवा

वली तेरापथी, मिथ्यास्त्रीने पेहेला जागामा देशयकी आराधक कहे ठे, तेने पुढीए ठीए के, अर्हियातो ज्ञान ने शीख, थे बोझची चो जगी यह ठे ते ज्ञान कयुं तत्व ठे ? अने शीख कयुं तत्व ठे ? तेवारे तेरापथी कहे ठे के, ज्ञानतो सवर तत्व ठे, अने शोख ते निर्जरानी करणी ठे एम कहे ठे ते मिथ्यास्त्रीने पेहेला जागामा स्थापवासारु कहे ठे तेहने फरी पुढीए ठीए के, ज्यारे पेहेला जागामा मिथ्यास्त्री, त्यारे बीजा जागामा कोरा ? तेवारे तेरापथी कहे ठे के, चौथा गुणठाणावा ला अदृष्टि-सम्यक्दृष्टी ठे एम कहे ठे, तेमने कहेहुं के हे देवानुप्रीय । पेहेले जागे मिथ्यास्त्रीने शीख नाम निर्जरथी आराधक कहोवो, तो बीजे जागे अशीखधत कक्षो ठे ए लेखे समदृष्टिने निर्जरानी नास्ति यह वली श्री कृष्णमाहाराज, श्रेणिकमाहाराज तथा इन्द्रादिक समदृष्टि वदनाठ श्री तीर्थकरादिकने वदणा करे, शुभ जोग घरसावे, तेने नर्जरा केम नहीं थाय ? वली श्री कृष्ण माहाराजे तथा श्रेणिक महाराजे धर्म वलाखी करी, साधुने जग्यादिक बीधी, तथा दिक्कानी आह्ना बीधी, तेथी तीर्थकर-गोत्र धांप्युं ए अशुभ कर्मनी निर्जरा थया बिना पुन्य केम यधायु ? ते कहो निर्जरा बिना तो चोरासी लाख जोयाजोनमां कोइ जीव एहवो नथी, के जेने निर्जरा न थाय तमे एवा जुग अर्थ केम

करो ठो ? वली त्रीजे जांगे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रण सहित साधुने सर्व-आराधक केहेसो तो, शील नाम निर्जरानुं कहो ठो; चारित्र क्यांथी आव्युं ? केमके चारित्रनी करणीथी तो निर्जरा आय, पण निर्जरानी करणीने तो चारित्र न केहेवाय. हे देवानुप्रीय ! अहियां तो शील नाम चारित्रनुं ठे, अने आराधनामां पण चारित्र आराधना कही ठे. पेहेला जांगावालो चारित्रनो आराधक ठे, बीजा जांगावालो ज्ञान दर्शननो आराधक ठे, त्रीजा जांगावालो ज्ञान, दर्शन ने चारित्र, ए त्रणे बोलनो आराधक ठे अने चोथा जांगावालो त्रणे बोलनो विराधक अव्यर्त्ती जाणवो. हवे जे पेहेला जांगामां निर्जरानी करणी करे, तेवा मिथ्यात्वी तापसने कहे, बीजा जांगामां अव्रति-समद्रष्टिने कहे, त्रीजा जांगामां साधुने कहे, अने चोथा जांगामां बाकीना मिथ्यात्वीने कहे, तेने पुठवुं के, बीजा जांगावालाए अने चोथा जांगावालाए विराध्युं शुं ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के, पापना त्याग नथी, अने पापनां काम करे, तेथी विराधक कहीये ठीए, तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! श्रावक पण पापनां (आज्ञाबाहारनां) घणां काम करे ठे. ए पण तमारे लेखे देश-विराधक बीजे जांगे ठेर्या, पण श्री वीतरागेदेवेतो श्रावकने त्रीजे जांगे सर्व-आराधक कह्या ठे. शाख सूत्र छववाइ, उपाशकदशा, सुयगमांगजी, आदि घणा सूत्रमां ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, लीधां व्रत चोस्कां पाले, तेथी आराधक कह्या ठे; पण जे लइने जांगे तेहने विराधक कहीये. एम सीधा बोले. त्वारे हे देवानुप्रीय ! बीजे जांगे सम्यकद्रष्टी अने चोथे जांगे मिथ्यात्वी कहो ठो, तेणे शुं वृत्त लइने जांग्युं ते कहो ? अहो देवानुप्रीय ! इहांतो चारे जांगामां आराधक विराधक साधुनेज कह्या दीशेठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, पेहेला जांगामां साधु होयतो, तेने ज्ञानरहित केम कह्या ? कारणके ज्ञानरहित तो मिथ्यात्वीज होय. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! पेहेला जांगावाला साधुने यथा क्षयोपशमजावे संक्षेप सम्यक्तथी सर-

વહ્યારુપ જ્ઞાન તો છે, પણ વિશેષ જાણપણારુપ જ્ઞાન નથી તેથી જ્ઞાનનો ગૌણતા રાखी, તુચ્છ માત્ર સરવહ્યારુપ જ્ઞાન તેને ગણ્યુ નહી, અને ચારિત્ર ઇત્ક્રુપાણે, તેથી તેની મુખ્યતા સ્ત્રીધી પણ ગૌણતા મુખ્યતાનો શબ્દો સૂત્રમા ઘણે ઠેકાણે છે તેમાં પ્રથમ તો ઇવવાદ-સૂત્રમાં કોણિક ની રાજનિતિના ગુણ વચ્ચાણ્યા સ્થા કહ્યુ કે, “માતાપીતાની સેવાનો કરણદાર, માતાપીતાનાં વચન ઇલધે નહી, માતાપીતાનું વીધુ રાજ્ય કરે છે,” એ મુખ્યતાના ગુણ કહ્યા, અને શ્રેણિકરાજા તેનો પીતા છે તેને કાં ઇર્ષિજરે નાહીને રાજ્ય સ્ત્રીધું, તે અવગુણ ન ગણ્યો એ ગૌણતા વચ્ચી અનુત્તર વિમાનના દેવતાને ઇપશાન્ત-મોહના ઘણી કહ્યા શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતીજીમા હવે ઇપશાન્ત-મોહ સર્વથાતો અગ્યારમેં ગુણઠાસે છે, અને અનુત્તર વિમાનના દેવતામા તો ચોથુ ગુણઠાણું છે, પણ બીજા દેવતા કરતાં મોહકર્મની ષિટવણા થોડી છે ઘણો મોહકર્મ ઇપશંખ્યો છે, અને થોડો ઇવયમા છે તે થોડો ઇવયમા છે તે ગૌણતામા રાखીને, ઘણો ઇપશમાવ્યો તે ગુણ મુખ્યતામા સફને, ઇપશાન્તમોહ કહ્યા એ ગૌણતા મુખ્યતા કહી

વચ્ચી જગવતી શતક વીજે ઇલેલો પાંચમે, તુમીયાનગરીને આસાવે શ્રી પાર્શ્વનાથજીના સતાનીયાના ગુણ કહ્યા, તે કહેલે જિયકોહા, જિં યમાણા, જિયમાયા, જિયલોહા, જિયઈદિયા, જિયનિંદા જાવ જીવિયાસ મરણજય વિપ્પમુક્કા જિં જીત્યા છે ક્રોધને, જિં જીત્યા છે મોહને, જિં જીતીલે માયાને, જિં જીત્યાલે લોખને, જિં જીતીલે ફડિયોને, જિં જીતીલે નિંદ્રાને, એમ જાં યાવત્ જીં જન્મ તથા મં મરણનાં જયથી મુક્ત થયા છે ઇત્યાદિક ગુણ કહ્યા, પણ સજસની ચોકમીના ક્રોધાદિકતો ઘાવો છે, તે ગૌણતામા રાखીને ગણ્યા નહી, અને ઘણા ક્રોધાદિક જીત્યા છે, તે ગુણ મુખ્યતામા સફને, ક્રોધાદિક જીત્યા છે એમ કહ્યુ એ ગૌણતા મુખ્યતા ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રમા સાધુજીની સ્તુતિ વર્ણવી, ઇયાં મુખ્યતાના ગુણ વર્ણવ્યા, પણ ઇવયજાવ સવધી તુચ્છ અવગુણને ગૌણતામા રાख્યા, પણ ગણ્યા નહી એ ગૌણતા મુખ્યતા વચ્ચી

जयणार्थी चाहे, उठे, बेसे, सुवे, आहार करे अने जाणा बोले, तेहने पापकर्म बंधाय नही. शाख सूत्र दसवैकालिक अध्ययन चोथे. ए पण मुख्यतानुं वचन ठे. तेज समये सात कर्म बंधाय ठे, ते गौणतामां राख्यां पण गण्यां नही. ए गौणता मुख्यता इत्यादिक, सूत्रमां अनेक वचनो गौणता मुख्यतानां कल्यां ठे. तेमज पेहेला जांगामां ज्ञानरहित कल्या, ते श्री वीतरागनां वचन तहत करी साचां माने, पण पोताने पुरुं जाणपणुं नही, तेथी तुळ मात्र सरदहणारुप ज्ञान गौणतामां राख्युं, पण गण्युं नही. ते माटे “असुयवं” सूत्रज्ञान रहित कल्या, अने चारित्र चोखुं (उत्कृष्टुं) पाले, ते मुख्यतामां लक्ष्ने त्रीजा-जागरुप देश-आराधक कल्या. वली आराधक केहने कहीये ? आउखाना बंधकाल समये ज्ञाननां आवरण अलगां थाय, तेने ज्ञाननो आराधक कहीये; समकितनां आवरण अलगां थाय, तेने समकितनो आराधक कहीये; अने चारित्रनां आवरण अलगां थाय, तेने चारित्रनो आराधक कहीये. एवुं दोळतसागरकृत टवामां जगवतीमां कळुं ठे. पेहेला जांगामां आउखाना बंधकाले चारित्रनो आराधक ठे. एम चारे जांगा आउखाना बंधकाले जाणवा. वली आउखाना बंधकाल विना जो आराधक कहीये, तो बछा गुणगणार्थी लक्ष्ने अग्यारमा गुणगणा सुधी चोखुं ज्ञान, दर्शन अने चारित्र पाले ठे, एवा चार ज्ञानना घणी पण कोशक पमे, अने उत्कृष्टो अर्ध-पुद्गल संसार जमे, एम कळुं ठे. शाख सूत्र जगवती शतक २५ में.

वली चोजंगी पेहेलां आराधना कही, तेमां कळुं ठे के, जघन्य ज्ञाननो आराधक, जघन्य सम्यक्तनो आराधक अने जघन्य चारित्रनो आराधक, जो जव करे तो जघन्य त्रण, अने उत्कृष्टा करे तो पंदर जव उलंघे नही. ए न्याये आउखाना बंधकाले जेने आराधक कहीये, ते विराधक थाय नही. नियमा ते पंदर जवमां मुक्ति जाय; अने चोखा ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनो पाळणहार कर्मने वशे विराधक थाय तो उत्कृष्टा अनंता जव करे. ए न्याये चोखां ज्ञान, दर्शन ने चारित्र पाले, ते वेला अविराधक संजमी कहीये, पण आराधक तो आउखाना बंध-

काखेज कहीये, केमके तेतो जव पदरमा नियमा मुक्ति जाय हवे जौ पेहेखा ज्ञागामा मिथ्यात्वी देशयकी आझानो आराधक होय तो, अरणीना करवावाला सर्व जीव पदरमे जवे मुक्ति गयाज जोइए, पण मने न मखे ए न्याये पेहेखे ज्ञागे नवदिकित् तथा अगीतार्थ साधुने श्री वीतरागदेवनी आझानो आराधक जाणवो ए चार ज्ञागा ड्रव्य-ज्ञान, दर्शन, चारित्र, आश्री अजव्यमा तथा ड्रव्य खींगीमा पण होय ठे, पण अहीया तो श्रीवीतरागदेवे ड्रव्य अने ज्ञाव ए वझे वोखो आश्री चार ज्ञागा कक्षा दीशे ठे माटे जिनाझानो आराधक साधु, ते पेहेखे ज्ञागे जाणवो

हवे तेरापथी, पेहेखे ज्ञागे मिथ्यात्वीने देशयकी आझाना आराधक ए वास्ते कहेठे के, आझामाहेखो धर्म आराधे तेनेज पुन्य वधाय, आझावाहार पुन्यनो वध मानता नथी तेथी मिथ्यात्वीने पेहेखे ज्ञागे कहेठे हवे जुठ ! पेहेखे ज्ञागे मिथ्यात्वीने आझानो आराधक कहे, तेनी अद्धा चोथा ज्ञागामा जन्मुखथी जुठी देखाय ठे तेनो न्याय कहेठे - हे देवानुप्रीय ! सर्व चोरासी खाल जीवानोनने निर्जरा होव ठे, ते समे समे पुन्य वधाय ठे, पण एवो कोइ जीव नथी के जेने निर्जरा न थाय, के पुन्य न वधाय ए खेखेतो निगोदादिकमां सर्व जीवने निर्जरा थाय ठे, पुन्य वधाय ठे, ते पेहेखा ज्ञागामा आख्या बीजा ज्ञागामा अवृति समदृष्टिने कहोठो, अने ग्रीजे ज्ञागे साधुजीने कहोठो, तेमज आचकने पण केहेता हशो ए सर्व ससारतथा जीव तमारे खेखेतो त्रण ज्ञागामा आवी गया हवे चोथा ज्ञागामा कया जीव रक्षा ? ते बतावो ह्यारे जवावदेवा असमर्थ वली चोथा ज्ञागावाला जीवने जगवते सर्व विराधक (आझावाहार) कक्षा ठे, तेने तमारे खेखेतो निर्जरा थाय नही, तेम पुन्य पण वधाय नही हवे ससारमा एवा तो कोइ जीव नथी के जेने पुन्य न वधाय ए न्याये चोथा ज्ञागावाला जीव आझावाहार ठे अने आझावाहार पुन्य वधाय ठे हवे जे आझावाहार पुन्य वधावु नथी मानता, तेमने सूत्रयल पुरु वेखावु नथी वली जेम गद्गु साथे पराख (खालखो) थाय, तेम आझामाहेखा धर्मनी साथे पुन्य वधावु माने, ते खेखेतो कोइ

जीव त्रण कालमां मोक्ष जाय नही; कारणके जेम गहुंनी साथे निश्चे पराक्ष निपजे, तेम धर्मनी साथे निश्चे पुन्य बंधाय. ते पुन्य चोगवत्तां हाग-द्वेषथी पाप बंधाय, ते पाप तोरवाने माटे करणी करे, तेथी वली पुन्य बंधाय, ए न्याये जीव उंचे गुणगणे चढे नही, ने त्रण कालमां मोक्ष पण जाय नही.

हे देवानुप्रीय ! ए वात केम मले ? कारण के धर्मतो आवता कर्मने रोके, ने आगला कर्मने तोमे तेने कहीए; अने पुन्य-पाप तो आश्रव-ज्ञावमां बंधाय ठे. ए आश्रव-ज्ञावने तेरापंथीना बनावेला तेरद्वारमां हांफवा जोग कह्यो ठे. अहो ! केवुं कपट वचन. कोइ ठेकाणे आश्रव-ज्ञावने आज्ञामां कहे, कोइ ठेकाणे आज्ञामांहेलो धर्म कहे, अने कोइ ठेकाणे लेने हांफवा जोग पण कहे. माह्या हो ते वीचारी जेजो. ए न्याये मिथ्यात्वीनी कस्णी मोक्षनो मार्ग (धर्म) नथी, तेम जिन आश्रव-ज्ञावमां पण नथी. शाख सूत्र उतराध्ययन अ० एमे. गाथा ४२मी.

घोरा समं च इत्ताणं, अन्नं पहेसि यासमं;

इहैव पोस हरजं, जयाहि मणुया हिवा. ॥ ४२ ॥

गाथार्थः—घो० ठोरुतां अत्यंत दोहीलो एवो ग्रहवास ठोमीने वेषकी अ० अनेरुं आश्रम (दिक्षारूपी चारित्र) लेवातुं वान्ठे ठे, पण ए लुजने जुक्त नथी. इ० ए ग्रहस्थाश्रममां रक्षांशकां आठम चौदसा-त्रिक प्रवने त्रिषे पोसा करवाने हे मनुष्याधिपति ! तुं तत्पर था.

एय मठं निशामित्ता, हेउ कारण चोइउं;

तज नमीराय रिसी, देविंदं इण मब्बवी. ॥ ४३ ॥

गाथार्थः—ए० पुर्वोक्त अर्थ (इंद्रतुं वचन) नि० शांजलीने हे० ग्रहस्थाश्रममां जे जे धर्म आचारतां दोहीलो ते धर्म, जे धर्मना अर्थ होय, तेणे आचारतुं. इत्यादिक हे० हेतु कारणे चो० प्रेयो थको. त० स्या पढी तप जमिराज ऋषि दे० देवेन्द्र सक्रेन्द्र प्रत्ये एम बोसता हवा.

માસે માસે ડજોવાલો, કુસગ્ગેણ તુ ઝુજણ, ૧૧૪
 નસો સુય ચાય ધમ્મસ્સ, કલ્લ અગ્ધઙ્ગ સોલસ ॥ ૪૪૧ ॥

ગાથાર્થ — માઠ માસમાસ સ્વમણને પારણે જે કોઈ અવિવેકી
 અહસ્થ કુઠ માત્રની અણી ઉપર જેટલું અનાજ આવે તેટલું પારણે જ
 મે, તોપણ નઠ તે સૂત્રમા કહ્યું તે સમ્યક્ તથા ચારિત્ર ધર્મની સોસમી
 કલાએ આવે નહી, તથા સોમે જાગે પણ આવે નહી

જાવાર્થ — હવે ઝુઢ ! મિપ્યાત્વી ઘાલ બ્રહ્માની માસમાસ સ્વમ-
 ણના પારણા કરે, અને પારણે માત્રની અણીમાથે આવે એટલો આહાર
 જોગવે, તોપણ શ્રી કેવલીએ ધર્મ કહ્યું તેની સોસમી કલાને અપજાવે
 પણ આવે નહી, એમ કહ્યું એ ન્યાયે મિપ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞારૂપ
 ધર્મમા નથી, અને માસમાસ સ્વમણ તપથી પુન્ય વંધાય છે એ ન્યાયે
 આજ્ઞાવાહાર પુન્ય વંધાય છે વલી મિપ્યાત્વીની કરણી એ ન્યાયે આજ્ઞામાં
 નથી શાસ્ત્ર સૂત્ર આચારાગ શ્રુતપ્કથ ૧ છે અઠ ચોથે ઘરેશે ચોથે તે પાઠ

આયાણ સોય ગઢિયે વાલે અવોહિત્ત વંધણે અણત્તિકતં
 સજોણ તમસિ અવિજાણં અણાણલંજોણત્થિ તિવેમિ
 જસ્સ નહિ પુરાપગ મમે તસ્સ કલસિયા ॥

અર્થ — જે કર્મ આઠ આવધાનાં સોઠ મિપ્યાતાદિક શોષને વિષે
 ઘટ્ટ છે, તે ઘાઠ ઘાલ બ્રહ્માની તે વલી કેવો છે ? અઠ અષ્ટ પ્રકારે કર્મ
 જેણે ઘેયાં નથી તેથી સંક્રા ગમે જન્મે કરી સંસાર પરિવ્રમણ કરે
 વલી તે કેવો છે ? અઠ જેણે ભોગ્યા નથી સઠ ધન ધાન્ય, દ્રિપદ વતુ
 પદાવિ સજોગ તથા સઠ મોહરૂપી શંભકારને વિષે અઠ જાણ્યો નથી
 આત્મહિત જેણે, તેને અઠ મોકના તપાયરૂપ સીર્યકરની આજ્ઞાનો કિ-
 ઘિતમાત્ર જાણ નથી સિઠ શ્રી સુધર્માસ્વામી કહે છે એમ હું કહું હું
 વર્તમાનકાલે તેને આજ્ઞાનો જાણ નથી, એમ કહ્યું હવે આગમે કાલે પણ
 તેને આજ્ઞાનો જાણ ન થાય, એવું કહે છે જઠ જેને પુર્વ જન્મે સોધનો
 જાણ નથી, તેને આગમ્યે કાલે પણ ન થાય, તો વધલે કાલે ક્યાંથી અર્પણ

हवे जुउ ! जे कर्म आववानां मिथ्यातादिक श्रोत्रने विषे शृङ्खले, तथा जेणे अष्ट कर्मनो बंध ठेव्यो नथी, धनधान्य द्विपद चतुःपदादि संजोग ठोरुयो नथी तथा मोहरूपी अंधकारने विषे (आत्महित) मोक्षनो उपाय जाण्यो नथी, तेने श्री जिनाज्ञानो लाज नथी. तारे हे देवानु-प्रीय ! एकिंद्रियादिक मिथ्यात्वी जीव, जे ज्ञान दर्शन चारित्ररूप मोक्ष मार्गने न जाणे, तेने आज्ञानो लाज क्यांथी थाय ? ए न्याये मिथ्यात्वीनी करणी आज्ञावाहार ठे, अने आज्ञा बाहार पुन्य बंधाय ठे. वली जगवतीजी सूत्र श०१७मे उ०बीजे मिथ्यात्वी जीवने एकान्त अधर्मी कहा. ते पाठः—

जीवाणं जंते ! । किं धम्मेठिया अधम्मेठिया धम्माधम्मे
ठिया ? गो० ! जीवा धम्मेठियावि अधम्मेठियावि धम्मा
धम्मेठियावि॥ नेरइयाणं पुढा गो० ! नेरइया णोधम्मेठि-
या, अधम्मेठिया, नोधम्माधम्मेठिया एवं जाव चउरिंदि-
याणं ॥ पंचदियतिरिक्कजोणियाणं पुढा ॥ गो० ! पंचेदिय
तिरिक्कजोणिया नोधम्मेठिया अधम्मेठिया धम्माधम्मे-
ठिया ॥ मणुस्सा जहाजीवा वाणमंतर जोइसिय वेमाणि
य जहानेरइया॥अणउठियाणं जंते ! एव माइक्कइ जाव
परूवेति एवंखलु समणापंमिया समणोवासया बालपंमिया
जरसणं एग पाणावि दंमेअनिखिते सेणं एगंत बादेति
वत्तवंसिया॥सेकहमेयं जंते ! एवं ? गो० ! जेणंते अणउ-
ठिया एवं आइक्कंति जाव वत्तवंसिया जेते एवमाहंसु
मिहंते एवमाहंसु अहं पुण गोयमा ! एवमाइखामि जाव
परूवेमि एवंखलु समणापंमिया समणोवासया बालपंमिया
जरसणं एग पाणाएवि दंमेनिक्कते सेणं नो एगंतबादेति
वत्तवंसिया ॥ जीवाणं जंते ! किंबालापंमिया बालपंमिया ?
गो० ! जीवा बालावि पंमियावि बालपंमियावि ॥ नेरइयाणं

પુત્રા ગો ૦ । નેરહ્યા વાલા નોપમ્યા નોવાલપમ્યા એવં
 જાવ ચઠરિંદિયાણ ॥ પચદિયતિરિક્ક પુત્રા પચિંદિય તિરિ
 સ્કં જોણિયા વાલા નોપહિયા વાલપમ્યાવિ ॥ મંણુસ્સા
 જહાજીવા । વાણમતરા જોહસિય વેમાણિયા જહા નેરહ્યા ॥

અર્થ — પાઠ સુગમ છે માટે શબ્દાર્થ સ્વલ્પ નથી

જ્ઞાપાર્થ — હવે જુઠું ! વાલીસ દમકના જીવને ઇકાન્ત અધર્મી
 કહ્યા, તિર્યચને અધર્મી ને ધર્માધર્મી કહ્યા અને મનુષ્યને ધર્મી અધર્મી
 ને અધર્માધર્મી કહ્યા હવે જો મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞા-મોહેલો ધર્મ હોય
 તો ધર્મના કરણહારને શ્રી વીતરાગદેવ અધર્મી કેમ કહે ? પણ ધર્મ તો
 સવરનેજ કહેવો તે સવર મિથ્યાત્વીને નથી, તે માટે તેને અધર્મી કહ્યા
 છે એ ન્યાયે મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞાવાહાર છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુન્ય
 નીપજે છે. વલો ઇર્કિંદિનો ઘેડિ અનતા પુન્ય વધ્યાથી યાય છે, એમજ
 જાવ પચેડિપણુ પણ અનતા પુન્ય વધ્યાથી પામે એ ન્યાયે આજ્ઞાવાહાર
 પુન્ય વધાય છે વલો અનુયોગદ્વાર સૂત્ર મધ્યે ત્રણ વક્તવ્યતા કહી છે
 સ્વા પરસમય વક્તવ્યતામા સાત અવગુણ કહ્યા છે તે પાઠ —

સેકિંત વત્તથયા ૨ તિવિદ્દા ૫૦ ત ૦ સસમય-વત્તથયા પરસ-
 મય-વત્તથયા સસમય-પરસમય-વત્તથયા સેકિંત સસમય-
 વત્તથયા ૧ જઞ્ઞણ સસમય આઘવિજ્ઞાં પણવિજ્ઞાં પર-
 વિજ્ઞાં દસિજ્ઞાં નિદસિજ્ઞાં ઉવદસિજ્ઞાં સેત સસમય-
 વત્તથયા સેકિંત પરસમય-વત્તથયા ૧ જઞ્ઞણ પરસમય
 આઘવિજ્ઞાં જાપ ઉવદસિજ્ઞાં સેત પરસમય-વત્તથયા સે-
 કિંત સસમય પરસમય વત્તથયા ૧ જઞ્ઞણ સસમય-પરસ-
 મય આઘવિજ્ઞાં જાપ ઉવદસિજ્ઞાં સેત સસમય-પરસમય-
 વત્તથયા દ્યાણિ કોનઝ કોવત્તથય હ્વહ તથ નેગમ સ-

गह ववहारो तिविहं वत्तवयं इब्इ तं ससमय-वत्तवयं
परसमय-वत्तवयं ससमय-परसमय-वत्तवयं. उव्वुसुउं उ-
विहं वत्तवयं इब्इ तं० ससमय-वत्तवयंच परसमय-वत्तव-
यंच, तत्तणं जासा ससमय-वत्तवया सासमयं पाविठा
जासा परसमय-वत्तवयासा परसमयपविठा तम्मा दुविहा
वत्तवया नत्ति तिविहा वत्तवया. तिण्हि सदन्नया एगं
ससमयं वत्तं इत्तंति नत्ति परसमय-वत्तवया नत्ति सस-
मय-परसमय-वत्तवया, कम्मा जम्मा परसमए अण्ण्ठे अ-
हेउ असब्बावे असंकिरिए उमगो अण्णुवएसे मिग्गामि
दंसणंमि तिकट्टु तम्मा सव्वा ससमय-वत्तवया नत्ति पर-
समय-वत्तवया नत्ति उन्नयसमय-वत्तवया. सेतं वत्तवया॥

अर्थः—से० केवी ते व० वक्तव्यता ? प्रश्नोत्तर. त्यां अध्ययना-
दिकने विषे प्रति अवयव यदा संजव प्रति नियम एकार्थनुंज वखाणवुं,
तेने वक्तव्यता कहीए. ते वक्तव्यता ति० त्रण प्रकारे पं० परुपी तं० ते
कहेढे:- स० स्वसमय वक्तव्यता, प० परसमय वक्तव्यता अने स० प०
स्वसमय परसमय वक्तव्यता. से० केवी ते स०स्वसमय वक्तव्यता? प्रश्नोत्तर.
ज० ज्यां जेने विषे स० पोतानो सिद्धान्त आ० वखाणे, यथा पंचास्ति
काय, धर्मास्तिकाय इत्यादिक. तथा प० प्रज्ञापीये (जणावीए) यथा
ते लक्षण धर्मास्तिकाय इत्यादिक, तथा प० परुपे ते धर्मास्तिकाय अ.
शंख्यात प्रदेशरूप इत्यादिक. तथा दं० सामान्य स्वरूपयकी देखाने ते
धर्मास्तिकाय वर्णादिक रहित इत्यादिक तथा नि० द्रष्टान्तद्वारेकरी दे-
खानीये. जेम माठलांनी गतिनो उपष्टंजक (आधार) जळादिक इत्यर्थः
उ० उपनयद्वारेकरी देखानीयें. यथा जेम जीव पुद्गलने धर्मास्तिकाय
गतिनो उपष्टंजन ठे, इत्यादिक निरदेश मात्राने देखानवे करी एम व-
खाणवुं. से० ए स्वसमय वक्तव्यता कही. से० केवी ते प० परसमय-व-

ક્તવ્યતા ? પ્રશ્નોત્તર, જાં જ્યા તેને વિષે ૫૦ પરાયો સિદ્ધાન્ત આં વચ્ચાણે
જાં યાવત્ દેશાને જેમ પાંચ જૂત આત્મા ઇસ્યાધિક

સંતિ પંચ મહા જુયા, ઇહમેગેસિં આહિયા,
પુઢવિ આં તેજય, વાયુ આગાસ પચમા ॥ ૧ ॥

અર્થ.—સં તે ૫૦ પાંચ મં મોટા જું જુત ૬૦ આ દેહિને વિષે
પું પૃથ્વી આં પાણી તેં અગ્નિ ઘાં વાયુ અને આં આકાશ, ૫૦ ૫
પાંચ જૂત.

એવં પંચ મહા જુયા, તત્તોણ ગુતિણ આહિયા,
અહતેસિં વિણાસેણ, વિણાસો હોઈ દેહિણા ॥ ૧ ॥

અર્થ — ૫૦ ૫ ૫૦ પાંચ મં મોટા જૂં જુત આં કણા અં
અથ તેં તેના વિં વિનાશો કરી વિં જીવનો વિનાશ થાય

એમ અહીયા લોકાયત મત વચ્ચાણો, તેથી તેં ૫ ૫૦ પરસમય
વક્તવ્યતા કહીયે અથ તેં કેવી તે સં ૫૦ ઇજયસમય-વક્તવ્યતા ?
પ્રશ્નોત્તર જાં જ્યા સં ૫૦ સ્વસમય પરસમય એકઠા વચ્ચાણીયે તે ઇજય
સમય-વક્તવ્યતા કહીયે તે વિષે ગાથા —

આગારસમા વસતાવિ, અરનાવાવિ પધયા,
ઈમ ટરસિણ માપના, સધ દુ રુકવિ મુઘ્ઘહ ॥

વ્યાખ્યા — આં ઘરમા વસતાથકા યદ્દસ્થ અથવા અં અરણ્ય
મા વસતા તાપસાદિક અથવા ૫૦ પ્રતર્જિત શાન્દ્યાદિક, ૫ અમારો મત
આં અગીકાર કર્યાથી મં સર્વ દ સર્થો મુકાય એમ જીવની ઇચ્છા
દિક પરુપે, ત્યારે તેને પરસમય-વક્તવ્યતા કહીયે, અને જ્યારે એમ ન
ચલાણે ત્યારે તેને સ્વસમય-વક્તવ્યતા કહીયે તેટલા માટે તેને સ્વસ
મય-પરસમય-વક્તવ્યતા કહીયે ૬૦ ૫ વક્તવ્યતાને ફરી વોચાર ઠે ૬૦

इहे कोण केवी वक्तव्यताने वान्हे ते कहे ठे:-त० त्यां ने० नैगम, स० संग्रह अने व० व्यवहार ए त्रणे नय, ति० त्रणे वक्तव्यताने इ० वान्हे. तं० ते कहे ठे:-स० स्वसमय-वक्तव्यताने प० परसमय-वक्तव्यताने अने स० प० उन्नयसमय-वक्तव्यताने वान्हे, कारण के नैगम-नयना अनेक गमा ठे, अने व्यवहार-नयवालो लोक व्यवहार माने. ते लोकने विषे सर्व प्रकारनी रुढी ठे, अने संग्रहनय उपरनी बन्ने नयथी मलतीज ठे. उ० रुजुसूत्रनय प्रथमनी त्रण नय करतां अति विशुद्ध ठे. तेटला माटे तेदु० बे जेदनी व० वक्तव्यताने माने, तं० ते कहे ठे:-स० स्वसमय-वक्तव्यता अने प० परसमय-वक्तव्यताने माने, परं त्रीजी उन्नयसमय-वक्तव्यताने मुलथी न माने. ते न मानवानी जुक्ति कहे ठे. त० त्यां त्रण वक्तव्यताना जेदने विषे जे स० स्वसमय-वक्तव्यता कही ते सा० स्वसमय-वक्तव्यतामां प० पेठी, अने जे प० परसमय-वक्तव्यता ते प० परसमय-वक्तव्यतामां पेठी. तेजणी उन्नयरुप वक्तव्यता. ते ए नयना मतने विषे आस्ता ठे. त० ते कारणे दु० द्विविध वक्तव्यता ठे, पण न० त्रिविध वक्तव्यता सर्वथा नथी. त्यां पण संग्रहनय सामान्यवाद नैगम मध्ये अन्योक्तिजणी ए विविक्ता ठे, अथवा सूत्रनी विचित्रगत ठे, तेथी जुदी न कही. इहे ति० त्रणे नय शब्द १, समजिरुढ २, अने एवंजुत ३, ते रुजुसूत्रथी पण अति विशुद्ध ठे, ते जणी एक स्वसमय-वक्तव्यतानेज माने ठे, पण परसमय-वक्तव्यता तथा स्वसमय-परसमय, ए बे वक्तव्यता नथी, एम कहे ठे. क० ते शा माटे के परसमयमां अवगुण मोटो ठे, माटे ते समदृष्टि न मानवी. तेमज परसमयमां अ० अनर्थ ठे, अ० अहेत ठे, तथा अ० असतभाव ठे, अ० अक्रिया ठे, पण दान, शील, तप अने जावरुप सक्रिया नथी, आझाबाहार ठे, उ० उन्मार्ग ठे, पण श्री बीतरागनो मार्ग नथो, अ० अणुपशमपणुं ठे. पण उपशमपणुं नथी. मि० परसमयनी वक्तव्यतामां मिथ्यात दर्शन ठे, ते समदृष्टिने प्रसंसवा योग्य नथी. ति० एम करीने त० ते माटे जे नय स० साचो ठे, ते स० स्वसमय-वक्तव्यताने माने, पण न० नथी. मानता प० अन्य-

તિર્થિના દાન શીઘ્ર તપના શાસ્ત્રની વક્તવ્યતાને, તેમજ ઠગયસમય-વક્તવ્યતાને જાણનયવાહ્યા તે બનેને માનતા નથી, પણ એકાન્ત નથી સેવે તે વગ વક્તવ્યતા સંપૂર્ણ

જાવાર્થ —હવે જુલ ! પરસમય-વક્તવ્યતામા સાત અવગુણ કહ્યા એ ન્યાયે મિથ્યાસ્વીની કરણી આજ્ઞાવાહાર છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુન્ય નિપજે છે એટલાવિક અનેક સૂત્રની કાલે કરી મિથ્યાસ્વીની કરણી આજ્ઞાવાહારજ છે, અને આજ્ઞાવાહાર પુન્ય વંધાય છે

॥ ઇતિ આજ્ઞાનો પ્રભોક્ષર સંપૂર્ણ ॥

પ્રશ્ન બીજો.

અનુકંપા દાન તથા દયા વિશે.

હવે જુઝ ! જેમ મિથ્યાત્વીની કરણી આજ્ઞાબહાર છે, અને આજ્ઞા-
બાહાર પુન્ય નિપજે છે, તેમ કોઈ અનુકંપા લાવી ગરીબ-રાંકને દાન
દે, તથા મરતા જીવને જબરાઈથી, મુલાવજાઈ (શરમાવીને) અથવા
પૈસા આપી ઢોઢાવે, તે કરતવ્ય આજ્ઞાબાહાર છે; પણ જેમ મિથ્યાત્વીની
કરણી આજ્ઞાબાહાર છે, અને શુદ્ધજોગથી તથા કાયાકષ્ટથી પુન્ય બંધાય
છે, તેમ આજ્ઞાબાહારના દાનમાં, જીવ ઢોઢાવવામાં, તથા અનુકંપા
શુદ્ધજોગથી પુન્ય બંધાવાનો નાકારો નથી.

તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, “તરસે મરતા જીવને અનુકંપા લાવી
કાંચું પાણી પાય, કાંચું અનાજ ખવરાવે, રસોડ કરીને જમાઢે, પેટીઝં
આપે, કબુતરને દાણા ખવરાવે. પાણીની પરબ બંધાવે, દાનશાલા બંધાવે
તથા મારકુટ કરી નાસી દોઢી વાયુકાયને હણી જીવ ઢોઢાવે, ઇત્યા-
દિક અનેક પ્રકારના જીવની ઘાત સહિતના પ્રશ્ન, દાન-દયા ઝગાવ-
વાને વાસ્તે પુઢે છે, અને એમ કહેઠે કે, ઘણા એકિંદ્રિ જીવને હણી એક
પંચિંદ્રિ-જીવને શાતા ઝપજાવવામાં પુન્ય નથી, એકાન્ત પાપ છે; કારણકે
જ્યાં જીવની ઘાત હોય ત્યાં શુદ્ધજોગ નથી, ધર્મ નથી, આજ્ઞા નથી
અને પુન્યનો લેશ માત્ર નથી. સાધુદ્ધગવંતતો ઢકાય-જીવના પીહર છે,
ઢકાયના જીવને સરખા જાણે છે. તે પાંચ સ્થાવર એકિંદ્રિની ઘાત કરી
એક પંચિંદ્રિ જીવને શાતા ઝપજાવીને પુન્ય માનવું, શુદ્ધજોગ માનવો, એ
શ્રો વીતરાગની વાણી નથી.” તેનો ઝત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! ઢકાય જીવની હિંસાનુ પાપ શાંઝલી, કોઈ કત્રી
રજપુત પ્રમુખ તમારી પાસે આવીને કહે કે, કાંદા મુલાના ગોઢ પ્રમુ-

સ્વમા પર્કિંદ્રિ અનતા જીવ છે, તેમા જો ઘણુ પાપ હોયતો તે ઊભાવો, અને જો શીકાર (પર્કિંદ્રિ જીવની હિંસા)મા ઘણુ પાપ હોયતો તે ઊભાવો, એ બેમાથી એક ઊઠુશુ આપની મરજી હોય તે ઊભાવો ત્યારે તમે શેના પચ્ચાણ કરાવશો ? તે કહો કારણકે પ્રજુષ્ણ પણ આવકને પેહેલા વ્રતમા વ્રસજીવ મારવાના ત્યાગ કરાવ્યાઠે, પણ ઘણા અશસ્ત્ર્યાતા અને અનંતા જીવ જાણીને પેહેલા પર્કિંદ્રિજીવ મારવાના ત્યાગ કેમ ન કરાવ્યા ? પણ વ્રસજીવની પુન્યાદિ પર્કિંદ્રિથી અનતગણી વધારે છે તેને હણતાં દેવના હુષ્ટ રુદ્ર પ્રણામ ઘણા પ્રવર્તે, તેથી તેને હણતાં ઘણુ પાપ લાગે, તે ટાલવા માટે વ્રસજીવ ન હણવાનું પેહેલા વ્રતમા કશુ વહી પર્કિંદ્રિજીવની ઘાત કરે તો નર્કનું આગરું વાધે એમ કશુ છે, (શાસ્ત્ર સૂત્ર ઠાણાયાગ ઠાણે ચોથે તથા જગવતી શતક આવમાનઊરશે નવમે) પણ એમ નથી કશું કે, 'પર્કિંદ્રિ ઘણા જીવની ઘાત કરતો નર્કનું આગરું વાધે હે દેવાનુપ્રીય ! જો પર્કિંદ્રિને માર્યાનું પાપ ઘણુ હશે, તો તેને ઘચાવવાનો લાજ, પણ ઘણો હશેજ, તમે બંનેને સરસુ પાપ કેમ કહો ઊ ?

વહી તેરાપથી એમ પુઠેઠે કે, ઠકાયના જીવ સ્વાધામાં શુ ? સ્વ વરાવ્યામા શુ ? અને સ્વાતાને જાણો જાણ્યામા શુ ? તેમજ હણ્યામાં શુ ? હણાવ્યામા શુ ? અને હણતાને જાણો જાણ્યામા શુ ? તેનો ઉત્તર —

હે દેવાનુપ્રીય ! ઠકાયના જીવતો અરુપી અશસ્ત્ર્યાત પ્રવેશી છે તેતો માર્યા મરે નહી, અને પુન્યપાપની પક્રતીરુપ શરીરાદિક પ્રાણને તમે જીવ માનતા નથી એ છેલ્લે તો ઠકાયના જીવ સ્વાધા સ્વાય નહી, હણ્યા હણાય નહી, અને હણ્યાવિના પાપ લાગે નહી એ છેલ્લે તો તમારો નાસ્તિક મત ઠરશે, કેમકે તમે જીવને એકાન્ત નયે અરુપી માનો છો તેથી તેને પુન્ય પાપ લાગે નહી, અને અમેતો શ્રી ધીતરાગદેવે વ્યવહારનયમાં કાયાને જીવ કહોઠે, સચિત કહી છે તથા આત્મા કહીઠે, તે પ્રમાણે માનીયે ઊંચે માટે પૂર્વોક્ત દોષ અમારે ન આવે. હવે કાયાને જીવ,

सचित्त अने आत्मा कह्यो ठे. तेनी शाख सूत्र जगवती शतक तेरमे उद्देशे सातमे. ते पाठः—

आया जंतें! काय अन्नेकाय! गो०! आयाविकाय अन्नेविकाय.
रुवि जंतें! काय अरुविकाय! गो०! रुविविकाय अरुविविकाय.
एवं एकेक पुढा ? गो० ! सचित्तेविकाय अचित्तेविकाय
जीवेविकाय अजीवेविकाय जीवाणविकाय अजीवाणवि-
काए. पुर्वि जंतें ! काय पुढा ? गो०! पुर्विपिकाए काइच्च-
माणेविकाए कायसमय विइकंतेविकाए पुर्विविकाएजिच्चइ
काइच्चमाणेविकायजिच्चइ काय समय वीइकंते विक्राए जि-
च्चइ. कइ विहेणं जंतें? काए पं०गो०! सत्तविहेकाए पं०तं०
उरादिय उरादियमिसिए वेजद्विय वेजद्वियमिसिए आहा-
रण आहारमिसिए कम्मए. ॥

अर्थः—अनंतरे मननुं निरूपण कर्तुं, ते मन काया थकीज होय.
एटलामाटे कायनुं निरूपण करेठे. आ० आत्मा जं० हे जगवान ! का०
काया ते ? के अ० अनेरी ते काया ठे ? कायाए कर्तुं ते काया जोगवे?
के अनेरे कर्तुं ते काया जोगवे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! आ०
आत्माने पण कथंचित प्रकारे काया कहीये, कारणके ते खीरनीरनी
परे, अग्नि-लोह पीरुनी परे, अथवा कंचन-उपल (पथ्थर) नी परे
देहथी जिन नथी. एटलामाटेज काया स्पर्श थयाथी आत्माने संवेदन
थाय. एटलावास्तेज कायाए कीधुं जवान्तरने विषे आत्माए वेदीअें. तथा
अन्ने० ए जीवथी अनेरी पण काया होय. अत्यंत छेद हो० नो शरी-
रना अंश ठेदन कर्याथी, जीवना अंशनो ठेद प्रसंग थाय. तेस थयाथी
वेदना संपुर्ण थाय. तथा शरीरना दाहे आत्माना दाहनो पण प्रसंग
थाय. तेवारे परलोकना अजावनो प्रसंग थाय. एटला माटे कथंचित्
प्रकारे आत्माथी अनेरी पण काय ठे. इहां कोइएक एस व्याख्यान करे

ઠેકે, કાર્મણ કાય આશીને આત્મા કાય ઠે (તેકાર્મણ કાયને અને
 સસારી જીવને માહોમાહી અવ્યવિચારપણેકરી સ્વરુપ ઠે તેથી) એક
 તથા અન્ને ઠદારીકાદિ કાયની અપેક્ષા, જીવથી અનેરી પણ કાય ઠે,
 તેને મુકવાથી તેનો જેવ થાય રૂ૦ રૂપી જ૦ હે જગવાન ! કા૦ કાય
 ઠે ? કે અરૂ૦ અરૂપી કાયઠે ? इति પ્રશ્ન उत्तर गो० हे गौतम ! रू०
 स्थुल शरीरની અપેક્ષા રૂપી પણ કાય ઠે, અરૂ૦ કાર્મણ શરીર શુદ્ધ
 પુદગલ (ચક્ષુ અગ્રાણ) નજરે આવે નહી, તેની અપેક્ષા અરૂપી પણ
 કાય ઠે એવ૦ એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારે એ૦ એકેક સૂત્રને વિષે પુ૦ પુઠા કરવી
 તે એમ સચિત્ત હે જગવાન ! કાય ઠે ? કે અચિત્ત કાય ઠે ? इति પ્રશ્ન
 उत्तर गो० हे गौतम ! स० जीवित अवस्थाने विषे, चैतन्यपणाથી
 સચિત્ત પણ કાય ઠે, અને અ૦ મૃત્યુ અવસ્થાને વિષે ચૈતન્યના અજાવ
 થકી અચિત્તપણ કાય ઠે જીવ, હે જગવાન ! કાય હોય અથવા અજીવ,
 કાય હોય ? ५ પ્રશ્ન उत्तर हे गौतम ! जी० जीव विवक्षीत उत्स्वासादि
 प्राणसहितने जीवकाय कह्दीये तथा अजी० ठदारीक शरीर प्रत्ये
 अपेक्षीने अजीवकाय पण कह्दीये अथवा कर्मणशरीर प्रत्ये अपेक्षीने
 उत्स्वासादि रहित पण काय कह्दीये जी० जीवने हे जगवान ! काय
 होय ? अथवा अजीवने काय होय ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम !
 जी० जीवने संबधी काय शरीर होय अ० अजीवने पण स्थापनाविकने
 काय शरीर होय शरीरा कार इत्यर्थ पु० पुर्वे ज० हे जगवान ! क० काय
 होय ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! पु० पूवे (जीव सवध कालथकी
 पहेला) पण काय होय (यथा जविष्ठात जीव सवध मृत्यु वर्डुर शरी
 रनी पेरे, जीवणी पेहेली काया होय, ते मा जीव आवणहार ठे तेम)
 काइ० जीव गर्जावस्थाए जे काया चणे ते पण काय काय० काय समयने
 विषे कायता करण खट्ठण प्रत्ये जीव ज्यतिभ्रान्त थयो तेने पण मृत्य
 कलेवरनी पेरे काय कह्दीये पूर्वे हे जगवान ! काय जेदाय ? ५ प्रश्न उ
 त्तर हे गौतम पुर्वि० जीव कायपणे ग्रहण समयधी पहेला पण, मधु घृ
 त्यादि न्यायेकरी ऊन्य कायने जेद પ્રસિદ્ધાણ પુદગલ ચય, અપચય જાવથી

काय जेदाय. काश्च० जीवे क्रियमाण काय पण जेदाय. पुद्गलने अनुकूणे परिशाटन जावची शेकाता कण समुह मुष्टी ग्रहणनी पेरे जेदाय. का० कायसमय व्यतिक्रान्तने कायपणुं जूतजावपणे घृत कुंजादिक न्याये करी जेदे. (ते पुद्गलने तेवे स्वजावपणे करी). वली चूर्णीकारे काय सूत्रने विषे, काय शब्दने केवल शरीरार्थ त्यागे करी चयमात्र वाचक अंगिकार करी वखाण्या. यदाह (काय शब्द, जाव सामान्य शरीर वाची) एनो अर्थ काय शब्द सघला जावोनुं चयमात्र जे सामान्य शरीर ते वाचक इत्यर्थः एमज आत्मा पण काय (प्रदेश संचय इत्यर्थ) तेथी अनेरो पण अर्थ, ते काय प्रदेश संचयरूपपणाथकी. वली रुपी काय ते, पुद्गल संबंधनी अपेक्षाए, अने अरुपी काय ते, जीव तथा धर्मास्ति कायादिकनी अपेक्षाए. सचित्त काय ते, जीव शरीरनी अपेक्षाए. अचित्त काय ते अचैतन्य संचया पेक्षया. अजीव काय ते, उत्श्वासादियुक्त अवयव संचयरूप अजीवरूप. तेथी विपरीत ते जीवनी काय. हवे जीवराशी ते जीवनी काय, अने प्रमाणुं आदि राशी ते अजीवनी काय. एम शेष पण कहेवा. हवे कायानोज जेद कहे ठेः-क० केटले जेदे ज० हे जमवान ! का० काया प० कही ? इति प्रश्न. उत्तर. गौ० हे गौतम ! स० सात जेदे काया प० कही त० ते कहे ठेः-उ० उदारीक (इत्यादिक साते. पहेलां विस्तारे वखाण्या ठे, ते माटे इहां लेश मात्र वखाणीए ठीए.) शरीरज पुद्गल स्कंधपणे उपचय मानपणाथी काय ते उदारीक काय, ते पर्याप्ताने होय. उ०मि० उदारीक-मिश्र, ते कर्मण संघाते, ए अपर्याप्ताने होय. वे० वैक्रिय काय, ते पर्याप्त देवादिकने होय. वे०मि० वैक्रिय-मिश्र, ए अतिपूर्ण वैक्रिय शरीर देवादीकने अपर्याप्तावस्थाए होय. आ० आहारिक निव्रतने विषे आ०मि० आहारीक-मिश्र आहारीक परित्यागे करी उदारीक ग्रहण उद्यतने उदारीक संघाते मिश्र होय ते. क० कर्मण-काय, ते विग्रह गतिने विषे होय अथवा केवल समुद्घातने विषेजहोय.

जावार्थः—ए जीव सहित कायाने जीव कह्यो. इत्यादिक अनेक सूत्रनी शाखे व्यवहार-नयमां कायाने जीव कह्यो. ए न्याये अमेतो.

ठकायना जीव खाता, खवरावता अने खातो होय तेने ज्ञसो जाण्यामां, तथा ह्णतां, ह्णावता अने ह्णताने ज्ञसो जाण्यामा पाप कहीये ठीय तेवारे तेरापथी कहेठे के, अनुकपा आणीने ठकायना जीवने खाय, खवरावे अने खाताने ज्ञसो जाणे तेमा शु ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । ठकायना जीव ह्णाय, तेनुतो व्यवहारमा अवश्य पाप कहीये, पण अनुकपा शुजजोग तो एकान्त पुन्य प्रकृति वधावानुं कारण ठे तेवारे ते रापथी कहे ठे के, ज्या हिंसा होय त्या शुजजोग नथी, पुन्य धर्म पण नथी एम कहे ठे तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! साधुने, कोइ उघाके मोंढे वोखता दान वे, उघाके मोंढे वोखीने मार्ग घतावे, तथा चित्तप्रधाने कपट करी घोरा अनेक जोजन दोरावी, प्रवेशीराजाने केशीश्रमणपासे वोखावी समजाव्यो तथा उववाइसूत्रमा पचाग्नि-तापस हाथी-तापस तथा कदमूख प्रमुखनो आहार करवावाळा तापस अने जखखानना करणहारा इत्यादिक अनेक जीवहिंसा सहित कष्टना करणहारा, देवतामा जाता कक्षा ठे एटखा काम हिंसा सहित ठे तेमा एकान्त पाप ठे के एकान्त धर्म पुन्य ठे ? ते कहो

तेवारे तेरापथी कहेठे के, आटखा काममा हिंसा ठे तेनु पाप ठे, पण थोरु ठे, अने दानवेवाना प्रणाम, मार्ग घतावी साधुजीने शाता उपजाववाना प्रणाम, चित्त अने सुबुद्धिप्रधानना राजाने समजाववाना प्रणाम, तथा तापसोनो कष्ट, ए सर्वना शुजजोगना प्रणाम, ते आह्वा माहेसो धर्म ठे एम कहे ठे तेनो उत्तर

हे देवानुप्रीय ! ए हिंसा सहित फर्तव्यमा शुजजोगने आह्वा माहेखा धर्म कहो ठो, तेम दानमा तथा जीव वचावधामा जेटखी हिंसा ने तो पाप ठेज, पण अनुकपा शुजजोगमा पुन्य नथी, ने गुण पण नथी एम केम कहो ठो ? कारणके गरीबने दान देवावाखाना तथा जीव वचावधामाखाना, गहिंजि जीवने मारु, प्या छेप प्रणाम नथी,

સુખશાતા ઉપજાવવાના અને અનુકંપાર્થી જીવને બચાવવાના દયાના પ્રણામ છે, તેથી તેને ગુણ કેમ નહીં નિપજે ? નકાચિત પાપનો બંધતો રાગદ્વેષના પ્રણામથી થાય. જો રાગદ્વેષ વિના જીવ હણાય તેનું પાપ લાગતું હોયતો, કેવલીના શરીરથી પણ હાલતાં ચાલતાં જીવ હણાય છે, તથા જલમાં સિદ્ધા કહ્યા છે, તેમને પણ પાપ લાગ્યું જોઈએ. વલી જયણાર્થી સાધુ હાલે, ચાલે, બેસે, સુવે, તેથી પાપકર્મ બંધાય નહીં, એમ દશવૈકાલિકસૂત્રમાં કહ્યું છે. જો એમ પાપ લાગતું હોયતો, જયણાર્થી હાલતાં ચાલતાં જીવ હણાય, તેનું પણ પાપ સાધુજીને લાગ્યું જોઈએ. પણ હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી વીતરાગદેવેતો, એટલે ઠેકાણે રાગદ્વેષના પ્રણામ નથી તેથી, પાપ બંધાય એવું કહ્યું નથી. રાગદ્વેષ એજ કર્મબંધનું કારણ છે. તેમાં દ્વેષ તો એકાન્ત પાપબંધનું કારણ છે. હવે રાગના બે ખેદ:- અપ્રશસ્ત-રાગ અને પ્રશસ્તરાગ. તેમાં અપ્રશસ્તરાગ તો પાપ બંધાવાનુંજ કારણ છે, અને પ્રશસ્તરાગ પુન્ય બંધાવાનું કારણ છે. વલી રાગદ્વેષ વિના પુન્ય પાપ બંધાય નહિ. તે કારણથી દાન દેવાવાલાના તથા જીવ બચાવવાવાલાના, એકિંદ્રિને હણવાના દ્વેષજ્ઞાવ નથી, પણ જીવને શાતા ઉપજાવવાનો પ્રશસ્તીરાગ છે; અને અનુકંપા શુભજોગ દયાના પ્રણામ છે, તે પુન્ય-પ્રકૃતિનું કારણ છે. તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, “ રાગદ્વેષ તો અઢાર પાપમાં છે. દયા પાલવી, જબરાઈથી જીવ ઢોમ્માવવો, અને દાન દેવું. એક માથે રાગ અને એકમાથે દ્વેષ, એ રાગદ્વેષના ચાલાતો એકાન્ત પાપ બંધાવાનું કારણ છે. અને પુન્ય તો એકાન્ત શુભ જોગથીજ બંધાય. ” એમ કહેઠે તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! શુભાશુભ જોગ તો પુન્યપાપના પુદ્ગલ ખેલા કરે છે, અને બંધ તો રાગદ્વેષનો ચોકમીથીજ પમેઠે. ક્રોધ, માન, રાગ અને દ્વેષથીજ પાપની સ્થિતિ બંધાય; અને માયા, લોભ તથા પ્રશસ્તીરાગથી પુન્યની સ્થિતિ બંધાય. જો શુભજોગથીજ પુન્ય બંધાવું માનો તો ૧૧ મેં, ૧૨ મેં અને ૧૩ મેં ગુણઠાણે ઝટકુષ્ઠો શુભજોગ છે. ત્યાં શાતા-બે-

दनीनोज वध ठे ते शाता-वेदनीना वे जेद सप्राय अने इरियावही शाखसूत्र पन्नवणा पद १३ में, तथा जगवती शतक व्रीजे उद्देशे व्रीजे तेमा इरियावही शातावेदनी पुन्यप्रकृति वे समयनी स्थितिनी वधाय, अने सप्राय शातावेदनी कपायसहित पल्लसागरनी स्थितिनी वेतालीस पुन्यप्रकृति माहेली ११में, १२में अने १३ में गुणठाणे एके वधाय नही जो शुजजोगथी पुन्य वधाय तो बीतराग-सजमीने (राग छेप रहितने) त्रण समयथी अधिकी इरियावही टखोने, वेतालीस पुन्यप्रकृति माहेली एके केम न वधाय ? ते कहो हे देवानुप्रीय ! रागविना एकसा शुजजोगथी पुन्य वधाय नही शुजजोग तो शुज पुद्गलने नेखा करे अने प्रदास्त-रागथी चणे (स्थिति) वाधे शाख कर्मग्रंथ तथा जगवती शतक व्रीजे उद्देशे पाचमे, तुगीयानगरीना आवकोना अधिकारे श्री पार्श्वनाथ जगवानना पाचसे सतान्या तुगीयानगरीए पधार्या, तेमने तुगीयानगरीना आवके, सजम अने तपना फल शु ठे, ते विषे प्रश्न पुठ्या ते पाठ —

तएणते समणोवासया थेराणजगवतो अतिए धम्म सोच्चा निसम्य इवतुठा जाव हियया तिखुत्तो आयाहिण पया-
हिण करेइ उता एव वयासी सजमेण जते । किं ? फले तवेण जते । किं फले ? ततेण थेराजगवतो ते समणोवासए एवं वयासी सजमेण अद्यो अणण्हयफले तवे वोदाणफले तएणते समणोवासया थेरेजगवते एवं वयासी जइण जते । संजमेण अणण्हयफले तवे वोदाणफले किं पतिएण जते । देवा देवलोएसु उववयइ तव्वण काखियपुत्ते णाम अणगारे तेसमणोवासए एव वयासी पुव्व तवेण अद्यो देवादेव लोएसु उववयइ तव्वण मेहखेणाम थेरे तेसमणोवासए एव वयासी पुव्व सजमेण अद्यो देवादेवलोएसु उववयइ तव्वण

आणंदरक्षिए णामं थेरे तेसमणोवासए एवं वयासी कम्मि
याए अच्चो देवादेवल्लोएसु उववच्चइ. तत्तणं कासवेनामं-थेरे ते-
समणोवासए एवं वयासी संगियाए अच्चो देवादेवल्लोएसु
उववच्चइ पुव्व तवेणं पुव्व संजमेणं कम्मियाए संगियाए
अच्चो देवादेवल्लोएसु उववच्चइ. सच्चेणं एसअठे नोचेवणं
आयत्ताव वत्तवयाए ॥

अर्थः—त० तेवारे ते स० श्रमणोपासक श्रावक थे० स्थिवरजग-
वंत ज्ञानवंतनी अ० समिपे ध० द्विविध धर्म सो० सांज्ञद्वयाथी नि०
अतिशय सम्यक्प्रकारे ह० हर्ष पाम्या, (वचनने विषे विश्वास ठे जेने
तथा अत्यंत शांजलतां आदर ठे जेने ते) जा० यावत् हि० हृदयने विषे
साधु उपदेश देवाथी पोतानो धन्यवाद पामताथका ति० त्रणवार आ०
जमणा पासाथी मांकी प० प्रदक्षणा क० करे, करीने ए० एम व० केहे-
ता हवा. सं० संजमनुं ज० हे जगवान ! किं० शुं फल होय ? अने त०
तपनुं ज० हे जगवान ! किं० शुं फल होय ? इतिप्रश्न. त० तेवारे ते थे०
स्थिवरजगवंत, ते स० श्रावकोप्रत्ये ए० एम केहेता हवा. सं० संजमनुं
अ० अहो आर्यो ! अण० अनाश्रव फल एतावता नवां कर्मने आवतां
वारे. त० तपनुं फल वो० पूर्वकृत कर्मनुं ठेदवुं एतावता जुनां कर्म मु-
खगां ठेदे. त० तेवारे ते स० श्रमणोपासक, प्रश्नना उत्तर शांजलनीने
थे० स्थिवरजगवंत प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. ज० जो ज० हे जगवान !
सं० संजमनुं अ० अनाश्रव फल जे आवतां कर्मने वारे ते फल कछुं
ठे, अने त० तपनुं वो० पूर्व संचित कर्मनुं निर्जवारुप फल कछुं ठे, तो
किं० शा कारणे ज० हे जगवान ! दे० देवता देवल्लोकने विषे उ० उपजे?
तप संजमने युक्तरीते तेना अकार्णथी. इति अज्जिप्राय. त० त्यां ते सा-
धुजना समुदायमां का० वरुणा कालीकपुत्र नामे अ० अणगार ते० ते
श्रमणोपासको प्रत्ये ए० एम केहेता हवा. पु० पूर्व तपेकरी अ० अहो
आर्यो ! दे० देवल्लोकने विषे देवतापणे उ० उपजे. पूर्व शब्दे वीतराम

અવસ્થાની અપેક્ષા સરાગપણુ (સરાગનાથે તપ કરે) તે પેહેણુ તે સાધુના સમુદાયમા મેં મેહેલનામે થિં સ્થિવર શ્રુતશ્રુત તેં તે સં અમણોપાસકો પ્રત્યે એં એમ કહે પું પૂર્વ સજમેકરી અં બ્રહ્મો આયોં ! દેં દેવલોકને વિપે દેવપણે ઇં ઇપજે એટલે સરાગ સજમે તથા તપેકરી દેવપણું પામે (રાગના અણથી તથા કર્મવધના હેતુથી જથાસ્યાત નથી ને સામાયકાદિક યથાસ્યાત-ચારિત્રથી પૂર્વે ઠે તેથી) તેં ત્યાં તે સાધુ લેના સમુદાયમા આં આણવરલીત નામે થેં સ્થિવર સાધુ તેં તે સં અમણોપાસકો પ્રત્યે એં એમ કેહેતા હવા-કં કર્મપણે કર્મને વિકારે અં અહો આયોં ! દેં દેવલોકને વિપે દેવતાપણે ઇં ઇપજે (એટલે સ મસ્ત કર્મ જેણે કય કર્યાં નથી, પણ શેષ કર્મ વાકી રહ્યા ઠે તેથી) તેં ત્યાં (તે સાધુના સમુદાયમાં) કાં કાશ્યપનામે સાધુ શ્રુતશ્રુત તેં તે સં અમણોપાસકો પ્રત્યે એં એમ કેહેતા હવા-સં સગેકરી અં બ્રહ્મો આયોં ! સાધુ દેં દેવલોકને વિપે દેવતાપણે ઇં ઇપજે મનુષ્યાદિકના સગે વ-ર્તતોયકો સરાગપણા જણી, ડ્રવ્યાદિકને વિપે સગ કરતોયકો સજમાદિ યુક્ત ઠતુ કર્મ વાધે, તેથી તે દેવલોકમા જાય એ ચાર પું એમ સરા ગ તપેકરી તથા પુંસં સરાગસજમે તથા ચારિત્રેકરી તથા કં શેષ-ક-ર્મેકરી તથા સં મનુષ્ય ડ્રવ્યાદિ સગેકરી અં બ્રહ્મો આયોં ! દેં દેવ તા દેવલોકને વિપે ઇં ઇપજે સં સાચો એં એ અર્થ વહી એ અર્થ યથાર્થ કહ્યા ઠે, પણ નોં નહીં ચેં નિશ્ચે આં આત્મજાવની વં વક્ષ-વ્યતાપકરી કહ્યા એટલે પોતાની બુદ્ધિ કલ્પનાપકરી નથી કહ્યા

જાવાર્ય — હવે જુલું ! સજમથી કર્મ રોકવા કહ્યા, તપથી ગ્રાગણાં કર્મને ઘોડા પામવા કહ્યા, સ્વપાવવા કહ્યા અને સરાગપણાથી પુન્ય પ્ર-કૃતિરૂપ દેવતાનુ આઠસુ વધાવુ કહ્યુ એ ન્યાયે પ્રશસ્તરાગથી પુન્ય ન બાય તે પેહેલા ગુણગણાથી મામોને દસમા ગુણગણા સુધી રાગ છેપ ઠે, તેથી જયરી સ્થિતિના પુન્ય પાપ વધાય, અને દસમા ગુણગણા સુધી શુદ્ધજોગ રાગ સહિત ઠે, તેથી પુન્યપ્રકૃતિ ત્રણ સમયથી અધિકી સ્થિ

तिनी बंधाय. आगले गुणगणे राग नथी, तेथी बे समयनी स्थितिनी, इरियावही-क्रिया बंधाय. वली क्रोध, मान, माया अने लोअथो पुन्य पाप बंधाय. तेनी शाख, सूत्र जगवती शतक सातमे उद्देशे पेहेले. ते पाठः—

अणगारस्सणं जंते ! अणगठमाणस्सवा चिठमाणस्सवा
णिसीयमाणस्सवा तुयट्टमाणस्सवा अणउत्तं वथं पक्कि-
ग्गहं कंबलं पायपुत्तणं गिन्हमाणस्सवा निक्खिणमाणस्सवा
तसणं जंते ! किं इरियावहीया-किरियाकच्चइ संपराइया-
किरियाकच्चइ ? गो० ! नो इरियावहीया-किरियाकच्चइ
संपराइया-किरिया कच्चइ. सेकेण्ठेणं जंते ! गो० ! जस्सणं
कोह माण माया लोअ वोअिणाजवइ तस्सणं इरियाव-
हीया-किरियाकच्चइ. जस्सणं कोह माण माया लोअ
अवोअिणाजवइ तस्सणं संपराइया-किरियाकच्चइ अहा-
सुत्तंरीयमाणस्स इरियावहीया-किरियाकच्चइ उस्सुत्तंरीयमा-
णस्स संपराइया-किरियाकच्चइ सेणं उस्सुत्तमेवरीयंति
सेतेण्ठेणं ॥

अर्थः—अ० अणगारने जं० हे जगवान ! कर्मबंध चिंतासहित
अणगारनुं सूत्र तथा वली अणगाराधिकारथी तेनां खानपान जोजननां
सूत्र कहे ठेः—अ० उपयोग रहित चालता थकाने, चि० उच्चा रेहेता
थकाने, णि० बेसताथकाने, तु० सुताथकाने, अ० उपयोग रहित व०
वस्त्र प० पक्किघा पात्रां कं० कांबला पा० रजोहरणा, पुंजणी तथा बीठा-
वनानां वस्त्र गि० छेताथकाने, नि० मुंकताथकाने, (त० तेने) जं० हे जग-
वान ! कि० शुं इ० इरियावही-क्रिया लागे ? के सं० संप्रायनी क्रिया
लागे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! तेने नो० इ० इरियावही-क्रिया
न लागे. ते इरियावही-क्रिया उपशान्त तथा कायक वीतरागीनेज होय
तेथी. सं० संप्रायनी क्रिया लागे. से० ते शा अर्थे ? जं० हे जगवान !

એમ કહ્યું ? ગોં છે ગૌતમ ! જો જેને કોઈ ક્રોધ, માન, માય
માયા અને છોઈ છોજ, વોઈ ય કપાય વિઠેદ (ઉપશાન્ત તથા ક્ષય) થયા
હોય તો તેને ઇં ઇરિયાવહી ક્રિયા સાગે જો જેને કોઈ ક્રોધ, માન,
માયા અને છાજ, ય કપાય અં વિઠેદ ગયા ન હોય તો તેને સં પ્રા
યની ક્રિયા સાગે અં જથા જેમ સૂત્રમા કહ્યું તેમ ઘાસતાને, ઇં ઇરિ
યાવહી ક્રિયા સાગે, અને ઠં વિપરીત ઘાસતાને સં પ્રાયની ક્રિયા
સાગે સેં તે ઠં ઇસૂત્રથી ઉપરાઠો ઘાસે છે, સેં તે અર્થે એમ કહ્યું

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠં ! જેના ક્રોધાદિક ચાર વિઠેદ ગયા, તેને ઇ
રિયાવહી ક્રિયા કહી, અને ક્રોધ, માન, માયા ને છોજ સહિત છે, તેને સં
પ્રાયની ૨૪ ક્રિયા કહી તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, ઇહાતો ક્રોધાદિ
કથી સપ્રાયની ક્રિયા કહી છે, પણ પુણ્ય વધારું કહ્યું નથી તેનો ઉત્તર
હે દેવાનુપ્રીય ! સમવાયાગસૂત્રમાં આશ્રવના પાંચ જેવ કહ્યા છે તેમાં
મિથ્યાત, અવૃત, પ્રમાદ અને કપાય તો અશુજ્ઞ કર્મના ઘારણા છે, અને
જોગ આશ્રવના પવર જેવ ને પછીસ ક્રિયા છે તેમા ઘીતરાગ-સજમીને
રાગરહિતને તો શુજ્ઞજોગથી શાતાવેદની ઇરિયાવહી ક્રિયા કહી, અને
દોષ ઘોવીસને સપ્રાય ક્રિયા કહી તેથી પુન્ય ન વધાય, તો શુજ્ઞાશુજ્ઞ
કર્મના ગ્રહવાવાસા આશ્રવના તો પાંચજ જેવ કહ્યા છે મિથ્યાત, અવૃત,
પ્રમાદ, કપાય અને જોગ, તે પછીસ ક્રિયા તેમા પુન્ય ન વધાય, તો પુન્ય
કઈ ક્રિયા અને કયા આશ્રવમા વધાય ? તે કહો હે દેવાનુપ્રીય ! ઘોવીસ
સપ્રાયને કપાયની ક્રિયા કહો તેમા પ્રશસ્ત-રાગની ક્રિયા અને શુજ્ઞ
જોગથીજ પુન્ય વધાય, અને અશુજ્ઞજોગની ક્રિયા રૂપ અને અપ્રશસ્ત-
રાગથી પાપ વધાય ય ન્યાયે પ્રશસ્ત-રાગસહિત શુજ્ઞજોગ, તેજ પુન્ય
વધાવાનું કારણ જાણજી, પણ સવર-જ્ઞાપમા દેવતાવિક્રમુ આઠસુ તથા
પુન્યપ્રક્રિતિ વધાય નહી-શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી કાતક પેહલે તદેશેષમે તે પાઠ

અસવુમેણ જતે ! આણગારે સિદ્ધિ વુઝ્ઝ મુઘ્ઘ પરિણિવાઈ
સવ્વક્રાણ મતકરેઈ ? ગોં ! ઘોઈણઠેસમઠે સેકેણઠેણ

जाव अंतं न-करेति? गो०! असंवुमे अणगारे आउयव-
 ज्ञाउं सत्तकम्मपगमीउं सिढिल बंधणबंधान, धणियबंधण
 बंधाउं पकरेंति रहस्सकाल ठिआउं दिहकाल ठिइयाउं
 पकरेंति मंदाणुजावानं तिवाणुजावानं पकरेंति अप्पपए-
 सगाउं बहुप्पएसगाउं पकरेंति आउयंचणं कम्मं सियबंधइ
 सियनोबंधइ असायावेयणिज्जंचणं कम्मं जुवो ९ उव-
 चिणेइ अणाइयंचणं अणवदग्ग दीहमइ चाउरंतं संसा-
 रकंतारं अणुपरियइइ. सेतेणठेणं गो० ! असंवुमे अण-
 गारे णोसिखइ. सुंवूमेणं जंते ! अणगारे सिखइ ? हंता
 सिखइ जाव अंतंकरेइ. सेकेणठेणं जंते ! एवं वुच्चइ
 संवुमे अणगारे सिखइ ? गो० ! संवुमे अणगारे आउयव-
 ज्ञाओ सत्तकम्मपगमिउं धणियबंधणबंधान सिढिल-
 बंधणबंधान पकरेंति दिहकालठिआउं रहसकालंठि-
 इयाउं पकरेइ तिवाणुजावानं मंदाणुजावानं पकरेंति
 बहुप्पएसगाउं अप्पपएसगाउं पकरेइ आउयंचणंकम्मं
 न बंधइ असायावेयणिखंचणं नोजुवो ९ उवचिणइ
 अणादियं अणवदग्गं दीहमइ चाउरंतं संसारकंतारं
 वीइवयई. सेतेणठेणं गो० ! एवंवुच्चइ संवुमे अणगारे
 सिखइ जाव अंतं करेंति. ॥

अर्थः—अ० असंवृत (जेणे आश्रवधार रुंध्या नथी एवा) अ०
 साधु जं० हे जगवान ! सि० सिद्धिगमन योग्य होय ? केवल-ज्ञानेकरी
 जीवादिक पदार्थने जाणे ? मु० नवा कर्मकरी बुटे ? अने प० कर्म
 पुद्गल क्षय करी स० आउखाने ठेमे शेष कर्मनो अंत करे ? इतिप्रश्न.
 उत्तर. गो० हे गौतम ! णो० ए अर्थ समर्थ नही. से० ते शा कारणे हे

जगवान ! जा० यावत् अ० अत न करे ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौ-
तम ! अ० असकृत (जेणे आश्रवद्वार रुध्या नथी एवा) अ० साधु
आ० आठखा-कर्म टाळीने (एक जवनेविषे एकवार अंतरमूढूर्त मात्र
काखने विषेज आठखानो धध ठे तेमाटे आठखु वज्यु) स० सात
कर्मनी प्रकृति सि० सिथीख धधने बाधी होय तेना ध० गाढा अथवा
निकाचित धधन करे, र० थोडा काखनी स्थिति होय तेनी वि० दीर्घ
काखनी स्थिति करे, एतावता घणी स्थितिने वधारे म० कर्मनो जे
मद अनुज्ञाग (मदरस) होय, तेने ति० तीवृ अनुज्ञाग (तीवृरस) करे-अ०
थोडो प्रदेश जाग कर्म वलीक होय ते व० बहु प्रदेश जाग करे,
कर्मना वलीया वधारे इत्यर्थ आ० वली आठखा-कर्म सि० कोइक
वखत बांधे, सि० कोइक वखत नो० न बांधे अ० असाता-वेदनी
कर्मने जु० वार वार उ० पुष्ट करे अशा० जे सत्सारनी आदि नथी,
अण० तेमज अत पण नथी, दा० दीध मध्य ठे जेनी, एवा चा० चार
गतिरूपी सत्सार कतार (जवरूप अरण्य लज्जार) ने विषे अणु० परि
त्रमण करे से० ते कारणे गो० हे गौतम ! अ० जेणे आश्रवद्वार रुध्या
नथी तेवा अ० अणगार णो० सीजे नही, इत्यादिक पूर्ववत् केहेबु वली
गौतम प्रश्न करे ठे स० जेणे आश्रवद्वार रुध्या ठे एवा अ० साधु सीजे?
इत्यादिक सर्व केहेबु ह० हा गौतम ! सद्धत अणगार सि० सीजे जा०
यावत् अ० अत करे एम सर्व केहेबु से० ते झामाटे ज० हे जगवान !
ए० एम बु० कल्लु ? के स० सकृत अणगार सि० सीजे, जाव सर्व
हु खनो अत करे गो० हे गौतम ! स० जेणे आश्रवद्वार रुध्या ठे एवा
अ० अणगार आ० आठ कर्म माहेल्लु पाचमु आधु-कर्म टाळी स०
सात कर्मनी प्रकृति ध० नीवरु चीकणी बाधी होय, तेना सि० सिथिख
(ढीलां) धधन प० करे वी० दीर्घकाले वेदवा जोग स्थिति होय, ते र०
थोडा काखे वेदवा जोग स्थिति करे ति० तीवृ रस प्रत्ये म० मद रस
प० करे घ० घणा प० प्रदेश होय ते अण० अरूप प्रदेश करे, पण आठ०
आठखा कर्मने न० न बांधे अ० असाता-वेदनी न बांधे, जु० धारवार

૩૦ ચીણે નહીં. અં આદિ અંત રહિત અણ ૦ ચાર ગતિરૂપ સંસાર-
કંતારમાં ફરે નહીં. સે ૦ તે એ અર્થે ગો ૦ હે ગૌતમ ! એ ૦ એમ કહ્યું. સં ૦
જે એવા સંવૃત્તી અણગાર ઢે તે સિ ૦ સીકે, જા ૦ યાવત્ અં ૦ સર્વ કર્મનો
અંત કરી મોક્ષ જાય.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઠું ! આશ્રવજ્ઞાવમાં સર્વાર્થ-સિદ્ધ આદિ ચાર-
ગતિનું આનંદું બંધાય એમ કહ્યું, અને સંવરજ્ઞાવમાં આનંદું ન બંધાય
એમ કહ્યું. એ ન્યાયે 'ચોવીસ સંપ્રાયની ક્રિયાને આશ્રવ જ્ઞાવમાં કહીયે;
અને આશ્રવજ્ઞાવમાં દેવતાદિકનું આનંદું બંધાય. એ ન્યાયે ક્રોધાદિક
સહિતને સંપ્રાયા-ક્રિયા લાગે, અને તેમાં પ્રશસ્ત-રાગથી પુન્ય બંધાય. એ
ન્યાયે દાનમાં તથા જીવ બચાવવામાં અનુકંપા, શુભજોગ અને પ્રશસ્ત-
રાગ, એ પુન્યનું કારણ જાણવું. વલી ઠકાયના જીવ ધાય, ધવરાવે, અને
ઘાતાને જલો જાણે, તેમાં શું ? એમ પુઠે, તેને પાઠા નીચે લખેલા
પ્રશ્ન પુઠવા:—

(૧) ઠકાયના જીવ રાખ્યામાં તથા બચાવ્યામાં શું ? રાખ્યામાં
શું ? અને રાખતાને જલો જાણ્યામાં શું ? (૨) કોઈ અલુણું ઘાવા અસ-
મર્થ ઢે, તેણે કાચુ સચિત લુંણ લેતાં કેવલીનાં વચન સંજાર્યા, અને
અશંક્યાતા જીવ જાણીને સચિત લુંણ ઢોર્યું, અચિત લુંણ ઘાધું. એ
પૃથ્વિકાયના જીવની રક્ષા કરી, તેનું પાપ પોતાને લાગતું હતું તે ઢાલ્યું
તેમાં શું ? (૩) કોઈ સચિત લુંણ ઘાતો હોય, તેને અચિત લુંણ આપી
પૃથ્વિકાયના જીવોની રક્ષા કરાવી અનેરાનું પાપ ઢલાવ્યું તેમાં શું ?
(૪) એ રીતે કોઈ પૃથ્વિકાયના (લુંણના) જીવોની રક્ષા કરતાને તથા
પાપ ઢાલતાને જલો જાણે તેમાં શું ? (૫) કોઈને જગ્યાની અરુચણ પને
તેથી હવેલી પ્રમુખ જગ્યા કરાવવાના તેના પ્રણામ થયા. એવામાં કેવ-
લીનાં વચન સંજાર્યા. અને ઠકાયના આરંભનું મોટું પાપ જાણી
ઢોર્યું. સીધી જગ્યા જાને લક્ષે રહ્યો. એ ઠકાયના જીવની રક્ષા
કીધી અને પોતાનું પાપ ઢાલ્યું તેમાં શું ? (૬) કોઈ જગ્યા કરા-

વતો હોય તેને પોતાની જગ્યા રહેવા આપી, ઠકાયના જીવની રક્ષા કરવી આગલાનું મોટું પાપ ટલાવે તેમાં શુ ? (૭) વહી કોઈ જગ્યાનું પાપ ટાલતો હોય તેને જાણો જાણે તેમાં શુ ? (૮) કોઈ કેવલીનાં વચન સંજારી ઇનુ પાળી પીને, અસંખ્યાતા અપકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યું તેમાં શુ ? (૯) કોઈ તિથિ દ્વાર અપવાસ કર્યો તેને તૃપ્તા લાગી, તે તૃપ્તા સહેવાને અસમર્થ, અને ઇના પાળીનો જોગ નથી, તેથી તે કાચું પાળી પીધા બાદ્યો તે ઘરે કોઈ આવકના ઘેરે ઇનુ પાળી ઝરેલું પર્યું છે, તે પાછું અપકાયના જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમાં શુ ? (૧૦) ય રીતે ઇનું પાળી પીને કાચા પાળીનું પાપ ટાલે, તેને જાણો જાણે તેમાં શુ ? (૧૧) કોઈને સ્નાન કરવાની મરજી થઈ તેણે કેવલીના વચન સંજારી કાચા પાળીમાં અસંખ્યાતા અપકાયના જીવ જાળી, ઇનુ પાળી જાલીને લાવી સ્નાન કર્યું ય ઇના પાળીની સાજે અપકાયની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યું તેમાં શુ ? (૧૨) યજ્ઞ રીતે કોઈ સ્નાન કરતાને ઇનું પાળી વડું અપકાયના જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમાં શુ ? (૧૩) વહી કોઈ ઇના પાળીથી સ્નાન કરી કાચા પાળીના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલે તેને જાણો જાણે તેમાં શુ ? (૧૪) કોઈ જુલ્લ સહેવાને અસમર્થ છે, તેણે કેવલીના વચનથી તેજકાયમાં અસંખ્યાતા જીવ જાળી, તૈયાર સુલ્લની લઈ લાઈ તેજકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યું તેમાં શુ ? (૧૫) યજ્ઞ રીતે કોઈને રસોઈનો આરજ્ઞ કરતો જાળી તૈયાર સુલ્લની પ્રમુલ્લ લવરાલીને તેજકાયના જીવની રક્ષા કરાવી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમાં શુ ? (૧૬) તેમજ કોઈ તૈયાર અધિત વસ્તુ લાઈ, તેજકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલતો હોય, તેને જાણો જાણે તેમાં શુ ? (૧૭) કોઈ શીત સહેવા અસમર્થ છે તેને સગની કરી તાપવાની મરજી થઈ, પણ તેણે કેવલીના વચન સંજારી વલ્લ ઈંદીને અસંખ્યાતા તેજકાયના જીવોની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યું તેમાં શુ ? (૧૮) કોઈ તાપતો હોય તેને વજ્રાદિક આપી, અલાહેબો

बेस्वामी माया फेरवावे. ए तेज-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळाव्युं तेमां शुं ? (१९) एज रीते कोइ वस्त्र उढी तेज-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२०) तेमज कोइ, अनार्यना उपदेशथी गाम बाढ्याथी, दव दीधाथी, उपद्रव टळतो जाणी, गाम बालवा तथा दव देवा चाढ्यो; पण साधु तथा श्रावकना उपदेशथी तेमां मोढुं पाप जाणी, अचित वस्तु दाना-दिकनुं उपक्रम करे, अने गाम बालवामां तथा दवमां जीव मरता तेनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाळ्युं तेमां शुं ? (२१) तेमज कोइ गाम बालतो होय, दव देतो होय तेने सुखनी प्रमुख अचित वस्तु खव-रावी दान दइ, ते जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२२) एज रीते कोइ पाप टाली जीवनी रक्षा करे, तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२३) कोइ उघामे मोढे बोलतां केवलीनां वचन संजारी वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी, वायु-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळे तेमां शुं ? (२४) तेमज कोइ उघामे मोढे बोलतो होय तेने मुहपत्ति, अंगुठो प्रमुख वस्त्र दइ वायु-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२५) एज रीते कोइ वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी वायुकायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२६) कोइ वनस्पतीनो आरंज करतां केवलीनां वचन संजारी अचित वस्तुना संजोगथी, वनस्पती ली-लोत्री तथा अजमो जीरुं इत्यादिक जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टोळे तेमां शुं ? (२७) एज रीते अनेरो कोइ माणस तथा तिर्यच, लीलोत्री खातो होय तेने सुखनी, सेक्या चणा तथा सुकुं:धास प्रमुख दइ वन-स्पतीकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२८) एज रीते कोइ अचित वस्तु खाइने वनस्पतीना जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२९) कोइ मांस-नो गृधी मांस खावाने अर्थे, तथा वेपारने अर्थे त्रस-जीवनो सीकार करतां, साधु श्रावक, तथा दयावंतनो उपदेश सांजली सुखनी प्रमुख

યતો હોય તેને પોતાની જગ્યા રહેવા આપી, ઠકાયના જીવની
 રક્ષા કરવી આગલાનું મોટું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૭) વહી કોઈ
 જગ્યાનું પાપ ટાલતો હોય તેને જલો જાણે તેમા શુ ? (૮) કોઈ
 કેવલીના વચન સંજારી ઇનુ પાણી પીને, અસહ્યાતા અપકાયના
 જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યું તેમા શુ ? (૯) કોઈ તિવ્ર
 દાર અપવાસ કર્યો તેને તૃપા લાગી, તે તૃપા સહેવાને અસમર્થ,
 અને ઇના પાણીનો જોગ નથી, તેથી તે કાચું પાણી પીવા આહ્યો તે
 ઘરે કોઈ શ્રાવકના ઘેરે ઇનુ પાણી ઝરેલું પડ્યું છે, તે પાડ અપકાયના
 જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૦) એ રીતે ઇનું
 પાણી પીને કાચા પાણીનું પાપ ટાલે, તેને જલો જાણે તેમા શુ ? (૧૧)
 કોઈને સ્નાન કરવાની મરજી થઈ તેણે કેવલીના વચન સંજારી કાચા
 પાણીમા અસહ્યાતા અપકાયના જીવ જાણી, ઇનુ પાણી જાલીને લાવી
 સ્નાન કર્યું એ ઇના પાણીની સાજે અપકાયની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ
 ટાલ્યું તેમા શુ ? (૧૨) એજ રીતે કોઈ સ્નાન કરતાને ઇનુ પાણી વહ
 અપકાયના જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૩)
 વહી કોઈ ઇના પાણીથી સ્નાન કરી કાચા પાણીના જીવની રક્ષા કરી
 પોતાનું પાપ ટાલે તેને જલો જાણે તેમા શુ ? (૧૪) કોઈ જુલ્લ સહેવાને
 અસમર્થ છે, તેણે કેવલીના વચનથી તેજકાયમા અસહ્યાતા જીવ
 જાણી, તૈયાર સુલ્લની છાઈ છાઈ તેજકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું
 પાપ ટાલ્યું તેમા શુ ? (૧૫) એજ રીતે કોઈને રસોડનો આરજ કરતો
 જાણી તૈયાર સુલ્લની પ્રમુલ્લ ધવરાલીને તેજકાયના જીવની રક્ષા કરાવી
 આગલાનું પાપ ટલાવે તેમા શુ ? (૧૬) તેમજ કોઈ તૈયાર અધિત વસ્તુ
 છાઈ, તેજકાયના જીવની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલતો હોય, તેને
 જલો જાણે તેમા શુ ? (૧૭) કોઈ શીત સહેવા અસમર્થ છે તેને સગમી
 કરી તાપવાની મરજી થઈ, પણ તેણે કેવલીનાં વચન સંજારી વહાઈ
 હીને અસહ્યાતા તેજકાયના જીવોની રક્ષા કરી પોતાનું પાપ ટાલ્યું
 તેમા શુ ? (૧૮) કોઈ તાપતો હોય તેને વજ્રાદિક આપી, અલાદેવો

बेस्वामी माया फेरवावे. ए तेज-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळाव्युं तेमां शुं ? (१९) एज रीते कोइ वस्त्र उढी तेज-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२०) तेमज कोइ, अनार्यना उपदेशथी गाम बाढ्याथी, दव दीधाथी, उपद्रव टळतो जाणी, गाम बालवा तथा दव देवा चाढ्यो; पण साधु तथा श्रावकना उपदेशथी तेमां मोढुं पाप जाणी, अचित वस्तु दानादिकनुं उपक्रम करे, अने गाम बालवामां तथा दवमां जीव मरता तेनी रक्षा करी पोतानुं पाप टाळ्युं तेमां शुं ? (२१) तेमज कोइ गाम बालतो होय, दव देतो होय तेने सुखनी प्रमुख अचित वस्तु खवरावी दान दइ, ते जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२२) एज रीते कोइ पाप टाळी जीवनी रक्षा करे, तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२३) कोइ उघामे मोढे बोलतां केवलीनां वचन संजारी वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी, वायु-कायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळे तेमां शुं ? (२४) तेमज कोइ उघामे मोढे बोलतो होय तेने मुहपत्ति, अंगुठो प्रमुख वस्त्र दइ वायु-कायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२५) एज रीते कोइ वस्त्र प्रमुखथी जयणा करी वायुकायना जीवनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२६) कोइ वनस्पतीनो आरंज करतां केवलीनां वचन संजारी अचित वस्तुना संजोगथी, वनस्पती लीलोत्री तथा अजमो जीरुं इत्यादिक जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टोळे तेमां शुं ? (२७) एज रीते अनेरो कोइ माणस तथा तिर्यच, लीलोत्री खातो होय तेने सुखनी, सेक्या चणा तथा सुकुंधास प्रमुख दइ वनस्पतीकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? (२८) एज रीते कोइ अचित वस्तु खाइने वनस्पतीना जीवोनी रक्षा करी, पोतानुं पाप टाळतो होय तेने जलो जाणे तेमां शुं ? (२९) कोइ मांसनो गृधी मांस खावाने अर्थे, तथा वेपारने अर्थे त्रस-जीवनो सीकार करतां, साधु श्रावक, तथा दयावंतनो उपदेश सांजली सुखनी प्रमुख

खाइ, अचित्त वस्तुनो वेपार करी आजीविका करे ए अचित्त वस्तुना जोगयी सीकार ठोकी, अस-जीवनी रक्षा करी पोतानु पाप टाखे तेमां शु ? (३०) कोइ अनेरो अस जीवनी सीकार करतो होय, तथा ठोको कीनीयोने कचरतो होय, इत्यादिक अनेक असकाय जीवनी हींसा क रता सुखकी तथा अचित्त डव्य प्रमुख पुद्गल वइ असकाय-जीवनी रक्षा करी आगखानु पाप टखावे तेमा शु ? (३१) तेमज कोइ अचित्त सुखकी प्रमुख खाइ तथा अचित्त पुद्गलना व्यापारे आजीविका करी असजीवनी हींसानुं मोडुं पाप ठोकी असजीवनी रक्षा करतो होय पाप, टाखतो होय तेने जसो जाणे तेमा शु ? (३२) कोइ आवकना पोषा करवाना प्रणाम थया, पण जग्यानो जोग नथी त्यारे कोइ आवके पोतानी जग्या वइ पोषा कराव्या ए पाच आश्रव सेववा ठोकाव्या तथा ठकायना जीवनी रक्षा करावी आगखानुं पाप टखाव्युं तेमां शु ? (३३) कोइ आवकना सामायक तथा पोषा करवाना जाव थया, पण जग्या, पुंजणी तथा मुहपतिनो जोग नथी त्यारे कोइ आवके जग्या, पुजणी, अंगुठो अने मुहपति वइ सामायक पोषा करावीने पाच आश्रव ठोकाव्या ए ठकायना जीवनी रक्षा करा वी आगखानु पाप टखाव्यु तेमा शु ? (३४) कोइ टावर (ठोकोरो) कीनी योने कचरतो होय, तेने कोइ वरजी राखी कीनीयोनी रक्षा करावी तेनुं पाप टखावे तेमां शु ? (३५) कोइ मीठाइनी बीज ठपर कीनीउं आवी, तेने कुतरो खावा खाग्यो ते देखी कोइइ हलवेथी जाटकी कीनीयोने आधी करी ए कीनीयोनी रक्षा करी खावावाखानुं पाप टखाव्युं तेमां शु ? (३६) कोइ गायोथी वानो जयों ठे तेमां खाहे खागी जाणी, कोइ दयावते वानो खोखीने बलती गायोनी रक्षा करी खाहे सगाववाखानुं डव्य पाप टाख्यु तेमा शु ? (३७) तेमज कोइ गाम बाखतो होय तथा खाहे सगामतो होय, तेने वरजी राखी ठकायना जीवनी रक्षा करी आगखानु पाप टखावे तेमा शु ? (३८) साधुने कोइ छुट फांसी वेतो होय तेने कोइ दयावत वरजी राखे ए साधुनी रक्षा करी आगखानु पाप टखाव्यु तेमां शु ! केसके एक साधुनी रक्षा करी तेथे अमरता जीवनी

रक्षा करी एम जाणवुं. तेमज जे एक साधुनी घात करे, तेने अनंता जीवोनुं वेर लागे. शाख सूत्र जगवती शतक नवमे, उद्देशे चोत्री-समें. ते पाठ लखीए ठीएः—

पुरिसेणं जंते ! इसि हणमाणा किं ? इसि वेरेणं पुठे नो
इसिवेरेणं पुठे ? गो० ! नियमं ताव इसि वेरेणं पुठे अहवा
इसि वेरेय एो इसिं वेरेणय पुठे ॥

अर्थः—पु० पुरुष जं० हे जगवान ! इ० रुषिने ह० हणतांथकां किं० शुं ? इ० रुषिने वे० वेरे करी पु० फरश्यो ? के नो० अनेरा जीव संघाते वेरे फरश्यो ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! नि० नियमा इ० रुषिने वेरे करी फरश्यो, अ० अथवा इ० रुषि वेरे करीने एो० अनेरा जीव संघाते वेरे फरश्यो. एटले अनंता जीव संघाते वेरे फरश्यो.

जावार्थः—हवे जुठ ! एक साधुने हणे तेने अनंता जीवोनुं वेर लागे कहुं. (३ए) ए न्याये साधुने मारतां राखे तेणे, अनंता जीवनी रक्षा करावी कहीए. अनंता जीवोनुं मारवावालाने पाप लागतुं, ते टळाव्युं तेनां शुं ? (४०) कोइ कीमोठं उपर पग देता होय तेने, आसो हाथ दइ कीमीयोनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळाव्युं तेमां शुं ? (४१) तेमज कोइ लीलोत्री या पृथ्विकाय (मरोरुमाटी) उपर पग दइ चालतो होय तेने वरजी राखी, पृथ्विकायना जीवनी रक्षा करावी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ? इत्यादिक अनेक प्रकारे जीवनी रक्षा करी आगलानुं पाप टळावे तेमां शुं ?

हे देवानुप्रीय ! घणुं पाप लागतुं जाणीने टाट्युं अने थोरु पाप लगाव्युं, तेने श्री वीतरागदेवे धर्म-पुन्य कहुं ठे. ते जीवने जलो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १४ में. कृष्ण, नील अने कापोत, एत्रण अधर्म-लेश्या कही; अने तेजु, पद्म अने शुकल, एत्रण धर्म-लेश्या कही. वली पन्नवणाना लेश्या-पदमां त्रण अशुक्र अने

સક્ષિષ્ટ (માઠી) લેશ્યા કહી, અને ત્રણ શુદ્ધ અને અસક્ષિષ્ટ (જાલી) લેશ્યા કહી વલી ઠાણાયાગને શ્રીજે ઠાણે, ત્રણ લેશ્યા હુર્ગતિ-ગામિની કહી, અને ત્રણ સદ્ગતિ-ગામિની કહી હવે શ્રી વીતરાગદેવે ઠ લેશ્યા ઉપર આઘાનું ડ્રાન્ટ વીધુ તે કહેઠે -ઠ જણા કેરી સ્વાધાને અર્થે વનમાં આઘ્યા તેમા કૃષ્ણ-લેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, મુસથી આઘો કાપો ૧ નીલ-લેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાષ્ઠા કાપો ૨ કાપોત લેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાષ્ઠીઠ કાપો ૩ તેજુ-લેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાચી પાકી કેરીઠ તોનો ૪ પદ્મ-લેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, પાકા પાકી કેરીઠ તોનો, ૫ અને શુક્લ-લેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, વેતો ! પુર્વ પશ્ચિમના પવન છા ગધાથી પાકેલી કેરી પન્થે તે સ્વાદર્શુ ૬

હવે જુઠ ! કાચી પાકી કેરીઠ લે, પાકી કેરીઠ લે, અને પની હોય તે લઈને છાય, તેમાં પણ પાપતો ઢે, પણ પેહેલી કૃષ્ણાદિક ત્રણ લેશ્યાના પ્રણામમા તથા કરતવ્યમા પાપ ઘણુ ઢે, તે માટે અધર્મ-લેશ્યા કહી, અને કૃષ્ણાદિક ત્રણ લેશ્યામા ઘણુ પાપ છાગતુ તે ટાલ્યુ અને ચોરું પાપ લગાવ્યું, તે ઘણુ પાપ ટાલ્યુ તેની અપેક્ષાએ ધર્મ-લેશ્યા કહી ઘલી ઠ લેશ્યા ઉપર વધકનો દ્રાન્ટ શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો ઢે તે કહે ઢે -કૃષ્ણ લેશી ઘધુ ગામ મારે ૧ નીલલેશી માણસનેજ મારે ૨ કપોત લેશી પુરુષનેજ મારે ૩ તેજુલેશી આયુદ્ધ સહિતનેજ મારે ૪ પદ્મલેશી સામો લખવા આવે તેનેજ મારે ૫ અને શુક્લલેશી અપરાધીનેજ મારે ૬

હવે જુઠ ! તેજુ, પદ્મ અને શુક્લ-લેશ્યાના કરતવ્યમા પણ પાપ તો ઢે, પણ શ્રી વીતરાગદેવે, કૃષ્ણાદિક ત્રણ લેશ્યામા ઘણુ પાપ છાગે તે માટે અધર્મ તથા માઠી લેશ્યા કહી, અને ઉપરની ત્રણ લેશ્યાના ધણીને, કૃષ્ણાદિક ત્રણ લેશ્યામા ઘણુ પાપ છાગતું તે ટાલી ચોરું પાપ લગાવ્યું તે આશ્રી ત્રણ ધર્મ-લેશ્યા કહી યન્યાયે ૪૨ પ્રશ્નોમા ચોના પાપ સાટે ઘણુ પાપ ટાલ્યું, તે માટે ત્રણ ધર્મ-લેશ્યાની પેરે ધર્મ પુન્ય કહીયે જે ચોરું પાપ લગામી ઘણું પાપ ટાલે, તે જીવને શ્રી વીતરાગદેવે જ્ઞાનો કહ્યો શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ધારમે ઠેરશે ધીજે તે પાઠ -

सुतत्तं जंते! साहू जागरियंतं साहू? जयंति! अन्नेगतियाणं जीवाणं सुतत्तं साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं जागरियंतं साहू. सेकेण्ठेणं जंते! एवं बुच्चइ अन्नेगतियाणं जाव साहू? जयंति! जेइमे जीवा अहम्मिया अहम्माणुया अहम्मिठा अहम्मखाइ अहम्मपलोइ अहम्मपलव्वणा अहम्मसमुदायारा अहम्मेणं वित्तिंकप्पेमाणा विहरइ एएसिणं सुतत्तं साहू. एणंजीवाणं सुत्तासमाणा नो बहूणं पाणं जूय जीव सत्ताणं दुक्कणयाए सोयणयाए जाव परियावणियाए वट्ठंति. एणं जीवा सुत्तासमाणा अत्ताणं परंवा तडुज्जयंवा नोबहूहिं अहम्मियाहिं संजोयणाहिं संजोएत्तारो जवंति. एएसिणं जीवाणं सुत्ततं साहू. जयंति! जेइमे जीवा धम्म-तब्बिया धम्माणुया जाव धम्मेणं चेव वित्तिंकप्पेमाणा विहरइ एएसिणं जीवाणं जागरियत्तं साहू. एएणं जीवा जागरा समाणा बहूणं पाणाणं जाव सत्ताणं अदुक्कणयाए जाव अपरियावणयाए वट्ठंति. तेणं जीवा जागरासमाणा अप्पाणंवा परंवा तडुज्जयंवा बहूहिं धम्मियाहिं संजोयणाहिं संजोएत्तारो जवंति. एएणं जीवा जागरासमाणा धम्मजागरियाए अप्पाणं जागरइत्तारो जवंति. एएसिणं जीवाणं जागरियंतं साहू. सेतेण्ठेणं जयंति! एवं बुच्चइ अन्नेगतियाणं जीवाणं सुत्ततं साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं जागरियंतं साहू.

अर्थः—सु० सुता निंदाने वश परया ज० हे जगवान ! सा० जला ? के जा० जागता सा० जला ? ए प्रश्न उत्तर. ज० हे जयंति ! अ० केटलाएक जो० जीवने सु० निंदावश पणुं सा० जलुं, एटले सुता

સક્ષિષ્ટ (માઠી) હેશ્યા કહી, અને ત્રણ શુદ્ધ અને અસક્ષિષ્ટ (જલ્લી) હેશ્યા કહી વહી ઠાણાયાગને ત્રીજે ઠાણે, ત્રણ હેશ્યા દુર્ગતિ-ગામિની કહી, અને ત્રણ સદ્ગતિ-ગામિની કહી હવે શ્રી વીતરાગદેવે ૭ હેશ્યા ઉપર આધાનું દ્રષ્ટાન્ત વીધું તે કહેઠે - ૭ જણા કેરી સ્વાનાને અર્થે વનમાં આવ્યા તેમા કૃષ્ણ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, મુલથી આવો કાપો ૧ નીલ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાષ્ઠા કાપો ૨ કાપોત હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાલીઠ કાપો ૩ તેજુ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, કાચી પાકી કેરીઠ તોનો ૪ પદ્મ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, પાકા પાકી કેરીઠ તોનો, ૫ અને શુક્લ-હેશ્યાનો ધણી ઘોડ્યો કે, વેસો ! પુર્વ પશ્ચિમના પવન છા ગધાથી પાકેલી કેરી પરુશે તે હાદશુ ૬

હવે જુઠ ! કાચી પાકી કેરીઠ છે, પાકી કેરીઠ છે, અને પત્ની હોય તે લઈને સ્વાય, તેમા પણ પાપતો ઠે, પણ પેહેલી કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યાના પ્રણામમા તથા કરતવ્યમા પાપ ઘણુ ઠે, તે માટે અધર્મ-હેશ્યા કહી, અને કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યામા ઘણુ પાપ લાગતુ તે ટાહ્યુ અને થોરું પાપ લગાવ્યુ, તે ઘણુ પાપ ટાહ્યુ તેની અપેક્ષા અધર્મ-હેશ્યા કહી વહી ૭ હેશ્યા ઉપર વધકનો દ્રષ્ટાન્ત શ્રી વીતરાગદેવે કહ્યો ઠે તે કહે ઠે - કૃષ્ણ હેશી ઘણું ગામ મારે ૧ નીલહેશી માણસનેજ મારે ૨ કપોત હેશી પુરુષનેજ મારે ૩ તેજુહેશી આયુદ્ધ સહિતનેજ મારે ૪ પદ્મહેશી સામો લગવા આવે તેનેજ મારે ૫ અને શુક્લહેશી અપરાધીનેજ મારે ૬

હવે જુઠ ! તેજુ, પદ્મ અને શુક્લ-હેશ્યાના કરતવ્યમા પણ પાપ તો ઠે, પણ શ્રી વીતરાગદેવે, કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યામા ઘણુ પાપ લાગે તે માટે અધર્મ તથા માઠી હેશ્યા કહી, અને ઉપરની ત્રણ હેશ્યાના ધણીને, કૃષ્ણાદિક ત્રણ હેશ્યામા ઘણુ પાપ લાગતુ તે ટાહી થોરું પાપ લગાવ્યુ તે આશ્રી ત્રણ અધર્મ-હેશ્યા કહી ૫ ન્યાયે ૪૧ પ્રશ્નોમા થોમ્ના પાપ સાટે ઘણુ પાપ ટાહ્યુ, ને માટે ત્રણ અધર્મ-હેશ્યાની પેરે અધર્મ પુન્ય કહીયે જે થોરું પાપ લગામી ઘણુ પાપ ટાહે, તે જીવને શ્રી વીતરાગદેવે જુલો કહ્યો કાલ સૂચ જગવતી ગતક દારમે ઠેરશે ધીજે તે પાવ —

ए० ए० वु० कर्तुं के अ० केटलाएक जी० जीव सु० सुताज नला;
अने अ० केटलाएक जी० जीव जा० जागता सा० नला. ए० सुता जाग-
तानो अधिकार कह्यो.

बलियत्तं जंते ! साहू दुब्बलियत्तं साहू ? जयंति ! अन्ने-
गइयाणं जीवाणं बलियत्तं साहू अन्नेगइयाणं जीवाणं
दुब्बलियत्तं साहू. से केण्ठेणं जंते ! एवं वुच्चइ ? जाव
साहू. जयंति ! जेइमे जीवा अहम्मिया जाव विहरइ एए-
सिणं जीवाणं दुब्बलियत्तं साहू. एएणं जीवा एवं जहा
सुत्तस्स तहा दुबलिय वत्तवया जाणियवा. बलियस्स
जहा जागरस्स तहा जाणियवं जाव संजोएत्तारो
जवंति. एएसिणं जीवाणं बलियत्तं साहू सेतेण्ठेणं
जयंति ! एवं वुच्चइ तंचेव जावसाहू. दखत्तं जंते ! साहू
आलसियत्तं साहू ? जयंति ! अन्नेगतियाणं जीवाणं दखत्तं-
साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं आलसियत्तं साहू से केण्ठेणं
जंते ! एवं वुच्चइ तंचेव जाव साहू ? जयंति ! जेइमे अह-
म्मिया जाव विहरंति एएसिणं जीवाणं आलसियत्तं साहू.
एएणं जीवा आलसासमाणा नो बहूणं जहा-सुत्ता तहा-
आलसा जाणियवा जहा-जागरा तहा-दस्का जाणियवा
जाव संजो एत्तारो जवंति. एएणं जीवा दस्कासमाणा बहूहिं
आयरिय-वेयावच्चेहिं उवच्चाय-वेयावच्चेहिं थेवर-वेयावच्चेहिं
तवस्सी-वेयावच्चेहिं गिलाण-वेयावच्चेहिं सेहवेयावच्चेहिं कुल-
वेयावच्चेहिं गण-वेयावच्चेहिं संघवेयावच्चेहिं साहमी-वेया-
वच्चेहिं अत्ताणं संजोएत्तारो जवंति. एएसिणं जीवाणं
दखत्तं साहू सेतेण्ठेणं तंचेव साहू. सोइंदिय-वसठेणं जंते !

जसा अने अ० केटसाएक जी० जीवने जा० निद्राने अजावे जागवु
 सा० जसु, एटखे जागता जसा से० ते शा अर्थे ज० हे जगवान ! ए०
 एम बु० कष्ट ? के अ० केटसाएक जीवने सुबु जसु, अने केटसाएक
 जीवने जागवु जसु ? प्रश्न उत्तर ज० हे जयति ! जे० एवा जीवने
 (श्रुत चारित्ररूप धर्मथी रहितने) अ० अधर्मी कक्षा वली एज कहेवे
 अहम्मा० अधर्मानुग श्रुत चारित्ररूप धर्मथी विरुद्ध अधर्म मार्गे धाखे
 ते, अहम्मि० अधर्मज जेनो इष्ट ठे ते, अहम्मस्त्वा० अधर्म प्रत्ये कहे
 एवो जेनो आचार ठे ते, अहम्मप० अधर्मप्रसापी अधर्मज उपादेयपणे
 करी देखे ते, अहम्मपस० अधर्म प्ररजन अधर्मने विषे रहे ते, अहम्म
 स० अधर्मसमुदायाचार जेनो अधर्म समुदायनोज आचार ठे ते, अह
 म्म० अधर्मे करीज आजीविका करतायका वि० विचरे ठे, ए० एवा
 जीवने सु० सुता सा० जसा कक्षा ए० ए जीव सु० सुतायका नो०
 नही व० घणा प्राणीने जू० जूतने, जीवने स० सत्वने दु० दु खना
 उपजावणहार सो० शोकना उपजावणहार जा० यावत् प० परितापना
 उपजावणहार थाय ए० ए जीव सु० सुतायका अ० पोतानी आत्माने
 तथा प० परआत्माने त० घनेने नो० नही व० घणा अ० अधर्मना
 कारणोने विषे स० सजोगेकरीने स० संजोगपणे थाय ए० ए जीव
 सुता जसा ज० हे जयति ! जे० जे आगख कहेवाशे ते जीव ध० धर्मेने
 विषे रक्षाधका ध० धर्मानुग जा० यावत् ध० धर्मेनोज चे० निश्चे करीने
 वि धृत्तिकल्प करता यका विचरे ए० ए जीव जा० जागता जसा ए०
 ए जीव जा० जागतायका व० घणा प्राणी जा० यावत् स० सत्व पृथ्व्यो
 विकने अ० दु ख न उपजाये, जा० यावत् अ० परितापना नही उपजा
 वतायका व० वर्त्ते ते० ते जी० जीव जा० जागतायका अ० पोताने प०
 परने अथवा त० पोताने अने परने धेदुने ध० घणी ध० धार्मिकना स०
 सजोगने विषे सं० जोरुणहार ज० थाय ए० एवा जी० जीव ज०
 जागतायका ध० धर्मजाधिका करीने अ० आत्माने जगारुणहार थाय
 ए० एवा जीवनु जागवु सा० जसु कष्ट से० तेणे अर्थ ज०हे जयति !

ए० ए० बु० कर्तुं के अ० केटलाएक जी० जीव सु० सुताज नला;
अने अ० केटलाएक जी० जीव जा० जागता सा० नला. ए सुता जाग-
तानो अधिकार कह्यो.

बलियत्तं जंते ! साहू दुब्बलियत्तं साहू ? जयंति ! अन्ने-
गइयाणं जीवाणं बलियत्तं साहू अन्नेगइयाणं जीवाणं
दुब्बलियत्तं साहू. से केण्ठेणं जंते ! एवं बुच्चइ ? जाव
साहू. जयंति ! जेइमे जीवा अहम्मिया जाव विहरइ एए
सिणं जीवाणं दुब्बलियत्तं साहू. एएणं जीवा एवं जह
सुत्तस्स तहा दुबलिय वत्तवया जाणियवा. बलियस्स
जहा जागरस्स तहा जाणियव्वं जाव संजोएत्तारो
ज्वंति. एएसिणं जीवाणं बलियत्तं साहू सेतेण्ठेणं
जयंति ! एवंबुच्चइ तंचेव जावसाहू. दखत्तं जंते ! साहू
आलसियत्तं साहू ? जयंति ! अन्नेगतियाणं जीवाणं दखत्तं
साहू अन्नेगतियाणं जीवाणं आलसियत्तं साहू से केण्ठेणं
जंते ! एवं बुच्चइ तंचेव जाव साहू ? जयंति ! जेइमे अह-
म्मिया जाव विहरंति एएसिणं जीवाणं आलसियत्तं साहू.
एएणं जीवा आलसासमाणा नो बहूणं जहा-सुत्ता तहा-
आलसा जाणियवा जहा-जागरा तहा-दस्का जाणियवा
जाव संजो एत्तारो ज्वंति. एएणं जीवा दस्कासमाणा बहूहिं
आयरिय-वेयावच्चेहिं उवच्चाय-वेयावच्चेहिं थेवर-वेयावच्चेहिं
तवस्सी-वेयावच्चेहिं गिलाण-वेयावच्चेहिं सेहवेयावच्चेहिं कुल-
वेयावच्चेहिं गण-वेयावच्चेहिं संघवेयावच्चेहिं साहमी-वेया-
वच्चेहिं अत्ताणं संजोएत्तारो ज्वंति. एएसिणं जीवाणं
दस्कत्तं साहू सेतेण्ठेणं तंचेव साहू. सोइंदिय-वसठेणं जंते !

जीवे किं वधइ ? एव जहा कोइ वसठे तहेव जाव अणु-
परियट्ठइ एव चरिंदियवसठेवि जाव फारिंदियवसठेवि
जाव अणुपरियट्ठइ उमठेण जते । निषाएज्जावा पयसा-
यसवा ? हता निषाएसवा पयसायसवा जहा हसेवा तहा

अर्थ — हवे दुर्वसादिकने तेमज कहे ठे — ब० अनतरे वसवत
पणु ज० हे जगवान ! सा० जसु ? के दु० दुर्वसपणु सा० जसु ?
इति प्रश्न उत्तर ज० हे जयति । अ० केटसाएक जीवने ब० सबसपणु
सा० जसु, अने अ० केटसाएक जीवने दु० दुर्वसपणु सा० जसु से०
ते शा अर्थे ज० हे जगवान ! ए० एम बु० कसु ? के जा० केटसाएक
सषसा जसा, अने केटसाएक निर्वस जसा इति प्रश्न उत्तर ज० हे
जयति ! जे० जे जीव अ० अधर्मिक इत्यादिक पुर्वोक्त सर्वे बोझ के-
हेवा जा० यावत् वि० विचरे ए० ए जीवने दु० दुर्वसपणु जसु ए०
ए जीव इत्यादिक ए० ज० जेम सु० सुतानी वक्तव्यता कही, त० तेम
दु० दुर्वसनी केहेवी एटसे सुता सरीखो दुर्वस पक्ष जाणवो ब०
वसवतनी वक्तव्यता ज० जेम जा० जागतानी वक्तव्यता कह। तेम
केहेवी जा० यावत् स० सजोग जोरुणहार थाय ए० ए जीवने ब०
वसवतपणु सा० जसु से० तेणे अर्थे ज० हे जयति । ए० एम कसु
तेमज जा० यावत् जसो वसी जयति पुठे ठे के, हे जगवान ! ब०
नासापणु (उषमपणु) जसु ? के आ० आससपणु सा० जसु ? ए
प्रश्न उत्तर ज० हे जयति । अ० केटसाएक जी० जीवने द० दक्षपणु
एटसे उषमवतपणु जसु, अने अ० केटसाएक जी० जीवने आ० आस
सपणु जसु से० ते शा अर्थे ? ज० हे जगवान ! ए० बु० एम कसु तं०
तेमज जा० यावत् सा० जसा एटसासुधी केहेवु ? ज० हे जयति ! जे०
जे जोष अ० अधर्मिक अधर्मानुगत इत्यादिक जा० यावत् करतायका
वि० विचरे, ए० जी० ए जीवने आ० आससपणु सा० जसु ए० ए
जीव आ० आससु थयायका नो० नही य० घणा प्राणीने ज० सु० जेम

सुतानी वक्तव्यता कही तण्आण तेम आलसुनी पण वक्तव्यता केहेवी.
जणजाण जेम जागतानी वक्तव्यता कही तण्दण तेम माह्यानी वक्तव्यता
केहेवी. जाण यावत् संण संजोरुणहार थाय, एटला सुधी केहेवुं. एण
ए जीव दण माह्या थयाथका वण घणा आण आचारजनी वेण वैयावृ-
त्तने विषे, उण उपाध्यायनी वैयावृत्तने विषे, थेण स्थवरनी श्रुतवृद्धनी
वैयावृत्तने विषे, तण तपस्वीनी वैयावृत्तने विषे, गिण गीलाणनी वैया-
वृत्तने विषे. सेण शिष्यनी वैयावृत्तने विषे, कुण कुलनी वैयावृत्तने विषे,
गण गणनी वैयावृत्तने विषे, संण संघनी वैयावृत्तने विषे अने साण सा-
धर्मिनी वैयावृत्तने विषे, अण आत्माने संण संजोरुणहार थाय. एण एवा
जीवने दण दक्षपणुं नलुं. सेण तेणे अर्थे जण हे जयंति ! इत्यादिक. तंण
तेमज केटलाएकने आलसपणुं अने केटलाएकने दक्षपणुं साण नलुं
होय. वली जयंति पुढे ठे के, सोण श्रोतिंदिने वण वशेकरी जंण हे न-
गवान ! जीण जीव किंण शुं कर्म बांधे ? ए प्रश्न. एण एमज जण जेम-
कोण क्रोधने वण वश कह्यो तेम केहेवुं. एटले सात कर्मनी प्रकृति बांधे
इत्यादि. तण तेमज जाण यावत् अण परिभ्रमण करे. एण एम चण
चहु-इंदिने वशे पण केहेवुं. जाण यावत् फाण स्पर्श-इंदिने वशे पण
तेमज केहेवुं. जाण यावत् संसार परिभ्रमण करे. ठण उदमस्थ जंण हे
नगवान ! मनुष्य निण सुखे जागे? निंझा करे ? पण उन्नो रही निंझा
करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हंण हा जयंति ! निण निंझायमान थाय, तथा
पण प्रचलायमान थाय. जण जेम हण इसवाने विषे कहुं, तण तेम
निंझाने विषे पण केहेवुं.

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! अधर्मी जीव तो सर्वथा जुंमा ठे, पण जा-
गता पांच आश्रव सेवे, हिंसा कुरु कपट करे, अने सुता निंझामां एटलुं
पाप न करीशके. घणुं पाप टढ्युं, तेमाटे सुता नला कह्या. हवे जुठ !
निंझामां सुता शुं नलुं काम करे ठे ? निंझावेतां पण सातआठ कर्म
बंभाय कहुं ठे. शाख सूत्र नगवती शतक पांचमे उद्देशे चोथे. ते पाठः—

जीवेण जते! निक्षायमाणेवा पयसायमाणेवा कइ कम्मपग-
नीजं वधइ? गो०। सत्तविह वधएवा अठविह वध एवा एव
जाव वेमाणिए पोहत्तिएसु जीवेर्गिदिय वच्चो तिय जंगो॥

अर्थ — जी० जीव ज० हे जगवान ! निंझा करतो थको प० प्रच,
सायमान (विशेष निंझा) करतो थको क० केटसा कर्मनो प्रकृति ब०
घाधे ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! स० आठखु न घाधे त्यारे सात
कर्मनी प्रकृति घ० घाधे, अने आठखु घाधे त्यारे अ० आठ कर्मनी
प्रकृति घ० घाधे ए० जा० एम यावत् घे० वैमानिक सुधी केहेबु पो०
घडुवचनने विपे पुठली परे जी० जीवपदने तथा एर्किंझियना पाच पदने
विपे एक ज्ञागो शेष १ए दमके ति० अण ज० जागा

ज्ञावार्थ — हवे जुठं ! निंझाथी सातआठ कर्म वधाय, त्यारे पापी
जीवने सुता ज्ञसा केम कक्षा ? पण अहियातो अपेक्षाय वचन ठे ते
जागतानी अपेक्षाय निंझामा सुताने थोरुं पाप लागे, अने घणु पाप
टळ्युं ते माटे सुताने ज्ञसा कक्षा एमज पापी जीवने दुर्बल आससु
ज्ञसा कक्षा ए न्याये कोइने तृपा लागी तेथी काचु पाणी पोवा माझ्या,
पण अरिदतना वचनथी तेमा असख्याता जीव जाणीने पीबु ठोरुं,
पण तृपा न खमाय तेथी ठनु पाणी पोधु हवे ठनु तथा काचुं पाणी
ए घे टाळा न शकाय, तेथी ठना पाणीनी साजे काचा पाणीनु पाप
टाळ्यु, ते गुण नीपन्यो कारणके निमित्त कारण बिना दया न पलाय
हवे जेम पोते थोका पाप साटे घणु पाप टाळ्यु ते गुण थयो, तेम अने !
राने घणु पाप लागतुं जाणी, थोका पाप साटे घणु पाप टाळावे तेमा
गुण केम नही थाय ? पोतानु पाप टाळ्यामा गुण दशे सो अनेरानुं पाप
टसाव्यामा पण गुण दशेज, अने टाळताने ज्ञसो जाण्यामा पण गुण
दशेज एम ४१ प्रश्नमा पण जाणवुं ते उपर झटान्त कहीये ठीये जेम
कोइने राजाय सो रुपोया दम कया तेथी घरनो धरी जाणे के माहारा
सो रुपीया गया सेयामा कोइ प्रधान प्रमुख वधे पनी, पचास रुपीया

ठोमावी पचासज रुपीया देवराव्या. तेथी ते पुरुष तेने शुं जाणे ? ए पापीए माहारा पचास रुपीया खोवराव्या, एम जाणे ? के एम जाणे ? जे शाबाश जाइ, तमे माहारा पचास रुपीयामां बुटको कराव्यो, तमे मने घणो गुण कर्यो एम कहे ? ए रीते गुण ले के अवगुण ले ? ते विचारो. एम ४१ प्रश्नमां अनेरानुं पाप टलाव्युं ते पण जवजवमां गुणज ले.

वली तेरापंथी कहेठे के, “ बीलामी प्रमुख हिंसक जीव उंदर प्रमुख गरीब जीवने मारे, तेने ठोमावे तो, ठोमावे तेना उपरतो राग आव्यो, ने बीलामी प्रमुख उपर द्वेष आव्यो. ए रागद्वेषनां फलतो करवांठे. वली जेम ज्ञाणुं पीरयुं ने जमनारना मोंढा आगलथी खोशी ले, ते द्रष्टान्ते ठोमावनारने जोगांतराय लागे. ” तेनो उत्तर. हे देवानु-प्रीय ! जोजनवाला तो कमाइ करी पीशी रांधीने जमे, अने तेनुं जमवुं जोजनथकीज थाय. ते जोगांतराय खोश्या आश्री लागे, पण बीलामीना उंदरमां केटला टका जड्या हता ? ते कहो. केमके तेतो द्वेष-जावथी दुष्ट प्रणामथी मारे ठे. ए ठोमावनारना अंतराय देवाना द्वेष प्रणाम नथी, पण तेनुं घणुं पाप टलाववाना प्रणाम ठे. वली तमे पूर्वे कह्युं के, ठोमावनारनो बीलामी उपर द्वेष-जाव आव्यो. ए तमाहं केहेवुं अयथार्थ ठे. कारणके एज वेलाए बीलामीने कुतरो मारे, तेने पण दया आणी ठोमावे. ए द्वेषनो राग केम थयो ? हे देवानुप्रीय ! ठोमाववावालानातो दयानाज प्रणाम ठे, अने बीलामीनुं पाप टलाववा-नाज प्रणाम ठे. जेम बालकने ताव आवतो होय, ते बालक दहीनो वाटको पीवा लागे. ते तेनी माता खोशी ले, तेथी ते पोताना अज्ञानपणे दुःख पामे, पण माताने दुखनी देणहारी न कहीए. हितसुखनी वांढनहारीज कहीये. वली करु करीयातुं वाटीने पाय तेथी बालक दुःख पामे, पण माताने तो ताव गमाववावाली अने सुख देवावालीज कहीये. तेम बीलामी पोताने अज्ञानपणे दुःख पामे, पण जीव ठोमाववा-वालो तो बीलामीनुं पाप टलाववावालो तथा हितनो वंढनहारोज कहीए.

તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે, “ એમ જબરાઈથી જીવ બચાવ્યા તથા આગલાનુ પાપ ટલાવ્યા ધર્મ થાયતો, પહેલાં દેવલોકનો ધણી ઇંડ સીમંધરસ્વામી પાસે જાય છે હવે સીમંધરસ્વામી જો જબરાઈથી જીવ બચાવ્યામાં ધર્મ માનતા હોયતો, ઇંડને ઇપદેશ વડે અસંસ્કૃયાતા દ્વિપસમુદ્રમાં માઠલા પ્રમુખ હિંસા કરે છે, તેને ઘર્જી રાસે, અસંસ્કૃયાતા જીવોની રક્ષા કરાવે અને ઘણા જીવોનું પાપ ટલાવે, પણ શ્રીવીતરાગદેવની જબરાઈથી જીવ ઠોઠાવશાની શ્રદ્ધા નથી ” તેનો ઇત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! તમારા કેહેલા પ્રમાણે જબરાઈથી જીવ બચાવ્યાથી તો પાપ થાય, તેથી એ કામ ઇંડ કરે નહીં પણ અમે તમને પુઠીએ ઢીએ કે, ઇંડ કોઈને ઇપદેશ વડે મિથ્યાત્વ ઠોઠાવે, તેમાં શું થાય ? તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે, ધર્મ થાય તો છે દેવાનુપ્રીય ! જરતકોત્રમાં ઘણા કુમતિઠંદ અઠતી અઠતી પરુપણા કરી ચાલણી ચાલણી ધર્મ કરો નાંસ્કો છે હવે જો અહીંયાં ઇંડ આવીને ઇપદેશ દે, અને કહેકે સીમંધરસ્વામીએ કશું છે કે, ફલાણો ધર્મ સાચો છે એમ કહે તથા ઘણા જીવોને તીર્થંકર કેવલીના દર્શનની ઇચ્છના હોય તેમને દર્શન કરાવી લાવે તો ઘણા જીવોનું મિથ્યાત્વ તુટે, અને સમક્તિ પામે એ તો ધર્મનું કાર્ય છે એ સમજાવવામાં તો તમે પણ ધર્મ કહોઠો એ ધર્મનું કામ ઇંડ કેમ ન કરે ? તે કહો પણ છે દેવાનુપ્રીય ! કોઈના કેહેલાથી કામ કરે તેને અનુકંપા ન કહીયે પ્રત્યક્ષ જીવ મરતો લેખી કોમલ કરુણા જાણ આણી કાર્ય કરે તે પ્રણામનેજ અનુકંપા કહીએ તે અનુકંપા જીવને કયોપદામ જાણથી આવે

ઘલી તેરાપથી કહેઠે કે, “ ૪૧ પ્રશ્નમાં પૈસા આપી અચિત્ત વસ્તુ સ્વધરાવી જીવની રક્ષા કરાવી આગલાનુ પાપ ટલાવ્યું, તેમાં ત્રણ કન્યાના દૃષ્ટાન્તે ધર્મ પુન્ય નથી જેમ ત્રણ કન્યાઈમાં, એકતો આવકની ઘેટી, એક વેશ્યાની ઘેટી, અને એક ગ્રાહ્યણની ઘેટી ૩ એ ત્રણ જણીએ ત્રણ ફસાઈને ઘરના મારવા લડે જતા લેખી, જે આવકની ઘેટી હતી તેણે ફસાઈને ઇપદેશ વડે ઘરના ઠોઠાવ્યા, ૧ વેશ્યાની ઘેટીએ ફુશીલ સેયીને ઠોઠાવ્યા, ૨ અને ગ્રાહ્યણની ઘેટીએ ઘરેણ, ધન પરિમ્હ

દશ ઢોઢાવ્યાં. ૩ હવે ઇ ત્રણ જણાંમાં ઉપદેશ દશ ઢોઢાવ્યાં તેમાં તો ધર્મ છે, પણ કુશીલ સેવીને ઢોઢાવ્યાં તેમાં, અને દામ ઘરેણું દશ ઢોઢાવ્યાં તેમાં ધર્મ નથી. જો ઘરેણું પરિગ્રહ દશને ઢોઢાવ્યાં તેમાં ધર્મ હશે તો કુશીલ સેવીને ઢોઢાવ્યાં તેમાં પણ ધર્મ હશે.” એવી કુચુક્તિ મેલવે છે. તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! તમારા પુજ્યજીને ઘણા વર્ષે આઘ્યા શાંતિલીને તમારા શ્રાવક શ્રાવીકા સામા આઘ્યા, અને વંદણાં કરી રસોડું તૈયાર કરાવી બારમું વૃત નિપજાવ્યું. તેમાં બે તમારા પુજ્યજી પક્કી રાગીણી બાડું મોંઢી આવી. તેમને તમારા પુજ્યજી પુઠ્યું કે, હે બાડું ! તમે મોંઢી કેમ આવી ? ત્યારે તેમણે કહ્યું કે, ચોર અમને મારગમાં મલ્યા. તેમાં ઇક જણી તો કહેકે મેં કુશીલ સેવી કેરુ મુંકાવી (બુટી), અને ઇક કહે કે મેં તો ઘરેણું આપીને કેરુ મુંકાવી. હવે તમારી કહે-ણીને લેલે ઇકે ચોથો આશ્રવ સેવરાવ્યો, અને ઇકે પાંચમો આશ્રવ સેવરાવ્યો. હવે તમારા પુજ્યજી પ્રાયશ્ચિત કેને દેશે તે કહો. ત્યારે તેરાપંથી કહેવુંજ પડે કે, કુશીલ સેવ્યું તેને પ્રાયશ્ચિત દે. તો હે દેવાનુપ્રીય ! કુશીલ સેવી તથા પરિગ્રહો દેશ જીવ ઢોઢાવે તે બંનેને સરલાં કેમ ગણોઢો ? કારણ કે જેણે કુશીલ સેવરાવ્યું, તેણે તો પોતાનાં અને આગલાનાં બંનેનાં મોહ કર્મ પોર્યાં. અસંરુપાતા પંચેંદ્રિજીવની હીંસા બંનેને લાગી, અને ઇક પંચેંદ્રિજીવની રક્ષા કીધી. હવે આગલાનું ઇક પંચેંદ્રિજીવનું પાપ ટલાવ્યું, તે તો ચોખુંજ કામઢે, પણ અસંરુપાતા પંચેંદ્રિજીવની ઘાતકુશીલ સેવતાં બંનેને લાગે, તેમાં નફો થોઢો, અને તોટો ઘણો, તેથી ઇ કામ અકરવા જોગ્ય છે; પણ ઘરેણું દશ બકરાં ઢોઢાવ્યાં, તેને કયા જીવની હીંસા લાગી ? તે કહો. ઇ કુહેતુ કેમ મલે ? તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ કુશીલ સેવ્યાં સેવરાવ્યામાં તો ચોથું પાપ છે, અને પરિગ્રહો સેવ્યાં સેવરાવ્યામાં પાંચમું પાપ છે. ગૃહસ્થિનું લાવું પીવું અને ઘરેણું, ઇ પરિગ્રહામાં છે. ” ઇમ કહે છે. તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! સ્વાતુ પીવુ ઘરેણા ને કપમા, ય તો આઠ ફરસી પુદ્ગલ છે, રૂપી છે, અને નજરે આવે છે, અને અઢાર પાપને તો જગવાને રૂપી ચોફરસી કહ્યા છે, તે નજરે આવે નહીં શાસ્ત્રસૂત્ર જગવતી શતક ધારમેં ઘડેળે પાંચમેં તે પાંચમુ પાપ મુર્ઘા, તૃષ્ણા, મમતા, ચોફરસી છે તેને કહીયે, પણ સ્વાવા, પીવા, અને ઘરેણાને પરિમ્મહો ન કહીયે ય ન્યાયે ઘરેણાં દેહ ઘકરા ઠોઠાવ્યા તેણે પોતાના તૃષ્ણા-મમતારુપ પરિમ્મહો ઘટાઢ્યો, જીવની રક્ષા કરાવી, અને આગસાનુ પાપ ટલાવ્યુ ય પ્રત્યક્ષ ગુણનું કાર્ય છે તે વિવેક વિના દીસતુ નથી ઘસી સ્વાતુ, પીવુ, ઘરેણું ને કપમાને પરિમ્મહો કહે, તેને પુઢીયકે, પાંચમા પાપ પરિમ્મહા ઢતાં જીવને કેવલ જ્ઞાન ઇપજે કે નહિ ? તેવારે કહેઢેકે, પરિમ્મહાથકાં કેવલ ન ઇપજે તેવારે પાતુ કહેણુ કે, મરુદેવી માતા હાપીની અસ્વારીણ સ્વાતો કરોમોનાં ઘરેણા પેહેરેલ યકાને કેવલજ્ઞાન કેમ ઇપજ્યું ? તે કહો તેવારે કહેઢે કે, “ તૃષ્ણા મમતાને પરિમ્મહો કહીયે, તે મટી ગઈ તેથી કેવલ ઇપન્યુ, પણ સ્વાવા પીવા કપમા ઘરેણા અને હાથોની અસ્વા રીને પરિમ્મહો ન કહીયે ય ઇપર મમતા હોય, તે મમતાને પરિમ્મહો કહીયે ” તો જુઢ ! હે દેવાનુપ્રીય ! યકતાલીસ પ્રશ્નમા દેવાવાહાની અને હેવાવાહાની મમતા-તૃષ્ણા પરિમ્મહો છે, તે રૂપી ચોફરસી પુદ્ગલ છે, તે દીધા લોધા જાય નહીં ઘનેના પોતપોતાની પાસે જ રહે, અને મ્મહોયાં દેવાવાહે તો ઇલ્લટો પોતાની મમતા તૃષ્ણા-રુપ પરિમ્મહો ઘટાઢ્યો છે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક પાંચમે તે પાઠ —

ગાહાવહ્સ્સણ જતે ! જમા ત્રિકિણમાણસ્સ કહ્ણ જનં
સાઠ્ઠધેવા જન્યસે અણુવણિણસિયા ગાહાવહ્સ્સણ જતે
તાઠં જમાઠં કિં આરજિયા કિરિયાકથ્થહ્ જાવ મિઠ્ઠાદ-
સણ કિરિયા-કથ્થહ્ કહ્ણસ્સગાત્તાઠં જમાઠં કિં આરજિ-
યા કિરિયાકથ્થહ્ જાવ મિઠ્ઠાદસણ કિરિયાકથ્થહ્ ? ગોઠ !
ગાહાવહ્સ્સ તાઠં જમાઠં આરજિયા કિરિયાકથ્થહ્ જાવ

अपचरकाणी मिठादंसणवत्तिया सियकवइ सियनोकवइ
 कइयस्सणं ताउ सव्वाउ पयणु ञवइ. गाहावइस्सणं ञंते !
 ञंमेविक्रिणमाणस्स जाव ञंमेसेउवणीएसिया कत्तियेस्सणं
 ञंते ! ताउ ञंमाउ किं आरंजिया किरियाकवइ जाव
 मिठादंसणकवइ ? गो० ! कत्तियस्स ताउ ञंमाउ हेठि-
 द्धाउ चत्तारि किरिया कवइ मिठादंसण किरियाए ञय-
 णाए गाहावइस्सणं ताउ सव्वाउ पयणुइ ञवइ. गाहाव-
 इस्सणं ञंते ! ञंमे जाव धणेयसे अणुवणिएसियाए ए-
 यंपि जहा ञंमे उवणीए तहा णेयव्वं चउत्तो आलावगो
 धणेयसे उवणीए सिया जहा पढमो आलावगो ञंमेयसे
 अणुवणिएसिया तहा णेयव्वो पढमं चउत्ताणं एक्को गमो ॥

अर्थः—गा० गाथापतीने ञं० हे ञगवान ! ञंमा० क्रियाणां वेच-
 ताथकाने क० क्रइक (क्रियाणाना ग्राहक) ञं० ते ञांरु प्रत्ये सा०
 संचकार अंगीकार करे, ञं० ते क्रियाणुं अ० जेणे संचकार्युं तेने आप्युं
 नथी. तेवारे गा० गाथापतीने ञं० हे ञगवान ! ता० ते ञं० क्रियाणा-
 थकी किं० शुं ? आ० आरंजनी किं० क्रिया लागे ? के परिग्रहनी, माया-
 प्रत्ययनी, अपचखाणीनी जा० यावत् मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी किं०
 क्रिया लागे ? अने क० क्रइकने ञं० ते क्रियाणाथकी किं० शुं आ०
 आरंजनी किं० क्रिया लागे ? जा० यावत् मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी
 किं० क्रिया लागे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! गा० गाथा-
 पतीने ता० ते ञं० क्रियाणाथको आ० आरंजनी, परिग्रहनी अने
 मायाप्रत्ययनी जा० यावत् अ० अपचखाणीनी क्रिया नियमथकी लागे,
 अने मि० मिथ्यादर्शन-प्रत्ययनी क्रिया सि० मिथ्यादृष्टि होय तेने लागे,
 अने सम्यक्दृष्टि होय तेने न लागे. क० ते क्रइकने संचकारना देण-
 हारने स० हजी तेणे क्रियाणुं लीधुं नथी ते माटे सघली क्रिया हस्व

છાગે, અને વૃહસ્પતીને તે ક્રિયાણુ હજી તેનું છે તે માટે મોટી છાગે
 ગાં ગાયાપતીને જાં છે જગવાન ! જાં ક્રિયાણુ ઘેચતાથકાને જાં પા
 વત્ જાં તે ક્રિયાણુ જેણે સંચકાર્યું તેને આપ્યું હોય તો કાં તે ક્રિયા
 ણાના ગ્રાહકને જાં છે જગવાન ! જાં તે ક્રિયાણાથકી કિં શુ ? આ
 આરજની ક્રિયા છાગે ? તેમજ જાં યાવત્ મિં મિથ્યાદર્શન પ્રત્યયની
 ક્રિયા છાગે ? इति પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં છે ગૌતમ ! કાં ગ્રાહકને તે જાં
 ક્રિયાણાથકી ક્રિયાણું લીધું માટે જાં પેહેલી આરજની આદિ ચાર ક્રિયા
 મોટોટી છાગે, અને મિં મિથ્યાત્વને મિથ્યાદર્શન પ્રત્યયની ક્રિયા છાગે,
 પણ સમ્યક્દૃષ્ટિને ન છાગે તે માટે જાં જનના કહી ગાં ગાયાપતીને
 (ક્રિયાણુ લીધું છે તે માટે) તાં તે સર્વ પાં પાતલી છાગે ગાં ગાયા-
 પતીને જાં છે જગવાન ! જાં જાં જાં યાવત્ ઇત્યાદિ ત્રીજા આશ્વા-
 વાનો પાઠ પાઠલા લીજા સરસ્વો કેહેવો ધન લીધું નથી ત્યાં સુધી કે-
 હેવો, અને ક્રહકને હેઠલી ચાર ક્રિયા છાગે, અને મિથ્યાદર્શનની ક્રિયા
 કોઈ વસ્તુને છાગે અને કોઈ વસ્તુને ન છાગે, અને ગાયાપતીને તે ધનની
 ક્રિયા ધન ગ્રણલીધા માટે પાતલી છાગે ય ત્રીજું સૂત્ર લીજા સૂત્ર સ-
 રસ્તું કેહેવું તેમ લીજે સૂત્રે “જનેઠવણિય” ય સૂત્રને વિષે ક્રહકને પાંચ
 ક્રિયા મોટી છાગે અને ગાયાપતીને પાતલી છાગે તેમ ય લીજા સૂત્રને વિષે
 કેહેલી યનો પાઠ લીધી જાં જેમ પેહેલા આશ્વાવાને વિષે “ જને ગ્રહુ
 વણેસિયા ગાહાવસ્સણ તાઠ આરજિયા કિરિયાકથ્થઃ મિથ્યાવસથ
 કિરિયા સિયકથ્થઃ સિયનોકથ્થઃ કથ્થસ્સણ તાવ સઘાઠ પયણુઃ વ્રવઃ”
 એમ પાઠ છે તેમ ય પાઠ જાં લીધે આશ્વાવે કેહેવો કારણકે ગાયાપ-
 તીય ધન લીધું છે તેથી તેને ધનની મોટી । યા છાગે, અને ક્રહકને
 ધન લીધું છે માટે તેને પાતલી છાગે એમ પાઠને અનુસારે પેહેલા આ-
 શ્વાવાનો અને લીધા આશ્વાવાનો એક સરસ્વો પાઠ જાણવો

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠું ! ક્રિયાણું અને ધન લીધું તેને ચાર પાંચ
 ક્રિયા પાતલી કહી, અને રાક્ષાવાસાને જવરી કહી ય પાંચે ૪૧ પ્ર
 શ્નમાં ધરતું ડ્રવ્ય લીધું, તેને પરિગ્રહાદિકની ક્રિયાપાતલી પત્તી સ્થાપે

दाम दइ अचित रुपी-आठ-फरसी पुद्गल खवरावी घणा जीवनी रक्षा करावी, आगदानुं हिंसानुं पाप टलाव्युं तेमां गुण केम नथी ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “जीव जीव्या तेतो दया नथी, अने जीव मरे ते हिंसा नथी; पण जीव मारे तेने हिंसा लागे, अने जीव न मारे तेने दया नीपजे.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जीव मुठ अने जीव जीवतो रह्यो ते तो कारण ठे, अने हिंसा लागी अने पाप टाव्युं टलाव्युं ते कार्य ठे. ए कारणनो नाश केम करो ठो ? केमके कारण विना तो कार्य नीपजे नही. जेम कोइए कंदोइना हाटनी सुखमी पोते खावी ठोमी अनेराने ठोमावी, लीलोत्री पोते खावी ठोमी अनेराने ठोमावी, चोरी करवी पोते ठोमी अनेराने ठोमावी. हवे कंदोइना हाटनी सुखमी रही, लीलोत्रीना जीव जीवता रह्या, अने धणीने घेर माल रह्यो, ते तो कारण ठे; अने पोतानुं अने बीजानुं पाप टलाव्युं ते कार्य ठे. हवे कंदोइनी सुखमी रही, लीलोत्रीना जीव जीवता रह्या, अने शेठना घरमां माल रह्यो, त्यारेज पाप टाव्युं; तेम जीव जीवता रह्या तोज दया नीपजी. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “कोइने साधुजीए कुशीलना त्याग कराव्या, तथा दिक्षा दीधी, तेथी तेनी स्त्री कुवामां जइ पनी. तेनुं पाप साधुजीने लागवुं जोइए. ए पण कारण अने कार्य ठे.” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! एमां शुं जुल ठे ? जेम सुखमीना त्याग कराव्याथी सुखमी पनी रही जाणे, लीलोत्रीना जीव जीवता रह्या जाणे, अने शेठना घेरे माल रह्यो जाणे, तेम कुशीलना त्याग कराव्याथी तथा दीक्षा दीधार्थी तेनी स्त्री कुवे परुशे एम जाणीने त्याग करावशे तो तेने पाप लागशेज; पण स्त्रीने मरती जाणे तो साधु मुनीराज त्याग करावेज नही. ए कारण अने कार्य साचुं ठे, पण ते सुखमी अने लीलोत्री, बीजो कोइ खाशे अने चोरीने धन लेशे, तेने पाप लागशेज; पण त्याग कराववावालाने तो ए वस्तु रही. हवे जेना जोगथी ए वस्तु रही, तेनेज गुण नीपज्यो अने पाप टाव्युं. एम ४१ प्रश्नमां दाम दीधा, वस्तु

સ્વરાવી અને જવરાઈ કોધી તે તો કારણ છે, અને જીવની રક્ષા કરી આગલાનું પાપ ટલાવ્યું તે કાર્ય છે તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ઠપવેશ વડે જીવ ઊઠાવે તેમા તો ધર્મ છે, પણ પૈસા વડે, વસ્તુ સ્વરાવી, જવરાઈ કરી જીવ વચાવે, તેમા ધર્મ નથી ” તેનો ઉત્તર -

હે દેવાનુપ્રીય ! ઠપવેશ લીધો, પૈસા લીધા, વસ્તુ સ્વરાવી, ત્યાં જવરાઈ કોધી, એ તો ચાર કારણ છે, અને એ કારણથી જીવની રક્ષા થઈ, આગલાનું પાપ ટહુક્યું, તે કાર્ય છે હવે ઠપવેશ વડે જીવ ઊઠાવ્યો, તે તો કાર્ય તથા કારણ બને શુદ્ધ છે, અને પૈસા વડે, વસ્તુ સ્વરાવી, જે જવરાઈ કરી જીવ ઊઠાવ્યા, એ કારણ તો વ્રણે અશુદ્ધ છે, પણ જીવની રક્ષા થઈ, પાપ ટહુક્યું, એ કાર્ય શુદ્ધ છે હવે તમે એ કારણ અશુદ્ધ રેલાં ફીજે ‘કાર્યમાં પાપ કેમ કહો છો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ જેનું કારણ અશુદ્ધ છે તેનું કાર્ય શુદ્ધ નથી ” તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! રાયપ્રશેષી સૂત્રમાં ચિત્ત પ્રધાને કપટાઈ કરી ધોમ્મ રથ ઘોઠાવી, અનેક જીવની ઘાત કરી, પ્રવેશી રાજાને સમજાવ્યો એ કારણ અશુદ્ધ ? કે કાર્ય અશુદ્ધ ? એ કારણ અશુદ્ધ છે તેમાં તો પાપ છે, પણ, પ્રવેશીને સમજાવ્યો તે કાર્ય શુદ્ધ છે, તેમા પાપ નથી તેને શ્રી વીતરાગદેવે ધર્મ વસાણી કહ્યો છે, પણ કારણ અશુદ્ધનો પક્ક સહને પાપ વસાણી કહી નથી એમજ જ્ઞાતા—સૂત્રમાં સુબુદ્ધિ પ્રધાને કાચા પાણીની હિંસા કરી જીતશત્રુ રાજાને સમજાવ્યો એ કારણ અશુદ્ધ ? કે કાર્ય અશુદ્ધ ? તે કહ્યો તેમજ ક્રોધ સાધુને વધણો કરવાને, ઘાણી સાજસવાને, તથા સામાયક કરવાને, રથ પાસલી પ્રમુખની અસ્વારી કરી, મેહ ઘરસતાં, રાતના ઉપયોગ વિના અનેક પ્રકારનો ધ્વારંજ તથા અજયણા કરતો આવ્યો એ કારણ અશુદ્ધ ? કે સાધુને વધણા કરી, ઘાણી શાજસલી પ્રતિબોધ પામ્યો, એ કાર્ય અશુદ્ધ ? તે કહ્યો તેમજ નદીમાં અસહ્યાતા જીવની ઘાત કરતાં સાધુ નથી હોતે, એ કારણ અશુદ્ધ ? કે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર નિર્મલાં રાસવાને,

श्रीवीतरादेवनी आज्ञा आराधी, ए कार्य अशुद्ध ? ते कहो. तेमज वहेती नदीमांथी आरजाने अनंता जीवनी रक्षपाल जाणोने, साधु काढे, ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. तेमज उघाफे मोढे बोलतां साधुने दान दीधुं, तथा उघाफे मोढे बोलतां देव-गुरु-धर्मने घन-कारो दीधो, ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? वली पंचाग्नि प्रमुख अनेक हिंसा सहित तपस्या तथा कष्ट करे, तेथो पुन्य बंधाय, ने देव-तांमां जाय. (शाखसूत्र उववाइजी) ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. इत्यादि अनेक कारण अशुद्ध, तेनां कार्य शुद्ध जाणवां. ए न्याये उपदेश दइ जीवने बचाव्यो, तेनुं कारण अने कार्य बने शुद्ध ठे, अने दाम दइ, वस्तु खवरावी, जवराइ करी, जीव ठोकाव्यो, तेनुं कारण तो अशुद्ध ठे; पण कार्य शुद्ध ठे ते करवा योग्य ठे. तेवारे तेरापंथो कहे ठे के “अशुद्ध कारणे करीने शुद्ध कार्य करवुं नहीं.” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! शुद्ध कारणथी कार्य सिद्धि थाय तो अशुद्ध कारण न करवुं, पण शुद्ध कारणथी कार्य सिद्धि न थाय तो, अशुद्ध कारणे तो खोटुंज जाणे, पण कार्यमां गुण घणो जाणे तो, अशुद्ध कारणथी शुद्ध कार्य करे. ते उपर द्रष्टान्त कहेठे:-“ जेम कोइ वेपारी देश-देशावरमां माल मोकले, ने हुंकी जावुं वोलाइ खरच लाग्याविना माल ठेकाणे पोहोंची जाय, सवाया दोढा दाम थाय, तेवारे तो ए कारणथी कार्य करवुं श्रेष्ठ जाणे; पण हुंकी, जावुं, ने वोलाइ खरच लाग्यां पण सवाया दोढा दाम थाय तो, वास रुपीया खरच पके तेने तो खोटा जाणे, पण आगल लाज घणो जाणे तो ए वेपार करे के नही ? अर्थात् करेज. ” तेम दान दयामां पण अशुद्ध कारणे तो खोटुंज जाणे, पण आगल कार्यमां लाज घणो जाणे तो ते करवा योग्य ठे. वली कोइना दिक्षा लेवाना जाव ठे, पण साधुनां उपगर्ण जोइए तेनो जोग नथी. तेवारे कोइक श्रावके उधो, मुहपति, वस्त्र, पात्रां अने सूत्र देइ दिक्षा देवरावी. ए कारण अशुद्ध ? के कार्य अशुद्ध ? ते कहो. जेम ए उपगर्ण देइ दिक्षा देवराववी, ए कार्य करवा योग्य ठे. तेम उपगर्ण देइ सामायक

पोसो करावे, तथा ४१ प्रश्नोमा अव्यवस्तु देह, जीवनी रक्षा करारी
 आगस्तानु पाप टळाव्यु, ते शुद्ध कार्य करवा योग्य ठे वली श्री कृष्ण
 माहाराजे पाठला परिवारनी खावा पीवानी सारसज्जा करी, घणा जी
 वने धर्म दळावी करी दीक्षा देवरावी ए कारणे तीर्थकर गोत्र बांधु
 ए न्याये अशुद्ध कारणथी पण शुद्ध कार्य करवा योग्य ठे हे देवानुप्रीय !
 उपदेश दहने जीव ठोकाव्यो, तेमा गुण थसे तो, बाकीना व्रण कारणथी
 पण गुण थसेज, पण उपदेश दहनेज जीव ठोकाव्यामा धर्म ठे एम तमे
 कपटाइथी मत कहो, कारणके तमारे लेखे असजतीना जीववामा धर्म
 नथी ए मिथ्या जुठ केम नाखो ठो ? तमारी सरधाने लेखे तो उपदेश
 दीधामाज धर्म कहेवु जोइए, पण उपदेश दह असंजतीने हणवाना
 त्याग कराववामा तथा ठोकाववामा धर्म कहेवु न जोइए

वली अनुकपा दान दयाना उस्थापक कहेठे के, “ जीवने न हृष
 वा तथा जीवनु पाप टळावीने तरवु वठवुं, ते तो सूत्रमा ठाम ठाम
 कष्टु ठे, पण असजती जीवने वचाववो क्या कष्टु ठे ? ” तेनो उत्तर
 हे देवानुप्रीय ! जीवने उगारवानु सूत्रमा ठामठास श्री वीतरागदेवे
 कष्टु ठे, पण तमारा सरखा जीव-दया-अनुकपा रहितने सुजतु नथी
 ते सूत्रनी शाखा कहे ठे प्रथम तो साधु व्रण करण अने व्रत जोगे करीने,
 उकायना जीवने मन, वचन अने कायाथी हण्णे नही, हण्णावे नही
 अने हणताने जखो जाणे नही ३ ए न हणवु तो व्रण करण नव जोगे
 करीने करी चुक्या हवे उपदेश दह उकायना जीव बचावे, तथा
 उकायनी हिंसाने त्याग करावे, ए न हणवामा के उगार्यामा ? वली
 उकायना जीवनी रक्षावास्ते तथा उगारवाने अर्थ श्रीवीतरागदेव उप
 देश देवे कष्टु ठे शाखसूत्र प्रश्न-याकरण प्रथम सवर छारमा ते पाठ.

इमच सधजग जीव रक्षण दयछयाए पावयण जगवया
 सुकदिय अत्तदिय पेद्या जगिय आगमेसि नद सुध
 नेयाउय ॥

अर्थः—इ० ए प्रत्यक्ष स० सर्व जगतना जीव (चोरासी लाख जीवाजोन) ने र० राखवाने विषे कारणरूप द० दयाने अर्थे पा० प्रवचन (श्री सिद्धान्त दयानो परमार्थ) ज० जगवंत श्री महावीरदेवे सु० जलो कह्यो. ए सिद्धान्तविना कांइ दयानो परमार्थ जाणे नही, ते माटे प्रवचन कह्युं. ते प्रवचन आ० आत्मा (जीव)ना हीतजणी पे० जन्मान्तरे ज० शुरू फलपणे प्रणमे, जीव उगारवो ते प्रवचन इत्यर्थ आ० आगमे काले ज० कढ्याणनुं कारण सु० निर्दोष न्याय मार्गे वर्तवानुं कारण.

ज्ञावार्थः—हवे जुल ! प्रवचन सिद्धान्त रुपणी वाणी श्री जग-वंते जली कही. ते शा अर्थे ? सर्व जगतना एटले ठ कायना जीवोनी रक्षा तथा दयाने अर्थे कही. ए न हण्यामां के उगार्यामां ? सर्व गण-धर साधु प्रमुख, त्रिविधे त्रिविधे न हणवुं, ते तो करी चुक्या. हवे उपदेश शा अर्थे देवे ? ठ कायना जीवोनी रक्षा, दया, अने उगारवाने अर्थेज उपदेश दे ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ उपदेश तो जीवनुं तरवुं वान्ठवाने अर्थे तथा आगलानुं पाप टलाववाने अर्थे दे ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा कर्थाथी तथा दया पाढ्याथी पाप टलशे, तरवुं अशे, एमां शुं जुल ठे ? श्री वीतरागदेवने तो तमथकी अनंतुं ज्ञान हतुं, पण तमारी पेठे केम न कह्युं ? के जीवने तरवाने अर्थे वाणी प्रकाश करी ठे. हवे जो तरवाने अर्थेज वाणी प्रकाश करी कहो ठो, तो पांच स्थावर, त्रण विगलेन्द्रि, अने अशन्नी (मनरहित) जीवने, श्री जगवंतनी वाणी कइ रीते तारे ? ते कहो. अहीं तो “ सबजग जीव रक्षणछयाए ” एवो पाठ ठे. वासते ठकायना जीवनी रक्षा तथा दयाने अर्थे उपदेश दे, वाणी प्रकाशे, एम कह्युं ठे. ए न हण्यामां के उगार्यामां ? ए कूमति उठावीने अनंता तीर्थकर तथा केवलीमार्थे आल दइ वचन उत्थापी अनंतो संसार केम वधारो ठे ? वली चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनीराजने कह्युं के, प्रदेशीराजाने

धर्म सज्जसावशो तो घणा जीवोनी क्या पक्षो, रक्षा यशे ते राक्ष-
शेणी सूत्रनो पाठ —

एव खलु ज्ञते ! अम्म पएसीराया अहम्मिए जाव सय-
स्सवि जणवयस्स नो स्सम करज्जर पवतेह त-जत्तिणं देवा-
णुप्पिया पयस्सिसरन्नो धम्ममाइकेज्जा बहु गुणत्तरं खलु
होवा तेसिण बहुणय दुप्पय चउप्पय मिग पसु पंखि
सिरिसवाण तं-जइण देवाणुप्पिया पएसिस्सरण्णो धम्म
माइकेज्जा बहु गुणत्तरं फल होवा तेसिण बहुण समण
माहण जिख्खूयाणं तं-जइणं देवाणुप्पिया पएसिस्स बहुणं
गुणत्तरं होवा जणवयस्स

अर्थ — ए० एम ख० निश्चे ज० हे जगवान ! अ० अमारो प०
प्रदेशीराजा अ० अधर्मी ठे जा० जावतु स० पोताना ज० देशने नो०
नयी स० सम्यक् क० करजार प० प्रवर्तावतो तं० ते माटे ज० जो
वे० हे देवानुप्रीय ! प० प्रदेशीराजाने घ० धर्म मा० कहेशो तो ब०
घणो गु० गुण ख० निश्चे हो० यशे ते० ते घ० घणा दु० दुपव च०
चतुप्पद मि० मृग प० पशु प० पक्षी सि० ठवर स० नोखियादिने, ते०
ते माटे ज० जो वे० हे देवाणुप्रीय ! प० प्रदेशीराजाने ध० धर्म मा०
कहेशो तो घ० घणो गुण फल हो० यशे ते० ते घ० घणा स०
समण शाक्याविकने, मा० ब्राह्मणाविकने अने जि० जिह्वाचरने तं०
ते माटे ज० जो तमे वे० हे देवानुप्रीय ! प० प्रदेशीने घ० घणो गु० गुण
हो० याशे ज० पोताना देशने विये पण गुण यासे ॥ १ ॥

भावार्थ—हृषे जुठ इहा चीत्त प्रधाने कष्ट के, हे माहाराज !
प्रदेशी राजाने धर्म सज्जसावशो तो ते घणा दुपव, चौपद, पशु, पक्षी
मृग, ठंदर, नोखीया, सिंह, प्रमुख जीवने मारतो रहेशे, देश प्रदेशमां
मुख याशे, दुरु करजार थोको खेशे, रेषत भयी मुखझाता पामशे, अने

समण-माहणने जिह्वा सुखे मल्लशे. पढी केशीश्रमणे धर्म पामवाना अने न पामवाना चारचार ठाम कह्या. ए वचन नहीं हण्यामां के उगार्यामां ? इहां चित्तप्रधाने एमकेम न जाण्युं, के “असंजतीनुं जीवुं वांठुं नही. असंजती जीव जीवता रहेशे तो वली जीवनी हिंसा करशे, ने मने अनुमोदना लागसे; अने राजा एना कर्म करी कुवशे तेमां मने शुं.” एम तो नथी जाण्युं. पण एम जाणजो के, एवो दुष्ट सरदहणा चीत्तसार्थीनी नोहोतां. तेवारे वली तेरापंथी कहेवे के, “एतो परना उपगार माटे, रक्षा माटे, अने गुण माटे नथी कह्युं, पण प्रदेशीराजाना तरवासारु, पाप टालवा सारु, अने पाप टलाववा सारु गुणने माटे कह्युं ठे.” तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! जो प्रदेशी-राजाना गुणनी खातर कह्युं होय तो, एम कहेवुं जोइए के “हे स्वामी ! ए अधर्मी अधर्म करेवे, अढार पाप सेवे ठे, तेने तेमे समजावो, के ते अढार पाप न सेवे, अने एना आत्मानुं साधन थाय, एवं करो”. पण इहांतो त्रण पाठ कह्या, ते परजीवने उगारवाना एटले परने उपगार करवाना कह्या ठे. ते परजीवने उगार्याथीज पोतानुं तरवुं अने आत्मानुं साधन थाशे, एमां शी चूळ ठे. परजीवने उगारवानुंज चित्तप्रधाने कह्युं ते कारण ठे, अने परदेशीनुं तरवुं तथा आत्मानुं साधन थाय ते कार्य ठे. पहेलुं कारण अने पढी कार्य थाय. ते माटे साधुजी परजीव उगेर तेवो उपदेश दे. तेज रीते श्री केशीकुमारे उपदेश दीधो अने चीत्तसार्थीए धर्म दलावी कीधो. ए न हणवुं ठर्युं के परजीवने उगारवुं ठर्युं ? माह्या हो ते वीचारी जोजो. वली उकारणे मुनीने आहार ठोरवो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १६ मानी गाथा ३५ मी ते. पाठ लखीए गीए.

आयंके उवसग्गो, तित्तिख्खुया वंजचेर गुत्तीसु;
पाणीदया तवहेऊ, सरीर वोवेयण छाए. ॥३५॥

अर्थ — पूर्ववत् जुठ प्रश्न १ छो पाठस पाने १३ में

जावार्थ — हवे जुठ ! ए ठ कारणमा चोथा कारणमा कष्ट के, प्राणी जीवनी क्या तथा रक्षाने अर्थे साधु आहार ठोके, पस पस न कष्ट के, पोताने तरवा अर्थे, अथवा पाप टाखवा अर्थे आहार ठोके कारण के प्राणी जीवनी क्या पाखी, तथा रक्षा कीधी, ए कारणची तरुं अशोज एमां शुजुख ठे ए कार्य ठे, पण कारणची कार्य सिद्ध आय ते माटे इहां कारण कष्ट ठे ए न्याये असजती जीवनु जीवनु बान्बु, जगारवो, क्या पाखवी, ने रक्षा करवी वखी जगवती शतक पेहेले ठेसे नवमे, असजती जीवनु जीवनु वठवु तथा रक्षा करवी कही ठे ते पाठ-

अहा कम्मेण जते । जुंजमाणे समणेनिगंध किंबंध, किंपकरेइ किंचिणेइ जाव किंउवचिणइ ४ ? गो० । आ हाकम्मेण जुजमाणे आउय वज्जाठं सत्त कम्म पगमिठं सिद्धि वंधण वंधाठं धणिय वधण वंधाठं पकरेइ जाव अणुपरियट्टइ से केणठेण जाव अहाकम्मेण जुंजमाणे जाव अणुपरियट्टइ ? गो० । अहाकम्मेण जुजमाणे आ याए धम्म अवक्कमइ आयाए धम्म अवक्कममाणे पुढवि-काय णावकखइ जाव तसकाय णावकखइ जेसिंपियणं जीवाण सरीराइ आहार माहरेइ तेविजीवे णावकखइ से तेणठेण गो० । एवं बुच्चइ अहाकम्मेण जुजमाणे आउय-वज्जाठं जाव सत्तकम्म पगमिठं जाव अणुपरियट्टइ फासु एसणिज्जेण जते । जुंजमाणे किंबंध ४ जाव किं उवचि-णइ ? गो० । फासु एसणिज्जेण जुजमाणे आउयवज्जाठं सत्तकम्म पगमिठं वणियवधणवधाठं सिद्धिवधणवधाठं पकरेइ दीहकालठिइयाओ रदस्सकालठिइयाओ पकरेइ

तिवाणुजावाओ मंदाणुजावाओ पकरेइ बहुप्पएसगाओ
अप्पएसगाओ पकरेइ आउयंचणं कम्मं सियबंधइ सिय-
नोबंधइ असाया वेयणिज्जचणं कम्मं नोचुज्जो १ उवचि-
चिणइ अणादियं अणवदग्गं दीहमइ चानुरंत संसार
कंतार वीइवयइ. से केण्ठेणं जंते ! जाव वीइवयइ ?
गो० ! फासु एसणिज्जेणं जुंजमाणे समणे निग्गंथे आयाए
धम्मं नाइकमइ आणाए धम्मं अणइकममाणे पुढविकायं
अवकंखइ जाव तसकायं अवकंखइ जेसिंपियणं जीवाणं
सरीरायं आहारइ माहारेइ तेविजोवे अवकंखइ ॥

अर्थ:-अ० आधाकर्मी (ते साधुने अर्थे सचित्तनुं अचित्त करीने
आपे ते) जुं० जोगवतोथको स० साधु किं० शुं बांधे, किंप० शुं पकमे,
किंचि० शुं चणे जा० यावत् किं० शुं उचपणे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो०
हे गौतम ! आ० आधाकर्मी आहार जोगवतोथको आ० आउखुं व०
वर्जीने स० सात कर्मनी प० प्रकृति सि० सिथिल बंधने बांधी होय ते
ध० द्रढ बंधने बांधे. हलवा कर्मने सुधा ताणी बांधे. जेम रेशमनी
गांठ बांधीने मधुसिष्टे घुंटीयकी जेम गाढी नीवरु थाय तेम बंधन
करे. जा० यावत् रहस्सकाल ठिइयाउं दीहकाल ठिइयाउं पकरेइ मंदा-
णुजाउं तिवाणुजावाओ पकरेइ अप्पएसगाओ बहुप्पएसगाओ पकरेइ
आउयचणं कम्मं सियबंधइ सियनोबंधइ असायावेयणिज्जस्सणं कम्मं
चुओ १ उवचिणइ अणादियं अणवदग्गं दीहमइ चानुरंत संसार
कंतारे अनंतीवार परित्रमण करे. हवे गौतम पुढे ठे. से० ते शा अर्थे ?
हे जगवान ! एम. कहुं. जा० यावत् अहा० आधाकर्मी आहार जुं०
जमतोथको साधु जा० यावत् अ० चतुर्गति संसारने विषे अनंतिवार
जमे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० आधाकर्मी आहार जुं०
जमतोथको साधु आ० आत्माए करी ध० चारित्र धर्म अ० अतिकमे

यत्तावता धर्मयी पदे आ० आत्माप करी ध० धर्म अ० अतिक्रमतोषको
 उल्लघतोषको पु० पृथ्विकायना जीवनी णा० अनुकपा न आवे, वयाप्रमाव
 रहित थाय जा० यावत् अपकाय, तेजकाय, वातकाय, वनस्पतिकाय
 अने प्रसकाय वे इन्द्रियादिकने णा० विणाशे तेने वया न आवे ज० वे
 जीवना स० शरीरनो आ० आहार करे-ते० ते जीवनी पण णा० अनु
 कपा न आवे से० तेणे अर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम कणु, के आ०
 आधाकर्मी जु० जोगवतोषको साधु आ० आठखुं वर्जीने जा० यावत्
 स० सात कर्मनी प्रकृति बांधे जा० यावत् चतुर्गतिरूप संसारने बिषे
 अ० परित्रमण करे फा० प्रासुक अचित्त ए० एषणिक (४५ दोष रहित)
 आहार, ज० हे जगधान ! जु० जोगवतोषको साधु किं० शु कर्म बांधे
 जा० यावत् किं० शु प्रवेश वधन वधारे ? इति प्रश्न गो० हे गौतम !
 फा० निर्दोष जु० जोगवतो यको साधु आ० आठखु वर्जी स० सात
 कर्मनी प्रकृति ध० गाढे वधने बाधो होय ते सि० सिथिस बंधणे करे,
 ते कर्म प्रकृति निर्जरीने सिथिस करे वी० वीर्यकाखनी स्थितिनी होय
 तेने र० थोमा काखनी स्थितिनी करे, ति० तीवृअनुजाग रसरूप होय
 तेने म० मद अनुजाग रसरूप करे, व० घणा प्रवेशनी होय तेने अ०
 अरूप प्रवेशनी करे, आ० आनखा कर्म सि० केटखाक बांधे अने सि०
 केटखाक न बांधे अ० भ्रशाता-वेदनी कर्म नो० धारवार उपचरो नही
 अ० आदि अत रहित दो० दोषे मज्ज जाग ठे जेनो, एवी था० चार
 गतिरूप ससार क० अटवीनो वी० पार पामे से० ते शा अर्थे ? ज०
 हे जगधान ! जा० यावत् वी० व्यतिक्रमे, ससार तरे इति प्रश्न उत्तर
 गो० हे गौतम ! फा० प्रासुक ए० एषणिक जु० जमतो यको स० साधु
 तपस्वी नि० निर्मय० आ० आत्माप करी ध० श्रुतचारित्र्यरूप धर्म प्रत्ये
 ना० उल्लघे नहिं वसी आ० आह्लाए करी ध० श्रुतचारित्र्यरूप धर्म प्रत्ये
 अण० अणउल्लघतो यको साधु पु० पृथ्विकायना जीवनी अव० वया
 बाढे, जा० यावत् त० प्रसकाय वेन्द्रियादिक जीवनी अ० रक्षा करे, ज०
 जे जी० जीवना स० शरीरनो आ० आहार करे ते जीवनी पण रक्षा करे-

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! आधाकर्मी आहार जोगवे तेने सात कर्म ढीलानां गाढां बंधाय, यावत् चतुरगति संसारमां दीर्घकाल सुधी परि-
 ज्ञमण करे. ते शा अर्थे हे जगवान ! एम कछुं ? उत्तर. हे गौतम !
 आत्मानो धर्म (ज्ञान दर्शन चारित्र) उलंघे, पृथ्वीकायनी अनुकंपा न
 करे, दया न पाले, रक्षा न करे, आउछुं (जीवुं) न वान्ढे, एम ठका-
 यनी अनुकंपा दया न आवे, आउछुं जीवुं न वान्ढे, तेथी जीव रुझे.
 ए न्याये असंजतीनुं आउछुं (जीवीतव्य) वंढे ते संसारमां न रुझे.
 वली जे प्रासुक निर्दोष जोगवे ते सात कर्म गाढानां ढीलां करे, यावत्
 चारगतीरुप संसारने उलंघे, पार पामे. ते शा अर्थे हे जगवान ! एम
 कछुं ? हे गौतम ! आत्मानो धर्म (ज्ञान दर्शन ने चारित्र) उलंघे नही,
 ठ कायना जीवुं जीवीतव्य (दया) वान्ढे, जे जीवोना शरीरनो आहार
 करे, ते जीवोनुं पण जीवीतव्य (दया) वान्ढे, तेथी संसार समुद्र तरे. ए
 ठ कायनुं जीवीतव्य वंढुं, दयापालो, तथा रक्षा करी, तेथी तरुं कछुं;
 पण एम न कछुं के “ निर्दोष जोगवे तेणे पोतानुं पाप टाढ्युं, तेथी संसार
 तरे.” ए ठ कायनुं जीवीतव्य वान्ढुं तथा दया पालो ते तो कारण ठे, अने
 पाप टाढ्युं अने तरुं थयुं ते कार्य ठे. ते कारणथी कार्य सिद्ध थाय. ते
 माटे इहां श्री वीतरागदेवे कारण कछुं ठे. ए न हएयामां के उगार्यामां ?
 ए न्याये ठ कायना जीव असंजतोनुं जीवुं उगारुं सिद्ध थाय ठे.
 वली साधु परजीवुं उगारुं अने जीवुं वान्ढे. शाख सूत्र दशाश्रुत-
 खंध अध्ययन सातमें. ते पाठः—

मासियणं निरुखु केवइ उवसयं अगणिकाएणं चामेवा
 णोसेकप्पइ तंपमुच्च निक्कमित्तएवा पविसित्तएवा तढणं
 केइ बांहाएगाहाय आगसेवा णो से कप्पइ तं अवलंबि-
 त्तएवा पवलंबित्तएवा कप्पइ से आहारियंरित्तए ॥१४॥

अर्थः—मा० मासिक परिमाधारी निखुने के० कोइ अनार्यउ०
 उपाधयने विषे अ० अग्नि-कायेकरो छा० बाले, एटले कोइ अनार्य आग

खगामे, त्वारे णो० ते पन्निमाधारीने न कखे त० ते खाहे खाग्याची ते
 नि० स्थानकथी वाहार नीकखबु, अथवा प० वाहारथी मांही पेतवुं
 त० त्या के० कोइ आर्य समझति तथा आवक ते वखतामांहीथी वा० ब्राह्म
 ग्रहीने आ० ताणे तो णो० न कखे से० ते पन्निमाधारीने त० ते ताख
 बावाखाने अ० बाहेकरीने ग्रही राखवो प० वारवार जाखी राखवो के०
 कखे से० ते पन्निमाधारीने अ० यथा इर्या सुमति वाखी नीकखबु कखे
 अने ते साधुने ते उपाश्रय आग्नथी वखानी वीके नीकखबु न कखे,
 पण कोइक काडे तो ते वखीजाणे तेनी दयाने अर्थे नीकखबु कखे

जावार्थ — इवे जुल ! जिनकखी तथा अजिग्रहधारी साधु खाहे
 खाग्याची पोताना जीवीतव्यनी आशाए सुखने अर्थे नीकखे नही, पण
 अनेरो कोइ दयावत, साधुने वखता देखीने काढवा बावे तो विखंवरहित
 नीकखे, जरापण ढीस करे नही ए न हण्यामा के उगार्यामा ? केमके
 साधुना नव जोगमा तो हिंसानु पाप खागतु नथी ए न्याये जीवतुं
 जीवतु बान्धवु, उगारवु अने रक्षा करवी ते स्पष्ट रीते सिद्ध वे वखी
 साधवी नदीमा वेहेती होय तेने साधु काडे तो आझा उलंखे नही
 शाख सूत्र ठाणायग ठाणे नवमे ए न हण्यामा के उगार्यामा ? तथा
 सुयगनाग श्रुतकथे पहेखे अण्ययन अग्यारमें ते पाठ

इणत पाणुजाणेज्जा आयगुत्ते जिइदिए ठाणाइ संति
 सक्किण गामेसु नगरेसुवा ॥१॥ तहागिरं समारंज अत्थि
 पुन्न-ति णोर्वए अदवा णत्ति पुणति एवमेय महज्जयं ॥२॥
 दाणक्याय जेपाणा इम्मति तसथावरा तेसिं सारस्सण्ठा
 ए तम्मा अत्ति णोवए ॥३॥ जेसितं उवकप्पंति अन्न-
 पाणं तहाविह तेसिं खाजतरायति तम्मा णत्ति-ति णोवए
 ॥४॥ जेय दाण पससति वह मिच्चति पाणिण जेयण
 पन्निसेदति वितिच्चेय करतिते ॥५॥ दुइलं वित्ते णज्जासति

અઙ્ગિ વા નઙ્ગિવા પુણ્ણો આયં રહસ્સ દેચ્છાણં નિઘ્ઘાણં
પાઙ્ગણંતિતે ॥ ૬ ॥

અર્થ:-હ૦ જીવને હણતાં ણ૦ અનુમોદે નહીં. આ૦ જેની આ-
ત્મા ગુપ્ત છે અને જેણે ઇંદ્રિયો જીતી છે એવા સાધુની ણ૦ સમોપે સં૦
હે સં૦ શ્રદ્ધાવંત (ધર્મ કરવાની ઇચ્છાવાલા) બૌદ્ધ્યાદિક ગા૦ ગામ અને
ન૦ નગરને વિષે વસનારા છે, તે ત૦ આરંજ સહિત ગિ૦ વાણીએ કરીને
પુઠે છે કે, હે મહામુની ! અમે સદાવ્રત, પાણીની પરબ આદિક ધર્મ
અર્થે કરાવીએ ? તેમાં અમને શું થાય ? એવું તેમનું પુઠવું સાંજલીને
સાધુ, અ૦ છે પુ૦ તમને પુન્ય, ણ૦ એમ ન કહે. અ૦ અથવા ણ૦
નથી પુન્ય, એમ કહેવામાં પણ મ૦ મહા ઝય છે. દા૦ દાનને અર્થે
જે૦ જે પ્રાણી (બેઈંદ્રિયાદિક) હ૦ હણાય ત૦ ત્રસ અને થા૦ સ્થાવર
(પૃથ્થ્વાદિક), તે૦ તેની સા૦ સમ્યક્ પ્રકારે રક્ષાને અર્થે (ત૦ તે માટે)
અ૦ છે તમને પુન્ય, એમ ણ૦ ન કહે. અને જે૦ જેને પૂર્વોક્ત સદાવ્રત
પરવાદિકનું અન્ન પાણી લેવું કદ્યે ઇટલે જેને તથાપ્રકારના અન્ન પાણી
લેવાની આશા છે, તે૦ તે જીવોને લા૦ લાજ્ઞાન્તરાય થાય. ત૦ તે કારણે
પૂર્વોક્ત અનુષ્ઠાનમાં તમને પુન્ય નથી ણ૦ એમ પણ ન કહે. જે૦ જે
સાધુ દા૦ દાનને પ૦ પ્રસંશે તે વ૦ વધ હિંસા ઇચ્છે પા૦ પ્રાણોની. (જે
સાવધ દાનને અનુમોદે તે હિંસાને અનુમોદે છે); અને જે૦ જે સાવધ
દાનનો પ૦ નિષેધ કરે છે તે પૂર્વોક્ત દાનાર્થિ જીવોની વિ૦ વૃત્તિ આજી-
વિકાનો છે૦ હેદ કરે છે. તે માટે હુ૦ એ બે જાણા આગલા પુઠનારને ણ૦
ન કહે. અ૦ છે અથવા ન૦ નથી તમને પુ૦ પુન્ય. આ૦ આત્મ ર૦ રહ-
સ્યનો હે૦ હેતુ (પાપ કર્મનો ત્યાગ જાણીને) પૂર્વોક્ત વાણી બોલવી મુકે.
એવી જાણા ન બોલે તે યતિ નિ૦ મોક્ષ પા૦ પામે. એવી રીતે મૌન રાખવી
પણ એવું મીશ્ર વચન સુલાસે નહીજ કહેવું.

જ્ઞાવાર્થ:-હવે જુઠું ! દાનને અર્થે જે પ્રાણી (ત્રસ સ્થાવર) હણાય
તે જીવની રક્ષાને અર્થે “ તમને પુણ્ય છે ” એમ ન કહે; અને જેને અન્ન-

पापी तथा प्रकारना कल्पे, तेने छाजनी अंतराय पके, ते अर्थे “ तमने पुन्य नथी ” एम पण न कहे कारणके जे दाननी प्रसशा करे तेने व कायना वधनो वठणहार कहोए, अने जे दानने निषेधे तेने वृत्तिनो ठेवणहार तथा अंतरायनो वेषहार कहोए एम जाणीने साधु मौन राखे ए जुठ ! प्रस स्थावर जीवनी रक्षाने अर्थे “ पुण्य ठे ” एम न कहे कष्ट पण एम न कष्ट के, पोतानुं पाप टाखवाने अर्थे पुण्य ठे एम न कहे ए न हण्यामा के उगार्यामा ? वखी कोइ ठघामे मोंढे बोखे तेने कहे के, “ ठघामे मोंढे न बोखो ” ए वचन न हण्यामा के उगार्यामा ? वखी ठकायना जीव हणताने कहे के, “ सा हणो, मां हणो, ” ए वचन न हण्यामा के उगार्यामा ? ते कहो

तेवारे तेरापथी कहेठे के “ ठकायने न हणो ” एम कहे ते तो आगलानु पाप टाखवाने तथा तरवाने अर्थे उपदेश दे ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा यइ ते तो कारण ठे, अने पाप टह्युं तरबु थयु, ते कार्य ठे कारणविना कार्य थाय नही श्रीवीतरागदेवे तो ठाम ठाम जीवनी रक्षाना वचन कखा ठे, पण तमारी पेरे एम तो कोइ सुधमां कष्ट नथी के, आगलानु पाप टाखवाने उपदेश देवे हे देवानुप्रीया जीवनी रक्षा करी, अने उगार्यो, ए तो कारण ठे ए कारणची पाप टह्युं तेची कार्य थशेज वखी श्री वीतरागदेवे तो ठाम ठाम कान, वर्शन, चारित्र, तप, जीवनी जयणा, पाच सुमति, ऋण शुक्ति, सवर अने जीवनी रक्षा इत्यादिक कारण कखां ठे, अने फलने अधिकारे फल कखां ठे तमे कारणनो नाश फेम करोठो ? तेवारे तेरापथी कहेठे के “ अज्ञ-यदाननो छाजतो मूधमा ठाम ठाम कसोठे, पण अनुकपानो तथा जाव उगार्यानो खान कसो नथी ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! कष्ट तो ठे पण तम सरखाने सुजस्तु नथी जुठ सूत्र गणायाम गणे श्रीजे, तथा भगवती शतक पाचमाने उदेशे ठठे स्पष्ट रीते जीव उगारवानु कर मान मिट्ट थाय ठे ते पाठ खवीए ठीए —

कहणं जंते ! जीवा अप्पाजयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० !
पाणेअइवइत्ता मुसंवइत्ता तहारुवं समणंवा माहणंवा
अफासुएणे अणेसणिच्चेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं
पमिज्जाजेत्ता एवं खलु जीवा अप्पाजयत्ताए कम्मं पकरेइ.
कहणं जंते ! जीवा दीहाजयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० !
नो पाणेअइवइत्ता नो मुसंवइत्ता तहारुवं समणंवा माह-
णंवा फासु एसणिच्चेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं
पमिज्जाजेत्ता एवं खलु जीवा दीहाजयत्ताए कम्मं पकरेइ.
कहणं जंते ! जीवा असुह दीहाजयत्ताए कम्मं पकरेइ ?
गो० ! पाणेअइवइत्ता मुसंवइत्ता तहारुवं समणंवा माह-
णंवा हावित्ता निंदित्ता खिसित्ता गरहित्ता अवमन्नित्ता
अणयरेणं अमणुणेणं अप्पियकारेणं असणं पाणं
खाइमं साइमं पमिज्जाजेत्ता एवं खलु जीवा असुह
दीहाजयत्ताए कम्मं पकरेइ. कहणं जंते ! जीवा सुहदीहा-
जयत्ताए कम्मं पकरेइ ? गो० ! नो पाणेअइवइत्ता नो
मुसंवइत्ता तहारुवं समणंवा माहणंवा वंदित्ता जाव पचु-
वासित्ता अणयरेणं मणुणेणं पीयकारेणं असणं पाणं
खाइमं साइमेणं पमिज्जाजेत्ता एवं खलु जाव पकरेइ. ॥

अर्थः—क० केवे प्रकारे जं० हे जगवान ! जी० जीव अ० अदृष
आयुष्यरूप क० कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा०
प्राणातिपात करवाथी, मु० मृखावाद बोलवाथी, तेमजं त० तथारूप शा-
स्त्रोक्त स० साधु मा० ब्राह्मणने अ० सचित्त अ० सदोष एवा अ० असंन
पा० पाणी खा० खादिम सा० स्वादिम प० प्रतिज्ञाजवाथी ए० ए प्रकारे
ख० निश्चे करी जी० जीव अ० अदृष आयुष्य बांधे. हवे क० कये प्रकारे

ज० हे पुज्य ! जी० जीव दी० दीर्घ आयुष्यरूप कर्म प० बांधे ! इति प्रश्न गो० हे गौतम ! णो० प्राणातिपात न करवाथी, णो० मु० जुठ न बोखवाथी, तेमज त० तथारूप सं० भ्रमण मा० ब्राह्मणने प्रा० अचित ए० निर्दोष अ० असन, पाणी, खादीम, स्वादीम प० प्रतीक्षानवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव दी० दीर्घायुष्य बांधे क० कये प्रकारे ज० हे पुज्य ! जी० जीव अ० अशुज दी० दीर्घायुष्य कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! पा० प्राणातिपात करवाथी, मु० जुठ बोखवाथी, तेमज त० तथारूप सं० भ्रमण मा० ब्राह्मणने ही० हेखो नि० नि० वि० खि० खष्ट करी ग० गहीं अने अ० अपमानोने अ० अनेरो को इ० अ० भ्रमनोइ अ० अमीतीकारक अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, प्रतीक्षानवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जी० जीव अ० अशुज दी० दीर्घायुष्य प० कर्म बांधे क० कये प्रकारे ज० हे पुज्य ! जी० जीव मु० शुज दी० दीर्घायुष्यरूप कर्म प० बांधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! नो० प्राणातिपात न करवाथी, नो० जुठ न बोखवाथी, तेमज त० तथारूप सं० भ्रमण मा० ब्राह्मणने वं० स्तुति करीने जा० यावत् प० सेवा करीने अ० अनेरो कोइएक म० मनोइ पी० प्रीतीकारक अ० असण, पाणी, खादीम, स्वादीम, प० प्रतीक्षानवाथी ए० ए प्रकारे ख० निश्चे जा० यावत् जीव शुज दीर्घ आयुष्य प० बांधे

ज्ञावार्थ.—हवे जुठ ! आ पाठमां जीव हिंसा करे तो, जुठ बोखे तो, तथा असज्जतो आहार आपे तो, अरूप आयुष्य बांधे, अने जीवने न हये तो, जुठ न बोखे तो, तथा सुज्जतो आहार पाणी आपे तो दीर्घ आयुष्य बांधे, एम कसु सेवारे तेरापथी कहे ठे के “ए ठामे जीव हवे तो अरूप आठखु बांधतो कसो, अने न हये तो दीर्घ आठखु बांधतो कसो हवे अनुकपाथी तथा जीव उगार्याथी शु फल पामे ? एतु फल देखानो ” तेनो उत्तर हे वेवानुप्रीय ! उगारखु ए न हणवामांज आवुं जेहे जीव उगार्यो तेणे मरणना जययो मुंकावो के सामो जयमां

નાંહ્યો ? તે કહો. હે દેવાનુપ્રીય ! જીવને ઝગારવું તે શું ન હણવાથી જુઠું છે ? એમ જાણતા હો તો એક પાપી, જીવને મારે તો તે હણતો કહેવાય અને ન હણે તે ન હણતો કહેવાય. હવે જુઠની ! જીવ ઝગારવાવાલો શેમાં જઢ્યો ? તે તમે વીચારી જુઠ. હવે જીવને હણતો અદ્વ આયુષ્ય બાંધે અને ન હણતો દીર્ઘ આયુષ્ય બાંધે, પણ તમે ઝગારવું જુઠું માનો છો તે તમારું માનવું ત્રમથી છે. તેનું નીરાકરણ નીચે મુજબ:—

હવે જે જુઠું બોલે તે અદ્વ આયુષ્ય બાંધે, અને જુઠું ન બોલે તે દીર્ઘ આયુષ્ય બાંધે. હવે જુઠું બોલે તેનાં અને જુઠું ન બોલે તેનાં તો ફલ કહ્યાં; પણ નિર્વધ સાચું બોલે તેનાં શું ફલ ? એ બે બોલમાં તો સાચું ન પેઠું. હવે નિર્વધ સાચું બોલે તે શેમાં પેઠો તે કહો. તેવારે તેરાપંથી કહે કે “ નિર્વધ સાચું બોલે તે જુઠું ન બોલે તેમાં પેઠો. ” તેમ એક, જીવ હણે, એક ન હણે, અને એક ઝગારે. એ ત્રણ ત્રણ બોલના ઠામ-જુદા કહોઠો, તેમ એના પણ ત્રણ બોલે છે. જુઠું બોલે, જુઠું ન બોલે, અને સાચું બોલે. હવે જેમ સાચું બોલે તે જુઠું ન બોલે તેમાં પેઠો, તેમ ઝગારે તેપણ ન હણવામાં પેઠો. (૧) વહી કોઈ અસુજતું આપે, કોઈ અસુજતું ન આપે અને કોઈ સુજતું આપે. એ પણ ત્રણ બોલ છે. હવે જે સુજતું આપે તે, અસુજતું ન આપે તેમાં પેઠો. જે અસુજતું ન દે તેનાં જેવાં ફલ, તેવાંજ સુજતું દીધાનાં ફલ. તેમ ઝગારવું તે ન હણવામાં પેઠું, તેનાં પણ તેવાંજ ફલ. (૨) કોઈ ચોરી કરે, કોઈ ચોરી ન કરે, અને એક વીધેલું છે. હવે વીધું છે તે ચોરી ન કરે તેમાં પેઠો, તેમ ઝગારવાવાલો જીવ ન હણે તેમાં પેઠો. (૩) એક, સ્ત્રીથી વાત કરે. એક, સ્ત્રીથી વાત ન કરે, અને એક, ધર્મોપદેશની વાત કરે. હવે ધર્મોપદેશની વાત કરે, તે ધર્મ આશ્રી પાપની વાત ન કરે તેમાં પેઠો, તેમ જીવ ઝગારવાવાલો, જીવ ન હણે તેમાં પેઠો. (૪) એક, ઝપગર્ણ રાખે. એક, ઝપગર્ણ ન રાખે અને એક, ધર્મ ઝપગર્ણ રાખે. એ પણ ત્રણ બોલ છે. હવે ધર્મ ઝપગર્ણ રાખે તે ધર્મી, પાપના ઝપગર્ણ ન રાખે તેમાં પેસે. તેમ જીવ ઝગારવાવાલો

जीव न हृषे तेमा पेसे (५) एक, पापनी वात (रागरग) साज्जसे एक
 न साज्जसे अने एक, धर्म उपदेश साज्जसे ए पण त्रण बोख ठे हवे जे
 धर्म उपदेश साज्जसे ते पापनी वात (रागरग) न साज्जसे तेमा पेसे तेम
 जीव उगारे ते, जीव न हृषे तेमा पेसे (६) एक, स्त्री आविक्रना रुप
 देखे एक, न देखे अने एक, साधुना दर्शन करे ए पण त्रण बोख ठे,
 हवे जे वीतराग साधुना दर्शन करे ते, स्त्री आविकनु रुप न देखे तेमा
 पेसे तेम जीव उगारवावाखो, जीव न हृषे तेमा पेसे (७) एक, सुगं
 धवासना से एक, न से अने एक, वासना आवे तेमा राग द्वेष न
 आणे (राग द्वेषने जीते) ए पण त्रण बोख ठे हवे राग द्वेष जीते ते
 वासना त्याग करे तेमा पेसे तेम जीव उगारवावाखो जीव न हृषे
 तेमा पेसे (८) हवे एक, पापकारी सावध वचन बोखे, एक, सावध व
 चन न बोखे, अने एक, निर्वध वचन बोखे (सजाय करे) ए पण त्रण
 बोख ठे हवे निर्वध वचन बोखवावाखो-सावध वचन न बोखे तेमा पेसे
 तेम जीव उगारवावाखो जीव न हृषे तेमा पेसे (९) हवे एक, सर्वथा
 बोख बोख करे एक, मौन राखे, अने एक, निर्वध बोखे ए पण त्रण
 ठे जेम निर्वध वचन बोखवावाखो मौनवाखानो पांतीमा पेसे, तेम जीव
 उगारवावाखो जीव न हृषे तेमा पेसे (१०) एक फर्सथको
 सुख दुःख माने एक, फर्सथको सुहावाविकना त्याग करे, अने एक,
 शीत-तापनी आतापना से ए पण त्रण बोख ठे हवे आतापना सेवावाखो
 स्पर्श इन्द्रियो विषय जीते, तेमा पेसे तेम जीव उगारवावाखो जीव न हृषे
 तेमा पेसे (११) एक, मननो जोग माठो प्रवर्तावे एक, माठो न प्रवर्तावे अने
 एक, जसो प्रवर्तावे ए पण त्रण बोख ठे हवे जसुं मन प्रवर्तावे ते, माठु मन न
 प्रवर्तावे तेमा पेसे तेमज जीव उगारवावाखो जीव न हृषे तेमा पेसे
 (१२) एम वचन जोगना त्रण बोख जाणवा (१३) एम काय जोमज
 पण त्रण बोख जाणवा (१४) ए चौद बोखना घबे बोखतो सुयगमाग,
 भुतकध धीजे अध्ययन थीजामा ठे, अने अकेक बोखना प्रीज बोख
 माना केटलाएक बोख सुयगमाग सूत्रमा ठे, अने केटलाएक नमवती

प्रमुख अनेरा सूत्रमां ठे. बीजा बोलनां फल थोमा घणा धर्म आश्री श्रीवीतरागदेवे बीजा बोल सरखां कद्यां ठे. तेम जीव उगारे तेनां फल, जीवने न हणे तेनी परे जला जाणवां. एम अमारे मते न हण्यामां अने उगार्यामां कांइ फेर नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेठे के “एक, जीवने मारेठे, एक वर्ज ठे (टंटा जघनामां पमेठे) अने एक, मौन राखे ठे. हवे मौन राखवावावाने तो, जीव मारे तेनुं पाप नथी लागतुं; कारणके जगतमां अनेक जीव मरे ठे. केने केने उगारशे. केनुं केनुं पाप टालशे. पोतपोताने कर्म करी पचे ठे. मुनीराज तथा श्रावकजी केना केना जगनामां पमे. मुनीराजने तो अनेक जगतमां जीव मरे तेनुं पाप नथी लागतुं, त्यारे असंजती जीवने बचाववाना जगनामां शा वास्ते पमे. सामु पाप लागे. कारणके कोइ राजी थाय, कोइ कराजी थाय.” तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! परोपकारनो बुझीवाला, परजीवने उपकार कर्यामां गुण जाणे ते वास्ते उपकार करेज. जो तमारा कहेवा प्रमाणे परउपकार करवो ते पराया जगनामां प्रभु. एम होयतो श्री तीर्थकरदेवने तथा केवलीने केवलज्ञान उपन्युं ते पातुं न जाय. त्यारे उपदेश शा वास्ते दे. संसारी जीवे करेलुं पाप तीर्थकर तथा केवलीने तो नथी लागतुं. उलटुं उपदेश सांजलीने कोइ राजी थाय, अने कोइ कराजी थाय. ए परना जघनामां केम पमे ? ए तीर्थकर केवली उपदेश दे ते न हण्यामां के परजीवना उपकार वास्ते ? वली वित्तिजयपुर-पाटणना धणी उदाइ-राजाए पाठली रातनी चिंतवणा करी के “जगवंत श्री माहावीरजी पधारे तो ठकायने अजय दान दउं, दिक्षा लउं.” पठी महावीरदेव घणा साधुना परिवारे पधार्या, अने उदाइ-राजाने दिक्षा दीधी. शाख सूत्र जगवती शतक तेरमे.

हवे जुन ! उदाइ-राजानुं करेलुं पाप जगवंतने तो नोहोतुं लागतुं, पण सातसो कोशथी चालीने आव्या, रस्तामां अनेक नदीउं उलंधी हशे, साधुउंना पगथी विहारमां असंख्याता जीवोनी घात थुइ हशे,

अने-उदाह राजाने विका विधायी अनेक जीव दु ख पाम्या हसे ए जगवत तमारी कहेणीने सेखे उदाह-राजाना ऊधरामा नाहकना केम पण्या ? सातसो कोशयी गया ए न हण्यामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (२) वखी चक्रवर्ति प्रमुख अनेक जीवोने केवखी अने-साधु उपदेश दह दीक्षा वे, तेथी श्रीदेवी प्रमुख अनेक जीव दु ख पामे हसे केवखी तथा साधु जगवतने तो चक्रवर्ति आविकनु कीधेसु पाप नथी सांगतु, पण घणा जीवने दु ख उपजावीने पारका ऊगरामा केम पने ? ए न हण्यामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (३) एम अनेक जीवोने दीक्षा वे तथा आवको प्रमुखने कुशीस प्रमुखना सोगन करावे, तेथी श्रीआदिक अनेक जीव दु ख पामे ए साधु, जगवत तथा केवखीने तो पाप नथी सांगतु ए घणा जीवने दु ख उपजे, एवा ऊधरामा केम पने ? ए न हण्यामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (४) वखी माहा हातक आवकने दोष सांग्यो ल्यारे गौतमने मुकीने पायश्चित वेवराळुं ए दोष जगवतने तो नहोतो सांगतो ए न हण्यामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (५) वखी माहोमाही कलेश होय ते उपशमावे तो मोक्षनी प्राप्ती घाय शाख सूत्र ठाणायग ठाणे आवमे ते पाठ -

अठहिं ठाणेहिं सम्म धन्तिव जइतव परक्कमियव अस्सि-
चण-अठे णोपमाएयव जवइ असुयाण-धम्माणं सम्मं सु-
णाणयाए अब्जुठेयव जवइ १ सुयाण धम्माण उगेन्ह-
णात्ताते अवधारणयाए अब्जुठेतव जवइ २ णवाण-क-
म्माण सजमेण मकरणताते अब्जुठेयव जवइ ३ पोरा-
णाणं-कम्माण तवसावि-गिंचणताते विसोइणताते अब्जु-
ठेयव जवइ ४ असगिहित परितणस्स सगेन्हणताते
अब्जुठेयव जवइ ५ सेइ आयार गोयर गहणताते
अब्जुठेयव जवइ ६ गिळाणस्स अगिळाणताते वेयावच्चं

करणताए अब्जुठेयवं नवइ. ७ साधंमिताए मधिकर-
णंसि उप्पन्नंसि तव्व अनिस्सितो वस्सिते अपक्क-गाही
मव्वन्न जावजूते कहणु साहंमिता अप्पसदा अप्पजंझा
अप्पतुमत्तुमा उवसामणताते अब्जुठेयवं नवइ. ८ ॥

अर्थः—अ० आठ ठा० स्थानके स० सम्यक् प्रकारे घ० अणपा-
म्याने विषे उद्यम करवो. ज० पाम्याने विषे यत्न करवो. प० शक्ति न
होय तोपण पराक्रम करवुं. अ० एवा अर्थने विषे णो० प्रमाद न कर
वो. हवे ते स्थानक कहे ठेः—अ० अणसांजद्वयो श्रुतधर्म सांजद्ववाने
विषे अ० उद्यम करवो. १ सु० सांजद्वया श्रुतधर्मने उ० ग्रहण करवाने,
अविसारवाने अर्थे, अ० अवधारवाने अर्थे अ० उद्यम करवो. २ ए० नवा
कर्म सं० संजमे करी अ० अणकरवाने विषे अ० उद्यम करवो. ३ पो०
पुर्वलां कर्म त० तपे करी वि० निर्जरवाने अर्थे वि० आत्मा विशुद्धवाने
अर्थे अ० उद्यम करवो. ४ अ० निराधार शिष्य वर्गने सं० आधार देवाने
विषे अ० उद्यम करवो. ५ से० नवदिक्षीत शिष्यने आ० ज्ञानादिक पांच
आचार गो० गोचर जिज्ञाचार ग० ग्राहावाने विषे अ० उद्यम करवो. ६
गि० रोगीनी अ० खेदरहित वैयावच करवाने विषे अ० उद्यम करवो. ७
सा० साधर्मीकने विषे अ० अधिकरण विरोध उ० मांहोमांही उपन्यायी
त० त्यां अ० राग रहित, आहारादिकनी इच्छा रहित, द्वेष रहित अ०
अपक्कपातपणे म० मध्यस्थ जा० जावे क० शुं शुं करे, ते कहे ठेः—सा०
साधर्मी अ० रागना मोटा शब्द रहित तथा अ० विखर्या वचन रहित
अ० क्रोधकृत विकार रहित थाओ. एम विचारीने उ० विरोध उपश-
माववाने विषे अ० उद्यम करवो. ८

भावार्थः—हवे जुज ! ए कलह कदाग्रहनां कर्म बीजाने तो नथी
लागतां, पण ऊगमो मुंकाव्यो तेने लाज कह्यो. ए ऊगमो मुंकाव्यो ते
न हणयामां के परजीवना उपगार वास्ते ? (६) वली मार्गमां कीमी,
मकोमी, हरीकाय (लीलोत्री) प्रमुख पत्नी होय ते पोते टालीने नीक-

ह्यो तेवारे मा हणो मा हणो थइ चुक्थु पठी धीजाने कहे के, हे ज्ञाह ! तमे पण अस प्रमुख जीव उपर पग न देशो ए उपदेश न हएयामां के परजीवना उपगार वास्ते ? (५) वल्ली केशीगुरुने तथा चित्तसारधने प्रदेशीनु कर्तुं पाप नहोतु सागतु, पण कपटाइ करी घोमा रथ दोमावी हिंसा करीने चित्तप्रधान प्रदेशीराजाने छाव्यो धर्मदसाखी करी पठी केशीश्रमणे अनेक उपात दइ प्रदेशीने समजाव्यो ए ऋगन्नामा पन्था ए न हएयामां के परजीवना उपगार वास्ते ? (६) वल्ली दसाधुतखंभमां साधुनी पन्थिमाने अधिकारे कसु ठे के, साधु अभिमा वसतो होय त्यारे तेने कोइ वयावत काढवा आवे ते काढनारनी अनुकपा अर्थे नीकसे ते पाठ

मासियणं निरखू केइ ठवस्सग अगणिकाएणं धामेधा
णो से कप्पइ तं पमुच्च निखित्तएवा पविसित्तएवा तण्ण
केइ वाहाए गाहाय आगसेद्धा णो से कप्पइ तं अवस-
वित्तएवा पवसवित्तएवा कप्पइ से आहारियरित्तए

अर्थ — पूर्ववत् प्रश्न धीजे, पाठस पनि ११५ में

ज्ञावार्थ — हवे जुठं । वसता साधुने कोइ अभिमाथी काढे तो ते काढनारनी अनुकपाने अर्थे नीकसे, पण एम न जाणे के “ ए प्राप्ती नीकसीने शुं धर्म करशे जो हुं नहीं नीकसुं तो ए जेसो वसशे तेमां मारा नव जोगमा तो हिंसा सागती नथी ” पण तेना उपकार अर्थे सुखे नीकसे ए न हएयामा के परजीवना उपकार वास्ते ? (७) वल्ली नदीमा आरजा रुवे तेनु पाप साधुने तो नथी सागतु, पण तेने अनंत जीवनी रक्षपाल जाणीने काढे ए न हएयामा के उगार्यामा ? इत्यादिक अनेक प्रश्न उपकार उपर जाणवा जेम आ प्रश्नोमा आगसानु करेसुं पाप पोताने नथी सागतु, पण उपकार अर्थे उपदेश दे तथा आटखा कार्य करे, तेम उपकार वास्ते अने आगसानु पाप दसावनाने वास्ते जीवने घचाववो जोइए जेना घटमां परोपकारनी बुद्धि नथी, अनुकपा

समकितनुं लक्षण नथी अने दया नथी, तेनुं अन्नयदान पण अन्न-
विनी परे निरर्थक जाणवुं. वली जीवने बचाव्यामां पाप कहे तेने पुठवुं
के, हे देवानुप्रीय ! जीवनी रक्षा करवी तथा उपकार करवो ते तो
सूत्रमां ठामठाम बताव्युं ठे, पण अमे तेमने पुढीए ढीए के “ कया
सूत्रमां कछुं ठे के, पोताना वृत्तनी (कटपनी) मर्यादा राखीने जीवने न
बचाववो. ” वली जीवने बचाव्याथी पाप लागे, अने असंजति जीवनुं
जीववुं न वान्ठवुं, एवुं ३२ सूत्रमां, ४५ तथा ८४ आगममां अथवा
टीकां चूर्णि ज्ञाप्य के प्रकरणमां क्यांय कछुं होय तो बतावो. तेवारे
रुबतो माणस बाचका जरे तेनी माफक सुयगगांग सूत्रनी जुठी शाख
बतावे ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! इहां तो एम कछुं ठे के, हे साधु
तुं संजम जांगीने असंजम करी जीववुं वान्ठोश नही. संजम धारीने
संजम ढोकीने पोतानुं असंजम जीवीतव्य वान्ठवुं नहिं, एम कछुं
ठे; पण एम नथी कछुं के, साधु तथा श्रावके ठकायना जीव असंज-
तिनुं कोइए जीववुं वान्ठवुं नहिं. वली तेरापंथी, असंजति जीवनुं
जीववुं नही वान्ठवुं ते विषे, आवश्यक सूत्रनी तथा उपाशकसूत्र प्रमु-
खनी जुठी शाख बतावे ठे. ते पाठः—

तयाणंतरंचणं अपह्निम मारणंतिय संलेहणा कूसणा
आराहणा समणोवासगस्सणं पंच अइयारा जाणियवा
णसमायरियवा तं० इहल्लोगा-संसप्पजग्गे १ परल्लोगा-सं-
सप्पजग्गे २ जीविया-संसप्पजग्गे ३ मरणा-संसप्पजग्गे ४
कामज्जोगा-संसप्पजग्गे ५

अर्थः—त० तेवार पढी अ० ठेढलो मा० मरणने अंते सं० संलेष-
णा जु० तप अग्निने विषे आ० आराधनाना स० श्रमणोपासकने (श्राव-
कने) पं० पांच अ० अतिचार जा० जाणवा ए० पण समाचरवा नही.
तं० ते जेम ठे तेम आलोजुं. इ० आलोक मनुष्यादिकनां सुख चक्र-
वृत्त, ब्रह्मदेव, अथवा वासुदेवनी रिद्धिने पासुं एवी इहा न करे. प०

દેવતાદિકના મુલ્કની, ફડાદિકના પલ્કની ફજા જ કરે જીવ પોતાને મહીમામોહ્ય દેહીને ઘણા દીન જીવુ તો ઠીક એમ ન ચિંતવે મળ અંબુ જ્યપણુ દેહીને તથા ક્રુધાદેવની સહન ન થાય તેથી ઝટ મરી જાઈ તે સારુ, એમ ન ચિંતવે કાળ ફાઠવ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ, એવા કામ-જોગની ફજા ન કરે “ પરલોકે આ તપના પ્રજાવે ય મને, અધિક પ્રાપ્ત થાજો, એમ ન ચિંતવે ”

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઈ ! ફજાંતો એમ કશુ કે, સંસેપણામા (સંચારામા) પાંચ ઘોલની વાન્ઠા કરવી નહીં કરે તો સંચારામા અતિચાર છાગે હે દેવાનુમીય ! ફજાંતો એમ કશુ ઠે કે, સંચારામા ઘણાદીન જીવુ, તો સારું અથવા મરણ વેહેંશુ આવે તો સારુ યતો પોતાના જીવ આશ્મી કશુ ઠે કે, સંચારામા પોતાને જીવવું મરવું વાન્ઠવું નહીં, પણ એમ નથી કશું કે, કોઈ જીવનુ જીવવું મરવું વાન્ઠવું નહીં ય કયા ઠગા-ઘવાને વાસ્તે, મતના છીધે મૂસ્લાબોલી સતાર કેમ ઘધારો ઠો ? તેવારે તેરાપંથી કહે ઠે કે “ જ્યારે સંચારામા જીવવું મરવું વાન્ઠયામા ઘોષ બે ત્યારે વિનાસચારે પણ જીવવું મરવું વાન્ઠે તેપણ આર્તપ્ચાન, બે, અને આજ્ઞા વાહાર ઠે ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુમીય ! ધર્મધ્યાન શુક્લધ્યાન તો સવરનિર્જરા સમ્યક્ સહિત હોય તેને કહીયે તે સંવરથી તો પુન્ય પાપરૂપી કર્મ આવતા રોકાય, નિર્જરાથી આગલા કર્મ તુટે (શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી સતક ઘીજે ઝહેશે પાંચમે) અને રુદ્રધ્યાનથી પાપ ઘધાય, હવે કહો ! પુન્ય કયા ધ્યાનથી ઘધાય અને દેવતાનું આઠણુ કયા ધ્યાનથી ઘધાય તે સૂત્ર શાસ્ત્ર ઘસાવો

હે દેવાનુમીય ! પુન્યનો અને દેવતાના આઠણનો ઘધ આર્તધ્યાન (આશ્રવજ્ઞાવ) માજ ઠે સવરજાવમાં આઠણુ ઘધાય નહીં શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક પહેસે હવે અમશસ્ત-આર્તધ્યાનથી (આશ્રવજ્ઞાવરાગથી) પાપ ઘધાય, અને પ્રશસ્ત આર્તધ્યાનથી (આશ્રવજ્ઞાવ સરાગથી), પુન્ય અને દેવતાનું આઠણુ ઘધાય શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ઘીજે ઝહેશે

पांचमे. सराग प्रशस्त संजम तथा तप उपर पण आर्तध्यान ठे. ए.
न्याये प्रशस्त कार्यथी. तथा प्रशस्त राग जावथी जीवुं मरुं वान्ठे;
ते पुन्य प्रकृतिनुं कारण ठे. वली तेरापंथी, “ जीवुं मरुं वान्ठयामां
धर्म पुन्य सरधे तेने मिथ्यात पाप लागे ” एवी परुपणा ज्ञोला जीवोने
जरमाववा वास्ते करे ठे, पण पोतानुं जीवुं वान्ठे ठे. वचन बोलीमां
बंध नथी. तेमने एवा प्रश्न पुढीए के:—(१) तमारे जीववानी वांढा
नथी त्यारे साप आव्याथी आधा केम जाउंढो ? (२) सांड लढता
आवता देखीने आधा केम खसोढो ? (३) सींह आवता देखीने
आधा केम जाउंढो ? (४) हरुकायुं कुतरुं देखीने आधा केम खसोढो ?
(५) टाढ लाग्याथी कपमां केम उंढोढो ? (६) तापमांथी (बुमांथी)
ढांये केम आवोढो ? (७) पेटमां जुख लाग्याथी ठाम ठाम घर घर
चटकी आहार लावीने केम खाउंढो ? (८) वायु दाघज्वर वीगेरे शरी
रमां रोग उपन्याथी. औषधनो उद्यम करी जीवीतव्य केम वंढोढो ?
(९) ठात पत्थर परुतो देखी आधा केम खसोढो ? इत्यादिक उपसर्ग
उपज्यां सांमा जाउंढो मरण वांढयुं कहेवाय अने आधा जाउं तो जी-
वीतव्य वान्ठयुं कहेवाय. तमारी श्रद्धाने लेखे तो जे जग्योए बेठा तेज
जग्योए बेठा रहेवुं जोइए. ए उपसर्ग उपन्याथी आधा केम जाउंढो,
जुख लाग्याथी आहार केम करोढो अने रोग उपन्ये औषध केम करो
ढो; कारण के जीवुं वंढयां आर्तध्यान पाप लागे, तो दुःख गमाववानी
वांढा, तेपण आर्तध्यानज ठे. मनगमतो संजोग मद्यों तेनो विजोग न
परे तो सारुं, अने अणगमतो संजोग मद्यों ते वहेलो मटे तो सारुं,
एवी चिंतवणा करे ते पण आर्तध्यान ठे. शाख सूत्र उववाइ, चार
ध्यानना अधिकारमां:

हवे जुं ! हे देवानुप्रीय ! जो जीवुं वान्ठुं नही तो दुःख गमा-
वहुं पण वान्ठुं नही. तमे सर्पादिकना उपसर्ग उपन्याथी आधा केम
जाउंढो ? जुख गमाववाने आहार केम करोढो ? तथा रोग गमाववानी
वांढा केम करोढो ? तमे कहेता हता के जीवुं न वान्ठुं. त्यारे ए

उपाय करी जीवहुं केम वान्छयु ? ए बोखीने केम बवसोठो ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ घणा दीन सजम पाछ्याथी साज घणो ठे ते घणा दीन संजम पाखवानी वान्छा वास्ते एटछा उपाय करीए ठीए । अमारे जीववानी वान्छा नथी ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । नजमु-कमाख मुनीराजतो मात्ताने हाथे जोजन करी, संजम छेइ तेज बीवसे उपसर्ग सही मोह गया ते शु साज थोमो थयो ? वही बिहा छइ उपसर्ग उपन्याथी समे प्रणामे सामा मने तथा समे प्रणामे सयारो करे तेमां साज घणो के माख खाइ घणा दीन सजम पाखे तेमां साज घणो ? ते कहो तेवारे तेरापथी कहे ठे के, उपसर्ग आव्याथी सामा मने तथा सयारो करे तेने धन्य ठे तो हे देवानुप्रीय । तमारे छेखे तो जीववानी वान्छा करवी नही तमारे तो सयारोज करवो अष्ट ठे पण जगवते तो छु ख गमाववाने अर्थे तथा जीवीतव्यने अर्थे आहार करवो कहुं ठे शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ठवीसमें, गाथा तेन्नीसमी ते पाठ—

वेयण वेयावच्चे हरियछापय संजमछापय,

तइ पाणवत्तियाए ठं पुण धम्म चिंताए ॥ ३३ ॥

। अर्थ.—पुर्ववत् जुठ प्रश्न १ खो पाने १०ने

जावार्थ—हवे जुठ । अहीतो ठ कारणे आहार करवो कहुं ठे, अने तमे कहोठो के, एक संजम पाखवाने अर्थे एटछा उपाय करीए ठीए, औपघ छावीए ठीए, अने आहार करीए ठीए ए सृषावाइ केम बोसोठो ? तेवारे तेरापथी कहेठे के “ असजम जीवीतव्य न वान्छहुं, पण संजम जीवीतव्य वान्छयामा धर्म ठे, ते माटे एटछा उपाय करी सजम जीवीतव्य वान्छीए ठीए ” एम कहैठे, पण आगख ए वचन पण पछटी जशे, कारणके जुठ-बोख्याना वचनमां धध नथी ते वास्ते तेरापथीने पुठहुं के “ तमारा साधुने कोइ अनार्य फांसी दइ गयो ते देखी कोइ दयावत, ए साधु सजम घणा दीनस पाखशे एवा मोटा मुनी-राज ठे, एम जाणी अनुकंपा प्राणीने शुद्ध प्रणामथी खोखे तथा वजें ।

ए संजम जीवीतव्य खोलनारे वान्ठयुं, तेमां पाप केम कहोठो ? तेमज कुतरो करके तेने ह्काळे, पम्ताने बचावी ले, इत्यादिक सर्पादिकना अनेक उपसर्ग उपजता देखी, घणा दीन संजम पालशे एम जाणीने टाळे. ए संजम जीवीत्व उपसर्ग टालनारे वान्ठयुं एमां पाप केम कहोठो ? ” तेवारे तेरापंथी कहेठे के, “ गृहस्थीनी साहाज साधुए वान्ठवी नही, तेथी पाप कहीए ठीए. जेम संथारामां खावाना त्याग ठे तेने अनुकंपा आणीने खवरावे तथा संथारो जंगवे तेने पाप थाय, तेनी पेरे अनुकंपा आणीने धर्मार्थे साधुनी फांसी खोले तेने पाप कहीए ठीए. ” एवा कुहेत मेलवी बोधां लोकोने बेहेकावे ठे. तेनो उत्तरः हे देवानुप्रीय ! साधुतो गृहस्थीने धर्म थाय तेवां पण घणांक कार्य न वान्ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३५ में, गाथा १८ मी. ते पाठः—

अचणं रयणं चैव, वंदणं पूयणं तहा;

इष्टि सत्कार सम्माणं, मणसावि न पढए ॥ १८ ॥

अर्थः—अ० चंदनादिके करी अर्चवुं, २० रत्न मंरुननुं रचवुं, चै० निश्चे वं० वांदवुं (गुणनुं करवुं,) पु० पुजवुं, तेमज इ० लब्धिनी रिद्धि अन्नादिक देवे करी स० सत्कार स० सन्मान, एटलां वानां म० मने करीने पण न० न प० वान्ठे. ॥ १८ ॥

जावार्थः—हवे जुड ! इहां कहुं के, साधुए गृहस्थीनी वंदणा के सत्कार सन्मानादिक वान्ठवो नही, पण गृहस्थी साधुने वंदणा करे तथा आदर सन्मान दे तेने धर्म थाय के नही ? तेम साधु तो गृहस्थी नी साहाज न वान्ठे, पण कोइ दयावंत फांसी खोले, उपसर्ग टाळे, तेने पाप कया न्यायथी कहो ठो. वली गृहस्थीने घेर सुखकी प्रमुख देखी साधु मनमां एम न वान्ठे के, मने वोहोरावे तो ठीक; पण वोहोरावे तेने धर्म ठे. तेम साधुनो उपसर्ग टाळे तेने धर्म ठे. वली तमे संथारो जंगववानो कुहेतु मेलव्यो, पण संथारामां तो खावापीवाना त्याग ठे. ते त्याग कोइ दुष्टबुद्धि, मिथ्यादृष्टि के धर्मनो

छेपी होय ते जगावे तेने तो पाप खागे, पण तेना जगाव्या त्याग साधु जगि नही वखी जेम सथारामां खावापीवाना त्याग ठे तेम फांसीची खुक्षा थवाना तथा कुता प्रमुखना उपसर्गची वचवाना साधुने त्याग नथी कोइ दयावत खोखे तो सुखे खुखे, पण साधुए एहस्थीने खोखवानुं केहेवु नही ए साधुनो कल्प ठे तेमज साधु एहस्थीने विनय करवानुं, सामा आववानु, उजा रहेवानु अने उपसर्गपे आववानु, कल्प नथी तेथी कहे नही, पण एहस्थी साधुनो विनयादिक करे तेने ते गुणज ठे तेम फांसी खोखे तथा उपसर्ग टाखे तेने पण गुण जाणवो. पण सुप्रसेखीना अजाण त्यागने अने कल्पने ठखल्याविना सोहसवसां ठक्या बोखे के, संधारो जगावे तेनां फस अने फांसी खोखे तेनां फस एक सरखां ठे एम कहे तेने समकिति केम कह्ये वखी तेरापंधावे केहेवु के, साधुनु साधू सजम जीवीतव्य वान्ठे तेमांतो तमे पण धर्म कहोवो, अने जगवते पण सूत्र ठाणायांगमा कष्टुं ठे के, साधवी न दीमां जुवती होय तेने वयाना जावेकरी साधू काढेतो आह्वा ठखे नही सजम जीवीतव्य वान्ठयुं कह्ये ए खेखेतो जगवत श्री माहा वीरदेवे गोशाखाने अनुकपारस आणीने वचाव्यो ते पण जगवते सजम जीवीतव्य वान्ठयुं कह्ये तेमा समे जगवतने पाप खाग्यु कहोवो अने जगवतने चुक्या कहोवो ते कया न्याये ? जेम साधवी सजमधारी ठे, तेम गोशाखाने पण जगवते पोतानो शिष्य कसो ठे दाख सूत्र जगवती शतक पंदरमे ते पाठ छलीए ठीए—

ततेण समणेजगव महावीरे गोसाख मखखिपुत्तं एवंवयासि
जेति ताव गोसाखा तहारूवस्स समणस्सवा माहणस्सवा
तचेवजाव पज्जुवासति किमगपुण गोसाखा तुम्म मए चेव
पद्दावित्ते जाव मए चेववद्दसुतीकए मम चेवमिच्च विप्पन्निवणे

अर्थ — त० तेवारे स० अमण जगवत श्री महावीर स्वामी गो० गोशाखा म० मखखीपुत्रने ए० एम केहेता ह्वा जे० जे ता० ते गो०

हे गोशाला ! त० तथारूप स० श्रमण तपस्वी मा० ब्राह्मण तं० तेमज जा० यावत् शब्दे समीपे एक पण वचन आर्यजलुं धर्मसंबंधी सुवचन शान्तले ते पण ते प्रत्ये वांदे, नमस्कार करे, यावत् कल्याणकारी, मंगलकारी, देवसमान, चैत्यसमान जा० यावत् शब्दे प० शेवा करे. तो कि० घणुं शुं कहोये, तुजोने पु० वली गो० हे गोशाला ! तु० तुज-प्रत्ये म० मेंज च०निश्चे प० प्रवज्या (दिक्षा) दीधी इत्यादि जा० यावत् म० मुजथकी चे० निश्चे व० बहु श्रुत थयो. तेजुलेश्या पामीने समर्थ थयो ते म० मुजथोज चे० निश्चे मि० तें अनार्यपणु वि० प्रतिवज्यु.

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! गोशालो प्रजुनी साथे ठ वर्ष सुधी रह्यो, लान्न अलान्न सुख दुःख जेलां जोगव्यां, मांहोमांही सुख चिंतवता रह्या, अने पढी मिथ्यात्व प्रवज्यो. समोसरणमां आव्यो त्यां जगवंते एम कळुं के, हे गोशाला ! में तने मुंरयो, प्रवज्या (दिक्षा) दीधी, जणाव्यो अने बहुश्रुत कय्यो. ए श्रीमुखथी वीतरागदेवे कळुं. ए जग-वंतनो शिष्य गोशालो, तेने जगवंते संजम धारीने बचाव्यो, तेमां जग-वंतने पाप कर्म लाग्यां तथा चुक्या कहो तो, पाणोमां मुवती साधवोने काढयाथी धर्म कया न्याये थशे. जो साधवीने नदीमांथी काढयामां (बचाव्याथी) धर्म हशे तो, जगवंते पोताना शिष्य गोशालाने बचा-व्यो तेमां पण धर्म हशे. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के “ जगवंत ज्यारे ठन्नस्थपणे हता त्यारे ठ लेश्या अने आठ कर्म हतां. गोशाला उपर राग आव्यो ते कृष्णादिक माठी लेश्याना प्रणाम ठे. ते रागना प्र-णामे करी गोशालाने बचाव्यो तेथी प्रजुने चुक्या कहोये ठीए. ” एवां जुठां आल प्रजुने देठे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ठन्नस्थ तीर्थ-करमां दिक्षा लीधा पढी ठ लेश्या कया सूत्रमां कही ठे ? ते बतावो. तेवारे तेरापंथी केहे ठे के “ सामायक-चारित्रमां, ठेदोस्थापनी-चारित्रमां, कषायकुशील-नियंठांमां अने सनपर्यव-ज्ञानमा इत्यादिकमां ठ लेश्या कही ठे, अने सामायक-चारित्र, कषायकुशील-नियंठो अने सनपर्यव-

જ્ઞાન ઠપ્પસ્ય તીર્થંકરમા હોય છે એ ન્યાયે જગવંતમા ઠ છેડ્યા કહીયે
ઠીય " તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! એ ઘોષોના ધણી તો ઘણા સાધુ છે સામાયક-
ચારિત્રના અને કપાયકુશીલ નિયતાના ધણી જઘન્ય ઠત્કૃષ્ટા પ્રત્યેક
હજારે ક્રોડ કહ્યા છે તે જઘન્ય, મધ્યમ અને ઠત્કૃષ્ટા ચારિત્રના ધણી
છે, અનતગુણા હાણી અધિક છે, ઠઠાણ વળિયા છે તે કર્મને વશે પાઠા
પરે તો નિગોવમાં પરે, અને ઠત્કૃષ્ટો અનતો કાલ અર્ધ પુદ્ગલ સુધી
જમે એ કૃષ્ણાદિક ત્રણ માઠી છેડ્યાના પ્રણામ આવે ત્યારે સજમનો
ધિણાશ થાય વહી સામાયક, ઠેવોસ્થાપની ચારિત્ર અને કપાયકુશીલ
નિયતો એક જવમા જઘન્ય એક વાર આવે અને ઠત્કૃષ્ટોપ્રત્યેક સોવાર
આવે શાલ સૂત્ર જગવતી શતક ૨૫ મેં, ઠહેશે ૬ છે તથા ૭ મેં ત્યા ઠ
નિયતો અને પાંચ સજયા ચારિત્રના અનેક પ્રકાર કહ્યા છે તે પહેલા
કૃષ્ણાદિક ત્રણ માઠી છેડ્યાના પ્રણામ આવે તેને પાઠા વાલી છે, મિઠામિ
હુકરું ક્ત્યાદિક પ્રાયશ્ચિત છે, અને કર્મને વશે પાઠા ન વહે તથા
પ્રાયશ્ચિત ન છે તો સજમ જાય હવે ચાર જ્ઞાનથી પરે ત્યારે પહેલાં તો
કિંચિતમાત્ર છેડ્યા વર્તે, પઠી મનપર્યવ જ્ઞાન અને ચારિત્ર નિયતો જાય,
તે આશ્રી ઠ છેડ્યા કહી વીતે છે એ ન્યાય દેસ્વાનોને જગવંતમાં પણ
સામાયક-ચારિત્ર, કપાયકુશીલ નિયતો અને મનપર્યવ-જ્ઞાન હોય, તેથી
સમવય ઠ છેડ્યા કહી, તેમ જગવતને પણ ઠ છેડ્યા હોય એમ કહે છે
તેને પુઠીય કે, સામાયક ચારિત્ર તથા કપાયકુશીલ નિયતાવાલામાં તો
સજમ જઘન્ય, મધ્યમ અને ઠત્કૃષ્ટો પણ હોય અને અનતગુણ હીંચ
અધિક પણ હોય હવે જગવતમા કયો સજમ હોય તે કહો

હે દેવાનુપ્રીય ! જગવતમાંતો ઠત્કૃષ્ટો નિર્મલો સજમ ઠપ્પસ્યપ
ણામા પણ કહ્યો છે શાલ સૂત્ર આધારાગમાં વહી સામાયક-ચારિત્ર
અને કપાયકુશીલ નિયતામા ઠ છેડ્યા કહી, તેથી જગવંતમા ઠ છેડ્યા
કહે, તેના કેહેવાને છેલ્લેતો કોઈ તોર્થકરે પંદર જવ પણ કર્યા જોડ્ય,

अने कोइ तीर्थकर कर्मने वशे ब्रष्ट थइने चार गतिमां अनंतो काल अर्धपुद्गल सुधी रुद्धा (ज्म्या) पण जोइए, अने एक जवमां नवसोवार संजम जाय आवे एम पण थवुं जोइए. वली सामायक-चारित्र अने कषायकुशील-नियंठामां ठत्रीस बोल कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक पचोसमें, उद्देशे ठठे तथा सातमें. ते प्रमाणे ठद्वस्थ तीर्थकरमां सर्व होवा जोइए. हे देवानुप्रीय ! सामायक-चारित्रादिकनी शाख देखानी जगवंतमां ठ लेश्या कहो तो, सर्व बोल सामायक-चारित्रादिकमां कह्या ते ठद्वस्थ तीर्थकरमां केम नथी केहेता ? वली सामायक-चारित्र अने कषायकुशील-नियंठामां तो कदप पांच कह्या ठे:-ठीय-कदपी (कदप प्रमाणे रेहेवुं) १, अठीय-कदपी (कदप रहित) २, जिन-कदपी (अजिग्रहधारी) ३, स्थिवर-कदपी (इमणा साधु आरजा विचरे ठे ते) ४, अने कदपातित (वीतराग) ५. तेमां ठद्वस्थ तीर्थकरमां दिहा लीधा पठी कदप एक कदपातितज होय एम कह्युं ठे. शतक १५ में. हवे सामायक-चारित्र कदपातितमां अने कषायकुशील-नियंठा कदपातितमां ठ लेश्या कोइ सूत्रमां तथा टीका प्रकरणमां क्यांय पण कही नथी. तमे एवा मतना लीधा जगवंत उपर कुमा आल केम द्योठो. वली सामायक-चारित्रादिक सर्व बोलमां ठ लेश्या कही ठे, ते द्रव्य लेश्या जाणीए ठीए. लेश्या द्रव्य अने जाव, बे प्रकारे कही ठे. तेमां द्रव्य लेश्याने रुपी आठ फर्सि कही ठे. जेमां पांच वर्ण, पांच रस, बे गंध अने आठ फर्स होय ते शरीरादिकना वर्णादिकने कहीये; अने जाव लेश्याने अरुपी कही ठे, तेमां वर्ण, रस, गंध अने फर्स नथी. शाख सूत्र जगवती शतक १२ में, उद्देशे ५ में. ए न्याये ज्ञानमां, समकितमा, चारित्रमां, नियंठामां अने चौबीस दंरुकमां, सर्वमां जाव-लेश्या केहे-शोतो द्रव्य-लेश्या शेमां होय ते कहो. साधुजीमां द्रव्य-लेश्या होय के नहिं ते कहो; कारणके साधुजीमा द्रव्य-लेश्या जाव-लेश्या न्यारी नथी तो कोइ ठेकाणे कही नथी.

वली नारकीमां पेहेली त्रय मांठी लेश्या कही ठे, पण ते द्रव्य

लेश्या जाणीये ठीए, कारण के जावे तो क्षायकादिक समकित्ता
 प्रणाम तथा उदासीजाव पाठखा जवना कीधेखा पापने निवे, पोतानी
 आत्माने धिक्कार देवे, ते प्रणाममा जावे जखी लेश्या होय तो नाकारो
 नहि वखी जवनपति अने वाणव्यतरमा लेश्या चार कही ठे त्या पण
 पद्म शुक्ल जावे होयतो नाकारो नहि वखी समकित्तिमा अनतानुभवी
 चोकरनीना क्रोधादिक उपशम्या तथा खप्या, ते कइ लेश्यानु लक्षण
 कहीये ? ते उत्तराध्ययनना ३४ मा अध्ययनधी वीचारीने कहो वखी
 ज्योत्स्वि अने पहेखा वीजा देवलोके लेश्या एक तेजु कहीठे बीजे चोषे
 अने पाचमे देवलोके लेश्या एक पद्म कहीठे आगल ठठा देवलोकधी
 मानीने पाच अनुत्तर विमान सुधी लेश्या एक शुक्ल कहीठे, ते पण
 ड्रव्य लेश्या कही बीसे ठे जावे कृष्ण, नील, अने कापोत माठी लेश्या
 होय तो नाकारो नही, कारणके ठकायनु अशुत सेवे, रागद्वेष, परजीव
 ठपर ओह जाव करे, देवांगनारी जोग जोगवे अने अनेक प्रकारना
 जुद्ध करे, ते प्रणामोने जावे वेवी लेश्या कहीये ते कहो उत्तराध्ययन
 सूत्रना ३४ मा अध्ययनमा तो ए लक्षणने जावे कृष्णादिक माठी
 लेश्याना कछा ठे, ते वीचारी जोजो वखी सूत्रमा तो नारकी तथा देव
 तामा लेश्या समचय कही ठे पण ड्रव्ये जाणीए ठीए, अने जावे तो
 ठए दोसेठे उत्तराध्ययन सूत्रना ३४ मा अध्ययनमा ठ लेश्याना लक्षण
 कछां ठे, ते वीचारी जोजो तेम सामायक चारित्रमा, वेदोस्थापनी वा
 रित्रमा कपायकुशील नियतामा अने मनपर्यव ज्ञानमा समचे ठ लेश्या
 कही, ते ड्रव्ये जाणीए ठीए जो जावे होयतो पुखाक, वकुस अने
 पद्मिसेषणा, ए ग्रणे नियतावाला मूलगुण अने उत्तरगुणमां दोष सगावे,
 तेमा पण ग्रण लेश्या कहीठे, अने कपाय कुशील तो अप्पमिसेवो ठे,
 एटले मूलगुण, उत्तरगुणमा दोष सगाके नही, त्यारे तेमा जावे ठ
 लेश्या केम सजये ? कारण के जावे तो साधुनगवतमा लेश्या ग्रण
 जखीज होय वखी साधुनगवतमा जावे ठ लेश्या कहे, तेने पुढीए
 के, आरंज लागे ते कइ ले पाची लागे ? अन्य ठ लेश्या थजीव

कहो ठो तेथी लागे? के जाव लेख्या जीवना प्रणाम, तेथी लागे? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, डव्य लेख्या अजीव ठे, तेथीतो आरंज पाप लागे नही, पण जाव लेख्याथी (जीवना प्रणामथी) आरंज पाप लागे ठे. त्यारे जुठ ! आरंज लागे ते आश्री लेख्याना प्रश्न कर्या, त्यां साधुजीमां प्रण जली ले या कही. शाखसूत्र जगवती शतक १ले उद्देशे १ले ते पाठ.

जीवाणं जंते ! किं आचारंजा परारंजा तदुजचारंजा अणारंजा ? गो०! अहेगइया जीवा आचारंजावि परारंजावि तदुजचारंजावि णोअणारंजा. अहेगतिया जीवा णो आचारंजा णोपरारंजा णोतदुजचारंजा अणारंजा. सेकेण्ठेणं जंते ! एवं बुच्चइ अहेगइया आचारंजावि एवं पमिउच्चरियवं गो०! जीवा डुविहा पं०तं० संसार-समावणगाय असंसार-समावणगाय. तढणं जेते असंसार-समावणगा तेणंसिद्धसिद्धाणं णोआचारंजा जाव अणारंजा. तढणं जेते संसार-समावणगा ते दुविहा पं०तं० संजयाय असंजयाय. तढणं जेते संजयाते दुविहा पं०तं० पमत्त-संजयाय अप्पमत्त-संजयाय. तढणं जेते अप्पमत्त-संजया तेणं णोआचारंजा णोपरारंजा जाव अणारंजा. तढणं जेते प्पमत्त-संजया ते सुहजोगंपफुच्च णोआचारंजा णोपरारंजा जाव अणारंजा असुहजोगंपफुच्च आचारंजावि तत्मा-णोअणारंजावि. तढणं जेते असंजया ते अविरयपफुच्च तम ! प्रणा० यारंजावि जाव णोआचारंजा. सेतेण्ठेणं गो०! एवंबु अहेगतिया जीवा जाव अणारंजा. णेरइयाणं जंते ! णे० आचारंजा परारंजा तदुजचारंजा अणारंजा ? गो०! नेत्ती इया आचारंजावि जाव णोअणारंजा. सेकेण्ठेणं जंते ते०

हे गौतम ! षो० नारकी आ० आत्मारज्जी ठे, परारज्जी ठे जा० यावत् तदुत्तयारज्जी ठे, पण षो० अणारज्जी नथी से० ते शा अर्थे ज० हे जगवान ! ए० एम कण्णु ? षो० नारकी जा० यावत् षो० अणारज्जी नथी ! इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! अ० जेने धृत नथी तेने अवृत्ति कहीवे ते आश्री आत्मारज्जी आदि त्रणे ठे पण अणारज्जी नथी से० ते कारणे जा० यावत् जे वृत्तवत् होय ते अणारज्जी होय, अने जे अवृत्तवत् होय ते षो० अनारज्जी न होय इत्यर्थ ए० एम जा० यावत् असूरकुमार आदि पंचेन्द्रिय तिर्यंच योनिक सुधी जाणवा अवृत्तीपणाथी आरज्जी आत्मारज्जी, परारज्जी अने तदुत्तयारज्जी होय पण अनारज्जी न होय एम केहेवु म० मनुष्यने विषे सजत, असजत, प्रमत्त, अप्रमत्त ए चार जेव, पूर्वे सधखा जीव आश्री कखा तेम जाणवा ण० पण पटल्लु विशेष सि० सिद्ध चारे जागे रहित ठे ते माटे सिद्ध बिना केहेवा वा० वाणव्यतर आदि जा० यावत् वे० वैमानिक सुधी ज० जेम षो० नारकी कखा तेमज जाणवा एम सर्व अविरतीपण साधर्मी ठे ते माटे आत्मारजाडि करे हवे ते जीव स-
 खेशी अखेशी होय तेमाटे सखेशीनी पुठा करे ठे स० खेम्मा सहित ज० जेम उ० उ० उ० कखा तेम जाणवु क० कृष्ण-खेशीने नी० नील-खेशीने अने का० कापोत-खेशीने ज० जेम उ० समचे जीव कखा तेम जाणवा ण० पण पटल्लु विशेष प० प्रमत्त अ० अप्रमत्त वर्जनि। केहेवा कृष्णादि त्रण अप्रशस्त जाव खेयामा सजतपणु नथी, अने जे कण्णु ते अनेरी रीते डव्यखे या आश्री जाणवु ते० तेजु-खेशीने प० पद्म-खेशीने सु० शुक्ल-खेशीने जेम उ० उ० सामान्यसूत्रे जीव कखा तेम केहेवा ण० पण पटल्लु विशेष सि० सिद्ध नही (सिद्ध खेम्मारहित ठे ते माटे) ।

भावार्थ — हवे जुठ ! अहीया कण्णु के, कृष्ण, नील अने कापोत खेशीमा ठवु सातमु प्रमत्त अप्रमत्त गुणठाणु नथी सजमनो अजाव (नाकारो) कखो वल। कृष्णादिक त्रण माठो खेयामा, सूत्रनी टीकामा अने दोसतसागरकृत टवामा कण्णु ठे के, कपायकुशील नियठादिकमा ठ खेम्मा कही ठे ते डव्ये जाणवा ए न्याये साधुजीमा डव्ये ठ खेम्मा

अने जावे त्रण नली लेश्या जाणवी. वली साधुजगवंतमां जावे ठ
लेश्या कहे तेने पुढीए ठीए के, क्रीया अने कर्म द्रव्य-लेश्याथी लागे
के जाव-लेश्याथी लागे ? ते कहो. तेवारे तेरापंथो कहे ठे के, क्रिया
अने कर्म द्रव्यलेश्याथी न लागे पण जाव लेश्याथी लागे. वली क्रिया
आश्री जाव लेश्याना प्रश्न कर्या त्यां पण साधुजीमां त्रण नली लेश्या
कही ठे. शाख सूत्र जगवती शतक १ ले उद्देशे बोजे. ते पाठः—

मणुस्साणं जंते ! सवे समकिरिया ? गो० ! णोइण्ठे समठे.
सेकेण्ठेण जंते ? गो० ! मणुस्सा तिविहा पं० तं० सम्म-
दिठी मिह्दिठी समामिह्दिठी तह्णं जेते सम्मदिठी ते
तिविहा पं० तं० संजयाय असंजयाय संजयासंजयाय. त-
ह्णं जेते संजया तेदुविहा पं० तं० सरागसंजयाय वीयरा-
गसंजयाय. तह्णं जेते वीयरागसंजया तेणं अकिरिया.
तह्णं जेते सरागसंजया ते दुविहा पं० तं० प्पमत्तसंज-
याय अप्पमत्तसंजयाय. तह्णं जेते अप्पमत्तसंजया तेसि-
णं एगा मायवत्तिया-किरियाकच्चइ. तह्णं जेते प्पमत्तसं-
जया तेसिणं दोकिरियाउं कच्चंति तं० आरंजियाय माया-
वत्तियाय. तह्णं जेते संजयासंजयाय तेसिणं आदिमाउ
तिणि किरियाउं कच्चंति आरंजिया परग० मायावत्तिया.
असंजयाउं चत्तारि किरियाउं कच्चंति. मिह्दिठीणं पंच
समामिह्दिठीणं पंच. दाणमंतरा जोइस वेमाणिया जहा
असुरकुमारा एवरं वेयणाए णाणतं माई-मिह्दिठी उव-
वणगाय अप्पवेयणत्तरा अमाइ-स्सम्मदिठी उववणगाय
महावेयणत्तरा जाणियवा. जोतिस वेमाणियाय. सद्धेसाणं
जंते ! एरइया सवे समहारगा ? उहियाणं सद्धेसाणं सुक्कवे-

स्साणं एतेसिण तिण्हं इक्कोगमो कन्हखेस नीखखेसाणपि.
 एक्कोगमो णवर वेयणाए माइ-मिच्चदिठ्ठी उववणगाय अ-
 माइ सम्मदिठ्ठी उववणगाय ण जाणियवा मणुस्सा किरि-
 यासु सराग वीयरग अप्पमत्ता प्पमत्ताण जाणियवा का
 उखेसाणवि एमेवगमो णवरं णोरए जहा उंहिए दंए
 तदा जाणियवा तेउखेस्सा पम्मखेस्सा जस्स अडि जहा
 उंहिउ दंए तदा जाणियवा णवर मणुस्सा सराग वीय
 रागा ण जाणियवा

अर्थ — म० मनुष्य ज० हे जगवान ! स० सघळा सम० सरला
 क्रियावत ठे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! णो० ए अर्थ ! स
 मर्थ नथी युक्त नथी से० ते शामाटे ज० हे जगवान ! एम कणु ?
 गो० हे गौतम ! म० मनुष्यना ति० प्रण जेव प० कक्षा, त ते कहेठे
 स० सम्यक्दृष्टि, मि० मिथ्यादृष्टि अने स० समाभिध्यादृष्टि त० त्यां
 पूर्वोक्त प्रण पक्षमा जे स० समकिति ठे ते० तेना ति० प्रण जेव प०
 कक्षा, त० ते कहेठे स० सयति सर्वविरती प्रमत्त आदि अयोगी गुण
 ठाणे वर्ते ते अ० असयति केवळ सम्यक्दृष्टि जे चतुर्थ गुणठाणे वर्ते
 ते स० सयतासयति श्रावक वेसविरती पाचमे गुणठाणे वर्ते ते त० त्यां
 पूर्वोक्त प्रण पक्षमा जे सं० सजति, तेना दु० वे जेव प० कक्षा, त० ते
 कहेठे स० जेना कपाय कृप थया नथी अथवा उपशम्या नथी तेने
 सरागसयति कहोये वी० जेणे कपाय उपशमाव्या अथवा क्षपाव्या होय
 तेने वीतरागसयति कहोये त० त्या पूर्वोक्त वे पक्षमा ज० जे वी० वीत
 रागसयमी ते० तेमने वीतरागपणे करी आरज्जादिकनो अज्ञाव ठे ते
 माटे अ० अक्रिय ठे त० ते पूर्वोक्त येमा स० जे सरागसंयमी, तेना दु०
 वे जेव प० कक्षा त० ते कहेठे अ० प्रमत्त-सयति ठे गुणठाणे वर्ते ते
 अ० अ० प्रमत्तसयति सातमा गुणठाणाथो वसमें गुणठाणे वर्ते ते त०
 त्या वे पक्षमा अ० अ० प्रमत्तसयति सातमे गुणठाणे वर्ते ते० ते कदा

चित उरुह राखवा निमित्ते प्रवर्ते तो तेने ए० एक मा० मायावतिया क्रिया लागे (कषाय क्षीण थया नथी ते माटे.) त० त्यां पूर्वोक्त बे पक्षमां जे प० प्रमत्त-संयति ठे ते० तेने दो० बे क्रिया लागे, तं० ते कहेठे:-आ० सर्व प्रमत्तयोग आरंजरूप ठे ते माटे आरंजनी क्रिया लागे. मा० अक्षीण कषायपणार्थी मायाप्रत्ययी क्रिया लागे. त० त्यां पेहेला सूत्रने अंतरे कळुं के त्रण पक्षमां देसविरतीना धणी पांचमे गुणठाणे वर्ते ते० तेने आ० पेहेली त्रण आरंजनी, परिग्रहनी अने मायाप्रत्ययनी क्रिया लागे. अ० असंयति केवल सम्यक्दृष्टि चोथे गुणठाणे होय तेने मिथ्यादर्शनप्रत्ययनी टाली च० चार क्रिया लागे. मि० मिथ्यादृष्टिने आरंजनी आदि पं० पांच क्रिया लागे. स० सम्यक्मिथ्यादृष्टि जे त्रीजे गुणठाणे ठे तेने पण पांच क्रिया लागे. वा० वाणव्यंतर, ज्योत्षि, अने वैमानिक ज० जेम अ० असुरकुमार कह्या तेम जाणवा. त्यां शरीरनुं अद्वपणुं तथा बहुत्वपणुं पोतपोतानी अवगाहनाने अनुसारे जाणवुं. ए० पण एटळुं विशेष वे० ज्योत्षि वैमानिकने विषे ए केहेवुं. वे० वेदना आश्री मा० माया-मिथ्यादृष्टिपणे उ० उपन्या तेने अ० अद्व वेदना शातावेदनी आश्री जाणवी. अ० अमाइ-सम्यक्दृष्टिपणे उपजे तेने म० शातावेदनी अधिकतर होय (उत्कृष्ट सम्यक्ज्ञान माटे). जो० ज्योत्षि, अने वे० वैमानिकने विषे असुरकुमारथी विशेष जाणवुं.

स० लेश्या सहित जे नारकी प्रमुख जीव ते जं० हे जगवान ! शे० नारकी स० सधलानो सम० एक सरखो आहार ठे ? उ० समचय जीवनो पुठवो. स० लेश्या सहितने सु० शुक्ल-लेशीने ए० एनो एक सरखो गमो (पाठ) जाणवो. क० कृष्ण-लेशी नी० नील-लेशी एबेहुनो पण एक सरखो पाठ जाणवो. ए० एटळुं विशेष वे० वेदनाने विषे मा० मायामिथ्यादृष्टिपणे उपन्या तेने माहावेदना होय, उत्कृष्ट स्थिति प्रत्ये पामे, त्यां मोटी-वेदना संज्ञवे; अने अमाइसम्यक्दृष्टिपणे उपन्या तेने अद्व वेदना होय इत्यादिक केहेवुं. म० मनुष्य पदे कि० क्रिया सूत्रने विषे अधिक दंरुके सराग, वितराग, प्रमत्त, अप्रमत्त कह्या ठे तेम केहेवा.

कृष्ण अने नीले-लेश्याने उदये समयना अज्ञावथी कोपात-लेश्यानो
 वरुनक पण नीले-लेश्याना वरुनकनी परे केहेवो ण० एटसु विशेष से
 नारकीने ज० जेम उ० उधीक वरुनक कसो तेम केहेवा जेम नेरइया
 छुविहा प० त० सखीजूयाय असखीजूयाय तिर्यवजीव पेहेली पृथ्वि
 ए उपजवेकरी कापोत लेश्यानो सज्जव ठे ते० तेजु लेश्या प० पद्म-लेश्या
 ज० जे जीवने होय ते आश्रीने ज० जेम उ० उधीक व० वरुनक कसो
 तेम ते वेउनो केहेवो ते लेश्या जेमठे तेम कहे ठे — नारकी, विगलेंडि,
 तेउ अने वाउने पेहेली त्रण लेश्या होय, अने जवनपति, पृथ्वि, अप,
 वनस्पति अने व्यंतरने पेहेली चार लेश्या होय पचेडितिर्यवने उ
 लेश्या होय ज्योतिने एक तेजु-लेश्याज होय वैमानिकने ठेली प्रशस्त
 लेश्या होय ण० पण एटसु विशेष म० केवल उधीक वरुनकने विषे
 मनुष्य स० सरागी वीतरागो विशेषपणे कदा ते इहा न केहेवा कार
 पाके तेजु पद्म-लेश्याने विषे वीतरागपणानो अज्ञाव ठे फक्त शुक्ल-लेश्या
 श्याने विषेज वीतरागपणानो सज्जव ठे तेथो ॥ १९ ॥

जावार्थ — हवे जुठ ! इहा एम कसु के, कृष्ण, नीले अने का
 पोत-लेश्यामा ठवुं प्रमत्त तथा सातमु अग्रमत्त गुणठाणुं, सरागी-संजम
 तथा वीतरागीसंजम, ए चार प्रकारनो संजम नथी संजमनो अज्ञाव
 (नाकारो) कसो एन्याये साधुजीमा जावे त्रण लेश्या जखीज होय वली
 जगवती शतक ए में उद्देशे ३१ में असोचाकेवल्लोना अधिकारमां, वि
 जग अज्ञान प्रत्ये ठोनीने अवधज्ञान चारित्र पक्वर्जे, तेमां त्रण जखो
 लेश्या कही, तथा शतक ३७ में उद्देशे ५ में पण लेश्या त्रण जखीज
 कही, तथा ठाणायाग ठाणे श्रीजे उद्देशे धीजे पण लेश्या त्रण कही
 इत्यादिक अनेक सूत्रमा साधुजीमा लेश्या त्रण कही ठे उतां तेरापथी,
 साधुमा उ लेश्या कहे ठे, तेमने पुठोए के, साधुजी धर्मी के अधर्मी
 ते फहो तयारे तेरापथी कहेठे के, साधुजीतो धर्मी ठे अधर्मी नथी
 तयारे हे देवानुग्रीय ! तमे साधुजीमा जावे उ लेश्या केम कहोठो ? कार
 णके कृष्णादिक त्रण लेश्याने तो अन्धर्म लेश्या कही ठे, अने तेजु, पद्म ने

शुक्ल एत्रणने धर्म-लेश्या कही ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अ० ३४ में ते पाठ:-

कहा नीला काओ तिणिवि एयाओ अहम्म लेसाओ
एयाहिं तिण्हिवि जीवा डुग्गइ ओववच्चइ ॥ ५६ ॥ तेज
पद्मा सुक्का तिणिवि एयाओ धम्म लेसाओ एयाहिं तिण्हिवि
जीवा सुग्गइ उववच्चइ ॥ ५७ ॥

अर्थ:—क० कृष्ण नी० नील, अने का० कापोत, ए ति० त्रण
अ० अधर्म ले० लेश्या ठे. ए० ए ति० त्रणे जी० जीवने डु० दुर्गति
उ० उपजावे. ते० तेजु प० पद्म, अने सु० शुक्ल ति० ए त्रण ध० धर्म
ले० लेश्या ठे. ए० ए ति० त्रणे जी० जीवने सु० शुद्ध गति उ० उपजावे.

भावार्थ:—हवे जुं ! एत्रण अधर्म-लेश्या कही. ए अधर्म-लेश्याथी
दुर्गतिमां उपजवुं कहुं ठे, अने साधुजीनेतो एकान्त-धर्मी कहा ठे. ते
अधर्म पामे नहिं अने दुर्गतिमां पण जाय नहिं. तेथी साधुजीमां जावे
त्रण जखी लेश्या होय. हवे तमे कहोठो के, साधुजीमां त्रण अधर्म-
लेश्या होय. ए तमारे लेखेतो साधुजीने धर्माधर्मी केहेवा जोइए. ज्ञान,
दर्शन ने चारित्र आश्रीतो धर्मी, अने कृष्णादिक अधर्म-लेश्या आश्री
अधर्मी, एम धर्माधर्मी साधुजी थया. पण वीतरागदेवेतो साधुजीने
एकात-धर्मी कहा ठे. शाख सूत्र जगवती, उववाइ, सुयगकांग आदि
अनेक सूत्रमां तथा कर्मग्रंथमां पण साधुजीमां लेश्या त्रण कही ठे.
तेजु, पद्म अने शुक्ल. तमे आटला सूत्रनी वीतरागदेवनी वाणी उठापीने
साधुजगवंतमां जावे ठ लेश्या केम कहोठो ? वलो जगवंतमां तो ड्रव्ये
पण त्रण जखी लेश्याज होय, कारण के जगवंतना सर्व पुद्गल शुद्ध
होय ठे. शाख सूत्र उववाइजी. हवे जुं ! जगवानना शरीरना वर्ण,
गंध, रस अने स्पर्श सर्व शुद्ध होय अने कृष्णादिक त्रण माठी लेश्याना
वर्णादिकतो माहा अशुद्ध कहा ठे अने जखी त्रण लेश्याना शुद्ध
कहा ठे. वखी त्रण माठी जाव लेश्यानां लक्षण खोटां कक्षां ठे अने

प्रश, ज्ञेयानां लक्षणं बोधा कथा ते शास्त्र सूत्र उत्तराध्ययन
अध्ययन ३४ में ते पाठ

कन्हा नीला काज तेज पम्मा तहेवय सुक्काधेसाय ठठाओ,
नामास्तु जहक्कम्म ३ जीमूत णिध सकासा गवळरिष्ठग
सणिजा खजजण नयणनिजा कन्ह छेस्साओ वणओ
४ नीलासोग सकासा चास पिच्च समप्पजा वेरुद्विय निध
संकासा निधधेसाओ वणओ ५ अयसी पुप्फ सकासा
कोइल ठद सैनिजा पारेवयग्गिवनिजा काज छेसाओ
वणओ ६ दिंगुल्लय धाव सकासा तरुणाइच्च संनिजा
सुयतुरु पइव निजा तेजधेसाओ वणओ ७ हरियाल जेद
सकासा हल्लिहाजेय समप्पजा सणासण कुसुमनिजा पम्म-
धेसाओ वणओ ८ संख ककुद सकासा खीर पुर सम-
प्पजा रयतहार सकासा सुक्कधेसाओ वणओ ९ जह कम्मा
तुवग्गरसो निवरसो कडुग्ग रोहिणी रसोवा एत्तोवि अण-
तगुणे रसो कन्हाय नायधो १० जह तिकम्मा सरसो
तिस्को जह इत्ति-पिप्पलीएवा एत्तोवि अणत्तगुणो रसो
निखाए नायधो ११ जह तरुण अवग रसो तुव कवि-
ठस्सवावि जारिसाओ एत्तोविअणत्तगुणो रसोऊ काऊ
नायधो १२ जहपरिणय वगरसो पक्क कविठस्सवावि
जारिसओ एत्तोवि अणत्तगुणो रसोवि तेज नायधो १३
वरवास्-णियव रसो विविहाणव आसवाणं जारिसओ
महुमेरगस्सव रसो एत्तो पम्माए परिण १४ खजूर
सुद्विय रसो खीररसो खम्भस्कर रसोवा एत्तोवि अणत्तगुणो
रसोऊ सुक्काए नायधो १५ जहा गो मम्भस्स गंधो सुणग्ग

ममस्सव जहा अहि ममस्स एत्तोवि अणंतगुणो लेसाणं
 अप्पसत्ताणं. १६ जहा सुरहि कुसुमगंधो गंधवासाण
 पिस्समाणाणं यत्तोवि अणंतगुणो लेस्साण पसत्त तिन्हंपि.
 १७ जह करगयस्स फासो गोजिजाएव सागपत्ताणं एत्तोवि
 अणंतगुणो लेस्साणं अप्पसत्ताणं. १८ जह बुरस्सव फासो
 णवणीयस्सव सिरीस कुसुमाणं एत्तोवि अणंतगुणो पसत्त
 लेसाण तिन्हंपि. १९ तिविहो नवविहोवा सत्तावीसइ विहे
 कासिजवा दुसहोतेयालोवा लेसाण होइ परिणामो.
 २० पंचासव प्पवत्तो तिहं अगुत्तोवसु अविरहोय तिवा-
 रंजो परिणत्त खुदो साहस्सिओनरो. २१ निद्धंस परि-
 णामो निस्संसो अजिइदिओ एयजोग समाजत्तो कन्हले-
 संतु परिणामो. २२ ईसा अमरिस अत्तवो अविज्जमया
 अहीरिययाय गिद्धि पजसेय सहे पमत्ते रस लोलुए. २३
 सायं गवेसएय आरंजि खुदो साहस्सिओनरो एयजोग
 समाजत्तो नील्लेसंतु परिणमे. २४ वंकेवंक समायारे निय-
 मित्ते अणज्जुए पल्लिउंच गज्जहिए मिद्धदिद्धि अणारिए,
 २५ उप्फालग्ग दुक्कवाइय तेणयाविय मत्तरि एयजोग
 समाजत्तो काजलेसेतु परिणमे. २६ नीयावत्ति अचवले
 अमाई अकुतुहले विणीय विणए दंते जोगवं उवहाणवं.
 २७ पियधम्मे दट्ठधम्मे वज्जनीरु हिएसए एयजोग समा-
 जत्तो तेजलेसंतु परिणमे. २८ पयणु क्रोह माणेय माया
 लोप्पेय पयणुए पसंत्तचित्त दंतप्पा जोगवं उवहाणवं २९
 तहा पयणुवाइय उवसंते जिइदिए एयजोग समाजत्तो
 पन्नलेसंतु परिणमे. ३० अट्ठरुद्धाणि वज्जिता धम्म सुक्काइ

ઘાયઈ પસત્ત ચિત્તદત્તપ્પા સમિણ્ણ ગુત્તેય ગુત્તીસુ ૩૧ સરાગે
વિયરાગેવા ઊવસંતે જિહ્વદિણ્ણ ઇયજોગ સમાઠત્તો સુક્કલ્લે-
સત્તુ પરિણમે ૩૨ અસલ્લેચ્છા ણોસપ્પિણ્ણીણ ઊસપ્પિણ્ણીણ
જેસમયા સલ્લાહયા લોગા લેસાણ હવહ્ઠાણાઈ ૩૩ ॥

અર્થ —કળ કૃષ્ણ, નીળ નીલ કાળ કાપોત, તેજ તેજુ, પદ્મ અને
સુખ શુક્લ લેશ્યા ઠળ ઠલી, નાળ લેશ્યાનાં ઇ નામ જળ જેમ ઢે તેમ અનુ-
ક્રમે જાણવા હવે લેશ્યાના વર્ણ કહે ઢે જીળ મેઘ (પાણી) સહિત વાદળાં
હોય નિળ ચોપરુયા દીસે તે સળ સરીલ્લી ગળ પાકાના શર્ંગ સરીલ્લી
બ્રળ આરીઠા સળ સરીલ્લી લ્લળ ગાઢાના પદ્મના (ઝંગળના) મેલ
સરલ્લી અને નળ આલ્લની કીકી સરીલ્લી કળ કૃષ્ણ-લેશ્યા વર્ણથી
કાલી જાણવી (૧) નીળ નીલુ જેલુ અશોક વૃક્ષ હોય તે સરીલ્લી બાળ
નીલ (ચાસ) પલ્લીની પિળ પીઠી સળ સરીલ્લી પ્રજા કાંતી ઢે જેની લેળ
લેરુચ રત્ન જેલુ નિળ ચોપરુયા દીસે તે સળ સરીલ્લી નીળ નીલ-લેશ્યા
વર્ણથી નીલો જાણવી (૨) અળ બ્રહ્મસીના પુળ ફુલ સળ સરીલ્લી કોળ
કોયલની ઠળ પાલ સળ સરીલ્લી પાળ પારેવાની ગોળ કોટ (પ્રિયા)
નિળ સરીલ્લી કાળ કાપોત-લેશ્યા વળ વર્ણથી કાઢક રાત્રી જાણવી (૩)
હિંળ હિંગલો ધાળ કાઢક ધાતુ વિશેષ તળ ઝગતા આળ સુર્ય સળ સરીલ્લી
સુળ સુકાની તુળ લાંબ સરીલ્લી અને પળ લીલા નિળ સરીલ્લી તેળ લેલુ
લેશ્યા વળ વર્ણથી રાત્રી જાણવી (૪) હળ હરતાલના જેળ કટકા સળ
સરીલ્લી હાળ હલદના જળ કટકા સળ સરીલ્લી સળ સળનામે વનસ્પતિ
ના કુળ ફુલ સરીલ્લી પળ પદ્મ-લેશ્યા વળ વર્ણથી પીલો જાણવી (૫)
સળ સલ્લ અળ અકનામે રત્ન અને કુળ મલકલનામા વનસ્પતિના ફુલ
સરલ્લી લીળ લુધની પૂળ ધારા સરલ્લી રૂળ રૂપાના પત્ર હાળહાર સળ સરીલ્લી
મુળ મુલ્લ-લેશ્યા વળ વર્ણથી ઝજલો જાણવી (૬) હવે લેશ્યાના રસના
સ્વાદ કહેઢે જળ જેવો કળ વરુયા સુળ તુલ્યના રળ રસનો સ્વાદ નિળ
લ્લલ્લના રસનો સ્વાદ કળ કરુચી રોળ રોદ્ધાનામા વનસ્પતિના રળ

कमवा रसनो स्वाद ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र० रसनो स्वाद
 कि० कृष्ण-लेश्यानो अती कमवो ना० जाणवो. (१) ज० जेवो ति० त्रिकटु
 (सुंठ, मरिच, न पीपर) ना र० रसना स्वाद ति० तिखो ज० जेवो ह० हस्ति-
 पिपरी एटले गजपीपरनो स्वाद होय ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र०
 अती तीखो स्वाद नी० नील-लेश्यानो ना० जाणवो. (२) ज० जेवो काचा
 आंवाना र० रसनो स्वाद तु० तुंबरनामा वनस्पतिनुं काचुं फल जेवुं
 कसायलुं होय तेवो स्वाद क० काचा कोठना फलनो जा० जेवो स्वाद
 होय ए० एथी पण अ० अनंतगुणो र० अती कषायलो स्वाद का० कापोत-
 लेश्यानो ना० जाणवो. (३) ज० जेवो प० पाका आंवाना र० रसनो स्वाद
 प० पाका क० कोठनो पण जा० जेवो स्वाद होय ए० एथी अ० अनंत गुणो
 र० स्वाद कांश्क खाटो कांश्क मीठो ते० तेजु लेश्यानो जाणवो. (४)
 व० प्रधान वा० मद्यनो जेवो र० स्वाद होय वि० घणा प्रकारना आ०
 आसव (घणा फुल प्रमुख सुगंध द्रव्यनो रस या सत्व) म० माखीए
 नीपजाळ्युं ते मद्य तथा महुमानो मद्य मे० ताम्रवृक्षनो निपन्यो मद्य ए०
 ए मद्यनो जेवो स्वाद होय ए० एथी प० अनंतगुणो रु० स्वाद पद्मलेश्या-
 नो जाणवो. (५) ख० खजुरनो मु० डाखनो खो० दुधनो खं० खांरुनो
 अने स० साकरनो जेवो स्वाद होय अ० एथी अ० अनंतगुणो मीठो स्वाद
 सु० शुक्ल-लेश्यानो ना० जाणवो. (६) हवे लेश्याना गंध कहे ठे:-ज०
 जेवो गो० गायना मरुनो गंध सु० कुतराना मरुनो गंध अने ज०
 जेवो अ० सर्पना मरुनो गंध पामुज होय ए० एथी अ० अनंतगुणो जुं०
 गंध ले० कृष्ण, नील अने कापोत ए त्रण अ० अप्रशस्त लेश्यानो
 जाणवो. ज० जेवी सु० सुगंध कु० केवरादिक फुलनी गंध ग० सुगंध-
 वासी पि० पीस्तां वाटता होय त्यारे जेवी सुगंध होय ए० एथी आ०
 अ० अनंतगुणी सुगंध तेजु, पद्म अने शुक्ल ए त्रण ले० प्रशस्त (जलो)
 लेश्यानो होय. हवे लेश्याना फर्स कहे ठे:-ज० जेवो क० करवतनो
 फा० फर्स असंदाखो होय गो० गाय बलधनो जि० जीजनो जेवो क-
 चीन फर्स होय सा० सागरवृक्षना प० पांदरुनो जेवो फर्स होय ए०

एथी पण अण अनंतगुणो कण फर्स खेण अण ए प्रण अप्रशस्त-
 श्यानो (कृष्ण, नील अने कापोत-शेस्यानो) जाणवो जण जेम बुर
 नामा वनस्पतिना फुल्लनो अति सुहाखो फाण फर्स नण माखणनो फर्स
 अने सिण सीरीपनामा फुण फुल्लनो जेवो फर्स होय एण एथी अनंत
 गुणो सुहाखो फर्स पण प्रशस्त (जखी) खेण खेस्या तिण प्रणेनो जाणवो
 हवे खेस्याना प्रणाम कहे ठे - तिण प्रण प्रकारे ते जघन्य, मध्यम अने
 उत्कृष्टो नण जघन्यना प्रण प्रकार - जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टो, एम
 अकेक वर्गना प्रण प्रण जेव करता नव थाय सण एम सत्तावीस जेव
 पण थाय इकाण एकासी जेव पण थाय दुण वसेने तेताखीम जेव पण
 खेस्या ठना प्रणामना थाय पण पटला प्रणाम वरेकना प्रण प्रण गणा
 करता थाय हवे प्रथम खेस्याना लक्षण कहे ठे - पण पाच आश्रवणो
 पण सेवणहार तिण प्रण मम वचन कायाएकरी अण अगुतो (मोक्षो)
 ठण ठकायने विपे अश्रुति (घातनो करणहार) तिण तीवृपणे आरंजने
 पण प्रणामेकरी सहित खुण सर्व जीवने अहितकारी साण जीवघात क-
 रवाने विपे साहसिक निण आ लोक परलोकना दुखनी शकार हित,
 जीव हणता सुगर हित अण अजीर्तेजिय एण ए पूर्वे कद्या ते जोण
 (मन, वचन, कायाना) जोगना पाप व्यापारेकरी सण सहित कणकृष्ण
 खेस्याने पण प्रणामेकरी परिणामे (१) हवे नीलखेस्याना लक्षण कहे ठे
 इण इर्पा (पर जीवना गुणनु अणसेहेवु) अण घणो कदाग्रही अण
 तपरहित अण जखी विद्या रहित अण अणान्तराजने वर्तता निर्लजपणुं
 गिण विषयनो लपट पण छेपजाव सहित सण धूर्त पण आठ मदनो कर
 णहार रण स्वादनो लोण लपट साण सातानो गण गवेपणहार आण
 आरंजनो करणहार खुण सर्व जीवने अहितकारी साण अणविमाखा
 कार्यनो करणहार नण मनुष्य एण एवा व्यापारकरी सण सहित होय
 ते जीव मीण नील-खेस्याने पण प्रणामेकरी परिणामे (२) हवे कापोत
 खेस्याना लक्षण कहे ठे - वण घांको घोले, वाका कार्यनो करणहार निण
 निवड भाषा सहित ठण सरलपणा रहित पण पोतानो दोष टांके ठण

કપટેકરી સહિત મિઠ મિથ્યાદૃષ્ટિ અઠ અનાર્થ ડઠ જે વચનથી પર-
 જીવ ડંચો ડઠલે, માથે ચાટકો ડઠે તેવા વચનનો બોલણહાર ડુઠ દુષ્ટ
 વચનનો બોલણહાર તેઠ તે ચોરીનો કરણહાર મઠ અનેરાનીસંપદા સહો
 ન શકે એઠ એવા જોઠ વ્યાપારેકરી સઠ સહિત હોય તે જીવ કાઠ કા-
 પોત-લેશ્યાને પ્રણામેકરી પરીણમે. (૩) હવે તેજુ-લેશ્યાનાં લક્ષણ કહે
 ઢેઃ--નીઠ મન વચન કાયાએકરી નોંચી વૃત્તિ (માનરહિત) અઠ ચપ-
 લપણા રહિત અઠ માયા રહિત અઠ કુઠ કુતુહલ રહિત વિઠ વનિત
 હોય વિઠ વિનય કરવાને વિષે દંઠ ઇંદ્રિનો દમણહાર જોઠ સ્વાધ્યાયા-
 દિકને વ્યાપારેકરી સહિત હોય, સિદ્ધાન્ત જ્ઞણતા પિઠ ધર્મ જેને વહ્નજ
 ઢે દઠ ધર્મને વિષે નિશ્ચલ હોય વઠ પાપથી જીઠ બાહે હિઠ મોક્ષનો
 વંઠણહાર એઠ એવા ધર્મના વ્યાપારેકરી સહિત હોય તે જીવ તેઠ તેજુ-
 લેશ્યાને પ્રણામેકરી પરીણમે. (૪) હવે પદ્મ-લેશ્યાના લક્ષણ કહે ઢેઃ--
 પઠ પાતલા (ચોમા) ઢે જેને કોઠ ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ, પઠ
 રાગદ્વેષથી ડપશમ્યું ઢે ચિઠ ચિત્ત જેનું, દઠ દમ્યો ઢે આત્મા જણે, જોઠ
 મન વચન કાયાના જોગ વસઢે જેના, ડઠ સિદ્ધાન્ત જ્ઞણતાં જે તપ
 કરવો જોડે તે તપવંત હોય તઠ તેમ પઠ ચોમા વચનનો બાઠ બોલણ-
 હાર ડઠ ડપશાન્ત થયો (વિશમ્યો) હોય જિઠ જિતેંદ્રિ એઠ એવા
 જોઠ ધર્મના વ્યારેકરી સઠ સહિત હોય તે જીવ પઠ પદ્મ-લેશ્યાને પઠ
 પ્રણામેકરી પરીણમે. (૫) હવે શુક્લ-લેશ્યાના લક્ષણ કહે ઢેઃ--અઠ આ-
 ર્તધ્યાન અને રૂઠ રુદ્રધ્યાન વઠ વર્જે, ધઠ ધર્મધ્યાન અને શુક્લધ્યાન ઢાઠ
 ધ્યાવે, પઠ રાગદ્વેષેકરી ડપશમ્યું ઢે ચિત્ત જેનું, દંઠ દમ્યો ઢે આત્મા
 જણે, સઠ પ્રાંચ સુમતિવંત ગુઠ ગ્રણ ગુપ્તિને વિષે ગુપ્તિવંત સઠ રાગ સ-
 હિત, અથવા વીઠ વીતરાગ હોય ડઠ રાગદ્વેષ ડપશમાઢ્યા ઢે જેણે, જીઠ
 જીતેંદ્રિય એઠ એવા જોઠ ગુણના વ્યાપારેકરી સઠ સહિત હોય તે જીવ
 સુઠ શુક્લ-લેશ્યાને પઠ પ્રણામેકરી પરીણમે. (૬) હવે લેશ્યાનાં સ્થાનક
 કહે ઢેઃ-- અઠ અસંખ્યાતી ડઠ ડત્સર્પિણીના જેટલા સમય ચક્રતા ડ-
 તરતા જાવે થાય તેના અને અઠ અસંખ્યાતી અવસર્પિણીના જેટલા

एथी पण अण अततगुणो कण फर्स ले० अण ए प्रण अप्रशस्त-
 श्यानो (कृष्ण, नील अने कापोत-लेश्यानो) जाणवो ज० जेम बुर
 नामा वनस्पतिना फुलनो अति सुहाखो फा० फर्स न० माखणनो फर्स
 अने सि० सीरीपनामा फु० फुलनो जेवो फर्स होय ए० एथी अनंत
 गुणो सुहाखो फर्स प० प्रशस्त (जल्ली) ले० लेश्या ति० त्रणेनो जाणवो
 हवे लेश्याना प्रणाम कहे ठे - ति० त्रण प्रकारे ते जघन्य, मध्यम अने
 उत्कृष्टो न० जघन्यना त्रण प्रकार जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्टो, एम
 अकेक वर्गना त्रण त्रण जेद करता नव थाय स० एम सत्तावीस जेद
 पण थाय इका० एकासी जेद पण थाय दु० वसेने तेतालीस जेद पण
 लेश्या ठना प्रणामना थाय प० एटसा प्रणाम देरकना त्रण त्रण गणा
 करता थाय हवे प्रथम लेश्याना लक्षण कहे ठे - प० पाच आभवनो
 प० सेवणहार ति० त्रण मम वचन कायापकरी अ० अगुतो (मोकसो)
 ठ० ठकायने विषे अवृति (घातनो करणहार) ति० तीव्रपणे आरजने
 प० प्रणामेकरी सहित खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० जीवघात क-
 रवाने विषे साहसीक नि० आ लोक परलोकना दुखनी शकार हित,
 जीव हणता सुगर हित अ० अजीर्तेन्द्रिय ए० ए पूर्वे कदा ते जो०
 (मन, वचन, कायाना) जोगना पाप व्यापारेकरी स० सहित क० कृष्ण
 लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणामे (१) हवे नीललेश्याना लक्षण कहे ठे
 इ० इर्या (पर जीवना गुणनु अणसेहेवुं) अ० घणो कदाग्रही अ०
 तपरहित अ० जल्ली विद्या रहित अ० अणाश्वाराने वर्ततां 'निर्खजपहुं'
 गि० विषयनो लपट प० रूपजाव सहित स० धूर्त प० आठ मदनो कर
 णहार २० स्वादनो लो० लपट सा० सातानो ग० गवेयणहार आ०
 आरज्जनो करणहार खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० अणविमास्या
 कार्यनो करणहार न० मनुष्य ए० एवा व्यापारेकरी स० सहित होव
 ते जीव मी० नील-लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणामे (२) हवे कापोत
 लेश्याना लक्षण कहे ठे व० वाको बोले, वांका कार्यनो करणहार नि०
 निषरु भाया सहित ठ० सरलपणा रहित प० पोतानो दोष वांके ठ०

कपटेकरी सहित मि० मिथ्यादृष्टि अ० अनार्थ उ० जे वचनथी पर-
जीव नंचो नठले, माथे चाटको नठे तेवा वचननो बोलणहार दु० दुष्ट
वचननो बोलणहार ते० ते चोरीनो करणहार म० अनेरानीसंपदा सहो
न शके ए० एवा जो० व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव का० का-
पौत-लेश्याने प्रणामेकरी परीणमे. (३) हवे तेजु-लेश्यानां लक्षण कहे
ठे:-नी० मन वचन कायाएकरी नीची वृत्ति (मानरहित) अ० चप-
लपणा रहित अ० माया रहित अ० कु० कुतुहल रहित वि० वनित
होय वि० विनय करवाने विषे दं० इंद्रिनो दमणहार जो० स्वाध्याया-
दिकने व्यापारेकरी सहित होय, सिद्धान्त जणता पि० धर्म जेने वद्वज्ज
ठे द० धर्मने विषे निश्चल होय व० पापथो जी० बोहे हि० मोक्षनो
बंढणहार ए० एवा धर्मना व्यापारेकरी सहित होय ते जीव ते० तेजु-
लेश्याने प्रणामेकरी परिणमे. (४) हवे पद्म-लेश्याना लक्षण कहे ठे:-
प० पातला (थोका) ठे जेने को० क्रोध, मान, माया अने लोभ, प०
रागद्वेषथी उपशम्युं ठे चि० चित्त जेनुं, द० दम्यो ठे आत्मा जणे, जो०
मन वचन कायांना जोग वसठे जेना, उ० सिद्धान्त जणतां जे तप
करवो जोइए ते तपवंत होय त० तेम प० थोका वचननो बा० बोलण-
हार उ० उपशान्त थयो (विशम्यो) होय जि० जितेंद्रि ए० एवा
जो० धर्मना व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव प० पद्म-लेश्याने प०
प्रणामेकरी परिणमे. (५) हवे शुक्ल-लेश्याना लक्षण कहे ठे:-अ० आ-
र्तध्यान अने रु० रुद्रध्यान व० वर्जे, ध० धर्मध्यान अने शुक्लध्यान चा०
ध्यावे, प० रागद्वेषेकरी उपशम्युं ठे चित्त जेनुं, दं० दम्यो ठे आत्मा
जेणे, स० प्रांच सुमतिवंत गु० त्रण गुप्तिने विषे गुप्तिवंत स० राग स-
हित, अथवा वी० वीतराग होय न० रागद्वेष उपशमाव्या ठे जेणे, जो०
जीतेंद्रिय ए० एवा जो० गुणना व्यापारेकरी स० सहित होय ते जीव
सु० शुक्ल-लेश्याने प० प्रणामेकरी परिणमे. (६) हवे लेश्यानां स्थानक
कहे ठे:- अ० असंख्याती न० उत्सर्पिणीना जेटला समय चकृता न-
तरता जावे थाय तेना अने अ० असंख्याती अवसर्पिणीना जेटला

સમય પમતા ચમતા જાવે થાય તેના જેઠ જેટલા સઠ સમય ધાવ તેટલા
 ઘણવા સઠ સહ્યાતા લોકના જેટલા આકાશ પ્રદેશ ધાવ તેટલા
 સેઠ તેટલા હેશ્યાના ઠાઠ સ્થાનક ચઢતા પમતા શુજ અશુજ હઠ ધાવ

જાવાર્ય — હવે જુઠે ! ત્રણ હેશ્યાનો વર્ણ અશુજ કહ્યો, ગંધ માદા
 ડુગંધ કહી, રસ માદા વમ્વો કહ્યો અને ફર્સ માદા સ્વસ્વરો (કઠોર)
 કહ્યો ઘવા અશુજ વર્ણાદિક જગવતમા તો હોયજ નહી માટે જમર્થ
 તમાં ડવ્યે પણ ત્રણ જહીજ હેશ્યા હોય વહી જાવે ત્રણ હેશ્યાનાં
 સરુણ લોટાં કહ્યા, તે સરુણ સાધુજગવતમા હોય નહિ જેથી જાવે
 ત્રણ જહીજ હેશ્યા હોય નિશ્ચેકરી જગવતમા તો ડવ્યે અને જાવે ત્રણ
 જહીજ હેશ્યા હોય કાલ સૂત્ર આચારાગ શ્રુતપ્કથ વીજે વાસ્તે જગ
 વંતમા ઠ હેશ્યા કહે તેને એકાન્ત મિપ્યાદિ જાણવા જો તમે જગર્થ
 તમા ઠ હેશ્યા કહો તો, પ્રજુણ ઠમાસી તપ કર્યા તથા અનાર્યદેસમાં
 વિહાર કર્યો ત્યારે ઠ હેશ્યા અને આઠ કર્મ હતા કે નહિ ? હે દેવાનુ
 પ્રીય ! અદિયા હેશ્યા અને કર્મનુ શુ કારણ ઠે જે કરણી કીધી તેનો
 પદ્ધ હેવો સંજમ-જીવીતવ્ય વઠયામાં તમે પણ ધર્મ કહોઠો, અને પ્રજુણ સંજ
 મધારી (ગોશાલો સાથે રહેતો હતો તેને) પોતાના શિષ્યને અનુકંપા બ્રાશીને
 યજ્ઞાવ્યો તે સંજમ-જીવીતવ્ય વાન્ઠયુ તેમા પ્રજુને જુમ્યા કેમ કહોઠો ?
 તેવારે તેરાપચી કહેઠે કે “ સાધુણ સદ્ધિ ફોરવહી નહી, યુ સૂત્ર જગ
 વતી કાતક પ્રીજે ફણું ઠે, અને જગવતે સદ્ધિ ફોરવીને ગોશાલાને વ
 યાવ્યો વ અકરવાયોગ્ય કામ કર્યું, તેથી જુમ્યા કહોણીય ” તેનો ઠત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! છાંતો માયાકપટાઈ કરી વિક્રય-સદ્ધિ ફોરવી
 અનેક રૂપ બનાવે, તે બ્રાહ્મણે તથા પ્રાપતિત હે તો આરાધક ધાવ, અને
 ન બ્રાહ્મણે તથા પ્રાપતિત ન હે તો આરાધક ન ધાવ વ વિક્રય-સદ્ધિ
 ફોરવે તેનુ પ્રાપતિત વશુ ઠે, પણ જગવતે નો વિક્રય-સદ્ધિ ફોરવી મઘી.
 કોતણ હેશ્યા ફોરવીને ગોશાલાને ઘણાવ્યો ઠે વ બ્રાણતાં ઠતાં મત્તા
 હીધે માયાકપટાઈ કરી વિક્રયનું નામ ત્રણાધી “જગવતે સદ્ધિ ફોરવી

તેથી 'ચુલ્કા' એમ જુદું બોલી બોધાને કેમ જરમાવો ઠો? કારણ કે શી-
તલ-લેશ્યા જીવદયા નિમિત્તે ફોરવે તેનું પ્રાયઠિત કોઈ અંગનપાંગા દિ
સૂત્રમાં કહ્યું નથી. કહ્યું હોય તો વતાવો.

તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, એક લલ્બિધનું પ્રાયઠિત કહ્યું તેમ સર્વ
લલ્બિધનું જાણવું. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! લલ્બિધતો અઠાવીસ પ્રકાર-
નો કહી છે. તેમાં વિક્રય-લલ્બિધ ફોરવે તેનુંતો પ્રાયઠિત કહ્યું છે. અને
તેજુ-લેશ્યા કરી અનેક જીવને ક્રોધેકરી બાલે એ પણ પ્રત્યક્ષ પ્રાયઠિતનું
ગમ દીસે છે અને શાસ્ત્રમાં પણ કહ્યું છે; પણ ૨૭ લલ્બિધમાં કેવલજ્ઞાનની
લલ્બિધ, તીર્થંકર-પદવોનો લલ્બિધ, ગણધર-પદવીની લલ્બિધ, પુલાક-ચારિ-
ત્રની લલ્બિધ, અવધ મનપર્યેવ કેવલજ્ઞાનનો લલ્બિધ, ચૌદપૂર્વની લલ્બિધ इत्या-
દિક લલ્બિધનું પ્રાયઠિત હોય તો, શીતલ-લેશ્યા જીવદયા માટે ફોરવી તેનું
પ્રાયઠિત હોય પણ જેમ એટલી લલ્બિધનું પ્રાયઠિત નથી તેમ શીતલ-લેશ્યાનું
પણ પ્રાયઠિત નથી. તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે "શીતલ-લેશ્યા અને તેજુ-લેશ્યા
એ બન્ને જેલી થઈ તેવારે ઝનું થંડું પાળી જેલું કર્યાથી જીવનો હિંસા થાય, તેમ
બન્ને લેશ્યા જેલી થઈ તેથી જીવની હિંસા થઈ. વલો જેમ અગ્નિના જ્યૌ
ચુલ્કામાં ફાટું પાળી ઢોલે તેથી તેજકાય ને અપકાય એ બન્ને કાયની
હિંસા થાય તેમ તેજુ-લેશ્યા તો અગ્નિ સમાન અને શીતલ-લેશ્યા પાળી
સમાન, એ બેજ લેશ્યા જેલી થઈ તેથી બન્નેના જીવ મુઝા. એ હિંસાનું
પાપ પ્રજુને લાગ્યું." તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એ કુમત્ત તમે કર્યાથી
લાગ્યા ? સૂત્રમાં તો લેશ્યાના અચિત્ત પુદ્ગલ કહ્યા છે. શાસ્ત્ર સૂત્ર જગ-
ત્સી શતક સાતમે ઉદ્દેશે દસમે. તે પાઠ:—

અચિત્તાવિ પોગ્ગલાઝ જાસેઈ ઝઘોવેઈ તવેઈ પજાસેઈ ?
હંતા અત્થિ. કયરે જંતે ! અચિત્તાવિ પોગ્ગલાઝ જાસેઈ
જાવ પ્પજાસેઈ ? કાલોદાઈ! કુધસ્સ અણગારસ્સ તેયલે-
સ્સા નિસદ્ધા સમાણી ટુરંગતા ટુરં નિપતઈ દેસંગતા દેસં
નિપત્તઈ જેહિં ૨ ચણં સાનિપત્તઈ તદિં ૨ ચણંતે અચિત્તા

। पोग्गळाउ जासइ जाव पजासइ एण काखोदाइ ते अ-
चित्तावि पोग्गळाउ जासेइ ॥

अर्थ — अ० अचित पण पो० पुद्गल जा० प्रकाश करे ? वस्तु
प्रत्ये ठ० उद्योत करे ? त० तपे ? आताप करे ? प० प्रकाश करे, ? वस्तुने
उजवाळे ? इतिप्रश्न ह० हा वच्छ अ० उद्योत करे ठे का० कर्मा ज०
हे जगवान ! अ० अचित पण पो० पुद्गल जा० प्रकाश करे जा० यावत्
प० उजवाळे ? का० हे काखोदाइ ! कु० कोप्यो अ० जे अणगार ते
सवधि ते० तेजुलेश्या नि० नीकलीथकी (तपस्वी अणगारना शरीरची
नीकलीथकी) तेजुलेश्या जवासरूप दु० दुरगामनी ठती कु० वेगळी
नि० पळे, जडने बोले, वारु पुजवत् वे० वेशने विपे जाय वे० वेशमां
जडने पळे जे० जे जे स्थानकने विपे, दुर वेशने विपे निकट प्रदेशमां
पळे त० त्या त्या अ० अचित पो० पुद्गल जा० प्रकाश करे जा० यावत्
प० उजवाळो करे ए० ए का० हे काखोदाइ ! ते० ते अ० अचित पो०
पुद्गल पण जा० प्रकाश करे

। जावार्थ — हे देवानुप्रीय ! इहांतो लेश्या शब्दे श्री वीतरागदेवे अ-
चित्त पुद्गल कद्या ठे ए तमे सूत्र वाचीने जाणतां ठतां जुठ बोळीने,
मतना लीधे लोकोने घेहेकाचीने अनत ससार केम वधारो ठो तेवारे
तेरापथी कहेठे के “ लेश्याना अचित्त पुद्गल ठे, पण जेम कपसु, काटो
प्रमुख अचित्त पुद्गल फेंकवाथी वायुकायनी हिंसा थाय, तेम जमवते
शीतल्लेश्या फेंकी तेथी वायुकायनी हिंसा थयानु पाप लाग्युं ” तेनो
उत्तर हे देवानुप्रीय ! शीतल्लेश्याना पुद्गलतो शुक्रम ठे तेथी वायुका-
यनी हिंसा थाय नाह जो सूत्रमा कणु होय तो काढी घतावो वसी शी-
तल्लेश्याना पुद्गलथी हिंसा थड मानो तो मनवचनना जोग, स्वातो
स्वात, ए पण पुद्गल ठे साधुजीने मनना पुद्गल घणी दुर जाय
अने वचनजोग (जापा) ना पुद्गल घणी दुर जाय, वीजाना कानोमा
जाय ए तमारे लेखेतो फोड पण साधुमां साधपण नथी ए लेखेतो

साधपणुं लेती वेला सावज्जजोगना त्याग पण उतावला न करवा, कारण के जाषाना पुद्गल बाहार नीकली जाय अने वाउकायनी हिंसा थाय. माटे साधपणुं लश्ने स्वासोस्वास पण लेवो नहि, मन-जोग पण स्थीर राखवो. वचन पण लवलेश मात्र न बोलवुं, मौन राखवुं अने पादोगमन संथारो करीने हाथ पग पण हलाववा नहीं त्यारे साधपणुं कहीये. ए केम मळे ? तमे शीतल-लेश्याना शुद्धम पुद्गलथो जगवंतने वायरानी हिंसा लागी कहोठो, पण शीतल-लेश्याथी वायुकायनी हिंसा थाय अने शीतल-लेश्यानी लब्धि फोरव्यां प्रायठित आवे, एवुं सूत्रमां कोइ ठेकाणे कळुं नथी. एकान्त जुगं आल जगवंत उपर शामाटे द्योठो. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, जो उगार्यामां लाज होय तो केवलज्ञान उपन्या पठी समोसरणमां बलता वे साधुने केम न उगार्या ? तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! ते साधु उपर प्रभुनी अनंती जाव दया हती, पण तेमना आज्ञानुं निमित्त कारण आवी मदयुं, तेथी प्रभु शुं करे ? तमे, लेश्या-लब्धि फोरव्याथी दोष लागे ते माटे न उगार्या एम कहोठो, ए तमारुं केहेवुं बल पूर्वक ठे; कारण के जो एमनुं आज्ञुं होततो, जगवंततो केवलज्ञाने करी अनंत कालनी वात जाणता हता, त्यारे विहार केम न कराव्यो. विहार करावतां तो दोष नहोतो लागतो ? पण एमनुं आज्ञुं आवी रळुं, जवितव्यता बलीष्ट, तेथी जगवंत शुं करे. क्रोरु तीर्थकर जेला थाय तोपण कोइ जीवनुं आज्ञुं वधारवा समर्थ नथी. ठगस्थ तो व्यवहार साचवे अने केवलज्ञानी तो निरर्थक उद्यम न करे. तोपण जगवंते तो बचाववानो व्यवहार राखवाजणी आगलथी वर्ज्या हता, पण इहां आज्ञुं पुरुं थवानो समय हतो ते कोण टाली शके ? हे देवानुप्रीय ! बचाव्यामां पाप ठे तेथी न बचाव्या एम कहोठो, पण पोते चोत्रीस अतिशय पांत्रीस वाणोकरी सहित ठे, पचोस जोजन प्रमाण सात इत थाय नहीं, मृगीमारी रोग थाय नहीं अने वेरजाव व्यापे नहीं, ते अतिशय क्यां गया ? गोशालाने वेरजाव केम व्यापे ? वे साधुनी घात समोसरणमां केम कीधी ते कहो. तेवारे तेरा-

पथी कहेठेके, “होशहार पदार्थ अठेराजुत बात ठे ते केम ठेके” ? त्वरे एम कहोठो के जीव जगार्या पाप लागे ते माटे न उगार्या. कते अतिअयथका समोसरणमा वे साधुनी घात थइ ते अठेरामां ठे वली उद्गमस्थ अवस्थामा तो प्रजुजोने शीतल खेभ्या कर्तव्यरुप हती बने केवली थया बाद सत्तारुपे तो खरी पण करतव्यरुप न होय तेदी के साधुठने वचाववारुप कार्य केम बने ? इहा कोई एम आशिका करे के, शीतल-खेभ्या सत्तापणे उता कर्तव्यरुप कार्य केम न प्रवर्त्ते, ‘तेमु सना’ धान-जेम सूत्रजोश्री जगवतीजीने विपे पाच देवना अर्चिकरे कहुं ठे के, देवाधिदेवने अनत रुप वैक्रय करवानी शक्ति ठे, परतु करे नहिं ने करइो पण नहिं तद्वत् शीतल-खेभ्या पण शक्तिरुपे सजबे, ए व्यक्तिरुपे थइ कार्य सांघे नहिं एवो नियम ठे जो तेरापंचीठने एकमत्र एवोज हुवाव होय के केवली जे कार्य करे तेमातो धर्म, अने जे कार्य न करे तेमा पाप, त्यारे तो देवगुरुने वदणा नमस्कार करवामा पण पाप मानवुं पकड़ो, कारणके केवली जगवत परस्पर वदणा नमस्कार पण करत नथी वास्ते ए सर्व कृतर्क ठे वास्ते जगचीरुतए हरेक कार्य परत्वे अधि कारीने उलखवो जोइए कदापी तेरापथी एवी तर्क करइो के, ए तों तमें श्री बीतरागजगवान वावतनुं समाधान खल्लु, पण समोसरणमा तों श्री गौतमादि छवि-सपन्न सरागो साधु घणाए हता तेमणे बै साधुठने केम न वचाव्या ? तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! श्री गौतमादि गणधर वा सामान्य साधुठने शीतल-खेभ्या हती एवु कया सूत्रना मूख पाठना आधारयो कहोठो ते घताववो पकड़ो

वली तेरापथी कहेठेके “जगवते गोशालाने तखनो ठोम-बतावले-एक सींगलीमा सात तल यताव्या पठी गोशाले तखनो ठोम-उखे-एक सींगलीमाथो सात तल काट्या ए जगवतना वचनयो हिंसा थइ-ए पश्चात कर्म दोष जगवतने लाग्यो ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एम जगवतने दोष लाग्यो कहोठो, ए खेखेतो तमे नित्य आहारादिक प्रदृश्यो कनेथी मागो ठो तथा मार्ग पुगेठो, त्यारे प्रदृश्यो ठपावे

मोंढे बोले तेथी असंख्याता वायुकायना जीव हणाय. ए तमारे कारणे नित्य अनेक उघामे मोंढे बोले, तथा तमे गाममां जाउं त्यारे कुतरां उघामे मोंढे जसे, ए हिंसानो दोष तमने लागशे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ अमेतो आहार लेवाना अने मार्ग पुढवाना कामी ठीए. उघामे मोंढे बोलाववाना कामी नथी. तेने जलो जाणता नथी. तेथी अमने पाप न लागे. ” त्यारे हे देवानुप्रोय ! जगवंते पण ज्ञानमां देख्या तेम जाख्या. तीलनो ठोरु उखेसाववाना तथा तील कढाववाना कामी नहोता. तेथी जगवंतने दोष लगार मात्र लाग्यो नथी. तमे प्रभुने एम पाप लाग्युं जाणो तो, तमे अनेक ग्रहस्थीने बोलावो ठो. नित्य उघामे मोंढे बोले ठे. ए संजम केवी रीते रहे ते कहो. ए जगवंत उपर अठतां आल केम द्यो ठो ? तेवारे वली तेरापंथी कहेठे के “ एटलां काम सूत्रमां साधुने करवां वर्ज्या ठे. करेतो प्रायडित आवे, ते काम प्रभुए उद्वस्थपणामां कीधां ठे. साधुए निमित्त जाखवुं नहि, अने जगवंते जाख्युं ठे. गोशालाने तलनो ठोरु बताव्यो. एक तलनी सींगलीमां सांत तल बताव्या. कुपात्रने विद्यादेवी नहिं, अने जगवंते दीधी. गोशालोने शीखव्यो, प्रवर्ज्या दीधी, बहु श्रुत कर्यो एवो पाठ ठे. तेजु-लेझ्या उपजवानी गोशालाने विधि बतावी. शीतल-लेझ्यानी लब्धि फोरवी गोशालाने बचाव्यो. अनार्य देशमां विहार कीधो. ७ ए सात काम साधुने करवां सूत्रमां वर्ज्या ठे. ते जगवंते कर्यो ते माटे जगवंतने पाप लाग्युं अने चुक्या, एम कहीए ठीए. ” तेनो उत्तर:-हे देवानुप्रोय ! ए सांत बोल सामान्य साधुने (उद्वस्थ सूत्रव्यवहारना धणीने) वर्ज्या ठे, अने जगवंत तो आगमव्यवहारना धणी ठे. व्यवहार पांच प्रकारना कहा ठे. शाख सूत्र व्यवहार तथा जगवती शतक ८ में, उद्देशे ८ मे. ते पाठ:-

कइ विहेणं जंते ! विवहारे पन्नत्ता ? गोयमा ! पंच विहे विवहारे पन्नत्ता तंजहा:-आगमे १ सुए २ आणा ३ धारणा ४ जिए ५. जहासे तड आगमेसिया आगमेणं व्यवहारं पठ-

वेद्या णोयसे तच्च आगमेसिया जहा से तच्च सुएसिया सु-
 एण विवहारेण पठवेद्या णोयसे तच्च सुएसिया जहा से तच्च
 आणासिया आणाए ववहार पठवेद्या णोयसे तच्च आणा
 सिया जहासे तच्च धारणासिया धारणाए ववहार पठ
 वेद्या णोयसे तच्च धारणासिया जहा से तच्च जिएसिया
 जिएण ववहार पठवेद्या इच्चे एयाहिं पंचहिं ववहारं पठ
 वेद्या त आगमेण सुएण आणाए धारणाए जीएण
 जहाजहासे आगमे सुए आणाए धारणा जीय तहातहा
 ववहार पठवेद्या से किं माहू जते । आगमवक्षिया समणा
 निगया इच्चेइया पचविह ववहार जया १ जहिं १ तथा १
 तहिं अणिस्सि उवसिय सम्मं ववहारमाणे समणे
 निग्गथे आणाए आराहए जवइ १ हता जवइ

अर्थ — क० केटसे वि० जेदे ज० हे जगवान ! वि० व्यवहार प०
 कक्षो ? इतिप्रश्न उत्तर गो० हे गोतम ! प० पाच प्रकारे वि० व्यवहार
 प० कक्षो त० ते कहे ठे त्या व्यवहारीए जीवाविके करीने ते व्यवहार
 साधुने प्रवृत्ति निवृत्तिरूप ते व्यवहार तेना कारणपणे जे ज्ञान विशेष
 ते पण व्यवहार कहीए त्या पेहेलो आ० आगमव्यवहार ते आत्म
 ज्ञानयो जाणीए जेणेकरी पटार्थने जाणीये ते आगम सु० सांज
 खोए ते श्रुत २ आ० आदेश करी दीजे ते आज्ञा ३ धा०
 धारीए ते धारणा ४ अने जि० जीत ५ (आचार) त्या पेहेलो जे
 आगमव्यवहार ते केवलज्ञानी १, मनपर्ययज्ञानी २, अवधज्ञानी ३,
 चौद पर्यधर ४ दस पर्यधर ५, अने नव पर्यधर ६ एनो व्यवहार ७
 प्रकारनो ठे त्या पेहेलो केवलीना ग्रहणयकी प्रथम आलोचना केवली
 पासे खेवी तेना अजाये मनपर्ययज्ञानी पासे खेवी एम आगमना
 अज्ञावे पाठखा पाठसायने आलोचना खेवी त्या केवली प्रमुल आगम

व्यवहारी समस्त अतिचार पोतेज जाणे. ते पासे गयाथी आगमव्यवहारी आलोवणहारने कहे “सघलो अतिचार कहो.” तेवारे ते जाणतोथको पोतानो दोष मायाएकरी गोपवे तो तेने प्रायश्चित न आपे, अने एवं कहे के, अनेरे ठामे जइने शोध करो; अने जेने दोष याद न आवे तथा जे मायाथकी न गोपवे तेने केवलज्ञानना धरणहार दुषण विचारीने प्रायश्चित दे. पण कपटीने, फोकट जासे एम जाणीने प्रायश्चित न दे. इहां चौद पूर्वधर यद्यपि परोक्षज्ञानी ठे तोपण उपयोग दीधे ठते केवली कहे तेढलुं कही शके. हवे इहां कोइ कहेशे के “आगमव्यवहारी जाणे तो तेने कहीये के, मुजने आलोवणा द्यो. तेवारे अतिचार पोते कहीने पोते आलोचना आपे तेमां शी हरकत ठे ? के आलोवणहारना मोंढाथकी केहेवरावे.” एम कहे तेनो उत्तर. ए आलोवणामां घणा गुण ठे. सम्यक्-आराधना आय अने आलोवणहारने उत्साह वधे. मान ठोमी पोतानी आत्माना हित जणी रहइय प्रगट करे ठे. ए वात माहा दोहीली ठे. इत्यादिक कारणे गुरु आलोवणहारनाज मोंढाथी आलोवणा करावे अने ते समस्त प्रकारे निःशङ्क थइ गुरु जे प्रायश्चित दे, ते हर्षति थको अंगोकार करे. एम करतोथको निर्वाणपद पामे. १

सु० हवे श्रुतव्यवहार कहेठे:-आचार, कट्य, निषिथ आदि जेने अगीयार अंग तथा नव पूर्व सुधी जाणपणुं होय तेने सुत्रव्यवहारी कहीये. ते सुत्रव्यवहारी आलोवणा लेणहारना अजिप्राय जाणवा माटे त्रण वार दुषण केहेवरावे. एक वारने कहे श्रुतव्यवहारी कदाच एम जाणी न शके के, ए कुमे मने आलोवणा आलोवे ठे के साचे मने. त्रणे वार एक सरखुं कहे तेने तो आलोवणा दे, पण कपटथी फेरफार कहे तेने पेहेलां तो जे फेरफार कह्यो होय तेनुं प्रायश्चित दे, पढी पूर्व पापनो आलोवणा दे. २ आ० आज्ञाव्यवहार ते जे बेहु आचार्य सूत्रार्थना जणवाथी माहा गीतार्थ ठे, पण जंघाबल क्षीणपणायी विहार करी न शके. अलग देशान्तरे रह्या ठे. मांहोमाहो मलो न शके अने तेमाथी कोइकने प्रायश्चित लेवुं होय, तेवारे ते आचार्य गीतार्थ शिष्यना अज्ञा-

ઘથી, ધારણા કુદાસ અગીતાર્થ સાધુ વા શિષ્યને સિદ્ધાન્તનો જ્ઞાપણ
 ગુદાર્થ અતિચાર આસેવના કહી વીજા આચાર્ય કને મુકે હવે તે આ-
 ચાર્ય તેનો અપરાધ સાજસી ડ્રવ્યાદિ ચાર સહનન ધૃતિ ષષ્ટાદિક વિ-
 ચારી પોતે સ્યા જાય અથવા પૂર્વની વિધિય ગીતાર્થ શિષ્યને મુકે, અને તેને
 અજ્ઞાવે જે આવ્યો છે તેનેજ અતિચારની આલોવણા કહી મુકે, ૧ આજ્ઞા
 વ્યવહાર ૩ ધાળ હવે ધારણા વ્યવહાર કહે છે -કોઈક ગીતાર્થ સવેમી
 આચાર્યે કોઈક શિષ્યાદિકને કોઈક અપરાધને વિષે ડ્રવ્યાદિક ચાર
 (ડ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-જ્ઞાવ) જોઈ, જે વિશુદ્ધિ વીધી હોય તે શિષ્ય ગુરુની વીધેથી
 વિશુદ્ધિ મનમાદે ધરીને કોઈકને તેવે અપરાધે સેવીજ વિશુદ્ધિ વે તો,
 યમ દેતાને ઇષ્ટતપવ ધરણરૂપ ધારણાવ્યવહાર કહીયે, અથવા ધારણા તે
 યમ -કોઈક ધૈયાવચનો કરણહાર શિષ્ય છે, પણ તે સમસ્ત છેવ શ્રુત દેવાને
 યોગ્ય નથી તેવારે તેને આચાર્ય કૃપાકરીને કેટલાંપક પ્રાયશ્ચિતના પવ આ-
 ગમથી ઇદ્ધરીને તેને કહે ને તે ધરીને રાલ્લે, અને તેજ પવ માંહેથી આલોવણા
 આપે તેને પણ ધારણાવ્યવહાર કહીયે ૪ જિળ હવે જીતવ્યવહાર કહેઠેઃ
 જેમ કોઈક અપરાધે પૂર્વે સાધુ ઘણા તપેકરી શુદ્ધિ કરતા, તેવોજ અપ-
 રાધ ઇપન્યે ઠતે વર્તમાનકાલે ડ્રવ્યાદિ ચાર પિંતથી સઘયણ ધૃતિ
 ઘસની હાની જાણીને જે યોગ્ય તપનો પ્રકાર (પ્રાયશ્ચિત) દર્શાવે તે સમય
 જ્ઞાપણ જીતગીતાર્થ કહીયે, અથવા પ્રાયશ્ચિત જે આચાર્યના ગુણમાં
 અધિકો ઠઠો સૂત્ર પ્રવર્ત્યો, અને ઘણે અનેરે ગીતાર્થે માન્યો હોય તે સ્વ
 જીત કહીયે ૫ ૧ પાંચ વ્યવહારમાં ગમે તે વ્યવહાર સહિત ગીતાર્થ
 હોય તેની પાસેથી પ્રાયશ્ચિત લઈ, પરતુ અગીતાર્થકને લેતા દોષ ઇપજે

હવે આગમાદિક-વ્યવહારને વિષે પ્રવર્તવા માટે ઇત્સર્ગ અપવાદ
 કહેઠે -જળ જથા પ્રકારે ફેવલી આવિક અન્યત સેળ તે વ્યવહાર અથવા
 તળ તે પાંચ વ્યવહારમાં તળ તે પ્રાયશ્ચિત ધાનાદિક વ્યવહાર કાલ વિષે
 આળ આગમ કેવલી પ્રમુખ હોયતો તેવેજ આગમવ્યવહાર પ્રાયશ્ચિત
 ધાનાદિક પ્રત્યે ૫૦ પ્રવર્તે, પણ શેષે કરી ન પ્રવર્તે આગમ પણ ઇ પ્રકારે
 છે તેમાં ફેવલજ્ઞાનમાં અવધોપપણાથી વિના ફક્લા જાણે, તે માટે તેવું

कहेलुं प्रायश्चित लेवुं; अने तेने अज्ञावे मनपर्यवज्ञानी पासेथी लेवुं. एम पूर्ववत् आगला आगलाने अज्ञावे पाठला पाठलाकने लेवुं. ए० नहिं से० ते त० तीहां आ० आगमव्यवहार होय तो ज० जथाप्रकारे से० ते त० तीहां श्रुत होय तेवे श्रुतेकरी व्यवहार प० प्रवर्ते. ए० नहिं से० ते त० तीहां (ते अवसरे) श्रुतव्यवहारी तो ज० जेम से० ते त० तीहां आ० आज्ञाव्यवहारेकरी प० प्रवर्ते. ए० नहिं से० ते त० तीहां आ० आज्ञाव्यवहारी, तो ज० जेम से० ते त० तीहां धा० गीतार्थ कोशने द्रव्यनो अपराध क्षेत्र, काल, ज्ञाव जाणीने प्रायश्चित दीधुं ते धारणाए करी प० प्रवर्ते. ए० नहिं से० ते त० तीहां धा० धारणाव्यवहारी, तो ज० ज्यां पुरुष धीर्यादिक विचारी प्रायश्चित दे ते जीतव्यहारेकरी प० प्रवर्ते. इ० इत्यादिक ए० ए प० पांच प्रकारे करी व्यवहार प्रत्ये प० प्रवर्तवे. तं० ते कहेढे:-आ० आगमेकरी १, सु० श्रुतेकरी २, आ० आज्ञाए करी ३, धा० धारणाए करी ४ अने जि० जीते करी ५. ज० जेम जेम से० ते आ० आगम सु० श्रुत आ० आज्ञा धा० धारणा अने जि० जीत ५, ए पांच होय त० तेम तेम व० व्यवहार प० प्रवर्तवे. ए व्यवहारवंत पुरुषने फल प्रसन्नद्वार कहेढे. से० हवे शुं जदंत (जट्टारक) आ० कहो कोण आगमवलिउं उक्त ज्ञान विशेष सु० श्रमण निरर्थक केवली प्रमुख इ० ए वक्षमाण अथवा ए उक्त स्वरूप प्रत्ये प० पंचविध व्यवहार प्रायश्चित दानादिरूप सम्मं० ए पद संघाते संबंध कीजे व्यवहार तो प्रवर्ते. इत्यर्थः हवे संबंध रुमी रीते, ते केम ते कहे ढे:-ज० जेजे अवसरने विषे अथवा जेजे प्रयोजनने विषे अथवा जेजे क्षेत्रने विषे जेजे उचित ते ते प्रत्ये इति शेष तदातदा काले ते ते प्रयोजनादिकने विषे कहेलुं, ते कहेढे:-
अ० सर्व वान्छा रहित उ० तेणे अंगीकार कीधुं ते अनिश्रितोपाश्रित ते प्रत्ये अथवा निश्रित राग उपाश्रित छेष नहिं, रागछेष ते अनिश्रितोपाश्रित सर्वथी पक्षपात रहितपणे यथावत् इत्यर्थः एतावता प० पंच वि० विध व्यवहार प्रत्ये ज० ज्यारे ज्यारे ज० जेजे प्रयोजनने विषे योग्य त० तेते प्रत्ये विचारे त० तेते प्रयोजनने विषे सर्वथा पक्षपात

રહિત સઠ સમ્યક્ ષઠ પ્રવર્તેતો થકો સઠ સાધુ નિઠ નિર્મથ આઠ આ
જ્ઞાનો આઠ આરાધક જઠ થાય ? इति प्रश्न उत्तर ह० हा थाय ।

જાવાર્થ — હવે જુઠ ! આગમ-વ્યવહારના પાંચ પ્રકાર કહ્યા કેવલ
જ્ઞાનીને ૧, મનપર્યવજ્ઞાનીને ૨, અવધજ્ઞાનીને ૩, ચૌકપૂર્વધારીને ૪,
જાવ દસપૂર્વધારીને ૫, આગમવ્યવહારી કહીયે એ પાંચ પ્રકારના આગ
મવ્યવહારી કહ્યા આગમજ્ઞાનથી ગુણા જાણે તે કાર્ય કરે એ પ્રથમ વ્ય
વહાર એ પ્રથમવ્યવહારનો ધણી બીજો સૂત્રવ્યવહાર માને નહિ, યદ્યપે
સૂત્રમાં કહ્યું તેમ સર્વ કાર્ય કરવાનો તેમને નિયમ નહિ આત્મજ્ઞાનથી
અવગુણ જાણે તે કાર્ય ન કરે, અને ગુણ ઠપાવતો જાણે તે કાર્ય કરે
હવે આગમવ્યવહારીના વચનથી વા ઇપદેશથી પ્રથ જોખ્યો તેનેજ સૂત્ર
કહીયે તે આગમવ્યવહારીનું કહ્યું કરવું, પણ આગમવ્યવહારી યકાં
સૂત્રમાં કહ્યું તેમ ન કરવું વલો સૂત્રમાં કહ્યું ઠે કે, નવમા પૂર્વની ત્રીજી
આચારવધુ (ત્રીજી અભ્યયન) જણાવિના સાધુની પત્નિમા વહેવી નહિ,
અને સ્વધકજી અગીયાર અગનુજ જ્ઞાન જણાવતા નિહુની બારમી
પત્નિમા વહ્યા, તે આગમવ્યવહારીના વચનથી વલો ગજસુકુમારજી
ધિના સૂત્ર જણ્યાં વિદ્યા સહ તેજ દીને બારમી પત્નિમા વહ્યા, તે પદ
આગમવ્યવહારીના વચનથી એ ન્યાયે આગમવ્યવહારી યકાં સૂત્રવ્ય
વહાર માનવાનો જરૂર નથી ૧, અને આગમવ્યવહારીના અજાણે બીજો
સૂત્રવ્યવહાર માનવો, યદ્યપે સૂત્રમાં કહ્યું તેમ કરવું ૨, અને જો સૂત્રમાં
કોઈ વસ્તુનો નિર્ણય ન હોયતો ત્રીજો આજ્ઞાવ્યવહાર માનવો, યદ્યપે
આચાર્ય ગુરુદેવ કહે તે વચન પ્રમાણ કરવું ૩, અને એ પ્રણ વ્યવહાર ન
હોય તો ચોથો ધારણાવ્યવહાર માનવો, યદ્યપે ગુરુદેવ આચાર્યે કોઈ બોલ
ધરાવ્યા હોય તથા કોઈને કેહેતા સાજાછ્યા હોય તે પ્રમાણે કાર્ય કરવું
૪, અને એ ચાર વ્યવહાર ન હોય ત્યારે પાંચમો જિતવ્યવહાર માનવો,
યદ્યપે ગીતાર્થ વનેરા જેમ કરતા આવ્યા તેમ કરવું ૫ એ રીતે પાંચ
વ્યવહાર માનતાં થકા આજ્ઞાના આરાધક થાય

હે દેવાનુપ્રીય ! જગવત તો આગમવ્યવહારી ઠે તે સૂત્રવ્યવહાર

माने नहिं. ए तमे जाणतां ठतां मतना लीधे सूत्रनुं नाम लइ बोधां
लोकोने वेहेकावी आगमव्यवहारी उपर आल दइ अनंत संसार केम
वधारो ठो ? जो आगमव्यवहारीने सूत्रमां वज्यां ते कार्य कीधार्थी दोष
लाग्यो मानो तो, जगवंते केवलज्ञान उपन्या पढी कालीकुमार प्रमुख
दस ज्ञानां मरण बताव्यां १. वली नेमनाथस्वामीए द्वारकानो दाह
वारे वर्षे बताव्यो २. तेमज गोशालाने सात दीवसने आंतरे मरण बता-
व्युं; पण माहाशतके रेवतीने मरण बताव्युं, तेवारे गौतमस्वामीने मुंकीने
प्रायवित देवराव्युं, अने पोते सुखे बताव्युं. ३ वली गोशालाथी धर्म
चोयणा करवान्नी साधुजने आझा दीधी. ४ वली चौदपूर्वधारी धर्मघोष
आचार्ये. नागश्री ब्राह्मणीने चोरासी चौटामां हीलवा-निंदवानी आझा
दीधी. ५ ए पांच बोल सूत्रमां साधुने करवा वज्यां ठे, अने केवलज्ञानी
आगमव्यवहारीए कीधा ठे. हे देवानुप्रीय ! तमारे लेखे तो केवलज्ञा-
नीने ए दोष लाग्यो तेथी चुक्या. पण ए बात केम मले ? आगमव्यव-
हारीपणुं तो कषायकुशील अने सनातक ए बे नियंठामां होय तेने अप-
मिसेवी कहा ठे. मूलगुण ते पांच माहाव्रतमां अने उत्तरगुण ते दस-
विध पचखाणमां दोष लागे नहिं. शाख सूत्र जगवती शतक २५ में
उद्देशे ६ ठे. हवे जुठ जगवंत तो उद्वस्थपणे पण अवध मनपर्यव-ज्ञान
आश्री आगमव्यवहारी ठे, अने केवलज्ञानमां पण आगमव्यवहारी ठे,
तथा कषायकुशील-नियंठाना धणी ठे. ते जगवंतने चुक्या कहोठो पण
सूत्रमांतो मूलगुण उत्तरगुणना अपमिसेवी कहा ठे. हवे जो चुक्या कहो-
ठो, तो कहो कया व्रतमां मूलगुण उत्तरगुणमां दोष लाग्यो ? अने ते वेला
नियंठो कषायकुशीलज हतो के बीजो आव्यो ते पण कहो. हे देवानु-
प्रीय ! जगवंतनो तो अपमवाइ संजम ठे. नियंठो फरे नहिं तेथी ते पुरु-
षोने दोष लागे नहिं. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, जेम गौतमस्वामी
चारज्ञान चौदपूर्वना धणी आगमव्यवहारी अने कषायकुशील-नियंठाना
धणी आणंद श्रावकने घेरे जाषामां चुक्या तेम जगवंत पण चुक्या.
एम कहे ठे तेनो उत्तरः—

હે દેવાનુપ્રીય ! ગૌતમસ્વામી આણદર્શી આવકને ધેર જાણનાં
 ધુક્યા તે સમયે તેમને ચાર જ્ઞાન, કપાયકુશીલ નિયંત્રો અને આવમ
 ધ્યવહારીપણુ હતુ, એમ કયા સૂત્રમા કહ્યું છે તે કહો વહી ગૌતમસ્વા-
 મીનુ અને જગવંતનુ જ્ઞાન અને નિયંત્રો સરસ્થા નથી અને તત્તુણુ જ્ઞાની
 શ્રુતિપણુ છે જગવંતનો તો સજમ નિયંત્રો અપરુચ્છ છે દિક્ષા, ધીધી
 તેજ વચ્ચે મનપર્યવ જ્ઞાન અપન્યુ અને પ્રકાયકુશીલ નિયંત્રો આવ્યો તે
 એકજ વાર આવે અને તે પાઠો જાય નહિં વહી કપાયકુશીલ નિયંત્રો
 સજમ, એક જીવને એક જવમા જઘન્ય એક વાર આવે અને ઇત્કુટ્ટ
 નવસો વાર જાય અને નવસો વાર પાઠો આવે વહી કપાયકુશીલ નિયં-
 ત્રો અને મનપર્યવજ્ઞાનની સ્થિતિ જઘન્ય એક સમયની કહી તે એક
 સમય રહે અને ધીજે સમયે ધીજાઈ જાય કોઈક જીવને વહી પાઠો
 એક સમયથી તથા અતરમુદૂર્ત તથા ઘણા કાલથી પાઠો આવે, અને
 કોઈ જીવને તે જવમાં પાઠો આવેજ નહિં, અને કોઈ જીવને એક જવમાં
 ઘણીવાર જાય અને ઘણીવાર આવે તેની ઇત્કુટ્ટી સ્થિતિ વેદોત્તેષી, કોઈ
 પૂર્વની કહી તે એક વારજ આવે પણ પાઠો જાય નહિં વોપનો અપરિ-
 સેવીજ રહે વહી ચાર જ્ઞાનવાલા, કપાયકુશીલ નિયંત્રવાલા અને
 આગમવ્યવહારના ધણી કર્મને વશે પ્રપ્ત થઈ જાય તો અર્ધપુદ્ગલ
 અને તત્કાલ સંસારમા નિગોદાલિકમાં જમે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક
 ૨૫ મેં ઉદ્દેશો ઠાઠે, તથા પદ્મવણામા એ સર્વ અધિકાર છે એ કપાયકુશી-
 લ નિયંત્રો એક જવમા નવસોવાર ઇત્કુટ્ટો આવે કહ્યું તેની, સ્થિતિ
 જઘન્ય એક સમયની કહી, અને પ્રપ્ત થઈ જાય તો ઇત્કુટ્ટો અર્ધપુદ્ગલ
 રહે, કહ્યું, પણ જગવંતને તો મનપર્યવજ્ઞાન અને કપાયકુશીલ નિયંત્રો
 એકવાર આવ્યા પછી પાઠો જાય નહિં, એક સમયની સ્થિતિ, પણ હોય
 નહિં અને અર્ધપુદ્ગલ સુધી જમે પણ નહિં તે માટે સર્વ કપાયકુશીલ
 નિયંત્રો ધણીનો, ગૌતમસ્વામીનો અને જગવંતનો ઇત્તસ્યપણાનો પણ
 સજમ સરસ્થો નથી ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! ગૌતમ સ્વામીનો અને
 જગવંતનો કપાયકુશીલ નિયંત્રો સરસ્થો કેમ? વહી ગૌતમસ્વામી જ્ઞાપનાં

चुक्या, तेमं जगवंत पण चुक्या, एम केम कहोठो? वली गौतम स्वामी सरखा द्वादशांगी ज्ञानना धणी पण ज्ञाषीमां खलाइ जाय कहुं ठे. शाख सूत्र दसवैकालिक अध्ययन आठमे, गाथा ५० मी:—

आयार पणत्तिधरं, दिठ्ठिवाय महिच्चगं;

वयंवि स्कलियं एच्चा, एतं उवहसे मुणी. ॥ ५० ॥

अर्थ:—आ० आचारांग अने ५० जगवती सूत्रना धरणहार तथा दि० दृष्टिवादना (बारमा अंगना) म० ज्ञानारने व० बोलतां वचने करी ख० खलाया ए० जाणीने ए० नहिं तं० तेमने उ०हसे मु० जति. ॥५०॥

ज्ञावार्थ:—हवे जुठ ! आचारांग, विवाहपन्नति अने दृष्टिवाद (बारमा अंग) ना ज्ञानार वचनमां चुकी जाय, तेनो उपहास न करवो. ए आगमव्यवहारना धणी वचनमां चुकी (खलाइ) जाय कहुं, अने मूल-उत्तरगुण दोषना अपमिसेवी कह्या, पण एमने अने जगवंतने सरखा न कह्या. वली गौतम प्रत्ये जगवंते पण कहुं के, तमे वचनमां जुट्या ठो, आणंद साचो ठे माटे जइने खमावो. ए वचनने जुट्या कहुं तेमं जगवंत पोते चुक्या इत तो केम न कहुं. हवे वीरप्रभुने चुक्या तमे कया ज्ञानथी जाण्या ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ केवल ज्ञान उपन्या पढी ए काम न कर्युं. बे साधुने न बचाव्या ते वीतराग जावथी, अने ठद्वस्थपणे गोशालाने बचाव्यो ते सराग जावथी, एम टीकामां कहुं ठे. ते रागनां कर्म लाग्यां. सरागपणांथी काम कर्या. गोशालाने बचाव्यो. ए न्याये चुक्या कहीये ढीये. ” तेनो उत्तर:—हे देवानुप्रीय ! सूत्र पाठमां तो एम नथी कहुं के, गोशालाने बचाव्यो ते रागजावथी, अने बे साधु न बचाव्या ते वीतरागजावथी. अरे ! तमारी श्रद्धानी पुष्टीने माटे टीकाना मलता वचननुं सरणुं द्यो ठो ते मिथ्या ठे, केमके अमारे तो सिद्धान्तनी पंचांगी प्रमाण ठे. ते पंचांगीमां अनेक गुरु लक्ष ठे. तेमां केटलांक वचन उत्सर्ग-मार्गनां ठे अने केटलांक अपवाद-मार्गनां ठे. ते मतलब जाण्या विना अने टीका तमे नथी

માનતા, ઠેતાં ટીકાની શાહી જ્ઞાને માટે આપો ઠો ? જો ટીકામાં કશું તેમજ પ્રમાણ કરતા હો તો ટીકામાં પાઠ્ય કહેલા ધોષ મેલવી આપો ટીકામાં તો આધાકર્મી આહાર કરવો કહ્યો છે, ફલફુલનો આહાર કરવો કહ્યો છે તથા સાધુને વ્રજવ્રતના કટક ચુરવા કહ્યા છે. ઇત્યાદિક અનેક વિરુદ્ધ વાતો કહી છે તે પણ પ્રમાણ કરવી પડશે, અને જો એ પ્રમાણ ન કરો તો એ ટીકાનું વચન પ્રમાણ કેમ કરો ઠો તે કહો

હે વેદાનુગ્રીય ! જગવંતની કરણી ઠગસ્થપણે અને કેવલપણે એક સરસી અપ્રુલ્લ કરણી છે ઠગસ્થપણે પણ આગમવ્યવહારી અને કેવલમાં પણ આગમવ્યવહારી છે સૂત્રમાં સાધુને વર્ણ્યા તેવા કામ ઠગસ્થપણે પણ આગમવ્યવહારપણથી કીધા અને કેવલજ્ઞાન તપન્યા પછી આગમવ્યવહારપણથી કીધા તેમણે ઠગસ્થ અને કેવલપણે એક સરસી કામ કર્યા છે હે વેદાનુગ્રીય ! જે કાર્ય સૂત્રમાં સામાન્ય સાધુને વર્ણ્યા છે તે કાર્ય કેવલપણમાં પોતે કર્યા છે મુશ્કેલી સ્વર દીર્ઘા, મસ્થ વતાળ્યુ અને નિમિત્ત જ્ઞાત્યુ એ કેવલમાં તો તમે જુક્યા નથી કેહેતા તેનું શું કારણ ? વલ્લી નેમનાથજીએ વારે વર્ષે દારીકાનો દાંદ બતાવ્યો, તેમને તો જુક્યા નથી કેહેતા, પણ જગવત માહાવીરસ્વામીથી અને જીવદયાથી દ્રેષ દીસે છે તેથી પ્રજુને જુક્યા કહોઠો વલ્લી સરાગપણથી ગોદાલાને બચાવ્યો તેથી જો પાપ છાગ્યું કહો તો, વસમાં ગુણઠાણ સુધી સંજમ, તપ, વિનય, વૈયાવચ્છ ઇત્યાદિક સર્વ કામ સરાગપણથી કરે છે તે સર્વ કામમાં પાપ છાગસે, કેમકે વીતરાગજાવ તો અગ્યારસ ગુણઠાણા ઉપર છે તેમને તો એક ફરિયાવહી ક્રિયાજ છાગે, તે ફરિયાવહીક્રિયા પણ સાતાવેદની એ સમયની સ્થિતિની વધાય, અને વીર્ય સ્થિતિના પુન્યપાપ તો વસમાં ગુણઠાણા સુધી રાગદ્રેષથી જ બંધાય, દ્રેષથી અને ઘ્રપ્રશસ્ત રાગથી તો પાપ વધાય અને પ્રશસ્ત-રાગથી પુન્ય વધાય વલ્લી સરાગ-સંજમ અને સરાગ-તપથી દેવતાનું આત્મતુ પુન્યપ્રકૃતિ વધાય એમ કહ્યું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ધોજે ઠેદશે પાંચમે, મુનિયા નગરીના ભાવકોને અધિકારે હે વેદાનુગ્રીય ! સરાગથી ગોદાલા બચાવ્યો

तेथी पाप लाग्युं एम कहोठो; परंतु इहांतो टीकामां एम कहुं ठे के, सरागसंजम ठद्वस्थयकां जीव जीवे तो अने न जीवे तोपण वचाववानो उद्यम करवो. ते माटे वचाववानो उद्यम कीधो अने बे साधुने न वचाव्या ते वीतरागजावथी. वीतरागे केवलज्ञानथी आउखानो समय आव्यो जाणी लीधो. होणहार टलतुं न जाण्युं तेथो उद्यम न कर्यो, कारणके केवलज्ञानो निरर्थक उद्यम न करे ए जावार्थ. आगमव्यवहारी अकरवाजोग काम करे नहिं. गुण जाणे तेवुं काम करे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “जगवंते गोशालाने वचाव्यो तीहां जोगनो व्यापार थयो. ए जोगनुं पाप लाग्युं.” तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! जोगविना तो संजम, तप, विनय, वैयावच, चर्चा वार्ता, सजाय, ध्यान, आहार, पाणी, व्यवहार, कांइ पण थाय नहिं. सजोगीने ए जोगना व्यापारथी पाप लाग्युं जाणो तो तमारे लेखे तो कोइ तरवानो मार्ग दीसतो नथी. हे देवानुप्रीय ! ए शुजजोग ठे के अशुजजोग ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “गोशालाने वचाव्यामां प्रजु धर्म जाणे तो केवलज्ञान उपन्या पढो ए काम केम न कर्युं ? बीजा कोइ साधुने एरीते जीव उगारवानो उपदेश केम न दीधो ” ? तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! प्रजुए पौते ठद्वस्थपणे अनार्यदेशमां विहार कर्यो, अने केवली थया पढो अनार्यदेशमां विहार न कर्यो, अने बीजा कोइ साधुने जवानो उपदेश पण न दीधो. ते माटे शुं पूर्वे ठद्वस्थपणे अनार्यदेशमां विहार कर्यो ते खोटो कहेवाय ? हे देवानुप्रीय ! आगम व्यवहारीनुं काम अने सूत्रव्यवहारीनुं काम सरखुं नथो. आगमव्यवहारी अकरवायोग्य काम करे नहि, गुण जाणे तो करे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “गोशालाने उगार्याथी केवो गुण उपन्यो ? बे साधुने मार्यो. जगवंत उपर तजुलेश्या मुंकी लोहीठाणवानो कर्यो अने धणुं मिथ्यात्व वधार्युं. शो गुण थयो ? ” तेनो उत्तरः—हे देवानुप्रीय ! ए वातनो प्रजुने शानो दोष. जेम अन्नवि जीव हतो ते साधपणुं लइ उदाइराजाने पोषामां मारी गयो. तेनो पापदोष कांइ महापुरुष आचारजने तो लाग्यो

नथी तेमज कोइ अनार्य ठग बुद्धिय साधपणु छह कोइने ठगी आप
तो तेनो पाप दोष बीजाने नथी लागतो तेम महावीरस्वामीए गोशा-
खाने दिक्षा दीधी, जोवतो वचाव्यो तेथी सिध्यात वधार्यु तेनु पाप
प्रजुने नथी लाग्यु जो प्रजुने पाप लाग्यु जाणोतो ए छेखेतो ऋषदेव
स्वामीने घणुंज पाप थयु हशे, केमके तेमणे चार हजार माणस साधे
दिक्षा दीधी पठी सघसा जाग्या ३६३ पापरु मत चाख्या घणुं
सिध्यात वधार्यु पण ऋषदेवस्वामीने तो पाप लाग्यु नथी तेम वीर
प्रजुने पण जाणवु वसी गोशाखाने तो बद्धमस्यपणे दिक्षा दीधी अने
वचाव्यो, पण केवलज्ञान उपन्या पठी जमाखीने दिक्षा केम दीधी ? तथा
नदण मणीहारने आवकना व्रत केम दीधा ? पार्श्वनाथस्वामीए सोमीख
ब्राह्मणने व्रत केम दीधा ? सुखमाखीकाने साधपणु केम दीधु ? अने
वसें ठ साधवीने दिक्षा केम दीधी एम तो घणा अटकाइ केवलीना
दिक्षा दीधेखा घणा जणें व्रट थहने अकार्य कीधा ठे तथा सिध्यात
वधार्यु ठे ते पाप पण तमारे खेले केवलज्ञानोने लाग्यु जोइए पण ए
घात केम मखे वसी जगवते खडिध फोरवी गोशाखाने वचाव्यो, तेथी
जगवतने पाप लाग्यु अने चुक्या कहे, तेने पुठीए के, बद्धमस्यपणे
पाप कर्यु तेनुं पायश्चित तो कोइ सूत्रमा चाख्युं नथी स्यारे पायश्चित
दीधा बिना आराधक केम थया ते कहो तेवारे तेरापथी कहेठे के,
“ जेम रहेनेमीए राजेमतीने जोगनी आमत्रणा कीधी, तेनुं प्रायश्चित
चाख्यु नथी तेम आ पण चाख्यु नथी, पण प्रायश्चितनु ठेकाणु ठे तेथी
खीधुज हशे ” तेनो उचर -अरे मुग्ध प्राणी ! एतो एकान्त असजमनु
ठाम प्रत्यक्ष दिसेठे, अने प्रायश्चित पण दस जेवे आवे ते गाथा —

आदच्च दप्प पमादणा जोगे, आजरे आवति सुय,
सकित्ते सहसाकारे, जय पतो साय वीमसा ॥ १ ॥

अर्थ — विषपनो पीट्यो १, प्रमादने खीधे २, अजाणपणे ३, आतुर
रोग दुधा टुपाए ४, आपदा पट्यायी ५, शकाने खीधे ६, सहसातकारे ७

जयने लीधे ७, रागद्वेषने लीधे ए अने शिष्य शिष्यणीनी परिक्षा निमित्ते १०. ए दस जेद ठे. तेमां उत्तराध्ययन २२ में अध्ययने ४६ मी गाथामां दसविध प्रायश्चित मांहेलुं प्रायश्चित कह्युं ठे. राजेमतीनां वचन रहेनेमीए सांजलीने प्रणाम पाठा वाळ्या. ते पाठः—

इंदियाणि वसे काळ अप्पाणं उव संहरे. इत्यादि ॥

अर्थः—इं० पांच इंद्रिने व० वश का० करी अ० पोतानी आत्माने उ० फेरवी सं० ठेकाणे लाव्या.

जावार्थः—हवे जुन ! रहेनेमीनी अती दुष्टपणे जोगनी वंठा नहोती. फक्त दिक्षार्थी प्रणाम फर्या हता. पढी राजेमतीना वचनथी पाठा ठाम आळ्या ल्यारे पश्चाताप कर्यो; पण प्रजुए पश्चाताप कर्यो, एवुं कोइ सूत्रमां चाढ्युं नथी. वली गोशालानो जीव डढपइनो यशे अने केवल पामशे तेवारे सर्व साधुने कहेशे के, जाइ ! हुं गयाकालमां श्रमण घाती हतो. बे साधुने में मार्या तथा प्रजुनो अविनय कीधो तेम तमे मत करजो. एम गोशालाना जीवे डढपइनाना जवमां पोताना पाठला जवनुं पाप निद्युं, निषेद्युं तेम जगवंते केवल उपन्या पढी ए कार्य निद्युं निषेद्युं नथी. वली निषिथ प्रमुख घणा सूत्रमां अनेक जातनां प्रायश्चित कह्यां ठे, पण जगवंते शीतल-लेश्यार्थी गोशालाने बचाव्यो, तेनुं प्रायश्चित कोइ पण सूत्रमां कह्युं नथी; पण उलटुं आचारांगसूत्रना प्रथम श्रुतस्कंधना नवमा अध्ययनना चोथा उद्देशामां कह्युं ठे के, जगवंत श्री माहावीरदेवे ढढमस्थपणे दिक्षा लीधा पढी पाप कर्तुं नथी. ते पाठः—

एच्चाणं से महावीरे, णोविय पावगं सयमकासी;

अण्हंवा एकारिढा, करंतं पि एणु जाणित्ता. ॥

अर्थः—ए० तत्त्वना जाण से० ते माहावीरदेव णो० नहिं पा० पाप स० पोते करता, अ० बीजा पासे ए० न करावता, अने क० करनारने पण रुमो ए० न जा० जाणता.

ज्ञापार्थ — हवे जुठ ! आचाराग प्रथम श्रुतश्रुति नवमें आप्ययने
 चारे उद्देशामां, जगवतना गुण कक्षा अने निरसीचार सजम कक्षा, अने
 चोया उद्देशानी, धाठमी गाथामा कक्ष के, नखा हे उपादेय स्वरूप जा
 णीने पोते पाप कर्तुं नथी, अनेरा पासे कराव्यु नथी अने करताने प्रसो
 पण जाण्यो नथी हवे उद्मस्थपणे अनेक कार्य कर्ता तेमा पाप छास्यु
 एवी शका उपजे, पण उद्मस्थनी शका केवलीना वचनथी जामे जेम
 जगवते उद्मस्थपणे, सूत्रमा वर्या तेवा काम आगमव्यवहारथी कीवां,
 पण केवल उपन्या पठो सूत्रनी जाणी प्रकाशी तेमां कर्तुं के, में उद्म
 स्थपणे व्रण करणथी पाप कर्तुं नथी हवे तमारी केहेणीने खेले उद्म
 स्थपणे पाप छास्यु, अने केवलमा कपटाइ करी जुठ बोझा ते जुठ
 छास्युं (कर्ता पापने दुपाव्यु ते) ए जुठ बोझाना परुषां सूत्र पण जुठ
 हवे तमे प्रतीत केनी राखशो ? तमारे खेले ए सिद्धान्त ठठीगया तेवारे
 वीवसना जुझ्या कहे ठे के "ए तो गणधरना वचन ठे तेमणे वीतरामना
 गुण वर्णव्या ठे तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! सर्व सूत्र गणधरेज गुण्या ठे एक वचन जुठुं तो
 सघसाए जुठ जेम खतमा एक शाख जुठी तो आखु खत जुठुं, तेम
 ए पण जाणवु तेवारे तेरापथी वली कहे ठे के "अहिंसा तो एम कर्तुं
 ठे के, जगवते जाणीने पाप कर्तुं नथी अजाणये मोहनी-कर्मने पाप
 पाप छास्यु तेथी चुक्या कह्ये ठीए " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय !
 त्या तो पदरमें शतके प्रजुए गोशाखाने कष्टु ठे के, हे गोशाखा ! में तारी
 अनुकंपा वास्ते हीतल-खेद्या मेळी एम जाणीने खेद्या मेळी कही
 ठे, पण एम नथी कर्तुं के, मारे अजाणये खेद्या नीकसी तेवारे वली तेरा
 पथी कहे ठे के "खेद्या तो जाणीने मेळी, पण एम न जाण्युं के, ए
 काम करवु के न करवुं एम अजाणये पाप कीधु " तेनो उत्तर हे
 देवानुप्रीय ! ज्ञान बिना तो समकित पण नथी शाख सूत्र उत्तराध्ययन
 अध्ययन २७ में गाथा ३० मी —

नादंसणस्स नाणं, नाणेण विणा णहोइ चरण गुणा;
अगुणिस नहि मोक्कं, नहि अमोखस्स णिवाणं ॥ ३० ॥

अर्थः—ना० दर्शन रहितने ना० सम्यक् ज्ञान न होय, अने नाणे० सम्यक्ज्ञान विना ण० न होय, न उपजे च० चारित्र (पांच महाव्रतादि) गु० गुण (चरण सित्तरी पिरु विशुद्धादि करण सित्तरी). अ० अगुणीने चरणसित्तरी रहितने न० सकल कर्म कथ लक्षण रुप मोक्ष नथी. न० नथी अ० कर्मे अणमुंक्क्याने नि० निर्वाण (मुक्ति) पदनी प्राप्ती ॥ ३० ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! जगवंतने ए काम करवुं के न करवुं, ए ज्ञान नहिं त्यारे तो ज्ञानविना समकित पण नहिं, अने समकित नहिं त्यारे चारित्र (कर्मथी मुंकावानो मोक्षनो मार्ग) पण नहिं. कारणके पेहेलुं ज्ञान अने पढी चारित्र कहुं ठे. शाख सूत्र दसवैकालीक अध्ययन चौथे गाथा दसमी. हे देवानुप्रीय ! तमारे लेखे तो जगवंतमां ठढमस्थपणामां समकित अने साधपणुं पण नहोतुं. एम केम कहोढो के जगवंतने करवा अकरवा जोम कामती खबर नहोती. तेवारे तेरापंथी कहेढे के, जगवानने जाण-पणुंतो इतुं पण ज्ञानथी जोयुं नहिं. हे देवानुप्रीय ! ज्ञान दीधा-विना तल्लनो ठोरु शीरीते बताव्यो ? एक फलीमां सात तल्ल-शीरीते बताव्या ते कहो. ए प्रत्यक्ष जाणीने काम कया तेने अजाणये कया कहोढो ए आश्चर्यनी बात ठे. जो अजाणये पाप लाग्युं कहो तो चुक्या केम कहोढो. अजाणये पाप लाग्याने जो चुक्या केदेशो तो, अनंता तीर्थकर तथा अने अनंता थशे ते सघलाने चुक्या केहेवा परुशे. वढी ठढमस्थ साधुजगवं-तने समेसमे सात कर्म बंधाय कहुं ठे, पण तेमने पापदोष (मूल उत्तर-गुण) ना अपमिसेवी कहा ठे, (शाख सूत्र जगवती शतक १५ में उद्देशे ६-९ में) पण चुक्या न कहा. हवे तमें तो अजाणे पाप लाग्याथी चुक्या कहेढो. त्यारे ठढमस्थ तीर्थकरदेव तथा साधु विहार करे अने आहा-रादिक वोहोरवाने जाय त्यां अजाणपणे जीवनी घातादिकनुं पाप समे समे लागे अने सात कर्म अजाणपणे बंधाय. ए लेखे तो सर्व ठढमस्थ

સાધુ તથા જગવત સમેસમે ચુકે, તે કયે સમે પ્રાયશ્ચિત લે? અને તેમ નામાં કયે સમે સાધપણુ કહીયે તે કહો એમ તમારે હેલે તો કોઈ ઠડમસ્થ સાધુ તથા જગવતમા સાધપણુજ ન રહેશે .

હે દેવાનુપ્રીય ! એમ કેમ કહો ઠો કે, અજાણ્યે પાપ છામ્યુ તેથી ચૂક્યા અજાણ્યે પાપ તો સર્વ ઠડમસ્થ સાધુ તથા જગવંતને છાગે કે તે અજાણ પાપથી ચૂક્યા કહેવાય નહિં વહી જગવતે કેવલજ્ઞાન ડપન્યા પઠી કહ્યું કે કે, મેં ત્રણ કરણ ને ત્રણ જોગે કરી ઠડમસ્થપણે પાપ કર્યું નથી હવે તમે મતના છોધે જગવત ડપર અઢતા આજ દેજે અનત સસાર કેમ વધારો ઠો વહી પાપ તો પ્રમાદથી થાય એમ કહ્યું કે જ્યારે પ્રમાદનો ડપચય થાય અને જોગનું નિમિત્ત કારણ થાય ત્યારે સાધુને ક્રિયા છાગે, (શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ત્રીજે) પણ જગવતે તો ઠડમસ્થપણે મૂલ્યથીજ કિંચિતમાત્ર પણ પ્રમાદ નથી સેવ્યો શાસ્ત્ર સૂત્ર આચારાગ પ્રથમ શ્રુતજ્ઞે નવમે અધ્યયને ઠેરશે વૌધે તે ગાથા =

અકસાઙ વિગય ગેહીય સઘરુવેસુ અમૃદ્ધિએ ઢાવી
ઠડમઢેવવિ પ્પરિક્કમમાણે નોઈ પમાય સંઈપિ કુવિઢા ॥૨૫॥

અર્થ — અઃ કપાય રહિત (તીઠની ત્રીઠની ચકાવવાદિ ક્રોધનું કારણ કોઈ વસ્તુતે ન આવે તે) વિઃ શબ્દાદિ વિષે યદ્વપણા રહિત સઃ શબ્દ રૂપાદિકને વિષે અમુઃ મુર્ઠા રહિત, યઃ થકા થાઃ પ્યાન ધ્યાને શ્રો' માહાધીર ઠઃ ઠડમસ્થ ઠતા પણ વિવિધ પ્રકારે સયમાનુષ્ઠાનને વિષે પ્પરિઃ પરાક્રમ કરતા થકા નોઈ એક વાર પણ પ્રમાદ (કષાય વિક) પોતે નહિં કરતા હવા યથી રીતે સ્વામી પ્રવર્ત્યા

જાવાર્થ — હવે હજી કણુ કે, જગવંતે ઠડમસ્થથકાં સંજમાનુ ધાનને વિષે ઠથમ કરતા પોતે પ્રમાદ કર્યો નહિં જુઠ હે દેવાનુપ્રીય ! પ્રમાદ કર્યાબિના પાપ થી રીતે થાય તમે યદ્વસા સૂત્રનાં કેવલ્લીનાં વચન ઇત્યાપીને પ્રજુને ચૂક્યા કહીને અનત સસાર કેમ વધારો ઠો હવે યદ્વસા સૂત્રની શાળે જગવતે ગોશાલાને યચાવ્યો તેમાં પાપ છામ્યું

नथी. तेम बीजा पण केइक जीवने बचावे, आगलानुं पाप टलावे तेमां पाप नथी. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ मुसादिक (उंदर)ने बीलामो पा-
सेथी बचावी द्यो तथा पंखीने मालामां मेलो द्यो. जो एवी रोते जीव बचाव्यां धर्म होय तो, लब्धिधारी मुनीराज हाथ फेरवे तो सर्व श्राव-
कनुं पेट दुखतुं रही जाय तथा जीव जीवतो रही जाय, पण हाथ फेरवे नहिं. तेम जीव बचाव्यां धर्म होय तो उंदरादिक असंजति जीव करतां तो श्रावकनां पुन्य अधिकां ठे. ते धर्मध्यान पण करशे, पण जीव बचाव्यामां धर्म नथी, तेथीज ते श्रावकोना पेट उपर हाथ फेरवे नहिं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उंदरनी परे श्रावकने पण अमारा कहेवाथी वचे तो बचावी लइए. वली तेरापंथी कहेठे के “ जेम साधु, श्रावकना पेट उपर हाथ फेरवे नहिं, तेम उंदरने पण पेट दुखे तो हाथ फेरवे नहिं.” एवा कुहेतु लगावीने बोधा लोकोनां हृदय दया रहित करे ठे, अने पोताने तो अंधारुं ठे, केमके कोइ काम धर्मनां करे ठे अने कोइ काम धर्मनां नथी करता. हे देवानुप्रीय ! तमे कहोठो के असंजति जीवनुं जीवीतव्य न बांढवुं. त्यारे जुठ ! असंजति ठे तेने तमे केम पोषो ठो ? जो अंगथी उपनी जाणीने पोषो तो, अंगथी बालकादि उपजे ठे तेने केम नथी पोषता ? वली शीतकालमां पाणीमां माखी ठरे तेने मुहप-
तिमां घालीने साजी केम करोठो ? बाहार केम काढोठो ? तेवारे तेरा-
पंथी कहेठे के “अमारा पाणीथी माखी मरे तेनुं पाप अमने लागे. ते टालवा माटे साजी करीए ठीए. अमारुं पाप टालवुं तेमां धर्म ठे, पण माखीनुं असंजम जीवीतव्य नथी वंढता.” एम कपटथी जुठ बोले ठे. तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! तमारा पाणीथी माखी मरे तेनुं पाप तमने लागे, ते पाप टालवामां धर्म कहोठो, त्यारे अंधारी रातमां आंधलो श्रावक साधुना बाजोठ या कपटार्थी अथनाइने मुर्खाइ पगथीयांनो नालमां पड्यो, तेथी तेनी कोट जागे ठे. ए वेला बीजो ग्रहस्थी तेनी पासे नथी, त्यारे तमे साजो करो के नहिं ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ अमे तो

साजो न करोए ” एज वेला धीजो ग्रहस्थी आबिने पुठे के, ए शाही पछ्यो ? त्वारे कहेके, मारा उपगर्णथी पछ्यो तेवारे आवक तमने करे के, माखीने तमारा पाणीमाथी काढीने तमारुं पाप टाखो त्वारे तमारा कपरा तथा धाजोवथी आवक पछ्यो, ए आवक पचिंझिनी हत्यानुं पाप तमने खागे ठे, ए केम न टाखो ? तेवारे तेरापथी कहेठेके, अमारो ग्रह स्थीथी शु प्रयोजन ठे ? हे देवानुप्रीय ! माखी चौरेंझि, अर्संजति, अ-
 व्रति ठे, अने आवक तो व्रति ठे, धर्मनो करणहारो ठे तेना पुन्य शु माखीथी पण हखवा ठे ? जो माखी तमारा पाणीथी मरे तेनु पाप तमने खागे ते टाखवा साजी करो तो, तमारा उपगर्णथी आवक पछ्यो तेनी हत्या तमारा केहेवा प्रमाणे तमने खागे ठे, त्वारे ए आवकने साजो केम न करो ? ए पुरु अषारु केम ठे ? एक माखीनु पाप टाखो धर्म करो, अने आवकनु पाप टाखी धर्म न करो ए अस्हानी प्रतीत केम आवे ? तेवारे तेरापथी कहेठे के, अमारो कस्य नथी त्वारे हे देवानुप्रीय ! उं-
 राविक गरीब जीवने बचाव्यां दयानु कार्य ठे आगख पख राम डेव वधे नहिं, तेथी बचाववानो कस्य ठे, अने आवकनुं पेट साजुं करेतो एवा ताप, स्वास, कोड प्रमुख बाखा घणाए रोगी होय तेनुं दु ख जो साधु मटाके तो प्रमाद वेवगी वधे, अने तप, सजम, स्वाप्याय, ध्यान बटे वली कोइना स्यां सजाय, ध्यान के पनिकमशानी वेला बोलाव्याथी साधु न जाय तो डेप पामे तेथी मुनीराज आवकनु पेट साजु न करे ए कस्य नथी

तेवारे तेरापथी कहेठे के “ साधु तो उकायना पिहर ठे जो बचा व्यामां धर्म होय तो वधाने बचावे हवे तमे उदरा, पखो, गरीब जीवने दयाने अर्थे बचावी भारवावाखानु पाप टाखो ठे, त्वारे सस्युं धान्य बकरु खाप तेने केम नथी बचावता ? ए बकरानु पाप केम नथी टाखा-
 वता ? वली मुला धनता जोवना पिरुनु गार्कुं जयुं ठे ते मुला सांभ खावा लाग्यो ए मुलाना धनता एकेझि जीवने केम नथी बचावता ? सांभनुं पाप केम नथी टाखावता ए वली तखावमां माउआं वयां तेमां

गायो जैसो पाणी पीवा जाय. ३ लीलोत्री तिर्यच खाय. ४ मार्गमां की-
मीउं, गींमोला पग नीचे मरे. ५ उकरमा उपर लटो कागमा चुगे. ६
इत्यादिक गरीब जीवने केम नथी बचावता ? ए मारवावालानुं पाप
केम नथी टलावता ? ” एवा कुहेतु लगामीने ज़ोला जीवनां हृदय दया
रहित करे ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! ए जीवने पण कोइ दया
आणी बीजी वस्तुनो जोग मेलवी बचावे, मारवावालानुं पाप टलावे,
तेमां अमे पाप नथी केहेता. ए कुहेतु तो क्यारे मले के, जो अमे नंद-
राने बचाव्यामां धर्म केहेता होइए अने ए जीवने बचाव्यामां पाप के-
हेता होइए त्यारे मले; पण ए जीवने बचाव्याथी लोकमां अशुद्ध व्य-
वहार लागे. धणीनी खुसामती वास्ते रखवाली करे ठे, तिर्यचने खावा-
पीवा देता नथी, अने उकरमाना कीरा विष्टामांथी वीणे ठे. एम जिन-
मार्गनी लघुता आय तेथी वर्जे नहिं. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, धर्म
करतां लोकनो अशुद्ध व्यवहार गणवो नहिं. तेनो उत्तर:-

हे देवानुप्रीय ! तमारी जग्यामां मुवेल चकली या नंदर प्रमुखनुं
कलेवर पर्युं होय, तेने सूत्रनी सद्याय करवा अने असजाय टालवा
वास्ते बाहार परठो तेमां धर्म ठे के पाप ठे ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के
“ धर्म ठे, पण जो पाप जाणे तो साधु कलेवरने बाहार परठे नहिं. ”
त्यारे तेने केहेवुं के, तमारी जग्यामां कुतरो बीलानी प्रमुख मुवां पड्या
ठे. तेना कलेवरना पगे दोरमी बांधी सूत्रनी सजाय करवा वास्ते बाहार
परठीने धर्म करो के नहिं ? तेवारे कहेठे के “लोकीकमां अशुद्ध वहेवार
लागे. लोकोमां जिनधर्मनी लघुता लागे. लोक कहे के, साधु अशने मेहे-
तरनुं काम करे ठे. कुतरानां कलेवर खेंचे ठे. ए वास्ते न परठिए. ”
तेवारे तेमने केहेवुं के, “ तमे केहेता हता के धर्म करतां लोकीकनो
अशुद्ध-व्यवहार गणवो नहिं. त्यारे चकलो, नंदर पण पंचेंद्रिनां कलेवर
ठे अने कुतरो बीलानी पण पंचेंद्रिनां कलेवर ठे. बंने सरखां ठे. जो
चकलो परठो धर्म करोठो तो कुतरो परठो धर्म केम नथी करता ? ते
अशुद्ध-व्यवहार केम गणोठो ? ” तेवारे जवाब दइ शके नहिं. शुद्ध

अधुरूपव्यवहार उंखले नहीं साधुना कल्पमां अने आज्ञा अन्यामों
समजे नहीं, अने दयानो जरु कापवाने वास्ते एवा कुहेतु मेखवे ठे ।

बखी तेरापंथी कहेठे के “मरता जीवने जवराइयो ठोकावे तो
अतराय छागे, तेमा धर्म सरवहे तो समकित जाय, पण उपदेश वर
समजावे तेमा धर्म ठे ” एम कहेठे, पण उपदेशनी विधि जाणतानधी
तेने विधि उंखलावधाने पुठवु के, तमारा आहार उपर ताकिने कुतरों
आवे तेने कचकारो करो उंधो हाथमां छइ केम करावो ठो ? ए धर्म
जाणी जवराइ करो समकित केम गुमावो ठो ? जो जवराइमों पाप जावो
तो ए काम केम करो ठो ? तमारी केहेणोने लेखेतो ए कुतराने मनुष्यनी
परे वचनथी समजाववो जोइए के “अरे कुतरा ! सार्जुजीनो आहार
खावो नहीं जाइ तने पाप छागसे ” एम उपदेश देवो, पण जवराइ
करवी ए न्याय केम मखे ? हे देवानुप्रीय ! तिर्यच विवेकविकल्पने एज
उपदेश ठे जेम असजति खुहा भहस्वने साधु आववा जवानु कहे नहीं,
कहे तो प्रायश्चित्त आवे, पण सांड कुतरा प्रमुब आवे तेने कचकारो
करे, धुरकारो वे अने उंधो हाथमा छइने करावे एनो एज उपदेश ठे
तेम जवराइ करो जीवने वचावे ते कायानो उपदेश जाणवो व्रणकरण ने
व्रण जोगथी उपदेश देवो तेमज व्रण करण ने व्रण जोगथी दया पा
खवी जीवने वचावे ते कायानो उपदेश जाणवो जीवने सरतां वचावे
तेने कायाथी दया पाखी कहीये ते दयाना साठ नाम कक्षां ठे शाल
सूत्र प्रश्नव्याकरण प्रथम सयर द्वारमा ते पाठ -

तत्र पदम अहिंसाजासा सदेव मणुआ सुरस्स लोगस्स
जवइ दीवोत्ताणं सरणगछपइठा - निष्ठाण १ निषुई २ -
समाही ३ सत्ति ४ कित्ति ५ कनी ६ रइय ७ विरइय ८
सुयग ९ तित्ति १० दया ११ विमुत्ति १२ खत्ति १३
समत्ताराइणा १४ महत्ति १५ वोही १६ वुहि १७
द्विती १८ समिद्धि १९ रिद्धि २० विद्धि २१ तित्ति २२

पुठी २३ नंदी २४ जहा २५ विसुद्धि २६ लद्धि २७ वि-
सठ २८ दिठी २९ कल्लाणं ३० मंगलं ३१ पमोउ ३२
विज्जुति ३३ रखा ३४ सिद्धावासो ३५ अणासवो ३६ के-
वलीणठाणं ३७ सिव ३८ समिइ ३९ सोल ४० संजमोत्ति
४१ सीलघरो ४२ संवरोय ४३ गुत्तो ४४ ववसान ४५
उसत्तोय ४६ जणो ४७ आयत्तणं ४८ जयण ४९ मप्प-
माउ ५० आसासो ५१ विसासो ५२ अज्जउ ५३ सब-
स्सवि अमाघाउ ५४ चोरका ५५ पवित्ता ५६ सुत्ती ५७
पूया ५८ विमलपज्जासा ५९ निम्मलतरत्ति ६० एवमा-
दीणि निययगुण निम्मियाइं पच्चवनामाणि दोई अहिंसाए
जगवईए एसा जगवई अहिंसा ॥

अर्थः—त० तीहां पांच संवरद्वारमां प० पेहेली अ० जीवदया स०
देव म० मनुष्य अने अ० असुर सहित लो० लोकने विषे सर्व जीवने
ते अहिंसा ज० केवी होय ठे ते कहेठेः—दी० दीवासमान आधारभूत तथा
द्वीपसमान आपदा निवारणहार स० संपदानी देणहार, आदरवायोग्य सर्व
गुणानो आधार. ते श्री जीवदयानां गुणनिष्पन्न नाम कहे ठे. नि० मोक्षनुं का-
रण नि० निवृत्तिनी कारणहार स० समाधोनुं कारण स० सान्तीनी दायक
कि० कीर्तिनुं कारण क० कान्तिनुं कारण र० रतिनी उपजावणहार वि० पाप-
थी निवर्तावे सु० सिद्धान्तनुं अंग ति० तृप्तिनी कारणहार द० अजयनुं देवुं
ते वि० सर्व बंधनथी मुंकावे ते खं० क्षमानी कारणहारी स० समकितनी
आराधनानुं कारण म० सर्वथी मोटी वो० धर्मनी बुजावणहारी बु० बु-
द्धिनी देणहारी जि० धीरजनी कारणहारी स० समृद्धिनी देणहारी रि०
रिद्धिनी देणहारी वि० सुखनी वृद्धिनी देणहारी वि० अचलनी देणहारी
पु० सुखनी पुष्टीनी कारणहारी नं० आनंदनी देणहारी ज० कल्याणनी
करणहारी वि० विशेष निर्मलताकारक ल० लब्धिनी उपजावणहारी

વિં વિશેષ પ્રધાન વિં સમકિતરૂપ દૃષ્ટિ કં કષ્ટ્યાણનો હેતુ મં મન-
 સ્વીકનો હેતુ પં હૃદય પામવાનો હેતુ વિં મોટાડ પામવાનો હેતુ રં ર-
 કાની કરણહારી સિં સિદ્ધને રેહેવાનું મદોર અં આશ્રય નથી જેમાં
 કેં કેવલની રાજ્યધાની સિં ઉપદ્રવ રહિત સં રુની રીતની પ્રવર્તાવક
 સીં સુદ્યાધારનો હેતુ સં સજમનો હેતુ સીં સીલનું ધરે સં પાપથી
 આત્માને સવરતુ તે ગું અશુભ જોગનું ગોપવતુ તે વં નિષ્કે છાંજનો
 વ્યાપાર ટં ટપો પધાર્થ જં જાણ યગ્ય આં સર્વ ગુણનો આશ્રય અ
 પતના મં પ્રસાદનું નિરાકરણ આં આસ્વાસનું સ્થાન, વિં વિશ્વાસનું
 સ્થાન અં પોતાની આત્માથી કોઈને જાણ ન ઉપજાવવો તે સં સર્વ
 જીવને અ-મારી ચોં મૂલ્યથીજ ચોસ્કી, પં સદાય પવિત્ર, સું મહત્તી
 ટાલણહારી પૂં સીર્ષકરાદિકની પુજા વિંમલ રહિત પ્રજા છે જેની, નિં
 અતિશય નિર્મલ છે એટલે એ નામ પં એ આદિ અનેક નિં પોતાને ગુણે
 નિં નિપજાવ્યાં પં ગુણ નિષ્પન્ન નામ હોં હોય અં અહિંસા જં
 જગવતીના એ એ જં જગવતી અં જીવદયા જાણવી

જાણાર્થ — હવે સુટે ? વ્યાના સાઠ નામ કક્ષા, તે ગુણનિષ્પન્ન
 અંકેકુ નામ કષ્ટુ છે હવે ત્રણ કરણ ત્રણ જોગથી જીવને હવે નહિ
 તેતો અહિંસા વ્યાનું નામ પેહેલું નિપનું હવે ૫૯ નામના ન્યારા ન્યારા
 અર્થ કહો વ્યા, અનુકંપા, કરુણા, વીતાસો આસાસો અમોષાપ અને
 સ્વતી કેને કહીયે તે કહો હે વેવાનુપ્રીય ! વ્યા તો ત્રણ કરણ અને
 ત્રણ જોગથી પ્રાણીને બચાવે તેને કહીયે સાધુજીવ ત્રિવિધે ૩ હિંસાના
 ત્યાગ કર્યા તેને અહિંસા કહીયે પાંચ સુમતિ અને ત્રણ યુત્તિની સ્વપ
 કરતા વિષયે તેને સજમ જતના કહીયે કારણકે ચારિત્ર, સજમ, સંભર
 અને યજ્ઞ ન્યારાં ન્યારા કક્ષા છે, અને એ ચારના આવરણ પણ ન્યારાં
 ન્યારાં કક્ષા છે શાલ્ય સૂત્ર જગવતી શતક ૯ મેં લેશે ૩૧ મેં, અસોષા-
 કેવલની અધિકારમા એ ન્યાયે જીવ હણવાના ત્યાગ તેતો ચારિત્ર,
 તેને અહિંસા કહીયે બચાવે તેને દયા જતના કહીયે પાંચ સુમતિ ને
 ત્રણ યુત્તિમાં પ્રવર્તવું તેને સજમ કહીયે જીવના જીવીતવ્યની આશા

કોઈના જોગથી વંધાય તેને આસાસો કહીયેં. વચનથી મરતાને જીવી-
તવ્યનો વિશ્વાસ નપજાવે તેને વિસાસો કહીયે, અને જીવને કોઈ મારી
શકે નહિં, એવો પત્તો ફેરાવે તેને આમોઘાણ કહીયેં. શાલ્વ સૂત્ર નપાશક
અધ્યયન ૮ મેં. શ્રેણિકરાજાણ અમાર-પત્તો ફેરવાવ્યો ત્યાં “અમોઘાણ
ઘુટેયા વિહોઢા” એવો પાઠ છે. ઇત્યાદિક ૬૦ પ્રકારની દયાં કહી છે. તમે
જીવને ન હણે તે એકનેજ દયા કેમ કહો ઢો ? ૫૧ પ્રકારની દયા
મતના લીધે કેમ હુપાવો ઢો ? વલી સાઠ પ્રકારની દયા કેટલા કરણ
અને કેટલા જોગથી પાલવી તે કહો ; અને હિંસાનું પાપ કેટલા કરણ
અને કેટલા જોગથી ટાલવું તેપણ કહો. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, ત્રણ
કરણ અને ત્રણ જોગથી દયા પાલવી. વલી એમ ન કહે તો એમ કહે
કે, ત્રણ કરણ અને નવ જોગથી હિંસાનું પાપ ટાલવું. હવે જુન ! દેવાનુ-
પ્રીય ! ત્રણ કરણ ને ત્રણ જોગથી જીવ મરે કહ્યું, અને ત્રણ કરણ ને
ત્રણ જોગથી પ્રથમ સંવર રાલવો ઇટલે જીવની રક્ષા કરવી, દયા
પાલવી, એમ પ્રશ્નવ્યાકરણમાં તથા આવશ્યક સૂત્રમાં કહ્યું છે. વલી
અઢાર પાપમાં પ્રાણાતિપાત (જીવહિંસા) ત્રણ કરણ ને નવ જોગથી લાગે
કહ્યું. હવે મનથી હિંસા શી રીતે થાય તે કહો.

તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે, મનેકરી જીવનું માઠું ચિંતવવું તે માર્યું
કહીયે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! મનેકરી જીવનું મરણ ચિંતવવું તેતો
રુદ્ધધ્યાન કહીયેં. તે અશુભજોગથી કર્મ વંધાય, પણ જીવ મરતો નથી.
મન વચનથી જીવને શીરીતે મારે તથા અનેરાકને શીરીતે મરાવે તે કહો.
પોતાના મનની અનેરાને શીરીતે લવર પડે તે કહો. હે દેવાનુપ્રીય !
મનથી મંત્રાદિક ગણે અને માઠું ધ્યાન ધરે, તેથી આગલો મરો જાય
તે મનથી માર્યો કહીયેં. વચનથી મંત્રાદિક પઢે તથા આપડે, તેથી મરી
જાય તે વચનથી માર્યો કહીયેં, અને કાયાથી મારવો તો પ્રત્યક્ષ દેલાય છે.
એમજ અનેરા પાસે ત્રણ જોગથી મરાવે. મનેકરીને મંત્રાદિકનું માઠું ધ્યાન
કરાવે, તેથી અનેરો અનેરા જીવને મારવા લાગી જાય, તે મનથી મર-
વ્યો કહીયેં. એમ વચનથી જીવને મારવાનો ઉપદેશ છે, અને કાયાથી

દાચપગ આલિકની દસારત જણાવીને જીવને મરાવે તે કાયાથી મરાઈશે
 કહીયે. યમજ મારે તેને મન, વચન અને કાયાથી જાણો. જાણે. યમ જે
 કરણ ને ઠ જોગથી તો જીવ મરે, અને એક કરણ ને, ત્રણ જોગથી જાણો
 જાણે તેનું પાપ સાગે તેમજ ત્રણ કરણ ને નવ જોગથી ઠકાંયના ઝીંકની
 રક્ષા કરવી, દયા પાસવી પસાવવી, અને પોતાનું પાપ ટાલવું, અને રાત્રું
 ટલાવવું અને ટાલે તેને જાણવો એ નવ જોગથી વ્યા પાસવો ને. પાપ
 ટાલવું કષ્ટ હવે વચનથી સપદેશ વડ જીવને ઠોકાવે તેતો. એક વચન
 જોગનો સપદેશ છે તેને વચનજોગથી રક્ષા કરાવો વ્યા પાસી આગલાનું
 પાપ ટલાવ્યું, તરવું વઠયું કહીયે, પણ આઠ જોગથી રક્ષા શી રીતે કરાવે,
 વ્યા પાસે, પસાવે, પાપ ટાલે ટલાવે, તરવું ઘટે ઘઠાવે તે કહો અહો વેશ
 નુપ્રીય ! કોઈ, જીવને મારતો હોય તેને કાયાના જોગથી ઠપમા કરી
 ઠોકાવે, તથા કોઈ કીનો પ્રમુખ જીવ સપર વિના સપયોગે, પગ લેતો હોય
 તેને આનો, દાચ વડ ઘચાવે, તેને કાયાના જોગથી સપદેશ ઢીધો, દયા
 પસાવી, રક્ષા કરાવો આગલાનું પાપ ટલાવ્યું અને તરવું વઠયું કહીયે એ
 કાયાથી દયા પસાવી, તેમા જવરાઈ કરો પાપ લાગ્યું કેમ કહો છો ?

તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે “ નિપિયસૂત્રના ધારમા સદેશાના પેદેશો
 સૂત્રમા, કષ્ટ છે કે, જે કોઈ સાધુ અનુકપા નિમિત્તે ત્રસજીવને બાધે,
 બધાવે અને ઘાંધતાને જાણો જાણે તેને ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત, આવે, અને
 ઘાંધ્યાને ઠોકે, ઠોકાવે અને ઠોકતાને અનુમોદે તોપણ ચોમાસી, પ્રાય-
 શ્ચિત આવે જો ઠોકતા લાન હોય તો પ્રાયશ્ચિય કેમ કષ્ટ ? ” તેતો
 સત્તર અને દેવાનુપ્રીયા ઘાધવામા તો ‘કોસુણપરિયા’ એવો પાઠ છે તેનો
 અર્થ કરવાવાલે કયો છે કે “ સાધુ અનુકપા નિમિત્તે ત્રસ, જીવને બાધે,
 બધાવે, અને ઘાંધતાને જાણો જાણે તો પ્રાયશ્ચિત આવે, ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૬, ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૫૦, ૫૧, ૫૨, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬૦, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪, ૭૫, ૭૬, ૭૭, ૭૮, ૭૯, ૮૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૫, ૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૭, ૧૬૮, ૧૬૯, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૬, ૧૯૭, ૧૯૮, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૦૯, ૨૧૦, ૨૧૧, ૨૧૨, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૫, ૨૧૬, ૨૧૭, ૨૧૮, ૨૧૯, ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૦, ૨૩૧, ૨૩૨, ૨૩૩, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૩૬, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૩૯, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૦, ૨૫૧, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪, ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૫૯, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૬૩, ૨૬૪, ૨૬૫, ૨૬૬, ૨૬૭, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦, ૨૭૧, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૪, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૭૭, ૨૭૮, ૨૭૯, ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૬, ૨૮૭, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૦, ૨૯૧, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪, ૨૯૫, ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૬, ૩૦૭, ૩૦૮, ૩૦૯, ૩૧૦, ૩૧૧, ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૧૭, ૩૧૮, ૩૧૯, ૩૨૦, ૩૨૧, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૨૪, ૩૨૫, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૮, ૩૨૯, ૩૩૦, ૩૩૧, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૩૯, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૨, ૩૪૩, ૩૪૪, ૩૪૫, ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૫૦, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૩, ૩૫૪, ૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૭, ૩૫૮, ૩૫૯, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૨, ૩૬૩, ૩૬૪, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧, ૩૭૨, ૩૭૩, ૩૭૪, ૩૭૫, ૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪, ૩૮૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૩૮૮, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૫, ૩૯૬, ૩૯૭, ૩૯૮, ૩૯૯, ૪૦૦, ૪૦૧, ૪૦૨, ૪૦૩, ૪૦૪, ૪૦૫, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૦૯, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૫, ૪૧૬, ૪૧૭, ૪૧૮, ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૨૧, ૪૨૨, ૪૨૩, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૨૬, ૪૨૭, ૪૨૮, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૩૪, ૪૩૫, ૪૩૬, ૪૩૭, ૪૩૮, ૪૩૯, ૪૪૦, ૪૪૧, ૪૪૨, ૪૪૩, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૪૬, ૪૪૭, ૪૪૮, ૪૪૯, ૪૫૦, ૪૫૧, ૪૫૨, ૪૫૩, ૪૫૪, ૪૫૫, ૪૫૬, ૪૫૭, ૪૫૮, ૪૫૯, ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૨, ૪૬૩, ૪૬૪, ૪૬૫, ૪૬૬, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૬૯, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૨, ૪૭૩, ૪૭૪, ૪૭૫, ૪૭૬, ૪૭૭, ૪૭૮, ૪૭૯, ૪૮૦, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૩, ૪૮૪, ૪૮૫, ૪૮૬, ૪૮૭, ૪૮૮, ૪૮૯, ૪૯૦, ૪૯૧, ૪૯૨, ૪૯૩, ૪૯૪, ૪૯૫, ૪૯૬, ૪૯૭, ૪૯૮, ૪૯૯, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૨, ૫૦૩, ૫૦૪, ૫૦૫, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૦૮, ૫૦૯, ૫૧૦, ૫૧૧, ૫૧૨, ૫૧૩, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૧૬, ૫૧૭, ૫૧૮, ૫૧૯, ૫૨૦, ૫૨૧, ૫૨૨, ૫૨૩, ૫૨૪, ૫૨૫, ૫૨૬, ૫૨૭, ૫૨૮, ૫૨૯, ૫૩૦, ૫૩૧, ૫૩૨, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૩૬, ૫૩૭, ૫૩૮, ૫૩૯, ૫૪૦, ૫૪૧, ૫૪૨, ૫૪૩, ૫૪૪, ૫૪૫, ૫૪૬, ૫૪૭, ૫૪૮, ૫૪૯, ૫૫૦, ૫૫૧, ૫૫૨, ૫૫૩, ૫૫૪, ૫૫૫, ૫૫૬, ૫૫૭, ૫૫૮, ૫૫૯, ૫૬૦, ૫૬૧, ૫૬૨, ૫૬૩, ૫૬૪, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૬૭, ૫૬૮, ૫૬૯, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૭૫, ૫૭૬, ૫૭૭, ૫૭૮, ૫૭૯, ૫૮૦, ૫૮૧, ૫૮૨, ૫૮૩, ૫૮૪, ૫૮૫, ૫૮૬, ૫૮૭, ૫૮૮, ૫૮૯, ૫૯૦, ૫૯૧, ૫૯૨, ૫૯૩, ૫૯૪, ૫૯૫, ૫૯૬, ૫૯૭, ૫૯૮, ૫૯૯, ૬૦૦, ૬૦૧, ૬૦૨, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૦૫, ૬૦૬, ૬૦૭, ૬૦૮, ૬૦૯, ૬૧૦, ૬૧૧, ૬૧૨, ૬૧૩, ૬૧૪, ૬૧૫, ૬૧૬, ૬૧૭, ૬૧૮, ૬૧૯, ૬૨૦, ૬૨૧, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૨૪, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૨૭, ૬૨૮, ૬૨૯, ૬૩૦, ૬૩૧, ૬૩૨, ૬૩૩, ૬૩૪, ૬૩૫, ૬૩૬, ૬૩૭, ૬૩૮, ૬૩૯, ૬૪૦, ૬૪૧, ૬૪૨, ૬૪૩, ૬૪૪, ૬૪૫, ૬૪૬, ૬૪૭, ૬૪૮, ૬૪૯, ૬૫૦, ૬૫૧, ૬૫૨, ૬૫૩, ૬૫૪, ૬૫૫, ૬૫૬, ૬૫૭, ૬૫૮, ૬૫૯, ૬૬૦, ૬૬૧, ૬૬૨, ૬૬૩, ૬૬૪, ૬૬૫, ૬૬૬, ૬૬૭, ૬૬૮, ૬૬૯, ૬૭૦, ૬૭૧, ૬૭૨, ૬૭૩, ૬૭૪, ૬૭૫, ૬૭૬, ૬૭૭, ૬૭૮, ૬૭૯, ૬૮૦, ૬૮૧, ૬૮૨, ૬૮૩, ૬૮૪, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૮૭, ૬૮૮, ૬૮૯, ૬૯૦, ૬૯૧, ૬૯૨, ૬૯૩, ૬૯૪, ૬૯૫, ૬૯૬, ૬૯૭, ૬૯૮, ૬૯૯, ૭૦૦, ૭૦૧, ૭૦૨, ૭૦૩, ૭૦૪, ૭૦૫, ૭૦૬, ૭૦૭, ૭૦૮, ૭૦૯, ૭૧૦, ૭૧૧, ૭૧૨, ૭૧૩, ૭૧૪, ૭૧૫, ૭૧૬, ૭૧૭, ૭૧૮, ૭૧૯, ૭૨૦, ૭૨૧, ૭૨૨, ૭૨૩, ૭૨૪, ૭૨૫, ૭૨૬, ૭૨૭, ૭૨૮, ૭૨૯, ૭૩૦, ૭૩૧, ૭૩૨, ૭૩૩, ૭૩૪, ૭૩૫, ૭૩૬, ૭૩૭, ૭૩૮, ૭૩૯, ૭૪૦, ૭૪૧, ૭૪૨, ૭૪૩, ૭૪૪, ૭૪૫, ૭૪૬, ૭૪૭, ૭૪૮, ૭૪૯, ૭૫૦, ૭૫૧, ૭૫૨, ૭૫૩, ૭૫૪, ૭૫૫, ૭૫૬, ૭૫૭, ૭૫૮, ૭૫૯, ૭૬૦, ૭૬૧, ૭૬૨, ૭૬૩, ૭૬૪, ૭૬૫, ૭૬૬, ૭૬૭, ૭૬૮, ૭૬૯, ૭૭૦, ૭૭૧, ૭૭૨, ૭૭૩, ૭૭૪, ૭૭૫, ૭૭૬, ૭૭૭, ૭૭૮, ૭૭૯, ૭૮૦, ૭૮૧, ૭૮૨, ૭૮૩, ૭૮૪, ૭૮૫, ૭૮૬, ૭૮૭, ૭૮૮, ૭૮૯, ૭૯૦, ૭૯૧, ૭૯૨, ૭૯૩, ૭૯૪, ૭૯૫, ૭૯૬, ૭૯૭, ૭૯૮, ૭૯૯, ૮૦૦, ૮૦૧, ૮૦૨, ૮૦૩, ૮૦૪, ૮૦૫, ૮૦૬, ૮૦૭, ૮૦૮, ૮૦૯, ૮૧૦, ૮૧૧, ૮૧૨, ૮૧૩, ૮૧૪, ૮૧૫, ૮૧૬, ૮૧૭, ૮૧૮, ૮૧૯, ૮૨૦, ૮૨૧, ૮૨૨, ૮૨૩, ૮૨૪, ૮૨૫, ૮૨૬, ૮૨૭, ૮૨૮, ૮૨૯, ૮૩૦, ૮૩૧, ૮૩૨, ૮૩૩, ૮૩૪, ૮૩૫, ૮૩૬, ૮૩૭, ૮૩૮, ૮૩૯, ૮૪૦, ૮૪૧, ૮૪૨, ૮૪૩, ૮૪૪, ૮૪૫, ૮૪૬, ૮૪૭, ૮૪૮, ૮૪૯, ૮૫૦, ૮૫૧, ૮૫૨, ૮૫૩, ૮૫૪, ૮૫૫, ૮૫૬, ૮૫૭, ૮૫૮, ૮૫૯, ૮૬૦, ૮૬૧, ૮૬૨, ૮૬૩, ૮૬૪, ૮૬૫, ૮૬૬, ૮૬૭, ૮૬૮, ૮૬૯, ૮૭૦, ૮૭૧, ૮૭૨, ૮૭૩, ૮૭૪, ૮૭૫, ૮૭૬, ૮૭૭, ૮૭૮, ૮૭૯, ૮૮૦, ૮૮૧, ૮૮૨, ૮૮૩, ૮૮૪, ૮૮૫, ૮૮૬, ૮૮૭, ૮૮૮, ૮૮૯, ૮૯૦, ૮૯૧, ૮૯૨, ૮૯૩, ૮૯૪, ૮૯૫, ૮૯૬, ૮૯૭, ૮૯૮, ૮૯૯, ૯૦૦, ૯૦૧, ૯૦૨, ૯૦૩, ૯૦૪, ૯૦૫, ૯૦૬, ૯૦૭, ૯૦૮, ૯૦૯, ૯૧૦, ૯૧૧, ૯૧૨, ૯૧૩, ૯૧૪, ૯૧૫, ૯૧૬, ૯૧૭, ૯૧૮, ૯૧૯, ૯૨૦, ૯૨૧, ૯૨૨, ૯૨૩, ૯૨૪, ૯૨૫, ૯૨૬, ૯૨૭, ૯૨૮, ૯૨૯, ૯૩૦, ૯૩૧, ૯૩૨, ૯૩૩, ૯૩૪, ૯૩૫, ૯૩૬, ૯૩૭, ૯૩૮, ૯૩૯, ૯૪૦, ૯૪૧, ૯૪૨, ૯૪૩, ૯૪૪, ૯૪૫, ૯૪૬, ૯૪૭, ૯૪૮, ૯૪૯, ૯૫૦, ૯૫૧, ૯૫૨, ૯૫૩, ૯૫૪, ૯૫૫, ૯૫૬, ૯૫૭, ૯૫૮, ૯૫૯, ૯૬૦, ૯૬૧, ૯૬૨, ૯૬૩, ૯૬૪, ૯૬૫, ૯૬૬, ૯૬૭, ૯૬૮, ૯૬૯, ૯૭૦, ૯૭૧, ૯૭૨, ૯૭૩, ૯૭૪, ૯૭૫, ૯૭૬, ૯૭૭, ૯૭૮, ૯૭૯, ૯૮૦, ૯૮૧, ૯૮૨, ૯૮૩, ૯૮૪, ૯૮૫, ૯૮૬, ૯૮૭, ૯૮૮, ૯૮૯, ૯૯૦, ૯૯૧, ૯૯૨, ૯૯૩, ૯૯૪, ૯૯૫, ૯૯૬, ૯૯૭, ૯૯૮, ૯૯૯, ૧૦૦૦ ”

देवानुप्रीय ! साधु तो सर्वथा प्रकारे संसारना कामथी निवर्त्या ठे, तेथी ए काम साधुनुं नथी. तेमाटे ए ना कही ठे, अने तमे कहोढो के, अनुकंपा निमित्ते ठोमे तेने प्रायश्चित्त आवे. त्यारे साधु तो बीजां घणां धर्मनां काम करता नथी. जेम श्री पार्श्वनाथजीना साधु केशीश्रमण प्रमुख विचरता हता ते वेला माहावीरजीना श्रावक तेमने आहारपाणी प्रमुख चौदे प्रकारनुं दान देता, वंदणा नमस्कार करता, तेमां एकान्त धर्म ठे, अने माहावीरजीना साधु पण ए काममां श्रावकने धर्म परुपता, पण पोतानो कटप नहिं तेथी माहावीरजीना साधु पार्श्वनाथजीना साधुने आहारपाणी आपता नहिं, ड्रव्ये वंदणा पण करता नहिं. वली साधवीने श्रावक श्रावीका वंदणा करे तेमां धर्म ठे, अने साधु पण श्रावक आर्याने वंदणा करे तेमां धर्म परुपे, पण पोतानो कटप नथी तेथी साधवीने साधु ड्रव्ये वंदणा करे नहिं. वली गुरु चेलाने ड्रव्ये वंदणा करे नहिं, अने ग्रहस्थीने धर्म परुपे. ए प्रकारे अनेक कार्य धर्मनां ठे, पण पोतानो कटप नथी तेथी पोते करे नहिं. तेम ए पण त्रसजीवने बांधवा ठोरवानो कटप नथी, तेथी बांधे ठोमे नहिं; पण अनेरो ग्रहस्थी अनुकंपा वास्ते त्रसजीवने बांधे ठोमे तेने तमे पाप कया न्याये कहोढो ?

तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ साधुनो कटप नथी तेथी ठोमे ठोराने नहिं ते तो ठीक, पण ठोरताने जखो जाणे तेनुं प्रायश्चित्त कछुं ठे, कारणके पापनुं काम जखुं जाणे तो प्रायश्चित्त आवेज, पण धर्मपुन्यनुं काम जखुं जाणे तेनुं प्रायश्चित्त न आवे. ए न्याये ग्रहस्थी अनुकंपा करीने जीवने ठोमे तेमां पाप जाणवुं, ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्हांतो त्रण करण कह्या ते साधु आश्री जाणवा. ए काम साधु करेतो, बीजा साधु पासे कहीने करावेतो, अने बीजो साधु ए काम करतो होय तेने जखो जाणे तो प्रायश्चित्त आवे. ए साधुनां त्रण करण ठे. जेम पार्श्वनाथजीना साधुने पंचवर्णा कपमां तथा चार माहाव्रतथका माहावीरजीना साधु पोते आहारपाणी आपे नहिं, बीजा साधु पासे अपावे नहिं, अने माहावीरजीना साधु आपता होय तेने जखो पण जाणे नहिं.

યમજ સાધવીને સાધુ ડબ્બે વદણા કરે નહિં, ઘીજા સાધુ પાસે કરાવે નહિં, અને ઘીજા સાધુ કરતા હોય તેને જસા પળ જાણે નહિં પણ સાધુના ત્રણ કરણ કહ્યા, પણ આવક પાર્શ્વનાથજીના સાધુને આહાર માટે, અને સાધવીને ડબ્બે વદણા કરે તેને સાધુ જસા જાણે છે તેમ સાધુનો કલ્પ નથી તેથી, પોસે ત્રસજીવને ઠોકે નહિં, ઘીજા સાધુકને ઠોકાવે નહિં, અને ઘીજા સાધુ ઠોકતા હોય તેને જસા પળ જાણે નહિં પણ પ્રહસ્તી અનુકંપા આપી જીવને ઠોકાવે તેમાં શુભ કેમ નથી ? સાધુ જનમ કેમ ન જાણે ? પ્રહસ્તી અનુકંપા આપીને જીવને ઠોકાવે તેને પાપ જાણે, પણ કોઈ સૂત્રમા કહ્યું નથી વહી અનુકંપા નિમિત્તે સાધુ ત્રસજીવને ઠોકે, ઠોકાવે અને ઠોકતાને જસો જાણે તેને પ્રાયશ્ચિત્ત નથી કહ્યું શાસ્ત્ર સૂત્ર નિષિષ્ઠ હેતુ ૧૨ મેં તે પાઠ —

જે ત્રિભૂ કોલૂણપત્રિયાય અણયર તસપાણજાય તણ
પાસણવા મુજપાસણવા કઠપાસણવા ચમ્મપાસણવા
વેત્તપાસણવા રજુપાસણવા સુત્તપાસણવા બંધઈ બંધંતવા
સાહઈ જે ત્રિભૂ વધેણવા મુયઈ મુયંતંવા સાહઈ ॥

અર્થ:—જે જે કોઈ જિં સાધ સાધવી કો ધીન વૃત્તિ આજી
ધિકા નિમિત્તે અ અનેરા કોઈ તં ત્રસપ્રાણીની જાતી (ગૌ મહિષી
આદિક) ને તં ત્રણાના પાસે મુ મુજના પાસે ક કાષ્ટના પાસે ચ વ
ર્મના પાસે વે નેતરના પાસે રં દોરનીના પાસે અને સુ સુતરના પાસે
કરી વ વધે વ વધાવે અને સાં વાંધતાને જસો જાણે તેમજ જે જે
સાધ સાધવી પૂર્વોક્ત પાસે કરી વ વધેલા ત્રસજીવને મુ ઠોકે મુ
ઠોકાવે અને સાં ઠોકનારને જસો જાણે હિત

જાવાર્થ:—હવે જુલું ! ફહાંતો ‘કોલૂણપત્રિયાય અણયરં તસપાણ
જાય’ એવો પાઠ છે સાધુ ઠોકાવેતો પ્રાયશ્ચિત્ત નથી પણ અર્થ પ્રમાણ
કરો હસ્તાદિ ધણે વેકાણે પાઠથી અણમલ્લતા અર્થ છે, તે પણ પ્રમાણ

करो. तेवारे तेरापंथी कहेढेके “ पाठथी मले ते अर्थ प्रमाण ठे. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! इहां पण पूर्वोक्त अर्थ प्रमाण नथी. कारणके पाठमां ‘कोलूणपनिया’ एवो पाठ ठे. तेनो अर्थ करुणा शब्देकरीने पोतानुं दुःख मटारवाने अर्थे ए काम करेतो प्रायश्चित आवे, ए अक्षरार्थ. पण ठोमे-ठोमावे तेमांतो ‘कोलूणपनियाए’ एवं पण पाठमांतो नथी. तमे अनुकंपा निमित्ते ठोमे, ठोमावे, ठोरुताने जलो जाणे तेमां प्रायश्चित आवे, एवं मतने लीधे जुठ केम लगावोठो ? इहांतो समचय कछुं ठे के, बांध्या जीवने ठोमे, ठोमावे अने ठोरुताने जलो जाणे तो प्रायश्चित आवे. एतो संसारीना जीव बांध्या ठे तेने ठोरुवा आश्री ठे. जो अनुकंपा निमित्ते बांधे, बंधावे, बांधताने जलो जाणे तेनुं प्रायश्चित होय तो ‘अनुकंपण-ठयाए’ एवो पाठ जोइए, पण एवो पाठ नथी. वली इहांतो एम कछुं ठे के, त्रणांना, मुंजना, काष्टना, चामराना, बेतनी ढालना अने सुतरना एटली जातना बंधणेकरी बांधे, बंधावे अने बांधताने जलो जाणे तो प्रायश्चित आवे, एवं कछुं ठे. हवे जुज ! मुंजादिकनां बंधण साधु राखे नहिं. साधुने राखवां कोइ सूत्रमां कहां होयतो बतावो. हवे ज्यारे ए बंधणो राखे नहिं त्यारे बांधे क्यांथी ? वली साधुने ठेकाणे कोण बांधी जाय, के तेने ठोमे; कारणके पशु प्रमुख जीव रहेतो होय त्यां साधुने तो रहेवुं नहिं, एम कछुं ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १६ में.तेथी ए पाठ साधुना ठेकाणानो तो जासतो नथी. ए पाठतो साधुजी ग्रह-स्थीना घेर आहारपाणीना अर्थे गोचरीए जाय, त्यां ग्रहस्थी त्रसजीव (गाय, जेंस, बलध, वाठमां प्रमुख) ने बांधतो होय तथा ठोरुतो होय तेने कहेके, ए तारुं काम हुं करीश, तुं मने अन्नपाणी आप. एवो रीते आहारने अर्थे बांधे ठोमे तो चोमासी प्रायश्चित कछुं, एम जासे ठे; पण अनुकंपानो तो पाठज नथी. ‘कोलूणपनिया’ एवो पाठ ठे. करुणा शब्द करीने कहे के, हुं जुखे मरुं तुं तेनुं नाम कोलूणपनिया ठे. शाख सूत्र विपाकमां. मृगयालोढीयाना अध्ययनमां गौतमस्वामीए आंधला पुरुषने करुणा शब्देकरी आजोविका करतो दीवो. ते ठेकाणानो अने

આ પાઠ એક સરસ્વો છે એમ આજીવિકા અર્થે ધાધે ઠોમે તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે વીસે છે વહી સસારના સર્વ કામથી સાધુ નિવર્ત્યા છે તેથી પ્રાયશ્ચિત્ત કષ્ટ છે, પણ વીજો કોઈ પુરુષ પોતાનો મેલે અનુક્રપા કરી ઠોકે ઠોકાવે અને ઠોકતાને ઝણો જાણે તેને ગુણ થાય કે નહિ ? વહી પ્રહસ્પી અનુક્રપા કરી જીવને ઠોકે ઠોકાવે તેને પાપ લાગે, પશુ કોઈ સૂત્ર, ટીકા, પ્રકરણ યા પ્રાચીન ગ્રંથમાં, ક્યાય કષ્ટ હોયતો ધતાવો

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, ઝપાફાકદશામાં ચૂલણિપિયા પોસહં પક્ષિમામા માતાને ઘવાવવા ઠઠયા ત્યારે માતાપ કષ્ટ કે, હે પુત્ર ! તમે પ્રાયશ્ચિત્ત છો જો ઝગાર્યાં છાજ્ઞ હોય તો પ્રાયશ્ચિત્ત કેમ કષ્ટ ? તેનો ઉત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! જહા તો એમ કષ્ટ છે કે, વેવતા ચલાવવા આવ્યો અને ચલી ગયા તે અરુધી રાતનો સમય છે અને કોલાહલ શબ્દ કરી અજયણથી ઠઠયા છે એ પ્રત્યક્ષ વિરુદ્ધ છે, કારણ કે પોસામાં પ્રહર રાત ગયા પઢી ઠતાવલા શબ્દે કોલાહલ કરવો ન જોઈય, અને કયો ઠતાવલા અજયણથી રાતના હલ્લપલ્લતા ઠઠવું ન જોઈય અને ઠઠયા થજો પકળ્યો અને મૂલથી ઠોળ્યા સજોગને આદર્યો તે માટે માતાએ ‘ઝગપોસપ ઝગનીયમે ઝગવપ’ કષ્ટ, પણ એમ નથી કષ્ટ કે, પોસામાં જીવ ઘવાવલો નહિ અને માતાને ઘવાવવા ઠઠયા તે માટે હ્રત ઝાન્યાં વહી પોસાની કરણી મૂલગ્રત, સવર, નિર્જરા ને એકાન્ત ધર્મ મોક્ષ માર્ગની છે, અને અનુક્રપાની કરણી શુદ્ધ જોગની પુન્યપ્રકૃતિની છે તે ગ્રતમાં કસર સગાનીને કામ કરવું ન જોઈય અગ્નિગ્રહ સ્કંદીને સાધુની વૈયાવચ્ચ પણ ન કરવી, તે ડ્રપ્તાંતે જેમ વે સાધુ છે, તેમાં એકે કાઠસગ્ગ કયોંઠે, પવામાં ગુરુ પધાર્યા હવે ગુરુની સેવા કર્યામાં અકાન્ત છાજ્ઞ છે, પણ કાઠસગ્ગવાણો તો પોસે અધિક ગુણ આદર્યા છે તે માટે સેવા ન કરે, પણ વીજો સાધુ સેવા કરે તેને છાજ્ઞ જાણે કે છોટ જાણે તે કહો તેમ પોસાવાણો અનુક્રપાની કરણી કલ્પે તેવી કરે પણ પોસાના ત્યાગને કસર સગાનીને અનુક્રપા ન કરે, પણ વીજો કોઈ પુરુષ અનુક્રપા કરે તેને છાજ્ઞ કેમ ન જાણે ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ અરણિકઆવકને

देवता रुगाववा आव्यो त्यारे देवताए कहुं के, हे अरणीक ! तारो धर्म मुंक, नहिं तो तारुं वाहाण समुद्रमां रुवावी नांखीश. ए जुउं ! जो जीव बचाव्यां लाज होय तो एटलां माणस उगारवा माटे तेणे धर्म केम न मुक्यो ? ” तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! अनुकंपाथकी पोतानो धर्म जे उत्कृष्टो पदार्थ ठे ते केम मुंके ? जेम कोइ सो पुरुष साधुने आवीने कहे तथा तमनेज कहे के, तमारा माथापर एकवार पाघकी बांधी द्यो, तथा एकवार साधुपणुं मुंकी द्यो तो अमे सोए जणा दीक्षा लइशुं. तेवारे तमे पाघकी बांधो के नहिं तथा साधपणानो स्वांग ठोको के नहिं ? केमके सो जणाने दीक्षा दीधार्थी तो धर्म ठे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ दीक्षा देवराव्यां तो धर्म ठे, पण पोतानो धर्म ठोकी साधपणुं केम मुंकीए ? पोतानुं साधपणुं राखीने धर्म करीए. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! अरणीक श्रावक जीव बचाव्यामां धर्म जाणे ठे, पण पोतानो धर्म ठोकीने ए अनुकंपा केम करे ? वली कोइ स्त्री साधुने कहे के, तुं मुजने जोगव, नहि तो हुं मरीश. ते माटे शुं कोइ पोतानो धर्म मुंकशे ? वली कोइ कुलवंत पुरुषने कहे के, तुं गायनुं मांस खाय तो राज्य आपुं; पण ते उत्तम पुरुष पोतानो धर्म कुल संबंधी नथी मुंकतो अने लोक विरुद्ध कार्य नथी करतो. त्यारे अरणीक श्रावक पोतानो धर्म केम मुंकशे ? अहिंयां अनुकंपाने हिंणी नथी जाणता, पण धर्म मुंकवो पने ते माटे जीवने उगारवा वास्ते धर्म केम मुंके ? वली देवताए पण एम नथी कहुं के, तने जीव ठोकाववो कट्पे नहिं. पण मारा केहेवार्थी तुं कही दे के, जीवने मत मारो तथा जाऊने मत रुवावो एम देवताए केहेवराव्युं होत अने अरणीक श्रावके न कहुं होत तो तमारुं केहेवुं मलत; पण देवताए एम नथी केहेवराव्युं. देवताए तो धर्म ठोकावुं कहुं ठे. हवे जीवने ठोकाव्यां धर्म थाय, ते धर्म तो देवता पेहेलांज ठोकावे ठे. ते धर्म ठोड्यार्थी बाकी शुं रहे ? ते माहा हो ते वीचारी जोजो. वली श्रेणीकराजाए अमारपरुहो वज-

આ પાઠ એક સરસ્વો છે એમ શ્રાજીવિકા અર્થે ઘાથે ઠોમે તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે વીસે છે વહી સસારના સર્વ કામથી સાધુ નિવર્ત્યા છે તેથી પ્રાયશ્ચિત્ત કષ્ટુ છે, પણ ધીજો કોઈ પુરુષ પોતાનો મેલે અનુકપા કરી ઠોમે ઠોમ્માવે અને ઠોમ્મતાને જાણે તેને ગુણ થાય કે નહિ ? વહી મહસ્પી અનુકપા કરી જીવને ઠોમે ઠોમ્માવે તેને પાપ લાગે, એવું કોઈ સૂત્ર, ટીકા, પ્રકરણ યા પ્રાચીન ગ્રંથમાં, ક્યાય કષ્ટુ હોયતો બતાવો

તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે, ઇપાશકવશામા ચૂલ્લણિપ્પિયા પોસહં પક્કિમામાં માતાને બચાવવા ઇઠયા ત્યારે માતાપ કષ્ટું કે, હે પુત્ર ! તમે પ્રાયશ્ચિત્ત છ્યો જો ઇગાર્યાં છાજ્ઞ હોય તો પ્રાયશ્ચિત્ત કેમ કષ્ટું ? તેનો ઉત્તર હે દેવાનુગ્રીય ! इहां तो एम कष्टु ठे के, देवता चलाववा आव्यो અને ચલી ગયા તે અરુધી રાતનો સમય છે અને કોલાહલ શબ્દ કરી અજયણથી ઇઠયા છે એ પ્રત્યક્ષ વિરુદ્ધ છે, કારણ કે પોસામાં પ્રહર રાત ગયા પઢી ઇતાવલા શબ્દે કોલાહલ કરવો ન જોઈય, અને કર્યો ઇતાવલા અજયણથી રાતના હલ્લપલતા ઇઠવું ન જોઈય અને ઇઠયા ધંજો પકલ્લો અને મૂલથી ઠોલ્લા સજોગને આદર્યો તે માટે માતાએ ‘જગપોતપ જગનીયમે જગવપ’ કષ્ટુ, પણ એમ નથી કષ્ટું કે પોસામાં જીવ બચાવવો નહિ અને માતાને બચાવવા ઇઠયા તે માટે વૃત્ત જાગ્યા વહી પોસાની કરણી મૂલવ્રત, સવર, નિર્જરા ને એકાન્ત ધર્મ મોક્ષ માર્ગની છે, અને અનુકપાની કરણી શુદ્ધ જોગની પુન્યપ્રક્રિતિની છે તે વ્રતમા કસર લગામીને કામ કરવું ન જોઈય અગ્નિમહ સ્વંમીને સાધુની વૈયાવચ પણ ન કરવી, તે ડ્રાંતે જેમ વે સાધુ છે, તેમા એકે કાઠસગ્ગ કર્યોઠે, એવામા ગુરુ પધાર્યા હવે ગુરુનો સેવા કર્યામાં અકાન્ત છાજ છે, પણ કાઠસગ્ગવાલો તો પોતે અધિક ગુણ આદર્યા છે તે માટે સેવા ન કરે, પણ વીજો સાધુ સેવા કરે તેને છાજ જાણે કે સ્વોટ જાણે તે કહો તેમ પોસાવાલો અનુકપાની કરણી કલ્પે તેવી કરે પણ પોતાના ત્યાગને કસર લગામીને અનુકપા ન કરે, પણ વીજો કોઈ પુરુષ અનુકપા કરે તેને છાજ કેમ ન જાણે ? તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “ અરણિકભાવકને

देवता रुगाववा आव्यो त्यारे देवताए कहुं के, हे अरणीक ! तारो धर्म मुंक, नहिं तो तारुं वाहाण समुद्रमां रुवावी नांखीश. ए जुउं ! जो जीव बचाव्यां लाज होय तो एटलां माणस उगारवा माटे तेणे धर्म केम न मुक्यो ? ” तेनो उत्तरः—

हे देवानुप्रीय ! अनुकंपाथकी पोतानो धर्म जे उत्कृष्टो पदार्थ ठे ते केम मुंके ? जेम कोइ सो पुरुष साधुने आवीने कहे तथा तमनेज कहे के, तमारा माथापर एकवार पाघमी बांधी द्यो, तथा एकवार साधुपणुं मुंकी द्यो तो अमे सोए जणा दीक्षा लइशुं. तेवारे तमे पाघमी बांधो के नहिं तथा साधपणानो स्वांग ठोको के नहिं ? केमके सो जणाने दिक्षा दीधायी तो धर्म ठे. तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ दिक्षा देवराव्यां तो धर्म ठे, पण पोतानो धर्म ठोकी साधपणुं केम मुंकोए ? पोतानुं साधपणुं राखीने धर्म करीए. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! अरणीक श्रावक जीव बचाव्यामां धर्म जाणे ठे, पण पोतानो धर्म ठोकीने ए अनुकंपा केम करे ? वली कोइ स्त्री साधुने कहे के, तुं मुजने जोगव, नहि तो हुं मरीश. ते माटे शुं कोइ पोतानो धर्म मुंकशे ? वली कोइ कुलवंत पुरुषने कहे के, तुं गायनुं मांस खाय तो राज्य आपुं; पण ते उत्तम पुरुष पोतानो धर्म कुल संबंधी नथी मुंकतो अने लोक विरुद्ध कार्य नथी करतो. त्यारे अरणीक श्रावक पोतानो धर्म केम मुंकशे ? अहिंयां अनुकंपाने हिंणी नथी जाणता, पण धर्म मुंकवो पमे ते माटे जीवने उगारवा वास्ते धर्म केम मुंके ? वली देवताए पण एम नथी कहुं के, तने जीव ठोकाववो कटपे नहिं. पण मारा केहेवाथी तुं कही दे के, जीवने मत मारो तथा जाऊने मत रुवावो एम देवताए केहेवराव्युं होत अने अरणीक श्रावके न कहुं होत तो तमारुं केहेवुं मलत; पण देवताए एम नथी केहेवराव्युं. देवताए तो धर्म ठोकावुं कहुं ठे. हवे जीवने ठोकाव्यां धर्म थाय, ते धर्म तो देवता पेहेलांज ठोकावे ठे. ते धर्म ठोकाथी बाकी शुं रहे ? ते काह्या हो ते बीचारी जोजो. वली श्रेणीकराजाए अमारपरुहो वज-

भाव्यो तथा जीवनी हिंसा टखावी कही ठे शास्त्र सूत्र उपाशक अथवा
आठमें, माहाशतकजीना अधिकारमा ते पाठ —

ततेण सा रेवइ गाहावइणी मसखोलुया मसएहिं मुष्ठिया
जाव अखोववणा वहु विदेहिं मसेहिय सोखेहिय तसि
एहिय जधिएहि सुरच महुच मेरगच मखच सिंधुच
पसणच आसाएमाणि १ विहरइ तएण रायगिहे नयरे
अणयाकयाइ अमायाए घुठेयावि होठा. तएण सा रेवइ
मसखोलुया मसमुठिया कोखघरिए पुरिसे सदावेई २
एवंव तुये देवा० । मम कोखघरिए हितो वयहितो कल्ला
कल्लिं डवे १ गोणपोयए उववेह १ मम उवणेइ तएणते
कोखघरिया पुरिसा रेवइ गाहावइणीए तदत्ति एयमठ
विणएण पन्तिपुणंति १ रेवइए गाहावयणिए कोखघरिए
हितो कल्लाकल्लिं डवे १ गोणपोयए वदेइ १ रेवइए गा
हावइणीए उवणेइ तएण सा रेवइ तेहिं गोमसेहिं सोखे
हिय ४ सुरच ४ असाएमाणी १ विहरइ ॥

अर्थ — त० तेवारे सा० ते रे० रेवती गा० गाथापत्ति निर्जयषकी
सोंको मार्या पठी म० मसनी खोखपी म० मु० मामनी मुर्वित जा० यावत
अ० अत्यंत पुरुषणापी ते घ० घणा वि० प्रकारना म० मासना जेदेकरी
सो० सुखादिक प्रमुख त० तल्लीने ज० शुजीने स्वाय सु० सुरा म० मरिा
पान ते मे० गोस्र धाग्रीनो नीपन्यो, म० माखीनुं मध विशेष सिं०
मिणु तानि प्रमुख गजुरनो रस विशेष अने प० चंद्रहास्यादि मविरत
भा० आम्नादे, ग्याद खेनी वि० विचरे त० तेवार पठी रा० राजएह न०
मगेरे अ० एषदा प्रस्तापे अ० अमारी (गो० जीयने मारगो नदी लवी)
घोवया राजाण प्रवर्तापी त० तेवारे सा० ते रे० रेवती गाथापत्ति मंसखोव

मांसनी लोलपी मंसमु० मांसनी मुठित थइथकी को० पिहरना घरना
प्रतीतकार्या पु० पुरुषने स० तेमावे, तेमावीने ए० एम कहे:-तु० तमे
दे० हे देवानुप्रीय ! ए प्रकारे म०को० मारा पिहरना घरथी व० गोक-
स्रजथी क० दीन दीन प्रत्ये दु० बबे गो० गायना पो० वाढमा उ०
मारी मारीने म० मुऊने उ० प्रबन्नपणे आणी द्यो. त० तेवारे ते को०पु०
पिहरना मनुष्य रे० रेवती गा० गाथापत्तिना वचन त० तहत करी ए०
ए वचन साचां करीने वि० विनय करीने प० सांजले, सांजलीने रे०गा०
रेवती गाथापत्तिना को० पिहरना घरथी प्रजात वेलाए दु० बबे गो०
गायना वाढमानो व० वध करे, करीने रे०गा० रेवती गाथापत्तिने उ०
आणीने आपे. त० तेवारे सा० ते रे० रेवती गाथापत्ति ते० तेगो० मां-
सनी लोलपी सुलादिकनी गृळि सु० सुरा, मदीरा पाननो अ० स्वाद
छेती थकी वि० विचरे ठे.

ज्ञावार्थः—हवे जुज ! श्रेणीकराजाए अमारपडो वज्रमाव्यो ते
गुण खाते के अवगुण खाते ? ए करणी शुज के अशुज ? ए शावास्ते
अमारपडो वज्रमाव्यो ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, एतो राज-
नीति ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जो राजनीति होय तो राज-
नीतिना पालणहार जेटला राजा ठे ते सर्वने राजनीति एवीज जोइए.
राजनीति तो सुयगमांगसूत्रना १० मा अध्ययने अधर्म-पक्षमां वखाणी
ठे. वली नववाइसूत्रमां कोणीकनी राजनीति वखाणी. वली जंबुद्वीप-
पत्रंतिमां जर्तेश्वरनी राजनीति वखाणी, त्यां घणो विस्तार ठे; पण
अमारपडो वज्रमाव्यो कहुं नथी. हवे ए कया शास्त्रमां राजनीति कही
ठे ते कहो. कारण के राजनीति तो राज्य जमावे, वेरीने मारे, अने
संग्रामे जय पामे तेने कहीयें. वली ठाणायांग ठाणे त्रीजे ‘सामे दंके
जेदे तिविहा अथ्य जोणि पं. तं.’ वली रायप्रशेणीमां चित्तसार्थीना गुण
वखाण्या, त्यां पण अमारपडो वज्रमाव्यो कहुं नथी. तेमज ज्ञातामां
अजयकुमारना गुण वखाण्या, त्यां पण अमारपडो वज्रमाव्यो कहुं नथी.
त्यारे हे देवानुप्रीय ! ए राजनीति कया सूत्रमां कही ठे ते कहो. ते

वारे तेरापयी कहे ठे के, जिनमार्गमा अमारपमो वज्रमाववानो अने जीव उगारवानो आचार होय तो, बीजा कोइ राजाए ए काम केम न करुं ? तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! वसामुतखधमा दसमे अध्ययने नव निपावना ज्ञाव कक्षा, त्या श्रेणीकराजाए गाम नगरमा स्थानक आश्री ढढेरो फेरव्यो ठे के, घर, हाट, वखार, पर्वस्थान धातुना ठाम, सोनानी साव इत्यादिक सूत्रमा स्थानकना घणा नाम कक्षा ठे, ते स्थानकनी आझा देवरावी के, हे ज्ञाइ। जेने जग्या होय ते वीरप्रभुना साधुने रेहेवा आपजो हवे जुठ ! श्रेणीकराजाए स्थानक आश्री ढढेरो फेरव्यो, तेम बीजा कोइ पण राजाए ए काम नयी करुं ए काम जिनमार्गी साधुना रागीनुं ठे के साधुना छेपी मिथ्यात्वांनु ठे ते कहो वखी अवरुआवक आधा कर्मी प्रमुख दोप टाखतो हतो, अने बीजो कोइ आवक पनिमा बिना आधाकर्मी दोप टाखतो कहो नयी हवे कहो ! अवरुआवके ए काम रुनु करुं के जुनु करुं ? वखी दिक्षानी दसाखी श्री कृष्णमाहाराजे करी अने बीजा कोइए नयी करी ते रुनी करी के जुनी करी ते कहो हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोठो के, जीव वचाव्या तथा अमारपके वज्रमाव्या धर्म होयतो बीजा राजाए केम न फेरव्यो ? जेखे फेरव्यो तेनो पदख्यो तेने केवा फल खाग्या ते कहो ढढेरो फेरव्यो अने साधुने स्थानकनी आझा देवरावी, तेना फल जखां के जुमा ? ए कर्मी शुज के अशुज ? हे देवानुप्रीय ! आगलतो श्रेणीकराजाए आहोके सेखतां गर्नयती हरणी विंधी तेथी नर्कनु आठखु घघायु, एउ टीका तथा प्रकरणमा कथु ठे, अने पठी अनाथी-मुनीराजकने समकित पाप्मा ते उत्तराप्ययनना १० मा अर्पयनमां अघोकार ठे पठी राज एही नगरीमा तेमणे अमारपको वज्रमाव्यो के 'कोइ जीव मारवा पाये नहिं' एयो सातमा अगमां अघोकार ठे ए काम समबित पा-मीने शा मोटे करुं ते पदो हवे पूर्वोक्त परीगमाने जगत धन धन

કહે, પણ ત્રણ પક્ષવાલા ઝુંમો જાણે. તેમાં એક તો માંસનો ઘડિ, બી-
જો કસાઈ, અને ત્રીજો જેની શ્રદ્ધા જીવ બચાવવામાં પાપ માનવાનો
હોય તે નિન્હવ. એ ત્રણ નિર્દય, ધર્મીને ઝુંમો જાણે. તેવારે તેરાપંથી કહે
હે કે “ સૂત્રમાં હંદેરો ફેરવ્યો કહ્યું છે, પણ શ્રેણીકને ધર્મ થયું એમ
નથી કહ્યું. જે ધર્મ કહે તેને જુઠ લાગે છે. ” તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્રમાં હંદેરો ફેરવ્યો કહ્યું છે, પણ પાપ લાગ્યું
તો કોઈ સૂત્રમાં કહ્યું નથી. તમે શ્રેણીક રાજાને પાપ લાગ્યું કહીને જુઠ
કેમ બોલો છો ? શ્રેણીક રાજાને જેવાં ફલ લાગ્યાં છે તેવાંજ ફલ બીજો
કોઈ દયાવંત, જીવને બચાવશે તેને પણ લાગશે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે
કે, એમ જબરાઈથી જીવ બચાવ્યાં ધર્મ થાય તો, ઇંદ્ર માહારાજ ચૌદ
રાજલોકમાં અમારપક્ષો વજ્રમાવોને જીવદયા પલાવે અને માઠલાંનાં
મોંઢાં બંધ કરી દે, પણ ધર્મ નથી. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! આ અવસ-
રમાં જૈન ધર્મ ચાલણી ચાલણી થઈ રહ્યો છે. સીમંધરસ્વામીને ઇંદ્ર પુઠીને
કહે તો ઘણા જીવને મિથ્યાત્વ મટે, સંદેહ ટલે. એમાં તો તમે પણ ધર્મ
કહો છો. એ તો ઇંદ્રકને કેહેવરાવવું જોઈએ ? એમાં તો પાપ નથી ? પણ
તે કેમ નથી કેહેતા ? તમે એવા કુદેત કેમ મેલવો છો ? વલ્લી તેરાપંથી
કહે છે કે “ માર્ગમાં બેંદ્રિયાદિક ત્રસજીવ પડ્યા છે, તે દેખીને તમ્કેથી
લઈને ઢાંચકે મુકે અને તેની અનુકંપા કરે તો દસ પ્રકારનો અસંજમ
લાગે. એમ ઠાણાયાંગમાં કહ્યું છે. ” એવું સૂત્રનું નામ જુઠું છે. તે પાઠ.

પંચિંદિયાણં જીવાણં અસમારંજમાણસ્સ દસવિદ્દે સંજમે
કલ્લિતં સોયમયાત્તં સોલાત્તં અવવરોવેત્તા ત્તવ્વિ સોયમ-
ણં દુક્કેણં અસંજોગેત્તા ત્તવ્વિ એવં જાવ ફાસામત્તેણં
દુક્કેણં અસંજોગેત્તા ત્તવ્વિ એવં અસંજમોવિ જ્ઞાણિયલ્લો.

અર્થ:—હવે પંચેંદ્રિ આશ્રી સંજમ અસંજમ કહે છે:—પંચેંદ્રિ
જીવને અંચ અસમારંજ કરતાં થકાં દંચ દસ પ્રકારે સંચ સંજમ કંચ લા-
ગે તંચ તે કહે છે:—સોંચ કાનના સુખથી અંચ અલગો ન કરે, સોંચ શ્રોતેં-

घोरे तेरापथी कहे ठे के, जिनमार्गमां अमारपको वज्रमाववानो अने जीव उगारवानो आचार होय तो, बीजा कोइ राजाए ए काम केम न कर्युं ? तेनो उत्तर —

हे देवानुप्रीय ! वसामुतखधमा वसमे अध्ययने नव निपावना ज्ञाव कक्षा, त्या श्रेणीकराजाए गाम नगरमा स्थानक आधी ढढेरो फेरव्यो ठे के, घर, हाट, बखार, पर्वस्थान धातुना ठाम, सोनानी लाष इत्यादिक सूत्रमां स्थानकना घणा नाम कक्षा ठे, ते स्थानकनी आक्षा देवरावी के, हे ज्ञाइ ! जेने जग्या होय ते बीरप्रभुना साधुने रेहेवा आपजो-हवे जुठ ! श्रेणीकराजाए स्थानक आधी ढढेरो फेरव्यो, तेम बीजा कोइ पण राजाए ए काम नथी कर्युं ए काम जिनमार्गी साधुना रागीनुं ठे के साधुना छेपी मिथ्यात्वानु ठे ते कहो वखी अंबरुआवक आधा-कर्मी प्रमुख दोष टाखतो हतो, अने बीजो कोइ आवक पनिमा बिना आधाकर्मी दोष टाखतो कहो नथी हवे कहो ! अंबरुआवके ए काम रुनु कर्युं के जुनु कर्युं ? वखी दिक्षानी बखाली श्री कृष्णमाहाराजे करी अने बीजा कोइए नथी करी ते रुनी करी के जुनी करी ते कहो हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोठो के, जीव वचाव्यां तथा अमारपको वज्रमाव्या धर्म होयतो बीजा राजाए केम न फेरव्यो ? जेखे फेरव्यो तेनो पक्षव्यो तेने केवा फल खाग्या ते कहो ढढेरो फेरव्यो अने साधुने स्थानकनी आक्षा देवरावी, तेना फल जखां के जुना ? ए करबी शुज के अशुज ? हे देवानुप्रीय ! आगलतो श्रेणीकराजाए आहोरे खेखतां गर्जवती हरणी विंधो तेथी नर्कनु आउखुं वधायुं, एउ टिका तथा प्रकरणमा कषु ठे, अने पठि अनाथी-मुनीराजकने समकित पाम्या ते उत्तराध्ययनना २० मा अध्ययनमा अभीकार ठे. पठि राज एही नगरीमा तेमणे अमारपको वज्रमाव्यो के 'कोइ जीव मारवा पाये नहि' एयो सातमा अगमा अभीकार ठे ए काम समकित पामीने शा माटे कर्युं ते कहो हवे पूर्वोक्त धर्मीराजाने जगत धन धन

સેઈ સુખના ઠેકાણે મુંકે તેને સમારંજ કેમ લાગે ? એવું મતના લીધે જુઠ કેમ બોલોઢો ? તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ ઈરિયાવહિ પન્નિકમે ઢે તેવારે ઠાણાઢઠાણા સંકામિયાનો બોલ આલોવીએ ઢીએ, તેમાં જીવની અનુકંપા કરતાં ઠાણાઢઠાણા કરે તે પળ જેલો આવ્યો. એમાં લાજ ક્યાંથી ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એતો અન્નિહયા વત્તિયા લેસિયાથી માંકી જાવ જીવીયાઢ વવરોવિયા સુધી હિંસાના બોલ ઢે. ચઢતી ચઢતી હિંસા ઢે. પંથે પ્રમાદને વશે કોઈ જીવ વિરાધ્યો હોય તેઆલોઢંઢું. ‘જેમે જીવા વિરાહિયા’ એવો પાઠ ઢે, પળ ‘જેમે જીવા ડગારીયા’ એવો પાઠ નથી. હે બાલ્લમીત્રો ! એ દસ બોલતો હિંસામાં ઢે, અને પ્રાણીની અનુકંપા તો પ્રત્યક્ષ દયામાં ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ અન્નયદાનનો લાજ ઘણો ઢે. તે તો સાધુ ત્રણ કરણ ને નવ જોગેકરી માહાણો માહાણો શબ્દ કરી ચુક્યા, અને અનુકંપાનો લાજ થોમો ઢે તે શા વાસ્તે કરે ” ? તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! સજાયથકી ધ્યાનમાં લાજ ઘણો ઢે તે માટે શું ? ધ્યાન કરીને સજાય મુંકો દેશે ? થોમ્મા ઘણા લાજનું શું કારણ ઢે. લાજ તો પોતાના પ્રણામ ડપર ઢે, પળ અહો અનુકંપા-રહિત ! જેને જેવો કઢ્પ ઢે તેવી કરણી ન કરે તો તેનું અન્નયદાન પળ કર્મ ફલ દેઢે, સંતારમાં રૂલવાનો હેતુ ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ જીવ ડગાર્યે લાજ જાણોઢો, ત્યારે તમે ઠામઠામના જીવજ્ઞા કેમ નથી પુંજતા ? ધર્મપુન્ય તો તમારે પળ કરવું ઢે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અમારે ધર્મ કરવો તે તો ધરો, પળ કઢ્પ પ્રમાણે થાય. વલી ધર્મ-ડપદેશ દેવામાંતો તમે પળ લાજ જાણોઢો. ત્યારે તમે મેલા ડત્સવમાં જડ્ને, વેશ્યાના પાનામાં જડ્ને અને ઘેર ઘેર જડ્ને ડપદેશ કેમ નથી કરતા ? એમાં તો એકાંત ધર્મ તમે પળ જાણો ઢો. તો તે પ્રમાણે કેમ નથી કરતા. તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે “ ડપદેશ દેવામાં તથા સજાય કરવામાં એકાંત ધર્મ ઢે, પળ કઢ્પ પ્રમાણે થાય. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! જેમ એ કઢ્પ પ્રમાણે થાય તેમ જીવ ડગારવો પળ કઢ્પ પ્રમાણે થાય. જેમ રાજાનો મેહેતો મુસદ્દી તથા કોઢીવાલ પુન્યવંતજીવ મજુરી ન કરે, પળ નિર્ધન મજુરી કરી બે ઢકા

झिना दुःखने बिषे अ० जोके नहिं ए० एमज जा० यावत् फा० स्पर्शना
दुःखने बिषे अ० जोके नहिं ए० एम अ० असजम पण जा० कहेणे.

भावार्थ — हवे जुठ ! अहिंया तो एम कष्टुं ठे के, पाच ईझिना
सुखपी बिठोके अने पाच ईझिना दुःखमा जोके ते पण समारंज करतो
थको होय तेने असजम लागे हवे समारंज नाम तो मार्यानु ठे शास
सूत्र वस वैकासिक अध्ययन ठे ते पाठ सखीये ठीए —

पुढविकायंवि हिंसंतो हिंसइत्त तयस्सिए तसेय विविहे
पाणे चक्खूसेय अचक्खूसे १७ तम्हाएयं वियाणित्ता दोसं
दुग्गइ वट्ठण पुढविकाय समारंजं जाव जीवाए वट्ठाए १९ ॥

अर्थ — पु० पृथ्वीकायनी हिं० हिंसा करतो थको हिं० हिंसा करे
त० तेनी नेआए जे जीव त० अस बि० विविध प्रकारना पा० प्राणी
प्रत्ये व० चक्षु गोचर (बाहर) अ० शुद्धत त० से जणी ए० पणुं बि
जाणीने दो० ए दोहा दु० दुर्गतीनो व० वधारणहार पु० पृथ्वीकायनो
स० समारंज (हणवु) जा० जाव जीव सुखी व० ठोके ॥

भावार्थ:—ए जुठ ! सूत्रमा शाकास हणयानुं नाम तथा दुःख
वीधानु नाम समारंज कष्टु ठे, पण सुख निमित्ते अनुकपाने हेते ब्रह्म
मुके, तेने समारंज लागे पणु कया सूत्रमा कष्टु ठे ते बतावो वली पकि-
खेहणा करतां तथा उपाश्रय पुजता धणा जीव देखी वेगला परठे, कबरो
काढी वेगलो परठे तेने समारंज केम लागशे ? जो समारंज लागे तो
तमे ए काम केम करोतो ? वली साधु सुखे भेठा ठे तेने कोइ भावक
आधीने कहे के, हे स्वामी ! तमने फळाणा गामे समारा गुरुए तेमाप्या
ठे, तेने समारंज केम लागशे ? वली साधुना शरीरे दुःख जाणी 'आधिक
ओपध आपे, सेथी साधुने अतिसाराधिक घणुं दुःख उपजे पण रोग जाय
हवे ए दातारने ओपधनो अशाता दीर्घा माटे अशाता पाय के शाता
बेबनी पाय ते कहो हे देवानुप्रीय ! अनुकपाकरो दुःखना ठेकासेपी

શેષ સુખના ઠેકાણે મુંકે તેને સમારંજ કેમ લાગે ? એવું મતના લીધે જુઠ કેમ બોલોઢો ? તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ ઈરિયાવહિ પન્નિકમે ઢે તેવારે ઠાણાઢઠાણા સંકામિયાનો બોલ આલોવીએ ઢીએ, તેમાં જીવની અનુકંપા કરતાં ઠાણાઢઠાણા કરે તે પણ જ્ઞેલો આવ્યો. એમાં લાજ ક્યાંથી ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એતો અન્નિહયા વત્તિયા લેસિયાથી માંઠી જાવ જીવીયાઢ વવરોવિયા સુધી હિંસાના બોલ ઢે. ચઢતી ચઢતી હિંસા ઢે. પંથે પ્રમાદને વશે કોઈ જીવ વિરાધ્યો હોય તેઆલોઢંઢું. ‘જેમે જીવા વિરાહિયા’ એવો પાઠ ઢે, પણ ‘જેમે જીવા ડગારીયા’ એવો પાઠ નથી. હે બાલમીત્રો ! એ દસ બોલતો હિંસામાં ઢે, અને પ્રાણીની અનુકંપા તો પ્રત્યક્ષ દયામાં ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ અન્નયદાનનો લાજ ઘણો ઢે. તે તો સાધુ ત્રણ કરણ ને નવ જોગેકરી માહાણો માહાણો શબ્દ કરી ચુક્યા, અને અનુકંપાનો લાજ થોઠો ઢે તે શા વાસ્તે કરે ” ? તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! સજાયથકી ધ્યાનમાં લાજ ઘણો ઢે તે માટે શું ? ધ્યાન કરીને સજાય મુંકો દેશે ? થોઠા ઘણા લાજનું શું કારણ ઢે. લાજ તો પોતાના પ્રણામ ઉપર ઢે, પણ અહો અનુકંપા-રહિત ! જેને જેવો કઢપ ઢે તેવી કરણી ન કરે તો તેનું અન્નયદાન પણ કર્મ ફલ દેઢે, સંતારમાં રુલવાનો હેતુ ઢે. તેવારે તેરાપંથી કહેઢે કે “ જીવ ડગાર્યે લાજ જાણોઢો, ત્યારે તમે ઠામઠામના જીવઠા કેમ નથી પુંજતા ? ધર્મપુન્ય તો તમારે પણ કરવું ઢે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અમારે ધર્મ કરવો તે તો સ્વરો, પણ કઢપ પ્રમાણે થાય. વલી ધર્મ-ઉપદેશ દેવામાંતો તમે પણ લાજ જાણોઢો. ત્યારે તમે મેલા ઉત્સવમાં જઈને, વેશ્યાના પાઠામાં જઈને અને ઘેર ઘેર જઈને ઉપદેશ કેમ નથી કરતા ? એમાં તો એકાંત ધર્મ તમે પણ જાણો ઢો. તો તે પ્રમાણે કેમ નથી કરતા. તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે “ ઉપદેશ દેવામાં તથા સજાય કરવામાં એકાંત ધર્મ ઢે, પણ કઢપ પ્રમાણે થાય. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! જેમ એ કઢપ પ્રમાણે થાય તેમ જીવ ડગારવો પણ કઢપ પ્રમાણે થાય. જેમ રાજાનો મેહેતો મુસદ્દી તથા કોઠીવાલ પુન્યવંતજીવ મજુરી ન કરે, પણ નિર્ધન મજુરી કરી બે ટકા

एकान्त पक्षे न बोलवी, ते माटे ना कष्टुं ठे स्हेज स्वजावे कोइ आ-
 वीने पुठे के, हे स्वामी ! चोरने मार्यानुं शु फल ठे ? तेवारे साधु हिं
 सानां फल कही देखामे, अने चोरने ठोगाववा जगारवाना फल पुठे
 त्त्यारे जला फल कही देखामे वखी तमारा मतमा तो, चोरने मारे अने
 चोरने जगारे ए घेहुना फल सरखा ठे त्त्यारे कोइ साधुने आवीने कहे
 के, हे स्वामी ! मुजने चोर मारवाना पचखाण करावो, तेवारे साधु पचखाण
 सुखे करावे, पण कोइ कहे के, मुजने चोर जगारवाना पचखाण करावो, त्त्यारे
 साधु न करावे हवे जो घेठ वातोमा सरखा शुण अवयुण होय तो ठ
 गारवाना पचखाण केम न करावे ? एम हैयार्थी विचारी जुठ, तेवारे
 तेरापर्थी कहे ठे के "अनुकपा कर्थायी खाज होय तो नमीराज रुषीश्व-
 रने हुंडे कष्टु के, मीथीखा नगरी वखे ठे, तमारी आत्ममा अमृत वसे
 ठे, तमे सामु जुठ तो वसती रही जाय तेवारे अनुकपा कीबां खाज
 जाणे तो नमीराजे सामु केम न जोयु ?" एवु एकान्त जुठ बोखे ठे,
 कारणके उत्तराध्ययनजीमां तो नीचे मुजव कष्टु ठे ते अध्ययन ए मानो
 गाथा १२, १३, १४, १५, १६ —

एस अग्नीय वाजय, एय रुज्ज मदिर,
 नयव अंतेउर तेण, कीसण नाव पिस्सह ॥ १२ ॥
 एयमठं निसामित्ता, हेउ कारण चोइठं,
 तत्तं नमिराय रिषि, देविंद ण मववी ॥ १३ ॥
 सुह वसामो जीवामो, जेसिमो नत्ति किंचण,
 मिहिंखाए रुज्जमाणोए, नमे रुज्ज किंचण ॥ १४ ॥
 वत्त पुत्ते कलत्तस्स, निष्ठा वारस्स जिस्सुणो,
 पिय नविच्चए किंच, अप्पियं पि न विच्चए ॥ १५ ॥
 बहु खु सुणिणो जह, अणगारस्स जिस्सुणो,
 सव्वज विप्प सुक्कस्स, एगत मण पस्सज ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए प्रत्यक्ष अं० अग्नि वा० वायराथी ए० ए रु० बले
 ठे तमारां मं० घर ज० हे जगवान ! अ० अंतःपुर तमारां, ठतां की०
 शा माटे ना० सामुं जोता नथी ? ॥१२॥ ए० ए पूर्वोक्तार्थ नि० सांज-
 खीने जे पोताना आत्मानुं होय ते रुमी परे राखवुं. घरथी तारुं निक-
 खवुं ते परजीवने दुःखनो हेतु अने दुःखनुं कारण थयुं एवा हे० हेतुना
 कारणे चो० प्रेर्योथको त० त्यार पढी न० नमीराजऋषि दे० देवेंद्र सकेन्द्र
 प्रत्ये इ० म० एम बोढ्या. ॥१३॥ सु० जेम सुख थाय तेम व० हुं वसुं, हुं
 जी० जीवुं, जे० जे माहारी न० नथी किं० कांइ अद्व मात्र वस्तु.
 मि० मिथीला नगरी रु० बलतांथकां न० नथी साहारुं रु० बलतुं किं०
 अद्व मात्र पण. ॥१४॥ च० ठांरुया पु० पुत्र क० स्त्री जे यतिए, तेने नि०
 सर्व व्यापार रहित जि० एवा साधुने पि० प्रीयकारी वद्वज न० नथी
 किं० कांइ थोरुं पण, अ० अप्रीयकारी पण नथी कांइ. ॥१५॥ ब० घणुं
 खु० निश्चे मु० साधुने ज० श्रेय सुख ठे. अ० घर रहित अणगार जि०
 साधु सं० सर्व (बाह्य धनादि, अज्यंतर कषायादिके) परिगृह्यथी वि०
 विशेष मु० मुकाणा ठे, अने ए० हुं एकलो हुं, एवुं एकत्वपणुं म० देखतो
 थको विचरे ते साधुने सुख ठे. ॥१६॥

ज्ञावार्थः—हवे जुज ! इहांतो एम नथी कछुं के, तमारी आंखोमां
 अमृत वसें ठे, तेथी सामुं जुज तो बलती रही जाय. इहांतो इंद्रे परिक्षा
 करी ठे के, मोहनी-कर्म जीत्यां के नथी जीत्यां ? इहां अनुकंपानुं नाम
 पण क्यां ठे ? हे स्वामी ! तमारुं अंतःपुर बलेठे माटे तमे सामुं केम
 नथी जोता ? इहां मोहनी उपजावी ठे. त्यारे स्वामी बोल्या के, मैतो
 मुक्यां ठे, हुं तो सुखे वसुं, मारे बलवानुं कांइ नथी; पण इंद्रे एम
 नथी कछुं के, जुज तो नगरी बलती रहे. जो इंद्र एम कछुं होय तो
 नमीराजाए एम केहेवुं जोइए के, हे ज्ञाइ ! एवी अनुकंपा मुजने करवी
 कछेपे नहिं. एम कछुं होततो अनुकंपानो प्रश्न थात, पण इंद्र एम
 नथी कछुं. इंद्रेतो मोहनीनी परिक्षा निमित्ते पुठयुं ठे. वली आगल
 मेहेल, कोट तथा दरवाजा कराववाना अने धन जंमार जराववाना प्रश्न

छावे तेने छाज जाणे के नहिं तेम साधु तथा सामायक पोसामा वे ठेसो श्रावक कल्पे तेवी अनुकपा करे सकाय ध्यानरुप घणो छाज गो नीने श्रकल्पनीक काम जाणे तो, थोका छाजनं अनुकपानु काम न करे पण कोइ सवर सामायक बिना नवरो वेठो होय ते, जीवनी अनुकपारूप थोको छाज कमायतो तेने छाज केम नहिं थरो ? वखी जेम सामायक पोसामा वेठा तो साधुने पण वान देवु कोइ सूत्रमा चाह्यु नथी पण खुल्लो वान दे तेने जसो जाणे के नहिं ? तेम पूर्वोक्त साधु श्रावक कल्पे तेवी अनुकपा करे, पण खुल्लो अनुकपा करे तेने जसो जाणेज

वखी तेरापची कहे ठे के " जीवने उगार्ये रक्षा कर्ये छाज बाध तो, गजसुकमाख परिमा साधवा गया, ते जगवत जाणे ठे के, एने सो मीख ब्राह्मण परिसह देसे त्यारे एनी अनुकपा माटे वे साधु रक्षा करवा केम न मोकय्या ? " तेनो उचर हे देवानुप्रीय ! प्रभुनी तो गजसुकमाख उपर अनत जावदया हती, पण एम रक्षा कर्याची वारमी परिमा सधाय नहिं अने मुक्तिए जघाय पण नहिं वखी प्रभुए तो गजसुकमाखने अनत सुखरुप मुक्ति आपी ठे वे साधु साने काजे मुक्के वगर साधु मुक्या पण अनतो वया रक्षा करी कहीयें जेम मावीत्र पो ताना पुत्रन वखात्कारे करुवु औपय खवरावे, तेयी ते मोढेयी घणा शब्द करे ए औपय खवरावता थका देखावमा तो माना पीता अशाता वे ठे, एम देखीए ठोए, पण परमार्थे मावीत्र पुत्रना हितकारो ठे के अहित कारी ठे ? जेवी मावीत्रनी इष्टि पुत्र उपर, तेवी नेनानाथ जगवतनी इष्टि गजसुकमाख उपर हितनी हती वखी तेरापची कहे ठे के " चोर सिंह अने परदारा छपटने मारता देखाने, एने मारो अगर मत मारो एम न कहे त्यारे जुठने ! मत मारो पण साधु न कहे, त्यारे उगारवो क्यां रघु ? " तेना उचरमा सुयगमाग धृतपध बीजे अध्ययन ५ में ते गाथा ३१ मी सखीए ठोए —

अससे अरुण्यमावि, सध डुके त्तिवापुणो,
वृद्धापाणा अव्यति, इति वाय पाणसरे ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे अनेरा वचन आश्री संजम कहे ठे. अण जगमां स-
मस्त वस्तु घट पटादिक अस्कुण संख्याने अजिप्राये (नित्य) सास्वती
ठे, एवं वचन न बोले. विण अनित्यपणुं पण न बोले. सण सघलो जगत
दुःखी ठे एम पण न बोले; कारण के चारित्रादिक प्रणमवाथी सुख
पण दीसे ठे. यडुक्तं. ‘ तण संथार णिवणोवि मुणिवरोवि जट्टराग मय-
मोहो जंपावइ मुत्तिसुहं कतोतं चक्कवट्ठीवि. ’ वण विणासवा योग्य चोर
परदारागामि आदिक ठे अथवा अण अवध्य अविणासवा योग्य ठे एवं
पण न कहे. जो कहे तो तेना कर्मनी अनुमोदना लागे. एणी परे सिंघ,
व्याघ्र, मंजारादिक हिंसक जीव अनेरा जीवनी घात करवा नयमवंत
देखी साधु मध्यस्थपणुं अवलंबी इण ए वे जाषा (अनेराने अप्रतीत
कारणी ठे माटे) न बोले.

ज्ञावार्थः—हवे जुठ! इहां तो एकान्त पक्कनी ना कही ठे. लोकने
एकान्त सास्वतो पण न कहेवो, तेम अशास्वतो पण न कहेवो. आ लोक
एकान्त सुखी ठे एम पण न केहेवुं, तेन दुःखी ठे एम पण न केहेवुं.
आ चोर तथा परदारागामिक मारवा योग्य ठे अथवा नथी मारवा योग्य,
एवं एकान्त वचन न बोलवुं. जो ‘ ए मारवा योग्य ठे, माहा दुष्ट ठे ’
एम कहे तो तेना प्राण जाय, अने ‘ तेने मत मारो, ए मारवा योग्य
नथी, जलो आदमी ठे ’ एम कहे तो ए लोक विरुद्ध ठे; कारण के ए
चोर मुक्यो थको वलो चोरी प्रमुख अकार्य करे. तेथी लोक कहे के, ए
साधुनो उपगार ठे. एम चोर जारना पक्की ठरावे. ते माटे साधुए ‘ मारो,
मत मारो ’ कांइ पण न कहेवुं. ए रीते सुयगरांगना ३१ मा अध्ययनमां
सर्व बोल एकान्त पक्के बोलवा आश्री ना कही ठे. ‘ आधाकर्मी आहा-
रादिक जोगवे तेने कर्म लागे ’ एवं वचन एकान्त न बोलवुं; ‘ तेम कर्म
न लागे ’ एवं पण वचन एकान्त न बोलवुं. इत्यादिक वचन एकान्त
पक्के बोलवा आश्री ना कही ठे. तेम ए पण वचन एकान्त पक्क आश्री
ना कछुं ठे; पण एम नथी कछुं के “ जीव वचाव्याथी पाप लागे ते
माटे ‘ मारो, मत मारो ’ न केहेवुं. ” ए तो उन्नस्थने निश्चेकारी जाषा

एकान्त पक्षे न बोखवी, ते माटे ना कष्टु ठे स्हेज स्वजावे कोइ आ-
 वीने पुढे के, हे स्वामी ! चोरने मार्यानुं शु फल ठे ? तेवारे साधु किं
 साना फल कही देखाने, अने चोरने ठोकाववा उगारवाना फल पुढे
 त्तारे जसा फल कही देखाने वखी तमारा मतमा तो, चोरने मारे अने
 चोरने उगारे ए घेहुना फल सरखा ठे त्तारे कोइ साधुने आवीने कहे
 के, हे स्वामी ! मुजने चोर मारवाना पचखाण करावो, तेवारे साधु पचखाण
 सुखे करावे, पण कोइ कहे के, मुजने चोर उगारवाना पचखाण करावो, त्तारे
 साधु न करावे इवे जो घेठ वातोमा सरखा गुण अवगुण होय तो उ
 गारवाना पचखाण केम न करावे ? एम हैयाथी विचारी जुठ, तेवारे
 तेरापथी कहे ठे के "अनुकपा क्यार्थी खान होय तो नमीराज रुषीश-
 रने इंडे कष्टु के, मीथीखा नगरी वसे ठे, तमारी आत्ममा प्रसृत वसे
 ठे, तमे सामु जुठ तो वखती रही जाय तेवारे अनुकपा कीचां खान
 जाणे तो नमीराजे सामु केम न जोयु ?" एउ एकान्त जुठ बोखे ठे,
 कारणके उत्तराव्ययनजीमा तो नीचे मुजब कष्टु ठे ते अव्ययन ए मानी
 गाथा १२, १३, १४, १५, १६ —

एस अगगीय वाऊय, एय रुऊइ मंदिर,
 जयव अतेउर तेण, कीसण नाव पिक्कइ. ॥ १२ ॥
 एयमठ निसामित्ता, देउ कारण चोइउ,
 तउ नमिराय रिषि, देविंद इण मववी ॥ १३ ॥
 सुह वसामो जीवामो, जेसिमो नठि किंचण,
 मिहिलाए रुऊमाणोए, नमे रुऊइ किंचण ॥ १४ ॥
 चत्त पुत्ते कवत्तस्स, निद्धा वारस्स जिक्खणो,
 पिय नविद्यए किंच, अप्पिय पि न विद्यए ॥ १५ ॥
 वहु खु मुण्णिणो जइ, अणगारस्स जिक्खणो,
 सवउ विप्प सुक्कस्स, एगत माण पस्सउ ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए प्रत्यक्ष अं० अग्नि वा० वायराथी ए० ए रु० बले
 ठे तमारां मं० घर न० हे जगवान ! अ० अंतःपुर तमारां, ठतां की०
 शा माटे ना० सामुं जोता नथी ? ॥१३॥ ए० ए पूर्वोक्तार्थ नि० सांज-
 सीने जे पोताना आत्मानुं होय ते रुकी परे राखवुं. घरथी तारुं निक-
 खवुं ते परजीवने दुःखनो हेतु अने दुःखनुं कारण थयुं एवा हे० हेतुना
 कारणे चो० प्रेयोथको त० त्यार पढी न० नमीराजऋषि दे० देवेंद्र सकेंद्र
 प्रत्ये इ० म० एम बोढ्या. ॥१३॥ सु० जेम सुख आय तेम व० हुं वसुं,
 जी० जीवुं, जे० जे माहारी न० नथी किं० कांइ अदप मात्र वस्तु.
 मि० मिथीला नगरी रु० बलतांथकां न० नथी साहारुं रु० बलतुं किं०
 अदप मात्र पण. ॥१४॥ च० ठांरया पु० पुत्र क० स्त्री जे यतिए, तेने नि०
 सर्व व्यापार रहित जि० एवा साधुने पि० प्रीयकारी बह्वज न० नथी
 किं० कांइ थोरुं पण, अ० अप्रीयकारी पण नथी कांइ. ॥१५॥ ब० घणुं
 खु० निश्चे मु० साधुने न० श्रेय सुख ठे. अ० घर रहित अणगार जि०
 साधु स० सर्व (बाह्य धनादि, अज्यंतर कषायादिक) परिगृह्यथी वि०
 विशेष मु० मुकाणा ठे, अने ए० हुं एकलो बूं, एवुं एकत्वपणुं म० देखतो.
 थको विचरे ते साधुने सुख ठे. ॥१६॥

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! इहांतो एम नथी कछुं के, तमारी आंखोमां
 अमृत वसें ठे, तेथी सामुं जुठ तो बलती रही जाय. इहांतो इंद्रे परिक्षा
 करी ठे के, मोहनी-कर्म जीत्यां के नथी जीत्यां ? इहां अनुकंपानुं नाम
 पण क्यां ठे ? हे स्वामी ! तमारुं अंतःपुर बलेठे माटे तमे सामुं केम
 नथी जोता ? इहां मोहनी उपजावी ठे. त्यारे स्वामी बोल्या के, मेंतो
 मुक्यां ठे, हुं तो सुखे वसुं, मारे बलवानुं कांइ नथी; पण इंद्रे एम
 नथी कछुं के, जुठ तो नगरी बलती रहे. जो इंद्रे एम कछुं होय तो
 नमीराजाए एम केहेवुं जोइए के, हे ज्ञाइ ! एवी अनुकंपा मुजने करवो
 कदपे नहिं. एम कछुं होततो अनुकंपानो प्रश्न थात, पण इंद्रे एम
 नथी कछुं. इंद्रेतो मोहनीनी परिक्षा निमित्ते पुठ्युं ठे. वली आगल
 मेहेस, कोट तथा दरवाजा कराववाना अने धन जंकार जराववाना प्रश्न

इत्यादिक प्रश्न पुढ्या ठे एमां कयो अनुकपानो प्रश्न ठे ? ए तो सर्व
परिहाना प्रश्न ठे नमीराज रुपिश्चरने समकित-मोहनी, चारित्र-मोहनी
तथा विषय कपायादिक उपशम्या के नथी उपशम्या ? इत्यादिक प्रश्न सर्व
परिहाना ठे वखी नगरीनुं वखतु तथा उगारतु ए नमीरायना हाथमा
नथी वास्ते ए प्रश्न अनुकपानो नथी

तेवारे तेरापथी कहेठे के " माहावीरस्वामीए दिहा छीधी ते बी
वसथीज शरीर वोसराव्यु ठे ते दीवसे जगवतनी अनुकपा वास्ते इडे
आधीने कष्टु के, हे स्वामी ! हुं तमारी सेवा करु, परिसह टासु अने
साथे रहूं, पण जगवते वान्ठी नहिं एतु परंपरामा कहेवाय ठे जो
नुकपा कीधा साज होय तो इडनी कीधी अनुकपा जगवते केम न
वाठी ? " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एवो कोण ठे जे जगवतनी अ
नुकपा करे कारणा के प्रजु तो शूरवीर सीरमुगट ठे एतो मूसयीज
कोइनी साज वाठता नथी सेवकनी साज तो अस्मर्थज वाठे वखी
अनेरानी साजे कर्म खपता बीठा नहिं तेथी साज वांठी नहिं वखी
केवलज्ञान उपन्या पढी इडे आधीने कष्टु के, हे जगवत ! साधुने
आज्ञा केटला प्रकारनी जोइए ? त्यारे जगवते कष्टु, के पांच जणानी
आज्ञा जोइए त्यारे इडे कष्टु के, हे स्वामी ! जो पाचनी आज्ञामा इ
डनी आज्ञा जोइए तो स्वामी सुखे खेजो, मारी आज्ञा ठे साख सूत्र
जगवती शतक १६ में ४ २ जे तथा ठाणायांग ठाणे ५ में ह्वे जुंठे !
जगवते पोताना साध साधवो वास्ते इडनी आज्ञा छीधी ठे ते माटे
ए अनुकपानो प्रश्न नथी अनुकपानो प्रश्न तो क्यारे थाय के जो जग
वते इडनी साज तथा सरणु वठयु होत, अने इडे दोष लागतो जाणीने
अनुकपा न कीधी होत तो अनुकपानो प्रश्न यात, पण इडे तो जग
वतनु कष्ट निवारवामा जक्ति साज जाणयो, ते माटे अरज कीधो,
पण जगवते पोतानां कर्म खपाववा माटे इडनी साज न वठी
जेम साधुजीने दान वेगामा आवक बारमु धत निपजतु जाणी
आहारपाणी आमत्रे, पण साधुजो कर्म खपाववा तपस्या करे, तेमाटे,

ग्रहस्थीनां आहारपाणी न ले तथा साज न वंढे; पण ग्रहस्थीने दान देवामां पाप केम जाएयुं जाय. हे देवानुप्रीय ! एम केम कहोढो. के, जगवंतनी अनुकंपा कीधां तथा जगवंतने साज दीधां इंद्रने पाप लागे तेथी जगवंते इंद्रनी साज न वांढी. एवुं मतना लीधे जुठ केम बोळोढो?

वली तेरापंथी कहेढे के, जो जीवनी अनुकंपा कीधां तथा जीवने उगार्यां लाज होय तो, चेन्ना कोणीकनी लमाइ थइ तेमां अनेक मनुष्य मुआं. ते चेन्ना कोणीकने जगवंते केम न वज्यां ? तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! उपदेश दइ ठोकाव्यामां तो तमे पण धर्म कहोढो. त्यारे चेन्ना कोणीकने जगवंते जइने उपदेश केम न दीधो ? उपदेश देवामां तो पाप नहोतुं लागतुं ? पण हे देवानुप्रीय ! एतो निमित्त कारण एज रीतेढे. ते टाढ्युं टळे नहिं. जावी पदार्थने टालवा कोइ बलीष्ट नथी. वली तमने अनुकंपा ए लेखे करवी न जाषो, त्यारे श्री जगवंतीमां नवमे शतके, जमालीने अधिकारे, जमालीए आवीने कळुं के, हुं केवली थइने आव्यो हुं. त्यां जगवंते जमालीने खष्ट केम न कर्यो ? अने गोशालो आव्यो त्यारे जला जला प्रश्नोत्तर करी तेने खष्ट कर्यो, त्यारे शुं जमालीने खष्ट करवामां लाज नहोतो ? वली दसासुतखंधमां श्री वर्धमान-स्वामीए, पोताना साधु साधवीए नियाणां कर्यां तेने प्रायश्चित्त दइ शुद्ध कर्यां; माहाशतक श्रावकने गौतमस्वामीने मोकली प्रायश्चित्त देवराव्युं; अने श्री नेमनाथ जगवंते अयमत्ता अणगार निमित्त परुपता हता तेने शुरू केम न कर्यां ? वली सुखमालका साधवी, सोमील ब्राह्मण, इत्यादिक घणा जीव सद्ध सहित देखी ते समयना केवली जगवंत प्रायश्चित्त देवा केम न गया ? तथा कुंरुरिक प्रमुखने शुरू केम न कर्यां ? जला एमां तो कोइनुं असंजम जीवोतव्य नहोतुं वधतुं ? कोइने अवगुणतो नहोतो थतो ? सामो गुण थात, आराधिक थात. ए काम केम न कर्युं ? पण तेरापंथी एम न विचारे के, जावि पदार्थने कोण मटारी शके. ज्यांत्यांथी हैयामांथी अनुकंपा कापवानुंज सुजेढे.

वली दान देवामां तथा जीव ठोकाववामां वचमां जीवनी हिंसा

तो थाय, पण जीवहिंसानी (प्राणातिपातनी) क्रिया विना प्रबामे न
 खागे शाख सूत्र जगवती शतक ५ मे उद्देशे ठठे, कष्टु ठे के, जे कोइ
 वधक (हिंसक पुरुष) पखीने हणवा माटे वाण नाखे ठे, ते पखी बा-
 र्थी मुठं, त्पारे वाणना जीवने, धनुष्यना जीवने अने नाखणहारने, ए
 त्रणेने पांच पाच क्रिया खागे कही, अने तेज वाण पोताना नारथी हेतुं
 पने तेवारे बचाखे पकता अनेरा जीव हणाय ते आश्री, वाणना जीवने
 अने धनुष्यना जीवने पांच पाच क्रिया खागे कही, अने वाणना नाख-
 णहारने चार क्रिया कही, पण प्राणातिपातनी क्रिया न खागे एस कष्टु
 हवे जुठं । जीवने मारवाना प्रणाम हुता तेवारे पांच क्रिया खान्ती
 कही, अने पोतानो हणवानो जोग नथी तेवारे तेने चार क्रिया कही
 हवे जीव नगारे तेने केटखी क्रिया खागे ते कहो नगारवावाखानु नार
 ध्यात माहेसुं ध्यान क्युं ? ठ खेष्ट्या माहेती खेष्ट्या कह ? जोय क्यो ?
 अने ते शुज के अशुज ? ते कहो

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, जीव हणे तेने प्राणातिपातनुं पाप
 खागे, अने जीवने बचावे तेने अठार पाप खागे, कारण के असंबन्धि
 जीव जीवतो रखो, ते अठार पाप सेवे तेनुं पाप बचाववावाखाने खाते
 तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । ए कुमति तमे क्यांथी खाल्या ? अस जी-
 वने मारवाना त्याग कीर्धा हिंसानु एक पाप वेसवकी टखे, अने जीवने
 नगारवानो त्याग करे तेने अठार पाप टखे ए तमारे खेखे तो जीव ब-
 चाववाना त्याग पेहेखां कराव्या जोइय, पण कोइ साधु जगवते ए त्याग
 कराव्या नथी, कराव्या होय तो धतायो ए जीव बचाववावा त्याग करे
 तेने कसु व्रत निपजे ते कहो ए कुमति तमे क्या सूत्र प्रकरणची काढी
 ते कहो जीवने मारवाना त्याग कराववानु तो ठास ठास सूत्रमां चा-
 ह्युं ठे, पण जीवने बचाववाना त्याग करवानु तो कोइ सूत्रमां न्नाखु
 नथी वखी जेना जेवा प्रणाम होय तेने तेवां फल खागे वान व्रयामां
 जीव हिंसाना तथा जुठुं बोखवाना जेना प्रणाम नथी, तेने हिंसानां
 तथा जुठनां फल खागे नहिं शाख सूत्र जगवती शतक ५ में, उद्देशे

६ ठे, एम कहुं ठे के, जेवुं जुठुं आलदे तेनां आवता जवान्तरे तेवांज फल पामे; पण एटलुं विशेष के, कोइ मृगप्रधाने समये मृग-रक्षाने कारणे जुठुं बोले ते दयाना प्रणामनुं जुठ टालीने बीजा जुठनां माठां फल कह्यां, एटले दयाना प्रणामथी जुठ बोले तेनां माठां फल कह्यां नथी. ए पुरुषेना जुठ बोलवाना प्रणाम नथी, पण मृग्यादिकने राख-वाना प्रणाम ठे, ते माटे दयानां फल लागे, पण जुठनां फल न लागे. एम दान दयामां पण जेवा जेना प्रणाम होय तेवां तेनां फल लागे. जेम साधुं मुनीराजने कोइ दातारे पात्र जरीने घृतदान दीधुं, त्यारे को-इए कहुं के, हे ज्ञाइ ! हुं तो अपुन्यो तुं, मारे लगार मात्र दान देवानो जोग नथी. हवे ए दातारने दान दीधानां शुभ फल लागे के जुठ बो-ल्या माटे जुठनां फल लागे ? तेम जीव दयामां पण जाणवुं. वली सा-धुना शरीरमां रोगादिक कारण जाणीने श्रावके वमन विरेचनादिक करवां औषध दीधां, तेथी साधुने अशाता उपजे. हवे श्रावकने अशा-तानां पारुवां फल लागे ? के साधुना शरीरमां शातां थइ तेनां फल लागे ? ए करतव्य प्रमाणे फल लागे ? के मन-प्रणाम जेवा होय तेवां फल लागे ते कहो. जो साधुने कटपतुं दान दीधां शाता-वेदनी बंधाय, तो मरता जीवने उगारतां एकांत पाप केम निपजे ? ते विवेकनां तालां खोलीने जुठ. वली जीवनी अनुकंपा कीधाथी शाता-वेदनी बंधाय. तेनी शाख सूत्र जगवती. ते पाठः—

अन्तिणं जंतं ! जीवाणं कक्कस वेदणिच्चा कम्मा कच्चइ ?
 हंता अन्ति. कहणं जंतं ! जीवाणं कक्कस्स-वेयणिच्चा कम्मा
 कच्चइ ? गो० ! पाणाइवाएणं जाव मिन्नादंसण-सद्धेणं
 एवं खलु गो० ! जीवाणं कक्कस्स वेयणिच्चा कम्मा कच्चइ.
 अन्तिणं जंतं ! नेरइयाणं कक्कस्स वेयणिज्जा कम्माकज्जइ ?
 गो० ! एवं चेव जाव वेमाणियाणं. अन्तिणं जंतं ! जीवाणं
 अकक्कस वेयणिच्चा कम्माकच्चइ ? हंता अन्ति. कहणं

जते ! जीवाण अकक्कस्स वेयणिद्धा कम्माकच्चइ ? गो० ।
 पाणाइवाय वेरमणेण जाव परिग्गह वेरमणेण कोह
 विवेगेणं जाव मिन्हादसण-सह्व विवेगेण एव खल्लु गो० ।
 जीवाण अकक्कस्स वेयणिद्धा कम्माकच्चइ अन्निणं जते ।
 नेरइयाण अकक्कस्स वेयणिद्धा कम्माकच्चइ ? गो० । पो
 इण्ठे समठे एव जाव वेमाणियाण एवर मणुस्साण
 जहा जीवाण अन्निणं जते । जीवा सायावेयणिद्धा
 कम्माकच्चइ ? इता अन्नि कहण जते । जीवा सायावेय-
 णिद्धा कम्मा कच्चइ ? गो० । पाणाणुकपाए जूयाणुकपाए
 जीवाणुकपाए सत्ताणुकपाए बहूणं पाणाण जाव सत्ताण
 अदुक्कणयाए असोयणयाए अजूरणयाए अतिप्पणयाए
 अप्पिट्ठणयाए अप्परियावणियाए एव खल्लु गो० । जीवाण
 सायावेयणिद्धा कम्माकच्चइ एव नेरइयाणवि एव जाव
 वेमाणिया अन्निण जते । जीवाणं असायावेयणिद्धा कम्मा-
 कच्चइ ? इता अन्नि कहण जते । जीवाणं असायावेयणिद्धा
 कम्माकच्चइ ? गो० । परडुक्कणयाए परसोयणयाए परजूरण-
 याए परतिप्पणयाए परपिट्ठणयाए परपरियावणयाए बहूण
 पाणाण जाव सत्ताण दुक्कणयाए सोयणयाए जाव परियाव
 णयाए एव खल्लु गो० । जीवाण असायावेयणिद्धा कम्मा-
 कच्चइ एव नेरइयाणवि एव जाव वेमाणियाण ॥

अर्थ — ग्र० ठे ज० हे जगवान ! जी० जीव क० करकत्त रौड
 दुःखयी वे० वेदीए प्वा क० कर्म क० करे ? उपाज ? इ० हा गोतम
 ठे क० केये प्रकारे ज० हे जगवान ! जी० जीव क० करकत्त कगोर रौड
 दु मरुप कम्मा० कर्म बाधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गोतम ! पा०

प्राणातिपात जा० यावत् मि० मिथ्या-दर्शन-सद्व्य, अठारे पापे करी ए०
 एम ख० निश्चे गो० हे गौतम ! जी० जीव क० कर्कस-वेदनी रौद्र कर्म
 कख० बांधे. अ० ठे जं० हे जगवान ! ने० नारकी क० कर्कशरौद्र वेदनी
 कर्म बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ए० एमज पुर्वलीपरे
 नारकी बांधे, जा० यावत् वे० वैमानिक सुधि कहेवुं. अ० ठे जं० हे
 जगवान ! जी० जीव अक० अकर्कश वेदनी (कठोर नही, सुखे वेदवा
 योग्य) क० कर्म करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा गौतम ! अ० करेठे. क०
 कये प्रकारे जं० हे जगवान ! जी० जीव अक० अकर्कश अकठोर
 क० कर्म करे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणीने हणवाथी
 वे० निवर्तवे करी जा० यावत् प० परिग्रहथी निवर्तवे करी को० क्रोधने
 वि० तजवे करी जा० यावत् मि० मिथ्या दर्शन शल्य ठांमवे करी ए०
 एम ख० निश्चे गो० हे गौतम ! जी० जीव अक० अकर्कश क० कर्म
 करे. अ० ठे जं० हे जगवान ! ने० नारकी अक० अकठोर क० कर्म करे ?
 इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ए० ए अर्थ समर्थ नही. ए० एम
 जा० यावत् वे० वैमानिक लगे जाणवुं; पण ए० एटलुं विशेष म० मनु-
 ष्यने ज० जेम जी० जीवने कलुं तेम कहेवुं. अ० ठे जं० हे जगवान !
 जी० जीव सा० साता-वेदनी क० कर्म करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा
 गौतम अ० ठे. क० केम जं० हे जगवान ! जी० जीव सा० सातावेदनी
 क० कर्म क० बांधे ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पा० प्राणीनी
 अनुकंपा दयाथी जु० जूतनी दयाथी जी० जीवनी दयाथी स० सत्वनी
 दयाथी ४ व० घणा पा० प्राणीने जा० यावत् स० सत्वने अ० दुःख
 न देवाथी, असो० शरीरनो क्षय करतां शोक उपजे ते न उपजाववाथी,
 अजू० न जुराववाथी, अति० आंसु लालादि खरवाना कारण सोग न
 कराववाथी, अप्पि० मुखादि तारुन प्रहार न करवाथी, अप्प० शरीरने
 ताप न उपजाववाथी, ए एम ख० निश्चे गो० हे गौतम ! जी० जीव
 साता-वेदनी क० कर्म बांधे. यतः गुरु जति खंति करुणा वय जोग कसा-
 यविजंयदाण जुउं दढ धम्माइ अजइ साय मसायं विवजउं. ॥१॥ इति

वचनात् ए० एम ने० नारकीने पण जा० यावत् वे० वैमानिके खणी
 सातावेदनी धांधवानो उपाय कष्टो अ० ठे जे० हे जगवान ! जो० जीव
 अ० असाता वेदनी क० कर्म करे ? बांधे ? ह० हा गौतम ठे क० कर्म
 ज० हे जगवान ! जो० जीव असा० असातावेदनीय क० कर्म करे ?
 बांधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! परदु० परने दुःख वेवाची
 परसो० परने शोक उपजाववाची परजू० परने दीनपण उपजाववाची
 परति० परने आंसु आलादिक खरावधाना कारणची परपि० परने आर्क
 कीए तारुवाची परप० परने परितापवाची व० घणा पा० प्राप्तीने
 जा० यावत् स० घणा सत्त्वने दु० दुःख करवाची सो० दीन करवाची
 जा० यावत् प० परितापना उपजाववाची ए० एम ख० निश्चे गो० हे
 गौतम ! जो० जीव अ० असातावेदनिय क० कर्म उपार्जे बांधे ए० एम ने०
 नारकीने पण कहेवु ए० एम जा० यावत् वे० वैमानिके खणी कहेवु

जावार्थ — हवे जुळ ! प्राणीजीवनी अनुकपा कीधाची सातावे
 दनी धधाय कष्ट ए न्याये जीवनी अनुकपा करे, दु खी देखीने दुःख
 शोक मटाने तथा धधावे तेने शातावेदनी वधाय ते शातावेदनी पुन्यनी
 प्रकृती ठे तेवारे तेरापची कहेठे के " जीवने मारवाना त्याग करे तथा
 जीवने न हणे तेने अनुकपा कहीये, तेची शातावेदनी धधाय " तेने
 उत्तर हे देवानुप्रीय ! इहातो चार प्रकारना कर्म कक्षा ठे ते जीवहिं
 सादि अढार पाप सेवे, सेवरावे अने सेवताने जलो जाणे, तेने कर्कस
 वेदनी (अशातावेदनी) कर्म धधाय, एटखे दु खे दु खे जोगवे एकर्कस
 वेदनी कर्म चोवीस दुरुकना जीवने वधाय, अने जीवहिंसादि अढार
 पापची निघर्ते तेने अकर्कस वेदनी कर्म धधाय ते सुखे सुखे जोगवे,
 मुक्ति जाय अने जरतमहाराजनी परे कर्कसपण वचसा न आवे एक
 कर्कसवेदनी शातावेदनी कर्म एक माणसनाज दुरुकसा धधाय वसी प्र
 षरण ग्रण जोगेकरी प्राणीजीवने दु ख वेद कुरावे, तेने अशातावेदनी
 कर्म धधाय ए अशातावेदनी चोवीस दुरुकमां धधाय तेमज ग्रण करण
 प्रण जोगेकरी प्राणीजीवनी अनुकपा करे, तेने शातावेदनी कर्म धधाय

ए शातावेदनी पण चोवीस दंरुकना जीवोने बंधाय. हवे तमे कहो !
 कर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने अशातावेदनी-कर्म केने कह्ये ?
 अर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने शातावेदनी-कर्म केने कह्ये ते
 कहो. हे देवानुप्रीय ! जीवने न हणे तेने तो अर्कसवेदनी बंधाय, अने
 अनुकंपा करे तेने शातावेदनी बंधाय. ए जुल ! जीवने न हणे तेनां
 फल न्यारां कल्यां, अने अनुकंपानां फल न्यारां कल्यां. अनुकंपातो आ-
 गलानुं दुःख मेटे, मटारु अने मटारुताने जलो जाणे तेने कह्ये. तेनी
 शाख सूत्रश्रंतगरुमां, सुलसाश्राविकाए पुत्रनी तृष्णा वास्ते हर्णगमेषी
 देवताने आराध्यो. त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा कह्ये ठे.
 वली कृष्णमाहाराजने मोसानां इंढो नाखवानां दुःख मटारुवाना प्रणाम
 आव्या तेने अनुकंपा कह्ये ठे. वली झातासूत्रमां धारणी राणीनो मोलो
 पुरवाने अजयकुमारे देवताने आराध्यो, त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने
 अनुकंपा कह्ये ठे. तमे मतना लीधे “ जीवने न हणे तेनेज अनुकंपा
 कह्ये. ” एम केम कहोठो ?

वली तेरापंथी अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कहेठे. तेनो
 उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कोइ सूत्रमां
 कह्ये नथी. तमे मतना लीधे जुठुं केम बोलोठो ? कारणके अनुकंपाने
 तो समकितनुं लक्षण कह्युं ठे. ते दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा
 कह्ये. तेने सावध शीरीते कह्ये ? पण दुःख मटारुवा सारु कर्तव्य
 करे ते कर्तव्य सावध निर्वध होय. ते कर्तव्यनो पक्ष लइने अनुकंपाने
 सावध केम कहोठो ? ठकायनो आरंज करे तेने तो कर्तव्य कह्ये, अने
 हिसाने निंदे, ते ठकायनी उपर करुणा आवे तेने अनुकंपा कह्ये. एम
 अनेक कार्यमां शुज प्रणामथी निर्जरा थाय, अने सावध कर्तव्यथी कर्म
 बंधाय. एम कर्तव्य न्यारुं अने अनुकंपा न्यारी. हवे जो अनुकंपाने सा-
 वध कहेसो तो समवायांगमां तथा उत्तराध्ययन अध्ययन शए मामां,
 सम, समवेग, निर्वेद, अनुकंपा अने आस्ता, ए पांच समकितनां लक्षण
 कल्यां ठे, ते पण सावध निर्वध बे प्रकारनां केहेवां परुशे; अने जो

वचनात् ए० एम ने० नारकीने पण जा० यावत् वे० वैमानिक सगी सातावेदनी वधवावो उपाय कसो अ० ठे ज० हे जगवान ! जो० जीव अ० असाता वेदनी क० कर्म करे ? बांधे ? ह० हा गौतम ठे क० केत ज० हे जगवान ! जो० जीव असा० असातावेदनीय क० कर्म करे ? बांधे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! परदु० परने दुःख देवाची परसो० परने शोक उपजाववाची परजू० परने दीनपणु उपजाववाची परति० परने आंसु खाखादिक खराववाना कारणची परपि० परने आक्रीड ताकूवाची परप० परने परितापवाची व० घणा पा० प्राणीछे जा० यावत् स० घणा सत्वने दु० दुख करवाची सो० दीन करवाची जा० यावत् प० परितापना उपजाववाची ए० एम स्व० निश्चे गो० हे गौतम ! जो० जीव अ० असातावेदनिय क० कर्म उपार्जे बांधे ए० एम ने० नारकीने पण कहेदु ए० एम जा० यावत् वे० वैमानिक सगी कहेदु

जावार्थ — हवे जुठ ! प्राणीजीवनी अनुकपा कीवाची सातावेदनी वधाय कसुं ए न्याये जीवनी अनुकपा करे, दु खी देखीने दुःख शोक मटाने तथा वधावे तेने शातावेदनी वधाय ते शातावेदनी पुन्यनी प्रकृती ठे तेवारे तेरापची कहेठे के “ जीवने मारवाना त्याग करे तथा जीवने न हणे तेने अनुकपा कहीये, तेथी शातावेदनी वधाय ” तेने उत्तर हे देवानुप्रीय ! इहातो चार प्रकारना कर्म कसा ठे ते जीवहिंसादि अठार पाप सेवे, सेवरावे अने सेवताने जखो जाणे, तेने कर्कस वेदनी (अशातावेदनी) कर्म वधाय, एटखे दु खे दु खे जोगवे ए कर्कस वेदनी कर्म चोवीस दुरुकना जीवने वधाय, अने जीवहिंसादि अठार पापची निवर्ते तेने अकर्कस वेदनी कर्म वधाय ते सुखे सुखे जोगवे, मुक्ति जाय अने जरतमहाराजनी परे कर्कसपणु वचमा न आवे एक कर्कसवेदनी शातावेदनी कर्म एक माणसनाज दुरुकमां वधाय वखी प्रव्रण व्रण जोगेकरी प्राणीजीवने दु ख वेद फुरावे, तेने अशातावेदनी कर्म वधाय ए अशातावेदनी चोवीस दुरुकमां वधाय तेमज व्रणकरण व्रण जोगेकरी प्राणीजीवनी अनुकपा करे, तेने शातावेदनी कर्म वधाय

ए शातावेदनी पण चोवीस दंरुकना जीवोने बंधाय. हवे तमे कहो !
 कर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने अशातावेदनी-कर्म केने कह्ये ?
 अर्कसवेदनी-कर्म केने कह्ये अने शातावेदनी-कर्म केने कह्ये ते
 कहो. हे देवानुप्रीय ! जीवने न हणे तेने तो अर्कसवेदनी बंधाय, अने
 अनुकंपा करे तेने शातावेदनी बंधाय. ए जुनु ! जीवने न हणे तेनां
 फल न्यारां कहां, अने अनुकंपानां फल न्यारां कहां. अनुकंपातो आ-
 गलानुं दुःख मेटे, मटारु अने मटारुताने जळो जाणे तेने कह्ये. तेनी
 शाख सूत्रअंतगरुमां, सुलसा आत्रिकाए पुत्रनी तृष्णा वास्ते हर्णगमेषी
 देवताने आराध्यो. त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा कह्ये ठे.
 वली कृष्णमाहाराजने मोसानां इंटो नाखवानां दुःख मटारुवाना प्रणाम
 आव्या तेने अनुकंपा कह्ये ठे. वली ज्ञातासूत्रमां धारणी राणीनो मोल्लो
 पुरवाने अजयकुमारे देवताने आराध्यो, त्यां दुःख मटारुवाना प्रणामने
 अनुकंपा कह्ये ठे. तमे मतना लीधे “ जीवने न हणे तेनेज अनुकंपा
 कह्ये. ” एम केम कहोढो ?

वली तेरापंथी अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कहेढे. तेनो
 उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपा सावध निर्वध बे प्रकारनी कोइ सूत्रमां
 कह्ये नथी. तमे मतना लीधे जुनुं केम बोलोढो ? कारणके अनुकंपाने
 तो समकितनुं लक्षण कळुं ठे. ते दुःख मटारुवाना प्रणामने अनुकंपा
 कह्ये. तेने सावध शीरीते कह्ये ? पण दुःख मटारुवा सारु कर्तव्य
 करे ते कर्तव्य सावध निर्वध होय. ते कर्तव्यनो पक्ष लक्ष्णे अनुकंपाने
 सावध केम कहोढो ? ठकायनो आरंज करे तेने तो कर्तव्य कह्ये, अने
 हिंसाने निंदे, ते ठकायनी उपर करुणा आवे तेने अनुकंपा कह्ये. एम
 अनेक कार्यमां शुज प्रणामथी निर्जरा थाय, अने सावध कर्तव्यथी कर्म
 बंधाय. एम कर्तव्य न्यारुं अने अनुकंपा न्यारी. हवे जो अनुकंपाने सा-
 वध कहेसो तो समवायांगमां तथा उत्तराध्ययन अध्ययन शए मामां,
 सम, समवेग, निर्वेद, अनुकंपा अने आस्ता, ए पांच समकितनां लक्षण
 कळां ठे, ते पण सावध निर्वध बे प्रकारनां केहेवां परुशे अने जो

समकितना लक्षणने सावध केहेहो तो ज्ञान, दर्शन अने चारित्र (मोक्षनो मार्ग) सर्वने सावध निर्वध धे प्रकारना केहेवा पमशे एन्याय केम मखे ? ए अनुकपा समकितना लक्षणने मतने लीधे सावध केम कहोहो

तेवारे तेरापथी कहेठे के “ जिनरीखे रयणादेवीनी अनुकपा करी ते पण निर्वध हशे ते पण जिनरीखने धर्म थयो हशे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जो अनुकपा करी होत तो धर्मज आत, पण ‘ कोसुणवक्रिया ’ पाठ ठे कोसुणवक्रिया नाम मोहरस्तनु ठे तथा दीन वचन बोखे तेनुं ठे शास्त्र सूत्र सुयगनागना नरयविज्रति अध्ययनमा कष्टुं ठे के, नेरइया कसुणवक्रिया शब्द करे ठे वली विपाकसूत्रमा मृगासोडीयाना अध्ययनमा आधलाने ज्ञाने अर्थे ‘ कसुणवक्रिया ’ दीनदयामणा शब्द बोखता कसो ठे तेमज अनुयोगहार, ठाणायाग इत्यादि अनेक सूत्रमा ‘ कोसुणवक्रिया ’ नाम मोहरस्तनु कष्टु ठे रयणादेवी उपर जिनरीखने मोहकर्म आव्यो, पण ‘ अनुकपशठयाप ’ एवो पाठ नथी तमे मतना लीधे अनुकपा केम कहोहो ? वली तेरापथी, मतना लीधे एम कहेठे के, “ कोइ जीवने शाता दीधायी शातावेदनी पुन्य प्रकृति बंधाय, एम कहे तेने ठ बोध जगवते माठा कक्षा ” एम कहने सुयगनागसूत्रना त्रीजा अध्ययनना चोथा उद्देशानी ५ मी अने ६ ठी गाथानी जुठी शास्त्र प्रथमनी चार गाथा ठुपावीने बतावे ठे ते पाठ —

आदसु महा पुरिसा, पुर्वि तव धणा,
उदण सिद्धि मापन्ना, तव मदेवि सीयइ ॥ १ ॥
अज्जुजिया नमि विदेही, रामगुत्तेण जुंजिया,
वाहूए उदग जुम्हा, तदा तारागणा रिसि ॥ २ ॥
आसखे देवखे चैव, दीवायण महा रिसि,
पारासरे दग जोम्हा, वीयाणि हरियाणिय ॥ ३ ॥
एते पुव महा पुरिसा, आदित्ता इह समत्ता,

जोच्चा बी उदगं सिद्धा, इति मेय मणुस्सुयं. ॥ ४ ॥

तच्च मंदावि सीयंति, वाह विन्नाव गदजा;
पिठञ्च परि सप्पंति, पिठ सप्पो व संजमे. ॥ ५ ॥

इह मेगेञ्च जासंति, सातं साते णविच्चइ;
जे तच्चा परियंमगा, परमं च समाहिण. ॥ ६ ॥

मा एयं अवम्मन्नंता, अप्पेणे लुपइ बह्व;
एत्तस्स अमोक्काए, आयदाखि जूरहे. ॥ ७ ॥

पाणाइवाय वटंता, सुसावाएय संजए;
अदिन्नादाणाय वटंता, मेहूणाय परिग्गहे. ॥ ८ ॥

एव मेगेञ्च पासच्चा, पन्नवंति अणारिया;
इत्थी वसंगया बात्ता, जिण सासण परमुहा. ॥ ९ ॥

जहा गंमं पिळागंवा, परि पोखिज्ज मुहुत्तगं;
एवं विन्नवणइत्थिसु, दोसो तच्च कञ्सिया. ॥ १० ॥

जहा मंधोदए नामं, थमित्तं जुंजती दगं;
एवं विन्नवण इत्थिसु, दोसो तच्च कञ्सिया. ॥ ११ ॥

जहा विहंग मापिंगा, थमित्तं जुंजती दगं;
एवं विन्नवण इत्थिसु, दोसो तच्च कञ्सिया. ॥ १२ ॥

एव मेगेञ्च पासच्चा, मिच्चादिठि अणारिया;
अच्चोववन्ना कामेहिं, पूयणाइव तरुणए. ॥ १३ ॥

अणायम पासंतो, पच्चुप्पन्न गवेसगा;
तेपत्ता परितप्पंति, खीणा आउमि जुवणे. ॥ १४ ॥

जेहिं काले परिकंतं, नपच्चा परितप्पइ;
ते धीरा बंधणं मुक्का, नाव कंखंति जीवियं. ॥ १५ ॥

अर्थ — आ० कहे ठे म० मोटा पु० पुरुष पू० पूर्वे त० तीहा
 तवो० तपरुपी ध० धनेकरो साहित न० शोतल पाणीएकरी सि० मोक्ष
 मा० प्राप्त थया कहे ठे त० तीहा म० मूर्ख स० सिदाय (पस्ताय) ॥१॥
 अ० धीना जोगव्यां न० नमिराजा वि० विवेह वेशना उपन्य ॥ तथा
 रा० रामगुप्त राजर्षि जु० जोगवताथका मुक्ति पोंहच्या वा० नरगुरुषी
 न० शीतल पाणी जु० जोगवता मुक्ती गया त० तेमज ता० नारायण
 रुपी शीतल पाणीथी सिध्या ॥२॥ आ० आसल रुपी वे० देवल रुपी
 चे० निखे वी० ह्रीपायण नामा म० मोटा रुपी अने पा० पारासरजी
 द० काजुं पाणी जोग० जोगवीने वी० बीज आदिक ह० छीसोत्री प्रमुख
 जोगवीने मुक्ती पोंहोच्या ॥३॥ ए० ए पु० पूर्वे म० मोटा पुर्ष आ० केहेवा
 ह० आ लोकमा स० प्रसिद्ध जोग० जोगवीने वि० बीज न० सचित
 पाणी सि० सिद्ध थयां ह० एम कुतीर्थी कहे मे० अमे माहाज्जार्तावि
 विषे साज्जव्यु एवी रीते अमे पण मुक्ती जाशुं ॥४॥ त० तिहा कु
 शास्त्र साज्जव्याथी म० मुख सि० चारित्र्यथी सिदाय जेम जारना वि०
 गर्वज थाक्याथका जार नाखी नासी जाय, तेम अज्ञानी संजमनो
 जार नाखीने शिथिल विहारी आय वखी दृष्टान्त कहे ठे पि० अप्रि
 प्रमुखना जयथी बीजा लोकने नासता देखी थोकी समर्थाइवत पुरुष
 पुठे जाय, पण आगल न चाखे जेम कायर बीहता आगल न चाखे,
 तेम शिथिल विहारी मोक्षना अग्रगामी न थाय, अनतो काळ ससार
 जमे ॥५॥ ५० इहा मे० अकेक अन्यतिर्थी स्वतिर्थी पासल्या जा० कहे
 सा० शाताथी सा० शाता थाय, णण्डु खथी सुख केम थाय ? एटखे खोवा
 दिफ दुःखथी मोक्ष केम थाय ? सासथी सास अने कोडवथी कोडव
 निपजे जे० जे कोड त० त्यां आ० श्री जिनेंद्र मार्ग प० उच्छेद्यो स०
 ज्ञान दर्शनावि समाधि सहित ॥६॥ मा० रखे ए० ए अ० जिनमार्गने
 हितताथका ते अ० अक्षय सुखने काजे मोक्षनां घणां सुखने गुमावे ठे
 ए० एवा जीवने अ० मोक्ष नथो आ० जेम लोहनो व्यापारी जु०
 फुर्यो तेम ते पण फुरयो ए सविस्तार दृष्टान्त राज्यप्रभोपी होय ॥७॥

पा० जीवहिंसामां व० वर्तताथका मु० मृषावाद सं० असंजत ठतां अ०
 अदत्तादाने व० वर्तताथका अने मे० मैथुन प० परिग्रहे वर्तता ठता
 योमा सुखने काजे घणा सुखने विणाशो ठो. ॥७॥ ए० एम मे० अकेक
 पा० स्वतिथीं परतिथीं प० परुपे, तेने अ० अनार्य ५० स्त्रीने व० वशे
 परयाथका बा० अज्ञानी जि० जिनमार्गथी प० उग्रांठा जाणवा. ॥८॥
 वली तेउ कहे ठे के, ज० जेम गं० गुंमकुं पि० पाक्युं प० तेनी पीमा
 तेमांथी पी० छोही काढयाथी टले, मुहूर्त मात्र सुख थाय, ए० तेम
 वि० जोगवीथकी ५० न्युतन स्त्रीने दो० दोष त० त्यां क० क्यांथी होय ?
 ॥१०॥ ज० जेम मं० मंदोधक नामा मीढो थ० श्रीर अशने जु० जमे द०
 पाणी पीए, ए० एम वि० जोगवी थकी ई० स्त्रीने दो० दोष त० त्यां
 क० क्यांथी सि० होय ? ॥११॥ ज० जेम वि० कपिंजल नामा पंखी थि०
 अमोल नरुतोथको जुं० पीए द० पाणी, ए० एम वि० जोगवीथकी थि०
 स्त्रीने दो० दोष त० त्यां क० क्यांथी होय. ॥१२॥ ए० एम मे० अकेक
 पा० पासत्यादिक (ढीला) मि० मिथ्याद्रष्टी अ० अनार्य पुरुष आ०
 कामजोगमां आशक्त पू० जेवां गारुर (जेरु) त० पोतानां वच्चाने विषे
 रुद्ध (बुद्ध) होय ठे तेवा पुर्वोक्त पासत्यादि मिथ्यात्वीने जाणवा. ॥१३॥
 अ० ते आगम्य काले नर्कादिक दुःख अपा० अणदेखता प० वर्तमान
 सुखता ग० गवेषणहार ते० ते अज्ञानी पढी परि० पश्चाताप करे खी०
 क्षीण थये आ० आनुखुं अने जु० जोवन वय, के हवे हुं शुं करुं. जे०
 जेणे धर्मने विषे पराक्रम करवाने का० काले प० पराक्रम कर्युं ते, पढी
 वृद्धावस्थामां पस्ताय नहिं. ते० ते धी० धीर पुरुष वं० बंधनथी मु०
 मुकाणा न० न कं० वान्ठे जी० असंजम जीवीतव्य. ॥ १५ ॥

जावार्थः—हवे जुड ! इहांतो पाठला त्रण उदेशामां अनुकुल
 प्रतिकुल परिसहा देखाड्या ठे के “ हे साधु तुं अणगमता परिसाथी
 अने इंझीउने गमता परिसाथी चळजे मत. तेमज आ चौथा उदेशामां
 अन्यमतीनां वचन शांजलीने समकितथी चळजे मत ” एम कळुं. प-
 हेली चार गाथांमां अन्यमती एम कहे ठे के “ काचुं पाणी पीतां अने

धीज फल फुल्लनो जोग करतां अनेक रुषीश्वर सद्गतीमा गया ठे माटे जे आ देहीने छु ख वेशे ते जव जवमां छु शी थासे, अने आ नरनारायणनी देहने शाता दीधायी शाता पामरो ” एवु वेदनु नाम खइने परुपणा करे ठे एवी वातो शाजखीने साधु चारित्र्यथी परीसह छपन्यां रुगे, ते वास्ते पाचमी ठठी गाथामा कष्ट के “देहीने शाता दीधायी शातावेदनी बंधाय, ” एम परुपे तेने आर्य मार्गथी बेगखो कहोए । समाधी मार्गथी न्यारो २ जिन मार्गनी हीखणानो करणहार ३ चोन्न सुखने कारणे घणा सुखनो गमाववाखो ४ अमोक्षनु कारण ५ अने खोहवाणीयानी परे छुरशे ६ ए उ बोख जगवते माठा कझा बखी अ न्यमति विषय विकारने गुमनानो द्रष्टान्त देठे के, गुमनानी रत्ती का दयां शाता थाय, तेम विषय सेव्यां मन सतोप पामे एवां ए अय्यनमा अन्यमतीए द्रष्टान्त दीधा ठे ते सारु साधुने सजममा द्रष्ट क रवा माटे जगवते उ बोख माठा कझा ए जुठ ! पोतानी देहीने सपम ज्ञागीने शाता दीधां शाता कहे तेने उ बोख माठा कझा ठे तमे जाण ता थका मतने छीधे एम केम कहोठो के “ कोइ जीवने शाता दीधां शाता बधाद, एम कहे तेने उ बोख माठा कझा ठे ” बखी तेरा पथी, साधुनी फांसी खोली शाता उपजाववामा पण एकान्त पाप माने ठे पण साधु मुनीराजने धर्मनी बुद्धिए शाता उपजावे, हरस ठेवे, तेने शुज क्रिया तथा शुज फल कझां ठे शाख सूत्र जगवती शतक १६ में उदेशे श्रीजे श्री गौतमस्वामीए उत्तर सहित प्रश्न पुठयो ठे ते पाठ—

अतेत्ति जगव गोयमे समणं जगव महावीर वदति नम-
सइ २त्ता एव वयासी अणगारस्सण जते । ज्ञाविअप्पणो
उठ ठठेण अण्णिखित्तेण तपो जाय आयावेमाणस्स तस्सण
पुरत्थिमेण अवद्ध दिवस नोकप्पति द्दत्तया पायंया जाव
उरवा आउट्टावेत्तएया पसारित्तएवा पचत्थिमेणसे अवद्धं
दिवस कप्पति द्दत्थया पायवा जाव उरुया आउट्टावेत्तएवा

पसारेतएवा. तस्सय असियाओ लवइ तंचेव विखेअदखू
इसिं पामिइ ९ ता असियाउ णिंदेखा. सेणुणं जंते ! जे
ठिंदइ तस्स किरिया कखइ ? जस्स ठिंदइ नो तस्स कि-
रिया कखइ. एणण्ठ एगेणं धम्मंतराइणं. हंता गो०. जे
ठिंदइ जाव धम्मतराएणं ॥

अर्थः—जं० एवे आमंत्रणे जं० जगवंत श्री गो० गौतम स० श्र-
मण जं० जगवंत श्री म० माहावीर प्रत्ये वं० वांदे न० नमस्कार करे,
वांदी नमस्कार करीने ए० एम व० कहेः—अ० अणगारने जं० हे जगवान!
जा० जावितात्माने ठ० बेले बेले अ० आंतरारहित त० तप करो जा०
यावत् आ० आतापना ले त० तेने पु० पुर्व ज्ञागे पुर्वान्ह दीवस ज्ञागे
एटले अ० अर्धा दि० दीवस सुधी नो० न कट्पे ह० हाथ पा० पग
जा० यावत् न० उरु आ० संकोचवा प० प्रसारवा; काउसग्ग रह्यो ते
माटे. प० पश्चिम ज्ञाग एटले अ० अपरान्हने विषे क० कट्पे ह० हाथ
पा० पग जा० यावत् न० उरु आ० संकोचवा प० प्रसारवा. (काउसग्गना
अज्ञावथी). त० तेने अ० ब्रणफोना हरस ल० लटके ठे नाकमां तं० ते
प्रत्ये चे० निश्चे वि० वैद अ० देखीने इ० रुषीने पा० जुमिकाए पामे,
(ज्ञोयपर पाज्या वना हरस ठेदाय नही ते ज्ञणी) पामीने अ० हरस
ठिं० ठेदे. से० ते निश्चे जं० हे जगवान ! जे० जे हरसने ठिं० ठेदे त०
तेने कि० क्रिया क० लागे ? वैदने क्रिया व्यापार रुप ठे ? ते धर्मनी बुद्धे
ठेदताने शुज क्रिया थाय, अने लोनादिके ठेदताने अशुज क्रिया थाय.
ज० जे, साधुना हरस ठिं० ठेदे नो० ते साधुने क्रिया न लागे (निर्व्या-
पारपणाथी). शुं साधुने सर्वथा क्रियानो अज्ञाव ठे ? अने वैदने करे ते
क्रिया ठे ? परंन्तु पचोस मांहेलो नथी; अथवा एम नथी ते कहे ठेः-
ए० ए निषेध ते ए० एक ध० धर्मांतरायरुप क्रिया शुज ध्यान त्रिठेदथी
लागे अथवा हरस ठेदे ते अनुमोदनथी अनेरी क्रिया लागे ? ए प्रश्न.
हं० हा गो० गौतम, जे० जे हरस ठिं० ठेदे तेने यावत् पूर्वे कखुं तेम्
धर्मान्तरायनी क्रिया लागे. इ०

जावार्थः—हवे जुठ । ए सूत्र पाठमा तो साधुना हरस (भसी) ठेदे ते वेदने समचय क्रिया कही, अने साधुने निर्व्यापारपण्याची क्रिया नो नाकारो कसो, अने जो साधु अनुमोदे तो तेने धर्मान्तराय सागे, (स्पाननी अतराय पके) वली ए पाठनी टीकामा कण्ठुं ठे के, वेदने क्रियातो सागे, “ते करे इति क्रिया” पण वेद खोजनी बुद्धीए ठेदे तो अशुभक्रिया ने अशुभ फल सागे, अने धर्मनी बुद्धीए ठेदे तो शुभ फल क्रिया सागे अने शुभ हवे जुठ । आ सूत्रने न्याये साधुने कोइ अनार्य फासी दइ जाय, ते कोइ उत्तम दयावत प्राणी धर्मनी बुद्धे खोखे, तथा कुतरो करकती धर्मनी बुद्धे हाकोटे, तथा एवा अनेक प्रकारना साधुना उपसर्ग धर्मनी बुद्धिए टाखे, तेने एकान्त शुभ फल सागे तमे “साधुनी फासी खोखे तेने तथा साधुना अनेक प्रकारना उपसर्ग धर्मनी बुद्धे टाखे तेने पाप सागे,” एहुं कहीने ए सूत्रना केवलीना वचन मतना खोखे केम उथापोगे ?

तेवारे तेरापयी कहेठे के, साधुना कर्म जुटता राखे तेने ध्यानाई कनी धर्मनी अतरायनो देणहार कहीये तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! ए खेखे तो साधुने अहार देवावाला आवके पण तपस्यानी अंतराय दीधी, केमके खुखे मरता कर्म कपाता ते राख्या जग्या देवावाखे पण कर्म कपाता राख्या अनेक प्रकारनी शाता दीधी तेणे कर्म कपाता राखां ए तमारे खेखेतो साधुजीने चौद प्रकारनु दान पण देव न जोइए, कारणके धर्मनी अतराय सागे, अने कर्म कपातां रही जाय ए तमारे खेखेतो साधुने छु ख दइ कर्म तोमावे तेने धर्म घाय तेवारे तेरापयी कहेठे के “आदारादिकतो साधु खेखे वाण्टे ठे, तेयी देवावाखाने धर्म घाय, पण फांसी प्रमुख उपसर्ग ग्रहस्थीने टाखवानु फहे नहि, तेयी पाप सागे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! सुखमी प्रमुख सरस अहार देखी साधुए मनेकरीने पण वाण्डवु नही, तेम तेने अर्थे ग्रहस्थीने घेर जाउ पण नही, ए आचारांग तथा निषिधमा कण्ठुं ठे, पण दातार पोतान प्रापयी घाये, तेने धर्म घाय के नही ते फही वली जगराइयी साधुने

उपसर्ग टाढ्यो, तेने साधुनी वैयावचनो करणहारो कह्यो ठे. शाख सूत्र
उत्तराध्ययन अध्ययन बारमें. ते पाठः—

जखो तहिं तिंदुय रुक्क वासी अणुकंपउ तस्स महामुणिस्स
पणायइत्ता नियगं सरीरं इमाई वयणाइं मुदाहरिन्हा ण
समणो अहं संज्जउ वंजयारी विरओ धणपयण परिग्ग-
हाओ परप्पवितस्सउ जिक्क काले अन्नस्सअठा इह माग-
ओसी ९ एयाइं तीसे वयणाइं सुच्चा पत्तिए जहाइं सुच्चा-
सियाइं इसिस्स वेयावमियं ठयाए जक्का कुमारेवि णिवा-
रयंति पुर्विं च इन्हंच अणागयंच मणप्पओसो नमै अन्ति
कोइ जक्काहू वेयावमियं करेत्तितम्हाहू एए निहया कुमारा.

अर्थः—ज० यक्क त० ते अवसरे ति० तिंदुक रु० ब्रह्मनो वा०
वसणहार अ० शातानो करणहार, जक्तिवत त० ते हरिकेशी म० महा-
मुनीना (साधुना) शरीर उपर प० आछादिने नि० देवता पोतै स०
साधुना शरीरमां आवे, प्रवेश करीने ते इ० एवां व० वचन कहेवा
लाग्यो के, स० साधु तुं अ० हुं, सं० संजति ब० ब्रह्मचारी तुं, वि०
निवत्यो तुं ध० सुवर्णादिक धनथी, ए डव्यादिक प० परिग्रहथी, पर०
गृहस्थने अर्थे निपन्यो ठे अहार जि० जिहाना का० कालने विषे अ०
अहारने अर्थे इ० इहां मा० आव्यो तुं. ए० ए पूर्वोक्त ती० ते कुंव-
रीनां व० वचन सु० सांजलोने प० शामदेव प्रोहीतनी ज्ञार्या ज० ज-
डाना सु० जला ज्ञाख्या वचन, इ० रुषीना वे० वैयावय, ते पक्षपातने
अर्थे ज० जंके कु० कुमार प्रमुखन वि० विशेषे हएया. णि० तेवार पढी
यक्क अलंगो थंयो. हवे यती बोढ्यां, पुं० पूर्वे इ० हमणा अने अ० अ-
नागत काले म० मने करी पण प्प० नथी मारे को० कांइ अट्ठप मात्र
पण छेप, ज० यक्क हु० निश्चे जे जणी वे० वेयावय पक्षपात करे ठे, ते
माटे ए निश्चे प्रत्यक्क नि० निरंतर हएया कु० कुमार.

ज्ञावार्थ — हूवे जुठ ! जहू वेवताए मुनीराजने मारवा उम्मा से कुवरोने छोदी वमता हेठ नाख्या तेने हरिकेसी मुनीराजे कष्ट के, जहूदेवता मारी बैयावच करेठे, तेणे हे ब्राह्मणो ! तमारा कुवरोने नाख्या ठे ए जयराइ करो साधुनो उपसर्ग टाख्यो तेने सूत्रमा बैया वच कही साधुनो पोतानो कक्ष नथी तेथी ते एवा कामनी, आववा जवानी अने साधुने वास्ते जग्या जाचवानी आह्वा दे नही, पण तेने सूत्रमा बैयावच कही ठे हूवे साधुनी बैयावचनां फल शुभ के अशुभ ते कहो वली वृद्धकक्षमा कष्टुं ठे के, साधु एटखा काममा जबरान करे तो आह्वा छलंघे नही ते पाठ —

निग्गथस्सय अहे पायसि खाणुवा कटएवा हीरएवा सकरेवा परियावळेज्जा त च निग्गथे नोसचायइ नीहरीत्तएवा विसोहित्तएवा त च निग्गथी नीहरमाणिवा विसोहेमाण्णीवा णाङ्कमइ निग्गंथस्स अत्थिसि पाणेवा बीएवा रएवा परियावळेज्जा त च निग्गथे नोसंचाएइ निहरित्तएवा विसोहित्तएवा त निग्गंथी नीहरमाणिवा विसोहीमाण्णीवा णाङ्कमइ निग्गंथीए अहेपायसि खाणुवा कटएवा हिरएवा सकरेवा परियावळेज्जा त च निग्गथी नोसचाएइ निहरित्तएवा विसोहित्तएवा त चे निग्गथे निहरमाणेवा विसोहीमाणेवा णाङ्कम्मइ निग्गंथीए अत्थिसि पाणेवा बीएवा रएवा परियावळेज्जा त च निग्गथी नोसचाएइ निहरित्तएवा विसोहित्तएवा त च निग्गथे निहरमाणेवा विसोहित्तएवा णाङ्कमइ निग्गथे निग्गथी दुग्गसिवा विसमसिवा पधयसिवा पक्खमाणवा पवम्माणवा गिण्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाङ्कमइ निग्गथे निग्गथी सेयसिया पकसिवा पणगसिवा उदगसिवा उक्खमाणवा उट्ठमाणेवा

गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइकमइ. निग्गंथे निग्गंथी ;
 नावं आरोहमाणंवा उरोहमाणंवा गिन्हमाणेवा अवलंब-
 माणेवा णाइकमइ. खित्तचित्तं निग्गंथी निग्गंथे गिन्ह-
 माणेवा अवलंबमाणेवा णाइकमइ. दित्त चित्तं निग्गंथी ;
 निग्गंथे गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइकमइ. जखा-
 इठि निग्गंथी निग्गंथे गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइ-
 कमइ. उमायपत्त निग्गंथी. उवसगंपत्ति निग्गंथी. साहि-
 गरण निग्गंथी. स पायत्तित्तं निग्गंथी. जत्तपाणपनियाए
 खियं निग्गंथी. अठजाय निग्गंथी निग्गंथे गिन्हमाणेवा
 अवलंबमाणेवा णाइकमइ ॥ १७ ॥

अर्थः—नि० साधुने चालतां अ० हेठे पा० पगना तलाने विषे खा०
 खीलो कं० कांटो ही० फांस अने स० कांकरा प्रमुख प० ज्ञांग्यो, प्रवेश
 कीधो, तं० ते च० वली नि० साधु नो० समर्थ नथी नी० काढवा वि०
 विशेष शुद्ध करवा; तं० ते नि० साधवी नी० काढतीथकी वि० विशुद्ध
 करतीथकी बाप बेटीनी बुद्धे करे तो णा० तीर्थकरनी आझा अति-
 क्रमे नही. एवां चौद सूत्रने उपदेशी कहां छे. वली ठाणायांग व्यवहार
 मध्ये कथुं छे के, जो धीर्यवंत खरा अमोल चित्तनो धणी एटलां वानां
 करेतो आझा अतिक्रमे नही, अने न करे तोपण आझानो जंग नही.
 नि० साधुनी अ० आंखने विषे पा० प्राणी बी० बीज र० रज प० आवीने
 पके, तं० ते नि० साधु नो० समर्थ नथी नि० काढवा वि० विशुद्ध करवा,
 ते नि० साधवी नी० काढतीथकी वि० विशुद्ध करतीथकी णा० आझा
 अतिक्रमे नही. नि० साधवीने अ० पगना हेठला तलाने विषे खा० खीलो
 कं० कांटो हि० फांस अने स० कांकरा प्रमुख प० शरीरने विषे खुचे
 प्रवेश करे तं० ते नि० साधवी नो० समर्थ नथी नि० काढवा वि०
 विशुद्ध करवा, तं० ते नि० साधु नी० मा बेटीनी बुद्धे काढतोथको वि०

વિશુદ્ધ કરતોયકો ણાં આહ્યા અતિક્રમે નહીં નિં સાધવીને આ
 આશને વિષે ણાં પ્રાણી ધીં ધીજ અને રં રજ પ્રમુલ્લ પં કૂરીને
 વિષે સ્તુતે, આવીને પમે, તં તેને નિં સાધવી નોં સમર્થ નથી નિં
 કાઢવા ધિં વિશુદ્ધ કરવા, તં તેને નિં સાધુ નિં કાઢતોયકો વિં
 વિશુદ્ધ કરતોયકો ણાં આહ્યા અતિક્રમે નહીં હવે સાધ સાધવી સાથે
 નેહો વિહાર કરે નહીં, પણ ઘાટે સાથે સામા મહે, એ પ્રયોગ કદાચિત્
 ઇપએ તો તે વસ્તુતનુ ય સૂત્ર જાણવું વચ્ચી કુવા ધીગેરેમા પમતીને એ તો
 પણ આહ્યાનો ધંગ થાય નહીં પોતે સયમને વિષે સમર્થ હજી રહે તો, એ
 ઠામે આહ્યા અતિક્રમે નહીં કારણ ઇપને ઠતે નિંસાધુ નિંસાધવીને હું
 વ્યાગ્રાદિક ક્રયાકુલ માર્ગ ધિં વાંકો પુકી ધરતી અને પ્રબં પર્વતને
 વિષે પસ્કં પીસલી (સપસતી) થકીને પ્રવં ધરતી પ્રવતી થકીને
 ગિં હસ્તાદિકે પ્રહતોયકો અં સર્વાંગે આધાર વેતો થકો, (અનોષ
 મનં તેથી) સયમને વિષે ધીર્ય રાખે તો ણાં આહ્યા અતિક્રમે નહીં
 નિં સાધુ નિં સાધવીને સેં જલ સહિત કાઢવ પં જલ સહિત કાઢવ
 અને પંનિપટ ડીલા કાઢવને વિષે ઇંનવી પ્રમુલ્લતા સાધીને, વિષે જલ
 સ્તુતી થકીને ઇંનુ રુવતી થકીને ગિં પ્રહતાં થકાં અં આધાર વેતો
 થકાં ણાં આહ્યા અતિક્રમે નહીં નિં સાધુ નિં સાધવીને તાં પ્રહતો
 આં શ્વડતી ઇંનરતી અને પમતી થકીને ગિં પ્રહતો થકો અં અવલં
 વતો થકો ણાં આહ્યા અતિક્રમે નહીં સિંસુન્યકાર ત્રિંચિત્ર અપ્રા
 વિપરોગાદિકેકરી વીવહસધીત થયુંએ પ્રવી નિંસાધવીને કુમ્ હજી પ્રહતો
 વિષે પમતી, નાસતી અને જોતી હોય તેને નિં સાધુ ત્વરોગ અપ્રા
 મેહી સાધવી ગિં પ્રહતો થકો અં અવલંબતો થકો ણાં આહ્યા અતિક્રમે
 નહીં એમ વિં ધીત ચિત્ત ઝેનુ (દર્પવત ચિત્ત) થયુંએ પ્રવી નિં
 સાધવીને નિં સાધુ ગિં પ્રહતો થકો અં અવલંબતો થકો આં
 આહ્યા અતિક્રમે નહીં જં યદે પ્રવેશ કીધો હોય ત્રા પ્રહ અપિ
 ઇતિ હોય પ્રવી નિં સાધવીને નિં સાધુ ગિં પ્રહતોયકો અં અવલં
 વતો થકો ણાં આહ્યા અતિક્રમે નહીં તં ત્રાપુના ભેરે ત્રમાદ અપ્રતી

होय तेवी नि० साधवीने साधु ग्रहतो थको श्रवलंबतो थको आझा अतिक्रमे नही. उ० व्याघ्र सिंहादिकना उपन्या उपसर्गे पकती होय तेवी नि० साधवीने साधु ग्रहतो थको आझा अतिक्रमे नही. सा० शंक्केशादिकथी कुपादिके पके नि० ते साधवीने अधिकरणे करीने ग्रहतो थको आझा अतिक्रमे नही. स० घणुं प्रायश्चित आववाथी जयत्रांत ठे चित्त जेनुं तेवी नि० साधवीने ग्रहतो थको आझा अतिक्रमे नही. ज० अणसण कीधे पोते त्रमकरी श्ररही परहो जातोने ग्रहतो थको आधार देतो थको अतिक्रमे नही. अ० लोच प्राप्तने लक्ष्मी पत्नी देखी मननी चपलताए करी, चित्त वित्रमे करी लवरी करती नि० साधवीने नि० साधु गि० ग्रहतो थको अ० आधार देतो थको ए० आझा अतिक्रमे नहिं. ॥

भावार्थः—हवे जुउ ! इहां कळुं के, कोइ साधु एटंलां कामोथी संयम जांगतो होय तेने साधु जवराइथी पकतीने राखेतो आझा उखंवे नही. हवे ए जवराइ करवानी जगवंते साधुने धर्म जाणीने आझा दीधी ठे. ए न्याये धर्मने अर्थे कल्पवती जवराइ करे तेमां पाप नथी. तेमज जीवनी अनुकंपा आणी यथायोग्य जवराइ करी उगारे तेमां पण पाप नथी. वली श्री नेमनाथस्वामीए पण जीवोनी अनुकंपा करी ठे. शांख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ११ में. ते पाठः—

अहसो तन्न निजांतो, दिस्स पाणे जयहुए;

वामेहिं पिंजरोहिंच, संनिरुद्धे सुदुस्सिए ॥ १४ ॥

जीवियं तंतु संपत्ते, मंसठा जखियवए;

पासित्ता से महापणे, सारहिं इण मब्बवी ॥ १५ ॥

कस्स अट्ठा इमे पाणा, एए सबे सुहेसिणो;

वामेहिं पिंजरोहिं च, संनिरुद्धाय अन्नहिं ॥ १६ ॥

अह सारहि तवो जणइ, एए जडाओ पाणिणो,
 तुज विवाह कखमि, जोयावेउं बहुजण ॥ १७ ॥
 सोजण तस्स सोवयणं, बहु पाणी विणासण,
 चितेइ से महापन्ने, साणुकोसे जिए हिओ ॥ १८ ॥
 जइ मऊ कारणा एए, इम्मति सु बहु जिया,
 न मेय एयतु निसेस्स परखोगे जविस्सइ ॥ १९ ॥
 सो कुम्हाण जुयल, सुतर्ग च महायसो,
 आजणाणिय सधाणि सारहिस्स पणामइ ॥ २० ॥

अर्थ — अ० अथ हवे त० तेवार पठी नि० श्री नेमीनाथ कां
 जाता थकां दि० देखीने पा० मृगादिक प्राणीने ज० नयज्रांत वा० वा
 कामां तथा पि० पीजरामा राखीने स० अतिशय रुष्या ठे ते सु० अतिषणा
 दु खी जीवने देखीने ॥१४॥ जी० जीवीतव्यनो अत स० पाम्या ठे, एवा
 जीवने म० मासने अर्थे ज० मास खाशने अर्थे पा० देखीने से० ते श्री
 नेमीनाथ म० माहा प्रज्ञावत सा० सारथी प्रत्ये इ० एम म० कहेता हवा
 ॥१५॥ क० शा अ० अर्थे इ० ए प्रत्यक्ष पा० जीव ए० ए स० सर्व जीव
 सु० सुखना वाठक या० वाकामा पीजरामा रुष्या ठे ? अ० हवे सा० सा
 रथी, ते श्री नेमीनाथे पुठ्यु त० तेवार पठी ज० कहेते, ए० ए ज० सो-
 जनीक मृगादिक पा० जीव ठे ते तु० तमारा वि० विवाहना क० कार्यने
 विपे जो० घणा खोफने जमानवाने अर्थे रुष्या ठे ॥१६॥ सो० साजसीने
 त० ते सारथिनु वचन सो० ते श्री नेमीनाथे, घ० घणा पा० प्राणीजी
 वना वि० विनाशकारी वचन झाजसीने थि० बितवे ठे से० ते श्री नेम
 नाथ म० माहा प्रज्ञावत सा० क्या सहित जि० जीवने विपे हि० हित ठे
 जेनु ॥१७॥ ज० जो म० मारे का० काजे ए० ए इ० हणाशे सु० अति घ० घणा
 जि० जीव, तो न० नही मे० मुजने ए० ए जीवघात नि० कट्याकारी प०
 परसोकने विपे ज० घाय ॥१८॥ सो० ते श्री नेमीनाथे कु० कुरुपनु जु०

जोतुं सु० कणदोरा प्रमुख म० महा यशवंत आ० आनर्ण स० सर्व मुकुट
वर्जिने सा० सारथिने प० दीधां. ॥ २० ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुड ! जीवनी अनुकंपा तथा जीवीतव्यने हेते
श्री नेमनाथ जगवंत तोरणथी पाठा फर्या. हे देवानुप्रीय ! असंजति जी-
वने बचाव्यामां पाप कये न्याये कहोढो ? ए असंजति जीवोनुं जीवीत-
व्यश्री नेमीनाथ जगवंते केम वान्ठयुं ? ते कहो. वली चीत्तमुनोराजे
ब्रह्मदत्त चक्रवृत्तने कणुं के. तुं सर्व प्राणीनी तथा सर्व प्रजानी अपुकंपा
कर. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन १३ में. गाथा ३२ मीः—

जइ तेसिं जोगे चइउ असंतो अज्जाइ कम्माइं करेहिं रायं
धम्मेठिउ सब पयाणुकंपी तो, होहिसि देव इउ विउव्वी. ३२

अर्थः—ज० जो ते० ते जोग च० ठांरवा अ० (अशक्त)
असमर्थ ठे तो ए अ० आर्य क० काम करे० कर. रा० हे राजा ! ध०
ग्रहस्थना धर्मने विषे ठि० रेहेतां थकां स० सर्व पया० जीवनी
अनुकंपा करवी, कराववी, ए आर्य कर्म कर. ग्रहस्थनो धर्म पालीश
तो० तोपण हो० थइश दे० देवता इ० ए मनुष्य जवथी वि०
विक्रय शरीरवंत ॥ ३२ ॥

ज्ञावार्थः—हवे जुड ! चित्तमुनीए ब्रह्मदत्तने कणुं के “जो तमारी
जोग त्यागवानी बुद्धि नथी, तो तमे हे राजेंद्र ! आर्य कर्म तो करो.”
हवे नियाणा-कृतने त्याग तथा साधु श्रावकनां व्रत तो आवे नहि, त्वारे
आर्य कर्म शुं करवुं कणुं ते कहो. ए आर्य कर्म कहेतां जीवनी दया
पछाय, धर्म तथा समकितने विषे स्थिर रहे अने सर्व प्राणीनी तथा
प्रजानी अनुकंपा करे, तोपण तमारे पुन्य बंधासे; तेथी विक्रय रिद्धिनो
धणी देवता थइश, एम कणुं. अहो देवानुप्रीय ! तमे प्राणी जीवनी
अनुकंपा कीधामां तथा जीवदया पलाव्यामां पाप कये न्याये कहोढो ?
पल्ली उत्तराध्ययन अध्ययन ३१ मानी गाथा ३३ मीमां कणुं के के.

साधु अपनेरा जीवनु दु ख अनुकपे, ते परजीवना जीवीतव्यनो तर्था
हीतनो वंणहार थाय ते गाथा -

सवेहिं जूएहिं दया गुणको, खती खमे सज्जय बज्रचारी;

सावज्जजोग परिवज्जयतो, चरेज्ज जिस्कू सुसमाहि इदिए ॥ १३ ॥

अर्थ—स० सर्व जू० जीवने विषे द० व्यापकरी अ० परजीवु
दुःख देखीने कपे, परजीवने हितनो करणहार, ख० कमाए करी। सं
दुर्धन खमे, स० सयति व० ब्रह्मचारी सा० पापनो जो० व्यापार
सर्वथा प्रकारे वर्जतोयको च० विचरे जि० साधु सुस० ब्रह्मी समाधि
करी सहित इ० इडिठ ठे जेनी एवो ॥ १३ ॥

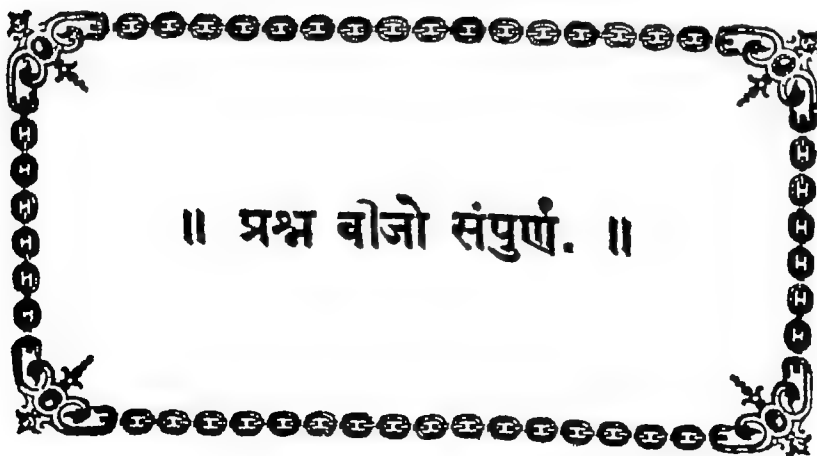
भावार्थ—हवे जुठ ! इहा कष्ट के, साधु सर्व जीवनी अनुकपा
करे तथा हीत'वान्ते त्वारे हे देवानुप्रीय ! तमे संजतिनी तर्था सर्व
जीवनी अनुकपा कर्यामा तथा क्या पास्यामां पाप केम कहोठो ?

तेवारे तेरापथी कहेठे के "दुःखी जीवने देखीने चितववु के "अर्थो !
ए जीव कर्मने वशे दु खो ठे, एना कर्म तुटेतो ठीक " एवी चितववा
करे तेने अनुकपा कह्ये, पण आधार ब्रह्मादिक देह शांता उपजावनी
क्या कह्ये ठे ?" तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! दुःखोनु दु ख देखी अ-
नुकपा छावी दु ख मटाके, तेनेज अनुकपा कह्ये ठामठाम ज्या अनु-
कपा आवी त्यां त्या दु ख मटारवानुज कष्ट ठे, पण "ए जीव कर्मने
बहो दु खी ठे, तेथी एना कर्म तुटेतो ठीक" एवी चितववांज करवी
तेने अनुकपा कह्ये, एम तो क्याय कष्ट नथो तमे मंतिने छीये एवी
जुठ अर्थ केम करोठो ? वली उत्तराध्ययन सूत्रनी १५ मां ग्रन्थयनमी
गायो १२ मीमा कष्ट ठे के, जे साधु अस्तादिक चार अहार छावीने,
रोगी (मीछाण) साधुनी अनुकपा करीने वे तेनेज साधु कह्ये ते पाठः-

जैकिचि आधार पाणजाइ विविह खाइमं साइम परेसिं
सधु, जो त तिविहेण नाणुकपे मण वय काय, सु सवु-
मेस जिस्कू. ॥ १४ ॥

અર્થ:—જં૦ જે કોઈ આ૦ અસ્નાદિક આહાર પા૦ પાણીની જાતી વિ૦ અનેક પ્રકારે खा० દ્રાક્ષ खजुरादिक सा० लवंगादिक मुखवास प० ग्रहस्थ कनेथी ल० पामोने, लावीने जो० જે તં૦ તે આહારાદિક તિ૦ ત્રોવિધે ત્રિવિધે મન, વચન, કાયાએ કરી ના૦ જે બાહ્ય ગિ-લાણાદિકને સંવિજ્ઞાગ કરી દે, મ૦ મન વ૦ વચન કા૦ કાયાએ કરી સુ૦ જલ્દીપરે સં૦ જેણે આશ્રવ કષાય સંવર્યા છે એવો હોય તેજ જિ૦ સાધુ. ॥ ૧૨ ॥

જ્ઞાવાર્થ:—એ જુન ! इहां कह्युं के, साधु आहारादिक पोते लावीने रोगी (गीलाण) साधुने अनुकंपा आणीने आपे, तेनेज जिखु (साधु) कहीए, एम कह्युं; पण एम न कह्युं के, रोगी गीलाण साधुने देखी “अहो ! ए कर्मने वशे रोगी दुःखी ठे. एनां कर्म तुटे तो ठीक. जो एने आहारादिक, औषधादिक देशुं तो एनां कर्म तुटतां रही जाशे.” एवुं चिंतववुं तेने अनुकंपा कहीये, एम तो नथी कह्युं. तमे मतने लीधे एवी क्युक्ति लगावीने अनंत संसार केम वधारो ठो ?—

॥ प्रश्न बीजो संपूर्ण. ॥

પ્રશ્ન ત્રીજો.

દાન દેવા વિષે.

વહી તેરાપંથી કહે છે કે 'સાધુ વિના અગોઆરમી પમિમાધારી શ્રાવકથી માંફીને સર્વને દાન દીધાથી એકાન્ત પાપ નિપજે છે.' તેણે દાનમાં કાંઈ પણ પુન્ય કે લાજ ન જાણતાં એકાન્ત પાપ પરુપે છે. એવી ટોટી શ્રદ્ધા રાખનારને પુઠવું કે, હે દેવાનુપ્રીય ! સાધુ વિના શ્રાવકને તથા ગરોબ રાંક ઝીઝારીને ડુર્બલ દુઃખી દેખીને, અનુકંપા આણીને શુજ્જોગથી કોમલ જાવ લાવીને આપે, તથા શ્રાવકને ધર્મધ્યાન કરવાને સાજ આપે, તેને પાપ કયા સૂત્રમાં કહ્યું છે તે પાઠ બતાવો. તેવારે તેરાપંથી જગવતીસૂત્ર શતક ૬ મે, હેદેશા ઠઠાની જુઠી શાખ દેખામે છે. તે ત્રીજા પાઠમાં અસંજતિને શ્રાવક દાન દે તેમાં એકાન્ત પાપ કહ્યું છે, એમ કહે છે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! ત્યાં તો ત્રણે પાઠમાં શ્રાવક મોક્ષને અર્થે દાન દેતો પ્રતિલોજ્જતો થકો શું ફલ પામે ? એવી પુઠા છે. તે પાઠ:-

સમણોવાસગસ્મણં જંતે ! તહારુવાણં સમણંવા માહાણંવા
ફાસુ એસણિચ્છેણં અસણં પાણં શ્વાશ્મં સાશ્મેણં પમિલા-
જેમાણસ્સ કિંકચ્છઃ ? ગોયમા ! એગંત સોસે નિચ્છરા ક-
ચ્છઃ તઠ્ઠિયસે પાવકમ્મે કચ્છઃ. સમણોવાસગસ્સણં જંતે !
તહારુવં સમણંવા માહણંવા અફાસુણં અણેસણિચ્છેણં
અસણં પાણં જાવ પમિલાજેમાણસ્સ કિંકચ્છઃ ? ગો ૦ !
બહુત્તરાએસે ણિચ્છરા કચ્છઃ, અપ્પત્તરાએસે પાવકમ્મે કચ્છઃ.
સમણોવાસગસ્મણં જંતે ! તહારુવં અસંજય અવિરય અપમિદ્ધય
અપચ્ચસ્કાય પાવકમ્મે ફાસુણવા અફાસુણવા એસણિજે-

एवा अपोसणिजेणवा असणं ष जाव किं क्वइ ? गोयमा
एगंतसोसे पावकम्मे क्वइ, नत्तिसेकांवि [एवरा क्वइ ॥

अर्थ — स० श्रमणोपासक आशकने ज० हे जगवत ! त० तथारूप
तपयोग उपशमे करी सहित स० श्रमण प्रत्ये अथवा मा० माहण प्रत्ये
फा० प्रासुक (निर्जीव) ए० एपणिक (४२ छुपण रहित) एवा अ०
अन्नादिक पा० पापी आकादिकनु खा० मेवा सुखकी प्रमुख सा० सा
विम (छविगादिक प्रमुख), ए चार आहार प० प्रतिस्नाजता धकने
किं० शु फल थाय ? ए प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ए० ते श्रमणोपा-
सकने एकान्त नि० निर्जरा क० कर्मनो क्षय हेतु फल थाय, ते० नयी
से० तेने पा० पाप कर्म पटले साधुने प्रासुक दान दे तेने कर्मनी निर्जरा
थाय, ने पापकर्म न थाय अथ अप्रासुक दान विषे बीजुं सूत्र कहैठे :-
स० श्रमणोपासक ज० हे जगवान ! त० तथारूप स० श्रमण प्रत्ये मा०
माहण प्रत्ये अ० अप्रासुक (सजीव) अपो० अनेपणिय (छुपण सहित),
एवा अ० असन पा० पान, खादिम, साविम जा० यावत् प० प्रतिस्नाज
तायकाने किं० शु फल थाय ? ए प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ब० पाप
कर्मनी अपेक्षायै घणी णि० निर्जरा थाय, ने अप्प० निर्जरानी अपेक्षायै
अस्पत्तरं पा० पापकर्म थाय इहा ए जावना गुणवत पात्रने काजे
प्रासुक दान दीघाघी चारित्र कायनो उपष्टंज थाय अने जीवघात पक्ष
थाय, ते व्यवहारपी चारित्र बाधा थाय त्यार पठो चारित्र कायपक्ष
जयी निर्जरा थाय अने जीवघातादिकथी पापकर्म थाय त्या स्वहेतु
सामर्थ्यथी पापनी अपेक्षायै बहुत्तर निर्जरा थाय, अने निर्जरानी अपे
क्षायै अस्पतर पाप थाय साधुने अप्रासुक दाने अस्प पाप, ने निर्जरा
घणी, एम सूत्रे कथुं इहा नेटसाक एम कहैठे के, अस्थरणादि कार
णेज अप्रासुक दाने घणी निर्जरा थाय, परतु कारण बिना नहिं घतें
उक्त " संघरणमि असुखं दोणवि गणहत दित्तयाण्हिये आठर दिवें
तेस संचेव हिय असंघरणे " वली केइक एम कहैठे के, अकारण पक्ष

गुणवंत पात्रदान काजे अप्रासुक दीधायी प्रणाम वसथी घणी निर्जरा
 थाय. अति थोरुं पापकर्म निर्विशेषपणायी थाय, ते प्रणामना प्रधानप-
 णायी. आहच्चः—परम रहस्स जिसिणं समत गणिपिंरुग करोया साराणं
 परिणामियं पमाणं निठय मवलंबमाणाणं ॥ १ ॥ जे संथरणंमि असुद्धं
 इत्यादिक कळुं, ते अशुद्ध देणहारना अहितने काजे थाय. ते आहकने
 व्यवहार संजम विराधनायी अने दायकने लुब्धक द्रष्टान्त जावितपणे
 करी; अथवा अच्युतपन्नपणे करी देतां शुज्ज अट्ठप आउखाना निमित्त-
 पणायी, ते शुज्ज आयु बाधे पण अट्ठप ते अहित जाणवुं. ते शुज्ज आ-
 उखाना निमित्तपणेकरी अप्रासुक दानने अट्ठप आउखा फल प्रतिपादक
 सूत्रने विषे पेहेलां चर्चुं ठे. वली इहां तत्व केवलीगम्य ठे. हवे त्रीजुं
 सूत्र कहेठे. स० श्रमणोपासकने ज० हे जगवान ! त० तथारुप चारित्र
 गुणे करी रहित सामी शाक्यादिक अ० असंजति अ० अव्रति (पाप-
 कर्म पचख्यां नथी) अप० पचखाणेकरी पापकर्मने जेणे हएयां नथी,
 इत्यादिक गुण रहित पात्रनुं विशेष कळुं, ते प्रत्ये फा० प्रासुक (अ-
 चित) अथवा अफा० अप्रासुक (सचित—सजीव) ए० एषणिय (दुषण
 रहित) अथवा अणे० अनेषणिय (दुषण सहित) एवा अ० अस्नादि चार
 आहार जा० यावत् प० प्रतिब्रजताश्रकाने किं० शुं फल थाय ? गो०
 हे गौतम ! ए० तेने एकान्त पाप कर्म थाय, पण न० न तेने कांइ पण
 णि० निर्जरा थाय. वली ए पाठना अर्थमां तथा व्रत्तिमां नीचे मुजब
 गाथा कही ठेः—

मोक्कत्थं च जेदाणं, एसवियस्स सुस्काणं;

अणुकंपा दाणं पुणः जिणेहिं कयाइ न पप्पिसिद्धं ॥ १ ॥

एनो ज्ञावार्थ मोक्षने अर्थे गुरुनी बुद्धिए प्रतिब्रज्जे तो तेने एका-
 न्त पाप (मिथ्यात्व) लागे; पण अनुकंपा दान पुण्य कोइ तीर्थकरे
 निषेध्युं नथी.

ज्ञावार्थः—हे देवानुप्रीय ! आ त्रीजा पाठमां तो एम नथी कळुं

કે, રાંક, જિલ્હારી, દુર્વલ્લને મરતા દેહીને અનુક્રપા આણીને દાન દે તેને એકાન્ત પાપ છાગે એ શ્રીજા પાઠમા તો તથારુપ અસજતિ અવ્રતિને, પ્રાસુક અપ્રાસુક અપણિક અણેપણિક પ્રતિષ્ઠાજે તો એકાન્ત પાપ છાગે, પણ નિર્જરા નથી એમ કહ્યું છે એ તમે જાણતાયકા મતના લોભે તથારુપ શબ્દ તૃપાવીને, ઘોઘા લોકોને બેઠકાવવાને કાજે 'અસજતિ, અવ્રતિ, માગતા જીલ્હારી અને દુર્વલ્લને અનુક્રપા લાવીને દાન દે તેને એકાન્ત પાપ છાગે' એમ કેમ કહ્યો છે ? હજી તો તથારુપ અસજતિને પ્રતિષ્ઠાજે તો એકાન્ત પાપ કહ્યું છે હવે તથારુપ કેને કહીયે ? જેનો અસજતિ અન્યતીર્થીનો વેપ છે તથા અસજતિ અવ્રતિપણાનાં લક્ષણ છે, જે મિથ્યાત્વનો માલિક છે, મિથ્યાત્વ પરુપે છે, તેને અન્યમતિ ધર્મ જાણીને તથા ગુરુ જાણીને રસોઈ આપે છે, તેની પરે આવક ગુરુની બુદ્ધિ કરી આપે તો મિથ્યાત્વનું પાપ છાગે એ અસજતિનો વેપ, અસજતિપણાના અવગુણ તથા અવ્રતિ, અપચ્છાણી, તે આશ્રી પ્રશ્ન છે તેવારે તેરાપંથો કહેવે કે "અસજતપણુ, અવ્રતપણુ, અપચ્છાણપણું અને મિથ્યાત્વપણું જેનામાં હોય તેનેજ તથારુપ કહીયે અન્યમતિના વેસનું કાંઈ કારણ નથી માગતા જીલ્હારી અસજતિ, અવ્રતિ, અપચ્છાણી છે તેને તથારુપજ કહીયે તેને દોષાનું પાપ કહ્યું છે વેશનું કાંઈ કારણ નથી " તેનો ઉત્તર —

હે વેવાનુગ્રીય ! પેહેલા પાઠમા તો તથારુપ સમણ માદ્દણને પ્રાસુક અપણિક પ્રતિષ્ઠાજે તો એકાન્ત નિર્જરા કહી, તેને પાપ કર્મ ન છાગે કહ્યું હવે જુટું ! એ તથારુપ સમણ માદ્દણ, ઈંધો મુદ્દપતિ આદિ સર્લિંગીપણાનો વેશ રાખે, અને અસજતિ અવ્રતિ અપચ્છાણીપણાના ગુણ સહિત હોય, તેને પ્રતિષ્ઠાજ્યાનો નિર્જરારુપ છાપ્ર કહ્યો ? કે સર્લિંગીના વેશ વિના સજતિ વ્રતિ પચ્છાણીપણાના ગુણ હોય, તેને પ્રતિષ્ઠાજ્યામાં નિર્જરારુપ સાન કહ્યો તે કહ્યો જો સર્લિંગો સાધુપણાના વેશ વિના સજતિ સાધુપણાના ગુણ હોય, તેને પ્રતિષ્ઠાજ્યામાં નિર્જરા (મોક્ષ) નું ફલ કેહેશે તો, અસજતિ અન્યમિતિના વેશના પ્રાપ્ત સાધુપણુ આવે, અને કેવલ-

ज्ञान पण उपजतुं कहुं ठे. शाख सूत्र जगवती शतक ए में, असोचा-
केवलीना अधिकारमां. पण त्यां एम कहुं ठे के, दिद्धानो उपदेशतो दे,
पण पोते चेलो करे नहिं. हवे जुन ! तथारूप वेशनुं कारण न होय तो
चेलो केम न करे ? माह्या हो ते विचारी जो जो. तेमज चौद जेदे पंदर
प्रकारे सिद्ध सिध्या कह्या ठे. शाख सूत्र पन्नवणा तथा नंदीमां. ते पाठ:-

से किंतं सिद्ध केवलनाणं २ डुविहा पन्नता तंजहा:-अ-
णंतरंसिद्ध-केवलनाणं परंपरसिद्ध-केवलनाणं. से किंतं
अणंतरंसिद्ध-केवलनाणं ९ पनरस विहा पन्नना तंजहा:-
तिष्ठसिद्धा १ अतिष्ठसिद्धा २ तिष्ठंगरसिद्धा ३ अतिष्ठं-
गरसिद्धा ४ सयंबुद्धसिद्धा ५ पत्तेयबुद्धसिद्धा ६ बुद्धबो-
हियसिद्धा ७ इथिलिंगसिद्धा ८ पुरिसलिंगसिद्धा ९ नपु-
सकलिंगसिद्धा १० सलिंगसिद्धा ११ अन्नलिंगसिद्धा १२
गिहलिंगसिद्धा १३ एगसिद्धा १४ अणोगसिद्धा. १५.

अर्थ:-से० ते किं० कयुं सि० सकल कर्मना दहणदार (सिद्ध)
नुं केवलज्ञान ? ते केवलज्ञानना दु० वे जेद प० परुण्या तं० ते जेम ठे
तेम कहे ठे:-अ० आंतरा सहित एटले अहिंथा देहो ठोकी एक समय
सिद्धगतिमां पोहोंच्याने थयो ते अनंतरसिद्ध-केवलज्ञान. १ प०
सिद्धगतिमां पोहोंच्याने अंतर मुहूर्त आदि संख्यातो, असंख्यातो अने
अनंतो काल ओलंध्यो ते परंपरसिद्ध-केवलज्ञान. २ से० ते किं० कयुं
अ० अनंतरसिद्ध-केवलज्ञान ? ते अनंतरसिद्ध-केवलज्ञानना प० पंदर
जेद प० परुण्या तं० ते जेम ठे तेम कहे ठे:-ति० जेथी तरीए तेने तीर्थ
कहोये. तेना वे जेद, ड्रव्य ने जाव. इहां नदी आदिके नाहावुं अथवा
यात्रा करवानां तीर्थ, ते सर्व ड्रव्य तीर्थ, एथी संसार न तराय; अने
आदिनाथजीनुं सासन ते सर्व जाव तीर्थ, एथो संसार तराय. एने विवे
आदिनाथना प्रथम गणधर रुक्मसेन, तथा वर्धमान स्वामीना प्रथम

ગણધર ગૌતમસ્વામી પ્રમુખ સિધ્યા તેની પરે સિધ્યા તે તીર્થસિદ્ધા ૧
 અઠ તીર્થના આતરે તીર્થના વિરહને વિષે જાતિસ્મરણાદિકે કરી સિ
 ધ્યા તે, તથા તીર્થ પ્રવર્તાવ્યા વિના સિધ્યા તે અતીર્થસિદ્ધા, મરુદેવી
 વત્ ૨ તિઠ પૂર્વોક્ત તીર્થના જે સ્થાપનદ્વાર તે તીર્થકર સિદ્ધા તે, બ્રી
 ઋપજનદેવવત્ સર્વ જાણવા ૩ અતિઠ જે સામાનિક કેવલી-ઠતા ગૌત
 માદિકની પરે સિધ્યા તે અતીર્થકરસિદ્ધા ૪ સ્વઠ સ્વયમેષ પોતેજ જા
 તિસ્મરણાદિક જ્ઞાને કરીને તત્ત્વના જાણ થયા તે સ્વયબુદ્ધસિદ્ધા ૫ પા
 પ્રત્યેકબુદ્ધ જે કાંઈ એક જૂષ્ણાદિક વસ્તુ દેહોને પ્રાપ્તિ જાવનાદિકનું
 કારણ, તેની પ્રતીતે બુદ્ધ્યા તે પ્રત્યેક બુદ્ધસિદ્ધા ૬ હવે સ્વયબુદ્ધ અને
 પ્રત્યેકબુદ્ધમા શુ વિશેષ હોય તે કહે છે ત્રોષ ૧, ઉપધિ ૨, શ્રુત ૩,
 અને લિંગ ૪ એ ચાર પ્રકારે ફેર હોય હવે વાણ પ્રત્યય વિના, (કોઈ
 કારણ વિના વીઠે) સ્થેજેજ જાતિસ્મરણાદિકે બુદ્ધે તેને સ્વયબુદ્ધ કહીયે
 તે બે જેવે હોય તીર્થકર સ્વયબુદ્ધ અને અતીર્થકર-સ્વયબુદ્ધ અને વાણ
 કારણ દેહીને પ્રતિત્રોષ પામે તેને પ્રત્યેકબુદ્ધ કહીયે, કરકરુ પ્રમુખ તે
 નિશ્ચે એકાકીજ વિચરે, પણ ગઘવાસી ન હોય, હિતિ વૌષી વિશેષ

વલી સ્વયબુદ્ધને સાત પાત્રના ટપગર્ણ, ત્રણ પઢેલી, રજોહરણો
 અને મુલ્લવસ્ત્રીકા, એ વાર ટપગર્ણ હોય (ગાથા-પત્ત ૧ પચાનખો ૨ પાય
 ટવણચ ૩ પાયકેસરિયા ૪ પનિલાય ૫ રચત્તાણ ૬ ગોઘટ ૭ પાયતિ
 યોગો ૮ તિથેવણ ૯ પઢાગા ૧૦ રચદરણ ૧૧ જેવ હોઈ મુદુપતિ ૧૨)
 અને પ્રત્યેકબુદ્ધને તો જઘન્ય રજોહરણ ને મુલ્લવસ્ત્રીકા એ વેજ ટપગર્ણ
 હોય, અને ઠક્કુટા સાત ટપગર્ણ પાત્રાના તથા રજોહરણ અને મુદુપતિ
 એ નવ ટપગર્ણ હોય એ ટપધ્ય વિશેષ ૨ વલી સ્વયબુદ્ધને પુર્વ જવા
 ધિત શ્રુત પણ હોય અને ન પણ હોય, પણ જેને પુર્વ જવાધિત શ્રુત
 હોય તેને લિંગ દેવતા આપે, અથવા પોતે ગુરુ પાસે જઈને છે જો એકાકી
 વિચરવા સમર્થ હોય તથા પોતાની ઇચ્છા હોય તો એકાકી વિચરે, નહિ-
 તો ગુરુ પાસે ગઘમા રહે, અને જેને પુર્વાધિત શ્રુત ન હોય તેતો નિશ્ચય
 ગુરુ પાસે જઈનેજ લિંગ આપે, અવશ્ય ગઘમાજ રહે અને પ્રત્યેકબુદ્ધને

तो पुर्वाधित श्रुत निश्चे होयज, जघन्य अगीयार अंग अने उत्कृष्टा कांडक उणा दस पुरव होय. तेने लिंग देवता आपे अथवा लिंग रहित पण होय. एम श्रुत विशेष लिंग विशेषश्च. ४।६ बु० जे आचार्यना प्रतिबोध्या सिध्या ते बुद्धबोद्धित-सिद्धा. ७ इ० स्त्रीना लिंगे सिध्या ते स्त्रीर्लांगसिद्धा. तेना बे जेदः-द्रव्यस्त्री अने जावस्त्री. वेद सहित होय ते न सिजे, अने द्रव्य स्त्री अवेदी सिजे, अथवा पुरुषे स्त्रीना वेश कर्यो होय ते सिजे. ते स्त्रीलिंगसिद्धा. ८ पु० पुरुष लिंगे सिद्ध थाय तेने पुर्षलिंगसिद्धा कहिये. ए न० नपुशक लिंगे सिद्धा तेना बे जेदः-जन्म नपुंषक अने कृत्रिम नपुंषक. तेमां कृत्रिम नपुंषकज सिजे. ते नपुषकलिंग-सिद्धा. १० स० रजोहरण, मुहपत्ति आदि साधुना वेष सहित सिध्या ते सलिंगी-सिद्धा. ११ अ० अन्यतीर्थीना वेषमां जावे साधुपणुं आवे, ने सिद्ध थाय ते अन्यलिंग-सिद्धा. १२ गि० ग्रहस्थीना लिंगमां जावे साधपणुं पामी सिध्या (जरतादिवत्) ते ग्रहस्थलिंग-सिद्धा. १३ ए० एक समयमां एक सिध्या ते एक सिद्ध, वर्धमानस्वामी-वत्. १४ अ० एक समयमां एकसो ने आव सिजे ते अनेकसिद्धा, ऋषजदेवस्वामीवत्.

ज्ञावार्थः—हवे जुज ! इहां अन्यलिंगी तथा ग्रहलिंगीना वेशमां जावे साधपणुं आवे, तेथी केवलज्ञान उपजे (सिद्धे) कह्युं. हवे ज्यारे तमारे तथारूप वेशनुं कांइ कारण नथी, त्यारे अन्यलिंगी तथा ग्रहलिंगीना वेशमां संजति-वति साधुपणाना गुण जाणीने वंदणा केम नथी करता ? आहारपाणीना संजोग केम नथी करता ? तमारा आवक वंदणा केम नथी करता ? तथा निर्जरा मोक्षरूप लाज जाणीने आहारादिक केम नथी देता ते कहो. वल। सामायक १, वेदोपस्थापनी २, शुद्धमसंप्राय ३, अने जथाख्यात ४, ए चार चारित्र तथा ७ नियंठा अन्यलिंगी तथा ग्रहलिंगीमां जावे कहा. शाख सूत्र जगवती शतक २५ में उद्देशो उठे तथा सातमे. ते पाठः—

पुत्रायणं जते । किं सखिगे होद्या अणखिगेहोद्या ? गो० ।
 दधखिगपमुच्च सखिगेवाहोद्या अन्नखिगेवाहोद्या गिहखि
 गेवाहोद्या जावखिगपमुच्च नियमा सखिगेहोद्या एवं जाव
 सिणाए. ॥ ६ ॥ सामाह्य सजएण जते । किं सखिगेहोद्या
 अन्नखिगेहोद्या ? जहा पुत्राए एव वेदोवछावणिएवि प-
 रिहार विसुद्धि सजयण जते । किं पुत्र ? गो० । दधखि-
 गवि जावखिगवि पमुच्च सखिगेहोद्या नोअन्नखिगेहोद्या
 नोगिहखिगेहोद्या सेसा जहा समाह्य सजए ॥ ७ ॥

अर्थः—पु० पुत्राक ज० हे जगवान । किं शुं स० पोताने खिगे
 होय ? अ० अन्यखिगे होय ? के प्रहखिगे होय ? इति प्रश्न उत्तर गो०
 हे गौतम ! त्यां खिग वे प्रकारे ठे—द्रव्यखिग अने जावखिग त्या जा
 वखिग ते ज्ञानादिक ए स्वखिगज ज्ञानादि जावने अरिहतनाज जावणी,
 अने द्रव्यखिग वे प्रकारे—स्वखिग अने परखिग त्या स्वखिगने रजो-
 हरणा विगेरे होय, अने परखिगना वे प्रकार—कुत्तीर्षखिग अने गृहस्थ
 खिग एटखा माटे व० द्रव्यखिग आश्रीने स० स्वखिग अ० अन्यखिग
 अथवा गि० गृहस्थखिगने विषे पण होय, जा० जावखिग आश्रीने नि०
 निश्चे स० सखिगानेज होय, ए० एम जा० जावत् सि० सनातक मुषी
 केहेवु ॥ ६ ॥ सा० सामाह्यक सजत ज० हे जगवान । किं शुं स० स-
 खिगाने होय ? के अ० अन्यखिगीने होय ? जे० जेम पु० पुत्राकने कष्ट
 तेम केहेवु ए० एम ठे० ठेवोपस्थापनिय पण केहेवु प० परिहार विशुद्धि
 ते शुं ? इत्यादिक प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! व० द्रव्यखिग अने जा०
 जावखिग आश्रीने स० सखिगीने विषेज होय, पण नोअ० अन्यखिगीने
 विषे न होय नोगि० गृहस्थखिगीने विषे न होय से० होय ज० जेम स०
 सामाह्यक सजत कष्ट तेम केहेवु ॥ ७ ॥

जावार्थ — ह्ये जुठ । इहां सूत्रमा अन्यखिगी अने गृहस्थिगीमां

चार चारित्रना अने ठ नियंठाना साधुपणाना जाव कहा. हवे तमे कहोणे के “ तथारूपमां वेशनुं कारण कांइ नथी. असंजतिपणुं अब्र-
तिपणुं होय ते मागता ज्ञीखारी सर्वने तथारूप असंजति कहीये. तेने दीधानुं पाप कह्युं ठे. ” ए लेखे सलिंगी साधुना वेश विना अन्य-
लिंगी तथा गृहलिंगीमां जावे चार संजम तथा ठ नियंठा (साधपणुं)
होय. ते तमारे लेखे तथारूप समण माहण पेहेला पाठमां कहा तेज
जाणवा. तेने प्रतिलाज्यां एकान्त कर्मनी निर्जरा (मोक्षरूप लाज) जाणीने तमे केम नथी वांदता? आहारादिकनो संजोग केम नथी करता?
तथा श्रावक केम नथी वांदता? अने निर्जरा (मोक्षनो लाज) जाणीने
आहारादिक केम नथी देता? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “ अन्यलिंगी
गृहलिंगीमां जावे चार चारित्र अने ठ नियंठा होय तो खरा, पण
कोशने अतिशय ज्ञानविना खबर पमे नहिं, तेथी ते वंदणा करवा
तथा संजोग करवा जोग नथी. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! तमने तो
ज्ञानविना खबर नथी, पण केवलज्ञानी अन्यलिंगी तथा गृहलिंगीमां
जावे साधपणुं जाणीने संजोग करे के नहिं? तथा बीजा ठद्यस्थ साधु
तथा श्रावकने वंदणा करवानी, संजोग करवानी तथा आहारादिक
देवानी आज्ञा आपे के नहिं ते कहो. तेवारे तेरापंथी पण कहेठे के,
“ सलिंगी साधुपणाना वेश विना व्यवहार अशुद्ध, तेथी अन्यलिंगी
तथा गृहलिंगीमां जावे साधपणुं जाणीने केवलज्ञानी संजोग करे नहिं,
तथा बीजा साधु श्रावकने वंदणा करवानी तथा आहारपाणी आप-
वानी आज्ञा दे नहिं. ”

त्यारे हे देवानुप्रीय ! सलिंगी साधुनो वेश, - संजति व्रति अने
पचखाणीपणाना गुण, तेने पेहेला पाठमां तथारूप समण माहण कहो
ठो, ते सलिंगी साधुपणाना गुण सहितने प्रतिलाज्यां शुद्ध व्यवहार
मानो ठो, ने निर्जरा मोक्षरूप फल मानो ठो, अने सलिंगीना वेश विना
जावे साधपणुं होय तेने वंदणा न करो अने आहारादिक दीधामा
निर्जरा न मानो, तो बीजा पाठमां असंजतिना वेश विना तथारूप केम-

માનો ઠો ? માગતા જીલ્લારી દુર્વલ્લને અસજતિ અવતિપણુ જાણીને તથા
રુપ અસજતિ કેમ કહો ઠો ? તેને પ્રતિષ્ઠાચ્યા પકાન્ત પાપ કષ્ટુ ઠે,
પમ જુઠ કેમ વોલો ઠો ? ફહાતો તથારુપ અસજતિ કહો ઠે તે અન્ય
મતિનો વેશ ઠે, મિથ્યાત્ પ્રરુપે ઠે અને ગુરુ કરાને પુજાવે ઠે તેનો આવક
અસાપસલાપ કરે અને અશનાવિક પ્રતિષ્ઠાજે તો લોકીક મિથ્યાત્ લાગે
જડિક રુદ્ધસ્થ પમ જાણે કે, પ જિનમાર્ગી આવક અન્યમતિને રસોડ
વે ઠે, વાન વે ઠે, તો પ પશ તારણાતરણ ઠે પમ મિથ્યાત્ દીપે વલ્લી આવ
કને અન્યવર્ણનીનો સાંસતો-પરચો વડ્યો ઠે જો અન્ય વર્ણનીનો સાંસતો
પરચો કરે તો સમકિતમા અતિચાર લાગે તેથી તથારુપ અસજતિને
પ્રતિષ્ઠાજે તો પરપાવનીનો સાંસતો-પરચો થાય, પજ મિથ્યાત્નું પાપ
લાગે વલ્લી અન્યમતિના વેશ વિના જે અસંજતિ અવતિ ઠે, તેનેજ તથા
રુપ અસજતિ માનીપ તો આવકને ક્ષાતીગોત્રી, દાસવાસી, તિર્યંચ અને
માગતા જીલ્લારી પ સર્વ અસજતિ અવતિ ઠે, તેનો સાંસતો-પરચો કરવાથી
સમકિતમા અતિચાર લાગે, સ્યારે તે કરવાથી આવકનુ આવકપણું
(સમકિત) થી રીતે રહે તે કહો

તેવારે તેરાપથી કહેઠે કે “ અન્યમતિનો વેશ તથા પરપાવનીપણું
ધારણ કીધું તેનો સાંસતો પરચો કરે તો સમકિતમા અતિચાર લાગે ”
સ્યારે હે વેવાનુગ્રીય ! જેનો સાંસતો-પરચો કર્યા અતિચાર લાગે તેનેજ
તથારુપ અસજતિ અવતિ કહીયે તેને પ્રતિષ્ઠાજે તો મિથ્યાત્નું પાપ
લાગે, પમ પ્રત્નુપ વ્રીજા પાઠમાં કષ્ટુ ઠે, અને તમે કહેઠો કે “ તથા
રુપમાં વેશનુ કારણ કાંઈ નથી અસજતિ અવતિપણુ હોય તેનેજ
તથારુપ અસજતિ કહીયે ” સ્યારે અજવિને સર્લિંગો-સાધુનો વેશ ઠે,
વ્યવહારમા સાધુપણુ પાછે ઠે, અને નિશ્ચેમા અસંજતિ, અવતિ, અપચ
લાગી ઠે તે તમેતો જ્ઞાન વિના નથી જાણતા, પણ કેવલજ્ઞાનીતો જાણે
ઠે હવે અજવિને સર્લિંગો-સાધુનો વેશ વ્યવહાર શુદ્ધ જાણીને, પેહેલા
પાઠમાં તથારુપ સમણ માહણ કહ્યા તેષુ જાણીને કેવલ્લી સજોગમા
રહે તથા વ્રીજા સાધુ આવકને વડણા કરવાની તથા આદારપાળી

દેવાની આજ્ઞા દે, કે જાવે અસંજતિ અવ્રતિ અપચ્છાણી જાણીને વેશનું કારણ કાંઈ નહિં, એમ જાણીને ત્રીજા પાઠમાં તથારૂપ અસંજતિ, અવ્રતિ કહ્યા તેવો જાણીને કેવલજ્ઞાની સંજોગ બાહાર કાઢે તે કહો. વલી પૂર્વોક્ત કથનને સ્પષ્ટ કરવા અર્થે ચોત્રંગી કહીયે ઢીણ, કે એક તો સાધુનો વેશ અને સંજતિ-વ્રતિપણાના ગુણ ૧, એક સાધુનો વેશ અને અસંજતિ અવ્રતિ અપચ્છાણીપણાના ગુણ નિશ્ચેમાં, એ અજ્ઞાત સાધુ ૨, એક અન્યલિંગીનો વેશ અને સંજતિ વ્રતિ પચ્છાણીપણાના ગુણ અન્ય-લિંગીમાં જાવે સાધુપણું તે આશ્રી ૩, અને એક અન્યમતિનો વેશ અને અસંજતિ અવ્રતિ અપચ્છાણીપણાના ગુણ તે ત્રણસો ત્રેસઠ પાંચમી ૪, એ ચાર જાંગામાં પેહેલા પાઠમાં કયા જાંગા અને ત્રીજા પાઠમાં કયા જાંગા તે કહો.

તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે “ પેહેલો અને બીજો જાંગો તો પેહેલા પાઠમાં છે, તેને દીધાં તો એકાન્ત નિર્જરા થાય, પાપ નથી; અને ત્રીજો ને ચોથો જાંગો ત્રીજા પાઠમાં છે, તેને દીધાં એકાન્ત પાપ થાય. ” તેનો ઉત્તર. હૈ દેવાનુપ્રીય ! તથારૂપમાં તમે કહોઠો કે, વેશનું કારણ કાંઈ નથી, તો બીજા જાંગામાં અજ્ઞાત સાધુને જાવે અસંજતિ અવ્રતિ અપ-ચ્છાણી કેવલી જાણે છે, તેને પેહેલા પાઠમાં કેમ ગણો ? અને ત્રીજા જાંગામાં અન્યલિંગીમાં જાવે સાધુપણું હોય, તેને કેવલજ્ઞાની ગુણ આશ્રી જાવે સંજતિ વૃત્તિ પચ્છાણી જાણે છે, તેને ત્રીજા પાઠમાં કેમ ગણો ? વેશનું કારણતો તમારે લેખે કાંઈ નથી, ગુણ તો સંજતિપણાના છે. પણ હૈ દેવાનુપ્રીય ! તથારૂપ તો વેશથી જ જાણ્યો જાય. તેથી ત્રીજા પાઠમાં તથારૂપ-અસંજતિ કહ્યો છે. તે અસંજતિ પાંચમીનો વેશ છે, મિથ્યાત્વ પ્ર-રૂપે છે, અને મિથ્યાત્વનો માલીક છે, તેનો જ અધિકાર છે. તેને પણ દી-ધાનું પાપ નથી કહ્યું. “પશ્ચિલાન્નેમાણે કિં કલ્પ” એવી ઘટા છે. પ્રતિલાન્ન નામ તો પરમ ઉત્કૃષ્ટ લાન્ન મોહરૂપ નિર્જરારૂપ લાન્ન જાણીને ગુરુની બુદ્ધિ દે, તેને જ કહીયે; પણ માનતા જીવાનો હુર્વલને અનુકંપા આણીને દાન દે, તેને ત્રીસ સૂત્રમાં કોઈ ઠેકાણે ‘પશ્ચિલાન્નેમાણે’ નથી કહ્યું;

पण देवु कष्टु ठे शाख सूत्र ज्ञाता अध्ययन चौदमे पोटीखा दानशाखा
मांकी दान दे ठे, ते पाठ —

ततेण तेयखिपुत्ते पोडिख उदयमण सकप्प जाव धिया-
यमाणं पासइ १ ता एव वयासी माण तुम देवाणुप्पिया
उदयमण सकप्पे जाव धियायह तुमण मम माहणससि
विठल असणं ४ उवक्कमावेहि बहूण समण माहण जाव
वणिमग्गण देयमाणीय देवावेमाणिय विहराहि ततेणसा
पोट्टिखा तेयखिपुत्तेणं एवं वुत्तासमाणा हठतुठा तेयखिपु
त्तस्स एयमठ पन्निमुणेइ १ ता कल्लाकल्लि माहणसंसि
विठल असणं ४ जाव देवावेमाणिय विहरइ ॥

अर्थ — त० तेवारे ते० तेतलीपुत्र पो० पोटीखाने उ० चिंतातुर
म० मनमा स० सकप्प विकप्प जा० यावत् छि० आर्तध्यान ध्याती
थकी पा० वेस्ते, वेस्तीने ए० एम व० कहे, मा० रखे तु० तमे दे० हे दे
वानुप्रीय ! उ० चिंता करो, म० मनमां सं० सकप्प जा० यावत् छि०
आर्तध्यान करो तु० तमे म० मार। मा० सतुकार दानशाखाय वि०
विस्तीर्ण थ० अशनादि ४ उ० निपजावो व० घणा स० अमण मा०
ब्राह्मण जा० यावत् व० वणिमग जिज्ञाचरोने दे० वेतोथकी दे० देवरा
वतीथकी वि० विचरो त० तेवारे सा० ते पो० पोटीखा ते० तेतलीपुत्रे
ए० एम तु० कष्टोथके इ० हर्ष तु० सतोष पामी, ते० तेतलीपुत्रनो ए०
ए अर्थ ए० सांजले, सांजलोने क० दिन दिन प्रत्ये मा० दानशाखामां वि०
विस्तीर्ण थ० अशनादि ४ जाण्यावत् दे० देती देवरावतीथको वि० विचरे ठे

जावार्थ — हवे जुठ ! इहां समण माहण रांक जीखारीना दानमा
'वस्यमाणे' कष्टुं, पण 'पन्निजायेमाणे' नथो कष्टुं वसो ज्ञाताना सो
खमा अध्ययनमां औपवीना आगखा जवमां सुकुमाखीकाए दानशाखा
वीची, त्यां पण 'वस्यमाणे' कष्टुं ठे ते पाठ खलाए गेए —

ततेणं से सागरदत्ते तहेव संजंतेसमाणे जेणेव वासघरे
तेणेव उवागढइ १ ता सुकुमालियं दारियं अंके एणिवेस-
इए ता एवं वयासीः—अहोणं तुमं पुत्ता पोरा पोराणं जाव
पच्चणु-जवमाणि विहरसि. तं माणं तुमं पुत्ता ! उदय मण
जाव चियाहिं तुमणं पुत्ता ! मम माहणसंसि विजलं असणं
पाणं खाइमं साइमं जहा पोढिला जाव परिजएमाणि वि-
हराइ. ततेणं सा सुकुमालिया दारिया एयमठं पम्सुणेइए
ता माहणसंसि विजलं असणं पाणं खाइमं साइमेणं जाव
दलयमाणि विहरइ ॥

अर्थः—त० तेवारे से० ते सा० सागरदत्त त० तेमज सं० जय
त्रान्त थकी जे० ज्यां वा० वासघर ठे ते० त्यां उ० आवे, आवीने सु० सु-
कुमालोका दा० दारिकाने अं० खोले णि० बेसारे, बेसारीने ए० एम व०
कहेः—अ० अहो तु० तुमे पु० हे पुत्र ! पो० पाढला जवनुं पाप कर्म जा०
यावत् प० जोगवतीथकी वि० विचर. हवे हुं शुं करुं. तं० ते माटे मा०
रखे तु० तमे पु० हे पुत्र ! उ० आर्तध्यान म० मनमां जाण्यावत् छि०
ध्याता. तु० तमे पु० हे पुत्र ! म० मारी मा० सतुकार दानशालाए वि०
विस्तीर्ण अ० अशन पा० पाणी खा० खादिम सा० सादिम निपजावी
ज० पो० पोटीलानी जा० परे प० वहेंची आपतीथकी वि० विचर. त०
तेवारे सा० ते सु० सुकुमालोका दारिका ए० ए अर्थ प० सांजले, सांज-
लीने मा० दानशालाए वि० विस्तीर्ण अ० असण पा० पाणी खा० खा-
दिम सा० सादिम जा० जावत् द० देती देवरावती थकी वि० विचरे.

भावार्थः—हवे जुळ ! ‘इहां दलयमाणे’ कळुं ठे, पण समण मा-
हण गरीबने दान देवामां ‘पम्बिलाजेमाणे’ नथी कळुं. वली राय-
प्रशेणी सूत्रमां प्रदेशीराजाए समण माहण अने रांक जीखारीने
दान देवा दानशाला मंजुवी, त्यां पण ‘पम्बिलाजेमाणे’ नथी कळुं.

हे देवानुप्रीय ! पन्निस्त्राजेमाणे तो गुरुनी बुद्धिए मोक्षनो छाज निर्बर-
 रुप जाणीने वे तेनेज कष्टु ठे वखी आवश्यक सूत्रमा पण 'पन्नि-
 स्त्राजेमाणे' साधुना दानमा कष्टु ठे वखी उपाशकदशामा आसंर
 आवकने साधुना दानना अधिकारमा 'पन्निस्त्राजेमाणे' कष्टु ठे वखी
 उववाइ अने सूर्यगंगाग सूत्रमा, आवकना धारमा व्रतमा साधुने गुरुनी
 बुद्धिए मोक्षनो छाज जाणीने वे, त्या 'पन्निस्त्राजेमाणे' कष्टु ठे तेमज
 जगवती सूत्रमा तुगीयानगरीना आवकोना धारमा व्रतना अधिकारमा
 'पन्निस्त्राजेमाणे' कष्टु ठे इत्यादिक अनेक सूत्रनी शाखे साधुने गुरुनी
 बुद्धिए मोक्षरुप छाज जाणीने वे, तेमा पन्निस्त्राजेमाणे कष्टु ठे तेमज
 श्रीजा पाठमा पण तथारुप-असंजती, ते पाखरीनो वेश ठे, मिथ्यातनो
 माखीक ठे, तथा मिथ्यात परुपे ठे, तेने छोको गुरुनी बुद्धिए रसोइ
 वे, दान वे, एवी बुद्धिए आवक वे, तो मिथ्यातनु पाप लागे वखी
 जगवती सूत्रना श्रीजा पाठनी टीकामा नीचे प्रमाणे गाथा ठे:—

मोक्षवृच जे दाण, एसचिय, समुस्कार्ज,

अणुकपा दाण पुण, जणेहिं कयाई न पन्नि सिद्ध ॥ १ ॥

इहां पस एम कष्टु के, जे गुरुनी बुद्धिए मोक्षनो हेतु जाणीने आपे
 तेने एकान्त पाप मिथ्यातनु लागे, पण अनुकपा दान पुन्य कोइ पस
 तीर्थकरे निपेय्हुं नथी, एम टीकानी गाथामा कष्टु ठे तेवारे तेरापची
 कहेठे के " गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु जाणीने आपे तो मिथ्यातनु पाप
 लागे, पण अनुकपादान जुडु रष्टु ते तमे मनची स्थापवा माटे युक्ति
 मेसवोठो " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! ए अण पाठ खगता दान बी-
 धाना ठे त्या तमारा खेखे जेजु असजतिना दानमा पाप कष्टु, अने ए
 पाठ जेवो कष्टो तेवोन मानवो, युक्ति हेतु कांइ न मानवु, ह्यारे बीजा
 पाठमा तथारुप साधुने प्रासुक, अप्रासुक, एषणिक, अपेषणिक, प्रति
 छाजे तो अरुप दोष बहुत निर्जरा कही ए पाठ जेवो कष्टो तेवोज
 मानोठो ? के एषणिक अपेषणिकयो कोइ युक्ति मानोठो ? कारणे

अकारणे, जाण्ये अजाण्ये. हवे जो बीजा पाठमां अजाण्यानो तथा कारणनी युक्ति मानोठो, तो बीजा पाठमां युक्ति साची ठे ते केम न मानो ? गुरुनी बुद्धि ए मोक्षने हेतु दे तो एकान्त पाप (मिथ्यात्व) लागे, ए युक्ति खरी ठे. वली अद्वय दोष बहुत निर्जरानो पाठ तमने शंका सहित जाणे ठे, त्यारे बीजो पाठ निःशंक केम मानो ठो ? वली तथारूप असंजतिने दान दीधां एकान्त पाप लागे, तो ठामठाम श्रावके दान केम दीधां ? इहांतो असंजतिने प्रतिलाजे तो एकान्त पाप लागे एम कथुं. ते अठार पाप मांहेलुं कथुं पाप लागे ते कहो. अठार पापमां एकान्त पाप कया पापने कहीए ते कहो. श्रावकने अठारमां एकान्त पाप कथुं लागे एवो मुल अर्थ तमे जाणता नथी. श्रावकने सत्तर पापमां कांश्चिद्देश्यकी आगार ठे, अने घणो त्याग ठे. तेथी श्रावक पापना वृत्तावृत्ति ठे, धर्माधर्मीं ठे, पण एकान्त पापी नथी. एकान्त पापतो मिथ्यात्वनुं ठे, तेनो देश्यकी त्याग थाय नही, अने ते तो श्रावकने मुलथीज नथी. ते साटे गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु जाणीने आपे तो मिथ्यात्वरूपी एकान्त पाप लागे, ने समकीत पण जाय. त्यारे बीजा पापनुं शुं कहेवुं.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ इहांतो श्रावक तथारूप असंजतिने प्रतिलाजे, तो एकान्त पाप लागे एम कथुं ठे. त्यारे श्रावक थडने तथारूप असंजतिने गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु जाणीने केम देशे ? ” तेनो उत्तर:-

हे देवानुप्रीय ! इहांतो पुढानी रचना ठे. जेस दसाश्रुतस्कंधमां कथुं के, साधु रात्री-जोजन करेतो, मैथुन सेवेतो, अने दस प्रकारनी हरी लीलोत्री खाय तो सबलो दोष लागे. हवे जुळ ! साधु होय ते रात्री जोजन केम करशे, मैथुन केम सेवशे, अने सचित लीलोत्री केम खाशे; पण उदयजावना जोरथी साधु ए काम करे तो सबलो दोष लागे कथुं. वली आचारांग तथा निषीत सूत्रमां अनेक अकरवाजोग कामो विषे पुढा करी, तेनुं प्रायवित्त कथुं. हवे जुळ ! साधु अकरवाजोग कामो केम करे ! पण कर्मनी गती विचीत्र ठे. कर्मना उदयजावना जोरथी दोष लगावे. तेम कोइ श्रावक असंजतिनी क्रिया आकं-

वर देखीने, मिथ्यात-मोहनी-कर्मना उदये गुरुनी बुद्धे, मोक्षनो हेतु ते
 एवो जाय आणीने आपे तो मिथ्यास्वप्नु पाप लागे एवी रीते सूत्र
 जगवतीना त्रणे पाठमा पुढानी रचना ठे दातार तो एक भावकनेच
 कष्टो सर्व दातार (वानना देणहारा) विषे नथी पुढ्यु वसी पात्र
 त्रण प्रकारे कष्टां फल मोक्षरूप तथा निर्जराना साजरूप पुढयो पगी
 प्रभुए त्रणे पाठमां जेवो साज इतो तेवो कष्टो एकान्त निर्जरा, अस्य
 दोष बहुत निर्जरा, अने एकान्त पाप ए त्रणे पाठमां जेवा फल इतां
 तेवा कष्टा, पण पस्तिजाजवु त्रणे पाठमा सरखु कष्टुं, ते गुरुनी बुद्धे
 मोक्षने हेतु जाणवुं माटे ए अनुकपानो प्रभ नथी मागता नीखारी
 तथा दुर्बर्धने मरता देखी अनुकपा आणीने आपे तो एकान्त पाप
 लागे, एम नथी कष्टु तमे प्रभुना वचन माथे एवा जुवां आस वइ
 अनंत ससार केम वधारो ठो ? वसी तेरापथी कहेठे के, “आर्जकुमारे
 कष्टु ठे के, ब्राह्मणोने जमाकेतो नारकीमां जाय ए अनुकपा दानथी
 नारकी केम कही ? ” तेनो उत्तर सुयगमागजीना बीजा श्रुतकथना
 ठा अध्येयननो पाठ —

सिणायगाणंतु डवे सहस्से, जे ज्ञोयइ णितिए माहणाणं,
 ते पुणखंधं समइ क्खणिता, जवति देवा इति वेयवाउं । ४३ ।
 सिणायगाणंतु डवे सहस्से, जे ज्ञोयए णितिए कुसाख-
 “याणं, सेगठइ खोखुय सपगाढे तिवाहि तावा णरगाजि
 सेवी ॥ ४४ ॥ दया वर धम्म दुगळमाणा, वहावइ धम्म,
 पससमाणे, एगं पि क्खे ज्ञोययती असीख णिवो णिस-
 क्खति, कजंसुरेहिं ॥ ४५ ॥

अर्थ — सि० स्नान बीगेरे पदकर्मना करणहारा पु० वे स० हजार
 जे० जे कोइ पुरुष ज्ञो० जमाके णि० नित्य प्रत्ये मा० ब्राह्मणोने। ते० ते
 पुरुष पु० पुन्य स्वध स० जेखो कर ज्ञ० उपाजीनि ज० पाय दे० देवता
 इ० एम वे० वेदनो वाणो ठे ॥ ४३ ॥ इवे आर्जकुमार ब्राह्मण प्रत्ये कडे

હે:-સિં સ્નાન વીગેરે ષટ્કર્મના કરણહારા દુઃ સે સહજાર બ્રાહ્મણને જેઃ જે કોઈ જોઃ જોજન જમામે ણિં નિત્ય પ્રત્યે કુઃ માર્જારવૃત્તિવાલાને, સેઃ તે જમારણહાર ગં જાય લોઃ માંસને શુદ્ધેકરી સંઃ વ્યાપ્યા ઢે તિં સહેતાં દોહીલો તાં તાપ ઢે જેનો, એવી ણં નરકનો જિં સેવ-ણહાર થાય. ॥૪૪॥ દઃ દયારૂપ વઃ પ્રધાન ધઃ ધર્મનો દુઃ નિંદણહારો વઃ હિંસામાં ધઃ ધર્મને પઃ પ્રશંસતો થકો એવા ણં એકને પિં પણ જેઃ જે જોઃ જોજન જમામે શ્રં વ્રતરહિતને ણિં ઠ કાયનો ઉપમર્દન કરીને, તે સંઃ સંજતિ અથવા સુઃ સ્વર્ગપણું માને ઢે તે મૃષા ઢે.

જ્ઞાવાર્થ:-હે દેવાનુપ્રીય ! અહીયાં તો આર્ડકુમારને પહેલાં બ્રાહ્મણોએ કહ્યું કે, “ હે આર્ડકુમાર ! તુમ સરલા રાજકુમારને બ્રાહ્મ-ણજ ગુરુ કરવા જોગ્ય ઢે, પરંતુ શૂદ્ર ગુરુ માનવા જોગ્ય નથી. તે માટે વેદ, વિપ્ર, વિશ્નું, અને સંધ્યાસ્નાન, એ ચાર મોક્ષનાં અંગ ઢે, એથી મુક્તિ થાશે. એ સનાતન કર્મના કરણહારા વે હજાર બ્રાહ્મણોને નિત્ય પ્રત્યે જમામે તો પુન્યનો સ્વંધ ઉપાર્જે, એવું વેદમાં કહ્યું ઢે.” એમ બ્રાહ્મણે આર્ડકુમારને કહ્યું. જેમ જૈનમાર્ગમાં સૂત્ર, સાધુ, જિન, અને ત્યાગ, એ ચાર ઘોલ મુક્તિના હેતુ ઢે, તેમ તેને ઠામે વેદ, બ્રાહ્મણ, વિષ્ણુ અને જોગ, એ ચાર ઘોલ માનવા સારુ દેખાઈયા. તેવારે આર્ડકુમારે તેમને જૈનમાર્ગના ઈષી જાણી તથા મિથ્યાત્વ પરુપતા જાણી, તેમના ઘોલવાના અત્તી-પ્રાયનો ઉત્તર દીધો કે, મિથ્યાત્ત માર્ગથી મુક્તી નથી. વલી આર્ડકુ-મારે કહ્યું કે, જે તમ સરીલા સનાતન કર્મના કરણહારા લીલાલા તુલ્ય વે હજાર બ્રાહ્મણોને જમામે, તે તીવ્ર નરકે જાય. તમે દયારૂપી પ્રધાન ધર્મની હુગંઠા કરો ઢો, અને ઠકાય જીવની હિંસા (વધ) રૂપી ધર્મને પ્રશંસો ઢો. એવા એક પણ બ્રાહ્મણને જમાડ્યાથી (અસુર ધર્મે) દેવગતિ ક્યાંથી થાય ? તેવારે બ્રાહ્મણો બોલ્યા કે “ જે સનાતન કર્મના કરણહારા (બ્રાહ્મણનાં ષટ્ કર્મ કરે, ગુરુ બુદ્ધે પુજાવે) ઢે તેને તું મોક્ષનો હેતુ જાણ.” તેવારે આર્ડકુમારે તે બ્રાહ્મણોના અત્તિપ્રાયના અનુસારે પુર્વોક્ત વચન કહ્યાં. એમ ગુરુની બુદ્ધે, મોક્ષને હેતે દે તેની ના કહી; પણ અનુકંપા

वर देखीने, मिथ्यात-मोहनी कर्मना उदये गुरुनी बुद्धे, मोक्षनो हेतु ते
 एवो जाव आणीने आपे तो मिथ्यास्वतु पाप लागे एवी रीते सूत्र
 जगवतीना त्रणे पाठमा पुढानी रचना ठे दातार तो एक भावकनेच
 कसो सर्व दातार (दानना देणहारा) विषे नथी पुढ्यु वखी पात्र
 त्रण प्रकारे कदा फल मोक्षरुप तथा निर्जराना साजरुप पुढ्यो पढी
 प्रभुए त्रणे पाठमा जेवो साज इतो तेवो कसो एकान्त निर्जरा, अस्य
 दोष बहुत निर्जरा, अने एकान्त पाप ए त्रणे पाठमा जेवा फल इतां
 तेवा कदा, पण पन्निजाजतु त्रणे पाठमा सरखु कष्ट, ते गुरुनी बुद्धे
 मोक्षने हेते जाणतु माटे ए अनुकपानो प्रश्न नथी मागता जीसारी
 तथा दुर्वर्त्तने भरता देखी अनुकपा आणीने आपे तो एकान्त पाप
 लागे, एम नथी कष्ट तमे प्रभुना वचन माथे एवा जुठा आस वर
 अनत ससार केम वधारो ठो ? वखी तेरापयो कहेठे के, “आर्जकुमारे
 कष्ट ठे के, ब्राह्मणोने जमाके तो नारकीमां जाय ए अनुकपा दानथी
 नारकी केम कही ? ” तेनो उत्तर सुयगनागजीना बीजा श्रुतकथना
 ठा अध्येयननो पाठ —

सिणायगाणतु डवे सहस्से, जे ज्ञोयइ णितिए माहणाणं,
 ते पुणखध सम्मह जाणिता, जवति देवा इति वेयवाळं ॥४३॥
 सिणायगाणतु डवे सहस्से, जे ज्ञोयए णितिए कुखाख-
 याण, सेगवइ वोढुय सपगाढे तिवाहि तावा णरगाजि
 सेवी ॥४४॥ दया वर वम्म दुगवमाणा, वहावइ धम्म*
 पससमाणे, एग पि जे ज्ञोययती असीख णिवो णिस-
 क्कति, कळसुरेदिं ॥४५॥

अर्थ — सि० स्नान बीगेरे पदकर्मना करणहारा दु० धे स० हजार
 जे० जे कोइ पुरुष ज्ञो० जमाके णि० नित्य प्रत्ये मा० ब्राह्मणोने ते० ते
 पुरुष पु० पुन्य गंध स० जेखो कर ज० ठपार्जीने ज० घाय दे० देवता
 इ० एम ये० येदनो वाणो ठे ॥ ४३ ॥ हवे आर्जकुमार ब्राह्मण प्रत्ये कडे

हे:-सि० स्नान वीगेरे षट्कर्मना करणहारा दु० वे स० हजार ब्राह्मणने जे० जे कोइ जो० जोजन जमाके णि० नित्य प्रत्ये कु० मार्जारवृत्तिवा-
लाने, से० ते जमारुणहार ग० जाय लो० मांसने शृङ्गेकरी सं० व्याघ्या
ठे ति० सहेतां दोहीलो ता० ताप ठे जेनो, एवी ए० नरकनो जि० सेव-
णहार थाय. ॥४४॥ द० दयारूप व० प्रधान ध० धर्मनो दु० निंदणहारो
व० हिंसामां थ० धर्मने प० प्रशंसतो थको एवा ए० एकने पि० पण जे० जे
जो० जोजन जमाके अ० व्रतरहितने णि० ठ कायनो उपमर्दन करीने, ते
सं० संजति अथवा सु० स्वर्गपणुं माने ठे ते मृषा ठे.

ज्ञावार्थः—हे देवानुप्रीय ! अहीयां तो आर्द्धकुमारने पहेलां
ब्राह्मणोए कह्युं के, “ हे आर्द्धकुमार ! तुम सरखा राजकुमारने ब्राह्म-
णज गुरु करवा जोग्य ठे, परंतु शूद्र गुरु मानवा जोग्य नथी. ते माटे
वेद, विप्र, विश्नुं, अने संध्यास्नान, ए चार मोक्षनां अंग ठे, एथी
मुक्ति थासे. ए सनातन कर्मना करणहारा वे हजार ब्राह्मणने नित्य
प्रत्ये जमाके तो पुन्यनो खंध उपाजें, एवुं वेदमां कह्युं ठे.” एम ब्राह्मणे
आर्द्धकुमारने कह्युं. जेम जैनमार्गमां सूत्र, साधु, जिन, अने त्याग, ए चार
बोख मुक्तिना हेतु ठे, तेम तेने ठामे वेद, ब्राह्मण, विष्णु अने जोग, ए
चार बोख मानवा सारु देखावया. तेवारे आर्द्धकुमारे तेमने जैनमार्गना
द्वेषी जाणी तथा मिथ्यात्व परुपता जाणी, तेमना बोलवाना अत्ती-
प्रायनो उत्तर दीधो के, मिथ्यात्त मार्गथी मुक्ती नथी. वली आर्द्धकु-
मारे कह्युं के, जे तम सरीखा सनातन कर्मना करणहारा बीढामा तुद्वेय
वे हजार ब्राह्मणने जमाके, ते तीव्र नरके जाय. तमे दयारूपी प्रधान
धर्मनी डुगंठा करो ठो, अने ठकाय जीवनी हिंसा (वध) रूपी धर्मने
प्रशंसो ठो. एवा एक पण ब्राह्मणने जमाड्याथी (असुर धर्म) देवगति
क्यांथी थाय ? तेवारे ब्राह्मणो बोदया के “ जे सनातन कर्मना करणहारा
(ब्राह्मणनां षट् कर्म करे, गुरु बुद्धे पुजावे) ठे तेने तुं मोक्षनो हेतु जाण.”
तेवारे आर्द्धकुमारे ते ब्राह्मणोना अजिप्रायना अनुसारे पुर्वोक्त वचन
कह्यां. एम गुरुनी बुद्धे, मोक्षने हेतु दे तेनी ना कही; पण अनुकंपा

વાનનો નિષેધ નથી જો બ્રાહ્મણોએ એમ કહ્યું હોત કે “હે આર્ડકુમાર !
 હું દુર્બલ ત્રીસારી બ્રાહ્મણ તું માટે તું અનુકંપા આણીને દાન આપ ” એમ
 બ્રાહ્મણે કહ્યું હોત, અને આર્ડકુમારે એમ જવાબ આપ્યો હોત કે “માગતા
 ત્રીસારી દુર્બલને મરતા દેહી અનુકંપા આણીને દાન દેવું નહીં, જો
 પ્રસજતિ માગતા ત્રીસારીને અનુકંપા આણીને દાન દે તો નારકીમાં
 જાય ” એમ આર્ડકુમારે કહ્યું હોત તો તમારું કહેવું મલત, પણ એમ
 નથી કહ્યું અહીંયા તો બ્રાહ્મણોએ પોતાનું ગુરુપણ દેશ્વામયુ, અને બ્રહ્મજો
 જને પુન્યનો સ્વધ (પુજ) તથા મોક્ષનો હેતુ જણાવ્યો, તેના અગ્નિપ્રાયનો
 ઉત્તર વીધો છે જો બ્રહ્મજોનમા પુન્યનો સ્વધ તથા મોક્ષનો હેતુ માને
 તથા ગુરુ જાણીને દે, તો નારકીમાં જાય, પણ અગ્નિપ્રાયનો ઉત્તર છે, પણ
 એ શ્રીવીતરાગદેવનું ઉપવેશીક વચન નથી પણ તો ક્યારે આર્ડકુમાર
 શ્રી માહાવીર જગવંત પાસે દીક્ષા લેવા જાય છે, તેવારે બ્રાહ્મણે જૈનધર્મને
 નિષેધ્યો તથા મિથ્યાસ્થ આપ્યો, તેથી આર્ડકુમારે વીવાદમાં ઉત્તર વીધો
 કે, જે બ્રાહ્મણને જમાને તે નારકીમાં જાય પણ એ વચન પ્રમાણ નથી
 એટલે વિવાદ વચન મહસ્થનું છે

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, સમકિતી ધર્મ સર્વામાં જુઠ કેમ ઓછે ?
 અને સમકિતીનું વચન પ્રમાણ કેમ નહીં ? તેનો ઉત્તર હે વેવાનુપ્રીય !
 સમકિતી આવક તો પાપના અનેક કામ કરે છે તથા રાગદ્વેષને વશ
 અનેક જુઠ ઓછે છે જેમ આવકના પ્રણામ વૈરાગજાવમાં વિક્ષા લેવાના
 હોય, તેવારે સસારી (મોહમાં દુઃખ થયેલા) કહે કે, ઘરમાં બેઠો ધર્મ
 ધ્યાન કર, દાન દે અને આવકના વારઘત પાસ, તેથી પણ સદ્ગતિ
 થઈ જશે, મારી ઠાતીને વાહ દેઈ કેમ જાય છે તેવારે આવક જાવ આ
 રિત્રીયો પણ એમ કહે કે, તમે મારા આત્માના ઘેરી ઠો, મને ઘરમાં રાહીને
 સસારમાં તથા નરક નિગોદમાં પ્રમાવવા પાહો ઠો એમ વિવાદમાં વચન
 કહે છે જેમ જમાણીની માતાએ જમાણીને કહ્યું કે, હે પુત્ર ! પણ શરી
 રથી ધન, જીવન તથા સ્ત્રીના સુખ જોગલો, પઠી વીક્ષા લેજો તેવારે
 જમાણીએ કહ્યું કે, હે માતા ! પણ તન, ધન, જીવન અને કુટુંબ અનત

संसारनां वधारणहार ठे तथा चार गतिमां अनंत काल सुधी रुत्ताव-
णहार ठे. एम विवादमां कळुं.

हवे जुळ ! श्रावक घरमां वेठो तन, धन, जोवन, स्त्री आदिक
जोगवतो श्रावकपणुं पाले, ते एकावतारी थाय के नही ? पण वैरा-
गीने संसारो घरमां राखवा च्हाय, तेवारे समकिती श्रावक ज्ञावचा-
रित्रीयो पण संसारोउने विवादमां उपदेश देवाने उंची नीची परुपणा
करे, तेनुं वचन प्रमाणमां न गणाय. वली छेपने वश विवादमां साधु
मुनीराज पण उंचां नीचां काम करे ठे, तथा उंचुं नीचुं वचन बोली
जाय ठे. जेम नागेश्री ब्राह्मणीए धर्मरुची अणगारने करवुं तुंमरुं
वहोराव्युं, तेथी तेमनी घात थइ. पढी धर्मघोष आचार्ये श्रुतज्ञानेकरी
धर्मरुचीने सर्वार्थ-सिद्धमां उपन्या दीठा, अने नागेश्री ब्राह्मणीए क-
रवुं तुंमरुं वहोराव्युं एम ज्ञाने करी दीठुं. पढी धर्मरुचीना मोहे करी
नागेश्री ब्राह्मणीने बजारमां तथा गलीए गलीए हिली निंदी. ए काम
धर्मघोष आचार्ये छेपमां तथा विवादमां कथुं, तेम बीजा साधुने ए
काम करवुं योग्य नथी. तेमज आर्द्धकुमारे ब्राह्मणोने जैन धर्मने निंदता
जाणी ए वचन विवादमां कळुं, पण आर्द्धकुमारनुं ते वचन प्रमाणमां
न गणाय. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, साध श्रावकने कर्मने वशे दोष
तो लागी जाय, पण धर्म उपदेशमां उती अढती परुपणा करे नही.
तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्रावक समझष्टी तो कयांय रह्या, पण
साधुजी दस पूर्व माठेरा ज्ञणेला श्री केवलीना वचननी नेश्राय बीना
पोताना मनथी सूत्र गुंथे तेनां वचन पण एकान्त प्रमाण नथी; अने
(समसूत्र) साचां मानवां कळ्यां नथी. शाख सूत्र नंदी. ते पाठः—

से कितं समसूयं, २ जइमं अरिहंतेहिं जगवंतेहिं उपन्न
नाण दंसणधरेहिं तिलोक निरिक्खिय महियं पुइएहिं तोय
पच्चु-पन्न मणागय जाणएहिं सबनाणेहिं सबदरिसिहिं
पणिहिं दुवादसग गणि पिंमग पणत्ता तंजहाः—आयारो १

સૂયગનો ૨ એઠાણ ૩ સમ્મવાજ ૪ વિવદાપણત્તા ૫ ના-
યાધમ્મકહાજ ૬ ઉવાસગદસાજ ૭ અતગમ્મસાજ ૮ અ
ણુત્તરોવવાહ્યદસાજ ૯ પપ્પદાવાગરણાહ ૧૦ વિવાગસૂય
૧૧ દિઠ્ઠિવાજય ૧૨ હ્વેહ્ય દુવાલસગ ગણિ પિન્ના ન-
ઉદસ પુઘિસ્સ સમસૂય અજિણ દસ્સ પુઘિસ્સ સમસૂય તે-
ણપર જિણેસુ જયણા સેત સમસૂય ॥

અર્થ — સે૦ તે કિં૦ શુ સ૦ સમ્યક્ સૂત્ર ? इति प्रश्न गुरु बोद्ध्या
के, हे शिष्य ! सम्यक् सूत्र ज० जे ए प्रत्यक्ष आगच्छ कहेशे ते अ०
अशोकादि अष्ट महा प्रतिहार्यना धरणहार अरिहत्त ज० सम्यक् इश्व
र्यादिकना धरणहार ते जगवत्, उ० उत्पन्न ना० केवलज्ञान द० केवल
दर्शनना ध० धरणहार ति० त्रण लोकना नि० देखणहार म० म
हिमा योग्य ठे, पू० पुजवा सत्कार करवा योग्य ठे, ती० झुतकाळ प० वर्त-
मानकाळ अने म० जविष्यकाळ, ए त्रण काळना जा० जाण ठे ते श्री
तीर्थंकरदेव स० सर्वज्ञ सद० सर्वदर्शी ते पुरुषोष्ट प० (प्रसात) कक्षा ते शु
कलु ते कहेठे दु० छादशागीरुप ग० आचार्यनी पिं० पेटी प० कही त०
ते कहेठे — आ० आचारागने विपे पांच आचारनो विवरो (साधुनो
आचार) चाख्यो ठे १ सू० सुयगनागने विपे स्वसमय परसमयना जाब
चाट्या ठे २ ठा० ठाणायागने विपे एक ठाणाथी माकीने दसठाणा सुधी
बोख चाट्या ठे ३ स० समवायांगने विपे एक समवायागथी खइ सवे
खास कोनाकोनी प्रमुख बोख चाट्या ठे ४ वि० विवाहपन्नतिने विपे
गोतमस्वामीण ठग्रीस हजार प्रश्न पुठ्या तेनो विचार जगयती सूत्रमा
चाट्यो ठे ५ ना० ज्ञाताने विपे ग्राम नगरनो, साधु साधवीनो अने सर्व
वस्तुनो धीचार चाख्यो ठे, अने धर्म वचनाने विपे सामी त्रणकोरु कया
फही ठे ६ उ० उपाशयदशाने विपे दस आशवनी उत्पट्टी करणीनो
धीचार फह्यो ठे ७ अ० अतगमदशागने विपे अत समये अष्टकर्मनो
अत कीपो तेनो धीचार चाख्यो ठे ८ अ० अणुत्तरोववाह्यदशागने विपे पांच

अणुत्तर विमानने विषे पोहोच्या तेनो वीचार चाढ्यो ठे. ए प० प्रश्नव्याकरणे विषे अंगुष्ठादिक प्रश्ननो, पांच संवरनो अने पांच आश्रवनो वीचार चाढ्यो ठे. १० वि० विपाकने विषे शुज्ज-विपाक, अशुज्ज-विपाक कर्मनो विचार चाढ्यो ठे. ११ दि० द्रष्टिवादने विषे पांच प्रकारनो विचार चाढ्यो ठे. १२ इ० ए प्रत्यक्ष दु० वार अंग ग० आचार्यनी पिं० पेटी ठे. ते आचारांगादिक ठे ते मध्ये आचार एकादिक गुण आव्या, ते जेम द्रव्य शब्द वस्तुमां ठए षट् द्रव्य आव्या, ते घणा जणणहार आश्री वार अंगमां सर्व समाणा. वली तेनुं स्वरूप कहेठे. च० चउद पु० पूर्वधारीनां कर्या स० सम्यक् सूत्र कहिए. अ० वली द० दस पु० पूर्व संपूर्ण जण्या ठे ते दस पूर्वधारीनां कर्या पण स० सम्यक् सूत्र कहिए. एटलानांज कर्या निश्चय सम्यक् सूत्र जाणवां ते सर्वने सम्यक् सूत्र कहिये. ते० ते उपरांत जि० जे दस पूर्वथी उहुं जण्या ठे तथा नव पुर्व जण्या ठे तेनां कर्या सूत्रनी ज० जजना ठे. से० ते स० सम्यक् सूत्र कहां.

जावार्थः—हवे जुउ ! दस पूर्व उणा जण्या साधुनां वचन समसूत्र (साचां) करी मानवां, एम श्री वीतरागदेवे कळुं नथी, पण साच जुवनी जजना कही ठे. त्यारे हे देवानुप्रीय ! ते वखते आर्झकुमार केटला पूर्वनुं ज्ञान जण्या हता ते कहो. वली कया सूत्रमां श्री वीतरागदेवे कळुं ठे के, ब्राह्मणोने जमाक्याथी नारकीमां जाय, के ते वचननी नेश्रायथी आर्झकुमारे कळुं ते सूत्रनुं नाम बतावो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ बीजा सूत्रमां तो श्री वीतरागदेवे, ब्राह्मणोने जमाक्यां नारकीमां जाय, एम श्रीमुखथी तो कळुं नथी, पण आर्झकुमारेज ए वचन ब्राह्मणोने कहां ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्रमां केवलीना कहा विना मनथी आर्झकुमारे विवादमां ब्राह्मणोने कळुं, ते वचन प्रमाण केम थाय ? केमके दस पूर्व पुरं जण्यावीना साधु मनथी कहे ते वचन प्रमाणमां नथी; त्यारे आर्झकुमारे विवादमां मनथी ब्राह्मणोने कळुं, ते वचन प्रमाण केम थाय ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “आर्डकुमारे विवादमा वचन कक्षां प्रमाण नथी, त्वारे श्री केवलज्ञानी श्रीतीर्थकरदेव, गणधरे सूत्रमां के घाह्यां ? केवली गणधरे सूत्रमा घाह्या तेवारे तो ते वचन केवली ग धरे वखाण्यां तथा अगीकार कर्या कहेवाय ते वचन प्रमाणमां के नही ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्राय ! एतो अपेक्षाय वचन ठे जेम आर्डकुमार अने ब्राह्मणोने माहोमाहे विवाद अयो अने उत्तर प्रत्युत्थया, तेम सूत्रमा गणधरे गुण्या ठे, पण केवलज्ञानीए वखाण्या कष्ट होय तो कहे अने ते पाठ बतावो जो वखाण्या कक्षा होय एम कष्ट ओइए के, हे आर्डकुमार ! तें ब्राह्मणोने साचा वचन कहे अने जेम तें ब्रह्मा तेम हु कहु बु जेम तुगीया नगरीना आवकोए । पार्श्वनाथ जगवानना सतानीया साथे चर्चा कीधी, अने तप सजमना प पुठया तेवारे स्थिरे कष्ट के, सजमथी आवता कर्म रोकाय, अने तप आगक्षां कर्म पातखा पनी खपे एम सूत्र जगवती शतक बीजे ठेहो पां मे कष्ट ठे पठी स्थिरे तुगीया नगरीची विहार कर्यो, अने श्रीमाहात्म्य स्वामी राजएही नगरीए पधार्या त्या गौतमस्वामी बेळानु पारणु बोहोर राजएही नगरीमा पधार्या त्या फरता घणा खोकोनी समिपे आ वात तां छी के तुगीयानगरीना आवकोए पार्श्वनाथस्वामीना सतानीया साथे सजमना फल विपे चर्चा करी पठी गौतमस्वामीए आवीने श्री माहात्म्य स्वामीने पुठयुं, तेवारे जगवते कष्ट के, हे गौतम ! ए अर्थ साचो ठे कहु पण एमज कहुतुं एम श्री पार्श्वनाथजीना सतानीयाना वचन । माहावीरजगवते स्वीकार्या वली जगवतीजीना अठारमा शतकमा मंश्राधके अन्यमतिठं साथे पचास्तिकायनी चर्चा करी, अने तेमने कर्या पठी तेणे श्री जगधतने आधीने वदणा करो त्या जगवते ते वधनी प्रशंसा कीधी

वली उपाशकदशागमा कुरुकोलीया आवके गोशाक्षामती देवत न्याय चर्चा करीने खष्ट कर्यो पठी जगवत पधार्या त्वारे तेमने कुरुकोलीयो वदणा करवा आव्यो त्या जगवते गौतमादिकना मोढाकने ते

प्रशंसा कीधी. तेम आर्द्धकुमारना वचननी जगवंते प्रशंसा कीधी होय तो बतावो. वली तमे कहोठो के आर्द्धकुमारे विवादमां वचन कहां ते जो प्रमाणमां नथी, तो सूत्रमां केम घाट्यां? पण हे देवानुप्रीय ! एवा पाठ तो सूत्रमां घणा ठे. जेम जंबुद्वीपपन्नति सूत्रमां जरतमाहाराजा ठ खंरु साधवा गया, त्यारे मागध, वरदाम अने प्रज्ञास तिर्यना देवता उपर बाण भेदयुं, ते बाण देवताना जुवनमां परयुं, ते देखी देवताए कोपमां आधीने वचन कहां. तेमज उत्तरार्धजरतमां तमसगुफा जेदीने गया पढी म्लेच्छराजाने वचन कहां. ते जंबुद्वीपपन्नतिनो पाठः—

तएणं से सर जरहेणं रणा णिसठेसमाणे खिप्पामेव दु-
वालस्स जोयणाइ गंता मागह तिढा हिवइस्स जवणंसि
णिवइए. तएणं से मागह तिढा हिवइ देवे जवणंसि सर
णिवइयं पासइ २ ता आसूरते रुठे चंमीक्किइ कुविए मि-
सिमिसेसमाणे तिवलिं जिउमिं णिमाळे साहरइ १ ता एवं
वयासी केसणं जो यस अपब्बिय पब्बिए दुरंत पंत लक्खणे
हिण पुण चाउदसे हिरि सिरि परिवज्जिए ज्जिणं ममं
इमाए एयाणुं-रुवाए दिवा देवहीए दिवाए देवजूइए दि-
वेणं दिवाणु-जावेणं लधाए पत्ताए अजिसमणागयाएउप्पि
अप्पु रसूए जवणंसि सर णस्सरइ तिकट्टु सिहासणाउ
अप्पुठेइ १ ता जेणेव से णामायंके सरे तेणेव उवागढइ १
ता तं णामायकं सरं गिण्हइ १ ता णामाकं अणुप्पवाए
इणामकं अणुप्पवाय माणस्स इमे एयारुवे अच्चत्थिए चिं-
तिए पत्थिए मणोगए संकप्पे सम्मुप्पज्जिढा उप्पणे खलु
जो जंबुद्वीवे १ जरहेवासे जरहेणामंराया चाउरंत चक्रवट्ठीतं
जीय मेयं तीय पच्चुप्पण मणागयाणं मागह तिढ कुमा-

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “आर्जकुमारे विवादमा वचन कक्षां ते प्रमाणा नथी, त्वारे श्री केवलज्ञानी श्रीतीर्थकरवेव, गणधरे सूत्रमा केम घाड्या ? केवली गणधरे सूत्रमा घाड्या तेवारे तो ते वचन केवली गणधरे वखाण्यां तथा अगीकार कर्या कहेवाय ते वचन प्रमाणमा केम नही ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! एतो अपेक्षाय वचन ठे जेम आर्जकुमार अने ब्राह्मणोने माहोमाहे विवाद थयो अने उत्तर प्रस्तुत यया, तेम सूत्रमा गणधरे गुण्या ठे, पण केवलज्ञानीए वखाण्या एम कष्ट होय तो कहे अने ते पाठ घतावो जो वखाण्या कक्षा होय तो एम कष्ट जोड्य के, हे आर्जकुमार ! तें ब्राह्मणोने साचा वचन कक्षा, अने जेम तें वक्षा तेम हु कहु तु जेम तुगीया नगरीना आवकोए श्री पार्श्वनाथ जगवानना सतानीया साथे चर्चा कीधी, अने तप संजमना फल पुठया तेवारे स्थिधरे कष्टुं के, संजमथी आवता कर्म रोकाय, अने तपही आगळा कर्म पातळा पनी खपे एम सूत्र जगवती शतक वीजे उद्देशे पांच मे कष्टु ठे पठी स्थिधरे तुगीया नगरीथी विहार कर्यो, अने श्रीमाहावीर स्वामी राजएही नगरीए पधार्या त्या गौतमस्वामी बेळानु पारणु बोहोरवा राजएही नगरीमा पधार्या त्या फरता घणा लोकोनो समिपे आ वात सांचली के तुगीयानगरीना आवकोए पार्श्वनाथस्वामीना सतानीया साथे तप संजमना फल बिपे चरचा करी पठी गौतमस्वामीए आवीने श्री माहावीर स्वामीने पुठयु, तेवारे जगवते कष्टुं के, हे गौतम ! ए अर्थ साचो ठे अने हु पण एमज कहुंहु एम श्री पार्श्वनाथजीना सतानीयाना वचन श्री माहावीरजगवते स्वीकार्या वली जगवतीजीना अठारमा शतकमा मरुफ आवके अन्यमतिठं साथे पचास्तिकायनी चर्चा करी, अने तेमने सह कर्या पठी तेषे श्री जगवतने आवीने वदणा करो त्या जगवते ते आ वक्नी प्रशसा कीधी

वली उपाशकवशागमा कुरुकोलीया आवके गोशासामती देवताने न्याय चर्चा करीने खट कर्यो पठी जगवत पधार्या त्वारे तेमने कुरुकोलीयो वदणा करवा आव्यो त्या जगवते गौतमादिकना मोडाकने तेनो

थयो रु० रुध्योथको चं० क्रोधेकरी आकरो थयो कु० कोप्यो मि० क्रो-
 धरुप अग्निथो दीपतोथको ति० त्रण सल जि० नृकुटीए णि० लीलाटे
 सा० चक्रावे, चक्रावीने ए० एम व० कहेवा लाग्यो. के० कोण ठे ज्ञो०
 इति संबोधने. य० ए बाणनो मुकणहार अ० अप्रार्थित मरणनो प०
 वंठणहारो, दु० माठा पं० तुछ ल० लक्षणनो धरणहार, हि० हीणपुन्यो
 चा० काली बोली तुटती चउदस अमावाशनो जण्यो, हि० लाज सि०
 शोभा प० रहित, जि० जे पुरुष म० मारी इ० एवी ए ताड्यरुप प्र-
 त्यक्ष दीसती दि० दीव्य दे० देवता संबंधिनी रिद्धि दि० प्रधान दे०
 देवतानी जू० जोती क्रांति दे० देवता संबंधी दि० देवताना अनुज्ञाग
 अने महिमाए करीने ल० लाध्याप० पाम्या अ० जोगतां प्रत्ये सन-
 मुख आवे एवी रिद्धि उपर उ०पोतानी आपदाए परनी संपदानो अजि-
 लाषियको मारा ज० जुवनने विषे स० बाण णि० नाखे ठे. ति० एवुं
 कहिने सि० सिंहासनथी अ० उद्यमवंत थको उठे, उठीने जे० जीहां
 से० ते णा० नामांकित (नाम सहित) स० बाण ठे ते० तीहां उ०
 आवे, आवीने तं० ते णां० नामांकित स० बाण गि० ग्रहे, ग्रहीने णा०
 नामना अक्षर अणु० वांचे. हवे नामना अक्षर वांचताथका इ० एता-
 ड्यरुप हेवो अ० आत्माथी उपन्यो अजिप्राय चि० चिंतारुप प० प्रा-
 र्थनारुप म० मनने विषे उपन्यो एवो चिंतारुप सं० संकटप स० सम्यक्
 प्रकारे उ० उपन्यो. ख० निश्चे ज्ञो० इति आमंत्रणे जं० जंबुद्वीप नामा
 द्वीपने विषे ज० जरतक्षेत्रने विषे ज० जरतनामे राजा चा०चार दिशिना
 अंतनो करणहार च० चक्रवृत्त (चक्रनो धरणहार). तं० ते ज्ञणी जी०
 जीत आचार ठे मे० अमारो ती० अतित काले थइ प० वर्तमान काले
 ठे म० अनागत काले थाशे. मा० मागधर्तिथ कु० कुमार दे० देवतानो
 रा० राजा चक्रवृत्तने मु० जेटणुं क० करवानो आचार ठे तं० तेजणी ग०
 जातं अ० हुं पण, ज० जरत राजाने उ० जेटणुं क० करूं. ति० एम कहिने
 ए० एवुं सम्यक् प्रकारे सं० विचारे, विचारीने हा० ह्यैयानो हार मु० मा-
 यानो मुकुट कुं० कुंरुल क० कमां तु० बाजुबंध व० देवदुष्य वस्त्र प्रमुख

राण देवाण राक्षण सुवर्णाण्य करिण्ता त गङ्गाभिण अ
 हपि नरहसरणो उवर्णाण्य करेमि तिकहु एव संपेदिह
 २ ता हार मठरु कुम्हाण्य वग्गाण्य तुम्याण्य व
 ण्य आनरणाण्य सरच णामायक मागदतिठो दग
 च गेण्हइ २ ता ताए उक्किठाए तुरियाए चवळाए चम्पाए
 ठेयाए जयणाए उधुयाए सिग्घाए दिव्वाए देवगइए वीती-
 वयमाणे २ जेणेव नरहेराया तेणेव उवागठइ २ ता अं
 तखिखपम्बणे सखिखाणआय पंचवणाइ वढाइ पवर
 परिहिए करयल परिगदिय दसणह सिरसावत्त मठए अ-
 जली कट्टु नरह राय जएण विजयण वधावेइ २ ता एव ब-
 यासी अज्जिजिएण देवाणुप्पिएहि केवलकप्पे नरहेवासे
 पुरत्तिमेण मागह तिठमेराएत अहण देवाणुप्पियाण वि-
 सयवासी अहणं देवाणुप्पियाणं आणत्ती किंकरे अहण
 देवाणुप्पियाण पुरत्तिमिद्धेणं अतवाळे तंपम्बितुणं देव-
 णुप्पिया मम इम एयारुवं पीयदाण तिकहु हार मठरु कु-
 म्हाण्य कम्गाण्य जाव मागह तिठोदग च उवणेइ.
 तएण से नरहेराया मागदतिठकुमारस्स देवस्स इमेयारुवं
 पीयदाण पम्बिइ २ ता मागदतिठ-कुमारदेव सकारेइ स-
 म्माणेइता पम्बिसजेइ ॥

अर्थ — त० तेवारे से० से स० घाण ज० नरह २० राजाए बि०
 मुक्युयकुं सि० उतावसु दु० धार जोजन सुधी गं० जहने मा० मागध
 ति० तीर्थना हि० अधीपति देवताना ज० जुवनमा णि० पम्बु त०
 तेवारे से० से मा० मागध तीर्थना हि० अधीपति दे० देवता पोताना
 ज० जुवनमां स० घाण णि० पम्बु पा० बेले, बेलीने आ० कोपापमान

જાવાર્ય:—હવે જુડે માગધ તીર્થના દેવતાએ વિવાદમાં કોપથી
 ઝરતમહારાજાને એવાં વચન કહ્યાં:—“એવો કોણ છે ? મર્ણને કોઈ ન વાન્ઠે
 તેનો વાંઠણહાર, માઠા લક્ષણનો ધણી, તુટતી ચૌદસ કાલીબોલી અ-
 માવાશ્યાનો જણ્યો, લજ્યા લક્ષ્મણ કરીને રહિત.” એ વચન દેવતાએ
 કહ્યાં. એવાં વચન વરદાસ અને પ્રજાસતીર્થના દેવતાએ પણ કહ્યાં અને
 એવાંજ વચન મ્લેહ્ય રાજાએ પણ કહ્યાં, અને તે કેવલી ગણધરે સૂત્રમાં
 ગુંથ્યાં. હે દેવાનુપ્રીય ! તમારે લેખે તો ઝરત માહારાજા એવા હીંણ-પુન્યા
 છે, તેથી દેવતાએ પૂર્વોક્ત વચન કહ્યાં છે, ને ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં છે.
 તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “એ તો દેવતાએ કોપમાં વચન કહ્યાં છે, અને
 દેવતાની કહેણી ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથી છે. એતો અપેક્ષાયે વચન સૂત્રમાં
 ઘાટ્યાં છે, પણ ઝરત મહારાજા તો મહા જ્ઞાન્યવંત છે.” ત્યારે હે દેવાનુ-
 પ્રીય ! જેમ એ વચન દેવતાએ તથા મ્લેહ્ય દેશના રાજાએ કોપમાં ઝરત
 માહારાજાને કહ્યાં તેવાં ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં, પણ ઝરત માહારાજા
 એવા નથી તેમ શ્રાર્ડકુમારે પણ વિવાદમાં બ્રાહ્મણોને કહ્યું કે, તમારા
 સરલા ધર્મના દ્રેણી તથા હિંસા ધર્મના સ્થાપનહાર મંજારા સરીલાને
 બ્રહ્મ જોજન દે, તો નારકીમાં જાય. એ શ્રાર્ડકુમારે વિવાદમાં વચન
 કહ્યાં; તેનું કહેવું ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યું છે. એ અપેક્ષાય વચન છે, પણ શ્રી
 તીર્થકરના સાધુનું ઉપદેશીક વચન નથી. અપેક્ષાય ઉલ્લખ્યા વિના જે
 અર્થ કરે તેને શ્રી તીર્થકરનો ચોર કહીયે. શાસ્ત્ર સૂત્ર પ્રશ્ન વ્યાકરણના
 શ્રીજા સંવરદ્વારમાં, દસ પ્રકારે સાચ કહ્યું છે. વાર પ્રકારે જાણ, સોલ
 પ્રકારનાં વચન, ત્રણ લિંગ, ત્રણ કાલ, એક વચન, દ્વિવચનાદિક સાત
 વિજ્ઞાતિ, અપેક્ષાય વચન, (ઝવણિ) સ્તુતિ વચન, (અવણિય) નિંદ્યા
 વચન, ક્ષત્યાદિક સોલ પ્રકારનાં વચન ઉલ્લખીને પઠી સૂત્રનો અર્થ કરવો.
 (એય અરિહંતાણુણાએ) એવી અરિહંતદેવની આજ્ઞા છે.

તમે અપેક્ષાય વચન જાણ્યા વિના કહ્યાં છે. ને વલી કહો છો કે,
 સૂચનમાં સૂત્રમાં કહ્યું છે, કે બ્રાહ્મણોને જમાડ્યાથી નારકીમાં જાય.
 એવાં સૂત્રનાં જુઠાં નામ લઈ અરિહંતની આજ્ઞાના ચોર કેમ થાઉં છો ?

आ० अनेरा पण शरीरना आचरण म० ते वाण णा० नामाकित खड्गे
 मा० मागध तीर्थनु व० पाणी राज्याजियेक जोग गे० खे, खेड्ने ता० ते
 देवतामा प्रसिद्ध उ० उत्कृष्टी त्रिवहार जोग्य गतितु० मननी उतावळी,
 गति च० कायानी उतावळी गति च० क्रोधे करो जेवो उतावळी गति
 ठे तेवी ठे० चाखवाना गुणमा निपुण ठेक ज० अति वेग गतिए चाखे,
 उ० शरीरना अवयव कपावली गति सि० शीघ्र गति दि० प्रधान दे०
 देवतानी उंची गति वी० हींमो हींमो एवी उतावळी गति करीने आ
 वतोयको जे० जीहा ज० जरत राजा ठे ते० तीहा उ० आवे, आवीने
 अ० अधर आकाशे उजो रखो यको स० न्हाणी घुघरी घमकावतो
 यको प० पाच वर्षना व० वस्त्र तथा प० उत्तम प० चीर पहेयां ठे जेथे
 एवो क० करतस (हाथना तळा) प० परिमहित सहित बे हाथना द०
 दहा नख सि० माथे आवर्तन करीने तथा म० मस्तके अ० अजळी
 करीने ज० जरत राजाने ज० जय वि० विजय शब्द करीने व० वधावे,
 वधावीने ए० एतु व० कहे, अ० जीत्यो आझा वश कर्यो दे० हे देवानु
 प्रीय ! तमे के० केवळ कल्प सघसु ज० जरत क्षेत्र पु० पूर्व दिशे मा०
 मागध तीर्थनी मे० मर्यादा खगी अ० हु तमारो विश्वासी दे० हे दे
 वानुप्रीय ! तमारा वेशनो वि० वशणहार अ० हु तमारो आ० आझा
 कारी किं० (शेषक) चाकर तु अ० हु तमारो दे० हे देवानुप्रीय ! पु०
 पूर्व दिशाना अ० अत (ठेका) नो पाखफ, पूर्व दिशाना माणसने ठप
 डव्यादिकनो निवारणहार तुं त० ते माटे घान्ठो दे० हे देवानुप्रीय !
 म० मारु ए० एतु पी० (प्रीतीवान) जेटणु ब्यो ति० एतु कहीने
 हा० हार म० मुकुट क० बेर्कुंरुस क० कमानी जोकी जा० जावत मा०
 मागधतीर्थनु व० पाणी उ० जेटणु आपे त० तेवारे से० ते ज० जरत-
 राजा मा० मागध ति० तीर्थ कुमारनामे दे० देवतानुं इ० एतु पी०
 प्रीतीवान (जेटणु) प० खे, खड्ने मा० मागध तीर्थकुमार देवताने स०
 वचने कुरी सत्कारे सम्मा० सन्मान करे, वस्त्रादिके सन्मानीने उठी
 उजो घाय प० प्रतिविसर्जे (पोताना स्थानके जवानी आझा दे)

જાવાર્થ:—હવે જુઠું માગધ તીર્થના દેવતાએ વિવાદમાં કોપથી
 ઝરતમહારાજાને એવાં વચન કહ્યાં:—“એવો કોણ છે ? મર્ણને કોઈ ન વાન્હે
 તેનો વાંઠણહાર, માઠા લક્ષણનો ધણી, તુટતી ચૌદસ કાલીબોલી અ-
 માવાશ્યાનો જણ્યો, લજ્યા લક્ષિણ કરીને રહિત.” એ વચન દેવતાએ
 કહ્યાં. એવાં વચન વરદામ અને પ્રજાસતીર્થના દેવતાએ પણ કહ્યાં અને
 એવાંજ વચન મ્લેહ રાજાએ પણ કહ્યાં, અને તે કેવલી ગણધરે સૂત્રમાં
 ગુંથ્યાં. હે દેવાનુપ્રીય ! તમારે લેખે તો ઝરત માહારાજા એવા હીંણ-પુન્યા
 છે, તેથી દેવતાએ પૂર્વોક્ત વચન કહ્યાં છે, ને ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં છે.
 તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “એ તો દેવતાએ કોપમાં વચન કહ્યાં છે, અને
 દેવતાની કહેણી ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથી છે. એતો અપેક્ષાયે વચન સૂત્રમાં
 ઘાટ્યાં છે, પણ ઝરત મહારાજા તો મહા જ્ઞાન્યવંત છે.” ત્યારે હે દેવાનુ-
 પ્રીય ! જેમ એ વચન દેવતાએ તથા મ્લેહ દેશના રાજાએ કોપમાં ઝરત
 માહારાજાને કહ્યાં તેવાં ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યાં, પણ ઝરત માહારાજા
 એવા નથી તેમ આર્ડકુમારે પણ વિવાદમાં બ્રાહ્મણોને કહ્યું કે, તમારા
 સરખા ધર્મના દ્રેણી તથા હિંસા ધર્મના સ્થાપનહાર મંજારા સરીખાને
 બ્રહ્મ ઝોજન દે, તો નારકીમાં જાય. એ આર્ડકુમારે વિવાદમાં વચન
 કહ્યાં; તેનું કહેવું ગણધરે સૂત્રમાં ગુંથ્યું છે. એ અપેક્ષાય વચન છે, પણ શ્રી
 તીર્થકરના સાધુનું ઉપદેશીક વચન નથી. અપેક્ષાય ઉલ્લખ્યા વિના જે
 અર્થ કરે તેને શ્રી તીર્થકરનો ચોર કહીયે. શાલ સૂત્ર પ્રથમ વ્યાકરણના
 શ્રીજા સંવરદ્વારમાં, દસ પ્રકારે સાચ કહ્યું છે. વાર પ્રકારે જાણા, સોલ
 પ્રકારનાં વચન, ત્રણ લિંગ, ત્રણ કાલ, એક વચન, દ્વિવચનાદિક સાત
 વિજ્ઞાતિ, અપેક્ષાય વચન, (નવણિ) સ્તુતિ વચન, (અવણિય) નિંદ્યા
 વચન, ઇત્યાદિક સોલ પ્રકારનાં વચન ઉલ્લખીને પછી સૂત્રનો અર્થ કરવો.
 (એય અરિહંતાણુણા) એવો અરિહંતદેવનો આજ્ઞા છે.

તમે અપેક્ષાય વચન જાણ્યા વિના કહ્યાં છે. ને વલી કહો છો કે,
 સૂચનમાં સૂત્રમાં કહ્યું છે, કે બ્રાહ્મણોને જમાલ્યાથી નારકીમાં જાય.
 એવાં સૂત્રનાં જુઠ્યાં નામ લઈ અરિહંતની આજ્ઞાના ચોર કેમ થાઈ છે ?

एवा अपेक्षाय वचन तो सूत्रमा ठामठाम ठे जेम सकेंद्र अने चमरेंद्र कोणिक राजानी पक्षे आल्या, अने अठार देशना राजा बेका राजानी पक्षे आल्या, त्या धर्म स्थाज वीधी (दसहस्ता) कष्टु ठे ए पण इहंतु तथा राजानुं केहेतुं सूत्रमा गुंथ्युं ठे, ने ए पण अपेक्षाय वचन ठे बखी जगवती सूत्र शतक पहेले, श्री पार्श्वनाथजीना सतानिया काळासवेसी-पुत्र-अशगारे श्री महावीर जगवतना स्थिवरने कष्टु के, तमे सामायक न जाणो, तथा सामायकनो अर्थ पण न जाणो, इत्यादिक आठ प्रश्न पुढया पढी श्री महावीरजीना स्थिवरे अर्थ बताव्या, तयार पढी काळा-सवेसी-पुत्रे प्रतिबोध पामीने कष्टु के, ए वचन में पूर्वे जाणां नही, सदक्षां नहिं, प्रतित्यां नहिं, रुचव्यां नहिं, इत्यादिक बधां बोळ कक्षा पढी कष्टु के, हवे में जाण्या, साजळ्यां, सरदक्षा, प्र-तित्यां, रुचव्यां, एम कष्टुं हवे जुठ ! सामायकादिक आठ बोळ जाण्या विना तथा सरदक्षा प्रतित्या तथा रुचव्या विना श्री पार्श्व नाथजीना सतानीया केम कहेषाय ? परंतु ए अपेक्षाय वचन ठे आ स्थिवरोने एतुं जाणपणु ठे, एतुं पूर्वे कोइ पासे साजळ्यु, जाण्यु, सरदक्षुं, प्रतित्यु के रोचव्यु नहेतु, पण ज्यारे स्थिवरे अर्थ कक्षो त्यारे जाण्यु के, आ स्थिवरोने एतुं जाणपणु ठे हवे जाण्यु, सरदक्षु, प्रतित्यु अने रुच-व्यु, ए स्थिवरनी अपेक्षाय जेवा काळासवेसीए कक्षां तेवा अपेक्षाय वचन गणभरे सूत्रमा गुंथ्या तेम आर्जकुमारे पण ज्यारे ब्राह्मणोए गु-रुपणु जणाव्यु, अने ब्राह्मणोने जमाळ्यामां पुन्यनो स्वध तथा मोक्षनु, अम ठे एम जणाव्यु, त्यारे आर्जकुमारे तेनी कहेणीनी अपेक्षाय तेनो उत्तर वीधो के, जो एतु सरदहे तो नारकीमां जाय ए पण गुरुनी बुद्धे मोक्षने अर्ये दान देवा आशी ना कही ठे, पण अहोयां अनुकपादाननो प्रश्न नथी

बखी तेरापथी कहेठे के “ उत्तराध्ययन सूत्रना चौदमा अध्याय’ नतो धारमो गाथाया प्रशुपुरोहीतने पोसाना वेटाए कष्टुं के, ब्राह्मणने जमाने तो समतमाय (सातमो नारकीमां) पर्वेचि, एम कष्टुं ठे. ए न्याये असे गरीब मागता जोखारी तथा ब्राह्मण प्रमुख सर्व असज्जतिने अनु-

कंपा लांवीने दान दीधामां पाप कहीये ढीए. ” तेनो उत्तर. हे देवानु-
प्रीय ! अहिं तो पहेलां जगुपुरोहीते पोताना बेटाने संजम-तपनी व्या-
घात करवा वास्ते वेदनो मत बताव्यो ठे, तथा घरमां राखवा सारु मि-
थ्यात परुष्युं ठे. ते बापना अजिप्रायनो उत्तर दीधो ठे के, हे पीताजी !
तमे कहुं एम जो सरदहे तो तमतमाए पहाँचे, एम कहुं ठे. तेनी शाख
सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन चौदमानी गाथा ८ थो १५ सुधो. ते पाठः—

अहं तायजं तन्न मुणीण तेसिं, तवस्स वाधायकरं वया-
सी; इमं वयं वेदं विदो वयंति, जहा न होइ असुणाण
लोगो. ॥८॥ अहिज्ज वेए परिविस विप्पे, पुत्ते परिठप्प गि-
हंसि जाया; जोगेण जोगे सह इत्थियाहिं, आरणगा
होहि मुणि पसत्था. ॥९॥ सोयगिणा आय गुणिधणेणं,
मोहानिला पज्जलणा हिएणं; संतन्न जावं परितप्पमाणं,
लालप्पमाणं बहुहा बहुंच ॥१०॥ पुरोहितं कमसोणु-
णंतं, निमंतयं तंच सुए धणेणं; जहं कम्मं कामगुणेहिं
चेव, कुमारगति पसमिस्सवक्कं ॥ ११ ॥ वेया अहिया न-
हवंति ताणं, जुत्ता दिया नेति तमंतमेणं; जायाय पुत्ता
नहवंति ताणं, कोनामत्ते अणुमन्नेज्ज एयं ॥ १२ ॥

अर्थः—अण अथ हवे ताण ते पिता तण त्यां (ते अवसरे) मुण
जावमुनि तेण तेना तण तपने वाण व्याघातकारी वचन वण वोढ्या. इण
ए वण वचन वेण वेदनां विण जाण वण कहे ठे. जण जेम नण न होय
अण अपुत्रीयाने लोण परलोक (मोक्ष) ॥८॥ अण ते माटे वण वेद जणो,
पण जमाको विण विप्रने, पुण पुत्रने पण स्थापीने गिण घरने विषे जाण
हे पुत्र ! जोग जोगवीने जोग जोग सण इण स्त्री संघाते जुक्त जोगी
थरने पढी आण उज्जर अटवीमां होण याजो मुण मुनी पण प्रशस्त
जला. ॥९॥ सोण पुत्रना वियोगनी चिंताथी उपन्यो जे शोक. ते शोक.

रूपी अग्नि करी आ० आत्माना गुण ज्ञानाविरूपो द्रवणे करी मो
मोहरूपी वायराथो प० प्रजस्यो (वक्ष्यो) अ० अधिक तेथो त० अनि
वृत्त जा० अत करण प० सर्व प्रकारे वस्तुतोथको प्रवर्ते ठे, सा० अतिवे
वचन वोलतोथको प्रवर्ते ठे, व० अनेक प्रकारे व० घणा साक्ष्य पास
करतोथको प्रवर्ते ठे ॥१०॥ पु० पुरोहित त० ते वे कुमारने क० अनुक्रमे
कहेतो (देखारुतो) थको प्रवर्ते ठे नि० आमत्रतोथको त० ते सु० पुत्रने
ध० धनेकरी ज० जेम कहेवानो पोसानो जाव हतो तेम अनुक्रमे का०
कामजोगना जे गुण, ते मनोहर शब्दादिके करी आमत्रतो थको प्रवर्ते
ठे कु० ते वे कुमार पुरोहित (तेना मोहाथ पिता) प्रत्ये प० विचारीने
वचन बोख्या ॥ ११ ॥ वे० वेद अ० जण्णाथी न० न थाय ता० शरण,
तथा नृ० जमाख्याथी वि० विप्रने पहोंचाने त० नरके जा० जन्मेखा
पु० पुत्र न० न थाय ता० शरण को० कोण ए तमारु कष्टु हे तात !
अ० माने ? ए० ए कष्टु ते ॥१२॥

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमा तो पुत्रना तप संजमनी व्या
घात करवा तथा तेने घरमा राखवा वास्ते पहेखाथीज पीताए कष्टुं के
“ हे पुत्र ! जे वेदना जाण मोटा रुपीश्वर ठे ते पण एम कहे ठे के,
एटसा कार्य कर्था विना मोक्ष न थाय ‘ असूयाण खोगो ’ अपुत्रियाने
गति नथी ” एवा मिथ्यात सूत्रमा जे वचन कखा ठे, ते वचन पोताना
पुत्रने साचा सहहावे ठे अने अगीकार करावे ठे

वली नवमी गाथामा खोटो मिथ्यात मार्ग देखाने ठे के “ हे
पुत्रो ! मोक्षमार्गनी बुळे तमे वेद जणो, ब्राह्मणोने ब्रह्म जोज यो,
खिठ साथे जोग जोगवो अने पुत्रने घरनो चार स्थापो पठी मुनीपण
खड् यममा विचरखु ते श्रेष्ठ ठे, प्रशसनीक ठे ” एम कष्टु. “ एटसा
कार्य हे पुत्र ! तमे करा ए कार्य मोक्षना साधक ठे पठी तमने मुनी
पण खेवुं श्रेय ठे एटखे एटसा कार्य कर्था विना मुनिपण खेवुं श्रेय
नथी ” एयो अजिप्राय पिताण पुत्रने जणाव्यो ण पितानु केहेवुं तां
जसीने पठी पुत्र बोख्यो के “ हे तात ! ए कार्य मुक्तिनां धग ठे अने

ए कार्य कर्माविना मुनिपणुं श्रेय नथी " एवं जे कोइ सदहे, तेने मिथ्यात्व लागे, अने ते नारकी जाय तो अटके नही; " एम कछुं ठे, पण सेहेजे वेद ज्ञणे तो मिथ्यात न लागे अने नारकी न जाय. वली संसारने हेते अनुकंपा लावीने ब्राह्मणोने जमाके तो मिथ्यात न लागे. अने नारकी न जाय. वली न्हाये धोये धर्म जाणे तो मिथ्यात लागे; पण सेहेजे संसारना हेते न्हाये धोये तो मिथ्यात न लागे; कारणके समदृष्टि-श्रावक पण न्हाय धोय तो ठे. ते माटे मिथ्यात न लागे अने नारकीमां पण न जाय. हे देवानुप्रीय ! मिथ्यातने कारणे करी मुक्ति-नो हेतु जाणे, ते आश्री बापना कह्याना अजिप्रायनो उत्तर दीधो ठे. वली इहां तो एम कछुं ठे के " वेद ज्ञेयार्थी त्राण (सरण) नथी, ब्राह्मणोने जमाड्यार्थी तमतमा पहोंचे, अने जाया पुत्र पण तारवा समर्थ नथी. माटे हे तात ! तमारां वचनने कोण माने ? " एम कछुं ठे; पण एम नथी कछुं, के ब्राह्मणोने जमाड्यार्थी नारकीमां जाय. इहां तो " जुतादियाणंति तमंतमेणं " एम कछुं ठे. एं शब्द तो अलंकारवाची ठे, अने तमंतमे नाम मिथ्यात अंधकारनुं ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन बीसमानी गाथा. ४५-४६-४७:—

जे लखणं सुविण पजंजमाणे, निमित्त कोउहल संपगाढे;
कुहेम विज्जा सवदार जीवी, न गढइ सरणं तंमिकाले।४५।
तमंतमेणं वउसे असीले, सयादुही विप्परिया सुवेइ; संधा-
वइ नरय तिरिखजोणि, मोणं विराहित्तु असाहुरुवे॥४६॥
उडैसियं कीयगमं नियागं, नमुंचइ किंचि अणेसणिजं;
अग्गीविवा सब नरकी जवित्ता इउ चुउं गढई कहुपावां॥४७॥

अर्थ:—जे० जे वेशधारी ल० सामुद्रिके करी शरीरनां लक्षण सु० स्वप्ननो विचार प० लोकनी आगल कहेतो प्रवर्ते, नि० चूमिकंपा-
दिक अतितकाल प्रमुखनुं निमित्त जाये, को० पुत्रादिकने अर्थे स्त्री
परधारने एक पोतीआथी स्नान कराववाने विषे संप्रति आसक्त, कु०

કુરો આશ્ચર્યકારી વિં વિદ્યા મત્રાદિકે કરી સં પાપની ઊપાર્જન કરે
 કરી જીં જીવે, નં તે મત્રાદિકથી ન પામે સં સરણ મત્રાદિક પ્રાપ્ત
 પુત્રન થાય તં અતકાલને વિષે ॥ ૪૫ ॥ તં અતિ અજ્ઞાનપણે કરી
 ઘં દ્રવ્ય યતિ (વેશધારી) અં શીઘ્ર રહિત સં સદાય દું દુ સ્ત્રી વિં
 વિપરીતપણુ મું પામે પરલોકને વિષે સુખ પામવાની આશા હોય તે
 દુ સ્ત્રી પામે સં નિરતર જાય નં નરક તિં સિર્યંચ જોં યોનિને વિષે
 મોં ચારિત્ર વિં વિરાધીને અં અસાધુરૂપ ॥ ૪૬ ॥ તં આધાર્મ્ય
 કિં યતિને અર્થે મુલે છાવ્યા હોય તે નિં નિત્ય પિં નં નમુકે કિં
 કાં યં અં સદોષ અગ્નીં અગ્નિની પેરે સં સર્વ જં જહો જં ઘં
 જ્ઞે ઇં દ્રવ્યો જું ધર્મીને ગં જાય કં કરીને પાં પાપ કર્મ ॥ ૪૭ ॥

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠં ! અનાયીજી મુનોરાજે શ્રેણીક રાજાને પં
 હેલાં તો દ્રવ્ય અનાયપણુ દેલામ્સુ અને પઠો જાવ અનાયપણુ દેલા
 નમુ કે, હે રાજન્ ! સાધુપણુ છેડ શુરુ સજમ તથા પાંચ માહાત્મતા
 પાલે, રસનો ચક્રિ થઈ આધાર્મ્યોદિક આહાર તથા સ્થાનકની પ્રવ
 પ્ત્યા કરે, ઘણાના ઘટમા મિથ્યાત્ ધાલે, પાંચ સુમતિને વિષે જતન ર
 કરે, અને ઘણા કાલ સુધી મસ્તક મુંઝાવી તપ નિયમથી જે અર્થ થાય,
 તેને પોલી મુંઝીની ઊંપમા ધીધી જેમ પોલી મુંઝીમા કાંઈ નથી તેમ
 જેલ તો સાધુનો છે, પણ જ્ઞાન, સમકિત અને ચારિત્રરૂપી ધન નથી તેને
 છોટાં નાણાંની (કાચના કટકાનો) ઊંપમા ધીધી તે અસંજતિથી કોઈ
 જાતિ નામ ધરાવે પણ મિથ્યાત્વ તેને કાલકુટ વિષ સરસો કહ્યો તેને
 વિપરીત શસ્ત્ર ગ્રહે તેની અને અવિધે વેતાલનો મત્ર જપે તેનો ઊંપમા
 ધીધી ૩૦ થી ૪૪ મી ગાથા સુધીમા ઘણો અધિકાર છે અને ૪૫ થી
 ૪૭ મી સુધી તો હજી લક્ષી છે, તેમાં કહ્યું છે કે, વેશધારી યતિ જોપુર
 પનાં લક્ષણ પ્રરૂપે અને સ્વમાનો વિચાર દુષ્ટાવિક પ્રરૂપે તેને ૪૬ મી
 ગાથામાં અજ્ઞાની, મિથ્યાત્વી અને ધીઘ્ર (આચાર) રહિત કહ્યો છે
 સદાય સુખથી વિપરીતપણુ પામે, પરલોકે સુખ પામવાની આશા હોય
 ત્યાં દુઃખ પામે, અને નિરતર નર્ક સિર્યંચમી ધોનોને વિષે જાય. તે

ચારિત્ર વિરાધીને અસાધુરુપ થાય. હવે જુન ! ૪૬ મી ગાથાના પહેલા પદમાં તો અજ્ઞાનપણું તથા મિથ્યાત્વપણું કહ્યું, અને ત્રીજા પદમાં નર્ક તિર્યચની ગતિ કહી. એ ન્યાયે તંમતમે નામ મિથ્યાત્વનું છે.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, इहां तो तंमतमे शब्दे अज्ञानपणું कહ्यું છે, પણ મિથ્યાત્વ કહ્યું નથી. તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! અજ્ઞાનપણું ને મિથ્યાત્વપણું એ બન્ને એકજ છે. જ્યાં અજ્ઞાનપણું ત્યાં નિશ્ચે મિથ્યાત્વ છે, અને જ્યાં જ્ઞાનપણું ત્યાં નિશ્ચે સમકિત છે. સમદ્રષ્ટીમાં જ્ઞાનની નિયમા છે અને મિથ્યાદ્રષ્ટીમાં અજ્ઞાનની નિયમા કહો છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક આઠમે ઉદ્દેશે બીજે. इत्यादिक ठामठाम सूत्रमां अज्ञान અને મિથ્યાત્વ એકજ કહ્યું છે. વલી ત્રીજા પદમાં નર્ક તિર્યચની ગતિ કહી છે અને ચોથા પદમાં અસાધુરુપ કહ્યા છે, તે પણ મિથ્યાત્વ આશ્રી કહ્યું છે. જે દોષને નિર્દોષ સ્થાપે ને અસાધુપણાનાં કામ કરીને સાધુપણું સદ્ભાવે, તેને ઠેતાલીસમી ગાથાના પહેલા પદમાં તંમતમે નામ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વ આવે. તેથી ત્રીજા પદમાં નર્ક તિર્યચની ગતિ કહી, અને ચોથા પદમાં અસાધુપણું કહ્યું. વલી વીસમા અધ્યયનમાં કહ્યું છે કે, જે કર્મને વશે દોષ લગાવે પણ સ્થાપના ન કરે અને દોષને દોષ પ્રરુપે, તેને તો નિશિથસૂત્રમાં પ્રાયશ્ચિત્ત કહ્યું છે; તથા તેને વિરાધક સાધુ ઠવે ગુણઠાણે કહીયે; અને તેની ગતિ તો જવન્ય જવનપતિ-દેવતાની અને ઉત્કૃષ્ટી પેહેલા દેવલોકની કહી. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક પહેલે ઉદ્દેશે બીજે. વલી પચીસમા શતકના ઢગ તથા સાતમા ઉદ્દેશામાં ઠ નિયંઠા ને પાંચ ચારિત્રનો વિસ્તાર છે. ત્યાં કહ્યું છે કે, આરાધિક હોય તો ઇંદ્રપણું ૧, સામાનિકપણું ૨, તાયતિસગપણું ૩, કોટવાલપણું ૪, અને અહમિંદ્રપણું ૫, એ પાંચ માંદેલી હરકોઈ પદવી પામે. અને વિરાધિક હોય તો ચાર જાતના દેવતામાં જાય એમ કહ્યું છે.

વલી શ્રી પાર્શ્વનાથજીની ૨૦૬ આર્યાન તથા ડ્રૌપદીના લારલા (આગલા) જવમાં સુકુમાલીકા આદિ અનેક સાધપણામાં દોષ લગાવીને દેવતામાં ગયા કહ્યા છે; પણ વિરાધિક સાધુની નર્કતિર્યચની ગતિ

કોઈ ઠેકાણે કહી નથી સર્વથા જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રથી કુમર-
કૃતી પેઠે જે વ્રત થાય તેજ નર્કમા જાય તેમ ફહાં ૪૬ મી ગાથાના
ત્રીજા પદમા નારકીની ગતિ કહી તે વોપને નિર્વોષ સ્થાપે તથા અસ-
જમવણાના કામ કરીને સાધુપણુ સદ્દેશોવે તેથી મિથ્યાત્વ છાગે તે માટે
૪૬ મી ગાથાના પહેલા પદમા તમતમે નામ મિથ્યાત્વનુ ઠે અને તેથી
ત્રીજા પદમા નર્કતિર્યંચની ગતિ કહી વચ્ચી નારકોમા કોણ જાય, તે
૪૬ મી ગાથામા વચ્ચુ કે ઉદ્દેશાક મુલનુ આણ્યું, નિત્ય પિંકાલિક, ય
પણિક કે અણેષણિક કાઢ પણ ઢોને નહીં અને અગ્નિની પરે સર્વજ્ઞથી
થાય, તે પાપકર્મ કરીને વોપને નિર્વોષ સ્થાપે તે નર્કમાં જાય તે આશી
જાણતુ જેમ વીસમા અધ્યયનમા તમતમે નામ મિથ્યાત્વનુ ઠે તેમ વૃ-
થુને પુત્રે કહ્યુ, તે પણ તમતમા નામ મિથ્યાત્વ અધિકારનુ ઠે ય બાપના
કહેવાના અન્નિપ્રાયનો ઉત્તર વોધો ઠે વચ્ચી તમતમે શબ્દ પુરુષ સિંગ
વાચી ઠે શાસ્ત્ર સૂત્ર અણુયોગદ્વાર, યકારાન્ત, ઠકારાન્ત અને બ્રકારાન્ત
ફત્યાલિક શબ્દ પુરુષસિંગ વાચી કહ્યા ઠે ય ન્યાયે તમતમે શબ્દમાં
યકાર અંતમા ઠે અને ય બ્રહ્મકાર વાચી ઠે ય ન્યાયે તમતમે શબ્દ
પુરુષસિંગ વાચી ઠે, અને નારકી તો સ્ત્રીસિંગ વાચી ઠે પાઠમા પુરુષ
સિંગ વાચી શબ્દનો સ્ત્રીસિંગ વાચી અર્થ શીરીતે થાય ? તે માફા હો
તે વિચારી જોજો વ્રણ સિંગ જાણીને પઠી અર્થ કરવાની જગવંતની
આજ્ઞા ઠે વ્રણ સિંગ જાણ્યા વિના અર્થ કરે તે જગવંતની આજ્ઞા થા
હાર ઠે શાસ્ત્ર સૂત્ર પ્રશ્નવ્યાકરણના વીજા સંધરદ્વારમાં તમે મતના છોધે
તમતમે શબ્દ પાઠમા પુરુષસિંગ વાચી ઠે તેનો નારકી યવો સ્ત્રીસિંગ
વાચી અર્થ કરો ઠો, તે ઘણુ અચુક ઠે

તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “ કોઈક ઉત્તરાધ્યયનના ટવાર્ષમા પ્રા-
દ્યોને જમાણ્યા નારકી જાય યવો અર્થ સ્વરૂપો ઠે તેથી અમે કહીએ
ઠીય ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુગ્રીય । અર્થ તો ઉચ્ચસ્થ આચાર્યના મનમાં
જેમ જાણ્યા તેમ સ્વરૂપા ઠે યથા પાયવસુરીજીય, ધર્મસીંહજીય, સતસા
નરજીય, વોલ્લતસાગરજીય, અન્નયવેશુરીજીય અને સદ્મીવક્ત્રજીય

कोशक पाठनी टीका तथा अर्थ जुदी जुदी रीते कर्या ठे. घणा सूत्रपाठना अर्थ अने टीका तो सर्व आचार्योंए कर्यानो परमार्थ एक सरखो मले ठे, पण कोशक पाठना अर्थ अने टीकामां परमार्थ न्यारो ठे. हवे तमे कया आचार्यना कर्या अर्थ प्रमाण करोवो ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “दस पूर्वधारीना कर्या अर्थ तो सर्व प्रमाणमां ठे, अने बीजा अर्थ तो हमणा थोका कालना कर्या ठे. ते आचार्योंने पूर्वनुं ज्ञान नहोलुं, पण ते अर्थ मुल सूत्रना पाठ साथे मले, अने केवलीनां वचन साथे भेलवतां विरुद्ध न पके तो प्रमाण ठे. बाकी पोतपोताना मतना लीधे मनमां जेम जाण्या तेम कर्या, ते प्रमाणमां नथी. जो केवलीनां वचनथो मले तो प्रमाण ठे.” तेनो उत्तर,

त्यारे हे देवानुप्रीय ! ऋगु प्रोहितने बेटे ब्राह्मणोने जमाड्याथी तंमतमा पहोंचामे कळुं, तेनो अर्थ तंमतमे शब्दे नारकीमां जाय. ए अर्थ तमे मतना लीधे प्रमाण केम करो ठो ? केमके त्यां तो जो गुरुनी बुद्धे मोक्षने हेते जाणे तो मिथ्यात्व अंधकारमां पके, एज अर्थ साचो ठे. वली तमे कहो ठो के, ब्राह्मणोने जमाड्याथी नारकीमां जाय त्यारे अमे तमने पुढीए ठीये के, तंमतमे नाम कइ नारकोनुं ठे ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, सातमी नारकीनुं नाम तंमतमा ठे. त्यारे हे देवानुप्रीय ! परदेशी राजाए पोणा बे हजार गामना हांसलनुं, मागता जीखारी तथा ब्राह्मणादिकने दानशाला संभावी दान दीधुं, एम रायपश्रेणी सूत्रमां कळुं ठे. ए तमारे लेखे प्रदेशी राजा पण सातमी नारकीमां गयो जोइए. वली अनेक श्रावको जे अजंगठारे दान दीधा कइया ठे. ते सर्व तमारी कहेणीने लेखे सातमी नारकीमां गया जोइए. वली तमारा श्रावक न्याती, गोत्री, असंजति, अवृति ठे तेने जमामे ठे, गाय जेसो प्रमुख तिर्यच असंजति अवृति ठे तेने पोषे ठे, तथा मागता जिखारी ब्राह्मणादिकने अंतकालमां पेटीयादिक दान दे ठे. ते सर्व दान देवावाला तमारा श्रावक तमारी सदाइने लेखे तो सातमी नारकीमां जेवा जोइए. तेवारे सर्प बीलमां (दरमां) धसतो सीधो याय तेनी परे

तेरापथी स्त्रीसाणा (शरमीवा) थइने कहे के, गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु (धर्म-पुन्य) जाणीने आपे तो नारकीमा जाय, अने ससारनो हेतु अणीने आपे तो पण पाप तो खागे, पण सातमी नारकीमां न जाय तेने उत्तर हे देवानुग्रीय ! तमारी कहेणीने लेखे जिनमार्गी तो धर्म पुन्य जाणे, पण मिथ्यात्वी पहेला गुणठाणाना धणी तो, सर्व मागता प्री-स्वारी अने गरीब ब्राह्मणोने दान दीधामा धर्म पुन्य अने मोक्षनो हेतु जाणो वे, ते सर्व तमारी अरुनी कहेणीने लेखे तो सातमी नर्कमा जबा जोइए, केमके तमे कहो ठो के "सूत्रमा केवलीए कष्टु ठे के, ब्राह्मणोने जमाख्यामा धर्म पुन्य जाणे तो सातमी नारकी (तमतमा) मा जाय" त्यारे केवलीनां वचन सत्य ठे, सदेह जुठ नथी ब्राह्मणोने तथा अस-जति अवृत्तिने दान दीधामा सर्व मिथ्यात्वी धर्म पुन्य जाणे वे ते सर्व तो तमारी कहेणीने लेखे सातमीए जाशे हवे ठ नारकी खाखी रही, तेमा तमारा साध आवक कोण जाशे ते कहो

अहो देवानुग्रीय ! "ब्राह्मणोने जमाख्याथी (तमतमा) सातमी नारकीए जाय एवा जुठा अर्थ करीने अणसमजु जीवोना घटमां बोधा केम घाखो ठो ? सूत्रमा बासुदेव चक्रवर्ती राज्य पट्टिमा मरे, तेनी पण सात नारकीनी समचय गति कही, पण एक सातमीमाज जाय एउ कष्टु नथी सिंह मछादिक हिंसक जीव समचय नारकीमा जाय कष्टु, पण एक सातमीमाज जाय एउ कष्टु नथी वली नारकीमा जवाना चार कारण महा आरजाविक समचय कष्टा तेनी शास्त्र सूत्र ठाणायांग ठाणे चोथे वली जगवती आदि धत्रीश सूत्रमा एउ क्याय पण कष्टु नथी, के फलाणु पाप कर्याथी सातमीमाज जाय त्यारे ब्राह्मणोने जमाख्या तमतमा सातमीमाज जाय, एउ एका न्त वचन केवली केम कहे ? काहा हो ते धीचारी जोजो इहा तो नृशुप्रोदिते पेहेला पोताना वेटाने वेवनो मत, तथा ब्राह्मणोने जमा-ख्यामा मोक्षनो हेतु तथा गुरुनी बुद्धीपणु जणाव्यु ठे ते वापना के हेवाना अग्निप्रायनो उत्तर दोधो के, तमे कहोठो तेम सबहे तो तमतमे

नाम मिथ्यात्व अंधकारमां पने. वली बाह्मणोने जमाड्यां नारकीमां जाय, एवं चीवादवचनमां पापने कहे तोपण ग्रहस्थनुं वचन प्रमाणमां नथी; अने सूत्रमां तो गणधरे बाप वेटानी कहेणीनी अपेक्षानां वचन गुंथ्यां ठे. ते विवादवचन अने अपेक्षाय वचननो उत्तर. आर्द्रकुमारनी चरचामां लख्या ठे. ते रीते जाणवा. वली आर्द्रकुमारने तो ब्राह्मणोए तथा नृगुना वेटाने नृगु-प्रोहीते पहेलां जीन-धर्मथी दिक्काथी प्रणाम नतारवा वास्ते (वेदनो मत) मिथ्यात्वपणुं स्थाप्युं ठे, अने ब्राह्मणोनं गुरुपणुं जणाव्युं ठे. तथा ब्रह्मज्ञोजनमां पुन्यनो खंध, मोक्षनो हेतु, जणावी जिनधर्म निषेधो ठे. तेथी आर्द्रकुमारे अने नृगुप्रोहितना वेटाए ब्राह्मणोने जीनमतना द्वेषी जाणीने कहुं के, तमे कहो ठो तेम सदहीने ब्राह्मणोने जो जमाने तो तंमतमा (मिथ्यात्व अंधकार) मां पहोंचे अने नारकीमां जाय; एवं विवादमां वचन कहुं; पण ते ग्रहस्थनुं विवाद वचन प्रमाणमां नथी. केवली सुनीराजनुं उपदेशीक वचन नीस्पृहिपणानुं नथी. नीस्पृहिपणे उपदेश वचन तो नमिराज रुषीए उत्तराध्ययन सूत्रना नवमा अध्ययनमां कहां ठे. इंडे ब्राह्मणनुं रुप बनावीने नमिराजना समकितना पारखा निमित्ते प्रश्न पुठया. ते ब्राह्मणने जमाड्या विषेनो नमिराज रुषीए उत्तर दीधो. ते पाठः—

जइत्ता विउले जन्ने, जोइत्ता समण माइणे;

जुच्चाय जिठाय, तउ गच्चसि खतिया ॥ ३८ ॥

एय मछं निसामित्ता, हेउ कारण चोइनु;

तउ नमिराय रिसि, देविंदो इण भववी ॥ ३९ ॥

जोसहस्सं सहस्साणं, मासे मासे गवंदए;

तस्सावि संजमो सेउ, अदिंतस्स वि किंचणं ॥ ४० ॥

अर्थः—ज० जो वि० घणा विस्तीर्ण ज० यह जो० जमाकीने स० शाक्यादिक श्रमण मा० ब्राह्मणने द० (गाथादिक सुवर्णादिक दान)

तेरापणी स्त्रीसाणा (शरभीवा) थइने कहे के, गुरुनी बुद्धे मोक्षनो हेतु (धर्म पुन्य) जाणीने आपे तो नारकीमा जाय, अने ससारनो हेतु आपणीने आपे तो पण पाप तो खागे, पण सातमी नारकीमां न जाय तेने उत्तर हे देवानुप्रीय ! तमारी कहेणीने सेखे जिनमार्गी तो धर्म पुन्य जाणे, पण मिथ्यात्वी पहेंछा गुणठाणाना धणी तो, सर्व मागता जी-स्वारी अने गरीब ब्राह्मणोने दान वीधामा धर्म पुन्य अने मोक्षनो हेतु जाणे हे, ते सर्व तमारी अछानी कहेणीने सेखे तो सातमी नर्कमा जबा जोइप, केमके तमे कहो ठो के “सूत्रमा केवलीए कष्टु ठे के, ब्राह्मणोने जमाख्यामा धर्म पुन्य जाणे तो सातमी नारकी (तमतमा) मां जाय” त्यारे केवलीना वचन सत्य ठे, संदेह जुठ नथी ब्राह्मणोने तथा अस-जति अवृत्तिने दान वीधामा सर्व मिथ्यात्वी धर्म पुन्य जाणे ठे ते सर्व तो तमारी कहेणीने सेखे सातमीए जाशे हवे व नारकी खाखी रहि। तेमां तमारा साध आवक कोण जाशे ते कहो

अहो देवानुप्रीय ! “ब्राह्मणोने जमाख्याधी (तमतमा) सातमी नारकीए जाय एवा जुठा अर्थ करीने अणसमजु जीवोना घटमां बोचा केम घाखो ठो ? सूत्रमां वासुदेव चक्रवर्ती राज्य पट्टिमा मरे, तेनी एव सात नारकीनी समचय गति कही, पण एक सातमीमाज जाय एवु कष्टु नथी सिंह मछादिक हिंसक जीव समचय नारकीमा जाय कष्टु, एण एक सातमीमाज जाय एवु कष्टु नथी वली नारकीमा जवानां चार कारण महा आरजादिक समचय कष्टां तेनी शाख । सूत्र ठाशायांग ठाणे चोथे वली जगवती आदि धत्रीश सूत्रमां एवु मयाय पण कष्टु नथी, के फलाणु पाप कर्याधी सातमीमाज जाय त्यारे ब्राह्मणोने जमाख्या तमतमा सातमीमाज जाय, एवु एका-न्त वचन केवली केम कहे ? काझा हो ते बीचारी जोजो इहा तो नृशूद्रोदिते पेहेला पोताना घेटाने वेदनो मत, तथा ब्राह्मणोने जमा-ख्यामा मोक्षनो हेतु तथा गुरुनी बुद्धीपणु जणाव्यु ठे ते वापना के हेवाना अभिप्रायनो उत्तर दोधो के, तमे कहोठो तेम सबहे तो समतमे

નદ્વમ મિથ્યાત્વ અંધકારમાં પડે. વલી બ્રાહ્મણોને જમાડ્યાં નારકીમાં જાય, એવું વિવાદવચનમાં પાપને કહે તોપણ ગ્રહસ્થનું વચન પ્રમાણમાં નથી; અને સૂત્રમાં તો ગણધરે વાપ વેટાની કહેણીની અપેક્ષાનાં વચન ગુંથ્યાં છે. તે વિવાદવચન અને અપેક્ષા વચનનો ઉત્તર. આર્ડકુમારની ચરચામાં લખ્યા છે. તે રીતે જાણવા. વલી આર્ડકુમારને તો બ્રાહ્મણો તથા ઋગુના વેટાને ઋગુ-પ્રોહીતે પહેલાં જીન-ધર્મથી દિક્ષાથી પ્રણામ ઉતારવા વાસ્તે (વેદનો મત) મિથ્યાત્વપણું સ્થાપ્યું છે, અને બ્રાહ્મણોનું ગુરુપણું જણાવ્યું છે. તથા બ્રહ્મજોજનમાં પુન્યનો સ્વંધ, મોક્ષનો હેતુ, જણાવી જિનધર્મ નિષેધ્યો છે. તેથી આર્ડકુમારે અને ઋગુપ્રોહિતના વેટાણે બ્રાહ્મણોને જીનમતના દ્રેષી જાણીને કહ્યું કે, તમે કહો છો તેમ સદ્-હીને બ્રાહ્મણોને જો જમારે તો તંમતમા (મિથ્યાત્વ અંધકાર)માં પહોંચે અને નારકીમાં જાય; એવું વિવાદમાં વચન કહ્યું; પણ તે ગ્રહ-સ્થનું વિવાદ વચન પ્રમાણમાં નથી. કેવલી મુનીરાજનું ઉપદેશીક વચન નીસ્પૃહિપણનું નથી. નીસ્પૃહિપણે ઉપદેશ વચન તો નમિરાજ રૂષીએ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના નવમા અધ્યયનમાં કહ્યાં છે. ઇંડે બ્રાહ્મણનું રૂપ બનાવીને નમિરાજના સમકિતના પારખા નિમિત્તે પ્રશ્ન પુછ્યા. તે બ્રાહ્મણને જમાડ્યા વિષેનો નમિરાજ રૂષીએ ઉત્તર દીધો. તે પાઠ:—

જહ્તા વિઝલે જન્ને, ખોહ્તા સમણ માહ્ણે;

જુઘાય જિઠાય, તઝ ગઢસિ સ્વતિયા ॥ ૩૮ ॥

અય મઠં નિસામિત્તા, હેઝં કારણ ચોહ્ઝં;

તઝ નમિરાય રિસિ, દેવિંદો હણ મવવી ॥ ૩૯ ॥

જોસહસ્સં સહસ્સાણં, માસે માસે ગવંદણ;

તસાવિ સંજમો સેઝ, અદિંતસ્સ વિ કિંચણં ॥ ૪૦ ॥

અર્થ:—જ૦ જો વિ૦ ઘણા વિસ્તીર્ણ જ૦ યજ્ઞ જો૦ જમાડીને સ૦ શાક્યાદિક શ્રમણ મા૦ બ્રાહ્મણને દ૦ (ગાયાદિક સુવર્ણાદિક દાન)

વક્ષણા વક્ષને જુઠ મનોહ કામ જોગ જોગધીને જિઠ યજ્ઞ કરીને
 ત્યાર પઠી ગઠ જાજે તુ સ્વઠ હે કપ્તીરાજા ! ૩૦ એમ મઠ પૂર્વોક્ત અ
 નિઠ સાજીસોને દેઠ જે જે સુલ્લકારી અર્હિસાવિક જેમ ધર્મ તેમ જોગ
 વિક જાણવા ઇત્યાદિક હેતુ કાઠ કારણે સોઠ પ્રેર્યાથકા તઠ તેવા
 પઠી નઠ નમિરાજ રૂપી વેઠ શર્કેદ્ર પ્રત્યે ૬૦ એમ મઠ વોહ્યા ૩૧
 જોઠ જે કોઈ સઠ વસસાલ માઠ માસમાસ પ્રત્યે ગઠ ગાયનુ વાન વે ત
 એવા વાતાર હોય તેને પળ સઠ સયમ શ્રેય હોય અઠ (ગાયારિક)
 અળવેતા હોય તેને અથવા કિંઠ થોડુ પળ ન વેતો હોય તેને પળ
 સજમ જલો ॥ ૪૦ ॥

નાવાર્થ — હવે જુઠ ! ઇહાતો ઇંડે સમકિતનુ પારસુ કરવા વાસ્તે
 પ્રશ્ન પુઠ્યા કે, “ હે ! નમીરાય ! તમે મોટા યજ્ઞ કરીને, બ્રાહ્મણોને
 અમણ શાક્યાદિકને જમાડીને, વક્ષણા વક્ષને, અને મનોહ જોગ જો
 ગધીને પઠી વિક્ષા લેજો ” તેવારે નમિરાજ રૂપીશ્વરે કહ્યુ કે હે ઇંડ !
 વસ સાલ ગાયો મહીને મહીને વાન વે, તેને પળ સજમ શ્રેય ઠે, અને
 કિંચાત માત્ર વાન ન વે, તેને પળ સજમ શ્રેય ઠે એ જુઠ ! વાનના વેલ
 હારને અને અળવેણહારને વક્ષેને સજમ શ્રેય (જલો) કહ્યો, પણ બ્રાહ્મ
 ણોને વાન વેલુ નિપેષ્યું નથી એ નમીરાજ રૂપીનુ વચન શ્રી કેવલીનીપરે
 નિસ્પૃહીપણાનુ ઠે હવે જુઠ ! જો જીનમાર્ગમા કેવલજ્ઞાનીએ અસજતિ,
 અવ્રતિ અને બ્રાહ્મણોને વાન વીધામા સૂત્રમા કોઈ ઠેકાણે પાપ કહ્યું
 હોત તો, નમિરાજરૂપી એમ કહેતા કે “ હે ઇંડે ! હુ તો અસજતિ અ
 વ્રતિ અને બ્રાહ્મણોને વાન વેવામા પાપ તથા નારકીનુ કારણ જાણું ડું ”
 પણ એમ નથી કહ્યુ કેમકે તમારા સરસી અધ્યા નમીરાયની હોત તો
 નિપેક્ષતા, પણ તેમની તમારા સરસી અધ્યા નહોતી; તેથી તેમણે નિ
 સ્પૃહીપણે વચન કહ્યુ તે કેવલજ્ઞાની ગણધરે સૂત્રમા ગુપ્ત્યુ, તે વચન
 પ્રમાણ ઠે, પણ આર્યકુમારના તથા જૈનના વેદાના ચિવાદ વચન પ્રમા
 ણમા નથી પક્ષી અર્હી તો બ્રાહ્મણ ગુરુની વુઠે પુજાયે ઠે, તથા ગુરુની
 વુઠે (મોક્ષને દેતે) વાન લેઠે, મેને ધર્મના રૂપી જાણી ગુરુવુઠે અમા

ड्यामां पाप, मिथ्यात्व अने नर्कनुं कारण कह्युं; पण मागता जीखारी तथा दुर्बलने मरता देखी, अनुकंपा लावीने दान दे, तेमां तो आर्द्ध-कुमारे तथा ऋगुप्रोहितना पुत्रोए पण पाप कह्युं नथी; वास्ते ए अनुकंपा दाननो प्रश्न नथी.

तेवारे तेरापंथी कहेते के “ मागता जीखारीने अनुकंपा लावीने दान देवामां लगार मात्र पुन्य होय तो, आणंद श्रावके असंजतिने दान देवानां पचखाण केम कर्या ? एवो अजिगृह केम लीधो ? ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! आणंद श्रावके मागता जीखारीने अनुकंपा आणीने दान देवाना पचखाण नथी कर्या. बलके आणंद श्रावके तो अनुकंपा दान दीधुं संजवे ठे; कारण के तुंगियानगरी प्रमुखना श्रावकोना घणा गुण वखाण्या. ते मध्ये अजंगद्वारे दान देता कहा. अने “ विठमिय प-उरजतपाणा ” ज्ञात पाणी खाधा पठी वचे ते बाहार नाखे ठे, एवा गुण वखाण्या. वली सुयगरांग सूत्रना बीजा श्रुतष्कंधमां समचय श्राव-कना गुण (विरद) वखाण्या, त्यां पण अजंगद्वार वखाण्यो ठे. ते स-मचय श्रावकोमां आणंद श्रावक पण जेलो ठे. ते आणंद श्रावकने पण अजंगद्वार ठे. ते मोटे अनाथ दुर्बलने तो आणंद श्रावक दान देते; पण “ अन्यतिथी, मिथ्यात्व मार्गना स्वामी, जिनमार्गना छेपी अने तथारूप पाखंरीने दान दजं नही ” एवो सातमा उपाशकदशागना पहेला अ-ध्ययनमां अजिग्रह लीधो ठे. ते पाठः—

तएणं से आणंदे गाहावइ समणस्स जगवउ महावीरस्स
अंतिए पंचाणु-वतियं सत्तसिस्का वइयं उवात्तस्स विहं
सावय धम्मं पम्भिवजती ९ समणं जगवं महावीरं वंदंति
नमंसंति एवं वयासिः-नो खलु मे जंते कप्पइ अजप्पज्जिइ
अणउत्थियावा अणउत्थिय देवयाणीवा अणउत्थिय परि-
गृहियाणिवा चेइयाइ वंदित्तएवा णमंसित्तएवा. पुर्वि अ-

१- एणववत्तेण आलवित्तएवा सलवित्तएवा, तेसिं असणवा
 २- दाउवा अणुप्पदाउवा एणव रायाजिउगेण गणाजिउ-
 ३- गेणं वल्लाजिउगेण देवाजिउगेण गुरुनिग्गहेण वित्तिकं-
 तारेण, कप्पति मे समणे निग्गथे फासु एसणिजेण अ-
 सणपाण खाइम साइमेण वल्ल पमिग्गह कवळ पायपुठ-
 णेण पिढ फल्लग सेज्ज, सधारएण उसह जेसज्जेण पमि-
 खाजे माणरस विहरित्तते तिक . ॥

अर्थ — त० तेवारे से० ते आ० आपद गा० गाथापति सं० भ्रमं
 जगवत म० महावीर स्वामीनी श्रं० सनिपे सर्व विचार साजसीने पं०
 पांच अणुवत्त स० सात शिक्षावृत्त (समकित पूर्वक) दु० चार बि० प्रकारे
 सा० आवकनो ध० धर्म प० अगोकार करे, करीने स० भ्रमण जगवत
 श्री महावीर स्वामीने व० वचने करीने वादे न० भस्तके करीने नम-
 स्कार करे, वादी नमस्कार करीने ए० एम व० कहे 'नो० नहिं ख० निजे
 मे० मुजने जं० हे जगवत । क० कल्पे अ० आज पठी (समकित पान्या
 पठी) अ० अन्यतिथीना साधु, गुरु, शाक्यादिक योगी, सन्यासि, अन्य
 खिंगीना साधु अण० अन्यतिथी सबधीया देव जैन तिर्यंकर टासी हरि-
 हरादिक देवता अ० अन्यतिथी समझा जैनमतिना साधु चे० अरिहं-
 तनी आज्ञा विना निकट्या जमासी प्रमुद्ध निनवादिक अव्यक्त तथा
 एकल विहारी उसन्नादिक पांच जेदे गुण रहित ढीला पासत्थाने व०
 वादवा ए० नमस्कार करवो पु० पहेला अ० अणुवोसता प्रत्ये आ०
 बोलाववा, स० तेणे बोलाव्या पठी पण चारवार सज्जापण करवु ते परि
 प्राज्याकादिकने धर्म निमित्ते (कर्म क्यने हेतुए) वादवा, पुजवा, पंचांग
 प्रणाम के नमस्कार करवा न कल्पे से० तेने पूर्वोक्त रीते धर्म पुन्य भ्रं०
 भ्र० असन, पान, खादिस, सादिस ए चार जातनो आहार वा० देवो भ्र०
 परतिथीने बारवार देवो ते मुजने न कल्पे, श० पण पट्ठु विशेष कार-
 तीक शेठनी पेरे रा० राजादिकना आपइची वेठ तो ग० ज्ञाताना पर-

वशपणे करीने देजं तो, वणवळात्कारे मनुष्यादिकने जोरे देजं तो, देणदेव-
तादिकना कारणे. जुतावेष्टितपणे देजं तो, गुण गुरु, माता, पितादिकना
आग्रहथी देजं तो अने विण अटवी अथवा दुर्जिह्वादि कारणे देजं तो
व्रत न जागे. ए ठ आगार. हवे कण कटपे मेण मुजने सण श्रमण साधु
निण निर्मथने फाण प्रासुक एण ४२ दोष रहित अण अन्न पाण पाणी
(डाक्षादिकनुं) खाण खादिम (फलादिक) साण स्वादिम (मुखेवास
सर्वांगादिक) वण वस्त्र पण पात्र कण कांबली पाण पायपुठणुं
(रजोहरणादिक) पीण पाटीजं फण पुठनुं पाटीजं सेण उपाश्रय संण
संथारो (दर्जन त्रणां पराळादिकनो साथरो) उण रोगापहारी औषध जेण
जेवज वथ्य प्रमुख साधुने योग्य ग्राह्य वस्तु धर्म वृद्धिकारी निर्जरा
(मोक्ष) ने अर्थे साधु प्रत्ये पण प्रतिलाज्जतो थको विण विचरुं तिण
एम कहे. एवो आणंद आवके अजिग्रह लोभो ठे.

भावार्थः—हवे जुजं ! इहां तो “नोकप्पइ अजप्पजइए,” एटखे
आज पहेळां मिथ्यात्वपणामां मुजने कटपता हता, (ए काम करतो
हतो):-अन्यतिथीने (सामी सन्यासि तापसादिकने) १. अन्यतिथीना
देवने (ब्रह्मा विश्व महेश्वरादिकने) २ अने अन्यतिथींए ग्रह्या जैनमतिना
चैत्यने (जैनमतीना साधु अन्यतिथींना जेला थया तेने) ३, ए त्रणेने आज
पहेळां वंदणा नमस्कार करतो हतो, विना बोलाव्यां बोलावतो हतो, वारं-
वार बोलावतो हतो, अलाप सलाप करतो हतो, असनादि चार अहार देतो
हतो, तथा देवरावतो हतो ते हवे पढी वांडु नही, नमस्कार करुं नहि, पहेळां
बोलावुं नही, वारंवार बोलावुं नही, अलापसलाप करुं नही, अने अस-
नादिक चार अहार देजं नही, देवरावुं नही एवो अजिग्रह लोभो. हवे
तमे ज्ञानदृष्टी दइने जुजं के आज पहेळां मिथ्यात्वपणामां आणंदजी
आवके मागता जीखारीने वांदता हता, नमस्कार करता हता? के तथा-
रुप अन्यतिथीने (मिथ्यात्वना स्वामीने) गुरु करीने मानता हता अने
वंदणा नमस्कार करता हता? हवे आवकनां व्रत अंगिकार कर्या पहेळां,
जेने वंदणा नमस्कार करता हता तेनेज वंदणा नमस्कार आज पढी

કરવા ઢોઢ્યા; તથા જેને પહેલા ઘોસાવતા હતા તેનેજ ઘોસાવવું એવું
અસાપસલાપ કરવો ઢોઢ્યો, તથા અસનાદિક ચાર અહાર વેતા ઇલાચિ
પૂર્વે કરતા, તે હવે ઢોઢ્યા ઘણી ઇવા અન્યતિર્થીને દાન વેવું પડે તો ઠ કા-
રણે આગાર છે. તે 'રાયાજિત્તેગેપા' ઇત્યાદિક ઠ કારણમા 'વિત્તિકત્તરેષ'
ઇવો પાઠ છે. ઇ પાઠનો અર્થ એમ છે કે, હુ અનાથ હુર્ધલને (કંતાર)
અટવીને વિષે દુર્નિકાચિ કારણે દાન વેવું હુ, તેમા જો કોઈ અન્યતિર્થી
હુપાતૃપાતુર પોતાઇ વ્યાપ્ત થકો આવી, માગતાની પરે માગીને સંઈ ઝાંચ
તોં વેવાનો આગાર છે. એટલે માગતા જિજ્ઞાસુને આર્થદ આવક પણ રાને
કે છે. ઇ છેલ્લે અન્યતિર્થી અન્યમતના સ્વામીને પણ અનુકપા આપીને
તોં રાને વે છે, પણ ગુરુની બુદ્ધે નથો વેતા

૧. ઘણી માગતા જિજ્ઞાસુ તથા અસજતિને દાન વેવાનાં વચ્ચે
કયાં હોય તો, ઠ ઢીંકીના આગારનું શુ કામ છે? માગતા જિજ્ઞાસુને
વાસ્તે કાંઈ રાજા, ન્યાતીલા, માતા, પિતા, ઘણવંત, વેવતા, જબરાઈ કરીને
કહે કે, તમે એને દાન ઘો? અર્થાત્ નજ કહે ઇ તો રાજાદિક તથા
અન્યતિર્થીને શુ કરીને માને છે, તેને વાસ્તે જબરાઈ કરીને પણ કહે
કે, "અમારા શુરુને ઘવણા નમસ્કાર કરો, દાન ઘો" એમ જબરાઈ કરીને
રાજાદિક કહે તો અન્યતિર્થીના મતના માણેકને (મિષ્યાત્વીને) વચ્ચે
નમસ્કાર કરવાનો અને દાનાદિક વેવાનો આગાર છે ઇ પાંચ તો જબ-
રોષ્ણના આગાર છે, અને ઠતો અનુકપા આપો આગાર છે કે; એજ
અન્યતિર્થી-મતનો-સ્વામી દુર્નિકાચિ કારણે અટવીને વિષે હુર્ધલપણે
માને તો દાન વેવાનો આગાર છે ઇ છેલ્લે અનુકંપા દાનનો કરણી તો
આર્થદ આવક કરે છે, પણ "અન્યતિર્થી મતના-સ્વામી ધર્મના છેલ્લી છે
તેને આર્થ નહીં" ઇવો આર્થદ આવકે અજિગ્રહ સ્ત્રીવો છે, પણ આર્થદ
આપકને કાંઈ પણ પચલાણ નથો કે "હુ અસજતિને આપુ નહીં"
વાસ્તે અસજતિ અને અન્યતિર્થીમાં ઘણો ફેર છે અન્યતિર્થી તો. ૩૬૩ પા-
સક મતના વેલાકુળાહારા, જૈનમાર્ગના છેલ્લી, નિવક છે તેને આપતાં
વાંદતા અસાપસલાપ કરતાં જૈનમાર્ગને સમુતા સાગે, પાસંકુમાર્ગ વીરે.

अने लोक पण एस जाणे के, आणंद श्रावक एवा माह्या उतां पाखंकी-
ने माने ठे, त्यारे ए पण कांडक श्रावकने वंदनोक पुजनोक दिसे ठे. एस
घणा जीवोने शंका पसे ते माटे अन्यतिथीने वांदवा, बोलाववा अने
आहारादिक देवा, ए त्रण वानां मुक्थां ठे. वली जो आणंद श्रावके
सर्वथा प्रकारे दान देवुं ठोरुं होय तो 'अन्यतिथी' एवो पाठ न जो-
इए, पण असंजति, अवृतिने दान दजं नहीं एवो पाठ जोइए. तेमां
जीखारी पण जेला आव्या, पण एवो पाठ नथी. हवे जेवो आणंद श्रा-
वकनो आचार हतो, तेवो १ लाख एए हजार सर्व श्रावकनो एज आ-
चार हतो. अन्यतिथीना त्रण बोल सर्वने करवा न कदपे. ए त्रण बोला
तो सर्व श्रावक टाले ठे. ते अन्यतिथी मिथ्यात्वना स्वामी आश्री ठे,
पण मागता जीखारी तथा दुर्बलने अनुकंपा दान आपे, ते तो पांचमा
गुणवाणानी करणी ठे.

वली तेरापंथी कहेठे के, मागता जीखारी दुर्बलने, अन्यतिथी नहीं
त्यारे शुं स्वतिथी गणशो ? तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधु श्रावक
बिना सर्व अन्यतिथी ठे, पांच स्थावर पण अन्यतिथी ठे, धानना दाणा
पण अन्यतिथी ठे, अने बेइंद्रियादिक जीव पण अन्यतिथी ठे, पण जे
गाममां घणा अन्यतिथी पाखंकी न होय त्यां साधुए चोमासुं रहेवुं कछुं
ठे. हवे जो त्यां धानना कण कोरु बे कोरु होय तो शुं ? कोरु बे कोरु
अन्यतिथी कहेवाशे ? हे देवानुप्रीय ! दाणा प्रमुख पांच स्थावर, बेइं-
द्रियादिक, रांक जीखारी, सर्व अन्यतिथी ठे, पण आणंद श्रावके प.
चख्या तेज अन्यतिथी षट् दर्शनना धणा गणीए. जे वांदवा जोग्य
सोकीकमां कहेवाय ठे तेने वांदु नहो, बतलावुं नही, मिथ्यात्वमां ए
काम करतो हतो ते आज पढी करुं नहो. मिथ्यात्वो हता तेवारे
जिह्मकने तो वांदता नहोता. ते माह्या हो ते विचारो जोजो. वली मा-
गता जीखारी आदि सर्वने अन्यतिथी जेला गणोने दान देवुं निषेधे,
तेने पुठवुं के, निशिय सूत्रमां साधुने कछुं ठे के, अन्यतिथी वा गृह-
स्थनो साथे बिहार करे, गोचरी जाय तथा तेना जेलो एक जग्यामां

रहे तो मासिक प्रायश्चित्त भावे कष्टं वसी आचारांगादिक अनेक सु-
श्रोमां ठाम ठाम अन्यतिथीना जेखा रहेवु तथा ब्रह्माप सत्ताप करवो
वर्ज्यो ठे हवे तमे तो पाप स्यावर शुद्धम वादर, अण विगर्सेन्द्रि, मासी
मडर, चीनी, कवेनी (होखो), प्रमुख सर्व अन्यतिथी गयोठो, अने
साध आवक टासी सर्व अन्यतिथीज ठे, अने प्रजुप तो एकज रात
अन्यतिथी जेखा रहे तो चोमासो प्रायश्चित्त कष्टं ठे हवे तमे स्माव
जाव जीव सुधी जाणो जाणोने अन्यतिथी जेखा रहेठो पांच स्यावर
शुद्धम वादर सर्व जीवने अन्यतिथी मानोठो त्यारे तमारी भ्रमाने बेसे
तमारा साधुठमां साधपणु ठे के नही ते कहो

॥ तेवारे तेरापंची कहेठे के “ ए तो ३६३ पापकी अन्यतिथी ठे
तेनी सगत कीधे समकितमा हाका पके, ने ब्रह्माप सत्ताप वधे ते आश्री
कष्टु ठे, पण सर्व जीव अन्यतिथी ठे ते आश्री नयो कष्टु ” त्यारे हे
देवानुप्रीय ! आणंद आवके पण ३६३ पाखकी, अन्यतिथी, मिथ्यात्वना
स्वामी, तेने वदणा नमस्कार करवानो तथा आहारादिक देवानो अ-
जिग्रह लीधो ठे, पण मागता जीखारी आदि सर्व अन्यतिथी ठे, तेने
अनुकंपा आणीने दान देवानो (नियम) अजिग्रह नथी लीधो ए
अगवती सूत्रना श्रीजा पाठनो, आर्द्धकुमारनो, जृगुना बेटानो अने आ-
पाव आवकनो, ए चारे आसावानो परमार्थ एकज ठे एतो सर्व अन्य-
तिथी, ब्राह्मणो, मिथ्यात्व मतना मासीक, ते आश्री ठे; कारणके तेने
आवक दान आपे तो मिथ्यात्व लागे, परपाखकीनो सांसतो परचो छाने
अने ब्रह्माप सत्ताप वधे तेथी तेनो निषेध कयों, पण राक, मागता जी-
खारी अने दुर्बलने मरता देखीने अनुकंपा शुजजोग आणीने दान वे
तेमां पाप कया सूत्रमां कष्टु ठे ते यतावो तेवारे तेरापंची कहेठे के
“ मागता जीखारी प्रमुखने अनुकंपा आणीने नदनमणीयारे दान बीधु
तेथी देरुको थयो ” एवा साहस्य अनार्य वचन बोखे ठे तेनो उत्तर
हे देवानुप्रीय ! ज्ञाता सूत्रमां नदनमणीयारनो अधिकार ठे, त्या तो
एवो पाव के अर्थ नथी के, ते दान बीधावो देरुको थयो तमे कया

સૂત્રના પાઠાર્થથી કહો ઠો તે બતાવો. જો દાન દીધાથી દેરુકાપણું પામે તો પ્રદેશીરાજા પ્રમુખ ઘણા શ્રાવક દાનના દેણહારા, સર્વ દાનના દાતા, એવી અશુભ ગતિ પામ્યા જોડે. વલ્લી તમારા શ્રાવક પણ સંસારને હેતે દાન દેઢે, અંતકાલે પેટીઆ પ્રમુખ (દાન) આપે ઢે, અને અંતકાલે કુતરાને લાડુ નાલે ઢે, તે તમારો શ્રદ્ધાની કેહેણીને લેલે તમારા શ્રાવક દાનના દેણહારા સર્વ દેરુકા થાશે અને એવો અશુભ ગતી પામશે. હે દેવાનુપ્રીય ! મતના લીધે એવાં અસત્ય વચન કેમ બોલોઢો ? એ નંદનમણીયાર દાન દીધાથી દેરુકાપણું નથી પામ્યો. એતો મૂલથીજ સાક્ષાત્ મુક્તિમાર્ગ મુકીને, મિથ્યાત્વીજની સંગત કીધી, મિથ્યાત્વી થયો, જૈન માર્ગ ઉત્થાપ્યો અને પઢી મિથ્યાત્વપણું જલુ જાણ્યું. તેને મુક્તિનો હેતુ જાણ્યો તેથી દેરુકાપણું પામ્યો. દાનથી એવી અશુભ ગતિ થતી નથી. તમે મતને લીધે એવાં સૂત્રનાં જુઠાં નામ લઈ અણસમજુ લોકોના ઘટમાં ઘોઢા ઘાલીને એવાં કર્મ કેમ બાંધોઢો ?

વલ્લી તેરાપંથી કહે ઢે કે “શ્રાવક અસંજતિને દાન તો દે ઢે, પણ તે પરિક્રમવા જોગ્ય ઢે, અને પનરે કરમાદાનમાં પંદરમું કર્માદાન ઢે. જો અસંજતિના જરણ પોષણ કર્યા હોય તો ‘આલોઝં પમીકમું મિઝામિ દુક્કરું’ ઇટલે એ દાન દેવું તેપણ કર્માદાનમાં ઢે, તે માટે દેવા યોગ્ય નથી.” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! ઇહાંતો કર્માદાન શબ્દનો અર્થ “એ પંદર પ્રકારે વ્યાપાર (વૃત્તિ આજીવિકા) કરી જીવું નહીં.” એવો અર્થ ઢે. એ પંદર કર્માદાનનો તમે ઓટો અર્થ કરો નહિં. “અસંજતિનું જરણ પોષણ કીધું હોય” એવો જુઠો અર્થ તમે મતના લીધે કેમ કરો ઢો ? સૂત્રમાં એકજ અક્ષર જાણી જોડેને ડંઢો અધિકો બતાવે તો અનંત સંસારી થાય. તમે સસા ઉપર અનુસ્વારને જજો એ જાણીને બંને અક્ષર એક બતાવીને અનંત સંસાર કેમ વધારો ઢો ? સૂત્રમાં તો ‘અસઈ જણ પોસણયા’ એવા પ્રગટ અક્ષર ઢે. એક અક્ષર ડંઢો અધિકો બોલીએ તો અર્થનો ફેર ઘણો પડી જાય. જેમ ‘કુંતિપુત્રો યુધિષ્ઠિરઃ’ અને વીંદુના આલોપથી ‘કુંતિ પુત્રો યુધિષ્ઠિરઃ’ થાય. તમે પાઠમાં ડંઢો અધિકો અક્ષર

‘धोखीने’ अर्थना अनर्थ केम करोठो ? सूत्रमां कक्षा तेम ‘अर्थ केम’ नवी
 करता ? सूत्रमां तो अर्थ एम ठे के “इगाखकम्मे” कोयखा करी बेपी
 तेनो छात्र छइ ‘पोतानी’ आजीविका करे ए काम ‘आवक’ न करे, बडे
 सहेजे घर काम भाटे खावे तो इगाखकर्म न कहिय एम यावत् चेत
 धोखे करी आवक पोतानी आजीविका करे नही तेम ‘पदरमो’ बोव
 (असइजण पोसणया) हिंसानी बुढे हिंसक जीव कुर्कट, मज्जार, कुं
 कर (कुकर), अने कुकर (कुतरा) इत्यादिकने तथा ज्ञानां खेवा भाटे
 दासीने पोये, तथा स्वार्थने (जोगने) हेते ‘शुशिकाने’ पोये, इत्यादिक
 पदर कर्मादाने करी पेट जरीए ते कर्मादान कहैषाय इहो काइ बाते
 वेवु ते पदरमु कर्मादान ठे एम अर्थ नयी हवे जो दान वेतां अने अस्ति-
 जतिनां जरण पोपण करवामा कर्मादान छागे तो आवकने सातमु अस्ति
 मुखयीज रहे नही, कारण के श्री अरिहतदेवना सर्व आवकोप करी
 कर्मादान (सातमा घतना अतिचार जाणीने) त्रिविधे त्रिविधे सातमा
 ठे शास्त्र सूत्र जगवती शतक ७ मे उद्देशे ५ मे ते पाठ —

किमग पुण जे इमे समणोवासगा जवति तेसिं नो कप्पइ
 इमाइ पनरस्स कम्मादाणाइ सयकरेत्तएवा कारित्तएवा
 करतवा अन्नन समणुजाणेतएवा त० इगाखकम्मे १ व
 णकम्मे २ सामीकम्मे ३ जामीकम्मे ४ फोमीकम्मे ५ द-
 त्तावाणिजे ६ खखवाणिजे ७ केसवाणिजे ८ रसवाणिजे
 ९ वीसवाणिजे १० जतपीखणकम्मे ११ निह्वणकम्मे
 १२ दवग्गिदावणया १३ सरदहतखाव परिसोसणया १४
 असतीपोपणया १५ इचे ते समणोवासगा सुक्का सुक्का
 जिजा तिया जवया जविता काअमासे काख किच्चा अण
 यरेसु देवलोएसु उयत्तारो जवति ॥

अर्थ — दि० शु पु० दसी जे० जे ३०, ७ स० क्षमणोपासक

भावक ज्ञो होय तेण तेने नो न कण कटपे इण ए वहुमाण पण पंदर
कर्मना (आदान) हेतु प्रत्ये सण पोते करवा अथवा काण अनेरा पासे
कराववा अने कण करतां प्रत्ये जलुं जाणवुं (अनुमोदवुं) तंण ते कहे
हे-इण कोयला आदिक अग्निएकरी आजीविका निमित्ते वेपार करवो
ते. १ वण वन कर्म वन ठेदन विक्रयरूप बीज पोषणादिक ते. २ साण
सकटादिक वाहन घमावो वेचे, इत्यादिक ते. ३ ज्ञाण ज्ञानेकरी पारका
इत्यने सकटादिकेकरी देशान्तरने विषे पहुँचामे अथवा बलध उंद
ज्ञाने आपे ते. ४ फोण हल कोदाले करी जुमिकादिकनुं फोरवुं ते. ५
दंण दांत हाथीनो अने तेना उपलक्षणथी, चर्म, चामर, पुंड, केशादि-
कनो वणज ते. ६ लण लाहादिकनो व्यापार ते. ७ केण केश, वाल,
इत्यादिकनो व्यापार ते. ८ रण मधादि रसनो व्यापार ते. ९ वीण
विष अने तेना उपलक्षणथी शस्त्रनो (हथियारनो) व्यापार ते. १० जंण
जंघे (संचाण) करी इक्षुआदिक पीलवानो व्यापार ते. ११ निण वृषज
(आखला) ना वृषण (अंरु) ठेदन करवानो व्यापार ते. १२ दण दव-
देवानी बुद्धि ए अग्नि सलगववानो व्यापार ते. १३ सण सरोवर, झर,
तलाव आदिकना पाणी शोषवानो व्यापार ते. १४ अण दासदासीने
ज्ञाने देवा अथवा वेचवा माटे पोषण करवानो व्यापार तथा कुकमां
मंजारादिक जीवनुं वेपार अर्थे पोषण करवुं ते. १५ इतिद्रश्यं. इण एव
प्रकारे तेण ते सण श्रमणोपासक श्रावक सुण शुकल (उजला) जावथी
पोताना व्रतने विषे गाढा (झढ) श्रमवरी तथा कृतज्ञ सदाचारना
आरंजक, सर्व उपर हितना चिंतक, ए काण कालना समयने विषे काण
काळ करीने अण अनेरा कोइएक देण देवलोकने विषे देवतापणे उण
उपजे एवा कहा.

जावार्थः—हवे जुज ! इहां तो एम कछुं ठे के, श्रमण जगवंत
श्री महावीरदेवना सर्व श्रावकोए पंदर कर्मादान त्रिविधे त्रिविधे करी
वोसरख्यां ठे. षट्ठे पंदरे कर्मादान सेवे नहिं, सेवरावे नहिं अने सेव-
ताए अज्ञा पण जाणे नहिं. हवे तमे तो कहो ठो के, असंजतिनां ज-

रण पोषण करे तो पवरमु कर्मादान खागे स्यारे तो आणव प्रमुख सर्व
 आषक आरामोसर करता हता, न्याती-गोतीने जमाकता हता, गामो,
 नेसो प्रमुख तिर्यचने पोषता हता, अतकासादिक समये पेटीयां आपता
 हता अने कुतराने खारु नाखता हता, वासदासी घरना टावर (ठोकरा)
 प्रमुखने पोषता हता अने ससारमा बेठा हता तेथी भागता जीसारने
 पण वान देताज हशे ए पूर्वोक्त सर्व संजति के असजति ? इत्यादिक
 असजतिना जरण पोषण करवावाच्यामा तमारी अरुने खेखे पवरमु
 कर्मादान खागे, त्यारे तेमनामा आवकपणुं रहे के नहिं ? कारण के साधु
 जाणी जाणीने साधुपणामा दोष (अतिचार) खगानीने आव बीव
 सुधी प्रायश्चित्त न से तो साधुपणु रहे नहिं तेम पवरे कर्मादान आव-
 कना सातमा व्रतना अतिचार कसा ठे एवा अतिचार असंजतिना
 जरण पोषण करवाची जाणी जाणीने खगाने तो तेनुं आवकपणु अने
 सातमु व्रत केम रहे ? ते विवेकधी जुठ वसी ए कर्मादान पदुं नाम
 केम धयु ? एवा व्यापारमा पाप घणुं ठे तेथी तेने कर्मादान आवका
 अनार्य वेपार रखो, अने केइक व्यापारमा पाप घोरुं ठे-तेने आर्य
 व्यापार कसो शाख सूत्र पल्लवणा पव पेहेखे ते पाठः—

सैकित कम्मरिया अपोगविहा पणत्ता त० दोसिया सुतिया
 कप्पासिया मुत्तवेत्तीया जंमवेयाखिया कोखाखिया णरवा-
 विणिया जेयावणो तहप्पगारा सेत कम्मरिया से कित्त
 सिप्पायरिया १ अपोगविहा पं० तं० तुणागा तंतुवाया
 पुम्मागारा वेयगा वरुम्मा ठकिया कठपाजयारी मुंजपाजरा
 वतारा पजारा पोठारा खोप्पारा सखारा दत्तारा जंठारा
 जिजोगारा सेखारा कोमीगारा जेयावणो तहप्पगारा
 से त सिप्परिया ॥

अर्थ — से० ते कर्मआराजना हे जगवान ! केटखा जेद ? इति प्रश्न
 उत्तर हे गोतम ! क० ते कर्मआराजना अ० अनेक जेद प० पुरुषा

तं० ते कहेढे:—दो० कपमाना व्यापार १, सु० सुतरना व्यापार २, क० कपास (रुइ) ना व्यापार ३, मु० मोती प्रमुख जेवरातना व्यापार तथा सराफ प्रमुख ४, जं० क्रियाणा विशेषना व्यापार ५, को० कांसी प्रमुखना तथा सोनारुपादिक (ज्ञांका) वासणना व्यापार ६, ए० नरवावरणिका जातो विशेषतो व्यापार ७, जे० जे अनेरा पण एवा त० तथा प्रकारना आरज व्यापार ८, से० तेने क० आर्य कर्म कह्ये. हवे शिदपना जेद कहेढे. से० ते किं० शुं हे जगवान ! सि० शिदप (विज्ञान विशेष) आरज ? ते शिदप आरजना केटला जेद ? उत्तर. हे गौतम ! सि० शिदप आरजना अ० अनेक जेद प० परुष्या तं० ते कहेढे:—तु० तुनारानो विज्ञान ते आरज, तं० वस्त्रना वणनारा, प० पटोलादिकना वणनारा, वे० वेपकनामा कोइ वि० विज्ञान विशेष, ठ० ठक्रियानामा विज्ञान विशेष, क० काष्ठनुं विज्ञान, मुं० मुज प्रमुखनुं विज्ञान, ठ० ठत्री करवानुं विज्ञान, प० चित्रामण करवानुं विज्ञान, पो० पोथी लखवानुं विज्ञान, लो० लेप करवानुं विज्ञान, सं० शंखनुं विज्ञान, दं० दांतनुं विज्ञान, जं० घरवासणादिकनुं विज्ञान, जि० जीज्यारसनुं विज्ञान, से० सेल करवानुं विज्ञान, को० कोटकारनुं विज्ञान, जे० जे एवां अनेरां पण त० तथा प्रकारनां विज्ञान, ते सर्व शिदप आरज जाणवा. से० तेने विज्ञान आरज कह्ये. ५.

भावार्थ:—हवे जुठ ! श्री पन्नवणाजीना पहेला पदमां नव प्रकारना आर्य कहा, तेमां चोथुं कर्म आर्य कह्युं. तेमां नाणावटी, सुतरीआ, कपास रुइवाला, इत्यादिकवेपार करी पेट जरे, ते व्यापार आर्यमां गण्या. ते वेपारनुं नाम कर्मादान न कह्ये. शामाटे के, ए व्यापारमां पाप थोरुं ठे, ते माटे श्री वीतरागदेवे आर्य व्यापार कहा; अने पंदर कर्मादान वर्ज्या ते शामाटे के, एवा व्यापारमां पाप घणुं ठे. एवा कर्ममां सदाकाल हिंसाथी त्रस जीव हणाय ठे ते माटे कर्मादान कह्ये. ए काम करी पेट जरवुं वर्ज्युं, साचो अर्थ तो ए ठे. वली जगवती तथा उपाशकदेशामां सूत्रार्थ जोइ वांचजो. वली तेरापंथीने पुढीए के, दानमां एवरुं

शु जारे पाप ठे के तेने पदरमा कर्मादानमा खइने धाड्यु ? चार कारखे जीव नारकी अने तिर्यंचनु आयुष्य बाधे, तेमा पण दान न धाड्यु ते मज अठार पापमां पण दानने न धाड्यु वखी सुयगरागना बीजा भु तप्कभना बीजा ध्ययनमा अधर्मना (पापना) करणहारना लक्ष्म व स्नाय्वा तेनां माठा लक्षण अनेक प्रकारे वर्णव्या ठे, तथा अनेक पाप ना कर्तव्य नाम खइ खइने वर्णव्यां ठे, तेमा पण दाननी करणी कही नथी वखी नारकीना नेरियाने पर्माधामी पाठखा जवनां दुःकृत सँ ज्ञारीने पीका देठे तेमा परधारागमन, जीवहिंसा, चोरी, कपट, अस्त्रि, नींदा, प्रमुख कार्य सजारीने वेदना देठे, तेमा पण दानरूपी अधर्म सँ ज्ञारीने वेदना देता कइया नथी त्यारे इहा वीतरागे एवु जारे पाप वा तमां शु दीठु ? के, दानने कर्मादानमा धाड्यु ? हे देवानुप्रीय ! सूत्रमा तो 'असहजण पोसणया' ए पाठना अकर ठे एनो अर्थ एम ठे के, स्वार्थ हेते हिंसक जीव पोपवा नही अने दासी गुणिकाने कुसील से चरावी पैसा खेवा नही एवा वेपारनी आजीविका आवके करवी नही, तथा घरमा जुवा प्रमुख जानवरोने चुगवा वास्ते कुकुरांने पाखवा नही तेमज घरमा जवर घया होय तेनु जहण करवा माटे बीखानी पाखी नही, आदि दुष्ट जानवर स्वार्थ निमित्ते पोपवा नही

वखी ए अनुकपा दाननी करणी अनर्थादरुमा तथा कर्मादानमा होय तो कोइ तीर्थकरे, केवलज्ञानी ए तथा साधुए, कोइ आवकने अनुकपा आणीने दान देवाना पचखाण केम न कराव्या ? कराव्या होय तो पाठ वताओ वखी तमे पण पचखाण नथी करावता जो दानमा अनर्थादरु अने कर्मादान जाणे तो साधु पचखाण केम न करावे ? कारण के पापना पचखाण तो साधुए कराववाज कइया ठे, पण जोगाजोग बिचारे जेमके कोइ पुरुष साधु पासे आजीने कहे के "हे स्वामी ! मुजने अण्ठाण्यु पाणी पीवानी सोगन करावो" तो सुखे करावे, पण कोइ कहे के "मुजने ठाणीने पाणी पीवाना पचखाण करावो" तो साधु न करावे शमाटे न करावे ? तमारे खेखे सामी ठाणवानो हिंसा टवी,

पण ए अजोग पचखाण साधु न करावे. तेम साधु पोताना खावापीवा-
ना पचखाण करावे, पण अनुकंपा आणीने दानदेवाना पचखाण न क-
रावे; कारणके श्री जिनमार्गना श्रावकनी करणीमां दानदेवुं निश्चेदीसे
ठे, ते माटे ए पचखाण न करावे. तमारी श्रद्धाने लेखे तो अनर्थादंरु
कर्मादानमां जाणीने ठाम ठाम सूत्रमां ए पचखाण कराववां जोइए;
पण श्री वीतरागदेवनी एवी श्रद्धा नहोती. तमे मतने दीधे अणहुती
कुजुक्ति लगामोठो. वली प्रदेशोराजा केशीश्रमण कने धर्म पाम्या पहेलां
मिथ्यात्वी (नास्तिक मति) हुता, ते दिननां लक्षण वर्णव्यां, तेमां
कहुं के, लोही खरड्या हाथ रहेठे, दीठीने अणदीठी कहेठे, अणदी-
ठीने दीठी कहेठे, इत्यादिक अनेक पापनां कर्तव्य करतो कह्यो; पण
एम न कहुं के, दान दया रुपी पाप करे ठे. वली जगवतीजीना पंद-
रमा शतकमां विमलवाहन राजानां लक्षण वर्णव्यां. तीहां 'श्रमणपिरु-
कुल' कह्यो, पण दान देतो दया पावतो कह्यो नथी. वली जंबुद्विप-पद्म-
तिमां श्रवारुचिलाया अनार्य वर्णव्या. ते वर्णनमां पण दान दया वर्णवी
नथी. त्यारे हे देवानुप्रीय ! दान दयामां पाप होय तो क्यांकतो वीतराग-
देव उपदेश पद्ममां पापमां वर्णव करत; पण वीतरागदेवनी तमारा सरखी
श्रद्धा नहोती एम जाणजो.

वली तेरापंथी कहे ठे के, "असंजति अव्रतिने दान देवुं क्यां कहुं
ठे ?" तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रथम तो श्री तीर्थंकर माहाराजे
दान देवानी रीती चलावी ठे. पहेलां त्रणसोने अठ्यासी क्रोरु एसी
लाख सोनैया वरस दीवस सुधी वरसीदान दइने पढो दीक्षा ले ठे. ते
असंजति अव्रतिने दान दे तेमां जो पाप होय तो, ए पापनी स्थिति
तीर्थंकरदेव केम राखे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के "तीर्थंकर तो पहे-
लां स्त्रीउंथी जोग जोगवे ठे, राज्य करे ठे तथा स्नानादिक अनेक पा-
पनां काम करे ठे, तेम ए पण पापनुं काम ठे." तेनो उत्तर. हे देवानु-
प्रीय ! ए जोगादिक तो पूर्व जवना कर्मना उदयजाव (जोगावली कर्म)
ठे ते जोगवे ठे. ए तो अर्थ-पापमां ठे, पण दान देवुं ते क्या कर्मनो

ઝવચ્છાવ ઠે તે કહો વહી એ અર્થ પાપમા ઠે કે અનર્થ-પાપમાં ઠે તે કહો, અને એ અનર્થ પાપ શી રીતે જોગવે તે કહો તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “જગવત શ્રી મહાવીરજીએ વરસીદાન અસજતિ અવ્રતિને વીધું તેનુ પાપ છાગ્યુ, તેથી તેમણે ધાર વરસ હુ સ્વ વીઠા ” જે ઊપર મતના હીધે એવી સોટી જોનો કીધી ઠે, તે ઢાલની ગાથા —

હીઆમે પાપ ને દિયામે ધર્મ, આપ તો રેહ ગયા કોરાંરે,
 દેવતા કનાસુ સે મીનસાને વીધા, તરે વીરજીને પનુ ગયા ફોરારે —
 ચતુર વિચાર કરીને લેલો ॥ ૧ ॥

એવી સોટી જોનો કરી ઠે “દેવતાકનેથી સોનેયા જગવાને હીધા તેનુ તો પાપ છાગ્યુ, ને મનુષ્યને વીધા તેથી ધર્મ થયુ, તો પણ આઠવા તેમ ગયા અને પોતે તો કોરાને કોરા રહ્યા, પણ પટલુ વિશેષ કે, દેવતા કનેથી સહ મનુષ્યને વીધા, તેથી જગવાને સામાધાર વરસ ને પદર વીધસ સુધી ઠદમસ્થપણામા ફોના પઢ્યા ” એવા અનર્થ વચન વોલે ઠે પણ જુઠું! હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રી મહાવીરજીએ તો દાનના ફોના જુગલ્યા (જોગલ્યા), પણ દાન તો અનતા તીર્થકર થયા તે સઘસાપ વીધુ ઠે તેમજ મહી નાથ જગવાને વરસીદાન દેઢ ઢિઢા હીધી, પઠી સવા પોહેરે કેવલજ્ઞાન છપન્યુ એ વરસીદાન વીધુ તેના ફોના મહોનાથ જગવાને ક્યારે જો ગયશે તે કહો ? હે દેવાનુપ્રીય ! તમે મતના હીધે પ્રજુ ઊપર એવાં અ ઠતા આસ કેમ દો ઠો ? તેવારે વહી તેરાપથી કહે ઠે કે ‘એ તો અનાદ ફાલની સ્થિતી ઠે’ તો હે દેવાનુપ્રીય ! એ સ્થિતી પાપ જાણીને રાલે ઠે કે ફાદ શુજ્ઞ ફલ (ગુણ) જાણીને રાલે ઠે ? એ કરણી આર્ય પુરુષની ઠે કે અનાર્ય પુરુષની ઠે તે કહો

વહી તેરાપથી કહે ઠે કે “ આ જગતમા યે ગોઝ ઠે, યત ને અયત અસજતિને અને અવ્રતિને દાન આપે એ વરણી અયતના ઠે, માટે યતમાં ને ફામ કરધુ નહી અનુક્રમ આગોને અસજતિને અવ્રતિને દાન દે તેમાં યત નિપજે તો સપર નિર્મરા થાય, પુન્ય થયાય; પણ યત નથી,

अव्रत ठे तेथी पाप लागे.” तेनो उत्तर. हे मंगलमूर्ति ! व्रतमां तो ए काम नथी ते सर्व जाणे ठे, पण दाननी करणी केम निषेधो ठो? ए तो अनुकंपा आणीने दे ते शुभ्र जोगनी करणी ठे, पण अव्रत नथी. जेम साधुजी गुरुदेवनी वैयावच करे, आहार वस्त्रादिक आणी आपे, हाथ पगादि चांपे अने तेलादिक मसले, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली साधु श्रावक गुरुदेवनी सामा जाय, गुरुदेव आव्याथी उजा थाय, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली साधु श्रावक पांच प्रकारनी सजाय करे, वायणा? पुढणा? परियटणा? अणुपेहा? अने धर्मकथाए, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? वली श्रावक व्याख्यान सांजले, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? ध्यान करे, धर्म उपदेश दे, ए करणी व्रतनी के अव्रतनी? पढिले-हणादिक इत्यादिक अनेक शुभ्रकाम श्रावक करे, तेने व्रतमां गणो के अव्रतमां? जो व्रतमां गणो तो कथुं व्रत निपजे ते कहो, अने जो अव्रतमां गणो तो, तमारी श्रद्धाने लेखे तो एकान्त पाप लागवुं जोइए; कारण के अनुकंपा आणीने दान दे तेमां तमे कहो ठो के, व्रत नथी तेथी पाप लागे. त्यारे पूर्वोक्त गुरु आदिकनी वैयावच करे, सामो जाय, अने सझायादिक करे, ए पण तमारी कहेणीने लेखे व्रतमां नथी, अव्रत ठे, कारण के तमे जगतमां बेज बोल कहो ठो, व्रत ने अव्रत. ए सजायादिक व्रतगां गणो के अव्रतमां?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ ए काम व्रतमां तो नथी, पण शुभ्र जोग निर्जरानी करणी ठे, तेथी कर्म निर्जरा थाय, पुन्य प्रकृति बंधाय.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अनुकंपा आणीने दान दे, ते पण शुभ्र जोगनी करणी ठे. तेमां निर्जरा थवानो अने पुन्य बंधावानो नाकारो नथी. तमे व्रत अव्रतनुं नाम लेइ अणसमजु लोकोना घटमां घोचा केम घालो ठो? वली तेरापंथी कहे ठे के “मागता जीखारीने जे कोइ अन्न-पाणी वस्त्रादिक आपे, तेणे अव्रत वधार्यु.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! “मुख्या तृषातुर टाढे मरताने केटलुंक अव्रत घटलुं इलुं ते अन्नवस्त्रादिक देइते वधार्यु.” एम तमे कहो ठो, पण श्री जगवंते तो निगोदा

दिक सर्व चोरासी साख जीषाजोने त्याग नथी, तेथी घौबे राखले
कनु अघत सघसाने सरखु खुस्सु कष्टु ठे वली राकने तथा चकक
दिक राजाने सरखु अघत कष्टु ठे शाख सूत्र जगवती सातक पहेवे
उदेशे नवमे ते पाठ —

जतेति जगवगोयमे समणजगव महावीर वदइ नमसइ
ता एव वयासी सेणुण जते ! सेठियस्सय तणुयस्सय कि-
वणस्सय खत्तियस्सय समाचेव अप्पच्चस्काण किरिया क-
चइ? इता गो० सेठियस्सय जाव अपच्चस्काण किरियाकचइ
सेकेणठेण जते एव बुच्चइ? गो० ! अविरइ पमुच्च सेतेणठे-
ण गोयमा एवबुच्चइ सेठियस्सय तणुयस्सय जाव कचइ।

अर्थ — ज० हे जगवत ! ऐसे आमत्रणे अथवा गुरु प्रत्ये कल्या-
णकारी वचन कहीने पुढे, ज० जगवत गोतम स० अमण (तपस्वी) ज०
जगवत श्री मा० माहावीर प्रत्ये व० वादे त० नमस्कार करे, बांदी न
मस्कार करीने ए० एम व० कहेता हवा से० ते पु० निश्चे ज० हे ज
गवान ! से० श्रोदेवीनी मूर्तीना पाटवध जेना माथे बांध्या होय एवा
होवने, त० राक दरिद्रिने, कि० कृपण दरिद्रिने अने ख० क्षत्री राजा
ने स० सरीखी चे० निश्चे अ० अप्रत्याख्यान क्रिया एटखे अप्रत्याख्यान
ची लपन्या कर्मधध रुप कि० क्रिया क० लागे ? इति प्रश्न उत्तर इ० हा
गोतम से० सेठने जा० यावत् अ० अप्रत्याख्यान कि० क्रिया लागे
एटखे श्रेष्ठी, दरिद्रि, राक अने राजाने सरखी क्रिया लागे ठे. ते० ते
के० शा ठे० अर्थे ज० हे जगवान ! ए० एम जु० कष्टु ? इति प्रश्न
उत्तर गो० हे गोतम ! अ० इच्छा सधने ठे ते अयती प० आश्री से० ते
ते० तेणे ठे० अथ गो० हे गोतम ! ए० एम जु० कष्टु के से० सेठने त०
दरिद्रिने जा० जावत् प० अप्रत्याख्यान क्रिया लागे

जावार्थ — हवे जु० । इहां अक्षनो एक कृपा भने प्रसारिकनी

एक तार मात्र पण न होय एवा मागता जीखारो रांक, कृपण, दरिद्रि, अने चक्रवर्तादिक राजा, सर्वने जोगनुं पाप अने परिग्रह तो वधतो घटतो ठे, पण अव्रतनी क्रिया श्री वीतरागदेवे सर्वने सरखी कही. ते तमे जाणता थका ए पाठने दुपावीने “अन्नवस्त्रादिक नथी तेने अव्रत थोकी ठे अने अन्नवस्त्रादिक देवावालाए अव्रत वधार्युं.” एम मतना लोधे जुठुं केम बोळोढो ? तेवारे तेरापंथी कहेठे के “अव्रततो वधे घटे नही, सदाय सरखुं ठे, पण अनुकंपा आणीने अन्नवस्त्रादिक आपे, तेथी आप-वांवाले अव्रत सेवराव्युं कहीये.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अव्रततो आश्रव ठे. ते आश्रवने तमारा तेरद्वारमां अरुपी कह्यो ठे. तेमां वर्ण, गंध, रस अने स्पर्श एके नथी अरुपी ठे. ते अव्रत (अरुपी वस्तुने) सेवरावे शीरीते अने अरुपी वस्तु कोइने शीरीते आपी शकाय ? अव्रततो मोहनी-कर्मना उदये अप्रत्याख्याननी चोकनीना जोगथी जीवने आशा, तृष्णा अने अत्यागज्ञावनी लहेरो वर्ते, तेथी कर्म लागे तेने कहीए; अने तेतो पोतपोतानी कनेज ठे. सेवरावी सेवरावाय नही, तेम कोइने आपी शकाय पण नही. तमे मतना लोधे एवी कुयुक्ति केम लगावोढो ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “मागता जीखारी दुर्बल जुखे तरसे अने टाढे मरे तेथी तेनां कर्म कपाय, तेने अनुकंपा आणीने अन्न-वस्त्रादिक देवावाले कर्म कपातां रोकी राख्यां अने अन्नपान वस्त्रादिक सेववाना जोगनुं पाप वधार्युं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! श्री जगवत्से तो पुजल-भेळववा चाहतो होय, ने पुजल न मळे त्यारे घणुं आर्त-ज्ञान करे, तेथी तेने आरंज्यादिक पांच क्रिया जबरी कहीठे; अने ते वस्तुनो जोग मळ्याथी पूर्वोक्त पांच क्रिया पातली कही ठे. शाख सूत्र जगवती शतक पांचमे उद्देशे ठे. ते पाठः—

गाहावइस्सणं जंते ! जंमं विक्रिणमाणस्स केइ जंडं अक्-
हरेजा तस्सणं जंते ! जंमं अणुगवेसमाणस्स किं आरंजि-
या किरियाकच्चइ परिगगहिया किरियाकच्चइ मायावत्तिया

અપચ્ચસ્કાણા મિત્ત્વાદમણ ? ગોઠ ! આરજિયા કિરિયા
 કચ્છપરિગ્ગહિયામાયાવત્તિયા અપચ્ચસ્કાણ કિરિયાકચ્છ
 મિત્ત્વાદસણ-કિરિયા સિયકચ્છ સિયનોકચ્છ અહસે જને
 અજિસમન્નાગણ જવર્હતત્તં સે પછા સધાત્તં તાત્તં પયણુહ જવર્હા

અર્થ — ગાઠ ગાથાપતિને જઠ હે જગવાન ! જઠ ક્રિયાણા પ્રત્યે
 વિઠ વેષતાથકાને કેઠ કોણક જઠ જન પ્રત્યે અઠ ચોરે તઠ તેને જઠ
 હે જગવાન ! જઠ ક્રિયાણા પ્રત્યે અઠ ગવેષણા કરતાને (જોતાને) કિં
 શું ? આઠ આરજની કિં ક્રિયા કઠ છાગે ? પઠ પરિગ્રહની કિં ક્રિયા કઠ
 છાગે ? માઠ માયાપ્રત્યયની ક્રિયા છાગે ? અઠ અપસ્યાહ્યાનની ક્રિયા છાગે
 અને મિથ્યા વેસણ પ્રત્યયની ક્રિયા છાગે ? ગોઠ હે ગૌતમ ! તે જન
 ગવેષણાહારને આઠ આરજની ક્રિયા છાગે, તેમજ પઠ પરિગ્રહનો માઠ
 માયાપ્રત્યયની અને અઠ અપસ્યાહ્યાનની ક્રિયાતો છાગેજ, પણ મિ
 મિથ્યાવસણપ્રત્યયનો ક્રિયા સિં કદાચિત્ત કઠ જો મહપતિ મિથ્યા
 ડટ્ટી હોય તો છાગે, ને સિં કદાચિત્ત ન છાગે (સમ્યક્ડટ્ટિ હોય તો ન
 છાગે) - હવે ક્રિયા વિષે વિશેષ કહેઠે અઠ અથ હવે જો તે જિં ક્રિ
 યાણુ અજિં ગવેષણા કરતા છાધ્યુ જઠ હોય તઠ તેવાર પઠી (તે છાધ્યા
 પઠી) સેઠ તે મહસ્થને સઠ આરજાદિ જે ક્રિયાનો સજવ ઠે તે સુર્વ પ
 પાતલી જઠ થાય ક્રિયાણુ છાધ્યા પઠી ઇષ્યમ થોનો તે માટે

જાવાર્થ — હવે જુઠ ! હહા તો યમ કહ્યુ કે, ગાથાપતિનું ક્રિયા
 ણુ (જન પરિગ્રહ) ચોરાદિક સહ જાય અને ગાથાપતિ ગવેષણા (શોધ)
 કરે, તેવારે આકુલબ્યાકુલ આર્તપ્થ્યાન જોગાદિકનો ઇષ્યમ ઘસો થાય
 તેથી આરજિયા, પરિગ્રહિયા, માયાવત્તિયા અને અપચ્ચસ્કાણીયા, ય ચાર
 ક્રિયા તો ઘણી જથરી છાગેજ, અને પાંચમો મિથ્યાત્વનો ક્રિયા સમક્રિ
 તિ હોય તેને ન છાગે, અને મિથ્યાસ્વી હોય તો જથરી છાગે ઘણી જે પરિ
 ગ્રહાદિક ચોર સહ ગયો ઠે તે ગવેષણા કરતા પાતુ આવી જાય, તેથી
 ઘાતોપજાથ થાય, આકુલબ્યાકુલ આર્તપ્થ્યાન મટી જાય, તેવારે વીતરાગ

દેવે પાંચ ક્રિયા પાતલી કહી. એ ન્યાયે માગતા ઝીંખારી, ડુર્બલ, ઝુલ્મ-
તૃષા શીતાદિકથી પીરીત, આકુલ વ્યાકુલ આર્તધ્યાન ઘણું કરે, અન્ન-
વસ્ત્રાદિકની ગવેષણા કરે કે “હે દાતા ! કોઈ અન્ન વસ્ત્રાદિક આપો ”
એમ આશા સહિત ગવેષણા કરે વચન બોલે. તે જ્યાં સુધી તેને ન મળે
ત્યાં સુધી જોગાદિકનો નયમ ઘણો કરે, તેથી આરંજાદિક પાંચે ક્રિયા
તેને જબરી લાગે; અને દાતાર ડુઃખી દેખી અનુકંપા આણીને અન્નવસ્ત્રા-
દિક આપે, તેથી સંતોષજાવ પામે, તેથી એ વસ્તુનું આકુલવ્યાકુલ (આ-
ર્તધ્યાન) પણ મટયું અને જોગનો નયમ ઘટયો. તેવારે શ્રી વીતરાગ-
દેવની કહેણીને લેખે તો આરંજાદિક પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે. હવે
તમે “અન્ન વસ્ત્રાદિક દેવાવાલે પરિગ્રહનું તથા જોગનું પાપ વધાર્યું ” એમ
કયે ન્યાયે કહોઠો ? તમારે લેખે તો ગાથાપતિનું ધન (અર્નથનું મુલ) ચોર
લઈ ગયો, તેથી આરંજાદિક પાંચ ક્રિયા પાતલી લાગે કેદેવી જો-
ઈએ; અને ધન (પાપ કરાવવાવાલું) પાલું આવ્યું તેથી પાંચ ક્રિયા આરં-
જાદિક જબરી લાગે કહેવું જોઈએ; પણ જગવંતની શ્રદ્ધા તમારા સરખી
નહોતી. જગવંત તો મુર્ઠાદિક આર્તધ્યાનથી જોગનો નયમ ઘણો હોય
તેનેજ જબરું પાપ માને છે; માટે માગતા ઝીંખારીને અન્ન વસ્ત્રાદિક દેઈ
આર્તધ્યાનનું જબરું પાપ ટલાવે, તેને પાપ કયે ન્યાયે લાગે ? માહ્યા હો તે
વીચારી જોજો. વલી ધાન્ય, ક્રિયાણાદિક દેવું કર્યું, તે ઘરમાં પર્યું
હોય ત્યાં સુધી ધાન્યાદિક ક્રિયાણાની પાંચ ક્રિયા ગાથાપતિને જબરી
લાગે કહી, અને રૂપીઆ ન લીધા તેથી રૂપીઆની પાંચે ક્રિયા પાતલી
લાગે કહી, અને ધાન્ય ક્રિયાણું લેવાવાલે નથી લીધું ત્યાં સુધી તેને ધાન્ય
ક્રિયાણાની પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે કહી, અને રૂપીયા ન લીધા ત્યાં
સુધી રૂપીયાની પાંચે ક્રિયા જબરી લાગે કહી; અને ધાન્યાદિક ક્રિયાણું
લેવાવાલાને તોલી લીધું અને રૂપીયા લઈ લીધા, તેવારે ધાન્યાદિક ક્રિ-
યાણાની તો પાંચ ક્રિયા પાતલી કહી અને રૂપીયાની ક્રિયા જબરી કહો;
અને લેવાવાલે ક્રિયાણું તોલાવી લઈ લીધું, અને રૂપીયા પરલાવીને
આપી લીધા, તેવારે ક્રિયાણાની પૂર્વોક્ત પાંચ ક્રિયા જબરી લાગે કહી

અને રૂપીયા દીધા તેથી રૂપીયાની પાંચ ક્રિયા પાતલી કહી

હવે જુઠું ! જ્યારે વસ્તુ ધરમા પડી હોય, તેવારે તે ઊપર મુઠાં હોઈ તેથી તેનો જાપતો રાખવાનો ઇથમ કરે તેવારે પાંચે ક્રિયા જબરી કહી, અને આગલાને વસ્તુ ધ્રાપી દીધી, પોતાની મુઠાં મટી ને જાપતો રાખવાનો ઇથમ મળ્યો, તેવારે પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે કહી. તેમ વાતારના ધરમા અન્ન વસ્ત્રાદિક પડ્યા હોય ત્યાં સુધી તે ઊપર પોતાની મુઠાં ઢે તેથી પાંચે ક્રિયા જબરી લાગે, અને માંગતા જીસ્વારીને ડુર્વલ દુસ્તીને જુલ્યા તરસા ટાઢે મરતા વેલીને અનુકપા આણીને અન્નવસ્ત્રાદિક આપે, તેથી પોતાની મુઠાં મટી તેને શ્રી વીતરાગદેવના વચનને લેલે તો પાંચે ક્રિયા પાતલી લાગે. તેમ વીતરાગદેવના વચન ઇત્યાપીને વાતારને ઇલડું પાપ કહી રીતે લગાનો ઠો ? તેવારે તેરાપથી કહે ઢે કે “મહુસ્વીના અન્ન વસ્ત્રાદિક પરિમહમા ઢે અઢાર પાપનો, ઠવીસ વોલનો અને મ્હા વસ્ત્રાદિકનો ત્યાગ કરે તેટલું તો વ્રત ઢે, અને જે રાખે તે સર્વ અન્નવસ્ત્રાદિક અઘત પરિમહમા ઢે તે પોતે સેવે તો પાપ, ધીજાને સેવવાને આપે તો પાપ અને સેવતાને જલુ જાણે તો પાપ એ લેલે વાતાર માંગતા જીસ્વારીને અનુકપા આણીને અન્ન વસ્ત્રાદિક આપે, તેણે તેને અઘત પરિમહ સેવરાવ્યો કહીયે ” તેનો ઇત્તર હે દેવાનુમ્રીયા! પરિમહનેતો જગવતે રૂપી ચોફર્સી કહ્યો ઢે, અને અન્ન, વસ્ત્ર, સોનુ, રૂપું પ્રમુલ્લ સર્વ પુજલને રૂપી આઠ ફર્સી કહ્યા ઢે શાસ્ત્ર સુત્ર જગવતી શતક ધારમે ઇથે પાંચમે તે પાઠ -

રાયંગિદે જાવ એવ વયાસી અહ જંતે ! પાણાફવાએ મુસાવાએ અદિણાદાણે મેહુણે પરિમહદે ૫ એસણ કહી વણે કફગધે કફરસે કફાસે ૫ ૧ ગો ! પચવણે ડુગધે પચરસે પચાસે અહજતે ! કોહે ૧ કોવે ૭ રોસે ૩ ટોસે ૪ અસ્કમા ૫ સજલે ૬ કલદે ૭ ચઢિકે ૮ જમણે ૯ વિવાદે ૧૦ એસણ કફવણે જાવ કફાસે ૫ ૧ ગો ! પચવણે પંચરસે ડુગધે ચોફાસે ૫૦ ॥ અહજતે ! માણે મરે દપ્પે થજે ગધે અનુકોસે

परपरिवाए उक्कोसे अवकोसे उन्नय उनामे उन्नामे एसणं
कइवणे पं.? गो.! पंचवणे जहा कोहे तहेव ॥ अह जंते !
माया उवहि नियमि वलए गहणे णुमे कक्के कुरुए जीमे
किव्विसे आयरण्या गुहण्या वंचण्या पलिउंचण्या साइ-
जोगेय एसणं कइवणे पं.? गो.! पंचवणे जहेव कोहे॥अह
जंते ! लोप्पे इत्ता मुत्ता कंखा गेहि तएहा जिजा अजिजा
आसासण्या पत्ताण्या लालपण्या कामासा जोगासा जी-
वीयासा मरणासा नंदी रागे एसणं कइवणे पं? गो.! जहेव
कोहे॥अहजंते! पेक्खे दोषे कलहे जाव मिठा दंसणसद्धे ए-
सणं कइवणे? गो.! जहेव कोहे तहेव चौ फासे ॥

अर्थः—रा० राजग्रहि नगरीने विषे जा० जावत् गोतम ए० एम
कहेठे. अथ हवे जं० हे जगवान ! पा० प्राणातीपात मु० मृखावाद अ०
अदत्तादान मे० सैथुन अने प० परिग्रह ५. ए पांच ए० एने विषे क०
केटला व० वर्ण क० केटला गं० गंध क० केटला र० रस अने क० के-
टला फा० फर्स पं० कह्या? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ते कर्मने
पुज्जरूपपणाथी(पुज्जलात्मक ठे तेथी) वर्णादिक होय. एटला माटे पं०पांच
वर्ण दु० वे गंध पं० पांच रस अने च० चार फर्स (स्निग्ध, रुक्ष, शीत
अने उष्ण. ४) शुद्धम परिणामी पुज्जलने होय. कर्म शुद्धम परिणामी
ठे ते माटे. अ० अथ हवे जं० हे जगवान ! कोहे० कर्म उपार्जनहार
सामान्यरूप प्रणाम ते क्रोध १, अने को० विशेषरूप ते कोप २, रो० क्रो-
धनो अनुबंध ते ३, दो० स्वात्म अने परात्मने दोषे ते ४, अ० परायो
अपराध न सहे ते ५, सं० वारंवार क्रोधरूपी अग्नि बले ते ६, क० मोटा
शब्देकरी जुंम्हा वचन बोले ते ७, चं० क्रोधेकरी रुद्ध आकार करे ते ८,
जं० दंम्हादिकेकरी युद्ध करे ते ९ अने वि० अविनय बोले ते १०. ए
इहां कलहादिक क्रोधनां कार्य ठे ए सर्व एकार्थ ठे. ए० एने विषे क०

કેટલા વર્ણ, કેટલા ગધ, કેટલા રસ, જાગ્યાવત્ કળ કેટલા સ્પર્શ પ
 કલા ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! प० पांच वर्ण प० पांच रस
 दु० वेगध अने चौ० चार स्पर्श प० पूर्वे कला ते अ० अथ हवे ज०
 हे जगवान ! मा० मान प्रणाम उपार्जनहार कर्म त्यां मान सामान्य नाम
 ठे अने मदाविक विशेष नाम ठे १, म० मद हर्ष २, व० वर्ष ३, अ० नमे
 नही ४, ग० निःशकपण ५, अ० अनेरा पासे गुण कीर्तन करावे ६, प०
 पराया अवगुणवाद बोले ७, उ० पोते पोतानी रिद्धि उपार्जे ८, अ० अ
 जिमानेकरी आत्माने तथा परने कषाय प्रतिज्ञावे ए, उ० उंचो जाव
 (अहकारे करी) १०, उच्चा० जे आवीने नमे तेने गर्वे प्रवर्ते ११ दु० दुष्ट
 पणे नमे १२ ए सर्व मानना धार बोले कला इहा स्वप्नादिक मानना
 कार्य ठे ए सर्व मानवाचक ठे ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला
 रस, केटला गध अने केटला स्पर्श प० कला ? गो० हे गौतम ! प० पांच
 वर्ण इत्यादिक ज० जेम को० क्रोधने कला त० तेम कहेवा अ० अथ
 हवे ज० हे जगवान ! मा० माया सामान्यपणे नाम उपधि इत्यादिक
 तेना जेद - उ० परने वचन (उगवा) निमित्ते समीप जाय १, नि० बसो
 आदर करी परने उगे २, व० जेने जावे बाकी चेष्टा, वांका वचने बोले
 ३, ग० आगखाने वचन अर्थे वचन जाल करे ४, पु० परवचन अर्थे नीबो
 प्रवर्ते ५, क० मायाए करी अनेराने मारे ६, कु० माया विशेषे जन
 कुचेष्टा करे ७, जी० परने (वचन) उगवा निमित्ते क्रिया अवलंबे ८, कि०
 मायाएकरी जवान्तरे अथवा एज जवने विषे क्लिष्टविषि थाय ए, आ०
 मायाएकरी काइक वस्तु आवरे १०, गु० पोतानु स्वरुप गोपवे ११, व० आग
 खाने उगे १२, प० वचन अर्थे सरसपण करी देखामे १३, सा० रुका
 डवने पानुषा (खोटा) डव साथे जोने १४ ए सर्व मायायी एकार्थ ठे
 ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला गध, केटला रस अने केटला स्पर्श
 प० कला ? गो० हे गौतम ! प० पांच वर्ण इत्यादि ज० जेम को० क्रो
 धने विशेषे कदा तेम मायाने विषे केहेवा अ० अथ हवे ज० हे जगवान !
 सो० सोत्त प सामान्य नाम अने इहावि विशेष १, इ० अजिज्ञाप २, सु०

रक्षण अनुबंध ३, कं० अप्राप्तिनी वान्छा ४, गे० प्राप्त अर्थने विषे आशक्त ५, त० पाम्या अर्थने विषे तृष्णा न जाय ६, ज्ञि० विषयनुं ध्यान ७, अ० द्रढ अजिनिवेश विषय चित्त ८, आ० मारा पुत्र तथा शिष्यने एम होजो एवी आशीस ९, प० प्रार्थना (इष्ट अर्थनी याचना करे ते) १०, ला० लालपाल करीने वारंवार मागे ११, का० शब्द रुपनी आशा करे १२, जो० जोगरुपनी (गंध-रस-स्पर्शनी) आशा करे १३, जी० जीवी-तव्यनी आशा करे १४, म० कोइ अवस्थाए मर्ण वान्छे १५, नं० स्मृ-क्रियकां राग हर्ष ते नंदीराग वाजां विशेष १६. ए सोल ए सर्व लोच वाचक ठे. ए० एने विषे जं० हे जगवान ! क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श प० कह्या ? इतिप्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ज० जेम को० क्रोधने विषे कह्या तेम लोचने विषे पण कहेवा. अ० अथ हवे जं० हे जगवान ! पे० पुत्रादि विषे स्नेह १, दो० दोष (अप्रितो) २, क० प्रेम हास्य (कलह) जा० यावत् अज्याखान, पैशुन, रतिअरति, परप-रिवाद, मायामोसो मि० मिथ्यात-दर्शन-सत्य इत्यादि पापस्थान. ए० एने विषे क० केटला वर्ण, केटला गंध, केटला रस अने केटला स्पर्श कह्या ? ए प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! पं० पंच वर्ण इत्यादि ज० जेम क्रोधना कह्या तेमज चार फर्स अठार पापने विषे जाणवा.

जावार्थः—हवे जुठ ! ए पाठमां तो प्राणातिपात, मृषावाद, अ-दत्तादान, मैथुन अने परिग्रह, ए पांचे रुपी चोफरसी कह्या ठे. तेमज क्रोधना दस जेद, मानना बार जेद, माया-कपटाइना पंदर जेद, लोच-ना सोल जेद, अठार पाप अने आठ कर्म, ए सर्व बोलने रुपी चोफ-रसी कह्या ठे. जेम आठ कर्म चोफरसी पुद्गल पोतपोतानी कनेज रहे, पण कोइने आपी शकाय नही, तेम पांचमा पाप परिग्रहने पण रुपी चोफरसी कह्यो ठे. अन्न, वस्त्र, सोनुं, रुपुं प्रमुख अठफरसी पुद्गल उपर मुर्बा ममता होय तेने परिग्रह कहीये. ते रुपी चोफरसी ठे ते पोतानो पोतानी कनेज रहे, कोइने आपी शकाय नही. तमे, “परिग्रह रुपी चोफरसी ठे” ए सूत्रनां वचन जाणता थका कह्यो ठो के “मागता

જિસ્વારીને અનુકપા આપીને અન્નવસ્ત્રાદિક જે આપે, તેણે પરિગ્રહ સેવરાવ્યો, પરિગ્રહ લીધો," એવો મતના લીધે સૂત્રના વચન મરોની થઈ પડે તે પરુપણા કેમ કરો ? બધી યજ્ઞ ધારમા શતકના પાંચમા ગોશામાં અન્ન વસ્ત્રાદિકને પુદ્ગલાસ્તિકાયા કહી છે તે પુદ્ગલાસ્તિકાયા રૂપી અઠફરસી છે, અને પરિગ્રહ (પાંચમા પાપ) ને રૂપી ચોફરસી કહ્યો છે. હવે તમે અન્નવસ્ત્રાદિકને અઠફરસી પુદ્ગલ જાણતા થતા પરિગ્રહ કેમ કહ્યો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે "અન્ન, વસ્ત્ર, સોનુ, રુપુ, જે ઉપર મુર્ઠા મમતા હોય તેને જાણ પરિગ્રહ કહીયે, અને તેને રૂપી ચોફરસી કહ્યો છે તે તો સેવરાવ્યો ન સેવરાવાય, પણ સોનુ, રુપુ, અન્ન, વસ્ત્રાદિક ડ્રવ્ય પરિગ્રહ છે, તે ડ્રવ્ય પરિગ્રહ વાતારે સેવરાવ્યો "તેનો ઉત્તર હે વેશાનુગ્રીય ! ડ્રવ્ય પરિગ્રહથી કર્મ વધાય કે જાણ પરિગ્રહથી વધાય તે કહ્યો જો ડ્રવ્ય પરિગ્રહથી કર્મ વધાય તો, જરૂર મહારાજને જંબુદ્વીપપદ્મતિ સૂત્રમાં આરીસા યુવનમા ઘરેણા કપના પહેર્યા થઈ કેવલજ્ઞાન ઉપન્યુ કેમ કહ્યું ? તથા જલજલેષ જગવાનની માલેલી માતાને હાથીને હોદે બેઠા, લાલો કોનો રૂપીયાના ઘરેણા પહેર્યા થઈ, પ્રહસ્થપણાના વેપમા કેવલજ્ઞાન કેમ ઉપન્યુ ? વાસ્તે ડ્રવ્ય પરિગ્રહ કર્મ વધનું કારણ નથી.

તેવારે તેરાપથી પણ કહે છે કે, "કપના ઘરેણા ઉપર મુર્ઠા મમતા હોય તેને જાણ પરિગ્રહ કહીયે તે કર્મવધનું કારણ છે તે મમતા મુર્ઠા મટી ગઈ, તેથી જરૂર મહારાજને તથા મરુદેવી માતાને કેવલજ્ઞાન ઉપન્યુ, અને ઘરેણા કપનાં તો અજીવ પુદ્ગલ છે, તે કહેવા માત્ર ડ્રવ્ય પરિગ્રહ છે, પણ કર્મવધનું કારણ નથી તે કપના ઘરેણા અન્નત પરિગ્રહ ન કહેવાય " સારે હે વેશાનુગ્રીય ! માગતા જોસ્વારીને અનુકપા આપીને મુર્ઠા મમતા મટવાથી, અન્નવસ્ત્રાદિક અજીવ પુદ્ગલ અઠફરસી લીધા, તેણે પરિગ્રહ (કર્મવધનું કારણ તે) સેવરાવ્યો, એમ મતના લીધે જુલ કેમ ધોલો થો ? તેવારે બધી તેરાપથી એમ કહે છે કે "અન્ન વસ્ત્રાદિક અજીવ પુદ્ગલ અઠફરસી લીધા તેને તો તમે પાપ નથી માનતા, પણ

काचुं धान दे अने काचुं पाणी पाय तेमां एकीं डी जीवनी हिंसानुं तो पाप
सांग्युं के नही ?” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एके डी जीवनी हिंसानुं
तो पाप तमे बताव्युं, पण अनुकंपा शुभ्र जोगथी पंचेडि जीवना प्राण
जता राख्या, तेनुं तमे पाप केम कहो ठो ? कारण के ए अनुकंपादि
कार्योमां जेटली हिंसा थाय ते तो पाप खातेज ठे, पण जे जीव उगयों
तेनो गुण जाणवो. एवा मिश्रस्थानना दाखला सूत्रोमां घणुं ठेकाणे ठे.
जेम चित्तप्रधाने घोरा दोरावीने कपटाइ करीने प्रदेशीराजाने समजा-
ववानो उपाय कर्यो, तेथी चित्तप्रधानने अजयणानुं तथा कपटाइनुं पाप
सांग्युं; पण राजाने समजाव्यो तेनी धर्मदलावी कही ठे पण पाप
दलावी नथी कही. वली झातासूत्रमां सुबुद्धि-प्रधाने जीतशत्रुराजाने
पाणीनी अजयणा करीने समजाव्यो. तेथी तेने पाणीनी तो हिंसा ला-
गी, पण राजाने समजाव्यो तेनुं पाप नथी कहुं. तमे, धान कणुंका देइ
काचुं पाणी पाइ अनुकंपा शुभ्र जोगथी पंचेडि जीव मरताना प्राण रा-
ख्या तेने, जेहुंज पाप केम कहो ठो ?

वली तमारी वाणी सांजलीने तमने कोइ रजपुतादिक कहे के
“ हे स्वामी ! आपनी मरजी होय तो धान कणुंका अने काचापाणीनी
हिंसाना त्याग करावो, अने आपनी मरजी होय तो पंचेडिजीवनी
हिंसाना त्याग करावो, बेमानुं एक त्याग करवाना मारा नाव ठे. घणुं
पाप जाणो तेना त्याग करावो. ” तेवारे तमे शेना त्याग करावशो ते
कहो. तमारी श्रद्धाने लेखे तो धान कणुंका अने काचा पाणीना त्याग
कराववा जोइए; (घणा जीवनी हिंसा टले माटे) पण जगवंते तो पंचेडि
जीवनी हिंसामां घणुं पाप कहुं ठे, नर्कनुं आयुष्य बांधे कहुं ठे, कार-
णके एकीं डी अनेतगणी पुन्याइ पंचेडिनी वधती ठे, तेथी तेमां घणुं
पाप मान्युं, अने श्रावकना पहेला व्रतमा पण ब्रह्म-जीवनी हिंसानो
त्याग करवा कह्यो. त्वारे हे देवानुप्रीय ! पंचेडि जीवनी हिंसानुं पाप
घणुं हशतो, पंचेडि जीवने अनुकंपा शुभ्रजोग आणीने तेना प्राण रा-
ख्यानां घणुं गुण केम नही हशे ? माह्या हो ते विचारी जोजो. वली अ-

નુકપા આણીને વાન દે, તેમાં શ્રી વીતરાગદેવે તો ધર્મ અધર્મ એકે પથ
કહેવું નથી કશું શાસ્ત્ર સૂત્ર ગાણાયાગગાળે વસમે તદેશે પહેલે તે પાઠઃ

દસ વિદે દાણે ૫૦ તં ૦ અણુકંપા ૨ સમ્મદ ૨ ચેવ જય ૩
કાલુણિણિય ૪ લજ્જા ૫ ગારવેણ ૬ અહમેણુ ૭
સતમે ૭ ધમ્મે અઠમેણુ ૮ કાદીર્ય ૯ કયતિય ૧૦ ॥

અર્થ — ૧૦ દસ વિં પ્રકારે વાં વાન પરુપ્યુ તં તે કહેવે અ
અનુકપા (કૃપાકરીને વીન અનાથને વેવું તે) ૨, સં સમ્મદવાન (ક
ષ્ટાદિકને વિષે સાધ્યને અર્થે દે તે) ૩, જં જનના સીધે વાન આપે તે ૪,
કાં પુત્રાદિકના વિયોગને સમયે વાન દે તે તથા મુશ્ચાની પઠવાને વ
રાદિકનું કરવું તે શોકદાન ૪, લં ઘણા જણાની લાજે કરી વાન આપે
તે ૫, ગાં ગર્વે સ્વરચે તે ગર્વદાન (નાટકિયા મહ્તાદિને તથા વિવાહ
સાદીને વિષે આપે તે) ૬, અં અધર્મને પોષણહારુ વાન તે (ગણિકા
દિકને આપે તે) ૭, ધં ધર્મનું કારણ તે ધર્મદાન (તે સુપાત્રે વાન) ૮,
કાં મુજને કાફક ઉપકાર કરશે પવી બુદ્ધિ જે દે તે કાર્યકારિત્વ
વાન ૯, અને કં યોગે મુજને ઘણીવાર ઉપગાર કીધો ઠે, માટે હું પણ
ઉર્ણીગણે થવા કાજે કાફક આપુ, એમ ધારીને દે તે ૧૦ ॥

જાવાર્થ — હવે હહા તો દસ વાન કહ્યા તેમાં સાતમું અધર્મ વાન,
કશું તે પોતાના વિષય હેતે તથા સ્વાર્થ હેતે વેશ્યાદિકને આપે તેને અ
ધર્મ-વાન કહીયે, અને આઠમું ધર્મવાન તે નિયાણાદિક દોષરહિત, વિષ્ણુ,
વિષ્ણુ અને પાત્ર શુદ્ધ જે સાધુને આપે તેને ધર્મવાન કહીયે, અને બાકી
ના આઠ શોષ રહ્યા, તેના ફલ વિષે શ્રીવીતરાગદેવે પણ મૌન રાલી,
પુન્ય પાપનાં ફલ એકે કહ્યા નહીં, ત્યારે આપણને શું જ્ઞાન ઠેકે, પ્રતુના
વિના કહ્યા ન્યારા નિર્ણય કરીયે ? વહી કેટલાક હહા પુન્ય સ્થાપે ઠે,
કેટલાક મિશ્ર સ્થાપે ઠે, પણ તે વીતરાગની આજ્ઞા મદાર ઠે વહી આ
ઠમું વાન સાધુને દેતા પુન્યાનર્જરા રૂપ લાજ થાય, પણ અરણીકરૂનીનો
પેરે વિષય હેતે દે તો અધર્મ-વાન પણ થાય જેમ જોરને શ્રોત્રી કરવાનો

साज्य (मदद) आपे तो अधर्मदान कहोए; केमके तेमां पोतानो पण स्वार्थ जेलो ठे ते माटे. एम करतां ए चोर बंधणमां पड्यो, तेने दुःखी देखीने अनुकंपा आणीने खानपान आपे तो ते अनुकंपा दान थाय. जेवा पोताना प्रणाम (दान आपतां) होय तेवुं दान कहोए. फल पण पोताना प्रणाम शुद्ध अशुद्ध होय तेवां लागे. जेम पात्र तो धर्मरुचि घणा शुद्ध हता, पण नागश्रीना जेवा प्रणाम हता तेवां फल लाग्यां. ते माटे दान, तप, जप, क्रिया अने दया, ए सर्व पदार्थनां फल पोताना प्रणाम पहे लागे ठे. जेम कोइ अज्ञव्य ठे, ते साधु जेलो रहे ठे अने साधु जेवुं खावुं पीवुं करे ठे, पण जेवा पोताना प्रणाम होय तेवांज फल लागे ठे. वली साधुनी परे कोइ शुद्ध व्यवहार देखी साधुनी बुद्धे वांटे तो तेने साधु वांध्यानां फल लागे के असाधु वांध्यानां फल लागे ? एम पोताना प्रणाम उपर घणी वार्ता ठे. बाकीनां आठ दान श्री वीतरागदेवे एकान्त धर्ममां पण नथी गण्यां, तेम एकान्त अधर्ममां पण नथी गण्यां. ए आठ दानमां एकान्त धर्म ठे के एकान्त अधर्म ठे, एम साधुए कांइ पण कहेवुं नही, मौन जाव राखवो. ए दान प्रशंसवां पण नही अने निषेधवां पण नही. एम जाणवुं जे, आगल आवके दान दोधां ठे तेनां जे फल थयां हशे ते आज पण आपनारने थशे. वली श्री वीरप्रभुना अंतेवासी आवके जे कार्य कयां, ते जो अनर्थदंरु पाप कर्मादान होत तो केम करत ? वास्ते ए करणी निषेधवारुप अथवा पाप कहेवारुप नथी. ए वातनो श्री वीतरागदेवे पण चोखी रोते निर्णय न कर्यो त्यारे आपणने शुं ज्ञान ठे ? एनो तो घणो विचार ठे. वली सूयगंगांग सूत्रना श्रुत्कंध पहेलाना अध्ययन अग्यारमां सावध दानमां मौन राखवुं कछुं ठे, पण पाप कहेवुं कछुं नथी. ते गाथाः—

दणंतं णाणु जाणेवा, आयगुत्ते जिइंदिए;

ठाणाइसंति सद्धिणं, गामेसु नगरेसूवा.

॥ १६

तहागिरं समारंजं, अडिपुनंति णोवए;

अहवा नन्वि पुन्रति, एव मेय मह व्रज्यं ॥ १७ ॥

दाण्ययाय जेपाणा, हम्मंति तसथावरा,
तेसिं सारक्काण्ठाए, तम्हा अन्निति नोवए ॥ १८ ॥

जेसितं उवकप्पंति, अन्नपाण तद्वा विह,
तेसिं खाजतरायति, तम्हा एण्णि तिनोवए ॥ १९ ॥

जेयदाण पस्ससति, वह मिच्चति पाणीणं,
जेयण पप्पिसेहति, वित्तिञ्चेय करत्तिते ॥ २० ॥

दुहन् वित्तेण जास्संति, अत्थिवा एत्थिवा पुणो,
आयरयस्स हेच्चाण, निष्ठाण पाठणत्तिते ॥ २१ ॥

अर्थ—पुर्ववत् जुलं प्रश्न बीजो पाने १७९ में

ज्ञावार्थ—इहे जुलं । आ पाठमा एम कण्ठु ठे के, गाम या नगरमां गयाथी साधुने कोइ दाननो अर्थी, अरुदावंत ग्रहस्थी तन्ना राजादिक पुठे के, हे स्वामी । हु तखाव कुवादिक खोवावु या सवु कोरादि वठ तथा पाणीनी परब वधावु ? ए अनुष्ठानमा पुन्य ठे के नहि ? एवी सावध (भारंज कारणी) वाणो सांजखीने 'ए अनुष्ठान नमां पुन्य ठे' एम पण साधु न कहे, अने 'तमने पुन्य नयी' एम पण साधु न कहे, कारण के ए वसे जाया महा जयतुं कारण ठे अहीयां तेरापयी एम कहेठे के, "जो पूर्वोक्त कार्योंमा पुन्य होय तो 'तमने पुन्य थरो' एवु केम न कहे ?" तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय । पानने अर्थे त्रस स्यावर दणाय, ते जीवोनी रक्षाने अर्थे साधु एम न कहे के, तमने पुन्य थरो, कारण के साधु एम जाणे के, जो हु ए परब तथा सवुकारादिक दानने प्रशसीश तो मारा वधनयो त्रसस्यावर-जी यनी घात पाशे, एम जाणीने पुन्य न कहे, पण एम तो नयी कण्ठु के, हे साधु । "ए दानमां पाप ठे, तेयी तुं पुन्य मत कहीश," जेम आ बक साधुजीना सामा जाय तेमा निर्जरा कही, पण मेह वरसतां सा

ધુજીને પુઠે કે, હું ફલાણા સાધુજીના સામો જાઉં તેમાં મને શું ફલ
પ્રશે ? તેવોરે સાધુજી જવાનું કહે નહીં, મૌન રાખે. હવે ગુરુ-દેવના
સામા જવામાં (વિનયમાં) નિર્જરારુપ લાજ જાણે છે, પણ જવાનું
કહે નહીં; કારણ કે તે એમ જાણે કે, મેહ વરસતાં ગુરુદેવના સામા
જવામાં નિર્જરારુપ લાજ કહીશ તો મારી જાણ-સુમતિમાં કસર લા-
ગશે, અને જો ના કહીશ તો વિનય જાગશે, એમ જાણીને મૌન રાખે.
ઇત્યાદિક સામા આવવાની, સાધુ-સાધવી વાસ્તે જગ્યા, ઔપચ લાવ-
વાની, અને ઊઠી ઊઠાં થવાની આજ્ઞા માગે તો સાધુજી મૌન રાખે;
પણ ગ્રહસ્થને આવવા જવાનું કહે નહીં. તેમ એ સાવધ-દાનમાં ત્રસ-
સ્થાવર જીવની રક્ષાને અર્થે, પોસતુકારમાં તમને પુન્ય છે, એમ પ્રશંસે
નહીં; અને માગતા ઝીંખારીને અંતરાય પડે તેથી, તમને પુન્ય નથી,
એમ પણ ન કહે. જે એ દાનને પ્રશંસે તેને ઠકાયની વધનો વંઢણહાર
કહીએ; અને જે એ પોસતુકાર દાનને નિષેધે તેને માગતા ઝીંખારીની
(વૃત્તિ) આજીવોકાનો ઢેદનહારો કહીએ. એમ જાણીને સાધુ એ સાવધ
પોસતુકાર દાનમાં, તમને પુન્ય છે અથવા નથી, એ બેમાંની એકે જાણ
ન બોલે; મૌન રાખે. વલી એ સાવધ-દાનમાં મૌન રાખવું કહ્યું છે. તેની
શાખ સૂત્ર સુયગમાંગ શ્રુતષ્કંધ બીજે અધ્યયન પાંચમે. તે ગાથા ૩૩ મી:-

દક્ષિણાં પમિલંજો, અભિવા નભિવા પુણો;

ણવિયાગરેજ મેહાવી, સંતિ મગ્ગં ચ વૂહણ ॥૩૩॥

અર્થ:—દ૦ દાનનો પ૦ પ્રતિલાજકાલે ગ્રહસ્થને દેવા અને લેવા-
વાલાને લેવા, એવો વર્તમાન વ્યાપાર દેખી અ૦ હ્રાં પુન્ય છે એમ ન કહે,
કહે તો અસંજમની અનુમોદના થાય. વા૦ અથવા ન૦ હ્રાં પુન્ય નથી
ણ૦ એમ પણ ન કહે, કહે તો વ્રતિ ઢેદ થાય. મે૦ એ કારણે પંક્તિ અ-
સ્તિ નાસ્તિ ન કહે. હવે સાધુ કેમ બોલે તે કહે છે. સં૦ જ્ઞાન દર્શન
ચારિત્રરૂપ મ૦ મોક્ષમાર્ગની વૃદ્ધિ થાય તેમ વુ૦ બોલે.

જાવાર્થ:—હવે જુવ ! આ પાઠમાં પણ એમ કહ્યું છે કે, એ સાવ-

ધવાનમાં પુઠ્યા થકા “ તમને ગુણ છે અથવા ગુણ નથી ” એમ સાધુ
 એકે વચન ન કહે. બુદ્ધિવત સાધુ તો જેમ જ્ઞાન, વર્ણન અને ચારિત્ર
 વધે તેમ બોલે. એ વધે ગમે પ્રજુએ મન્યસ્થ જાવ રાખવો કહ્યો. પુન્ય, પાપ
 કે, મિથ્ય, એકે ન કહેતાં મૌન રાખવું કહ્યું. તેવારે તેરાપંચા! કહે છે કે,
 પુઠ્યા થકા મૌન રાખે, પણ મનમા શું જાણે? તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય!
 સૂત્રમાં પ્રજુએ જે વસ્તુનો પરમાર્થ કહ્યો હોય તેજ પ્રકાર કહેવો, અને
 સૂત્રમાં જ્યાં પ્રજુએ મૌન રાખવાનું કહ્યું હોય ત્યાં મૌન રાખવો, અને મન
 માંતો એમ જાણે કે, જેટલી અનુક્રપા શુજ્જોગ છે તેટલો રુનો પુન્યનો
 જાગ જાણવો, અને જેટલી હિંસા અશુજ્જોગ છે તેટલો પુનો પાપનો
 જાગ જાણવો.

તેવારે વક્ષી તેરાપંચી કહે છે કે “પોસતુકારમા તથા સાવધવાનમા શુ
 જ્જોગનું પુન્ય અને હિંસાનું પાપ, એ વધે વાત કેમ શ્રદ્ધોભો? કાતો પુન્ય
 શ્રદ્ધો કે પાપ શ્રદ્ધો ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય! સાધુને કોઈપણ ઘઘાળે મોંઢે
 બોલતાં, વાયુકાયના અસરુપાત જીવની ઘાત કરતા ઠણટજાવથી; વાન
 વીધુ તેને શું થયું? ધર્મ કે પાપ તે કહ્યો વાયુકાયના જીવ મુઝા તેનું
 પણ ધર્મ અને ઠણટ જાણે દાન વીધુ તેનું પણ ધર્મ? કે વાયુકાયના જીવ
 મારીને દાન વીધુ તેમા પાપ? તેવારે તેરાપંચા! પણ કહે છે કે “વાયુકા
 યની હિંસા થઈ તેતો પાપ, પણ ઠણટ જાણે દાન વીધુ તેમા હિંસાનો
 જાવ નથી તેથી ધર્મ ઘણું છે ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય! એ દાનમાં પણ
 હિંસાનું તો પાપ છાગરો, પણ શુજ્જોગનું અને અનુક્રપાનું પાપ કેમ
 ફહોરો? એ દાનમા હિંસા તો છે, અને અનુક્રપા શુજ્જોગ પણ છે તેથી
 ઇકાન્ત પુન્ય અથવા ઇકાન્ત પાપ, એમ ઇકાન્ત વચન ન કહેવું. તેથીજ શ્રી
 વીતરાગદેવે મૌન રાખથી કહ્યો છે વક્ષો! દાન તો અનેક પ્રકારના છે
 કોઈમાં ઇકાન્ત મોક્ષ હેતુ છે ૧, કોઈમાં ઇકાન્ત નર્ક હેતુ છે ૨, કોઈમાં
 પોતપોતાના પ્રણામ ઉપર પુન્ય પાપના ફલ છે ૩, અને કોઈમાં પાપ ફલ
 પાપ ઉપર પુન્ય પાપના ફલ છે ૪, પણ દાનરુપી સમુદ્ધનો ગળપરદેવે
 પણ નિકાલ નથી કર્યો, યત—

आकाशे ताराणां संख्या, त्रण संख्याहु महि तजे;
श्रावणे बिंदुनां संख्या, पात्र संख्या न विद्यते ॥१॥ स्पष्टार्थः.

मांटे एम जाणजो जे, एनो विचार घणो ठे. श्रीबीतराग वदे ते खरुं.

वली तेरापंथी कहे ठे के, साधु विना पुन्यनुं क्षेत्र क्यांय नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधु तो धर्मनुं पुन्यनुं क्षेत्र ठेज तेमां शुं कहेवुं ? पण बीजाने दीधायी पोताना अनुकंपा जावे शुज जोगथी कदाचित गुण थाय तो ना कहेवाय नही. वली साधु विना पुन्यना क्षेत्रनी ना कहे तेने पुढीए के, साधु तो सामीपचीस आर्य देशमां ठे. तेमां तो नव प्रकारे पुन्य निपजे; पण अनार्य क्षेत्रना लोकोने नव प्रकारे पुन्य निपजे ठे के नहि ? जो निपजे तो केवी रीते निपजे; ? केमके त्यां साधु तो नथी, अने बीजाथी तमे पुन्य मानता नथी. हवे अनार्य देश-मां नव प्रकारे पुन्य कइ रीते थाय ? त्यां अठार प्रकारे पाप तो निपजे ठे, पण पुन्य केटला प्रकारे निपजे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ नव प्रकारे पुन्य निपजे एवा तो त्यां (अनार्य देशमां) पात्र नथी; पण मन, वचन, कायाना जोग शुज वर्ते, तेथी पुन्य निपजे ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अठार प्रकारे पाप तो सर्व जगतमां ठे, पण नव प्रकारे पुन्य एक आर्य-क्षेत्रमां ज ठे, एवुं तमे कया सूत्रथी कहो ठो ते पाठ अमने देखामो; अने अनार्य-क्षेत्रमां त्रण जोग संबंधोआ पुन्य ठे, शेष नथी ते पण सूत्रपाठ अमने बतावो. वली तमे कहो ठो के, अना-र्य-क्षेत्रमां जोग जला प्रवर्ते तेनुं पुन्य ठे शेष नथी. त्यारे जीव उगार-वाना प्रणाम अने मरताने अनुकंपा आणीने दान देवाना प्रणाम, ए करणीमां कयुं ध्यान, कइ लेश्या अने कया प्रणाम ? शुज के अशुज ते कहो. साधुश्रावकना दानमां पुन्य होय तेवुं तो नथी; पण अनुकंपा आणीने दुर्बलने मरता देखीने दान आपे, तेमां शुज जोग ठे के अशुज जोग ठे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ सावजदान (जीवहिंसा सहित) मां तो तमे पण सौत राखवी कही कहो ठो, पण निर्वध

રોટી, શેક્યા ચણા, સિરણી (મિઠાઈ) અને પ્રાસુક (ઠનુ) પાણી, માગતા ખીસ્વારીને અનુકંપા આણીને આપે, તેમા કોઈ ઠેકાણે સૂત્રમા ગુણ કહ્યો હોય તો ઘતાવો ” તેનો ઇત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! સૂત્રમાતો પ્રાસુક દાનમા તથા અનુકંપા દાનમા ઠામ ઠામ ગુણ કહ્યો હે, પણ તમારા સરલા અદ્વૈટ કલ્યાણીકોની દ્રષ્ટીમા આવતુ નથી પ્રથમ તો ઠાણાયાંગ સૂત્રના નવમા ઠાણાના પહેલા ઇદેશામા નવ પ્રકારે પુન્ય કહ્યુ છે તે પાઠ:-

નવ વિદે પુન્ને ૫૦ ત૦ અન્નપુન્ને ૧ પાણપુન્ને ૨ વઠપુન્ને ૩
લેણપુન્ને ૪ સયણપુન્ને ૫ મણપુન્ને ૬ વયપુન્ને ૭ કાય-
પુન્ને ૮ નમોકાર પુન્ને ૯ ॥

અર્થ — ન૦ નવ વિ૦ પ્રકારે પુ૦ પુન્ય ૫૦ પરપ્યુ ત૦ તે કહે છે .
અ૦ પાત્રને વિષે જે અન્નાદિક વેલુ તેથી તીર્થંકરનામાદિ પુન્ય પ્રકૃતિનો
વધ, ને તેથી અનેરાને વેલુ તે અનેરી પુન્ય પ્રકૃતિનો વધ ૧ પા૦ પાણી
પુન્ય ૨ વ૦ વલ્લ પુન્ય ૩ લે૦ ઘર ૪ સ૦ સયારો ૫ મ૦ ગુણવત્ત ઉપર
હર્ષ ૬ વ૦ વચનની પ્રશંસા ૭ કા૦ પર્યુપાસના (સેવા) ૮ ન૦ નમસ્કાર
પુન્ય ઇત્તચ ૯.

અન્ન પાન ચ વલ્લ ચ, આલ્લય શયનાગન,

શ્રુશ્રુપા વદન તુટિ, પુન્ય નવ વિધ સ્મૃત ॥ ૧ ॥

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠું ! આ પાઠમા શ્રી વીતરાગવેદે એમતો નથી
કહ્યુ કે, એક સાધુનેજ દીધે પુન્ય વધાય અહીં તો સમઘય કહ્યુ છે કે,
અન્નદીધે પુન્ય, પાણીદીધે પુન્ય, જગ્ધાદીધે પુન્ય, ઇત્યાદિક નવ પ્રકારનાં
પુન્ય કહ્યાં છે સાધુજીને દીધા તીર્થંકર ગૌત્રાદિ પુન્ય પ્રકૃતિ વધાય,
અને અનેરાને દીધે અનેરી પુન્ય પ્રકૃતિ વધાય હવે પુન્યનો વેલો
હોત પ્રકૃતિ છે તેમા સાધુજીને દીધાથી તો તીર્થંકરાદિક પ્રકૃતિ વધાય
અને અનેરાને દીધાથી અનેરી પુન્યપ્રકૃતિ વધાય જ્ઞાતાવેદની પં
ચેન્દ્રિની જાત, મનુષ્યની ગતિ, મનુષ્યનુ આયુષ્ય, વ્રસ નામ, ધાદર નામ
અને પ્રજાત નામ ઇત્યાદિક પુ વપ્રકૃતિ વધાય હવે તમે કહોઠો કે,

साधु विना बीजा कोइने दीधे पुन्य न बंधाय. त्वारे साधुने दीधां तो तीर्थकरादिक पुन्यप्रकृति बंधाय एम कह्युं ठे; पण वाकीनी पुन्यप्रकृति केहेने दीधां बंधाय ते कहो. वली तिर्यचनुं शुभ दीर्घ आयुष्य पुन्य-प्रकृतिमां कह्युं ठे. ते तमारा साधुने दीधाथी जंट, घोमा, हाथी प्रमुख तिर्यच थाय के बीजाने दीधाथी थाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी पण सोधुं कहेठे के “साधुने समझष्टी श्रावक दान आपे, तेथी विमानीक देवतानुं आयुष्य बंधाय, तथा शातावेदनी जंच गौत्र इत्यादिक शुभ पुन्यप्रकृतिन बंधाय; पण साधुने दीधां तिर्य-चनुं आयुष्य तो बंधाय नही. ” तो हे देवानुप्रीय ! जुन ! ए तिर्यचा-दिकनुं आयुष्य, इत्यादिक पुन्यप्रकृति अनेराने दीधां बंधाय के नही ? अन्न-पुत्रे इत्यादिक अकेका प्रकारथी बेतालीस पुन्यप्रकृति बंधाय के नही ? न्यारी न्यारी अकेका प्रकारथी बंधाय एम सूत्रमां कह्युं होय तो बतावो. अहीं तो टीका तथा टवामां कह्युं ठे के, साधुने दीधाथी तीर्थकर नामादिक प्रकृति बंधाय, अने अनेराने दीधाथी बेतालीस मां-हेली अनेरी पुन्यप्रकृति बंधाय. साधुनेज दीधे पुन्य बंधाय, अने बीजाने दीधे पुन्य न बंधाय, एवुं कोइ ठेकाणे ठाणायांगनी टोकामां अथवा द्धार्थमां कह्युं होय तो बतावो. तमे एवा पुरातन आचार्यनी कीधेली टीका तथा टवार्थ उत्थापीने कहोठो के “एक साधुनेज दीधां पुन्य बंधाय अने अनेराने दीधां पुन्य न बंधाय, एकान्त पाप लागे. ” एवा मनमां आवे तेवा खोटा अर्थ करीने अनंत संसार केम वधारो ठो ? वली साधु विना पण दान देवामां गुण चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनीराज पासे बताव्या ठे. तेनी शाख सूत्र रायप्रशेणी. ते पाठः—

तं जइणं देवाणुप्पिया पयसीसरन्नो धम्म माइस्केवा बहु
गुणत्तरं फलं होवा. तेसिं बहुणं समण माहण जिस्कूयाणं
तंजइणं देवाणुप्पिया पएसिस्स बहुणं गुणत्तरं होवा
जणवयस्स. १ अर्थः—जुन पाने १२२.

ज्ञावार्थ.—हवे जुठ ! चित्तप्रधान सरीखो आवक, जैन मार्गनो तथा नव तखनो जाण, तेणे केशीश्रमण मुनीराजकने विनती करी के, हे स्वामी ! तमे प्रवेशीराजाने धर्म सज्जसावो तो श्रमण शाक्या विकने, ब्राह्मणने अने मागता जिखारी जिह्मकने घणो गुण थाशे एम सूत्र पाठमां कछु हवे श्रमण ब्राह्मण अने जिह्मकने शो गुण थशे कछो तेकहो शु प्रवेशीराजा समज्यार्थी “श्रमण ब्राह्मण अने जिह्मक तरी जाशे” ए गुण कछो के “राजाप्रदेशी समज्यार्थी श्रमण ब्राह्मण जिह्मकने जिह्मा सोहेखाइथी मखशे ” ए गुण कछो ? तमे मतनो क बाग्रह ठोनीने विचारो ए पाठनुं साबु रहस्य तो एम देखाय ठे के, पहेखां प्रवेशीराजा नास्तिक मतनो (मिथ्यात्व) हतो त्यारे परखों क, पुन्य, पाप मानतो न होतो, तेमज धनने सार जाणीने सचय करतो, पण दान पुन्य करतो नहोतो तेथी चित्तप्रधाने केशीश्रमणने विनती करी के, हे स्वामी ! प्रवेशीराजाने धर्म सज्जसावीने समजावो तो, डब्ब अस्थिर जाणे, परसोक, पुन्य पाप माने, अने उदार चित्त थाय तेथी समण ब्राह्मणाविकने दान आपे, अने ए समण ब्राह्मण, जिह्मकने जिह्मा सोहेखा मखे ए गुण थाशे एम कछुं, पण जो चित्त-प्रधाननी तमारा सरखी अछा होत, ने दान आपवामां पाप मानतो होत तो एम कहेवु जोइए के, हे स्वामी ! राजा प्रदेशी असंजतिने तथा श्रमण ब्राह्मणाविकने दान आपीने पाप करे ठे, माटे आप तेने धर्म सज्जसावीने समजावो के, आजपठी असजंति अवृत्तिने दान आपे नही, ने एवु पाप करे नही, तेम कहेवु जोइए, पण तमारा सरखी अछा चित्तप्रधाननी नहोती तेमज केशीश्रमण मुनीराजनी पण तमारा सरखी अछा नहोती जो होत तो चित्तप्रधानने एम केहेत के “हे चीत्त ! तमे अवस्तु समजाववानी विनती केम करोठो ? दु तो समण ब्राह्मणाविकने दान देवामां राजाप्रदेशीने पाप सभावीइ, के आज पठी एवुं पाप करे नही, ” पण केशीश्रमणनो तथा चित्तप्रधाननी दानमां पाप मानवानी तमारा सरखी अछा नहोती वली केशी

मुनीराज आगल प्रदेशीराजा श्रावकनां बारव्रत अंगिकार करी वंदणा नमस्कार करीने घेरे जवा लाग्या, तेवारे केशीश्रमण मुनीराजे कहुं के "हे राजाप्रदेशी ! तमे हमारी पासे रसीखो धर्म पाम्याओ ते धर्मने विषे रमणिक रहेजो. अरमणिक थशो मत." पढी इहु क्षेत्रादिकनां चार द्रष्टान्त दीधां. पढी प्रदेशीराजाए कहुं के, हे स्वामी ! अरमणिक नही आनुं, पण ए रीते रमणिक रहीश. ते रीतमां कहुं के, "श्रमण ब्राह्मण अने त्रिहुकने (मागता त्रिखारीने) दान दइशुं अने श्रावकनां बारव्रत चोखां पाव्हीशुं." एम केशीश्रमण मुनीराजने कहुं. ते रायप्रशेणी सूत्रनो पाठः—

अहणं सेयंविया पामोस्काइं सत्तगामसहस्साइं चत्तारि जागे करिस्सामि. एगं जागं बलवाहणस्स दलइस्सामि. एगं जागं कोठागारे ठोस्सामि. एगं जागं अंतेउरं दलइस्सामि. एगेणं जागं महइमहालियं कुमागारसालं करिस्सामि. तढणं बहु पुरिसेहिं दिणत्ति त्तवेयणेहिं विजलं अस-
ण ४ उवक्कमावेत्ता बहुणं समण माहण त्रिखूयाणं पंथिये पहियाणय परिजायमाणे ९ बहुहिं सीलवय पच्चस्काण पोसहो ववासेहिं जाव विहरिस्सामि त्तिकहु जामेव दिसं पाउजूए तामेव दिसिं पमिगए. तत्तेणं पएसिराया कद्धं पाउं जाव तेयस्सा जलंते सेयंविया पामोस्काइं सत्तगाम सहस्साइं चत्तारि जाए करेइ. एगंजागं बलवाहणस्स द-
लयइ जाव कुमागारसालं करेइ. तढणं बहुहिं पुरिसेहिं जाव उवक्कमावेत्ता बहुणं समण माहणाए जाव परिजा-
यमाणे विहरइ ॥

अर्थः—अ० हमणांथीज हुं से० स्वेताम्बिका नगरी पा० प्रमुख आदी स० सात हजार गाम मारां खालसानां ठे, च० तेना चार जा०

जाग क० हुं करीश तेमा ए० एक जा० जाग व० हाथी घोमा आदिक
वाहनने व० दक्ष ए प्रथम जाग ए० एक जाग को० कोठार (जरार) ठो
निमित्ते मुकीश ए बीजो जाग ए० एक जाग अ० अतेतरने व० वेदश
ए बीजो जाग ए० एक जा० जागनी म० घणीज मोहोटी कु० (कुटा
गार) दानशाखा क० संभाषीश त० तिहां व० घणा पु० पुरुषने वि०
विधु ठे जेने जरण पोपणादिक ज० जात जमणरुप वेतन (बाकरी)
खे तेनी पासे वि० विस्तीर्ण अ० अन्न, पाणी, खादीम, सादिम, उ०
निपजाबीने व० घणा स० अमणने (पांच प्रकारना सन्यासी योगीने)
मा० ब्राह्मणने ज० जीखारीने प० पथी (मार्गे चाखे ते) ने प० पडु
णाविकने (महेमानने) प० ए ठेचो वेशु व० घणा सी० स्वजाव,
आचार, व्रत प० पचखाण नवकारसी प्रमुख पो० पोपध व० उपवास
साथे जा० यावत् वि० विचरशु ति० एम कहीने जा० जे वि० विज्ञाबी
पा० आळ्यो हतो ता० ते विज्ञाए प० पाठो गयो त० तेवार पढो, प०
प्रदेशीराजा क० काख पा० प्रजात थयो जा० जावत् ते० तेजे करी ज०
जाव्वक्ष्यमान सूर्य उग्यो से० स्वेताश्रिका नगरी पा० प्रमुख स० सात
सहस्र गांव प्रत्ये च० चार जा० जाग क० करे, करीने ए० एक जाग
व० हाथी, घोमा, रथ, निमित्ते व० वे, जा० जावत् पूर्ववत् दानशाखा
क० करे त० तीहा व० घणा पु० पुरुषने जा० यावत् अस्नादिक चार
आहार उ० निपजाबीने व० घणा स० सन्यासी योगी प्रमुखने मा०
ब्राह्मणने आ० जावत् प० जिह्वाधरादिकने वहेची देतोयको वि० विचरे ठे

जावार्थः—हवे जुठ। आ पाठमा तो एम कशुं ठे के, हे स्वामी !
मारे सात हजार गाम खाससानां ठे तेना चार जाग करीश तेमां एक
जाग तो हाथी घोमा निमित्ते, एक जाग राणीठ निमित्ते तथा एक
जाग खजाना निमित्ते राखीश, अने एक जाग समण शाक्यादिक,
ब्राह्मण तथा भागता जिखारीने दान वेवा निमित्ते राखी अस्नादिक
चार आहार निपजाबीने दान दक्ष तथा आवकनां बारे व्रत चोखां
पाणीश, पण्य अरमणिक नही चार्थ ए वे बोख दान अने व्रत रमणिक

पणामां वताव्या. हवे जुन ! हाथी घोसाने आगल पण पोषतो हतो, राणीउने पण पोषतो हतो अने खजानामां पण नाखतो हतो. ए त्रण काम तो आगल ज्यारे नास्तिक मतमां (मिथ्यातपणामां) हतो त्यारे पण करतो हतो, अने पहेलां परलोक, पुन्य पाप नहोतो मानतो तेवारे दान नज देतो देखाय ठे. तेथी चित्तप्रधाने केशीश्रमण मुनिराजने कळुं के, हे स्वामी ! तमे प्रदेशीराजाने समजावो तो समण, माहण, ज्मि-
हुकने जिह्वा सोहेली मळे. ए लेखे पहेलां जिखारोने दान नहोतो देतो एम जणाय ठे. ए काम तो राजाप्रदेशीए धर्ममां समज्या पढी कर्खुं जणाय ठे; कारण के धनने अस्थिर जाणी उदार चित्ते पांचमा गुण-
गणानी करणी जाणी दान दीधुं ठे. ते गुण जाण्या विना एवुं पाप केम करे ? माहा हो ते विचारी जो जो. वली आठमा व्रतमां अनर्थ दंरु पाप करवाना राजाप्रदेशीने त्याग ठे. जो दान देवामां पाप होय तो राजाप्रदेशी धर्ममां समज्या पढी पाप केम करे ? हाथी घोसाने पोषवा, राणीउने पोषवी अने खजानामां धन नाखवुं, ए त्रण कामतो आगल पण करतो हतो, अने एतो अर्थ-पापमां ठे; पण दान देवामां पाप होय तो, राजाप्रदेशी धर्ममां समजीने ए अनर्थादंरु पाप जा-
णीने नवुं केम करे ? ए जाणोने अनर्थदंरु पाप करे तो तेनुं आठमु व्रत केम रहे ? माहा हो ते वोचारी जो जो.

वली पहेलांथीज केशीश्रमण मुनीराजे कळुं के, हे प्रदेशीराजा ! तुं अरमणिक थाजे मत. तेवारे राजाप्रदेशीए कळुं के, हुं श्रमण, ब्राह्मण, मागता जिखारीने दान दइश; लीधां व्रत चौखां पालीश अने अरमणिक थइश नही. ए बे बोल केशीश्रमण मुनीराजना मोढा आगल रुबरुमां कहा; पण केशीश्रमण मुनीराजे तेने वज्यो नहि. तमे हेतु डष्टान्त कुयुक्ति भेलवीने लोकोना हृदयमांथी दाननी श्रद्धा काढोवो, तेम जो केशीश्रमण मुनीराजनी दान देवामां पाप मानवानी श्रद्धा होत तो, अग्यार डष्टान्त आगल दीधा तेम एक डष्टान्त वली वेत के, हे राजा ! धर्म पामीने आगलतुं पाप बोरे वे तो, ए दान देवानुं नवुं

અનર્થ પાપ કેમ કરેલે ? વહ્ની તમે કહોઝો કે, “વેતી છેતી વેલા મોન રહેજુ, ને પઠી પાપ ઝંઘલાવી વેજુ ” તો હે વેવાનુપ્રીય ! ઝ્યારે કેશીધ્રમણ મુનીરાજને પ્રવેદીરાજાણ દાન દેવા બાબતમાં નિષેધન કર્યું, તે વચ્ચે રાજા કેહેને દાન દફ રહ્યો હતો અને કોણ છફ રહ્યો હતો કે જેથી શ્રી કેશીધ્રમણ મુનીરાજે નિષેધ ન કર્યો ? પણ યમ જાણજો કે, શ્રી જૈનમાર્ગમા પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ પૂર્વોક્ત દાનવિષયમા મુનીય મધ્યસ્થ રહેવું જો યમ ન હોય તો ઘટલા દ્રષ્ટાન્ત આપ્યા તેમ એક દ્રષ્ટાન્ત વહ્ની વહ્ને દાન દેવામાં પાપ કેમ ન સરઘાવ્યું ? પણ જાણજો જે શ્રી વીતરાગદેવની, કેશીધ્રમણ મુનીરાજની અને પ્રવેદીરાજાનો તમારા સરસ્તી શ્રદ્ધા નહોતી કે, દાનમાં પાપ મળી નિષેધે વહ્ની તુંગ્યા નન રનીના આવક પરમવિવેકી, જૈન માર્ગના જાણ, પ્રજુના હસ્ત વિકિત છજુ પુત્રસમાન, તેમનો આલાલો વર્ણવ્યો, ત્યાં દાન આશી ત્રણ આલાલા કહ્યા હે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર જમવતી શતક બીજે ઝદેશે પાછમે તે પાઠ:-

તેણં કાલેણં તેણ સમણં તુંગિયાનામ નયરી હોઢાવણઝ
તીસેણં તુંગિયાનયરીય વહિયા ઊત્તરપુરઢિમે દિસિ ખાગ
પુપ્ફવહ્ણણામં ચેહ્ણ હોઢા વણઝ તઢ્ઢણં તુંગિયાનયરિય
વહ્ણે સમણોવાસગા પરિવસહ્ અઢા દિત્તા વિઢિણ વિપુહ્ણ
ખવણ સયણાસણ જાણ વાહણાહ્ણા/બહુ ધણ બહુ જાય
રુવયવયા આઝગ પઢગ સપઢત્તા વિઢિમિય પઝર ખત
પાણા વહુદાસિ દાસ ગો મહિસ ગવેલગ પ્પપ્પજૂયા બહુ
જણસ્સ અપરિજૂયા અજિગય જોવાજોવા ઝવલ્લ પૂણ-
પાવા આસવ સવર ણિલ્લર કિરિયા હિગરણ વધ મોસ્ક
કુસલા ૧ અસદેહા દેવાસુર નાગ સુવણ જસ્ક રસ્કસ્સ કિલ્લર
કિંપુરુષ ગરુલ્લ ગધવ મહોરગાદિપર્હિં દેવગણોર્હિં નિર્ગંધાઓ
પાવયણાઓ અણ્ણક્કમણિયા નિર્ગંધેપાવયણે તિસ્સકિમા

निकंखिया निवित्तिगिह्वा लघ्वा गहियठा पुहियठा अ-
जिगयठा विण्हियठा ॥ ५ ॥ अठि मिंजपेमाणू रागरत्ता
अय माउसो निग्गंठे पावयणे अठे अयं परमठे सेसेअ-
ण्ठे ओसियफलिहा अवंगुय-डवारा चियत्तं तेजर परघर
प्पेवेसा बहुहिं सीलवय गुणवय वेरमाणं पच्चस्काण पोसहो-
ववासेहिं चाउदसठ मुद्धि पुणमासिणिसु पणिपुणं पोसह-
सम्मं अणूपाळेमाणा समणे निग्गंथे फासु एसणिव्वेणं
असणं पाणं खाइमं साइमेणं वढ पडिग्गह कंबल पाय-
पुहणेणं पीढ फल्लग सेज्जा संथारएणं उसह जेवजेणं प-
मिदाजे माणा अहा परिग्गहिणहिं तवोक्कमेहिं अप्पाणं
जावे माणे विहरइ ॥

अर्थः—ते० ते काले (अवसर्पणी चौथा आराने विषे) ते० ते
स० समयने विषे तुं० तुंग्यानामे न० नगरी हो० हती. तेनुं व० वर्णन
चंपानी परे जाणवुं. ती० ते तुं० तुंग्यानगरीनी व० बाहार ठ० उत्तर
पूर्वनी वच्चे इशान खुणने विषे पु० पुष्पवतिनामे चे० चैत्य (यक्षा-
तन) हो० हतुं. व० तेनुं वर्णन चंपानगरीनी परे जाणवुं. त० त्यां तुं०
तुंग्यानगरीने विषे व० घणा स० साधुना शेवक प० वसेळे. अ० धनधा-
न्यादिके परिपूर्ण दि० दीपता वि० विस्तार सहित वि० घणा ठे ज०
जुवन (घर) स० शयन, आसन जा० गावां वा० वाहन, घोडा, आदि
व० घणा ध० धनादिक व० धणुं अणधरुयुं सोनुं रुपुं आ० वमणा त्र-
गणानो प० व्यापार सं० तेणे करी सहित ठे. वि० घणा लोक जमतां
प० प्रचुर (घणा) अन्नादिक जुठा नखाय ठे ज० ज्ञात पाणी; तथा
व० घणी दा० दासी दास गो० गाय म० जेंश ग० बकरी गारुर प्रमुख
प० घणा ठे जेने. व० घणा ज० लोकोथी पण अती धनवंत माटे
अ० पराजव्या (गांव्या) जाय नही. ए लोकीक गुण कद्या हवे लोकोत्तर

गुण कहेते अ० जाण्या ठे जेणे जी० जीव अजीव उ० उल्लूक्या ठे पू०
 पुन्य पापना फल आ० आश्रव स० सवर णि० निर्जरा कि० क्रियादि
 कना पचीस जेव अ० गात्री यत्रादिक शस्त्र अधिकरणा ब० प्रकृत्यादि
 षष्ठ, चार जेवे मो० मोक्षना जेवना जाणपणामां कु० कुशल ठे अ०
 कोझनी साज घटे नहो दे० देवता वैमानिक अ० असुरकुमार ना०
 नागकुमार, जवनपति विशेष सु० ज्योतिषि ज० जह्म र० राक्षस कि०
 किन्नर (वाणव्यतरा) कि० गरुड किंपुरिष, ए व्यतर नीकायना देव
 जाणवा ग० गरुडनु चिन्ह ठे जेने, एवा सुवर्णकुमार जवनपति विशेष
 ग० गंधर्व म० महोरग देवता, ए पण व्यतर विशेष जाणवा ए आदि
 दे० देवताना ग० समुद्र नि० निर्मथ साधुना पा० वचन सिद्धान्तयो
 अ० अतिक्रमावी न शके एटखे आषके निर्मथना प्रवचन मजबुत करी
 ग्रहा ठे तेमज जबाब देवा समर्थ ठे एतावत्ता जैनमार्गने विषे नि०
 शकारहित नि० अनेरामतनी वांछा न करे नि० साधुनी दुगठा न करे
 तथा फलनो संदेह न आणे ख० सिद्धान्तनो अर्थ खसो ठे ग० अर्थ
 ग्रहा ठे जगवतना मुखयी पु० पुढीने निर्णय कीधा ठे अ० हेतुयी जा
 ण्या ठे वि० बारवार पुढीने अर्थ निर्णय कर्षा ठे अ० हारुमानी मि०
 भीजा (धातु) पे० धर्मरुपी प्रेमरयी रगाणी ठे अ० पोताना सज्जन
 परिवार गुमास्ता विगेरेने नि० निर्मथ प्रवचनरूप मार्ग घतावे ठे अ०
 एज अर्थने ए० एज परमार्थ, से० शेष सत्साररूप सर्व अनर्थ ठे उ० इ-
 दय फ० फटकनी परे निर्मल ठे, अ० सदाय घरना बारणा दान देवा
 वास्ते उघाकां राखे ठे, चि० ठाक्या ठे अ० अतेतर प० पराया घरमां
 प० प्रवेश करवो घ० घणा सी० शीखवत गु० गुणवत वे० पापनां प०
 पचखाण कर्षा ठे पोसो उपवास सहित चाण्चोदस अष्टमी मु० ब्रमा-
 वास पु० पुनम प० प्रतिपूर्णा पोसा सम्पक् प्रकारे अ० आह्वासहित
 पाखता यका स० साधु नि० निर्मथने फा० प्रासुक (अचेत) ए० भुक्त
 (४२ दोष रहित) अ० अन्न पा० पाणी खा० खादिस सा० स्वादिम
 एम आरे आहार व० वस्त्र प० पात्र क० कांस्यो पा० पापपुत्र,

તથા ઊઘો ગુઘો પી૦ પીઢ, આસન ૫૦ ઊર્ઘીગણનું પાટીઝં સે૦ વસ્તુ
સ્થાનક સં૦ મોટો સંથારો ૩૦ ઔષધ તે એક વસ્તુ જે૦ ઘણાં ઔષધ
જેલાં હોય તે. એ ચૌદ પ્રકારનું દાન ૫૦ પ્રતિલાઝ્ઞતા (દેતા) થકા અ૦
જેવાં ૫૦ આદર્યાં છે તેવાં ત૦ તપ કર્મ ક્રિયાએ કરી અ૦ પોતાતી આ-
ત્માને જા૦ (જાવતા થકા) દેવ, ગુરુ, ધર્મ એમ ત્રણ તત્વ અનુમોદતા
થકા વિ૦ વિચરે છે.

જાવાર્થ:—હવે જુઝં! આ પાઠમાં પહેલાં તો ઘરની સંપદા, રિક્તિ,
માતવરી વર્ણવી; પઢી શ્રાવકના નવ તત્વનું જાણપણું તથા જ્ઞાન વર્ણ-
વ્યું; પઢી સમક્ષિતની ગાઢાઈ (દ્રઢતા) વર્ણવી; પઢી પાંચમા ગુણઘા-
ણની શ્રાવકની માતવરી રહેવાની ઝડાર ચીત્તની કરણી વર્ણવી; અને
પઢી શ્રાવકનાં બારે વ્રત વર્ણવ્યાં. હવે ઘરની માતવરીમાંતો ‘વિઠ્ઠિરિય-
પઝરજ્ઞતપાણા’ એવો ઘરનો આચાર છે. અન્નપાણી પુષ્કલ નિપજે છે, ને
લાતાં પીતાં વધ્યું હોય તે બહાર નાંખી દે છે; તે કાગળા, કુતરાં, પશુ
પક્ષી પ્રમુખ લાય છે. એ રીતે વિસ્તીર્ણ જાત પાણી રંધાય છે. પઢી
જ્ઞાન ને સમક્ષિતના ગુણ વર્ણવ્યા. પઢી પાંચમા ગુણઘાણની કરણી વ-
ર્ણવી તેમાં કશું કે, ફટક રત્નની પેરે હૃદય નિર્મલાં છે અને ત્રિકુલા-
દિકને દાન દેવા સારુ ઘરનાં કમારુ ઝઘારાં રાખે છે. પઢી બારે વ્રત
વર્ણવ્યાં, તેમાં ત્રીજો બોલ બારમા વ્રતમાં સાધુને દાન દેવાનો ન્યારો
કહ્યો છે. જો દાન દેવામાં પાપ-કર્માદાન જાણે તો દાનદેવા સારુ ઘરનાં
ઘારણાં ઝઘારાં કેમ રાખે ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “એ અજંગદાર તો સાધુને પ્રવેશ કરવા
સારુ છે, કેમકે બંધ બારણે સાધુ આવે નહીં તે માટે.” તેનો ઉત્તર છે
‘દેવાનુપ્રીય ! સાધુનું દાન તો આગલ બારમા વ્રતમાં ન્યારું વર્ણવ્યું છે
અને એ અનુકંપા અથવા ઊચિત્ત દાન તો પાંચમા ગુણઘાણની શ્રાવક-
પણાની કરણીમાં વર્ણવ્યું છે. વલી અમ્મરુ શ્રાવકનો જીવ દ્રઢપણા-
પણું પામસે, તેનાં ઘર નવવાઈ સૂત્રમાં લખાણ્યાં. ત્યાં ‘વિઠ્ઠિરિય જ્ઞત-
પાણા’ એ ગુણ ઘરના આચારનો છે તે તો કહ્યો; પણ અજંગદાર ન

કહ્યો પટલે આવકપણુ ન્હોતુ ત્યાં સુધી તો આમે ચારણે જમે તોષ્ઠ અટકાવ નહી, પણ આવકપણુ પામ્યો તે દીવસથી અજંગદ્વાર પણ કેને વસાગ્યો આવક જૈન માર્ગ પામ્યા તે દિવસથી ત્રણરપણુ અધિક અધિક વધ્યું, અને ડ્રવ્ય અસ્થિર જાણ્યું તેથી અધિક અધિક દાન દેવા છાગ્યા વહી તેરાપથી કહેઢે કે, અજંગદ્વાર સાધુને માટે રાત્રે ઢે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રોય ! સાધુનું દાન તો આર્ય-કેત્રમાજ ઢે, કારણ કે અનાર્ય-કેત્રમા સાધુ નથી તેથી ત્યા તેનું દાન પણ નજ હોય હવે કોઈ આવક અનાર્ય કેત્રમાં રહેઢે, તેને સાધુને દાન દેવાનો તો સમય ન આવે સ્યારે આવકને અજંગદ્વાર કેમ નિપજે તે કહ્યો વહી આર્ય કેત્ર માં કોઈ ગામ નગરમાં સાધુ પ્ત્રોમાસુ નથી કર્યું, અને ઢીજો કોઈ સાધુ પ્ત્રોમાસામાં આવે નહી હવે તે આવકને અજંગદ્વાર કેમ નિપજે? વહી ઉત્તમ કુહી આવકને ઘરે તો સાધુ વોહોરે ઢે, પણ અધર્મ કુહમા સાધુ વોહોરતા નથી હવે અધર્મકુહી આવકને અજંગદ્વાર કેમ નિપજે?

તેવારે તેરાપથી કહે ઢે કે, યતો તુંગીયાનગરીના ઉત્તમ કુહના આવક ઢે તેને ઘેર સાધુ વોહોરે ઢે, તે માટે તેને અજંગદ્વાર કહ્યા ઢે તેનો ઉત્તર સુયગન્નાગ સૂત્રના ઢીના શ્રુત્ત્વક્રમા તથા ઉવવાહ્જી સૂત્રમાં, ગામ, નાગર, પુર, પાટણ, જાવત્ સોહ ઢેકાપાને વિષે રહે યદા સર્વ આવકની ગતિ અધન્ય પહેલા દેવલોકની અને ઉત્તરુષ્ટી ચારમા દેવલોકની કહી, અને તેમને આરાધિક કહ્યા યદા ગુણના ધર્મી આવક હોય તેનો તુંગીયાનગરીના આવકની પરે પહેલો બોહ જ્ઞાનિનો બોધીને જ્ઞાન તથા જાણપણું (સર્વ આવકનુ) વર્ણવ્યું, સમક્ષિતની ના જ્ઞાઈ વર્ણવી, તથા પાંચમા ગુણગણાની આવકપણાનો ત્રણ ચિત્તની કરણી 'ઉસિયપ્તહા અર્વગુણદુવારા' इत्यादि કરણી વર્ણવી પઢી આવકપણાના ધાર વ્રત વર્ણવ્યાં, ત્યાં ચારમા વ્રતમા સાધુનું દાન વર્ણવ્યું તેમાં સર્વ આવકના અજંગદ્વાર કહ્યા હવે ય ઇંચ નીચ કુહમાં જે આવક હોય તે સર્વે આરાધિક હોય કે નહિ અને તે દેવતામાં જાય કે નહી તે કહ્યો

તેવારે તેરાપંથી કહેઠે કે, ત્યાં તો સાધુને દાન દેવું કહ્યું છે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! નિષિથ, આચારાંગ, દસવૈકાલોક, આદિ અનેક સૂત્રમાં ઠામઠામ સાધુને તો બાર કુલ ટાલીને અનેરા નીચ કુલનો આ-દારાદિક વોહોરવો તથા તે નીચ કુલમાં પ્રવેશ કરવો પણ વડ્યો છે. તેમ જ પણ બતાવો કે, “ ઉત્તમ કુલ જેમાં સાધુજો વોહોરે છે તે શ્રાવ-કને તો અજંગદ્વાર છે, અને અધર્મ કુલ જેમાં સાધુજો ન વોહોરે તે શ્રાવકને અજંગદ્વાર નથી. ” એવો પાઠ કોઈ સૂત્રમાં હોય તો બતાવો. અહીંયાં સુયગ્નાંગ તથા ઉવવાઈ સૂત્રમાં તો સર્વ નામ માત્ર શ્રાવકને અજંગદ્વાર કહ્યા છે; પણ ઉત્તમ કુલ અથવા અધર્મ કુલ એકે ટાલ્યું નથી; અને તિર્યચ-શ્રાવકને દાનદેવાની યોગ્યતાઈ નથી તેથી તિર્યચ-શ્રાવકને અજંગદ્વાર ઉવવાઈ સૂત્રમાં કહ્યા નથી. જ ન્યાયે અધર્મ કુલમાં સાધુજી તો વોહોરે નહીં. તેથી અજંગદ્વાર અનુકંમા આણી માગતા જીભારીને દાન દેવા સારુ રાખ્યું છે એમ સ્પષ્ટ સિદ્ધ છે. કાહ્યા હો તે વીચારી જોજો. વલી જગવતો, સુયગ્નાંગ તથા ઉવવાઈ સૂત્રમાં અજંગ-દ્વારનો ટીકા તથા ટ્વાર્યમાં શું કહ્યું છે? તે વીચારો જોજો. વલી તેરા-પંથી કહે છે કે, “ અજંગદ્વાર અને સાધુનું દાન જ એકજ છે. ” તેનો ઉત્તર. અમ્મરુજીશ્રાવક સાધુને તો દાન આપે છે, પણ તેને અજંગદ્વા-રનો શ્રી ઉવવાઈ સૂત્રમાં નાકારો કહ્યો છે. તે પાઠ:—

પન્નુણં જંતે ! અમ્મરુ પરિવાયે દેવાણુપ્પિયાણં અંતિએમું-
નિએ જિવિસા આગારાત્ત અણગારિયં પવ્વિસત્તે ? ણો ઇણઠે
સમઠે. ગો ! અમ્મરુણં પરિવાયે સમણોવાસે અજિગય
જીવાજીવે ઉવલ્લધં પુણપાવે જાવ અપ્પાણં જાવેમાણે વિહ-
રંતિ નવરંગ ઉસિય ફલિદે અવંગુયહવારે ચિયત્તં તેજર
પરઘર પવેસી એવં જ વુચ્ચઈ. ॥

અર્થ:—પ૦ સમર્થ છે જં૦ હે જગવાન્ ! અ૦ અમ્મરુ પ૦ પરિવા-
જક દે૦ હે પુણ્ય ! તમારી અં૦ સમીપે મું૦ મુંરુ જ૦ થવા ? આ૦ આ-

ગારપણથી અઠ અણગારપણું પઠ આવરવા ? ઉત્તર યોઠ નહિં હઠ ય અર્થ સમર્થ યોઠ હે ગૌતમ ! અઠ અમ્મરુપરિઆજક સઠ અમણોપ-
સકે અઠ જાણ્યા ઠે જીઠ જીવ અજીવના જેવ, ઠઠ સાધ્યાઠે પુઠ પુન્ને
પાપના ફલ, જાઠ યાવત્ તુંગીયાનગરીના આવકની કરણીવત્ અઠ જો-
તાની આત્માને જાઠ જાવતોષકો થિઠ વિચરે ઠે, નઠ પટસુ વિશેષ ઠઠ
ધારને વિષે જોંગલ નથી અઠ ઘર નથી તે માટે ઠધાના ધાર સંધાવ
રહે અતિથી માટે થિઠ પ્રતિતકારી અતપુર પઠ પરધરને વિષે અવું ન
પને, અતિથી માટે ઇઠ ઇ વ્રણ ઘોલનો આવકને પ્રયોગ પને, પણ અ
મ્મરુને પ્રયોગ ન પને માટે ઇ વ્રણ ઘોલ નથી

જાવાર્થ — હવે જુઠ ! આ પાઠમા તો અમ્મરુઆવકને જીવ અ
જીવનો જાણ કહ્યો, પુન્ય પાપના ફલ ઓલસ્યા સાધ્યાં કહ્યાં અને
'જાવ વિહરે' કહ્યો તે જાવ શબ્દથી તુંગીયાનગરીના આવકના ગુણ
વર્ણવ્યા તેમ અમ્મરુઆવકમા સર્વ ગુણનો પાઠ કહેવો તે નિર્મયસાધુને
ચૌદ પ્રકારનું ધાન વેતા વિચરે ઠે ત્યા સુધી કેહેવું, પણ તુંગીયાનગરી
ના આવકોના ધરની રિક્તિ, સપદા અને માતબરો વર્ણવો તે પને નથી
તેથી પેહેલો ઘોલ રિક્તિ સંપદાનો ઢોળીને 'અન્નિગય જીવાન્નીવે' ('જા
ણ્યા ઠે જીવઅજીવના જેવ') ઇ પાઠથી છંદને સર્વ તુંગીયાનગરીના
આવકના ગુણનો આસાવો વર્ણવ્યો તેમ વર્ણન કેહેવું અમ્મરુઆવકના
ચાર ઘોલમા 'પટસુ વિશેષ કે, ચોથા ઘોલમા 'પાંચમા' ગુણઠા
યાની આવકપણાના ઠધાર થિત્તની કરણી વર્ણવી, તેમાં એકો તો
ફટક રત્નની પેરે હ્રદય નિર્મલ, અને ધાન વેતા સારુ અન્નમદાર,
ઇ ઘોલ ન કહ્યા, અને એક પ્રતિતકાર્યા અતપુરમા પ્રવેશ ન
કરવો અતિથીપણા માટે, ઇ બે ઘોલ વર્ણ્યા ઘાકી સર્વ તુંગીયાનગરી-
ના આવકની પેરે આસાવો કેહેવો હવે તમે કહો ઠો કે, 'અન્નગદાર
અને સાધુનું ધાન ઇ એકજ ઠે ત્યારે અમ્મરુઆવકને અન્નગદાર તો વર્ણ્યા
ઠે, અને સાધુને ધાન વેતા કહ્યા ઠે તેટલા માટે સાધુનું ધાન અને મા
નતા ધીસારીનું ધાન ઝુઠ ઠે ઇ અન્નગદાર તો ધીસારીના ધાન માટે

ठे, अने माहापुरुष पधारे तो मोक्षनो हेतु पण थाय. ए. सर्व श्रावकोने
अन्नंगद्वार कह्या ठे, अने तेउ अनुकंपा-दान मागता त्रीखारीने देता दोसे
ठे. पठो फल तो पेला श्रावकने जेवां लाग्यां तेवां हालना श्रावकने पण ला-
गशे. ज्ञानी वदे ते सत्य. वली दानने निषेधे तेने प्रश्रव्याकरणना बीजा
आश्रवद्वारमां जुगबोला तथा त्रीजा आश्रवद्वारमां चोर कह्याठे. ते पाठः—

पमिघायए हेउ वित्ति ठेइंकरेह मादेह किंचिदाणं सुठुहउ॥

अर्थः—पण हणवा हेण निमित्ते विण व्रत्ति ठेण ठेद करे, के फलाणाने
एक पण ग्रास (कोलीउं) माण म देशो. किंण कोइने किंचित मात्र दान
न देशो. एवां परपीणाकारी वचन बोले तथा वली सावध वचन बोल्-
वानो सुण प्राणातिपान करो, इत्यादिक वचन कहे.

ज्ञावार्थः—हवे जुउं ! आ पाठमां एम कहुं के, व्रत्तिनो (आजी-
वीकानो) ठेद करे तथा फलाणाने एक पण ग्रास मत द्यो एम कहे,
अथवा कोइने किंचित् मात्र दान देशो नाहिं, एवां वचन कहे तेने जुग-
बोला तथा चोर कह्या. ए जुउं ! जो दान देवामां पाप होय तो वर्जवा-
वालाने जगवंत जुग-बोला तथा चोर केम कहे? काह्या हो ते विचारी
जोजो. वली त्रीजा आश्रवद्वारमां एम कहुं ठे के, दान दीधार्थी गुण
थाय. ते गुणनो नाश करे तो चोरी लागे. हवे जो दान दीधामां पाप
होय तो दानना गुणनो नाश करे. तेने चोर केम कह्या? काह्या हो ते विचारी
जोजो. वली कोइपण सूत्रमां अनुकंपा आणीने दुर्बलने मरता देखो दान
आपे तेने पाप कहुं होय तो पाठ बतावो. तमे एटला सूत्रना पाठ
उथापीने खोटा अर्थ करी कुयुक्ति मेलवीने अनुकंपादान केम उठावो ठो.

वली तेशपंथी श्रावकोने पण दान दीधामां पाप परुपे ठे. एम
कहे ठे के, श्रावकने मुलायजे नोंतरोने जमाके ते तो संसारनो व्यवहार
ठे, तेने दान न कहीये. तेमां कदापी पाप कहे ते तो जाण्युं, पण कोइ
श्रावक सामायक तथा व्याख्याननी अंतराय पाकी रसोइ करतो होय, तेने
कोइ पुन्यवंत श्रावक रसोइनो आरंज टलावीने, सीधी रसोइ तथा सु-

स्वकी प्रमुखनी सहाय वद् सामायक करावे तथा व्याख्यान सज्जसावे तेमां पण पाप कहेवे एमज कोइने तपस्या करवाना जाव होय ने धारणा (अंतरवारणुं) पारणानी जोगवाड न होय, तेने सिधी रसोइ वद् तपस्या करावे तेमा पण पाप कहेवे तेमज सामायक पोसाने वास्ते जग्गा, कपडा, नवकारवासी, पुजणी अने मुद्पत्ति आपे तेमा पण पाप कहेवे पण जगवते चतुर्विध सधने शाता दीधामां तथा हित वान्छयामां मोटो पुन्यरुप साज कसो वे तेनी शाख सूत्र जगवती हातक श्रीजे ठरेणे प हेखे, सनतकुमार इज्जने अधिकारे ते पाठ —

अन्निण जंते! तेसिं सकीसाणाण देविंदाणं देवरायाणं वि-
वादा समुप्पज्झइ? इता अन्नि सेकह मिंदाण पकरेइ? गो० । ताहे चेवण सकीसाणा देविंदा देवरायाणो सण-
कुमार देविंद देवराय मणसिकरेइ तण्णंसे सणकुमारे दे-
विंदे देवराया तोहिं सकिसाणोहिं देविंदेहिं देवराइहिं मणसी
कणसमाणे खिप्पामेव सकीसाणाण देविंदाण देवराइण
अतिय पाठ-जवइ जसे वदई तस्स आणा जववाय वय-
ण निरेसे चिछइ ॥ सणकुमारेण जंते । देविंदे देवराया
किं जवसिद्धिए, अजवसिद्धिए, सम्मदिछीए मिच्चादिछीए
परितससारिए अणतससारिए सुखजवोहिए दुखजवोहिए
आराहिए विराहिए चरिमे अचरिमे? गो० । सणकुमा-
रेण देविंदेदेवराया जवसिद्धिए नोअजवसिद्धिए एव स-
म्मदिछी परितससारी सुखजवोहिए आराहिए चरिमे प
सत्त नेयव सेकेण्ठेण गो० । सणकुमारे देविंदे देवराया
वहुण समणाण बहुण समणीण बहुण सावयाण बहुण

७ “सण कुमारेण जंते” थी “नो अचरीमे” सुधीनो अर्थ जुच पाने ५६ मे,

सावियाणं हियकामए सुहकामए पत्तकामए अणुकंपिए
निस्सेयस्सिए हियसुह निस्सेसकामए सेतेणठेणं गो० !
सणंकुमारे देविंदे जवसिद्धिए जाव नो अचरिमे.* सणं-
कुमाररसणं जंते ! देविंदस्स देवरणो केवइय कालं ठिइ
पं० गो० ! सत्तसागरोवमाणि ठिइ पं० सेणं जंते ! ताउ
देवलोगाउ आउक्खएणं जाव कहं उववच्चिहि? गो० महा-
विदेहे वासे सिज्जिहिइ जाव अंतं करेहिइ सेवं जंते १ त्ति.

अर्थः—अ० ठे जं० हे जगवान ! ते० ते स० शक्र अने इशान
दे० देवेंद्र दे० देवराजाने मांढोमांढी वि० विवाद स० उपजे ? संवाद
करे ? इति प्रश्न. उत्तर. हं० हा गौतम अ० ठे. से० ते केम ? इ० विवाद
अवसरे विवाद करे तो कोण मटाके ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम !
ता० तेमज चे० निश्चे स० शक्र अने इशान बन्ने दे० देवेंद्र देवराजा
स० सनत्कुमार दे० देवेंद्र देवराजा (त्रीजा देवलोकना इंद्र) प्रत्ये म०
मनमां धारे के, सनत्कुमार आवे तो विवाद मटे इत्यर्थ. त० तेवारे से०
ते स० सनत्कुमार देवेंद्र देवराजा ते० ते स० शक्र अने इशान बंने ए
म० मनमां धार्या थका खि० उतावला स० शक्र अने इशान इंद्रनी अं०
समिपे पा० प्रगट थाय. जं० जे सनत्कुमार व० कहे (वचन निदेश
कहे) त० ते आ० आज्ञा उ० उत्पात व० वचन नि० निर्देशे चि० रहे.
एटले ते शक्र अने इशान-इंद्रने जेवी आज्ञा आपे तेवी प्रमाण करे.
स० सनत्कुमार जं० हे जगवान ! दे० देवेंद्र देवराजानी के० केटसा
का० कालनी ठि० स्थिति पं० कही ? गो० हे गौतम ! स० सात साग-
रोपमनी ठि० स्थिति पं० कही. से० ते सनत्कुमार जं० हे जगवान ! ता० ते
दे० देवलोकथी आ० आउखुं पुरं करीने जा० जावत् क० क्यां उ० उ-
पजशे ? इति प्रश्न. गो० हे गौतम ! मा० माहाविदेह वा० क्षेत्रने विषे
सि० सीजशे, बुजशे, मुकाशे परिनिव्रत थशे जा० जावत् अं० सर्व दुःख-
नो अंत करीने मोह जाशे. से० तहत् जं० हे जगवंत ! पूर्वे कखुं ते प्रमाणवे.

જાવાર્ય, — હવે જુઠું ! આ પાઠમા યમ, કણ્ઠ કે, ઝ્યારે, પહેલાં અને, ધીજા દેવલોકના ઇંડને યુરુ થાય, ત્યારે ત્રીજા દેવલોકનો સનત્ કુમાર નામે ઇંડ આવીને બંને ઇંડને કહે “ મ કરો યુગ્મ કામ ” યમ કહે, તેવારે બંને ઇંડ તેનું વચન પ્રમાણ કરે અને તેની આજ્ઞા પ્રમાણે રહે. બધી ગૌતમે પુઠયુ કે, ત્રીજા દેવલોકનો ઇંડ જાણી છે ? ઇત્યાદિક ચાર પ્રશ્ન પુઠયા તેવારે જગવતે કણ્ઠ કે, યજ્ઞવી છે, સમઙ્કૃષ્ટિ છે, પરિત સસારી છે, સુસન્ન બોધી છે, આરાધિક છે અને ચરમશરિરી છે. ય ઠ બોલ જગવતે જણા કહ્યા તેવારે ગૌતમે પુઠયુ કે, ત્રીજા દેવલોકના ઇંડ સનત્કુમારનાં વચન શર્કેંડ તથા ઇશાનેંડ વેઠ પ્રમાણ કરે અને બધી તે જાણે યાવત્ ચરમશરિરી છે, યુગ્મ પુન્ય તેને સાથી બધાણુ કે તેને યવી પદવી મળી તેવારે જગવતે કણ્ઠ કે, સનત્કુમાર ઇંડ, સાધ સાધવી, આવક આવીકા ય ચતુર્વિધ સઘના હિતનો વઠણહાર છે ૧, સુલ્લનો વ ઠક છે ૨, ડુ સ્વપ્રાણ પટલે ક્રુધા, તૃષ્ણા, ઇપસર્ગાધિક દુઃસ્વપ્નની રાસ-પાહાર છે ૩, અને તે સઘને ડુ સ્ત્રી વેલ્લી અનુકપા વયાનો કરણહાર છે ૪. ય ચાર પ્રકારે મોકનો વઠણહાર છે. યે ચતુર્વિધ સઘનુ હિત તથા સુલ્લ વાન્ઠયુ, ડુ સ્વનુ નિવારણ વાન્ઠયુ અને અનુકપા કરી તેથી પુન્ય બધાયું તેથી બંને ઇંડ તેના વચન પ્રમાણ કરે છે, અને ઠ બોલ જણા કહ્યા ય જુઠું ! શ્રી ધીતરાગદેવે તો આવકને સુલ્લશાતા ધીધાના ફલ જણા કહ્યાં છે તમે પાપ કયા ન્યાયે કહોઠો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, ય પુઠાસો ઇંડના જાણી છે તેનો ઇત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! ઇંડના જાણીજ પુઠા છે, તોપણ અહીં તો ગૌતમે પુઠયુ છે કે, હે જગવત ! યવાં પુન્ય બધાયા અને ઠ બોલ જણા કહ્યા તે કહ કરણીના પ્રયોગથી ય અર્થ કહો ? તે ઇપરથી જગવતે કણ્ઠ કે, ચારસઘનુ હિત સુલ્લ વાન્ઠયુ તેથી પુન્ય બધાયા ત્યારે મનુષ્ય આવક ચાર સઘનુ હિત સુલ્લ વાન્ઠયુ, ડુઃસ્વ નિવર્તાવશે અને ચતુર્વિધ સઘની અનુકપા કરશે તેને જણા ફલ કેમ નહીં સાગશે ? તે વિચારો.

વહી તેરાપંથી, શ્રાવકના ખાવા પીવા, કપમાં અને ઘરેણાં, સર્વને
અવ્રતમાં ગણે છે અને કહે છે કે, પોતે સેવે તો પાપ, બીજા પાસે સેવરાવે
તો પાપ, અને સેવતાને જાણે તેમાં પણ પાપ, એમ કહે છે. તે ઉપર
મતના લીધે સૂત્રનાં જુઠાં નામ લઈને ઓટી જોમો કરી છે. તે ઢાલ:-

શ્રાવકનો ખાણો પીણો ને ગેહણો, અવ્રત માંહી ઘાડ્યોરે;
સુયગમાંગ ને ઝવવાઈ સૂત્રમાં, પાઠ ઝઘામો ઘાડ્યોરે.

ચતુર વિચાર કરીને દેખો ॥ ૧ ॥

એ જુઠ ! શ્રાવકના ખાવા પીવા અને ઘરેણાંને સુયગમાંગ તથા
ઝવવાઈ સૂત્રનાં જુઠાં નામ લઈ અવ્રતમાં કહે છે તેના ઉત્તરની ઢાલ:-

ખાણો પીણો ગેહણો ને કપમો, એ તો પુજલ હોઈરે;
વ્રત ને અવ્રત પરણામારી, બહુ સૂત્ર ઢ્યો જોઈરે;

ચતુર વિચાર કરીને દેખો ॥ ૧ ॥

ખાન પાન ને ગેહણો કપમો પુજલ, એહી અવ્રત યાચોરે;
તો ઝરત મરુદેવી આઝર્ણ પહેર્યા, કેવલ જ્ઞાન કેમ પાચોરે.

ચતુર વિચાર કરીને દેખો ॥ ૨ ॥

હવે જુઠ ! ખાન પાન ઘરેણું ને કપમું, એ તો અઠ-ફરશી રૂપી પુજલ
છે, અને વ્રત અવ્રતને તો તેરાપંથીના બનાવેલા તેર દ્વારમાં પણ અરૂપી કહ્યું
છે. તેમજ સૂત્રમાં પણ ઠામઠામ જીવની આશા તૃષ્ણા અને અત્યાગઝા-
વના પ્રણામને અવ્રત કહ્યું છે. ઢતાં તેરાપંથી અન્ન-વસ્ત્રાદિક રૂપી પુજલને
અવ્રતમાં બતાવે છે. માટે તેમને પુઠવું કે, હે દેવાનુપ્રીય ! “મારુદેવીમાતા
હાથીના હોદ્દા ઉપર ઘરેણાં કપમાં પેહેરીને બેઠાં, તેમને કેવલજ્ઞાન ઝ-
પન્યું સૂત્ર ઠાણાયાંગમાં કહ્યું છે; અને ઝરતમાહારાજને પણ ઘરેણાં ક-
પમાં પહેર્યા કેવલજ્ઞાન ઝપન્યું છે અને તે પઠી ઘરેણાં કપમાં ઝતાર્યા
એમ સૂત્ર જંબુઠ્ઠિપપત્તીમાં કહ્યું છે. એ ઘરેણાં કપમાં પહેર્યા થકાંને અ-
વ્રતમાં કેવલજ્ઞાન કેમ ઝપન્યું ? ” તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ ઘરેણાં
કપમાં તો રૂપી પુજલ છે. એ તો અવ્રત નથી, પણ તેના ઉપર મમતજાવ

प्रवर्ते तेने अथत कहीये ते ममता भटो गइ तेथी केवलज्ञान उपप्युं”
 स्यारे हे देवानुप्रीय ! आवकना खावा पीवा घरेणा ने कपमाने अथतमां
 घाड्या ठे, एवो जुठी जोमो तमे मतने लीधे केम करो ठे ? वस्त्री
 आवकना खावा पीवा घरेणा कपमा अने जग्याने अथत कहे ठे, अने
 सुयगमंग तथा ठववाइ सूत्रना जुठां नाम छे ठे तेज ठववाइ सूत्रनो पाठ:-

सेजेइमे गामागर णगर जाव सणिवेसेसु मणूया जवति
 त० अप्पारजा अप्पपरिग्गहा धम्मिया धम्माणुया ध-
 म्मिठा धम्मस्काइय धम्मपओइ धम्मपल्लवणा धम्मसमु-
 दायारा धम्मेण चैव वितिकप्पेमाणा सूसीळा सुवया सुप-
 न्धियाणदा साहु एगच्चाओ पाणाइवायाओ पन्निविरया जाव-
 जीवाए एगच्चाओ अपन्निविरया एवं जाव परिग्गहाओ
 पन्निविरया एगच्चाओ अपन्निविरया. एगच्चाओ कोहाओ
 माणाओ मायाओ लोजाओ पेजाओ दोसाओ कलहाओ
 अजस्काणाओ पेसुणाओ परपरिवायाओ अरति रतिओ
 सायामोसाओ मिच्छा दंसणसल्लाओ पन्निविरिया जावजी-
 वाए एगच्चाओ अपन्निविरिया एगच्चाओ आरंज समा-
 रंजाओ पन्निविरिया जावजीवाए एगच्चाओ आरंज समा-
 रंजाओ अपन्निविरिया एगच्चाओ करण करावणाओ
 पन्निविरिया जावजीवाए एगच्चाओ अपन्निविरिया एग-
 च्चाओ पयणपयावणाओ पन्निविरिया जावजीवाए एग-
 च्चाओ पयणपयावणाओ अपन्निविरिए एगच्चाओ कूट्टण
 पीट्टण तळण ताळण वहवध परिकिलेसाओ पन्निविरिया
 जावजीवाए एगच्चाओ अपन्निविरिया एगच्चाओ प्हाणुं
 मरण वणग विलेवण सर फरस रस रुच गंध मल्ला.

लंकारान् पन्निविरिया जावजीवाए. एगच्चाउं अपन्निविरिया.
जेयावणे तहप्पगारान् सावज्ज जोगान् वहियाकम्मन्ता
परिपाण परितावण कराकज्जंति ततोवि एगच्चाउं परिविरि-
या जावजीवाए. एगच्चाउं अपन्निविरिया तंज्जहा सेजहा
णामए समणो वासगा ज्वन्ति ॥

अर्थः—से० ते जे ए गा० गाम, आगर ए० नगर जा० जावतु
स० सनिवेसने विषे म० मनुष्य-श्रावक स्त्री पुरुषादिक ज० होय
तं० ते कहेठेः-अ० थोका आरंजी अ० थोका परिग्रहवंत ध० धर्मी ठे
धम्म० धर्मने केने चाले धम्म० धर्म वाहालो ठे जेने धम्म० शुद्ध ध-
र्मना परुपक धम्मप० धर्मने विषे वारंवार नजर राखे धम्मस० धर्मने
रंगे रंगाणा ठे तथा लज्जावंत, धर्मने कोइ उलंजो दइ शके नहिं धम्म०
धर्मने विषे दुर्ष सहित आचार ठे जेनो ध० धर्मेकरी चे० निश्चे वि० व्रत्ति
आजीवीका क० करतायका प्रवर्ते सु० जलो आचार ठे जेनो सु० जलां
व्रत ठे जेनां सु० अत्यंत जलु आनंद सहोत चित्त ठे जेनुं सा० धर्म
पहे साधु ए० बे जातीना प्राणीमांथी पा० त्रसजीवने हणवाथी प०
निवर्त्या ठे जा० जावजीव सुधी. ए० एक स्थावरनी हिंसार्थी अ० नि-
वर्त्या नथी. ए० एम जा० जावतु प० मोटा जुठ, अदत्तादान, परदारा
अने परिग्रहार्थी प० निवर्त्या ठे. ए० अकेक नाना जुठ, चोरी, कुशील,
अने परीग्रहार्थी अ० निवर्त्या नथी. ए० अकेक अनंतानुबंधिआदिक
मोटा को० क्रोधार्थी मा० मान मा० माया लो० लोन्न पे० राग दो० द्वेष
क० क्लेश अने अ० आल देवार्थी पे० मोटी चानीथी प० पारका अ-
वर्णवादार्थी अ० अरति रतिथी मा० माया सहित मृषार्थी मि० मि-
थ्यात्व दर्शन शब्दार्थी कूपावचनिक वा लोकोत्तर, ए मिथ्यात् मूल्यकी
प० निवर्त्या ठे जा० जावजीव सुधी. ए० एकेक थोका नाना क्रोधादिक
तथा लोकीक मिथ्यात्वार्थी (संसारना आरण कारणादिकथी) अ०
नथी निवर्त्या. ए० एकेक मोटा आ० आरंज स० समारंजार्थी, पंदर क-

મોવાનાદિકથી પઠં નિવર્ત્યા ઢે જાઠ જાવજીવસુધી એઠ એકેક નાના ઘ્થાઠ
 આરજ સઠસમારજથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક કઠકરણું કઠ ઁનેરા
 પાસે કરાવવુ, તેથી પઠ નિવર્ત્યા ઢે જાઠ જાવજીવ સુધી યઠ એકેક
 કરવા કરાવવાથી અઠ નથી નિવર્ત્યા યઠ એકેક પઠ પચવવા પચવાવ
 વાથી પઠ નિવર્ત્યા ઢે જાઠ જાવજીવ સુધી યઠ એકેક પઠ પચવવા પઠ
 પચવાવવાથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક કુઠ કુટવાથી પીઠ પીટ
 વાથી તઠ તર્જવાથી તાઠ તારુવાથી વઠ મારવાથી ઘઠ વાધવાથી પઠ
 ક્લેશ કરવાથી પઠ નિવર્ત્યા ઢે જાઠ જાવજીવ સુધી એઠ ય પૂર્વોક્ત ય
 કેકથી અઠ નથી નિવર્ત્યા એઠ એકેક મોટકા નદિ પ્રમુલ્લના ઘ્થાઠ
 સ્નાન કરવાથી મઠ મર્વન ઁગટણાથી ઘઠ વરણ અવીરાદિક સુગંધીથી
 વિઠ વિલેપન કરવાથી સઠ શબ્દથી ફઠ ફરશી રઠ રસથી રઠ રૂપથી
 ગઠ ગંધથી મઠ પુણ્યની માલ્યાથી અઠ આજુપણથી, આજ્ઞર્ણથી પઠ નિ
 વર્ત્યા ઢે જાઠ જાવજીવ સુધી નાના અધુલાદિકથી યઠ એકેક નાના
 અધુલાદિકથી અઠ નથી નિવર્ત્યા જેઠ જે કોઝ વહી તઠ તથા પ્રકો
 રના સાઠ પાપના (મન વર્ષન કાયાના માઠા) જોગનુ પ્રવર્તન ઘઠ મોટો
 કપટના કઠ કર્મના વ્યાપાર પઠ ઁનેરા પ્રાણીને પઠ પરિતાપના કઠ કરે
 ઢે તઠ તે એકેકથી પણ પઠ નિવર્ત્યા ઢે જાઠ જાવજીવ સુધી યઠ કેટ
 લાએક સાવધ્ય કર્તવ્યથી ઘઠ નથી નિવર્ત્યા તઠ તે કહે ઢે સેઠ તે
 ઘથાનામ ઁદ્યોતે સઠ સાધુના ઘઠ (ઠપાતક) શેવક આવક ઁઠ ઢે

જ્ઞાવાર્ય — હે દેવાનુમોય ! આ પાઠમા તો એમ કણુ ઢે કે, પ્રાણા
 સિંપાતાદિક અકેકા પાપથી આવકજી નિવર્ત્યા ઢે ઁને અકેકા પાપથી
 નથી નિવર્ત્યા, એમ સર્વ ધોલમા કણુ ઢે, પણ આવકના સ્થાન, પાન,
 ઘરેણાં ઁને કપરનાં અઘતમા કયા કદ્યાં ઢે ? કદ્યાં હોય તો બેતાવો

તેવારે તેરાપથી કહેઢે કે “શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ ઁને સ્પર્શ, ય અકેકાંથી
 નિવર્ત્યા કદ્યા ઁને અકેકાથી નથી નિવર્ત્યા કદ્યા તે કાનમાં શબ્દ,
 સારા ઁરુકા, રાગ રંગ, ગીત ગાન સાજલવાથી નિવર્ત્યા તેને તો ઁત કદીય
 ઁને નથી નિવર્ત્યા તેને અઘત/કદીય ૧ એમ આંસોથી વાગ, વગીલા,

कुवा, वावमी, तलाव, गढ अने कोठादिक सर्व रुप देखवाना त्याग कर्या तेने तो व्रत कहीये अने सर्व वस्तु देखवाथी नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. २ तेमज नाकनी वासनाथी निवर्त्या तेने तो व्रत कहीए, अने नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ३ एम रसेंद्रिना विषयथी निवर्त्या तेने व्रत कहीये, अने नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ४ एम स्पर्श इन्द्रिना आठ फरसथी घरेणां कपमां पहेरवाथी निवर्त्या तेने व्रत कहीए अने स्पर्श इन्द्रिना विषयथी नथी निवर्त्या तेने अव्रत कहीए. ५ एज रीते शब्द, रुप, रस, गंध अने स्पर्शना श्रावक त्याग करे ते तो व्रत, बाकी सर्व अव्रत जाणवुं. ए न्याये श्रावकना खान, पान, घरेणां अने कपमाने अव्रत कहीये ठीए. " तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! तमारे लेखे तो कानेकरी श्रीवीतरागदेवनी वाणी, स्तवन, सजाय तथा धर्म उपदेश सांजले ते पण पुजल ठे, तेथी निवर्त्या नथी वास्ते ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज आंखोथी देवगुरुनां दर्शन करे, श्रीवीतरागदेवनी वाणी, सजाय, स्तवन प्रमुख धर्मना अकर वांचे. ए रुप देखवाथी निवर्त्या नथी तेथी ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज नाकथी जीवादिक उपज्या जाणवाने तथा वस्तुनो रस चढ्यो जाणवाने जीवनी जतना करवा माटे अथवा साधुजीने बोहोराववा माटे हरेक पुजल सुंधवाथी निवर्त्या नथी, ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज रसेंद्रिथी देवगुरु धर्मना गुणग्राम करे तथा बोलचाल; सामायक, पक्कमणुं, स्तवन, सजाय प्रमुख शीखे, सांजलावे तथा श्री वीतरागदेवनी वाणीनो (धर्मनो) उपदेश करे, ए पण जाषाना पुजल ठे. तेथी निवर्त्या नथी ए पण अव्रत पाप हशे. तेमज सरस आहार त्यागीने निवी, आयंबि-लादिक माटे नरस आहार करे. ए नरस आहारथी निवर्त्या नथी ते पण तमारे लेखे तो अव्रत पाप हशे. वली स्पर्शेंद्रिथी (कायाथी) शीत ताप सहे, विनय वैयावच करे, सामायक पोषानां उपगण, बिगवतुं, मुहपत्ति, नवकारवाली अने पुंजणी प्रमुख राखे तथा धर्मशास्त्रनी पोथीपाना वांचवा वास्ते राखे. ए थकी पण निवर्त्या नथी, ए पण तमारे

છેલ્લે તો અમૃત પાપ હશે એ જાણા કામ પાંચ ફંદિપ કરી શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શનાં શ્રાવક કરે, કરાવે અને કરતાને જાણું જાણે એ સર્વ તમારે છેલ્લે તો અમૃત પાપ હશે વહી એ પૂર્વોક્ત કામથી સાધુ પણ નિવર્ત્યા નથી તમારે છેલ્લે તો સાધુને પણ પાપ કેહેવું પરુશે

તેવારે તેરાપથી પણ કહે છે કે “ મોહકર્મને ઉદયે જાણા શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ ઉપર રાગ અને માઠા ઉપર દ્વેષ પ્રવર્તે તથા અત્યાગ-જાવથી (આશા, વઠા, જીવના પ્રણામથી) નિવર્ત્યા નથી તેને અમૃત કહીયે, અને એ જાણા કામ પાંચ ફંદિપ કરીને કરે તે તો શુદ્ધ યોગ નિર્જરાની કરણી છે તેથી કર્મ તુટે અને પુન્ય વધાય ” ત્યારે તેમને કહેવું કે હે દેવાનુપ્રીય ! તમે રાગદ્વેષને, અત્યાગ જાવને (જીવના અરુપી પરણામને) અમૃત સરખીને અણસમજી સોકોને જરમાવવાને આવકના સ્નાન, પાન, ઘરેણાં અને કપડાંને અમૃત કહીને અનત સસાર કેમ વધારોઠો ? અમૃત તો રાગદ્વેષે કરી પુજી ઉપર મમતા (અત્યાગ-જાવ) રાખે તેને કહીયે, અને તે અત્યાગ જાવને (જીવના પ્રણામને) તો અરુપી કહોઠો, તે તો પોતપોતાની પાસે છે ધીજાને આપ્યાં આપી શકાય નહીં, અને અમૃત, વસ્ત્ર, જગ્યા પ્રમુખતો રુપી પુજી છે, તે સામાયક, પોસા, અને તપશ્ચા કરાવવાની સાદાજે આપે, તે શુદ્ધયોગ નિર્જરાની કરણી છે તેને અમૃત કેમ કહોઠો ? એજ અમૃત, વસ્ત્ર, જગ્યા પ્રમુખ ઉપર રાગદ્વેષ અત્યાગ જાવ (જીવના પ્રણામ) તેની મમતા સ્થાગે તેને જોગના પાપથી અને અમૃતથી નિવર્ત્યા કહીયે, અને તેની મમતા રાખે અને રાગદ્વેષથી શેવે તેને જોગના અમૃત પાપથી નિવર્ત્યા ન કહીયે, અને એજ અમૃત, વસ્ત્ર, જગ્યા પ્રમુખની સાદાજથી તપશ્ચા, સામાયક, પોસા, પ્રમુખ ધર્મગ્યાન કરે તથા ઓરા શ્રાવકને તપશ્ચા, સામાયક, પોસા, પ્રમુખ ધર્મગ્યાન કરાવાની સાદાજે જગ્યા, ઉપગર્ણ આપે તે પણ શુદ્ધયોગ નિર્જરાની કરણી છે એમ જાણવું હવે શ્રાવકના સ્નાન, પાન, ઘરેણાં અને કપડાંને (રુપી અથવા પરસી પુજીને) અમૃત-કયા સૂત્રમા કશું છે તે પાઠ વસાવો એ સૂયગનાગ અને ઉવવાઈ સૂત્રનાં જુવાં નામ કેમ સ્પોઠો ?

વલી તેરાપંથી, શ્રાવકને સામાયક પોસાનાં ઉપગર્ણ, વસ્ત્ર, જગ્યા તથા સામાયક પન્નિકમણું, બોલ ચાલ, સ્તવન અને સજાય પ્રમુખ જ્ઞાનની પોથી ઇત્યાદિક સર્વને અવ્રતમાં બતાવે છે, અને બીજા શ્રાવકને સામાયક પોસાનાં ઉપગર્ણ આપે તથા વાંચવાને પોથી આપે તેને અવ્રત દીધું કહે છે. તેને પુઢીએ કે, સાધુજી શ્રાવકને વાંચવાને પોતાનું પાનું આપે તેમાં સાધુજીને શું થાય અને વાંચવાવાલા શ્રાવકને શું થાય તે કહ્યો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, સાધુજીને પણ ધર્મ છે અને વાંચવાવાલાને પણ શુદ્ધ જોગ નિર્જરારુપ ધર્મ છે. તેવારે તેને કહેવું કે, સાધુજી શ્રાવકને વાંચવા પાનું આપે તેમાં ધર્મ છે, ત્યારે શ્રાવક શ્રાવકને વાંચવાને પાનું પોથી આપે તેમાં ધર્મ કેમ નહીં થાય ? અને પોથી વાંચવા આપ્યાથી ધર્મ થશે તો સામાયક પોસા વાસ્તે ઉપગર્ણ, નવકારવાલી, પુંજણી, મુહપત્તિ તથા જગ્યાની સહાજ દેવાવાલાને શુદ્ધ યોગ નિર્જરારુપ ધર્મ કેમ નહીં થાય ? માહ્યા હો તે વિચારી જોજો. વલી તેરાપંથી શ્રાવકના ખાવા, પીવા, કપમાં, ઘરેણાં અને જગ્યા પ્રમુખ સર્વને અવ્રતમાં બતાવે છે, અને બીજાને આપે તેમાં અવ્રત સેવરાવ્યું કહે છે, તેને પુઢવું કે, “તમે અવ્રત કેને કહ્યો છો અને વ્રત કેને કહ્યો છો તે બતાવો.”

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “અઢારે પાપના, ખાવા પીવાના અને કપમાં ઘરેણાં પહેરવા તથા રાખવાના ત્યાગ કરે તેને તો વ્રત કહીએ; અને સેવવાનો આગાર રાખે તેને અવ્રત કહીએ. અઢારે પાપના ત્રિવિધે ત્રિવિધે જાવજીવ સુધી સર્વથા પ્રકારે ત્યાગ કરે તેને તો સર્વવ્રતિ સાધુ કહીએ; કારણ કે તેને લગારમાત્ર પાપનો આગાર નથી. તેનું ખાવું પીવું સર્વ કામ ધર્મમાં છે, અને તેને આહારાદિક આપે, વંદણા કરે તેને પણ ધર્મ છે; અને અઢાર પાપમાંથી કાંઈક ત્યાગ કરે અને કાંઈક આગાર રાખે તેને દેસવ્રતિ શ્રાવક કહીએ. તે ત્યાગ વ્રતતો ધર્મ છે અને પાપનો આગાર તે અવ્રત છે. તે શ્રાવકનું ખાવું પીવું અને પહેરવું તે સર્વ અવ્રતમાં છે. તેમજ તેનું શરીર પણ અવ્રતમાં છે. તેથી આરાદિક આપે, વંદણા નમસ્કાર કરે તેને પાપ લાગે એમ કહીએ છીએ.” ત્યારે તેમને પુ.

रुधु के, कोइ आवके सर्वथा प्रकारे अहार पापना जावजीव सुधी त्रिविधे त्रिविधे त्याग करी दीधा होय तेने चार अहार, वस्त्र पात्र तथा जराया आपे अने वदणा नमस्कार करे तेने शु आय ते कहो

तेवारे तेरापथी कहे ठे के "आवकने अहार पापना त्याग सर्वथा प्रकारे जावजीव सुधी थायज नही कांइक पण पापनो आगार रहेई, तेही तेने वेशप्रति आवक कहीये ठीए, अने जेने आगार न होय तेने तो सर्वप्रतिज कहीए ते आवक न कहेनाय" एम कहेठे, पण सूत्रमांतो आवकने सर्वथा प्रकारे पापना त्याग कइया ठे श्री जगवतीजी सूत्रना सातमा शतकना नवमा उद्देशामा वर्णनागनसुवे सर्वथा प्रकारे अहार पापना त्याग जावजीव सुधी कर्या कइया ठे वली अम्मनजी संन्यासी (आवक) ना सातसें बेसा अमणोपासके पण सर्वथा प्रकारे अहार पापना त्याग त्रिविधे त्रिविधे जावजीव सुधी कर्या, अने तेमने श्री धीतरागदेवे अत समय सुधी वेशप्रति आवक कइया ठे, ते सूत्र छववाइजीनो पाठ —

पुर्विपिण अम्हेहिं अममस्सपरिवायगस्स अतिए थुल्लग पा-
णाइवाए पच्चरकाए जावजीवाए, थुल्लए मृसावायाए पच्च-
रकाए जावजीवाए, थुल्लए अदिनादाणे पच्चरकाए जावजी-
वाए, सव्वे मेहुणे पच्चरकाए जावजीवाए, थुल्लए परिग्गहे
पच्चस्काए जावजीवाए, इदाणिं-पिणं अम्हे समणस्स-जग-
वत्तं-महावीरस्स अतिए सव्वं पाणाइवाय पच्चस्कामो जाव-
जीवाए एव जाव सव्वं परिग्गह पच्चस्कामो जावजीवाए,
सव्वकोइंइ माण७ माय७ खोज्जए रागं१० दोसं११ कल-
ह१२ अजस्काण१३ पेसुणं१४ परिपरिवाय१५ अरत्ति-
रत्ति१६ मायामोस१७ मिन्नादसणसह्वं१८ अकरणिव-
जोगं पच्चस्कामो जावजीवाए सव्वं असण पाणं खाइमं

साधमं चउविहंपि आहारं पच्चस्कामो जावज्जीवाए ज्ञापियं
 इमं सरिरं इठं कंतं पियं माणूणं मणामं धिज्जं विसासियं
 समयं बहुमयं अणुमयं जंडकरंरुगसमाणं माणंसियं
 माणंउन्हा माणंस्कूहा माणंपिवासा माणंवाला माणंचोरा
 माणंदंसमसा माणं वाइयं पित्तीयं सन्नियं सन्निवायं वि-
 वीहा रोगा तंका परिसहोवसग्गा फासा फुसंति तिकहु
 एयंपियणं चरिमेहिं उस्सास निस्सासेहिं वोसिरामि तिकहु
 संलेहणा झुषणा झुसिया जत्तपाण पनिया इस्किया पाउ-
 वगया कालं अणवकंस्कमाणा विहरंति. ततेणं से परिवा-
 यगा बहुइ जत्ताइ अणसणाइ ठेदंति ठेदित्ता आलोइय
 पम्किंत्ता समाहिपत्ता कालमासे कालंकिच्चा बंजलोए कप्पे
 देवत्ताए उववन्ना तेहिं तेसिं गइ ताहिं तेसिं ठित्ती दससा-
 गरोवमाइ ठित्ती पणत्ता. परलोगस्स आराहणा सेसंतंचेव.॥

अर्थ—पु० पहेलां पण अ० अमे अ० अम्मरु परिव्राजकनी अं०
 समिपे थु० मोटा पा० प्राणीनी हिंसानुं प० पचखाण कर्युं ठे जा०
 जावजीव सुधी. थु० मोटा मु० मृषावादनुं प० पचखाण जा० जावजीव
 सुधी. थु० मोटा अ० अणदिधुं लेवाना प० पचखाण जा० जावजीव
 सुधी. स० सर्व मे० मैथुननुं प० पचखाण कर्युं ठे जा० जावजीव सुधी.
 थु० मोटा प० परिग्रहनां प० पचखाण कर्यां ठे जा० जावजीव सुधी.
 इ० हमणां पण अ० अमे स० श्रमण जगवंत श्री माहावीर देवनी
 अं० समिपे स० सर्व पा० प्राणीनी हिंसानुं प० पचखाण ठीए जा०
 जावजीव सुधी. ए० एम जा० जावत् स० सर्व प० परिग्रहनुं प० पचखाण
 करीए ठीए जा० जावजीव सुधी. स० को० सर्व क्रोध मा० मान मा०
 माया लो० लोभ रा० राग दो० द्वेष क० क्लेश अ० आल पे० चानी
 क० निदा अ० खुशी नाखुशी मा० (माया) कपट सहित जुंठ मि० खोटा

देव, गुरु, धर्मनु सर्वद्वन्द्व ते अ० करवा योग्य नहीं एवा जो० मन आ
 विना व्यापारनु प० पचखाण जा० जावजीव सुधी कर्तुं ठे स० सर्व
 अ० असन पा० पाणी खा० खादिम सा० साविम मुखवास च० चार
 प्रकारना आ० आहारना प० पचखाण जा० जावजीव सुधी करीए ठीए
 ज० जे वस्ती इ० ए स० शरीर इ० बाह्यास्तु ठे क० कान्तीकारी पि०
 प्रीयकारी म० मनने गमतु म० विशेष मनने गमतु धि० धीर्यकारी वि०
 विश्वासनो हेतु स० रुतु करी मानवा योग्य च० घणु मानवा योग्य अ०
 अवशुण करे तोपण वल्लज मानवा योग्य ज० रत्नना करनीया समान
 मा० रखे ति० ताढ छागे मा० ठ० रखे ताप छागे मा० स्कू रखे जुल
 छागे मा० पी० रखे तृषा छागे मा० वा० रखे सर्पादिक करके मा० चो०
 रखे चोर पराजव करे मा० द० रखे वस मसक करके मा० वा० रखे बायु
 प्रजावे पि० पिताना प्रजावे स० सखेस्वम स० सस्त्रिपास दोष प्रजावे वि० वि
 विष प्रकारना रो० रोग (थोना काखनो) अ० मर्णान्तक रोग प० परिसह
 ठ० उपसर्ग फा० एटछा घोख रखे फरसे ति० एवो बाह्यास्तो करीने ए०
 एवा शरीरने पण च० ठेह्या ठ० ठचो स्वास छह्य ते ए० नीचो स्वास
 मुर्कीए ते वो० वोसरावु हू ति० एम कहीने स० सखेस्वना तये करीने
 जु० सेवेवे करी जु० सेवीने ज० जात पाणी प० पचस्त्रीने पा० पादोप-
 गमन (इक्की नाखनी परे) अणसण करीने का० मरणने अ० अणबांठ
 ता यका वि० विचरे ठे त० तेवार पठो से० ते प० सातसो सन्यासी ब०
 घणा ज० जकनु अ० अणसण ठे० ठेवे, ठेवीने आ० आखोषी प० पदि-
 क्कमी स० समाधि प० पामीने का० काखने अवसरे का० काख करीने
 ब० ब्रह्मलोक क० वेवल्लोकने विपे वे० वेवतापणे ठ० उपन्या त० स्यां ते०
 तेनी ग० गती त० स्यां ते० तेनी ठि० स्थिति व० दस सागरापेमनी प०
 कही प० परलोकना आ० आराधिक (समकित सहित करणीना कर
 णद्वारा ते माटे) से० दोष बाकी (मोटा कुलमां उपजसे संजम छइ
 मोक्क पामशे) त० तेमज जाणवुं ॥१२॥

ज्ञावार्थः—इवे जुठं । आ पाठमां अमरुजीना शिष्योए सर्वथा

પ્રકારે અઢાર પાપના તેમજ સર્વ અકરવા જોગ કામો કરવાના ત્રિવિધે ત્રિવિધે ત્યાગ જાવજીવ સુધી કર્યા છે ઠતાં તેમને દેશવ્રતિ શ્રાવક કહ્યા છે; અને તમે તો આગારને અવ્રત કહો છો. હવે એમને કયા પાપનો આગાર રહ્યો તે બતાવો. કદાચિત્ત ખાવા પીવાના આગારને અવ્રત કહેતા હો તો એમણે તો ચાર આહારના પણ સર્વથા પ્રકારે ત્રિવિધે ત્રિવિધે જાવજીવ સુધી ત્યાગ કર્યા છે. હવે શો આગાર રહ્યો તે બતાવો. વલ્લી કદાચિત્ત શરીર ઉપર મમતા હોય તેને અવ્રત કહેતા હો તો, એમણે તો શરીરની મમતા પણ સર્વથા પ્રકારે ત્રણ કરણ ત્રણ જોગે કરીને વોસ-રાવી છે. હવે શો આગાર રહ્યો તે બતાવો. વલ્લી તમે કહો છો કે, જે સર્વથા પાપના ત્યાગ જાવજીવ સુધી કરે તેને આહારાદિક આપ્યામાં તથા વંદણા નમસ્કાર કર્યામાં ધર્મ છે. ત્યારે પૂર્વોક્ત શ્રાવકોએ સર્વથા પાપના ત્યાગ કર્યા છે તેમને વંદણા નમસ્કાર કર્યામાં પાપ કેમ થાય તે કહો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ તેમનામાં કાંઈક અવ્રત રહ્યું હશે, માટે જગવંતે તેમને દેશવ્રતિ કહ્યા છે, તે માટે તેડ વંદણા નમસ્કાર કરવા યોગ્ય નથી. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતે તેમને દેશવ્રતિ કહ્યા એમતો સૂત્રમાં છેજ; પણ તમે આગારમાં અવ્રત કહો છો તે આગાર વ્રતાવો. તમે વ્રત અવ્રતમાં સમજતા દેખાતા નથી, તેથી એમ કહો છો કે આગારને અવ્રત કહીએ. પણ હે દેવાનુપ્રીય ! અવ્રત તો મોહનીકર્મની બીજી ચોકની અપ્રત્યાખ્યાનીના ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, રાગ અને દ્વેષના ઉદય-જાવમાં છે. તેના જોગથી સમે સમે પુદ્ગલ શ્રાવીને જીવને રાગ દ્વેષની ચી-કણાઈથી ચોટે અને જોગના વ્યાપાર વિના પણ એ પુદ્ગલ કર્મપણે પરગમે તેને અવ્રત કહીએ; અને મોહનીકર્મની ત્રીજી ચોકની પ્રત્યાખ્યાનીના ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ ઉદયજાવમાં છે, તેના જોગથી જીવને અત્યાગ જાવના પ્રણામ રાગ, દ્વેષ અને અશુભ જોગ પાપમાં વર્તે તેને જોગનું અવ્રત કહીએ. હવે બન્ને ચોકનીનાં કર્મ લાગે તેને તો એકાન્ત અવ્રત કહીએ; અને બન્ને ચોકનીનો કયોપશમજાવ, ઉપશમજાવ તથા કાય-કજાવ વર્તે તેને સર્વ વ્રતિ સાધુ કહીએ; અને બીજી ચોકનીનો કયો-

પદ્મ થયો અને ત્રીજી ચોકની ઇવડનાથમા છે તેને વેસવતિ શ્રાવક કહીય તમે ૫ સૂત્રની રેસના અજાણ્યા થકા આગારને અવ્રત કહોતો, પણ સંતારામાં શ્રાવકને પાપનો શુ આગાર રહ્યો તે બતાવો વહી અવ્રતિ સાધુને વ્યવહારમા સર્વથા પાપના ત્યાગ છે અને તેને કેવહી સર્વથા અવ્રતિ સર્વદે છે હવે અવ્રતિ સાધુને કયા પાપનો આગાર રહ્યો તે બતાવો હહાતો ચોકનોના ઇવડનાથને અવ્રત કહ્યું છે હવે ઓ બીજી ચોકનીના ઇવડનાથને અવ્રત કહીય તો, તે અવ્રતતો શ્રાવકને મુજ થીજ નથી, (શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતીજા સતક પદેછે) અને ત્રીજી 'ચોકની ઇવડનાથમાં છે તેના જોગથી પુત્રસ્ટ્ર ઉપર મમત-જાવ, રાગ દ્વેષ અને અશુભ જોગ પ્રવર્તે, તે જોગના પાપ આશી સૂયગનાંગ તથા ઇવડનાથ સૂત્રમાં કોઈક પાપથી નિવર્ત્યા કહ્યા, અને કોઈક પાપથી નથી નિવર્ત્યા કહ્યા ત્યાતો અશુભ જોગના પાપ આશી કહ્યા છે તમે સૂયગનાંગ તથા ઇવડનાથ સૂત્રના જુઠાં નામ છેહ શ્રાવકના સ્વાધા, પીધા, ચરેલાં અને કપના પ્રમુખને મતને છીધે અવ્રત કેમ કહો તો ? વહી ૫ ઇપગર્થ : ૧ મની સાજ નિમીષે સેવે સેવરાવે તો શુભજોગ નિર્જરાની કરથી કહીય તેમા પાપ કયા સૂત્રમા કહ્યું છે તે પાઠ બતાવો

વહી શ્રાવકના સ્વાધા પીધામાં તથા સ્વરાવવામા પાપ કહે છે તેને પુઠવું કે, જીવ સહિત વસ્તુ સ્વાય પીધ અથવા ઠ કાયનો આરંભ કરીને સ્વાય અથવા બીજાને સ્વરાવે, તે આરંભનુ તો પાપ ટેજ; પણ કોઈ શ્રાવક સાધુની પરે સસારથી વિરક્તજાવે શ્રાવકપણુ પાસવાને અર્થે જીવ પુદ્ગલ સ્વાય, પ્રાણુક પાણી પીધ, તેના સ્વાધા પીધા અને પહેરવા મા શુ તથા તેને કોઈ સ્વરાવે તેમાં શું ? તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, અચેત સ્વાય તોપણ તેનું સ્વાધુ પીધું પાપમાજ છે તેનો ઇશ્વર દે વેવાનુગ્રીથી પાપ તો અઢાર છે તેના તો સંધારામા સર્વથા પ્રકારે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગે કરીને આવજીવ સુધીના ત્યાગ કર્યા, તેમા સર્વ પાપની વસ્તુનો તો સ્વામ સર્વ કામ અઢાર પાપના ત્યાગ જોગા થઈ ગયા ત્યારે વર્ણનાગનતુલે તથા અંસસ્ત્રીના શિષ્યો ૫ ચાર અઢારના ત્યારા ત્યાગ કેમ કર્યા ? ૫ અંસ;

ળીસમું પાપ કયું તે બતાવો. હે દેવાનુપ્રીય ! અઢાર પાપના ત્યાગ તો સાધુજીને મૂલ-ગુણવ્રતમાંજ છે; અને આહારના પચ્ચાણ કરે તો ઉત્તર ગુણવ્રત નિપજે. તેમ શ્રાવકના અઢાર પાપના ત્યાગ તો મૂલ-ગુણવ્રત છે, અને આહારના ત્યાગ કરે તો ઉત્તર-ગુણવ્રત નિપજે. તેથી અઢાર પાપ અને ચાર આહારના પચ્ચાણ ન્યારા ન્યારા કર્યા. ઘણી તમે શ્રાવકના ખાવા પીવા પ્રમુખમાં પાપ કહો છો, તો તે ખાવા પ્રમુખ અઢાર પાપ માંહેલું કયું પાપ તે કહો અને અઢાર પાપના ત્યાગ કરોને પછી આહારના ન્યારા ત્યાગ કેમ કર્યા તે પણ કહો. હે દેવાનુપ્રીય ! સિદ્ધાંતનો ન્યાય તો એમ દીસે છે કે, સાધ શ્રાવકને આહારના ત્યાગ ન હોય ત્યારે તો ઉત્તર-ગુણના અપચ્ચાણ કહીએ, અને અહારના ત્યાગ કરે તો ઉત્તર-ગુણ પચ્ચાણ નિપજે. સાધુ તથા શ્રાવક બંનેને ઉત્તરગુણ-અપચ્ચાણી પણ કહ્યા છે અને ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણી પણ કહ્યા છે. તેની શાખ સૂત્ર જગવતીજી શતક સાતમે નિદેશે ત્રીજે. એ ન્યાયે તો સાધ-શ્રાવક બંનેનું ખાવું પીવું ઉત્તરગુણ-અપચ્ચાણ છે; કેમકે શરીરની મમતાને અર્થે અશુભ જોગથી ધાય તો બંનેને પાપ લાગે; અને સંજમ તપની સહાયતા અર્થે ધાઈને શુભ જાવના જાવે તો શુભ યોગથી બંનેને નિર્જરા થાય. ઘણી જો શ્રાવકના ખાવા પીવામાં પાપ હોય તો સૂત્ર ઉવવાઈજીમાં અંમરુજી શ્રાવકને સો ઘરે પારણું કરતા કહ્યા છે. તે અંમરુજી શ્રાવક નહ તત્વના જાણ એકાવતારી સો ઘરે પારણું કેમ કરે ? એક ઘરે તો પારણું કર્યા વિના સરે નહિં તેથી કરે; પણ સો ઘરે પારણું કરી સ્વપરને અનર્થ પાપ કેમ લગામે ? તે પાઠ શ્રી ઉવવાઈજીનો:—

‘બહુ જણેણં જંતે ! અન્નમન્નસ્સ એવમાઈસ્કંદં એવંજાસંદં
એવંપન્નવેદં એવંપરુવેતિ એવંચલુ અમ્મરુપરિયાયએ કંપિલ-
પુરે-ણયેરે ઘરસત્તે. આહારમાહરેતિ ઘરસએ વસહિન્નવેદં.
સે કહયં જંતે ! એવં ? ગોઠ ! જણંસે બહુજણો અન્નમ-
ન્નસ્સ એવમાઈસ્કંતિ જાવ પરુવેતિ એવંચલુ અમ્મરુપરિ-

वायए कंपिलपुरे जाव घरसए वसहि उवेति सच्चण एस-
मठे अह पिण गो० । एवमाइस्कामि एवं जाव परूवेमि
एवंखल्लु अम्मने परिवायए जाव वसहिउवेति सेकेणठेणं
जंते । एव बुद्धइ अम्मनेपरिवायए जाव वसहिउवेति
गो० । अम्मन्त्सणं परिवायगस्स पगइ जइयाए जाव
विणीयत्ताए उठठठेण अणिसीत्तेण तवोकम्मेण उठवा-
हाउ परिगिज्जाइ २ सुगज्जिमुहस्स आयावण जूमिए आ-
यावेमाणस्स सुजेण परिणामेण पसठेहिं अऊवसाणेहिं
खेसाहिं विसुखमाणीहिं अन्नयाकयाइ तदा-आवरणिच्चाणं
कम्माणं खल्लवसमेणं इहा अपूइ मग्गणं गवेसण करे-
माणस्स विरियल्लहिं वेठवियल्लहिं उहिणाल्लहिं समु-
प्पणे ततेणसे अम्मनेपरिवायए ताए विरियल्लहिं वेठ-
वियल्लहिं उहिणाल्लहिं समुप्पणाए जण विमावणहेठ
कंपिलपुरेणयरे घरसए जाव वसहिउवेति सेतेणठेणं
गो० । एवंबुद्धइ अम्मनेपरिवायए कपिलपुरेणयरे घरसए
जाव वसहि उवेति ॥

अर्थ — व० घणा ज० लोक ज० हे पुण्य । अ० मांहीमांही ए०
एम कहेते ए०जा० एम एकवचने बोले ठे ए०प० एम जणावे ठे मांही-
मांही समजावे ठे ए०प० एम परुपे ठे विस्तारथी कहेते ए० एम ल०
निश्चे अ० अम्मन्-सन्त्यासि क० कपीलपुर नगरने धिये घ० सो घरे आ०
आहार करेते घ० सो घरने धिये व० रात्रे वसे ठे ? से० ते क० केम ठे
ज० हे जगवान ! ए० एम ? गो० हे गौतम ! ज० यदि ते व० घणासोक
अ० मांहीमांही ए० एम कहेते जा० यावत् प० परुपे ठे ए० एम निश्चे
अ० अम्मन् परिब्राजक क० कपिलपुर नगरने धिये जा० यावत् घ०
सो घरने धिये आहार फरे, यावत् घ० वासो वसे स० साचो ए० ए० अर्थः

अ० हुं पि० पण गो० हे गौतम ! ए० एम कहुं तुं ए० एम जा० यावत्
 प० परुपुं तुं ए० एम निश्चे अ० अम्मरु-संन्यासि जा० यावत् व० सो
 घरे रात्री रहेवुं करे ठे. से० ते शा अर्थे जं० हे जगवान ! ए० एम बु०
 कहोठो के अ० अम्मरु-संन्यासि जा० यावत् व० सो घरे रात्री वसेठे
 रहे ठे ? गो० हे गौतम ! अ० अम्मरु-संन्यासिने प० स्वच्चावे ज०
 जझिकपणे जा० यावत् वि० वनितपणे करीने उ० ठठ ठठने पारणे अ०
 आंतरा रहित त० तप कर्तव्ये करी उ० उंची बांह (हाथ) प० करी
 करीने सु० सूर्य सांमा आ० आतापनानी जू० जूमिने विषे आ० आता-
 पना लेतां थकां सु० जला प० प्रणामे करी प० जला अ० अधवशाये
 करीने ले० लेश्या वि० निर्मल (विशेष शुद्ध) तेणे करी अ० एकदा
 प्रस्तावे त० ज्ञानावरणी (ज्ञानने आवरी रह्या ते) क० कर्मना ख०
 क्षयोपशमे करीने इ० विचारणा अ० निश्चय करवो म० मार्गनी ग० ग-
 वेषणा क० करता थकाने वि० जीवनी शक्ति ल० लब्धि वे० विक्रय रूप
 करवानी लब्धि, उ० अवधिज्ञाननी लब्धि स० सम्यक् प्रकारे उपन्या
 यका त० तेवारे ते अ० अम्मरु-संन्यासि ता० ते वि० वीर्य लब्धि वे०
 विक्रय रूप करवानी लब्धि उ० अवधिज्ञाननी लब्धि स० सम्यक् प्रकारे
 उपनी. तेणे करीने ज० लोकने वि० विस्मय पमामवाने अर्थे कं० कंपी-
 लपुर नगरने विषे घ० सोघरने विषे जा० यावत् व० रात्रे वसवुं करेठे.
 से० तेणे अर्थे गो० हे गौतम ! ए० एम कहुं के, अ० अम्मरु-संन्यासि
 कं० कंपीलपुर नगरे घ० सोघरने विषे जा० यावत् व० रात्रे वसवुं उ० करेठे.

भावार्थः—इवे जुजु. आ पाठमां तो जगवंते कह्युं ठे के, अम्म-
 रुजी-परिव्राजके संन्यासिपणानो मत ठोकीने श्रावकपणुं लीधुं ठे, सं-
 न्यासीना वेशमां श्रावकनां व्रत पाळे ठे, बेलेबेले पारणुं करे ठे अने सूर्य
 सांमी आतापना लेठे. ए तप करतां थकां जला लेश्या तथा जला अ-
 धवशाये करीने ज्ञानावरणी--कर्मनो क्षयोपशम थयो, अवधिज्ञान प्राप्त
 यहुं अने वैक्रियरूप बनाववानी लब्धि उपनी. तेथी लोकोने विस्मय
 उपजाववाने अर्थे सो घेरे पारणुं करे ठे. इवे एक घेरे तो पारणुं कर्या

વિના વાણે નહિ તેથી પાપ છાગે તો પણ કરશું પને તે અર્થ-પાપમાં
 ઢે, પણ આવકના સ્વાધા પીવામાં પાપ હોય તો અમ્મરુજી આવક સો
 પાપથી કરતા હતા તેટલું આધાકરમી (મૂલ આપીને લાવેલું), મીઠા
 અને ઘણે લાવેલું, ઇત્યાદિક દોષ ટાલીને અહાર લેતા કહ્યા ઢે. પણ
 સમજવાર આવક સો ઘરે પારણુ કરીને અનર્થ પાપ કેમ લ-
 ગાને તેમજ પારણુ કરાવવાવાલાને પાપ છાગે તો સો ઘરવાલાને
 અણકૃતા અનર્થ પાપ લગામીને કેમ રહેવે ? કાહ્યા હો તે વિ-
 ચારી જોજો વહી આ પાઠના આગલા પાઠમાં ઠવવાડજી સૂત્રમાં કહ્યું
 ઢે કે, અમ્મરુજી આવકને અનર્થ પાપ કરવા કરાવવાના ત્યાગ ઢે. હવે
 જુઠ ! આવકના સ્વાધા પીવામાં પાપ હોય તો, પૂર્વોક્ત અનર્થ પાપ લગા-
 મ્યુ તેનું આઠમું વ્રત કેમ રહ્યું અને તે આરાધિક કેમ થયા તે કહ્યો
 . હે દેવાનુપ્રીય ! સાધાવકનું સ્વાધુ પીવું પાપમાં નથી, પણ ઠવજ
 જાણમાં ઢે જો તેટલું શરીરની મમતાને અર્થે રાગ દેપથી અશુભ જોનથી
 સ્વાધ તો સાધાવક વસ્ત્રને પાપ છાગે, પણ જો સાધાવકપણું મિ-
 જાણવાને અર્થે અચેત પુવગલનું જાણુ આપે, અને શુભ જાણના જાણે તો
 સાધાવક વસ્ત્રને શુભ યોગથી નિર્જરા થાય વહી અહીંયાં તો યમ
 કહ્યું ઢે કે, અમ્મરુજી આવકને વૈક્રિયલલ્લિ તથા અવધિક્કાન ઠવ-
 ન્યુ, તેથી લોકોને જૈન ધર્મનો વિસ્મય ઠવજાણવાને અર્થે સો ઘેરે પારણું
 કરે ઢે હવે વિચારો ! પણ સમજવાર આવક પાપ કરીને જૈન ધર્મ કેમ
 લજાવશે ? કાહ્યા હો તે વિચારી જોજો વહી આણવજી આવક આદિ
 ઘણા આધક પત્તિમાધારી 'થયા તેટલું આઠમી પત્તિમામા સચેત આર-
 ઙ્ગનું પાપ કરે નહી, નવમીમાં કરાવે નહિ, વસમીમાં કરતાને જાણો
 જાણે નહી અને અગ્યારમી પત્તિમામા સર્વથા પ્રકારે આરંજ ત્યાગીને
 તથા આધાકરમ્યાવિક દોષ ટાલીને, સાધુની પેરે ઇરિયા જોડને, મુઠ
 તો અહાર પાણી લાવીને, દેહીને જાણુ આપી, તપશ્ચા ધર્મ ધ્યાન કરે
 તેને વાન દેવામાં શું ?

તેણે તેરાપથી કહે ઢે કે “ સર્વથા પ્રકારે પાપના ત્યાગ વ્રત ક.

रणને ત્રણ જોગેથી હોય તેને સાધુ કહીએ. તેને દાન દેવામાં તો એકાન્ત ધર્મ છે, પણ શ્રાવકને સંથારા વિના સર્વથા પ્રકારે ત્યાગ હોય નહીં; અને પદ્મિમાધારીને કાંઈક પાપનો આગાર રહ્યો હશે તેથી શ્રાવક કહ્યા છે. જો સર્વથા પ્રકારે પાપના ત્યાગ હોય તો સાધુ કેમ ન કહ્યા?" તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સંથારામાં વર્ણનાગનતુલ્યે અને અમ્મરુજોના સાતસો શિષ્યે (શ્રાવકે) સર્વથા પ્રકારે અઢાર પાપના, સર્વ અકરવા યોગ્ય કામના તથા ચાર આહારના ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી જાવજીવ સુધીના ત્યાગ કર્યા અને શરીરની મમતા સર્વથા પ્રકારે જાવજીવ સુધી ઉતારી; તોપણ તેમને શ્રાવક કહ્યા છે. તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતીજી સતક સાતમેં ઉદ્દેશે નવમેં તથા નવવાઈ સૂત્રમાં. વાસતે એમ સમજવું કે, ત્રીજી ચોકની ઉદયજાવમાં વર્તે છે માટે શ્રાવક કહીયે ઢીયે. બાકો સર્વ પાપજોગ કરવા, કરાવવા અને જલ્લા જાણવાના મન વચન અને કાયાએ કરીને ત્યાગા છે. તેમજ પદ્મિમાધારી શ્રાવકને પણ જોગથી ત્રિવિધે ત્રિવિધે પાપ કરવાના ત્યાગ છે; પણ ત્રીજી ચોકની ઉદયજાવમાં બાકી છે તેથી શ્રાવક કહ્યા છે; અને તમે તો સૂત્રની શૈલીના અજાણ થકા કહોઢો કે, પદ્મિમાધારી શ્રાવકને કાંઈક પાપ કરવાનો આગાર રહ્યો છે તેથી શ્રાવક કહ્યા છે. વલી શ્રાવકને ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી સર્વથા પાપના ત્યાગ કર્યા કહ્યા છે. શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી સતક ૮ મેં ઉદ્દેશે ૫ મે. તે પાઠ:—

સમણોવાંસગસ્સણં ઝંતે ! પુદ્ધામેવ થુલગ્ગ-પાણાહ્વાણ
અપચ્ચક્કાણ-ઝવહ્ સેણં ઝંતે ! પઢ્ઢા પચ્ચક્કાયમાણે કિં-
કરેહ્ ? ગોઠ ! તિય પન્નિક્કમહ્ પપુપન્નં સંવરેહ્ અણાગયં
પચ્ચક્કાહ્. તીયં પન્નિક્કમમાણે કિં તિવિહં-તિવિહેણં પન્નિ-
ક્કમહ્, તિવિહં-દુવિહં પન્નિક્કમહ્, તિવિહં-એગવિહેણં પન્નિ-
ક્કમહ્, દુવિહં-તિવિહેણં પન્નિક્કમહ્, દુવિહં-દુવિહેણં પન્નિક્ક-
મહ્, દુવિહં-એગવિહેણં પન્નિક્કમહ્, એગવિહં-તિવિહેણં પન્નિ-

कमइ, एगविह दुविहेण पम्किमइ एगविह एगवि-
हेण पम्किमइ ? गो० । तिविह वा तिविहेण पम्किमइ,
तिविहवा दुविहेण पम्किमइ, तचेव जाव एकविहवा
एकविहेण पम्किमइ तिविह तिविहेण पढिकममाणे
नकरेइ नकारवेइ करतनाणू जाणइ मणसा वयसा कायसा।

अर्थ —स० भ्रमणोपासक (भावक) ज० हे जगवत ! पु० पूर्ण
काखे सम्यक् पम्किज्या पहेखा तथा जवान्तरे शु० स्थूल प्राणातिपात
अ० पहेखा देशप्रति प्रणामना अज्ञावथी पचरुया नथी से० ते भ्रम
णोपासक ज० हे जगवत ! प० पठी प० पचस्वतोषको किं० शु करे ?
इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ति० अतित काखनां कस्य प्राणाति-
पातने प० निंदे (गया काखनु प्रतिक्रमण करे), प० वर्तमान काखे प्रा-
णातिपात स० सवरे (वर्तमान काखे सवर सामायक करे), अ० अ-
विप्य काखे प० प्राणातिपात नही करशु एवी प्रतिज्ञा करे (आगमिक
काखनु पचखाण करे) हवे ती० अतित काख कस्य प्राणातिपात प०
पम्किमतो यको किं० शु ति० त्रिविध त्रिविध (करवा कराववा अनु-
मोदन जेदथी) प्राणातिपात योग्य प्रत्ये एवुं कह्णीए ? ति० त्रिविध जे
मन, वचन, काय, स्पर्श करवे करी प० निंदवे करी विरमे ? १ के ति०
त्रिविध कर्णादि जेदथी दु० मन ठोकीने बेहु करीने प० विरमे ? २
ति० त्रिविध कर्णादि जेदथी प० एक विधे मन प्रमुख एके करीने प०
विरमे ? ३ दु० द्विविध करण आदि अनेरा बने ति० त्रिविध मन
प्रमुख जोगे करी प० विरमे ? ४ दु० द्विविध करण आदि दु० मन
प्रमुख अनेरे ये जोगे करी प० विरमे ? ५ दु० द्विविध करण आदि
ए एक योगे करी प० विरमे ? ६ ए० ति० एक करण अनेत्रण योगे करी
प० विरमे ? ७ ए० दु० एक करण अने ने योगे करी प० विरमे ? ८ के
ए० ए० एक परण ने एक योगे करी प० विरमे ? ९ इति नव प्रश्न उत्तर
गो० हे गौतम ! ति० त्रिविधे त्रिविधे प० पम्किमे अयल ति० दु०

त्रिविधे द्विविधे प० पम्कमे (विरमे). तं जेम पूर्वे कहुं तेम जा० जावत
ए० एक करण अने ए० एक जोगथी प० पम्कमे विरमे. इहां नवे
प्रश्ननो उत्तर. हवे ति० ति० त्रिविधे त्रिविधे प० पम्कमतो थको विर-
मतो थको इहां एक विकल्प कहे ठे:-न० प्राणातिपात पोते न करे
नका० बीजा पासे न करावे अने क० करता प्रत्ये ज्ञो न जाणे म०
मन व० वचन अने का० कायाएकरी. इत्यादि अधिकार घणो ठे ते
श्री जगवतीथी जाणवो.

जावार्थ:—हवे जुड! आ पाठमां तो कहुं ठे के, ४९ जांगाए करी
गया कालनुं सर्व पाप पम्कमे, विद्यमान कालनुं सर्व पाप संवरे अने ज-
विष्य कालनां सर्व पाप पचखे. एम पांच आश्रवना ७३५ जांगा कह्या ठे. हवे
जुड! ३३ में आंके त्रण करण त्रण जोगथी पापना त्याग श्रावकने
कह्या ठे. ते पम्माधारी-श्रावकने न होय तो बीजा कया श्रावकने
हशे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहेठे के, ए तो प्राणातिपातादिक
पांच आश्रवना त्याग कह्या ठे, पण सर्व पापना त्याग नथी कह्या. तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! साधुजीने पांच आश्रवना त्रिविधे त्रिविधे त्याग
ठे, तेथी सर्व पापना त्याग थइ चुक्या. तेमज आ श्रावकने पांच आश्र-
वना त्याग तेज मूल-गुणव्रत ठे अने उपक्षां सात व्रत ते उत्तर-गुण
कह्यां ठे; केमके पांच अणुव्रतमां पापनो आगार रह्यो, ते आगलां सात
व्रतमां संकोचाय ठे; अने पांच आश्रवना त्रिविधे त्रिविधे त्याग कर्या,
तेवारे उपरना व्रतना त्यागमां समाइ गयां. जेम अनुयोगद्वार सूत्रमां
ऋजुसूत्र-नयनो धणी एक अहिंसानेज व्रत माने. जेणे त्रिविधे त्रिविधे
हिंसा त्याग करी तेने पांचे महाव्रत थयां अने सर्व पापना त्याग थइ
चुक्या कह्या ठे. तेम इहां पण पांच आश्रवज उलखाव्या तेमां सर्व पा-
पना पचखाण जाणवा. जेणे पांच आश्रवना त्याग त्रण करण अने त्रण
जोगथी कर्या हशे, तेने बीजा पापना त्याग केम नही हशे ? तमे तो
कहो ठे के, श्रावकने त्रिविधे त्रिविधे त्याग होय नही; पण जगवतीजी
सूत्रना आ पाठमां समचे श्रावकने तेतीस आंके पापना त्याग थाय कह्या

हे त्वारे आशुदजी सरस्वा पश्चिमाधारी श्रावक साधुनी पेरे सुज्जतो
 आहार प्रमुख स्त्रावोने स्वाय तेने त्याग केम नही थरो ? एवा आशु
 दजी सरीस्वा श्रावक, जे वार कोरु सोनैयानी दोखत त्यागी, ठकायनो
 मटको करवो त्यागीने, तपस्या धर्मध्यान करीने, आत्माने वजाखे, अने
 वेवनी-कर्मना उदये ज्यारे पुख सेहवा असमर्थ होय त्वारे साधुनीपरे
 सुज्जतो आहार पाणी स्त्रावी, आत्माने जाळु दहने, धर्मध्यान (अग्या
 रमी पश्चिमां) तपस्या करे, एवा जे उत्तम श्रावकना व्रतना गुणने
 अनुमोदी वखट जावयी हाथे दान आपे तेने शु घाय ? तेवारे तेरापयी
 कहे ठे के, एनुं स्त्रावुं पीवु अव्रतमा ठे तेथी देववासाने अव्रत खागे
 तेनो वचर हे देवानुप्रीय ! जगवते तो पाचमे गुणठाणे सर्व श्रावक
 एकज व्रतना धरणहार होय तेमने पण अव्रतनी क्रिया वर्जी ठे तेनी
 शास्त्र सूत्र जगवती शतक पहेले वदेशे धीजे ते पाठ —

मणुस्साणं जंते ! समकिरिया ? गो० ! एो तिण्ठे समठे
 से केण्ठेण जंते ! एव बुच्चइ ? गो० ! मणुस्सा
 तिविद्दा पं० तं० समदिठी मिद्धादिठी सम्मामिद्धादिठी
 तद्धण जेते समदिठीते तिविद्दा प० तं० सजया असजया
 सजयासंजयाय तद्धणं जेते सजयाते इविद्दा प० तं०
 सरागसजयाय वियरागसजयाय तद्धण जेते वियरागसं-
 जयाय तेण अकिरिया तद्धण जेते सरागसजया ते इवि-
 द्दा प० तं० पम्मत्तसंजयाय अप्पमत्तसंजयाय तद्धणं जेते
 अप्पमत्तसंजया तेसिण एगामायावत्तियाकिरिया कच्चइ.
 तद्धणं जेते पम्मत्तसजया तेसिण दो किरियाळ कच्चति तं०
 आरंजियाय मायावत्तियाय तद्धणं जेते सजयासजयाय
 तेसिणं आदिमाळ तिन्नि किरियाळ कच्चतिः-आरजिया १
 परिग्गहिया २ मायावत्तिआ ३ असजयाणं चत्तारि कि-

रियाउ कचंति. मिह्वादीठीणं पंच. सम्मामिह्वादीठीणं पंच.

अर्थः—पुर्ववत्. जुउं प्रश्न बीजो पांने १५३ में.

ज्ञावार्थः—हवे जुउं ! आ पाठमां चोवीस दंरुकना मिथ्यात्वी जीवने तो आरंजनी, परिग्रहनी, मायाप्रत्ययनी, अपचखाणनी अने मिथ्या-दर्शन प्रत्ययनी ५ ए पांच क्रिया कही; अने अव्रति समदृष्टि चोथे गुणगणे, तेने मिथ्यात्वनी वर्जिने चार क्रिया कही; अने पांचमे गुणगणे श्रावक, तेने अव्रतनी अने मिथ्यात्वनी वर्जिने त्रणज क्रिया कही; अने प्रमादी साधु ठवे गुणगणे, तेने आरंजनी अने मायावत्तियानी वे क्रिया कही; अने अप्रमादी साधु सातमे गुणगणेशी लक्ष दसमा गुणगणा सुधी, तेने एक मायावत्तिया-क्रिया कही; अने वीतरागसंजमी अग्यारमा गुणगणाथी लक्ष तेरमा गुणगणा सुधी, तेने एक इरियावहि क्रियाज लागे ठे. वास्ते ए पांच क्रिया आश्री अक्रिय कद्या. हवे जुउं ! आ पाठमां तो जगवंते सर्व श्रावकने अव्रतनी क्रिया टाली कही ठे. तमे मतने लीधे आणंदजी सरखा पन्निमाधारी श्रावकनुं खावुं पीवुं अव्रतमां केम कहो ठो अने देवावादाने अव्रत लागे केम कहो ठो?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो खंध आश्री टाली कही ठे, पण देश आश्री तो लागे ठे ते गणी नथी. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय! साधुजीने आरंजिया अने मायावत्तिया क्रिया कही, ते खंध आश्री कही ठे के देश आश्री कही ठे ते कहो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “साधुजीने तो विना उपयोगे अजाणपणे किंचित मात्र लागे ते आश्री कही ठे.” त्यारे जुउं. ए किंचित मात्र लागे तेने पण गणी, त्यारे श्रावकने देशथकी अव्रतनी क्रिया होय तो केम न गणे ?; पण अव्रत तो मोह कर्मनी बीजो चोकनीना अप्रत्याख्यानना उदयज्ञावमां होय तेना जोगंधी कर्म लागे तेने कहीये. ते अव्रत तो श्रावकने मुलथीज नथी, तेथी अव्रतनी क्रिया जगवंते टाली कही. तमे मतने लीधे ए सूत्रनां वचन उत्थापिने आणंदजी श्रावक जेवाने अव्रत कहीने अनंत संसार केम वधारो ठो ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “आणवजी सरीखा पन्निमाधारी-आव कने अग्रत नही, ने दान दीधामा गुण (व्रत) होय तो कोइए पण पन्नि माधारी-आवकने दान दइने ससार परित कीधो, एवु सूत्रमा चाड्यु होय तो पाठ बतावो, तथा कोइने धारमु व्रत निपन्यु चाड्यु होय तो धर्तावो सूत्रमा कइया विना घात ही रीते मानीए ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! घणा सूत्र तो विवेक गया अने बन्नीस सूत्र रखां तेमां पण घणी घातो मोधम कही ठे तमे सूत्रमा चाड्यानु पुठो ठो तो, साधवीने दान देइ कया आवके ससार परित कीधो ते मूख पाठ तमेज बतावो तथा केवखीने दीधायी कोइने धारमु व्रत निपन्यु होय तो ते पण बतावो ए सूत्रमा चाड्या विना केम मानो ठो तमारी कहे णीने लेखे तो ए पण न मानवु जोइए तेवारे तेरापथी कहे ठे के “केव खीना तथा आरख्याना गुण तो साधु सरीखा ठे ते साधुनु दान बारमा व्रतमा सूत्रमा ठाम ठाम चाड्यु ठे ए सरखापणायी मानीए डीए ”

। त्वारे हे देवानुप्रीय ! दसाश्रुतखधर्मा आणवजी सरखा पन्निमाधारी आवकने ‘अमण जूय (साधु जेवा)’ कइया ठे ते अग्यारमी पन्निमानु नामज अमण जुय ठे एटछे पन्निमाधारीने साधु सरीखा कहीए जो साधुने दान दीधा ससार परित करता हइो तथा धारमु व्रत निपजवु हइो तो अग्यारमी पन्निमाधारी आवकने साधु सरखा कइया ठे, तेमने दीधानु फल साधुने दान दीधा सरखु केम नही हइो ? ए सरीखा कइया ए अनुमानथी जाणवु जोइए वखी पन्निमाधारी-आवकने दान दीधामा पाप होय तो पन्निमामा तो साधुनी पेरे मागी खावुज कइं ठे पन्निमाधारी तरे अने दान दइने घणा जीव रुषे, एवी करणी श्री वीतरागदेवे केम बतावी ?

आ तो एवु थयु जेम दाके, धगाखे अने कामरुदेशमा अनेक ठग (धूर्त) मित्र ठे, पण एथीए उपर खखी अझावाला गुरुनु आश्रय ठे के, ए धर्म करवो शीखव्यो के धामु पाम्वा शीखव्यु ? वखी पन्निमाधारीने दान दीधामा पाप होय तो पन्निमाधारी चोर करता पण

अधिका कहेवाय; कारण के चोरतो धणीनुं धन चोरीने लइ जाय, पण धनना धणीने पाप तो न दइ जाय ? अने पन्निमाधारी तो अन्न वस्त्र प्रमुख माल लइ जाय अने पाप दइ जाय. वली चोर तो जाऊ फाकीने जातां असंधारी (खानदान) होय तो जतावो (खबर) दे के “में तमारुं जाऊ फाकीने माल काढयो ठे माटे तमे कारी देजो; केमके रखे तमारुं जाऊ रुबी जाय” एम जतावो करे; पण पन्निमाधारी तो जतां जतावो पण न करे के “अरे जाइ ! तमे मने उलट ज्ञाव करीने दान देइ धर्म सर्दह्यो होय तो तेनुं पाप मिथ्यात तमने लागे ठे. तेनी आलो-वणा करी प्रायवित लइ शुरू थाजो.” एम जतावो पण न करे. एवा विश्वासघाती आप मतलबीआ तमारे लेखे आराधिक शी रीते थया हशे ? वली पन्निमाधारीने दान दीधामां पाप होय तो ते काकण सरी-खा कहेवाय. जेम काकणने वीर वलगे त्यारे ते घरनां बालक ठोकीने परायां बालक जोती फरे, तेम पन्निमाधारीने चुख लागे त्यारे घरनुं पाप ठोकीने लोकोने पाप लगावीने रुबोवता फरे. वली जेम काकणने बालक मारवानुं कहे तो नही, पण मंत्र शीखवे तेने पाप लागे. तेम जगवंत खावा खवराववानी आइहा तो न आपे; पण पन्निमा वहेवानी विधि शीखवे. तेमां तमारे लेखे तो जगवंतने पण पाप लाग्युं हशे; पण एम जाणवुं जे, पाप होत तो एवी करणी केम बतावत ?

वली पन्निमाधारीने दान दीधामां पाप कहे ठे तेने पुढवुं के, पन्निमाधारीने तो पाप करवा, कराववा अने अनुमोदवाना त्याग ठे, अने ते आगला पासे जइने मागे तेवारे जो दातारने पाप लागे तो पन्निमाधारीने पाप कराव्याथो पन्निमा जागे. त्यारे हवे पन्निमा शी रीते साधो शकाय ते कहो. तेवारे तेरापंथी जवाब देवा असमर्थ; पण मनथी एवां कुहेत मेलवे ठे के “साधु अहार पाणी वधे तो अथवा काल, क्षेत्र उपरान्त रही गयो होय तो ते धरती उपर परठवे; पण ते पन्निमाधारी श्रावकने आपे नही. जो तेने आप्यामां धर्म होय तो साधु केम न आपे ? केमके साधुने पाप करवाना तो त्याग ठे, पण एतो ध-

મનુ કામ છે તે કેમ નથી કરતા ? જો સાધુને ધર્મ ન થાય, તો શ્રાવકને ધર્મ કેમ થશે ? ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! સાધુ આહાર વધે તો અથવા કાલ મર્યાદા (વ્રણ પહોર) ઉપરાન્ત અને કેવળ મર્યાદા (ધે કોશ) ઉપરાન્ત રહીગયો હોય તો ધરતીપર પરઠવે, પણ ઠીય કલ્પી અઠોય કલ્પીને માહોમાહી આપે નહીં, અને સ્થિત્વર કલ્પી અને જિન-કલ્પી પણ માહોમાહી આપે નહીં તે પાપ જાણીને ન આપે એમ ન જાણવું, પણ તેમનો કલ્પ નથી તેથી ન આપે જો ‘પાપ જાણીને ન આપે’ પશોજ તમારે હઠવાદ છે, તો કહો શ્રી મહાવીરસ્વામીના આવક શ્રી પાર્શ્વનાથજીના (અઠીય કલ્પી) સાધુને દાન આપે તેમને શુ ફલ થાય ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, તેમા તો એકાન્ત ધર્મ છે વહી સાધવીને સાધુ કલ્પે વદણા ન કરે, પણ આવક શ્રાધીકા આરજાને વદણા કરે તેમને શુ ફલ થાય ? તેવારે ‘કહે છે કે ધર્મ છે’ ત્યારે જુરું ! જ્યારે આવકને ધર્મ થશે, તો સાધુ એ ધર્મનુ કામ કેમ ન કરે તે કહો તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, યતો સાધુનો કલ્પ નથી તેથી નથી કરતા

હે દેવાનુપ્રીય ! જ્યારે અસજોગી સાધુને દેવાનો તથા વદણા કરવાનો કલ્પ નથી ત્યારે પન્નિમાધારીને દેવાનો કલ્પ કયાંથી હોય ? વહી તમે કહોઠો કે ‘જેને સાધુ ન આપે તેને આપ્યામા પાપ છે’ તો ઠીયકલ્પી સ્થિત્વર કલ્પી સાધુને અઠીય કલ્પી સાધુ અથવા જિન-કલ્પી સાધુ નથી શાપતા હવે એ તમારો કહેણીને છેલ્લે તો, સ્થિતી કલ્પી સ્થિત્વર કલ્પી સાધુને દીધાનુ પણ પાપ થવું જોડે છે દેવાનુ પ્રીય ! એમ તો ઘણા ઘોષનો સાધુનો કલ્પ નથી, તેથી તેવા કામ તેમ ન કરે, પણ જો શ્રાવક કરે તો ધર્મ છે એ રીતે પન્નિમાધારીને સાધુનો તો દેવાનો કલ્પ નથી, પણ આવકને પાપ કેમ કહો ઠો ?

વહી તેરાપથી કહે છે કે “ પન્નિમાધારીની પન્નિમા પુરી થઈ જાય ત્યારે પાઠા ઘરમા આવે, અને એકાયાને પોથી છે તેજ કાયાથી પાપ કરે, તે પાપ આમારને આવે ” તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! એ તમારો કહેણીને છેલ્લે એ આવક સાધુને હુધ, પૃત, વહોરાયે સેમા કીની, પતંગીયા પ્રમુલ

पत्नीने मरे, तेनुं पाप दातारने लागवुं जोइए. तेमज साधु कर्मने उदये
 त्रष्ट थइने पाप करे, ए पाप पण ऐटला दीवस दानदइ जेणे कायाने
 पोषी तेने लागवुं जोइए. वली कदाच श्रावकने तो साधु त्रष्ट थशे एवी
 खबर न होय, पण केवलज्ञानी तथा अवधज्ञानी मुनीराज तो जाणे ठे
 के, ए साधु एक मास अथवा एक वरस पढी त्रष्ट थशे; ठतां तेने जे-
 लो राखे ठे, आहार पाणी लावीने आपे ठे अने चाकरी करे ठे. हवे
 ते त्रष्टथनार तेज कायाथो पाप करशे. तमारी कहेणीने लेखे तो तेने
 जेलो राखवो न जोइए तथा आहार पाणी पण आपवुं न जोइए.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ विद्यमान काले साधपणुं पाले ठे
 तेनी सहाज देवाना कामी ठे, तेने तो धर्मज थशे अने पढी त्रष्ट थइने
 पाप करशे तो करवावालो ज जोगवशे.

हे देवानुप्रीय ! पन्निमाधारीने पण विद्यमान गुण जाणीने दान
 आपे ठे अने पढी पाप करशे तो तेज जोगवशे; पण दातारने पाप केम
 लागशे ? वली श्रावकने साधु धर्म शीखावे तथा त्याग पचखाण करावे
 तेथी देवतामां जाय, अने पल सागरो सुधी देवतानां सुख जोगवे तथा
 अव्रत पाप कर्म सेवे, तेनुं पाप तमारी कहेणीने लेखे तो जगवंत, केव-
 ली अने साधुने लागवुं जोइए; केमके सुपचखाण कराव्युं तेथी देवता
 थयो. हवे ते पाप करीने मुबत तो तेनुं पाप तो जगवंत, केवली के सा-
 धुने लागवुं नथी. ए त्यागना टंटांमां पत्नीने केम मुबे ? तेवारे तेरापंथी
 कहे ठे के “साधु तो धर्म (मुक्तीमार्गना आराधिकपणा) माटे शीखवे ठे
 अने पुण्य बंधाय तेथी देवतामां जाय ठे; पण साधु तो देवतामां मो-
 कली सुख जोगवराववाना कामी नथी. ” त्यारे हे देवानुप्रीय ! दातार
 पण पन्निमाधारीने धर्म सहायता अर्थे दान आपे ठे, पण घरमां आवीने
 पाप करशे एम जाणीने नथी आपता; केमके पाप कराववाना कामी
 नथी. वली आणंदजी आदि दसे श्रावके उपासकदशा सूत्रमां पन्नि-
 मावहि, तपश्या करी, काया शोषी, संलेखणा करी, संथारो करी पहेला
 वेवलो कमां गया. तेमने एकावतारी कहा ठे, पण पन्निमावहिने घरमां

પાઠા આવ્યા કહ્યા નથી તેમજ કાર્તિક શેઠ આવક પાંચમી પંક્તિમાં સોવાર ઘડ્યા કહ્યા છે, પણ અગ્યારમી પંક્તિમાં ઘડીને સાધુની પેરે સુજતા ગોચરી કરીને, આદ્યાર માગી खाइने પાઠા ઘરમાં આવે એવો પાઠ તો સૂત્રમાં કોઈ વેકાળે કહ્યો નથી.

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “પંક્તિમાંનો કાલ જઘન્ય અતર્મુદ્ધૂર્ત તથા એક દીવસનો કહ્યો છે અને ઠલ્કુટો અગ્યાર માસનો કહ્યો છે તે પુરો થયા પછી શુ કરે ?” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુગ્રીયા આવશ્યક નિર્યુક્તિમાં કહ્યું છે કે, કેટલાક તો અતર્મુદ્ધૂર્ત પછી, કેટલાક એક દીવસ પછી તથા કેટલાક યાવત્ અગ્યાર માસ પછી કા તો સહેલવળા કરીને સથારો કરે, કાં તો દિકા લે, પણ ઘરમાં ન આવે, કેમકે આવે તો લોકમાં જૈન-માર્ગની લઘુતા થાય અને પોતાની નિંદા થાય લોકો કહે કે, હવે કરણી કરતા થાકી ગયા તેથી જાણે ઘરમાં આવી બેઠા છે, તેટલા વાસ્તે ઘરમાં ન આવે એમ કહ્યું છે હવે તમે કયા સૂત્ર, પાઠ, ટીકા, નિર્યુક્તિના ન્યાયથી કહો છો કે, અગ્યારમી પંક્તિમાં ઘડીને પાઠા ઘરમાં આવે તે ઘટાવો અરે જાણ! તમે મતને છીંધેજ “પંક્તિમાંધારી પાઠો ઘરમાં આવીને પાપ કરે તે વાતારને છાગે” એવી જુઠી કુચુકિ લગાવીને સત્તાર કેમ વધારો છો ? તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “પંક્તિમાંધારી આવકને દાન આપે તેમાં ધર્મ હોય તો સાધુજી, જગવત્તી, અને કેવલી તેને દાન દેવાની આજ્ઞા કેમ નથી આપતા ?” તેનો ઉત્તર છે

હે દેવાનુગ્રીય ! પંક્તિમાંધારી આવકને પંક્તિમાંની વિક્ષિત જગત્તે કેવલીપ અને સાધુજી ઘટાવો છે તેવારે ઉપદેશમાં તો આજ્ઞા રાખીને, અને આદેશમાં તો આજ્ઞા એક પોતાના સંજોગી ટાલી ધીજી કોઈને અદ્યાર પાણીની આજ્ઞા આપે નહીં જેમ પોતામાં પહેલવળ કરવાનું સાધુજી શીલ્લે છે એ ઉપદેશમાં તો આજ્ઞા છે પણ, વિચિત્રતા વધેલું કરતીધેલા આજ્ઞા આપે નહિં પણ પાપન જાણે જો પહેલવળમાં પાપ હોય તો પોતામાં પાપ કરવા કરાવવાના ત્યાગ છે, તે પહેલવળ કર્યા પછી તેનો

ज्ञागे, अने पक्षेवण न करे तो अतिचार लागे. ए अतिचार टाढ्यामां धर्म ठे ठतां आदेशमां आझा आपे नही. वली साधुजी आढ्याथी श्रावक उजो थाय, साधुजीना सांमो जाय तथा घरमांथी वस्तु लावीने व्होरावे, एटला कामनी आदेशमां आझा आपे नहिं; पण उपदेशमां तो धर्म बतावे. ए उपदेश-आझा ठे. वली स्वसंजोगी साधुनेज बे आझा ठे, अने असंजोगी साधुने तथा श्रावकने कोइक बोलमां बे आझा ठे. तेमां कोइक बोलमां उपदेश-आझा ठे अने आदेश-आझा नथी. तमे आझा कटपना जेदना अजाण्या थका कहो ठो के “ परिमाधारो श्रावकने दान देवानो साधुजी आझा न आपे, तेथी ए काम आझा बहार ठे. ” एवां आल केम थो ठो ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ परिमाधारी श्रावकने दान दीधामां सूत्रमां कयांय धर्म के व्रत कछुं होय तो ते पाठ बतावो. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जगवती सूत्रना आठमा शतकना ठठा उद्देशमां कछुं ठे के, श्रमणो-पासक श्रावक, तथारूप श्रमण कहेतां साधु प्रत्ये, वा कहेतां अथवा, माहण कहेतां श्रावक प्रत्ये प्रासुक एषणिक बेतालीस दोष रहित प्रतिलान्ने तो एकान्त कर्मनी निर्जरा थाय; पण लगार मात्र पाप नथी.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ समणंवा माहाणंवा कह्या ठे ते बंने नाम साधुनांज ठे. ते सूत्र सूयगरांगमां कह्या ठे. तेमने दीधामां निर्जरा कही ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! साधुनां नाम तो समण, माहण, जिखू, संजइ, मुनि, ऋषी इत्यादिक घणां कह्यां ठे; पण एक कार्यमां बे नाम आवे नही. समणंवा, संजयंवा, जिखुवा, ए रीते बे नाम एक कार्यमां बत्रीस सूत्रमां कोइपण ठेकाणे आव्यां होय तो बतावो. ए पुनरुक्त वचनरूप दोष श्री वीतरागनी वाणीमां आवे नही. समणं कहेतां साधुप्रत्ये, ने वा अथवा माहणं कहेतां साधु प्रत्ये, एम अर्थ न होय. ए शब्द वचमां ठे ते तो विकट्प अर्थ वास्तेज ठ. समण साधु प्रत्ये अथवा माहण श्रावकप्रत्ये. इहां माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज

સન્નિવે છે તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ હહાંતો માહુણ પ્રત્યે, યવો સમ
ચય અર્થ કર્યો છે, પણ આવકનો અર્થ કર્યો નથી ” તેનો ઉત્તર હે
દેવાનુપ્રીય ! શ્રી જગવતી સૂત્રના પહેલા શતકના સાતમા ઉદ્દેશમાં
અન્નયવેવસૂરિજીપ ગર્જના અધિકારમા, સમણવા માહુણવા શબ્દ આ
વ્યો છે ત્યાં, સમણ નામ તો સાધુનો અર્થ કર્યો છે, અને માહુણ શબ્દ
નો અર્થ આવક કર્યો છે, તથા દોહતસાગરજી કૃત જગવતીજીના
ટવામા પણ પુર્વોક્ત રીતે અર્થ કર્યો છે તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, પહેલા
શતકના સાતમા ઉદ્દેશમાં માહુણ શબ્દનો આવક અર્થ કર્યો, ત્યારે
આઠમા શતકમાં માહુણ શબ્દનો આવક અર્થ કેમ ન કર્યો ? તેનો ઉત્તર

હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્રનો ટીકાની ફોલી પવીજ છે કે, યજ્ઞવાર
શબ્દનો અર્થ કરે યજ્ઞ શબ્દ વારવાર આવે તો ઘોજોવાર ટીકામાં અર્થ
ન કરે તેમજ ઘીજા શતકના પાંચમા ઉદ્દેશમાં યજ્ઞ પાઠ આવ્યો છે,
તેમા તથારૂપ સમણ માહુણની સેવા કર્યાંથી ‘ સવણે નાણે વિનાણે ’
જ્યાદિક દસ ઘોણની પ્રાપ્તી થાય હવે જુલું ! આવકનો સગત અને
સેવા કર્યાંથી દસ ઘોણની પ્રાપ્તી થાય કે નહીં ? હહા પણ માહુણ શ-
બ્દનો અર્થ આવક જાણવો એમ સર્વજ્ઞ જગ્યોપ જગવતીમાં “ સમણવા
માહુણવા ” શબ્દ આવ્યો ત્યાં ‘ માહુણ ’ શબ્દનો પહેલીવાર ટીકામાં
આવક અર્થ કર્યો તેજ જાણવો ઘણો ઠાણાયાંગ સૂત્રમાં પહેલાં ‘ સમ
ણ વા માહુણવા ’ શબ્દ આવ્યો ત્યાં પણ અન્નયવેવસૂરિજીપ ટીકામાં
‘ માહુણ ’ શબ્દનો અર્થ આવક કર્યો છે એમ સર્વ સૂત્રમાં ‘ સમણ વા
માહુણવા ’ શબ્દનો અર્થ કોઈ ઠેકાણે તો ન્યારો ન્યારો કર્યો છે અને કોઈ
ઠેકાણે મોંઘમ કર્યો છે સમણ સાધુ પ્રત્યે, યા અથવા માહુણવા કહેતાં
આવક પ્રત્યે, યમજ કર્યો છે, પણ સર્વ જગ્યાપ જગવતીના પહેલા શત
કના સાતમા ઉદ્દેશમાં પહેલીવાર ટીકાર્થ કર્યો તેમ જાણવો યજ્ઞ ‘ સ
મણવા માહુણવા ’ પાઠ જગવતીજીના પાંચમા શતકના ઠઠા ઉદ્દેશમાં
કહ્યો છે તથારૂપ સમણ સાધુ પ્રત્યે અથવા માહુણ પ્રત્યે હીલે, નિંદે અને
અપ્રીયકારી દાન આપે તો અમુજ-વોર્ષાગુપ્ત યાધે, અને તથારૂપ સમણ

माहण प्रत्ये वांदे, नमस्कार करे अने प्रीयकारी दान आपे तो शुभ-
दीर्घ-आयुष्य वांधे. एमज तथारूप समणने दान दीधाथो अशुभ-दीर्घ-
आयुष्य अने शुभ-दीर्घ-आयुष्य सूत्र ठाणायांगने त्रीजे ठाणे कछुं ठे.
एमज साधुनुं तथा परिमाधारी श्रावकनुं दान घणा सूत्रमां जेळुं कछुं
ठे अने तेनां फल सरखां कछां ठे. समणं वा माहणंवा एवो पाठ एक
कार्यमां आवे अने वा शब्द वचमां आवे त्यां समण कहेतां साधु, वा
अथवा माहण कहेतां श्रावक, एवोज अर्थ संज्ञवतो ठे. 'वा' शब्द वि-
कल्प अर्थने वास्ते ठे. तमे कहो ठो के "समणं कहेतां साधु वा अ-
थवा अने माहणं कहेतां साधु." तो एवो 'समणंवा माहणंवा' एक
कार्यमां पाठ कोइ सूत्रमां होय तो बतावो, के जेमां साधुनोज अर्थ
थाय अने श्रावकनो अर्थ न थाय.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के "बीजी तो अनेक जग्याए 'समणं वा
माहणंवा' पाठ आव्यो त्यां तमे माहण शब्दनो अर्थ श्रावक करी देशो,
पण ठाणायांगमां त्रीजे ठाणे, तथा-रूप समण माहणने अतिशय-ज्ञान
उपजे कछुं ठे. ते अतिशय-ज्ञान तो साधुनेज उपजे. त्यां पण वा शब्द
वचमां ठे. समणंवा माहणंवा एवो पाठ ठे. इहां साधुनोज अर्थ संज्ञवे
ठे. तेम दानमां पण बंने शब्दनो साधुज अर्थ संज्ञवे ठे." तेनो उत्तर. हे
देवानुप्रीय ! सूत्र जगवतीना अग्यारमा शतकमां, शीवराज ऋषिश्वरने
विजंग ज्ञान उपन्युं तेने अतिशय-ज्ञान कछुं ठे. ते अतिशय-ज्ञानना
त्रण जेद कछा ठे:-अवधि १ मनःपर्यव २ अने केवल ३. हवे जुठ ! मि-
थ्यात्वीना विजंग-ज्ञानने पण अतिशय-ज्ञान कछुं ठे त्यारे श्रावकने
अवधिज्ञान उपजे तेने अतिशय-ज्ञान केम न कह्ये ? केमके अति-
शय-ज्ञान तो आश्चर्यकारीनुं ठे. ते अवधिज्ञानरूप अतिशय-ज्ञान श्राव-
कने उपजे ठे, ते ज्ञानी इहां पण माहण शब्दनो अर्थ श्रावकज ठे;
कारण के वा शब्द वचमां ठे.

तेवारे वली तेरापंथी कहे ठे के "ठाणायांगने त्रीजे ठाणे तथा-रूप
समण माहणने केवलज्ञान उपजे कछुं ठे. इहां पण समणंवा माहणंवा

एवो पाठ ठे अने वा शब्द वचमां ठे इहां तो माहण शब्दनो अर्थ साधुनोज दूशे, कारण के केवलज्ञान तो आवकने उपजतुं नथी " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! ठाणायाग ठाणे श्रीजे उद्देशे बोधे त्रय प्रकारना जिन कक्षा ठे—उहीनाणजीण १ मनपर्यवनाणजीण २ केवलनाणजीण ३ एज रीते त्रय अरिहत केवली कक्षा ठे अवधज्ञानो केवली १, मन पर्यवज्ञानी केवली २, अने केवलज्ञानी केवली ३ ए अवधज्ञानीने केवली कक्षा ठे ते अवधज्ञान आवकने पण उपजे ठे ते माटे इहां पण माहण शब्दनो अर्थ 'वा' शब्द वचमां ठे माटे आवकज थाय, अने इहां तो समचय समण माहणने केवल उपजे कहुं ठे वली उया पांचमु केवलज्ञान उपन्युं कहुं, त्यां तो 'कसिणे पणिपुने निरावरणे अपनिहय केवल वरणाणदसणे समुपजेजा' एवो पाठ ठे वली एवो पाठ एक कार्यमां कोइ सुत्रमा दीसतो नथी के समणवा माहणवा शब्दमां साधु नोज अर्थ थाय अने आवकनो न थाय, पण 'वा' शब्द वचमां होय अने एक कार्यनो पुठा होय त्या माहण शब्दनो अर्थ आवकज थाय ए सुत्रनो न्याय जोतां साध आवकने दानना फल जेखांज कक्षां दीसे ठे वली सूर्यगंगा तथा नववाइ सुत्रमा एवो पाठ ठे के, एगंतसमेसुसाहु पटसे आवकने एकान्त पक्रमा जखा साधुज कहीये हवे साधुने दान दीधामां छाज थो तो आवकने पण साधु कक्षा ठे, तेमने दीधामां छाज केम नही थाय ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के "इहा तो माहण शब्दमां समचय आवकनो अर्थ कयों ठे त्वारे तो वधाय आवकने दान दीधामा साधुना दान सरखां फल कहो पणिमाधारीनेज केम कहोठो ? " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! दानना पाठ कक्षा त्यां वधा पाठमा 'तहारुं समणंवा माहणवा' एवो पाठ ठे ते तथारूपसमण ते साधु ठंधो, मुहपत्ति, वस्त्र, पात्रा साहित स्वर्णिगी, अने तथारूप माहण ते पणिमाधारी आवक तेने प्रासुक एपणिक अचित बेतासोस दोष रहित दाननी पुठा ठे ते माटे पणिमाधारी आवक तजवे ठे, अने सुजता दाननो लेवावालो अने सम,

ણનૂણ (સાધુ સરીખો) પશ્ચિમાધારીનેજ દસા શ્રુતલ્લંઘનાં કહ્યો છે. વલ્લી અનેરા પણ કોઈ ઉત્તમ શ્રાવક સંસારથી વિરક્તજાવે પાપના ત્યાગી સુજીતું રાખે છે, તેમને દાનદેવાવાલા દાતારને પણ ચોરખાંજ ફલ લાગશે. તેમજ અનેરા ઉત્તમ શ્રાવકનો આરંજ દલાવીને અર્ચિત તૈયાર રસોઈ, સીરણીના (મિઠાઈના) પુજીલની સાજદેઈ, તપસા સામાયક પોસા કરાવશે તેને પણ ધર્મ દલાલીનાં ચોખાં ફલ લાગશે.

વલ્લી તેરાપંથી કહે છે કે “ શ્રાવક તો જેરના વાટકા છે, કુપાત્ર છે. તે કુપાત્રને દાન દીધામાં અને વંદણા કર્યામાં મુક્તિનો માર્ગ (ધર્મ) ક્યાં કહ્યો છે ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતે તો શ્રાવકને તીર્થ (જેથી તરાય તે તીર્થ) કહ્યા છે. તેની શાખ સૂત્ર જગવતીશતક ૨૦ મેં ઉદ્દેશે ૮ મેં. તે પાઠ લખી ઢીણ:—

તિલ્લ જંતે ! તિલ્લંકરેઈ તિલ્લં ? ગોયમા ! અરહા તાવ નિયમં
તિલ્લંકરેઈ તિલ્લંપુણ ચાગવણે સમણ સંઘે પંન્નતે તં
સમણા સમણિજ સાવય સાવિયાજ ॥

અર્થ:—તિં તીર્થ જંહે જગવાન ! તિં તિર્થકરને કહીયે ? કે તિં ચતુર્વિધ સંઘને તીર્થ કહો ? इति પ્રશ્ન. ઉત્તર. ગોં હે ગૌતમ ! અં અરિહંત તાં યાવત્ તિં નિયમ કરીને પહેલાં તિં તીર્થકર તીર્થ પ્રવર્તાવણહાર છે, પણ તીર્થ નથી. તિં તીર્થ તો વલ્લી ચાં ચાર વર્ણ જીહાં ચતુર્વર્ણ કહીયે, તે ક્રમાદિ ગુણે કરી વ્યાસ સં શ્રમણ સં સંઘ પં કહ્યા, તં તે જેમ છે તેમ કહે છે:— સં સાધુ સં સાધવી સાં શ્રાવક અને સાં શ્રાવીકા.

જાવાર્થ:—હવે જુજ ! આ પાઠમાં અરિહંતને ચાર તીર્થના કર્તા તીર્થકર કહ્યા; અને સાધ સાધવો શ્રાવક અને શ્રાવીકા, એ ચારને સરખાં તીર્થ (તરવાનાં ઝામ) કહ્યાં વલ્લી સૂયગદાંગ સૂત્રના ધીજા શ્રુતલ્લંઘના પહેલા અધ્યયનમાં પુનરિક કમલ ઉધરવાને અધિકારે, ચાર તીર્થને સંસાર સમુદ્રનો તોર (કાંઠો) કહ્યો. વલ્લી સૂયગદાંગ સૂત્રના

ધોજા શ્રુતપ્રકરના ધોજા અધ્યયનમા ત્રણ પદ્ધતિ કહ્યા છે અર્ધર્મ પદ્ધતિ
મિષ્ટાસ્ત્રી અર્ધર્મી અને અપચ્છાણી ૧, ધર્મ પદ્ધતિ સાધુજી સર્વ પા-
પના ત્યાગી ૨, અને મિશ્ર પદ્ધતિ આવક ૩. તેમા આવકને તો મિશ્ર
પદ્ધતિ ધર્માધર્મી કહ્યા એ ત્રણ પદ્ધતિ વર્ણવનો ઘણો પાઠ છે તે સૂચ-
કાંગમા જોઈ લેવો ત્યા આવકને ધર્મી, સુવ્રતિ, આર્ય અને અકામ્ત
સાચા સાધુ કહ્યા છે પછી ત્રણ પદ્ધતિ બે પદ્ધતિ કર્યા એક ધર્મ પદ્ધ-
તિ અને ધોજો અર્ધર્મ પદ્ધતિ ત્યા ઉદય જાવવર્તી અવગુણતો તુલ્યમાન, તે
ગૌણતામા રાખો ગણ્યા નહી, અને કયોપશમજાવના ગુણ મેરુતમાન, તે
મુખ્યતામાં ગણ્યા તે માટે આવકને વિશેષ પદ્ધતિ ધર્મ પદ્ધતિ ગણ્યા છે
હવે જુઠું ! એ પાઠમાં આવકને સાધુ, ધર્મી, સુવ્રતિ અને આર્ય કહ્યા છે,
અને તેને કુપાત્ર કહાડો, તો પૂર્વોક્તગુણ કુપાત્રમાં શી રીતે હોઈ શકે ?
વાસ્તે આવક સુપાત્રજ છે વહી ઉવવાઈ સૂત્રમાં સાધુ આવક બંનેના
ગુણ (બિરહ) સરસા કહ્યા છે તે આવકના ગુણનો પાઠ —

સેજેદ્દમે ગામાગર ળગર જાવ સનિવેસેસુ મણુયા જવંતિ
તઠ અપ્પારજ્ઞા અપ્પપરિગ્ગદ્ધા ધમ્મીયા ધમ્માણુયા ધમ્મિ-
ઠા ધમ્મસ્કાહ્ય ધમ્મપલોહ ધમ્મપલ્લવણા ધમ્મસમુદા-
યારા ધમ્મેણં ચેવ વિક્કોકપ્પેમાણા સુસીલ્લા સુવચ્ચા સુપ-
ન્નિયા પંદા સાદુ ॥

અર્થ —તે જે હૃદય ગામ, અગર, નગર જાવ વાવત્ સઠ
સનિવેસને વિષે મઠ મનુષ્ય આવક જઠ હોય તઠ તે જેમ છે તેમ કહે
છે અઠ યોગી આરજ્ઞી અઠવઠ અરુપ પરિગ્રહાવત, પણ લોકોત્તર પદ્ધતિ
શ્રુત ચારિત્ર સહિત છે ધઠ ધાર્મિક ધઠ શ્રી વીતરાગના ધર્મનો કેને ચાલે
ધમ્મ ધર્મ વહાલો છે જેને ધમ્મઠ શુદ્ધ ધર્મના પરુપક છે (સુબુદ્ધિ પ્રધાન
વત્) ધમ્મપઠ ધર્મને વિષે વારંવાર નજર રાખે ધઠ ધર્મને રંગે રંગાણા છે
તથા લજાવત ધઠ ધર્મને કોઈ ઝંઝનો દફ ન શકે ધઠ ધર્મને વિષે હર્ષ
સહિત આચાર છે જેનો ધઠ અલ્પ વ્રત પચ્છાણ પાછતા ધકા ધિઠ આ

જિવોકા (વૃત્તિ) કરતા થકા પ્રવર્તે. સુઞ્ઞ જલ્લા આચાર હે જેના સુઞ્ઞ જલ્લાં વ્રત હે જેનાં સુઞ્ઞ ધર્મને વિષે આણંદ સહિત ચિત્ત હે જેનું તે સાઞ્ઞ ધર્મ પક્કે સાધુ.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઞ્ઞ ! આ પાઠમાં અલ્પ આરંજી અને અલ્પ પરિગ્રહી, એ બે બોલ તો શ્રાવકના ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ બોલ શ્રાવકના કહ્યા તેમજ સાધુના કહ્યા. તે પાઠ:—

સેજેશ્મે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ મણુયા જવંતિ તજહા:-
અણારંજા અપ્પરિગહા ધમ્મિયા ધમિઠા જાવ ધમ્મેણં
ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા સુસિલ્લા સુઘયા સુપડિયાણંદા સાહૂ.

અર્થ:—સેઞ્ઞ તેજે ગાઞ્ઞ ગામ, આગર જાઞ્ઞ જાવત્ સઞ્ઞ સનિવેશને વિષે મઞ્ઞ મનુષ્ય સાધુ જઞ્ઞ હોય તંઞ્ઞ તે જેમ હે તેમ કહે હે. અઞ્ઞઆરંજ રહિત અઞ્ઞ પરિગ્રહ રહિત ધઞ્ઞ સર્વધર્મી ધઞ્ઞ ધર્મ વાહાલો હે જેને જાઞ્ઞ યાવત્ ધઞ્ઞ ચારિત્ર ધર્મે કરી વિઞ્ઞ સંજમનો આજિવોકા (વૃત્તિ) પાલતા થકા સુઞ્ઞ જલ્લા શીયલવંત સુઞ્ઞ સુવ્રત સુઞ્ઞ જલ્લાં આનંદનાં ચિત્ત હે જેનાં સાઞ્ઞ એવા સાધુ સાહુ.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઞ્ઞ ! આ પાઠમાં અણારંજી અને અપરિગ્રહી એ બે બોલ સાધુના શ્રાવકથી ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ ગુણ સાધુના અને શ્રાવકના સરખા કહ્યા હે. ધમ્મિયા ધમ્માણુયા ઇત્યાદિક. હવે આ સૂત્રના પાઠમાં “ધર્મી, ધર્મનો કેમે ચાલે, ધર્મ વહ્ન જ, શુરુ ધર્મના પરુપક, ધર્મને વિષે હ્રદ, ધર્મના રંગે રંગાણાથકા, લજ્જાવંત, ધર્મને વિષે હર્ષ સહિત આચાર હે જેનો, ધર્મ વ્રત રાખીને આજિવોકા (વૃત્તો) કરતા થકા પ્રવર્તે, જલ્લો આચાર હે જેનો, જજ્ઞાંવ્રત હે જેનાં, આનંદ ચિત્ત હે ધર્મને વિષે, ધમ પક્કે સાધુ.” એટલા ગુણના વિરદ સાધુ અને શ્રાવકના શ્રી વીતરાગદેવે બરાબર કહ્યા હે. આ ગુણે કરીને સાધુને સુપાત્ર કહ્યા હે. ત્યારે એજ ગુણ સાધુના સરખા શ્રાવકના કહ્યા હે માટે શ્રાવક પણ સુ-

ધોજા શ્રુતપક્ષના ધોજા અધ્યયનમા ત્રણ પક્ષ કહ્યા છે અર્ધર્મ પક્ષમાં મિષ્ટ્યારત્રી અમ્મતી અને અપચ્ચલાણી ૧, ધર્મ પક્ષમા સાધુજી સર્વ પાપના ત્યાગી ૨, અને મિશ્ર પક્ષમા આવક ૩ તેમા આવકને તો મિશ્ર પક્ષે ધર્માધર્મી કહ્યા ૫ ત્રણ પક્ષના વર્ણવનો ઘણો પાઠ છે તે સૂચ્ય કાંગમા જોઈ લેવો ત્યા આવકને ધર્મી, સુવ્રતિ, આર્ય અને એકાન્ત સાચા સાધુ કહ્યા છે પઠી ત્રણ પક્ષના બે પક્ષ કર્યા એક ધર્મ પક્ષ અને ધોજો અર્ધર્મ પક્ષ ત્યાં ઠવ્ય જાવવર્તી અવગુણતો તુલ્યતમાન, તે ગૌણતામા રાત્તો ગણ્યા નહી, અને કયોપશમજાવના ગુણ મેરુતમાન, તે મુખ્યતામાં ગણ્યા તે માટે આવકને વિશેષ પક્ષે ધર્મ પક્ષમા ગણ્યા છે હવે જુઠ ! ૫ પાઠમાં આવકને સાધુ, ધર્મી, સુવ્રતિ અને આર્ય કહ્યા છે, અને તમે કુપાત્ર કહાડો, તો પૂર્વોક્તગુણ કુપાત્રમા શી રીતે હોઈ શકે ! વાસ્તે આવક સુપાત્રજ છે વલ્લી ઠવવાઈ સૂત્રમા સાધુ આવક બંનેના ગુણ (વિરવ) સરલા કહ્યા છે તે આવકના ગુણનો પાઠ —

સેજેહમે ગામાગર ણગર જાવ સનિવેસેસુ મણુયા જવંતિ
તઠ અપ્પારજા અપ્પપરિગ્ગહા ધમ્મીયા ધમ્માણુયા ધમિ
ઠા ધમ્મસ્કાહ્ય ધમ્મપલોહ ધમ્મપલ્લવણા ધમ્મસમુદા-
ચારા ધમ્મેણ ચેવ વિત્તોકપ્પેમાણા સુસીક્ષા સુવચ્યા સુપ-
ન્નિયા ણદા સાહુ ॥

અર્થ —તે જે હ૦ ૫ ગા૦ ગામ, અગર, નગર જા૦ યાવત્ સ૦
તનીવેપને વિષે મ૦ મનુષ્ય આવક જ૦ હોય ત૦ તે જેમ છે તેમ કહે
છે અ૦ યોગી આરત્રી અ૦પ૦ અસ્પ પરિગ્રહાવત, પણ લોકોત્તર પક્ષો
શ્રુત ચારિત્ર સહિત છે ધ૦ ધાર્મિક ધ૦ શ્રી વીતરાગના ધર્મનો કેને વાક્ષે
ધર્મિ૦ ધર્મ વહાલો છે જેને ધમ્મ૦ શુરુ ધર્મના પરુપક છે (સુવુરુ પ્રધાન
વત્) ધમ્મપ૦ ધર્મને ત્રિપે ધારંધાર નજર રાલે ધ૦ ધર્મને રંગે રંગાણા છે
તથા લજ્જાવત ધ૦ ધર્મને કોઈ ઈલ્લજો વફ ન શકે ધ૦ ધર્મને ત્રિય હર્ષ
સહિત આચાર છે જેનો ધ૦ અલ્પ વ્રત પચ્ચલાણ પાલતા થકા વિ૦ આ

જિવોકા (વૃત્તિ) કરતા થકા પ્રવર્તે. સુઠ જલ્લા આચાર ઢે જેના સુઘઠ
જલ્લાં વ્રત ઢે જેનાં સુઠ ધર્મને વિષે આણંદ સહિત ચિત્ત ઢે જેનું તે સાઠ
ધર્મ પક્કે સાધુ.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આ પાઠમાં અઢપ આરંજી અને અઢપ
પરિગ્રહી, એ બે બોલ તો શ્રાવકના ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ બોલ શ્રાવ-
કના કહ્યા તેમજ સાધુના કહ્યા. તે પાઠ:—

સેજેશ્મે ગામાગર જાવ સણિવેસેસુ મણુયા જવંતિ તજહા:-
અણારંજા અપ્પરિગ્ગહા ધમ્મિયા ધમ્મિઠા જાવ ધમ્મેણં
ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા સુસિલા સુઘયા સુપડિયાણંદા સાહૂ.

અર્થ:—સેઠ તેજે ગાઠ ગામ, આગર જાઠ જાવત્ સઠ સનિવેશને
વિષે મઠ મનુષ્ય સાધુ જઠ હોય તંઠ તે જેમ ઢે તેમ કહે ઢે. અઠઆરંજ
રહિત અઠ પરિગ્રહ રહિત ધઠ સર્વધર્મી ધઠ ધર્મ વાહાલો ઢે જેને જાઠ
યાવત્ ધઠ ચારિત્ર ધર્મે કરી વિઠ સંજમનો આજિવોકા (વ્રતિ) પાલતા
થકા સુઠ જલ્લા શીયલવંત સુઠ સુવ્રત સુઠ જલ્લાં આનંદનાં ચિત્ત ઢે
જેનાં સાઠ એવા સાધુ સાહુ.

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઠ ! આ પાઠમાં અણારંજો અને અપરિગ્રહી એ
બે બોલ સાધુના શ્રાવકથી ન્યારા કહ્યા. બાકી આઠ ગુણ સાધુના અને
શ્રાવકના સરખા કહ્યા ઢે. ધમ્મિયા ધમ્માણુયા इत्यादિક. હવે આ સૂત્રના
પાઠમાં “ધર્મી, ધર્મનો કેરુ ચાલે, ધર્મ વહ્ન જ, શુરુ ધર્મના પરુપક, ધર્મને
વિષે ડ્રઢ, ધર્મના રંગે રંગાણાથકા, લજ્જાવંત, ધર્મને વિષે હર્ષ સહિત
આચાર ઢે જેનો, ધર્મ વ્રત રાખીને આજિવોકા (વૃત્તો) કરતા થકા
પ્રવર્તે, જલ્લો આચાર ઢે જેનો, જલ્લાંવ્રત ઢે જેનાં, આનંદ ચિત્ત ઢે ધર્મને
વિષે, ધર્મ પક્કે સાધુ.” એટલા ગુણના વિરદ સાધુ અને શ્રાવકના શ્રી
વીતરાગદેવે બરાબર કહ્યા ઢે. આ ગુણે કરીને સાધુને સુપાત્ર કહ્યા ઢે.
ત્યારે એજ ગુણ સાધુના સરખા શ્રાવકના કહ્યા ઢે માટે શ્રાવક પણ સ.

पात्रज ठे वखी पाखतजी आवकने जगवते मोटी आरमाना धणी शि-
ष्य कछा ठे शास्त्र सुत्र उत्तराध्ययन अध्ययन ३१ में ते पाठ —

चंपाए पाछिएनाम, साविए आसी वाणिए,
महावीरस्स जगवत्त, सीसो सोउ महप्पणो ॥ १ ॥
निग्गथे पावयणो, साविए सेवि कोविए,
पोद्धणो ववहरंते, पिद्दुम्भ-नगर मागए ॥ २ ॥

अर्थ —च० चंपानगरीने विषे पा० पाखीतनामा ता० आवक आ०
ठे वा० वाणीयो बेपार करे म० जगवत श्री महावीर स्वामीनो सि०
शिष्य (श्री महावीरे समजाव्यो माटे शिष्य) सो० ते म० महंत आ-
रमानो धणी नि० निर्ग्रन्थ सबधि पा० प्रवचन सिद्धान्तने विषे ता० आ-
वक से० ते विशेष को० कोवीर जाण विचीक्षण पो० बाह्याष्टे करी व०
व्यापार करतो थको पि० पीद्दुम्भ नगरे मा० आव्यो ॥ २ ॥

ज्ञावार्थ —इहे जुठ ! आ पाठमां पाखतजी आवकने जगवतनो
शिष्य, मोटी आत्मानो धणी कछो तथा जगवतना वचननो रसिक
पनीत कछो इहे जुठ ! जगवतनो शिष्य कछो ते कुपात्र के सुपात्र ?
वखी अठार पापने सफल करे ते तो मोटुं पाप निष्यात्त्व, ते तो आव-
कने नथो वखी अपचस्त्राणनी क्रिया मूलथीज टाखी ठे अने अशुज
जोगनुं अक्षय पाप, ते नथो गण्युं, तेथी साधुना सरस्त्रा बिरद कछा
पटस्त्रा बीरदमा एके बीरद हीणु नथो ते माटे आवक सुपात्रमां ठे
तेवारे तेरापथी कह्ये ठे के “एटस्त्रा सूत्रमां गुण वस्त्राएया ते सो व्रतना
पक्षथी कयोपशम जावना गुण वस्त्राएया ठे” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीया !
साधुने पण व्रतना कयोपशम जावना, गुणथी वस्त्राएया ठे के हारीर,
ईडि, जोग, आहार कपाय इत्यादिक उदयजाव, तेथी वस्त्राएया ठे ? जे
गुणथी साधुने वस्त्राएया ठे तेज गुणथी आवकने पण वस्त्राएया ठे आ-
रजीयाक्रिया, उपयोगे-राहतेपणु, विकर्य शरीरपणु, खन्धिस्फोरण, संज-
खना मोभ, मान, माया, खोजनो उदय अने राग द्वेष, य पक्ष आभी

साधुने धम्मीआदि नथी कइया. क्षयोपशम जाव आत्मिक गुणआश्री साधुने पण 'धम्मिआ' सुपात्र कइया. तेमज श्रावकने पण क्षयोपशम जावना गुण (ज्ञान, दर्शन, व्रत) प्रगट्या ते आश्री धम्मीआ सुपात्र कइया. वली उत्तराध्ययन सूत्रना सातमा अध्ययननी वीसमी गाथामां, ग्रहस्थ जड्डीक प्रणामी अनुकंपा सहित होय तेने पण सुव्रती कइयो ठे. ते गाथा:—

वेयमायाहिं सिस्काहिं, ऊे नरा गिरि सुवया; उवेति माणुसं
जोणिं कम्म सच्चाहु पाणिणो. ॥

अर्थ:—वे० अनेक प्रकारे सि० जड्डीक प्रणामादिक शिक्षाए जे० जे न० मनुष्य गि० ग्रहस्थ ठतां सु० अनुकंपादिकथी सुव्रतपणे उ० पामे मा० मनुष्यनी जो० जोनी क० कर्म ते करणी. स० सत्य वचन बोले तथा दयावंत, एवा पा० प्राणी होय ते मनुष्यपणुं पामे.

जावार्थ:—इवे जुज ! आ गाथामां मनुष्य मरीने मनुष्य थाय तेने जड्डीकपणाना अनुकंपाना गुण आश्री ग्रहस्थपणामां सुव्रति जग-वंते कइयो. त्यारे श्रावकने सुव्रति सुपात्र केम नही कहेशो ? कइया हो ते वीचारी जो जो. वली साध श्रावक बंनेने जगवंते रत्ननी माला कही ठे ते माटे बंनेने सुपात्र कहीए.

तेवारे तरापथी कहे ठे के, “ साधुने अने श्रावकने रत्ननी माला कही तो ठे, पण साधुने मोटी अने श्रावकने नानी कही ठे. ” एम कहे ठे. पण जगवंते तो मोटी मोटी कही नथी. एक सरखी कही ठे. शाख सूत्र जगवंती शतक १६ में उद्देशो. ठेते ते पाठ:—

जेणं समणे जगवं महावीरे एगं महं दाम दुगं सब रय-
णामयं सुविणे पासित्ताणं पम्बुद्धे. तएणं समणे जगवं
महावीरे डुविहे धम्मे पणवेई तं० आगार धम्मंवा
अणगार धम्मंवा ॥ ४ ॥

અર્થ —જે० જે સ० શ્રમણ જગવત શ્રી મહાવીરસ્વામી એ० એક મ० મોટી વા० માલાનો તુ० જોમો સ० સર્વ ર० રત્નમય સુ० સ્વમને વિષે પા० देखીને પ० જાગ્યા ત० તે સ० શ્રમણ જગવત શ્રી મહાવીર દેવે તુ० વે પ્રકારે ધ० ધર્મ પ० પરુપ્યો ત० તે કહે છે -આ० મહસ્થનો સમ્યક્ પૂર્વક ધારત્રતરુપ ધર્મ અને અ० સાધુનો ધૃષ્ણ મહાત્રતરુપ ધર્મ

જાવાર્થ:—હવે જુલું ! આ પાઠમા તો કષ્ટુ છે કે, જગવત શ્રી મહાવીર સ્વામીએ એક મોટી માલાનો (જુગલ) જોમો લીધો તેના પ્રજાવે જગવતે વે પ્રકારનો ધર્મ પરુપ્યોઃ આવકનો અને સાધુનો હજી તો એક માલા વે સેરની देखો, એવો પરમાર્થ લીસે છે મોટી મોટી તો કહી નથી હવે મોટી મોટી વે માલા કહે છે તેને પુઠીએ કે, રત્ન સમકિતને કહીએ કે વ્રતને કહીએ ? સૂત્રમા કેવી રીતે છે ? એ देखતા તો તમે વ્રતને રત્ન કહેતા देखાત ઠો, પણ સૂત્રમા તો સમકિતને રત્ન કષ્ટુ છે પ્રથમ તો જ્ઞાતા સૂત્રના પહેલા અધ્યયનમા મેઘકુમારને શ્રી વીરજગવાને “ અપન્નિસ્રુ સમત્તરયણ સ્વજ્ઞેણ ” કષ્ટુ છે, પણ ક્રિયારુપ ધર્મને તો રત્ન કષ્ટુ નથી હમણાના ચાર તીર્થ પણ એમ કહે છે કે “ મારા સમકિત રુપી રત્નને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય તે આલોહ ” એમ કહે છે, પણ વ્રતને તો રત્ન કહેતા देखાતા નથી માટે સમકિત તેજ રત્ન છે, કારણ કે જેને પ્રાપ્ત થયે શુક્લપક્ષી અને અર્ધપુદ્ગલમાં નિશ્ચે મોક્ષગામી થવાય, પણ ક્રિયા રત્ન નથી જો ક્રિયા રત્ન હોય તો અજ્ઞાનીને મુક્તિ કેમ નથી ? વહી સૂત્ર જગવતીમા સમકિતને પદમા કહી છે અને ક્રિયાને તો અપદમા કહી છે ક્રિયા તો જીવે અનતીવાર કરી, પણ ગરજ ન સરી, તે માટે રત્ન નથી વહી ક્રિયા તો સ્વરુપ છે અને જ્ઞાન તો ત્રરચારરુપ છે વહી અનુયોગદ્વારમાં ક્રિયાને આંધલી કહી છે અને જ્ઞાનને પાગલો કહ્યો છે જેમ રથ એક પદ્માથી ન ચાલે, પણ વે પદ્માથી ધાલે, તેમ જ્ઞાન અને ક્રિયાને સયોગે ફલની સિદ્ધિ કહી વહી વસ વૈકાલીક સૂત્રના ચોથા અધ્યયનમા ‘પદ્મનાથ તત્ત્વવ્યા’ એ ગાથાથી સજ્ઞને ચોથી ગાથા સુધી સમકિત સહિત ક્રિયાને સજમ કહ્યો છે, અને

મિથ્યાત્વી અજ્ઞવ્ય, વ્યવહારમાં ઉત્કૃષ્ટો સંજમ પાલે તોપણ સમકિત રહિત છે તેથી અસંજમી કહ્યો. ઇત્યાદિક અનેક સૂત્ર પાઠમાં સમકિતને રત્ન કહ્યું છે અને સાધુ શ્રાવક બંનેને સરખુંજ છે. સાધ શ્રાવકને રત્નની માલા પણ સમકિત આશ્રી કહી છે તે બંને સરખી છે. નાની મોટી સૂત્રમાં કોઈ ઠેકાણે કહી નથી. વલી સાધુને તો સુપાત્ર કહીએ અને શ્રાવકને ન કહીએ, એવો ખુલ્લો પાઠ તો સૂત્રમાં કોઈ ઠેકાણે કહ્યો દીસતો નથી. સાધુ સાધવીને ક્વયોપશમ જાવના ગુણે કરીને સુપાત્ર કહો ઠો, ત્યારે આણંદજી સરખા શ્રાવકને ક્વયોપશમ જાવના ગુણ પ્રગટયા તેથી શ્રમણ સરખા કહ્યા; તેને ઇટલા સૂત્રના પાઠ ઉત્થાપીને મતના લીધે કુપાત્ર કહીને અઠતાં આલ કેમ થો ઠો ?

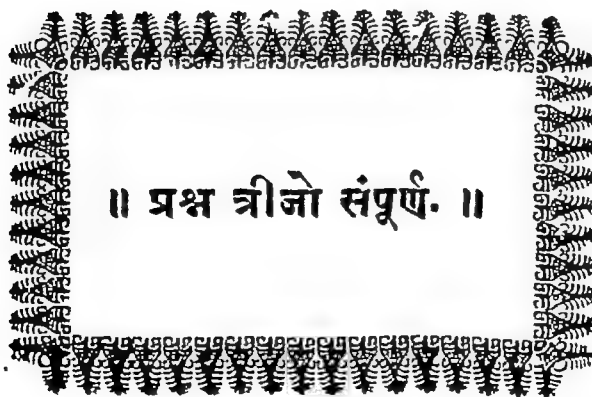
વલી તેરાપંથી કહે છે કે “ શ્રાવક ખાવા પીવાના, કપડા ઘરેણાં પહેરવાના તથા સર્વ વસ્તુના ત્યાગ કરે તેને વ્રત કહીયે. તે ઉપવાસ વ્રત કરે તો ધર્મ, બીજાને કરાવે તો ધર્મ, અને કરતાને જલો જાણે તો ધર્મ; પણ તેનો આહાર અપચ્ચાણમાં અને આગારમાં છે. તેથી પારણાના દીવસે પોતે ખાય તો પાપ, બીજાને લવરાવે તો પાપ, અને ખાતાને જલું જાણે તો પાપ. ” તેનો ઉત્તર. હૈ દેવાનુપ્રીય ! એમ તો સાધુ એક પહેમી તથા એક પાત્રા ઉપરાન્ત ત્યાગ કરે તો તે ઉત્તર-ગુણવ્રત પચ્ચાણ નિપજે; અને આહારનો ત્યાગ કરે તો ઉપવાસનો ઉત્તર-ગુણ પચ્ચાણ નિપજે; અને આહારાદિકનો ત્યાગ ન હોય ત્યારે ઉત્તર-ગુણના અપચ્ચાણ કહીએ. હવે તમારી કહેણીને લેશે તો સાધુના ખાવામાં પણ પાપ હશે; પણ જગવંતે તો સાધુ શ્રાવક બંનેને આહારાદિકના ત્યાગને ઉત્તર-ગુણવ્રત પચ્ચાણ કહ્યા છે, અને ત્યાગ ન હોય ત્યારે આહારાદિકના ઉત્તર-ગુણ અપચ્ચાણ સાધ શ્રાવક બંનેને કહ્યા છે. માટે હૈ દેવાનુપ્રીય ! અવ્રત તો સાધુ કે શ્રાવક એકેને નથી. સાધુ તો સર્વ વ્રતિ બેજ, અને શ્રાવકને પણ અવ્રતની ક્રીયા ટાલી છે; અને તેને પચ્ચાણા પચ્ચાણી કહ્યા તે તો શુન્નાશુન્ન યોગ આશ્રી છે. તે સાધ શ્રાવક બંનેને શાલ સૂત્ર જગવતીજી શતક સાતમે ઉદ્દેશે બીજે. તે પાઠ:-

કઈવિદેષં જતે ! પચ્ચસ્કાણે પ૦ ? ગો૦ ! હવિદે પચ્ચસ્કાણે પં૦
 ત૦ મુલગુણપચ્ચસ્કાણેય ઉત્તરગુણપચ્ચસ્કાણેય મુલગુણ-
 પચ્ચસ્કાણેણ જતે ! કઈ વિદે પ૦ ? ગો૦ ! હવિદે પ૦ તં૦
 સઘમુલગુણપચ્ચસ્કાણે દેસમુલગુણપચ્ચસ્કાણે સઘમુલગુણ-
 પચ્ચસ્કાણેણ જતે ! કઈવિદે પ૦ ? ગો૦ ! પંચવિદે પ૦ ત૦
 સઘાનંપાણાઙ્વાયાનંવેરમણ જાવસઘાનંપરિગ્ગહાનંવેરમણં
 દેસમુલગુણપચ્ચસ્કાણેણ જતે ! કઈવિદે પ૦ ? ગો૦ ! પચ-
 વિદે પં૦ ત૦ ! શુલાનંપાણાઙ્વાયાનંવેરમણ જાવથૂલાનંપ-
 રિગ્ગહાનંવેરમણ ઉત્તરગુણપચ્ચસ્કાણેણ જતે કઈવિદે પ૦ ?
 ગો૦ ! હવિદે પ૦ ત૦ સઘઉત્તરગુણપચ્ચસ્કાણેય દેસુત્તર-
 ગુણપચ્ચસ્કાણેય સઘુત્તરગુણપચ્ચસ્કાણેણ જતે કઈવિદે પં૦ ?
 ગો૦ ! દસવિદે પ૦ ત૦ ગાહા અણાગય ૧ મહકતં ૨
 કોન્નિસહિય ૩ નિયંટિયચેવ ૪ સાગાર ૫ મણાગાર ૬
 પરિમાણકનં ૭ નિરવસેસ ૮ સકેયંચેવ ૯ અદ્દાહ ૧૦ પ-
 પચ્ચસ્કાણેણ જતે દસવિદા ॥ દેસુત્તરગુણપચ્ચસ્કાણેણં
 જતે ! કઈવિદે પ૦ ? ગો૦ ! સત્તવિદે પ૦ તં૦ દેસિયવ્યં
 ઉવજોગ પરિજોગ પરિમાણ અણઠદન્ત્વેરમણ સામાઙ્ગ્યં
 દેસાવગ્ગાસિય પોસહોવવાસો અતિન્નિસવિજાગો અપત્તિમ-
 મારણતિય સહેદ્દણા જુસણા રાહણયા ॥

અર્થ — પુર્વવત્ જુઠં પ્રશ્ન પહેલે પાને ચોથે

જાવાર્થ — હવે જુઠં ! ધ્યા પાઠમા ષે પ્રકારના પચ્ચસ્કાણ કણાં
 મુલગુણ-પચ્ચસ્કાણ અને ઉત્તરગુણપચ્ચસ્કાણ મુલગુણ પચ્ચસ્કાણના
 જેદ — સર્વ મુલગુણ-પચ્ચસ્કાણ અને દેશ મુલગુણ પચ્ચસ્કાણ ઉત્તરગુ
 પચ્ચસ્કાણના ષે જેદ — સર્વ ઉત્તરગુણ-પચ્ચસ્કાણ ૧ અને દેશ ઉત્તરગુ

પચ્ચાણ૨. સર્વ મૂલગુણ-પચ્ચાણ તો પાંચ આશ્રવના સર્વ ત્યાગ કરે તેને કહીએ, તે તો સાધુજીનેજ હોય. વલી વર્ણનાગનતુવે અને અંબઝીના શિષ્ય પ્રમુખ અનેક શ્રાવકોએ સંથારા કર્યા તેમને તથા પન્નિમાધારી પ્રમુખ શ્રાવકને પણ ત્યાગ થયા; અને હિંસાદિક પાંચ આશ્રવના દેશ થકી ત્યાગ કરે તે શ્રાવકને દેશ-મૂલગુણ-પચ્ચાણ થાય; અને સર્વ ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ નવકારસી, પોરસી, પુરિમઢ, એકાસણું, એકલઠાણું, નીવી, આયંબીલ, ઉપવાસ, બેલા, તેલા, જાવત્ સંથારો, એ સાધુ શ્રાવક સર્વથા આહારાદિકના ત્યાગ કરે તેનેજ નિપજે; અને શ્રાવકનાં ઉપલાં સાત વ્રત (ઠઠાથી લઈને બારમા સુધી) એ દેશ ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ શ્રાવકને તો ઢેજ; અને સાધુને કેટલાક તો પચ્ચાણ પાંચ આશ્રવના સર્વથા ત્યાગ ઢે તેમાં આવી ગયા અને કેટલાક સાધુના વેશના વ્યવહારની સાથે આવી ગયા. બાકી દ્રવ્યાદિક અહાર, ઉપગર્ણ, વસ્ત્ર અને પાત્રાદિકના દેશથકી ત્યાગ કરે ત્યારે સાધુજીને દેશથકી ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ નિપજે. વલી હિંસાદિક પાંચ આશ્રવના સર્વથકી ત્યાગ અથવા દેશથકી ત્યાગ ન હોય તેને મૂલ-ગુણના અપચ્ચાણી કહીએ; અને આહાર વસ્ત્રાદિકનો સર્વથકી અથવા દેસથકી ત્યાગ ન હોય તેને ઉત્તર-ગુણના અપચ્ચાણી કહીએ. એ લેખે શ્રાવક સુપાત્રમાં ઢે અને તેના દાનમાં પ્રણામાનુસારે દાતારને ફલની પ્રાપ્તિ થાય ઢે. તમે શ્રાવકને કુપાત્ર કહીને શ્રાવકની અશાતના-રૂપ અબોધ પાપ કેમ ઉપાર્જન કરો ઢે ?

॥ પ્રશ્ન ત્રીજો સંપૂર્ણ. ॥

પ્રશ્ન ચોથો.

સાધુનો આહાર, હાલવું, ચાલવું इत्यादि, વ્રતમાં
(ધર્મમાં) છે, એમ કહે છે તે વાત.

હવે જુઝ ! એ સાતમા શતકના બીજા ઉદ્દેશમાં સાધુ શ્રાવક બંને-
ને આહાર વસ્ત્રાદિકના ત્યાગને ઉત્તરગુણ-પચ્ચાણ કહ્યા; અને આહાર
વસ્ત્રાદિકનો ત્યાગ ન હોય તો ઉત્તરગુણના અપચ્ચાણ કહ્યા. હવે તમે
(તેરાપંથી) કહો છો કે “શ્રાવકને પારણાને દીન આહારાદિકનો ત્યાગ
નથી. આહારનો આગાર છે. તેને અવ્રત અપચ્ચાણ કહીએ. તેથી શ્રાવ-
કનું ખાવું પીવું પાપમાં છે.” એ લેખે તો સાધુજીને પણ પારણાને દીન
આહારનો ત્યાગ નથી. તે આગારને જગવંતે તો સાધુ શ્રાવક બંનેને
ઉત્તરગુણના અપચ્ચાણી કહ્યા છે, એ તમારી કેહેણીને લેખે તો સાધુ
પારણાને દીન ધ્યાય તેમાં પણ પાપ હશે. કોઈ શ્રાવક આરંજ કરીને
ધ્યાય તે આરંજનું પાપ તો ન્યાહું છે, પણ આહારના અપચ્ચાણ આશ્રીતો
સાધુ શ્રાવક બંનેને સરખા કહ્યા છે, તે ઉદયજ્ઞાવમાં છે. જેમ ઝંચ ગોત્ર,
મનુષ્યની ગતિ, પંચેદ્રિની જાત અને પાંચ શરીર, इत्यादि ઉદયજ્ઞાવમાં
છે. તે ધર્મ પાપ એકેમાં નથી. ઈથી ધર્મ કરે તો ધર્મ નિપજે અને પા-
પનાં કામ કરે તો પાપ નિપજે. તેમ સાધુ શ્રાવકને આહારાદિકનું ખાવું
ઉદયજ્ઞાવમાં છે. તે ધર્મ પાપ એકેમાં નથી. જો શરીર વધારવા નિમિત્તે
રાગદ્વેષ અને અશુભજોગથી ધ્યાય તો સાધુ શ્રાવક વન્નેને પાપ લાગે;
અને જ્ઞાન, દર્શન અને વ્રત નજાવવાને અર્થે ધ્યાયને શુભ જ્ઞાવના જાવે
તો વન્નેને નિર્જરા થાય.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સાધુનું તો હાલવું, ચાલવું, આહાર
કરવો, નિહાર કરવો, બોલવું, સર્વ કામ વ્રતમાં છે ધર્મમાં છે. એમ કહ્યું.

વૈકાલીક સૂત્રમા કશ્ચ ઠે ” એવું સૂત્રનું જુટું નામ લેઢે તે વસૈવૈકાલીક સૂત્રના પાંચમા અધ્યયનના પહેલાં ઉદ્દેશાનો પાઠ —

ઉચ્ચુપણો મણુવિગ્ગો, અવિસ્કિત્તેણ ચેઅસા,
આલોય ગુરુ સગ્ગાસે, જં જાહા ગહિય ઝવે ॥ ૧૦ ॥

નસમ્મ માલોદ્ધયં દુક્કા, પુર્વં પટ્ટા વક્કા કર્ઠં,
પુણો પન્નિક્કમે તસ્સ, વોસઠો ચિંતણ દ્ધમ ॥ ૧૧ ॥

અહો જિણેહિં અસાવચ્છા, વિત્તિ સાહુણ દેસિયા,
મોક્કસાદ્ધણ દ્ધેઝસ્સ, સાહુદેહસ્સ ધારણા ॥ ૧૨ ॥

નમ્મુકારેણ પારિત્તા, કરિત્તા જિણ સથવ,
સજ્ઞાય પંઠવિત્તાણ, વિસમિદ્ધં સ્વણ મુણી ॥ ૧૩ ॥

અર્થ — ઠા સરલ મતિવંત મળ ઠહેગ રહિત ઠતો અઠ ઇકાપ ચિત્તે આઠ બ્રાહ્મણે ગુઠ ગુરુની સમિપે જઠ એ જાઠ જેમ મઠ જ્ઞાત પાણી સીધુ જઠ હોય તેમ નઠ જો સમ્યક્ પ્રકારે માળ બ્રાહ્મણું દુઠ ન હોય પુઠ પુર્વ કર્મ પઠ પશ્ચાત કર્મ કઠ અતિચાર કોષો હોય પુઠ તે વક્કી પઠ પન્નિક્કમામિ ગોચરિયાણ દ્ધ્યાવિક પાઠ કહીને કાઠસગ્ગ કરે. તઠ તે સુદ્ધમ અતિચારનુ પાપ ટાલવાને અર્થે કાયોત્સર્ગ કરે થોઠ. તે કાયોત્સર્ગમા ધિંઠ ચિંતવે ડઠ આગલ કહેશે તેમ અઠ આ અર્થે જિઠ તી યંકરે અઠ પાપ રહિત ધિઠ આઝીવિકા સાઠ સાધુને વેઠ વેલાની કહી ઠે મોઠ મોક્ક સાધવાના હેઠ હેતુજણી સાઠ સાધુનો વેઠ વેહને ધાઠ આ ધાર દેવાને અર્થે નઠ નમો અરિહતાણ કહીને પાઠ કાઠસગ્ગ પારીને, કઠ કરીને જિઠ જિન સસ્તવ (લોગસ્ત) કહી સઠ હેઠે બેઠા પઠી જબમ્મ તો ગાયા વ્રશનો સજ્ઞાય પઠ કરીને વિઠ વિસામો લે સ્વઠ દ્ધણ ઇક મુઠ સાધુ

જાવાર્થ — હવે જુટું ! આ પાઠમાં તો ઇમ કશુ ઠે કે, સાધુ મો ચરીધી પાઠા આવીને બ્રાહ્મણના અતિચાર ઇપણિક, અણેપણિક બ્રાહ્મો થવા, કોડ શુદ્ધમ થોપ શુદ્ધી ગયા હોય તો તે ટાલવાને અર્થે, કાઠસગ્ગ

માં એવી ચિંતવણા કરે “ અહો ઇતિ આશ્ચર્ય ! શ્રી તીર્થકરે મોહ સાધ-
નાના હેતુ જણી સાધુની દેહને આધાર દેવાને અર્થે પાપ રહિત આજી-
વિકા સાધુને દેખાતી. ” પઠી ‘ નમો અરિહંતાણં ’ કહીને કાઠસગ્ગ પારે.
પઠી (જીન સ્તવન) લોગસસ કહીને, જઘન્ય ત્રણ ગાથાની સજાય
કરીને સાધુ ક્ષણ એક વિસામો લે. એ ત્રણ ગાથામાં તો સાધુ ધ્યાનમાં
એવી ચિંતવણા કરે, એવો અધિકાર કહ્યો છે; પણ સાધુનો આહાર વ્રતમાં
ક્યાં કહ્યો છે તે પાઠ બતાવો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, બાણુમી ગાથાના બીજા પદમાં ‘વિત્તિ-
સાહુણ્ણદેસિયા ’ એવું પદ કહ્યું છે તેથી સાધુનો આહાર વ્રતમાં કહોણ
ઠીક. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અહીંયાં તો ‘ વિત્તિ ’ નામ આજી-
વિકાનું કહ્યું છે. બેતાલીશ દોષ ટાલાંને છે તેથી સાધુનો આજીવિકા
પાપ રહિત છે. જો વિત્તિ શબ્દ કહ્યો તેથી સાધુનો આહાર વ્રતમાં કહો
તો એવા પાઠ તો સૂત્રમાં ઘણા કહ્યા છે. સૂત્ર જગવતીજી શતક બારમે
ઝેશે ઘોજે, જગવંતે અધર્મી જીવને સુતા જલા કહ્યા. તેમાં ‘ વિત્તિક
પ્પેમાણા વિહરઈ ’ એવો પાઠ છે. અધર્મી જીવ અધર્મની આજીવિકા
કરતા વિચરે છે. એ વિત્તિ શબ્દ આજીવિકાનો કહ્યો છે. તમારે લેખે તો
ઈહાં પણ વિત્તિ શબ્દનો અર્થ વ્રત હશે. એ અધર્મી જીવ સુતા જલા
કહ્યા, એનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે. વલી ઉવવાઈ સૂત્રમાં સ્ત્રી વિના
મન શીલ પાલે તે પાઠમાં પણ ‘ વિત્તિકપ્પેમાણા વિહરઈ ’ છે. ઇહાં પણ
‘ વિત્તિ ’ શબ્દ છે. તમારે લેખે તો એનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે. વલી
ઉવવાઈ સૂત્રમાં શ્રાવકના ગુણમાં ‘ધમ્મેણં ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા વિહરઈ’
કહ્યું છે. ઇહાં પણ વિત્તિ શબ્દ છે. એ શ્રાવકનો પણ આહાર વ્રતમાં હશે.

વલી સૂયગકાંગ સૂત્રમાં અધર્મ પદમાં ‘અહમેણં ચેવ વિત્તિકપ્પેમાણા
વિહરઈ ’ કહ્યું છે. ઇહાં પણ ‘ વિત્તિ ’ શબ્દ છે. માટે એ અધર્મી પુરુષોનો
પણ આહાર વ્રતમાં હશે. જેમ દશવૈકાલીક સૂત્રમાં વિત્તિ શબ્દે સા-
ધુનો આજીવિકા કહી અને આજીવિકાને આહાર કહ્યા. તેમ એટલી
જગ્યોણ પણ વિત્તિ શબ્દનો અર્થ આજીવિકા કાઠો, તે બધાનો આહાર

વ્રતમા હશે એ વિત્તિ નામ તો બ્રાહ્મીવિકાનુ છે તમે એ શબ્દથી સાધુનો આહાર વ્રતમા કહીને એવા ઓટા અર્થ કેમ કરો ? વહી સાધુજીનો આહાર વ્રતમા ધર્મમા કહે તેને પુઠવું કે, સાધુજીજે આહાર કરવાથી કયુ વ્રત નિપજે તે કહો કેમકે સાધુજી તો સર્વ વ્રતો છે, અને તેમણે જ્યારે સાધુપણુ લીધુ ત્યારે કયુ વ્રત અધુરુ રાખ્યુ કે તેનું આહાર કરી કરીને પુરુ કરે તે કહો સાધુજી તો મૂલગુણના સર્વ વ્રતો છે અને જ્યારે આહારના ત્યાગ કરે ત્યારે ઉત્તરગુણ વ્રત નિપજે વધી સાધુજીનો આહાર વ્રતમા ધર્મમા કહેવે, તેને પુઠવું કે, વ્રત ધર્મ ઠ જાવ માહેલા કયા જાવમાં છે ? અને આહાર કરવાના પ્રણામ, એ કયા જાવમાં છે ?

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ વ્રત ધર્મ તો ઉપશમજાવ, ક્યોપશમ જાવ તથા કાયક જાવમા છે, અને આહાર કરવાના પ્રણામ તો ઉદય જાવમા છે ” ત્યારે હું કેવાનુપ્રીય ! વ્રત ધર્મ તો ઉદય ગુણગણે બહુલતાએ ક્યોપશમ જાવમા છે, અને સાધુનું હાલવું, ચાલવું, ઘોલવું, આહાર કરવો, ઈંધવું અને નદી ઉતરવી, એ સર્વ કાર્ય તો યોગની વપસતાનો છે અને તે તો સર્વ ઉદય જાવવર્તિ છે એ ઉદય જાવના કામને વ્રત ધર્મ કેમ કહો ? કેમકે ધર્મ તો ક્યોપશમજાવે છે વહી આહારને ધર્મ કહો તો, અનુયોગદ્વાર સૂત્રમા ઉપશમ જાવ તો મોહનીકર્મનું ઉપશ માવવું તેને કહીયે તે ઉપશમ નિપજના અગ્યાર ઘોલ કદા ક્યોપશમ તે ચાર ધાતિક કર્મનો ક્યોપશમ તે ક્યોપશમ નિપજના પચાસ ઘોલ કદા કાયક જાવ તે આઠ કર્મનો કાય તે કાયક નિપજના સારંગીસ ઘોલ કદા હવે સાધુનો આહાર કયા ઘોલમાં છે તે કહો એ ઉદયજાવને મમતના માર્યા ધર્મ કેમ કહો ?

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, “ એ આહાર કરવાના પ્રણામ તો ક્યોપશમ જાવમાં નથી, ઉદયજાવમા છે, પણ સાધુ આહાર કરતાં મુક્તિના સારની (જ્ઞાનાદિક વિનયધેયાવચનો) ધિંતવણા કરે અને જાણ જાવે યતિ, તે શુદ્ધ યોગથી નિર્જરારૂપ ધર્મનિપજે ” તેનો ઉત્તર હું કેવાનુપ્રીય ! સાધુનો આહાર કરવો, હાલવું, ચાલવું, ઘોલવું, એ તો પૂર્વ કર્મના ઉદયજાવના

જોગથી છે. એમાં પૂર્વ કર્મની સત્તા જેમ રસ દે છે તેમ જોગની ચપલતાઈ વર્તે છે. તેમાં તો લગાર માત્ર પણ ક્યોપશમ ધર્મ નિર્જરારૂપ લાજ નથી; અને આહારાદિ કરતાં જ્ઞાનાદિકની ચિંતવણા જલા જાવ પ્રવર્તાવે છે તે શુદ્ધ ઉપયોગ આત્મિકજાવ જાણવો. એતો આત્માનું મૂલ લક્ષણ છે. એ શુદ્ધ ઉપયોગ આત્માના ઘરનો છે તે ન્યારો છે. આહારાદિક કરવાના જાવ તે જોગ પ્રવર્તન પુદગલના ઘરનો છે, તે ઉદયજાવ વર્તે છે તે ન્યારો છે. વલી જો સાધુ આહારાદિ કરતાં જલા જાવ વર્તાવે તેમાં નિર્જરારૂપ ધર્મ કહો છો, ત્યારે શ્રાવકના આહારાદિકમાં પણ ધર્મ કહેવો પરુશે; કારણ કે શ્રાવક પણ આહારાદિક કરતાં આત્મનિંદા કરે, રાગાદિક દોષરહિત પ્રણામે આહાર કરે અને આહાર કરતાં જલી જાવના જાવે, તે શુદ્ધ ઉપયોગ ક્યોપશમ જાવનો છે. તે શુદ્ધ ઉપયોગથી શ્રાવકને પણ નિર્જરારૂપ ધર્મ થશે. એ લેખે તો સાધુ શ્રાવક બંનેને ઉદયજાવ જોગવતાં રાગ દ્વેષ અશુદ્ધ જોગ વર્તાશે તો પાપ લાગશે; અને ધર્મનો સાહજ જાણીને રાગદ્વેષ રહિત જાશે, જલી જાવના જાવશે અને શુદ્ધ જોગ વર્તાવશે તો બંનેને નિર્જરારૂપ લાજ થશે. વલી કોઈ શ્રાવક આરંજ કરીને જાય તે આરંજનું પાપ ન્યારું છે, પણ જાવા આશ્રીતો શુદ્ધાશુદ્ધ યોગ વર્તાશે તેવાં ફલ બંનેને લાગશે. જેમ સાધુ ઉદયજાવના કામમાં રાવે તો સાધુને પાપ લાગશે, અને ઉદય જાવમાં નહિં રાવે તો તેમાં ગુણ છે. તેમજ શ્રાવક પણ ઉદયજાવમાં નહીં રાવે તો ગુણ થશેજ; પણ શ્રાવકનું જાવું તો પાપમાં અને સાધુજીનું જાવું વ્રત ધર્મમાં, એમ કયા સુત્રના આધારે કહો છો તે પાઠ બતાવો.

વલી સાધુનો આહાર જો ધર્મમાં હોય તો તે હર્ષ પ્રણામે કરવો જોઈએ; પણ જગવંતે તો જેવા પ્રણામથી ધનાસાર્થવાહે પોતાના પુત્રના મારણહાર વિજય ચોરને આહારનો જાગ દોધો, તેવા પ્રણામથી સાધુએ આહાર કરવો કહ્યું છે. શાલ સૂત્ર જ્ઞાતાજી અધ્યયન બીજે. તે પાઠ:—

તેણંસે ધન્નેસન્નવાદે જેણેવ જ્ઞા જારિયા તેણેવ જ્ઞાન.

षड् १ ता ततेणं साज्जसत्तवाहि धणसत्तवाहं एवमाणं
 पासड् १ ता नो-आढाड् नो-परियाणाड् अणाढायमाणी
 अपरिजाणमाणी तुसिणीया परमुही सचिठति. ततेणं से
 धणसत्तवाहे जड् जारिय एव वयासी किम्मं तुब्ज देवाणु-
 प्पिया नतुठीवा नहरीसोवा नाणदोवा जए मए सएणं-
 अत्त सारेण रायकत्तात्त अप्पाण विमोहए ततेण सा जडा
 धणसत्तवाह एववयासी कहण देवाणुप्पिया । मम तुठिया
 जाव आणदेवा जविस्सड् जेण तुम्म मम पुत्त घायगस्स
 जाव पच्चामित्तस्स तात्त विज्झात्त असण ४ सविजागे क-
 रेसि ततेणं से धणसत्तवाहे जड् जारिय एववयासी नो
 खलु देवाणुप्पियाए धम्मोतिवा तद्धोत्तिवा कयपन्निक्कयावा
 लोम-जत्ताइवा नायपत्तियावा सघाम्मियएत्तिवा सुहाएत्तिवा,
 सुहीत्तिवा ततो विज्झात्त असण ४ सविजागेकए, ननत्त
 सरिरचित्ताए ततेण सा जडा धणेषांसत्तवाहेणं एव वुत्ता-
 समाणी द्दत्तुत्ता जाव आसणात्त अज्जूठेड् १ ता कठा-
 कंठिय अवयासेड् खेमकुसल पुब्बड् १ ता न्हाया जाव
 पायठिना विज्झाड् जोग जोगाड् जुत्तमाणी विहरड् ज-
 हाण जवु ! धणेषांसत्तवाहेण नो-धम्मोतिवा जाव विजयस
 तक्करस्स तात्त विज्झात्त असण ४ सविजाग कए ननत्त
 सरिर सारक्कण्ठाए एवामेव जवु ! जेण अम्ह निग्गथेवा
 निग्गाथिवा जाव पच्चइए-समाणे ववगय एहाणु मएणु
 पुप्फ गंध मत्ताल्लकार विज्जूसिए इमस्स उराखिय-सरिरस्स
 णो-वण्णदेजवा स्वदेजवा विसयहेजवा तविज्ज असण ४
 आहारमाहरत्ति ननत्त एाण ढसण चरित्ताणं ददण्णयाए

सेणं इहलोए चव बहूणं समणाणं बहूणं समणीणं बहूणं
सावगाणय बहूणं सावीयाणय अच्चणिये जाव पच्चुवास-
णिये जवइ. परलोइवियणं नोबहुणि हव्वहेयणाणिय क-
सुहेयणाणिय णासाहेयणाणिय. एवं हियउप्पायणोणिय
वसणुप्पायणाणिय उलंछणाणिय पात्तिहिति अणाइयं-
चणं अणवदगं दीहमधं जाव विइवइस्संति. ॥

अर्थ—त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह जे० ज्यां ज० जडा
जार्था ठे ते० त्यां उ० आवे, आवीने त० तेवारे सा० ते जडासार्थवाही
ध० धनासार्थवाहने ए० ए आवता पा० देखे, देखीने नो० आदर न
दे नो० प० जलो न जाणे अजाण्यानी पेरे उल्लखे नही. अ० अण
आदर करती अप० अजाणती तु० अणबोलती प० उपरांठी यइ सं०
उनी रही. त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह ज० जडा जार्थाने ए०
एम कहे:-किं० शा माटे तु० तमे दे० हे देवानुप्रीय ! नतु० संतोष न
पामी नह० हर्ष न पामी नाणं० आनंद न पामी ? जं० जे म० में स०
पोताना अर्थे स० द्रव्य आपीने रा० राजकार्यथी अ० सारा आत्माने
वि० मुकाव्यो. त० तेवारे सा० ते ज० जडा ध० धनासार्थवाहने ए०
एम कहे: क० क्यांथी दे० हे स्वामी ! म० मुऊने तु० संतोष होय जा०
जावत् आ० आनंद ज० होय ? जे० जे तु० तमे म० मारा पु० पुत्र घा०
घातकने जा० जावत् प० वेरीने ता० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि
चार सं० संविज्ञाग कर्यो. आहारादिक आप्यो. त० तेवारे से० ते ध०
धनोसार्थवाह ज० जडा जार्थाने ए० एम कहे:-नो० नही ख० निश्चे
दे० हे देवानुप्रीया ! ध० धर्म हेते, त० तप हेते, क० परजवमां फल
यशे एम जाणीने, सो० लोक लज्याए ना० नातीलाना मेलानो प्रवर्तक
जाणीने, सं० सहचारी जाणीने, सु० सुखाइयाना कार्य करवाने विषे
जाणीने, के सु० सुखाइया सुखी मित्रपणं जाणीने, त० ते वि० विस्तीर्ण
अ० अस्नादि चार सं० व्हेंची आप्यो (नथी); पण न० एटखुं विशेष

स० शरीरनी चिंताने अर्थे अन्नादि दीधु ठे ए सर्व वात कही त०
 तेवारे सा० ते ज० जडा ध० धनासार्थवाहनु ए० एम बु० कहेवु सा
 जखी साधु माने, मानोने एवा धोखथी ह० हर्ष शतोष पामी आ०
 जावत् आ० आसनथी अ० उठे, उठीने क० कोटे कोट बखगामीने
 अ० आर्क्षिगन दीधु पठी खे० क्षेम कुशल पु० पुठे, पुठोने न्हा० न्
 हाइ जा० यावत् पा० प्रायश्चित ठेया वि० विस्तीर्ण ज्ञो० मनुष्य
 सवधी कामजोग जु० जोगवती थकी वि० विचरे ज० जेम ज० हे
 जनु ! ध० धनासार्थवाहे नो० धर्मने अर्थे नही जा० जावत् वि० विजय
 त० चोरने सा० ते वि० विस्तीर्ण अ० अस्नादि चारमाथी स० सविज्ञाग
 कर्पा, न० पण पटसु विशेष स० शरीरनो सा० रक्षाने अर्थे अन्नादिक
 दीधु ए० एम ज० हे जनु ! जे० जे अ० अमारा नि० निर्मम साधु
 साधवी जा० जावत् प० चारित्र लीधे थके, व० रहित एहा० स्नान म०
 मर्दन पु० फुल ग० गंध म० माखा अ० अस्नकार वि० विजुपा रहित इ०
 ए प्रत्यक्ष उ० उवारिक शरीरनो णो० व० वर्ण रुको घाय ए हेते नही
 इ० रुप हेते नही तेमज वि० विषय हेते पण नहि त० ते विस्तीर्ण अ०
 अस्नादि चार आ० आहार करे, पण न० एटसु विशेष णा० ज्ञान द०
 दर्शन अने च० चारित्रना व० निर्वाहने अर्थे आहार करे से० ते इ० ए
 छोके खे० निश्चे व० घणा स० साधुने व० घणी सा० साधवीने व०
 घणा सा० श्रावकने व० घणी सा० श्रावीकाने अ० अर्चनिक जा० जा
 वत् प० सेवा करवा योग्य ज० थाय प० परलोके पण नो० नही व०
 घणा इ० हाथ ठेदाय क० कान ठेदाय णा० नासिका ठेदाय ए० एम
 हि० हेयानु उ० उपारुवु न थाय व० गुह्य अवयवनु उपारुवु न थाय
 उ० उलजाना वचन न कहे पा० डुल न पामे अ० अनादी अ०
 अत रहित दी० दीर्घ खावा पथरुप जा० यावत् वि० सत्तारने उख
 घोने पार पामे

ज्ञानार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमा कसु ठे के, धनासार्थवाहे
 जडासार्थवाहीन एम कसु के, पुत्रना मारणहार विजय चोरने मारा

आहारमांथी जाग दीधो, ते सज्जन, मित्र, बंधव जाणीने तथा धर्म तप जाणीने दीधो नथी; पण एक खोमामां बंनेना पग हता ते विजय चोर मारी साथे मारा शरीरनी चिंता टाळवाने वास्ते चाळे नही, ते शरीरनी अवाधा टाळवाने वास्ते दीधुं ठे एम कळुं. हवे तेना उपर श्री मुधर्मास्वामी जावार्थ मेलवे ठे के, हे जंबु ! धनासार्थवाहनी पेरे मारा साध साधवीए आहारादि करवो. जेम धनासार्थवाहे चोरने आहारादिक देवामां धर्मतप जाण्यो नही, तेम साधु साधवीए आहारादिक करवामां धर्म तप मानवो नही; तथा शरीरनी शोजा तेमज रुप, वर्ण वधारवाना जावथो करवो नही, पण जेम धनासार्थवाहे शरीरनी चिंता टाळवाने अर्थे विजयचोरने आहारादिक दीधो, तेम साध साधवीए फक्त ज्ञान, दर्सन अने चारित्रना निर्वाहने अर्थे आहारादि करवो; तथा शरीरने पुत्रना मारणद्वारा सरीखो जाणीने उदासीन प्रणामे अहार करवो. हवे जो आहारादिक करवामां धर्महोय तो दुर्ष प्रणामथी करवो एम केहेत. माह्या हो ते विचारी जोजो.

वल्ली बीजा धनासार्थवाहे जेम बेटीनुं मांस खाधुं, तेनी पेरे साधुए निर्जिग्गाह जावे आहारादिक करवो कह्यो ठे. तेनी शाख सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन अठारमें. ते पाठ लखीये ठीये:—

ततेणं से धणेसब्बवाहे पंचहिं पुत्तेहिं अप्पठ्ठेहिं चित्ता-
यंतिसे आगामियाए सबंजस्समंता परिघामेमाणा तण्हीए
छुहाएय परत्तसमाणे तीसे आगामियाए सबज सम्मंता
उदग्गस्स मग्गणं गवेसणं करेति संते तंते परितंते णिवत्ते
तीस्से आगामियाए सबज-सम्मंता उदगं अण्णासाएमाणे
जेण्णेव सूसूमा जीवियाउ ववरोविया तेण्णेव उवागब्बइजेठं
पुत्तं धणेसब्बवाहे सदावेई एवं वयासी एवं खलु पुत्ता
सूसूमाए दारियाए अठाए चित्थायं तक्कर सब उस्सम्मंता

परिधानेमाणो तण्हाए छुहाएय परऊहेसमाणो तीस्से आ-
 गामियाए छुहाए अजिजूयासमाणा इमीसे आगामियाए
 अरुविए उदगस्स मग्गण गवेसण करेमाणा णो खेवण
 उदग आसाएमो उदग आणासाएमाणा णोसचाएमो राय-
 गिह सपावित्तए तएण तुजे मम देवाणुप्पिया जीवियात्तं
 ववरोवेह मम मसच्च सोणियच्च आहारेह तेणं आहारेण
 अवधठासमाणा ततोपत्ता इम आगामिय अरुवि णिच्छ-
 -रह रायगिह सपावेदिह मित्तणाइ अजिसमगच्छदिह
 अत्तिस्सय पुणस्सय आजागी जविसह ततेणंसे जेठे पुत्ते
 धणेणंसत्थवाहेणं एवंवुत्तेसमाणो धणसत्थवाह एवं वयासी
 तुच्छेण तात्त अम्हे पिया गुरुजणया देवयजूया ठवप्पा
 पत्तिठवप्पा संरक्खणा सगोवगा त कइणं अम्हे तात्तंतुब्जे
 जीवियात्तं ववरोवेमो तुच्छेण मंसं च सोणियंच्च आहारेमो
 तं तुच्छेण तात्तं मम जीवियात्तं ववरोवेह मसच्च सोणियंच्च
 आहारेह आगामिय अरुवि णिच्छरह तचेव सव्वं जणंइ
 जाव अत्त आजागी जविसह ततेणं धणंसत्थवाहं दोब्बे
 पुत्ते एवंवयासि माण तात्त अम्हे जेठ जायरं गुरुदेवय
 जीवियात्तं ववरोवेमो तुच्छेण तात्तं मम जीवियात्तं ववरोवेह
 जाव आजागी जविस्सह एव जाव पंचमे पुत्ते ततेणं
 से धणेसत्थवाहे पच्च पुत्ताण हियइच्छिय जाणित्ता ते
 पंचपुत्ते एववयासी माणं तुम्हे पुत्ता एगमवि जीवियात्तं
 ववरोवेमो एमण सूसूमाए दारियाए सरिरए णिप्पाणे
 जावजीव विप्पजहे त सेयं खल्लु पुत्ता अहं सूसूमाए
 मसच्च सोणियच्च आहारित्तए ततेण अम्हेतेणं आ-

हारेणं अवधठासमाणा रायगिहं संपाजणस्सामो. ततेणं
 ते पंचपुता धणेणं सन्नवादेणं एवं वुत्तासमाणा एयमठं प-
 म्भिसुणेत्ति. ततेणं धणेसन्नवादे पचहिंपुत्तेहिंसद्धि अरणिक-
 रेइ १ ता सरगं करेइ १ ता सरएणं अरणि महेइ १ ता
 अग्निपामेइ १ ता अग्निसिंधुकेइ २ ता दारुयाइं पक्खिवइ
 १ ता अग्निपच्चावेइत्ता सूसूमा दारियाए मंसंच सोणियंच
 आहारेइ तेणं आहारेणं अवधठासमाणा रायगिहं एयरि
 संपत्ता मित्तणाइ अन्निसमणागया तस्सय विजलस्स धण
 कणग रयण जाव आजागी जायाविहोढा. ततेणंसे धणेणंस-
 न्नवाह सूसूमा दारियाए बहुइं लोगयाइं जाव विगयसोएजा-
 एयाविहोढा. तेणं कालेणं १ समणे जगवंमहावीरे गुणसिद्धए
 चेइए समोसद्धे ततेणं धणेसन्नवादे सपूत्ते धम्मोसोचा पच्च-
 इयो एकारसंगवि मासियाए संलेहणाए सोहम्मो उववणे
 महाविदेहेवासे सिज्जिहिंति. जहा वियणं जंबु ! धणेणंसन्न-
 वादेणं णो वणहेउवा नो रुवहेउवा णोबलहेउवा नोविस-
 यहेउवा सूसूमाएदारियाए मंसंसोणिए आहारिए ननह
 एगाए रायगिहं संपावणठयाए. एवामेव समणाजसो जो
 अम्हं णिग्गंथोवा णिग्गंथिवा इमस्स जरादिय सरिरस्स
 वंतासवस्स पित्तासवस्स सुक्कासवस्स सोणियासवस्स जाव
 अवस्स विप्पजहियस्स नोवणहेउवा नोविषयहेउवा आ-
 हारंआहारेत्ति ननह एगाए सिद्धि गमणं संपावणठयाए.
 सेणं इह जवे चेव बहुणं समणाणं बहुणं समणीणं बहुणं
 सावयाणं बहुणं सावियाणं अवचणिव्वे जाववीतीवस्सती॥

अर्थ.—त० तेवारे से० ते ध० धनोसार्थवाह प० पांच पु० पुत्र
 अने अ० पोते ठठा वि० चिन्ताइती चोर प्रत्ये आ० ते अटवीमां स०
 सघले प० धाता दोरुतायका त० तृषा दु० जुखे खागी प० तेणे पराज
 व्या थका ती० ते आ० वस्तीरहित अटवीमा स० सघला उ० पाणीना
 म० कुवा, सरोवर, बेरका प्रमुखनी ग० गवेयणा करतां स० थाक्या त०
 ते विशेष थाक्या प० थाकीने थाक्या वि० निवर्ते ती० ते आ० अटवीमा
 स० सघले उ० पाणी अ० अपासाध्याचो जे० ज्या स० सुसुमाने जी०
 जीवतव्यथी व० जुदी कीधी ठे ते० ते शरीर पासे उ० आवे, आवीने जे०
 वना पुत्रने ध० धनोसार्थवाह स० साद करे ए० एम कहे—ए० एम निश्चे
 पु० हे पुत्र ! सु० सुसुमा दा० वासीकाने अ० अर्थे वि० चिन्ताइति त०
 चोरने पकडवा स० सघले प० दोरुता धातायका त० तृषाए करी दु०
 जुखे करी प० पराजव्या थका ती० ते आ० अटवीमां दु० जुखे तृषाए
 करी अ० पराजव्या थका इ० ए प्रत्यक्ष आ० वस्तीरहित अ० अटवीने
 वि० उ० पाणीना म० मार्ग प्रमुखनी ग० गवेयणा क० करता थका
 णो० नही चे० निश्चे उ० पाणी आ० साध्यु उ० ते पाणी अ० अप
 साध्याची णो० असमर्थ रा० राजग्रह स० पामवाने त० ते माटे तु०
 तमे म० मुजने दे० हे देवानुप्रीया जी० जीवतव्यथी व० जुदी करी मारीने
 म० मारु म० मास सो० छोही आ० जडपा करो ते० ते आहारे अणुतृप्त थका
 थका त० तेवार पठी इ० ए आ० आगामिक अ० अटवी वि० उत्तरो, रा०
 राजग्रहने स० पामो, मि० मित्र णा० न्यातिने अ० जाइ मल्ली अ० अर्थना
 धर्मना पु० पुन्यना आ० जागी ज० यात त० तेवारे ते जे० धनो पु० पुत्र ध०
 धनासार्थवाहे ए० एम कहे थके ध० धनासार्थवाहने ए० एम कहे—तु०
 तमे ता० हे तात ! अ० अमने पि० पीता गु० गुरुने ठामे दे० देव सरस्वा
 उ० थाप्या, प० म्वासी करी स्थाप्या, स० कपृषी राख्या, स० अथगुण
 गोपवता त० ते माटे क० केम आ० हमे ता० हे तातजी ! तु० तेमने
 जी० जीवतव्यथी व० अखगा करी तु० तमारा म० मास सो० छोहीनो
 आ० आहार करीए ? त० ते माटे तु० तमे ता० हे तात ! म० मुत्रने

जी० जीवितव्यथी व० अलगो करी मं० मांस सो० लोहीनो आ०
 आहार करो, आगामिक अ० अटवी णि० निस्तरो (पार पामो.) तं०
 तेमज स० सर्व ज० कहे. जा० जावत अ० अर्थना आ० जागी ज०
 थान. त० तेवारे ध० धनासार्थवाहने दो० बोजो पुत्र ए०एम कहे:-मा०
 रखे ता० हे तात ! अ० अमे जे० वरु जा० जाइने गु० गुरु समान,
 देवसान, तेने जी० जीवितव्यथी व० जुदा करीए. तु० तमे ता० हे तात !
 सु० मुजने जी० जीवितव्यथी व० जुदो करो जा० जावत् आ० जागी ज०
 थान. ए० एम जा० जावत पं० पांचमो पु० पुत्र. त० ते वारे ते ध०
 धनासार्थवाहे पं० पांच पुत्रनी हि० हैयानी इ० इडा, (जाव) जा० जा-
 णीने ते० ते पं० पांच पुत्रने ए० एम कहे:-मा० रखे तु० तमने पु० हे
 पुत्र ! ए० एकने पण जी० जीवितव्यथी व० जुदा नहि करीए. ए० ए
 सु० सुसुमा दा० वालीकानुं स० शरीर णि० प्राणरहित जा० जावत्
 जीव वि० ठांकेलुं मृत्यक शरीर ठे तं० ते माटे से० श्रेय जलुं ख०
 निश्चे पु० हे पुत्र ! अ० आपणे ते सु० सुसुमा वालीकाना शरीरनुं मं०
 मांस सो० लोही आ० खाइए. त० तेवारे अ० अमे ते० ते आ० आ-
 हारे अ० तृप्त थया थका रा० राजग्रहने सं० पामशुं. त० तेवारे ते पं०
 पांच पुत्र ध० धनासार्थवाहे ए० एम कहे थके ए० ए अर्थ सांजलीने
 प० प्रमाण करे. त० तेवारे ध० धनासार्थवाहे पं० पांच पुत्र साथे अ०
 अरणी काष्ट आणे, आणीने, स० सरु करे, करीने स० बाणे करी
 अर० अरणीने म० मथे, मथीने अग्नि० अग्नि पामे, पामीने अ.सं० अग्नि
 संधुके, संधुकीने दा० लाकमां प० प्रक्षेपे नाखे, नाखीने अ० अग्नि
 प्रजाले, प्रजालीने सु० सुसुमा दा० पुत्रीनुं मं० मांस सो० लोही आ०
 आहारे. ते० ते आ० आहारे करी अ० तृप्त थया थका रा० राजग्रह
 ए० नगरने सं० पाम्या. मि० मित्रने, न्यातीने अ० पाम्या. त० ते वि०
 विस्तीर्ण ध० धनना क० सुवर्णना र० रत्नना जा० जावत् आ० जागी
 जा० थया. त० तेवारे से० ते ध० धनासार्थवाहे सु० सुसुमा दा० पुत्री-
 नां ध० घणां लो० लौकिक कार्य कीधां जा० जावत् वि० सोग रहित

जा० केटसेक दीवसे थया

ते० ते काखे ते समये स० श्रमण जगवत श्री महावीर गु० गु०
 शीख वे० वनमां स० समोसर्या (पधार्या) त० तेवारे व० धनासार्य
 वाहे स० पुत्र सहित व० धर्म सांजखीने प० विक्ता खीची ए० अग्वारे
 श्रंग ज्ञाया मा० एक मासनी स० सखेखणा (सघारो) करो सो०
 सो० धर्म देवखोके उ० उपन्या ते म० महाविवेहमा अवतरी सि० मोक्ष
 जाये एम सुधर्मा स्वामी जडु स्वामी प्रत्ये कहे ठे ज० जेम ज० हे
 जडु ! व० धनासार्यवाहे णो० रुना वर्णने हेते नही नो० रु० रुपने हेते
 नही णो० व० बखने हेते नही तेम नो० वि० विषयने हेते पण नही सु०
 सुसुमा पुत्रीनु म० मास सो० छोही आ० आहार्या, पण न० पटहुं
 विशेष के ए० एक रा० राजग्रह स० पामवाने अर्थे ए० पणीपरे स०
 श्रमण आठखावत जो० जे अ० अमारा णि० निर्मय साधु बि० नि
 म्रय साधवी इ० ए उ० उवारीक स० शरीर व० वमननु ठाम पि०
 पित्तनु स्थानक सु० विर्यनु ठाम सो० छोहीए ज्युं जा० यावत् अ०
 अवश्यमेव वि० ठारुनु परे माटे नो० वर्ण हेते नही नो० वि० विषय हेते
 नही आ० आहार आहारे, पण ण० ए विशेष ए० एक सि० मुक्ति
 जाडु स० ते पामवाने अर्थे आहार करे से० ते इ० आ ज० जवने बिषे
 वे० निश्चे व० घणा स० साधु व० घणी स० साधवी व० घणा सा०
 आवक अने व० घणी सा० आधीकाने अ० अर्थवा योग्य जा० यावत्
 वी० ससारतो पार पामी मोक्ष जाये

जावार्थ—हवे जुठ ! आ पाठमा तो एम कष्ट ठे के, जेम धनावा
 होठे अने तेना घेटाए नगरीए पहुँचवाने वास्ते, केटखाक उवास
 प्रणामे, घेटीना मासनो आहार कीधो, तेम साध साधवी उकापना
 जीवने घेटा बेटी समान जाणीने, तेना पुज्गखोनो आहार, मुक्तिनग-
 रीए पहुँचवाने वास्ते घेटीना मासनीपरे निर्ठस्ताइ जाये आहार करे,
 एम कष्ट हवे जुठ ! साधुना आहार करवामां धर्म होय तो निर्ठस्ताइ

जावे करवो केम कह्यो ? धर्म तो उद्वास प्रणामे करवो जोइए. माह्या हो ते विचार जोजो. वली साधुने ठ कारणे आहार करवो कह्यो ठे, अने ठ कारणे ठोरवो कह्यो ठे. शाख सूत्र उत्तराध्ययन अ० ठवीसमें. ते गाथाः—

तइयाए पोरसिए, जत्त पाणं गवेसए,

बन्नमन्नय-रागंमि, कारणंमि समुठिए.

॥ ३२ ॥

वेयण वेयावच्चे, इरियठाएय संजमठाए,

तह पाणवत्तियाए ठठं पुण धम्म चिंत्ताए.

॥ ३३ ॥

निगंगंथो धिईमंतो, निगंगंथिवि नकरेज्ज ठहिंचेव,

ठाणेहिंतु इमेहिं अणइक्कमणाय सोहोइ.

॥ ३४ ॥

आयंके उवसगो, तितिस्कया बंजचेर गुत्तीसु,

पाणींदया तवहेउ सरीर वोत्तेयणठाए.

॥ ३५ ॥

अर्थः—पूर्ववत्. जुडं प्रश्न पेहेलो पाने १० में.

जावार्थ—हवे जुडं ! आ पाठमां साधुने ठ कारणे आहार करवो कह्यो. जो धर्म होय तो ठ कारणे करवो केम कहे ? धर्म तो वारंवार सदैव करवोज जोइए. वली पांत्रीसमी गाथामां ठ कारणे आहार ठोरवो कह्यो ठे; पण धर्मने कोइ ठेकाणे ठोरवो कह्यो होय तो पाठ बतावो. ए जो धर्म होय तो ठोरवो केम कह्यो ? माह्या हो ते विचारी जोजो. वली सूत्र उत्तराध्ययनना सत्तरमा अध्ययनमां, वारवार खाय तेने पापी श्रमण कह्यो ठे. त्यारे जुडं ! साधुनो आहार धर्ममां होय तो धर्मनुं काम वारंवार करे तेने पापी साधु केम कहे ? वली सूत्र दसाखेवाना प. पेहेला अध्ययनमां, वारंवार आहार करे तेने असमाधियो कह्यो जे ? एसा आहार कर्यामां धर्म होय तो, वारंवार खाय तेने असमाधिरी जो तमे तो साधुनो आहार करवो, उंघवुं, हाखवुं, चालवुं, बोलवुं, जेकिं जेवुं, मात्रा करवी अने नदी नतरवी वीगेरे साधुनां सर्व काम, व्रत धर्ममां कह्यो ठो; पण जो एवी श्रद्धा श्रीवीतरागदेवनी होत तो जे वारंवार

स्वाय तेने पापी श्रमण श्रने असमाधियो न कहेता तमारे छेखे तो एम
 कहेतुं जोइए के, “जे घणीवार स्वाय तेने घणो धर्म जे घणो निंद खे
 तेने घणो धर्म तेमज घणी वार जुखाव छइने जाहे जाय, घणीवार मा
 तरु करे, घणीवार वायसरे, तथा घणी वार नवी ठतरे तेने घणो घणो
 धर्म, श्रने थोकीवार ए काम करे तेने थोको धर्म” एम कहेतुं जोइए,
 पण आहार करवामा धर्म मानवानी श्रद्धा जगवतनी नहोती ते जा
 णजो वखी सूत्र प्रश्नव्याकरणना सर्वरक्षारमा ठ कारणे आहार करवो
 कष्टु ठे, श्रने ठकारणे बिना आहार करे तो अदत्तादान सागे कष्टु ठे
 हवे जुठ ! जो आहार करवामा धर्म होय तो अधिकु स्वाता अदत्तादान
 केम कष्टु ? वखी अनुयोगद्वार सूत्रमा धर्मने कयोपशम जावमा कष्टो
 ठे, श्रने आहारने तो उदय जावमा गण्यो ठे वखी सजोगनां, उपगर्णनां
 श्रने प्रातपाणीना पञ्चखाण करवा कष्टा ठे तेनी शाख सूत्र उत्तराख्य
 यन अध्ययन २९ में ते पाठ —

सजोग पञ्चस्काणेण जते ! जीवे किं जणयइ ? सजोग
 पञ्चस्काणेणं आखवणाइ खवेइ निराखवणस्सय आयत-
 छिया जोगाजवति सएण छाजेण सतुसइ परखाज नो-
 आसाएइ नोतकेइ नोपीहेइ नोपत्तेइ नोअज्जिखस्सइ पर-
 खाज अणासाएमाणे अतकेमाणे अपीहेमाणे अपन्नमाणे
 अणज्जिखस्समाणे दोच्चे सुहसेज उवसपक्खिताण विहरइ ॥
 उवहि पञ्चस्काणेण जते ! जीवे किं जणयइ ? उवहि-पञ्च-
 स्काणेणं तेना ^{उवि}लिमथ जणयइ निरुवहिण जीवे निकस्के
 उवि ^{उवि}टीना ^{उवि}णय नसकिखिस्सइ ॥ आहार पञ्चस्काणेण
 मते ! जीवे किं जणयइ ? आहार-पञ्चस्काणेण जीविया
 ससपण्णं वोविइइ जीवियाससप्पण्णं वोविइइत्ता जीवे
 आहारमत्तरेण नसकिखिस्सइ ॥ ३५ ॥

अर्थः—सं० पोतानो आहार होय ते अने बीजा जतीए (साधुए) आहार आण्यो होय ते एकठो करीने वेहेंचो ले तेने संज्ञोग कहीये. ते संज्ञोगनुं प० पञ्चखाण करवाथी ज्ञं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उपार्जे ? एम शिष्य पुढये थके गुरु कहे ठे: सं० संज्ञोग पञ्चखाण करवाथी आ० रोगी असमर्थ होय ते बीजा यतिनो आहार वान्ठे तेने आलंबन कहीए, एवा आलंबनने खे० (क्षेपे) ठोके. नि० आलंबन रहितने आ० मोक्ष तथा संजम, तेनो अर्थ ठे जेने, एवा यतिने जो० सं-यमनो व्यापार थाय. सं० पोताना ला० लाज्जे करी सं० शंतोष पामे. प० परं बीजा यतिना लाज्जनी नो० आशा न करे. नो० ए मुऊने आपे एम मनमां कटपना न करे. नो० पोताना आत्मानी वान्ठा वचने करी बीजा यतिने जणावे नही. नो०प० बीजा यतिकने जाचे नही. नोअ० अज्जि-लाषा (वान्ठा) न करे. प० बीजा यतिना लाज्जनी अ० आशा अण करतो थको अत० कटपना अणकरतो थको अपी० पातानी वान्ठा अणजणावतो थको अप० बीजा यति कने अणयाचतो थको अण० अज्जिलाषा अणकरतो थको दो० बीजी सु० सुख सेज्या उ० अंगीकार करीने वि० विचरे. उ० उपधि उपगर्णनुं प० पञ्चखाण करवे करी ज्ञं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं० ज० उपार्जे ? एम शिष्ये पुढये थके गुरु कहे ठे. उ० उपधि उपगर्णनुं पञ्चखाण करवे करी अ० स्वाध्यायादिकनुं व्यासपणुं ज० उपार्जे. नि० उपधि रहित पणे करी जी० जीव नि० व-आदिकनी अज्जिलाषा रहित थको उ० उपधि मं० विना न० शारीरिक मानसिक संबंधि क्लेश पीरुा न पामे. आ० आहार लेवाना प० पञ्च-खाणे करी ज्ञं० हे पुज्य ! जी० जीव किं० शुं ज० उपार्जे ? एम शिष्ये पुढये थके गुरु कहे ठे. आ० आहार लेवाना पञ्चखाणे करी जी जीवी-तव्यनी सं० वान्ठानुं करवुं ठि० ठेदे. जी० जीवीतव्यनी वांठानुं करवुं वो० ठेदीने जी० जीव आ० आहार विना न०सं० क्लेश न पामे.

जावार्थः—हवे जुन ! आ पाठमां संज्ञोग, उपगर्ण अने आहा-

રનાં પચ્ચાણ કરવા કહ્યા જો આહારાદિકમાં ધર્મ હોય તો ધર્મનાં પચ્ચાણ કરવા કેમ કહ્યા ? સજોગ, આહાર અને ઉપધિનાં પચ્ચાણ કરવાવાલા સાધુને આશા વાન્ઠા અને (પક્ષીમય) અન્નિલાપાનો ટાણ-વાલાઓ કહ્યો, અને તે ક્લેશ (પીના) ન પામે એમ કહ્યું, ઘટલે આહાર અને ઉપગર્ણને ક્લેશના કારણ કહ્યા, અને આશા, વાન્ઠા, તૃષ્ણાને અન્નિલાપાના કારણ કહ્યા, ઘટલે આહારાદિકના ત્યાગ નહીં તેથી આશા વાન્ઠા કરે, તે આશા વાન્ઠાને છોજ કહ્યો કે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગ-વતી શતક ૧૨ મેં ઉદ્દેશે ૫ મેં વલ્લી છોજ તે મોહીનીનો ઉદયજ્ઞાવ કે તેથી તેને ધર્મ કયા ન્યાયે કહીય ? યતો જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર નજે નહિં તથા મુક્તિનગર પહોંચાય નહીં તેટલા માટે આહાર કરે અને ઉપગર્ણ રાખે જેમ માલ કેકાળે પહોંચાવવાને અર્થે કુંડી, ખાડું, શોલાઈ સ્વર્ચે તે સમાન એ પણ કે વલ્લી ઉત્તરાધ્યયનના ૩૯ મા અધ્ય-યનમા આગલ ઘણા બોલ કહ્યા કે જોગના પચ્ચાણ કરે તો સાધુ બ્રજોગીપણ પામે કહ્યું એ જોગમા બોલવાના પણ ત્યાગ કહ્યા, અને જો શરીરનું પચ્ચાણ કરે તો સિદ્ધપણ પામે કહ્યું હવે આ સાધુનું શરીર ધર્મમા હોય તો તેને ત્યાગનું ઢોરું કેમ કહ્યું ? વલ્લી આગલ કહ્યું કે, સર્વથા જાતપાણીના પચ્ચાણ કરે તો અનેક જવ લખાવે કહ્યું. એમ સૂત્રમાં ઝામઝામ આહાર ત્યાગવાના ફલ તો કહ્યાં કે, પણ “પણો મણો, આહાર કર્યાથી ધર્મ થાય” એવો પાઠ હોય તો બતાવો એ આહાર તો ઉદયજ્ઞાવે કે અને તે પૂર્વ જવના કર્મનો પ્રેર્યો રસ લેવે, અને જત બ્રમ્મ તો ધર્મમાન કાલના કે તે ઉદયજ્ઞાવને ધર્મ કેમ કહેવો ?

તેવારે ઘણી તેરાપંથી કહેવે કે “આહાર ઉદયજ્ઞાવમાં કે, ત્યારે સાધુને આહારની આચાર્ય, અપાખ્યાય અને તીર્થંકર આહાર કેમ લેવે ?” તેનો ઉત્તર છે ધેવાનુમીય ! આહાર તો કલ્પમાથી લેવાને માટે - જોઈ વરસાદ વરસતા વિશા માત્રો જવાની અને પરઠવા પરઠાવવાની આજ્ઞા માટે કે તથા નદી ઉતરવાની આજ્ઞા આપે કે તો શુ ? દોડાપ જડું,

मात्रा करवी अने नदी उतरवी, ए शुं ? क्षयोपशमज्ञावमां गणाशे. ए आहारादिक तो सर्व उदय जावे ठे, पण ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूपी माल नज्ञाववाने अर्थे आज्ञा आपे ठे. जेम राजाजी चतुरंगनी सेनाना तात कहेवाय ठे. ते कामेतीने दाणो, चारो, रातव विगेरे जतन करवा सारु रूपीया खरचवानी आज्ञा आपे ठे. वली शेठ गुमास्ताने माल निज्ञाववाने अर्थे, हुकी, जामुं, वोलावुं वीगेरे खरच करवानी आज्ञा आपे ठे, तथा पोतानी मातवराइ राखवा निमित्ते दुकाननुं खर्च लागे तेनी पण आज्ञा आपे ठे; पण ते खरचने लाज नथी जाणता. जो खरच लाग्या वीना माल पुगे तो अने मातवराइ रहेतो खरच लगावे नही; पण खरच लाग्यावीना माल पुगतो दीसे नही तेथी खरच लगावे ठे. वली कोइ संसारमां कर (जयनी) जग्याए माल लइने जातो होय तेने कोइ जलो आदमी मले, ते कहे के “ अरे जाइ ! मार्गमां आगल कर-जय ठे, माटे तुं वोलाइ खरची वोलावाने लइने आगल जजे. ” एम संसारमां पण जला आदमी होय ते पण उपगार निमित्ते आवी शीखामण देठे, त्यारे श्री तीर्थकर, आचार्य अने उपाध्याय समान जला अने उपकारी बीजा कोण ठे ? ए उपकार निमित्ते शिष्य शिष्यणीने ज्ञानादिक माल निज्ञाववाने अर्थे, आहारादिक उदय ज्ञावमां ठे तोपण आज्ञा आपे ठे; कारण के श्री तीर्थकर चार तीर्थना कर्ता ठे; अने तीर्थकर, आचार्य अने उपाध्याय, ए चार तीर्थना मालीक ठे. तेमणे साध-साधवीरुप चतुर्विध संघने ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूपी धन सोंप्युं ठे; तेनुं जतन करवा तथा निज्ञाववाने वास्ते मोक्ष नगरीए पांढोंचाववाने वास्ते, आहारादिक उध्यज्ञावमां ठे तोपण आज्ञा आपे ठे.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ साधुने आहार करतां सात आठ कर्म निर्जरे कक्षां ठे. ” तेनो उत्तर. अरे देवानुप्रीय ! इहांतो प्रासुक एखणिक आहार पूर्वोक्त बंने धनाना द्रष्टान्ते बुखा प्रमाणे करे, ते बुखा प्रणाम क्षयोपशमज्ञावमां ठे, ते आश्री सात आठ कर्म निर्जरे एम

કહ્યું છે, પણ સ્વાધુ પીરું તો સર્વ ઉદયજ્ઞાપમા ઠે વહી જો આવક
 એવા મુલાજાવે સાધુનીપરે સ્વાય તો તેને નિર્જરા થાય કે નહીં તે કહો
 કેમકે ય મુલા પ્રણામ તો કયોપશમજાવે છે તેથી સાધ આવક બનેને
 નિર્જરા થાય છે જો આહાર કરવાથી નિર્જરા ધર્મ થાય તો, એક સાધુ
 તો પાંચ રોટી સ્વાય, અને એક સાધુ પાંચ રોટીની ચુરાકવાણો અ
 ઘોવરી તપને વાસ્તે જાણીને બેજ રોટી સ્વાય હવે સ્વામા ધર્મ હોય
 ત્યારે તો પાંચ રોટીની ચુરાકવાણો, જાણીને ઠ રોટી સ્વાય તેને તમારે
 છેલ્લે તો, ઘણો ધર્મ થવો જોઈએ, પણ જગવતે તો, શ્રી પ્રશ્નવ્યાકરણમાં
 થોડું સ્વાય તેને અઘોવરી તપ કહ્યો છે, અને અધિકો આહાર કરે તો
 અવત્તાદાન કહ્યું છે વહી સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયનના ૧૭ મા અધ્યયનમાં વા
 રવાર સ્વાય તેને પાપી અમણ કહ્યો છે વહી સૂત્ર વશાશ્ચુતકધના પહે
 લા અધ્યયનમાં, વારવાર સ્વાય તેને અસમાધિયો કહ્યો છે, અને સૂત્ર
 ઉત્તરાધ્યયનના ૨૯ મા અધ્યયનમાં આહારના પચ્ચાણ કરવા કહ્યાં છે
 ઇત્યાદિક અનેક સૂત્ર પાઠમાં આહારને ઉદયજ્ઞાપમા કહ્યો છે તમે
 યદલા સૂત્રના પાઠ ઠરથાપાને, સાધુના સ્વામા, નિંદા છેવામાં, વિશાપ
 જવામાં, વાય સચરવામાં, ઇત્યાદિકમાં ધર્મ કહીને અણદુતી સ્થાપના
 કેમ કરોઠો ?

વહી તેરાપથી કહે છે કે "સામાયકમાં આવકની આત્માને અધિ
 કરણ કહ્યું છે તેથી આવકને આહાર દીધામાં અને વદણ કર્યામાં
 પાપ કહીયે ઠીયે " તેનો ઉત્તર સૂત્ર જગવતી શતક સાતમેં ઉદ્દેશે પહેલે,
 આવકની આત્માને અધિકરણ કેવી રીતે કહ્યું છે તે પાઠ:-

સમણોવાસગસ્મણ જતે ! સામાડય કમ્પ્સ સમણોવાસણ
 અઠમાણસ્સ તસ્સણ જતે ! કિં ઇરિયાવહિયાકિરિયાક-
 ઘઈ સપરાઈયાકિરિયાકઘઈ ? ગોઠ ! નોઈરિયાવહિયાકિરિ-
 યાકઘઈ સપરાઈયાકિરિયાકઘઈ સેકેણઠેણ જતે ! જાવ

સંપ્રાપ્ત્યાકિરિયાકચ્છ ? ગોં ! સમણોવાસયસ્સણં સામા-
ઇય કમ્મસ્સ સમણોવાસણ અભમાણસ્સ આયા અહિગ-
રણી નવઇ આયાઅહિગરણ વત્તીયંચણં તસ્સણં નો ઇરિ-
યાવહિયાકિરિયાકચ્છ સંપ્રાપ્ત્યાકિરિયાકચ્છ સેતંણઠંણં ॥

અર્થ:—સં શ્રમણોપાસક શ્રાવકને જં હે જગવાન ! સાં સા-
માયક કં કર્યું છે જેણે અં સામાયક નેશ્રાયે રહ્યા તં તે જં હે જ-
ગવાન ! કિં શું ? ઇં ઇરિયાવહીક્રિયા કરે ? કે સં સંપ્રાપ્ત્યાક્રિયા
કરે ? इति પ્રશ્ન. ઉત્તર. ગોં હે ગૌતમ ! નોં ઇં ઇરિયાવહીક્રિયા ન કરં,
પણ સં સંપ્રાયની ક્રિયા કરે. સેં તે કેં ડા અર્થે જં હે જગવાન !
એમ કહ્યું જાં યાવત્ સં સંપ્રાયનીક્રિયા કરે ? इति પ્રશ્ન. ઉત્તર. ગોં
હે ગૌતમ ! સં શ્રમણોપાસકને સાં સામાયક કર્યાને (ઉપાશ્રયે રહ્યાને)
સામાયક નેશ્રાણ રહ્યો છે તેનો આં આત્મા જીવ અં હલ શકટાદિ
કષાયના આશ્રયજુત જેને છે તે અધિકરણી કહીયે. આં આત્માનો
જે અધિકરણ તેજ પ્રત્યય કારણ તે ક્રિયા કારણને છે. તે આત્માધિક-
રણ પ્રત્યય કહીયે. તં તે નોં ઇં ઇરિયાવહીક્રિયા ન કરે. સં સંપ્રાપ્ત-
યાક્રિયા કરે. સેં તેણે અર્થે હે ગૌતમ ! એમ કહ્યું.

ત્રાવાર્થ:—હવે જુન ! આ પાઠમાં તો એમ કહ્યું છે કે, શ્રાવકને
સામાયકમાં ઇરિયાવહી ક્રિયા ન લાગે, સંપ્રાપ્ત્યા (ક્રોધાદિકની) ક્રિયા
લાગે; કારણકે ક્રોધાદિક અધિકરણ સહિત છે તે માટે સંપ્રાપ્ત્યાક્રિ-
યાજ લાગે; અને ઇરિયાવહી ક્રિયા તો ક્રોધાદિક રહિત હોય તેનેજ
૧૨ મા ગુણઠાણથી ૧૩ મા ગુણઠાણ સુધી લાગે. ઇહાં તો ક્રિયાની
પુઠા છે. હવે તમેજ કહો કે, ઇરિયાવહી ક્રિયા કેને અને કયા ગુણ-
ઠાણે લાગે ? અને સંપ્રાપ્ત્યાક્રિયા કેને લાગે ? તેવોર તેરાપંથી કહે
છે કે “સંપ્રાપ્ત્યા ક્રિયા તો ક્રોધાદિક અધિકરણથી લાગે; અને ઇરિયા-
વહિ ક્રિયા ક્રોધાદિક રહિતને લાગે.” ત્યારે જુન ! દેવાનુપ્રીય ! સંપ્રા-
પ્ત્યાક્રિયા ક્રોધાદિકથી લાગે, તેથી શ્રાવકની આત્માને અધિકરણ

कबुं हवे जो आवकनी आत्माने अधिकरण कबु तेथी तेने ववणा करवामा पाप कहोठो, तो ए खेखे तो साधुने पण ववणा करवामा पाप मानवु परुशे, कारणके सूत्र जगवती शतक सातमे उद्देशे पहेले, सा धुने पण सप्रायनीक्रिया लागे कबु ठे ते पाठ —

अणगारस्सण जते ! अणगवमाणस्सवा चिठमाणस्सवा
णिसियमाणस्सवा तुयट्ठमाणस्सवा अणजुत्तवत्त पन्निगह
कवळ पायपुठण गिण्हमाणस्सवा निक्खिणमाणस्सवा त-
सण जते ! किं इरियावहियाकिरियाकच्चइ सपराइयाकि-
रियाकच्चइ ? गो० ! नोइरियावहियाकिरियाकच्चइ सपरा-
इयाकिरियाकच्चइ सेकेण्ठेण जते ! गो० ! जस्सण को-
हमाणमायालोजा वोठिन्ना-जवइ तस्सण इरियावहियाकि-
रियाकच्चइ जस्सण कोहमाणमायालोजा अचोठिन्ना जवइ
तस्सण सपराइयाकिरियाकच्चइ अहा सुत्तरीयमाणस्स
इरियावहियाकिरियाकच्चइ उसुत्तरीयमाणस्स सपराइ-
याकिरियाकच्चइ सेण उसुत्तमेवरियंति सेतेण्ठेण ॥

अर्थ — पूर्ववत् जुठ ! प्रश्न धीजे पाने एथ में

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमां एम कबु के, जे उपयोग बिना
चाखे, उजो रहे, बेसे, सुबे, उपगर्ण खे, मुके अने क्रोधादिक सहित होय,
अने सूत्रमा कबु तेथी विपरीत चाखे तेने सप्रायनी क्रिया लागे,
अने क्रोध, मान, माया, खोज विवेक गया होय अने सूत्रमां कबु ते
रीते चाखे तेने इरियावहि क्रिया लागे, एटखे क्रोधादिक रहित होय
तेना सपूर्ण कामो उपयोग सहित कहीण अने तेनु यथाग्यानचारित्र
(अहामुय) कहीण अने तेने इरियावहि क्रिया कहीण अन क्रोधा
दिक सहित होय तेने सप्रायनी क्रिया दसमा गुणगणा मुथो लागे,
अन अ पाठमाथी आगम इरियावही क्रिया लागे अथी अधिकरण

નામ શસ્ત્રનું છે. તે કર્મ બંધનનું શસ્ત્ર ક્રોધાદિકને કહીએ. તેથી ક્રોધા-
દક સહિત હોય તેની આત્માને અધિકરણી કહીએ. તે તો દસમા ગુણઠાણા
સુધી સાધુને પણ છે. પહેલા ચાર નિયંત્રા અને પહેલા ચાર ચારિત્રના
ધર્મી સાધુને સંપ્રાયની ક્રિયા લાગે છે. વલી સૂત્ર જગવતી શતક દસમેં,
ઉદ્દેશા બીજામાં પણ કષાય સહિતને સંપ્રાયની ક્રિયા લાગે કહી છે. ત્યાં કહ્યું
છે કે, સાધુ કષાય સહિત આગલ, પાઠલ, પઠવાળે, જુએ તો સંપ્રાય
ક્રિયા લાગે. તે દસમા ગુણઠાણા સુધી સાધુ કષાય સહિત છે તેથી તેને
સંપ્રાય ક્રિયા લાગે; અને કષાય રહિતને ઈરિયાવહિ ક્રિયા લાગે. હવે
શ્રાવકને સંપ્રાયની ક્રિયા સામાયકમાં લાગે તે આશ્રી શ્રાવકની આત્માને
અધિકરણ કહ્યું છે; અને હલસકટાદિક સર્વ શ્રાવકને ક્રોધાદિકથી જ
અધિકરણ કહીએ ઢીએ. વલી સામાયકમાં શ્રાવકની આત્માને અધિ-
કરણ કહ્યું તેમ સાધુજીની આત્માને પણ અધિકરણ કહ્યું છે. શાસ્ત્ર
સૂત્ર જગવતી શતક ૧૬ મે ઉદ્દેશે પહેલે. તે પાઠ:—

કણ્ણં જંતે ! સરીરગા પં૦ગો૦ ! પંચસરીરગા પં૦તં૦ ઝરા-
લિય જાવ કમ્મએ. કત્તિણં જંતે ! ઇંદિયા પં૦ગો૦ ! પંચે-
દિયા પં૦તં૦ સોંદિએ જાવ ફાસિંદિએ. કત્તિણં જંતે !
જોએ પં૦ગો૦ ! તિવિદ્દે જોએ પં૦તં૦ મણજોએ વયજોએ
કાયજોએ. જીવેણં જંતે ! ઝરાલિએ-સરીરં નિવિત્તમાણે કિં
અધિકરણી અધિકરણ ? ગો૦ ! અધિકરણીવી અધિક-
રણંપિ. સેકેણઠેણં જંતે ! એવંબુચ્ચઈ અધિકરણીવી અધિ-
કરણંપિ ગો૦ ! અવિરઈ પમુચ્ચ સેતેણઠેણં જાવ અધિક-
રણંપિ. પુઠવિકાઈએણં જંતે ! ઝરાલિએસરીર નિવત્તેમાણે
કિં અહિગરણી અહિગરણં ? એવં ચેવ એવં જાવ મણુસે એવં
વેડબ્બિયસરીરંપિ નવરં જસ્સ-અઢ્ઠિ. જીવેણં જંતે ! આહાર-
ગસરીર નિવત્તેમાણે કિં અધિકરણ પુઢા. ગો૦ ! અહિગર-

णीवि अधिगरणवि सेकेण्ठेण जाव अधिकरणवि गो० ।
 पमाय-परुच्च सेतेण्ठेण जाव अधिकरणवि एवं मणुसेवि
 तेयासरीर जहा उराखिय नवर सव्व जीवाण जाणियव्व एव
 कम्मग-सरीरपि जीवेण जंते । सोइदि निव्वत्तेमाणे किं
 अधिकरणी अधिकरण एव जहेव उराखिय-सरीर तहेव
 सोइदियपि जाणियव्व नवर जस्सअब्बिसोइदीय एव च-
 खिंदिय घाणिंदिय जिनिंदिय फासिंदियाणवि जाणियव्व
 जस्सज अब्बि जीवेण जंते । मणजोग निव्वत्तेमाणे किं
 अधिकरणि अधिकरण ? एव जहेव सोइदिय तहेव निरव
 सेस वइजोग एव चेव एवर एगिंदिय वइयाण एव कायजो
 गेवि एवर सव्व जीवाण जाव वेमाणिए सेव जंते । ९ ति॥

अर्थ — ४० केटला ज० हे जगवान । ८० शरीर ५० परुप्पा ?
 ए प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम । ५० पाच शरीर ५० परुप्पा तं ते कहे
 ठे उदारीक १ जा० यावत् विक्रय २ आहारीक ३ तेजस ४ अने क०
 कारमण ५ क० केटली ज० हे जगवान । ६० इडिठ पं० कही ? गो०
 हे । गौतम ५० पाच इडिठ ५० परुपी तं ते कहे ठे -सो० भोतेडि ?
 जा० जावत् चेहु इडि १ घाणेडि ३ रसेडि ४ अने फा० स्पर्शेडि ५
 क० केटला ज० हे जगवान । जो० जोग ५० परुप्पा ? ए प्रश्न उत्तर
 गो० हे गौतम । ति० प्रण प्रकारे जो० जोग कइया तं ते कहे ठे -म०
 मनजोग ४० वचन जोग अने फा० कायजोग जी० जीवने ज० हे
 जगवान । तं उदारिक शरीर प्रत्ये नि० निपजावतो थको किं शु
 अ० अधिकरणि कहीए ? ये अ० अधिकरण कहीए ? गो० हे गौतम ।
 अ० अधिकरणी पण कहीए, अ० अधिकरण पण कहीए से० ते शा
 अर्थे ज० हे जगवान । ७० एव कहु ? अ० जीवन अधिकरणी पण
 कहीए अने अ० अधिकरण पण कहीए ? गो० हे गौतम । ८० अत्रत

प० आश्रिने से० ते तेणे अर्थे जा० यावत् जीव अ० अधिकरण पण
 ठे. पु० पृथ्विकायने ज० हे जगवंत ! उ० उदारीक शरीर प्रत्ये नि०
 निपजावती थकी किं शुं अ० अधिकरणी कहीए ? के अ० अधिकरण
 कहीये ? ए० एमज कहेवुं, ए० एम जा० यावत् म० मनुष्यने विषे,
 ए० एम वे० वैक्रिय शरीरने पण कहेवुं; पण ए० एटलु विशेष ज०
 जे जीवने वैक्रिय शरीर ठे तेने कहेवुं. जी० जीवने ज० हे जगवान !
 आ० आहारीक शरीर नि० निपजावतो थको किं शुं ? अ० अधिकर-
 णी कहीए के अधिकरण कहीए ? ए प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम !
 अ० अधिकरणी पण कहेवो अने अ० अधिकरण पण कहेवो. से० ते
 शा अर्थे एम कहुं जा० जावत् अ० अधिकरणी पण कहेवो ? ए प्रश्न.
 उत्तर. गो० हे गौतम ! प० प्रमाद आश्रिने. कारण के आहारीक शरीर
 संजति साधुनेज होय. त्यां अव्रतना अजावथी प्रमाद अधिकरणपणुं
 जाणवुं. से० तेणे अर्थे जा० यावत् अ० अधिकरण पण कहीये. ए० एम
 म० मनुष्यने पण कहेवुं. आहारिक शरीर मनुष्यनेज होय ते माटे.
 ते० तेजस शरीर ज० जेम उ० उदारीकनी पेरे कहेवुं. न० एटलुं विशेष
 तेजस शरीर स० सर्व जीवने होय ते माटे सर्व पद जा० कहेवुं. ए०
 एम क० कारमण शरीर पण कहेवुं. जी० जीवने ज० हे जगवान !
 सो० श्रोतेंद्रिय प्रत्ये नि० निपजावतो थको किं शुं ? अ० अधिकरणी
 कहीए के अ० अधिकरण कहीए ? ए० एम ज० जेम उ० उदारीक
 स० शरीर कहुं त० तेम सो० श्रोतेंद्रिय पण कहेवी. न० एटलुं विशेष
 ज० जेने अ० श्रोतेंद्रिय ठे तेने कहेवुं. ए० एम च० चखुइंद्रि घा० घा-
 णेंद्रि जी० जीर्नेंद्रि फा० स्पर्शेंद्रि ठे तेने ते कहेवुं. ज० जेने जे इंद्रि
 अ० ठे तेने तेज कहेवुं. जी० जीवने ज० हे जगवान ! म० मनजोग
 प्रत्ये नि० निपजावतो थको किं शुं ? अ० अधिकरणी कहीए के अ०
 अधिकरण कहीये ? ए० एम ज० जेम सो० श्रोतेंद्रियने कहुं त० तेमज
 निर्विशेषपणे कहेवुं. व० वचनजोग पण ए० एमज; ए० एटलुं विशेष.
 ज्हां ए एर्किंद्रिय व० वर्जवी. ए० एम का० कायजोग पण कहेवो. ए०

પટ્ટુ વિશેષ સઠ એ જોગ સર્વ જીવ જીવને કહેવો જાવ યાવત્ વે માનિક સુધી કહેવો સેવ તદ્દત જીવ હે જગવાન !

જાવાર્ય — હવે જુલ ! આ પાઠમા પાંચ શરીર, પાંચ ઈન્દ્રિ અને ત્રણ જોગને તો અધિકરણ કહ્યા, અને એ બોલ નિપજાવતા આત્માને અધિકરણી કહ્યો સાધુજી પણ વૈમાનિક દેવતાનુ આયુષ્ય બાધે ત્યારે આ માહેલા કેટલાક બોલ નિપજાવે છે, તે આશ્રી સાધુજીની આત્માને પણ અધિકરણ કહીય, તથા મન વચનાદિકનો જોગ નિપજાવે છે તે આશ્રી અધિકરણી કહીય, તથા આહારીક શરીરને અધિકરણ કહીય, અને નિપજાવે તે આશ્રી આત્માને અધિકરણી કહીય એ આહારિક શરીર નિયમા કષાય કુશીલનિયતાના ધર્મી (સાધુ) નેજ હોય એ આહારીક શરીર આશ્રી અને પ્રમાદ આશ્રી સાધુજીની આત્માને અધિકરણી કહી છે વહી ઠઠે ગુણગણે સાધુજી પ્રમાદિજ છે એ પ્રમાદ આશ્રી સાધુજીની આત્માને પણ અધિકરણી કહી છે હવે તમે કહોઠો કે “ સામાયકમા શ્રાવકની આત્માને અધિકરણી કહી છે, તેથી તેને વાન દો ધામા અને વદણા કર્યામાં પાપ કહીય ઠીય ” એ તમારી કહેણીને છેલ્લે તો સાધુજીની આત્માને પણ અધિકરણી કહી છે વાસ્તે સાધુજીને પણ વાન દેવામા અને વદણા કરવામા પાપ લાગશે

હે દેવાનુપ્રીય ! અધિકરણપણ, કષાય ઉપયજાવમા છે તેથી સપ્રાયની ક્રિયા લાગે તે આશ્રી કહ્યુ છે, અને શાવવાલાહો તો સાધુજીને ક્યોપશમ જાવના ગુણ પ્રગટ્યા તેથી વદણા કરે છે, પણ ઉદયજાવને નથી કરતો તેમજ શ્રાવકને પણ ક્યોપશમ જાવના ગુણ પ્રગટ્યા તેને વદણા કરે છે વહી સૂત્રમા શ્રાવકોને વદણા કરી ઠામ ઠામ પાછી છે ઈશી જડ શ્રાવકને શાસ્ત્રજીયા નગરીના સર્વ શ્રાવકોય જગવતના મોંઢા આગલ વદણા કરી છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક ૧૨ મેં તે પાઠ —

તતેણતે સમણોવાસગા સમણસ્સ ૩ અતિય ધમ્મસોઞ્ઞા
નિસમ્મ દ્ઢતુઠા ઝઠાણઝઠે ૨ ત્તા સમણ ૩ વદતિ નમં-

संति वंदी १ ता एवंवयासी एवंखलु जंते ! इसिज्जपुत्ते
 समणोवासए अम्मं एवमाइस्कई जाव परुवेइ देवलोएसुणं
 अच्चो देवाणं जहणेणं दसवाससहस्साइं ठिइ पं० तेणपरं
 समयाहिया जाव तेणपरं वोढिन्ना देवाय देवलोगाय सेक-
 हमेयं जंते ! एवं अच्चोति समणेज्जगवं महाविरे ते समणो-
 वासगाणं एवंवयासी जणं अच्चो इसिज्जपुत्ते समणोवा-
 सए तुळं एवमाइस्कइ जाव परुवेइ देवलोगेसुणं अच्चो
 देवाणं जहणेणं दसवास-सहस्साइं ठिइ पं० तंचेव सम-
 याहिया जाव तेणपरं वोढिस्सा देवाय-देवलोगाय सच्चेण
 एसमठे. अहंपुण अच्चो एवमाइस्कामि जाव परुवेमि
 देवलोगेसुणं अच्चो देवाणं जहणेणं दसवाससहस्सं तंचेव
 जाव तेणपरं वोढिस्सा देवाय-देवलोगाय सच्चेणं एसमठे.
 तएणं से समणोवासग्गा समणस्स जगवज्ज महावीरस्स
 अंतियाज्ज एयमठं निसम्म समणं ३ वंदंति नमंसंति वंदित्ता
 जेणेव इसिज्जपुत्ते समणोवासए तेणेव उवागहइ १ ता
 इसिज्जपुत्तं समणोवासग्गं वंदइ नमंसइ एयमठं सम्मं
 विणएणं जूजो १ खामेइ ॥

अर्थः—त० तवारे ते स० श्रमणोपासक स० श्रमण जगवत्त श्री
 माहावीर देवना अं० समिपथी ध० धर्मकथा सांजलीने नि० हृदये धा-
 रीने ह० हर्ष शंतोष पाम्या. उ० उठी उजा थाय, उजा थइने स०
 श्रमण जगवंत श्री माहावीर देव प्रत्ये वं० वांदीने न० नमस्कार करे,
 करीने ए० एम कहे:-ए० एम निश्चे जं० हे जगवान ! इ० ऋषीज्जपुत्र
 स० श्रमणोपासक अ० श्रमने ए० एम मा० कहे (सामान्यथी) जा०
 यावत् एम प० परुपे (विशेषथी):-दे० देवलोकने विषे अ० अहो

आर्यो ! दे० देवनी ज० जघन्यथी द० दस सहस्र वर्षनी ति० स्थिति
 प० कही ते० तेमज स० समयाधिक जा० जावत् तत्कृष्टथी ३३ सागर
 ते० तेना उपरान्त वो० विठेव गया दे० देवता अथवा दे० देवलोक. से०
 ते क० केम ज० हे जगवत ! ए० ए वार्ता ? अ० अहो आर्यो इति
 आम्रण्ये स० अमण जगवत श्री महावीर देव ते० ते स० अमणो
 पासक प्रत्ये ए० एम व० कहे -ज० जे जणो अ० अहो आर्यो ! इ०
 ऋषीजडपुत्र स० अमणोपासक तु० तुम प्रत्ये ए० एम मा० कहे जा०
 यावत् एम प० परुपे दे० देवलोकने विपे अ० अहो आर्यो ! दे० देव
 तानी ज० जघन्यथी द० दस हजार वर्षनी ति० स्थिती प० कही त०
 तेमज स० समयाधिक जा० जावत् ते० ते उपरान्त वो० विठेव गया
 दे० देव तथा देवलोक स० साचो ए० ए अर्थ कसो अ० दु पण अ०
 अहो आर्यो ! ए० एम मा० कहु तु जा० यावत् एम प० परुपुं दु दे०
 देवलोकने विपे अ० अहो आर्यो ! दे० देवनी ज० जघन्य द० दस स
 हस्र वर्षनी इत्यादिक त० तेमज जा० यावत् ते० ते उपरान्त वो०
 विठेव गया दे० देव तथा देवलोक, स० साचो ए० अर्थ कसो त० तेवारे
 से० ते स० अमणोपासक स० अमण जगवत श्री महावीर देवना अ०
 समिपथी ए० ए अर्थ नि० साजसीने स० अमण जगवत श्री महा
 वीरदेव प्रत्ये व० वदि न० नमस्कार करे व० वादीने, नमस्कार करीने
 जे० ज्या इ० ऋषीजडपुत्र स० अमणोपासक ते ते० त्या उ० आवे,
 आवीने इ० ऋषीजडपुत्र स० अमणोपासक प्रत्ये व० वादे न० नम
 स्कार करे ए० एवो अर्थ स० सम्यक् प्रकारे वि० विनये करी पु०
 वारवार खा० समाये ।

ज्ञावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठका पहेखा ऋषीजड आवके देव-
 तानी स्थिताना ठकाणां कदा, पण आवकोने प्रतीत आवो नही, तेव्हा
 श्री जगवत पधार्या त्वारे पुत्रयु जगवते रुषीजड आवकनी कोही
 घात स्वीकारो अने रुषीजडनी प्रशशा कीची पठो आवकोए जगव-
 तनी रुपरु रुषीजडपुत्रने धंदणा नमस्कार करो समाख्या, पण जगवते

निषेध्या नही. पठी पोते पोतानो अप्राध खमाव्यो. तेमज वली संख-
जीनी स्त्री उत्पलाए (नव तत्वनी जाण) पोष्कलीजी श्रावकने वंदणा
नमस्कार कर्यो ठे; अने पोष्कली श्रावके इरियावही पम्किमि पापथी
निर्वतीने पठी संखजी श्रावकने पोसामां बेठाने वंदणा नमस्कार कर्यो
ठे. शाख सूत्र जगवती शतक बारमे उद्देशे पहेले. ते पाठः—

तएणं सा उप्पलासमणोवासिया पोस्कलि समणोवासगं
एज्जमाणं पासइ १ ता हठतुठ आसणाउ अब्बुठेइ १ ता
सतठपयाइं अणुगच्छइ १ ता पोस्कलिसमणोवासगं वंदइ
नमंसइ वंदित्ता नमंसित्ता आसणेणं उवनिमंतेइ २ ता
एवंव० संदिसं-तुणं देवाणुप्पिया! किमागमणप्पण्यणं. त-
एणंसे पोस्कलेसमणोवासए उप्पलंसमणोवासियं एवं वया-
सी कहिणं देवाणुप्पिया ! संकेसमणोवासए. तएणं सा
उप्पला समणोवासिया पोस्कलिं समेणावासगं एवंवयासी
एवंखलु देवाणुप्पिया ! संके समणोवासए पोसहसालाए
पोसहिए बंजयारि जाव विहरइ. तएणंसे पोस्कलिसमणो-
वासए जेणेव पोसहसालाए जेणेव संकेसमणोवासए ते-
णेव उवागच्छइ १ ता गमणागमणाए पम्किम्मइ १ ता
संस्कंसमणोवासगं वंदइ नमंसइ १ ता एवं वयासि एवं-
खलु देवाणुप्पिया ! अम्हे से विजले असण जाव साइमे
उवस्कमावेइ तंगत्तामोणं देवाणुप्पिया तं विजलं असणं
जाव साइमं आसाएमाणा जाव पम्जिागरमाणा विहरा-
मो. तएणं से संकेसमणोवासए पोस्कलिसमणोवासगं
एवंवयासि णो खलु कप्पइ देवाणुप्पिया तं विजलं असणं
४ असाएमाणस्स जाव पम्जिागरमाणस्स विहरित्तए

कप्पइमे पोसइसाळाए पोसहियस्स जाव विहरित्ते तच्च-
 देणं देवणुप्पिया तुब्बे त विज्ज असणं ४ आसाएमाणा
 जाव विहरइ ॥

अर्थ — त० तेवारे सा० ते उ० उत्पत्त्यानामे भ्रमणोपासिका पो०
 पोष्कली भ्रमणोपासक प्रत्ये ए० आवता पा० देखे, देखीने ह० हर्ष तं
 तोप पामीधकी आ० आसनयी अ० उठे, उठीने स० सात आठ पग
 अ० सामी जाय, जइने पो० पोष्कली भ्रमणोपासक प्रत्ये व० वाढे न०
 नमस्कार करे व० बांढीने न० नमस्कार करीने आ० आसने करी आ०
 आसननी उ० निमग्नता करे, करीने ए० एम व० कहे-स० आझा पो
 दे० अहो देवानुप्रीय ! किं० शु आववानो प्रयोजन ? पटखे शा कार्ये
 आव्या ठे ? त० तेवारे से० ते पो० पोष्कली भ्रमणोपासक उ० उत्प
 लाभ्रमणोपासीका प्रत्ये ए० एम व० कहे-क कयां ठे दे० हे देवानुप्रीय !
 स० शख भ्रमणोपासक ? त० तेवारे सा० ते उ० उत्पत्त्या भ्रमणोपासीका
 पो० पोष्कली भ्रमणोपासक प्रत्ये ए० एम कहे ठे-ए० ख० एम निश्चे दे०
 हे देवानुप्रीय ! स० सख भ्रमणोपासक पो० पोषषशाळाए पो० पोसइ
 सहित व० ब्रह्मचर्य सहित जाण यावत् वि० वीचरे ठे त० तेवारे से०
 ते पो० पोष्कली भ्रमणोपासक जे० ज्या पो० पोषषशाळा ठे जे० ज्या
 स० शख भ्रमणोपासक ठे ते० त्या उ० आवे, आवीने ग० इरियावहि
 पणिकमे, गमपागमणे हत्यादिक कहे, कहीने सं० शंख भ्रमणोपासक
 प्रत्ये व० बांढे न० नमस्कार करे, बांढीने, नमस्कार करीने ए० एम व०
 कहे ए० एम ख० निश्चे दे० अहो देवानुप्रीय ! व० भ्रमे से० ते वि०
 विस्तीर्ण अ० असन जाण जावत् सा० स्वादिम उ० रधाव्या ठे त० ते
 जणी ग० आवतु जोइए दे० हे देवानुप्रीय ! त० ते वि० विस्तीर्ण अ०
 असन जाण जावत् सा० स्वादिम, ए चार आहार प्रत्ये आ० योमो स्वा
 दतायका जा० यावत् ए० अनुपासता यका वि० विचरीए त० तेवारे
 से० ते स० शख भ्रमणोपासक पो० पोष्कली भ्रमणोपासक प्रत्ये ए० एम

व० कहेः-णो० नही ख० निश्चे क० मुऊने कट्टे दे० हे देवानुप्रीय ! तं० ते वि० वीस्तीर्ण अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम, ए चार आहार प्रत्ये आ० थोमो आस्वादतो जा० यावत् प० पाखी पोषह अनुपादतां वि० विचरवुं. क० ते माटे कट्टे मुऊने हे देवानुप्रीय ! पो० पोषहशा-
खामां पो० पोषध युक्तने जा० यावत् वि० विचरवुं. तं० ते जणी तमारी इडा; (पण इहां माहारी आझा नथी). दे० हे देवानुप्रीय ! तु० तमे तं० ते वि० विस्तीर्ण अ० असनादि चार आ० आस्वादता थका जा० यावत् वि० विचारो.

जावार्थः—हवे जुन ! उत्पन्ना श्रीवीका एवी विचीक्षण नव तत्वनी जाण, तेणे पोष्कलीजी श्रावकने श्रावता देखीने हर्ष संतोष पामीने, साधुनी पेरे सात आठ पग सामी जइने वंदणा नमस्कार कर्यो. पढी पोष्कलीजी श्रावके शंखजीने पोषामां बेठा ठे त्यां जइने गमणा गमणे पम्किमणी, पापथी निवर्तीने पढी वंदणा नमस्कार कर्यो. जो तमारा सरखी जगवंतनी श्रद्धा होत अने पाप श्रद्धाव्युं होत तो ए वंदणा केम करत ? वली एज बारमा शतकना पहेला उद्देशामां शंखजी श्रावकने सर्व श्रावकोए जगवंतना रुबरु वंदणा नमस्कार कर्यो ठे. ते पाठ.

तएणं से संस्कसमणोवासए समणंजगवं महावीरं वंदइ नमंसइ ए ता एवं वयासी कोहवसट्टेणं जंते ! जीवे किं बंधइ किंपकरेइ किंचिणइ किंजवचिणइ ? संखा कोहवसट्टे-
णंजीवा आउयवच्चाउ सत्तकम्म पगग्निउ सिद्धिउ बंधणबंधाए धणियबंधणबंधइ जहा पढमेसए असंबुद्धस्स अणगारस्स जाव अणुपरियट्टइ ॥ माणवसट्टेणं जंते ! एवं चेव एवं मायावसट्टेवि एवं लोअवसट्टेवि जाव अणुपरियट्टइ. तएणं ते समणोवासगा समणस्स जगवउ महावीरस्स अंतिए एयमठं सोच्चा निसम्म जिया तत्ता तसिया. संसारजयु-

विग्ग समण ३ वदइ नमसइ वंदित्ता नमसित्ता जेणेव
 संखेसमणोवासए तेणेव उवागच्छति २ ता सखसमणोवा-
 सग वदति नमसति एयमठ सम्म विणएण जुजो २ खामेइ।

अर्थ —त० तेवारे से० ते स० शख भ्रमणोपासक स० भ्रमण
 जगवत श्रीमहावीर प्रत्ये व० वावे न० नमस्कार करे, वांकीने नमस्कार
 करीने ए० एम कहे-को० क्रोधने वशे पीकित ज० हे जगवान ! जी०
 जीव कि० व० शु बाधे ? कि० ए० शु पृष्ट करे ? किंचि० शु चीणे ? किंठ०
 शुं ठपचय करे ? ए प्रश्न उत्तर स० हे शख ! को० क्रोधने वशे पीकित
 जीव आ० आयुर्कर्म वर्जीने स० सात कर्म प्रकृति सि० सिद्ध बंधे
 बांधी होय ते व० ऊढ बंधणे करे (कठोर बाधे) ज० जेम पहेखा शतकने
 विषे अ० असबुरु अणगारना अधिकारे कष्ट तेम इहा पण केहेवु जा०
 जावत् अ० सत्तारमा जमे मा० मानने वशे पीकित जीव ज० हे
 जगवान ! इत्यादिक ए० एमज ए० एम मा० मायाने वशे पीकित जीव
 पण ए० एम खो० खोजने वशे पण कहेवा जा० यावत् अ० सत्तारमा
 परिभ्रमण करे त० तेवारे से० ते स० भ्रमणोपासक स० भ्रमण जगवत
 श्री महावीरना समिपयी ए० ए अर्थ सो० साजखीने नि० हृदये वा
 रीने जि० जय पाम्या त० (प्राप्ता मनने विषे उद्देग पाम्या) स० सत्तारना
 जययी उद्द्विग्न थया थका स० भ्रमण जगवत श्री महावीर प्रत्ये व०
 वावे न० नमस्कार करे व० वांकीने न० नमस्कार करीने जे० ज्यां स०
 शख भ्रमणोपासक ठे ते० त्या उ० आवे, आवीने स० शख भ्रमणो
 पासकने व० वावे न० नमस्कार करे ए पूर्वोक्त अर्थ स० जले प्रकारे
 वि० विनये करी जु० बारबार खा० खमाये

भावार्थ.—हृये जुठ ! आ पाठमा शखजी आवके क्रोध मानयी
 भाषकोने निःसह्य करवा माटे जगवतने क्रोध, मान, माया थने खोजनां
 कछ पुठयां तेवारे जगवते कष्ट के, सात कर्म ढीखां बांध्यां होय ते
 गाढां मधि, यावत् पार गतिमां बारबार परिभ्रमण करे ते वचन सां

जलीने श्रावक कर्मा, उद्देग पाम्या. पढी शंखजीकने आवीने वंदणा नमस्कार कर्यो. पढी पोतानो अपराध खमाव्यो. ए जुठ ! श्रावकने वंदणा नमस्कार कर्मां पाप होय तो, ते समजवार श्रावकोए जगवंतना खबरु वंदणा केम करो अने जगवंते तेमने केम न निषेद्या ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, पूर्वे रिषिजद्र श्रावकनो देवतानी स्थिती जघन्य दस हजार वर्षथी एक समय अधिकथी मांकीने तेत्रीस सागरना समा सुधी देवतानी स्थितीनां ठेकाणां कह्यां तेनो उमो दीधो हतो ते अप्राध माटे खमाव्या ठे, अने शंखजी श्रावक उपर श्रावकोनो क्रोध-जाव रह्यो ते अपराध माटे खमाव्या ठे. एम कहे ठे तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अप्राध कर्मा माटे वंदणा नमस्कार तो न करवो जोइए, पण साचाने जुठा पाड्यानो अप्राध तो जेम आणंद श्रावकने गौतम स्वामीए खमाव्या तेम खमाववा जोइए. ए ' वंदइ नमंसइ ' तो वंदणानो पाठ ठे अने अप्राध तो वंदणा नमस्कार करीने पढी खमाव्या ठे. वली हाखमां तमारा श्रावक खमत खामणां तो रीस मटारुवा माटे करता हशे, पण ' वंदइ नमंसइ ' तो करता दीसता नथी. जो तमारा सरखी श्रद्धा जगवंते शीखवी होत तो तमारा श्रावक करे ठे तेमज ते पण करत. वली अप्राधनी कुयुक्ति देखामी, पण उत्पद्धा आषीकाए पोष्कलीजीने वांध्या, तथा पोष्कलीजी श्रावके पहेलां शंखजी श्रावकने पोस्तामां वांध्या, एमणे कयो अप्राध कर्यो हतो के जेथी वांध्या ? वली सुबुद्धि प्रधाने जितशत्रु राजाने धर्ममां समजाव्यो, ते माटे तेनो धर्माचार्य थयो, तेथी तेणे वंदणा नमस्कार कर्मा, एम तमे कहो ठो; पण अण प्रकारना आचार्य कह्या ठे. तेमां ए सुबुद्धि प्रधान, जितशत्रु राजानो कयो आचार्य कहेवाय ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के " एटले ठामे ' वंदइ नमंसइ ' एटखोज पाठ ठे; पण तिखुत्तानो बधो पाठ नथी. " तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! जगवतीजीना त्रीजा शतकना पहेला उद्देशामां, तामखी तापसे रातवी

ધિંતવણામા ધિંતવ્યુ કે, એ મારુ કુટુબ મુકને “ વદહ નમસહ સમાર્ષે કદાપિ મગલ દેત્રોય ચેદ્ય પજવાસન્તિ ” હ્રા તામહીએ “ દેવીય ચેદ્ય ” કેહ્યુ, ત્યારે તેથી આવક શુ ? હીંણા ઠે વહી સૂત્ર જગવતીમાં સાતમા દેવલોકના દેવતા જગવત ઓ માહાવીર દેવ કને આવ્યા, ત્યાં “ વદહ નમસહ ” પટલોજ પાઠ કર્યો ઠે એમ ઘણે ઠેકાણે સૂત્રમા જ ગવતને તથા સાધુને “ વદહ નમસહ ” જ કર્યા ઠે ત્યારે શુ ? જગવતને તથા સાધુને “ વદહ નમસહ ” શબ્દથી ઘાંચા ન કહેવાય ? હે દેવાનુ પ્રીય ! વદણા નમસ્કારમા પચ અગ નમાવ્યા, ત્યાં બધો તિલુત્તાનો પાઠ આવી ગયો પુરા તિલુત્તાનુ શુ કારણ ઠે ? એ વદણા નમસ્કાર આવકે કર્યા તેમા શુ થયુ ?

તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “ એ તો સસારના હેતે કીધા હશે, પણ ધર્મ જાણીને કીધા તો નથી ચાહ્યું ” તેનો ઇત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! સંસારમા તો રામરામ, જુહાર, મુજરો, પગે છાગવુ કરવાની રીત ઠે તે તો કર્યા ઘીના સસારમા બેઠા તેને ધાણે નહી, પણ પાપ જાણે તો એ “ વદહ નમસહ ” ની નવી રીત, ધર્મ પામીને પાપની કેમ ચલાવી ? વહી હાલમા પણ સસારના હેતે “ વદહ નમસહ ” તો કોઈ કરતા દેલાતા નથી તેમ આગલ પણ સસારના હેતે રામરામ જુહાર આદિ કરતા હશે, પણ એ “ વદહ નમસહ ” તો ધર્મ પામ્યા પછી વિનયરુપ લાજ જાણીને કરતા દીસે ઠે વહી રુઠુમા તો સસારના હેતે, મુલાયજાથી તથા છોક લાજથી રામરામ, જુહાર, મજરો અને પગેલાગણુ કરે ઠે, અને વેષના વહીને રામરામ, નમોનારાયણ, જેશોનાથજીની, જય શ્રી ગોપાલજીની, હ્રષ્ટા દિક કરે ઠે, પણ એકલો ઘરમાં ઇકાન્ત જગ્યાએ વેસીને સામાયક પોસા કરે ત્યાં વદણા નમસ્કાર કેને કરે તે કહો

તેવારે તેરાપથી કહે ઠે કે “ અરિહતને, સિદ્ધને અને સાધુજીને ધર્મ જાણે તેને કરે, અને જેને વદણા કીધાં પાપ થાય તેને ન કરે, અને સામાયક પોસા ઇકાન્તે કરે ત્યાં કોઈ રુઠુ ન હોય તેને પૂર્વોક્ત રામ

रामादि करे तो तेने अणसमज मिथ्यात्वी कह्ये. " तेनो उत्तर.

हे देवानुप्रीय ! अंमरुजी संन्यासी (श्रमणोपासक)ना सातसो शिष्य श्रमणोपासक, तेमने वहेतुं पाणी आझा लइने पीवानो अजिअइ हतो. तेमणे जेठ महीने कंपीलपुरथी पुरमताल तरफ विहार कीधो तयारे तेमने मार्गमां तृषा लागी, पण पाणीनी आझा देवावालो कोइ दातार मद्यो नही, तेथी तेमणे गंगा नदीने कांठे संथारा उपर बेसी पूर्वजणी मोडुं करीने त्रण नमोश्चुणं कहां ठे. ते उववाइ सूत्रनो पाठः—

तिदंडिएय जाव एगंते एमंति १ ता गंगामहाणइजग्गा-
हित्ति गंगामहाणइजग्गाहित्ता वालुया-संथारए संथरंति १
ता वालुयासंथार डुरुदंति १ ता पुरञ्जानि-मुहा संपत्तियंका
निसणा. करयल जाव कट्टु एवंवयासी नमोबुणं अरिहं-
ताणं जाव संपत्ताणं एमोबुणं समणस्स जगवन्त महावी-
रस्स जाव संपाविउं कामस्स नमोबुणं अमरुस्सप
रिवायगस्स अम्हं धम्मायरियस्स धम्मोवएसगस्स ॥

अर्थः—ति० त्रण दांकी प्रमुख जा० यावत् चौद उपगर्ण ए० एकान्त
ए० ठांके, ठांकीने गं० जेखरुथो हेठा उतरी गंगा नदीनो वेळुमां उ०
आवे गं० गंगा नदीनी वेळुमां आवीने वा० वेळुना संथारा सं० संथरे,
संथारीने वा० वेळुना संथारा उपर दु० बेसे, बेसीने पु० पूर्व दिशा
सामुं मुख राखी सं० पक्षांठी वाली नि० बेठा. क० बे हाथ जोकीने
माथे चंकावी जा० यावत् ए० एम कहेः-न० नमस्कार थाउं अ० सम-
चय अरिहंतने जा० यावत् सं० मुक्तिए पोहोच्या अरिहंतने, सिद्धने,
एम तीर्थकरने अने सिद्धजाने नमस्कार करीने, पठेवलो ए० कमस्कार
होजो सं० श्रमण जगवन्त श्री माहावीरने नाम लइने जा० यावत् सं०
मुक्ति पासवाना कामीने, ए० वली नमस्कार होजो अ० अंमरु परिव्रा-
जकसे ए० अमारा ये० धर्माचार्यने ध० धर्म उपदेशना देणद्वारा अंमरुगुरुने.

જાવાર્ય — હવે જુઠું ! આ પાઠમા સચારો કરતી વેલા, જે હાથ જોતી ઇજાલી કરો મસ્તક નમાવીને એક નમોસ્થુળ તો પહેલા સિદ્ધ જીને કર્યું, ઘીજી નમાથુણ જગવત શ્રી માહાવીર દેવને કર્યું, અને શ્રીજી વારે નમોસ્થુળ નમસ્કાર અમરુજો સન્યાસીને (અમરોપાસક આવકને) પોતાના ધર્માધાર્ય ધર્મ ઉપદેશના દેણહારા જાણીને કર્યું એ જુઠું ! બનમા એકાન્ત જગાએ સચારો કરતો વેલા અરિહત, સિદ્ધની જોડે અમરુજી આવકને પણ નમસ્કાર કર્યો, અને તે સાતસો, પાંચમે દેવગ્રોકે ગયા અને એકાવતારી આરાધોક થયા વણી અમરુજી આવક રુઘર હોય તો મુલાયજાથી કર્યા કહેવાય, પણ અમરુજી રુઘર હાજર નહોતા એ પર પુઠે સચારો કરતા ધર્મ ન જાણે, તો એ અનર્થ પાપનુ કામ કેમ કરે અને સમક્ત કેમ રહે ? કાઢ્યા દો તે વિચારી જોજો વણી આવકના વિનયને ધર્મનુ મૂલ્ય વણું છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જ્ઞાતાજી અધ્યયન પાંચમે તે પાઠ—

તેણકાલેણં તેણસમયેણ થાવચ્છાપુત્તસ્સ સમોસરણ પરિ-
સાનિગ્ગયા સુહસણોવિ નિગ્ગણ. થાવચ્છાપુત્તં વદહ્ નમસહ
વંદિત્તા નમસિત્તા એવવયાસી તુબ્બેણં કિં મુલ્લે ધમ્મે
પણ્ણતે તત્તેણં થાવચ્છાપુત્તે સુદસણેણ એવ વુત્તેસમાણે તં
સુહસણ એવવયાસી સુહસણા ! વિણયમુલ્લેધમ્મે પણ્ણતે સે-
વિય વિણેણ દુવિદ્ધે પણ્ણતે તઠ આગારવિણેય અણગાર-
વિણેય તત્તણં જેસે અણગારવિણે સેણં પચ્ચઅણુધ-
યાઈ સત્તસિલ્લાવયાહ્ એકારસ ઠવાસગ્ગપન્નિમાઠ તત્તણં
જેસે અણગારવિણે સેણ પચ્ચમહ્ધયાહ્ તજજ્ઞા સઘાઠપા
ણાહ્વાયાઠવિરમણં સઘાઠમુપાવાયાઠવિરમણં સઘાઠઅ-
દિન્નાઠાણાઠવિરમણ સઘાઠમેદ્ધુણાઠવિરમણ સઘાઠપરિગ્ગ-
હાઠવિરમણ સઘાઠરાહ્જોયણાઠવિરમણ જાવ મિત્ઠાદંસ-
ણસહ્વાઠવિરમણ દસવિદ્ધે પચ્ચસ્કાળે વારસ ત્તિસ્કપન્નિમાઠ

શ્ચેણં દુવિદેણં વિણયમુલ્લેણં ધમ્મેણં અણુપુલ્લેણં અઠ-
કમ્મપગમીઝં સ્વેત્તા લોહગા પઠ્ઠાણા યવંતિ ॥

અર્થ:—તેં કાલે તેં સમયે થાં યાવરચાપુત્ર સં ત્યાં સોગં-
ધિક્કા નગરીએ આવી યતર્યા (સમોસર્યા). પં પ્રસદા વાંદવા નીસરી. સું
સુદર્શન પણ નિં વાંદવા નિકલ્લો. તે થાં યાવરચાપુત્રને વં વાંદે
નં નમસ્કાર કરે. વં વાંદીને, નમસ્કાર કરીને એ એમ કહે:-તું ત-
મારા કિં ધર્મનો મૂલ શું પં કહ્યો છે? તં તેવોરે થાં યાવરચાપુત્ર સું
સુદર્શનના એ બું એમ કહ્યાથા. તં તે સું સુદર્શનને એવં એમ કહે
સું હે સુદર્શન ! અમારે વિં વિનયમૂલધર્મ પં કહ્યો. સેં તે પણ વિં
વિનય મૂલ ધર્મ તું બે પ્રકારે પં કહ્યો તં તે કહે છે. આં ગ્રહસ્થ
વિનય ધર્મ અને અં અણગાર (યતિનો) વિનય ધર્મ. તં તીહાં જેં
જેતે અં ગ્રહસ્થ વિનય ધર્મ સેં તે પંઅં પાંચ અણુવ્રત સંસં સાત
શિક્ષાવ્રત એ અગ્યાર ડં શ્રાવકનો પરિમા. એ ગ્રહસ્થનો વિનય
ધર્મ. તં તીહાં જેં જે અં (અણગાર) સાધુનો વિનય ધર્મ સેં તે
પંમં પાંચ મહાવ્રત કહ્યાં તં તે કહે છે. સં પાં સર્વથા પ્રાણાતિપાત
જીવ મારવાથી નિવર્તવું તે, સંમું સર્વથા ડુટું બોલવાથી નિવર્તવું તે,
સંઅં સર્વથા અવત્તાદાન લેવાથી (ચોરી કરવાથી) નિવર્તવું તે, સંમેં
સર્વથા મૈથુનથી નિવર્તવું તે, સંપં સર્વથા પરિગ્રહથી નિવર્તવું તે, સંરાં
સર્વથા રાત્રીજોજનથી નિવર્તવું તે જાં યાવત્ મિં ક્રોધ, માન, માયા,
લોજ, રાગદ્વેષ इत्यादિક મિથ્યાત્વ દર્શન શબ્દ્ય અઢારપાપ સ્થાનકથી
નિવર્તવું તે, દં દસ પ્રકારે પં પચ્ચાણ બાં બાર પ્રકારે જિં યતિની
પરિમાનો વિનય ધર્મ ઇં इत्यादિક. તું બે પ્રકારે વિં વિનય મૂલ
ધં ધર્મ અં અનુક્રમે અંઅંપં જ્ઞાનાવરણી આદિક આઠ કર્મની પ્ર-
કૃતિને સ્વં સ્વપાત્રીને લોં લોકાગ્ર પં મોક્ષમથે પ્રતિષ્ઠાન જાં થાય.

જાવાર્થ:—હવે જુઝ ! આ પાઠમાં એમ કહ્યું છે કે, યાવરચાપુત્રે
સુદર્શન શેવને ધર્મનું મૂલ વિનય કહ્યો. તે વિનયના બે જોડ કહ્યા. આ-

गार विनय अने आगार विनय आगार विनय ते आवकनो विनय करवो, अने अणगार विनय ते साधुनो विनय करवो ए जुठ ! ताब आवक धनेनो विनय ते धर्मनु मुख ठे एम कर्णु तेवारे तेरापथी कहे ठे के “आवकना पाच अणुव्रत, त्रण गुणव्रत अने चार शिक्षाव्रत, सामायक, पक्किसण, बोध, चाख, आवि शीखवामे तेने विनय कह्ये ” तेनो उत्तर

हे देवानुप्रीय ! आवकने तो तीर्थंकर, आचार्य, उपाध्याय अने साधुजी ज्ञान शीखवामे ठे ते तमारी केहेणीने सेले तो तीर्थंकर, के वली, आचार्यादिक सर्धने आवकनो विनय करवावासा वनित कह्ये. हे देवानुप्रीय ! शीखवे तेने विनय कह्ये एम केम कहोडो ? विनय तो लघुपद ठे आव्या ठठी उजो थाय, सामो जाय, जाताने पहाँचाके आसन धोठावी आपे, हाथ जोके, शीप नमावे आवि इह विनयमा १३४ जेद कक्षा ठे तेनी शास्त्र सूत्र उववाइ तथा जगवती शतक २५ में ते आगलाथी नमता जावमा रहे तेने विनय कह्ये, अने शीखवामे तेने तो ज्ञानना दातार, गुरु अथवा धर्माचार्य कह्ये इत्यादिक अनेक सूत्र पाठमा आवकनो विनय तथा वदणा नमस्कार करवो कर्णु ठे वली आवकने वदणा-नमस्कार कर्णमा पाप कहे तेने पुठवु के, आवकने वदणा, नमस्कार, विनय करे ते उदयजावमा के क्षयोपशम जावमा ते कहो वली आवक साधर्मि उपर हेत, प्यार तथा सप राखे ते उदयजावमा के क्षयोपशमजावमा ते कहो वली सनतकुमार इजनी पेरे चार तीर्थना ‘ हियाए सुहाए खमाए निसेसाए ’ प्रवर्ते ए गुण उदय जावमा के क्षयोपशम जावमा ते कहो

तेवारे तेरापथी कहे ठे के, हियाए सुहाए केने कह्ये तेनो उत्तर सूत्र जगवतीजीना पदरमा शतके, चार राफराना उष्टान्ते तेमां चोषो पुरुष राफरानो जेदे तेने पुरुषनो हियाएसुहाए यको एयो घुडिए वज्रों ठे, ते ‘ हियाए सुहाए ’ इहा पण जाणजो इहा पण जकिनाइ करे, एयो अर्थ याद, पण साकनोना प्रहार कर्णायो कांइ ‘ हियाएसुहाए ’

નહી થાય. એ વિનય-વંદણા, નમસ્કાર કરવાના પ્રણામ ઉદય જાવમાં કે ક્રયોપશમ જાવમાં ? જો ઉદયજાવમાં કહેશે તો કયા કર્મનો ઉદય છે ? અને એ પ્રણામે અશુભ કર્મ બંધાય તો કયું કર્મ બંધાય ? એ કયા કર્મ બાંધવાના કારણમાં જલે તે નિર્ણય કહો. વલો ચતુર્વિધ શંઘની વૈયાવચ કરવી તો સૂત્રમાં ઘણે ઠામે કહી છે. તમે આટલા સૂત્રના પાઠ ઉત્થાપીને પરિમાધારી પ્રમુખ વિરક્ત શ્રાવકના વિનય, વૈયાવચ, વંદણા, નમસ્કાર, કર્યામાં મતના લીધે પાપ કેમ બતાવો છો ?

વલો તેરાપંથી કહે છે કે, “ સાધુ વસે તે જગ્યામાં તે ઠામે રાત્રે, અરુધિ રાત કે બધી રાત ગ્રહસ્થાને કે શ્રાવકને રાખવો ન કહ્યો, અને રાત્રે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત આવે, એમ સૂત્ર નિષિતના આઠમા ઉદ્દેશમાં કહ્યું છે. ” એ તેમનું (તેરાપંથીનું) કહેવું સૂત્રાર્થના અજાણપણનું છે, કારણ કે નિષિતનો ચૂર્ણિકામાં એ અર્થ એમ કહ્યો છે કે, જે સ્ત્રી તથા પરિગ્રહ સહિત કલેશ કરી તથા રાજ અપ્રાધી ચોર ઇત્યાદિક અપરાધ કરી આવ્યો છે તથા સારંજી, સપરિગ્રહી છે, તેની ના કહી છે. વલો નિષિતમાં તો એમ કહ્યું છે કે, રાત્રે, રાત્રે અને રાત્રે જલો જાણે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત આવે. એનો પરમાર્થ એ છે કે, પોતાના સ્વાર્થે ગ્રહસ્થાને કહે “ તું મારી કને રહે. ” એમ કહીને રાત્રે તો, તથા અનેરા સાધુ તથા ગ્રહસ્થ શ્રાવકને કહે કે, “તમે મારા પાસે ગ્રહસ્થાને રાખો” એમ કહીને રાત્રે તો, તથા કોઈ સાધુ શ્રાવક, ગ્રહસ્થાને રાતના પોતાના સ્વાર્થને અર્થે રાત્રે, ત્યારે એમ જાણે કે “ એ રુઝું કામ કરે છે, મારે વાસ્તે ગ્રહસ્થાને રાત્રે છે; ” એવી રીતે રાત્રે, રાત્રે અને રાત્રે જલો જાણે તો પ્રાયશ્ચિત આવે કહ્યું છે; પણ એમ નથી કહ્યું કે, સાધુ સેહેજ સ્વજાત્રે ગ્રહસ્થાને જલો રહે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત આવે. એ તો સાધુ પોતાના મતલબ કાજે રાત્રે, રાત્રે અને રાત્રે જલો જાણે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે; પણ સેહેજે ધર્મધ્યાન, સામાયક, પોતા, સંવર પ્રમુખ કરે તથા રાત્રે સાધુ જીનો સેવા જાત્રે કરે તેને નિષેધો નથી. તેનો સાચો સૂત્ર ગ્રહસ્થાને ઉદ્દેશો પહેલે તે પાઠ:—

१. नोकप्पइ निग्गंथीण सागारिण अणिसाए वट्ठए ११ क-
 २. प्पइ निग्गंथीण सागारि णिसाए वट्ठए १३ कप्पइ नि-
 ३. ग्गथाण सागारिय णिसायवा अणिसाएवा वट्ठए १४
 ४. नोकप्पइ निग्गंथाणवा सागारिय उवस्सए वट्ठए १५
 ५. कप्पइ निग्गंथाणवा १ अप्प-सागारिय उवस्सए वट्ठए १६
 ६. नोकप्पइ निग्गंथाण इत्थिसागारिय उवस्सए वट्ठए १७
 ७. कप्पइ निग्गंथाण पुरिससागारिय उवस्सए वट्ठए १८
 ८. नोकप्पइ निग्गंथाण पुरिससागारिय उवस्सए वट्ठए १९
 ९. कप्पइ निग्गंथीण इत्थिसागारिय उवस्सए वट्ठए ॥ ३० ॥

अर्थ — नो० न कइये नि० साधवीने सा० प्रतितकार्यो ग्रहस्थनी
 अ० नेआय विना व० रहेवु व० कइये नि० साधवीने सा० प्रतितकार्यो
 ग्रहस्थनी णि० नेआये व० रहेवु क० कइये नि० साधुने सा० प्रतितकार्यो
 ग्रहस्थनी णि० नेआये अ० अनेआये पण व० रहेवु नो० न कइये
 नि० साधुने तथा साधवीने सा० ग्रहस्थनां धन आजर्ण होय तेवा उ०
 स्थानकने विषे व० रहेवु ज्ञान न थाय तथा शका पण आवे जे, पये
 सीधु हशे, माटे एवा स्थानकने विषे न रहेवु क० कइये नि० साध
 साधवीने अ० धन आजर्ण रहित उ० स्थानके व० रहेवु नो० न कइये
 नि० साधुने इ० सागारिकनी स्त्री रहेती होय ते उ० स्थानकने विषे व०
 रहेवु क० कइये नि० साधुने पु० सागारीक पुरुष रहेतो होय (पुरुषपथे
 साधुने पण धर आगण ठे ते मध्ये पुरुषने वस्तु खेता मुक्ता, आख्यानो
 प्रजोग परतो होय तेवो पुरुष त्या रहे) एवा उ० स्थानकने विषे व०
 रहेवु नो० न कइये साधवीने पु० पुरुष रहेतो होय ते उ० स्थानकने
 विषे व० रहेवु व० कइये नि० साधवीने इ० स्त्री रहेती होय ते उ०
 ज्ञाप्राप्तने विषे व० रहेवु

साधार्थ — इहा णम कसु के, स्त्री सहित स्थानक साधवीने कइये,

अने पुरुष सहित स्थानक साधुजीने कढ्ये. ए सूत्र पाठमां ग्रहस्थने जेहुं रहेवुं कछुं. तेवारे तेरापंथी खोटो युक्ति मेखवे ठे के “ ए नेश्राय कही ते स्त्री तथा पुरुष राज करता होय तेनी नेश्राये रहेवुं. ” एम अर्थ करे ठे, पण ते खोटो ठे; कारण के पांच नेश्रायमां राजानी नेश्राय कही ठे. ते राजानी नेश्राये तां साधवी वर्ते ठे ते केम मले ? अने ज्यां स्त्री राज करती होय ते ठामे स्त्रीनी नेश्राये साधु वर्ते ठे ए केम मले ? हे देवानु-प्रीय ! इहां तो ‘उवसए वञ्चए’ उपाश्रयमां जेला रहेवुं ते माटे पाठ कह्यो ठे.

वली तेरापंथी कहे ठे के, “ साधुने पुरुषनी नेश्रायनी जग्या होय अने पुरुषनी आझा होय त्यां रहेवुं; अने साधवीने स्त्रीनी नेश्रायनी आझानी जग्यामां रहेवुं. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्र जगवती शतक बारमें उद्देशे बीजे कछुं ठे के, वीर प्रभुना साध-साधवीने, जयंती आवीका प्रथम स्थानकनो दातार ठे त्यां ‘अरिहंताण पुषसिजायरिण’ एवो पाठ ठे. ते पाठनी नेश्राये तो सुख कढ्ये; अने व्यवहारजीनो ए पाठ तो एक उपाश्रयमां जेला रहेवा आश्रीज ठे. वली वीरप्रभुना निर्वाण काल समयने विषे, अढार देशना राजाए प्रभुनी पासे पोसा कर्या ते केम कढ्य्या ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो तीर्थकर ठे, वास्ते एमने कढ्ये ठे. त्वारे तेरापंथीने वली कहीए के, ए तो प्रभु ठे तेथी तेमने दोष न लागे; पण साधु प्रभुनी पासे ठे तेमने चोमासी प्रायश्चित आवे, ते काम प्रभु केम करे ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ अढार देशना राजाने केम खबर पनी के प्रभुनो निर्वाण समय ठे, तेथी प्रभु पासे आवीने पोसा कीधा ? ” एम पुढे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्र जगवतीना पंद-रमा शतकमां, जगवंते गोशालाने कछुं के, हुं सोल वर्ष सुधी गंधद-स्तिनी पेरे विचरीश, तथा सिंहा अणगारिने सामा पंदर वर्षनो निश्चय बताव्यो. तेथी साध साधवी, आवक आवीका, देवता देवी, नरनारी, सर्व-ए कारण जाणै ठे. तेथी अढार देशना राजाए प्रभु पासे आवीने पोसा कर्या ठे. वली प्रभुए वली देशना सोख पोहोर लगी दीधी, अने

दुःख विपाकना अध्ययन एए सुख विपाकनां एए तथा उत्तराध्ययननां
ठत्रीस परुष्या, ते लोकनो प्रखवा आगख परुष्यां के पोताना मनमेखे
परुष्या ? वार प्रखवा हती के नही ? वखो प्रभु ठदूमस्तपखे बीजे बो-
मासे राजग्रही नगरीना नाखवा पाकामा ततुवाइनो शाखामा रखा ते
शाखाने एक देश जागे गोशाखो आधीने उतरयो ए खेखे साधुकेने
ग्रहस्थ रात्रे रहे तो सुखे कह्ये अनेक सूत्र पाठना न्याय जोतां साधु
ग्रहस्थना जेखो रहे तो रहेवानो नाकारो नथी, अने नपितमा तो स-
आरज्जी, सपरीग्रही तथा अपराधी आभी निषेधु दोसे ठे, अने पोताना
स्वार्थ हेते राखे ते आधो ना कही ठे, पण भावक सामाबक, पोसा,
सवर, धर्मध्यान करताने तो वर्जवो तो कोइ पण सूत्रमा कछु नथी।

वखी तेरापंथीठ, लोकने बेहेकाववाने अर्थे, ग्रहस्थोना जेखारहेहुं
निषेधे ठे, पण पोते तो ग्रहस्थोना जेखारहे ठे माहेखी दुकानमां तो
पोते सुबे अने वारखी दुकानमा भावकोने पोषा सवर करावे ठे एक
खन्कीनी जग्यामां एक शाखामां तो पोते सुबे ठे, अने एक शाखामां
भावकोने पोसा, सामायक तथा सवर करीने सुवाने ठे; अने सुबे त्पारे
कहे ठे के क्षेत्र जुहु ठे हे देवानुप्रोय ! ए तमारी, केहेखीने खेखे तो
एक शाखामां खो रहे, अने एक शाखामां साधुने रहेहुं कह्ये एक ख-
न्कीमा एक शाखामां पुरुष रहे, अने एक शाखामां आरज्जाने रहेहुं
कह्ये, ए पण क्षेत्र जुहु ठे वखो एक शाखामां आरज्जा सुबे, अने एक
शाखामां साधु सुबे, एम पण तमे सुवता हशो, कारण के तमारी
कहेखीने खेखेतो ए पण क्षेत्र जुहु ठे

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ खी रहेती होय ते जग्यामां तो
साधुने सर्वथा रहेनु न कह्ये ” त्पारे हे देवानुप्रोय ! एक शाखामां
साधु सुबे अने एक शाखामा भावक सुबे तेने मतना खीधे क्षेत्र जुहुं
कही पवी जुठी स्थापना केम करोठो ? वखी नपितमा ग्रहस्थने जेखो
राखवांमा प्रायश्चित कछु, तेमज ग्रहस्थने बिहारमां साथे राखे, रखावे
अने राखताने जेखो जाणे तेनु पण प्रायश्चित कछु ठे; अने गोबरामां

ग्रहस्थीने साथे राखे, रखावे अने राखताने जळो जाणे तेने पण प्राय-
श्चित कष्टुं ठे. तमारा साध साधवीज, ग्रहस्थी पोचारवाने आवे तेनी
साथे विहार केम करे ठे ? आदमोने साथे लइने केम फरे ठे ? वखी
ग्रहस्थीने आहारादिक तथा पातरांना रोगान प्रमुखनी दलालीने वास्ते
तथा घर बताववाने वास्ते गोचरोमां साथे केम राखे ठे ? ए चोमासी
प्रायश्चितनां काम केम करे ठे ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “आवक निर्जरा वास्ते पोताना म-
नथी साथे पढोंचारवाने आवे ठे, आदमी मोकळे ठे, पोतानी इच्छाथी
आहारादिकनी दलाली वास्ते तथा घर बताववा वास्ते आवे ठे, तेथो
तेनुं प्रायश्चित आवे नही. ए तो ज्यारे साधु पोताना स्वार्थे पोते आ-
मना जणावीने साथे ले तेनुं प्रायश्चित कष्टुं ठे. ” तेवारे तेमने कहेवुं
के, जेम ए आमना जणावीने साथे ले तेनुं प्रायश्चित कष्टुं ठे, तेम
ग्रहस्थने जेवुं रहेवानुं पण आमना जणावीने पोताना स्वार्थे कहीने
राखे, रखावे तथा राखनाने जळो जाणे तेनुं प्रायश्चित कष्टुं ठे. तमे
मतना लीधे खोटा अर्थ केम करोठो ?

वखी तेरापंथी कहे ठे के, “साधु पोताना हाथे बारणानां कमार
उघामे तथा वासे तेनां पांच माहाव्रत जागे. ” एवां जुठां आल दे ठे,
पण सिद्धान्तमां तो साधुने पोताने हाथे कमार वासवुं उघारवुं कटपे
कष्टुं ठे. शाख सूत्र आचारांग श्रुतबंध बीजे पिंकेखणा अध्ययन
पहेले उद्देशे पाचमे. ते पाठः—

से जिखूवा १ गादावश्कुलस्स दुवारवाहि कंटकवोदियाए
पमिपेहिय पहाए तेसिं पुढामेव उग्गहं अणुणवित्तं अप-
मिलेहिय अप्पमज्जीय नोअवंगुणिच्चवा पविसेजवा निस्क-
मेज्जवा तेसिं पुढामेव उग्गहं अणुणविय पमिलेहिय १ प-
मज्जीय १ ततो संजयामेव अवंगुणेजवा पविसेज्जवा शि-
स्कमेजवा ॥

अर्थ — ते ते जि० साध साधवी गा० ग्रहस्थीना घरना जु०
 छारना जोग (वारणा) क० कटक शिखाए करी प० हांकुं पे०
 देखीने जेइ त्या रहेवाने जे ग्रहस्थनु घर होय, तेनो पु० पहेळां उ०
 अवग्रह आह्वा अणु० अणजाण्या विना पटखे के, तेनो कने अणुह्वा
 माग्या विना अप० वण पकिलेह्वा अप्प० वण प्रमाज्या नो०अ० ते वा
 रणु उघाके नही प० ते घरने विषे प्रवेश करे नही; नि० ते घरची
 निकसे नही ते० ते ग्रहस्थनो पु० पहेळा उ० अवग्रह अणु० तेनीकने
 अनुह्वा मागीने प० पकिलेह्वा पकिलेह्वा ने प० प्रमार्जी प्रमार्जीने त०
 तेवार पढी स० सजति जयणायी अ० ते वारणुं उघाके प० ते घरने
 विषे प्रवेश करे सि० ते घरची निकसे

जावार्थ — इहां एम कष्ट के, साधु विना आह्वाए कंटकबोधीया
 या नांम फॅलसो उघाके नही, विना पकिलेह्वां तथा विना पुंज्यां आहुं
 वे नही, तथा उघाके नही, पण आह्वा सइने पकिलेह्वा पुजीने वासें
 उघाके ए शाख कही जेम जापो चुलीया सहित, तेमं कमांक अजं-
 यणाए तो सर्व स्थानके हिंसा घाय पर जयणाए खोखवा वासवानी
 विधि कही विधि ते आह्वा एमां जे पापे पंरुपे तेने शाख रहस्यना
 अजाण जाणवा

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ जापो नथी, त्यां तो कंटकबोधीया
 कष्टा ठे ते कांटानो डेरो ठे जो जापो होय तो, “ फलीह ” एवो शब्द
 कहेवो जोइए ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! कांटाने शुं पुंजीए ? इहां
 तो जीवघातनुं स्थान यंत्रज ठे ते यंत्र (चुलियानी) विधि कही बली
 जापानु नाम फली शब्द कहे ठे ते मृया जाणवु, कारणके श्री अनु
 योगद्वार सूत्रमा एवी गाथा कही ठे ते गाथाः—

पुष्वमं वामज्जुया, फलिह जुया दुदुहि घवियनिघोसां सि०
 रिवत्तकियवसा, वंदामिलिण चउं विस ॥

ए गाथामा एम कष्ट ठे के, “ फलिह जुया ” अर्गधा सरसीं शुं

જાઉં. ઇત્યાદિક ઘણે ઠેકાણે ફલીહ શબ્દ (અર્ગલા) ઝુંગલનો છે; પણ જે ફલીહ શબ્દ નામા ફલસાનું કહે છે, તે મૃષાવાદી જાણવા. ફલીહ શબ્દ ખાડનું છે, પણ ફલસાનું નથી; અને ફલસા શબ્દે કંટક બોધિકાજ છે. તમે ટીકા, જ્ઞાપ, ચુર્ણિ અવલોકી લેજો. વલી લઘુનિત, વલીનિત પરઠવવા તથા અવાધા ટાલવા વાસ્તે કમાનુ ખોલીને સાધુ માથાપતીના ઘરની બાહાર નીકલે, એવો અધિકાર કહ્યો છે. શાખ સૂત્ર આચારાંગ શ્રુતક્રંધ બીજે, સેજ્યા અધ્યયનને બીજે ઉદ્દેશે. તે પ્રાઠ:—

સે જિરૂખૂવા ૧ ઉચ્ચારપાસવણેણ ઉચ્ચારિજ્ઞમાણે રાગવા વિચાલેવા ગાહાવશ્કુલસ્સ દુવારવાહુ અવંગુણેચા તેણોય તસ્સસંધિચારી અણુપવિસેજ્ઞા તસ્સ જિરૂખૂસ્સ ણોકપ્પઇ એવં વદિત્તેવા અયં તેણે પવિસેજ્ઞા નોપવિસેજ્ઞા ઉવલિયત્તિવા નોવાગ્ગલિયત્તિવા આયવપત્તિવા ણોવાવદ્દ. ણોવાવદ્દ તેણહમં અણેણહમં અયંતેણે અયંતવચ્ચરે અયંદત્તા અયએહં મકાસી તંતવસ્સી-જિરૂખૂ અતેણં-તેણં તિસંકંતિ અહ જિરૂખૂણં પુત્તોવદિઠા એસપઇના ૪ જંતહપ્પગારં ઉવસ્સે નોઠાણંવા ૩ ચેતેજ્ઞા ॥

અર્થ:—સેં તે જિં સાધ સાધવી તે ગ્રહસ્થ સહિત શંસર્ગ વસ્તિને વિષે ઉં વલીનોત, લઘુનીત ઉં અવાધાએ પોહ્યો થકો રાં રાત્રે અથવા વિં અકાલે ગાં ગ્રહસ્થના દું ઘરનું કમાનુ અં ઉઘામે. તેં તે વેલાએ ચોર તં તે દ્વારે ઢિડ્ર દેલો અણું પેસે. તં તે પેસતો દેલો જિં સાધુને ણોં ન કદપે એં એવું બોલતું અં એ તેં ચોર પં પેસે છે અથવા નોંનથી પેસતો નં (લુકા) લુપી રહે અથવા નોંલુપી નથી રહેતો. આં એ ઉપર: થકો ચોર પદે અથવા ણોં નથી પન્તો. ણોં એ બોલે અથવા નથી બોલતો, તેંહં તેણે ચોર્યું અથવા અંહં અનેરે ચોર્યું, અં અથવા તેણે હર્યું, અનેરે હર્યું. અં એ ચોર ઉં ઉપકર્મનો કરણહાર

अ० ए मारणहार हथियार सहित हीसे ठे, अ० एणे ए० इहां म० एम कर्तुं, इत्यादिक साधु वदे नहिं, कारण के एम कहेता ते चोरनो बिचास उपजे, अथवा ते चोर एम कहाणो रीशाणो चको ते साधुने बिशासे इत्यादिक दोष उपजे अथवा जो एम न कहेतो ते ग्रहस्थीना मनमां त० ते तपस्वी साधु अ० चोर नथी तोपण ति० चोरनी शंका आवे ए कारणे अ० अथ हवे जि० साधु पु० पूर्वोपविष्ट तीर्थकर जावित ए० ए प्रतिज्ञा ठे ज० जे त० तथा प्रकारना (तेवा) उ० उपाभये नो० न कायोत्सर्ग, ध्यान, सत्कायादिक बेण करे

जावार्थ — हवे जुठ ! इहां एम कष्ट के, साधु ग्रहस्थीना जेखो रहे तो रात्रे साधुने उच्चार पासवणने वास्ते कमारु उघारुवुं पने ते कमारु उघारुता चोर घरमा पेसे तेवारे साधुने कहेवुं न घटे के “तारा घरमां चोर आवे ठे” जो एम कहे तो चोर रीसाणो थको साधुने मारे अथवा चोरने कोइ मारे, ते माटे न कहेपे एम कष्ट, पण एम न कष्टुं जे “साधुने उच्चार पासवणने काजे कमारु उघारुवु वासवु पने ते कमारु साधुने वासवु उघारुवु कहेपे नहो ते माटे साधु ग्रहस्थीना जेखो न रहे” एम तो नथी कष्ट इहा तो चोरने वास्ते ना कहो ठे जो कमारु उघारुने नही तो चोर शी रातें पेरो ? पण प्रजुए तो कष्ट के, कमारु उघारुने साधु बाहार जाय तेथी पठथानेथो चोर पेले जो कमारु खोलवु उघारुवु न कहपे तो चोर शी रीने पेरो ? रहेधु तो सुखेथी कहरे, पण साधुए चोरनु नाम छेवुं नहो, तेथी साधु त्या न रहे, पण कमारुने तो खोलीने मात्रादिक परठथानो प्रजुए आज्ञा दीधी ठे कदाच कोइ कमारुने अर्थे बज्या कहे, तो तेनो उत्तर “से जिस्कुग जिस्कुणिवा” एवो पाठ ठे ते साधसाधवी बनेने वर्जयाज जोइए, पण इहां तो धननी जग्या चोरादिकने कारणो वर्जी ठे ए साधसाधवी बनेनो जेखो पाठ ठे वर्जी तो बनेने वर्जी थने कमारु खोलवानी वासवानी आज्ञा ठे तो बनेने ठे बनी आज्ञा मागने कमारु खोलीने ग्रहस्थीना घेरे गोचरी जवुं कष्ट हाव सृष्ट वसवेकालाक अध्ययन पांचमे उदेशे पहेले ते गाथा —

पम्पिकुष्ठकुलं नपविसे, मामग्नं परिवर्ज्जए;

अचियत्तं-कुलं नपविसे, चियत्तं पविसे कुलं. ॥ १७ ॥

साणिपावारपिहियं, अप्पणा नावपंगुरे;

कवारं नोपणोलिज्जा, उग्गहं से अज्जाइया. ॥ १८ ॥

अर्थः—प० लोकमां जे निषेध कुल होय अथवा सिद्धांतमां निषेध कुल ठे ते कुले न० (साधु) न पेसे. मा० जे घरनो धणी एम कहे के, मारे घेरे मां आवशो, ते घर प० साधु वरजे. अ० जे कुलने विषे साधु पेसवाथी क्रोध उपजे ते कुले न० साधु पेसे नही. चि० जे कुले साधुना पेसवाथी प्रीती उपजे ते कुले प० साधु पेसे. सा० त्रापमे करी, बस्त्रादिकना (पेच) परुदाए करी बारणुं ढांक्युं होय ते त्रापमादिक अ० आपणपे स्वयमेय पोते ना० उघामे नही. क० कमारु दीधुं होय ते नो० उघामे नही. तेवारे शुं करे? उ० अवग्रह से० ते घरना धणीनी अ० विना जाच्यां न जाय. कारण उपन्ये ठते अवग्रह मांगीने उघामे.

ज्ञावार्थः—इवे जुउ ! आ पाठमां एम कह्युं के, लोकमां तथा सिद्धांतमां निषेदनिक कुलमां साधु प्रवेश न करे, अने घरनो धणी वरजे तथा जे घरमां ग्याथी साधुनो अप्रतित उपजे ते कुलमा साधु न जाय; पण जे घरमां ग्याथी प्रीती उपजे ते घरमां साधु जाय. ते प्रवेश करवानी विधि कहे ठे. सणनुं तापरुं, परेच, के कांबलो बांध्यो होय तो साधु उघामीने मांही जाय नही. तेमज कमारु वास्थुं होय तो ते घरना धणीनी अवग्रह आज्ञा माग्या विना उघामी घरमां जाय नही; पण प्रयोजन होय तो आज्ञा मागीने शणनुं तापरुं, परेच, कांबलो तथा कमारु खोलीने माहे जाय. ए जुउ ! श्री वीतरागदेवे तो कमारु खोलवानी आज्ञा दीधो ठे.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “ सणनुं तापरुं, परेच तथा कांबलो तो पोताना हाथे न खोलवो कह्यो, ते तो आज्ञा मागीने खोले; पण कमारु तो नज खोले. ” तेनो उत्तर, हे देवानुप्रीय ! जो एम ठे तो

“उगहते अजाइया” नु त्रीजु पद कहेवु ओइए अने “कमारु नो पबो सिज्जा” ए चोथुं पद कहेवु जोइए, पण जगवते तो शणनु तापहुं परेच, काबखो अने कमारु, त्रणे विना आझाए खोखवानी निषेध कीधी, अने चोथापदमा त्रणेनी आझा मागीने खोखवु कष्टु तमे मतना छीधे आधा पाठा खोटा अर्थ केम करो ठो ?

तेवारे वखी तेरापथी कहे ठे के “एतो उघाके कमारे साधुजी माहे गया होय अने पावु आरु आवी गयु होय तो आझा मागीने कमारु खोखीने पाठा बाहार नीकखे ए निकखवा आओ ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! कोइ एकखी स्त्री साधुनु रुप देखीने मोहने बरो आरु कमारु वासी दे, तथा कोइ साधुना छेपीए आरु कमारु हीधु होय ते खोखीने बाहार नीकखवानी आझा आपे नही हवे तमारी के-हेणीने छेखे आझा विना खोखवानी जगवतनी आझा नथी हवे एकखी स्त्री थकां बध कमारुथी जेछाज रहे के आझा विना खोखीने बाहार निकखे ते कहो तेवारे कहे ठे के “एकखी स्त्री थका, ग्रहस्थना भरमा वासे कमारे क्षणमात्र रहेवु न करुपे ” त्वारे हे देवानुप्रीय ! नी कखती वखते आझा मागी आरु खोखवानो शु प्रयोजन रह्यो ? त्वां तो आझा दे तोपण कमारु खोखीने नीकखवु अने न दे तोपण निकखवु, वास्ते एतो धरमा जवाना वखतनोज पाठ ठे - -

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “जो प्रजुए कमारु खोखवानी आझा दीधी ठे, तो ग्रहस्थीना घेरे गयाथी आरु कमारु देखी पाठा केम फरोठो ? आझा छइने माहे केम नथी जता ? ” तेनो उत्तर हे देवा नुप्रीय ! प्रजुए वखो ते पाठ तो प्रमाण ठे आझा छइने खोखीने जावु करुपे, पण आचार्योए व्यषद्वार घाप्पो ठे के, ग्रहस्थीने घेरे आरु कमारु खोखापवु नही, केमके ग्रहस्थो अजयणायां ग्वाले, तथा आझा मागे तेवारे उघाके मांहीके घोखे, तथा कोइ आझा बेचामा समजे, कोइ न समजे, तथा बाहारथी कोइ ग्रहस्थे आझा दीधी, अने साधु खोखीने मांही गया, अने आगस्र श्री आद्रिक वेमरजादा पेगो होय, तथा कोइ

हेष पामे इत्यादिक कारणोथी ग्रहस्थीने घरे आरुं कमारु न खोलावतुं; पण प्रजुए कहुं ते रीते होय तो खोलतुं कटपे. वलो प्रजुए आहार करवो कह्यो ठे, पण अपवास करे तो अवगुण न थाय; तेम ग्रहस्थीने घरे कमारु न खोलावे तो शुं ? ए पाठ जुठो कहेवाशे ते कह्यो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “जेम आहार करवो कह्यो ठे, पण अपवास करे तो गुण थाय; तेवी रीते अमे कमारु वासतुं, खोलतुं ठोरुं तेमां अवगुण शुं थयो ? ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रोय ! जगवंते आहार करवो कह्यो ठे, तेम अपवास पण करवो कह्यो ठे. हवे आहार ठोरीने अपवास करे तो मोटो लाज ठे; पण अपवास करीने एम कहे के, “जे कोइ साधु आहार करे तेमां साधुपणुं नही.” एम कहे तेने जुठाबोला अनंत संसारी कहीए. तेम तमे कह्यो ठो के, हमे तो कमारु वासतुं जरुं ठांरुं ठे, अने बीजा कोइ साधु कमारु उघाके, वासे तेनां पांच माहाव्रत जागे. एवां तीर्थकरनां वचन उत्थापीने जुठां आल यो ठो, तेथी तमने ठोड्यानो तो गुण नथी; पण अनंत संसार वधशे अने बोध बीज पण अनंते काले मलतुं डुर्लज थाशे; केमके तमे तीर्थकर देवना वचनना उत्थापक ठो.

वली साधुने कमारु उघारुं निषेधे तेने पुठुं के, आरजाने कमारु वासतुं उघारुं, साधु विना न्यारुं क्यां कहुं ठे ? केमके माहाव्रत तो साध, साधवीने सरखां ठे. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “बृहत् कल्पमां साधुने कमारु न वासतुं, अने आरजाने तो वासतुं चाह्युं ठे.” एवुं सूत्रनुं जुठुं नाम ले ठे. ते बृहत्कल्पना पहेला उद्देशानो पाठः—

नोकप्पइ निगंथिणं अवंगुयदुवारिय उवस्सए वण्णए. एगं पणारं अंतो किञ्चा एगंपणार वाहिकिञ्चा उहाडिय चिल्लि-
मिल्लीयागंसि एवणु कप्पइ वण्णए. कप्पइ निगंथाणं
अवंगुय दुवारिय उवस्सए वण्णए ॥

“ જગદ્દેવે અજાણ્યા ”નું ત્રીજું પદ કહેવું જોઈએ અને “ કમારુનો પશો સિદ્ધા ” એ ચોથું પદ કહેવું જોઈએ, પણ જગવતે તો શણનું તાપડું પરેષ, કામલો અને કમારુ, ત્રણે વિના આજ્ઞાપ્ત સોલવાની નિષેધ કીધી, અને ચોથાપદમાં ત્રણેની આજ્ઞા માગીને સોલવું કહ્યું તમે મતના લીધે આજ્ઞા પાઠા સોટા અર્થ કેમ કરો છો ?

તેવારે વહી તેરાપથી કહે છે કે “ યતો ઇધાને કમારુ સાધુગ્રી માંદે ગયા હોય અને પાઠુ બ્રાહ્મ આવી ગયું હોય તો આજ્ઞા માગીને કમારુ સોલોને પાઠા બાહાર નીકલે એ નિકલવા આશ્ચર્ય છે ” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુગ્રીય ! કોઈ એકલી સ્ત્રી સાધુનું રૂપ દેહીને મોહને વશો બ્રાહ્મ કમારુ ઘાસી દે, તથા કોઈ સાધુના દેખીએ બ્રાહ્મ કમારુ રૂપ હોય તે સોલોને બાહાર નીકલવાની આજ્ઞા આપે નહીં હવે તમારી કે દેહીને લેલે આજ્ઞા વિના સોલવાની જગવતની આજ્ઞા નથી હવે એકલી સ્ત્રી થકા વધ કમારુથી જોવાનું રહે કે આજ્ઞા વિના સોલોને બાહાર નીકલે તે કહો તેવારે કહે છે કે “ એકલી સ્ત્રી થકા, મદસ્થના બ રમા વાસે કમારુ કાળમાત્ર રહેવું ન કહ્યું ” સ્યારે છે દેવાનુગ્રીય ! ની કસતી વચ્ચે આજ્ઞા માગી બ્રાહ્મ સોલવાનો શુ પ્રયોજન રહ્યો ? જો તો આજ્ઞા દે તોપણ કમારુ સોલોને નીકલવું અને ન દે તોપણ નીકલવું, વાસ્તે યતો ઘરમા જવાના વચ્ચેનોજ પાઠ છે -

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ જો પ્રજ્ઞા કમારુ સોલવાની આજ્ઞા દીધી છે, તો મદસ્થના ઘેરે ગયાર્થી બ્રાહ્મ કમારુ દેહી પાઠા કેમ કરો છો ? આજ્ઞા લઈને માંદે કેમ નથી જતા ? ” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુગ્રીય ! પ્રજ્ઞા કહ્યો તે પાઠ તો પ્રમાણ છે આજ્ઞા લઈને સોલોને જાણ કહ્યું, પણ આચાર્યોએ વ્યવહાર ધાખ્યો છે કે, મદસ્થને ઘેરે બ્રાહ્મ કમારુ સોલવાનું નહીં, કેમકે મદસ્થો અજ્ઞાણથી લેલો, તથા આજ્ઞા માગે તેવારે ઇધાને મોંદોને લેલો, તથા કોઈ આજ્ઞા ઘેવામાં સમજે, કોઈ ન સમજે, તથા બાહારથી કોઈ મદસ્થે આજ્ઞા દીધી, અને સાધુ સોલોને માંદે ગયા, અને આગલ સ્ત્રી આદિક વેમરજાદા ઘેરો હોય, તથા કોઈ

ज्ञावार्थः—हवे इहां एम कहुं ठे के, साधवीने चौटा, शेरीने विषे, बे मार्ग मले त्यां, त्रण मार्ग मले त्यां, बे हाटनी वचाले, इत्यादिक सात स्थानकने विषे रहेवुं न कट्टे; अने इत्यादिक स्थानकने विषे साधुने रहेवुं कट्टे कहुं ठे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो साधुने चौटामांज रहेवुं कट्टे, बीजे ठेकाणे रहेवुं नज कट्टे. वली वृहत् कट्टना बीजा उद्देशामां, पांच बोल साधवीने न कट्टे, अने साधुने कट्टे कहुं ठे. ते पाठः—

नो कप्पइ निग्गंथीणं अह आगमण गिहंसिवा वियम-
गिहंसिवा वंसिमुलंसिवा रुक्कमुलंसिवा अज्ञावगासियं
सिया वड्डए. कप्पइ निग्गंथाणं अहआगमण गिहंसिवा
वियमगिहंसिवा वंसिमुलंसिवा रुक्कमुलंसिवा अज्ञावगा-
सियं सिवा वड्डए.

अर्थः—नो० न कट्टे नि० साधवीने अ० अथ आ० पंथी आवी उतरता होय गि० ते घरने विषे वि० चार दिशाए उघाहुं वं० वांसना खपेकाना मुखे रु० वृहना मुखे अ० कांडक ढांकीने बाकी उघानी खघु जित (कोइ मांही उतरी आवी ते माटे) ए ठामे व० रहेवुं. क० कट्टे नि० साधुने अ० अथ हवे आ० पंथी आवो उतरता होय गि० ते घरने विषे वि० चारे दिशाए उघाहुं वं० वांसना खपेकाना मुखे रु० वृहना मुखे अ० कांडक ढांकी बाकी उघानी खघु जिते (कोइ मांहे उतरी आवे ते माटे) एवे ठामे व० रहेवुं.

ज्ञावार्थः—हवे जुउं ! ज्यां पंथी आवीने उतरता होय ते घरने विषे, चार दिशे उघाहुं होय त्यां, वांसना खपेकाना मुखे, वृहना मुखे, अने कांडक ढांक्युं कांडक उघाहुं उठो जित इत्यादिक स्थानकने विषे साधवीने रहेवुं न कट्टे; अने साधुने इत्यादिक स्थानकने विषे रहेवुं कट्टे. हवे तमारी केहेणीने लेखे तो ज्यां पंथी उतरता होय ते स्थानके यावत् वृहना मुखेज साधुने रहेवुं कट्टे, बीजी जग्याए न कट्टे; अने

અર્થ—નોં ન કહ્યે નિં સાધવીને અં અંગારે (ઠધાને બાર પો) ણ સ્થાનકને વિષે વં રહેવું એ એક કમો (પરુવો) અં માંથી બાંધે એ એક કમો વાં બાહાર બાંધે ણ બાંધીને રહે ચિં ચેલ બલ ની ચિલમણી (પરેચ) રાલે અવશ્ય એ ણી વિધે કં રહેવું કહ્યે કં કહ્યે નિં સાધુને અં ઠધાને બારણે ણ ણપાશ્રયે વં રહેવું

જ્ઞાપાર્થ—ફદા તો એમ કહ્યું છે કે, સાધવીને ઠધાને બારણે રહેવું ન કહ્યે, પણ એક પરુવો માહે અને એક પરુવો બાહાર બાંધીને રહેવું કહ્યે એમ ચૌદમા સૂત્રમા કહ્યું છે, અને પવરમા સૂત્રમાં કહ્યું છે કે, સાધુને ઠધાને બારણે રહેવું કહ્યે, પણ એમ નથી કહ્યું કે, સાધુને કમાન વાસવું ન કહ્યે ફદાતો એમ કહ્યું છે કે, ઠધાનું સ્થાનક મહે તો આરજાને પટેલી બાંધીને રહેવું કહ્યે અને સાધુને પટેલી બાંધ્યા વિના રહેવું કહ્યે હવે તમે કહોઠો કે “અંગારે કહ્યે કહ્યું તેથી વાસવું ન કહ્યે” પણ વ્રહ્મકલ્પના પહેલાં ઠધેશામા એવી રીતના બધા બોલ કહ્યા છે કે, સાધવીને ન કહ્યે અને સાધુને કહ્યે તે પાઠ—

નો કપ્પઠ નિગ્ગયીણં આવણગિહસિવા રથામુહસિવા સ-
ધામ્માસિવા તિક્કસિવા ચન્નકસિવા ચચરસિવા અતરાવ-
ણસિવા વઠ્ઠણ કપ્પઠ નિગ્ગયાણ આવણગિહસિવા રથા-
મુહસિવા સધામ્માસિવા તર્કસિવા ચન્નકસિવા અતરાવવ-
ણસિવા ચચરસિવા વઠ્ઠણ ॥

અર્થ—નોં ન કહ્યે નિં સાધવીને આં હાટ પોટાને વિષે રં શેરીના રસ્તા માઢી સં સીંધોળાને આકારે ધે પથને વિષે તિં ત્રીકને વિષે ચં ચૌપથને વિષે ચં ઘણીયાટ એકઠી મહે ત્યાં અં બે હાટની બધાલે વં રહેવું કં કહ્યે નિં સાધુને આં હાટ પોટાને વિષે રં શેરીના રસ્તામાં સં સીંધોળાને આકારે ધે પથને વિષે તં ત્રિકને વિષે ચં ચૌપથને વિષે ચં ઘણી યાટ એકઠી મહે ત્યાં અં બે હાટની બધાલે વં રહેવું

વલી સાધુને કમારુ વાસવું ઝઘારવું ઝથાપે છે, તેને પુઠોણ કે, આરજાને પણ વ્રહ્મતકલ્પમાં કમારુ દેવું તો કહ્યું નથી. ત્યાં તો બે પ્રેચ વાંધીને રહેવું કહ્યું છે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ સાધવીને શી-લ્લની રક્ષા માટે, કમારુ ન હોય તો પ્રેચ વાંધીને રહેવું કહ્યું છે, પણ કમારુ ઝઘારવા વાસવાનો ના નથી કહ્યો. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! શીયલ તો સાધ સાધવી બંનેને સરખુંજ છે. સાધુને પણ શીયલની જતના માટે નવ વારુ કહી છે. પહેલી વારુમાં સ્ત્રી, પસુ અને પંચગ રહિત સ્થા-નક સેવવું કહ્યું, ત્રીજી વારુમાં એક આસન વજરું અને પાંચમીમાં ત્રિત-પ્રેચને આંતરે રહેવું વર્જ્યું. હવે જુઝ ! કમારુ વિના, મદનો ઠકી સ્ત્રી તથા કુતરી પ્રમુખ જેલી આવીને સુવે તો વારુ શીરીતે રહે ? માથા હોતે વીચારી જોજો.

વલી તેરાપંથી કહે છે કે “ આરજાને કમારુ વાસવું કહ્યું છે. ” તેને કહીયે કે, પ્રજુની આજ્ઞા તો પ્રેચ વાંધીને રહે તોપણ પલાય છે. હવે તમારી કેહેણીને લેખે કમારુ વાસવાથી પેહેલું માહાવ્રત જાગે, ત્યારે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું રાખવું એમાં શી અધિકાઈ ? માહાવ્રત તો પેહેલું અને ચોથું સરખાંજ છે. વાસ્તે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું માહાવ્રત રાખવું એવો આજ્ઞા પ્રજુ કદો આપેજ નહીં. વલી શીયલ જાગવાને કોઈ અનાય તો કોઈ કર્મના જોગે કોઈ વચ્ચેજ આવે, અને પરવશપણે શીયલ જાગે એવું કામ તો કવચિતજ પડે; પણ કમારુ વા-સીને જાણી જાણીને રોજ રોજ પેહેલું માહાવ્રત જાગે તેનો પરલોક શીરીતે સુધરશે ? તમારી કેહેણી એ છે કે, પ્રજુની આજ્ઞાથી કામ કર-તાં જીવ મરે તોપણ વ્રત જાગે નહીં. વલી “ચોથું માહાવ્રત મારે રાખવું, જીવની હિંસા થતી હોય તો જલે થાય ” એવી રોતની શ્રદ્ધા હોય તો એ ડઘાન્તે આરજા અટવીમાં ગઈ, તેવારે કોઈ અનાયે આવીને એક સાધવીનો હાથ પકડ્યો. તેવારે બાકીની સાધવીનું મલને શીયલ રા-ખવાને વાસ્તે તે પુરુષને ટુંપો દઈ માર્યો. તે તમારી શ્રદ્ધાને લેખે, નિત્યનું શીયલ રાખવાને કારણે કમારુથી હિંસા તો કરતી અને કાનો કંથવા

તમે તો પૂર્વોક્તની પ્રતિપક્ષિ જગ્યા જોગવો ઠો એ કેવો રીતે ઢેકે
 કહો વહી સાધવીને ધિકટ (ડુર્લજ) વેશને વિષે વિહાર કરવો ન
 કહ્યે, અને સાધુજીને કહ્યે હવે તમારી કેહણીને છેલ્લેતો સાધુને
 સુલજ દેશમાં ન રહેવું જોઈય વહી એકલી સાધવીને વિહાર કરવો
 ન કહ્યે, અને સાધુજીને એકલા વિહાર કરવો કહ્યે હવે તમારી કે
 હેણીને છેલ્લે સાધુએ બધા સાધુમાં રહેવું ન જોઈય તેમજ સાધવીને
 અટવીને વિષે રહેવું ન કહ્યે અને સાધુને અટવીને વિષે રહેવું કહ્યે
 એ પણ તમારી કેહેણીને છેલ્લે તો સાધુને અટવીમાજ રહેવું જોઈય
 પણ વસ્તીમાં કે ગામમાં રહેવું ન જોઈય વહી પુરુષ રહેતો હોય તે
 જગ્યામાં સાધવીને રહેવું ન કહ્યે, અને સાધુને તે જગ્યામાં રહેવું કહ્યે
 તે પણ તમારી કેહેણીને છેલ્લે તો સાધુને સુની જગ્યામાં ન રહેવું જોઈય
 વહી બ્રહ્મત્કરુપના પાંચમા ઉદેશમાં કહ્યું છે કે, સાધુને ઠપાની
 વાંકીનો, રજોહરણો કહ્યે, અને સાધવીને ન કહ્યે તે પણ તમારી કેહે
 ણીને છેલ્લે તો સાધુને ઠપાની વાંકીનોજ રજોહરણો રાલ્લવો જોઈય
 તેમ કહો ઠો કે, સાધવીને અજંગદાર ન કહ્યે, અને સાધુને કહ્યે
 એ પાઠ વાંસે કમારુ ઠપાયે તેને અટવી આલિકને વિષેજ રહેવું, ગામને
 વિષે ન રહેવું, એ બોલ પણ પ્રમાણ કરવા જોઈય પણ હે વેવાનુગ્રીય!
 એ પાઠ તો એમ છે કે, જો ગામ નગર ન હોય તો સાધુને અટવીમાં
 રહેવું કહ્યે, અને જગ્યા ન મહે તો, વૃક્ષ હેઠે રહેવું કહ્યે, ઇત્યાદિક
 સર્વ બોલ કારણે કામ પચ્યાથી સાધુને કહ્યે કહ્યા છે, અને આરજાને
 કારણે કામ પચ્યાથી પણ ન કહ્યે, મોરું વેહેલું સજાવિક પચ્યા પછ
 વસ્તીમાજ જઈને રહેવું કહ્યે એમ સર્વે બોલ જાણવા ઠપાયે કરીને
 રહેવું પણ આરજાને એ બોલે કામ પચ્યાથી પણ ન કરવા, અને સાધુને
 કામ પચ્યાથી કહ્યે કહ્યા છે તેમજ કમારુ ન હોય તો અજંગદારે કહ્યે
 એમ કહ્યું છે જો કમારુ વાસવું ઠપાકવું ન કહ્યે તો “ નોકપ્પઈ નિ
 ગંગ્રાણે સંકારા ઉવસંય વંઠય ” એવો પાઠ જોઈય, પણ પ્રજ્ઞા તો
 કમારુ વચ્ચું નથી, અને જે ધરજે છે તે પ્રેમ ડુકાયા વર્જે છે.

વલી સાધુને કમારુ વાસવું ઝઘારુવું ઝત્યાપે છે, તેને પુઠોળ કે, આરજાને પણ વ્રહ્મતકલ્પમાં કમારુ દેવું તો કહ્યું નથી. ત્યાં તો બે પ્રેચ બાંધીને રહેવું કહ્યું છે. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “સાધવીને શી-લ્લની રક્ષા માટે, કમારુ ન હોય તો પ્રેચ બાંધીને રહેવું કહ્યું છે, પણ કમારુ ઝઘારુવા વાસવાનો ના નથી કહ્યો.” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! શીયલ તો સાધ સાધવી બંનેને સરખુંજ છે. સાધુને પણ શીયલની જતના માટે નવ વારુ કહી છે. પહેલી વારુમાં સ્ત્રી, પસુ અને પંરુગ રહિત સ્થા-નક સેવવું કહ્યું, ત્રીજી વારુમાં એક આસન વજર્યું અને પાંચમીમાં ત્રિત-પ્રેચને આંતરે રહેવું વર્જ્યું. હવે જુઠું ! કમારુ વિના, મદનો ઠકી સ્ત્રી તથા કુતરી પ્રમુખ જેલી આવીને સુવે તો વારુ શીરીતે રહે ? નાશા હોતે વીચારી જોજો.

વલી તેરાપંથી કહે છે કે “આરજાને કમારુ વાસવું કહ્યું છે.” તેને કહોયે કે, પ્રજુની આજ્ઞા તો પ્રેચ બાંધીને રહે તોપણ પલાય છે. હવે તમારી કેહેણીને લેલે કમારુ વાસવાથી પેહેલું માહાવ્રત જાગે, ત્યારે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું રાખવું એમાં શી અધિકાઈ ? માહાવ્રત તો પેહેલું અને ચોથું સરખાંજ છે. વાસ્તે પેહેલું માહાવ્રત જાંગીને ચોથું માહાવ્રત રાખવું એવો આજ્ઞા પ્રજુ કદી આપેજ નહીં. વલી શીયલ જાગવાને કોઈ અનાર્ય તો કોઈ કર્મના જોગે કોઈ વલ્લતેજ આવે, અને પરવશપણે શીયલ જાગે એવું કામ તો કવચિતજ પડે; પણ કમારુ વા-સીને જાણી જાણીને રોજ રોજ પેહેલું માહાવ્રત જાગે તેનો પરલોક શીરીતે સુધરશે ? તમારી કેહેણા એ છે કે, પ્રજુની આજ્ઞાથી કામ કર-તાં જીવ મરે તોપણ વ્રત જાગે નહીં. વલી “ચોથું માહાવ્રત મારે રાખવું, જીવની હિંસા થતી હોય તો જલે થાય ” એવી રીતનો શ્રદ્ધા હોય તો એ ડઘાન્તે આરજા અટવીમાં ગઈ, તેવારે કોઈ અનાર્યે આવીને એક સાધવીનો હાથ પકડ્યો. તેવારે બાકીની સાધવીનું મલ્લોને શીયલ રા-ખવાને વાસ્તે તે પુરુષને ટુંગો દઈ માર્યો. તે તમારી શ્રદ્ધાને લેલે, નિત્યનું શીયલ રાખવાને કારણે કમારુથી હિંસા તો કરતી અને કામો કંથવા

મારતી, અને આજ શીયલ રાણવાને વાસ્તે એક પુરુષની ઘાત કરી ત
મારી કેદેણીને લેલે એ આરજાને કિંચીતમાત્ર પ્રાયશ્ચિત આશુ ન
જોઈએ તેવારે તેરાપથી, જવાબ દેવાની શક્તિ નહિં તેથી ક્રોધ કરે,
પણ મુરલ્ય એમ ન સમજે કે, પ્રજુએ તો કમાઈ સ્વોલ્લવા વાસવાની સાથ
સાધવી ધનને આજ્ઞા આપી છે જો કમાઈ ન હોય તો આરજાને પ્રેષ
ધાંધીને રહેવું અને સાધુને ઇધારામાં રહેવું કહ્યે, પણ પ્રજુએ એમ નથી
કહ્યું કે, સાધવીએ તો હીંસા કરવી અને સાધુએ ન કરવી સાથસાધવી
ધંનેને જયણાથી કામ કરતાં કિંચીત માત્ર પ્રાયશ્ચિત નથી હવે પ્રજુનાં
વધન ઇત્યાપીને પોતાની ઇચ્છા સ્થાપવાને કારણે કમાઈ ઇત્યાપે છે તે
અનત સત્સાર વધારે છે વલો જે જગ્યામાં ધાન્ય તથા સુલ્કની પ્રમુલ
પહ્યા હોય તથા મવીરા પ્રમુલના ઘના ઇધારા હોય તે જગ્યામાં સા
ધુને ઇતરવું કષ્ટ શાસ્ત્ર સૂત્ર વૃહત્કલ્પ ઇદેશે બીજે તે પાઠ —

ઊવસ્તયસ્સ અંતોવગ્ગાએ સાલ્લાણિવા વિહિણિવા મુગ્ગા-
ણિવા માસાણિવા તિલ્લાણિવા કુલ્લિયાણિવા ગોધૂમાણિવા
જવાણિવા ઊલ્લિતાણિવા વિલ્લિતાણિવા વિકિન્નાણિવા
વિપ્પકીનાણિવા નોકપ્પહ નિગ્ગથાણંવા ૧ આહાલદમવિ
વઠ્ઠએ ॥ અહપુણ એવજાણેજા નોઊલ્લિતાહ ૪ રાસિકમા-
ણિવા પુજકમાણિવા જિત્તિકમાણિવા કુલ્લિયકઢાણિવા
લઠિયાણિવા મુલ્લિયાણિવા પિહીયાણિવા કપ્પહ નિગ્ગથા-
ણવા ૨ હેમત ગિમ્હાસુ વઠ્ઠએ ॥ અહપુણ એવજાણેજા
નોરાસિકમાહ નોપુજકમાહ નોજિત્તિકમાહ નોકુલ્લિયકમાહ
કોઠાલ્લિતાણિવા પલાલ્લિતાણિવા મલાલ્લિતાણિવા માલાલ્લિતા-
ણિવા ઊલ્લિનાણિવા વિલ્લિતાણિવા લઠિયાણિવા મુલ્લિયા-
ણિવા પિહીયાણિવા કપ્પહ નિગ્ગથાણવા ૨ વાસાવાસં
વઠ્ઠએ ॥ ઊવસ્તયસ્સ અંતોવગ્ગાએ સુરાવિયન કુન્નેવા

सोविरवियडकुंजेवा उवणिस्मितेसिया नोकप्पइ निगंथा-
 णंवा ९ अहालंदमवि वढए; हुरत्थाए उवस्सयं पमिले-
 हमाणे नोलजेज्जा एवंसेकप्पइ एगरायंवा दुराइंवा वढए.
 नो से कप्पइ परं एगरायंवा दुराइंवा वढए; जेतढ एग-
 याउवा दुरायाउवा परंवसेज्जा सेसंतरा ठेएवा परिहारेवा
 ॥१॥ उवस्सयस्स अंतोवगमा सीउदग वियडकुंजेवा उ-
 सिणोदग वियडकुंजेवा उवनिस्मितेसिया नोकप्पइ नि-
 गंथाणंवा ९ अहालंदमवि वढए; हुरत्ताय उवस्सयं
 पमिलेहमाणे नोलजेज्जा एवंसे कप्पइ एगरायंवा दुरायंवा
 वढए; नो से कप्पइ परं एगरायंवा दुरायंवा वढए. जेतढ
 एगरायाउवा दुरायाउवा परंवसेज्जा सेसंतराठेएवा परिहा-
 रेवा ॥३॥ उवस्सयस्स अंतोवगमाए सव्वराइए जोइज्जी-
 याएवा नोकप्पइ निगंथाणंवा ९ अहालंदमवि वढए;
 हुरत्ताय उवस्सयं पडिलेहमाणे नोलजेज्जा एवंसेकप्पइ
 एगरायंवा दुरायंवा वढए. नोसेकप्पइ परं एगरायाउवा
 दुरायाउवा वढए. जेतढ एगरायाउवा दुरायाउवा परंवेज्जा
 सेसंतराठेएवा परिहारेवा ॥४॥ उवस्सयस्स अंतोवगमाए
 सव्वराइए पइवे पदीवेज्जा नोकप्पइ निगंथाणंवा ९ अ-
 हालंदमवि वढए; हुरत्ताय उवस्सय पमिलेहमाणे नोल-
 जेज्जा एवंसेकप्पइ एगरायंवा दुरायंवा वढए. नोसेकप्पइ
 परं एगरायाउवा दुरायाउवा; परंवसेज्जा सेसंतराठेएवा
 परिहारेवा ॥५॥ उवस्सयस्स अंतोवगमाए पिंनएवा लोय-
 एवा खीरंवा दधिंवा नवणियंवा सप्पिंवा तेदंवा फाणियंवा
 पुयंवा संकुलंवा सिहरणिवा उक्किताणिवा ४ नोकप्पइ

भारती, अने आज शीयल राखवाने वास्ते एक पुरुषनी घात करी त मारी केहेणीने लेखे ए भारजाने किंचीतमात्र प्रायश्चित आबु न जोइए तेधारे तेरापची, जबाब देवानी शक्ति नहिं तेची क्रोध करे, पण मुख्य एम न समजे के, प्रजुए तो कमारु खोखवा वासवानी साध साधवी धनने आझा आपी ठे जो कमारु न होय तो भारजाने प्रेक्ष धाधीने रहेवुं अने साधुने उघाकामा रहेवुं कटपे, पण प्रजुए एम नची कष्टुं के, साधवीए तो हींसा करवी अने साधुए न करवी साधसाधवी धनेने जयणाची काम करतां किंचीत मात्र प्रायश्चित नची हवे प्रजुनां वचन उठ्यापीने पोतानी अरु स्थापवाने कारणे कमारु उठ्यापे ठे ते अनत संसार धधारे ठे वखो जे जग्यामा धान्य तथा मुख्यनी प्रमुख पक्ष्यां होय तथा मदीरा प्रमुन्नना घना उघाका होय ते जग्यामां सा धुने उतरवुं कष्टु शास्त्र सूत्र बृहत्कल्प उदेहो धीजे ते पाठ —

उवस्सयस्स अतोवगमाए साल्लाणिवा विहिणिवा मुग्गा-
णिवा मासाणिवा तिह्वाणिवा कुलत्थाणिवा गोधूमाणिवा
जवाणिवा उक्किताणिवा विक्किताणिवा विकिन्नाणिवा
विप्पकीनाणिवा नोकप्पइ निग्गथाणवा ९ आदासदमवि
वत्तए ॥ अइपुण एवजाणेजा नोउक्किताइ ४ रासिकम्भ-
णिवा पुजकमाणिवा जित्तिकमाणिवा कुलियकडाणिवा
खवियाणिवा मुदियाणिवा पिहीयाणिवा कप्पइ निग्गंथा-
णवा ९ हेमत गिम्हासु वत्तए ॥ अइपुण एवजाणेजा
नोरासिकमाइ नोपुजकमाइ नोजित्तिकमाइ नोकुलियकम्भइ
कोछाउत्ताणिवा पछाउत्ताणिवा मचाउत्ताणिवा माछाउत्ता-
णिवा उछिन्नाणिवा विछिन्ताणिवा खवियाणिवा मुदिया-
णिवा पिहीयाणिवा कप्पइ निग्गथाणवा ९ वासावासं
वत्तए ॥ उवस्सयस्स अतोवगमाए सुरावियन कुजे वा

बुढायीं ठे, वि० बारणां माटीथी लीप्यां ठे, ख० उपर रेखा कीधी ठे, सु०
 मों उपर मुझा कीधी ठे अने पि० लुगमे बांधी ठे, एवे स्थानके कटपे नि०
 साधु साधवीने वा० चोमासे व० रहेवुं. उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 सु० मदिराना अचेत कुंज सो० खाटा मदीराना अचेत कुंज उ० ग्रह-
 स्थे मुक्या ठे, तेवा स्थानके नो० न कटपे नि० साध साधवीने अं०
 हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० रहेवुं. हु० बाहार
 बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां थकां नो० जो बीजुं स्थानक न मखे
 न पामे तो ए० एम पूर्वोक्त स्थानकमां क० कटपे ए० एक रात्री दु०
 बे रात्री व० रहेवुं (जरूर कारणे). नो० न कटपे तेमने प० उपरान्त ए०
 एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं; कारण के जे० जे तीहां ए० एक रात्री
 दु० बे रात्री प० उपरान्त वसे तेने से० तेटला दीनना ठे० चारित्रनो
 ठेद प० ते विशेष प्रायश्चित आवे ॥ १॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां सि०
 शीतल पाणी वि० अचेत पाणीना कुंज उ० उंना पाणीना वि० कुंज
 अंधोल करवाना उ० मुक्या थाप्या होय, तीहां नो० न कटपे नि० साधु
 साधवीने अं० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० वसवुं.
 हु० बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां जोतां थकां नो० न मखे
 (बीजुं स्थानक) तो तेने ए० ए क० कटपे ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कटपे तेमने प० उपरान्त ए० एक
 रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं. जे० जे तीहां ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 प० उपरान्त जेटलुं अधिकुं रहे से० तेटला दीवसना चारित्रनो ठेद
 थाय तथा प० तप प्रायश्चित पामे ॥ ३ ॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 स० आखी रात्री जो० अग्नि बलती होय एवे स्थानके नो० न कटपे
 नि० साध साधवीने अं० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो काल पण व०
 रहेवुं. बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां (जोता) थकां नो० न
 मखे न पामे (बीजुं स्थानक), ता ए० ए पूर्वोक्त स्थानकमां क० कटपे
 ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कटपे से०
 तेने प० उपरान्त ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० वसवुं रहेवुं. जे० जो

निग्गथाणवा ९ आदाखदमवि वत्तए ॥ अहपुण एवजा-
 णेज्जा नोउत्तिताइ ४ रासकमाणिवा पुजकमाणिवा जि-
 त्तियकमाणिवा कुलियकमाणिवा खवियाणिवा मुत्थिया-
 णिवा पेहीयावा कप्पइ निग्गथाणवा ९ हेमंत गिम्हासु
 वत्तए ॥ अहपुण एवजाणेज्जा नोरासिकमाइ ४ कोट्ठाउ-
 त्ताणिवा पट्ठाउत्ताणिवा मचाउत्ताणिवा माळाउत्ताणिवा
 कुंजिउत्ताणिवा करजिउत्ताणिवा उल्लिउत्ताणिवा विस्सित्ता-
 णिवा खवियाणिवा मुत्थियाणिवा पिहियाणिवा कप्पइ
 निग्गथाणवा ९ वासावास वत्तए ॥६॥

अर्थ—उपाधयनी विधि कहेते—उ० उपाधयनी अ० मर्यादामा
 सा० साख (चाख) वि० वृद्धि मु० मग मा० अरुद ति० तख कु०
 कुल्लय गो० गहु ज० जव, एटलो जातनां धान्य उ० विल्लयां होय वि०
 विशेषे करी विल्लयां होय वि० सघसे प्रसयां होय वि० पण मु०
 कवाने पण ठाम न होय, एवे स्थानके नो० न कल्पे नि० साधु साधवीने
 आ० हायनी रेखा सुकाय तेटलो (आदाखद) जघन्य काल पख व०
 वसतु अ० अथ हवे वल्ली ए० एम जाणे नोउ० नाख्या नयो, विल्लयां
 नयो, सघसे प्रसयां नयो, पण मुकवाने ठाम ठे, रा० एक पासे ढगलो
 कीधो ठे, पु० उचो ढगलो कीधो ठे, जि० भितने खगतो ढगलो कीधो
 ठे, कु० कुमाखाने आकारे ढगलो कीधो ठे, ख० उपर राख रखेखो ठे,
 मु० माटी प्रमुख मुट्टा गण कीधी ठे, पि० छुगने दांकी मुक्याठे, एवा
 स्थानके क० कल्पे नि० साधु साधवीने हे० शियाखे गि० उन्हाखे व०
 रहेवु अ० अथ हवे वल्ली ए० एम जाणे के ज्यां सगो नोरा० रास नयी
 कीधी, नो० पु० नयी ढगलो कीधो, नोजि० नयी जीते उची कीधी,
 नो० कु० नयी पुमासु कीधु, को० कोठीमा ए० पाखामां म० वासनां क
 मामां के मा० उपरसे माखे घास्या ठे, उ० ते कोठो प्रमुख नां धारणां ठाणी

बुढायीं ठे, वि० बारणां माटीथी लीप्यां ठे, ख० उपर रेखा कीधी ठे, सु०
 मों उपर मुझा कीधी ठे अने पि० दुगमे बांधी ठे, एवे स्थानके कटपे नि०
 साधु साधवीने वा० चोमासे व० रहेवुं. उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 सु० मदिराना अचेत कुंज सो० खाटा मदीराना अचेत कुंज उ० ग्रह-
 स्थे मुक्या ठे, तेवा स्थानके नो० न कटपे नि० साध साधवीने अं०
 हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० रहेवुं. दु० बाहार
 बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां थकां नो० जो बीजुं स्थानक न मखे
 न पामे तो ए० एम पूर्वोक्त स्थानकमां क० कटपे ए० एक रात्री दु०
 बे रात्री व० रहेवुं (जरूर कारणे). नो० न कटपे तेमने प० उपरान्त ए०
 एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं; कारण के जे० जे तीहां ए० एक रात्री
 दु० बे रात्री प० उपरान्त वसे तेने से० तेटला दीनना ठे० चारित्रनो
 ठेद प० ते विशेष प्रायश्चित आवे ॥ १॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां सि०
 शीतल पाणी वि० अचेत पाणीना कुंज उ० उंना पाणीना वि० कुंज
 अंधोल करवाना उ० मुक्या आप्या होय, तीहां नो० न कटपे नि० साधु
 साधवीने अं० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो जघन्य काल पण व० वसवुं.
 दु० बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां जोतां थकां नो० न मखे
 (बीजु स्थानक) तो तेने ए० ए क० कटपे ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कटपे तेमने प० उपरान्त ए० एक
 रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं. जे० जे तीहां ए० एक रात्री दु० बे रात्री
 प० उपरान्त जेटवुं अधिकु रहे से० तेटला दीवसना चारित्रनो ठेद
 थाय तथा प० तप प्रायश्चित पामे ॥ ३ ॥ उ० उपाश्रयनी अं० मर्यादामां
 स० आखी रात्री जो० अग्नि बलती होय एवे स्थानके नो० न कटपे
 नि० साध साधवीने अं० हाथनी रेखा सुकाय तेटलो काल पण व०
 रहेवुं. बाहार बीजो उ० उपाश्रय प० गवेषतां (जोता) थकां नो० न
 मखे न पामे (बीजुं स्थानक), ता ए० ए पूर्वोक्त स्थानकमां क० कटपे
 ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० रहेवुं (जरूर माटे). नो० न कटपे से०
 तेने प० उपरान्त ए० एक रात्री दु० बे रात्री व० वसवुं रहेवुं. जे० जो

तीहा एण एक रात्री दुण बे रात्री पण उपरान्त रहे तो सेण तेटखा बी
 वसना चारित्रनो ठेव थाय पण तपनु प्रायश्चित्त आवे ॥ ४ ॥ ठण उपा-
 श्रयनी अण मर्यादामा सण आखी रात्री पण बीबो पण बसतो होय तो
 नोण न कल्पे निण साध साधवीने आण हाथनी रेखा सुकाय तेटखो
 काख मात्र वण रहेवु दुण जो बाहार बीजो ठण उपाश्रय पण गवेवतां
 जोता थका नोण न मखे न पामे बीजु स्थानक, तो एण पूर्वोक्त तेमने
 कण कल्पे एण एक रात्री दुण बे रात्री वण रहेवु नोण न कल्पे तेमने
 पण उपरान्त एण एक रात्री दुण बे रात्री रहेवु पण ते उपरान्त जेटखु
 अधिकुं रहे सेण तेटखा बीवसना चारित्रनो ठेव पण तपनु प्रायश्चित्त
 आवे ॥ ५ ॥ ठण उपाश्रयनी अण मर्यादामां पिण छातु प्रमुख खोण
 सुधी प्रमुख स्त्रीण दुध दण वही नण माखण सण धी तेण तेख फाण मोख
 पुण पुका प्रमुख सण साकखी (तखनी) सिण सीरणी ठण बीखरी होय,
 मोंटखी जरी मुकी होय, विशेषे करी ज़ीको होय, सांकको ज़ीको होय,
 तेवे स्थानके नोण न कल्पे निण साध साधवीने आण हाथनी रेखा सुके
 तेटखो काख पण वण रहेवु अण अथ हवे वखी एम जाणे नोण नथी
 बिखर्या राण एक पासे करी मुक्या ठे पुण एके पासे ठावा कर्या ठे निण
 एक पासे जिते नाख्या ठे कुण एक पासे कुनाखी कर्या ठे खण ते पण
 छांटया ठे मुण मुद्रा कीधी ठे पेण छुगने ठाक्या ठे, एवा स्थानके कण कल्पे
 निण साध साधवीने हेण शियाखे गिण ठन्हाखे वण रहेवु अण अथ हवे
 वखी एण एम जाणे नोण नथी रासी कीधी ४ कोण कोठामां पण पा
 खामां मण मोंचा उपर तथा माण उपरखे माखे मुक्या ठे कुण कुजीने
 आकारे जाजनमा तथा कण धरामा मुक्या ठे ठण ठाणे खीपी ठे बिण
 माटीए बारणा बुर्यां ठे खण छांटया ठे मुण मुद्रा कीधी ठे पिण छुग
 नाना ठाकपो ठाक्या ठे, ते स्थानके कण कल्पे निण साध साधवीने वाण
 चोमासे वण रहेवु ॥ ६ ॥

ज्ञावार्थ — हथे जुठ ! आ पाठमा एम कसुं ठे के, धान्य, सुखनी
 प्रमुख बीखर्या होय ते जग्यामां तो हाथनी रेखा सुकाय तेटखा बार

पण साध साधवीने रहेवुं न कढे; अने धान्य सुखनी प्रमुख वीखयां न होय, जितादिकनी पासे दावी दीधेलां होय, एक बाजुए ढगला करी दीधा होय, लुगनादिके करी ढांकी दीधा होय अने राख आदिके करी रखेली दीधा होय तो शीयाळे उन्हाळे मास कव्पादिक रहेवुं कढे; पण चोमासे रहेवुं न कढे; अने जो कोठा, माटलां प्रमुखमां धांलीने ठाण माटी प्रमुखथी मोढां बुरी दीधां होय तथा मुद्रा कीधी होय तो चोमासे रहेवुं कढे कहुं. वली लामु प्रमुख सुखनी, दुध, दही, मांखण प्रमुख पक्यां होय अने एक पासे ढगला कीधा होय तेवी जग्यामां सीयाळे उन्हाळे महीनो रहेवुं कढे कहुं. हवे जुन ! एटली वस्तु जे जग्यामां होय ते कमारु विना शी रीते होय ? अने साधु कमारु वास्या विना शी रीते रहे ? जो उघाकां कमारु साधु राखे तो चोर, कुतरां प्रमुख रंजारु करे, ते ग्रहस्थने नुकसांन करीने साधुने रहेवुं न कढे; अने जो ग्रहस्थी रखवाली वास्ते रातना जेलो रहे तो तमे कहो गो के, चोमासी प्रायश्चित आवे, एटले कदाच ग्रहस्थी जापता सारु कमारु आमुं दइ जाय तो ते रातना मात्रादिक परठववा सारु साधुने खोलवुंज पके. एवी जग्यामां जगवंते शीयाळे उन्हाळे महीनो रहेवुं कहुं ठे, ते साधुने कमारु वासवुं उघाकां कढे ठे तेथीज कहुं ठे. वली जे जग्यामा घृत, तेल, गोख, खांरु, दुध, दही, मांखण तथा लामु प्रमुख सुखनीना ढगला करेला पक्या होय ते जग्यामां जगवंते शीयाळे उन्हाळे महीनो रहेवुं कहुं ठे. हवे तमे कमारु उघाकां वासवानी ना शी रीते केहेशो ?

ते वारे तेरापंथी कहे ठे के “बीजी जग्या न मळे त्यारे एवी जग्यामां रहे; अने ग्रहस्थी पोताना जापता सारु कमारु वासे ते साधुने मात्रादिक परठववा वास्ते खोलवुं पके, तेतो जेम मेह वरसतां पण देह चिंता टाळवानी जगवंतनी आझा ठे तेम ए पण जाणवुं.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! बीजी जग्या मळे नही तेथी कहुं होय तो एक वे रातनुं केहेवुं जोइए जेम आ पावमां कहुं तेम दारुना के काचा

उंना पाणीना घना परया होय तथा आखी रात अग्नि के दीवो बसतो होय तेवी जग्यामां हाथनी रेखा सुकाय तेटखी वार पण न रहेवु, पण गवेपणा करता कयांय जग्या न मखे तो बे रात रेहेवु कस्ये, अने जो ते उपरान्त रहे तो जेटखा दीवस रहे तेटखा दीवसतुं ठेव प्रायश्चित आये कष्टु ठे तेम खारु प्रमुख परया होय ते जग्यामा पण एक बे रात रहेवानु केहेवु जोष्ट, पण जगवते तो महीनो रहेवु कष्टु ठे ते कमार वासवु उधारुवुं कस्ये ठे माटेज कष्टु ठे, अने जो कोग माटखा प्रमुखमां घाखीने मोहां बुरी दीधां होय तथा मोहोर ठाप करी दीधी होय तो सोमासे पण रहेवु कस्ये कष्टु ठे आ सूत्रना न्याय जोतां प्रजुनी कमार वासवा उधारुवानो आक्षा ठे, अने जे प्रजुनां वचन उखधीने कमार वासवु उधारुवु उत्थापे ठे ते पोतानी मती कल्पनाए करी उत्थापे ठे वखी उत्तराध्ययना पहेखा अध्ययननी पांत्रीसमी गा यामा चारे दिशाए कमारादिके करी डांकेखी जग्यामा आहार करवो कष्टु ठे वखी तेरापथी कहे ठे के “ साधुजीए पक्कमणामां कमारुनो थोनोए संघटो कयो होय तथा गोचरीमा अधखागु कमार उधारुवुं होय तेनु सिद्धामि बुद्धरु आपे ठे ” एम आवश्यक सूत्रनु नाम खड जोखा खोकोने धेहेकावे ठे ते आवश्यक सूत्रनो पाठ —

पक्कमामि गोयरियाए जिस्कायरियाए उधारुक्कम्मरु उ-
ग्धारुणाए साणा वच्चा दारा संघ णाए ॥

अर्थ — प० निवर्तुं तुं, अतिचारने आखोवु तु, गो० गायनी परे चर्या ते धर्म गोचरीए परने पीका रहिस थोको थोको आहार खेतां जि० जिक्का मागीने आहार उ० अर्थ कमारुमां पेसतां थका, उपयोग बिना गाढे शब्दे चुचु करवु ठेखीने उधारुवु होय तथा उ० सर्व गाढे सुरे घोखतु कमार उधारुता अजयणा कीधी होय सा० कुतरा व० वाठनां दा० वाखीकानो स० संघटो थयो होय तो

जावार्थ — हवे जुठं ! इहां तो एम कष्टु ठे के, गोचरीमां गयां

थकां, ग्रहस्थीना घरनुं अर्ध उघामुं कमारु, मांही पेसतां उपयोग वीना गाढे शब्दे चुंचुं करतुं ठेलीने उघामुं होय तथा गाढे सुरे बोलतुं कमारु उघामतां अजयणा कीधी होय तेनुं मिळामि दुक्करुं दीधुं ठे. हे देवानुप्रीय ! इहां तो कमारुनी अजयणा थइ होय तेनुं मिळामि दुक्करुं दीधुं ठे. तमे आ पाठथी कमारु उथापो ठो, पण ए रीते तो साधुना आवश्यक पन्तिकमणामां घणी जग्याए अजयणाना मिळामि दुक्करुं दीधा ठे, ते सर्व काम उथापवां जोइए. आ गोचरीनी पाटीथी पेहेली पाटी इळामि पन्तिकमियानी ठे. तेमां “ठप्पइ संघट्टणाए” एवो पाठ ठे. तेनो एवो अर्थ ठे के “जुनो संघटो करवाथी के चांपवाथी अजयणा थइ होय तेनुं मिळामि दुक्करुं.” हवे जुने तमे कपणामां केम राखो ठो तथा संघटो केम करो ठो ? वली चोवीस्तवनी पेहेली पाटीमां, हावतां चालतां गमणागमण करतां अजयणा थइ होय तेनुं मिळामि दुक्करुं दे ठे. ते पाठः—

इळामि पन्तिकमिजं इरियावहियाए विराहणाए गमणागमणे पाणक्रमणे बीयक्रमणे हरियक्रमणे उसाजतंग पाणगदग मदीमक्रमा संताण संक्रमणे जेमेजीवा विराहिया एगंदिया बेइंदिया तेइंदिया चउरिंदिया पंचेंदिया अज्जिदूया वत्तिया लेसीया संघाया संघट्टीया परियाविया किलामिया उदविया ठाणाउठाणं संकामिया जीवीयान ववरोविया तस्स मिळामि दुक्करुं ॥

अर्थ—इण वांळुं बुं पण हिंसाथी निवर्तवुं इण हमणांना तथा साधुना आचारने विषे वण वेहेता पंथने विषे विण जीवनी विराधना थइ होय ते थकी गण जाववे आववे करी पाण जीवने चांपवे करी बीण बीजने चांपवे करी हण वनस्पतिने चांपवे करी उण जुंया तथा कीनी भमुखनां दर पण पंच वर्णी फुल दण पाणी मण माटी मण करोलीया सण जाली तथा पण, सण ए आठ वानां चांपवे करी जेण जे कोइ जीव

मे वि० विराज्या होय ए० एकडी पृथ्व्यादिक पाच स्थावर वे० बेहडि
 छटादिक ते० कीनी प्रमुख च० चौरेंडि माखी प्रमुख ए० पचेडि अलखराडि
 प्रमुख अ० सामा आवता हण्या होय, व० वाटसा कीडा होय,
 धुखे करी ढगसा कीडा होय, ठांख्या होय खे० खुमि साथे मसस्य
 होय, स० माहे मांहे शरीर मेखव्या होय, स० एक पासे फर्सवे करी पीना
 उपजावी होय, ए० सघसे पासे फर्सवे करी परितापना उपजावी होय,
 कि० कीसामना गिखानता उपजावी होय, उ० (उदवेग) घासको पा
 क्यो होय, ठा० तेने पोताना रहेवाना स्थानकशी बीजे स्थानके सं० सु
 क्या होय जी० जिवीतव्यपी मुकाव्या होय त० ते डु कृत्य मिथ्या घाटे

ज्ञावार्थ—हवे आ पाटीमा “गमणागमण करतां प्राणी, बीज,
 जावत् एकिंजिथी पचेडि जीवने पीना, कीसामना, उदवेग उपजाव्यो
 होय यावत् जीव रहित कीडा होय तो मिळामिडुकरु ” कष्ट हवे
 जुठ ! इरिया जोशने हासता अजयणा यइ होय तेनु पण मिळामिडु
 करु कष्ट ठे तमे हासोचासोठो केम ? वखी भावश्यक सूत्रमां जरु
 उपगर्ण, बाजोठ अने पाटीयानी अजयणा यइ होय तेनु पण मिळामि
 डुकरु (प्रायश्चित) कष्ट ठे तमे बाजोठ, पाटीया उपगर्ण केम राखो
 ठो ? वखी नवी उतरता निश्चे असल्याता जीवनी घात पाय ठे तेनी
 इरियावही पकिमि मिळामिडुकरु वे ठे तमे नवी केम उतरो ठो ?
 तमे तो कहो ठो के “कमारुथी अजयणा यइ होय तेनु मिळामिडु
 करु कष्ट ठे ते माटे हमेशा जाणी जाणीने कमारु वासे उधारु तेमां
 साधपणु नथी ” त्यारे तमे पूर्वोक्त काम जाणी जाणीने करोठो अने
 मिळामिडुकरु थो ठो हवे तमारी केहेणीने छेखे तमारामा साधपणु
 शो रीते सरधीय ?

तेवारे तेरापथी कहे ठे के “ जुठ जेखी राखवानो, इरिया जोशने
 हासवा चाखवानी, जरु, उपगर्ण, बाजोठ अने पाटीयां राखवानी, ए
 टखां काम करवानी तो जगवतनी आह्वा ठे, पण ए काम करता अज-
 यणा यइ होय तेनु मिळामिडुकरु दे ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय !

जेम ए काम करवानी जगवंतनी आझा ठे, तेम कमार वासवा उधारुवानी पण आझा ठे. तेनी अजयणा थइ होय तो मिळामिडुक्ककं अपाय ठे. वली 'उधारुकमार उधारुणाए' ए पाठ तो साध साधवी बनेनो बने वखत परिकमणामां केहेवानो ठे के, कमारुनी अजयणा थइ होय तो तेनुं मिळामिडुक्ककं. हवे सांजना तो ग्रहस्थीना घेरे गोचरीमां अधखांगुं कमार उपयोग विना उधारुयुं होय तेनुं मिळामिडुक्ककं कहो ठो; पण पाठली रातना परिकमणामां साधुजी कमारुनी अजयणा थइ होय तेनुं रोज मिळामिडुक्ककं दे ठे. जो कमार खोलवुं न कट्पे तो हमेशां पाठली रातना कमारुनी अजयणानुं मिळामिडुक्ककं केम आपे ? पण जगवंते शीयलनी पेहेली वारुनी जतना माटे कमार वासवा उधारुवानी आझा दीधी ठे; केमके स्त्री उपाश्रयमां आवी जाय तथा कुतरी प्रमुख जेळी आवीने सुए, तेनी जतना माटे कमार वासतां उधारुतां अजयणा थइ होय तेनुं मिळामिडुक्ककं देवुं कळुं ठे. जो कमार वासवुं उधारुवुं न कळुं होय तो हमेशां बे वखत परिकमणामां अठता मिळामिडुक्ककं देवानुं केम कहे ? काह्या हो ते विचारी जोजो. वली तेरापंथी " सूत्र उत्तराध्ययनना ३५ मा अध्ययनमां साधुने कमार वज्युं ठे. " एम जुठुं नाम ले ठे. ते गाथाः—

मणोहरं चित्त घरं, मद्ध धूवेण वासिइं;

सकवाम पंडुरुद्धोय, मणसावि नपन्नए ॥ ४ ॥

इंद्रियाणि त्रिस्कूस्स, तारिसंमि उवस्सए;

उक्कराइं निवारेउ, कामराग विवहणं ॥ ५ ॥

अर्थः—म० मनोहर चि० चित्रामण सहित घ० घर म० गुंथ्यां फुल अने धू० अगरादि धूपे करी वा० वासना सहित कीधुं होय ते घर स० कमार सहित होय पं० श्वेत वस्त्रे करी विचूषित उपाश्रय अथवा बहु मुढ्या चंद्रवा सहित जे घर होय ते म० मने करी पण न० न वान्हे जे, एवुं घर रेहेवाने मळे तो रुकुं. सेने करी एम चितवे ? इ० पांच

इंजिना विषय जि० साधुने ता० पूर्वे कक्षा तेषा उ० उपाश्रयने विषे दु०
वोहीक्षा नि० निवारवा का० काम सधधीया रागनो वि० वधारणहार ते
ते उपाश्रय

ज्ञावार्थ—हवे जुठ । आ पाठमा एम कष्टुं ठे के “मनोहर घर
चित्रामण सहित ठे, तेमा फुलमाखा छटके ठे, सुगंध धुप केपव्यो ठे,
सुगंधु वासना फुली रही ठे, कमाले करी सहित ठे, कलश बुंटी ठे
अने वदवा बांध्या ठे, एवी जग्या हे साधु । तु मने करने बांढीस नही-
एवी जग्या मने मखेतो ठीक एम मने करीने चिंतावणा करीस नही”
ए चिंतवणा आर्तध्यान ठे ते वास्ते प्रभुए कष्टु के “मणसावि नपष्ठए”
एटखे ए जग्या मने करीने पण न बाढवी कही जेम साधु ग्रहस्थने
घेरे गोचरी गया थका एम न चिंतवे के “मुजने सरस जारे आहार
सुखनी प्रमुख आपे तो ठीक ” जो एम चिंतवे तो निमित्त सुत्रमां
प्रायश्चित्त कष्टु ठे, पण सेहेजे दातार आपे अने सेहेजे मखे तो जोगवे
तेम ए सात बोख सहित जग्यानी मने करी चिंतवणा न करवी, पख
सेहेजे मखे तो जोगवे, अने ते सेहेजे मखे तो उतानी ममता न करे
अने अठतानी वठा न करे, कारण के उतानी ममता अने अठतानी
बांढा, एज अकल्पनिक ठे जे ए स्थानके कमाल अकल्पनिक कहे ठे
तेना लेखे शुद्ध दान, विनय, वदणा अने सत्कार सन्मानादिक सर्व
अकल्पनिक थहो, कारण के श्री उत्तराध्ययनजीना ३५ मा प्रप्ययनमां
दान, विनय अने वदणादिकने पण मने करी न बांढवु कष्टु ते पाठ —

अञ्चण रयणां चैव वदण पूयण तहा,

इही सकार सम्माण मणसावि न पष्ठए ॥१८॥

अर्थ — पूर्ववत् जुठ प्रश्न धीजे पाने १४३ में

ज्ञावार्थ — हवे जुठ । कमालादिक सात घोखनी जग्या मने करी
पण न बांढवी कही तेम आ पाठमां पण शुद्ध दान विनय, वदणा,
सत्कार सन्मानादिक सर्व घोख मने करी न बांढवा कक्षा एारे हे देवानु

प्रीय ! तमे ए काम केम करावो ठो तथा उपदेश केम द्यो ठो ? तेवारे तेरा-
पंथी कहे ठे के “ त्यां तो एम ठे के, ए मुजने वंदणा करे तो ठीक, उठी उजो
यइने आदरमान दे तो ठीक, एवी पोताना महीमा वास्ते वांठा न करे. ए
वांठा एज आर्तध्यान ठे. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! एवी मनोहर
चित्रामणादिक सहितनी जग्यानी वांठा करवी एज आर्तध्यान ठे. ते
सूत्र उपर चित्त दइ स्वापेक्षा तजी विचारी जोजो. वली इहां तो एवुं
स्थानक मने करी न वांठवुं कछुं, पण ‘कमारु उधारुवुं वासवुं नही’
एवुं कमारुनुं नाम तो मुलथीज देखातुं नथी; अने मने करी न वांठवुं
कछुं ते तो काम (विषय) जोगनो राग वधे तेथी कछुं ठे. ते चोथा
व्रतनो दोष देखारुयो ठे. जो कमारुने वास्ते ए स्थानक निषेध्युं होय
तो प्रजुए एम केहेवुं जोइए के “ ए जग्या मने करी न वंठे; कारण के
कमारुथी हींसा थाय तेथी दोष लागी पेहेवुं माहाव्रत जागे. ” पण
एम तो नथी कछुं. प्रजुए तो कामजोगनो राग वधे ए वास्तेज कछुं
ठे. हवे जुठ ! कामजोगनो राग चित्रामणथी वधे के कमारुथी वधे ?
राखा हो ते बीचारी जोजो. वली त्यां चित्रामण तथा फुलमालादिक
सर्व बोलनी जग्या मने करी न वांठवी कही, ते तो कामजोगना विकार
कारी चोरासी जोगना आसनादिकनां चित्रामण मांड्यां होय ते
आश्री कही ठे; पण सेहेजनां चित्रामण होय ते जग्याए तो साधुने
उतरवुं सूत्र उववाइ मधे कछुं ठे. ज्यां पुरणज्ज चैत्यमां पृथ्वीशीला
ठे ते उपर प्रजु बीराज्या ठे. ते पाठः—

तस्सणं आसोग वर पायवस्स द्दहा इसी पंधा सद्धीणे
एवणं महं एगे पुढविसीला पट्टए पणत्ते विस्कंजा याम
उस्सेहिं सुप्पमाणे कएहे अंजणग घण कवाण कुवलय
इलधरकोसेवा आगास केस कखलगी खंजणं सिंगजेद
रिठय जंवफल असणक सण बंधण एीवुप्पलपत णिकरे
अर्याकुसुम प्पगासे मरकत मसार कलित्त णयणकीय

रासिवर्णे णिधधणे अठसिरे अयंसय तखोवम्म सुरमे
 इहा मिय उसज तुरग एर मकर विहंगे वासगे किरारे
 रुरु सरज चमर कुजर वणखय पउमखय जतचित्ते आ-
 इलय रुय वुर एवणीय तुखतुखफासे सिहासण संठाण-
 सठीए पासाइए दरिसणिवे अजिरुवे पम्भुवे- व

अर्थ — तं वल्ली ते अ० अशोक व० प्रधान पा० वृक्षनी हे० हे०
 इ० खंगारेकं पं० खधयी स० वेगखेरो ए० इहा म० मोटो ए० एक पु०
 पृथ्वीशीखारूप प० पट प० कक्षो वि० पोहोखपणे आ० खाबपणे उ०
 लेंचपणे सु० प्रमाणपेत ठे ते केवो ठे - क० पृथ्वीशीखानो पट काळे वर्ये
 ठे अ० अजैन, तरवार घ० मेघ क० कवान कु० खीर्ख कमल ह० बर्य
 वेवने वख छिछु होय आ० आकाश काळु के० मस्तकनी वेण क० का-
 जलनी कुपली ख० गामखाना उगण सि० जेसना सांगिमाना प्रजा रि०
 रिपूरत्त जे० जवु वृक्षनु फल अ० धीयानु वृक्ष स० सणना वृक्षना फु-
 लनी बीटणी पी० निखोत्पल कमलना णि० समुह अ० अखसीनां फुल
 ए सोखनी जेवी काखी खीखी प० प्रजाकाति होय ते सरखो पट ते. म०
 मरकत रत्न १, म० इड निखमणी २, क० कनकवध व्याघ्र ३, व० आलंको
 कौकी ४, ए चारनी रा० रासी समुहना सरखो वर्ये णि० घेखो सतेज
 अ० आठ खुणा अयण आरिसाना त० तखाना जेवो सुहाखो तथा तेज
 सु० अति रमणिक इ० वरगमा मि० मृगनी जात १, उ० वृषज २, सु०
 अश्व ३, ए० मनुष्य ४, म० मछ ५, वि० पत्नी ६, वा० सर्प ७, कि०
 व्यतर बेज ८, रु० मृग ९, स० अष्टापद १०, च० चमरी गाय ११, कु०
 हाथी १२, व० यननो खता १३, प० पक्षनी खता १४, ए चोद प्रमुख
 ज० प्रातिरूप चित्रामण खग्या ठे आ० चर्मनु वख १, रु० पीज्युं रुं २,
 वु० यनस्पतिनु वुर ३, ए० माखण ४, तु० अर्क तुख प्रमुखनां सरखो
 पर्स ठे सि० सिधासनने स० सस्याने सम्यीत् ठे पा० मनने प्रसन्नकारी
 व० देवता योग्य अ० मनोहर प० गुदां गुदां रं० दीप्ते ठे

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! आ पाठमां एवी चित्रामणकारी, कळीए बुंटी, घटारीमठारी, एवा शीलाना वर्ण, रुप, गंध, स्पर्श वखाण्या ठे अने अनेक प्रकारनां फुल बागमां ठेः एवा स्थानके प्रजु उतर्या ठे. ए मने करी न वांठवी, त्यारे कटपी केम ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो वीतराग ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रजु तो वीतराग ठे, पण पासे साधु तो सरागी ठे ? तेमने चित्रामण सहितनुं काम केम कटपे ? वली ते बागमां बीजा साधु उतरता के नही ते कहो. प्रजुए तो संजोगनी रचना मांझी होय ते आश्री मने करी न वांठवी कही, पण कमारु वासवा उधारवानुं तो नाम नथी. वली आ पाठ लारे (वांसे) जे कमारु उथापे ठे तेने कहीये के, त्यां तो एटला बोल सहित जग्या न वांठवी कही ठे; पण कमारु वासवा उधारवानुं तो नाम नथी. तमारी केहेणीने लेखे तो कमारु होय ते जग्यामां उतरवुंज न जोइए. हवे तेरापंथी कमारुने उत्थापे ठे, पण पोताने तो अंधारुं ठे; केम के कोठानां अने आळीयांनां कमारु उधारवावीने आहार ले ठे.

हवे जुठ ! कमारु उधारवुं नही, त्यारे ए कमानीयां उधारवावीने आहार लेवो क्यां कह्यो ठे ? जो चुलीयार्थी जीवनी हींसा मानो तो (कमारुथी मोटा जीव उंदरादिक मरता हशे, तो) कमानीयांथी नाना जीव कंथवादिक मरताज हशे. हवे प्रजुनो एवो तो मार्ग नथी के, मोटा जीवने न मारवो अने नाना जीवने मारवो. ए रीतो तो तमारीज देखीए ठीए के, नाना बारणानो आगार. ए लेखे तो कमारु पण उथापाय नही. हवे जो कमारुमां पाप अने कमानीयां निर्दोष होय तो श्री ऋषजदेव जगवानना साधु तथा महाविदेह क्षेत्रना साधु, जेमनी पांचसो धनुष्यनी अवगाहना हती, तेमनी काथाना प्रमाणमां दरवाजा सरीखां कमानीयां हशे. एवां मोटां कमानीयां खोलावीने आहार लेता, तेमनां तो महाव्रत ज्ञाग्यां नही अने मोक्ष गया. वली पण एवी रीते अनंता मोक्ष जाशे. त्यारे हवे तेमनां कमानीयांथी तो हमणांनां कमारु पण

रासिवणो णिद्धघणे अठसिरे अयंसय तखोवम्म सुरमे
इहा मिय जसज तुरग एर मंकर विहंग वीखगे किणर
रु सरज चमर कुजर वणखय पणमखय जतचित्ते आ-
इस्य रुय वुर णवणीय तुल्लतुल्लफासे सिहासण संठाण-
सठीए पासाइए दरिसणिये अजिरुवे पमिरुवे - ७

अर्थ — तं षष्ठी ते अ० अशोक व० प्रधान पा० वृक्षनी हेण हेते
हं खंगारेकं प० खधयी स० वेगखेरो ए० इहा म० मोटो ए० एक पु०
पृथ्वीशीलारुप प० पट पं० कणो वि० पोहोखपणे आ० लावपणे उ०
हं चपणं सु० प्रमाणपेत ठे ते केवो ठे - क० पृथ्वीशीलानो पट काखे वर्ये
ठे अं० अज्जन, तरवार घ० मेघ क० कवान कुण लीलु कमल इ० वर्य
वेवने वर्य लीलु होय आ० आकाश काखे के० मस्तकनी वेध क० का-
जलनी कुंपली ख० गारुडाना उगण सि० जैसना सींगरानी प्रजा रि०
रिपूरत्त जं० जवु वृक्षनु फल अ० बीयानुं वृक्ष स० सणना वृक्षना फु-
ल्लनी बीटणी पी० निखोत्पल कमलना णि० समुह अ० अखसीनां फुल्ल
ए सोखनी जेवी काखी लीली प० प्रजाक्रांति होय ते सरखो पह ठे म०
मैरकंत्त रत्त १, म० छड निखमणी २, क० करुवच व्याघ्र ३, ए० आंखीनी
कोकी ४, ए चारनी रा० रासी समुहना सरखो वर्य णि० धियो सितेज
अं० आठे खुणा अय० आरिसाना त० तथाना जेवो सुहासो तथा तेज
सु० अति रमणिक इ० वरगता मि० मृगनी जात १, उ० वृज २, उ०
अश्व ३, ए० मनुष्य ४, म० मञ्ज ५, वि० पंखी ६, वा० सर्प ७, कि०
व्यतर देव ८, रु० मृग ९, स० अष्टापद १०, च० चमरी गाय ११, कुं०
हायी १२, व० घननी खता १३, प० पयनी खता १४, ए चौद प्रमुख
ज० प्रातिरुप चित्रामण खरूपा ठे आ० चर्मनुं पंख १, रु० पीज्युं रु २,
बु० वनस्पतिनु वुर ३, ए० मखिण ४, तु० अंके तुल्ल प्रमुखनी सरखो
फर्त्त ठे सि० सिघासनने स० सस्थाने संस्थीत ठे पा० मनने प्रसन्नकारी
व० वैखरी योग्य अ० मनोहर प० जुवां जुवां रूप दीप्ति ठे ।

ज्ञावार्थः—हवे जुठ ! आ पाठमां एवी चित्रामणकारी, कळीए घुंटी, घटारीमठारी, एवा शीलाना वर्ण, रुप, गंध, स्पर्श वखाण्या ठे अने अनेक प्रकारनां फुल वागमां ठेः एवा स्थानके प्रजु उतर्या ठे. ए मने करी न वांठवी, त्यारे कटपी केम ? तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो वीतराग ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! प्रजु तो वीतराग ठे, पण पासे साधु तो सरागी ठे ? तेमने चित्रामण सहितनुं काम केम कटपे ? वली ते वागमां बीजा साधु उतरता के नही ते कहो. प्रजुए तो संजोगनी रचना मांकी होय ते आश्री मने करी न वांठवी कही, पण कमारु वासवा उधारुवानुं तो नाम नथी. वली आ पाठ लारे (वांसे) जे कमारु नथापे ठे तेने कहीये के, त्यां तो एटला बोल सहित जग्या न वांठवी कही ठे; पण कमारु वासवा उधारुवानुं तो नाम नथी. तमारी केहेणीने लेखे तो कमारु होय ते जग्यामां उतरबुंज न जोइए. हवे तेरापंथी कमारुने नथापे ठे, पण पोताने तो अंधारुं ठे; केम के कोठानां अने आखीयांनां कमारु उधारुवीने आहार ले ठे.

हवे जुठ ! कमारु उधारुवुं नही, त्यारे ए कमामीयां उधारुवीने आहार लेवो क्यां कह्यो ठे ? जो चुलीयाथी जीवनी हींसा मानो तो (कमारुथी मोटा जीव उंदरादिक मरता हशे, तो) कमामीयांथी नाना जीव कंथवादिक मरताज हशे. हवे प्रजुनो एवो तो मार्ग नथी के, मोटा जीवने न मारवो अने नाना जीवने मारवो. ए रीतो तो तमारीज देखीए ठीए के, नाना बारणानो आगार. ए लेखे तो कमारु पण नथापाय नही. हवे जो कमारुमां पाप अने कमामीयां निर्दोष होय तो श्री ऋषजदेव जगवानना साधु तथा महाविदेह क्षेत्रना साधु, जेमनी पांचसो धनुष्यनी अवगाहना हती, तेमनी कायाना प्रमाणमां दरवाजा सरीखां कमामीयां हशे. एवां मोटां कमामीयां खोलावीने आहार लेता, तेमनां तो महाव्रत ज्ञाग्यां नही अने मोह गया. वली पण एवी रीते अनंता मोह जाशे. त्यारे हवे तेमनां कमामीयांथी तो हमणांनां कमारु पण

નાહાના છે તેથી માહાવૃત્ત કેમ જાગે ? એ ન્યાયે પ્રજુષ્તો તો કમારુ વર્જ્યુ નથી તમેજ વ્રમબુદ્ધિથી આશ્ચર્ય થો ઠો

વહી તમે કમારુ તો ઉત્થાપો ઠો, પણ એમ નથી વીચારતા કે, કમારુથી હિંસા થશે તો કમારુથીયાર્થી પણ થશેજ વહી સૂત્રમા તો કમારુ અને કમારુયા જુદા નથી કહ્યા જો કમારુ વર્જ્યુ હશે તો કમારુયા પણ વર્જ્યા હશે જેમ “સજોએસ મણુસાણુ જાવ સોગમિ ફ્ઠીઈ” इत्यादिक જેમ સૂત્ર દસધેકાલીક તથા ઉત્તરાધ્યયનના બીજા અધ્યયને આઠમા પરિણામમાં તથા બીજા સૂત્ર પાઠમાં, સાધુને સ્ત્રીનો સંબંધ વર્જ્યો તેમાં નાની મોટી સર્વ સ્ત્રી આવી ગઈ, તેમ કમારુમા નાનાં કમારુયાં અને મોટા કમારુ વધેના વેળે સરસા છે જો મોટાથી વ્રત જગ થાય તો નાનાથી કેમ ન થાય ? પણ તમોને વર્તમાન કાલે પ્રજા આહારની અતરાય પડે અને સારી વસ્તુ હુધ, વહી, ઘૂતાદિક કમારુયા સોસા વ્યા વિના મહે નહીં તેથી તમે કમારુયાંની સ્થાપના કરી દેશાય છે, કેમકે શ્રી વીતરાગદેવ, સાધપણુ અને જીવવયા ક્યારે આનાં આવે ? તેથી જીજ્ઞાસાસ્વાદને અર્થે કમારુયાંની સ્થાપના કરીને કમારુને ઉદ્ધાપો ઠો તેથી તમારી કેહેણી અને રહેણી જુદી જુદી દોલે છે પ્રજુષ્તો સાધુને કે ક્યારેજાને એકેને કમારુ વર્જ્યા નથી વહી સ્થિતિવર કહ્યી સાધુને કમારુ ઉદ્ધારવા વાસવાની સ્થાપના નથી તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર સુ ચગર્નાંગ પ્રથમ શ્રુતસ્કથના બીજા અધ્યયને, જીનકહ્યી સાધુને ધાર વોલ વર્જ્યા છે તે પાઠ —

એગે ચરે છાણ માસણે, સયણે એગે સમાદિસિયા,
 ત્રિસ્ત્રલુ ઉવધાણ વિરિણ, વહુગુતે અલ્લ સંવુકે ॥ ૨૨ ॥
 પોપીદે પાવ પગુણે-દાર, સુભધરસ્સ સજણ
 પુઠેણ ઉદાહરેવયં, ણસમુત્તે પોસથરેત્તણં ॥ ૨૩ ॥
 જન્નમિણ અણાગ્ગે, સમવિસમાદ મુણી-દિયાસણ,
 ચરણ અદુવાવિ જેરવા, અદુવા તદ્ધ સરિસિ વાસિયા ॥ ૨૪ ॥

तिरिया मणुयाय दिवग्गा, उवसग्गा तिविहाहियासिया;
लोमादीयं-नहरिसं, सुन्नागारगते महामुणी ॥ १५ ॥
नोअज्जिकंषेव जीवियं, नाविय पूयणं पढएसिया;
अच्चत्त मुविंति जेरवा, सुन्नागार वस्स जिक्खूणो ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० एकाकी (द्रव्यथी एकल विहारी, ज्ञावथी राग द्वेष रहित थका) च० विचरे, ठा० स्थानके काउसग्ग एकलो करे, मा० आसने पण राग द्वेष रहित थका बेशे, स० सुवे तोपण एकाकीपणे रहे एटले ते क्रिया समाधि करे ते एकलोथको होय, जि० साधु शुद्ध आहारनो लेणहार उ० उपध्यान तपने विषे वि० बल वीर्यनो फोरवणहार व० विमासीने बोलेणहार अ० मन संजम स्थीर करतो होय सं० संवर सहित साधु. णो० कोइ सयणादिक कारणे सुंना घरयां रह्यो साधु घर द्वार ढांके नही, पं० तेम द्वार उघामे पण नही स० जिनकट्पी साधु. पु० कोइए धर्म पुठयां थकां उ० सावद्य वचन न बोले, जिनकट्पी निर्वद्य पण न बोले, ए० ज्यां रहे त्यां कचरादिक प्रमार्जे नही, णो० तृणादिक पाथरे पण नही. ए आचार जिनकट्पीनो ठे. ज० चारित्रीयो ज्यां सूर्य आथमे त्यांज रहे. अ० परिसह उपन्ये आकुल चित्र रहित स० सज्यादिक अनुकुल प्रतिकुलादिक सु० मुनीश्वर संसार स्वरूपना जाण समताए खमे च० पंखी आदिना दंस मसादिक. अ० बली जे० सिंहादिक बीहामणा जीवना कीधा अ० अथवा त० (त्यां) सुने घेरे स० सर्प विंढीना दीधा उपसर्ग सहे. ति० तिर्यचना म० मनुष्य संबंधीना अने दि० देवतादिकना उ० उपसर्ग (परिसह) सहे. ति० ए त्रण प्रकारे क्रोधना अजावे क्षमाए करी अहियाशे. लो० परिसह देखीने उकांटो न चके, ज्ञयकारी पण न थाय. सु० साधु सुना घरने विषे रहेतो उपलक्षणथी पर्वतादिकने विषे स्थित थको म० जे एम न करे ते जिनकट्पादिक महामुनी. नो० नही ते चारीत्रीयो जे उपसर्गे पीरयो थको अ० वंढे जिवोत्त्व अने मर्ण. परिसह सहे, ना० न थाय पू०

परिसहने सही पुजानो प० अजिस्त्रापी अ० आत्माने विषे मु० परिसह
उपजे ते केवा जे० जयकारी पिशाचाविकना सु० सुना घरने विषे रक्षाने
जि० चारित्रीयाने जीवीत मर्णनी बाढा रहित, एवा साधुने उपसर्ग
सेहेतां सोहेछा थाय

जावार्थ — इहा एम कष्टुं के, स्थिरकक्षीपणु ठोकीने जिनक
क्षीपणुं आवरे तेवारे ए चार बोख ठोके. प्रथम तो कमार वासे नही,
बीजे बोखे पुठया ठता प्रश्ननो उदाहरण करे नही, बीजे बोखे जग्या
मा (पुस) कचरो काढे नही, अने चोखे बोखे त्रणाविक पाखरे नही, ए
चार बोख जिनकक्षीपणु आवरे तेवारे ठोके हवे जुठ ! स्थिरकक्षी
पणो पूर्वोक्त चार बोख करता हता स्यारे ठोरया कक्षा जो न करता
होत तो ठोकेज शु ? काक्षा हो ते विचारी जो जो प्रभुए तो कमार
वासवा उधारुवानी ठाम ठाम बिधि कही ठे ठतां तेमनां वचन ठवा
पीने कमार वासवु उधारुवु निषेधे ठे तेमने असत्य-जाषी आसवा

वखी तेरापथी कहे ठे के, साधुने चसमा राखवा वज्या ठे ते बाबठ
प्रश्न व्याकरण सूत्रनुं जुठुं नाम छे ठे ते पांचमा सवर छारनो पाठ —

णयावि अय तवय तव सीस कस रयय जाव रुव मणि
मोत्ताधार पुढक सष दत मणि सिंगे सेख काय वर चेख
चमपत्ताइ महारिहाइ परस्स अखोववाय छोनजणणार्इ
परियटुल गुणवयो ॥

अर्थ—ए० वखी न छेवु ते शुं अ० खोह त० तरवु त० प्राधु सो०
सोसु क० कासु र० रुपु जाणयावत् रु० रुपुं, सोनु म० चंडकान्तावि मखी
मो० मोतीछार पु० ठीप, सपुट, स० शंख प्रसिद्ध व० हाथीनो प्रधान
दात अथवा दातनी निपनी म० मणी स० सिंग से० पापाण क० काच
व० प्रधान चे० वस्त्र प्रधान च० चामरु, पटला सधधिया जे पात्र म०
(महरय) वहु सुख प० अनेराने सेवा जणो अ० एकाम्र चित्तना कर

ળદાર સોઁ લોન્નના ડપજાવળદાર પઁ પરાવર્તિવા અથવા પરિગ્રહવા ન કદ્યે ગુઁ તે ગુણવંતને.

જ્ઞાવાર્થઃ—હવે જુઁ ! આ પાઠમાં તો સાધુને કાચનાં, પાષાણનાં અને ચામડાનાં વસ્ત્ર પાત્ર વર્જ્યા ઢે; પણ ચશ્માનું તો નામે નથી. તમે સૂત્રનું જુઁ નામ કેમ લ્યો ઢો? લોહ, કથીર, તાંબુ, સીસું, કાંસું, સોનું રુપું, પ્રમુખ ધાતુ તો કોઈ પણ સાધુએ રાખવી નહીં, સૂત્રમાં ઠામ ઠામ વર્જી ઢે; અને અહીંયાં તો ંટલી જાતનાં પાત્રાંજ વર્જ્યા ઢે. ચશ્મા કયા સૂત્રમાં વર્જ્યા ઢે તે પાઠ વતાવો.

તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે, “ કાચ પાષાણનાં પાત્રાં વર્જ્યા તેમ કોઈ પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં. જેમ સોનાની વીંટી ન રાખવી, તેમ સોનાની મરકી, કંઠી પણ ન રાખવી.” ંવા અઠતા ડ્રષ્ટાન્ત અપે ઢે. તેનો ડત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સોનું પ્રમુખ સાત ધાતુ તો સૂત્રમાં ઠામ ઠામ વર્જીજ ઢે, પણ અહીંયાં તો ંટલી જાતનાં પાત્રાં વર્જ્યા ઢે; અને તમે તો કહો ઢો કે, કાચ પાષાણનાં પાત્રાં વર્જ્યા તેમ કોઈ પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં; તેમ ચશ્મા પણ કાચ પાષાણના ઢે. ત્યારે જુઁ ! હે દેવાનુપ્રીય ! ંહાં તો કપડાનાં અને ચામડાનાં પાત્રાં પણ વર્જ્યા ઢે. તમે કપડાનાં બીજાં ડપગર્ણ કેમ રાખો ઢો ? વલી કપડાની અંગરણી, પાઘડો, ઢોવડ, સુથળા પ્રમુખ સાધુને વર્જ્યા ઢે. હવે તમારી કેહેણીને લેલે કપડાના ચોલપટા મુહપત્તી આદિ બીજાં પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં જોઈએ. હે દેવાનુપ્રીય ! જે રીતે સૂત્ર-પાઠમાં કહ્યું હોય તે રીતે અર્થ કેહેવો જોઈએ. તમે મતના લીધે, હરેક જગ્યાએ, આવી આવી કુયુક્તિ કેમ લગાડો ઢો ?

તેવારે તેરાપંથી કહે ઢે કે “ કપડાનાં તથા ચામડાનાં તો પાત્રાંજ વર્જ્યા ઢે, અને કાચ, પાષાણ તો સર્વથા વર્જ્યો ઢે. માટે કાચ પાષાણનાં કાંઈ પણ ડપગર્ણ ન રાખવાં. ” તેનો ડત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! અહીંયાં તો સર્વ સોલ તથા સત્તર જાતનાં પાત્રાં વર્જ્યા ઢે. તમે ચશ્મો નિલેધવાને વાસ્તે કહોઢો કે, કાચ, પાષાણ સર્વથા વર્જ્યા ઢે. ત્યારે તમે હિંગલો, હમતાલ કેમ રાખોઢો ? ં પણ પૃથ્વીકાયની જાત ઢે, પાષાણ ઢે. તમારે

હેલે તો એ પણ ન રાખવા જોઈએ તેવારે તેરાપથી કહે છે કે, અમે તો હિંગલો, હરતાલ અધિત (વાટેલા) રાખીએ ઠીપ ” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! ચશ્મો પણ ક્યા સચિત છે ? જેમ હિંગલો, હરતાલ રાલે છે તેમજ ચશ્મા રાલે છે ઘણી કાચમાં, પાપાળમાં, પાળીમાં અને તેલમાં મોંઢુ લેલે તો અતિચાર કહ્યો છે તે મોંઢુ લેલવાને કાચ તો ઠામઠામ વર્ગ્યો છે, પણ પાના વાંચવાને ચશ્મો તો રાલવો ક્યાય વર્ગ્યો નથી

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “ ચશ્મા વિના અક્ષર ન સુઝે તેને સાક્ષ્ય ત્રણ હાથ ઢેટે ઝાઝાને કીની, કથવાધિક જીવ શી રીતે સુઝે ? તેવાને તો આહાર, પાણી લેવા જરૂર તથા વિહાર કરવો કહ્યે નહી ” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! જો ચશ્માથી સુઝે તો આધલાને પણ સુઝુ જો ઇં ચશ્માથી તો નાના અક્ષરનો મોટો લેવાય, અને તેથી કરી ઘણી વાર વાચતાં નજર ન તાળવી પડે તેથી ચનાવે છે તેવારે તેરાપથી વચ્ચી કહે છે કે “ નાના અક્ષર ચશ્મા વિના ન લેવાય તો નાના જીવ માર્ગ માં શી રીતે સૂઝે ? ” તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્રના અર્થનું નાના અક્ષરનું પાનું સાક્ષ્ય ત્રણ હાથ આધુ રાલે તો તમારાથી પણ ધંચાય નહી, અને અક્ષર ન લેવાય ત્યારે કીની, કથવાધિક જીવ તો ઘણા નાના છે, તે સાક્ષ્ય ત્રણ હાથ ઢેટે ઝાઝા થકા શી રીતે સુઝે ? તમારી કેહેણીને લેલે તો તમને પણ આહાર, પાણી લેવા જરૂર તથા વિહાર કરવો કહ્યે નહી, કારણકે તમને સાક્ષ્ય ત્રણ હાથથી અક્ષર તો સુઝે નહી હવે તમે વિહાર કરોઠો તથા આહાર પાણીને વાસ્તે જાઈ ઠો, તે તમારી કેહેણીને લેલે તો તમે પણ શ્રી વીતરાગલેખની આજ્ઞા આહાર ઠો

હૈ દેવાનુપ્રીય ! પણ સ્વોટા પોજ લગાવીને અણસમજુ જીવોના ઘટમા ઘોષા કેમ ઘાલો ઠો ? જીવ તો ચેતનપણાથી હાલે પાલે છે, તેથી સાક્ષ્ય ત્રણ હાથ ઢેટેથી લેવાય છે, પણ અક્ષર તો (જન) સ્થિર છે, તેથી સાક્ષ્ય ત્રણ હાથ ઢેટેથી સુઝે નહી ઘણી તમે કહો ઠો કે “ જીવાધિક ન સુઝે તેથી હાલકુંજ નહી ” ત્યારે ચાર સ્થાવરની અવગાહના જુધન્ય વસ્તુઓ આશુલના અસરુપાતમા જાગે છે, ત્રણ વિઘ્નેન્દ્રિની અ

वगाहना जघन्य तो आंगुलना असंख्यातमा जागे ठे अने पंचेडिनी पण अवगाहना जघन्य तो आंगुलना असंख्यातमा जागे ठे. तेना जीव, वरुनां बीज तथा सरसवना दाणा प्रमुख, मार्गमां धुलमां पड्या देखाय नही, तेथी तमारी केहेणीने लेखे तो चालवुं न जोडए; पण जगवंते तो कछुं ठे के, जयणाथी चालतां पाप कर्म बंधाय नही. तमे मतना लोभे, चश्मा निषेधवाने वास्ते एवी कुयुक्ति लगावो ठो.

तेवारे वलो तेरापंथी कहे ठे के, “सूत्रमां जगवंते चश्मो राखवो क्यांय कछो नथी, माटे राखवो नही.” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सूत्रमां तो साही, हींगलो, हरताल, सफेतो, लेखण, पीढी, पाटीयां, सूत्रनी लखेली प्रतो अने पोथीने बांधवानी दोरीज इत्यादिक क्यां राखवां कछां ठे ते बतावो. सूत्रमां कछा विना राखो ठो ते तमारी केहेणीना लेखे तो तमे जगवंतनी आझा बाहार ठो. तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, ए तो तमे पण राखो ठो. एम कहे ठे तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! अमे तो चश्मो पण राखीए ठीए, तेमज पोथी प्रमुख सर्व ज्ञाननां उपगर्ण साही, लेखण अने हिंगलो प्रमुख पण राखीए ठीए, ते यथायोग्य समजीने राखीए ठीए; कारण के सूत्रमां पांच व्यवहार मानवा कछा ठे. शाख सूत्र व्यवहार उद्देशे दसमे. तथा जगवती सूत्र शतक आठमे उद्देशे आठमे. ते पाठः—

कइ विहेणं जंते ! ववहारे पं० ? गो० ! पंचविहे ववहारे पं० तं० :—आगमे १ सूए २ आणा ३ धारणा ४ जीए ५. जहासेतह आगमेसिया आगमेणंववहारंपठवेच्चा. णोयसेतह आगमेसिया जहासेतह सुएसिया सुएणंववहारंपठवेच्चा. णोयसेतह सुएसिया जहासेतह आणासिया आणाएववहारंपठवेच्चा. णोयसेतह आणासिया जहासेतह धारणासिया धारणाएववहारंपठवेच्चा. णोयसेतह धा-

રણાસિયા જહાસેતજી જીણસિયા જીણવવહારપઠવેઘા
 'જ્ઞેણદિય પચિદિવવહારપઠવેઘા તઠ આગમેણ ૧ સૂ-
 ણ ૨ આણા ૩ ધારણા ૪ જીણ ૫ જહાજહાસે આ-
 ગમે ૧ સૂ ૨ આણા ૩ ધારણા ૪ જીણ ૫ તહાતહા
 પઠવેઘા સેકિમાદૂ જંતે ! આગમબલિયા સમણાનિગંયા
 જ્ઞેણ પચિદિવવહાર જયાજયા જિદિજિદિ તયાતયા ત-
 દિતદિ અણિસિ ઠવસિય સમ્મવવહારમાણે સમણે નિગ-
 યે આણા આરાદણ જવજ ॥

અર્થ — પૂર્વવત્તુ જુઠ પ્રશ્ન બીજે પાને ૧૭૧ મેં

જ્ઞાવાર્થ — હવે આ પાઠમાં તો આગમવ્યવહાર માનવો કણો
 તૌર્યકર, ગણધર, કેવલી, મનપર્યવ જ્ઞાની, અવધજ્ઞાની, ચૌદ પૂર્વધારી
 અને વસ પૂર્વધારી, ઘટલાને આગમવ્યવહારી કહીયે તેમની આજ્ઞા
 પ્રમાણે વર્તવું, હવે તે આગમવ્યવહારો ન હોય તો તેમના પઠવ્યાં સૂત્ર
 (તે સૂત્રવ્યવહાર) પ્રમાણે વર્તવું ૨ હવે સૂત્રમા બોલનો જે નિર્ણય ન
 હોય તે આજ્ઞાવ્યવહાર પ્રમાણે કરવો ૩ આજ્ઞા દેવાવાલો ન હોય તો
 ધારણાવ્યવહાર માનવો (જેમ ધારણા હોય તેમ કરવું), ૪ અને
 ધારણા ન હોય તો પાંચમો જિતવ્યવહાર માનવો (જેમ વક્રા વક્રેરા કરતા
 હોય તેમ કરવું) ૫ એ પાંચ વ્યવહાર માનતો થકો આજ્ઞાનો આરા-
 ધક થાય કષ્ટ

હવે જુઠ ! સૂત્રમા જે બોલનો નિર્ણય ન કર્યો હોય તે પાંચમા
 જિતવ્યવહારે માનવો જેમ વક્રેરા કરતા આવ્યા તેમ કરતો થકો
 આજ્ઞાનો આરાધક થાય કષ્ટ ત્યારે જુઠ ! હે દેવાનુપ્રીય ! સૂત્ર, પોષી
 સાદી, દર્શિલો, દરતાલ અને લેલણ પ્રમુખ સર્થે બોલનો " સાધુએ રા-
 સ્ત્રવું કે ન રાસ્ત્રવું, " ણવો સૂત્રમાં નિર્ણય કર્યો નથી, અને દેવદિગ્ગિ
 ક્રમાશ્રમણ, જર્ગવસને સત્તાવીસમે પાટે થયા તેમણે સૂત્ર સ્વરૂપાં, જ્ઞાન
 પગી સાદી, દર્શિલો અને પદમા પ્રમુખ જ્ઞાનના અપગર્થ, સાધુ સ્ત્રી

સાગ્યા. વાસ્તે સર્વ જ્ઞાનનાં ઉપગર્ણ રાખવાં તે જિતવ્યવહારમાં છે; અને જ્યારે સૂત્રવ્યવહાર ન હોય ત્યારે જિતવ્યવહાર માનવાની જગવંતની આજ્ઞા છે. એ ન્યાયે ચશ્મા, હિંગલો, સાહી, હરતાલ, લેખણ, પોથી અને પાના પ્રમુખ સર્વ જ્ઞાનનાં ઉપગર્ણ સૂત્રમાં નથી કહ્યાં, ઠતાં અને રાખીએ ઠીએ; પણ તમે ચશ્મા તો ઉથાપો છો અને સાહી, હિંગલો, લેખણ, પોથી, પાનાં પ્રમુખ ઘણી વસ્તુ સૂત્રમાં કહ્યા વિના રાખો છો. એ ચશ્મા જિતવ્યવહારમાં છે તેને મતના લીધે ઉથાપોને તમે સાધુ માથે જુઠાં આલ્યો છો.

વહી તેરાપંથી, કમારુ વાસવા ઉઘારવાની તથા ચશ્મો રાખવાની જગવંતની આજ્ઞા છે તે તો, જગવંતનાં વચન ઉથાપીને નિષેધે છે, અને ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું સ્થાપે છે; પણ જગવંતે, ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસે તેને સાધપણાથી જ્રષ્ટ કહ્યો છે. શાખ સૂત્ર દસવૈકાલીક અધ્યયન છે. તે ગાથા:-

દસ અઠય ઠાણાઈ, જાઈં બાલો વિરઘઈ;

તઠ અન્નયરે ઠાણે નિગંયા તાઝ જસસઈ ॥ ૭ ॥

વયઠકં કાયઠકં, અકપ્પો ગિદિજાયણં;

પલિયંક નિસિઘાય, સિણાણં સોજ વઘણં ॥ ૮ ॥

અર્થ:-દ૦ દસ અને અ૦ આઠ એમ અઠાર ઠા૦ સ્થાનક જા૦ જે બા૦ અજાણ વિ૦ વિરાધે ત૦ તે અઠાર સ્થાનક માંદીલું અ૦ અનેહું કોઈએક ઠા૦ સ્થાનક વિરાધતે થકે નિ૦ નિગ્રંથપણાથી તા૦ તે જ૦ જ્રષ્ટ થાય. હવે તે અઠાર સ્થાનક કહે છે:-વ૦ વ્રત ઠ કા૦ કાય ઠ અ૦ અ-કલ્પનિક વસ્તુ ગિ૦ ગ્રહસ્થીનાં જાજન થાલી પ્રમુખ પ૦ પલંક (ઢો-લીઝ) નિ૦ કારણ વિના ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું તે સિ૦ સ્નાન અને સો૦ ધિત્રુષા (શરીરની શોજા) વ૦ વર્જવાં. એ ૧૦ સ્થાનક.

જાવાર્થ:-હવે જુઠ ! આ પાઠમાં કહ્યું કે, અઠાર માંદેલો એકે બોલ સેવે તેને સાધપણાથી જ્રષ્ટ કહીયે. તેમા સોલમો બોલ ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવાનો છે. તેનું વર્ણન ૫૭ મી ગાથાથી ૬૦ મી ગાથા સુધી છે. ત્યાં ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવાથી સાધુને જે દોષ ઉપજે તે કહ્યા છે. તે ગાથા:-

ગોયરગ્ગા પવિઠ્ઠસ્સ, નિસિઘ્ધા જસ્સ કપ્પહ,
 ઇમેરીસ મણાયાર, આવઘઠ અવોહિય ॥ ૫૭ ॥
 વિવત્તી વજ્જચેરસ્સ, પાણાણચ વહે વહો,
 વણિમગ્ગ પમ્મિઘાઝ, પમ્મિકોહો અગારિણં ॥ ૫૮ ॥
 અગુત્તી વજ્જચેરસ્સ, ઇઠ્ઠિઝવાવિ સકમ,
 કુસીલ વઢ્ઢણ ઠાણ, દુરઝં પરિવઘ્ઘ ॥ ૫૯ ॥
 તિન્દ મન્નય રાગસ્સ, નિસિઘ્ધા જસ્સ કપ્પહ,
 જરાણ અઞ્ઞિઞ્ઞૂયસ્સ, વાહિયસ્સ તવસ્સિણો ॥ ૬૦ ॥

અર્થ — હવે સોલ્લસુ સ્થાનક કહે છે ગોઠ ગોચરી ૫૦ ગયાં
 થકા નિઠ પ્રહસ્યના ઘરને વિષે ઘેસવુ જઠ જે યતિને કઠ કલ્પે તેતો
 વેસે, ૫૭ જે યતિને ઘેસવુ ન કલ્પે તે વેસે તો તેને ૬૦ ૫૭૦ મઠ અના
 ચાર છાગે અને આઠ પામે અઠ મિપ્પ્યાત્તવુ ૫૮ ॥ ૫૭ ॥ વિઠ વિનાશ
 થાય ૬૦ વ્રહ્મચર્યનો અને ૫૦ પ્રાણીનો ૭૦ વધ ૫૭ થાય (ત્યા
 યતિને પ્રહસ્યના ઘરને વિષે ઘેસતા આધાકરમી પ્રમુલ્લ આહાર નીપ
 જવાનો સન્નઘ છે તેથી) ૭૦ સયમનો ૫૭ વધ થાય ૭૦ ત્યા ઞિજ્ઞાચરને
 ૫૦ અતરાય પને ૫૦ ત્યા યતિ ઠપર ક્રોધ ઝપજે અઠ, પ્રહસ્યને (ધરના
 ધણીને) ॥ ૫૮ ॥ અઠ નવ વારુ જાગે ૭૦ વ્રહ્મચર્યની ૬૦ સ્ત્રીને ૫૭
 સઠ શકા ઝપજે કુઠ કુશીલ ૭૦ વધવાનુ ઠાઠ સ્થાનક (પ્રહસ્યને
 ઘેરે ઘેસવુ તે) ૬૦ ડુરથી ૫૦ ધર્મે ॥ ૫૯ ॥ હવે પ્રહસ્યોને ઘેરે ઘેસવું
 જે યતિને કલ્પે છે તે અધિપાર કહે છે — તિઠ ૫ પ્રણમા કોહ, ૫૮
 યતિને નિઠ પ્રહસ્યના ઘેરે ઘેસવુ જઠ જેને કઠ કલ્પે તે કહે છે ૭૦
 મહપણે પરાપ્તવ્યો હોય તે યતિને ૫૦ રોગી યતિને અને તઠ તપસ્વીને,
 ૫ પ્રણ પ્રકારના યતિને પ્રહસ્યના ઘેરે ઘેસવુ કલ્પે ॥ ૬૦ ॥

જ્ઞાપાર્થ — દુરે જુઝ ! આ પાઠમા જગયતે, પ્રહસ્યોના ઘેરે ઘેસે
 તે સાધુને આઠ અવગુણ માટકા વધ્યા તેમા મિપ્પ્યાત્તવું ૫૮ પામે

બ્રહ્મચર્યનો વિનાશ થાય ૧, પ્રાણીનો વધ થાય ૨, ગ્રહસ્થી ધન કાણુંકા, લીલોત્રી, પાણી વીગેરે આધું પાતું કરી આધાકર્મી આહાર નિપજાવે તો પ્રાણીનો વધ થાય, તેવારે સંજમનો પણ વધ થાય ૩, ત્રિકાચરને અંતરાય પડે ૪, ઘરનો ધણી ક્રોધ કરે ૫, બ્રહ્મચર્યની વાત જાગે ૬, સ્ત્રીને શંકા ઊપજે ૭, અને કુશીલ વધવાનું ઠામ છે ૮. એ આઠ દોષ જાણીને સાધું ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું દુરથી વર્જે, અને અપવાદમાર્ગમાં ત્રણ જણાને ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું કલ્પે કહ્યું. તેમાં એક તો જરાં કરી પરાજીવ્યો (બુઢો સ્થિર) તેને, એક વ્યાધિગ્રાને (રોગીને) અને એક તપશ્વીને. એ ત્રણ વીના બીજો ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસે તો તેને સાધપણાથી ત્રષ્ટ કહ્યો છે. તેમ પોતાના સ્વાર્થને વાસ્તે ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું કેમ સ્થાપોઠો ? તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “એતો ગોચરીય ગયાંથકાં ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું નહીં તે આશ્રી કહ્યું છે; અને અમે તો ધર્મ-ઉપદેશ દેવાને વાસ્તે મોટા ઘરોમાં પડાવાલી બાઈને તથા રજપુતોના રાવ-લાંમાં વચાણ સંજલાવવાને જણે ઢીલ તથા હાટોમાં ડતરીય ત્યારે બાઈને વચાણ સંજલાવવા માટે ગ્રહસ્થીના ઘેરે જઈને બેસીય ઢીલ. એ તો ધર્મ વધારવાનું કારણ છે.” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! સ્હેજે ગોચરીય ગયાંથકા ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસે તોય સાધપણાથી ત્રષ્ટ કહ્યો છે, ત્યારે (ડદીરીને) જાણી જોઈને તો જણે બેસવું કલ્પેજ કેમ ? જેમ ગોચરીય ગયાં ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું વર્જ્યું છે તેમ ઉપદેશ દેવો પણ વર્જ્યો છે. શાંખ સૂત્ર બ્રહ્મકલ્પ ઉદેશે ત્રીજે. તે પાઠ:—

નોકપ્પણ નિગ્ગંથાણંવા ૨ અંતરાગિહંસિવા ચિઠ્ઠિત્તેવા નિસિહત્તેવા તુયટ્ટીત્તેવા નિદાહત્તેવા પયલાહત્તેવા અસણંવા ૪ આહારમાહરિત્તેવા ઉચ્ચારંવા ૪ પરિઠ્ઠવિત્તે સઘાયંવા કરિત્તે જાણંવાજાહત્તે કાઠસગ્ગંવા ઠાણંવા-ઠાહત્તે ॥ અહપુણ એવં જાણેજ્ઞા વાહિયે એરે તપસી હવલે કિલંતે જરાજુણે જજરિયે મુલ્લેજ્ઞાવા પવડેજ્ઞાવા એવંસે કપ્પણ

अतरागिहसि चिह्नित्तएवा जाव छाणंवा छाहत्तए ॥ नोक्-
 प्पइ निग्गयाणवा १ अतरागिहिसिवा जाव चउग्गाहंवा
 पंचगाहवा आइस्वित्तएवा विजावित्तएवा कीट्ठीत्तएवा पवे-
 इत्तएवा ननड एगनाएएवा एगवागरेणवा एगगाहाएवा
 एग सिखोएणवा सेविण ठिच्चा नोचेवणं अठिच्चा ॥ नो
 कप्पइ निग्गयाणवा २ अतरागिहसि इमाई पचमइव-
 याई सव्जावणाई आइस्वित्तएवा विजावित्तएवा किह्ति-
 एवा पवेइत्तएवा ननड एग नाएणवा एगवागरेणवा
 एगगाहाएवा एगसिखोएणवा सवियठिच्चा नोचेवणं
 आठिच्चा ॥ २३ ॥

अर्थः—नो० न कक्षे नि० साध साधवीने अ० ग्रहस्थना घरने
 विपे चि० उरुं रहेवु नि० वेसवु तु० सुवु नि० निंजा खेवी प० विशेष
 निंजा खेवी अ० असन, पाणी, खादिम, स्वादिम, ए चार आ० आहार
 करवो उ० वनीनीत १, सघुनीत २, बसखो ३, अने नाकनो मेख ४ प०
 परठवो स० सजाय करवी छा० ध्यान ध्यावतुं का० काठसग ठा०
 ठाववो अ० हवे वल्ली ए० ओ एम जा० जाणे वा० रोगी थे० स्थिर
 त० तपस्वी दु० दुर्धख कि० किलामना पामी ज० जराय जुनो अ० ज
 र्जरी वेहे मु० मुर्छा पामी प० पन्तो होय ए० तेने क० कक्षे अ० ग्रह
 स्थीना घरने विपे चि० उरुं रहेवु, वेसवु, सुवु जा० यावत् ठा० काठस
 ग ठा० इरियावही पक्कमवो नो० न कक्षे नि० साध साधवीने अ०
 ग्रहस्थीना घरने विपे वेसोने जा० यावत् च० चार गाथा प० पांच गाथा
 आ० कहेवी वि० जुदो जुदो कथवी को० विस्तारे केहेवु (प्रश्नव्याक
 रणमा गुण कक्षा ते), प० विशेषे केहेवु (माहावतनां फल निर्जरानां
 फल मुक्तिपद पामवा), न० पण एटसु विशेष ए०ता० एकज न्याय
 इष्टान्त कहे ए०वा० एकज प्रश्नोत्तर कहे ए०गा० एकज गाथा कहे

ए० सि० एकज श्लोक कहे; से० ते पण ठि० उज्जा रहीने, पण नो० नही अ० बेसीने कहे. नो० न कट्पे नि० साधसाधवीने अं० घर वचाले बेसीने इ० ए० पांच माहाव्रत स० पचीस जावना सहित आ० केहेवां, वि० अर्थ जुदा जुदा कथी प्राणातिपात वेरमणादिक कि० विस्तारी केहेवा (प्रश्नव्याकरणमां गुण कहा ते), प० विशेष केहेवा (मुक्तिपद पामवा रूप माहाव्रत (निर्जरा)नां फल), न० पण एटवुं विशेष ए० ना० एकज न्याय द्रष्टान्त ए० वा० एकज प्रश्नोत्तर ए० गा० एकज गाथा ए० सि० एकज श्लोक केहेवो; से० तेपण ठि० उज्जा रहीने; नो० पण बेसीने न केहेवो.

जावार्थः—हवे जुउ ! आ पाठमां श्री वीतरागदेवे एम कछुं ठे के, साधसाधवीने ग्रहस्थीना घेरे उजुं रेहेवुं १, बेसवुं २, सुवुं ३, निद्रा लेवी ४, विशेष निद्रा लेवी ५, अस्नादिक चार आहार करवा ६, उच्चारपासवण खेल, परठववां ७, सज्जाय करवी ८, ध्यान करवुं ९, अने काउसग करवो १०, ए दस काम ग्रहस्थीना घेरे जइने करवां नही; अने अपवाद मार्गमां बुढो (स्थिर), रोगी तथा दुर्बल होय, मुर्छा आवती होय अने हेठो पमतो होय तेने ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं कट्पे. वली आगल आ पाठमांज एम कछुं ठे के, ग्रहस्थीना घेरे चार पांच गाथा केहेवी नही, पांच माहाव्रत पण केहेवां नही, तेम पांच माहाव्रतनी पचीस जावना पण केहेवी नही. कदाचित कोइ पुढे तो एक प्रश्नो उत्तर देवो तथा एक गाथा अथवा एक श्लोक केहेवो; ते पण उज्जा रहीने केहेवो, पण बेसीने केहेवो नही. ए जुउ ! जगवंतनी तो आझा एवी ठे के, ग्रहस्थीना घेरे काम परुयां केहेवुं पमे तो एक श्लोक के गाथा उज्जा रहीने केहेवी; पण बेसीने केहेवानी आझा नथी. ल्यारे घणी वार ग्रहस्थीना घेरे बेसीने उपदेश देवो क्यां थकी ? तमे प्रजुनां वचन उत्थापीने ग्रहस्थीना घेरे बेसीने वखाण वांचवुं तथा उपदेश देवो केम स्थापो ठो ?

तेवारे तेरापंथी, ग्रहस्थीना घेरे बेसवुं स्थापवाने अर्थ एम कहे

ठे के “सूत्र वसवैकालीकमा ग्रहस्थीना धेरे वेसे तो साधपणाची ग्रह कष्टो, अने आ ग्रहतकल्पना श्रीजा उद्देशामा ग्रहस्थीना धेरे बेसवु वज्यु ते अंतर घर कष्टु ठे ते अंतर घर तो रसोइ करे तेने, तथा धर्षी धर्षीयो सुवे ते मेहेसात तथा उरना प्रमुख जितर जग्याने कहीवे ते अंतरघरमा तेर धोख करवा वज्यो ठे, पण परसास (वरसासी) मां, चोकमा, कचेरीमा अने अघायसी (एकान्त) जग्यामा ठपु रहेहुं, बेसवु तथा उपदेश देवो नथी वज्यो ” एम पोताना स्वार्धने अर्थ खोटा अर्थ करे ठे तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जे जग्यामा सुखे समावे साधुने बेसवु वज्यु, तेज जग्यामा बुढा स्थिवरने, व्याधिरोगीने तथा तपस्वीने ठप्रा रहेवानो, बेसवानी, सुवानी, चार आहार करवानी, वनीनीत सधुनीत प्रमुख परठववानी जावत् तेर धोख करवानी आझा ठे हुवे जुठ स्थिवर, रोगी अने तपस्वी, ग्रहस्थीना धेरे रसोइ करवानी जग्यामा, सुवाना मेहेसमां, सेज्यामां, तथा जितर-उरना प्रमुखमां आहार पाणी करे तथा वनीनीत सधुनीत परठवे के अघायसी जग्यामां परठवे ते कहो

तेवारे तेरापथी पण कहे ठे के “अघायसी जग्यामा, जिताविकने ठेवे तथा नोहोरा प्रमुखमां आहाराविक करे तथा सधुनीत, वनीनीत परठवे, पण रसोइ तथा सुवानी जग्यामा तो स्थिवर, रोगी अने तपस्वी पण आहार पाणी करे नही तथा दिसा मात्रे पण जाय नही ” हे देवानुप्रीय ! तमे रसोइकानी तथा सुवानी जग्याने अंतर घर केम कहोठो ? एवा खोटा अर्थ केम करोठो ? अहीया तो ‘गिह’ केहेता घर अने ‘अंतर’ केहेता माहे साधुने बेसवु नही तथा उपदेश देवो नही, ” प्रजुए तो एम कष्टु ठे तेवारे तेरापथी कहे ठे के “सूत्र उत्तराध्ययनना धारमा अध्ययनमां हरकेशी मुनोराजे ब्राह्मरो ना पात्रामां उपदेश दीधो ठे, तथा तेज सूत्रना पथीसमा अध्ययनमा जयधोप मुनीए विजयधो पने ब्राह्मणना पात्रामा उपदेश दीधो ठे, तथा सूत्र हाताजीमा पोटी साने दानशासामां आरण्याए मोटे मर्याणे उपदेश दीधो ठे, तथा वल्ली

તેજ જ્ઞાતાજીના સોલમા અધ્યયનમાં ગોપાલકાજી આર્જાએ સુખમાલી-
કાને ઉપદેશ દીધો છે. તેથી અમે પણ ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસીને ઉપદેશ
દઈએ ઢીએ. ” તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! એવી જગ્યામાં તો કામ પડ્યાથી સાધુને રહેવું
પણ કઢપે છે, ત્યારે ઉપદેશની શી ચર્ચા છે ? અને ગ્રહસ્થીના ઘેરે સા-
ધુને બેસવું તથા ઉપદેશ દેવો વર્જ્યો તે તો સ્ત્રીઆદિક રહેતી હોય,
પરિંઓ પાણી હોય, રસોડ થતી હોય અને ઢોકરા ઢોકરી વેચેરા સહિત
હોય તે આશ્રી વર્જ્યો છે. હવે નતર્યા હોય તે જગ્યા ઢોટી હોય તથા
અવલાઈની હોય તેથી બીજી જગ્યા સાધુજીને રહેવા જોગ્ય હોય એવી
જગ્યામાં જઈને ઉપદેશ દેતો સાધુને હરકત (અટકાવ) નહીં. વલ્લી
સાધુજી રહે તે ઘર સર્વ ગ્રહસ્થીનાંજ છે, પણ ગ્રહસ્થીને રહેવાસની
જગ્યામાં સાધુજીને ઉપદેશ દેવો તથા બેસવું વર્જ્યું છે. વલ્લી હરકેશીજી
તથા ગોપાલકાજી પ્રમુખે તો પાનામાં તથા દાન દેવાની જગ્યામાં ઉ-
પદેશ દીધો છે; પણ ગ્રહસ્થીની રહેવાસવાલી જગ્યામાં નથી દીધો.
એ હરકેશીજી મુનીરાજ અને આર્યાજી ગોપાલકાજી પ્રમુખે ગ્રહસ્થીના
પાનામાં જઈને ઉપદેશ દીધો તે તો સર્વ અઠીય-કઢપી છે; પણ પેહેલા
અને ઢેલા તીર્થકરના સાધુને ગ્રહસ્થીના ઘેરે જઈને ઉપદેશ દેવો કયાંય
ચાલ્યો હોય તો તે સૂત્ર પાઠ બતાવો. તેવારે વલ્લી તેરાપંચીન, ગ્રહસ્થી
ના ઘેરે બેસવું સ્થાપવાને કાજે કહે છે કે “ વચન-લબ્ધિના ધણીને ગ્રહ-
સ્થીના ઘેરે બેસીને ઉપદેશ દેવો સૂત્ર સૂયગમાંગના પ્રથમ શ્રુતકંધના ન-
વમા અધ્યયનની ૭૯ મી ગાથાના અર્થમાં ક્યાંક કહ્યું છે. તે પાઠ:—

નનૃઃ અંતરાણં, પરમેદેણ ણિસિયણ;

ગામ કુમારિય કિંમુ, નાતિવેલં હસેમુણી. ॥ ૭૯ ॥

અર્થ:—નૃ૦ ઇટલું વિશેષ અં૦ જરા, રોગાદિક કારણ ટાલીને
બેસે, તથા કોઈ વચન-લબ્ધિવંત ધર્મ ઉપદેશાદિ કારણે પણ બેસે. પ૦
એ કારણ વિના ગ્રહસ્થીના ઘેરે ણિ૦ ન બેસે. ગા૦ ગ્રામને વિષે કું૦ કુ-

मारनी परे किं० हाश्व्यक्रिया न करे, ना० मर्यादा मुक्तीने न हसे मु० साधु पक्षिहृष्टादिक वेष्टा मर्यादा उल्लंघने न हसे वीतरागनी ब्राह्म उल्लंघने हनुहनु साधु न हसे

जावार्थ — हे वेवानुप्रीय ! अहीयांतो एम कष्टु ठे के ' रोगारि कना कारण विना ग्रहस्थीने घेरे साधुए बेसतुं नही, अने वचन-सुब्धी वत होय तो उपवेशादिक कारणे बेसे' एम अर्थमा कष्टुं ठे हवे वचन सुब्धीवत केने कहीये ते कहो जो वचन बोले तेने वचन-सुब्धीवत केहेता होतो गुंगा साधु कया ठे के, जेमने सूत्रमां ठाम ठाम ग्रहस्थी ना घेरे बेसतुं वज्युं ? अहीयां वचनसुब्धी तो वस पूर्वधी छद् चौद पूर्व पर्यंत ज्ञानना धर्णी होय अने जेना वचन खाली नत्र जाय तेने कहीये तेने तथा आगम-व्यवहारी होय तेने बेसतु अर्थमा कष्टुं ठे हवे तमारामा कद् सुब्धी ठे ते कहो एतो तमे बधाए पेट चराइने वास्ते ग्रहस्थीना घेर बेसता वेखाठ ठो वखी प्रभुए तो सूत्रगंगां सूत्रना प्रथम श्रुत्कथना नवमा अध्ययननी एकवीसमो गाथामां ग्रहस्थीना घेरे साधुने बेसतु वज्युं ठे ते पाठ —

आसदी पक्षियकेय, णिसिद्धं च गिहंतरे,

संपुठण सरणवा तं विद्धं परिजाणिया ॥ २१ ॥

अर्थ — आ० माची प्रमुख आसने प० पक्षकादिके णि० बेसतु गि० ग्रहस्थीना घरमा बेसतुं, सुबु न कढ्ये (आत्मसंजमनो विराचना पाय तेयी) स० ग्रहस्थीने हेम कुशळनुं पुवबु तथा स० पूर्व क्रिमानुं सज्जारतुं तं० ते सर्व ससार जमवानो हेतु जाणीने वि० पक्कीत प० परिहरे २१

जावार्थ:— हवे जुठ ! इहा पण ग्रहस्थीना घेरे बेसतुं वज्युं ठे वखी वसवेकाळीक सूत्रना त्रिजा अध्ययनमा ग्रहस्थीना घेरे बेसे तेने अथा चारी कहो ठे इत्यादिक अनेक ठेकाणे सूत्रमा ग्रहस्थीना घेरे बेसतुं वज्युं ठे उतां तमे पटळा केवलीना वचन तथापीने, पेट चराइना वास्ते ग्रहस्थीना घेरे बेसतु केम रयापो ठो ?

વહી ટોટાવાલા સરાફની માફક લોકોમાં સફાઈ દર્શાવવાને વાસ્તે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્રમાં કહ્યા સિવાય કિંચીત માત્ર કામ કરીને પ્રાયશ્ચિત ન લે તેને સાધપણથી ઝ્રષ્ટ કહ્યો છે. ” એવી પરુપણા કરે છે; પણ પોતેતો સૂત્રમાં કહ્યા વીના ઘણાં કર્તવ્ય કરે છે. તે એ કે પ્રથમ તો ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસવું સ્થાપે છે, અને પાત્રાંને રોગાન તથા રંગ લગાવવા માટે રોગાન વાસી રાખવાની સ્થાપના કરે છે. માટે તેરાપંથીને પુઠવું કે, તમે પાત્રાંને રોગાંન લગાવો છો તથા સાથે લક્ષ્ને ગામોગામ ફર્યા કરો છો તથા વાસી રાખો છો, અને વહી તોટો ટુપાવવાને અર્થે તથા અણસમજુ લોકોને ઠગવાને વાસ્તે કહો છો કે, સૂત્રમાં કહ્યા વિના કિંચીત્ત માત્ર કામ કરે તેનામાં સાધપણું નથી. ત્યારે પાત્રાંને લગાવવા સારુ રોગાન વાસી રાખવો કયા સૂત્રમાં કહ્યું છે તે બતાવો. તમે તો એ કામ સૂત્રમાં કહ્યાવિના કરો છો. હવે તમારી કેહેણીને લેખે તમારામાં સાધપણું છે કે નહીં તે કહો.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ જેમ તમારા બાવીસ સંઘાતના સાધુ પાત્રાંને રંગ રોગાન લગાવે છે તેમ અમે પણ લગાવીએ છીએ. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! બાવીસ સિંઘાતના સાધુતો ચશ્મા પણ રાખે છે, રોગાન પણ પાત્રાંને લગાવે છે, અને સોય જાગ્યાના પ્રાયશ્ચિતનું બેલું તથા સોય ગુનાવ્યાનું તેલું કરે છે, અને કાચા પાણીનો ઢાટો લાગે તો અપવાસનું પ્રાયશ્ચિત લે છે; इत्यादિક ઘણાં કામનો સૂત્રમાં નિર્ણય નથી તે જેમ જિતવ્યવહારમાં કહ્યું અને જેમ વસ્ત્ર વફેરા કરતા આવ્યા તેમ કરે છે. તે જિતવ્યવહાર માનવો કહ્યો છે. તેની શાખ સૂત્ર જગવતી શતક આઠમે ઉદ્દેશે આઠમે, તથા વ્યવહાર સૂત્ર ઉદ્દેશે દસમે. એ ન્યાયે અમારા બાવીસ ટોલાના સમુદાયના સાધુ તો જે કામનો સૂત્રમાં નીર્ણય નથી તે સર્વ જિતવ્યવહારથી કરે છે; અને જિતવ્યવહારથી વર્તે તેને જગવંતે આજ્ઞાના આરાધક કહ્યા છે. એ ન્યાયે અમે તો જીતવ્યવહારથી સર્વ કામ કરીએ છીએ; અને તમે તો જીતવ્યવહારનાં બીજાં તો પ્રાયશ્ચિત પ્રમુખ સર્વ કામ ઉત્થાપી દીધાં; અને રોગાન

પ્રમુખની વેલાય ધીજા સધારાના સાધુનુ ઠંઠુ સ્યો ઠો કે “એમ તમે કરો ઠો તેમ અમે પણ કરીય ઠોય” અહો વેધાનુગ્રીય ! શ્રી નિપિત સૂત્ર પ્રમુખમા પાત્રાને ત્રણ પસંહી તેલ સગારુનું કણુ છે તથા ત્રણ પસંહી સોડ પ્રમુખનો રગ સગારુવો કણો છે તે તેલ તથા સોડનો રોગાન બને છે, તેથી ઘરેરા આચાર્યોયે પાત્રાને રોગાન સગાવવો સ્થાપ્યો છે. તે જીત વ્યવહાર છે તે તેલની નેશ્વાયે જીતવ્યવહારથી અમે રોગાન સગાવીય ઠીય વહી તેલ રોગાન વાસી રાલ્લવો ન જોઈય ઠતા કેદક સિંધાગ્રમાં વાસી રાલ્લે છે, પણ તે તમારી પેઠે સ્થાપના કરતા નથી તમે તો કહો ઠો કે સૂત્રમા કહ્યા સીવાય કામ કરે તેનામા સાધપણુ નથી, અને વહી રોગાન વાસી રાલ્લવાની તો સ્થાપના કરો ઠો, પણ જગવતે તો તેલ, રોગાન પ્રમુખ વાસી રાલ્લે તેને સાધપણથી ત્રણ કણો છે તથા પ્રહસ્યી સરસા કહ્યા છે શાલ સૂત્ર વશવેકાલીક અધ્યયન ઠહે અઢાર બોલ માંહેલા પાંચમા બોલમા તે પાઠ:-

વિન્મુઘે ઇમ લોણ તિહ્લં સપિં ચ ફાણિય નેતે,

સનિહી મિઠતિ નાયપુત્ત વઝ રયા ॥ ૧૮ ॥

લોન્નસ્સસમ ણુફાસે મન્ને અન્નય રામવિ

જે સિયા સનિહિકામી ગિહી પવહ્ણ નસે ॥ ૧૯ ॥

અર્થ —હવે પાંચમા સ્થાનકની વિધિ કહે છે વિઠ્ઠલ સ્વયં સમુદ્રાદિકનુ ૬૦ યજ્ઞ પ્રકારનુ ૪૦ સુણ તિલ તેલ સળ ધીર ફાળોબો ગોલ નં ઘટલા ધાના તે યતિ સળ વાસી રાલ્લવા મિળ ન વાન્ઠે માત્ર શ્રી માહાવીરદેવના ઘળ વચને ૨૦ જે રક્ત સત્પર હોય તે ૪૦ લોન્નનું અણુ થોરુ પણ સેવધુ (જે વાસી લાવુ) તે, અને મળ અનેરી બોજી વસ્તુ થોમી પણ જે જે યતિ સિળ કદાચીત સળ સ્નિગ્ધ લાવાની વસ્તુ વન્ઠે તે ગિળ પ્રહસ્યી પણ નહી અને ૫૦ યતિ પણ નહી .

નાવાર્ય:-હવે આ પાઠમા યમ કણુ છે કે, ધોર વચનમા રક્ત યપો હોય તે સાધુય સુણ, તેલ, ગોલ, ઘૃત પ્રમુખ વાસી રાલ્લવાની મા-

ન્યા કરવી નહીં; અને જે કોઈ કિંચીત માત્ર વસ્તુ વાસી રાખવાની વા-
ન્યા કરે તેને લોઝનો સેવણહાર તથા પાંચ માહાવ્રતનો વિરાધક ગ્રહ-
સ્થ્ય કેહેવો; પણ પ્રવર્જિત સાધુ ન કેહેવો. હવે જુઝ ! આ પાઠમાં તેલ
વાસી રાખે તેને જગવંતે ગ્રહસ્થી સરખો કહ્યો છે. તે તેલની નેશ્રાયે રો-
ગાન લગાવીએ ઢીએ. તમે રોગાન વાસી રાખવાની સ્થાપના કેમ કરોઢો ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, “ અહીયાં તો ખાવાને વાસ્તે તેલાદિક
વાસી રાખે તેને ગ્રહસ્થી સરખો તથા સાધપણથી ઝ્રષ્ટ કહ્યો છે; પણ
પાત્રાંને લગાવવા વાસ્તે તેલ રોગાન વાસી રાખવો ક્યાં વર્જ્યો છે? તેનો ઉત્તર.

હે દેવાનુપ્રીય ! શ્રીવીતરાગદેવનું વચન ઉત્થાપીને એવી ઢીલાઈ
કેમ સ્થાપો ઢો ? જુઝ નષિથ સૂત્રમાં, ગુમર્યાંને લગાવવાનો મલમ તથા
ગોબર પ્રમુખ વાસી રાખે તેને ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. ત્યારે તેલ
રોગાન વાસી રાખશે તેને દોષ કેમ નહીં લાગશે ? અને તેલ રોગાન
વાસી રાખવાની સ્થાપના કરશે તથા દોષને નિર્દોષ સ્થાપશે તેનામાં
(સમ્યક્) સાધપણું કેમ રહેશે ? વલી તેલ, અલસી, રોગન, મીણ અને
સાબુ પ્રમુખ વાસી રાખે તે તો કર્મનો ઉદયજ્ઞાવ છે; પણ વાસી રાખ-
વાની સ્થાપના કરો ઢો તે ઘણું અજુકતું કરો ઢો. વલી તમે કહો ઢો
કે “ ખાવાની વસ્તુ વાસી રાખે તેને ગ્રહસ્થી સરખો કહ્યો છે, પણ રો-
ગાન, તેલ, એ ખાવાની વસ્તુ નથી તેથી વાસી રાખીએ ઢીએ. ” એ લેખે
તો આંખોમાં ઘાલવાનો ડંસો (સુરમાદિક), ગુંબર્યાંને લગાવવાનો મ-
લમ તથા ડુલતા શરીરે લગાવવાનું તેલ, ઘૂત, પુઠાં પ્રમુખ કરવાને
ચાવલ તથા ગહુંની લાહી અને સાહી હીંગલો પ્રમુખમાં નાખવાને ગુંદ
ફ્યાદિક ખાવા વીના અનેક કામને વાસ્તે અનેક વસ્તુઢં તમારી કે-
હેણીને લેખે વાસી રાખતાજ હશે; પણ દસ વૈકાલીકના ત્રીજા અધ્ય-
યનમાં દસમા અણાચારમાં તેલાદિક વાસી રાખે તેને અણાચારી કહ્યો
છે તથા નષિત સૂત્રમાં ચોમાસો પ્રાયશ્ચિત કહ્યું છે. તેમજ દસાશ્રૂત-
સ્કંધ, ઉત્તરાધ્યયન અને પ્રશ્નવ્યાકરણ પ્રમુખ ઘણા સૂત્રમાં ઠામ ઠામ
તેલાદિક વાસી રાખવું વર્જ્યું છે. તે જાણજો.

હવે તેરાપથી સાધવી સાથે સસતો પરિચય કરે છે અને સ્થાપે છે તેનું વર્ણન —

ઘણી ઢોંધા, પાસત્યા, સુખસેહીઆ અને જીજ્ઞના હોહાપી, સાંધ વીનાં આહારપાણી છે છે પણ ઠાણાયાગ સૂત્રના ત્રીજા ઠાણામા કામ પચ્ચાર્થી ત્રણ પ્રકારે સાધવીને ઘોહાવવું કહ્યું તેમાં કામ પચ્ચાર્થી આહારાદિક વેધો વેધરાવવો કહ્યો, પણ સાધવીનો આહાર પાણી છેવો તો, ઘટ્ટીસ સૂત્રમા કયાય કહ્યું નથી ઠતાં તેરાપંચોના સાધુઠં આંરે જાનો આણ્યો આહાર પાણી છે છે હવે ઠાણાયાંગમા આર્જાને વેધો વેધરાવવો કહ્યો છે, તે પણ કામ પચ્ચાં અદાતાદિક કારણે કહ્યો સંજબે છે, કારણ કે સુત્રે સમાધે સાધ સાધવીને માંહોમાહી આહોવણા છેવી તથા માંહોમાંહે આહાર પાણી પ્રમુલ્હની વૈયાવચ કરવી, પકે કસ્યે નહી શાલ્ સૂત્ર વ્યવહાર ઠદેશે પાંચમેં તે પાઠ —

જે નિર્મથાય નિર્ગથીઠય સજોહ્યાસિયા ણોહ્ક-
પ્પતિ અન્નમન્નસ્સ અત્તિણ આહોહ્ણ અઠિયા હ્હણ્હ
કેહ આહોયણારિહે કપ્પતિણ તસ્સ અત્તિણ આહોહ્તણ
ણઠિ હ્હણ્હ કેહ અપ્પહે આહોયણારિહે એવણ કપ્પતિ
અસ્મમ્મસ્સ અતિણ આહોહ્તણ જે નિર્ગથાયે નિર્ગઠિ-
ઠય સજોહ્યાસિયા નોન્હકપ્પતિ અસ્મમ્મસ્સ અતિણ વે-
યાવચ કરિતણ અઠિયાહ્ણ વયાહ્ણ વયાવચ્ચકરેહ ક-
પ્પતિણ્હ તેણ વેયાવચ્ચ કરાવિત્તણ ણઠિયાહ્ણ કેહ
વેયાવચ્ચકરે એવણ કપ્પતિ અસ્મમ્મેણ વેયાવચ્ચ કરાવિત્તણ ॥

અર્થ — જે જે કોહ નિં સાધુ નિં સાધવી સં બાર મકારના સજોગી છે તેમને ણોં ન કસ્યે અં માહોમાહી એકેકની અં સમિપે આં આહોયણા છેવી અં છે હં એમને કેં જો કોહ આં આહોયણ-
નો દેશદાર આચાર્ય તો કં કસ્યે તિં તે સાધ સાધવીને તં તે આહોય

देणहार आचार्यनी अं० समिपे आ० आलोयणा लेवी. ए० नथी इ०
ए साध साधवीने के० कोइ अ० अनेरो आ० आलोयणनो देणहार आ-
चार्य ए० एम होय तो क० कटपे अ० मांहोमांही एकेकनी अं० समिपे
आ० आलोयणा लेवी. ज० जे कोइ नि० साधुने नि० साधवीने सं० बार
प्रकारना संजोग ठे ए० तेमने न कटपे अं० मांहोमांही अं० साधु
साधवीनी समिपे अने साधवी साधुनी समिपे जइने वे० वैयावच करवी.
अ० ठे इ० इहां कोइ अनेरा साध साधवी व० वैयावचना करणहार क०
कटपे ते साध साधवीने ते० ते कने वे० वैयावच क० कराववी. ए० नथी
इहां क० कोइ अनेरा वे० वैयावचना करणहार ए० जो एम होय तो
क० कटपे अ० मांहोमांही वे० वैयावच क० कराववी.

अर्थः—हवे जुन ! इहां एम कछुं के, बार प्रकारना संजोगी होय
ते साध साधवीने कदाचित दोष लागे तो ते दोषनी आलोयण लेवी
जोइए; पण ते मांहोमांही लेवी न कटपे. अनेरो कोइ गुणसंपन्न आ-
लोयणा देवा योग्य आलोयणाचार्य होय तो तेनी कने आलोयण लेवी
कटपे. हवे जो एवा गुण संपन्न आलोयणना देणहार त्यां न होय तो
ते कारणे मांहोमांही पण आलोयणा लेवी कटपे एम कछुं. हवे जेम
आलोयण लेवानो विधि कही, तेम वैयावच पण मांहोमांही एकेक पासे
करवी कराववी नही. ते वैयावच ठाणायांगना त्रीजा ठाणे त्रण प्रका-
रनी कही ठेः— आहार, पाणी, वस्त्र, उपगर्णादिकनुं देवुं १, मात्रादिक-
नुं परठववुं २, अने तेलादिक मसलवुं, दाबवुं तथा चांपवुं ३. वली श्री
प्रश्रव्याकरणजीमां घणा प्रकारनी वैयावच कही ठे. ते वैयावच साध
साधवीए मांहोमांही करवी नही. हवे कोइ रोगादिक कारण उपजे
तो वैयावच करवा योग्य कोइ अनेरा पासे वैयावच कराववी; अने वै-
यावच करवा योग्य न होय तो अपवादमां मांहोमांही पण वैयावच
करवी कटपे कछुं. एम करतां संघटादिकनो शंका उपजे ते जांजवा जणी
चोवीसमुं सूत्र कहीये ठीये. ते पाठः—

णिग्गंथचण राठवा वियाखेवा दोह पुठो खुसेबा तं इ
 णिएवा पुरिसो उमखेवा पुरिसोवा इणिए उमखेवा एव
 से कप्पति एव चिठ्ठति परिहारच णो पाठणति एसकप्पो
 थेर कप्पीयाणं एव से नोकप्पति एव से नो चिठ्ठति पं
 रिहारच पाठणइ एसकप्पो जिणकप्पीयाण

अर्थ — णि० साधु साधवीने रा० रात्रे वि० पनिकमण्यादिकनी
 बेलाए तथा वपोर इत्यादिक वीकट बेलाए वी० दीर्घ सर्प पु० स्पर्शा
 यकां सु० सुसे, रुख वे, करके, एवो रुस्यो होय त्यारे त० ते इ० साध
 वीने ते रुखे तो पु० पुरुष ग्रहस्थ तेने हाथे करी उ० वंसनी चिकित्सा
 करावे, अने पु० पुर्वने (साधुने) रुखे तो इ० ते गृहस्थसीना (स्त्रीनी
 जातना) हाथे करी उ० वंसनी चिकित्सा करावे ए० एम से० ते
 स्थिवर-कक्षीने क० कक्षे (अपवाव मार्गे) ए० ए प्रकारे बि० रहे
 स्थिवर-कक्षी ते ज्ञष्ट न पाय प० परिहार तप पण ते न पामे ए० ए
 कक्ष्याचार थे० स्थिवर कक्षीनो कक्षो हवे जिन-कक्षीनो आचार कर्हे
 ठे — ए० एम स्थिवर कक्षीनी परे से० ते जिन-कक्षीने नो० न कक्षे
 ए० एम से० ते जिन-कक्षीपणु नो० न रहे प० प्रायश्चित्त पण पामे ए०
 ए आचार जिन-कक्षीनो केहेवो ए प्रकारे धैयावचनुं करावबु जिन
 कक्षीने न कक्षे (ते उत्सर्ग मार्गे प्रवर्ते ठे ते माटे) :

ज्ञावार्थ — हवे जुडं ! साध साधवीने माहोमांही अपवावे बेबा
 वच करवी कही त्या सघटानी शका उपजे ते टाखवा माटे कष्टुं के
 सर्पादिके दप वीधो होय तो साधु साधवी स्त्री पुरुषकने जानो देवरावे व
 जानो वेषराववानो कक्ष स्थिवर कक्षीनो ठे, तेथी से प्रायश्चित्त न पामे,
 पण जिन-कक्षीने जानो देवराववो कक्षे नही, तेथी जो जानो देवरावे
 तो प्रायश्चित्त पामे वही अपवादमां अणसरते धैयावचने अर्थे संघ-
 टादिक करता जगवतनो आह्वा अतिकमे नही शास्त्र सूत्र बृहत्-
 कक्ष चरेशे ठे ते पाठ —

निग्गंथस्सय अहेपायंसि खाणुवा कंटएवा हिरएवा
 संकरेवा परियावजेजा तंच निग्गंथे नोसंचाएइ निहरित्त-
 एवा विसोहित्तएवा तंच निग्गंथी निहरमाणीवा विसोहे-
 माणीवा णाइक्कमइ. निग्गंथस्स अहिंसि पाणेवा बीएवा
 रएवा परियावजेजा तंच निग्गंथे नोसंचाएइ निहरित्त-
 एवा विसोहित्तएवा तं निग्गंथी निहरमाणीवा विसोहीमा-
 णीवा णाइक्कमइ. निग्गंथीए अहेपायंसि खाणुवा कंट-
 एवा बाहिरेवा संकरेवा परियावजेजा तंच निग्गंथी नोसं-
 चाएइ निहरित्तएवा विसोहित्तएवा तंच निग्गंथे निहर-
 माणेवा विसोहेमाणेवा णाइक्कम्मइ. निग्गंथीए अहिंसि
 पाणेवा बीएवा रएवा परियावजेजा तंच निग्गंथी नोसं-
 चाएइ निहरित्तएवा विसोहित्तएवा तंच निग्गंथे निहर-
 माणेवा विसोहेमाणेवा णाइक्कम्मइ. निग्गंथे निग्गंथी दु-
 गंसिवा विसर्मसिवा पवयंसिवा पखलमाणंवा पवरुमाणंवा
 गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइक्कम्मइ. निग्गंथे निग्गं-
 थी सेयंसिवा पंकंसिवा पणगंसिवा उदगंसिवा उकेसमा-
 णेवा उवुळमाणेवा गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइक्क-
 म्मइ. निग्गंथे निग्गंथी नावं आरोहमाणंवा उरोहमाणंवा
 गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइक्कम्मइ. खित्तचित्तं नि-
 ग्गंथी निग्गंथे गिन्हमाणेवा अवलंबमाणेवा णाइक्कम्मइ.॥

अर्थः—पूर्ववत्. जुठ प्रश्न बीजे पाने २२४ में.

जावार्थः—हवे जुठ ! आ पाठमां कह्युं कै, साधुना पंगमां
 सीखो, कांटो, प्रमुख ज्ञांग्यो होय तथा आंखमां प्राणी, बीजे, रज
 प्रभु पङ्खां होय अने पोते काढवा समर्थ न होय त्वारे साधवी काहे

તો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં, અને સાધવીના પગમાં સ્ત્રીઓ કાંટો, પ્રમુલ્હ જાંબો હોય તથા આંસુમા પ્રાણી, રજ, બીજ પ્રમુલ્હ પર્યુ હોય તે પોતે કાઢવા સમર્થ ન હોય ત્યારે સાધુ કાઢે તો આજ્ઞા અતિક્રમે નહીં વધી, સમી જગ્યાથી તથા પર્વતાદિકથી પરતી સાધવીને તથા અલ્પ કાલ બ્રાહ્મિકમાં સ્વપતી, પરતી તથા સુખતી સાધવીને તથા (નાવા) ના હાથે પદતા ઇતરતા પરતી સાધવને, સાધુ પ્રહતો થકો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં આગલ વધી કદર્પ ચિત્તે કરી, સોજાદિકે કરી અને અજ્ઞા બિષ્ટે કરી જાતી સાધવીને સાધુ જાણી રાખતો થકો બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં. જેમ પગ તથા આંસુમા સ્ત્રીઓ, કાંટો, રજ, બીજ પ્રમુલ્હ સાધ સાધવી પોતે કાઢવા સમર્થ ન હોય ત્યારે સાધુ સાધવીને અને સાધવી સાધુને કાઢતાં બ્રાહ્મ અતિક્રમે નહીં, પણ જો સાધુ પાસે સાધુ અને સાધવી પાસે સાધવી કાઢનાર હોય તો માંદોમાદે કઢાવડું કહ્યે નહીં તેમજ આહારાદિક ત્રણ પ્રકારની વૈયાવચની વાચતમાં પણ વ્યવહાર સૂત્રના પાંચમા ઉદેશામા કહ્યું છે કે, સાધુ પાસે સાધુ કરવા વાલો હોય અને સાધવી પાસે સાધવી કરવા વાલી હોય તો સાધુને સાધવી પાસે અને સાધવીને સાધુ પાસે વૈયાવચ કરાવવી કહ્યે નહીં તે ઠતા તમે કુલે સમાધે આર્યાનો છાવ્યો આહારાદિક કેમ ક્યો ઠો અને આર્યાને કેમ આપો ઠો ? વધી પુજડું, પલેવડું, સીવડું, પાત્રાં પ્રમુલ્હનુ રંમડું અને ઘોડું બ્રાહ્મ વડ્ અનેક કામ આર્યા કને કેમ કરાવો ઠો ? યોગા, જિહ્વિતવ્યને કારણે પ્રજુનાં વચન ઇત્યાપીને આર્યાથી અલાપ સલાપ, સસતો પરિચય અને આહારાદિક લેવો વેવો કેમ સ્થાપો ઠો ?

વધી આર્યા સાથે વિહાર કરે તો નિપિત સૂત્રના આઠમા ઉદેશામા પોમાસી પ્રાર્થાશ્વિત કહ્યું છે તેમજ સાધ સાધવીને એક વરવાજે દિશા માત્રે પણ જડુ વચ્ચું છે તથા એક વરવાજે એક દિશે વિહાર કરવો જ ઝ્યો ઠે ઠતાં તમે સૂત્રનાં વચન ઇત્યાપીને આર્યા સાથે વિહાર કેમ કરોઠો ? એવી ઢીલાઈ ઇંઠા જીવીતવ્યને કારણે અગ્રીકાર કેમ કરોઠો ? વધી આર્યાને સાધુજી રહેતા હોય તે તપાશ્યમા જ્ઞાનાદિકના, વધો, વ.

विना बेसवुं उठवुं कट्पे नही. एक तो (समोसर्णमां) व्याख्यानमां आवुं कहुं, ते प्रखदामां चार हाथ पनानी पठेमी प्रमुख उंढीने, सर्व हाथ पग प्रमुख अंग उपांग ढांकीने बेसवुं कहुं, अने एक पोतानी पासे जणाववावाली गीतार्थ आर्या न होय तो साधुजी पासे वांचणी लेवा सारु आवुं कट्पे कहुं. ए बे ज्ञानना प्रयोगेने अर्थे आर्याने साधुना उपाश्रये आवुं कहुं ठे. ए ज्ञानादिकना प्रयोग विना साधु रहेता होय ते जग्यामां आर्याने आवीने उचुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं के आहारादिक कांइ पण काम करवुं कट्पे नही; अने साधुने साधवी रहेती होय ते जग्यामां उचुं रहेवुं, बेसवुं, सुवुं तथा चार आहार करवा कट्पे नही; तेम कांइ पण काम करवुं कट्पे नही. शाख सूत्र बृहत्कटपना त्रीजा उद्देशामां. ते पाठः—

नोकप्पइ निग्गंथाणं निग्गंथीणं उवस्सयंसि चिच्छित्तएवा
निसित्तएवा निद्वाइत्तएवा तुयट्ठित्तएवा पयलाइत्तएवा अ-
सणंवा ४ आहारं आहारित्तए उचारंवा ८ पासवणंवा
खेखंवा सिघाणंवा परिठवित्तए सच्चायंवा करित्तए ज्ञाणं-
वा ज्ञाइत्तए काजसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. नोकप्पइ
निग्गंथीणं निग्गंथाणं उवस्सयंसि चिच्छित्तएवा निसिइत्त-
एवा तुयट्ठित्तएवा निद्वाइत्तएवा पयलाइत्तएवा असणंवा ४
आहारमाहरित्तएवा उचारंवा ४ परिठवित्तए सच्चायंवा
करित्तए काजसग्गंवा ठाणंवा ठाइत्तए. ॥

अर्थः—नो० न कट्पे नि० साधुने नि० साधवीना उ० उपाश्रयने
विषे चि० सेहेजे उचुं रहेवुं १ नि० बेसवुं २ तु० सुवुं ३ नि० निंझा
लेवी ४ प० विशेष निंझा लेवी ५ अ० असनादि चार आहार करवा
६, उ० वकीनीत ७ पा० लघुनीत ८ खे० बलखो ९ अने सि० नासि-
कानो मेख १० प० परठववां, स० सजाय करवी ११ ज्ञा० ध्यान ध्यावुं.

१२ का० सेहेजे काठसग करवो १३ अने ठा० बारमी पन्निमा ठाववी १४
 एटखा वानां करवां न कख्ये नो० न कख्ये नि० साधवीने नि० साधुना
 ठ० उपाश्रयने विषे चि० उजु रहेवुं नि० वेसवुं तु० सुवुं नि० निंझा खेवी
 प० विशेष निंझा खेवी, अ० असन, पान, खादीम, स्वादिम ए चार
 आ० आहार करवा, ठ० बन्दीनीत आदि चार प० परठववा, स० सज्जय
 करवी का० काठसग करवो ठा० (पन्निमा) मर्यादानो काठसग ठा० करवो
 एटखां वाना करवा न कख्ये

वाचार्थः—इहे जुठ ! आ पाठमा तो एम कखुं ठे के, साधुजीने
 साधवीना उपाश्रये जइने उजु रहेवुं नही १, वेसवु नही २, सुवु नही ३,
 निंझा खेवी नही ४, विशेष निंझा खेवी नही ५, अस्नादिक चार आहार
 करवा नही ६, उचार ७, पासवण ८, सिंघ्याण ९ अने खेख १०, परठववा
 नही, सज्जय करवी नही ११, घ्यान धरवु नही १२, सेहेजनो काठस
 ग करवो नही १३, अने जिखुनी पन्निमा ठाववी नही ए चौद बोख
 अने आहारना बाकीना ग्रण गणीये तो सतर थाय ए बोख साधुने
 साधवीना उपाश्रये जइने करवा कख्ये नही, तेमज साधवीने साधुना
 उपाश्रए जइने करवा कख्ये नही श्री बीतरागदेवनी आज्ञातो एम
 ठे, अने तमे तो सूत्रना वचन तथा बीतरागदेवनी आज्ञा उपापीने
 आरजाने आखो दीवस घणीवार सुधी बेसानी राखो ठो, आहार
 पाणी स्थानकमा बेसीने करो ठो, आरजा पण तमारे स्थानके बेसीने
 आहार पाणी तथा सज्जय करे ठे, खंखार प्रमुख परठवे ठे, मांढोमाइ
 वातो करो ठो अने पुजवुं पखेवण प्रमुख आर्याकने करावो ठो एवी
 रीते आरजाधी सस्तव परिचय राखो ठो ते घणुज अयुक्त काम करो
 ठो वल्ली उत्तराध्ययनमा १६ मा अध्ययनमा ब्रह्मचर्यनी नव वारु कहो
 ठे स्थां स्त्री रेहेती होय ते जम्हामा ब्रह्मचारी साधुने रेहेवु नही, स्त्रीना
 सामु नजर मेखवीने जोधुं नही तथा स्त्रीनां अंगोपांग नीरखवां नही,
 कारण के नव वारु माहेखो एक वारु जागे तो सेना ब्रह्मचर्यने बिषे
 अंका कंसा तथा विरतिगिष्ठा उपजे, अने ब्रह्मचर्य पाहु के न पाहुं एवा

પ્રણામ થાય, અને સંયમથી, સંવરથી તથા કેવલી-પુરુષ્યા ધર્મથી ઋષ્ટ થાય, એમ કહ્યું છે. તમે આજો દીવસ આર્યાને પાસે લડને બેઠા રહો છો, વાતો કરો છો અને તેના સામું જોયા કરો છો. હવે તમારી વાર શી રીતે રહેશે ? વલી સ્ત્રીનો પરિચય તો ઠામ ઠામ નિષેધ્યો છે. તમે ઝંઘા જિવિતવ્યને કારણે ઇટલાં સૂત્રનાં વચન યથાપીને, આર્યાની સાથે વિહાર કરીને, આર્યાનો લાઘ્યો આહાર પાળી લડને અને આર્યાનો સંસ્તવ પરિચય કરીને, જૈન (ધર્મ) માર્ગ કેમ લંજાવો છો ?

હવે તેરાપંથીઝની નીત્ય-પિંકુ લેવાની લીલા કહીએ ઢીણ. વલી સંસાર આહરના યુક્તિ, રસના લોલપી, પેહેલે દીવસે તો ઘેરે વોહોરે, અને બીજે દીવસે તેજ શ્રાવકના હાટે તથા રસ્તામાં ઘૂત, સુખની પ્રમુખ રોજનાં વોહોરી લે છે; પણ સૂત્રમાં તો નીત્ય-પિંકુ લેવો ઠામઠામ વર્જ્યો છે. હવે તમે નીત્ય નીત્ય કેમ વોહોરો છો ? વલી બીજા કેટલાક સંઘાતમાં નીત્ય ધોવણ લે છે, તે બાબતમાં તમે કહો છો કે, સૂત્રમાં વર્જ્યો તે એક પણ બોલ સેવે તેમાં સાધપણું નથી. ત્યારે તમે નીત્યને નીત્ય સંસાર આહાર ઘર, હાટ અને રસ્તામાં વોહોરો છો તેથી તમારું સાધપણું શી રીતે રહેશે ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્રમાં તો એક ઘરનો નીત્ય લેવો વર્જ્યો છે, પણ પેહેલે દીન જે ઘેરે વોહોર્યું તે ધણીનું બીજે દીવસે હાટમાં તથા રસ્તામાં વોહોરવું ક્યાં વર્જ્યું છે ? તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! કોઈ મેલા તથા ફોજમાં પાલ (તંબુ)માં રસોઈ કરે છે. કોઈ ડુકાનમાં, કોઈ ઢત્રીમાં તથા કોઈ વૃદ્ધ હેઠે રસોઈ કરે છે. ઇત્યાદિક ઠેકાણાને ઘર તો ન કહેવાય. હવે તમે કહો છો કે, એક ઘરનું નીત્ય વોહોરવું વર્જ્યું છે. ત્યારે તમે પૂર્વોક્ત પાલ પ્રમુખમાં નીત્ય કેમ નથી વોહોતા ?

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ ઘરનું કાંઈ કારણ નથી. ગ્રહસ્થ રહે તેજ ઘર છે. જે જગ્યાએ પેહેલે દીવસે વોહોર્યું હોય તે જગ્યાએ બીજે દીવસે વોહોરવું નહીં; પણ ઘરનું ક્ષેત્ર અને હાટ તથા રસ્તાનું ક્ષેત્ર જુદાં છે.

તેથી અમે પેહેલે વીવસે ઘેરે બોહોરીય ઠોપ અને બીજે વીવસે હોટ ર
સ્તામાં બોહોરીય ઠીપ, કેમકે ક્ષેત્ર જુદાં છે તેથી અટકાવ નહીં. એક
ક્ષેત્રમાં નિત્ય બોહોરું નહીં ” એમ કુચુક્તિ સગાવે છે તેનો ઉત્તર હે
વાનુપ્રીય ! એક બારણામાં બીજે ઘેરે બીજે વીવસે બોહોરો કે નહીં ?
જો રસોળા, પરસાસ તથા ઈરુના બીજુ ક્ષેત્ર ગણતા હો તો, જે રસોળા
પ્રમુખમાં પેહેલે વીવસે બોહોરું હોય, તેજ રસોળા પ્રમુખમાં બીજે વીવસે
બીજાનો કટોરવાન પડ્યો હોય અને અસ્નાદિક બોહોરાવે તો બોહોરો
કે નહીં તે કહો

તેવારે તેરાપયો કહે છે કે “ પહેલે વીવસે બોહોરું હોય તે બધીનું
બીજે વીવસે ન બોહોરું, પણ બીજા બધીનો માલ હોય તો તેજ જગ્યામાં
બોહોરવાનો અટકાવ નહીં ? ” તેનો ઉત્તર હે વેવાનુપ્રીય ! તમે કેહેતા
હતા કે, એક ક્ષેત્રમાં નિત્યનું ન બોહોરું, સ્વારે એ એક ક્ષેત્રમાં કેમ
બોહોરો ? તમે એ બધીનો માલ ટાલ્યો કે ક્ષેત્ર ટાલ્યું ? તમે પેટ જરા
ફના વાસ્તે અણસમજુ કોકોને ધરનું, હાટનું અને રસ્તાનું ક્ષેત્ર જુદું
જુદું કેમ કહો છો ? ઘણી ધરનું અને હાટનું ક્ષેત્ર જુદું જુદું કહીને
નિત્ય બોહોરે છે, તેને પુઠવું કે, વેતાલોત વોષના ડબ્બ, ક્ષેત્ર, કાલ, જાવ
કહો અને નિત્ય-પિંરુને ડબ્બ, ક્ષેત્ર, કાલ, જાવ કહો હવે
ડબ્બચકી તો ચાર આહાર એક બધીના નિત્ય ન લેવા, ક્ષેત્ર ચકી કયાંય ન
લેવા, કાલચકી નિત્યના નિત્ય ન લેવા, અને જાવચકી ઉપયોગ સહિત
વ્રણ કરણ અને વ્રણ યોગે કરીને લેવા હવે તમે પેટ જરાફ (બોહોરવા)
ને વાસ્તે ધરનું અને હાટનું ક્ષેત્ર જુદું કેમ સ્થાપો છો ? કારણ કે નિત્ય
એક ધરનું બોહોરે તો વસવેકાલીક સૂત્રના ગ્રીજા અધ્યયનમાં ગ્રીજા
અણાચારમાં અણાચારો કહ્યો છે, અને તેજ સૂત્રના ઠગા અધ્યયનમાં
અઢાર ઘોલ માહેલો. એક પણ ઘોલ સેત્રે તેને સાધપસાથી વ્રષ્ટ કહ્યો છે
તેમાં તેરમાં ઘોલમાં નિત્ય એક ધરના ચાર આહાર છે તો તેને સાધપ
સાથી વ્રષ્ટ કહ્યો છે ઘણી નિપિત સૂત્રમાં નિત્યના ચાર આહાર બોહોરે
તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત કણુ છે. ઇત્યાદિક સૂત્રમાં ઠામ ઠામ નિત્યનું

વોહોરવું વર્જ્યું છે. એટલાં સૂત્રનાં વચન ઉત્થાપીને આહારના પ્રદ્વિથકા ઘરનું, હાટનું અને રસ્તાનું ક્ષેત્ર જુડું સ્થાપીને નિત્ય એક ઘરનું વોહો-રવાની સ્થાપના કરીને અનંત સંસાર કેમ વધારો હો ? વલી પૂર્વોક્ત આરજા સાથે વિહાર કરવો, તેમનું આહાર પાણી લેવું તથા તેમનો સં-સ્તવ પરિચય રાખવો, એ તો વ્યવહારજ અશુદ્ધ છે; અને જિનમાર્ગમાં તો શુદ્ધ વ્યવહારનેજ પ્રધાન કહ્યો છે.

દાખલા:—ઝરત માહારાજે કેવલજ્ઞાન ઉપન્યા પઠી વેશ પાલટયો, તે વેશ પાલટ્યા વિના કેવલજ્ઞાન કાંઈ પાડું તો નહોતું જાતું; પણ વ્ય-વહાર રાખવા માટે પ્રહસ્થીનો વેશ ઉતાર્યો. વલી જુગલીયામાં જાઈ ઝગની ઝોગ કરીને મરીને દેવલોકમાં જાય છે. તે કામ આજ કોઈ કરે તો વ્યવહાર માર્ગ લોપ્યા માટે માહા અનાર્ય કેહેવાય. બાકી જીવ હિંસા તો સરખીજ છે. વલી શ્રી વીરપ્રજુ જાણતા હતા કે, બે સાધુ મ-રશે, તોપણ વ્યવહાર રાખવા માટે તેમને બોલવા વર્જ્યા. વલી શ્રાવક આરંજમાં (પરિગ્રહમાં) તો બેઠા છે, પણ લોક લજ્યા માટે ચોરાઈ વસ્તુ ન લેવી કહી. વલી માહાવીર ઝગવાન જાણતા હતા કે, મારા રોગની થિતી પાકી છે તેથી જાશે, તોપણ વ્યવહાર રાખવા માટે તથા બીજા સાધુને ઔષધનો ઉપગાર જણાવા માટે ઔષધ લીધું છે. વલી સાધુ મેહ વરસતાં સ્થાનકમાં આવે, પણ એકલી સ્ત્રીના ઘેરે ઝના રહે નહી. માર્ગ-માં ચાલતાં જો બોજો માર્ગ ન હોય તો હરિકાયનું પાપ કરે, પણ લોકી-ક વ્યવહાર અશુદ્ધ તેથી સ્ત્રીનો સંઘટો ન કરે. વલી રાજા પ્રમુખના મ-ર્ણની અસજાય કહી, તે પણ લોક વિરુદ્ધ માટે. વલી કેવલી રાત દીન સરખું દેખે છે, પણ વ્યવહાર રાખવા માટે રાતના ન ચાલે. વલી સ્નેહ બંધણ થાય તેના જયથી માસ ચોમાસ ઉપરાન્ત સાધુ ન રહે, પણ જો સ્નેહ બંધણહાર હોય તો રેહેનેમિને રાજેમતીનો એક ક્ષણમાં સ્નેહ થઈ ગયો; પણ વ્યવહાર રાખવા માટે અધિકો રહે તો વ્યવહાર ઝંગ થાય અને મોટું પાપ લાગે. વલી સતુકારમાં સો જણાને અર્થે નિપન્યો તેમાંથી શેર આહાર ન લે; પણ ઘરમાં દસ જણાને નિમિત્તે આહાર નિપન્યો તે-

નીની એ સમયની સ્થિતીની વધાય વાકી સર્વ પુન્વ પાપના
 વધ છે, તેથી વિદ્યારાદિક કરી ફરિયાવિહી પણ પશ્ચિમતા ન
 નદી ઉતરીને પણ કેવલી ફરિયાવહી પશ્ચિમે નહીં તથા
 પણ કરે નહીં, કારણ કે કેવલીને સર્વ કાર્ય કરતા પાપનો
 તેથી કેવલી નદી ઉતરે તોપણ તેમને પાપ છાગે નહીં, અને
 સાધુને તો વિદ્યારાદિક કરતા પણ પાપ છાગે છે અને સાત કર્મ
 છે, તેથી ફરિયાવહી પશ્ચિમે છે, તથા ગોચરીમાં પણ
 પાઠા આવીને ફરિયાવહિ પશ્ચિમે છે તેમજ નદી ઉતરતાં
 સાધુને પાપ છાગે છે, તેથી નદી ઉતરીને ફરિયાવહી પશ્ચિમે છે
 ચોવીસથો કરે છે વલી નદી ઉતરતા સરાગી ઠૂમસ્થ સાધુને ઉ
 તથા આઠ કર્મનો વધ થાય છે જ્ઞાનાવરણી આદિક પાપ કર્મ નહીં
 રતાં વધાય છે, તેથી નદી ઉતરવામા આજ્ઞા ધર્મ નથી વલી જો નદી
 વામાં આજ્ઞા ધર્મ હાય તો વારવાર નદી ઉતરે તો શબ્દો
 તે કેમ કેહત? શાસ્ત્ર સૂત્ર દસાશ્વત્કથ અન્યયન બોલે તે
 અતોમાસસ્સ તઠં ઉદગલેવે કરેમાણે સવલે ॥
 સસ્સ તઠં માઠ્ઠાણે કરેમાણે સવલે ॥ અંતો
 દશ ઉદગ લેવે કરેમાણે સવલે ॥ અતોસવલ્લરસ્સ દસમા
 ઠ્ઠાણાઈ કરેમાણેસવલે

અર્થ —અઃ એક માસમાં સઃ ત્રણ વાર યઃ નદી ઉતરે તો
 લેપ (જે નાત્રિ પ્રમાણ જલ અવગાહે તે) કરે તો સઃ સબલો
 છાગે અઃ એક માસમાં યલ વચન બોલે, પ્રતિત ઇપજાવે, યથા
 અને કહે કે “ ઇ આહાર તો છે પણ તમને સદે અથવા ન સદે ”
 પોતે લાઘાની બુદ્ધિ કહે, ઇ માયાનુ સ્થાનક ઇવાં સઃ ત્રણ માઃ
 સ્થાનક કઃ કરતો થકો જેવો કરણ યોગ હોય તેવો સઃ સબલો
 છાગે અઃ એક સઃ વર્ષમા ઇઃ દસ વાર નદી ઉતરે તો યઃ
 લેપ (નાત્રિ પ્રમાણે જલ અવગાહે તે) લગાવતો થકો સઃ સબલો,

लागे. अं० एक वर्षमां द० दस माया-स्थानक सेवे तो स० दोष लागे.

ज्ञावार्थः—आ पाठमां एम कछुं ठे के, एक महीनामां त्रण अने एक वर्षमां दस नदी उलंघे तो सबलो (जबरो) दोष लागे. हुं ! नदी उतर्यामां धर्म होय तो महीनामां त्रण नदी उतर्याथी वमो सबलो दोष केम कहे ? अने वर्षमां दस नदी उतरे तो ए सबलो दोष केम कहे ? जो धर्म होय तो बारंवार हर्ष करीने उतरवुं जे

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, महीनामां त्रण नदी उतरे तो दोष कछो, पण बे नदी उतरे तेमां तो धर्म ठे. तेनो उत्तर. हे प्रीय ! महीनामां बे नदी उतर्यामां आज्ञा धर्म क्यां कछो ठे ? अ जगवंते तो ज्ञानादिकनी जतनाने अर्थे ज्ञाषा टालीने कटप ठे. जेम श्रावकने साधु कहे के, अणगल पाणी पीवामां तथा त्रसजी वने हण्यामां मोटुं पाप ठे. हवे गलेखुं पाणी पीवुं बाकी रछुं तथा स्थावरनी हिंसा करवी बाकी रही तेमां साधुनो आज्ञा-धर्म नथी. अण ठाण्युं पाणी पीवा करतां ठाण्युं पाणी पीवामां अने त्रस-कायर्न हिंसा करतां पांच स्थावरनी हिंसामां पाप थोमुं ठे, पण धर्म तो नथी; तेम महीनामां त्रण नदी उलंघे तो तथा वर्षमां दस नदी उलंघे तो सबलो दोष लागे कछुं. हवे महीनामां बे नदी अने वर्षमां नव नदी उलंघवी बाकी रही. तेमां त्रण नदी उतर्यामां सबलो दोष ठे, तेनी अपेक्षाये बे नदी उतरवामां नबलो दोष ठे. ए जगवंते तो ज्ञाषा टाली-ने कटपनी विधि उलखावी ठे; पण एम तो नथी कछुं के “ हे साधु ! महीनामां तुं बे नदी उलंघजे. मारी आज्ञा ठे. ” वली कदाच महीनामां त्रण नदी उलंघवी वर्जी, तेथी तमे बे नदी उलंघवामां आज्ञा धर्म मानता हो तो, दसमा सबला दोषमां एक महीनामां त्रण माया स्थानक (कपटाइ) सेवे तो सबलो दोष लागे कछुं ठे; तथा वर्ष दीवसमां दस माया-स्थानक सेवे तो वीसमो सबलो दोष लाग कछुं ठे. हवे तमारो केहेणीने लेखे तो महीनामा बे नदी उतर्यामां आज्ञा

नीनी वे समयनी स्थितीनी वधाय बाकी सर्व पुत्र पापना
 वध ठे, तेथी विहारादिक करी इरियावही पण पणिकमता न
 नदी उत्तरीने पण केवली इरियावही पणिकमे नही तथा
 पण करे नही, कारण के केवलीने सर्व कार्य करतां पापनो
 तेथी केवली नदी उत्तरे तोपण तेमने पाप छागे नही, अने
 साधुने तो विहारादिक करता पण पाप छागे ठे अने सात कर्म
 ठे, तेथी इरियावही पणिकमे ठे, तथा गोघरीमां पण ।

पाठा आवीने इरियावहि पणिकमे ठे तेमज नदी उत्तरता
 साधुने पाप छागे ठे, तेथी नदी उत्तरीने इरियावही पणिकमे ठे
 चोवीसथो करे ठे वली नदी उत्तरता सरागी ठद्मस्थ साधुने ठ
 तथा आठ कर्मनो वध धाय ठे ज्ञानावरणी आविक पाप कर्म नदी
 रता वधाय ठे, तेथी नदी उत्तरवामां आझा धर्म नथी वली जो नदी
 वामा आझा धर्म हाय तो वारवार नदी उत्तरे तो सबसो दोष छागे
 ते केम केहूत ? शास्त्र सूत्र दसाश्रुतकथ अध्ययन बोजे ते

अंतोमासस्स तच्च उदगलेवे करेमाणो सवखे ॥

सस्स तच्च माइठाणे करेमाणो सवखे ॥ अंतो ४९.

दश उदग लेवे करेमाणो सवखे ॥ अतोसवत्तरस्स दसमा
 इठाणाई करेमाणोसवखे

अर्थ — अ० एक मासमां त० ग्रह वार उ० नदी उत्तरे तो,
 खेप (जे नाजि प्रमाण जख अवगाहे ते) करे तो स० सबसो
 छागे अं० एक मासमां ठख वधन बोखे, प्रतित उपजावे, यथा
 एने कहे के “ ए आहार तो ठे पण तमने सबे अवधवा न सदे ”
 पोते खावानी बुद्धे कहे, ए मायानु स्थानक एवा त० ग्रह मा०
 स्थानक क० करतो थको जेथो करण योग होय तेथो स० सबसो
 छागे अं० एक स० वर्षमा इ० वस वार नदी उत्तरे तो उ०
 खेप (नाजि प्रमाणे जख अवगाहे ते) खगारतो थको, स० सबसो,

લાગે. અં ૦ એક વર્ષમાં ૬૦ દસ માયા-સ્થાનક સેવે તો ૬૦ દોષ લાગે.

જ્ઞાવાર્થ:—આ પાઠમાં એમ કહ્યું છે કે, એક મહીનામાં ત્રણ અને એક વર્ષમાં દસ નદી ઝલંધે તો સબલો (જબરો) દોષ લાગે. જુઠ ! નદી ઝતર્યામાં ધર્મ હોય તો મહીનામાં ત્રણ નદી ઝતર્યાથી વમો સબલો દોષ કેમ કહે ? અને વર્ષમાં દસ નદી ઝતરે તો ૧૯ સબલો દોષ કેમ કહે ? જો ધર્મ હોય તો વારંવાર હર્ષ કરીને ઝતરવું જે

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, મહીનામાં ત્રણ નદી ઝતરે તો દોષ કહ્યો, પણ બે નદી ઝતરે તેમાં તો ધર્મ છે. તેનો ઝત્તર. હે પ્રીય ! મહીનામાં બે નદી ઝતર્યામાં આજ્ઞા ધર્મ ક્યાં કહ્યો છે ? જગવંતે તો જ્ઞાનાદિકની જતનાને અર્થે જ્ઞાણ ટાલીને કટપ છે. જેમ શ્રાવકને સાધુ કહે કે, અણગલ પાણી પીવામાં તથા ત્રસર્જ વને હણ્યામાં મોટું પાપ છે. હવે ગલેલું પાણી પીવું બાકી રહ્યું તથા સ્થાવરની હિંસા કરવી બાકી રહી તેમાં સાધુનો આજ્ઞા-ધર્મ નથી. અણ ઢાણું પાણી પીવા કરતાં ઢાણું પાણી પીવામાં અને ત્રસ-કાયર્ન હિંસા કરતાં પાંચ સ્થાવરની હિંસામાં પાપ થોડું છે, પણ ધર્મ તો નથી. તેમ મહીનામાં ત્રણ નદી ઝલંધે તો તથા વર્ષમાં દસ નદી ઝલંધે સબલો દોષ લાગે કહ્યું. હવે મહીનામાં બે નદી અને વર્ષમાં નવ નદી ઝલંધવી બાકી રહી. તેમાં ત્રણ નદી ઝતર્યામાં સબલો દોષ છે, તેની અપેક્ષાએ બે નદી ઝતરવામાં નબલો દોષ છે. એ જગવંતે તો જ્ઞાણ ટાલીને કટપની વિધિ ઝલંધાવી છે; પણ એમ તો નથી કહ્યું કે “ હે સાધુ ! મહીનામાં તું બે નદી ઝલંધજે. મારી આજ્ઞા છે. ” વલ્લી કદાચ મહીનામાં ત્રણ નદી ઝલંધવી વર્જી, તેથી તમે બે નદી ઝલંધવામાં આજ્ઞા ધર્મ માનતા હો તો, દસમા સબલા દોષમાં એક મહીનામાં ત્રણ માયા સ્થાનક (કપટાઃ) સેવે તો સબલો દોષ લાગે કહ્યું છે; તથા વર્ષ દીવસમાં દસ માયા-સ્થાનક સેવે તો વીસમો સબલો દોષ લાગ કહ્યું છે. હવે તમારો કેહેણીને લેખે તો મહીનામાં બે નદી ઝતર્યામાં આજ્ઞા

ધર્મ છે સ્વારે તો મહીનામા બે માયા-સ્થાનક તથા ધર્મમા નવ માયા સ્થાનક સેવે તેમાં પણ શ્રાદ્ધા ધર્મ હશે જેમ મહીનામા ત્રણ નદી ઇ-
 સંબે તો નવમો સઘસો ઘોષ છાગે કષ્ટુ છે, તેમજ મહીનામાં ત્રણ માયા
 કપટાદ્ધનાં સ્થાનક સેવે તો ઘસમો સઘસો ઘોષ છાગે કષ્ટુ છે હવે
 જેમ એક મહીનામા બેવાર માયા-કપટાદ્ધ સેવ્યામા પાપ છે, તેમ મહી
 નામાં બેવાર નદી ઇતર્યામાં પણ પાપજ છે, પણ ઇશ્વરસ્થ સાધુને જ્ઞાના
 વિકની જતના માટે નદી ઇતરવાનો ઘોષ છાગ્યા વિના રહે નહી અને
 મોહકર્મને ઇવે કપટાદ્ધ પણ છાગ્યા વિના રહે નહી તેથી જગવતે વા
 રંચાર નદી ઇતરવાનો અને માયા કપટાદ્ધનો જય રૂપજાવવાને કષ્ટુ છે
 કે “ હે સાધુ ! તુ મહીનામાં ત્રણ નદી ઇતરીશ તો અને મહીનામાં
 ત્રણવાર માયા-કપટાદ્ધ કરીશ તો સઘસો ઘોષ છાગશે ” એમ ત્રાષા
 ટાલીને કષ્ટુ છે, પણ “ મહીનામા બેવાર તુ નદી ઇસંબને અને બેવાર
 માયા કપટાદ્ધ કરજે ” એમ નથી કષ્ટુ વહી પાંચ મોટી નદી મહી
 નામાં બે ત્રણવાર ઇતરવી ન કષ્ટે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર બ્રહ્મકલ્પ ઇ
 હશે ઓથે તે પાઠ —

નોકપ્પદ્ધ નિગ્ગથાણવા ૧ ઇમાઝ પચમહણવાઝ મહાણદ્ધ
 ઇશ્ચિઝ ગણિયાઝ વિજિયાઝ અતોમાસસ્સ હુરલ્લૂત્તોવા
 તિસ્કૂત્તોવા ઇતરિત્તિણવા સતરિત્તિણવા તઙ્ગદ્ધા નગા ૧ જ-
 મુણા ૨ સરઝ ૩ કોસિયા ૪ મહી ૫. અહપુણ એવં જા-
 ણેજા એરાવદ્ધ કુણાલાણ જથ ચકિયા એગપાય જલેકિચ્છા
 એગપાય થલેકિચ્છા એવ સે કપ્પદ્ધ અતોમાસસ્સ હુરલ્લૂત્તોવા
 તિસ્કૂત્તોવા ઇતરિત્તિણવા સતરિત્તિણવા જઙ્ગનો એવ ચકિયા
 એવ સે નો કપ્પદ્ધ અતોમાસસ્સ દુસ્કૂત્તોવા તિસ્કૂત્તોવા
 ઇતરિત્તિણવા સતરિત્તિણવા ॥

અર્થ—નો ૦ ન કષ્ટે નિ ૦ સાધુ સાધવોને ૨૦ ૫ આગલ કહેશે

ते. पं० पांच माहानदी (प्रधान-विस्तीर्ण देखाकी गणी दीधी. ते घणुं पाणी उतरतां दोहीखुं एवी मोहोटी नदीउ) दुर्जिहादि कारणे उ० उतरवी पमे ते, एक मास मध्ये एकवार पण सेहेजना विहारे न संजवे. अ० एक मासमां दु० बे वार ति० त्रण वार उ० उतरवी के (कुंजादिके अथवा नावादिके) सं० वारंवार उतरवी न कढपे तं० ते कहे ठे:-गं० गंगा१, ज० जमुना २, स० सरजु ३, को० कोसिया ४, अने म० मही नदी ५ न कढपे. अ० अथ हवे वली ए० एम जाणे के जो ए० ऐरावती नामा नदी कु० कुणाला नगरी समीपे ज० ज्यां च० शक्तिवंत अर्थ जंघा प्रमाणे ए० एक पग ज० पाणीमां अने बीजो ए० एक पग थ० स्थल जुमिकाए मुंकीने ए० एम करीने चाले से० तेने क० कढपे अ० एक मासमां दु० बे वार ति० त्रण वार उ० उतरवी, सं० वारंवार उतरवी. ज० ज्यां नो० एवी रीते न उतराय त्यां ए० एम से० तेने न कढपे अ० एक मासमां दु० बे वार ति० त्रण वार उ० उतरवी, सं० वारंवार उतरवी.

ज्ञावार्थः—हवे जुउ ! आ पाठमां तो एम कह्युं ठे के, गंगा १, जमुना २, सरजु ३, कोसिया ४ अने मही ५, ए पांच मोटी नदी महीनामां बे तरण वार उतरवी कढपे नही; अने ऐरावती नदी, जे कुणाला नगरीनी समीपे वहे ठे, तेमां एक पग जलमां अने एक पग थलमां धरीने उतरवा समर्थ होय तो महीनामां बे त्रण वार उतरवी कढपे, अने समर्थ न होय तो उतरवी न कढपे एम कह्युं; पण जगवंते एम नथी कह्युं के “हे साधु ! तुं एक वार तो उतरजे मारी आझा ठे.” पण जगवंते तो ज्ञाषा टालीने कह्युं ठे. तमे नदी उतरवामां जगवंतनी आझा अने धर्म कया न्याये कहो ठो ते कहो.

तेवारे तेरांपंथी कहे ठे के “कुणाला नगरीनी समीपे ऐरावती नदी वहे ठे, तेमां एक पग जलमां अने एक पग थलमां देश उतरवा समर्थ होय तो, महीनामां बे त्रण वार नदी उतरवी कढपे ठे. ते कप्पइ कहो अने ज्ञावे आझा कहो. कढप अने आझा एकज ठे. ” तेनो उत्तर-हे देवानुप्रीय ! कढप अने आझा एक होय त्यारे तो परित्राजक संन्या-

सोओने, जगवसे काचु पाणी पीवा माटे, हाथ, पग, चाडुनी प्रमुख
धोवा माटे अने स्नानने अरथे छेडु कऱ्हे कऱ्हुं ठे शास्त्र सूत्र ठा
वाझीमा ते पाठ.—

तेसिण परिवायगाण णोकप्पइ अगट्ठएणवा चंदणेणवा
कुकुमेणवा गाय अणुधिपित्तए णणञ्ज एगाए गंगामडि-
याए तेसिण परिवायगाण कप्पइ मागहपट्टए जलस्स
पम्माहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवण अवहमाणे सेविय
यिमिउए नोचेवण कदमोदए सेविय बहुपसणे नोचेवण
अवहुपसणे सेविय परिपूए नोचेवण अपरिपूए सेवियण
दीणे नोचेवण अदिणे सेविय पिवित्तए नोचेवण इड्ड
पाय, चरुचम पस्काळणठ्याए सिणाइत्तएवा. तेसिण परि-
वायगाण कप्पइ मागहए अट्ठए जलस्स पम्माहित्तए
सेविय वहमाणे नोचेवण अवहमाणे जाव नोचेवण अ-
दिणे सेविय इड्ड पाय चरुचम्मस पस्काळणठाए नोचे-
वण पिवित्तएवा तेसिण परिवायगाण कप्पइ मागहए
अट्ठए जलस्स पम्माहित्तए सेविय वहमाणे नोचेवण
अवहमाणे जाव नोचेवण अदिणे सेविय सिणाइत्तए
नोचेवण इड्डपाय चरुचम्मस पस्काळणठाए पिवित्तएवा
तेसिण परिवायगा एयारुवेण विहाणेण विहरमाणा बहुइ
वासाड परिआइ पाउणत्ति ॥

अर्थ—ते० ते णग्याजकने शो० न कऱ्हे अ० अगर द० सुखरु
प्रमुख कुण ककु केदार प्रमुख गा० शरीरे अ० धिलेपन करवा, ण०
पण एट्ठु विशेष ए० एक ग० गोपीचदन कऱ्हे ते० ते परिधाजकने
फ० कऱ्हे मा० मागध देश समधी पायामा माय एट्ठु पीवने अ०

ज० पाणी नदीमांथी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं थकुं, नो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; से० तेपण थि० कादव रहित, नो० नही निश्चे कं० कादववावुं; से० तेपण व० बहु निर्मलुं, नो० नहि निश्चे अ० मॉ-हॉलुं; से० तेपण प० गलेवुं, नो० नही निश्चे अ० अणगल; से० तेपण दी० दीधेवुं, नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण पि० पीवाने अर्थे, नो० नही निश्चे ह० हाथ पग चं० चरु हांमी, थाली, चाटुमी प० धोवाने अर्थे; तेम सि० स्नानने अर्थे पण न कट्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कट्पे मा० मागध देशनुं अ० अरधुं आढा माप जेटलुं ज० पाणी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं, पण णो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् नो० नही निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण ह० हाथ, पग च० थाली, चाटुमी, चाटुवो सं० धोवाने अर्थे कट्पे; पण नो० निश्चे पीवुं न कट्पे. ते० ते परिव्राजकने क० कट्पे मा० मागध देशनुं आ० एक आढा प्रमाण ज० पाणी प० लेवुं; से० तेपण व० वेहेतुं, नो० नही निश्चे अ० अणवेहेतुं; जा० यावत् पूर्वे कलुं तेम, नो० नहि निश्चे अ० अणदीधुं; से० तेपण सि० स्नानने अर्थे, नो० नही निश्चे ह० हाथ पग च० चाटुमी थाली प० धोवाने तथा पि० पीवाने न कट्पे. ते० ते परी-व्राजक ए० एवी रीते वि० विचरता थका व० घणां वा० वर्ष सुधी प० परीव्राजकनी पा० प्रवर्जा पाले.

ज्ञावार्थः—हवे जुव ! आ पाठमां कलुं ठे के, ते परिव्राजकौने मागधदेश संबंधी पाथामां माय तेटलुं पाणी पीवाने लेवुं कट्पे. ते पण वेहेतुं थकुं, कादव रहित, निर्मलुं, गलेवुं अने दातारनुं दीधेवुं ले. एज रीते एवुंज पाणी मगधदेशनुं अर्ध आढुं प्रमाण, हाथ, पग, प्रमुख धोवाने लेवुं कट्पे कलुं. वली एज रीते एवुंज पाणी मगध देशनुं एक आढा प्रमाण स्नानना अर्थे लेवुं कट्पे कलुं. हवे जुव ! जे कट्पे अने आडा एक होथ तो आ पाठमां मगधदेशने कावुं पाणी पीवुं, काथी पाणीथी स्नान करवुं तथा हाथ पग धोवा कट्पे कलुं ठे. हवे तमारी केहेणाने लेखे तो संन्यासिके कलुं पाणी पीवानो. काद

સાધુપણુ નથી ” એવી વજ્ઞ જાણા વોલે છે, પણ પોતાને તો પુરું અધાર છે, કેમકે સૂત્રમા તો ગ્રહસ્થીના ઘેરે વેસવુ વજ્યું છે, અને પોતે તો ગ્રહસ્થીના ઘેરે વેસવુ સ્થાપે છે, તેમજ ગ્રહસ્થીના ઘેરે બેસીને ધ્યાનવાન થાંચે છે. વહી સૂત્રમા આર્યા સાથે વિહાર કરવો વજ્યો છે, અને પોતે આર્યા સાથે વિહાર કરે છે, આર્યાનો છાવ્યો આહાર પાળી લેવો વજ્યો છે, અને પોતે આર્યાનો છાવ્યો આહાર પાળી લે છે, અને આર્યા પાસે સુલ્હે સમાધે વૈયાવચ કરાવવી વર્જી છે, અને પોતે આર્યા પાસે વૈયાવચ સુલ્હે સમાધે કરાવે છે તેમજ આર્યા પાસે પુંજવુ પલેવડું પ્રમુલ્લ અનેક કાનો કરાવે છે. વહી રોગાન વાસી રાલ્લવો સૂત્રમા ક્યાય કણુ નથી, ઠતા પોતે વાસી રાલ્લે છે અને રાલ્લવાની સ્થાપના કરે છે તેમજ પેહેલે વીવસે જેના ઘરથી વોહોરું હોય તેના પાસેથી વીજે વીવસે હાટે ગ્રથવા રસ્તામા વોહોરવાની સ્થાપના કરે છે. ઘટલાં કામ કરે તેને સાધપણથી વ્રટ કણો છે, અને ય ઘટલાં કામ સૂત્રમા કણાં તે સિવાય કરે છે.

વહી સૂત્ર ઇત્તરાધ્યયનના શ્લમા અધ્યયનમાં રાતના પેહેલા પોહોરમા સજાય કરવી કહી છે, વીજા પોહોરમા ધ્યાન કરવું કણુ છે, ત્રીજા પોહોરમાં નિંડા મુકવી કહી છે અને ચોથા પોહોરમા સજાય કરવી કહી છે, પણ યક પોહોરથી વખતી નિંડા લેવી બત્રીસ સૂત્રમા ક્યાંય કણુ નથી. હવે તમે પોહોર સીવાય નિંડા ર્યો ઠો તે તમારી કેહેણીના લેલે તમારામા સાધપણુ છે કે નહીં ? વહી યજ અધ્યયનમાં કણું છે કે, કોઈ આવે નહીં તેમજ કોઈ દેલે નહીં એવી જગ્યાએ સાધુએ માત્રાદિક પરઠવવુ, પણ ઠધાની રીતે લોકોના લેલતા માત્રાદિક પરઠવવુ બત્રીસ સૂત્રમા ક્યાંય કણુ નથી. હવે તમે ઠધાની રીતે લોકોના લેલતાં માત્રાદિક પરઠવો ઠો તે તમારી કેહેણીના લેલે તમારામાં સાધપણુ છે કે નહીં ?

વહી આપમતલવી કહેઠે કે “વજારમા આલકે સામાયક કરી હોય તે સામાયક ઠતાં ઘેરે જહને સાધુને વોહોરાવે તો ઘટકાવ નહીં, ખર્મ છે, તથા ઘરમાજ સામાયકમા લેઠા છે તેને વીજા ત્રુટા ડલ્લની આહા લીલા વિના વોહોરાવવુ કલ્પે છે ” એમ કહે છે, પણ જગલે

तो श्रावकने सामायकमां सर्व द्रव्य वोत्तराव्या कह्या ठे. तेथो सामा-
यकमां आहार वस्त्रादिक पोताना नथी एम कहुं ठे. तेनो शाख सूत्र
जगवती शतक आठमे उद्देशे पांचमें. ते पाठः—

रायगिहे जाव एवंवयासी आजीवियाणं जंतं ! थेरे जग-
वंतं एवंवयासी समणोवासगस्सणं जंतं ! सामाइकमस्स
समणोवासए अन्नमाणस्स केइ जंमं अवहरेखा सेणं जंतं !
तं जंमं अणुगवेसमाणे किं सजंमं अणुगवेसइ परायगंजंमं
अणुगवेसइ ? गो० ! सजंमं अणुगवेसइ नोपरायगं जंमं
अणुगवेसइ. तस्सणं जंतं ! तेहिं सीलवय गुणवय वेरमण
पचरकाण पोसदोववासेहिं सजंमे अजंडे जवइ ? हंता जवइ.
सेकेण खाइणं अठेणं जंतं ! एवंवुच्चइ सजंमं अणुगवेसइ
नोपरायगंजंमं अणुगवेसइ ? गो० ! तस्सणं एवं जवइ णो-
मेहिरणे नोमेसुवणे णोमेकंसे णोमेदुसे णोमे विपुल धण
कणग रयण मणिमोत्तिय संघ सिल प्पवाल रत्त रयण
मादिए संत्त सारसावच्चे ममतजावपुणंसे अपरिणाए ज-
वइ. सेतेणठेणं गो० ! एवं वुच्चइ सजंमं अणुगवेसइ नोप-
रायगं जंमं अणुगवेसइ. ॥

अर्थः—रा० राजग्रही नगरीने विषे श्री गौतमस्वामी जगवंत
श्री माहावीर स्वामी प्रत्ये जा० यावत् ए० एम कहे—आ० गौशालाना
शिष्य जं० हे पुजय ! थे० स्थिवर साधु समीपे, श्रावकनो अपेक्षाए ए०
एम कहुं. ते श्री गौतमस्वामीए जगवंत श्री माहावीर देव प्रत्ये पु.
बुं. क्यां सुधी के ज्यां सुधी श्रावकना पचखाणना ७३५ जागा कह्या
त्या सुधी पुबुं, पण पढी एम कहुं के, एवा गांशालाना श्रावक न होय.
इवे श्रमणोपासक केवा होय ते जाणवा देखामे ठे. स० श्रमणो पा-

સક જાહે જગવાન ! સાં કૃત સામાયકના ષટ્થે પેહેસુ શિક્ષાવૃત્ત
 સં સામાયકરૂપ આચરીને અં થેતા છે તેનું કેં કોઈ પુરુષ જાં જાં
 (વસ્ત્રાદિક વસ્તુ) પ્રત્યે અં સ્વ જાય તે સામાયક પુરુ થયા પઠી
 જોતો થકો જાં હે પુજ્ય ! શુ તં તે જાં (જાં) પોતાની વસ્તુ અં ગ
 વેપે કેં પં પારકી વસ્તુ અં જુપ ? હહાં પુઠણહારનો અન્નિપ્રાય
 સ્વક્રિય તે કહીયે જે સ્વસ્વધર્મો હોય પરંતુ સામાયક પરિવર્જ્યાં પરિ
 ગ્રહના પચ્ચાણ જાં પોતાનું ન હોય ષટ્થા માટેજ પ્રશ્ન કર્યો 'ઈતિ
 પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં હે ગૌતમ ! સં પોતાનો જાં (વસ્તુ) સામાયક
 પુરં થયા પઠી અં ગવેપે, પણ નોં પરાયો જાં ગવેપે નહીં (સ્વા અ
 કાર્ણ જે મમત્વ જાણ છે, તે ઝેદાણો નથી અને સામાયક ઝેતા ગવેષણા
 કરવી ય અયુક્ત) તં તેને જાં હે જગવાન ! તેં તે વિવિક્ષિત કરીને
 જેમ કયોપસમ ગ્રહ્યા તેણે કરીને સોં અણુવૃત્ત શુ શુભવત, રાગાદિકની
 વૃત્તિ પં નવકારસી પોરસી સહિત પોં પર્વદીનને વિષે પોષધ સહિત
 ઉપવાસ તેણે કરી (હહા સોષાદિકને ગ્રહણે પણ સાવચળોગ વૃત્તિ કરી
 વિરમણ શબ્દ કરી પ્રયોજન તેનેજ પરિગ્રહને અપરિગ્રહપણુ નિમિત્ત
 કરી) સં પોતાની વસ્તુ અં અપહર્યા આધી પારકી જાં જાય ?
 ઇતિ પ્રશ્ન ઉત્તર હં હા ગૌતમ ! થાય છે સેં તે કયે હેતે સ્વાં
 (સ્વાતિ) પ્રસિદ્ધ અં કયે અર્થે (જે પ્રયોજને) જાં હે જગવાન ! યં
 યમ કષ્ટ સં પોતાનો જાં ઉપગર્ણ અં ગવેપે નોં પરાયો જાં ઉપ
 ગર્ણ ન ગવેપે ? ઇતિ પ્રશ્ન ઉત્તર ગોં હે ગૌતમ ! તં તેને યં યં
 મન પ્રણામ જાં હોય તે કહે છે હિરણ્યાદિ પરોગ્રહને દોષિધ ત્રીવિધ
 પળે પચ્ચા ઝે વાસ્તે જોં નથી મારું હિં રુપ નોં સું નથી મારું
 સુવર્ણ નોં કં નથી મારું કાસુ જોં હું નથી મારું (હુપ્ય) વસ્ત્ર જોં નથી
 મારું વિં વિસ્તીર્ણ ધં ધન ગણિમાદિક અથવા ગવાદિક કં કનક, રત્ન,
 કંકેતનાદિક સંમળો પ્ચક્રકાન્તાદિક મોંમોતો શ્રુતિકાદિકના ઉપજ્ઞાં
 સં હાસ્ય દક્ષિણાર્વર્ત ય થેત પ્રસિદ્ધ સિં સિદ્ધ, પ્રવાસ, વિટુમ અથવા
 રક્ષટીક શોષા પ્રવાસી રં રાતા રત્ન પચ્ચરાગાદિક, ય સર્વ સં જે

विद्यमान सा० प्रधान साव० स्वापेत्य द्रव्य मम० इत्यादि परिग्रहादि-
कने विषे मन, वचन, कायानु, करवुं कराववुं ते पचख्या नहीं ते मम-
त्व जाव रह्यो. वली ते हिरण्यादि विषयने विषे जे ममता प्रणाम
पु० वली अ० अपरिज्ञात प्रत्याख्यान थाय ते अनुमतीना अप्रत्याख्यान-
पणायी ममत्व जावने अनुरूपपणायी. से० तेने अर्थे गो० हे गौतम !
ए० एम कह्युं स० स्वकीय पोतानु जं० जंरु; उपगर्ण अ० जुवे ठे पण
नो० नथी पारकुं जंरु उपगर्ण जोता. ॥

ज्ञावार्थ—हवे जुठ ! आ पाठमां एम कह्युं ठे के, श्रावक सा-
मायक पोसामां बेठो ठे. ते वेढा धन, जंरु उपगर्ण चौर छइ जाय,
ते सामायक पोसो पाढ्या पढी गवेषणा करे तो पोतानुं जंरु गवेषतो
कहीये के पारकुं जंरु गवेषतो कहीये ? तेनो उत्तर जगवंते कह्यो के
हे गौतम ! पोतानो जंरु गवेषतो कहीये. तेवारे फरी गौतमस्वामीए
पुठ्युं के श्रावक सामायक पोषामां बेठो ते वखते जंरु, उपगर्ण, धन,
पोतानां नथी त्यारे सामायक पाढ्या पढी पातानां जंरुनी गवेषणा
करतो केम कह्यो ? तेना जवाबमां जगवंते कह्युं के, हे गौतम ! सा-
मायक पोषामां बेठो ते वारे सोनुं, रुपुं, वस्त्र आदि सर्व द्रव्य वोसरा-
व्या ठे तेथी ते श्रावकना नथी; पण सामायक पाढ्या पढी जंरुनो
लोच (प्रेम बंध) बुटयो नथी ते माटे सामायक पाढ्या पढी तेने
पोतानुं जंरु गवेषतो कहीए. हवे आ पाठमां कह्युं के, सामायकमां बेठो
त्यारे श्रावके सोनु रुपुं प्रमुख सर्व द्रव्य वोसराव्या ठे के मारु सोनुं
नथी, मारु रुपुं नथी, तेमज मारु अन्नवस्त्रादि कांइपण नथी. हवे जुठ !
ज्यारे पोतानुं नथी त्यारे सामायकमां साधुने शी रीते वोहोरावे ?

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ सामायकमां सावद्यजोगना (सं-
सारनां काम करवाना) त्याग ठे; पण साधुजीने वोहोराववुं तेतो नवमा
व्रतमां बारमुं व्रत निपजे. तेतो निर्वद्य धर्मनुं काम घणुं चोरुखुं ठे. ”
तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! सामायकमां पोतानी पासे वस्त्र होय ते
साधुजीने वोहोरावोने नवमा व्रतमां बारमु व्रत निपजावे तेतो घणुं

ચોરુલુ કામ છે, પણ જે દ્રવ્ય સામાયકમા ઘોસરાવી વીધા તે પોતાના નથી તે દ્રવ્ય શી રીતે વોહોરાવી શકાય ? વહી તમે કશુ કે, સામાયકમાં સત્સારને હેતે સાધધજોગના ત્યાગ છે, પણ ધર્મ કરવાના તો ત્યાગ નથી એ છેલ્લે તો ગ્રીજા ઘતથી બારમુ ઘત અધિકુ છે હવે તમારે છેલ્લે તો સત્સારને હેતે સાધધજોગના ચોરીના ત્યાગ છે, તે સાધુજોને પરાયુ, વચ્ચાદિક ચોરીને વોહોરાવે તો અટકાવ નહી, કેમકે યતો તમારા કેહેવા પ્રમાણે નિર્ઘથ ધર્મનું કામ છે પણ હે દેવાનુપ્રીય ! જિન માર્ગમાં તો પેહેલા નિયમ કયોં હોય તે રાહીને પઠી અધિકો ધર્મ કરવો જેમ ગુરુદેવ આબ્યાથી ઠઠી ઠજા થયુ અને વિનય જાકિ કરવી તેમાં મોટો છાત્ર (નિર્જેરાનુ કારણ) છે, પણ શિષ્યે પેહેલાં કાઠસગ્ગ કરી પહોર પર્યંત લગી કાયા ઘોસરાવી હોય તે ગુરુદેવનો વિનય ન કરે, તેમ સામાયકમાં જે દ્રવ્ય ઘોસરાવ્યા છે તે પોતાના નથી, તે માટે સામાયકમા સાધુને વોહોરાવયુ કલ્પે નહી તમે પ્રજુનાં વચન ઠરયાપોને પોતાના મતલબને અર્થે સામાયકમાં વોહોરાવયુ કેમ સ્થાપો ઠો ?

વહી તેરાપથી કહે છે કે, “ પુન્ય પાપ બંને જુનાં છે અને ઠામવા યોગ્ય છે, કેમકે ધમ્મા અણગારનાં પુન્ય વધ્યાં તેથી તે અનુચર વિમાને ગયા પણ મુક્તિય જડ શક્યા નહી ” તેનો ઇત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! ચાર કર્મ તો એકાન્ત અશુભ છે તેનાં નામ જ્ઞાનાવર્ણી ૧, વર્ધનાવર્ણી ૨, મોહની ૩ અને અતરાય ૪ એ ચાર કર્મ (ધાતિક) વહી છે તેનો ક્યોપશમ ન થયો તેથી મુક્તિય જડ ન શક્યા તમે ‘ પુન્ય વધ્યાથી મુક્તિય જડ ન શક્યા ’ એવી કુયુક્તિ કેમ લગાઓ ઠો ? પુન્ય તો મુક્તિ માર્ગનું એકાન્ત ધાતક નથી કેમકે શ્રી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં કશુ છે કે, ક્યોપશમ જાણે જીવ ધર્મ પામે, અને તે ક્યોપશમ જાણે “ ઘ ઉણ્ઠ ધાડકમાદ્ધ ” એવો ઇલાનો પાઠ કહ્યો છે ચાર એકાન્ત અશુભ કર્મના ક્યોપશમથી ચાર ચારોત્ર અને ચાર જ્ઞાન મજિમ ઘણા બોલ પામે, અને એ ચાર અશુભ કર્મના ક્યોપશમ જાણે અનંત ચતુષ્ઠય પામે, પણ પુન્ય પ્રકૃતિને ધાતક નથી કહી વહી કર્મ મંયમાં ધાતિ

अघाति प्रकृति अधिकारे वीस प्रकृति सर्व-घाती कही. ते सर्व-घाती कर्मनी कही, पण शुभ कर्म पुन्य प्रकृति मोक्ष जाताने अटकावे एम कछुं नथी. वली पुन्यने मोक्ष मार्गनो घातक बत्रीस सूत्रमां क्यांय कछुं नथी. तमे ' धना अणगारानां पुन्य वध्यां तेथी मुक्ति न गया ' एवां अठतां वचन बोलीने अनंत संसार केम वधारो ठो ? वली पुन्य जोग-ववानी वांठा तो साधु श्रावकने करवीज नही. पण मोक्ष मार्गना साहज माटे पुन्यनी वांठा श्रावकने करता कह्या ठे. शाख सूत्र ज्ञाताजी अध्ययन आठमे, अरणीक श्रावकना अधिकारे. जे वखते देवताए अर-णीक श्रावकने कछुं के " तमे केवा ठो ? ' धम्मकामिया ' धर्मना का-मी ' पुन्नकामिया ' पुन्यना कामी ' सगकामिया ' स्वर्गना कामी ' मो-खकामिया ' मोक्षना कामी, ए चार. एमज धर्मना इच्छक, पुन्यना इच्छक, स्वर्गना इच्छक, अने मोक्षना इच्छक. एमज धर्मादि चार बोखना (पी-वासा) लालसावंत ठो. " ए रीते बार बोल कह्या.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के एतो मिथ्यात्वी देवताए एम वखाण्या ठे. तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! मिथ्यात्वी देवताए एवा कह्या ते शुं ? जुठा कह्या के साचा कह्या ? वली ' पुनकामीया पुनकंखिया पुनपिवासा ' ए बोल मिथ्यात्वी देवताए कह्या तेम ' धम्मकामिया धम्मकंखिया धम्मपिवासिया ' ए पण मिथ्यात्वीएज कह्या ठे. जो साचा कह्या तो सर्व साचा; अने जुठा कह्या तो सर्व जुठा. एम उपाशकदशाना बीजा अध्ययनमां कामदेव श्रावकने देवताए तथा आठमा अध्ययनमां मा-हासतकजी श्रावकने रेवतीए पण एवाज बार बोल कह्या ठे. वली गर्जना जीवने प्रजुए पोते वखाण्यो, त्यां पण बार बोल एमज ठे. तेनी शाख सूत्र जगवती शतक पेहेले उद्देशे सातमे. ते पाठः—

जीवेणं जंतं ! गब्जगएसमाणे देवलोएसुजवजेवा ?
गो० ! अत्तेगइएजवजेजा अत्तेगइएनोजवजेजा. सेकेण-
ठेणं ? गो० ! सेणं सण्णिपंचंदिए सवाहिं पव्वतिहिं पव्व-

तए तदारुवस्स समणस्सवा माहणस्सवा अतिए एग-
मवि आयरिय धम्मिय सुवयण सोच्चा निसम्म तउ ज-
वति सवेग जायसद्धे तिवधम्माणुरागरत्ते सेणजीवे धम्म-
कामए पुण्णकामए सग्गकामए मोस्ककामए धम्मकस्विए
पुसुकस्विए सग्गकस्विए मोस्ककस्विए धम्मपिवासिय पु-
सुपिवासिए सग्गपिवासिए मोस्कपिवासिए तच्चित्ते तम्मणे
तद्धेसे तदऊवसिए तवज्जवसिए तदछोवउते तदपियकरणे
तवज्जावणाज्जाविए एयसिण अतर काखंकरेज्जा देवलो-
एसु उवज्जाइ से तेणठेण ॥

अर्थः—जी० जीव ज० हे जगवान ! ग० गर्जमां रखो चको
मरीने दे० देवलोकमां देवतापणे उपजे ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे गो
तम ! अण्ठ० कोइक जीव गर्जमांथी मरीने देवलोकने विषे देवतापणे
उपजे अने अण्ठो० कोइक जीव न उपजे से० ते के० शा कारणे हे
जगवान ! एम कष्टु ? कोइक जीव उपजे अने कोइक जीव न उपजे ?
इति प्रश्न उत्तर गो० हे गौतम ! ते० ते जीव स० सही पंचेडि स०
सधली प० पर्याते करी प० पर्यात जाव प्रत्ये पाप्मो चको त० तथा
विधि उचित्त योग स० अमण तपस्वीनी अथवा मा० मा हणो मा हणो
एवुं कहे ते साधु अथवा स्थूल प्राणातिपातथी निवृत्त अयो ते आबक,
तेना अ० समिप यकी ए० कोइ एक पण आ० आर्य जसुं ध० धर्मनु
सु० जसुं वचन सो० साजलीने नि० निश्चे हेये धरीने त० ते बार पढी
ज० भाय स० जवजये करी जा० धर्मादिक करवानी अरु उपजे ति०
तिप्र धर्मने रागे रगायु ठे मन जेनु, से० ते जीव ध० (श्रुत चारित्र रूप)
धर्म, तेना विषे चान्ठा ठे जेनी, पु० तेना फलजुत शुज कर्मनो वांढक,
स० स्वर्ग देवलोकनो वांढक, मो० समस्त कर्म कयरूप मोक्षनो वांढक,
ध० धर्मनी आसक्ति ठे जेनी, पु० पुण्यनो आसक्ति ठे जेनी, स० स्व-

गनी आसक्ति ठे जेनी, मो० मोहनी आसक्ति ठे जेनी, ध० धर्मने विषे अतृप्तिवंत, पु० पुन्यने विषे अतृप्तिवंत, से० स्वर्गने विषे अतृप्तिवंत, मो० मोहने विषे अतृप्तिवंत एटला पदार्थने विषे त० चित्त ठे जेनुं, त० तेने विषे मन ठे जेनुं, त० तेने विषे लेश्या ठे जेनी, त० तेज अधवसाय ठे जेना, त० ते अर्थे करी उपयुक्त (सहित) ठे, त० तेज अर्थने विषे दीधी ठे इंद्रियो जेणे, त० तेज जावनाए करी जाविक ठे, ए० एवा अ० अंतरने विषे एटले एवी जावना जावतो थको जीव का० काल करीने मरण पामे तो ते जीव दे० देवलोकने विषे देवतापणे उ० उपजे. से० ते माटे हे गौतम ! एम कहुं. (कोइ जीव उपजे अने कोइ जीव न उपजे.)

जावार्थ—हवे जुउं ! आ पाठमां तो प्रजुए श्रोमुखथी गौतमने कहुं के, गर्ज मांहेलो कोइक जीव सत्री पंचेंद्रिनो पर्याप्तो तथारूप श्रमणनी (साधुनी) अथवा माहण केहेतां श्रावकनी पासेथी कोइ एक (आर्य जहुं) धर्मनुं वचन सांजलीने ह्ये धारीने वैराग्य पाम्यो तथा तिव धर्मने रागे रंगाणो ते जीव धर्मनो वंणहार, धर्म करवानी, पुन्य करवानी, स्वर्गनी अने मोहनी वंठा करीने तथा धर्मादिक चार बोलना आसक्तिपणे करीने, तेमज ए चार बोलना अतृप्तपणे करीने, एज बार बोलने विषे चित्त ठे जेनुं, मन ठे जेनुं तथा लेश्या अध्यवसाय ठे जेना, तेज अर्थे करी सहित ठे, तेज अर्थने विषे इंद्रि दीधी ठे जेणे, ए बार बोलनी जावना जावतो थको एवा अध्यवसाये वर्ततां थकां काल करीने देवतामां जाय. हवे जुउं ! जगवंते तो धर्म अने पुन्य ए बे प्रकारनी करणी कही तथा स्वर्ग अने मोह ए बे तेनां फल कक्षां. पुन्यनी करणीथी देवतामां जाय अने धर्मनी करणीथी मोहमां जाय. हवे जुउं ! पुन्य धर्मनी वांठा करेत्तो देवतामां जाय कहुं. ए न्याये पुन्यने आदरवा योग्य कहीये. वली चित्तमुनीए ब्रह्मदत्त चक्रवर्तीने सूत्र उत्तराध्ययनना तेरमा अध्ययननी एकवीसमी गाथामां कहुं के, हे राजा ! ए जीवितव्य तो आस्वतुं ठे, अने धर्म अने पुन्यना अणकरवावाला मनस्य मरणने मुखे

पहोंच्या थका (सिवावसे) पस्ताशे इहां पण पुण्यने सरणांगत
(करवा योग्य) वखाण्यु वखी पुण्यने धर्मनु कारण कष्टुं शास्त्र सूत्र
उत्तराध्ययन अध्ययन १७ मानी गाथा ३४ मीः—

एयपुन्नपय सोच्चा अन्न धम्मोव सोहिय,

जरहोवि चारदवासं चिच्चाकामाइ पवइए ॥ १७ ॥

अर्थ —ए० ए ज्ञान सहित आशीष ठे ए चारीत्र धर्म ते केवो
ठे, के कायरने आचरता दोहीखो अने तम सरखा शूराने सोहीखो ए
ज्ञान सहित क्रिया धारीने जरताविके सत्तार मुक्यो पु० पुन्य पवित्र
पवने पटखे शुरू जिनमतने सो० साजखीने अवधारीने सत्तार मुक्यो
अ० अर्थ ते मुक्तिरूप फस ध० धर्म ते जिनशासनरूप ज्ञानदर्शन सहित
चारीत्र धर्म, ए थने करी ज० जरत चक्रवर्ती ज्ञा० जरत क्षेत्रने विपे
चि० ठानीने, वखी का० काम जोग ठानीने प० सजमवत थया ॥३४॥

जावार्थः—हवे जुठ ! आ उपरनी गाथामा पण चारीत्रने पुन्य
पद कहो बोखाव्यु वखी अतगममा श्री कृष्णे कष्टुं के, “ धन्य, पुन्य,
कृतार्थ जाखीकुमार प्रमुखने, के जेणे चारीत्र खीधु हुं अधन्य, अ
पुन्य, के चारीत्र मुजने न आवे ” हवे जुठ ! देवानुप्रीय ! चारित्र
पण पुण्यवत जीवनेज आवतु कष्टु ठे वखी प्रश्न व्याकरणमां प्रथम
सवरछारे “ चठगय पखदे काहिति अणते अकय पुत्रेजे नसुषति व
म्मसो ठणजे पमायति ” कष्टु के, चारगतिमा कोण फरे? अकृत्य पुन्या,
पुन्य रहित, अजागिया अने पापीआ जीव होय ते (रुखे) जमे, अने
सजागीया, जाग्यवत अने पुन्यवत जीव चार गतिमा न जमे वखी सू
यगमाग सूत्रना योजा श्रुतपक्षधना बीजा अध्ययनमा कष्टु के, हिसामां
धर्म कहे ते भ्रमण-मादण चार गतिमां “ कसकखी जागीया जबिसइ ”
अजागीया याशे एम कष्टु, अने जे भ्रमण मादण शुरु धर्म कहे ते
चार गतीमा “ कसकखी जागीयो न जबिसइ ” अजागीया नही चाव
भ्रम कष्टु, वखी उत्तराध्ययनना ३६ मा अध्ययनमां कष्टु के “ तव

સિદ્ધા મહા જાગા લોચગોચ પચઠિયા ” શુદ્ધ કર્મ સિદ્ધે સ્વપાવ્યાં છે તોપણ તેમને માહાજ્ઞાગ્યવંત કહી બોલાવ્યા. વલી ઉત્તરાધ્યયનના ૨૩ મા અધ્યયનમાં કેશીસ્વામી ગૌતમ સ્વામીને કહે છે કે “ પુઠામિતે મહા-જાગા ” હું પુઠુંબું હે જાગવાન ! તથા કેશીએ ગૌતમ પ્રત્યે પુઠયું કે, તમે શંસારસમુદ્ર શીરીતે તરોઢો ? તેવારે ગૌતમે કહ્યું કે, શરીરરૂપી નાવાએ કરીને સંસારસમુદ્ર તરુંબું. તે સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૩ માની ગાથા. ૭૩ મી:—

સરીર માહુ નાવત્તિ, જીવો વુચ્છઈ નાવિઝ;

સંસારો અણવોવુત્તો, જંતરંતિ મહેસિણો ॥ ૭૩ ॥

અર્થ:—સં શરીરરૂપ માં કહે તીર્થકર નાં નાવા. જીં જીવ તે વું કહીયે નાં નાવાનો ચેરુણહાર. સં સંસારરૂપી અં સમુદ્ર વું કહ્યો. જં જે સંસાર તં તરે છે તે મં મોક્ષના ગવેષણહાર એવા મોટા સાધુ ॥ ૭૩ ॥

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઝ ! ઇહાં કહ્યું છે કે, શરીરરૂપી નાવાએ કરીને સંસારસમુદ્ર તરું બું. એ શરીરરૂપી નાવા તે પુન્ય-પ્રકૃતિ છે. હવે તે સંસારસમુદ્રમાં બેઠો ત્યાં સુધી મુક્તિ-સાધક જીવને સરીરરૂપી નાવા આદરવા યોગ્ય કે ઠાંરવા યોગ્ય ? એ શરીર તથા પંચેંદ્રિની જાતી તથા ત્રસનો દસકો, મનુષ્યની આનુપૂર્વી, મનુષ્યનું આયુષ્ય, સાતોવેદની, ઊંચ ગોત્ર ઇત્યાદિક પુન્યની પ્રકૃતિ છે. એ પુન્યની પ્રકૃતિ વિના મુક્તિ ન મળે, અટકાઈ રહે. હવે તે મળે એટલે મુક્તિ-ગામી જીવને એ પ્રકૃતિ સાધક છે કે બાધક છે ? એ વ્યવહારમાં આદરવા યોગ્ય છે કે ઠાંરવા યોગ્ય છે તે કહો. તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે, ઉત્તરાધ્યયનની ઢેલી ગાથામાં પુન્ય પાપ બંનેને સ્વપાવવાં કહ્યાં છે. તે પાઠ:—

દુવિદં સ્વવિજ્ઞાનય પુણપાવં નિરંગણે સઘ્ઝ વિપ્પમુક્કે, તરિત્તા સમુદ્ધંચ મહાજ્ઞવોહં સમુદ્ધપાલો અપૂણાગમંગલ તિવેમિ. ॥

અર્થ:—દું બેહુ પ્રકારે શુદ્ધ અને અશુદ્ધ પ્રકૃતિ સ્વં સ્વપાવીને

પુન્ય પાપની નિઃ ગતિ રહીત સંલેશી અવસ્થાએ કાયાદિકના વ્યાપાર રહિત અયોગી કેવલી થઈને સઃ સર્વ કર્મથી વિઃ મુક્તિથી સઃ તરીને સઃ સમુદ્રનીપેરે સઃ સંસાર સમુદ્રરૂપ મોટો પ્રહવા સઃ સમુદ્ર પાસ મુની અઃ વહી સંસાર માંહો આવે નહીં પરી ગતિએ ગઃ પહોંચ્યા

જાણાર્થઃ—હવે આ પાઠનું નામ સ્કન્ધ તેરાપંચી, પુન્ય પાપને ઠાંકવા યોગ્ય કહે છે તેનો ઉત્તર છે દેવાનુપ્રીય ! હજી ઠાંકવા યોગ્ય તો નથી કશું ઠાંકવા યોગ્ય કશું હોય તો હિસતું નિંદતું જોઈએ, પણ પુન્યને હિસતું નિંદતું નથી તેથી ઠાંકવા યોગ્ય કશું ન કહવાય, પણ હજી તો એમ કશું છે કે, એણે સમયે એણે ગુણઠાણે આવ્યા તેવારે પુન્ય પાપ બંને સ્વપાવીને (ઠામીને) સમુદ્રપાસજી મુક્તિ પડ્યા એતો ઠીકજ છે સિદ્ધ વશા પામે તેવારે તો સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થયા પછી પુન્યનું શું કામ છે ? હવે અહિંયા પુન્ય પાપ બુટયા તેમ તપ ચારીત્ર પણ બુટયાં તેથી શુ સાધિક અવસ્થામાં તપ સજમ પણ ઠાંકવા યોગ્ય કેહેવરાશે ? જેમ તપ સજમ ઠાંકવા યોગ્ય નથી તેમ પુન્ય પણ ઠાંકવા યોગ્ય નથી વહી સાધુ દિક્ષા લેઢે તેવારે તો કારણથી અને વધ થકી પાપ મુંકે છે, પણ પુન્ય મુંકતા નથી પાપ પ્રકૃતિનું કારણ સેવીને પાયશ્વિત લેઢે તેમ પુન્ય પ્રકૃતિનું કારણ સેવીને પાયશ્વિત નથી લેતા વહી પુન્ય પાપ બંને શુદ્ધ અશુદ્ધ પુદ્ગલ છે, પણ સાધિક માધિકમાં ફેર છે, કેમકે સૂત્રમાં ઠામ ઠામ ઉચ્ચાર પાસવળ પ્રમુખ અશુદ્ધ પુદ્ગલની તો અસત્તાય કહી, પણ ઠાણ, પાણી, ફૂલ, ફલ પ્રમુખની અસત્તાય નથી કહી એટલો ફેર પુદ્ગલ દશામા પણ છે વહી ગૌતમસ્વામીને તથા હરકેશી સરીલા જીધને જ્ઞાન, ધર્શન, ચારીત્ર અને તપના ગુણ તો સરીલા છે, મુક્તિ પણ નમે પામે, પણ પુન્યાઈમાં ફેર તેથી ગૌતમ સ્વામીને ગણધર પદ આવ્યું, પણ હરીકેશી સરીલાને ન આવે વહી દસાશ્રુત સ્કંધના ધોયા અધ્યયનમાં, આઠ આચાર્યની સપદા કહી ૫ આચાર્ય પદવીની શાપકમાંહી રૂપસપદા કહી તે પુન્યથી મલે અને આચાર્ય

त्रण नवथी अधिका न करे. शाख सूत्र नगवती शतक पांचमे उद्देशे सातमे. ते आचार्यपणुं पुन्यथी मले.

हवे जुउ ! पुन्य ते मुक्तिने नजीक करे ठे के वेगली करे ठे ? वली तीर्थकर-पट्टी, गणधर-पट्टी, चक्रवर्ती-पट्टी, बलदेव, वासुदेव, जंघाचार्य अने पुलाक लब्धी, एमांनी एके लब्धी स्त्री न पामे. हवे जुउ ! ए संजम संवरमां फेर के पुन्यमां फेर ? वली पृथ्वी, पाणी अने वनस्पति, ए त्रण उत्तम जातना स्थावर ठे. एमांथी नीकल्या मुक्ति जाता कल्या, अने एमां देवता पण उपजता कल्या; पण तेन वायुना अपुन्या जीवमां देवता पण आवोने न उपजे, अने एमांथी नीकल्या अपुन्या जीव मुक्तिमां पण न जाय. एमज विक्लेंद्रिना नीकल्या अपुन्या जीव मुक्तिमां न जाय. वली मोक्षगामि जीव मुक्तिमार्गने विषे डढ रखा तेमने देवताए तथा मनुष्ये धन्य, पुन्य, कृतार्थ कहीने बोलाव्या ठे. वली कामदेव तथा कुंरुकोलियादि श्रावकोने श्री माहावीरदेवे धन्य, पुन्य, कृतार्थ कहीने बोलाव्या ठे. वास्ते पुन्य प्रसंशनिक ठे. जेटहुं पुन्य नहुं तेटलो मुक्तियो मार्ग वेगलो जाणवो.

वली अहीयां एम जाणवुं जे, उदयजाव अने क्षयोपशमजाव ए बनेमां जे मुक्तिमार्गने साधक अवस्था ठे ते उदयजावनी अने क्षयोपशमजावनी ए बनेनी अवस्था आदरवा योग्य ठे; अने बाधिक अवस्था ठे ते बनेनी ठाम्वा योग्य ठे. जेम उदयजावमां विषय कषाय आदी घणा बोल बाधक ठे; अने तेज उदयजावमां प्रभुनुं दर्शन तथा आहार विहार करवो ए करणी साधिक पण ठे. हवे क्षयोपशमजावमां त्रण अज्ञान अने शए पाप-सूत्र तथा अन्य दरसनी गोशाला जमावली प्रमुखनां कृत्य, चार वेद, चौद विद्या इत्यादिक सर्वनुं नणवुं, ते मुक्तिमार्ग-नो बाधिक ठे; अने तेज क्षयोपशमजावमां श्री जिन-प्रणित द्वादशांगीनुं नणवुं तथा चारित्रनुं पालवुं इत्यादिक साधिक ठे. ते माटे जे जे कारणे मुक्ति नजीक थाय ते ते कारण आदरवा योग्य ठे अने जे जे कारणे मुक्ति वेगली थाय ते ते कारण ठाम्वा योग्य ठे. वली नगवते

लोकोत्तर पक्षमा त्रण वाणीयानी त्रपमा दीधी, त्यां पण पुण्यने साज
कसो ठे जेणे पुण्य त्रपाज्युं तेणे साज त्रपाज्यो शाख सूत्र उत्तराव्ययन
अव्ययन ७ मानी गाथा १४ मी तथा १५ मी —

जहाय तिलि वणिया, मुखधितुण निगगया

एगोत्थ छहए साज, एगो मुखेण आगठ ॥ १४ ॥

एगठ मुखपि हारिना, आगठ तठ वाणिठ,

ववहारे त्रवमा एसा एव धम्मे वियाणिह ॥ १५ ॥

अर्थ — ज० जेम ति० त्रपा व० वाणीया मु० मुखगी पुजी रासी
धि० छहने प्रवेशे व्यापार जणो नीकछ्या ए० ए त्रणमाथी एक छ०
साज छह आव्यो ए० एक मु० मुखगी रासी पुंजी छहने घेरे आव्यो
ए० एक मु० मुखगी रासी पण हा० जुगटे रमता हारीने धन खाहने
आ० आव्यो त० ज्यां पीता घर हतुं त्यां व० वाणीयो व्यापारी व०
व्यापारने विषे त० ए त्रपमाए ए० एणी घेरे ध० धर्मने विषे व० जाणतु

जावार्थः— हवे जुठ । कोह एक (व्यापारीने) व्यवहारीआने
त्रण पुत्र हता तेणे पोताना पुत्रोना जाग्यनी परिक्षा जोवा निमित्ते
अकेकाने सहस्र सहस्र मोहोरो आपी देहान्तरे मोकछ्या अने कहुं
के, हे पुत्रो ! तमोने ऊव्य आप्युं ठे तेनाथी व्यापार करी साज त्रपार्जी
वेहेसा आवजो तेवारे त्रणे साहुकारना पुत्रो जुवा जुवा देहान्तरे गया
तेमां वको पुत्र चाकर नफर राखो आव्या गयाने तृत करी व्यापारमां
घणु धन कमाणो धीजे पुत्रे विचार्युं के, मारा पीता पासे घणु धन ठे
माटे मुखगी पुजी साधीत राखु एम चीतवो जे काह साज त्रपार्जे ते
गीत धार्जीत्र, स्वादिम स्वादिम घारे प्रकारे जोगने, अने त्रोजे पुत्रे मनमां
चितव्युं जे, मारा पीता वृद्ध थया ठे अने बनना जोगवधावासा तो
अमेज ठोए ते अमने प्रवेशे काढया अने ऊव्य तो सात पेढो सुधी
खाय तोपण खुटे तेम नथो, माटे धन मेखवशा सारु कष्ट शामाटे जोग-
ववतुं ? एम धोचारी मुखगी पुजी पोताए आपी हता ते सर्व खावो

हवे केटलाक दीवसे त्रणे पुत्र देशान्तरथी घेरे आठ्या त्यारे पी-
ताए त्रणे पुत्रनी वात जाणी. तेमां जेणे मुलगी पुंजी खाधी तेने घरनो
हाली कयों अने कछुं के, घरनुं कामकाज करो ने पेट ज़रो. जेणे मु-
लगी पुंजी राखी तेने अव्यथी व्यापार करवामां लगाड्यो; अने जेणे
लाज नपाज्यो तेने सर्व घरनो चार आपी मालीक स्थाप्यो. तेम धर्मने
विषे पण जाणवुं. ते एम—इहां मुलगी राशी ते मनुष्यनो जव. हवे
एकेक जीव तो धर्म क्रिया करी ज्यां असंख्याता सुख ठे एवी देवतानी
गति पामे. बीजा जेणे मुलगी पुंजी साबीत राखी ए अष्टान्ते एवी
कमाइ करे, तेथी ते मरीने फरी मनुष्यनो अवतार पामे. हवे त्रीजी
जातना जे मुलगी रासी खाय ते, मुलगी रासी गमावे ते देवालीयो
थाय तेनी माफक घणा माठां कर्म करीने नर्कथी तिर्यच अने तिर्य-
चथी निगोदमां जइ पके. एम व्यवहार राशीथो गयो तेनो संबंध
सूत्रमां ठे. ते आगल कहे ठे. ते पाठः—

माणुसतं भवे मुलं, लाभो देवगइ जवे;

मुल ठेएण जीवाणं, नरगं तिरिस्कतणं धुवं ॥ १६ ॥

दुहउं गइ बालस्स, आवह वह मुलिया;

देवतं माणुसत्तंवा, जं जिए लोलुया सढे ॥ १७ ॥

अर्थः—मा० मनुष्यपणुं ते ज० थाय मु० मुलगी राशी. ला० देव-
गती थाय ते लाज जाणवो. मु० (मनुष्यणानो) मुलगी रासीनो ठे
हानी थावे करी ज० जीवने न० नर्क ति० तिर्यचपणुं धु० निश्चे थाय.
दु० बे प्रकारनी ग० गति (नर्क अने तिर्यच) बा० अज्ञानीने थाय. आ०
ते अज्ञानोने बे गति आवे—नर्क अने तिर्यच. ते गति केवी ठे ? व० वध
बंधादिक वध मुलिका ठे अथवा ठेइननेदनादिक बंध मुलिका. नर्क
तिर्यचमां एवी पदवी पामे. दे० देवतापणुं ने मा० मनुष्यपणुं जि० जे हायों
लो० मांसादिकना लोअरोपणे ते देवतापणुं हायों पढी नारकी थयो. स०
धुर्तपणे मायाइ करी मनुष्यपणुं हायों पढी, तिर्यचपणे थयो.

जावार्थ — हवे जुठ ! ए पाठमा एम कष्टुं के, जे मनुष्य मरीने मनुष्य थाय तेणे मुखगी पुजी राखी, नर्क तिर्यचमां जाय तेणे मुखगी पुंजी खोइ कर्मनुं देवास्तु काढयु, अने देवतामा जाय तेणे छाज उपा ज्यो ए जुठ ! देवगति उदयजावमां ठे ते मखी त्यारे बीतरागे तेने छाजना पक्षमा गएयो ए उदयजाव पण उर्ध्वोत्र आभ्रीने शुरू कसो वखी हरकेशी मुनीने ब्राह्मणोए कष्टुं के, हे मुनी ! ताहार शरीर सर्व पुजनिक ठे शाख सूत्र उत्तराध्ययन अध्ययन बारमे ते पाठ गाथा ३३, ३४

अष्टच धम्मच वियाणमाणा, तुब्जे नविकुप्पह नूइपप्पा,
तुब्जंतु पावे सरण उवेमो, समागया सव जणोण अम्हे ॥
अच्चेमुत्ते महाजागा, नत्ते किंचि न अश्विमो,
जुजाहि साखिमं कुर, नाणा वंजण सजुय ॥

अर्थः—हवे त्रिप्रो बोस्या—अ० शास्त्रना अर्थ अने ध० यतिना धर्मने वि० विशेष जाणतायका तु० तमे न० न कोपो जू० जीवदयानी तमारी प्रतिज्ञा ठे तु० तमारा पा० पगनु स० सरण उ० करवाने स० सर्व एकठा मस्या ठीए ज० परिवार सहित अ० अमे अ० पुजवा योग्य तमारं सर्व अग म० हे माहानुजाग ! न० नथी ताहारं किं० काइ पण न० धणपुजनिक पगनी रज आदि जु० जोगवो सा० साखीमय कुर० कुर ना० अनेक विघनां ध० (व्यजन) साख स० सहित ॥ ३४ ॥

जावार्थ — हवे जुठ ! उपरना पाठमा ब्राह्मणोए हरिकेशी मुनी राजने कष्टुं के, हे माहा जाग्यवत पुन्यवत माहामुनि ! तमारं शरीर सर्व अर्चनिक ठे, लगार मात्र अणअर्चनिक नथी अहीयां उदयजाव आ श्रोत शरीरने अर्चनिक कष्टुं त्यारे ए साधिक ठे के वाधिक ठे ते वो चारजो वखी नंदी अने अनुजोगछार सूत्र मध्ये जावथकी लोकोत्तर पदाना अधिकारे कष्टुं के, प्रजु केवा ठे ? “तिलोक वह्निय निरस्त्रिय” प्रजुना सामु सुर नर जुए ठे तेने आनदरस प्रवाह आंसु चाखे ठे ए शरीर निरक्षणा उदयजाव वर्तना ठे, पण जक्तिजावना प्रेया जोइने

હર્ષે છે. વલ્લી જગવતી સૂત્રના ૧૫ માં શતકમાં પ્રજ્ઞુએ સાધુને વર્જ્યા કે, ગોશાલા સાથે કોઈ બોલશે નહીં. એવામાં બે સાધુ ધર્માચાર્યની જ્ઞાતિજાવના પ્રેર્યાથકા બોલ્યા. હવે એ સાધુને આજ્ઞા વિરાધી તેનો દોષ લાગ્યો કે જ્ઞાતિજાવે ઉપદેશ દીધો તથા જ્ઞાતિરાગે બોલ્યા તેથી ગુણ થયો ? હવે એ બોલ્યા તે કરણી ઉદયજાવની છે, પણ તે સાધિક છે કે બાધિક છે તે જુન.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ સૂત્ર ઉતરાધ્યયનના દસમા અધ્યયનમાં ‘ એવં જવઈ સંસારે સંસરઈ સુહા સુહેર્હિં કમ્મોર્હિં. ’ એમ કહ્યું. એટલે જીવ જન્મ્યો તે શુજ્ઞાશુજ્ઞ કર્મને કરીને જન્મ્યો. એ જુન ! પુન્ય પાપ બેઉથી રુલતો કહ્યો. ત્યારે પુન્ય મુક્તિનો સાધક કયાંથી ? ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! એમ જાને જુલો હો ? એમાં તો પ્રજ્ઞુએ સ્વરૂં કહ્યું છે કે, જે જીવ સંસારમાં રુલે છે તે શુજ્ઞાશુજ્ઞ કર્મથી રુલે છે. એ કેહેવાનો પરમાર્થ એવો છે કે, શુજ્ઞાશુજ્ઞનો જોમો છે. તે શુજ્ઞાશુજ્ઞ સમય માત્ર બુટતો નથી, સદ્વૃત્તિ છે તે માટે શુજ્ઞાશુજ્ઞ જેલા કહ્યા; પણ શુજ્ઞથી ધર્મ નજીક છે અને અશુજ્ઞથી ધર્મ નજીક નથી. જો અશુજ્ઞ કર્મની ઉત્કૃષ્ટી સ્થિતિ બાંધે તો જીવ મુલથી ધર્મ ન પામે, અને શુજ્ઞ કર્મની ઉત્કૃષ્ટી સ્થિતિ બાંધે તો જીવ ધર્મ સુલે પામે, એમ સૂત્રમાં ગમ ગમ કહ્યું છે. વલ્લી સૂચકમાં સૂત્રના બીજા શ્રુતસ્કંધના બીજા અધ્યયનમાં તેર ક્રિયા કહી. તેમાં તેરમી ક્રિયા ઇરિયાવહિ શાતાવેદની પુન્ય પ્રકૃતિની. તે ઇરિયાવહિ ક્રિયાને અધર્મ પદ્ધતિમાં કહી; સાવચ કહી; પણ એમ કહ્યું કે, એ ઇરિયાવહિ-ક્રિયામાં વરતીને સેવીને ગયા કાલે અનંતા મુક્તિ ગયા, વર્તમાનકાલે મહાવિદેહ દ્વેષ પ્રમુલમાં સંખ્યાતા જાય છે અને આગમીએ કાલે અનંતા મુક્તિ જાશે. એ જુન ! ઇરિયાવહિ ક્રિયા પુન્ય પ્રકૃતિ છે તે સેવીને મુક્તિમાં જાવું કહ્યું. એ ઇરિયાવહિ ક્રિયા લાગ્યા પછી જીવ નિશ્ચે મોક્ષગામિ થઈ ચુક્યો. એ જુન ! એકલું પુન્ય ઇરિયાવહિ ક્રિયામાંજ છે. તે આવ્યા પછી અને બાંધ્યા પછી નિશ્ચે મોક્ષ જાવુંજ કહ્યું; અને શુજ્ઞાશુજ્ઞથી રુલવું કહ્યું. તે સદ્ચારી

જોને છે તેથી પુન્ય ભોગવવાની ધાંઘા અને મોહકર્મ અશુભ તેથી પુન્ય ભોગવવામાં પ્રરૂપણુ છે તે આશ્રી રુદ્રુ કહ્યું છે, પણ મુક્તિમાર્ગના સા જને અર્થ પ્રસનો વસકો, પંચેદ્રિ જાત અને હદારિક શરીર, ૫ પુન્યરૂપી નાવા સસાર સમુદ્રમાં થેઠા ત્યાં સુધી સંસારરૂપી સમુદ્ર તરવા માટે આદરવા યોગ્ય છે, અને સમુદ્ર તરીને તીરે આવ્યા પછી નાવા ઠોરવા હાયક છે જેમ વસ્ત્રમાં મેલ છે ત્યા સુધી તો સાધુ આદરવા હાયક છે, પણ મેલ તુટ્યા પછી સાધુ ઠોરવા હાયક છે, તેમ જીવને અશુભ કર્મ રૂપી મેલ છે ત્યાં સુધી તો પુન્ય (શુભકર્મ) રૂપી સાધુ આદરવા હાયક છે, અને અશુભકર્મ તુટ્યા પછી પુન્ય (શુભકર્મ) રૂપી સાધુ ઠોરીને મુક્તિ જાય છે હત્યાદિક અનેક સૂત્રની શાસ્ત્રે વ્યવહાર નયમા પુન્ય આદરવા હાયક છે તમે મતના હીંચે ઇટલા સૂત્રનાં વચન હાપીને પુન્ય ઇકાન્ત ઠાંઠવા યોગ્ય કેમ સ્થાપોઠો ?

વહી તેરાપથી (જો પ્રહસ્યો સૂત્ર જણશે તથા વાંચશે તેથી વીતરાગના વચનથી થાકેફ થઈ જશે તો પછી અમારો કપટાઈ વાલશે નહીં ઇમ ધારી) > હોટો મત સ્થાપવાને અર્થે કહે છે કે “પ્રહસ્યો સૂત્ર જણવું નહીં જો સાધુ પ્રહસ્યોને સૂત્ર જણાવે તો નવિત સૂત્રમા ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત્ત આવે કહ્યું છે” તેનો ત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! ત્યાં તો “અણઠઠિયવા ગારઠિયવા વાયઠવા વાયઠતવા સાહજ્ઞ” ઇવો પાઠ છે તે અન્યતિર્થી મિપ્યાત્વી અને અન્યતિર્થીના પ્રહસ્યો તથા મિપ્યાત્વી આશ્રી કહ્યું દેસાય છે, પણ આવકનું તો નામજ નથી વહી શિપ્પની પેરે પ્રહસ્યોને વાંચણી દેવી નહીં તેમ અન્યતિર્થી-પ્રહસ્યો પાસે સાધુ વાંચણી છે તોપણ ચોમાસો પ્રાયશ્ચિત્ત કહ્યું છે હવે તમે પ્રહસ્યો પાસે ડુહા, ડપદેસીક ઢાલો, સર્વેયા, વ્યાકરણ પ્રમુખ કેમ સોલો ઠો

તેવારે તેરાપથી કહે છે કે “અમે તો મોંઢે સોલો ઇવ ડીવ, પણ વીનય કરીને શિપ્પની પેરે પાનાંથી વાંચણી હેતા નથી” તો હે દેવા નુપ્રીય ! ચોથા આરામાં તો સર્વ જ્ઞાન મોંઢેજ શીલતા હતા જેમ અન્ય તિર્થી પ્રહસ્યો કને શીલે તેમ શીલવાને તો અટકે નહીં, પણ શિપ્પની

माफक विनय करीने शीखे नहि, तेम शीखवे पण नही. एवी रीते साधुने वांचणी अन्यतिथी-ग्रहस्थीए देवी नही; अने जो दे तो प्रायश्चित कळुं; पण श्रावक सूत्र जणें अथवा वांचे तो श्रावकने प्रायश्चित आवे एम तो नथी कळुं. श्रावकने सूत्र जणवुं तो ठाम ठाम सूत्रमां चाळ्युं देखाय ठे. प्रथम तो आवश्यक सूत्रमा श्रावकने सूत्रज्ञानना चौद अतिचार टाळवा कह्या ठे; अने नित्य श्रावक पन्तिकमणामां “सु-तागमे अथागमे तदुजयागमे एवा श्री ज्ञानने विषे जे कोइ अतिचार लाग्यो होय तो आलोउं:—जंवाइळुं इत्यादिक” चौद अतिचारनो मिळामि डुकरुं आपे ठे. ए जुउ ! जो श्रावकने सूत्र जणवुं वज्युं होय तो ज्ञानना चौद अतिचार केम परुप्पा ? अने श्रावक नित्य पन्तिकमणामां केम पन्तिकमे ? माह्या हो तो विचारी जोजो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के, “आवश्यक सूत्र (श्रावकनुं पन्तिकमणुं) श्रावक शिखे ठे ते तेनुं सूत्र कहेवाय, तेथी तेना अतिचार पन्तिकमे ठे; पण बीजां सूत्र श्रावकने जणवां नही. ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! बार अतिचार तो पन्तिकमणाना कहो तोय मलशे, पण “असजाए सजाए, सजाए न सजाए” एतो दस उदारीक शरीरनां हारु, मांस लोही, विष्टा प्रमुखनी अने दस आकाशनी विजली ऊबके, तारा तुटे, आकाशमां गाजे, (धुंहर) झाकल पमे, इत्यादिक असजाय थकां सजाय करवी नही. हवे जो पन्तिकमणा-सुत्रनाज चौदे अतिचार कहोतो, साधु श्रावकना शरीरमां दुषणा (गुंभना) होय तेमां परुं लोही चक्रता होय तथा जिष्टा, राध, लोही, हारु, कलेवर, पड्यां होय तो पन्तिकमणुं करे के नही ते कहो.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “साध श्रावक पन्तिकमणुं तो सांज सवार बंने टंक अवश्यमेव करे. तेमां जो साधुजी बंने वखत पन्तिकमणुं न करे तो तेने प्रायश्चित लागे कळुं ठे, अने श्रावकने प्रायश्चित तो नही, पण पन्तिकमणुं करतां असजायनो अटकाव नही. ” हवे जुउ ! हे देवानुप्रीय ! श्रावकने बीस असजायमां सजाय करवी नही, ते

करी होय तो, अने सजायमां सजाय न करी होय तो मिष्टामिदुक्कंरु
 आपे ठे हवे जो आवकने सूत्र न जणवु एम होय तो पूर्वोक्त
 असाक्यमा सजाय करवानुं तथा सजायमां सजाय न करवानुं
 मिष्टामि दुक्कंरु जगवते आवकने केम वेवु कण्णुं ? ते मध्यस्स
 बुद्धियी विचारी जुठ वल्ली आवकने तो सूत्र जणवु कण्णु ठे तेनी
 शास्त्र सूत्र समवायागमा अग्यार अगनी नोंध कीधी तेमां तथा उपा
 शकं वशासातमा अगना वर्णनमा आवकोना नगरना नाम, नगरनां
 उद्यानना नाम, जक्कना चैत्यनां नाम, आवकना धर्माचार्यनां नाम,
 आवकना व्रतनी मर्यादानुं वर्णन, आवकनी अग्यार परिमानु वर्णन
 अने आवकने सुत्र जणवानुं वर्णन ठे त्या "सूयपरिगहा तवोवहाणा"
 एवो पाठ ठे एट्ठे आवक उपप्यान तप करीने सुत्र जणे ठे, एम
 समवायागमाकण्णु ठे हवे जुठ ! देवानुप्रीय ! उपप्यान तप करीने आ
 वकने सुत्र जणवु प्रजुए कण्णु ठे तमे आवकने सूत्र जणवु केम उथापोढो ?

तेवारे तेरापणी कहे ठे के 'सूयपरिगहा' आवकने कक्षा ते सूत्र
 साजलवा आश्री कक्षा ठे " तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जेम उपाशक
 दशानी नोंधमां आवकने 'सूयपरिगहा तवोवहाणा' कक्षा, तेम अत
 गरु तथा अनुसरोवहाइनी नोंधमां साधुने पण 'सूयपरिगहा तवो
 वहाणा' कक्षा ठे हवे तमे कहो ठो के, सूयपरिगहा आवकने सूत्र सा
 जलवा आश्री कक्षा ठे ए तमारी केहेणीने सेखे अतगरु तथा अनु
 सरोवहाइमां साधुजीने 'सूयपरिगहा' कक्षा ते पण सूत्र साजलवा
 आश्री पण जणवा आश्री नही, एम कहेवु परुशे, पण त्यांतो साध आवक
 वनेने मोटे एक सरोखो पाठ ठे ते सूत्र जणवा आश्रीन ठे तमे म
 तना छोधे खोटा अर्थ केम करो ठो ? वल्लो 'सूयपरिगहा तवोवहाणा'
 ए पाठ तो आवकने सूत्र साजलवा आश्री ठे एवो अर्थ तमे करो गों,
 तो हमणा आवक सूत्र साजले ठे ते कया कया उपप्यान-तप करे ठे
 ते कहो धीतरागदेवे सो उपप्यान तप करीने सूत्र ग्रहवु कण्णु ठे, पण
 तमे तो तमारी केहेणीना सेखे आ धीतरागदेवेना वचन छोधीने उप

ધ્યાન-તપ કરાવ્યા વિના સૂત્ર સંજ્ઞાવો ઠો. એ પ્રચુની આજ્ઞાના વિરાધક કેમ થાઉં ઠો ?

વલી તુંગિયા નગરી પ્રમુખના શ્રાવક આદિ અનેક શ્રાવકોને “લઠ્ઠા ગહિયઠા પુઠિયઠા ઇત્યાદિક” પાંચ બોલ કહ્યા છે. તે શ્રાવકોએ સૂત્ર પાઠના અર્થ લાધ્યા છે, ગ્રહ્યા છે તથા અર્થ પુઠી પુઠીને નિશ્ચે નિર્ણય કર્યા છે, ઇત્યાદિક પાંચ બોલના જાણ શ્રાવકને કહ્યા છે. ત્યારે જુઠ ! સૂત્ર-પાઠ શિખ્યાવિના અર્થ શો રીતે સુધારશે ? કયા પાઠનો અર્થ પુઠીને નિર્ણય કરશે તે કહો. કદાચ જો નવ તત્વાદિકના જાણ-પણા ઉપર પૂર્વોક્ત પાંચ બોલ ઉતારશે તો નવ તત્વના બોલ ચાલ જીવ અજીવના જાણપણાનું વર્ણન તો પેહેલાંજ કર્યું છે, પઠી સમક્ષિતના ગાઢાપણાનું વર્ણન કર્યું છે, અને પઠી વિશેષ સૂત્રના જાણપણા આશ્રી એ પાંચ બોલ કહ્યા છે. જેમ જગવતી સૂત્રના ૧૧ માં શતકતા ૧૧ માં ઉદ્દેશામાં, માહાબલ કુંવરની માતાએ સિંહનું સ્વપ્ન દોઢું ત્યા સ્વપ્નપાઠકને બોલાવ્યા. ત્યાં પહેલાં તો નિમિત્ત શાસ્ત્રના સૂત્ર પાઠ અને અર્થના જાણ કહ્યા છે; અને પઠી રાજ્ય સજ્ઞામાં માહોમાંદી ચોલણા કરીને પ્રશ્ન પુઠીને વિશેષ નિર્ણય કર્યો, ત્યાં ‘લઠ્ઠા ગહિયઠા’ ઇત્યાદિક પાંચ બોલ કહ્યા છે; પણ જેમ એ સ્વપ્ન-પાઠક સ્વપ્નશાસ્ત્રના પાઠ અને અર્થ બંનેના જાણ છે, તેમ શ્રાવક પણ સૂત્ર અને અર્થ બંનેના જાણ છે. એમ સૂત્રપાઠમાં ઠામ ઠામ શ્રાવકને સૂત્ર જાણવાં કહ્યું દીસે છે. તમે મતને લોધે સૂત્રમાં કહ્યાં તે વચન કેમ યથાપો ઠો ?

વલી તેરાપંથો, નવ તત્વમાં પાંચ તત્વને તો એકાન્ત નયે જીવ કહે છે અને ચારને અજીવ કહે છે. તે એકાન્ત નય પરુપે છે. તેમાં એક તો જીવને જીવ કહે છે અને અજીવને અજીવ કહે છે. તે અજીવ તો અજીવ છેજ. એ વે તત્વ તો મુલગા છે. શેષ સાત તત્વમાં પુન્ય, પાપ અને બંધ, એ ત્રણને અજીવ કહે છે, અને આશ્રવ, સંવર, નોર્જરા અને મોક્ષ, એ ચારને જીવ કહે છે. હવે પુન્ય, પાપ અને બંધ, એ ત્રણને એકાન્ત અજીવ કહે છે; પણ સૂત્રમાં ઠામ ઠામ વ્યવહાર નય આશ્રો પુન્ય, પાપ

શુક્તશુક્ત કર્મ પુદ્ગલ છે તે જીવને સોસીજીત છે ત્યાં મુખી તેને જીવ કહ્યા છે

હવે પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે તે કહે છે - પુન્ય, પાપ અને વધ, વ્યવહારમા જીવનુ સ્વરૂપ છે, કારણ કે એનો કર્તા જીવ છે, એ ત્રણે જીવ પણે પ્રણમ્યા છે અને એ ત્રણે જીવને સોસીજીત છે એ ન્યાયે એ ત્રણને જીવ કહીયે (૧) વલ્લી પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે - અનુયોગ દ્વારમા સાત નયને પાયા ઉપર ઘટારી છે તેમા સ્પષ્ટી ત્રણ નયના ધર્મી, જીવના ઉપયોગને પાપો માને એ દ્રષ્ટાન્તે સ્પષ્ટી ત્રણ નયના ધર્મી જીવના ઉપયોગને પુન્ય, પાપ અને વધ માને, કારણકે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ કહીયે (૨) વલ્લી પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ એ ન્યાયે કહીયે - ચારગતિ, પાંચજાતિ इत्यादि પુન્ય, પાપ અને વધની પ્રકૃતિ છે તે ચાર ગતિ અને પાંચ જાતિ इत्यादिમાં જીવ કહ્યા છે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર આવશ્યક, દસવૈકાલીક, જગવતી અને પદ્મવળા આદિ અનેક સૂત્રમા એ ન્યાયે પણ પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ કહીયે (૩) વલ્લી પુન્ય, પાપ અને વધને જીવ એ ન્યાયે કહીયે - પુન્ય પાપ શુક્તશુક્ત કર્મ છે અને વધ પણ શુક્તશુક્ત કર્મ પ્રકૃતિનો છે અને આઠ કર્મને અને જીવને એકજ કહ્યા છે, તેમ જ આઠ પાપને અને જીવને એક કહ્યો છે તેમજ પાંચ શરીરને અને જીવને પણ એકજ કહ્યો છે શાસ્ત્ર સૂત્ર જગવતી શતક સત્તરમે ગ્રંથે મીઝે તે પાઠ -

અણ્ઞજિવિયાણ જતે । એવમાશ્વજાવ પરુવેશ્ એવશ્વ
પાણાશ્વાએ મુસાવાએ જાવ મિત્તાદસણસહ્ણે વદમાણસ્સ
અન્નેજાતિએ અણેજીવાયા પાણાશ્વાયવેરમણે જાવ પરિગ્ગહ-
વેરમણે કોહવિવેગે જાવ મિત્તાદસણસહ્ણવિવેગે વદમાણસ્સ
અન્નેજાતિએ અણેજીવાયા ઉપ્પતિયાએ જાવ પરિણામિયાએ
વદમાણસ્સ અન્નેજાતિએ અણેજીવાયા ભગ્ગહે હંદા અવાએ

धारणाए वट्टमाणे अन्नेजीवे अणेजीवाया उठाणे जाव
परिक्रमे वट्टमाणस्स अन्नेजीवे अणेजीवीया नेरइयत्ते
तिरिक्क मणुस्स देवत्ते वट्टमाणस्स अणे० णाणावरणिच्चे
जाव अंतराइए वट्टमाणे जाव जीवाया एवं कएहलेस्सा
जाव सुक्कलेसाए समदिठिए ३ एवं चक्खूदंसणे ४ आ-
प्पिणीबोहियणाणे ५ मइअनाणे ३ आहारसणाए ४ एवं
उरालियसरीरे ५ एवं मणजोगे ३ सागारोवउगे अणा-
गारोवउगे वट्टमाणे अन्नेजीवे अणेजीवाया से कहमेयं
जंते! एवं खलु गो०! जणंते अणउब्बिया एवमाइस्कइ जाव
मिळंते एवं मादंसु अदंपुण गो०! एवमाइस्कामि जाव
परुवेमि एवं खलु पाणाइवाए जाव मिळ्हादंसणसद्धे वट्टमा-
णस्स सच्चेवजीवे सच्चेवजीवाया जाव अणागारोवउगे
वट्टमाणस्स सच्चेवजीवे सच्चेवजीवाया. ॥

अर्थः—अ० अन्यतिथीं जं० हे भगवान ! ए० एम कहे ठे जा०
यावत् ए० एम परुपे ठे ए० एम ख० निश्चे पा० प्राणातिपात मु० मृषा-
वाद आदि जा० यावत् मि० मिथ्यात्व दर्शन अने शङ्ख, ए १० पाप
स्थानकने विषे व० वर्तमान देहधारक जीव अ० ते जीव अनेरो अने
अणे० जीवात्मा अनेरो. पा० (प्राणातिपातादिक विषे वर्तमान सरीर
दीसे पण आत्मा नथी दीसतो ते जणो) प्राणातिपात वेरमण जा०
यावत् प० परिग्रह वेरमण को० क्रोध विवेक जा० यावत् मि० मिथ्यात्व
दर्शन शङ्ख विवेक, एने विषे व० वर्तमाननो अ० जीव अनेरो अने
अणे० जीवात्मा अनेरो कहीए. उ० उत्पातनी बुद्धि जा० यावत् प०
परणामनी बुद्धिने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अ० अनेरी
जीवात्मा कहीए. उ० अवग्रह० इ० (इहा) विचारणा अ० निर्णय करवो
धा० धारणाने विषे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अ० अनेरी जीवात्मा

उ० उवाण जा० यावत् प० पराक्रम एने विपे व० वर्तमान ते अ० जीव
 अनेरो अने अणे० जीवात्मा अनेरी कहीए ने० नारकी ति० ति०च
 योनिक म० मनुष्य अने दे० देवपणे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव
 अने अनेरी जीवात्मा कहीये शा० एम ज्ञानावर्णी जा० यावत् अ० अतरा
 यने विपे व० वर्तमानने अ० अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीए
 ए० एम क० कृष्ण छेश्या आदी जा० यावत् सु० शुक्ल-छेश्माने विपे
 वर्तमानने अनेरो जीव अने अनेरी जीवात्मा कहीये स० सम्यक्दृष्टि
 इत्यादिक ३ ए० एम चक्षु वर्शन आदि ४ केहेवा आ० एम मतिज्ञानादि
 ५ केहेवा म० एम मतिअज्ञानादिक ३ केहेवा आ० आहार शब्दादिक
 ४ केहेवा ए० एम उ० उदारीक शरीरादि ५ केहेवा म० एम मून
 जोगादि ३ केहेवा सा० साकारोपयोग अ० अने अनाकारोपयोगने
 विपे व० वर्तमानने अ० अनेरोजीव अणे० अनेरी जीवात्मा कहीए
 एम अन्यतिर्थी कहे ठे से० ते क० केम ज० हे जगवान ! प्रश्न उत्तर
 ए० एम निश्चे गो० हे गौतम ! ज० जे जणी अ० ते अन्यतिर्थी ए०
 एम कहे परुपे जा० यावत् मि० मिथ्या जुहु ए० तेमनु ए केहेवु अ०
 जुवखी गो० हे गौतम ! ए० एम कहु तु जा० यावत् प० एम परुपे तु
 ए० एम ख० निश्चे पा० प्राणातिपात आदि जा० यावत् मि० मिथ्यात्व
 वर्शन शस्यने विपे व० वर्तमानने स० तेज जीव स० तेज जीवात्मा
 इत्यर्थ कथचित्त एवु जाणवु नही एने माहोमाही असत जेद ते
 माटे जा० यावत् अ० अनाकारोपयोगने विपे व० वर्तमान स० तेज
 जीव म० तेज जीवात्मा इत्यादिक सर्थ केहेवु

जायार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमा १८ पाप, १८ पापनु घेरमण, ४
 बुद्धि, अथमदादि चार मतिज्ञानना जेद, ५ उवाणादिक, ४ गति, ८ कर्म
 ६ छेश्या, ३ ऊष्टी, ४ वर्शन, ५ ज्ञान, ३ अज्ञान, ४ सज्ञा, पाच शरीर,
 ३ जोग अने १२ उपयोग, 'सागारवत्तता मणागारवत्तता' ए ए६ बोधमा
 वर्तमायालो जीव न्यागे अने ए पोत्र न्यारा, एम अन्यतिर्थी कहे ठे, तेने
 जगवते जुवा पोत्रा फणा, अने जगने ए ए६ पोत्र अने जावने

એકજ કહ્યા. હવે જુઝ ! ૧૦ પાપનું વેરમણ અને ૧૨ ઉપયોગ ઇત્યાદિક કેટલાક તો સંવર, નિર્જરા અને મોહના જેવું છે; અને ૧૦ પાપ, ૮ કર્મ, ૫ શરીર, ૪ ગતિ અને ૩ જોગ ઇત્યાદિક શુભાશુભ પુદ્ગલ જીવને લોલી-જુતું છે ત્યાં સુધી પુન્ય, પાપ, બંધની પ્રકૃતિ છે. તે માટે આ સર્વ બોલને અને જીવને એકજ કહ્યો છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે.

તેવારે તેરાપંથી કહે છે કે “ ૧૦ પાપ, ૮ કર્મ અને ૫ શરીર, એ તો જીવથી ન્યારાજ છે; અને એને વિષે વર્તવાવાલો જીવ અને જીવની આત્મા તેને જગવંતે એક કહી છે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! इहां તો ૧૦ પાપનું વેરમણ, ૧૨ ઉપયોગ અને ૩ દ્રષ્ટો ઇત્યાદિકમાં વર્તવા-વાલા જીવને અને જીવાત્માને અન્યતિથી ન્યારા કહે છે, પણ જગવંતે એક કહ્યા છે. હવે તમારી કેહેણીને લેખે તો इहां પણ ત્રણ બોલ હશે. એ બોલ ન્યારા, એ બોલમાં વર્તવાવાલો જીવ ન્યારો, અને જીવાત્મા ન્યારો એમ માનવું પરશે.

તેવારે વલી તેરાપંથી કહે છે કે “ ૧૦ પાપનું વેરમણ અને ૧૨ ઉપયોગ, એ તો જીવથી ન્યારા નથી. એ બોલ અને જીવ તો એકજ છે. ” ત્યારે હે દેવાનુપ્રીય ! જગવંતે તો એ બોલમાં એક સરખો પાઠ કહ્યો છે. એ બોલમાં વર્તવાવાલો તો જીવ કહ્યો, અને એ બોલને આત્મા કહી તે એકજ છે. અહીંયાં તો એ બોલ અને જીવ એ બે બોલ છે. તમે મંતને લોધે એ એ બોલ ન્યારા, જીવ ન્યારો અને જીવાત્મા ન્યારો, એમ ત્રણ બોલ કેમ કરો છો ? જો ત્રણ બોલ કરો તો કહો. આત્મા કેને કહો છો અને વર્તવાવાલો જીવ કેને કહો છો ? તમે શું આત્મા અને જીવને જુદા જુદા માનો છો ? જો એમ માનતા હો તો એ તમારું માનવું સૂત્ર વિરુદ્ધ છે. હવે અહીંયાં તો અન્યતિથી એ એકાન્ત નિશ્ચે નયનો પદ્ધતિ લઈને એ બોલને અને જીવને ન્યારા કહ્યા. તેવારે જગવંતે વ્યવહાર નયનો પદ્ધતિ લઈને, એકાન્ત પદ્ધતિ નિષેધવાને અર્થે એ બોલ અને જીવને એક કહ્યા. વલી રાય-પ્રશેણી સૂત્રને વિષે પ્રદેશીરાજાએ એકાન્ત વ્યવહાર નયનો પદ્ધતિ લઈને, શરીર અને જીવ એક છે, એ રીતે પરલોકની નાસ્તિ સ્થાપી. જીવ અને

શરીર ૫ તત્ત્વનુ પુત્રસ્તુ છે તે પ્રેક્ષુજ ત્ત્ત્વજ છે અને પ્રેક્ષુજ વિષયો છે એવો
 ઇકાન્ત વ્યવહાર સ્થાપ્યો તેથી કેશીશ્રમણ મુનીરાજે પરલોકની ગ્રા
 સ્તિ વેલ્લારુવાને માટે નિશ્ચે નયનો પક્ષ લઇને કહ્યું કે, હે પ્રવેશી ! તું
 જુઠો છે જીવ ન્યારો છે અને શરીર ન્યારું છે જીવ પરલોકમાં પુન્ય પાપ
 લઈ જાય છે અને શરીર અહીંયાંજ વિષયો છે એ જુઠું ! સતરમા શતકના
 ધીજા ઉદેશામા, અન્યતિર્થીય શરીરને અને જીવને ન્યારો કહ્યો, તેમ
 રાયપ્રશેણી સૂત્રમા કેશીશ્રમણ મુનીરાજે કહ્યો, અને રાયપ્રશેણીમાં પ્ર
 વેશી રાજાએ જીવ અને શરીરને વ્યવહારનય ઇકાન્ત લેખીને ઇક
 કહ્યો તેમ સતરમા શતકના ધીજા ઉદેશામા શ્રી જગવતે પણ જીવ
 અને શરીરને ઇક કહ્યું છે

હવે રાયપ્રશેણીમા તો પ્રવેશી રાજાએ ઇકાન્ત વ્યવહાર નય
 સ્થાપ્યો તેથી કેશી સ્વામીએ તેને નિશ્ચે-નયનો પક્ષ લઇને જુઠો કહ્યો,
 અને જગવતીમા અન્યતિર્થીય ઇકાન્ત નિશ્ચેનય સ્થાપ્યો તેથી જગવતે
 વ્યવહારનો પક્ષ લઇને તેમને જુઠા ઘોલા કહ્યા એ જુઠા કહ્યા તે ઇકાન્ત
 નય સ્થાપ્યો તેથીજ કહ્યા છે, કારણ કે જગવંતનો સ્યાદ્વાદ મત છે તે
 અન્યતિર્થીયનો પેરે ઇકાન્ત નિશ્ચે-નયનો પક્ષ લઇને ૮ કર્મ, ૧૦ પાપ,
 ૫ શરીર અને જીવને ન્યારા કેમ કહ્યો ઠો ? જગવતેતો ૮ કર્મ, ૧૦ પાપ,
 ૫ શરીર અને જીવને ઇક કહ્યો છે એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને
 જીવ કહીએ (૫). ઘણી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીએ -
 પુન્ય, પાપ અને બંધ એ શુભાશુભ કર્મ છે તે કર્મના થે પ્રેદ ઉદય ? અને
 ઉદય નિષ્પન્ન ૨ તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર અનુયોગદ્વાર ઉદય તે આઠ કર્મનો
 ઉદય, અને ઉદય નિષ્પન્નના થે પ્રેદ જીવ-ઉદયનિષ્પન્ન ? અને અજીવ
 ઉદય નિષ્પન્ન ૨ તેમા જીવ-ઉદયનિષ્પન્નના ૩૩ બોલ, ૪ ગતિ, ૬
 કાય, ૬ હેશ્યા, ૪ કપાય, ૩ વેદ, મિથ્યાત્વ, અનાણિ, અસહી, ગ્રાહ
 રીક, અવ્રતિ, સજોગી, સસારત્યા, ઉદ્દમસ્ય, અસિદ્ધ અને અકેવલિ એવ
 ૩૩ એ તેઓસ જીવ-ઉદયનિષ્પન્નના બોલ એ જાણજ છે એ ન્યાયે
 પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ (૬)

वल्ली पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहोये:—गुरु लघु पर्यव अठफरसी रुपी पुद्गल जीवने लोलीश्रुत जीवे ग्रह्या तेने, तथा अगुरु लघु पर्यव कारमण शरीर चोफरसी पुद्गल जीवे कर्मपणे ग्रह्या तेने जाव जीव कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक बीजे नद्देशे पेहेले, खंधकजीना अधिकारमां. ते पाठ:—

जेवियणंते खंद्या ! जाव सञ्चंतेजीवे अणंतेजीवे तस्स-
वियणं अयमठे एवं खलु जाव दव्वज्जणं एगेजीवे सञ्चंते
खेतज्जणं जीवे असंखेच्चपएसोगाढे. अण्णिपुणे सञ्चंते का-
लज्जणंजीवे एकयाइनआसि निच्चे एण्णि पुण सेञ्चंते
जावज्जणंजीवे अणंताणाणपज्जावा अणंतादंसणपज्जावा अ-
णंताचरित्तपज्जावा अणंतागुरुलहुयपज्जावा अणंताअगुरु-
लहुयपज्जावा एण्णिपुणसेञ्चंते सेतं दव्वज्जजीवे सञ्चंते खेतज्ज
सञ्चंते कालज्ज जीवे अणंते जावज्ज जीवे अणंते ॥

अर्थ:—जे० जे पण वल्ली खं० हे खंधक ! जा० यावत् स० जीव
अंत सहित ठे अथवा जीव अ० अंतरहित पण ठे त० तेनो अ० एवो
अर्थ जाणवो. ए० एम निश्चे जा० यावत् द० द्रव्यथकी ए० एक जीव स०
अंत सहित ठे खे० क्षेत्रथकी जी० जीव अ० अशंख्याता प्रदेशात्मक ठे,
अशंख्याता प्रदेश अवगाह्या ठे. अ० ठे वल्ली ते स० अंत सहित का०
कालथी जीव ए० नथी कदी थयो (एतावत्ता अतित काले हतो, वर्त.
मान काले ठे, अने अनागत काले रहेशे,) नि० नित्य ठे. ए० नथी पु०
वल्ली से० तेनो अंत (अनंत ठे). जा० जावथकी जीव अ० ए० अनंता
ज्ञानना पर्याय अ०दं० अनंता दर्शनना पर्याय अ० च० अनंता चारित्रना
पर्याय अ० अनंता गुरु लघु पर्याय ते उदारिक शरीर आश्रोने अ० अ०
अनंता अगुरु-लघु पर्याय ते कारमण द्रव्य अथवा जीव स्वरूप आश्रोने.
ए० वल्ली तेनो अंत नथी (अनंत ठे). से० ते एवी रीते द० द्रव्यथकी

जी० जीव स० अत सहित ठे खे० क्षेत्रधकी पण स० अत सहित ठे
का० काक्षधकी जी० जीव अ० अत रहित ठे अने जा० जावधकी पण
जी० जीव अ० अतरहित ठे

जावार्थ — दृष्टे जुठ ! आ पाठमा अनत ज्ञानना, अनत दर्शनना
अने अनत चारित्रना पर्यायने जावजीव कक्षा, अने एतो संवर, निर्बरा
अने मोक्षना जेव ठे वली अनता गुरु सधु पर्याय, ठवारीक शरीर, अठ
फरसी पुदगल, पुन्य, पाप, वध, शुजाशुज कर्मनी प्रकृति अने अगुरु
सधु पर्याय, आठ कर्म, कारमण शरिरादिक, रुपी चोफरसी पुदगल,
शुजाशुज कर्मनी प्रकृति, ए गुरु सधु पर्यायने तथा अगुरु सधु पर्यायने
जावजीव कक्षा ठे, अने आठ कर्मने कारमण शरीर कष्ट ठे तेनी शास्त्र
सूत्र जगवती शतक ८ में ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहिए
वली पुन्य, पाप अने बंधने जीव ए न्याये कहिये - काया कर्मनो प्रकृ
ति ठे अने कायाने जीव कष्टो ठे शास्त्र सूत्र जगवती शतक १३ में
उद्देशे ३ में ते पाठ —

आया जते काए अनेकाए ? गो० । आयाविकाए अने-
विकाए रुवि जंते । काए अरुविकाए ? गो० । रुविविकाए
अरुविविकाए एव एकेक पुढा गो० । सचित्तेविकाए अ-
चित्तेविकाए जीवेविकाए अजीवेविकाए जीवाणविकाए
अजीवाणविकाए पुर्वि जते । काए पुढा गो० । पुर्विपिकाए
काइच्चमाणेविकाए कायसमयवित्तिकत्तेविकाए पुर्विपिकाए-
जिच्चइ काइच्चमाणेविकाएजिच्चइ कायसमयविइकंतेविका-
एजिच्चइ कइविदेण जंते । काए प० ? गो० । सत्तविदेकाए
प० त० उराखिय उराखियमिसिए वेउविय वेउवियमिसिए
आहारए आहारमिसिए कम्मए ॥

अर्थ — पूर्ववत् जुठ प्रश्न धीजे पाठल पाने सत्यासीमें

ज्ञावार्थः—हवे जुन ! आ पाठमां एम कहुं के, जीवसहित कायाने जीव कह्ये, अने जीव ठोरुया पढी मुवा कलेवरने अजीव कह्ये. ते कारमण शरीर व्यवहारमां नजरे न आवे ते आश्री कायाने अरूपी कह्ये. तेमज कायाने उदारिकादि शरीर आश्री रूपी पण कहीए. जीव सहित कायाने सचित्त कह्ये अने जीव ठोरुया पढी मुवा कलेवरने अचित्त कह्ये. जीवसहित कायाने आत्मा कह्ये अने जीव ठोरुया पढी मुवा कलेवरने अनात्मा कह्ये. ए जुन ! काया कर्मनी प्रकृति ठे तेने जीव कह्यो ठे. तेज रीते पुन्य, पाप अने बंध पण शुजा-कर्म ठे. ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कह्ये.

तेवारे तेरापंथी कहे ठे के “ कारमण शरीरने तो सूत्रमां ठाम ठाम रूपी कहुं ठे. अहीयां कारमण शरीर आश्री कायाने अरूपी केम कह्ये हशे ? ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! कारमण शरीरने सूत्रमां ठाम ठाम रूपी कहुं ठे ते तो अमे पण जाणीए ठीए; पण प्रचुनां वचन सात नये करीने ठे. इहां व्यवहारमां कारमण शरीर नजरे न आवे ते आश्री अरूपी कहुं ठे. जेम दस-वैकालीक सूत्रना आठमा अध्ययनमां आठ वस्तु बादर ठे पण सुकम कह्ये ठे. ते पाठः—

अठ सुहुमाइं पेहाए, जाइं जाणित्तु सजए;
 दयाहिगारो नूएसु, आस चिठ सएहिवा. ॥१३॥
 कयराइं अठ सुहुमाइं, जाइं पुढिज्ज सजंए;
 इमाइं ताइं मेहावी, आइखिज्ज वियस्कणे. ॥१४॥
 सिणेहिं पुप्फ सुहुमंच, पाणुतिंग तहेवय;
 पणगं वीय हरियंच, अंरु सुहुमंच अठमं. ॥१५॥
 एवमेआणि जाणित्ता, सब ज्ञावेण संजए;
 अप्पमत्तो जए निच्चं, सबिंदिय समाहिए. ॥१६॥

अर्थः—अ० आठ सुकम जे आगल कहेशे ते पे० जोडने जा०

जे सुकृमने जा० जाणीने सं० सजति व० वयानो पासणहार थाय नू० प्राणीने विषे आ० येदो चि० उजो रहे अथवा स० जयणायें सुवे क० कया अ० ते आठ सुकृम ? जा० यवि पु० पुठे सं० सजति शिष्य गुरु समिपे, तेवारे गुरु शिष्य प्रत्ये कहे इ० ए ता० ते आठ सुकृम मे० मर्या दाखत यति ते विचीक्षण शिष्य प्रत्ये आ० कहे (स० उंस प्रमुखनु सुकृम पाणी १, पु० सुकृम फुल पा० अनुद्धरी कथवाविक सुकृम प्राणी कीकी नगरा प्रमुख त० तेमज प० पांच वर्षीं बीसफुल बी० वरु प्रमुखनां सुकृम बीज इ० नवा उगता अकुरा (सुकृम हरी) अ० माखी, कीकी प्रमुखनां इनां सु० ते आठमो सुकृम प० पणी पेरे ए आठ सुकृम जा० जाणीने स० सर्व प्रकारे आठ सुकृमनी रक्षा करवाने जावे स० यति अ० निंझादिक प्रमाद रहित ठतो ज० जयणाय करीने कार्यादिक करे नि० सदाय स० सर्व इज्जिने विषे स० समाधिवत रागद्वेष रहित पति

जावार्थ — हवे जुठ ! आ पाठमां उंस प्रमुखनु पाणी १, फुल २, नाना कथवा ३, कीकीनगरां प्रमुख ४, पंचवर्षीं फुल ५, वरु प्रमुखनां बीज ६, नवा उगता हरीकायना अकुरा ७, अने माखी, कीकी प्रमुखनां इना ८, ए आठ वस्तुने सूत्रमां ठाम ठाम बाबर कही ठे, अने अहीयां व्यवहारमा कोमलपणा आश्रो वीतरागदेवे सुकृम कही ठे तेम कार मण काया रुपी ठे, पण व्यवहारमां नजरे न जावे ते आश्री तेने अरुपी कही देखाय ठे

वखी तेरापथी कहे ठे के “ अहीया काय कही ते धर्मास्ति का यादिक पाच आश्री जाणवी तेमा केटलीक अरुपी ठे, केटलीक रुपी ठे, केटलीक जीव ठे अने कटलीक अजीव ठे ते आश्री कष्टु ठे ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रोय ! अहीया तो कायाना सात जेद कक्षा ठे उषारिक १, उदारिक मिश्र २, बैक्रिय ३, बैक्रिय मिश्र ४, आहारीक ५, आहारीक मिश्र ६, अने कर्मण ७ ए सात जेद कायाना कक्षा ठे तेनो ज पुठा ठे, कारणके आगळा पाठमां चार मनना अने चार वचनना जेदतो पुठा

હે, તેથી તેની જોમે નુદારિકાદિકજ કાયાની પુઠા સંજવે છે. વલી આ પાઠની ટોકા અન્નયદેવસુરીજી કૃત છે તેમાં તથા આ પાઠના ટવામાં પ્રણ પૂર્વોક્ત અર્થ છે. તમે મતના લીધે “ પાંચ આસ્તિકાય આશ્રી કહ્યું છે ” એમ જુઠું કેમ બોલો છો ? અહીયાં તો વ્યવહાર નય આશ્રી જીવ સહિત કાયાને જીવ કહ્યો છે, અને કાયા કર્મની પ્રકૃતિ છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ.

વલી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીયે:—ચાર ગતિ અને ચાર કષાય એ કર્મની પ્રકૃતિ છે. (શાખ સૂત્ર પન્નવણા પદ ૨૩ મેં તથા સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન તથા કર્મગ્રંથમાં.) અને તેને જીવના પ્રણામ કહ્યા છે. શાખ સૂત્ર ઠાણાયાંગ ઠાણે ૧૦ મે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે. વલી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીએ:—ત્રસનામ, વાદરનામ, પર્યાસનામ, અપર્યાસનામ, શુક્લમનામ, સ્થાવરનામ, પાંચ ઇન્દ્રિની જાત, ચાર કષાય, ત્રણવેદ, ઇત્યાદિક શુભાશુન્ન કર્મની પ્રકૃતિ છે, એ પ્રકૃતિને જીવ કહ્યો છે. શાખસૂત્ર ઠાણાયાંગ, પન્નવણા, કર્મગ્રંથ ઇત્યાદિક અનેક સૂત્રમાં. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે. વલી આ પ્રકૃતિમાં જ્ઞાન કહ્યું છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૮ મે ઉદ્દેશે ત્રીજે. જીવમાં એ પ્રકૃતિને લોલીજૂત રહે ત્યાંસુધી જીવ જ્ઞાન પામે નહીં. તેથી વ્યવહારમાં તેને જીવજ કહીયે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ જ કહીયે. વલી પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ એ ન્યાયે કહીયે:—આઠ કર્મ, અઠાર પાપ અઠાર પાપનું વિરમણ, ચારગતિ, ચોવીસ દંરુક, પાંચ શરીર, ત્રણ દ્રષ્ટી અને વાર ઉપયોગ ઇત્યાદિક ૧૧૭ બોલને આત્માપણે પ્રણમે કહ્યું છે. તેની શાખ-સૂત્ર જગવતી શતક વીસમે, ઉદ્દેશે ત્રીજે. જીવપણે પ્રણમે તેને વ્યવહારમાં જીવજ કહીયે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીયે.

વલી તેરાપંથી કહેઠે કે “૪ ગતિ, ૧૮ પાપ, ૨૪ દંરુક અને ૫ શરીર, ઇત્યાદિક પ્રકૃતિને તમે જીવ સ્થાપો. તે એ પ્રકૃતિને તો અજીવ છે

અને જીવને પ્રગમે ઢે એ ચાર ગતિના શરીરતો અજીવ ઢે, તેથી પુન્ય-પાપનાં પુન્નલ્લ પળ અજીવ ઢે, પણ તેના માહે જીવ ઢે એ ન્યાયે યટલા પાઠમાં જીવ કહી બોલાવ્યા ઢે, પણ પાંચ શરીરાદિક કર્મની પ્રકૃતિ અને પુન્ય પાપાદિક શુભાશુભ કર્મ પુન્નલ્લ ઢે તે જીવ નથી ” એમ કહે ઢે તેના ઇતર હે વેદાનુગ્રીય તમારે લેલે તો મનુષ્ય, તિર્યંચ, ગાય જૈસ ઇટ તથા પક્ષી પ્રમુલ્લ સર્વને જીવ ન કેહેવા જોઈએ, કારણ કે પની ગતી અને કાયા તો અજીવ ઢે અને એનામા જીવ ઢે, તેથી તમારે લેલે તો મિશ્ર કેહેવા જોઈએ, પણ જગવતે તો ગાય, જૈસ, પસુ, ઢાણી, ઇટ તથા ગાનર પ્રમુલ્લને એકાત સચિત જીવ કહ્યા ઢે બલ્લધો સહિત ગાનીને મિશ્ર કહી ઢે, અને ઇત્ર, વરુ પ્રમુલ્લને અચિત કહ્યા ઢે તેની શાસ્ત્ર સૂત્ર અણુજોગદ્વારમા તે પાઠ —

સેકિત્ત સજોગે? સજોગેણ ચઠવિહે પણત્તે તઠ દલ્લસજોગે
 લેત્તસજોગે કાલ્લસજોગે જાવસજોગે, મેકિત્તદલ્લસજોગે? તિ-
 વિહે પન્નતે તજહા -સચિત્તે અચિત્તે મિસા સેકિત્તસચિત્તે
 ૧ ગોદિંગોમિસા પસુહિંપસુહા મહિસિહિં મહિસિસા ઊરણિહિં
 ઊરણિસા ઊટ્ટીહિં ઊટ્ટીલાવે સેત સચિત્તે સેકિત્ત અચિત્તે
 ઊત્તેણ ઊત્તી દમેણદમી પમેણ પની ઘમેણઘની સેત્ત અચિત્તે
 સેકિત્ત મિસા ૧ હલેણ હાલિસા સગમેણ સાગમિસા રહેણ
 રહિસા નાવાણ નાવિસા સેત્ત દલ્લ સજોગે ॥ ૧ ॥

અર્થ —સેઠ તે કયા એ સઠ સંજોગ ? સઠ તે સજોગ ચઠ ચાર પ્રકારે પઠ કહ્યા તઠ તે કહે ઢે —દઠ ડલ્લને સજોગે લેઠ ક્ષેત્રને સજોગે કાઠ કાલને સજોગે અને જાઠ જાવને સજોગે નામ નીપન્યુ ૪ સેઠ હલે ડલ્લને સંજોગે નામ નિપન્યુ તે શુ ? તે તિઠ ત્રણ પ્રકારે પઠ કહ્યાં તઠ તે કહે ઢે સઠ સજીવ અઠ અજીવ અને મિઠ મિશ્ર ૩ સેઠ તે કયો સચિત ડલ્લ સજોગ ? સચિત ડલ્લ સજોગ તે એ ગોળ જેને ગાય ઢે લેને

ગોમાન કહીયે, પ૦ પસુ ઢે તે માટે પસુમાન કહીયે, મ૦ જૈસના ધણીને મહિસીએ કહીયે, ગ૦ બકરી (ઢાલી) ના ચારણહારને ઝરણીએ કહીયે અને ગ૦ ઝંટના ચારણહારને ઝંટવાલ કહીયે. સે૦ એ સચિત દ્રવ્યને સંજોગે નામ નિપન્યાં જાણવાં. સે૦ તે કયો અચિત દ્રવ્ય સંજોગ ? તે અચિત્ત દ્રવ્ય સંજોગે નામ નિપન્યાં તે એ. ઢ૦ ઢત્રીનો ધરાવનાર તે ઢત્રી-રાજા. દં૦ દંમનો ધરણહાર તે દંમો. પ૦ વસ્રનો ધરણહાર તે પમી. વ૦ ઘમનો ધરણહાર તે ઘમો. સં૦ એ અચિત્ત દ્રવ્ય સંજોગો નામ જાણવાં. અથ હવે સે૦ મિશ્ર દ્રવ્ય સંજોગે નામ નિપન્યાં તે કયાં ? તે એ-હ૦ હલ છેમે તેને હાલી કહીએ. હલ અચિત્ત અને બલધ સચિત્ત એ મિશ્ર સંજોગ. સ૦ ગામી છેમે તેને સાગમી કહીયે. ર૦ રથ છેમે તેને રથિક કહીયે. ના૦ નાવા (વાહાણ) છેમે તેને નાવિક કહીયે. સે૦ તે દ્રવ્ય સંજોગે નામ નિપન્યાં તે કહ્યાં. ॥

જ્ઞાવાર્થ:—હવે જુઝ ! આ પાઠમાં ચાર પ્રકારનો સંજોગ કહ્યો:—
દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને જ્ઞાવ ૪. એ દ્રવ્ય સંજોગના ત્રણ જ્ઞેદ:—સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્ર ૩. હવે સચિત્તના પાંચ જ્ઞેદ કહ્યા:—ગાયો ચારે તેને ગોવાલ (ગોમિક) કહીયે ૧, પસુના ધણીને પસુમાન ૨, જૈસના ધણીને મહિષીએ ૩, ઢાલીના (બકરીના) ચારણહારને ઝરણીએ ૪ અને ઝંટના ચારણહારને ઝંટી અથવા ઝંટવાલો કહીયે. ૫. એ સચિત્ત દ્રવ્ય-સંજોગે નામ નિપન્યાં. હવે અચિત્તના ચાર જ્ઞેદ કહ્યા:—ઢત્ર ધરાવે તેને ઢત્રી ૧, દંમ ધરે તેને દંમી ૨, વસ્રના ધરણહારને પમી ૩ અને ઘમના ધરણહારને ઘટી કહીયે. ૪. હવે મિશ્ર સંજોગે ચાર નામ નિપન્યાં તે કહે ઢે:—હલ છેમે તેને હાલી કહીએ; હલ અચિત્ત અને બલધ સચિત્ત, એ મિશ્ર ૧; ગામી છેમે તે સાગમી ૨; રથ છેમે તે રથિક ૩; અને નાવા છેમે તે નાવિક (નાવમીઝ). ૪. એ મિશ્ર સંજોગે નામ નિપન્યાં.

હવે જુઝ ! ગોવાલ, પશુમાન, મહિષીએ, ઝરણીએ અને ઝંટીએ, ગાય, જૈસ પ્રમુખ સચિત્ત ઢે તે માટે સચિત્ત સંજોગ નામ કહ્યાં.

उग्र, द्रु, वस्त्र अने घट अचित्त ठे ते जणी उग्री, वस्त्री, पत्नी अने घटी ए अचित्त सजोगे नाम कक्षां हृष, गामी अने रथ अचित्त ठे तथा वस्त्र सचित्त ठे ते जणी हासी, सागमी, रथिक अने नाविक, ए मिश्र सजोगे नाम निपन्या कक्षां ए जुठ ! गाय, जेंस, वस्त्र प्रमुखना शरीरने अने जीवने जेसाज सचित्त कक्षा ए माय, जेंस, वस्त्र प्रमुखना शरीर, कर्म, पुन्य, पाप अने बंधनी प्रकृति ठे अने ते पुद्गल ठे, पण जीव गद्या अने जीव सहित ठे ते जणी स चित्त कक्षा सचित्त ते जीव ठे ते जणी पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए वसी जीव प्रद्या जीव सहित पुद्गलने जीव-पर्यवा कक्षा ठे नारकी, देवता, मनुष्य अने तिर्यक्ष ए चार गतिने, प्रदेशने, अवगाहना पुद्गलस्थी निपनी तेने, स्थितिने, पांच वर्णने, पांच रसने, बे गंधने, आठ स्पर्शने, चार उपयोगने, पांच ज्ञान अने त्रय अज्ञानने अने चार दर्शनने, ए उग्रीस बोधने जीवपर्यवा कक्षा ठे शास्त्र सूत्र पञ्चवया पद पांचमें ए जुठ ! अवगाहनापणे पुद्गल प्रणम्या तेने तथा वर्षा, रस, गंध, स्पर्श, पुन्य पाप अने बंधपणे प्रणम्या पुद्गल जीव गद्या जीवने पोगसापणे खोखीपुत रद्या तेने जीवपर्यवा कक्षा ठे, अने जीव बोध्या पढी मिसापणे प्रणम्या वर्षा, रस, गंध अने स्पर्शने तथा बीसा पुद्गलने अजीवपर्यवा कक्षा ठे ए जीव प्रद्या पुद्गलने जीवपर्यवा कक्षा ए न्याये पुन्य, पाप अने बंधने जीव कहीए वसी क्रोध, मान, माया, खोज, राग, द्वेष अने आठ कर्मने जीव समोयार कक्षा ठे शास्त्र सूत्र अनुजोगद्वारमां ए न्याये पुन्य पाप अने बंधने जीव कहीए

तेवारे तेरापची कहे ठे के “ पुन्य, पाप अने बंध तो शुभाशुभ कर्म ठे ते रुपी पुद्गल ठे, अने जीव तो अरुपी ठे ते पुन्य पाप अने बंध रुपी ठे तेने जीव शरीरते कसो ठो ? ” तेनो उत्तर हे देवानुप्रीय ! जीवने पण सरुपी कसो ठे सकर्मी, सरागी, सवेदी, सखेशी अने ससरीरी कसो ठे शास्त्र सूत्र जगवती शतक १७ में उद्देशे बीजे तेवारे तेरापची कहे ठे के “ जीवने रुप सहित कसो ठे, पण जीव रुपी नथी,

જેમ કપમાને રંગ તેમ જીવને શરીર, વેદ, રાગરુપ છે તેથી સરુપી સકર્મી કહ્યો છે. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! કપમાને કસુંબલ રંગ હોય તેને કસુંબલ કપસું કહીએ અને પોલો રંગ હોય તેને પીઠું કપસું કહીએ. જેવો કપમાને રંગ હોય તેવું કપસું કહીએ. તેમ કર્મ સહિત જીવને રુપી કહીએ. વલી તમે (તેરાપંથી) કહો ઠો કે “ જીવને સરુપો કહ્યો છે પણ જીવને રુપી નથી કહ્યો. ” ત્યારે એમ તો જીવને “ જ્ઞાન સહિત ” સનાણી કહ્યો છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક આઠમે ઉદ્દેશે બીજે તથા ૩૦ મે તથા અનેક સૂત્ર-પાઠમાં. હવે તમારી કેહેણીને લેખે તો જીવને સનાણો કહ્યો તેને જ્ઞાન સહિત કહીએ; પણ જ્ઞાનો ન કહીએ.

હે દેવાનુપ્રીય ! એમ કેમ કહો ઠો કે, સરુપો કહ્યો તેને રુપ સહિત કહીએ પણ સરુપો ન કહીએ ? જ્ઞાન સહિત કહો અને જાવે જ્ઞાની કહો. રુપ સહિત કહો અને જાવે રુપી કહો. વલી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં જાવ સંજોગમાં કહ્યું છે કે, જ્ઞાન સહિત હોય તેને જ્ઞાની કહીએ, સમ-કિત સહિતને દર્શની કહીએ, ચારિત્ર સહિતને ચારિત્રીક કહીએ; અને ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ સહિતને ક્રોધી, માની, માયી અને લોજી કહીએ. જેમ રુપ સહિત હોય તેને રુપી કહીએ, અને વર્ણાદિક પુદ્ગલ સહિત જીવને રુપો કહીયે. તેમ જીવ સહિત પુદ્ગલને જીવ કહીયે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ. इत्यादિક અનેક સૂત્રની શાખે કરી વ્યવહાર. નયમાં પુન્ય, પાપ અને બંધને ડુધ-પાણીના દ્રષ્ટાન્તે જીવ કહીએ. જેમ શેર ડુધમાં પાસેર પાણી નાંખે તેને વ્યવહારમાં સવા શેર ડુધ કહીએ. તેમ પુદ્ગલ જીવને લોલીચુત થયા તેને વ્યવહારમાં જીવજ કહીયે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ અને બંધને જીવ કહીએ.

હવે પુન્ય, પાપ અને બંધને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ:—પુન્ય તે શુભ કર્મ છે, પાપ તે અશુભ કર્મ છે, અને બંધ તે શુભાશુભ કર્મ પ્રકૃતિનો છે. તે કર્મ રુપી પુદ્ગલ છે. તે રુપી પુદ્ગલને નશ્વરનયમાં જીવે ઠોક્યા પઠી, હંસની ચાંચથી ડુધ પાણી ન્યારાં થાય તે દૃષ્ટાન્તે

અજીવ કહીયે વહી તેરાપથી આશ્રવ તત્વને એકાન્ત નયે કરી જીવ કહે છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! આશ્રવ તે જીવનું મૂલ લક્ષણ છે કે સસાર અવસ્થામાં રહ્યા જીવને ઇપાધિરૂપ છે ? તે વિચારી જુઠ

વહી તેરાપથી કહે છે કે, “ હવેલી અને ઘારણુ તે એક, સોય અને નાકુ તે એક, તણાવ અને ઘરનાણુ તે એક, તથા નાવા અને ઠીંડ તે એક, તેમ જીવ અને આશ્રવ એક છે ” એવી કુયુક્તિ દેવાને છે તેનો ઉત્તર હે દેવાનુપ્રીય ! હવેલી, સોય, તણાવ અને નાવાનો પુદ્ગલાસ્તિ કાય છે અને ઘારણુ, નાકુ, ઘરનાણુ અને ઠીંડ તો આકાશાસ્તિકાય છે તેમ જીવને આશ્રવ ધરીતે પ્રત્યક્ષ જુદા છે વહી ઉત્તરાધ્યયનના ૨૩ મા અધ્યયનની ૭૩ મી ગાથામાં, કાયારૂપણી નાવા કહો છે, અને જીવ રૂપી નાવનીઠ કહ્યો છે કાયાનો જોગ વ્યવહારનયમાં જીવ છે, તેને આશ્રવરૂપી ઠીંડ છે, પણ નિશ્ચેનયમાં જીવ અરૂપી છે તેથી તેને આશ્રવ રૂપી ઠીંડ નથી હવે જેમ કાયારૂપણી નાવા અને ઠીંડ વ્યવહારમાં એક છે, પણ નાવનીઠ અને ઠીંડ એક નથી, તેમ જીવ અને આશ્રવ એક નથી હવેલી અને ઘારણુ વ્યવહારમાં એક છે, પણ હવેલીનો ધણી અને ઘારણુ એક નથી સોય અને નાકુ વ્યવહારમાં એક છે, પણ હોદ અને નાકુ એક નથી તણાવ અને ઘરનાણુ વ્યવહારમાં એક છે, પણ તણાવનો ધણી અને નાણુ એક નથી તેમ જીવ અને આશ્રવ એક નથી વહી કર્મ પુદ્ગલ અને જીવ એ બંનેના સજોગથી સાત તત્વના નામ બન્યાં છે જેમ કર્મ કાયારૂપી તણાવમાં કેવલ-જ્ઞાનરૂપી રત્ન હકાપણુ છે તે તણાવમાં પુન્ય-પાપરૂપી પાણી આશ્રવરૂપી ઠીંડે ફરે આવે છે, તેને સ્વરૂપી ધધે કરી રોકે છે, અને ધધરૂપ પમ્પુ પાણી છે તેને નિર્જરારૂપી (અમ્લ કોદાઈ) પાટકોઈ ફરી વેશાયકાં. ઝવેલી કાઢે છે, અને મોઠરૂપી ગાલો તણાવ ડ્યારે સર્વથા કર્મ પાણી રહિત થાય સ્યારે જેમ શેઠ નાણુ, ધધરૂ (ધધુ), અમ્લ, મોરી અને તણાવ ઠોમીને પોતાનું રત્ન છેડે ધેરે જાય, તેમ જીવ સદ્જાતી વેગલ જ્ઞાનરૂપી રત્ન છઠ્ઠે સિદ્ધાન્તમાં

જાય, અને પુદ્ગલદશા પુદ્ગલમાં મલે ત્યારે સાત તત્વના નામનો વિ. નાશ થાય. એ તલાવનું દ્રષ્ટાન્ત સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયનના ૩૦ મા અધ્યયન- માં છે. વલી કાયારૂપી નાવાને ઢીઝ છે અને કાયારૂપી તલાવને નાલું છે. તે કાયા જેમ નિશ્ચે-નયમાં અજીવ છે તેમ આશ્રવરૂપી ઢીઝ પણ અજીવ છે. પાણી તે પાપ, કાયા સહિત જીવ તે વ્યવહાર-નયમાં રૂપી છે તે તલાવ, સંવર તે પાલ, અને મિથ્યાત્વાદિક ઢીઝદ્વારે કરી ચોફરસી શુદ્ધ અશુદ્ધ પુદ્ગલનો સંગ્રહ થયો તે માટે આવવું એ ક્રિયાનું નામજ આશ્રવ છે. એ જીવ સંબંધી પુદ્ગલની કરણી છે.

હવે મિથ્યાત્વ પ્રમુખ ૧૬ પાપ તો ચોફરસી પુદ્ગલ છે. તેના વિ- વસાયમાં જીવ દ્રવ્યનો ઉપયોગ વર્તે તેવારે જીવ અશુદ્ધ ઉપયોગે નવાં કર્મ-પુદ્ગલને આકર્ષે. તે આશ્રવ પણ એ પુદ્ગલ ગ્રહણ-લક્ષણ કરણી જીવને અશુદ્ધ અવસ્થાની છે. તે જ્યારે શુદ્ધ દશા આવે ત્યારે જીવનો ઉપયોગ શુદ્ધ થાય અને પોતાના રૂપમાં પ્રણમે. જેમ ધર્માસ્તીકાય પોતે ચાલતી નથી, પણ જીવ અને પુદ્ગલ ચાલે છે તેને સાહાજ આપે છે. તેમ વિશ્રસા પુદ્ગલના મલવા વીંચરવાના પ્રણામ છે. તેમાં જીવનો ઉપયોગ પ્રવર્ત્યો તેવારે પ્રયોગસા પ્રણામ થયો. જો એ જીવના ઉપયોગને આશ્રવ કહીયે તો આત્માનો સહજાતી ગુણ થાય. ત્યારે તો સિદ્ધ દ- શામાં પણ આશ્રવ કેહેવો જોઈએ. વાસ્તે એ આશ્રવ તે પુદ્ગલનોજ સ્વ- જાવં છે. વલી દ્રવ્ય ઠ અને ગુણ ઠ છે. તેમાં એકેક દ્રવ્યને એકેક ગુણ, તે સર્વ દ્રવ્યને સહજાતી છે. હવે જીવ-દ્રવ્યને કર્મનો કર્તા ઠરાવીએ તો જીવ ઉપયોગી છે; પણ એક દ્રવ્યમાં ઉપયોગ અને કર્તા એ બે ગુણ ન હોય. એક દ્રવ્યમાં એકજ ગુણ હોય. એ નિશ્ચયનયનું સ્વરૂપ જાણવું; અને વ્યવહારનયમાં આત્મા કર્તા કેહેવાય, એ પણ સત્ય છે. જીવ કર્તા છે, પણ મુલ રાગાદિક દુષણ પુદ્ગલ જનિત અનિત્ય છે તે માટે નવા કર્મોને પણ ગ્રહે છે. તે પણ મુલ પુદ્ગલની નેશ્રાય થકી ગ્રહે છે. હવે પુદ્ગલ પુદ્ગલને ગ્રહે એ તો નિશ્ચે-નય, અને જીવ પુદ્ગલને ગ્રહે તે

વ્યવહાર-નય, પર્ણ મુલ્ય પુદ્ગલની સગત છે તેથી જીવ દ્રવ્યની બે વશા છે સત્તારિક અને સિદ્ધ તેમા ઇષ્ણુત-નયનો ધર્મી શુદ્ધ જીવ વશા સિદ્ધની તેજ શુદ્ધ માને, અને નૈગમાદિક-નય છે તે અશુદ્ધ વસ્તુ શુદ્ધ સત્તાના અશ સહિત હોય તે વસ્તુને પણ શુદ્ધ વસ્તુ માને જેમ નિગોદ ઘાસી જીવ છે તેને પણ નૈગમનય-મતાનુસારો સિદ્ધ સમાન માને છે, તેમ જીવ પ્રજ્ઞા પુદ્ગલને જીવ ગણીએ એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને ધ્વ એને પણ જીવે સપ્રજ્ઞા તે માટે જીવ ગણીએ એ પણ વસ્તી જીવે વાધ્યા છે તે છેલ્લે જે પ્રયોગસા પુદ્ગલ, ઇન્દ્રિય-વિષય, કપાલ અને જોગ પ્રમુખ સર્વને જીવ કહીએ, કેમકે જેમ નાસ્તુ આવતા પાણીનું આધારજુત થયું તેમ થાસ્તુ પણ આધારજુત છે પાણી તેજ સદ્જ્ઞાએ વર્તે તે તેમજ પાપરૂપી પાણી આવતા પ્રહણદ્વારે જીવે પ્રજ્ઞા પઠી પ્રશુભપણે પ્રણમ્યુ ત્યારે ધ્વ જાણે રજું હવે એ આશ્રવમા અને ધ્વમાં શું ફેર ? આશ્રવ પ્રહણ સમયે પ્રત્યક્ષ છે અને ધ્વ અપદમ સમયે સિદ્ધ છે જેમ નાસ્તાનુ અને માંદોશુ પાણી એક છે તેમ પુન્ય, પાપ આશ્રવદશામા અને ધ્વદશામાં એક રૂપ છે વસ્તી તેરાપથી આશ્રવ કર્મ પ્રહણ રૂપ પ્રશુદ્ધ ઉપયોગને જીવ માને છે તે ઠાર સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન અઠાવીસમાની ગાથા થતાં છે તે પાઠ —

વત્તણા લક્ષણોકાલો, જીવો ઊવત્તગ લક્ષણો,

નાણેણં દંસણેણચ સુહેણય દુહેણય ॥ ૨૦ ॥

નાણચ દસણ ચેવ, ચેરિત્તચ ત્તવોત્તહા,

વિરિય ઊવત્તગોય, એવ જીવસ્સ લક્ષણ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ — ૧૦ હેમત રુતુ પ્રમુખ રુતુને વિષે શિતાદિક પ્રવર્તે તે વર્તમાન કાલનુ ૧૦ સ્વરૂપ જીવ જીવને ૨૦ જ્ઞાનના ઉપયોગનુ લક્ષણ ના ૦ જ્ઞાને કરો ૩૦ વર્ણને કરો ૪૦ સુખ વેદને કરો ૫૦ હ્રુ સ્વ વેદને કરો, યન્ને જાણીને ના ૦ જ્ઞાન અને ૬૦ વર્ણન ચે ૦ નિશ્ચે ૭૦ ચારિત્ર અને ૮૦ તપ, તેમજ ૯૦ સમર્થાંશ ૧૦ જ્ઞાનાદિકનો ઉપયોગ એ એ

પૂર્વોક્ત જે જ્ઞાનાદિક કહ્યા તે જી૦ જીવનું લ૦ લક્ષણ જાણવું.

જાવાર્થ:—આ પાઠના ન્યાયે નપયોગ તે જીવનો ગુણ છે, અને ગુણ તે દ્રવ્યમાં અંતર જવે. તે માટે આશ્રવને જીવ કહીયે ઢીણ. એમ તેરા-પંથી કહે છે. તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય ! દ્રવ્ય છે તે ગુણ સહિત વર્તે છે. તે દ્રવ્ય અને ગુણ જુદા નથી, પણ દ્રવ્ય દ્રવજાવે અને ગુણ ગુણ જાવે રહ્યા છે. વલ્લી જીવના જે જે ગુણ છે તે માંહીલા જે કોઈ ગુણ સિદ્ધ અવસ્થામાં રહે, તે તો દ્રવ્યનો સહજાતિ ગુણ કહેવાય; અને સંસાર અવસ્થામાં જે જે ગુણ અશુદ્ધ ઉપયોગે સમલ જાવે છે, તે તે વિજાતિય ગુણ કહેવાય; કારણ કે શુદ્ધ અવસ્થા આવ્યાથી ઉપયોગ તે ઉપયોગમાં સમાય, અને પુદ્ગલકૃત ચેષ્ટા તે પુદ્ગલમાં મલે. એ બેહુ જુદા છે. વલ્લી જીવ-દ્રવ્યના મુલ આઠ ગુણ છે તેને આઠ કર્મે આવર્યા છે. તે કર્મ કય થયાથી ગુણ પ્રગટે તે આત્માના સહજાતિ ગુણ જાણવા. જ્ઞાનાવરણી-કર્મને કયે અનંતગુણ જ્ઞાન પ્રગટયું ૧, દર્શનાવરણીને કયે અનંત દર્શન પ્રગટયું ૨, વેદનાને કયે અવ્યાવાધ સુખ પ્રગટયું ૩, મોહનીકર્મને કયે સ્વાત્તાવિક સમ્યક્ત ચારિત્ર પ્રગટયું ૪, આયુષ્યને કયે અનંત સ્થિતિ પ્રગટી ૫, નામકર્મને કયે અમૂર્તિકપણું પ્રગટયું ૬, ગોત્ર-કર્મના કયે અગુરુ લઘુપણું ૭ અને અંતરાય કર્મના કયે અનંત પંક્તિ વીર્ય ગુણ પ્રગટયો ૮. એ આઠ ગુણ પ્રગટયા તે આત્માના સહજાતિ ગુણ છે. તે એકએકથી મલો રહ્યા છે, પણ ગુણ છે તે દ્રવ્ય થકી જુદા નથી. હવે એ પૂર્વોક્ત ગુણને જીવના ગુણ કહીએ; પણ સંપૂર્ણ જીવ દ્રવ્ય ન કહીયે.

જેમ સૂત્ર જગવતીના સોલમા શતકમાં, ગૌતમસ્વામીએ પુઠયું કે, હે જગવાન ! પુર્વાદિક દસ દિશાને અંતે “ જોશ, જીવદેસા, જીવપ-ણસા, ” એ ત્રણ માંહેલું શું પામીએ ? તેવારે શ્રી વીર પ્રજુએ કહ્યું કે, હે ગૌતમ ! પુર્વાદિક દસદિશાને અંતે જીવ નથી, પણ જીવના દેશ અને જીવના પ્રદેશ છે. તેનો ઘણો વિસ્તાર છે. હહા પ્રજુર જીવના

પ્રવેશને પ્રવેશ કહ્યા, પણ જીવ ન કહ્યા એ જુઠું ! જીવના વિજિમિ
 ઠતાં પણ જીવ ન કેહેવાળા સ્યારે ફક્ત ઉપયોગ તેતો ગુણ છે તે જીવ
 વ્યર્થ કેહેવાય ? ઉપયોગને તો ઉપયોગજ કહીયે. વહી આશ્રવ તો
 કર્મના લલચે જીવનો અશુદ્ધ ઉપયોગ, તે નથા કર્મોને પ્રદે તેને કહીએ
 જે મલ-મદ્ધરૂપ વીગટ તે આશ્રવરૂપ વસ્ત્રને છે, પણ આશ્રવ વીગટરૂપ
 વસ્ત્ર નથી તેમ આશ્રવ જીવને છે, પણ તે જીવ નથી એમ જાણવું
 વહી આશ્રવમા મિથ્યાત આશ્રવ તેતો ચોફરતી પુલગલ છે અને મિથ્યા
 દ્રષ્ટી તે મિથ્યાત્વ લક્ષીત આત્માનો ઉપયોગ છે એ ઉપયોગ તેતો આત્મા
 ના ઘરનો છે, અને મિથ્યાત્વ તે પુલગલના ઘરનું છે જો જીવને ઉપ
 વોગે અવગણ્યા માટે જીવ થાય તો, ૧૦ પાપ, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ
 અને પુલગલ એ સર્વ જીવ થાય વહી આશ્રવને લપાવવો કહ્યો છે
 જો જીવ હોવ તો લપાવવો કેમ કહ્યો ? અને તે લપાવ્યો કેમ લપે ?
 શાલ સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૧૦ મેં તે પાઠ —

અહ કેસરમિ જ્ઞાણો, અણગારે તવો ધણો

સજ્ઞાય જ્ઞાણ સજુત્તે, ધમ્મજ્ઞાણ જ્ઞિયાયહ ॥૪॥

અપોવ મન્વમિ, જ્ઞાયહ જલિયાસવે,

તત્સાગણ મિણપાસ, વહેહ સે નરા હિવે ॥૫॥

અર્થ — અઃ અથ હવે કેઃ કેશરી નામે ઇઃ ઇધ્યાનને વિષે અઃ
 (ઘર રહિત) અણગાર તઃ તપ રૂપી ધન સહિત સઃ સ્વાધ્યાય દ્વાઃ
 ધર્મ ધ્યાનાદિક ધ્યાન સઃ સહિત ધઃ ધર્મધ્યાન ક્ષિણ એકાગ્ર ચિત્તે કરી
 ધ્યાવે છે ॥ ૪ ॥ અઃ છુકે કરી વ્યાસ મઃ નાગરલેલના મરુપને વિષે જ્ઞાણ
 ધર્મધ્યાન ધ્યાવે છે જઃ આશ્રવ લપાવીને તઃ તે મુનીની પાસે આઠવો
 મિઃ મૃગ વઃ જેનો લલ કરે છે તે, અને સેઃ તે નઃ રાજા (મૃગનો લલ
 કરનાર સજાતિ)

જ્ઞાવાર્થ — હવે જુઠું ! આ પાઠમાં એમ કહ્યું કે, ગર્વજાલી મુની
 ધ્યાન કરે છે તે આશ્રવ રૂપી તપાધિ લપાવે છે, એવું ધ્યાન કરે છે હવે

ખપાવવાવાલો જીવ છે, અને એને તે કર્મ-પુદ્ગલ જીવને ઉપાધિ રૂપ આશ્રવ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે. તે આશ્રવ રૂપી જીવ ડ્રવ્યન ઉપયોગે પુદ્ગલમાં પ્રવેશ કર્યો ત્યારે કર્મનું કારણ ગ્રહણ જોગ કહી દેવાનું છે; પણ આશ્રવ જીવ નથી, અજીવ છે.

વહી આશ્રવને અજીવ કયે ન્યાયે કહીયે:-શુદ્ધાશુદ્ધ કર્મ આવે તેને આશ્રવ કહીયે, અને આવે તે કર્મ-રૂપી પુદ્ગલ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૧) વહી આશ્રવને અજીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-પુન અને પાપને આશ્રવ કહ્યા છે, (શાખ સૂત્ર ઉત્તરાધ્યયન અધ્યયન ૨૭મું.) અને પુન્ય પાપ તે શુદ્ધાશુદ્ધ કર્મ છે. તે કર્મને રૂપી કહ્યાં છે. (શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૧૨ મું) અને રૂપી પુદ્ગલને બીજા શતકમાં અજીવ કહ્યા છે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૨) વહી આશ્રવને અજીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-જીવ નિશ્ચેમાં અરૂપીજ છે રૂપી નથી; અને આશ્રવની ક્રિયાના પાંચ જ્ઞેદ કહ્યા છે. શાખ સૂત્ર સમવાયાંગમાં. અને તે પાંચ જ્ઞેદને રૂપી કહ્યા છે. મિથ્યાત્વ, કષાય, અને મન વચનના જોગને રૂપી ચોપરસી કહ્યા છે, અને કાયાના જોગને તો રૂપી આઠ પરસી કહ્યા છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૧૨ મું. અને અવૃત્ત તે અપચ્છાણી ક્રિયાને રૂપી કહી છે. શાખ સૂત્ર ઠાણાયાંગમાં. પ્રમાદના પાંચ જ્ઞેદ કહ્યા:-મદ ૧, વિષય ૨, કષાય ૩, નિંદ્રા ૪ અને વિકથા, એ પાંચ જ્ઞેદ રૂપી છે. તેમ આશ્રવના પણ પાંચ જ્ઞેદ રૂપી છે. રૂપી પુદ્ગલ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૩) વહી આશ્રવને અજીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-પાંચ ઇંદ્રિયા તથા ત્રણ જોગ મોકલા મેલે તે આશ્રવ છે અને તેને અજીવ કહ્યા છે અને જોવને જોગ આવતા કહ્યા છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૨૫ મું ઉદ્દેશે બીજે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૪)

વહી તેરાપંથી કહે છે કે “ કર્મને ઝેંવવાવાલો તથા ગ્રહ વાલો આશ્રવને કહ્યો છે, અને કર્મ ઝેંવવાની તથા ગ્રહવાની શક્તિ જોવની છે. એ ન્યાયે આશ્રવને જીવ કહીયે ઠીક. ” તેનો ઉત્તર. હે દેવાનુપ્રીય! જેમ ચીપીડ કાંટાને ગ્રહે છે તેમ આશ્રવ કર્મને ગ્રહે છે. હવે ચીપીડ

અને આશ્રવ ધને અજીવ પુદ્ગલ છે તે ધનેને વિષે ઇલાણ, કર્મ, શલ, ઘોર્ય, પુરુષાકાર અને પ્રાક્રમ જીવના છે, પણ તેમુલ્લગા ધને અજીવ છે એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે વલ્લી સૂત્ર જગવતીજીમા આશ્રવના પાંચ જેવને રૂપી કહ્યા છે તે રૂપી પુદ્ગલ જીવને જ્યાં સુધી છોલી જુત રહે ત્યાં સુધી વ્યવહારમા તેને જીવ કહીયે, અને જીવ ઢોલ્યા પઠી નિ શ્વે-નયમાં અજીવ કહીયે વલ્લી આશ્રવને અને આશ્રવના પાંચ જેવને સૂત્રમાં કોઈ ઢેકાળે અરૂપી કહ્યા નથી

તેવારે તેરાપચી કહે છે કે, “મિપ્પ્યાહ્મિ અરૂપી છે તેથી આશ્રવને અરૂપી તથા જીવ કહીયે ઢીએ” તેનો ઇત્તર હેવેવાનુપ્રીય ! પ્રથમ તો મિ પ્પ્યાહ્મિને આશ્રવ સૂત્રમા કયાંય કહ્યો નથી યતો મિપ્પ્યાત્વ ધાર્યું તેથી મિપ્પ્યાહ્મિ નામ જીવનુ છે જેમ વંરુ ધાર્યો તેને વંરી કહીયે, ઢગ્ર ધાર્યું તેને ઢગ્રી કહીયે અને પુદ્ગલ ધાર્યું તેને પુદ્ગલો કહીયે સાલ્લ સૂત્ર જગવતી શતક ૭ મેં ઇદેશે ૧૦ મે હવે જેમ વંરુ, ઢગ્ર અને પુદ્ ગલ, ય ઢગ્રો અજીવ છે તેમ મિપ્પ્યાત્વ અને આશ્રવ અજીવ છે, અને જેમ વંરો, ઢગ્રી અને પુદ્ગલો નામ જીવનું છે તેમ મિપ્પ્યાત્વ ધાર્યું તેથી મિપ્પ્યાહ્મિ નામ જીવનુજ છે, પણ મિપ્પ્યાહ્મિ આશ્રવ નથી મિપ્પ્યાત્વ ધર્મીત્ જીવનો ઇપયોગ કયોપશમ જાવ, તેને મિપ્પ્યાહ્મિ ક હીયે વલ્લી તેરાપચી કૃત તેર દ્વારમા આશ્રવમાં લે જાવ કહ્યા છે ઇવય અને પ્રણામિક, પણ સૂત્ર અનુયોગદ્વારમાં મિપ્પ્યાહ્મિને કયો પશમ જાણે કહી છે હવે જુલે ! તેરાપચીઢંનો બુદ્ધિની અર્જીરણતા, કે આશ્રવમાં કયોપશમ જાવ તો માનતા નથી અને મતને છીધે મિપ્પ્યા હ્મિ કયોપશમ જાણે છે તેને આશ્રવ કહે છે

વલ્લી તેરાપચી એમ કહે છે કે, “કપાય અને જોગ આશ્રવ છે અને તેને આરમા કહી છે તે આત્મા અરૂપી છે એ ન્યાયે આશ્રવને અરૂપી તથા જીવ કહીયે ઢીએ” તેનો ઇત્તર હેવેવાનુપ્રીય ! તમે આરમા નામ ણકાન્ત અરૂપીનુ કહ્યો ઠો પણ સૂત્ર જગવતીમા રત્નપ્રજ્ઞાવિક પૃષ્ઠિને તથા રૂપી જીવ પુદ્ગલને આરમા કહી છે શતક ૧૨ મે ઇદેશે ૧૦ મે

તમે આત્માને એકાન્ત અરૂપી કેમ કહો છો ? વલ્લી કષાય અને જોગને આત્મા કહી તેથી તે અરૂપી છે એમ તેરાપંથી કહે છે, પણ તે જુઠું છે; કારણ કે સૂત્રમાં કષાય-આત્માને તથા જોગ-આત્માને અરૂપી ક્યાંય કહી નથી. કષાય તથા જોગ રૂપી પુદ્ગલ જીવને જ્યાં સુધી લોહી જીવ રહે ત્યાં સુધી આત્મા શબ્દે પુન્ય પાપની પેરે વ્યવહારમાં જીવ કહીયે, અને નિશ્ચેનયમાં જીવ બોલ્યા પછી અજીવ કહીયે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૧) વલ્લી આશ્રવને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-આશ્રવ ઠોરવા યોગ્ય છે, કારણ કે જીવ સિદ્ધગતિમાં જાય ત્યારે આશ્રવને અર્હિંજ ઠોરી જોય છે. હવે જીવથી બુદ્ધે તે કર્મ પુદ્ગલ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે. એ ન્યાયે આશ્રવને અજીવ કહીયે. (૨) इत्यादिक અનેક સૂત્રની શાખે કરી નિશ્ચે-નયમાં આશ્રવને અજીવ કહીયે.

હવે વ્યવહારનયમાં આશ્રવને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-ત્રણ ઉપ-રલી નય ઉદયજાવના જોગથી જીવના અશુદ્ધ ઉપયોગને આશ્રવ માને, પાથાને દ્રષ્ટાન્તે. તે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે. એ ન્યાયે આશ્રવને જીવ કહીયે. (૧) વલ્લી આશ્રવને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-આશ્રવ જીવનું લક્ષણ છે, આશ્રવનો કર્તા જીવ છે, અને આશ્રવ જીવપણે પ્રણમ્યો છે. એ ન્યાયે આશ્રવને જીવ કહીયે. (૨) બાકી ઉદા-હરણ પુન્ય પાપની પેરે જાણવાં.

હવે સંવરને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-જાવ સંવર તે ઉપરલી ત્રણ નય જીવના ઉપયોગને સંવર માને છે, પાથાને દ્રષ્ટાન્તે. તે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે. એ ન્યાયે સંવરને જીવ કહીએ. (૧) વલ્લી સંવરને જીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-સંવર જીવનું લક્ષણ છે, અને સંવરનો કર્તા જીવ છે. એ ન્યાયે સંવરને જીવ કહીયે. (૨) વલ્લી સંવરને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે:-સંવરની ક્રિયા પાંચ જોડે. સમકિત ૧, વ્રત ૨, અપ્રમાદ ૩, અકષાય ૪ અને અજોગ ૫. શાખ સૂત્ર સમ-વાયાંગજી. એ પાંચ જોડને જીવની પર્યાય કહી છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક વીજે ઉદ્દેશે પેહેલે, खंधकजीना अधिकारमां, अनंता ज्ञानना पर्याय

अनता दर्शनना पर्याय अने अनता चारित्रना पर्यापने जावजीव कसो ठे तेने व्यवहारनयमा जीव कहीये, अने निश्चे-नयमां पर्यायने पर्याय कहीये, पण जीव न कहीये शास्त्र सूत्र जगवती शतक बीजे ठ वसमे ते पाठ.—

एगे जते ! धम्मट्ठिकायप्पदेसे धम्मट्ठिकाएति वत्तवसिया ? गो० । णो इण्ठे समठे एवं दोणि तिणि चत्तारि पच ठ सत अठ नव दस संखेवा असखेवा जते ! धम्मट्ठिकाए-पप्सा धम्मट्ठिकाएत्ति वत्तवसिया ? गो० । णो तिण्ठे-समठे एगपदेसुणे-वियण जते ! धम्मट्ठिकाए धम्मट्ठिका-एति वत्तवसिया ? गो० । णो तिण्ठे समठे सेकेण्ठेण जते ! एव बुच्चइ एगे धम्मट्ठिकाएपप्से नो धम्मट्ठिकाएत्ति वत्तवसिया जाव एगपदेसुणे-वियण धम्मट्ठिकाए नो ध-म्मट्ठिकाएति-वत्तवसिया ? सेणुण गो० । खमेचके सगळे-चके ? जगव ! नो-खमेचके सगळेचके एव ठते चम्मे दमे दूसे आठहे मोयए से तेण्ठेण गो० । एवबुच्चइ एगे धम्मट्ठिकाएपप्से णोधमेट्ठिकाएति-वत्तवसिया जाव एग-पदेसुणे वियण-धम्मट्ठिकाएनो-धम्मट्ठिकाएति-वत्तवसिया सेकिंत खाइएण जते ! धम्मट्ठिकाएति-वत्तवसिया गो० । असंखेवा धम्मट्ठिकाएपप्सा ते सव्वेकसिणा पन्निपुणा निरवसेसा एगग्गहणगइया एसण गोयमा ! धम्मट्ठिका-एति-वत्तवसिया एव अहमट्ठिकाएवी आगासट्ठिकाय जीवट्ठिकाय पोगलट्ठिकाएवी एवचेव णवर तिणप्पि पप्प्सा अणताजाणियवा सेस तचेव ॥

अर्थ—ए० एक जे० हे जगवान । ध० धर्मास्तिकायनो प्रवेश ते प्रत्ये ध० धर्मास्तिकाय एव केहेवाय ? इति प्रश्न उत्तर गो० हे

गौतम ! ए० ए अर्थ समर्थ नहीं युक्त नहीं. ए० एम दो० वे ति० त्रण
च० चार प० पांच ठ० ठ, सात, आठ, नव, दस सं० संख्याता अने अ०
असंख्याता जं० हे जगवान ! ध० धर्मास्तिकाय-प्रदेशने ध० धर्मास्ति-
काय व० एवं केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! ए० ए अर्थ
समर्थ नहीं. ए० एक पण प्रदेशे जं० हे जगवान ! ध० धर्मास्ति-
कायने ध० धर्मास्तिकाय व० एवं केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे
गौतम ! ए० ए अर्थ समर्थ नहीं. तेवारे गौतम स्वामी वली कहे ठे.
से० ते शा अर्थे जं० हे जगवान ! ए० एम कहुं ए० एक धर्मास्ति-
कायनो प्रदेश नो० धर्मास्तिकाय न केहेवाय. जा० यावत् ए० एक पण
प्रदेशे जं० ध० धर्मास्तिकाय होय तेने नो० धर्मास्तिकाय एवं केम न
केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. से० ते निश्चे गो० हे गौतम ! खं० चक्रना
खंरुने चक्र कहीये के स० सघला चक्रने चक्र कहीये ? एवं वचन ज-
गवते पुठयुं त्यारे गौतम बोढ्या. ज० हे जगवान ! नो० चक्रना खंरुने
चक्र न कहीये. स० संपूर्ण चक्रने चक्र कहीए. ए प्रथम व्रतान्त. ए० एम
ठ० ठत्रना खंरुने च० चमरना खंरुने दं० दंरुना खंरुने दु० वस्त्रना खं-
रुने आ० आयुऊना खंरुने अने मो० एम मोदकना खंरुने मोदक कहीये
के संपूर्ण मोदकने मोदक कहीये ? त्यारे गौतम बोढ्या-मोदकना खं-
रुने मोदक न कहीए, पण संपूर्ण मोदकने मोदक कहीये. एम पूर्वोक्त
सर्व व्रतान्तमां जाणवुं. से० ते माटे गो० हे गौतम ! ए० जेम चक्रना
खंरुने खंरुज कहीये पण चक्र न कहीए तेम ए० एक धर्मास्तिकाय
प्रदेशने ए० धर्मास्तिकाय न केहेवी. इत्यादिक सघला चक्रने चक्र क-
हीये. ते अर्थे हे गौतम ! एम कहुं. जा० यावत् ए० एक प्रदेशे जं०
धर्मास्तिकाय होय तेने पण नो० धर्मास्तिकाय न कही. ए निश्चे-नयना
मते कहुं; पण व्यवहारनयना मते एक पण प्रदेशे करी न्युन वस्तु होय
तेने वस्तुज कहीये. जेम खांमा घमाने घमोज कहीये. तेमज ठेद्या का-
नना कुतराने कुतरोज कहीये. से० ते शा माटे जं० हे जगवान ! ध०
धर्मास्तिकाय एवं केहेवाय ? इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! अ० अ-

सख्याता ध० धर्मास्तिकायना प्रवेश, ते स० सर्व कसीण समग्र प० प्रतिपूर्णक आत्म स्वरूपे विकल्पे नहीं ते पण नि० प्रवेशान्तरणी पण स्वभावे करी हीन नहीं एटखे एक प्रदेशानो पण अतर नहीं ए० एक शब्दे धर्मास्तिकाय एवा लक्षणे करी जे सर्व शब्द एकार्थ ठे ए० एने गो० हे गौतम ! ध० धर्मास्तिकाय कह्यो अहीया ए जावार्थ धर्मास्तिकायना असख्यात प्रदेश ठे ते माहीखो एक पण प्रवेश उठो होय तेने धर्मास्तिकाय न कह्यो ए० एम अ० अधर्मास्तिकायनु पण स्व रूप धर्मास्तिकायनी पेरे जाणवु आ० आकाशास्तिकाय जी० जीवास्तिकाय अने पो० पुद्गलास्तिकाय पण ए० एमज धर्मास्तिकायनी पेरे जाणवी श० पण एटखु बिशेष के ति० धर्मास्तिकाय अने अधर्मास्तिकाय ए भेदना प्रत्येके अ० असख्याता (अनता) प्रदेश चा० केहेवा अने ए व्रणाना अनता प्रदेश केहेवा से० शेष त० तेमज जाणवु

जावार्थ — हवे आ पाठमा एम कछु के, एक प्रदेशने तेमज बे व्रण यावत् सख्याता असख्याता प्रदेशने पण धर्मास्तिकाय न कह्यो तेमज एके प्रदेश उणो होय तेने धर्मास्तिकाय न कह्यो असख्याता धर्मास्तिकायना तपूर्ण प्रदेश (एके प्रदेश उणो नहीं ते प्रतिपूर्ण) द्रव्य, क्षेत्र, काष्ठ, जाव, गुण अने पर्याय सर्व एक ग्रहसे ग्रहा तेने धर्मास्तिकाय कह्यो एम धर्मास्तिकायने, आकाशास्तिकायने अने जीवास्तिकायने एमज केहेवा

हवे जुठ ! अहीयां एम कछु के, एक पण प्रदेश उणो होय तेने जीव न कह्यो, पण सपूर्ण प्रतिपूर्ण प्रदेश गुण पर्याये करी सहित होय तेने जीव कह्यो आ पाठमा एक पण प्रदेश उणो होय त्या सुधी प्रजुए द्रव्यने द्रव्यमा न गण्यो, त्यारे जे वस्तु (उपयोग ते) मुखगोज ज गुण ठे तेने एकान्त नथे जीव शी रीते कह्यो ? वखो जे बार उपयोगने आत्मा कह्यो ठे, ते तो आत्माए करी जीवपण (चैतन्यपण) जणावे ठे इहा जीवने अने उपयोगने न्यारो कह्यो ठे, तेने जीव केम कह्यो ? पर्यायेने पर्यायज कह्यो मनुष्य अने वृक्षनी ठायाना द्रष्टान्ते मनुष्य अने वृक्षनी ठाया कह्यो, पण ठायाने मनुष्य के वृक्ष न कह्यो

तेम जीवना गुणपर्यायने गुणपर्यायज कहीये, पण जीव न कहीये. वली नैगमादिक नयना मते जेम अंश वस्तुने वस्तु माने, तेम नैगम व्यवहारनयमां पर्यायने जीव कहीये. ए न्याये संवरने जीव कहीये.

हवे संवरने अजीव कया न्याये कहीये:-निश्चेनयमां कर्मने रोक्क्यां तेने संवर कहीये. रोक्क्यां ते कर्म-पुद्गल अजीव ठे. ए न्याये संवरने अजीव कहीये. संवरनो कर्ता जीव ठे, क्रिया पर्याय ठे, अने कर्मपणुं ते अजीव ठे. जीवने तो संवुमा कहीये, अने कर्म रोक्क्यां तेने संवर कहीये. कोइ कहे ठे के, संवरना पांच जेदने संवर कहीये, पण एम नथी; कारण के समकित तो पांच स्थावर वरजी जगणोस दंरुकमां पावे; पण कर्म रोक्क्यां नहीं तेथी मनुष्य तिर्यच विना बावीस दंरुकने असंवुमा कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक १६ में उद्देशे ठे:-

जीवाणं जंतं ! किं संवुमा असंवुमा संवुमासंवुमा ? गो० !
जीवा संवुमावि असंवुमावि संवुमासंवुमावि एवं जहा
सुत्ताणदंरुज तहेव जाणियवो. ॥

जी० जीव जं० हे जगवान ! किं शुं ? सं० संव्रत अ० असंव्रत के सं० संव्रता संव्रत ? (संव्रत एटले संवरवंत, असंव्रत एटले संवर रहित अने संव्रतासंव्रत एटले संवर रहित तथा संवर सहित) इति प्रश्न. उत्तर. गो० हे गौतम ! जी० जीव सं० संव्रत पण होय अ० अ-असंव्रत पण होय अने सं० संव्रतासंव्रत पण होय. ए० एवी रीते ज० जेम पूर्वे सूत्रमां सु० सुतानो दंरुक कह्यो त० तेम ए पण जा० केहेवो.

जावार्थ:-हवे जुं ! आ पाठमां कहुं ठे के, तिर्यच अने मनुष्य वर्जीने बावीस दंरुकने समकित ठतां पण व्रत नही तेथी असंवुमा कह्या ठे. जेने मिथ्यात अने अव्रत प्रमुख पापना सर्वथा त्याग होय तेने बाल-पंक्तीत कह्या ठे, अने जेने एके पापनो त्याग न होय तेने अव्रति बाल कह्या ठे. वली मनुष्य अने तिर्यच विना बावीस दंरुकने अधर्मी कह्या ठे. शाख सूत्र जगवती शतक सत्तरमें उद्देशे बीजे. ए जुं ! कर्म

રોક્ષ્યાં તેને સવર, પમીત તથા ધર્મી કહ્યા, અને કર્મ રોક્ષ્યા વિના સવરની ક્રિયાના પાંચ જ્ઞેદ સમ્યક્તાવિકલે સવર ન કહીયે એ સમ્યક્તાવિકલ પાંચ જ્ઞેદ સિદ્ધમાં પણ હોય, પણ કર્મ રોક્ષવાનો સ્વભાવ નહીં તેથી તેમને “નો સવુમા, નો અસવુમા” કહીયે વિચિત્રાન કાલે જીવનો શુદ્ધ ઉપયોગ થતો તેને અને કર્મ રોક્ષ્યાં તેને સંવર કહીયે જીવનો ઉપયોગ સમ્યક્તાવિકલ પાંચ ઘોષનો છે તેને તો નિશ્ચેનયમાં જીવના જાણ પર્યાય કહીયે, અને નિશ્ચેનયમાં કર્મ રોક્ષ્યા તેને સંવર કહીયે એ ન્યાયે સવરને અજીવ કહીયે (૨)

હવે નિર્જરાને અજીવ કયે ન્યાયે કહીયે -નિશ્ચેનયમાં કર્મ નિર્જરીને જીવથી અલગ થાય તેને નિર્જરા કહીયે જે નિર્જરી ગયાં તે કર્મ-પુલ્ગલ નિશ્ચેનયમાં અજીવ છે એ ન્યાયે નિર્જરાને અજીવ કહીયે (૧), ઘણી નિર્જરાને અજીવ કયા ન્યાયે કહીયે નિર્જરાનો કર્તા તો જીવ છે પણ જોરે જોરે ક્રિયા પર્યાય છે, અને કર્મપણું અજીવ છે તે કર્મ અલગ થાય ત્યારે જીવ નિર્મલ થાય તેને નિર્જરા કહીયે એ ન્યાયે નિર્જરાને અજીવ કહીયે

હવે મોક્ષને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે -અણ ઉપરથી નય જીવના ઉપયોગને મોક્ષ માને તે પાયાને દ્રષ્ટાન્તે તે ઉપયોગ આત્મા છે અને આત્મા નામ જીવનું છે એ ન્યાયે મોક્ષને જીવ કહીયે (૧) ઘણી મોક્ષને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે મોક્ષનો કર્તા જીવ છે અને મોક્ષ જીવનું લક્ષણ છે એ ન્યાયે મોક્ષને જીવ કહીયે (૨) ઘણી મોક્ષને જીવ કયા ન્યાયે કહીયે -મોક્ષની ક્રિયાના ચાર જ્ઞેદ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ, એ ચાર જીવના જાણ પર્યાય છે તે પર્યાયને વ્યવહારનયમાં જીવ કહીયે અને નિશ્ચેનયમાં પર્યાયને પર્યાય કહીયે પણ જીવ ન કહીયે મુક્ત અને મનુષ્યની ઢાયાના દ્રષ્ટાન્તે એ ન્યાયે મોક્ષને જીવ કહીયે (૩).

હવે મોક્ષને અજીવ કયા ન્યાયે કહીયે નિશ્ચેનયમાં કર્મ કાય થયાં તેને મોક્ષ કહીયે, અને જીવને તો મુકાશો કહીયે કર્મ કાય થયાં તેનેજ મોક્ષ કહીયે તે કર્મ અજીવ છે એ ન્યાયે મોક્ષને અજીવ

કહીયે. (૧) વલી મોક્ષને અજીવ કયા ન્યાયે કહીએ:-મોક્ષનો જીવ છે, ક્રિયા જીવની પર્યાય છે અને કર્મ તે કર્મ કાય થયાં તે અજીવ છે. એ ન્યાયે મોક્ષને અજીવ કહીયે. (૧)

હવે સમચય નવ તત્ત્વમાં જીવ કેટલા અને અજીવ કેટલો નિશ્ચેનયમાં તો એક જીવ તે જીવ અને આઠ અજીવ; અને વ્યવહારનયમાં આઠ તો જીવ અને એક અજીવ તે અજીવ. જેમ વ્યવહારમાં જમરો કાલો, અને નિશ્ચેનયમાં પાંચે વર્ણ પાવે (હોય). વ્યવહારનયમાં ગોલ મીઠો, અને નિશ્ચેનયમાં પાંચે રસ પામે. વ્યવહારનયમાં કેતક સુગંધ અને નિશ્ચેનયમાં બંને ગંધ પામે. વ્યવહારનયમાં પથ્થર खरण અને નિશ્ચેનયમાં આઠે ફર્સ પામે. વ્યવહારનયમાં ચુમી ગોલ અને નિશ્ચેનયમાં પાંચે સંઠાણ હોય. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૧૮ મેં જ ઉઠે. એ ન્યાયે સાત તત્ત્વને વ્યવહારનયમાં જીવ કહીયે, અને નિશ્ચેનયમાં અજીવ કહીયે. વલી ઠાણાયાંગ સૂત્રને બીજે ઠાણે બે સમોચાર કહ્યા છે. જીવ સમોચાર ૧, અને અજીવ સમોચાર ૨. વ્યવહારનય આ પુન્ય, પાપ, આશ્રવ, સંવર, નિર્જરા, બંધ અને મોક્ષ, એ સાત તત્ત્વને જ સમોચારમાં કહ્યા છે; અને એજ સાત તત્ત્વને નિશ્ચેનય આશ્રી અજીવ સમોચારમાં કહ્યા છે. એ ન્યાયે સાત તત્ત્વને વ્યવહારમાં જીવ કહ્યું અને નિશ્ચેનયમાં અજીવ કહીયે.

વલી વ્યવહાર-નિશ્ચેનય એક સમચયમાં એક જીવ તે જીવ, અને એક અજીવ તે અજીવ; બાકી સાત જીવ અજીવની પર્યાય છે. શાખ સૂત્ર જગવતી શતક ૧૩ મેં ઉદ્દેશે ચોથે, એમ કહ્યું છે કે, મન, વચ્ચે, કાયા પ્રમુખ સર્વ પદાર્થને ચાલવાનો સાહજ ધર્માસ્તિકાય આપે અને સ્થિર રહેતાને અધર્માસ્તિકાય સાહજ આપે છે. વિકાશ ગુણ જં પુદ્ગલને જાજન આકાશાસ્તિકાયનું છે. કાલ તે પુદ્ગલાદિક એક રહેવાની સ્થિતિ જીવનો ઉપયોગ; અને પુદ્ગલાસ્તિકાય પુદ્ગલ મનને વિચરે એમ કહ્યું છે. એ ન્યાયે પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને બંધ શુન્નાશ પુદ્ગલ મન આદિક જોગ જીવના અશુદ્ધ ઉપયોગથી ગ્રહ્યા સ્થિરપ

કર્મપણે રહ્યા છે તે ડ્રવ્યના સાહજથી નામ બન્યા છે તેથી તે ડ્રવ્યને જીવના પર્યાય કહીયે સઘરે આવતા કર્મ રોક્યાં, નિર્જરાય આગલાં કર્મ વેદાયકી તોણ્યા અને મોઢે સર્વથા કર્મ પુદ્ગલને જીવથી દૂર કર્યાં એ પણ તે ડ્રવ્યના સાહજથી પર્યાયથી નામ નિપન્યાં છે તેથી જીવ બ્રજીવ સીવાયના સાત તત્ત્વને જીવ અજીવની પર્યાય કહીયે

વધી સૂત્ર પદ્મવળા પદ પાંચમેં ઢત્રીસમા બોલને જીવ પર્યાય કહ્યો છે ડ્રવ્ય, પ્રદેશ, પાંચ વર્ણ, પાંચ રસ, બે ગંધ, આઠ સ્પર્શ, બાર રૂપ યોગ, પુદ્ગલથી નિપની અવગાહના અને આઠતાની સ્થિતિ, એ ઢત્રીસ બોલને જીવ પર્યાય કહ્યા છે તેમાં કેટલાક સઘર, નિર્જરા અને મોઢના ખેદ છે અને કેટલાક પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને બધના ખેદ છે, તેથી સાત તત્ત્વને જીવ અજીવની પર્યાય કહીયે જીવ બ્રજીવના સજોમે સાત તત્ત્વ નિપન્યા છે, તેથી બ્રેલાજ પર્યાય કહીયે, પણ ન્યારા ઘેંઘેચાય નહીં તે કયા ડ્રાણ્તે જેમ કોણે કોણીનો નાતો કીધો એ બનેના સજોગથી સાત સતાન રૂપન્યાં તે ઘેંઘેચાને ડ્રાણ્તે જેમ બનેના બ્રેલા અણ તે ન્યારા ઘેંઘેચી શકાય નહીં, તેમ સાત તત્ત્વ જીવ બ્રજીવના સ જોગથી નિપન્યા, પણ ન્યારા ન્યારા ઘેંઘેચી શકાય નહીં તે માટે તેને જીવ અજીવની પર્યાય કહીયે હવે જો એકલા જીવને સાત તત્ત્વ કહીયે તો સિદ્ધમાં પણ કેહેવા જોઈય, અને જો એકલા અજીવમા સાત તત્ત્વ કહીયે તો જીવ વિના પુદ્ગલમાં પણ કેહેવા જોઈય, પણ એમ નથી જીવ અજીવ બનેના સજોગનેજ તત્ત્વ કહીયે

તેઘરે તેરાપથી એમ કહે છે કે “રાસ બે કહી છે જીવરાસ ૧, અને બ્રજીવરાસ ૨ તેમાં નવ તત્ત્વ કહ્યું રાશમાં છે ?” તેનો ઉત્તર છે વેવાનુગ્રીય ! જીવતે જીવ અને અજીવ તે બ્રજીવ બાકી સાત તત્ત્વ તેમાં કેટલાક ઘણુલતામા અને કેટલાક મુખ્યતામાં જીવડ્રવ્યના ગુણ છે (સઘર, નિર્જરા અને મોઢ) શેષ પુન્ય, પાપ, આશ્રવ અને બધ, તે નિબ્ધેનયમા બ્રજીવ છે, અને જીવની સાથે છે તેથી વ્યવહારનયમા જીવ છે ઘણી એ સાત તત્ત્વમાં રૂપયોગ છે તે જીવના ઘરનો છે જેમ એક આવાનુ

वृक्ष ठे अने एक लीमसो ठे. हवे जे वृक्षनी ठाया ठे ते वृक्षना गुणमां ठे, पण ठायारुप कोइ त्रीजुं वृक्ष नथी. वृक्ष ते तो द्रव्य अने गुण ते ठाया. वली जेम पत्र फुलादिक सहित एकज वृक्ष ठे, तेम गुण पर्याय लीधे एकज जीवद्रव्य ठे. जेम जीव द्रव्य तेतो वस्त्र, अने तेनो गुण ते स्वेतादिकवर्ण, अने पर्याय ते दोरा, अने रागादिक चिगट ते. मल ग्रहण रुप आश्रव, अने पुन्य पाप ते रज, निधत ते बंध, साबु प्राणी ते संवर, अने शुद्ध दशा उज्ज्वलता ते आत्मेयज्ञाव; ए सर्व गुण पर्याय ते वस्त्रने ठे, पण पूर्वोक्त गुण पर्याय वस्त्र नथी. तेम ए सात तत्व जीवने ठे, पण ए एकला जीव नथी.

वली तेरापंथी कहे ठे के, “जीव अजीवनी राक्ष बे ठे, पण पर्जवा क्यां कहा ठे ? ” तेनो उत्तर. हे देवानुप्रीय ! निश्चैनयमां राक्ष बे ठे तेम तत्व पण बेज ठे. जीव अने अजीव. हवे व्यवहार-नय तो जीव अने अजीव बनेना व्यापारने कहीये, अने निश्चैनय जीव अजीवनो संयोग विखरी न्यारो थाय तेने कहीए. एक जीव अने आठ अजीव एकान्त माने ते निश्चैनयवादी. ते एकान्त-नयवादी प्रथम गुणठाणा वर्ति जाणवो. वली आठ जीव अने एक अजीव एकान्त माने ते व्यवहारनय वादी. ए एकान्त-नयवादी प्रथम गुणठाणावर्ति जाणवो. वर्तमान व्यवहारनय जेला माने, अने वर्तमान ते निश्चय आश्री न्यारा माने, इत्यादिक यथायुक्त नय निक्षेपा सहित वचन कहे तेनां वचन प्रमाण ठे; पण नय विना वचन अप्रमाण ठे. तेनी शाख सूत्र अनुयोगद्वार.

हवे अहियां नव तत्व उपर अनेक नय संक्षेपथी उत्तारी देखाकी ठे. ठतां विस्तारथी जाणवानी इत्था होय तेमणे स्वामीजी माहाराज श्री १००० श्री त्रीकमदासजी माहाराज कृत ‘तत्व-क्षोध्यक’ ग्रंथथी जाणी लेवुं. जदपि एटलुं न धारी शके तो एम चिंतववुं के “तमेवसच्चं निसंकंज्जं जिणेहिं पवेइयं एवं मणे ऊरेमाणा, जाव आणाए आराहगा नवइ. ” एज अथागमे अरिहंतदेवना परुपवाथी. एज सुतागमे ते गणधरोना गुंथवाथी. एज अणत्तरागमे ते श्री सुधर्मास्वामी श्री जंबु-

स्वामीने अने जंजुस्वामी प्रज्जवादिकने परुपवाधी. एज परप पुज्यजी श्री १००० श्री धुधरजी, कुशक्षोजी, गुमानचंद रतनचंदजीना परुपवाधी. इति सिद्धान्तसार समाप्त

हुहा

सासन मरुन मुकुट मणी, ज्ञानधंद गुरु साज,
पाथरु मत खरुन करन, ज्यु मृग ने हरि गाज
तत खषु ज्ञाता दीपतो, तेजस्वी धुर गेश,
संघ रख्यो निज अष्टमे, तपीया तेज दिनेश
तास शिष्य जगमें प्रगट, दुखीचंद रतनेश,
वदन कमल सरस्वति वसे, बोख बोखमें रेश
तास पसाये ए रच्यो, ग्रथ सिद्धांतजुसार,
कनिराम चित्त जुपसु, तम खरुन दिनकार
सबत उगणीतें ठके, मृगसर शुद्ध रबीवार
गाम पिंपारुमें सहो थयो, ग्रथ सिद्धांतजुसार

उंश बश शिर मुकुट हे, श्रावक गुणे प्रधान,
शेठ फतेमल रसिक हे, विर वचनको जाण
तास चतुरता नव नवी, चरचा की महमत,
तसु कारण अन्यास ए, रच्यो दुख सिद्धान्त
सुणशी नणशी झीखशी, होशी ज्ञान उद्योत,
मिथ्या तिमिर न व्यापती, निर्मल समकित जोत
स्वामी श्री कनीरामजी, शेठ फतेहमल जाण,
अविचल नामज पहनो, जनसग जिनवर आण

